New Testament

Wala Language

Wala - Bible - New Testament

Matthew	3
Mark	113
Luke	181
John	294
Acts	376
Rom	479
1 Korint	525
2 Korint	571
Galesia	600
Efesus	617
Filipae	632
Kolose	643
1 Tesalonika	653
2 Tesalonika	662
1 Timoti	668
2 Timoti	680
Titus	688
Filemon	693
Hebrus	696
James	729
1 Peter	741
2 Peter	753
1 John	761
2 John	772
3 John	774
Jude	776
Reveleson	780

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Wala - Bible - New Testament

Matthew

Matthew 1

Isuuna sulia fuiwale lia Jesus 'a Christ
(Luke 3:23-38)

1Isuuna sulia Jesus 'a Christ. 'I lia 'e futa ala David walelitalona, wale 'e futa
ala kwalofa Abraham li.

2Ma isuuna 'e, 'e fuli'ae ala Abraham. Wela Abraham Aesak, Aesak 'e alua
Jakob, ma Jakob ka alua Juda failia walefae lia gi.

3Ma wela Juda gi Peres failia Sera. (Teite daroa ratala Tama.) Ma wela Peres
Hesron, Hesron ka alua Ram.

4Ram ka alua Aminadab, Aminadab ka alua Nason, Nason ka alua Salmon.

5Salmon ka alua Boas, ma teite lia ratala Rahab. Boas ka alua Obed, teite lia
ratala Rut. Obed ka alua Jesi.

6Jesi ka alua David walelitalona 'i Israel. David ka alua Solomon, teite lia
'orula ke wale Iuraea

7Solomon ka alua Rihoboam, Rihoboam ka alua Abaeja, Abaeja ka alua Asa.

8Asa ka alua Jehosafat, Jehosafat ka alua Joram, Joram ka alua Iusaea.

9Iusaea ka alua Jotam, Jotam ka alua Ehas, Ehas ka alua Hesikaea.

10Hesikaea ka alua Manase, Manase ka alua Emon, Emon ka alua Josaea.

11Josaea ka alua Jekonaea failia ai 'i burila gi. Gera futa ka sui lo malimae
gera gi ka bi sakea ioli 'i Israel gi fala falua baela 'i Babilon.

12'I burila malimae gera gi gera sakea ioli 'i Israel gi fala 'i Babilon, Jekonaea
ka bi alua Sialtiel. Ma Sialtiel ka alua Serababel.

13Serababel ka alua Abaeud, Abaeud ka alua Elaeakim, Elaeakim ka alua Aso.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Aso ka alua Sadok, Sadok ka alua Akim, Akim ka alua Eliud.

15Eliud ka alua Elaesa, Elaesa ka alua Matan, Matan ka alua Jakob.

16Jakob ka alua Josef arai Mary teite Jesus lia gera soia lou 'alia Christ, sulia 'i lia lo wale God 'e filia fala walelitalona li.

17Fuli'ae mae ala Abraham la la ka dao ala David walelitalona, akwala wala fai ului ioli. Sui ka fuli'ae ala David walelitalona la la ka li dao ala talasi ba malimae gera gi gera sakea ioli 'i Israel gi fala 'i Babilon, na akwala wala fai ului ioli lou. Ma ka fuli'ae ala talasi ioli Israel gi gera la fala 'i Babilon la la ka dao ala talasi Jesus Christ 'e futa ai, na akwala wala fai ului ioli lou.

Futanala Jesus Christ
(Luke 2:1-7)

18Futanala Jesus Christ 'e 'uri 'e: Talasi gera alu fafia Mary teite Jesus 'ala Josef, ma iko 'ali daro io ruru 'ua, Mary ka saiai 'e dodolanaa lo ala Aloe 'are Abu.

19Ma Josef, wale 'e gera alu fafia 'alaa, 'e malata 'ali ma ka lugasia, sulia 'i lia wale rada. Wasua ma iko 'ali 'e oogaa faa'ekenala 'i maala afulana, ma ka malata 'ali ma ka lugatae agwaagwa mola ala.

20Wasua ma talasi kae malata mola 'ua 'ala sulia me 'are fo gi li, eniselo God ka fatae fala 'i laola mo'osu bole na ma ka sae 'uri 'e, “Josef 'i'o wale ala kwalofa David li, ikoso mau 'alia tolenala Mary 'ali rau 'alia wateu 'o. Sulia 'e dodolanaa ala Aloe 'are Abu.

21Ma 'i lia kae faafutaa te wela wale, ma koe fafurataa 'alia Jesus (fadanai ‘Walelifaamauri'), sulia 'i lia kae faamauria ioli lia gi faasia ta'ana gera gi.”

22Ma 'are 'e gi kae fuli 'ali fakwalaimokia 'are ba God 'e faarono mae 'alida, ala talasi ba profet lia 'e sae 'uri 'e,

23“Te ulao 'auabua kae dodolanaa ma kae faafutaa te wela wale, ma gera kae soia 'alia Emanuel.” Ma fadanala ratae 'are fo 'e 'uri 'e: “God 'e io fae gia.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

24Ma talasi Josef 'e ada ai, ka tau lo sulia 'are fo eniselo fo God 'e ilida fala gi. Ma ka tolea lo Mary.

25Wasua ma iko 'ali daro teo ruru 'ua la la ka dao ala talasi Mary 'e faafutaa wela wale fo li. Ma Josef ka fafurata 'alia Jesus.

Matthew 2

Wale gera raea malutala kwalikwali gi li

1Ala talasi Herod 'e walelitalona ai, Jesus ka futa 'i Betlehem, te maefalua 'i laola provins 'i Judea. Iko 'ali tekwa mola 'i burila, nali wale faasia 'i tataenala da'afi, wale gera saiala lio raeanala kwalikwali gi li, gera ka dao mae 'i laola falua ba'ela 'i Jerusalem.

2Ma gera ka soilidi 'uri 'e ala ioli gi, "'Uri'e ma wela ba kae walelitalona 'ala Jiu gi li 'e futa 'i fe? Meulu saiai 'e futa 'i lifi'e, sulia talasi meulu io 'ua mae 'i tataenala da'afi li, meulu ka lesia lo fe kwalikwali 'e fatailia futanala, ma meulu ka la lo mae 'ali meulu boururu, ma meulu ka faa aofia."

3Ma malatala Herod walelitalona 'e malata mara'ebi'ebi rasua talasi 'e rono sulia me 'are fo li, failia ioli 'i Jerusalem gi lou.

4Ma ka soia fata abu ba'ela gi, failia waleli falalauna ala taki gi li, 'ali gera logo ma ka soilidi 'uri 'e ada, "'Uri'e ma 'i fe lo Christ kae futa ai?"

5Ma gera ka olisi 'uri 'e ala, "'I Betlehem ba, falua 'i laola provins 'i Judea. Sulia geregerena ba profet li 'e sae 'uri 'e,

6'Betlehem, falua 'i laola provins 'i Judea, Iko 'ali 'o wawade 'i safitala falua 'ilitoa 'i Judea gi, sulia te wale 'ilitoa kae la mae faasia 'i'o, 'ali kae talaia ioli lau gi 'i Israel.' "

7Ma Herod ka faisoi agwaagwa fala wale fo gera dao mae faasia tataenala da'afi li gi li fala alaa raefuli na, 'ali ma ka daria talasi ta lo daulu etae lesia fe kwalikwali fo ai.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8Ma ka keri daulu fala 'i Betlehem, ka sae 'uri 'e, “Moulu la, Moulu ka lio 'oka 'afia wela 'e. Ma ala moulu ka daria, moulu ka faarono lau mae, 'ali lau wasua lakae la lou ko fala faa aofia nala.”

9-10'I burila Herod 'e sae 'urifo ka sui, daulu ka la lo 'adaulu. Talasi daulu li dao lo 'i sulia tala li, daulu ka lesia lou fe kwalikwali ba daulu etae lelesia lo mae 'i tataenala da'afi li. Daulu ka babalafe rasua ala talasi daulu lesia lou. Ma fe kwalikwali fo ka eta 'i lao adaulu la la ka dau fafia lifi la Jesus 'e teo ai.

11Daulu ruu 'i luma, ma daulu ka lesia welaa failia teite lia Mary. Daulu ka boururu daulu ka faa aofia lo wela fo, ma daulu ka tafalia wai daulu gi, ma daulu ka kwatea lo kwatena liunali 'e ba'ela gi fala: goulu, failia 'are la rasula 'e si'ina 'oka, ma waiwai si'ina fofo 'oka gi.

12Sui daulu ka oli lo 'adaulu sulia na tala mamata fala falua daulu, sulia God 'e lui nasi adaulu 'i laola mo'osu bole na, ma ka ilia ikoso 'ali daulu oli lou 'i so'ela Herod.

Tafina fala 'i Ejipt

13'I burila wale fo gi daulu oli lo fala falua daulu, eniselo God ka fatae fala Josef 'i laola mo'osu bole na, ma ka sae 'uri 'e, “Josef 'o tatae, ko sakea wela 'e failia teite lia, moulu ka tafi fala 'i Ejipt, ma moulu ka io 'i lifila la la ka dao ala talasi lakae ilia moulu ka oli lou mae ai. Sulia Herod kae lio 'afia wela 'e 'ali 'e raunia.”

14Ma Josef ka tatae, ka sakea wela failia teite lia Mary, ma daulu ka la lo 'i laola fe boni fo fala falua 'i Ejipt.

15Ma daulu ka io 'i lififo la la Herod ka mae. Ma me 'are fo ka fakwalaimokia lo me saena ba God 'e ilia fala te profet ba ka gerea 'uri 'e, “Lakae soia mae wela lau faasia 'i Ejipt.”

16Ma talasi Herod walelitalona 'e sailoai wale fo gera la mae faasia tataenala da'afi li gi li gera kotofia, ogala ka ta'a rasua. Ma ka kwatea saenala fala waleli ofona afula lia gi 'ali gera raunia sui ke wela wale 'i Betlehem gi failia mae falua galia gi. 'E bokerida 'ali gera raunia ke wela wale fo iko 'ali gera dao 'ua

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ala ta rua fe nali 'ada gi, malaa lo alaana ba wale ba gi gera taua sulia talasi ba fe kwalikwali ba 'e etae fatae ai.

17'E 'urifo ioli 'i Betlehem gi, gera ka anisia wela fo gera 'e mae gi. Gera ani 'urifo, malaa ba Jeremaea te profet ba 'e ilia lo mae 'i lao,

18“Gera ronoa line anina fo 'e talulu mae faasia falua 'i Rama line gala ba'ela. Rachel kae anisia wela lia gi. Talasi 'e ani, iko ta ioli 'ali sai ala gwafenala sulia wela lia gi gera mae sui.”

Olina mae faasia 'i Ejipt

19'I burila Herod 'e mae lo, eniselo God ka fatae lou 'i laola mo'osu bole na fala Josef 'i Ejipt,

20ma ka sae 'uri 'e, “Josef 'o tatae, ko sakea lo wela failia teite lia Mary, moulu ka oli lo fala 'i Israel, sulia ioli ba gera kae tau fala rauninala wela 'e li, gera mae lo.”

21Ma Josef ka tatae, ka sakea lo wela failia teite lia Mary, ma daulu ka oli lo fala 'i Israel.

22Wasua ma talasi Josef 'e ronoa Akilas 'e walelitalona 'i fulila mama lia Herod 'i Judea, ka mau 'alia iona 'i lififo li. Ma eniselo ka ilia lou fala 'i laola mo'osu bolena, 'ali daulu la fala provins 'i Galili.

23Lia fo daulu ka io ala falua 'i Nasareti 'i laola provins 'i Galili. Ma ka fakwalaimokia lo me 'are ba profet gi gera alaa 'uri 'e sulia, “Gera kae soia 'alia wale 'i Nasareti.”

Matthew 3

John 'e ilia fala ioli gi 'ali geraka rerei fala daona tonala Christ

(Mark 1:1-8; Luke 3:1-18; John 1:19-28)

1Ma barae fe nali 'i burila, talasi Jesus 'e ba'ela lo, John wale fasiuabu ka dao mae, ma ka fuli'aea lo faalalauna 'i laola abae lifi kwasi 'i Judea, ka sae 'uri 'e,

2“'Amu bulusi faasia abulona ta'ana 'amiu gi, sulia talasi God kae 'ilitoa fafia ioli lia gi li 'e garani dao lo.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3John ba wale ba profet Aesea 'e sae 'uri 'e sulia, “Te wale 'e rii 'i laola abae lifi kwasi la iko 'ali totolia ta ioli 'ali io ai. Ma ka sae 'uri 'e, ‘Aofia kae dao lo mae!

'Amu farada lo tala fala!' ”

4John 'e toro 'alia sunasunala kamel, ma ka firia 'i abalola 'alia sunasunala buluka. Ma fana lia fo siisii failia ninidua kwasi.

5Ma ioli afula gera la mae 'i so'ela faasia falua 'i Jerusalem, failia falua 'i laola provins 'i Judea gi sui, ma faasia falua garania kwai 'i Jodan gi.

6Ma gera ka tafanailia ta'ana gera gi, ma 'i lia ka fasiuabu gera 'i laola kwai 'i Jodan.

7Ma talasi John 'e lesia ioli afula ala Farasi gi failia Sadusi gi gera la lou mae 'i so'ela 'uri 'ali lia ka fasiu abu gera, lia ka sae 'uri 'e fada, “'Amu malaa mola 'amiu kalela waa gi! Ite 'e fabasu 'amiu 'ali 'amu tafi faasia kwaikwaina God?

8'Amu taua 'are kae fatailia 'amu bulusi lo faasia ta'ana 'amiu gi li.

9Ma ikoso 'ali 'amu malata 'uri 'e 'i laola malatamiu, “I 'amami ioli 'ami futa lo mae ala kwalofa Abraham gi. 'Ato 'ali ta kwaikwaina faasia God ka dao amaami.' Ma lakae ili rada ai famiu, 'e talawarau mola 'ala fala God 'ali sakea tali me fau ala fau 'e gi, ma ka raunailia 'alia kwalofa Abraham gi!

10Ala talasi 'e, God 'e rerei lo 'alia kwaikwaina, malaa na ioli 'e dau ala kwaikwai, ma ka rerei fala tofunala 'ai gi. Ma 'ai iko 'ali gera funu 'alia ta fuae 'ai 'oka gi li, 'i lia kae tofuda ma kae tasida 'i laola dunaa.

11“Lau fasiu abu 'amiu 'alia kwai 'ali fatailia lia 'e 'amu bulusi lo faasia abulo ta'ana 'amiu gi. Wasua ma te wale kae la mae 'i burigu, lia kae fasiu abu 'amiu 'alia Aloe 'are Abu failia dunaa. Ma 'e 'ilitoa ka liufi lau, ma iko 'ali lau totolia sakenala 'ae botu lia gi.

12'E rerei lo fala sofilina 'i matanala ioli gi sui, ka malaa te wale 'e kefoa fuae 'ai 'oka faasia tete 'are gi li. Ma ka logosia fufuae 'are 'oka gi 'i laola luma li goli 'arena. Ma ka 'agofia lo tete 'are gi 'i laola dunaa la kae 'ago firi.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Sisiuabunala Jesus
(Mark 1:9-11; Luke 3:21-22)

13Ala talasi fo, Jesus ka la mae faasia provins 'i Galili fala kwai 'i Jodan 'i so'ela
John 'ali John ka fasiuabua.

14Ma John ka maili tonala olisinala malatala Jesus ka sae, 'uri 'e, "'E totolia
'i'o tae ko fasiu abu lau, ma 'o la mae 'amua 'i soegu 'ali lau fasiu abu 'o."

15Ma Jesus ka olisi 'uri 'e ala, "Wasua ka 'urila 'ala, ko taua lo 'amua fagu, sulia
ala taunai, gora tau lo sulia liola God." Ma John ka ala fafia.

16Talasi Jesus 'e siu abu ka sui lo, ka tatae mae faasia kwai ma 'i nali ka tafa
fala, ma ka lesia Aloe 'are Abu God ka sifo mae malaa na fe bola, ma ka 'o'o
fafia.

17Ma te line 'are 'e talulu mae faasia 'i nali ma ka sae 'uri 'e, "Lia 'e lo moutae
wela lau, lau kwaima rasua ala, ma lau babalafe rasua 'alia."

Matthew 4

Saetan 'e mailitonala Jesus
(Mark 1:12-13; Luke 4:1-13)

1'I burila me 'are fo, Aloe 'are Abu ka talaia lo Jesus fala abae lifi kwasi 'alia
Saetan ka mailitonala.

2Ma Jesus ka abu fana sulia fai akwalae fe atoa gi, ma fai akwalae fe boni gi,
ma ka fiolo rasua lo.

3Sui, Saetan ka la mae 'i so'ela, ma ka sae 'uri 'e, "Ala 'i'o Wela God, 'o sae fala
me fau 'e gi 'ali gera rau 'ali tali berete."

4Ma Jesus ka olisi 'uri 'e ala, "Geregerena Abu 'e ilia, 'Ioli ikoso 'ali mauri mola
'alia fana talifilia. Ma 'e mauri 'alia saena 'e laa mae faasia God gi sui.' "

5Sui Saetan ka talaia lou Jesus fala falua abu 'i Jerusalem, ma ka fa uraa ala
te lifi la 'e rae rasua 'i nali, fofola Luma Abu God.

6Ma ka sae 'uri 'e fala, "Ala 'i'o Wela God, 'o 'aru fala 'i fua faasia 'i lifi'e, sulia
Geregerena Abu ba sae 'uri 'e, 'God kae kwatea mae eniselo lia gi famu, 'ali
gera dau rarala amu, 'alia 'aemu wasua ikoso foto ala ta me fau.' "

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Ma Jesus ka olisi 'uri 'e ala, “Ma Geregerena Abu ba sae lou 'uri 'e, ‘Ko ala mailina tonala God 'o li.' ”

8Sui Saetan ka talaia lou Jesus fala gwaula fe uo 'e rae rasua, ma ka fatailia tatalona gi sui ala molagali failia sinosino na gera gi fala Jesus.

9Ma Saetan ka sae 'uri 'e, “'Are 'e gi sui lau kae kwateda famu, ala ko boururu 'i maala 'aegu, ma ko faa aofia lau.”

10Ma Jesus ka olisi 'uri 'e ala, “Saetan, 'o la tatau ko faasia lau! Sulia Geregerena Abu ba 'e ilia, ‘Talifilia God 'o mola koe faa aofia, ma koe galo fala.' ”

11Sui ala talasi fo, Saetan ka la lo faasia Jesus. Ma eniselo gi gera ka la mae, ma geraka kwairanai lo ala.

Jesus fuli'aea lo galonala
(Mark 1:14-15; Luke 4:14-15)

12Talasi Jesus 'e ronoa gera alua lo John 'i laola raraa li, 'i lia ka oli fala provins 'i Galili.

13Ma iko 'ali 'e io 'i laola falua lia 'i Nasareti. 'E la ka io 'ala 'i Kapaneam, falua 'i rabela 'osi 'i Galili, ala gulae tolo 'i Sebulun failia 'i Naftali.

14'E tau 'urifo 'uri 'ali ma ka fakwalaimokia saenala profet Aesea ba 'e sae 'uri 'e,

15“Falua 'i Sebulun failia falua 'i Naftali, daro io 'i laola provins 'i Galili, ma daro ka io sulia tala fala 'osi ba'ela li, ma daro ka io sulia kwai 'i Jodan, gula la ioli iko lou Jiu gi li gera io ai.

16Ioli la gi, gera io 'i laola maerodo, gerakae lesia madakwana ba'ela. Ma nalife ioli gera io 'i laola falua gogolafana ala maena li 'e 'afu fafida, madakwana kae tala 'afui gera.”

17Fuli ala talasi fo, Jesus ka faarono 'alia faronona 'oka lia 'uri 'e, “'Amu bulusi faasia abulona ta'ana 'amiu gi, sulia talasi God kae 'ilitoa fafia ioli lia gi li 'e dao garani 'amiu lo!”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jesus 'e soia fai walelikwaiasina gi
(Mark 1:16-20; Luke 5:1-11)

18Ala talasi Jesus 'e liu sulia 'osi 'i Galili, ka lesia Simon (lia 'e soia lou 'alia Peter) failia Andrew walefae lia. 'I daroa rua walelikwaiasina gi. Daro kae kwaiasi 'adaroa 'alia fuo daroa 'i laola 'osi 'i Galili.

19Ma Jesus ka sae 'uri 'e fadaroa, “Mora dona lau mae, 'ali lau falalau 'amoroa 'alia kwaiasina 'afia ioli li fala sakenada mae 'i soegu.”

20Ala me talasi fo mola lo, daro ka tafisia lo fuo daroa gi, ma daro ka dona buria lo.

21Sui Jesus ka la lou ko, ma ka lesia lou na rua wale, James failia John rua wela Sebedi gi. Daro io 'adaroa 'i laola baru failia mama daroa Sebedi, ma daulu kae raumia fuo daulu gi. Ma Jesus ka soi daroa.

22Ala me talasi fo mola lou, daro ka tafisia lo 'adaroa baru failia mama daroa, ma daro ka donaa lo Jesus.

Jesus 'e liu kwailiu failia galonala
(Luke 6:17-19)

23Jesus ka liufia lo falua 'i laola provins 'i Galili gi li, ma ka falalaua ioli gi 'i laola luma fala foana 'ala Jiu gi li. Ma ka faarono 'alia Faronona 'Oka sulia 'Ilitoanala God, ma ka guraa ioli gera matai 'alia mataina mamata gi li sui.

24Ma alaana sulia Jesus ka talo 'i laola falua gi sui 'i laola provins 'i Siria, ma ioli afula gera matai 'alia mataina mamata gi li sui, gera sakeda mae 'i so'ela. Ioli rabeda 'e fii rasua gi, ma ioli aloe 'are ta'a gi ka too ada gi, ma ioli malu ka tauda gi, ma ioli 'aeda ka mae gi, gera la mae 'i so'ela. Ma Jesus ka gurada sui.

25Ma ioli afula rasua gi lou, gera la sulia Jesus ala talasi fo. Ioli faasia provins 'i Galili gi, ma falua 'i Jerusalem, ma nali falua lou laola provins 'i Judea, ma ala provins 'i Dekapolis, ma faasia gula ala tala nala da'afi ala kwai 'i Jodan.

Matthew 5

Falalauna Jesus gi
(Luke 6:20-23)

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1Talasi Jesus 'e lesia lo logona ba'ela fo li, ka 'idu fala fofola me raeraena, ma ka gwauru 'i fua. Ma waleli galona lia gi gera ka logo galia,

2ma 'i lia ka fuli'ae ala falalaunada 'uri 'e,

3“'Oilakinaa fala ioli gera saiai gera siofa 'i maala God gi, sulia gera kae too ala 'are 'oka gi, talasi God kae 'ilitoa fafida.

4'Oilakinaa fala ioli gera kwaimalatai gi, sulia God kae gwafeda.

5'Oilakinaa fala ioli gera fawawade gera 'i talada gi, sulia God kae kwatea molagali 'e fada.

6'Oilakinaa fala ioli gera fiolo ma gera ka siligou fala radana li, sulia God kae kwate 'afu ai fada.

7'Oilakinaa fala ioli malatada amasia ioli mamata gi li, sulia God kae amasida lou.

8'Oilakinaa fala ioli lioda 'e sakwadola fala God gi, sulia gera kae lesia God.

9'Oilakinaa fala ioli gera galo fala aroarona 'i safitala ioli li, sulia God kae soi gera 'alia wela lia gi.

10'Oilakinaa fala ioli la gi gera malakwaita ada 'i fofola taunala 'are rada gi, sulia gera kae too lo ala 'are 'oka gi, talasi God ka 'ilitoa fafida.

11“'Oilakinaa famiu talasi ioli kae ili ta'a amiu, ma gera kae malakwaita amiu, ma gera kae ilia 'are ta'a afula gi amiu 'i fofola 'i 'amiu ioli li galona lau gi.

12Lau ilia 'are 'e gi sulia gerakae taua lou 'are ta'a gi amiu lia gera taua ala profet gi 'i lao. Moulu babalafe 'amoulu, sulia God kae kwatea kwaiarana ba'ela la 'e alu golia famiu 'i nali.”

Me asi failia madakwana
(Mark 9:50; Luke 14:34-35)

13Jesus ka sae lou 'uri 'e, “Me asi 'e famamua fana famiu. Ma 'i 'amiu lou 'amu malaa me asi fala faa'okanala ioli gi sui. Wasua ma ala asiasilanai ka sui faasia, 'e 'ato rasua ko faa asiasila lou. Ma iko 'ali 'oka lo fala taunai 'alia ta me 'are, ma 'e 'oka 'ali 'amu taasi lo 'amiu 'alia 'i maluma, 'ali ioli gi gera uria lo 'ada.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14“'Amiu 'amu malaa lou fakwaru fala ioli gi sui 'i laola molagali. Luma gera galofia 'i gwaula fe uo li 'e 'ato 'ali agwa.

15Ma iko ta ioli 'ali fakwarua fe ulu, sui ka alua 'ala 'i malula dako. Talasi 'e fakwarua fe ulu fo ka sui lo li, ka sakea, ka uranailia ala lifi 'i nali, 'ali ma ka madakwa fala ioli gi sui 'i laola luma.

16Ma ka 'urifo lou, fe ulu 'amiu ka tala ko 'i lao ala ioli gi sui, 'ali talasi gera lesia 'are 'oka 'amu tauda gi li, gera ka batafea Mama 'amiu 'i nali.

Radana kwalaimoki lo tau na sulia liola God

17“Moulu ala fii nai 'uri lau la mae fala faasuinala taki Moses gi failia falalauna profet gi li. Iko 'ali lau la mae fala faasuinali, lau la mae 'agua fala faa ali'afunala falalauna fo gi.

18Lakae ilia me 'are kwalaimoki famiu, ala talasi 'i nali failia molagali daro io 'ua, 'ato 'ali ta me toritorina wawade wasua ala taki 'ali sui, la la ka dao ala talasi la 'are 'i laola taki gi li sui gera fuli kwalaimoki lo.

19'Are la fo, ite ioli 'e iko 'ali ronosulia ta taki wawade wasua, ma ka falalaua lou tali ioli fala barasi na 'alia ta taki wawade, God kae alua kae fafu'isi 'i laola Tatalona lia. Ite 'e ronosulia taki gi ma ka falalau tali ioli fala ronosulinali, malaa lou 'i lia talala, God kae alu lia kae ba'ela 'i laola Tatalona lia.

20Lakae ilia famoulu, ala io radanamiu 'e iko 'ali liufia wale li falalauna ala taki gi li, failia Farasi gi ala tauna sulia liola God, 'e 'ato rasua 'ali 'amu io failia ioli God kae 'ilitoa fafida gi.

Falalauna sulia ogata'ana li

21“'Amiu ronoa sui lo saena 'ilitoa ba gera ili 'uri 'e ali fala koko gia gi 'i lao ‘Ko ala rau ioli na. Ala ta ioli 'e rau ioli, gerakae sakea 'i maala waleli tolinimalata gi.'

22Wasua ma talasi 'e, lakae ilia famiu, ite 'e ogata'a fala walefae lia, gerakae sakea 'i maala wale li tolinimalata gi. Ma ite 'e ilia fala walefae lia, ‘'I'o me 'oraewale mola 'i'o,' gerakae sakea 'i maala wale li tolinimalata gi. Ma ite 'e

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

soia walefae lia 'alia, ‘Me kwe 'i'o,' 'i lia kae la 'i laola tala fala dunaa 'e 'ago ma ikoso ke mae.

23Ta 'e, ala 'o rerei 'alia foasina 'o fala God 'i fofola 'erefau, ma ko malata tonai iko 'ali 'e madakwa 'ua 'i safitamoroa toolamu sulia me rerona 'o,

24'o tafisia ga foasina la 'o 'i maala 'erefau, sui ko oli, ma ko faarada 'o ga failia. Sui 'i buri, ko bi oli mae 'ali 'o kwatea foasina 'o fala God.

25“Ma ala ta ioli ka sake 'o 'i maala taki, 'o sae kwaima ga failia, talasi iko 'ali mora dao 'ua mala taki li. Suli ala mora dao lo, 'i lia kae kwate 'o lo fala waleli tolinimalata gi, ma 'i burila 'e tolinimalata famu, 'i lia kae kwate 'o lou fala wale fala firi ioli na gi li, ma wale fala firi ioli na li ka bi alu 'o 'i laola rara.

26Lakae ilia famu, ala 'e 'urifo, 'e 'ato 'ali 'o latafa faasia rara la la ko kwatea lo bata 'isi'isi 'e totolia kwaikwaina 'o li.

Falalauna sulia tooluma na li

27“Moulu ronoa sui lo saena 'ilitoa gi gera ilia, ‘Ikoso 'ali 'o tau ta'a failia ta geliwateu.'

28Ma talasi 'e, lakae ilia famiu, ite 'e bubunia ta geli 'alia lio 'i wale ta'a, 'i lia 'e tau ta'a sui lo 'alia liola.

29Lia fo, ala 'o oga koe fulia ta me 'are ta'a 'alia fili maa aolo 'o, 'o 'iroa, ma ko taasia faasi 'o. 'E ke 'oka mola 'ala famu ala ko taasia 'alia ta gula ala rabemu, taufasia God ka bi 'ui 'alia rabemu sui 'i laola dunaa ala lifi li maenaa li.

30Ma ala 'o oga koe fulia ta me 'are ta'a 'alia fili lima aolo 'o, 'o 'ole mousia ma ko taasia faasia 'o. 'E ke 'oka mola 'ala ala ko taasi 'alia ta gula ala rabemu, taufasia God ka bi 'ui 'alia rabemu sui 'i laola dunaa ala lifi li maenali.

Falalauna sulia lugasi wateu na
(Matthew 19:9; Mark 10:11-12; Luke 16:18)

31“Moulu ronoa sui lo saena 'ilitoa gi gera ilia, ‘Ite 'e lugasia wateu lia, 'i lia ka kwatea fofoe saena ala kwailugatae nali fala.'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32Wasua ma talasi 'e, lakae ilia famiu, 'ato ta wale 'ali lugasia wateu lia. Ala wale 'e lugasia wateu lia, 'i lia lo 'e kwatea wateu lia ka tau wale. Ma ala ta wale ka tolea lou geli fo, wale la 'e tau wateu lou 'i maala God. Teke me 'are mola wale 'e saiala lugasinala wateu lia 'i fofola, ala 'e tau ta'a failia ta wale mamataa.

33“Moulu ronoa lou saena 'ilitoa gera ilia fala ioli 'ua lo mae 'i lao gi, ‘Ala 'o alafuu 'alia ratala God, ikoso 'o 'oia lo alafuuna 'o.'

34Ma talasi 'e, lakae ilia famoulu, ko ala alafuuna 'ali ta me 'are. Ko ala alafuuna 'alia 'i nali, sulia God 'e 'ilitoa 'i lifi fo.

35Ma ikoso alafuu 'alia molagali, sulia God 'e 'ilitoa lou fafia. Ma ikoso alafuu 'alia 'i Jerusalem, sulia lia falua walelitalona ba'ela ka tasa li.

36Ma ko ala alafuuna 'alia gwaumu, sulia 'e 'ato ko raunailia ta teke me ifu 'i gwaumu ka kaka'a 'o ma ka gola.

37Ala koe alafafi, 'o ilia mola, ‘'Eo.' 'O ma ala iko 'ali 'o alafafi, 'o ilia mola ‘Iko.' Ma ala koe ilia lou ta me 'are, me 'are la 'e la lo mae faasia Saetan.”

Falalauna sulia duu na li
(Luke 6:29-30)

38Jesus 'e alaa ma ka sae 'uri 'e, “Moulu ronoa sui lo saena 'ilitoa gi gera sae 'uri 'e, ‘Ala ta ioli ka getea maala ta ioli, geraka getea lou maala ioli la. Ma me lifo lou fala duunala me lifo.'

39Wasua ma talasi 'e, lakae ilia famoulu, ikoso duua ta 'are ta ioli taua ka ta'a famu. Ala ta ioli ka fidalia gula babali aolo amu, 'o ala'alia ka fidalia lou gula babali mauli amu.

40Ma ala ta ioli ka sake 'o 'i mala taki fala sakenala to'omi fafu ba'ela 'o, 'o ala'alia ka sakea lou to'omi 'i malula 'ala.

41'O ala ta ioli ka suunailia ko sakea 'okoe 'are lia sulia ta tofui tala, 'o sakea lou sulia ta ruala tofui tala.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

42Ma 'o kwate 'ala ta ioli 'e sugaa ta me 'are amu. Ma talasi ta ioli ka oga sake lanana ala ta me 'are amu, 'o kwatelana ai fala.

Kwaimana 'amiu ka malaa kwaimana God 'e too ai
(Luke 6:27-28, 32-36)

43"Moulu ronoa sui lo saena 'ilitoa gi 'e 'uri 'e, "'Amu kwaima ala ioli kwaima 'amiu gi, ma 'amu malimae ala ioli gera malimae amiu gi.'

44Wasua ma talasi 'e, lakae ilia famoulu, 'amu kwaima ala malimae 'amiu gi, ma 'amu ka foa fala ioli gera malakwaita amiu gi.

45Ala 'amu ka tau 'urifo, 'amu wela ala Mama 'amiu 'i nali. Sulia 'e raunailia da'afi, ma ka rara fafia ioli ta'a gi failia ioli 'oka gi sui, ma ka kwatea uta fala ioli gera fulia 'are 'oka gi li, failia ioli gera fulia 'are ta'a gi li lou.

46Ala 'amu kwaima mola ala ioli 'e gera kwaima amiu gi, God ikoso kwaiara 'amiu mola. Sulia wale 'aurafu li goli bata ala takisi gi li wasua, gera taua lou me 'are la!

47Ma ala 'amu sae 'oka mola failia kwaima 'amiu gi, iko 'ali 'amu mamata mola faasia ioli gi sui. Sulia ioli gera raria God gi wasua, gera taua lou me 'are la!

48'Amu ka rada sui, malaa Mama 'amiu 'i nali 'e rada."

Matthew 6

Falalauna sulia taunala 'are 'oka gi li

1Ma Jesus ka sae lou 'uri 'e, "'Amu madafi 'amiu, taufasia 'amu tau 'are 'oka mola 'i maala ioli, 'ali gera lesida, ma geraka 'aurae 'amiu fafida. Ala 'amu tau 'urifo, 'ato 'ali 'amu sakea ta kwaiara faasia Mama 'amiu 'i nali.

2Ala 'o kwatea kwakwatena fala rananala ioli siofa gi li, ikoso akwatailia fala ioli gi 'uri 'ali gera batafe 'o fafia. Sulia falafala ioli 'asa gi li lo 'e 'urifo. Gera kwairanai ala ioli siofa gi 'i laola luma fala foana gi li ma sulia tala ba'ela gi lou, 'uri 'ali ioli gi sui gera ka batafeda. Ma lakae ilia famoulu, God ikoso kwatea ta kwaiara fada, sulia gera sakea sui lo kwaiarana gera gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3Ma talasi 'o kwatea me 'are fala kwairanaina li, ikoso fatailia fala ta ioli, ta kwaima 'o wasua ikoso sai lou ai.

4Talasi 'o kwatea ta 'are fala ta ioli, 'o faagwaa faasia ta ioli lou faasia lesinai 'o ma saina ai. Wasua ko kwate agwaagwa ai, Mama 'o 'i nali 'e lesia taa gi 'o tauda, ma kae kwatea kwaiarana famu."

Falalauna sulia foana li
(Luke 11:2-4)

5Jesus ka sae lou 'uri 'e, "Talasi 'amu kae foa, ikoso 'ali 'amu malaa ioli 'asa gera foa mola 'ada 'ali ioli 'ali lesida. Sulia ala talasi gera foa, gera oga rasua ala urana 'i laola luma fala foana gi li, 'o ma sulia tala ba'ela gi, 'uri 'ali ioli gi gera ka lesida, ma geraka 'auraeda. Ma lakae ilia famoulu, gera sakea sui lo kwaiarana gera gi faasia ioli 'e gera 'auraeda gi.

6Ma talasi koe foa, 'o la ala ta lifi 'e io raefuli, ma ko io 'i lifila ko foosia God, ma iko ta ioli 'ali lesia 'o. Wasua iko ta ioli 'ali'e leesi 'o ala talasi koe foa, Mama 'o 'i nali 'e lesi'o. Ma 'i lia lou kae kwaiara 'o fala 'are 'o tauda gi.

7"Ala talasi 'amu foa, ikoso 'ali amu malaa lou ioli 'e raria God gi. Sulia talasi gera kae foa, gera sae tekwa rasua, ma iko 'ali gera sai madakwa ala taa gi 'e gera ilida. Malatada 'e fia 'uria ala gera foa tekwa 'urifo God kae ronoda.

8Ma ikoso 'ali 'amu tau lou malaa ioli fo gi, sulia Mama 'amiu 'i nali 'e etae sai sui lo ala taa gi 'amu boboo fali, 'amu ka bi sugaada.

9"Ala talasi 'amu kae foa, 'amu ka sae 'uri 'e, 'Mama 'ami 'i nali,

'Ami oga ioli gi sui geraka fabaelaa ratamu, sulia 'e abu rasua.

10Dao mae 'alia 'ilitoana 'o fafia maurinala ioli gi sui. Ma liomu 'ami ka tau sulia 'i wado malaa lou 'i nali.

11'O kwatea mae famami fana 'e totolia fe atoa 'e li.

12'O kwailufa 'alia ta'ana 'amami gi, malaa lou 'ami kwailufa 'alia ta'ana ioli 'e fulida amaami gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13'O ala lugatae na mami fala ilitoona gi fala liufi namami. Ma ko lau 'ali 'ami faasia Saetan.'

14“Ala 'amu kwailufa 'alia ta'ana ta ioli 'e fulia amiu gi, Mama 'amiu 'i nali kae kwailufa lou 'alia ta'ana 'amiu gi.

15Ma ala iko 'ali 'amu kwailufa ala ioli 'e fulia 'are ta'a amiu, Mama 'amiu 'i nali wasua ikoso kwailufa lou amiu.”

Falalauna sulia abu fana na li

16Jesus ka sae lou 'uri 'e, “Ala talasi 'amu abu fana fala foa nanata na li, ikoso 'ali 'amu malaa ioli 'asa gi. Sulia talasi gera abu fana, gera lio malaa ioli gera kwaimalatai gi, 'uri 'ali ioli ka leesia lia 'e gera abu fana, ma geraka 'auraeda. Ma lakae ilia famoulu, ioli fo gi 'ato 'ali gera sakea ta kwaiara, sulia ioli 'e kwatea lo kwaiara fada 'alia tafenada. Ma God ikoso 'ali kwatea lo ta kwaiara fada.

17Wasua ma ala talasi koe abu fana, ko sisiu 'amua, ma ko usuri ifu 'amua malaa lia 'e koe tautaua ala atoa gi li sui,

18'ali ioli ikoso lio raea lia 'e 'o abu fana. Ma wasua 'ala ioli ikoso lio rae 'o, Mama 'o 'i nali 'e leesi 'o, ma kae kwatea kwaiara famu fala 'are 'o tauda gi. 'I lia 'e leesi 'o ala atoa gi sui, wasua 'i'o iko 'ali 'o lesia.”

Falalauna sulia too 'arena li
(Luke 12:33-36)

19Sui, Jesus ka sae lou 'uri 'e, “'Amu ala goli nala too 'arena 'amiu gi 'i laola molagali lifi 'e sulaa failia furafurana kae fafuta'a, failia ioli belibeli kae belida.

20'Amu golia too 'arena 'amiu gi 'i nali, lifi sulaa ma furafurana 'ato 'alia 'e fafuta'a, failia ioli belibeli 'ato 'ali belia.

21Sulia talasi too 'arena 'amiu gi 'e io 'i nali, manomiu ka lio 'alaa sui lo fala 'i nali. Ma talasi too 'arena 'amiu gi 'e io 'i laola molagali li, manomiu ka toli tegula sui lo fala 'are 'i laola molagali gi li. Sulia 'i fe too 'arena 'o 'e io ai, 'i lifila lou manomu 'e io ai.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22“Suli ala maamu 'e 'oka, ko io 'i laola madakwana ala falalauna God, sulia maamu 'e dau talaia mae madakwana 'i laola rabemu.

23Ala iko 'ali 'o lesia madakwa na 'e, maamu 'e ta'a, ma ko io mola 'amua 'i laola maerodo. 'Amu madafi 'amiu, ala 'amu tafisia madakwana God, 'i laola manomiu 'e rodo rasua.”

Jesus 'e falalau sulia God failia too 'arena
(Luke 16:13; 12:22-31)

24Jesus ka sae lou 'uri 'e, “'Ato 'ali ta ioli 'ali ka galo 'ala ta rua wale ba'ela atale. Ala 'e 'urifo, 'i lia kae malimae ala ta ai, ma ka kwaima ala ta ai. Ma kae galo 'oka 'ala ta wale, ma kae 'ailuga 'ali ta wale. Lia fo, 'e 'ato rasua 'ali ta ioli 'ali galo 'ala God ma bata ala teke me talasi.

25“'Are la 'e laka ilia famoulu, ikoso 'ali 'amu fiitala sulia ta 'amu kae 'ania, ma 'amu kae goufia, ma ta 'amu kae toro 'alia fafia rabemiu. Sulia maurina 'e 'oka ka tasa liufia fana, ma rabe 'e 'oka ka tasa liufia toro.

26Lesia fe malu gi 'i laola raloo, iko 'ali gera 'abero mola sulia galona ala ta raku. Ma iko 'ali gera fisua mola ta fana, ma iko 'ali gera raunailia mola ta gwaurau fala alu fana na. Wasua ma Mama 'amiu 'i nali ranolida mola 'ala. God 'e lio ba'ela rasua amiu ka liufia fe malu fo gi. God kae ranoli 'amiu mola 'ala.

27Wasua 'amu ka fiitala sulia maurina 'amiu gi, 'e 'ato rasua 'ali 'amu taua manomiu ka ke tekwa wawade lou.

28“Ma 'utaa bui 'e 'amu ka fiitala sulia 'afinamiu? 'Amu lesia ga taganala 'ai 'e gera afola gi. 'E iko 'ali gera galo mola, ma iko 'ali gera raunailia mola ta toro 'ada.

29Ma lakae ilia famoulu, gera lio sinosino ka tasa liufia toro ba Solomon walelitalona 'e ruufida gi.

30Ma taganala 'ai gi, gera io mola sulia keme talasi dodoko, ma gera ka taasida lou 'i laola dunaa. Ka 'urifo wasua 'ala, God 'e faaruufida 'alia 'are 'oka gi. 'Amu fiitala 'e, 'uri fasia God ikosoe bi faatoro 'amiu? Fitoona 'amiu gi 'e wawade.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31“Lia fo, 'o ala fiitalana 'uri 'e, ‘Fana, failia 'are li goufia, 'o ma toro lau gi kae la mae faasia 'i fe?'

32'Eo, ioli gera io tatau faasia God gi, gera saiala fiitalana sulia 'are fo gi li. Ma 'i 'amiu, Mama 'amiu 'i nali 'e saiai ka sui lo lia 'e 'amu boboo fala 'are fo gi li.

33'Amu silia maurina 'e God 'e 'ilitoa fafia failia tau 'are rada na ka liufia 'are gi sui, ma 'i lia kae kwatea 'are 'amu booboo fai gi famiu.

34Lia fo, ikoso 'ali 'amu fiitala sulia booboona fala 'i danii gi. Alua fala 'i dani. Iko 'ali'e totolia 'ali 'amu logosia fiitalana 'i dani gi failia fiitalana ala fe atoa 'e tara'ela gi li lou. Sulia fe atoa 'e tara'ela 'e too ala fiitalana 'e totolia lo tara'ela gi.”

Matthew 7

Falalauna sulia iili ioli na li
(Luke 6:37-38, 41-42)

1Ma Jesus ka sae lou 'uri 'e, “'Amu ala iili saena na suli ta ioli mamata, taufasia God 'e bi suafafi 'amiu lou.

2Ala 'amu iili ioli, God kae suafafi lou 'urifo amiu. Ma ta taki ta 'amu kwaia ta ioli 'alia, taki la lou God kae kwai 'amiu 'alia.

3'O too ala ta'ana ba'ela gi, wasua 'o balufia mola 'amua ioli 'e too ala ta'ana wawade gi li. 'O malaa wale 'e lesia fulafulae tafu wawade 'i laola maala walefae lia li, wasua ma iko 'ali 'e lesia mola te boboe wado ba'ela 'i laola maala 'i talala.

4Ma ko sae 'uri 'e fala ioli mamata, ‘'O fulia me 'are 'e ta'a, ala 'alia 'ali lau farada maurinamu.' Wasua ma iko 'ali 'o malata booboo mola sulia ta'ana ba'ela 'o tauda gi.

5'I'o ioli 'asa 'i'o. 'O taasia ga ta'ana 'o gi. Sui, ko bi totolia kwairanaina ala ta ioli mamata fala ta'ana lia gi li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6“Ma 'amu ala kwate nala 'are abu gi fala kui gi, sulia gera kae bulusi, ma gerakae 'alai 'amiu. Ma ikoso 'ali 'amu kwatea launi 'amiu gi fala boo gi, tau ma gera bi uria mola 'ada.”

Falalauna sulia taa God 'e taua ala talasi gia sugaa
(Luke 11:9-13)

7Jesus ka sae lou 'uri 'e, “'Amu ka sugaa God 'ali 'amu sakea 'are 'amu suga 'afia. 'Amu faitale 'afia 'are 'amu boboo fai gi ala God, ma 'i lia kae rana 'amiu, 'ali 'amu daria. 'Amu ka kidikidi ala mala luma, ma God ka tafa famiu.

8Sulia ioli gera suga ala God gi sui, gera kae sakea 'are gera sugaa fai gi. Ma ioli gera faitale 'afia 'are gera boboo fai gi li sui ala God, gera kae darida. Ma ioli gera kidikidi ala mala luma li, God kae tafa fada.

9“'Uri'e ma, ite amoulu ala mama gi, ala wela 'o 'e suga 'o fala ta me fana, ko kwatea mola me fau fala?

10Ma ala wela 'o 'e suga 'afia ta me lodae ia, ko kwatea 'amua ta fe wa fala? 'E 'ato mola!

11'Amiu ioli ta'a gi 'amu saiala kwatenala 'are 'oka gi fala wela 'amiu gi. Ma Mama 'amiu 'i nali, lia 'e 'oka ka tasa liufi 'amiu lou. 'Urifo 'i lia kae kwatea 'are 'oka gi fala ioli gera suga lia fai gi.

12“Me 'are la fo, 'are 'amu kae tautauda gi sui, tali ta 'amu oga 'alia ioli mamata gi 'ali gera taua famiu, 'amu ka taua lou fada. Sulia lia lo fadanala faalalauna gi sui 'i laola taki Moses, failia profet gi.”

Tala fala mauri na li failia maena
(Luke 13:24)

13Jesus ka sae lou 'uri 'e, “'Amu ruu ala maala luma 'e susukudi, sulia maala luma 'e ba'ela ma ka afola, 'e la fala maena firi. Ma liuna sulia ka talawarau rasua, ma ioli afula rasua gi gera la sulia tala fo.

14Ma maala luma failia tala fala maurina firi li 'e susukudi, ma liuna sulia ka 'ato, ma ofotae ioli gi mola gera liu sulia.”

Profet kotokoto gi
(Luke 6:43-44)

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Jesus ka alaa lou ka sae 'uri 'e, “'Amu madafi 'amiu faasia profet kotokoto gi. 'Amu madafi 'amiu sulia gera lio malaa ioli 'oka gi, wasua malatada 'e malaa kui kwasi gi lia gera oga fata'anamiu.

16Ma 'amu ka lio raea mola 'amiu profet kotokoto fo gi 'alia 'are ta'a 'e gera tauda gi. Gia saiala 'okanala 'o ma ta'anala 'ai gi sui, 'alia fufuae 'are gera funu 'alida gi. Ma 'e 'ato ta ioli ka fisua fufuae 'ai 'oka faasia kwalokarakaraa.

17Ma 'ai 'oka 'e funu 'alia fuae 'are 'oka gi, ma 'ai ta'a ka funu 'alia fuae 'are ta'a gi.

18'Ai 'oka 'e 'ato ka funu 'alia fuae 'are ta'a, ma 'ai ta'a 'e 'ato ka funu 'alia fuae 'are 'oka.

19'Ai iko 'ali gera funu 'alia fuae 'are 'oka gi li, gera kae tofuda, ma gerakae 'ui 'alida 'i laola dunaa.

20Lia fo, lakae ilia famiu, 'amu ka lio raea profet kotokoto gi 'alia 'are gera tauda gi.”

Fe atoa ala kwaikwaina li
(Luke 13:25-27; 6:47-49)

21Jesus ka sae lou 'uri 'e, “Iko lou ioli gera soi 'uri 'e agu gi sui, ‘Aofia! Aofia!' gera kae io failia ioli God kae 'ilitoa fafida gi. Ma ioli gera tau sulia liola Mama lau 'i nali mola gerakae io failia ioli 'e God kae 'ilitoa fafida gi.

22Ioli afula gi gerakae sae 'uri 'e fagu ala fe atoa fo ala tolinimalata na li, ‘Aofia! 'Ami faatalo 'alia saenala God 'alia ratamu, ma 'ami ka balia aloe 'are ta'a gi 'alia ratamu, ma 'ami ka taua 'are mama'ala gi 'alia ratamu.’

23Wasua ma lakae sae madakwa 'uri 'e fada, ‘Iko 'ali lau sai amiu. Ioli tau ta'a gi 'i 'amiu. 'Amu la tatau ko faasia lau!'

24“Lia fo, ioli gera ronoa alaana lau gi li, ma gera ka tau sulia, gera malaa wale liotoo 'e raunailia luma lia 'i fofola fulu 'ai nasi gi ma ka 'eli ka sifo lalo 'i laola faufaua.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Uta ba'ela 'e too, ma kwai gi ka afe, failia oru ba'ela ka fotoia luma fo, wasua ma luma fo iko 'ali toli mola, sulia 'e ura nasi 'i fofola fau nasi.

26“Ioli gera ronoa alaana lau gi, ma iko 'ali gera tau sulia, gera malaa wale kwekwe'ela 'e raunailia luma lia 'i fofola ole, ma iko 'ali 'eli 'ali sifo lalo mola.

27Ma uta ba'ela ka too, ma kwai gi ka afe, ma oru ba'ela ka fotoia luma fo, ma luma fo ka toli, ma ka manisi sui lo.”

28Talasi Jesus 'e fasuia falalauna sulia 'are gi sui, ioli gi gera ka kwele rasua,

29sulia gera sai 'oka ala lia 'e Jesus 'e famalata 'alia nanatana failia kwalaimokina ala God. 'E iko 'ali 'e dona lou sai 'arena wale li falalauna ala taki Moses gi li, sulia gera famalata mola 'alia nanatana gera 'i talada gi.

Matthew 8

Jesus guraa wale matai
(Mark 1:40-45; Luke 5:12-16)

1Talasi Jesus 'e sifo lo mae faasia 'i gwaula fe uo fo li, logona ba'ela rasua gera ka la mae sulia.

2Ma te wale kuu 'e odea rabela ka la mae, ma ka bororu 'i maala Jesus, ma ka sae 'uri 'e, “Arai, ala ko marabe, ko guraa lau.”

3Sui Jesus ka tadaa ko limala, ma ka dau tonala rabela, ma ka sae 'uri 'e, “'Eo, lau marabe. 'O mafo lo.”. Ma nainali mola 'i burila Jesus 'e sae 'urifo, kuu fo ka sigi lo faasia wale fo.

4Jesus ka sae 'uri 'e fala, “Ikoso 'ali 'o faronoa lou ta ioli 'alia me 'are 'e lau taua famu. Wasua ma 'o la, ko fatailia rabemu fala fata abu God, ko ala'alia fata abu God ka iro 'oka amu. Sui ko kwatea foasina 'o malaa lia ba Moses 'e ilia fala kwatenai, 'ali fatailia kwalaimoki fala ioli gi sui lia 'e rabemu 'e mafo lo.” Ma Jesus ka kwatea wale fo ka la lo 'ala.

Jesus 'e guraa te wale
(Luke 7:1-10)

5Talasi Jesus 'e dao lo ala falua 'i Kapaneam, te wale etaeta ala wale li mae faasia 'i Rom gi, 'e la mae 'i so'ela Jesus, ma ka sugaa 'ali kwairanai ala,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6ma ka sae 'uri 'e, “Aofia, ioli li galona lau, 'e matai rasua, ma ka teo mola
'ala, ma ka raria lo bulusinala rabela 'i talala, ma rabela ka fii rasua.”

7Jesus ka sae 'uri 'e fala, “'Oka mola 'ala, lakae la mae fala luma 'o 'ali lau
guraa.”

8Ma wale etaeta fo ka sae lou 'uri 'e fala Jesus, “Aofia, iko 'ali lau totolia 'ali
lau fadao 'o 'i luma agu. 'O ilia mola mae ta alaana, ala ko ilia mola ta me
alaana, wale li galona lau kae 'akwaa lo.

9Lau saiai 'o totolia mola 'amua taunala me 'are 'urifo, suli 'i lau talagu wale
lau galo 'i malula wale ba'ela gi lou, ma lau too ala wale li mae gi gera galo 'i
malula nanata na lau. Ma ala laka sae 'uri 'e fala ta wale, “'O la,' lia ka la lo.
Ma ala laka sae 'uri 'e fala ta wale, “'O la mae,' 'i lia ka la lo mae. Ma ala laka
sae 'uri 'e fala ta wale li galona lau, “'O taua me 'are 'e,' 'i lia ka taua lo.”

10Ma talasi Jesus 'e ronoa me 'are fo li, ka kwele rasua. Ma ka bulusi fala ioli
gera la sulia gi, ma ka sae 'uri 'e fada, “Lakae ilia famiu, iko 'ali lau lesia 'ua
ta ioli 'ali fitoo 'uri 'e, 'i laola falua 'i Israel wasua.

11Ma lakae ilia famiu, ioli afula 'e iko lou Jiu gi li, gerakae la mae faasia falua
afula gi laola molagali fala 'adona failia koko gia gi Abraham, Aesak, ma
Jakob ala maoma ala babalafena li 'i nali.

12Ma afulanala Jiu gi lia 'e totolia gera ka 'ado ala 'are 'oka gi 'i nali, God kae
tabalida fala lifi rodo. Ma talasi gera io ala lifi fo li, gerakae ani, ma gerakae
giria lifoda, sulia gera rabefii.”

13Ma Jesus ka bulusi lou fala wale ba'ela fo, ka sae 'uri 'e fala, “'O oli. Lau taua
lo 'are 'e 'o sugaa, sulia 'o fitoo agu.” Ma ala me talasi fo mola lo, wale li galona
ba lia ka 'akwaa lo.

Talasi Jesus guraa ioli matai afula
(Mark 1:29-34; Luke 4:38-41)

14Ma ala na fe atoa, Jesus ka la mae 'i luma ala Peter. Talasi Jesus 'e ruu 'i
luma, ka lesia funo geli Peter 'e teo mola 'ala, 'e matai 'alia 'ago'agona ba'ela.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Ma Jesus ka dau tonala limala geli fo. Ma ala me talasi fo mola lo, 'ago'agona fo ka sui lo faasia. Lia ka 'akwaa lo, ma ka tatae ka galo fana lo 'ala Jesus.

16'E raurafi, ioli ala falua fo li gera sakea mae ioli afula aloe 'are ta'a gi 'e tooada 'i soela. Ma Jesus ka balia aloe 'are ta'a fo gi faasida 'alia saenala mola. Ma ka guraa lou ioli matai gi sui.

17Talasi 'e taua 'are fo gi li, 'e fakwalaimokia saenala profet Aesea ba 'e gerea ka sae 'uri 'e, "'I lia 'e faamauri gia faasia mataina gia gi."

Donanala Jesus 'e 'ato rasua
(Luke 9:57-62)

18Ma talasi Jesus 'e lesia ioli afula gera logo mae galia, lia ka sae 'uri 'e fala waleli galona lia gi, "Golu tofolo fala abae 'osi lobaa."

19Ala talasi fo lou, te wale falalau ala taki li ka la mae 'i so'ela Jesus ka sae 'uri 'e, "Waleli Falalauna, lau oga 'ali lau la fae 'o 'i fe wasua koe la fai."

20Talasi Jesus ronoa me 'are fo li, ka sae 'uri 'e, "'E iko 'ali 'e talawarau. 'A kui kwasi gi gera too ala lifi gera gi fala teona, ma malu gi lou gera too ala tatafe gera gi. Wasua ma 'i lau, Wela Wale li, iko 'ali lau too ala ta luma 'agua 'i talagu fala mo'osu na."

21Ma na wale ala wale li galona lia gi, ka sae fala Jesus 'uri 'e, "Arai, 'o ala'alia 'ali lau la, laka io ga failia mama lau, la la ka mae bui, laka alua ka sui, laka bi dona 'o."

22Jesus 'e olisia ka sae 'uri 'e, "Iko. 'O la lo mae faelau ala talasi 'e. Ala'alia ioli iko 'ali gera too ala maurina ala God gi, gera alua lo 'ada ioli mae gera gi."

Jesus 'e balufia oru failia lafolafo
(Mark 4:35-41; Luke 8:22-25)

23Ma Jesus ka tae 'i laola baru failia waleli galona lia gi.

24Ma ala talasi daulu 'idu tatau lo ko, koburu ka dao torani daulu lo, ma asi ka rae 'i nali, ma ka taasi lo mae fafia baru fo. Ma baru fo ka garani wawalo lo. Wasua ma Jesus 'e mo'osu mola 'ala 'i laola baru fo.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Ma wale li galona lia gi gera ka faa ada, gera ka sae 'uri 'e, “Aofia! 'O faamauri golu! Golu kae garani mae lo.”

26Ala talasi fo Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, “'Uta 'e 'amu ka mau? Lau lesia fitoona 'amiu agu 'e iko 'ali ba'ela.” Jesus 'e sae 'urifo fadaulu sui ka tatae, ma ka sae nanata fala oru failia lafolafo, 'ali daro ka io aroaro. Ma ala talasi fo mola, oru failia lafolafo daro ka io aroaro lo, ma ka beata lo.

27Ma wale li galona lia gi gera ka kwele rasua, ma geraka sae 'uri 'e, “Wale 'utaa lo 'e wani? Oru failia lafolafo gi wasua gera rono lou sulia!”

Jesus 'e balia aloe 'are ta'a gi faasia rua wale gi
(Mark 5:1-20; Luke 8:26-39)

28Ma talasi daulu li dao lo ala na abae 'osi ala mae falua 'i Gadara, Jesus ka dao tonala rua wale aloe 'are ta'a gi 'e io adaroa. Rua wale fo gi daro io 'i laola gilu 'i laola fau fala gigiluna ala ioli maegi li. Ma sulia daro balubalua rasua, iko ta ioli 'ali dao garania lo lifi fo daro io ai.

29Ala talasi aloe 'are fo gera io ala rua wale fo gi li gera lesia Jesus ai, gera ka rii 'uri 'e, “Wela 'e God, taa 'o oga koe taua ameulu? 'Uta ko la mae fala malakwaita na ameulu, lia 'e talasi ala malakwaitanali iko 'ali dao 'ua?”

30Ala talasi fo, boo afula gi gera fana garania 'i lififo.

31Ma aloe 'are ta'a fo gi gera ka aniulu 'uri 'e fala Jesus, “Ala koe lulu 'ameulu, 'o lulu 'ameulu fala 'i laola boo lobaa gi.”

32Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala aloe 'are fo gi, “Moulu la lo!” Ma gera ka latafa, ma gera ka la lo fala 'i laola boo fo gi. Ma boo fo gi sui gera 'aru ala me raeraena 'i rabela faulifu fala 'i laola 'osi li. Ma gera ka mae sui 'i lififo.

33Ma ioli gera lio sulia boo fo gi li, gera ka lalao fala falua gera. Ma gera ka alaa sulia 'are fo Jesus 'e taua, ma 'are 'e fuli fala rua wale ba gi li failia aloe 'are ta'a fo gi.

34Ma ioli ala mae falua fo sui gera la sui mae fala lesinala Jesus. Talasi gera dao 'i soela, gera ka soilidia 'ali 'e la faasia maefalua fo gera.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Matthew 9

Jesus guraa te wale rabela 'e mae
(Mark 2:1-12; Luke 5:17-26)

1Jesus failia waleli galona lia gi, daulu rae 'i laola baru, ma daulu ka tofolo lou ala 'osi ba'ela fo 'i Galili. Ma talasi daulu li dao lo ala falua 'i Kapaneam,

2nali ioli gera ka sakea mae te wale la rabela mae 'i fofola tafe 'i so'ela Jesus, 'ali 'e guraa. Ma talasi Jesus 'e lesia fitoona daulu, lia ka sae 'uri 'e fala wale rabe mae fo, "'O ala mau na wale'e, lau kwailufa lo 'alia ta'ana 'o gi sui."

3Ala talasi fo, nali wale falalau ala taki gi gera ka malata 'uri 'e, "Talifilia God mola 'e saiala kwailufana 'alia ta'ana gi li. 'E fafuradani lia 'i talala failia God."

4Ma Jesus 'e raea malata 'i laola lioda gi, ma ka sae 'uri 'e fadaulu, "Moulu ala malata ta'a na lou 'uri la."

5Sui ka sae 'uri 'e, "Ala laka sae 'uri 'e fala wale rabe mae 'e, 'Ta'ana 'o gi, lau kwailufa lo alida,' 'ato 'ali moulu lesia mola 'ali 'e fuli. Wasua ma ala laka sae 'uri 'e, 'Tatae ma ko liu lo,' 'urifo lo 'amu ka bi lesia lia 'e nanatana agu fala gurana.

6Talasi lakae guraa wale 'e li, lakae fatailia famiu lia 'e 'i lau, Wela Wale li, lau too ala nanatana fala kwailufa na 'alia ta'ana gi li." Sui Jesus ka sae 'uri 'e fala wale rabe mae fo, "'O tatae lo, sakea tafe 'o, ma ko la lo 'i falua 'o."

7Ala talasi fo mola, wale fo ka tatae, ma ka oli lo fala falua lia.

8Ala talasi fo ioli gi gera lesia me 'are fo Jesus 'e fulia, gera kwele, ma geraka mau. Ma gera ka batafea God sulia 'e kwatea nanatana 'urifo fala ioli gi.

Jesus soia Matthew
(Mark 2:13-17; Luke 5:27-32)

9Ma ala talasi Jesus 'e la lo faasia lifi fo li, ka lesia Matthew. 'E gwauru mola 'ala ala lifi fala golinala bata ala takisili, sulia 'e galo 'i lififo. Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala, "'O la mae faelau." Ma Matthew ka tatae, ma ka la lo 'ala failia.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10'I burila Jesus 'e soia Matthew 'ali 'e waleli galona 'ala, ka lai fana lo 'i luma ala Matthew. Ma alae ioli gera kae goli goli bata ala takisili gera io lou 'i lififo. Ma nali ioli ta'a lou, gera fana lou failia Jesus failia waleli galona lia gi.

11Ma talasi Farasi gi gera lesia me 'are fo li, gera ka soilidia waleli galona lia gi, 'uri 'e, "'E totolia ikoso 'ali fana lou failia ioli 'urifo gi."

12Jesus ka ronoa me 'are fo, ma ka sae 'uri 'e, "Ioli iko 'ali gera matai gi, iko 'ali gera oga mola ta ioli li gurana, wasua ma ioli gera matai gi lou 'ada, gera boboo fala ioli li gurana.

13'Amu malata ga sulia malutala Geregerena Abu ba 'e sae 'uri 'e, 'Lau oga mola kwaiamasina 'amiu fala ioli li, iko lou foasina 'amiu gi.' Iko 'ali lau la mae fala kwalonala ioli rada gi 'ali geraka bulusi, wasua ma ioli 'e taunada ta'a gi lou 'ada 'e lau la mae fala kwalonada fala olisi nala malatada."

Aofia dao lo, kwaimalataina ka iko, 'amu ka babalafe
(Mark 2:18-22; Luke 5:33-39)

14Burila 'are fo gi, waleli galona John wale fasiuabu gi, gera ka la mae 'i so'ela Jesus, geraka sae 'uri 'e, "'Ameulu failia Farasi gi, meulu saiala abu fana na. Ma 'utaa 'e waleli galona 'o gi iko 'ali gera tau 'urifo?"

15Ma Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, "'E iko 'ali ke rada fala ioli gera io ala fanana ala araarainali 'ali geraka kwaimalatai. Dunala lia 'e, arai fa'alu 'e io 'ua mola 'ala failida, gera ka babalafe. Wasua ma talasi kae dao mae 'i dani gerakae sakea arai fa'alu faasida. Talasi fo bui, gera ka bi abu fana lou, sulia gera kwaimalatai. Lia fo iko 'ali totolia waleli galona lau gi 'ali geraka abu fana talasi lau io 'ua mola 'agua failida."

16Sui Jesus ka sae lou 'uri 'e, "Iko ta ioli 'ali'e taibolosia ta toro 'e gaga lo 'alia ta nisinisi toro fa'alu. Suli ala ka tau 'urila, nisinisi toro fa'alu fo kae gagasia toro 'ualo fo sulia toro fa'alu 'e lugu lo 'i burila saunai, ma ka taua maekwakwana la 'e ba'ela rasua.

17"Ma 'amu sai lou ai, iko 'ali'e totolia 'ali ta ioli 'ali alua waen fa'alu 'i laola wai 'ualo gera galofia 'alia sunasunala nanigot li, sulia wai 'ualo fo 'ato 'ali 'e

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

paku. Suli ala ka tau 'urila, talasi waen fo kae tora mola mae, ka fogaa lo wai 'ualo fo, ma waen fo ka aniki lo, ma wai 'are fo ka ta'a lo. Lia fo ioli ka alua lo waen fa'alu 'i laola wai fa'alu 'e saiai kae paku faasia fata'anala rua 'are fo gi sui."

Jesus 'e guraa rua geli gi
(Mark 5:21-43; Luke 8:40-56)

18Talasi Jesus 'e alaa 'ua, te wale etaeta ala ioli Jiu gi ka la mae. Ma ka boururu 'i maala Jesus, ma ka sae 'uri 'e, "Ulao lau 'e bi mae mola. Lau oga ko la mae 'ali 'o alua limamu fafia 'ali maurifa'alu lou."

19Ma Jesus failia waleli galona lia gi daulu ka la failia wale fo.

20Ma talasi daulu kae liu 'ua ko ai, te geli 'abu 'e tafalia, ma ka matai 'alia sulia akwala wala rua fe nali gi li, ka la mae 'i burila Jesus, ma ka dau tonala tamitamila to'omi tekwa lia.

21Sulia geli fo 'e malata 'uri 'e, "Te 'ali lau dau mola tonala tamitamila to'omi Jesus, lakae 'akwaa lo."

22Talasi 'e dau tonala tamitamila to'omi lia li, Jesus ka bulusi, ma ka lesia lo geli fo, ma ka sae 'uri 'e fala, "'O ala malata fitala na. 'O 'akwaa lo, sulia 'o fitoo agu." Ma ala me talasi fo mola lo, mataina fo ka sui lo faasia.

23Ma talasi Jesus failia waleli galona lia gi daulu li dao, daulu ka ruu 'i laola luma wale etaeta fo li, daulu ka lesia ioli gi gera kae ufia 'au ala maenali, ma ioli afula gi lou gera logo 'i lififo, ma gera kae ani.

24Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala ioli fo gi, "'Amiu sui 'amu latafa. Wela geli 'e iko 'ali mae mola, 'e mo'osu mola 'ala." Talasi gera ronoa Jesus 'e sae 'urifo li, gera ka wasi 'ada 'alia.

25'I burila ioli fo gi gera la faasia, Jesus ka ruu ko 'i laola toobi fo, ma ka dau 'i maala limala ulao fo, ma ulao fo ka tatae.

26Burila me 'are fo Jesus 'e taua, alaana sulia ka talo ala tolo fo sui.

Jesus 'e guraa rua wale maa daroa koro gi

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

27Burila Jesus 'e la ko faasia lifi fo, rua wale maa daroa koro gi daro dona Jesus, daro ka rii, 'uri 'e, “Galela David walelitalona, 'o amasi 'ameroa mae!”

28Ma talasi Jesus 'e ruu 'i laola te luma li, rua wale maa koro fo gi daro ruu lou 'i burila. Ma Jesus ka sae 'uri 'e fadaroa, “'Uri'e ma mora fitoo agu lakae guraa maa moroa?” Ma daro ka olisi 'uri 'e ala, “'Eo, Aofia.”

29Ma Jesus ka dau tonala maa daroa, ka sae 'uri 'e, “Sulia mora fitoo, me 'are 'e kae fuli kwalaimoki lo famoroa.”

30Ma maa daroa ka lio lo, ma Jesus ka sae nanata fadaroa 'ali ikoso daro faarono 'alia fala ta ioli.

31Ma talasi daro la, daro bi alaa 'adaroa sulia Jesus so'ela ioli daro dao tonada gi ala gulae tolo fo.

Jesus guraa te wale fokala 'ato

32Talasi rua wale ba gi daro latafa lo, nali wale gera sakea lou mae te wale 'i so'ela Jesus. Fokala wale fo 'e 'ato, sulia te aloe 'are ta'a 'e too ala.

33Ma Jesus ka balia aloe 'are ta'a fo faasia wale fo. Sui, wale fo ka sae lo. Ma ioli gera logo ala talasi fo li, gera ka kwele rasua 'alia, ma gera ka sae 'uri 'e, “Iko 'ali gia lelesia 'ua ta 'are 'uri 'e laola falua gia 'i Israel!”

34Wasua ma Farasi gi, gera ka sosa saena 'uri 'e sulia Jesus, “Wale 'ilitoa ala aloe 'are ta'a gi li lo 'e kwatea nanatana fala wale 'e ka balia aloe 'are ta'a gi 'alia.”

Jesus 'e amasia Jiu gi

35Ma talasi Jesus 'e liliu 'ala ala falua ba'ela gi ma mae falua wawade gi li, ka faalalau 'i laola luma fala foana gera gi li, ma ka fadaa Faronona 'Oka sulia Tatalona God, ma ka guraa ioli 'e matai 'alia mataina mamata gi sui.

36Ma Jesus 'e lesia ioli fo gi, ma ka amasi rasua ada sulia gera watoutou, ma iko 'ali gera totolia rananada 'i talada. Gera malaa sipsip iko ta wale fala liona sulida gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

37Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala waleli galona lia gi, “Ioli 'e gi gera malaa 'ai li 'ania afula gera funu 'alia fuae 'are afula la gi gera maua ma gera ka mada lo 'i laola raku. Wasua ioli li galona gi 'e iko 'ali gera afula 'ali gera talaida fala God.

38'Urifo 'amu ka foa, ma 'amu ka sugaa God lia 'e ba'ela ala galo na, 'ali 'e kwatea mae ioli li galona gi 'ali gera talaida fala God.”

Matthew 10

Jesus 'e filia akwala wala rua wale li lifurono gi

(Mark 3:13-19; Luke 6:12-16)

1Jesus ka soia mae akwala wala rua wale li galona lia gi 'i so'ela, ma ka kwatea lo nanatana fada fala balianala aloe 'are ta'a gi, ma fala guranala mataina afula tootoo gi sui.

2Ma ratala akwala wala rua wale li lifurono lia gi 'e 'uri 'e: etala, Simon (lia 'e soia lou 'alia Peter), failia walefae lia Andrew, ma James failia John, rua wela Sebedi gi.

3Filip, Batolomiu, Tomas, Matthew, wale ba fala golinala bata ala takisili, James wela Alfeas, Tadeas,

4Simon, na wale ala alae Jiu gera oga balinala ioli 'i Rom gi faasia 'i Israel, ma Judas Iskariot wale ba kae kwatea Jesus fala malimae lia gi li.

Jesus 'e keria akwala wala rua Waleli lifurono gi fala ioli Israel gi

(Mark 6:7-13; Luke 9:1-6)

5Ma Jesus ka keria akwala wala rua wale fo gi, ka sae 'uri 'e, “Ikoso moulu la 'i safitala ioli mamata fo faasia Jiu gi li ma ikoso moulu ruu 'i laola tali falua ala ioli 'i Samaria gi.

6Moulu la mola fala ioli 'i Israel gi, gera malaa sipsip gera rero lo 'ada gi.

7Ma talasi moulu la, moulu ka fatalo 'uri 'e, ‘Talasi God kae 'ilitoa fafia ioli lia gi li, 'e dao garani 'amiu lo!'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8Ma 'amu ka guraa ioli matai gi, ma 'amu ka taea ioli mae gi, ma 'amu ka guraa ioli kuu 'e fata'ada gi, ma 'amu ka balia aloe 'are ta'a gi. 'Amu sake gwaugwau ai, 'urifo 'amu ka kwate gwaugwau lou ai.

9-10Ioli 'e galo, 'e totolia ioli gi ka lio sulia. Lia fo talasi 'amu la, ikoso 'ali 'amu malata 'abero fala dauna fafia ta seleni. Ikoso 'amu sakea ta wai. Ma ikoso 'ali 'amu sakea ta rua to'omi 'o ma ta 'ae botu, 'o ma ta fe kuba wasua.

11“Ma ala 'amu dao ala ta falua, 'amu ka lio 'afia ta ioli 'e oga kae kwalo 'amiu fala 'i laola luma lia. Ma 'amu ka io failia ioli la la la ka dao ala talasi 'amu ka la faasia mae falua la li.

12Talasi 'amu ruu 'i laola ta luma, 'amu ka sae 'uri 'e fala ioli gera io 'i lifi la gi, ‘God kae fa'oka 'amiu, ma aroarona lia ka io fae 'amiu 'i laola luma 'e.'

13Ala ioli 'i laola luma la gi gera tau kwaima fae 'amiu, 'oilakina 'amiu kae io lou failida. Ma ala 'e iko, 'oilakina la ka oli lou mae 'i soemiu.

14Ma ala 'amu dao ala ta falua, ma iko ta luma 'o ma iko ta ioli 'ali marabe mola fala kwalo namiu, 'o ma gera barasi 'alia rononala saenamiu, moulu ka la faasia lifi la. Talasi moulu ka la faasia, moulu ka tafula gora faasia 'aemoulu malaa faabasuna lo fada lia God kae kwai gera, dunala gera barasi 'alia rononala saenala God.

15Ma Lakae ilia 'are kwalaimoki famoulu, ala fe atoa fo God kae loko kwaikwaina fala molagali li, kwaikwaina kae kwatea fala ioli la gi li kae ba'ela ka liufia kwaikwaina God kae kwatea fala ioli ta'a ba 'i laola rua mae falua ba 'i Sodom failia 'i Gomora gi li.”

Malakwaita na
(Mark 13:9-13; Luke 21:12-17)

16Ma Jesus ka sae lou 'uri 'e, “'Amu ka fafurono 'oka, lakae keri 'amiu fala nanana gi, sulia 'amu la lo malaa sipsip gi 'i so'ela ioli ta'a gera malaa kui kwasi gera oga fafuta'anamiu gi. Lia fo, 'amu ka liolio 'oka, ikoso 'ali 'amu tau ta me 'are rero 'ali gera suafafi 'amiu 'alida.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17'Amu ka lio suli 'amiu, sulia ioli gi gera kae dau 'amiu, ma gera kae talai 'amiu 'i so'ela ioli lokomalata gi, ma gerakae rabusi 'amiu 'i laola luma li foana gera gi.

18Dunala 'amu liu suli lau, gerakae tara 'amiu 'i so'ela wale etaeta failia walelitalona gera gi fala tolinikwaikwaina na famiu. Ma talasi gera tau kae 'urifo amiu, 'amu ka faarono 'alia Faronona 'Oka fada failia fala ioli mamataa fo faasia Jiu gi li.

19Talasi gera sake 'amiu 'i maala ioli li lokomalata gi, ikoso 'ali 'amu malata 'abero fala ta me 'are 'ali 'amu ilia ma 'amu kae sae 'utaa 'alida, sulia God lo kae kwatea alaana gi famiu fala ilinali ala talasi fo.

20Ikoso 'ali 'amu alaa talifili 'amiu. Alo ala God Mama 'amiu 'i nali lo kae sae 'amiu.

21“Ioli afula gi, gerakae sakea walefae gera gera fitoo agu gi fala ioli gi 'ali gera raunida. Ma ioli afula gi lou, gerakae tau lou 'urifo ala wela gera gi lia gera fitoo agu. Ma wela afula gi lou, gerakae malimae lo ala mama ma teite gera gi, ma geraka sakeda 'i so'ela ioli gi fala rauninada.

22Ioli afula gi, geraka malimae amiu sulia 'i 'amiu ioli li galona lau gi. Ma ta ioli mola 'ala kae fitoo nasi, la la ka dao ala suinala talasi ala nana na li, God kae faamauri lia.

23Ala ioli ala ta falua gera malakwaita amiu, 'amu tafi, 'amu ka la faasia mae falua la nainali, ma 'amu ka la fala ta falua mamata. Lakae ilia famiu, 'ato 'ali 'amu faasuia mola galona 'amiu ala mae falua Israel gi li, 'i lao agu, Wela Wale li, lakae dao lo mae.

24“Ioli 'e kae raerae malata mola 'ala, iko 'ali ba'ela liufia ioli fo kae faalalau lia. Ma ioli li galona iko 'ali ba'ela liufia arai 'ilitoa lia.

25'E 'oka fala ioli raerae malata 'ali malaa ioli li faalalau lia. Ma ta me 'are gera taua ala wale ba'ela, gera kae taua lou ala ioli li galona lia gi. Ma ala 'i lau,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wale 'ilitoa 'amiu, gera soi lau 'alia Saetan wale ba'ela ala aloe 'are ta'a gi li, 'urila ma 'i 'amiu wasua, gerakae soi 'amiu lou 'alia ta ratae 'are 'e ta'a ka tasa."

'Amu ka maulia God
(Luke 12:2-9)

26Jesus ka sae lou fala waleli galona lia gi 'uri 'e, "Ikoso moulu mau 'alia ioli. 'Are ioli 'e faagwaa, God kae fatailia. Ma 'are agwa gi sui, God kae sae sulida.

27Ma 'are lau ilia famiu 'i laola boni li, 'amu ilia lou ala matoula atoa. Ma 'are lau nuru 'alia famiu, 'amu ka sae abitakwa 'alia fala ioli sui.

28Ma ikoso 'ali 'amu maulia ioli kae raunia rabemiu ka mae, wasua ma 'e 'ato 'ali 'e raunia manoe 'are. 'Amu maulia mola God, sulia 'i lia lo totolia fafuta'anala manoe 'are failia rabe 'are 'i laola dunaa 'ago firi.

29Ma malu wawade gi wasua 'e 'ato 'ali ta teke me malu ada ka toli 'i wado ala Mama 'amiu 'i nali ikoso 'ali ala'alia.

30Ma 'i 'amiu wasua, ifula gwaumiu, God 'e sai sui ali.

31Lia fo ikoso 'ali amu mau, sulia God 'e malata ba'ela ala ioli gi ka liufia malu afula!

32"Ioli kae fulanailia 'e fakwalaimoki agu 'i maala ioli li, lakae fulanailia ioli fo lou fala Mama lau 'i nali.

33Ma ta ioli wasua 'ala 'e tofe fafi lau 'i maala ioli gi, lakae tofe lou fafia fala Mama lau 'i nali."

Abaabaanala ioli osiala fakwalaimokina ala Jesus
(Luke 12:51-53; Luke 14:26-27)

34Ma Jesus ka sae lou 'uri 'e, "Ikoso moulu fia lou 'uri lau la mae failia aroarona fala molagali. Iko 'ali lau sakea mae aroarona. Lau la mae 'ali ioli fo iko 'ali gera fitoo agu gi, gera kae kwalaa failia ioli lau gi.

35-36Malimae ioli li, lia na ioli mola ala kwalofa lia. Sulia wela wale gi, gerakae kwalaa failia mama gera gi. Ma geli ulao gi, gerakae kwalaa failia teite gera gi. Geli wateu mae gi wasua, gerakae kwalaa failia funo geli gera gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

37“Ma ta ioli 'e kwaima ala mama lia 'o ma teite lia ka liufi lau, 'i lia iko 'ali totolia dona nagu. Ma ta ioli 'e kwaima ala wela lia gi ka liufi lau, 'i lia iko 'ali totolia dona nagu.

38Ma 'e 'ato 'ali ta ioli 'ali dona lau malaa na wale li galona lau, ala iko 'ali 'e marabe fala dona nagu, wasua ka famalifii, ma ka mae ala 'ai rara folo.

39Ma ta ioli 'e barasi 'ali 'e dona lau dunala 'e oga ka tau 'ala sulia kwaiogalina lia gi 'i talala, 'i lia kae talafia maurina firi. Wasua ma ala ta ioli iko 'ali tau sulia kwaiogalina lia gi 'i talala, ma ka marabe kae mae osiala 'e dona lau, 'i lia kae too ala maurina firi.

Kwaiara gi
(Mark 9:41)

40“Ma ta ioli 'e kwalo 'amiu, 'e kwalo lau lou. Ma ta ioli 'e kwalo lau, 'e kwaloa lou God lia 'e kwate lau mae.

41Ma ta ioli 'e kwaloa profet, osiala 'i lia ioli 'e galo fala God, 'i lia kae sakea kwaiara malaa lou kwaiara fo God kae kwatea fala profet li. Ma ta ioli 'e kwaloa ioli rada, sulia ioli fo 'e rada, 'i lia kae sakea kwaiara malaa lo ioli rada.

42Ma lakae ilia 'are kwalaimoki famiu, ala ta ioli ka kwatea ta mae kwai gwari fala ta ioli ala wale li galona 'e lau gi, sulia 'i lia wale li galona lau, 'i lia kae sakea lou ta kwaiara.”

Matthew 11

John wale fasiuabu
(Luke 7:18-35)

1Talasi Jesus 'e alaa ka sui lo fala akwala wala rua wale li galona lia gi, ka la lou fala fatalona 'alia Faronona 'Oka failia falalau nala ioli ala mae falua galia 'i Galili gi.

2Ala talasi fo John wale fasiuabu 'e io 'i laola raraa, ka ronoa galona fo Jesus Christ 'e tauda gi, ma ka keria nali wale ala wale li galona lia gi daulu ka la 'i so'ela Jesus.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3Ma daulu ka soilidi 'uri 'e ala, “'O famadakwa 'ameulu mae. 'Uri'e ma 'i'o lo 'e Christ 'e John 'e ilia kae dao mae, 'o ma 'ami ka masia lou 'amami ta wale mamata?”

4Ma Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, “Moulu oli, ma moulu ka faronoa John 'alia 'are 'e moulu ronoa ma moulu ka lesida gi.

5Ioli maada koro gi, gera lio lo. Ma ioli 'aeda mae gi, gera ka liu lo. Ioli kuu fafuta'ada gi, rabeda ka mafo lo. Ma ioli aninada bali gi, gera ka rono lo. Ioli gera mae lo gi, gera maurifa'alu lou. Ma Faronona 'Oka ba, lau sae lo sulia fala ioli siofa gi.

6Ma 'oilakina fala ioli iko 'ali too malata ruarua agu gi.”

7Talasi wale li galona John gi gera oli lo, Jesus ka sae sulia John fala logona fo 'uri 'e, “Ala talasi 'amu la 'i so'ela John 'i laola abae lifi kwasi li, ite 'amu la fala lesinala 'i lififo? Ta wale 'e malata ruarua ka malaa mola 'ala me gwano rade 'e saola ala oru li? Iko! John iko lou wale 'urifo.

8'Uri'e ma, ta 'amu la fala lesinai? Ta wale 'e toro 'alia to'omi la folinai ba'ela? Iko! Sulia ioli fo gera toro 'urifo gi, gera io 'i laola luma walelitalona gi li.

9Moulu ilia ga mae. Ta 'e 'amu la ko fala lesinai? Ta profet? 'Eo! 'I lia na profet kwalaimoki lou! Ma 'i lia 'e liufia lou profet 'i lao gi sui.

10John lo ba gera geregere sulia 'i laola Geregerena Abu ala talasi God 'e alaa fala Christ 'uri 'e, ‘Lio ga, lakae kwatea ko te wale li sake alaana lau 'i lao amu, 'ali lia kae rerei 'alia ioli gi famu.'

11“Lakae ilia me 'are kwalaimoki famiu, John 'e 'ilitoa ka liufia ioli gera futa mae 'i laola molagali 'e li sui. Wasua ioli wawade 'i laola 'Ilitoana God gi, gera 'ilitoa ka tasa liufia lou John.

12Fuli'ae ala talasi John 'e fuli'aea faatalona na 'alia Faronona 'Oka la la ka dao 'i tara'ela, ioli ta'a gi gera kwalaa failia 'Ilitoana God, ma gera tau fala launala 'Ilitoana God fala fafuta'a nai.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Taki Moses gi, failia profet gi sui la la ka dao ala talasi John, gera faatalo mae sulia daonala Christ.

14Gera ilia Profet Elaeja kae oli lou mae 'i laoala Christ. 'E 'oka 'ali 'amu fakwalaimokia John lo Elaeja ba gera ilia.

15'Amu ka fafurono 'oka fala alaana 'e lau gi.”

16Ma Jesus ka sae lou 'uri 'e fada, “Lakae fafuradania famiu io namiu ioli 'i tara'ela, 'amu malaa wela wawade gera logo 'i maala uusina 'alia rua logona gi li. Ma gera ka rii kwailiu fada,

17“'Ami ufi 'au, ma iko 'ali moulu wae mola sulia. Ma meulu nulia lo fe nuu sulia maenali famoulu, ma iko 'ali moulu kwaimalatai mola.'

18Talasi John wale fasiuabu 'e dao mae, 'e abu fana, ma iko 'ali goufia ta waen, ma gera ka ilia 'uri 'e too ala aloe 'are ta'a.

19Sui, talasi 'i lau, Wela Wale li, lau dao mae, lau fana ruru ma laka gou failia ioli gi, ma 'amu ka sae lou 'uri 'e, ‘Moulu lesia! 'E fana ba'ela, ma ka gou ba'ela ala waen, ma ka kwaima failia ioli gera goli bata ala takisi gi li ma ioli taunada ta'a gi lou.' Wasua ma, ioli 'e gera ronosulia liotoo God gi, gera fatailia lia 'e God 'e kwalaimoki.”

Mae falua ba'ela gi iko 'ali gera fakwalaimokia Jesus
(Luke 10:13-15)

20Burila Jesus 'e sae 'urifo ka sui, ka fuli'ae lo fala sae balubalua na fala mae falua ba 'e taua mae 'are mama'ala afula gi ali, sulia ioli ala mae falua fo gi li gera raria bulusina faasia ta'ana gera gi li.

21Jesus ka sae 'uri 'e, “'E ta'a famiu ioli 'amu io 'i Koresin gi. Ma ioli 'amu io 'i Betsaeda gi ka 'urifo lou. Osiala iko 'ali 'amu fakwalaimokia 'are mama'ala afula ba lau tauda famiu gi. Ala gera taua 'are mama'ala fo gi 'i Taea ma 'i Saedon 'i lao, ioli 'i lififo gi gera ka gwauru 'i wado, ma gera ka rufia toro midia gi, ma gera ka farafurafua rabeda 'alia 'ora, 'ali ka fatailia gera bulusi sui lo faasia ta'ana gera gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22'Are kwalaimoki 'e lakae ilia famiu, ala fe atoa God kae kwaia iolila molagali, kwaikwaina 'amiu kae ba'ela ka liufia lo ioli 'i Taea failia Saedon gi.

23“Ioli 'amu io 'i Kapaneam gi, 'amu fia God kae lafu 'amiu fala 'i nali. Wasua ma, 'i lia kae 'ui 'ala 'ali 'amiu 'i laola gilu ala famalifiina li. Sulia 'are mama'ala ba lau tauda 'i laola mae falua 'amiu gi li, ala laka taua 'are 'urifo gi 'i Sodom, 'urila ioli 'i Sodom gi gera ka bulusi lo, ma God ikoso manisia mola falua gera.

24Lia fo, Lakae ilia famiu, ala fe atoa God kae kwaia ioli ala molagali li, kwaikwaina 'amiu kae tasa ka liufia ioli 'i Sodom gi.”

La mae 'amu ka mamalo
(Luke 10:21-22)

25Ala talasi fo, Jesus ka foa ka sae 'uri 'e, “Mama, 'i'o 'o 'ilitoa fafia 'are gi sui 'i nali ma 'i wado lou. Lau batafe 'o, dunala 'o fatailia 'Ilitoana 'o fala ioli 'e gera malaa wela wawade gi li, ma ko faagwaa 'are 'e gi faasia ioli 'e gera 'auraeda dunala gera too ala liotoo, ma geraka lio saiala 'are afula gi li.

26'Eo Mama, 'are 'e gi 'e 'uri 'e lo sulia kwaiogalina 'o 'ua lo mae 'i lao.”

27Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala logona fo, “Mama lau 'e kwatea lo 'are gi sui fagu. Ma talifilia Mama mola 'e sai agu wela lia. Ma talifilia Wela mola 'i talala 'e saiala Mama lia, ma talifili ioli 'e Wela 'e filida gi ma ka fatailia Mama fada, gera mola gera saiala Mama.”

28“Me saena nasi wale falalau ala taki Moses gera alua famiu gi, gera gulugulu fafii 'amiu. 'Amu la mae 'i soegu, 'ali lau lafua faasi 'amiu.

29Ma 'amu ka ronosuli lau, ma lakae faalalau 'amiu, sulia falafala lau gi 'e kwaimaa ma ka aroaro, ma 'amu ka dao tonala mamalona fala manomiu.

30Sulia kwai talai na lau amiu, 'e talawarau fala dona nai.”

Matthew 12

Jesus 'e 'ilitoa fala atoa ala Sabat li
(Mark 2:23-28; Luke 6:1-5)

1Talasi fo, ala na Sabat atoa ala mamalona li, Jesus failia wale li galona lia gi daulu la, ma daulu ka liu faifolo ala te raku ala witi li, 'are fala galofia nala

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

berete li. Talasi fo, wale li galona lia gi gera fiolo, ma gera ka fisua funui 'are gi, ma gera ka 'anida.

2Ma nali wale ala Farasi gi gera lesida. Ma gera ka balufia Jesus 'uri 'e, “'O lesia! Me 'are 'e wale li galona 'o gi gera taua, 'e 'oia taki Moses gi, dunala moulu 'oia witi ala Sabat, atoa ala mamalona li!”

3Ma Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, “Lau saiai moulu idu sulia 'i laola Buka Abu me 'are ba David walelitalona 'e taua 'i lao. Ala talasi fo, David failia wale lia gi daulu fiolo rasua,

4'i lia ka la 'i laola luma God, ma fata abu 'ilitoa ka kwatea fala David berete la gera fa abua fala God. Ma David ka 'ania lo berete fo, ma ka kwatea lou fala wale lia gi, ma gera ka 'ania. Wasua taki gia ala'alia fala talifilia fata abu God gi mola gera saiala 'aninai. David 'e tau wasua 'ala 'urifo God iko 'ali kwaia mola.”

5Ma Jesus ka sae lou 'uri 'e, “Lau saiai moulu idu sulia 'i laola Buka Abu, taki fala fata abu gera galo 'i laola Luma Abu God ala Sabat, atoa ala mamalona li. Gera galo wasua 'ada 'urifo ala Sabat God iko 'ali kwaida mola.

6Lakae ilia famoulu, galona lau taua 'e ba'ela ka tasa liufia Luma Abu God, ma 'i lau 'e lo fae 'amiu.

7'Eo, God 'e sae 'uri 'e, ‘Lau oga kwaiamasina ala ioli li, iko lou foasina 'amiu gi.' Ma ala 'amu ka saiala malutala me 'are 'e, 'e 'ato 'ali 'amu ka loko kwaikwaina ala ioli lau gi, sulia iko 'ali gera rero mola.

8Dunala 'i lau, Wela Wale li, lau too ala nanatana fala iilinala me 'are fala ioli ma geraka taua mola 'ada ala fe atoa ala mamalona li.”

Jesus 'e guraa te wale
(Mark 3:1-6; Luke 6:6-11)

9Ma talasi Jesus 'e la faasia lifi fo li, ka la 'i laola te luma fala foana li.

10Ma te wale limala mae 'e io lou 'i laola luma fo fala foana li. Ma nali ioli gera soilidia Jesus 'uri 'e, “'Uri'e ma 'e totolia mola 'ala fala guranala ioli matai gi ala Sabat, atoa ala mamalona li?” Gera soilidia 'urifo 'uri 'ali gera daria ta

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

me 'are fala saena 'i maala Jesus ala 'oianala taki God ala gurana li. Gurana gera lesia 'alia galona.

11Ala talasi fo, Jesus ka soilidi gera lou 'uri 'e, “'Amu faarono lau ga, ala ta ioli amiu, sipsip lia 'e toli 'i laola ta gilu ala Sabat, 'urifo ma ikoso 'ali lafua faasia gilu ala fe atoa fo?

12Moulu saiai, God 'e lio 'ilitoa ala ioli ka liufia sipsip. Sulia ioli 'e 'ilitoa 'urifo, iko 'ali rero mola fala taunala ta 'are 'oka fala ma rananala ala Sabat atoa ala mamalona li.”

13Ala talasi fo mola lo, Jesus ka sae 'uri 'e fala wale fo limala 'e mae, “'O tadaa limamu.” Ma wale fo ka tadaa limala. Ma talasi fo mola, limala ba 'e mae ka 'oka lo malaa gula lima ba 'e 'oka mola 'ala.

14Talasi Farasi gi gera lesia me 'are fo li, gera ka latafa sui 'i maluma. Ma gera ka logo fala loko malata na fala rauninala Jesus.

15Talasi Jesus 'e ronoa lia 'e gera logo fala loko malata na 'uri 'ali geraka raunia, 'i lia ka la lo faasia falua fo. Ioli afula gi, gera ka la sulia Jesus, ma ka guraa ioli afula gera matai gi, ma gera ka 'akwaa sui lo.

16Ma Jesus ka sae luida ikoso gera alaa sulia fala ta ioli lou.

17'E tau 'urifo 'ali 'e fakwalaimokia saenala God ba profet Aesea 'e ilia 'uri 'e,

18“Wale li galona lau 'e, lau filia 'ali ma ka taua galona lau. Lau kwaima rasua ala, ma lau babalafe rasua 'alia. Lakae kwatea ko Aloe 'are lau 'ali ka io failia. Wale 'e kae kwatea lou lokomalatana rada fala ioli mamata faasia Jiu gi li.

19'E iko 'ali 'e io 'alia alafaitalili na, ma iko 'ali'e akwa baela, ma iko 'ali sae 'auraea 'i talala maala falua gi.

20'E iko 'ali 'e taasi faeburi 'alia ioli siofa ma ioli watoutou gi. Ma 'i lia kae kwatea loko malatana rada fala ioli gi.

21Wale 'e lo, ioli afula faasia falua gi sui, gera kae fitoo ala.”

Nanatanala Jesus 'e tasa rasua liufia Saetan
(Mark 3:20-30; Luke 11:14-23)

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Sui burila, nali ioli gera sakea mae te wale 'i so'ela Jesus fala guranala. Wale fo, aloe 'are ta'a 'e sura ala, failia maala ka koro, ma fokala ka 'ato. Ma Jesus ka guraa wale fo, ma ka lio ma ka sae lou.

23Te logona fo ka kwele rasua, ma gera ka soilidi kwailiu 'uri 'e, "'Uri'e ma wale 'e lo wale ba God 'e filia, ma kae futa mae ala kwalofa ba David walelitalona li?"

24Ma talasi nali Farasi gera ronoa me 'are fo gi li, gera ka sae 'uri 'e, "Iko lou 'i lia 'e. Jesus 'e balia aloe 'are ta'a gi 'alia nanatanala Saetan 'ilitoe aloe 'are ta'a gi."

25Ma sulia Jesus 'e sai mola 'ala ala malatada, ka sae 'uri 'e fada, "Ala alae ioli 'i laola ta falua ba'ela gera kwalaa mola 'i matanada talada, 'urila falua ba'ela fo kae tagalo lo. Ma ala ta falua, 'o ma ta wale, failia wateu, failia wela lia gi, daulu kwalaa mola 'i matanadaulu taladaulu, 'e 'ato 'ali daulu ka io ruru.

26Ma tatalona Saetan 'e 'urifo lou. Ala Saetan kae kwalaa failia ioli 'e gera liu sulia gi, 'urila gera kae tagalo kwailiu.

27"'Eo, ma moulu ilia lau balia aloe 'are ta'a gi 'alia nanatanala Saetan. 'Urilali ma nanatanala ite 'e nali wale li galona 'amoulu gera balia aloe 'are ta'a gi 'alia? Saetan? 'E iko mola! 'Are fo gi, gera fatailia lia 'e 'amu rero.

28"Lau balia aloe 'are ta'a gi 'alia nanatanala God. Ma 'i lia ka fatailia lo famiu lia 'e Tatalona God fafia ioli gi li 'e dao garani lo mae 'i soemiu.

29"Ala ta ioli mola 'ala 'e oga ka balia ta aloe 'are ta'a, ioli la ka nanata ka liufia Saetan. 'E malaa lou te wale 'e oga kae ruu 'i laola luma na wale nanata fala sakenala 'are lia gi li. 'I lia ka nanata ka liufia lou wale fo, 'ali 'e totolia firinala wale nanata fo, sui bui ka bi sakea 'are lia gi.

30"Ioli 'e iko 'ali dona buri agu, 'i lia malimae lau. Ma ioli 'e iko 'ali kwairanai agu fala logosinala mae ioli gi 'i so'ela God, 'i lia kae tagalailia ioli faasia God.

31-32Sulia 'e 'urifo, laka ilia famiu, God 'e saiai kae kwailufa 'alia ta'ana ioli 'e taua ma 'are ta'a 'e ilida gi. Ma ala ta ioli 'e sae ta'a fagu, Wela Wale li, God 'e

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

saiai kae kwailufa 'alia. Wasua ma ala ta ioli ka sae fafuta'a galona Alo ala God, 'ato rasua 'ali God kwailufa 'alia ioli la, ala talasi 'e, 'o ma talasi kae lao mae gi."

'Ai failia fufuala
(Luke 6:43-45)

33Jesus ka sae lou 'uri 'e, "Moulu saiai ala 'amu too ala 'ai 'oka, fuala wasua ka 'oka lou. Ma ala 'amu too ala 'ai ta'a, fuala wasua ka ta'a lo lou. 'Urifo lou ala ioli. Sulia 'are 'oka gi 'e la mae faasia ioli 'oka, ma 'are ta'a gi ka la mae faasia ioli ta'a.

34Ma 'amu malaa mola 'amiu kale wa gi! Ma 'ato rasua 'amu ka ilia ta 'are ka 'oka, sulia malata 'amiu gi 'e ta'a. Ta 'i laola manola ioli, lia lo kae manotafa mae 'i fokala.

35Ioli 'e 'oka, saenala wasua kae 'oka lou. Ma ioli 'e ta'a, saenala wasua kae ta'a lou.

36"Lakae ilia famiu, talasi ala kwaikwaina li, God kae kwaia ioli gi sui 'i laola molagali fala alaana ta'a gera ilida gi.

37Ma God kae loko kwaikwaina fala ioli 'alia saenada 'i talada. Ala alaana ta ioli ka 'oka, God kae fulanailia ioli la 'e rada. Ma ala alaana ta ioli ka ta'a, God kae fulanailia ioli la 'e rero."

Farasi gi gera sugaa Jesus 'ali 'e taua ta 'are mama'ala
(Mark 8:11-12; Luke 11:29-32)

38Sui nali wale falalau ala taki gi failia nali Farasi, gera la mae 'i so'ela Jesus, gera ka sae 'uri 'e fala, "Waleli Falalauna, meulu oga rasua ko taua ta 'are mama'ala, 'ali fatailia kwalaimoki ala lia 'e God 'e kwate 'o mae."

39Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, "'Amiu iolila talasi'e, 'i 'amu ioli ta'a gi. Dunala 'amu oga lesinala 'are mama'ala kae fatailia nanatanala God, wasua ma 'e 'ato famiu fala lesinai. 'Amu kae lesia mola 'amiu 'are mama'ala malaa 'are ba 'e fuli fala profet ba 'i lao Jona.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

40Jona ba 'e io 'i laola ogala gwaa rasu sulia olu fe atoa, ma olu fe boni gi. Ma 'i lau, Wela Wale li, lakae 'urifo lou. Lakae io 'i laola wado sulia olu fe atoa ma olu fe boni gi.

41Talasi God kae loko kwaikwaina fala ioli li, ioli gera io 'i Ninifa gi, gera kae tatae 'ali gera ka alaa sulia rerona 'amiu gi. Gera kae tau 'urifo, sulia gera bulusi lo faasia ta'ana gera gi, ala talasi Jona 'e fulanailia fada. Ma te wale 'e 'ilitoa ka liufia Jona 'e io lo fae 'amiu. 'E 'urifo wasua, iko 'ali 'amu bulusi mola faasia ta'ana 'amiu gi.

42Ma talasi God kae loko kwaikwaina fala ioli li, geli 'ilitoa ba 'i Siba, kae tatae lou fala alaana sulia rerona 'amiu gi. Te geli fo kae tau 'urifo, sulia 'e la mae faasia falua lia 'e tatau rasua fala rononala Solomon walelitalona. Ma te wale 'e 'ilitoa ka liufia Solomon 'e io mola 'ala fae 'amiu. 'E 'urifo wasua, iko 'ali 'amu oga mola rononala."

Olinala mae aloe 'are ta'a
(Luke 11:24-26)

43Jesus ka sae lou 'uri 'e, "Talasi gera balia aloe 'are ta'a faasia ta ioli, 'i lia kae liu lo 'ala 'i laola lifi kwasila, ma ka lio 'afia ta lifi 'ali 'e io lou ai. Ma ala 'e liolio ma ka iko lo,

44kae malata 'uri 'e, 'Lakae oli fala ioli ba lau ioio mae ala 'i lao, ma laka la mae faasia. Ala talasi 'e oli mae ka dao, ka lesia ioli ba 'e sogolia ma ka farada lo maurinala sui.

45Talasi 'e lesia 'e 'urifo, ka oli ma ka talaia lou mae na fiu aloe 'are daulu ta'a ka rasua liufia 'i lia, daulu ka la mae, ma daulu ka io lo 'i laola ioli fo. Ala talasi fo, ionala ioli fo ka bi ta'a ka liufia lo 'i lao. Ma kae 'urifo lou famiu ioli talasi'e gi, 'amu ioli ta'a gi, ma ionamiu ka bi ta'a ka liufia lo 'i lao, sulia 'amu barasi 'ali lau."

Iolifuta kwalaimoki Jesus, ioli gera ronosulia God gi
(Mark 3:31-35; Luke 8:19-21)

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

46Talasi Jesus kae alaa 'ua fala ioli fo gi li, teite lia failia walefae lia gi daulu ka dao mae. Ma daulu ka ura mola 'adaulu 'i maluma, ma daulu ka sae mae fala 'ali daulu ka alaa failia.

47Ma na wale ala logona fo ka sae 'uri 'e fala Jesus, “Teite 'o failia walefae 'o gi, daulu ura mola mae 'adaulu 'i maluma, ma daulu oga 'ali daulu alaa fae 'o.”

48Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, “Lakae ilia ioli 'e teite lau failia walefae lau gi li.”

49Ala talasi fo, Jesus ka uusua wale li galona lia gi, ma ka sae 'uri 'e, “'Amu lesia ga. Gera lo gera malaa lo teite lau gi failia walefae lau gi.

50Sulia ioli 'e tau sulia liola Mama lau 'i nali, lia lo walefae lau, failia gelifae lau, ma teite lau.”

Matthew 13

Tarifulaana sulia wale kae fasia fufuae 'are gi li

(Mark 4:1-9; Luke 8:4-8)

1Ala fe atoa fo lou, Jesus ka latafa faasia luma fo, ma ka la 'i rabela 'osi, ma ka gwauru 'i fua fala falalauna.

2Ma sulia logona ba'ela rasua gera logo galia, ka rae 'i laola te baru, ma ka gwauru 'i laola, ma ioli gi gera ka ura ko 'i sulia ole.

3Sui ka falalau gera 'alia 'are afula gi 'alia alaana tarifulaana gi, ka sae 'uri 'e, “Te wale 'e la ka taasi 'alia fufuae witi gi 'i laola raku lia.

4Ma talasi 'e taasi 'alia fufuae witi fo gi li, nali fufuae witi gera toli sulia talaliliu, ma malu gi gera ka lofo mae, ma gera ka 'anida sui.

5Ma nali fufuae witi gera ka toli ala lifi faufaua gi, lifi la wado iko 'ali ba'ela. Ma gera ka bulao nainali sulia liafo wado iko 'ali 'e afula.

6Ma talasi da'afi 'e tatae mae, ka daafia witi 'e bulao gi, gera ka kuku lou, sulia kalokaloda iko 'ali sifo lalo.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Ma nali fufuae witi gera toli 'i safitala kwalo karakaraa gi, ma kwalo fo gi ka ba'ela fafia witi gi.

8Ma nali fufuae witi lou 'e toli 'i laola wado 'oka, ma talasi gera tatae mae, gera ka funu 'alia fuae 'are afula gi. Ma nali witi gera ka funu 'alia teke talanae fuae 'are, ma nali witi gera ka funu 'alia olo akwala fuae 'are, ma nali witi lou gera ka funu 'alia olu akwala fuae 'are."

9Ma Jesus ka faasuia saenala 'uri 'e, "Ala ta ioli 'e oga ka sai 'oka ala 'are 'e gi, 'i lia ka fafurono 'oka."

Jesus 'e alaa 'alia tarifulaana gi fala afulana, ma ka famadakwa mola fala wale li galona lia gi
(Mark 4:10-12; Luke 8:9-10)

10Waleli galona lia gi daulu la mae 'i so'ela, daulu ka soilidi 'uri 'e ala, "'Uta 'e ko sae fala ioli 'alia saena ala tarifulaana gi li?"

11Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, "Talasi sui gi, God iko 'ali'e faamadakwa kae 'ilitoa 'utaa fafia ioli lia gi. Wasua ma talasi'e, madakwana 'e dao lo famiu. Ma ioli 'e iko lou wale li galona lau gi li, iko 'ali lau faamadakwa fada.

12Ite 'e too ala ta madakwana wawade sulia Tatalona God, God kae kwate ba'ela 'ala, 'ali 'e too ala madakwana ba'ela ka ali'afu. Ma ioli iko 'ali ronosulia faalalauna 'e gi li, ta madakwana wawade wasua 'e too ai sulia Tatalona God, God kae olifailia faasia.

13Lau sae fala ioli 'alia alaana tarifulaana gi, sulia gera lesia lo 'are lau tauda gi, wasua ma iko 'ali gera lio fakwalaimokida. Gera ronoa alaanagu, wasua ma iko 'ali gera malinailia.

14'E 'uri 'e 'ali ka fakwalaimokia alaana ba profet Aesea 'e ilia 'i lao ba 'e sae 'uri 'e, 'Gera kae fafurono ma gerakae fafurono, wasua ma ikoso gera saiala faronona 'oka God. Ma gera kae lio ma gera kae lio, wasua ma ikoso gera lesia ta 'e God kae taua fada.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Sulia malatada 'e oeda, ma geraka bolosia lo aninada, ma geraka bolosia lou maada. Taufasia maada ka bi lesia, 'o ma aninada ka bi ronoa, ma malatada ka malinailia saenala God, ma geraka bulusi mae 'i soegu ma laka gurada.' ”

16Ma Jesus ka sae lou 'uri 'e, “'Oilakina rasua famiu, sulia lia 'e maamoulu 'e lesia lo galona lau tauda gi, failia aninamoulu ka ronoa falalauna lau gi.

17'Are kwalaimoki lakae ilia famoulu, profet afula gi, failia ioli rada 'i lao gi, gera oga rasua ala lesinala 'are 'e 'amu lesida gi, wasua ma iko 'ali gera lesida. Ma gera oga rasua lou ala rononala 'are 'e 'amu ronoda gi, ma iko 'ali gera ronoda.

Jesus 'e fadaa tarifulaana sulia wale ba 'e taasi fufuae witi li

(Mark 4:13-20; Luke 8:11-15)

18“'Amu fafurono fala fadanala tarifulaana sulia wale 'e taasi fufuae witi gi li.

19Nali ioli gera ronoa faronona sulia Tatalona God, ma iko 'ali gera malinailia, sui Saetan ka la mae, ma ka laua lo saenala God faasida. Gera malaa fufuae witi 'e gera toli sulia talaliliu, ma malu ka 'anida.

20Ma fufuae witi fo gera toli 'i fofola wado faufaua li, 'e malaa ioli fo gera ronoa saenala God, ma gera ka sakea 'alia babalafena.

21Wasua ma, saenala God iko 'ali laliu mola 'i laola maurinada. Gera fakwalaimoki mola sulia me talasi wawade. Ma talasi ilitoona ma malakwaitana 'e dao mola ai, dunala gera fakwalaimoki ala saenala God, iko 'ali gera fitoo lo.

22Ma nali ioli gera malaa fufuae witi fo gera toli 'i safitala kwalo karakaraa gi li. Gera ronoa saenala God, wasua ma gera malata 'abero 'ada sulia 'are afula 'i laola maurina gera gi li, ma gera ka malata ba'ela ala bata. Ma 'are fo gi, 'e malaa kwalo karakaraa gi lia 'e ba'ela fafia saenala God 'i laola maurinada. 'E iko 'ali gera olisi mola 'i laola maurinada ka malaa witi fo iko 'ali gera funu mola 'ali ta fuae 'are gi.

23Ma nali ioli lou gera malaa fufuae witi gera toli 'i laola wado 'oka li. Gera ronoa saenala God, ma gera ka malinailia, ma geraka fatailia iona rada ka

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

malaa witi fo 'e funu 'alia fuae 'are gi li. Nali witi te talanae fuae 'are ma nali witi olo akwala fuae 'are ma nali witi olu akwala fuae 'are.”

Tarifulaana sulia fasifasi ta'a

24Jesus ka ilia lou te tarifulaana fada 'uri 'e, “Tatalona God 'e malaa wale la 'e fasia fufuae 'are gi 'i laola raku lia.

25Ma ala na fe boni, talasi ioli gi gera mo'osu 'ada, malimae ka la mae ma ka fasia nali fufuae fasifasi ta'a 'i safitala fufuae 'are 'oka lia gi. Sui ka la 'ala.

26Ma talasi fufuae 'are 'oka gi gera bulao mae, ma gera ka fuli'ae li funu lo, fufuae fasifasi ta'a ba gi gera ka bulao lou.

27Ioli li galona lia gi, gera la mae 'i so'ela, ma geraka soilidia 'uri 'e, ‘Arai wale'e, 'o fasia fufuae 'are 'oka gi li ba. Ma fasifasi lobaa gi gera la mae faasia 'i fe?'

28Ma ka olisi 'uri 'e ada, ‘Ta malimae lo laa 'e taua me 'are la.' Ma ioli li galona lia gi, gera ka soilidia 'uri 'e, ‘'O oga meulu ka la ma meulu ka failia fasifasi ta'a fo gi?'

29Lia ka olisi 'uri 'e adaulu, ‘Iko, taufasia talasi 'amu kae failia fasifasi lobaa gi li, 'amu bi fafuta'a lou tali 'ai 'oka failida.

30'Amu alua daro tatae ruru lo 'adaroa la la ka dao ala talasi li fisu 'are. Ma talasi fo, lakae sae 'uri 'e fala ioli gera kae golia 'are lau gi li: 'Amu lafua fasifasi gi 'i lao, ma 'amu ka firi logosida, ma 'amu ka 'agofida. Sui 'amu ka bi lafua 'are 'oka gi, ma 'amu ka sakea mae fala 'i laola luma li alu goli 'are 'agua.' ”

Tatalona God fulinai 'e wawade wasua kae ba'ela ala ali 'afunai

(Mark 4:30-32; Luke 13:18-21)

31Sui Jesus ka ilia lou te tarifulaana 'uri 'e, “Tatalona God 'e 'uri 'e: Te wale 'e sakea fufuae 'ai wawade rasua gera soia 'alia mastad, ma ka fasia 'i laola raku lia.

32Ma fufuae 'are fo 'e wawade rasua ala fufuae 'are gi sui, ma talasi 'e tatae mae ai, 'e alua lo te 'ai 'e ba'ela ka liufia lo 'ai gi sui 'i laola raku fo li. Ma talasi

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

'ai fo 'e ba'ela ka ulua, fe malu gi gera ka raunailia tatafe gera gi ala rarala 'ai fo.”

33Sui Jesus ka sae lou 'alia na tarifulaana 'uri 'e, “Tatalona God 'e malaa ist wawade fala fafalenala berete li, lia te geli 'e sakea ma ka dolaa failia flaoa afula, la la ka rufia sui suufau li flaoa fo ka fale.”

34Jesus 'idufae alaa mola 'ala sulia 'are 'e gi 'alia tarifulaana fala logona fo.

35'E tau 'urifo 'ali ka fakwalaimokia alaana God lia profet 'e gerea ka sae 'uri 'e, “Lakae sae 'alia tarifulaana gi fala ioli. Ma lakae fada 'are laa gi iko 'ali gera fada madakwa ai 'i lao fuli ala talasi lau raunailia molagali li.”

Jesus fadaa tarifulaana sulia fasifasi ta'a

36Sui Jesus ka tafisia lo logona fo ma ka ruu 'i laola luma. Ma wale li galona lia gi daulu ka dao 'i so'ela, ma daulu ka sae 'uri 'e, “'O fadaa ga fameulu tarifulaana ba sulia fasifasi ta'a 'i laola raku li.”

37Lia ka olisi 'uri 'e adaulu, “Wale fo 'e fasia fufuae 'are 'oka gi li, 'i lia lo 'i lau, Wela Wale li.

38Ma raku, molagali, ma fufuae 'are 'oka gi lo ioli 'i laola Tatalona God gi. Ma fasifasi fo gi ioli gera ronosulia Saetan gi.

39Ma malimae 'e fasia fasifasi gi li lo Saetan. Ma talasi ala fisu 'are na li lo suinala molagali, ma ioli gera fisu 'are gi lo eniselo gi.

40Talasi ioli li galona gi gera golia fasifasi li, ma gera ka 'agofia 'i laola dunaa li, 'e malaa lou suinala molagali.

41Lakae kwatea eniselo gi, 'ali gera logosia ioli gera taua 'are ta'a gi, failia ioli gera fareroa ioli li, ma eniselo gi gera kae lafuda faasia tatalona lau.

42Ma gera ka taasi 'ali gera 'i laola dunaa, lifi la gera kae ani, ma gera kae 'ala niriniritae ma gerakae giria lifoda.

43Ioli rada gi, gera ka tala malaa da'afi 'i laola tatalona Mama gera li. Moulu malata 'oka sulia 'are 'e gi.”

Olu tarifulaana gi

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

44Jesus ka sae lou 'uri 'e fala wale li galona lia gi, “Tatalona God 'e malaa bata ba'ela gera faa agwaa 'i laola raku li. Ma talasi te wale 'e lesia, 'i lia ka faagwaa lou 'ala. Ma 'e babalafe rasua, ma ka la ma ka foli 'alia 'are lia gi sui, ma ka folia lo raku fo, 'ali 'e sakea 'ala bata ba'ela fo 'e 'eli fafia 'i laola.

45“Ma Tatalona God 'e malaa lou wale foli 'ali 'are la 'e lio 'afia fufuae roa iroiroa 'oka lia folinai 'e ba'ela rasua.

46Talasi 'e daria fufuae roa iroiroa fo liunai 'e ba'ela rasua li, ka la, ka li foli 'alia 'are lia gi sui, sui ka folia lo.

47“Tatalona God 'e malaa lou fuo gera kwaiasi 'alia 'i laola asi li, ma gera ka alasia 'alia ke kale ia afula mamata gi sui.

48Ma talasi 'e fonu, ioli gera kwaiasi gi gera taraa 'i rara, ma gera ka gwauru 'i wado. Sui gera ka golia lo ia 'oka gi 'i laola apira gi, ma gera ka taasi 'alia ia ta'a gi.

49'E 'urifo lou ala suinala molagali. Eniselo gi gerakae la mae, ma gera kae tolinia ioli ta'a gi faasia ioli 'oka gi.

50Ioli ta'a gi, gera kae taasi 'alida 'i laola dunaa, ma 'i lififo gera kae ani, ma gera kae 'ala niriniritae ma gera kae giria lifoda.”

51Sui Jesus ka soilidi 'uri 'e adaulu “Moulu saiala 'are 'e gi?” Ma geraka olisi 'uri 'e ala, “'Eo.”

52Ma Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, “'Amoulu lo ioli lau faalalau 'amoulu gi. 'Urifo 'amu ka faalalau 'alia alaana sulia Tatalona God. Moulu sai 'oka ala Geregerena Abu 'i laola Alafuuna 'Ualo failia alaana fa'alu 'e lau gi.”

Ioli 'i Nasaret gi gera barasi 'alia Jesus
(Mark 6:1-6; Luke 4:16-30)

53Ala talasi Jesus 'e alaa 'alia tarifulaana fo gi ka sui, ka la lo faasia mae falua fo.

54Ma ka oli lou mae ala mae falua lia 'i Nasareti. Ma ka la 'i laola luma fala foana li fala falalaunala ioli gi. Ma talasi ioli gi gera ronoa, gera ka kwele

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rasua, ma gera ka sae 'uri 'e, “Ma nanatana ala ite 'e kwate ka faalalau 'alia saenala God 'uri 'e, failia taunala 'are mama'ala gi?

55Golu sai mola 'agaulu ala wale 'e, 'i lia wela Josef mola tae, wale 'e saiala raunailinala 'are 'alia 'ai li, ma teite lia mola Mary. Ma walefae lia gi mola James, Josef, Simon, ma Judas.

56Ma gelifae lia gi, gera io mola 'ada fae golu 'i lifi'e. 'Uta 'e ka too rasua ala liotoo 'uri 'e?”

57Ma talasi fo, gera ka barasi 'alia Jesus. Sui Jesus ka sae 'uri 'e fada, “profet 'e 'ato fala 'alia walefae lia gi failia ioli ala mae falua lia gi li, 'ali gera ka lio 'ato ala.”

58Ma Jesus iko 'ali taua tali 'are mama'ala afula ala mae falua lia, sulia ioli fo gi, gera barasili fitoo ala.

Matthew 14

Talasi gera raunia John wale fasiuabu

(Mark 6:14-29; Luke 9:7-9)

1Ma ala talasi fo, Herod Antipas walelitalona 'i Galili, 'e ronoa faronona sulia Jesus,

2ma ka sae 'uri 'e fala ioli gera galo failia gi, “Wale 'e, 'i lia John wale fasiuabu lia 'e maurifa'alu lou! Lia 'e kae taua lou 'are li kwelena gi.”

3-4Ala talasi John 'e mauri 'ua, Herod 'e tolea Herodias wateu walefae lia Filip. Ma John ka balufia Herod 'uri 'e, “Taki God 'e iko 'ali alafafia 'ali 'o tolea wateu walefae 'o li.” Lia fo Herod ka keria nali wale 'ali geraka doia John, gera ka firia, ma gera ka alua 'i laola raraa. Herod 'e taua me 'are fo sulia wateu lia Herodias lo 'e oga.

5Ala talasi John 'e io 'i laola raraa li, Herod ka ogaa rasua rauninala, wasua ma 'e mau 'alia ioli, sulia gera ilia John 'i lia te profet.

6Sui ala na fe atoa, Herod ka galofia te fanana ba'ela fala malatainala fe atoa 'e futa ai. Ala fanana fo, ulao Herodias 'e la mae ka wae fala Herod failia

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kwaima lia gi 'ali gera lesia. Talasi Herod 'e lesia ulao fo 'e wae, ka babalafe rasua 'alia.

7Ma ka etae alafu lo fala ulao fo 'uri 'e, “Lakae kwatea ta taa mola 'ala 'o suga agu.”

8Teite ulao fo li ka alaa fala ulao fo, ka sae 'uri 'e, “'O sugaa, ko sae 'uri 'e, ‘Lau oga ko kwatea mae gwaula John wale fasiuabu fagu ala me talasi 'e lo. 'O alua mae 'i fofola ta tete 'are.' ” Ma ulao fo ka tau lo 'urifo sulia saenala teite lia.

9Ma talasi Herod 'e ronoa me 'are fo li, ka kwaimalatai rasua. Wasua, 'e taua lo 'ala, sulia 'e etae alafu lo, ma kwaima lia gi gera ka ronoa sui lo.

10Ma ka keria wale li galona lia gi geraka 'ole mousia mae gwaula John wale fasiuabu 'i laola raraa.

11Ma gera ka sakea mae gwaula John 'i fofola tete 'are, ma gera ka kwatea lo fala ulao fo Herodias. Ma ulao fo ka sakea ka kwatea lo fala teite lia.

12Talasi wale li galona John gi gera ronoa me 'are fo li, gera ka la mae, gera ka sakea rabela, geraka alomia lo 'i laola gilu. Sui, geraka la geraka faronoa Jesus 'alia.

Jesus 'e ranolia lima to'oli ioli gi
(Mark 6:30-44; Luke 9:10-17; John 6:1-14)

13Ala talasi Jesus 'e rono sulia me 'are fo 'e fuli fala John li, ka tafisia lo lifi fo, ma ka la talifilia 'i laola baru fala lifi la iko ta ioli 'ali io ai. Ioli gera rono ai, ma gera ka tafisia falua gera gi, ma geraka la lo 'i burila Jesus sulia tala.

14Ma talasi Jesus 'e sifo ma ka lesia logona ba'ela fo li, ka amasida, ma ka guraa ioli gera matai gi.

15Ma ala fe raurafi fo, wale li galona lia gi gera la mae 'i so'ela, ma gera ka sae 'uri 'e, “Lifi 'e iko 'ali io garania ta falua, ma kae garani boni lo. 'O keria logona 'e 'ali gera la lo 'ada, 'ali gera ka la fala mae falua 'i lifi'e gi li 'ali gera foli fana 'ada.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, “Ikoso 'ali gera la. 'Amoulu lo moulu kwatea fana 'ada.”

17Ma daulu ka olisi 'uri 'e ala, “Meulu too mola ala lima fe berete gi failia rua lode ia gi.”

18Ma Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, “Moulu sakeda mae 'i lifi 'e 'i soegu.”

19Ma ka taua ioli gi gera ka gwauru 'i wado 'i laola fasifasi. Sui ka sakea lima berete fo gi ma rua lode ia fo gi. Ma ka lio ala ala fala 'i nali, ma ka batafea God. Sui ka liia berete fo gi, ma ka kwatea fala wale li galona lia gi, ma daulu ka tolinia fala ioli fo gi.

20Ioli fo gi sui gera fana la la gera ka bote. Sui wale li galona lia gi ka golia fana 'e ore gi 'i laola teke akwala wala rua pera, la la gera ka fonu sui.

21Ioli fo gera fana gi 'e totolia lima to'oli wale, ma iko 'ali gera idumia mola geli gi failia wela gi.

Jesus 'e liu 'i fofola kwai
(Mark 6:45-52; John 6:15-21)

22'I burila 'are fo, Jesus ka keria wale li galona lia gi gera ka etaeta fala na gula ala 'osi fo 'i laola baru. Ma 'i lia ka io 'ala 'i buri 'ali ketaa logona fo.

23Ma 'i burila ioli gi gera oli lo, 'i lia ka rae talifilia gwaula me raraena 'ali foa. Ma ala fe boni fo, 'e io lo 'ala talifilia 'i lififo.

24Ma talasi fo, baru ba 'e tatau lo faasia 'i rara, ma lafolafo ka fotoia sulia 'e laofia oru.

25Ma ala malui boni 'ofaedani, Jesus ka liu lo mae 'i fofola kwai, ma ka la lo mae 'i soedaulu.

26Ma talasi daulu leesia kae liu mae 'i fofola kwai li, daulu ka mau rasua. Ma daulu ka rii 'uri 'e, “Te aloe 'are!” Ma daulu ka akwa babali.

27Ma nainali mola Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, “Moulu ala mau na! 'I lau mola tae.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28Ma Peter ka olisi 'uri 'e ala, “Aofia, ala 'i'o kwalaimoki mola la, 'o sae mae fagu 'ali lau liu ko fala 'i soemu 'i fofola kwai 'e.”

29Jesus ka sae 'uri 'e, “'Eo, 'o la mae.” Sui Peter ka sifo faasia baru, ma ka fuli'ae li liulo 'i fofola kwai fala 'i soela Jesus.

30Sui ala talasi 'e lesia oru ba'ela li, lia ka mau ma ka fuli'ae ka wawalo lo 'i laola kwai. Ma ka rii 'uri 'e, “Aofia, 'o faamauri lau!”

31Ma nainali mola Jesus ka kwate lima ko fala, ka dau ala, ma ka sae 'uri 'e, “Me fitoona 'o 'e wawade rasua. 'Uta ko malata ruarua agu?”

32Ma ala talasi daro rae lo 'i laola baru li, oru ka aroaro lo.

33'Urifo mola ioli gera io 'i laola baru li, gera ka faa aofia geraka sae 'uri 'e, “'E kwalaimoki 'i'o Wela God.”

Talasi Jesus 'e guraa ioli matai gi li
(Mark 15:1-9)

34Ma talasi daulu tofolo 'i laola 'osi li, daulu ka sifo lo ala te mae falua gera soia 'alia Genesaret.

35Ioli ala mae falua fo gi li, gera ka lio raea Jesus. Ma gera ka kwate saena fala nali mae falua lou sulia Jesus, 'ali ioli fo gi, gera ka sakea mae ioli matai gera gi 'ali gera la mae 'i so'ela. Ma gera ka sakea mae ioli matai afula gi 'i so'ela.

36Ma ioli fo gi ka sugaa Jesus 'ali ka ala'alia ioli matai fo gi gera ka dau tonala 'aela to'omi lia. Ma ioli gera dau tonala to'omi lia gi li, gera ka 'akwaa sui lo.

Matthew 15

Falalauna koko gera gi li
(Mark 7:1-13)

1Sui nali Farasi failia wale falalau ala taki gi li, gera ka la mae faasia 'i Jerusalem 'i so'ela Jesus fala soilidinala.

2Gera ka sae 'uri 'e, “'Uta 'e wale li galona 'o gi iko 'ali gera ronosulia falalauna 'e koko gia gi gera alua lo mae faga, sulia iko 'ali gera saua mola limada 'i lao gera ka bi fana?”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3Jesus ka olisi 'uri 'e ada, “'Amoulu lou, 'utaa 'e 'amu ka tau 'amiu sulia falalauna 'amiu gi 'i talamiu, ma iko 'ali 'amu tau sulia taki God gi?

4God 'e sae 'uri 'e, ‘'O fabaelaa mama 'o failia teite 'o.' Ma ‘Ala ta ioli 'e fai'isi fala mama lia 'o ma teite lia, gera kae raunia ka mae.'

5Wasua ma, moulu faalalau rero 'amoulu 'uri 'e, ala ta ioli 'e too ala tali 'are 'e saiai kae ranaa 'alia mama lia 'o ma teite lia, ma ka sae 'ala 'uri 'e, ‘Lakae kwatea lo 'are ba gi fala God.'

6Moulu ilia, 'uri 'e 'oka mola 'ala fala 'ali ikoso 'e ranaa lo mama lia failia teite lia 'alia 'are fo 'e etae alafu lo 'alida fala God gi. Ma ala 'e 'urifo, falalauna 'e moulu alua, 'e tefulailia lo saenala God.

7Ma moulu ilia moulu ronosulia God, ma iko 'ali kwalaimoki mola. Aesea 'e sae kwalaimoki talasi ba 'e alaa suli 'amoulu, lia ba 'e gerea God 'e sae 'uri 'e,

8‘Alae ioli 'e gera faaba'ela lau mola 'alia saenada, wasua ma malatada 'e tatau rasua faasia lau.

9Gera foasi lau gwaugwau mola 'ada, dunala gera faalalau mola 'ada sulia taki gera 'i talada gi, ma gera ka ilia 'uri taki God gi lo sefo!' ”

Sulia fana na
(Mark 7:14-23)

10Ma Jesus ka soia mae ioli afula gi 'i so'ela, ma ka sae 'uri 'e fada, “Moulu fafurono mae fagu, ma 'amu ka malinailia.

11Iko lou ta 'are ta ioli kae 'ania, kae fatasua ioli la. Iko! Alaana 'e latafa faasia fokala ioli li 'ala 'e fa'uli'ulia maurinala ioli.”

12Sui wale li galona Jesus gi, gera ka la mae 'i so'ela, gera ka sae 'uri 'e fala, “'Are ba 'o ilida gi, Farasi gi gera ronoda, ma malatada iko 'ali 'oka sulia.”

13Ma Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, “God kae fafuta'a falalauna rero gi, sulia 'e iko 'ali la mae faasia 'i lia, malaa na wale 'e failia 'are ta'a gera bulao mae garania 'are 'e fasida gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Moulu ala malata 'aberona sulia Farasi fo gi li. Sulia gera malaa mola 'ada wale maa koro la 'e talaia lou na wale maa koro. Ma 'amu ka sai lou ai, ala ta wale maala 'e koro ka talaia lou na wale maala 'e koro, daro kae toli sui mola 'i laola mae gilu."

15Ma Peter ka sae 'uri 'e fala Jesus, "'O fadaa ga mae malutala alaana ba 'o bi ilida mola mae fameulu gi."

16Jesus ka olisi 'uri 'e ala, "'I 'amoulu wale li galona lau gi, wasua ma iko 'ali moulu malinailia 'ua lou malaa 'i daulu.

17'Uta 'e iko 'ali moulu saiala 'are 'e gi? 'Eo, 'are ioli 'e 'ania kae dao tarosi lo 'i laola ogala, ma 'i buri kae latafa lou mae 'ala faasia rabela.

18Wasua ma ta alaana ta'a 'e latafa faasia fokala ioli, 'e fuli mae faasia 'i laola manola ioli. Mali fo bui kae fa'uli'ulia maurinala ioli.

19Ma 'are ta'a 'e latafa faasia laola manola ioli li 'e 'uri 'e: rau ioli na, tau ta'ana failia geli wateu gi li, tau ta'ana gi sui matanala ioli gi, kotona fafia ta ioli, belinala ta me 'are ta ioli, failia alaana ta'a sulia ta ioli.

20'Are fo gi lo gera saiala fa'uli'ulinala maurinala ioli 'i maala God. Na falafala koko gia gi gera falalau gia mae 'alia, gia ka sau lima 'i lao ala fana na. Wasua ma ala ioli ikoso tau sulia, maurinala ikoso ta'a mola."

Geli 'e iko lou Jiu 'e silia 'are Jiu gi gera barasi 'alia
(Mark 7:24-30)

21Jesus ka la lo faasia lifi fo, ma ka la lo fala gulae tolo 'i Taea failia 'i Saedon.

22Ma te geli iko lou Jiu 'i laola iona 'i Kenan ka la mae 'i so'ela, ma ka rii 'uri 'e, "Aofia, ulufa'alu ala kwalofa David, 'o amaasi lau mae! Aloe 'are ta'a 'e rufia welageli lau, ma ka famalifii rasua."

23Jesus iko 'ali olisia mola 'alia ta alaana. Ma wale li galona lia gi daulu ka la 'i so'ela Jesus, ma daulu ka sae 'uri 'e, "'O keria ka la lo 'ala, sulia 'e dona golu mola 'ala, ma ka none rasua lo."

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

24Jesus ka sae fala geli fo 'uri 'e, “God 'e kwate lau mola mae fala ioli Jiu gi lia 'e gera malaa sipsip 'e gera rero lo 'ada gi.”

25Sui geli fo ka la mae, ma ka boururu lo 'ala 'i maala 'aela ka sae 'uri 'e, “Aofia, 'o kwairanai mae agu!”

26Jesus ka olisi 'uri 'e ala, “'E iko 'ali rada fala sakenala fana wela gi li, ma taasi nai fala kui gi.”

27Geli fo ka sae 'uri 'e, “'Eo. Wasua ma kui gi wasua lou gera sai ala 'aninala mola 'ada orenala fana 'e toli faasia fofola tarapapa ioli 'e too ada li.”

28Sui Jesus ka olisi 'uri 'e ala, “Geli 'e fitoona 'o 'e ba'ela rasua! Ma 'are 'e 'o sugaa, lakae kwatea famu.” Ma welageli lia ka 'akwaa lo ala tofui matola fo mola lo.

Jesus 'e guraa ioli matai afula gi

29Talasi Jesus 'e la mae faasia mae falua fo li, ka oli mae sulia tala 'e liu totolala 'osi ba'ela 'i Galili. Ma ka rae gwaula fe uo, ma ka gwauru 'i lififo.

30Ma ala talasi fo, ioli afula rasua gera ka la mae 'i so'ela. Ma gera ka sakea lou mae ioli matai afula gi, nali ioli 'aeda ka mae failia limada ka mae, nali ioli maada ka koro, ma nali ioli fokada ka 'ato. Gera aluda 'i maala 'aela Jesus, ma ka gurada, ma gera ka 'akwaa sui.

31Ma ioli fo gera logo fala bubu na li gi li, gera ka 'afero rasua ala talasi gera lesia ioli fo fokada 'ato gi, gera sae lo, ma ioli fo 'aeda mae, failia limada mae gi gera ka 'oka lo, ma ioli iko 'ali gera liu 'oka gi, gera liu 'oka lo, failia ioli fo maada ka koro gi, gera ka lio lo. Ma sulia gera lesia 'are fo gi, gera ka 'auraea God fo 'i Israel.

Jesus fa afulaa fana wawade
(Mark 8:1-10)

32Sui Jesus ka soia mae wale li galona lia gi 'i so'ela, ka sae 'uri 'e fadaulu, “Lau malatai rasua ala ioli 'e gi, sulia gera io fae golu sulia olu atoa gi ka sui lo, ma fana gera gi ka sui lo. Ma iko 'ali lau oga olifaenada fala falua gera gi

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ala talasi gera fiolo 'uri 'e, taufasia ta ioli ada ka bi watoutou, ma ka maefulu sulia tala."

33Wale li galona lia gi daulu ka olisi 'uri 'e ala, "'I laola lifi dadala 'uri 'e 'i fe 'e golu kae daria ta fana ai 'ali totolia ioli afula 'uri 'e?"

34Ma Jesus ka soilidi daulu 'uri 'e, "Fita berete gi 'e moulu too ali?" Wale li galona lia gi daulu olisia ma daulu ka sae 'uri 'e "Fiu berete gi mola, failia ofotae me lode ia gi mola 'e meulu too ali."

35Ala talasi fo, Jesus ka ilia fala ioli gi gera ka gwauru 'i fua.

36Sui, ka sakea fiu berete fo gi failia lode ia fo gi, ka batafea God. Sui ka liia, ma ka kwatea fala wale li galona lia gi, 'ali daulu tolinia fala ioli fo gi.

37Ma ioli fo gi, gera fana sui, ma gera ka bote. Buri 'ala gera fana ka sui, wale li galona gi gera ka fafonua fiu pera gi 'alia orenala fana.

38Wale gera 'ania fana fo gi li, gera fai to'oli wale gi. 'E iko 'ali gera idumia mola geli ma wela.

39Ma burila gera fana ka sui lo, Jesus ka bi ketada fala falua gera gi. Ma 'i lia failia wale li galona lia gi, daulu ka sifo, ma daulu ka rae 'i laola baru, daulu ka la fala mae falua gera soia 'alia Magadan.

Matthew 16

Ioli gi gera mailitonala Jesus

(Mark 8:11-13; Luke 12:54-56)

1Nali Farasi failia nali Sadusi, gera la mae 'i so'ela Jesus 'ali geraka mailitonala, ma gera ka soilidia 'ali ka fulia ta 'are mama'ala 'ali ka fatailia God 'e kwate lia mae.

2Jesus 'e olisi daulu ka sae 'uri 'e, "Ala talasi da'afi ka suu, ala 'amu lesia dasa 'e melamelaa, 'amu ka sailoai uuta ikoso 'ali too 'i dani.

3'Eo, 'ofaedani, ala 'amu lesia dasa 'e melamelaa ma ka gola, 'amu ka sai lou ala lia uuta kae too. Moulu saiala lesinala raloo, wasua ma iko 'ali 'amu lio raea mola 'are 'e God 'e fulia ala talasi 'e gi li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4'I 'amiu ioli la talasi 'e 'amu taua 'are ta'a afula gi, ma iko 'ali 'amu fitoo mola ala God. 'Amu ka oga lesinala fataena gi. Wasua ma ikoso lau kae taua mola ta 'are mama'ala famiu. 'Are mama'ala lakae taua 'ali 'amu lesia mola 'e 'are mama'ala ba 'e fuli fala profet Jona 'i lao." Burila Jesus 'e sae 'urifo ka sui, ka la lo 'ala faasida.

Jesus 'e falalau sulia faalalauna rero Farasi gi failia Sadusi gi li
(Mark 8:14-21)

5Ala talasi Jesus failia wale li galona lia gi daulu tofolo fala gulae 'osi lobaa li, wale li galona lia gi iko 'ali gera too ala ta berete, suli daulu bulono 'ali sakenali faili daulu.

6Ma Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, "Moulu ka lio 'oka suli 'amiu faasia ist fala berete li ala Farasi gi failia Sadusi gi li."

7Talasi wale li galona lia gi gera ronoa me alaana fo gi li, daulu ka sae lo 'adaulu sulia 'i safitadaulu talifilidaulu, ma sulia daulu fia 'uria Jesus 'e sae sulia berete kwalaimoki, ma daulu ka sae 'uri 'e, "Mala Jesus 'e sae 'urifo, sulia lia 'e iko 'ali golu sakea mae ta berete tae 'e!"

8Ma sulia Jesus 'e sai mola 'ala ala malatala wale li galona lia gi, ka sae 'uri 'e, "'Uta 'e moulu ka malata fiitala rasua sulia lia 'e iko 'ali moulu sakea mae ta berete? Me fitoona 'amoulu gi 'e wawade rasua!

9Iko 'ali moulu malinailia 'ua malutala 'are 'e lau ilia famoulu? Ma 'amu bulono lo 'alia lima berete ba lau ranolia 'alia lima to'oli wale gi li, ma moulu ka fafonua pera afula 'alia fana ba ore gi li.

10Mala 'amu bulono lou 'alia fiu berete gi mola ba lau ranolia 'alia fai to'oli wale gi, ma moulu ka fafonua pera afula ba gi 'alia fana 'e ore.

11'Uta 'e iko 'ali moulu saiala taa 'e lau sae sulia? Iko lou berete 'e lakae sae sulia. Lau ilia 'amu ka madafi 'amiu faasia ist kae fafalea berete Farasi gi failia Sadusi gi li."

12Burila 'e sae 'urifo ka sui, wale li galona gi daulu bi saiala taa fo Jesus 'e sae sulia. 'E sae 'ala sulia faalalauna kotokoto Farasi gi failia Sadusi gi li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Fitoona 'a Peter
(Mark 8:27-30; Luke 9:18-21)

13Talasi Jesus 'e dao ala gulae tolo 'i Sesarea Filipae, ka soilidia wale li galona
lia gi 'uri 'e, "'Uri'e ma ioli gi gera soi lau, Wela Wale li, 'alia ite?"

14Daulu ka olisi 'uri 'e ala, "Nali ioli gera soi 'o 'alia John wale fasiuabu lia 'e
maurifa'alu lou, ma nali ioli gera soi 'o 'alia Elaeja lia 'e maurifa'alu lou. Ma
nali ioli lou gera soi 'o 'alia Jeremaea 'o ma ta wale ala profet gi lia 'e
maurifa'alu lou."

15Sui Jesus ka soilidi 'uri 'e adaulu "'Urilali ma 'utaa 'i 'amoulu, moulu soi lau
'alia ite?"

16Ma Simon Peter ka olisi 'uri 'e ala, "'I'o lo Christ, wale God 'e filia fala
faamurinala ioli lia gi li. God 'e mauri firi 'i'o lo wela moutae lia."

17Ma Jesus ka sae 'uri 'e, "Simon wela John 'oilakina famu. Sulia ioli iko 'ali
fatailia me 'are 'e famu. Mama lau 'i nali lo 'e fatailia famu.

18Ma lakae ilia famu, 'i'o 'a Peter, fadanai me fau, 'i fofola fau 'e lakae raunailia
logonae ioli gera fitoo agu gi. Lakae alu 'o wale lalifu koe fanasia ioli 'e gera
kae fitoo agu gi. Ma nanatanala maena ikoso totolia 'ali liufida.

19Ma lakae kwatea nanatana famu lia 'e malaa kii ala maluma ala 'Ilitoana
God. Ala ta taa 'o luia ioli gi ikoso 'ali gera taua 'i laola molagali, God ka
alafafia lou saenamu 'i nali. Ma ta taa 'o ala'alia ioli gi ka taua 'i laola molagali,
God ka ala'alia lou 'i nali."

20Sui Jesus ka sae nasi fala wale li galona lia gi, 'ali ikoso gera faronoa ta ioli
'alia liafo 'i lia lo 'a Christ.

Jesus 'e sae sulia maenala
(Mark 8:31—9:1; Luke 9:22-27)

21Fuli ala talasi fo ka la, Jesus ka fuli'ae fala famadakwanala wale li galona
lia gi 'uri 'e, "Lakae la fala 'i Jerusalem. Ma wale etaeta gi, failia fata abu ba'ela
gi, failia wale falalau ala taki gi li, gera kae faamalifii lau, ma gerakae rauni
lau. Ma ala olula fe atoa, God kae tae lau lou fala maurina."

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Ma Peter ka talaia ko, ma ka balufia 'uri 'e ala, “Aofia, God 'e luia! 'Are la gi, 'ato 'ali fuli famu!”

23Ma Jesus ka bulusi, ma ka sae 'uri 'e fala Peter, “Saetan, 'o la tatau ko faasi lau! 'O ura bolosi lau. Sulia malatamu 'e fuli mola mae faasia ioli. Ma iko lou faasia God.”

24Sui Jesus ka sae 'uri 'e fala wale li galona lia gi, “Ite 'e oga kae dona lau, ikoso 'ali malata 'abero sulia 'are 'e ogada gi mola 'i talala. Lia ka dona lau, wasua talasi kae famalifii, ma kae mae ala 'ai rara folo li. Ala ta ioli 'e oga kae dona lau, 'i lia ka buri 'ali 'i lia talala, ka awailia 'ai rara folo lia, ma ka dona buri agu.

25Ite 'e barasi 'ali dona nagu, sulia 'e oga kae tau 'ala sulia liola 'i talala, 'i lia kae talafia maurina firi. Wasua ala ta ioli kae mae fafia ratagu, 'i lia kae too ala maurina firi.

26Ala ta ioli ka too ala 'are afula 'i laola molagali 'e, ma ka mae, ma 'e io tatau faasia God, 'are la gi ikoso fulia mola ta 'okana fala. Iko ta ioli 'ali totolia folinala maurina firi 'alia ta bata.

27Lau ilia 'are 'e sulia 'i lau, Wela Wale li, lakae la mae failia eniselo lau gi, ala Tatalona Mama lau li, ma lakae kwatea kwaiara 'o ma kwaikwaina fala ioli gi sui, sulia 'are gera tauda gi.

28'Are kwalaimoki lakae ilia famiu, tali wale amoulu ikoso gera mae la la gera ka lesia lakae dao mae, ma lakae 'ilitoa.”

Matthew 17

Jesus 'e fatailia nanatanala failia sinosinoanala

(Mark 9:2-13; Luke 9:28-36)

1Olo fe atoa gi 'i buri, Jesus ka talaia Peter, failia rua walefae gi James ma John talifilidaulu fala 'i gwaula te fe uo.

2Ma talasi daulu lio ko, daulu ka lesia lo maala Jesus 'e olisi. Maala ka wasinosino malaa da'afi, failia to'omi lia gi ka kaka'asiroroa rasua.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3Ma olu waleli galona fo gi, daulu ka lesia Moses failia Elaeja daro alaa 'adaroa failia Jesus.

4Ma Peter ka sae 'uri 'e fala Jesus, “Aofia, 'e 'oka rasua golu ka io 'i lifi'e. Ala 'o oga, lakae raunailia ta olu babala, ta ai famu, ta ai fala Moses, ma ta ai fala Elaeja.”

5Talasi Peter kae sae mola 'ala 'ua 'urifo, te dasa 'e wasinosino rasua malumalunai ka kufi fafidaulu, ma daulu ka ronoa linae 'are 'e sae mae 'uri 'e faasia 'i laola dasa fo, “Teke wela moutae lau lo 'e 'i lia lau kwaima rasua ala. Lau babalafe 'alia. Moulu rono sulia!”

6Ma talasi wale li galona lia gi daulu ronoa lo linae 'are fo li, daulu ka mau rasua, ma daulu ka teo lo 'adaulu fafia maadaulu 'i wado.

7Ma Jesus ka dao 'i soedaulu, ma ka dau tonadaulu, ka sae 'uri 'e, “Moulu tatae. Moulu ala mau na.”

8Talasi daulu lio ko, iko 'ali daulu lesia lo ta ioli, talifilia Jesus mola.

9Talasi daulu sifo mae faasia 'i gwaula fe uo fo li, Jesus ka sae nasi fadaulu 'uri 'e, “Ikoso moulu faronoa ta ioli 'alia 'are 'e moulu lesida gi, la la ka dao ala talasi God kae tae lau, Wela Wale li, faasia maenali.”

10Olu wale li galona lia gi daulu ka soilidia 'uri 'e, “'Uta wale falalau ala taki gi li gera ilia Elaeja kae etae oli mae, sui bui wale ba God 'e filia ka bi la mae?”

11Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, “'E kwalaimoki. Elaeja kae etae oli mae, 'ali ranaa ioli gi 'ali gera rerei.

12Ma lakae ilia lou famoulu, Elaeja 'e dao sui lo mae. Wasua ma ioli gi iko 'ali gera lio raea mola. Lia fo, gera ka taua 'are ta'a gi ala sulia lioe ioli gera gi. Ma gerakae tau lou 'urifo agu.”

13Ala talasi olu wale li galona fo gi daulu ronoa, daulu bi saiala lia 'e Jesus 'e alaa fadaulu sulia John wale fasiuabu.

Jesus 'e balia aloe 'are ta'a

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

(Mark 9:14-29; Luke 9:37-43a)

14Talasi Jesus failia olu wale li galona lia gi daulu sifo mae fala 'aela fe uo fo li, ioli afula gi gera logo lo, ma te wale ka la mae, ka boururu 'i maala 'aela Jesus, ma ka sae 'uri 'e,

15“Aofia, 'o malataia wela wale lau, sulia maluu 'e taua. Matai la 'e taua ma ka kwekwe'ela, ma ala talasi afula 'e 'ui 'alia lo 'i laola dunaa, failia 'i laola kwai lou.

16Lau sakea mae fala wale li galona 'o gi. Ma 'e 'ato rasua fadaulu fala guranala.”

17Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, “'I 'amiu ioli la talasi 'e, malatamiu 'e nasi rasua, ma ioli ta'a gi 'i 'amiu! Iko 'ali 'amu fakwalaimoki lau 'ua! Lau kwaimanosi lo 'alia ikoe fitoona 'e 'amiu. Lau io fae 'amiu ka dao lo 'uri 'e, totolia moulu ka fakwalaimoki lau lo.” Sui ka sae 'uri 'e fala wale fo, “'O sakea mae wela la 'o 'i lifi'e.”

18Ma Jesus ka sae nanata fala aloe 'are ta'a fo, ma ka la lo faasia wela fo. Ma wela fo ka 'akwaa lo ala talasi fo mola lo.

19Sui, talasi daulu io talifilidaulu, wale li galona gi daulu la mae 'i so'ela Jesus, ma daulu ka soilidi 'uri 'e ala, “'Uta ka 'ato fameulu fala lulunala aloe 'are ta'a ba?”

20-21Ma Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, “'E 'urifo, sulia fitoona 'amoulu 'e olidodoko rasua. Ma lakae ilia famoulu, ala fitoona 'amoulu ala God ka ba'ela ka malaa wasua 'ala fufuae 'ai wawade 'e gera soia 'alia mastad li, moulu sai mola 'amoulu ala tauanala 'are 'ato gi. Ala 'e 'urifo, fe uo lobaa wasua, moulu ka 'idua faasia 'i fulila 'alia saenamolu. Ma ala moulu fakwalaimoki ala nanatanala God, iko ta 'are 'ali 'ato fala tau nai 'amiu.”

Ruala talasi Jesus 'e sae sulia maenala

(Mark 9:30-32; Luke 9:43b-45)

22Talasi wale li galona lia gi gera logo mae 'i Galili, Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, “'I lau, Wela Wale li, gerakae kwate lau fala malimae lau gi,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23'ali gera rauni lau. Ma ala olula fe atoa, God kae tae lau lou fala maurina.”
Ma talasi wale li galona gi gera ronoa Jesus 'e sae 'urifo li, gera ka kwaimalatai
rasua.

Talasi Jesus 'e folia takisi li fala Luma Abu God

24Ala talasi Jesus failia wale li galona lia gi daulu la mae fala falua 'i
Kapaneam, wale gera goli bata ala takisi fala Luma Abu God gi li, gera la mae
'i so'ela Peter, ma gera ka soilidia, “'Uri'e ma wale li faalalau 'amoulu 'e saiai
ka kwatea lou bata 'e meulu liu fala golinai fala Luma Abu God li?”

25Ma Peter ka olisi 'uri 'e adaulu, “'Eo, 'e saiai ka kwatea.” Ma talasi Peter 'e
ruu 'i laola luma li, Jesus ka etae soilidi ga 'uri 'e ala, “Simon, 'o malata 'utaa?
Ite lo walelitalona ala molagali li saiala sakenala bata faasida? Wela gera 'i
talada gi, 'o ma faasia ioli mamata gi?”

26Peter ka olisi 'uri 'e ala, “Fasia ioli mamata gi.” Ma Jesus ka sae 'uri 'e, “'E
'urila, wela gera gi iko 'ali gera kwatea mola takisi. Lia fo, ala ikoso lau kwatea
wasua takisi fala Luma Abu Mama lau li, 'e 'oka mola 'ala.

27Ma ka 'urifo wasua, iko 'ali 'oka 'ali golu fafuta'a malatada fagaulu. 'O la 'i
laola 'osi, ko li kwaiasi mae 'alia kwalo li kwaiasina. Lode ia koe etae tafoa, 'o
tafalia fokala, koe lesia bata 'e tala'ala folinala takisi gora gi li sui fala teke fe
nali laulau. Sakea bata la, ma ko kwatea fadaulu.”

Matthew 18

Ite 'e ba'ela?
(Mark 9:33-37; Luke 9:46-48)

1Ala talasi fo, wale li galona Jesus gi gera la mae 'i so'ela, ma gera ka soilidia
'uri 'e ala, “'Uri'e ma, Talasi God kae 'ilitoa, ite ameulu lo kae 'ilitoa ka ba'ela?”

2Ala talasi fo, Jesus ka soia mae ke wela 'i so'ela, ma ka fa uraa 'i safitadaulu.

3Ma ka sae 'uri 'e, “'Are kwalaimoki lakae ilia famoulu, ala 'amu ka olisia
abulona 'amiu gi, ma 'amu ka fawawade 'amiu 'i talamiu malaa wela gi, 'amu
ka bi totolia 'ali God ka 'ilitoa fafi 'amiu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Ma ta ioli 'e fawawade lia 'i talala malaa ke wela 'e, 'i lia kae 'ilitoa talasi God kae 'ilitoa ai.

5Ala ta ioli 'e kwaloa ta wela 'uri 'e dunala 'e fitoo agu, 'i lia 'e kwalo lau lou.

Jesus 'e fabasua ioli sulia ta'ana
(Mark 9:42-48; Luke 17:1-2)

6“Ala ta ioli ka taua ioli 'e gera mamaea gi ka toli faasia fitoona gera agu, 'e 'oka fala 'ali gera firia ta fau ba'ela 'i luala, ma geraka 'ui 'alia 'i laola asi matakwa.

7Kwaimalatai fala ioli 'i laola molagali gi li sulia 'are 'e afula fala farero nada, wasua ma kwaimalatai rasua fala ioli kae taua ioli gi gera ka toli faasia fitoona gera agu.

8“Ma ala limamu 'o ma 'aemu 'e taua ko toli faasia fitoona 'o agu, 'o 'ole mousia fa'asi 'o. 'E ke 'oka mola 'ala famu ala ko io tekwa 'amua 'i laola maurina 'i nali failia teke fili lima 'o ma teke fili 'ae, ka 'oka liufia ko bi sifo 'i laola lifi ala kwaikwaina li failia rua lima gi 'o ma rua 'ae gi, lifi la dunaa 'e 'ago firi.

9Ma ala maamu 'e kwatea ko toli faasia fitoona 'o agu, 'o 'iroa fa'asi 'o, ma ko tasia. 'E 'oka famu ala ko ruu 'i laola maurina 'i nali failia teke fili maa, ka 'oka liufia ko sifo 'i laola lifi ala dunaa 'ago firi failia rua fili maa gi.”

Sipsip 'e rari
(Luke 15:3-7)

10-11Ma Jesus ka sae lou 'uri 'e, “Ikoso moulu lolonailia ke wela 'e gi. Sulia eniselo gera gi kae farono 'alia fala God Mama lau 'i nali, 'alia taa gi 'amu tauda ada.

12“Ma ala ta wale ka too ala teke talanae sipsip, ma na ai ka rari, ma ta lo wale fo kae taua? Wale fo kae tafisia sikwa akwala wala sikwa sipsip fo gera ore gi ala lifi gera fana ai, ma ka la ka li lio 'afia teke sipsip fo 'e rari.

13Talasi 'e dao lo tonai, ka babalafe ka ba'ela liufia lo babalafena lia failia sipsip 'e gera io mola 'ada failia gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Mama 'amiu mae 'i nali, 'i lia 'e malata 'urifo lou, sulia 'e iko 'ali oga ta ke wela 'ali fulu 'i osiala ta'ana lia gi.”

Rerona ta ioli

15Jesus ka sae 'uri 'e fala wale li galona lia gi, “Ala ioli futa 'o 'e taua ta 'are rero amu, 'o la 'i so'ela, ko faronoa 'alia me rerona lia 'i safitamoroa talifili 'amoroa. Ma ala 'e fafurono famu, mora ka kwaima lou.

16Ma ala iko 'ali 'e fafurono famu, 'o sakea ta teke ioli 'o ma ta rua ioli lou fae 'o, 'ali daro ka fakwalaimokia 'are 'o ilida gi sui fala, 'ali 'o tau sulia Geregerena Abu ba 'e sae 'uri 'e, ‘Rua ioli 'o ma ta olu ioli 'ali daulu ka fakwalaimokia alaana 'o ilia.'

17Ma ala iko 'ali aala mola fafia sae fakwalaimoki na daulu, 'o farono 'alia fala logonae ioli gera fitoo ala God gi. Ma ala logonae ioli God gi wasua, iko 'ali 'e fafurono mola fada, 'o alua 'i maluma faasia logonae ioli God gi ka malaa ioli 'e raria God, 'o ma ioli ta'a 'e golia bata ala takisi li.

18“'Are kwalaimoki lakae ilia famoulu, ta taa moulu luia ioli gi 'ali ikoso gera taua 'i laola molagali, God 'e luia lou 'i nali. Ma ta taa moulu ala'alia ioli gi ka taua 'i laola molagali, God 'e alafafia lou 'i nali.

19“Lakae ilia lou famoulu, ala ta rua ioli amoulu daro alafafia ta 'are 'i laola molagali, ma daro ka foa fai, Mama lau 'i nali kae kwatea fadaroa.

20Sulia ala ta rua ioli 'o ma ta olu ioli daulu logo ala ta lifi, sulia daulu fakwalaimoki lau, lau io lou 'i lifila fae daulu.”

Sulia kwailufa na 'alia ta'ana li

21Peter 'e dao 'i so'ela Jesus, ka soilidi 'uri 'e ala, “Aofia, ta fita talasi 'e lakae saiala kwailufa na ala ioligu, talasi 'e taua 'are ta'a gi agu? Ka dao ala fiu talasi gi?”

22Ma Jesus ka olisi 'uri 'e ala, “Lakae ilia famu, iko lou fiu talasi gi mola, ma ala talasi gi sui mola ko kwailufa.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23Lau ilia 'urifo sulia 'ilitoana God malaa na walelitalona 'e oga faradanala sake lanana gi failia ioli li galona lia gi.

24Etala ioli li galona ka dao mae 'e sake lana ala akwala to'oli bata.

25Ioli li galona fo iko 'ali totolia lo duunala sake lanana lia, ma walelitalona ka sae nanata, 'ali gera foli 'alia failia wateu lia, ma wela lia gi, failia 'are lia gi sui fala duunala sake lanana fo lia.

26“Ma ioli li galona fo 'e la mae ka boururu 'i maala walelitalona fo, ma ka aniulu 'uri 'e, ‘'O kwate talasi ga fagu, 'ali lau duua 'are 'o gi sui.'

27Ma walelitalona fo ka malataia ma ka kwailufa lo 'alia sake lanana lia 'ali ikoso duua lo, ma ka ala'alia ka la lo 'ala.

28“Ma talasi wale fo 'e latafa, ka manodaria na wale ala wale li galona gi lia 'e sake lana lou ala nali ofotae bata wawade 'i so'ela. Lia ka daua, ma ka fuli'ae lo 'ininala luala, ma ka sae 'uri 'e, ‘'O duua lo 'are ba 'o sake lana ali 'i soegu gi!'

29“Ma wale li galona fo ka boururu, ma ka aniulu 'uri 'e, ‘'O kwate talasi ga fagu, lakae duu famu.'

30“Wasua ma lia 'e barasi, ka sakea ka alua 'i laola raraa, ka io la la ka dao ala talasi kae duua sui sake lanana fo lia li.

31Ma talasi nali wale li galona gera lesia me 'are fo li, malatada ka kwaimalatai rasua. Ma gera ka la 'i so'ela walelitalona fo, ma gera ka faronoa 'alia 'are fo gi sui.

32“Ma walelitalona fo ka soia mae wale li galona etaeta fo, ma ka sae 'uri 'e fala, ‘'I'o te wale ta'a rasua 'i'o! Lau kwailufa lo 'alia sake lanana ba 'o gi sui, sulia 'o aniulu fagu 'afia.

33Totolia ko kwaimalatai lou fala wale li galona fo, malaa ba lau taua lou famu.'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

34Ma walelitalona fo ka ogata'a rasua, ka kwatea fala kwainala 'i laola raraa, la la ka dao ala talasi kae duua sui 'are 'e sake lana ali gi.”

35Ma Jesus ka faasuia tarifulaana fo 'uri 'e, “Mama lau 'i nali kae tau lou 'urifo amiu ala ikoso 'amu kwailufa kwalaimoki ala iolimiu.”

Matthew 19

Falalauna sulia lugasinala wateu
(Mark 10:1-12)

1Talasi Jesus 'e alaa ka sui lo, ka la faasia gulae tolo fo 'i Galili. Ma ka tofolo ala kwai 'i Jodan, ma ka li dao ala na gula ala gulae tolo 'i Judea.

2Ioli afula rasua gera la sulia. Ioli gera matai gi, Jesus 'e gurada ma gera ka 'akwaa sui.

3Nali Farasi gera la lou mae fala mailina tonala Jesus. Ma gera ka soilidi 'uri 'e ala, “'Uri'e ma ala taki Moses, 'e 'oka mola 'ala fala wale ka lugasia wateu lia fafia ta 'are mola 'ala 'e oga?”

4Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, “'Uri'e ma iko 'ali 'amu malata 'oka sulia 'are 'e moulu idumia 'i laola Geregerena Abu gi li 'e? Geregerena Abu 'e sae 'uri 'e, ‘Ala fulinai mae, God 'e raunailia ioli 'alia wale failia geli.'

5Ma Geregerena Abu ka sae lou 'uri 'e, “'I osiala me 'are fo, wale ka tafisia lo mama lia failia teite lia, ma ka io 'ado failia wateu lia, ma daro ka alua lo teke malata malaa mola lo teke ioli.'

6Iko lou ta rua ioli tootoo, ma malaa teke ioli lo. 'Urifo 'are 'e God 'e firi logosia ka sui lo, iko 'ali 'oka fala ta ioli 'ali lufaa lou.”

7Ma Farasi gi gera ka soilidi lou 'uri 'e ala, “Ma na taki ala taki Moses gi 'e sae 'uri 'e, ‘Moses 'e ala'alia wale ka gerea ta fofoe saena ala kwai lugataena, ma ka kwatea fala wateu lia 'ali 'e lugasia lo.' Ma 'utaa Moses ka ala'alia fala wale 'ali sai ala tau na 'urifo?”

8Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, “Moses 'e ala'alia famiu Jiu gi fala lugasinala wateu 'amiu gi, sulia 'e 'ato fala faalalaunamiu, sulia malatamiu 'e nasi rasua.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Wasua ka 'urifo, 'i lao mae ala talasi God 'e raunailia wale failia geli li, iko 'ali 'urifo.

9Ma laka ilia famoulu, ala wateu ta wale iko 'ali tau ta'a fafia, ma arai lia ka barasi 'alia ma ka tolea 'ala na geli mamata lou, wale la 'e rero lo 'alia tau wateu na."

10Burila Jesus 'e sae 'urifo fada sui, wale li galona lia gi gera ka sae 'uri 'e fala, "Ala 'e 'ato rasua fala wale ka lugasia wateu lia 'urila, 'e 'oka mola fala wale ikoso arai."

11Ma Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, "Wale afula gi iko 'ali gera sai 'oka ala 'are kwalaimoki sulia araaraina li. Ma barae wale mola God 'e kwatea liotoo fada 'ali geraka malinailia falalauna 'e.

12Lau iilia 'are 'e sulia nali wale iko 'ali gera arai, sulia fuli'ae mae ala talasi gera futa ai me 'are gi iko 'ali rada 'oka 'i laola rabeda, lia 'e taua iko 'ali gera totolia araina. Ma nali wale iko 'ali gera arai sulia ioli gi gera kwaria rabeda taua ma iko 'ali gera totolia lo araina. Ma nali wale iko 'ali gera arai 'ali geraka galo tegula lo fala God. Ma wale gera totolia geraka arai gi, ala 'alia geraka tau sulia falalauna 'e sulia araaraina li."

Jesus 'e fa'oka kale wela gi
(Mark 10:13-16; Luke 18:15-17)

13'I burila 'are fo, nali ioli gera sakea mae ke wela gi 'i so'ela Jesus, 'ali 'e alua limala fafida, ma ka foa fafida. Ma wale li galona lia gi daulu ka balufida.

14Ma Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, "Moulu ala 'alia ke wela la gi 'ali gera la mae 'i soegu, moulu ala luinada. Sulia God 'e 'ilitoa fafia ioli gera malaa ke wela 'e gi li."

15Sui Jesus ka alua limala 'i fofola ke wela fo gi, ma ka fa'oka gera. Sui, ka la lo.

Falalauna sulia too 'arena li
(Mark 10:17-31; Luke 18:18-30)

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Ala na talasi, te wale ulufa'alu 'e la mae 'i so'ela Jesus, ma ka soilidi 'uri 'e ala, “Waleli Falalauna, 'are 'oka taa gi lo lakae taua 'ali lau too ala maurina firi?”

17Jesus ka sae 'uri 'e fala, “'Uta ko soilidi lau sulia 'are 'oka gi? Te God mola 'e 'oka. Ala ko oga 'ali 'o too ala maurina firi failia God, ko rono sulia taki lia 'e kwateda gi.”

18Ma wale fo ka soilidia lou Jesus 'uri 'e, “Taki taa gi?” Jesus ka olisi 'uri 'e ala “Ko ala rau ioli na, ikoso tau ta'a failia ta wateu ta wale, ikoso belia ta 'are, ikoso koto fafia ta ioli.

19Ma ko lio 'ato ala mama 'o failia teite 'o. Ma ko kwaima ala ioli gi sui ka malaa lou lia 'e 'o kwaima amu 'i talamu.”

20Sui ulufa'alu fo ka sae 'uri 'e fala Jesus, “'Are la gi sui, lau tau lo mae sulida. 'Uri'e ma taa lou lakae taua?”

21Ma Jesus ka olisi 'uri 'e ala “Ala 'o oga 'ali 'o io 'oka teifau, 'o la ko fo li 'alia 'are 'o gi sui, ko sakea bata ai, ko kwatea fala ioli siofa gi, 'ali 'o too ala too 'arena 'i nali. Sui ko bi la mae 'ali 'o dona buri agu.”

22Ma talasi ulufa'alu fo 'e ronoa me 'are fo li, liola ka kwaimalatai rasua lo, ma ka la lo 'ala, sulia 'i lia wale too'are rasua.

23Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala wale li galona lia gi, “Lakae ilia famoulu, 'e 'ato rasua fala ioli too'are 'ali 'e ruu 'i laola maurina 'e God kae 'ilitoa fafia.

24Ma laka ilia lou famoulu, 'e 'ato rasua fala ta kamel 'ali ruu sulia mae kwakwana wawade 'i 'aela sulii li taitai. Wasua ma 'e bi 'ato ka li liufia rasua lou ai, fala ta ioli too'are 'ali God 'ali 'ilitoa fafia maurinala.”

25Talasi wale li galona lia gi gera ronoa 'are fo gi li, gera ka kwele rasua, ma geraka sae 'uri 'e, “Ma ala 'e 'ato fala ioli too'are gi 'uri la, ite mola 'e totolia maurina firi?”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26]Ma talasi Jesus kae sae, ka lio rada ko fala wale li galona lia gi, ma ka sae 'uri 'e, "'E 'ato rasua fala ioli 'ali too ala maurina firi, wasua fala God iko 'ali 'ato mola. 'Are gi sui 'e talawarau fala God."

[27]Ala talasi fo, Peter ka soilidia Jesus 'uri 'e, "Ma 'utaa 'i 'ameulu? Meulu tafisia lo too 'arena 'ameulu gi sui, ma meulu ka dona buri lo amu. Ma ta God kae kwatea fameulu?"

[28]Ma Jesus ka olisi 'uri 'e fadaulu, "Lakae ilia famoulu, ala talasi God kae fafa'alua molagali li, 'i lau, Wela Wale li, lakae io ala fuli iona lau fala lokokwaikwaina ala ioli sui. Ala talasi fo, 'i 'amoulu akwala wala rua waleli galona 'e lau gi, moulu kae gwauru fae lau ala lifi ala 'ilitoana li fala lokokwaikwaina fala ioli ala akwala wala rua kwalofa 'i Israel gi li.

[29]Ma ite 'e tafisia luma lia, failia walefae lia gi, failia gelifae lia gi, ma mama failia teite lia, ma wela lia gi, 'o ma ta wado wasua 'ala, sulia 'e dona buri agu, ioli la kae too lou ala 'are 'oka afula gi liufia 'are 'e too ai 'i lao gi. Ma God kae kwatea lou maurina firi fala.

[30]Ma ioli afula gera ba'ela ala talasi 'e li, gerakae wawade. Ma ioli afula gera wawade ala talasi 'e li, gera kae ba'ela."

Matthew 20

Tarifulaana sulia ioli galo gi li

[1]Jesus ka sae lou 'uri 'e fala wale li galona lia gi, "Tatalona God 'e 'uri 'e: 'E malaa te wale 'e too ala wado li, ma 'ofaedani ka la fala darinala ioli fala galo na 'i laola raku lia li.

[2]Ma ka aala fala folinada 'alia me bata 'e totolia folifolina fala teke fe atoa li, ma ka kerida lo fala galona 'i laola raku lia.

[3]"Ma ala sikwa me tofui matolaa 'i rafule, 'i lia ka la lou, ma ka lesia nali ioli gera ura gwaugwau mola 'ada 'i laola uusina, ma iko 'ali gera taua mola ta me 'are.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Ma ka sae 'uri 'e fada, “'I 'amoulu lou moulu la lou mae, 'ali moulu galo 'i laola raku lau, ma lakae foli 'amoulu 'alia me bata 'e totolia me galona fo li.'

5Ma gera ka la lo. “Ma matoula atoa, failia ala olu tofui matolaa 'i burila matoula atoa, 'i lia ka la lou, ma ka tau lou 'urifo.

6Ma 'i raurafi lo ala limala tofui matolaa, 'e la ma ka dao tonala nali ioli gera ura gwaugwau mola 'ada 'i maala uusina. Ma ka soilidi 'uri 'e ada “'Uta 'e 'amu ka ura gwaugwau mola 'amiu 'i lifi'e sulia fe atoa laulau 'e, ma iko 'ali 'amu taua mola ta me 'are?'

7“Ma gera ka olisi 'uri 'e ala, ‘Iko ta ioli 'ali soi 'ameulu mola fala ta galona.' “Ma ka sae 'uri 'e fadaulu, “'I 'amoulu lou moulu la mae, 'ali moulu galo 'i laola raku lau.'

8“Ma talasi da'afi 'e suu lo, wale fo 'e too ala raku li ka sae 'uri 'e fala wale ba'ela ala galona lia gi li, “'O soia mae waleli galona ba gi, ma ko foli gera 'alia bata gera gi. 'O fuli'ae ala wale ba lau soida 'i buri gi, la la ka dao ala wale ba lau etae soida mae gi.'

9“Ma wale galona fo 'e soida 'i buri 'i raurafi gi, gera dao mae, ma ka folida 'alia bata 'e totolia folifolina fala teke fe atoa laulau 'ala teke wale li.

10Ma talasi wale ba 'e soida mae 'i lao gi gera dao mae, gera fia 'uri kae foli gera ka ke ba'ela. Ma 'i gera sui gera sakea mola bata la gi 'e totolia folifolina fala teke fe atoa 'ala teke wale.

11Ma talasi gera sakea lo, gera ka nurunuru buri fala wale 'e too ala raku li, gera ka sae 'uri 'e,

12‘Wale 'e 'o soida mae 'i buri gi, gera galo mola sulia ke me talasi wawade, ma ko folida ka rada lou fae 'ameulu lia 'e meulu sake gulugulu lo ala galo na sulia fe atoa 'e laulau, ma da'afi ka da'afi fifi rasua lo ameulu.'

13“Ma 'i lia ka olisia na wale adaulu 'uri 'e, ‘Wale 'e, iko 'ali lau peko 'o mola. 'O alafafia galona 'agua fala folifolina 'e totolia teke fe atoa li mola ba.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Sakea lo folifolina 'o, ma ko la lo. Lau oga lakae kwatea fala wale 'e lau soia
'isi'isi mae ada gi ka rada lou fae 'o.

15Ma lau too ala nanatana fala taunala taa lau oga laka taua 'alia bata lau 'i
talagu gi. 'Uta ko 'uga, sulia lau kwate 'are ba'ela fala wale mamata lobaa gi?'
”

16Ma suinai Jesus ka sae 'uri 'e, “Lia fo, ioli 'e 'isiburi 'i talasi 'e gi li, kae etaeta
lou. Ma ioli 'e gera etaeta talasi 'e gi li, gerakae aliburi.”

Olula talasi Jesus 'e sae sulia maenala
(Mark 10:32-34; Luke 18:31-34)

17Talasi Jesus 'e la fala 'i Jerusalem, ka talaia wale li galona lia gi daulu ka liu
garania, ma ka alaa fadaulu talifilidaulu 'uri 'e,

18“Moulu ka fafurono 'oka mae fagu. Golu kae la ko fala 'i Jerusalem. Ma te
wale kae kwate lau, Wela Wale li, fala fata abu ba'ela gi, failia wale falalau
ala taki gi li, 'ali gera ka loko kwaikwaina ta'a agu fala rauninagu.

19Ma gerakae kwate lau fala ioli mamata faasia Jiu gi li, ma gerakae
dorakwala 'ali lau, ma gerakae rabusi lau. Sui gerakae fotoi lau ala 'ai rara
folo fala rauninagu. Ma ala olula fe atoa, God kae tae lau lou fala maurina.”

Teite rua wale li galona gi li 'e sugaa Jesus fala kwai'adomi na
(Mark 10:35-45)

20'I burila me 'are fo, wateu Sebedi failia rua wela lia gi, James failia John,
daulu ka dao mae fala lesinala Jesus. Te geli fo ka la mae, ka boururu 'i maala
Jesus, ma ka sugaa fala taunala ta me 'are fala rua wela lia gi.

21Ma Jesus ka soilidia geli fo 'uri 'e, “Taa 'e 'o oga?” Geli fo ka sae 'uri 'e, “Lau
oga ko etae alafu fagu ko ala'alia rua wela 'e lau gi, daro ka gwauru garani 'o,
ta wale ka gwauru 'i aba aolo amu, ma ta wale 'i aba mauli amu, talasi koe
walelitalona 'i laola Tatalona 'o li.”

22Ala talasi fo, Jesus ka sae 'uri 'e fala wela fo gi, “Me 'are 'e mora sugaa, iko
'ali mora sai mola ala malutala. Mora totolia mola 'amoroa famalifiina malaa

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

famalifiina 'e lakae ruu 'i laola?" Ma daro ka sae 'uri 'e, "'Eo, mera totolia mola 'ameroa."

23Jesus ka sae lou 'uri 'e fadaroa, "'E kwalaimoki famalifiina 'e kae dao amoroa. Wasua ma fala ite kae gwauru aba aolo agu, ma aba mauli agu malaa lia la mora oga, iko lou 'i lau 'e lakae filia. Talifilia Mama lau 'i nali mola 'e saiala kwatenai fala ioli lia 'e filida fai ka sui lo gi."

24Talasi akwala wale li galona fo gi daulu ronoa me 'are fo li, daulu ka ogata'a rasua fala rua walefae fo gi.

25Lia fo, Jesus ka soi daulu sui mae 'i so'ela, ma ka sae 'uri 'e, "Moulu saiai ioli 'ilitoa fala ioli mamata faasia Jiu gi li, gera too ala nanatana, ma gera sai rasua ala sunailianala ioli gi fala taunala 'are gera ogada gi.

26Wasua, ikoso ke 'urifo 'i safitamoulu. Ala ta ioli amoulu 'e oga kae etaeta 'i safitamoulu, 'i lia ka raea 'i lia ioli galona 'amoulu.

27Ma ala ta ioli amoulu 'e oga ka 'ilitoa, 'i lia ka galo gwaugwau fala ioli gi.

28'I lia ka tau malaa 'i lau, Wela Wale li. Sulia 'i lau iko 'ali lau la mae 'ali ioli gi gera ka galo folosi lau. Ma lau la mae 'agua 'ali lau galo folosia ioli gi sui, ma laka kwatea maurinagu fala faamurinala ioli afula gi faasia ta'ana gera gi."

Jesus 'e guraa rua wale maa daroa koro gi
(Mark 10:46-52; Luke 18:35-43)

29Talasi Jesus failia wale li galona lia gi daulu la ko fala 'i Jerusalem, daulu ka liufia lo ko mae falua 'i Jeriko. Ma talasi daulu la faasia falua fo li, ioli afula rasua gera la mae suli daulu.

30Ma rua wale maa daroa 'e koro gi daro gwauru 'i rabela tala. Ma talasi daro ronoa Jesus kae liu mae sulia tala li, daro ka rii lo 'uri 'e, "'I'o ulufa'alu ala kwalofa David li, 'o malatai 'ameroa mae."

31Ma talasi ioli gi gera ronoa daro rii, gera ka balufia daroa 'uri 'e, "Mora io aroaro!" Talasi gera sae 'urifo, daro ka bi rii ba'ela rasua lou 'uri 'e, "'I'o ulufa'alu ala kwalofa David li, 'o malatai 'ameroa mae."

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32Ma talasi Jesus 'e rono daro rii 'urifo li, ka uratoo, ma ka soi daroa mae, ka soilidi 'uri 'e adaroa, “Taa 'e mora oga lakae taua famoroa?”

33Daro ka olisi 'uri 'e ala “Mera oga ko tafalia maameroa 'ali mera ka saiala lio na.”

34'Urifo, Jesus ka amasi rasua adaroa, ka dau tonala maa daroa. Ma ala me talasi fo mola lo, maa daroa ka lio lo, ma daro ka la lo failia Jesus.

Matthew 21

Ioli afula gi gera batafea Jesus

(Mark 11:1-11; Luke 19:28-40; John 12:12-19)

1Ma Jesus failia wale li galona lia gi daulu dao garania lo 'i Jerusalem, ala falua 'i Betfeis, 'i gwaula fe uo 'i Olif. 'I lifi fo, Jesus ka keria na rua wale ala wale li galona lia gi, daro ka etaeta 'i lao,

2ma ka sae 'uri 'e fadaroa, “Mora laa fala falua lobaa mora laofia ko, ma mora kae daria te dongki, gera firia 'i lififo failia kalela. Mora ka lugasi daroa, ma mora ka sake daroa mae 'i soegu.

3Ma ala ta ioli ka soilidi 'amoroa, mora ka olisi 'uri'e ala, ‘Aofia 'e oga.' Ma kae ala 'alida famoroa.”

4Me 'are 'e 'e fuli 'ali 'e fakwalaimokia saena ba profet 'e ilia 'uri 'e,

5“'Amu ka ilia fala ioli 'i Jerusalem gi 'amu ka sae 'uri 'e, ‘Lesia. Walelitalona 'amiu, 'e la lo mae 'i soemiu.

'E fawawade lia, ma ka la mae 'i fofola te dongki.

'E la mae 'i fofola te kale dongki.' ”

6Ma rua wale fo ala wale li galona lia gi li, daro ka etaeta lo 'i lao, ma daro ka taua lo 'are fo Jesus 'e ilida fadaroa gi.

7Daro talaia mae dongki fo failia kalela, ma daulu ka folotailia toro daulu gi 'i fofola kalela, ma Jesus ka gwauru 'i fofola.

8Ma ioli afula rasua gi gera folotailia toro gera gi sulia tala, ma nali ioli gera ka tofua 'abala baibai gi, ma gera ka folotailia sulia tala fala fa'ilitoanala Jesus.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Te logona ba'ela fo 'e eta 'i lao ala Jesus, ma gera ka aliburia lou ko, gera akwa 'uri 'e, "'Auraea na fala wela ala kwalofa David walelitalona li! Ma God ko 'oilakitailia wale 'e la mae 'alia nanatana 'o li! Gia 'auraea God!"

10Ma talasi Jesus 'e li dao 'i Jerusalem, mae falua fo ka boeboeta rasua lo, ma nali ioli gera ka soilidi 'uri 'e, "Ite 'e?"

11Ma logona fo gera ka sae 'uri 'e, "'I lia Jesus profet, wale faasia falua 'i Nasareti 'i laola provins 'i Galili."

Jesus 'e balufia ioli gera fata'a Luma Abu God li

(Mark 11:15-19; Luke 19:45-48; John 2:13-22)

12Talasi Jesus 'e la mae ka dao 'i laola Luma Abu God, ka tabalia ioli gera uusi 'ada 'i lififo gi. Ma ka geusia tafe ioli gera olisi bata lifi fo gi li, ma ka geusia 'are fala gwauruna 'ala wale gera foli 'alia fe bola gi li.

13Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala ioli fo gi, "Saenala God 'i laola Geregerena Abu 'e sae 'uri 'e, 'Luma lau, luma li foa.' Wasua ma 'amu bulusia lo 'alia lifi li belia ioli li."

14Ala talasi fo, nali wale maada 'e koro, ma nali wale 'aeda ka mae, gera la lou mae 'i so'ela Jesus 'i laola Luma Abu God, ma ka gurada sui.

15Fata abu ba'ela gi, failia wale falalau ala taki gi li, gera ogata'a rasua talasi gera lesia 'are 'oka Jesus 'e tauda gi, ma gera ka ronoa ke wela gi gera rii 'uri 'e, "'Auraea na fala wela ala kwalofa David walelitalona li!"

16Ma fata abu ba'ela gi failia wale famalata gi, gera ka sae 'uri 'e fala Jesus, "'O ronoa me 'are 'e gera ilia! 'Uta 'e iko 'ali 'o luida?" Ma Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, "'Eo, lau ronoa. Iko 'ali 'amu idumia mola alaana ba 'i laola Geregerena Abu li? 'E sae 'uri 'e, 'O faalalaua wela wawade gi 'ali gera batafe 'o 'i talamu.' "

17Sui 'i burila, Jesus failia wale li galona lia gi, daulu ka la lo faasia 'i Jerusalem, ma daulu ka la fala 'i Betani. Ma talasi 'e boni, daulu ka teo lo 'i lififo.

Jesus 'e 'uasia te 'ai figi

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

(Mark 11:12-14, 20-24)

18'Ofaedani ala ruala fe atoa, talasi Jesus failia wale li galona lia gi daulu oli mae fala 'i Jerusalem, Jesus ka fiolo.

19Ma ka lesia te 'ai figi 'e ura 'i rabela tala, ma ka la 'i 'aela, ma iko 'ali lesia mola ta fuae 'are ai, ma rarala mola 'e ulua. Ma ka sae 'uri 'e fala 'ai figi fo, “Sulia iko 'ali 'o alua mola ta fuae 'are, 'urila fuli ala talasi 'e ikoso funufunu lo!” Ala me talasi fo mola, fe 'ai fo ka kuku lo.

20Talasi wale li galona gi daulu lesia me 'are fo li, daulu ka 'afero rasua. Ma daulu ka soilidi 'uri 'e ala, “Taa 'e tau ma 'ai fo ka mae nainali lo 'ala 'uri fo?”

21Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, “Lakae ilia famoulu, ala 'amu fakwalaimoki ma iko 'ali 'amu malata ruarua, 'amu sai ala taunala mola 'amiu 'are ba'ela ka liufia me 'are 'e lau taua ala 'ai figi 'e li. Ala 'amu ilia fala fe uo fo, “'O la, ko io 'i laola asi,' 'urila kae la mola 'ala.

22Ala 'amu foasia God, ma 'amu ka fakwalaimoki God kae taua 'are 'amu sugaada gi, 'i lia kae taua mola 'ala.”

Nanatanala Jesus

(Mark 11:27-33; Luke 20:1-8)

23Talasi Jesus 'e oli lou 'i laola Luma Abu God fala falalaunala ioli gi li, fata abu ba'ela gi, ma nali wale etaeta ala Jiu gi, gera la mae 'i so'ela. Ma gera ka soilidi 'uri 'e ala, “Nanatana taa 'e 'o too ai fala taunala 'are 'e gi? Ma ite lo 'e kwatea nanatana 'e famu?”

24Ma Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, “Lakae soilidi 'amoulu ga fala me 'are. Ala moulu olisia, laka bi faarono 'amoulu 'alia nanatana 'e lau too ai fala taunala 'are 'e gi li.

25Moulu ilia ga fagu, nanatana ba John 'e too ai fala fasiuabu na li, 'e fuli mae faasia 'i fe? 'E fuli mae ala God, 'o ma 'e fuli mola mae ala ioli?” Ma gera ka fuli'ae ala alafaitalilina 'i safitadaulu kwailiu 'uri 'e, “Taa 'e golu kae ilia? Ala golu olisia ma golu ka sae 'uri 'e, ‘Faasia God,' 'i lia kae sae 'uri 'e, “'Urilali ma 'utaa iko 'ali 'amu fakwalaimokia John?'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

26Ma ala golu sae 'uri 'e, ‘Ioli mola 'e kwatea nanata na fala John ka fasiuabua ioli gi, iko lou God,' ioli 'e gi gera kae ogata'a fagaulu.” Gera mau, sulia ioli gi gera ilia John 'i lia te profet.

27Lia fo gera ka olisi mola 'uri 'e ala Jesus, “Meulu raria lou ite 'e ilia fala John ka fasiuabua ioli gi.” Ma Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, “'Eo, ala 'e 'urila, 'i lau wasua ikoso lau ilia lou famoulu ite 'e kwatea nanatana 'e fagu.”

Tarifulaana sulia rua ulufa'alu gi li

28Ma Jesus ka sae lou 'uri 'e fadaulu, “Moulu malata 'utaa sulia me 'are 'e? Te wale 'e too ala rua wela wale gi. Ma ka la 'i so'ela wela 'i lao, ka sae 'uri 'e fala, ‘Ulufa'alu lau, tara'ela ko la, ma ko galo 'i laola raku ba golu.'

29“Ma wela fo 'i lao ka olisi 'uri 'e ala, ‘Lau barasi wani.' Sui 'i buri, ka olisia malatala, ma ka la lo 'i raku.

30'I burila, mama ka la lou 'i so'ela ruala wela lia, ma ka ilia lou me alaana fo fala. Ma wela fo ka olisia 'uri 'e, “'E 'oka mola 'ala lakae la.' Wasua ma iko 'ali la mola.

31“'Uri fo ma ite adaroa lo 'e taua 'are ba mama daroa 'e oga?” Ma gera ka olisi 'uri 'e ala, “Wela ba 'i lao.” Ma Jesus ka sae 'uri 'e fada, “'Are kwalaimoki lakae ilia famoulu, ioli ta'a 'e gera golia bata ala takisi li, ma geli tau ta'a 'i labata gi, gerakae etae ruu 'i laola maurina 'e God kae 'ilitoa fafia 'i lao amiu.

32Sulia John wale fasiuabu ba dao lo mae 'i soemiu fala fatailianala iona 'e God 'e oga famiu 'ali 'amu io sulia, ma iko 'ali 'amu fakwalaimokia mola. Wasua ma, ioli pekopeko 'e gera golia bata ala takisi li, failia geli tau ta'a 'i labata gi, gera fakwalaimokia John. Wasua 'amu lesia 'amiu 'are fo gi, iko 'ali 'amu fakwalaimokia mola John, ma iko 'ali 'amu olisia mola malatamiu.”

Tarifulaana sulia ioli li galona ta'a gi
(Mark 12:1-12; Luke 20:9-19)

33Jesus ka sae lou 'uri 'e fada, “Moulu ronoa ga lou te tarifulaana 'e. Te wale 'e fasia raku. Ma ka raunailia banisi galia, ma ka 'elia te gilu fala manisianala fuae 'ai gi fala raunailinala waen, ma ka raunailia te luma fala ioli lio folo li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ma ka alua raku lia 'i lofola limala ioli gera galo 'i laola gi. Sui ka la lo 'ala fala na mae falua.

34Ma talasi raku fo 'e maua, ka keria mae ioli li galona lia gi fala 'i soela ioli fo gera lio sulia raku lia gi li, 'ali gera kwatea ko ta gula ala fuae 'are gera fisuda gi.

35“Ma ioli fo gera lio sulia raku fo gi li, gera daua ioli li galona fo lia gi, ma gera ka rabusia etala wale, ma ruala wale gera ka raunia ka mae lo, ma olula wale gera ka 'uia 'alia fau la la ka mae.

36Sui ka keria lou nali ioli li galona afula lou liufia 'i lao fadaulu. Ma ioli fo gera lio sulia raku fo gi li, gera ka tau lou 'urifo ada.

37Ma suinai, ka keria lo wela moutae lia 'i soedaulu. Sulia 'e malata 'uri 'e, ‘Gera kae lio 'ato ala wela lau.'

38“Sui ma talasi fo ioli fo gi gera lesia lo wela fo lia li, gera ka alaa 'uri 'e 'i matanadaulu, ‘Wela wale 'e too ala raku li lo 'e. Golu raunia ka mae, 'ali golu sakea lo 'agaulu 'are 'e lia gi sui.'

39Ma gera ka daua, gera ka 'ui 'alia 'i maluma faasia raku fo, ma gera ka raunia ka mae.

40“'Urifo ma talasi wale 'e too ala raku li 'e dao mae, taa kae taua ala ioli fo gera lio sulia raku lia li?”

41Ma gera olisi 'uri 'e ala, “'I lia kae raunia ioli ta'a fo gi gera kae mae, ma kae kwatea lou raku lia fala tali ioli mamata gera saiai gera kae kwatea ta gula ala 'okanala raku fala ala talasi ala fisu 'are na li.”

42Ma Jesus ka sae 'uri 'e fada, “'E kwalaimoki 'amu idumia Geregerena Abu ba 'e sae 'uri 'e, ‘Fau 'e wale raunae luma gi gera barasi 'alia, lia lo fau age 'e 'ilitoa ka liufia fau gi sui ala balibali. God 'e tafanailia 'are fo, ma lesinai ka 'oka rasua.'

43“Ma lia 'e laka ilia famoulu, 'oilakina ala 'ilitoanala God kae lafua faasi 'amiu, ma kae kwatea fala ioli gera ronosulia gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

44Ma ala ta ioli 'e toli 'i fofola fau fo, 'i lia kae manisi. Ma ite fau fo kae toli fafia, rabela kae meme sui.”

45Ma talasi fata abu ba'ela gi failia Farasi gi gera ronoa tarifulaana fo li, gera ka saiai Jesus 'e sae sulida.

46'Are la fo gera ka oga daunala. Wasua ma gera mau, sulia ioli afula gi gera logo ala talasi fo, gera fakwalaimoki ala Jesus lia 'e 'i lia profet.

Matthew 22

Jesus 'e fafuradani lia failia walelitalona

(Luke 14:15-24)

1Jesus ka sae lou 'alia tarifulaana fala ioli gi 'uri 'e,

2Tatalona God 'e 'uri 'e: Te walelitalona 'e raunailia fana na fala araarainala ulufa'alu lia.

3Ma ka keria ioli li galona lia gi 'afia ioli 'e kwaloda mae fala fanana fo li, 'ali gera la lo mae. Wasua ma gera barasi 'alia laa na mae.

4“Sui ka keria lou nali ioli li galona, ka sae 'uri 'e fada, ‘Moulu faronoa ioli 'e lau kwaloda gi, fanana lau 'e kwaimamali lo. Lau raunia sui lo buluka ba'ela lau gi failia kale buluka 'oka lau gi, ma 'are gi sui ka kwaimamali lo. 'Amu la lo mae ala fanana 'e lau.'

5“Wasua ma iko 'ali gera ogaa mola ronona sulia, ma gera ka la mamata 'ada. Na wale 'e la 'ala 'i raku ala, ma na wale 'e la 'ala 'i laola sitoa lia.

6Ma nali wale gera daua ioli galona fo gi, gera ka kwaida, ma gera ka raunida.

7Ma walelitalona fo ka ogata'a rasua, ma ka keria lo wale li mae afula lia gi, ma gera ka raunia lo wale fo gera raunia ioli li galona fo lia gi li. Ma gera ka 'agofia lo falua ba'ela gera.

8“Sui ka sae 'uri 'e fala ioli li galona lia gi, ‘Fana na 'e kwaimamali lo, wasua ma ioli ba lau kwaloda gi, iko 'ali gera totolia laa na mae ala fana na fae 'ameulu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Moulu la sulia tala gi, ma moulu ka soia mae ioli 'amu kae dao tonada gi sui, 'ali gera la mae ala fanana 'e.'

10Ma ioli li galona gi gera ka la sulia tala gi, ma geraka logosia mae ioli gera dao tonada gi sui. Ma fanana ala araaraina fo li ka fonu 'alia ioli 'oka gi failia ioli ta'a gi lou.

11“Sui talasi walelitalona 'e dao mae fala lesinala ioli fo gera dao gi li, ka lesia te wale iko 'ali 'e toro mola 'alia toro ala araaraina li.

12Ma walelitalona fo ka sae 'uri 'e, ‘Iko 'ali 'o toro mola 'alia toro fala fanana ala araaraina li 'urila iko 'ali 'oka 'ali 'o io 'i lifi'e.' Ma wale fo iko 'ali ilia lo ta me 'are.

13“Sui walelitalona fo ka ilia fala ioli li galona lia gi, ‘Moulu firi fafia limala failia 'aela wale 'e, ma moulu ka 'ui 'alia 'i laola lifi rodo fo 'i maluma, ala lifi fo ioli kae ani ma kae 'ala niriniri kae giria lifoda, sulia gera famalifii.' ”

14Sui Jesus ka sae lo 'uri 'e, “Ioli afula gi God 'e kwaloda, wasua ma barae ioli mola 'e filida.”

Jesus 'e olisia soilidina sulia takisi li
(Mark 12:13-17; Luke 20:20-26)

15Farasi gi gera la, ma gera ka lokomalata fala fareronala Jesus 'alia 'are 'e ilida gi.

16Ma gera ka keria wale li galona gera gi failia nali wale gera oga kwalofa Herod ka walelitalona, 'i so'ela Jesus. Ma gera ka sae 'uri 'e, “Waleli Falalauna, meulu saiai 'are 'o ilida gi, 'are kwalaimoki gi sui mola. 'O faalalau mola sulia kwalaimoki na ma liola God fala ioli. Ma iko 'ali 'o 'ado mola failia taa gi ioli malata sulia. Ma iko 'ali 'o malata mola fala 'ilitoanala ta ioli.

17'O ilia ga fameulu! 'Uri'e ma taki gia, 'e luia kwatenala bata ala takisi li fala wale 'ilitoa ala tatalona 'i Rom li? 'Uri'e ma 'e rada mola 'ala 'ali 'ami ka kwatea takisi fo, 'o iko?”

18Ma Jesus ka sai ala me malata ta'a gera gi, ma ka sae 'uri 'e, “'I 'amoulu ioli 'asa gi, 'utaa 'e moulu ka tau fala faareronagu?

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Moulu fatailia ga fagu seleni la 'amu kae folifoli takisi 'alia.” Ma gera ka sakea mae me seleni ma gera ka fatailia fala.

20Ma ka soilidi 'uri 'e ada, “Ma lulula ite 'e ala me seleni 'e? Ma ratala ite 'e lou?”

21Ma gera ka olisi 'uri 'e ala, “Lulula failia ratala walelitalona 'i Rom.” Ma Jesus ka sae 'uri 'e, “'Amu kwatea fala walelitalona 'i Rom 'are lia gi, ma 'amu ka kwatea 'are God gi fala God.”

22Ma talasi gera ronoa olisina fo 'e 'oka 'urifo, gera ka 'afero rasua, ma gera ka la lo 'ada faasia.

Tatae oli na faasia maena li
(Mark 12:18-27; Luke 20:27-40)

23Ma ala fe atoa fo lou, nali Sadusi gera la mae 'i so'ela Jesus. Sadusi gi gera ilia 'uria ioli ikoso tatae lou faasia maenaa.

24Ma gera ka soilidia Jesus, gera ka sae 'uri 'e, “Waleli Faalalauna, Moses 'e gerea taki faga ka alafuu 'uri 'e, ‘Ala ta wale 'e mae, ma wateu lia ka mauri 'ua, wasua ma iko 'ali too ala ta wela, walefae lia ka tolea lou 'orula, 'ali daro ka too ala ta wela 'ali ka tofulila wale fo 'e mae lo.'

25Ma na kwalofa agaulu Jiu gi, gera too ala fiu walefae gi. Ma wale etaeta ka tolea te ulao. Talasi iko 'ali daro too 'ua ala ta wela, wale fo ka mae lo 'ala.

26Ma ruala wale ka tolea lou geli fo. Ma iko 'ali daro too 'ua lou ala ta wela, ka mae lou. Olula walefae ka tolea lou, ma ka mae lou 'urifo. 'E 'urifo la la fiu walefae fo gi, gera maemae ka sui.

27'I burila barae walefae fo gera mae, geli fo lou ka mae lo.

28Geli fo 'e toletolea fiu walefae fo gi. Ala 'e 'urifo, talasi ioli gi kae tatae faasia maena li, ite ala fiu walefae fo gi lo arai kwalaimoki geli fo li?”

29Jesus ka olisi gera 'uri 'e, “Moulu rero, sulia iko 'ali 'amu raea mola Geregerena Abu failia nanatanala God.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Sulia, talasi ioli mae gi gerakae tatae lou fala maurina li, gera kae malaa lo eniselo gi ikoso gera too geli lo.

31“'Eo, lakae faalalau 'amiu sulia tataena faasia maena li. Lau saiai 'amu idumia lia ba God 'e ilia 'ua lo mae 'i lao ka sae 'uri 'e,

32‘I lau God Abraham, ma God Aesak, failia God Jakob.' Ma fadanai 'uri 'e, wale fo gi ba gera mae lo, God 'e ilia 'i lia God daulu 'ua, sulia daulu mauri failia.”

33Ma talasi fo ioli afula gi gera logo galia Jesus, gera ronoa 'are fo gi, gera ka 'afero rasua 'alia falalaunala.

Taki 'ilitoa ka tasa
(Mark 12:28-34; Luke 10:25-28)

34Ala talasi Farasi gi gera ronoa Jesus 'e faaloboa lo Sadusi gi 'alia olisina 'e tau ada li, geraka logo mae 'i so'ela.

35Ma te wale adaulu 'e faalalau 'alia taki li, ka mailia 'ali fareroa Jesus 'alia soilidinala 'uri 'e,

36“Wale Faalalau, taki taa 'e 'ilitoa ka liufia taki gia gi sui?”

37Ma Jesus ka olisia 'uri 'e, “'O kwaima ala God 'o 'alia manomu sui, ma 'alia liomu sui, ma 'alia malatamu sui.

38Lia lo taki etaeta ma ka 'ilitoa ka tasa.

39Ma ruala taki 'e maala 'i lia lou, ‘'O kwaima ala iolimu ka rada lou failia kwaimana 'o too ai famu 'i talamu.'

40Ma taki faasia Moses gi sui, failia faalalauna profet gi li, gera 'ado sui 'i laola rua taki 'e gi.”

Jesus ulufa'alu ala kwalofa David li failia Aofia David lou
(Mark 12:35-37; Luke 20:41-44)

41Ala talasi nali Farasi gera logo galia Jesus, 'i lia ka soilidi 'uri 'e ada

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

42“Christ, wale 'e God 'e filia fala faamurinala ioli gi li, moulu ilia 'e futa mae ala ite?” Gera ka olisi 'uri 'e ala, “Christ kae futa mae ala kwalofa David walelitalona.”

43Sui Jesus ka soilidi gera lou 'uri 'e, “Ala kae futa ala kwalofa David walelitalona, 'utaa ba Alo ala God ka sae 'uri 'e ala David,

44‘God 'e sae 'uri 'e fala Aofia lau:

'O gwauru aba aolo agu, ma ko 'ilitoa faelau, maasia talasi lakae alua malimae 'o gi kae ronosuli 'o.'

45“David 'ala 'i talala fo 'e soia Christ 'alia ‘Aofia'. Lia fo, Christ ulufa'alu ala kwalofa David li, ma 'i lia Aofia David lou.”

46Ma talasi fo, iko ta wale adaulu 'ali totolia lo olisinala 'alia ta me 'are. Ma gera ka 'eke lo 'ada faasia soilidinala lou Jesus.

Matthew 23

Sulia Farasi gi failia wale faalalau ala taki gi li

(Mark 12:38-39; Luke 11:43, 46; 20:45-46)

1'I burila 'are fo gi, Jesus ka sae fala ioli fo gera logo mae gi, failia wale li galona lia gi 'uri 'e,

2“Wale faalalau ala taki gi li, failia Farasi gi, gera too ala nanatana fala faalalauna 'alia taki Moses gi li.

3Lia fo, 'amu ka ronosulida, ma 'amu ka taua 'are gera ilida famiu gi sui. Wasua ma ikoso 'amu tau sulia taunada, sulia iko 'ali gera tau mola sulia 'are 'e gera sae sulida gi.

4Gera alua taki afula 'e 'ato fala ioli 'ali rono sulia, ma 'i gera talada iko 'ali gera marabe fala kwairanaina ala ioli fala tauna sulia taki fo gi li.

5“Ma gera taua 'are sui 'uri 'ali ioli ka lesida ma ka fia 'uria 'i gera ioli 'oka gi 'i gera. Ma 'are 'uri 'e gi gera tauda. Gera firia 'i maala darada ma 'i limada 'are afola ba'ela gera gerea Geregerena Abu gi ai. Ma gera ka taia 'are samusamua 'i 'a'aela to'omi tekwa gera gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Ma gera ka oga rasua ala gwauruna ala lifi 'ilitoa ala fana na gi li, ma lifi 'ilitoa fala gwauruna 'i laola luma fala foana gi li.

7Ma gera ka oga rasua ala faba'ela nada 'i maala uusina gi, ma gera ka oga ioli ka sae 'uri 'e fada, ‘Waleli Falalauna lau, lau rono sulia saenamu.'

8“Wasua ma iko 'ali 'oka fala ta ioli mola 'ala 'ali ka sae 'uri 'e suli 'amiu, ‘Waleli Falalauna lau, lau rono sulia saenamu,' sulia 'i lau mola teke wale faalalau 'amiu, ma 'i 'amoulu alae waasila 'i laola logonae fakwalaimokina.

9Ma ikoso 'ali 'amu fa'ilitoa ta wale faalalau 'i laola molagali 'e 'alia saena 'uri 'e, ‘Mama 'ami,' sulia 'amu ka fa'ilitoa mola teke Mama 'amiu lia 'e io 'i nali.

10Ma iko 'ali 'oka fala ta ioli 'ali soi 'uri 'e 'amiu, ‘Wale ba'ela,' sulia 'amu too mola ala teke wale ba'ela, ma 'i lia lo 'e 'i lau, Christ, wale God 'e filia fala faamurinala ioli li.

11Ala ta ioli amoulu 'e oga ka ba'ela 'i safitamoulu, 'i lia ka malaa ioli li galona.

12Ma ioli kae fabaelaa lia 'ala 'i talala, God kae fasifoa. Ma ioli kae fawawade lia 'i talala, God kae soi ba'ela ala.”

Jesus 'e bolosida faasia ta'ana wale ba'ela Jiu gi li

(Mark 12:40; Luke 11:39-42, 44, 52; 20:47)

13-14Ma Jesus ka sae lou 'uri 'e, “'E ta'a rasua famoulu alae wale faalalau 'e ala taki gi li failia 'i 'amoulu Farasi gi, 'i 'amoulu ioli 'asa gi! God kae kwai 'amiu, sulia 'amu folo bolosia maala luma ala Tatalona God faasia ioli. 'I 'amoulu lou iko moulu oga mola ruuna 'i laola Tatalona God, ma 'amu ka bolosia ioli gera malatasusuu fala ruuna gi li.

15“'E ta'a famoulu wale ala taki gi li ma 'i 'amoulu Farasi gi wale 'asa 'e 'amu 'oi 'ala ioli, 'ali gera ka iili 'amiu 'alia ioli 'oka gi li. God kae kwai 'amiu, sulia 'amu ulafu rasua 'alia galinala lifi gi sui, 'i laola asi failia laola tolo, fala daona tonala ioli li, 'uri 'ali ka liu sulia taki Moses gi. Talasi ioli fo ka la mola suli 'amoulu, moulu bi rerei 'alia fala laa na fala lifi ala maena li. Ma kwaikwaina lia ka bi ba'ela ka liufia 'amoulu sulia abulonala ta'a ka liufi 'amoulu lou.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16“'E ta'a famoulu, ma moulu malaa lo ioli maa koro gera talaia ioli gi li. Lia fo, God kae kwai rasua amiu, sulia 'amu faalalau 'uri 'e ala ioli, ‘Wasua ta ioli mola 'ala 'e fanasia alafuuna lia 'alia Luma Abu God, 'e 'oka mola 'ala ala iko 'ali taua lo me 'are fo 'e alafuu fai. Wasua ma ala ka fanasia alafuuna lia 'alia goulu ba 'i laola Luma Abu God li, 'i lia lo 'e abu rasua faasia 'oianala alafuu na lia.'

17Maa moulu 'e koro, ma moulu ka kwekwe'ela rasua. Ta 'e ba'ela, goulu 'o ma Luma Abu God 'e taua goulu fo ka abu? Luma Abu God 'e ba'ela ka liufia goulu!

18Ma moulu faalalaua lou ioli 'uri 'e, ‘Wasua ta ioli ka fanasia alafuuna lia 'alia 'ere fau, 'e 'oka mola 'ala ala iko 'ali taua me 'are 'e alafuu fai. Ma ala 'e fanasia alafuuna lia 'alia foasina 'e io 'i fofola 'ere fau li, mali fo lo 'e abu ka tasa faasia 'oianala alafuu na fo lia.'

19Maa moulu 'e koro. Ta 'e ba'ela, foasina 'o ma 'ere fau fo 'e kwatea foasina ka abu? 'Ere fau 'e 'ilitoa ka liufia foasina.

20Dunala 'ere fau 'e 'ilitoa ka liufia foasina, ite 'e fanasia alafuuna lia 'alia 'ere fau, 'e alafuu 'alia 'ere fau lobaa failia foasina gera io 'i fofola 'ere fau fo gi li sui.

21Ma ta ioli mola 'ala 'e fanasia alafuuna lia 'alia Luma Abu God, 'urifo ma 'e alafuu lo 'alia God lia 'e io 'i laola Luma Abu fo li.

22Ma ala ta ioli ka fanasia alafuuna lia 'alia 'i nali, ma 'e alafuu 'alia ioiona God tela, ma God 'e io lou 'i nali.

23“'E ta'a famoulu wale faalalau ala taki gi li ma 'i 'amoulu Farasi gi, 'i 'amoulu wale 'asa gi. God kae kwai 'amiu. Moulu kwatea tanafulula 'are fala God ala keme 'are 'amu fasida 'i laola raku 'amiu gi li fala faa fana'oka nala fana 'amiu gi, ma iko 'ali 'amu malata 'abero mola fala ronona sulia falalauna ba'ela ala taki gi li. Falalauna ba'ela ala taki li 'e sae 'uri 'e, ‘Ioli ka tau 'are rada fala ioli gi sui. Ka kwaiamasi ala ioli ma saenala ka kwalaimoki.' 'Amu taua 'are fo gi, failia 'are wawade 'i laola taki gi li lou.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

24Moulu malaa wale maa koro 'e talaia ioli li. Moulu sai mola 'amoulu ala malata 'aberona fala laa na sulia keme 'are wawade 'i laola taki li. Ma iko 'ali moulu malata 'abero mola 'alia 'are ba'ela 'i laola taki gi li. Talasi 'amu tau 'urifo, ka lio malaa 'amu lafua mola 'amiu me lano bulu faasia taa 'e 'amu goufia, wasua ma 'amu olomia 'amiu te kamel ba'ela laulau.

25“'E ta'a famoulu wale faalalau ala taki gi li ma 'i 'amoulu Farasi gi lia 'e 'amu saiala taunala 'are 'uri 'ali ioli ka babalafe 'ali 'amiu. God kae kwai 'amiu, sulia 'amu madafia rasua saunala rabela teu fala fana na li, wasua ma 'amu fafonua 'alia fana 'amu sakea 'alia suunae nala ioli sulia 'amu fana'ete.

26'I 'amoulu Farasi gi maamoulu 'e koro! Moulu olisia malata 'amoulu gi ka kwaga. Ala malata 'amiu gi ka kwaga, abulona 'amiu gi wasua ka kwaga lou. 'Urifo, manomiu ka malaa teu 'e kwaga sui 'i rabela failia 'i laola.

27“'E ta'a famoulu wale faalalau ala taki gi li failia 'i 'amoulu Farasi gi, moulu tau 'ali ioli 'e soi 'amiu 'alia wale 'oka gi. Wasua ma God kae kwai 'amiu, sulia 'amu malaa gigiluna gera uulia ma lesinai ka 'oka 'i maluma, wasua ma 'i laola 'e fonu 'alia sulii failia rabela ioli 'e mae, ka wa'a lo gi.

28Me 'are 'e 'e kwalaimoki amoulu, sulia 'are 'amu tauda gi 'e lio 'oka rasua maala ioli gi. Wasua ma manomoulu 'e ta'a rasua, ma moulu saiala kotofinala ioli.

29-30“'E ta'a famoulu wale faalalau ala taki gi li, ma 'i 'amoulu lou Farasi gi, 'amu saiala taunala 'are 'ali ioli soi 'oka amiu. Wasua ma God kae kwai 'amiu, sulia 'amu ilia 'uri ala 'amu ka ioio ala talasi 'i lao gi, ikoso 'ali 'amu ranaa mola koko 'amiu gi fala rauninala profet gi. 'Uri 'i 'amiu lo 'amu ka alua fau 'oka 'i fofola gigiluna profet fo gi li, failia ioli 'oka 'i lao gi 'ali gigiluna gera gi 'e lio 'oka.

31Talasi 'amu ilia 'i gera lo koko 'amiu gi li, 'e fatailia 'amu futa oliolitala kwalofa koko ta'a 'amiu gera raunia profet fo gi 'i lao.

32Ala 'e 'urila, faasuia lo 'amiu galona fo koko 'amiu gi gera fuli'aea lo mae 'i lao!

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

33Abulona 'amiu 'e malaa fe wa gi. 'E 'ato rasua 'ali 'amu tafi faasia kwaikwaina 'alia dunaa ala lifi fala maenaa li.

34Dunala 'are fo gi, laka ilia 'are 'e famoulu, lakae keria tali profet failia tali ioli sai 'are failia tali wale faalalau 'i soemiu. Ma tali ai 'amu kae raunida ma 'amu ka fotoida ala 'ai rara folo. Ma tali ai 'amu kae dauda ma 'amu kae rabusida 'i laola luma fala foana 'amiu gi li, ma 'amu kae tabali kwailiu ada faasia 'i laola falua 'amiu gi.

35Lia 'e taua God kae kwai 'amiu fafia raunina 'amu taua ala ioli gi sui, fuli'ae mae ala maenala Ebol, wale rada ba, lala mae ka dao ala maenala Sekaraea, wela Barakaea lia 'amu raunia ka mae garania 'ere fau 'i laola Luma Abu God.

36Lakae ilia famoulu kwaikwaina fala maenala wale fo gi li sui kae io fafia ioli ala talasi 'e li."

Jesus 'e malataia iolila Jerusalem
(Luke 13:34-35)

37Ma Jesus ka lio ko fala falua 'i Jerusalem, ma ka sae 'uri 'e, "Iolila Jerusalem 'e! 'Amu 'uia profet ba God 'e kerida mae famiu gi 'alia fau gi, ma 'amu ka raunida. Ala talasi afula lau oga 'ali 'amu la mae 'i soegu 'ali lau lio suli 'amiu malaa karai 'e ofia kalela 'i malula 'aba'abala. Wasua ma iko 'ali 'amu oga mola.

38Ma talasi 'e lo, God kae la lo faasi 'amiu, ma kae faeburi lo 'alia falua 'amiu.

39Ma lakae ilia famiu, ikoso 'ali 'amu leesi lau lou, la la ka dao ala talasi la 'amu kae sae 'uri 'e, 'God, 'o 'oilakitailia wale 'e la mae 'alia nanatana 'o li!' "

Matthew 24

Jesus 'e iili lalai ala lia 'e malimae gi kae manisia Luma Abu God
(Mark 13:1-27; Luke 21:5-28)

1'I burila Jesus 'e sae 'urifo ka sui, ka la lo faasia Luma Abu God. Ma talasi Jesus kae la ko, alae wale li galona lia daulu ka la mae 'i so'ela, ma daulu ka sae 'uri 'e, "'O lesia ga luma 'oka 'e galia Luma Abu gi li."

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, “'Eo, moulu lesia luma ba'ela 'e gi. Ikoso ta teke me fau 'i lifi'e ala Luma Abu God kae io 'i fulila. 'I gera sui gerakae tagalae 'i wado.”

3Burila Jesus ka rae gwaula fe uo 'i Olif, ma talasi 'e gwauru wale li galona lia gi daulu la mae 'i so'ela, ma daulu ka io 'adaulu talifili daulu. Ma daulu ka soilidi Jesus 'uri 'e, “Talasi taa 'e 'are 'e 'o ilida fameulu gi kae fuli ai? Ma taa kae fuli 'ali fatailia talasi 'o fala olina mae failia talasi molagali kae sui ai?”

4-5Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, “'Amu ka lio suli 'amiu, sulia wale afula gi gerakae la mae 'i lulufala ratagu, ma gerakae kotofi 'amiu, gerakae sae 'uri 'e, “'I lau lo Christ, wale ba God 'e filia.' Ma talasi gera taua 'are fo gi li, ioli afula kae fakwalaimokia kotona fo gera gi. Ma 'amu ka lio suli 'amiu, taufasia ta wale ada bi kotofi 'amiu, ma 'amu ka fakwalaimoki ala kotona gera gi.

6Ma na 'are lou, moulu kae rono ala mae ala falua garani gi li, failia alaana sulia maee li ala nali falua tatau lou mae. Ka 'urila wasua 'ala, ikoso 'ali 'amu malata fiitala sulida. 'Are 'urifo gi kae dao mae, wasua ma ikoso 'ali fatailia suinala molagali.

7Mae falua gi gerakae kwalaa kwailiu 'i matanada, failia tatalona gi gerakae kwalaa kwailiu 'i matanada. Ma fiolo kae dao ala lifi gi sui ma lululu kae 'asu ala lifi gi sui.

8Ma 'are fo gi lia lo fulinala rabefiina, malaa mola 'ala geli faafutaa ba 'e fuli'ae ka fii lo fala too wela na li.

9“Ala talasi fo lou, ioli ala mae falua mamataa kwailiu 'i laola molagali li ikoso gera oga 'amiu, sulia 'i 'amiu ioli lau gi. Ma tali ioli ada gerakae dau 'amiu, ma gerakae kwate 'amiu fala malimae 'amiu gi fala kwainamiu ma fala rauninamiu.

10Ma nali ioli afula gera fitoo agu, ikoso gera dau nanata ala fitoona gera gi. Ma ioli gi gerakae malimae kwailiu 'i safitada. Ma gera kae kwatea ioli God gi fala malimae gera gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11Ma ala talasi fo, profet kotokoto afula kae dao mae, ma gera kae talaida, ma gerakae kotofia ioli afula kae la sulia faalalauna rero fo gera gi.

12Ma gerakae taua 'are rero afula rasua gi. Ma fofola me 'are fo, kwaimanaa ioli afula gi li kae watoutou.

13Wasua ka 'urifo 'ala, ala ta ioli 'e nanata fala laa na sulia God la la ka dao ala suinala talasi fo, 'i lia God kae faamauria.

14Ma Faronona 'Oka 'e sulia Tatalona God, gerakae faarono 'alia 'i laola molagali fala ioli gi sui. Buri 'ala lo, suinala molagali ka bi dao mae.

15“Ma moulu kae lesia 'Are Fa'uli'uli kae tatae mae ala lifi abu. Te 'are ta'a fo kae fa'uli'ulia Luma Abu God, ma kae tau 'ali God kae manisia. 'Are ba profet Daniel etae sae lo mae sulia 'i lao.” (Alaana fala ioli 'e kae idumia 'e 'uri 'e: 'O malinailia 'oka ala malutala 'are 'e.)

16“Talasi 'amu ka lesia 'are 'e gi kae dao mae, ioli gera io ala provins 'i Judea gi li, gerakae tafi fala gwaula fe uo gi.

17Ala talasi fo, ala ta ioli 'e io 'i maluma ala luma lia, 'i lia ka tafi nainali lo, ma ikoso 'ali malata lou fala ruuna 'i laola luma lia fala sakenala ta me 'are 'ala.

18Ma ite 'e io 'ala 'i laola raku, ikoso 'ali 'e oli lou 'i luma fala ta toro 'ala.

19Kwaimalataina ba'ela rasua fala barae geli gera dodolanaa gi, ma gera ka faasusua wela wawade gi li ala talasi fo, sulia 'e 'ato rasua 'ali gera tafi nainali.

20'Eo, 'amu ka foa ma 'amu ka sugaa God, 'ali 'are fo gi ikoso fuli ma 'amu ka tafi ala talasi ala gwarii li, 'o ma ala Sabat, atoa ala mamalona li.

21Dunala famalifiina ala fe atoa fo gi li, kae ta'a ka liufia famalifiina ioli 'i laola molagali li gera saiai, fuli 'ua mae ala talasi God 'e raunailia molagali la la ka dao ala talasi 'e. Ma ikoso 'ali ta 'are 'urifo 'ali kae fuli lou 'i buri.

22Ma ala God ikoso fadodokoa talasi ala famalifiina li, 'e 'ato 'ali ta ioli 'ali mauri. Ma 'e fadodokoa talasi fo fala 'okanala ioli 'e filida gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23“'Eo, ala ta ioli ka sae 'uri 'e famiu, ‘Lesia, lia lo 'e Christ,' 'o ma ka sae 'uri 'e, ‘Lesia, lia 'i lokoo,' ikoso 'ali 'amu fakwalaimokia

24Sulia ioli kotokoto gi kae dao mae, ma gerakae sae 'uri 'e, ‘'I lau Christ,' failia ioli kotokoto gi gerakae sae 'uri 'e, ‘'I lau na profet.'. Ma gerakae fulia 'are mama'ala ba'ela gi 'uri 'ali gera talai rero ala ioli 'e God 'e filida gi wasua ma 'e 'ato rasua fada.

25Lia fo, wasua 'are 'e gi iko 'ali gera fuli 'ua, lakae ilia lo famiu 'i lao 'ali 'amu saiali.

26-27“Ala talasi 'i lau, Wela Wale li, lakae oli mae, ioli gi sui gerakae leesi lau. Malaa lou lia 'e 'amu saiala lesinala kwanaa faasia tataenala da'afi ka dao ala suunala da'afi 'i laola raloo talasi kae kwana. Ala tali ioli gera sae 'uri 'e famiu, ‘Christ 'e io 'i laola abae lifi kwasi,' ikoso 'ali 'amu la fala lifi la. Ala tali ioli gera sae 'uri 'e famiu, ‘Christ 'e agwa 'i lifi'e,' ikoso 'ali 'amu fakwalaimokia alaana 'urifo gi.

28“Olinagu mae ikoso ta ioli 'ali'e talafia, ka malaa lou lia malububu ikoso talafia ta 'are 'e mae.”

Jesus 'e sae sulia olinala mae
(Mark 13:24-31; Luke 21:25-33)

29“'I burila talasi famalifiina fo gi ka sui bui, ‘God kae bolosia da'afi, failia madama, ma ikoso 'ali daro tala. Ma God kae kwatea kwalikwali gi gerakae toli faasia 'i laola raloo. Ma God kae taua 'are 'i nali gi, gerakae la rero faasia fulida.'

30“Buri 'ala 'are fo gi, totofo ala olinagu mae ka bi fatae mae 'i laola raloo. Ma ala talasi fo mola, ioli gi sui 'i laola molagali, gerakae ani sulia gera kae leesia lakae oli mae 'i fofola me dasa 'i laola raloo, ma lakae la mae failia nanatana lau failia wasinosinona ba'ela lau.

31Ma eniselo kae ufia bunu kae ani ba'ela fala logosinala ioli lau filida sui lo gi. Ala talasi fo, lakae keria mae eniselo lau gi, 'ali gera logosia mae ioli lau gi faasia falua 'i laola molagali gi li sui.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32Mola, Jesus ka sae sulia tarifulaana 'uri 'e, “'Amu malata ga sulia 'ai figi gi. Talasi 'amu lesia 'abala 'e uulua 'oka, 'amu ka saiai talasi ala 'ago'agonali 'e dao garani lo.

33Ka 'urifo lou, talasi 'amu lesia famalifiina fo gi sui kae dao mae, 'amu ka saiai olinagu mae 'e garani lo.

34'Are kwalaimoki 'e lakae ilia famiu, ioli gera mauri ala talasi 'e li sui ikoso 'ali gera mae 'ua ma 'are 'e gi ka fuli.

35'Are 'i nali gi ma 'are 'i laola molagali gi li, gerakae sui. Wasua ma saenagu 'ato 'ali sui.

Iko ta ioli 'ali 'e saiala fe atoa 'o ma talasi
(Mark 13:32-37; Luke 17:26-30, 34-36)

36“Iko ta ioli 'ali 'e saiala talasi lakae oli mae ai. Eniselo gi wasua iko 'ali gera sai lou ai, ma 'i lau, Wela wasua, iko 'ali lau sai lou ai. God Mama talifilia mola 'e saiai.

37Olinagu mae kae malaa 'are ba 'e fuli ala talasi ba Noa li.

38Ala fe atoa ba 'i lao ala kwai afe ba'ela ba li, ioli gi gera fana ma gera ka gou 'ada, ma wale gi failia geli gi gera ka arai 'ada ma gera ka kwate geli 'ada kwailiu, la la ka dao ala fe atoa ba Noa 'e rae 'i laola faga ba'ela ba lia li.

39Wasua 'ala, gera raria 'ua ta 'e kae dao mae, la la ka dao ala talasi la kwai afe ba'ela ba 'e dao mae, ma ka sakeda sui lo. Ma kae 'urifo lou ala talasi lakae dao mae ai.

40Ala talasi fo, rua wale gi daro galo 'i laola raku. Ma lakae sakea ta teke wale fae lau, ma ta teke wale ka io lo 'ala.

41Ma rua geli gi lou daro kae galo fana 'adaroa, ma na teke ai lakae sakea, ma ruala lakae tafisia.

42'Amu ka liolio 'oka, sulia 'amu raria fe atoa ta 'e 'i lau, Aofia 'amiu, lakae dao mae ai.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

43'Amu ka malata tonala 'are 'e gi, ala ioli ala luma 'e sai mola 'ala ala talasi ioli belibeli kae dao mae ai, 'urila kae liolio 'oka ma ikoso ala'alia ioli belibeli fo ka ruu mae 'i laola luma lia.

44Lia fo, 'amu ka rerei lou, sulia lakae dao mae ala talasi la iko 'ali 'amu saiai."

Tarifulaana sulia rua wale galona gi
(Luke 12:41-48)

45Ma Jesus ka sae lou 'uri 'e fala wale li galona lia gi, "'Amu malaa lo wale li galona la 'e liotoo ma ka galo rada. Ma arai ba'ela ka alua ka lio sulia ioli galona gi, ma ka kwatea fana fada ala talasi fala kwate fana na li.

46Ma 'oilakina fala wale li galona fo talasi arai ba'ela 'e dao fafia ma 'e taua 'are fo gi li, ala talasi 'e dao mae 'i luma lia li!

47Lakae ilia 'are kwalaimoki famiu, wale ba'ela fo kae alu lia ka lio sulia 'are lia gi sui.

48"Wasua ma, ala 'i lia wale li galona ta'a, 'i lia kae malata 'uri 'e, 'Arai ba'ela lau, daonala mae 'e tatau 'ua,'

49ma ka fuli'ae fala kwainala ioli galona gi, ma ka io li fana lo 'ala ma ka gou waen lo 'ala failia ioli gou waen gi.

50Sui arai ba'ela ka dao mae ala ta atoa iko 'ali kwaimamali ai, fe atoa iko 'ali 'e saiai.

51Arai ba'ela kae kwatea kwaikwaina 'afaa fala ma ka alua failia ioli 'asa gera koto 'alia galona 'ala God gi. Ma talasi kae io ala lifi fo li, kae ani ma kae giria lifola, sulia kae famalifii rasua."

Matthew 25

Tarifulaana sulia akwalae geli ulao

1Ma Jesus ka sae lou 'uri 'e, "Talasi ala oli nagu mae, Tatalona God kae malaa akwala geli ulao gera sakea fe fakwaru gera gi li, ma gera ka kwaimamali masia arai fa'alu kae la mae kae sakeda fala fanana ala araaraina li.

2Ma na lima geli ulao daulu nonoe, ma na lima ai daulu ka malata.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3Te geli ulao nonoe fo gi gera sakea fe fakwaru gera gi, wasua ma iko 'ali gera sakea mola ta waiwai ala 'olif 'ali ka totolia fakwarunala fakwaru daulu gi 'alia.

4Ma ai malata fo gi gera sakea 'au ba'ela ala waiwai ala 'olif li fala fakwaruanala fakwaru daulu gi.

5Arai fa'alu fo iko 'ali dao nainali, ma geli ulao fo gi maadaulu ka momosula sui, ma gera ka mo'osu lo 'ada.

6“Ma matoula boni, ioli gi gera rii 'uri 'e, ‘Arai fa'alu 'e dao lo mae! 'Amu la, ma 'amu ka manotonala.'

7Te akwala geli ulao fo gera ka tatae, ma gera ka fakwarua lo fakwaru gera gi.

8Ma geli ulao nonoe fo gi gera ka sae 'uri 'e fala geli ulao malata fo gi, ‘Moulu kwatea ta waiwai ala 'olif fameulu fali fakwaru 'ameulu, sulia waiwai 'olif 'ameulu fala fakwaruna li kae garani sui lo.'

9“Sui ulao malata fo gi daulu ka olisi 'uri 'e adaulu, ‘Iko, sulia 'e iko 'ali totoli golu sui. Moulu la ala ta luma, 'ali moulu folia ta waiwai 'olif fala fakwaru na 'amoulu.'

10Ma talasi gera la fala folinali, arai fa'alu fo ka dao mae. Ma ulao fo gera rerei gi, gera ka la lo failia fala fanana ala araaraina li. Ma gera ka folo lo bolosia mala luma.

11“'I burila geli ulao ba gi, daulu ka dao lou mae, daulu ka sae 'uri 'e, ‘Arai fo! 'O tafalia ko mala luma fameulu!'

12Ma arai fa'alu fo ka olisi 'uri 'e adaulu, ‘'Are kwalaimoki lakae ilia famoulu, lau rari 'amoulu.' ”

13Ma Jesus ka faasuia lo tarifulaana fo 'uri 'e, “Ta 'e, 'amu ka liolio 'oka, sulia 'amu raria fe atoa 'o ma talasi lakae oli mae ai.”

Tarifulaana sulia olinala mae wale 'ilitoa
(Luke 19:11-27)

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Sui Jesus ka ilia lou tarifulaana 'e fala wale li galona lia gi, “Ala talasi lakae oli mae, Tatalona God 'e malaa te wale la 'e la ala te lifi tatau, ma ka soia ioli li galona lia gi, ma ka kwatea gera ka lio sulia too 'arena lia gi.

15Ma ka kwatea lima to'oli seleni gi fala na wale. Ma fala na wale lou, 'e kwatea rua to'oli seleni gi. Ma fala na wale lou, ka kwatea teke to'oli seleni. 'E kwatea ka totolia lo sai arena daulu gi. Sui ka la lo sulia lalana lia.

16Ma wale fo 'e sakea lima to'oli seleni gi li, 'e galo 'alida, ma ka too lou ala na lima to'oli seleni fafia.

17Ma wale ba 'e sakea rua to'oli seleni gi li, 'e galo lou 'alida, ma ka too ala na rua to'oli seleni lou fafia.

18Wasua ma wale ba 'e sakea teke to'oli seleni gi li, 'e la ma ka 'elia te gilu 'i laola wado, ma ka faagwaa 'ala seleni ba arai ba'ela 'e kwatea fala gi.

19“'I burila keme talasi tekwa, arai ba'ela ba daulu ka oli mae, ma ka oga 'ali saiala seleni ba 'e aluda fae daulu gi.

20Ma wale ba 'e sakea lima to'oli seleni gi li, ka sakea lou mae na lima to'oli seleni, ma ka sae 'uri 'e, ‘Arai ba'ela, 'o kwatea lima to'oli seleni gi fagu ba. 'O lesia ga, lau sakea lou na lima to'oli seleni fafia.'

21“Ma arai ba'ela ka olisi 'uri 'e ala, ‘'I'o ioli li galona 'oka lau. Lau saiai laka fitoo amu! 'O galo 'oka 'alia 'are wawade gi, lia 'e lakae alu 'o, koe ba'ela fafia 'are afula gi. 'O la mae, ma ko io babalafe fae lau.'

22“Ma wale ba 'e sakea rua to'oli seleni gi li ka dao lou mae. Ma ka sae 'uri 'e, ‘Arai ba'ela, 'o kwatea mola rua to'oli seleni gi fagu ba. 'O lesia ga, lau sakea lou na rua to'oli seleni fafia.'

23“Ma arai ba'ela ka olisia 'uri 'e, ‘'I'o ioli galona 'oka lau, lau saiai laka fitoo amu! 'O galo 'oka 'alia 'are wawade gi. Lia 'e lakae alu 'o, koe ba'ela fafia 'are afula gi. 'O la mae, ma ko io babalafe fae lau.'

24“Sui wale ba 'e sakea teke to'oli seleni gi li ka dao mae. Ma ka sae fa'ali mola 'ala 'uri 'e, ‘Arai ba'ela, lau saiai 'i'o wale malatamu 'e iko 'ali sai ala tolina

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

fafia ta me 'are li. 'O fisu 'are 'amua ala lifi la iko 'ali 'o fasia, ma ko sakea 'amua 'are ioli mamata gi li.

25'Are la fo lau mau, ma laka lai faagwaa lo seleni ba 'o gi 'i laola wado. 'O lesia seleni ba 'o gi 'e mola 'ali.'

26“Ma arai ba'ela ka olisi 'uri 'e ala, “I'o wale li galona ta'a 'i'o, ma ko 'e'ela ta'a. 'O sai mola 'amua ala lia 'e lau fisu 'are ala lifi iko 'ali lau fasida gi, ma laka sakea mola 'agua 'are ioli mamata gi li.

27Ala 'o malata 'urila, 'utaa iko 'ali 'o alua mola seleni lau gi 'i laola lifi li alu bata na 'ali ka afula, ma ka dao ala talasi lau oli mae ai, 'ali laka sakea seleni fo gi ma seleni tarena gi failia.'

28“Sui arai ba'ela fo ka sae 'uri 'e fala wale li galona lia gi lou, ‘Moulu sakea lo seleni la gi faasia, ma moulu ka kwatea fala wale 'e too ala akwala to'oli seleni gi li.

29Sulia ioli gera too ala 'are afula gi li, lakae kwatea lou tali 'are fada, 'ali gera too 'are ka afula lou. Ma ite iko 'ali too ala ta 'are, ta 'are wawade wasua 'e too ai, lakae lafua faasia.

30Ma wale li galona 'e, moulu 'ui 'alia 'i maluma 'i laola mae rodo, lifi la ioli gi kae ani ani mola 'ada failia girinala lifoda sulia 'e famalifii rasua.' ”

31Jesus ka sae lou 'uri 'e fala wale li galona lia gi, “Talasi lau, Wela Wale li, lakae oli lou mae fala tatalofana failia eniselo gi li, lakae gwauru ala lifi li gwauru na 'ala wale tatalofa.

32Ma ioli gi sui faasia falua gi sui gerakae logo mae 'i soegu. Ma lakae tolinia ioli gi sui, malaa na wale 'e lio sulia sipsip gi ka tolinia sipsip gi faasia nanigot gi.

33Ma laka alua lo ioli rada gi 'i aba aolo agu, ma ioli ta'a gi 'i aba mauli agu.

34“Sui laka sae 'uri 'e fala ioli 'e gera io 'i aba aolo agu gi, “I 'amiu lo ioli Mama lau 'e babalafe fae 'amiu gi. 'Amu ruu mae 'i laola 'Ilitoana 'e rerei 'alia famiu ala fulinala mae molagali li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

35Sulia talasi lau fiolo ai, 'amu kwatea fana fagu. Ma talasi lau siligou ai, 'amu kwatea kwai fagu. Ma wasua 'ala lau ioli dao faasia na falua mamata, 'amu kwalo lau fala 'i laola luma 'amiu gi.

36Ma talasi lau dadala, 'amu kwatea toro fagu. Ma talasi lau matai, 'amu lio suli lau. Ma talasi lau io 'i laola raraa li, 'amu daofi lau.'

37“Sui ioli rada gi gera ka olisia 'uri 'e agu, ‘Aofia, talasi taa 'e 'ami lesia 'o fiolo, ma 'ami ka ranoli 'o? Talasi ta 'e 'o siligou, ma 'ami ka kwatea kwai famu?

38Ma talasi ta 'e 'i'o ioli dao faasia falua mamata li, ma 'ami ka kwalo 'o 'i luma, ma talasi ta 'o dadala ai, ma 'ami ka kwatea toro famu?

39Ma talasi ta 'e 'ami lesia 'o matai ai, 'o ma ko io 'i laola raraa, ma 'ami ka daofi 'o?'

40“Ma laka olisida 'uri 'e, ‘'Are kwalaimoki lakae ilia famiu, talasi 'amu taua ta 'are 'urifo fala ta ioli mola 'ala iko 'ali gera lio ba'ela ala, 'amu taua lo fagu.'

41“Sui lakae sae 'uri 'e fala ioli fo gera io 'i aba mauli agu gi, ‘'Amu la tatau ko faasi lau. God kae kwai 'amiu. Ma 'amu kae la 'i laola dunaa 'e 'ago firi, lia God 'e rerei 'alia fala Saetan, failia eniselo ta'a lia gi.

42Sulia lau fiolo, ma iko 'ali 'amu kwatea mola ta fana 'agua. Ma talasi lau siligou, iko 'ali 'amu kwatea mola ta kwai 'agua.

43Ma talasi lau dao mae faasia falua mamata li, iko 'ali 'amu kwalo lau mola fala 'i laola luma 'amiu gi. Ma talasi lau dadala, iko 'ali amu kwate toro mola fagu. Ma talasi lau matai ma laka io 'i laola raraa li, iko 'ali amu lio mola suli lau.'

44“Ma gera ka olisi 'uri 'e ala, ‘Aofia, talasi ta 'e 'ami lesi'o, 'o fiolo, 'o ma 'o siligou, 'o ma 'i'o ioli dao, 'o ma ko dadala, 'o ma 'o matai 'o ma 'o io 'i laola raraa, ma iko 'ali 'ami rana 'o mola?'

45“Ma laka olisida 'uri 'e, ‘'Are kwalaimoki Lakae ilia famiu, talasi iko 'ali 'amu kwairanai ala ta ioli mola 'ala lia iko 'ali gera lio ba'ela ala, 'amu taua lo agu.'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

46“Sui gera ka la lo 'ada fala kwaikwaina fo kae ioio firi, ma ioli rada gi gera ka la lo fala maurina firi.”

Matthew 26

Wale etaeta Jiu gi li gera alatolae fala rauninala Jesus

(Mark 14:1-2; Luke 22:1-2; John 11:45-53)

1Talasi Jesus 'e faalalau 'alia 'are fo gi ka sui, ka sae 'uri 'e fala wale li galona lia gi,

2“Moulu saiai ka sui lo, Fanana ala Daofae Liu na li kae fuli 'i fulee. Ma ala talasi fo, gerakae kwate lau, Wela Wale li, fala malimae lau gi, 'ali gera foto fafi lau ala 'ai rara folo.”

3Ala talasi fo lou, fata abu ba'ela gi, failia wale etaeta Jiu gi li, gera logo 'i laola luma ba'ela 'ilito'ola fata abu la ratala Kaeafas.

4Ma gera ka alatolae, 'ali gera daria ta talasi 'ali gera dau agwa ala Jesus, ma gera ka raunia.

5Ma gera ka sae kwailiu 'uri 'e, “Ikoso 'ali golu daua ala fe atoa ala fana na li, taufasia ioli gi gera bi kwalaa fae golu.”

Te geli 'e nikia waiwai si'ina 'oka fafia gwaula Jesus

(Mark 14:3-9; John 12:1-8)

6Ma Jesus failia wale li galona lia gi, daulu la ko fala 'i Betani, daulu ka io 'i laola luma Simon, wale la kuu 'e tautaua 'i lao.

7Talasi Jesus kae fana 'ala, te geli 'e la mae 'i so'ela failia botole 'e kwana rasua, ma 'e fonu 'alia waiwai 'e si'ina fofo 'oka, ma folifolinai ka ba'ela rasua. 'E la mae, ma ka nikia fafia gwaula Jesus.

8Talasi wale li galona lia gi daulu lesia, daulu ka ogata'a, ma daulu ka sae 'adaulu taladaulu 'uri 'e, “'Uta 'e geli 'e ka fafuta'a waiwai 'oka 'e?

9Waiwai fo, ala golu ka foli 'alia, bata ba'ela golu kae sakea 'alia. Ma golu ka sakea bata fo gi fala rananala ioli siofa gi!”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Ma sulia Jesus 'e sai mola 'ala ala taa fo daulu kae sae sulia, ka sae 'uri 'e fadaulu, “'Uta 'e moulu ka sae 'uri'e, ma moulu ka fa 'ekea geli 'e? 'Are 'oka rasua 'e lia 'e taua fagu.

11Ioli siofa gi gera io mola 'ada fae 'amiu sulia atoa gi. Ma 'i lau, talasi dodoko mola 'e lakae io fae 'amoulu sulia.

12Ma talasi geli 'e 'e nikia waiwai 'e ala rabegu, 'e rerei lau lo maasia alominagu ala gigiluna ala fe atoa ala maenagu li.

13Ma laka ilia famoulu, ala falua gi sui 'i laola molagali gera kae faatalo 'alia Faronona 'Oka gera kae ronoa lou me 'are 'e geli 'e 'e taua fagu, ma gera kae malata tonala.”

Judas 'e alafafia kae foli 'alia Jesus fala malimae gi
(Mark 14:10-11; Luke 22:3-6)

14'I burila 'are fo gi sui, na wale ala akwala wala rua wale li galona Jesus gi, ratala Judas Iskariot ka la 'i so'ela fata abu ba'ela gi.

15Ma ka soilidi gera 'uri 'e, “Ala laka kwatea Jesus famoulu, taa moulu kae kwatea 'agua?” Ma gera ka idumia olu akwala seleni gi, ma gera ka kwatea fala.

16Fuli ala talasi fo, Judas ka liolio lo 'afia ta talasi 'e totolia fala kwatenala Jesus fadaulu.

Jesus 'e 'ania Fanana ala Daofae Liu na li
(Mark 14:12-21; Luke 22:7-13, 21-23; John 13:21-30)

17Ma ala etala atoa ala fanana 'e gera soia 'alia, “Beret la iko ta Ist ai,” wale li galona gi daulu la mae 'i so'ela Jesus, ma daulu ka soilidi 'uri 'e ala, “'I fe 'o oga meulu ka rerei 'alia Fanana ala Daofae Liu na li famu ai?”

18Ma Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, “Moulu la fala 'i Jerusalem. Ala talasi moulu li dao 'i so'ela te wale la lau filia, moulu ka sae 'uri 'e fala, ‘Wale faalalau 'ameulu, 'e ilia talasi lia 'e dao garani lo. Lia failia wale li galona lia gi gera kae 'ania Fanana ala Daofae Liu na li 'i luma 'o.' ”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Ala talasi fo, wale li galona gi gera la, ma geraka alaa failia wale fo malaa lo lia ba Jesus 'e ilia lo fadaulu, ma daulu ka rerei lo 'alia fanana fo 'i lifi fo.

20Ma 'i raurafi, Jesus ka gwauru 'i lififo 'ali ka fana failia akwala wala rua wale li galona lia gi.

21Ma talasi daulu kae fana lo, Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, "'Are kwalaimoki lakae ilia famoulu, na wale amoulu kae kwate lau fala malimae lau gi."

22Talasi wale li galona gi daulu ronoa me 'are fo li, daulu ka kwaimalatai rasua. Ma io ma na teke wale adaulu 'e fuli'ae li soilidia Jesus 'uri 'e, "Aofia, 'uri 'e ma 'o sae suli lau 'e?" Ma daulu sui mola daulu soilidi 'urifo.

23Sui Jesus ka sae 'uri 'e, "Te wale amoulu, lia kae saua me berete lia 'i laola teu fae lau, 'i lia lo kae kwate lau fala malimae lau gi.

24'I lau, Wela Wale li, lakae mae malaa lo lia ba Geregerena Abu 'e ilia ka sui lo mae 'i lao. Ma kwaimalatai rasua fala wale 'e kae kwate lau fala malimae lau gi li. 'E 'oka fala wale la ala iko 'ali gera fafutaa mola."

25Ala talasi fo, Judas wale fo kae kwatea Jesus fala malimae lia gi li, ka sae 'uri 'e, "Wale li Faalalau, koe sae suli lau la?" Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala, "'I'o 'i talamu 'o talae ilia lo."

Fanana Aofia

(Mark 14:22-26; Luke 22:14-20; 1 Korint 11:23-25)

26Ma ala talasi daulu kae fana, Jesus ka sakea tofui berete, ma ka batafea God, sui ka liia, ma ka kwatea fala wale li galona lia gi, ma ka sae 'uri 'e, "Moulu sakea, ma moulu ka 'ania, lia lo 'e rabegu."

27Sui ka sakea teu li gou, ma ka batafea God, sui ka kwatea fadaulu, ma ka sae 'uri 'e, "'Amoulu sui, moulu goufia.

28Lia lo 'e 'abugu lia God 'e fanasia 'alia alafuuna fa'alu, sulia 'abugu kae afe fala ioli afula gi, 'ali God ka kwailufa lo 'alia ta'ana gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

29'Are kwalaimoki lakae ilia famoulu, ikoso lau goufia lou waen 'e la la ka dao ala fe atoa lakae goufia waen fa'alu fae 'amoulu 'i laola Tatalona Mama lau li."

30Sui daulu ka nulia fe nuu, ma daulu ka la fala fe uo la gera soia 'alia Olif.

Jesus 'e etae sae sulia tofena Peter kae taua 'alia
(Mark 14:27-31; Luke 22:31-34; John 13:36-38)

31Ma Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, "Ala fe boni 'e, 'i 'amoulu sui moulu kae tafi faasi lau. Sulia Geregerena Abu 'e sae 'uri 'e, 'God kae raunia wale 'e lio sulia sipsip gi li, ma sipsip gi sui geraka tagalae.'

32Ka 'urifo wasua 'ala, 'i burila lakae tatae lou fala maurina, lakae eta 'i lao amoulu fala 'i Galili."

33Ma Peter ka olisia 'uri 'e, "'I lau 'ato 'ali lau la faasi 'o, wasua wale 'e gi gera ka la 'ada fa'asi 'o!"

34Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala Peter, "Laka ilia famu, 'i lao ala karai kae ani 'i laola fe boni 'i tara'ela, koe tofe 'ali lau 'uri iko 'ali 'o sai agu."

35Ma Peter ka olisi 'uri 'e ala, "Wasua laka mae fae 'o, 'e 'ato 'ali lau ilia 'uri lau rari 'o!" Ma wale li galona gi sui, daulu sae lou 'urifo.

Jesus 'e foasia God 'i Getsemani
(Mark 14:32-42; Luke 22:39-46)

36Sui Jesus ka la failia wale li galona lia gi ala te lifi gera soia 'alia 'i Getsemani, ma ka sae 'uri 'e fadaulu, "Moulu io 'amoulu 'i lifi'e talasi lakae la 'i lokoo 'ali lau foa."

37Ma ka talaia Peter, failia rua wela Sebedi gi failia. Ma ka fuli 'aela lo kwaimalataina ba'ela rasua failia malata boesinala.

38Ma ka sae 'uri 'e fadaulu, "Manogu 'e fii ka ba'ela rasua, 'e totolia lo rauninagu. Moulu io 'i lifi'e, moulu ka ada, ma moulu ka liolio fae lau."

39Sui 'i lia ka 'idu wawade lou ko faasi daulu, ma ka boururu la la maala darala ka too lo 'i wado, ma ka foa 'uri 'e, "Mama 'e, ala 'e talawarau mola 'ala, 'o

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ala'alia famalifiina 'e 'ali laa faasi lau. Wasua, iko lou liogu, ma sulia liomu lou 'ala."

40Sui Jesus ka oli 'i so'ela olu wale li galona lia gi, ma ka lesia daulu mo'osu lo, ma ka sae 'uri 'e fala Peter, "Peter wale'e, 'utaa 'e iko 'ali moulu ada fae lau sulia ta teke me talasi wasua?

41Moulu ada, moulu ka liolio 'alia foana taufasia ilitoona ka bi liufi 'amoulu. Sulia moulu oga taunala 'are 'oka gi, wasua ma rabemoulu 'e watoutou rasua."

42Jesus ka la lou, ma ka foa ala ruala talasi 'uri 'e, "Mama 'e, ala iko 'ali 'e totolia 'ali 'o bolosia famalifiina 'e faasi lau, 'oka mola 'ala, laka rono lo 'agua sulia liomu."

43Ma talasi 'e oli mae 'i soela wale li galona lia gi li, ka lesia daulu mo'osu lou, sulia maa daulu 'e momosula rasua lo.

44Ma Jesus ka la lou faasidaulu, ma ka foa lou ala olula talasi, ka ilia lou me alaana ba gi mola 'ali.

45Sui ka la lou 'i soela olu wale li galona lia gi, ma ka sae 'uri 'e fadaulu, "Moulu mo'osu 'ua 'e? Ma moulu ka mamalo 'ua 'e? Lio ga, gera kae kwate lau lo, Wela Wale li, 'i lofola limala ioli ta'a gi. Talasi ba 'e dao lo mae!

46Moulu tatae, golu ka la lo. Moulu lesia wale ba kae kwate lau fala malimae lau gi li, 'e dao lo mae."

Gera daua Jesus
(Mark 14:43-50; Luke 22:47-53; John 18:3-12)

47Ma talasi Jesus kae alaa 'ua ai, Judas, na wale ala akwala wala rua wale li galona ba lia gi, ka dao lo mae. Te logona ba'ela 'e la mae failia faasia fata abu ba'ela gi, ma wale etaeta gi. Ma gera ka sakea mae 'au li ofona gi, failia subi gi.

48Judas 'e kwatea sui lo maetoto fada 'uri 'e, "Wale lakae loto 'i babalila, 'i lia lo wale la moulu oga."

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

49Ma nainali lia ka la rada lo 'i so'ela Jesus ma ka sae 'uri 'e, “Wale Faalalau, aroarona ka io fae 'o.” Sui ka loto lo 'i babalila.

50Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala, “Wale 'oka lau, 'o taua lo me 'are 'e nainali.” Sui gera ka 'idu garani mae ala, ma gera ka daua Jesus, ma gera ka dau nasi lo fafia.

51Ma na wale ala wale li galona Jesus gi ka lafua 'au li ofona lia, ma ka kwaia wale li lifurono 'ilito'ola fata abu, ma ka tofu tabia lo fili anina aolo lia.

52Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala, “'O alua 'au li ofona 'o 'i fulila, sulia ioli gera kwalaa 'alia 'au li ofona gi li, gera kae mae lou 'alia 'au li ofona gi.

53Lau oga ko saiai, ala laka sugaa Mama lau, 'i lia ka keria mae eniselo afula gi liufia akwala wala rua logonae wale li mae afula gi!

54Ma ala laka ilia eniselo gi ka rana lau 'urilali, iko 'ali lau fakwalaimokia 'are ba Geregerena Abu 'e ilia sulia Christ kae famalifii 'alia gi.”

55Sui Jesus ka sae 'uri 'e fala ioli gi, “'Uri'e ma, moulu fia 'i lau ta wale belibeli 'e? Lia 'e Moulu ka dao mae failia 'au gi failia subi gi fala daunagu? Tekwa lo mae, lau faalalau 'amiu 'i laola Luma Abu God, wasua ma iko 'ali 'amu dau lau mola.

56'Are 'e gi sui ka fuli 'uri'e 'ali fakwalaimokia geregerena profet gi ala Geregerena Abu.” Sui wale li galona lia gi sui daulu ka faeburi lo 'alia, ma daulu ka tafi lo 'adaulu.

Gera loko kwaikwaina fala Jesus

(Mark 14:53-65; Luke 22:54-55, 63-71; John 18:13-14, 19-24)

57Ma wale fo gera daua Jesus gi, gera talaia fala 'i laola luma Kaeafas, 'ilito'ola fata abu. Ma wale falalau ala taki gi li, failia wale etaeta gi lou, gera logo 'i lififo.

58Ma Peter 'e ali buri tatau ko, ma ka dao lou 'i laola labata ala luma 'ilito'ola fata abu, ma ka ruu ko 'i laola labata, ma ka io failia wale lio folo gi, 'uri 'ali ka lesia taa gera kae taua ala Jesus.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

59Ma fata abu ba'ela gi, failia logonae wale lokomalata gi sui, gera tau fala darinala tali alaana kotokoto sulia Jesus 'e totolia 'ali gera raunia fafia.

60Wasua ioli afula sae kotokoto gi gera la lou mae, iko 'ali gera daria mola ta 'are. Sui 'i buri, na rua ioli kotokoto daro tatae mae, daro ka sae 'uri 'e,

61“Wale 'e 'e sae 'uri 'e, ‘Lau saiala osinala Luma Abu God, ma laka raunae fa'alu lou ai 'i laola olu fe atoa gi.' ”

62Sui 'ilito'ola fata abu ka tatae, ka sae 'uri 'e fala Jesus, “'Uri'e ma, ikoso olisia mola ta 'are, ala 'are ta'a 'e daro ilia amu gi?”

63Wasua ma, Jesus 'e lobo mola 'ala. Ma 'ilito'ola fata abu ka sae lou 'uri 'e, “Lau suga 'o 'ali 'o sulufolo 'alia ratala God 'e mauri, ma ko ilia fameulu 'i'o lo 'e Christ, Wela God, 'o ma iko?”

64Jesus ka sae 'uri 'e fala, “Lia la 'o ilia lo. 'Are kwalaimoki lakae ilia famiu, fuli ala talasi 'e ka la 'ala, 'amu kae leesi lau, Wela Wale li, lakae gwauru 'i aba aolo ala God 'e nanata ka tasa, ma lakae la mae 'i fofola dasa gi 'i nali.”

65Mola 'ilito'ola fata abu fo, ka gagasia to'omi tekwa lia 'i talala ka fatailia ogata'anala, ma ka sae 'uri 'e, “Iko 'ali golu oga lou ta ioli li sae fakwalaimoki! Golu ronoa sui lo lia fafuradani lia lo failia God.

66'Amu malata 'utaa?” Ma gera ka olisi 'uri 'e ala, “'E totolia kae mae lo.”

67Sui gera ka nisufia maala, ma gera ka kwaia. Ma nali ioli geraka fidalia, gera ka sae 'uri 'e,

68“Christ, ala 'i'o lo na profet, 'o ilia mae, ite 'e fidali 'o 'uri 'e?”

Peter 'e tofe 'alia Jesus

(Mark 14:66-72; Luke 22:56-62; John 18:15-18, 25-27)

69Ma Peter ka io 'i laola labata, ma te geli ulao li galona ka la mae 'i so'ela ka sae 'uri 'e, “'I'o 'o io lou failia Jesus, te wale 'e faasia 'i Galili.”

70Sui Peter ka tofe 'i maada 'uri 'e, “Iko 'ali lau saiala 'are koe sae sulia.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

71Sui, Peter 'e la ka gwauru garania 'ala mae 'olofolo, ma te geli ulao li galona lou ka lesia, ma ka sae 'uri 'e fala ioli gera io 'i lifi fo gi, “Ma wale 'e ioio lou failia Jesus, te wale fo faasia 'i Nasareti.”

72Ma Peter ka tofe lou, ma ka talifolo 'uri 'e, “Iko 'ali lau saiala wale la.”

73Ma iko 'ali tekwa mola 'i burila, ioli gera ura 'i lififo gi, gera la 'i so'ela Peter, ma gera ka sae 'uri 'e fala, “'I'o lou na wale adaulu kwalaimoki lo, sulia rononala saenamu 'e talae fatae 'o.”

74Talasi fo 'i lia ka talifolo lou 'uri 'e, “Ala laka koto, God kae kwai lau. Iko 'ali lau saiala wale la.” Ma 'urifo mola, karai ka ani lo.

75Ma Peter ka malata tonala alaana ba Jesus 'e ilia, “'I lao ala karai ka ani 'i laola fe boni 'e 'i tara'ela, koe ilia olu talasi gi iko 'ali 'o sai agu.” Talasi Peter 'e malata tonala me 'are fo li, ka latafa, ma ka uluulu ala ani na 'alia kwaimalataina ba'ela rasua.

Matthew 27

Gera sakea Jesus 'i so'ela Paelat
(Mark 15:1; Luke 23:1-2; John 18:28-32)

1'Ofaedani ta'a 'ua, fata abu ba'ela gi sui failia wale etaeta gi, gera ka lokomalata lo fala rauninala Jesus.

2Sui geraka firia, ma gera ka talaia lo 'i so'ela Paelat, wale 'ilitoa faasia 'i Rom.

Maenala Judas
(Acts 1:18-19)

3Ma Judas, wale ba 'e kwatea Jesus fala malimae lia gi li, ala talasi 'e saiai gera loko kwaikwaina lo ala Jesus fala maenala, ka malata oli, ma ka oli failia olu akwala seleni ba gi fala fata abu ba'ela gi failia wale etaeta gi, ma ka sae 'uri 'e,

4“Lau tau ta'a lo, sulia lau kwatea wale rada fala rauninala.” Sui gera ka olisi 'uri 'e ala, “Iko lou 'aberona 'ameulu la. Sulia mali la gulagula 'o lo 'ala la.”

5Ma Judas ka 'ui 'alia seleni fo gi 'i laola Luma Abu God, ma ka la lo 'ala. 'E la 'i maluma, ma ka li lioa lia lo 'ala 'i talala.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Ma fata abu ba'ela gi, gera ka sakea seleni fo gi, ma gera ka sae 'uri 'e, “Iko 'ali rada ala taki golu 'ali golu ka alua lo seleni 'e gi failia bata ala Luma Abu God gi, sulia seleni 'e bata ala rau ioli na li.”

7Ma gera ka alaa ka sui, gera ka alafafia 'ali gera ka folia 'alia te tofui wado, wado te wale kae rauraunae teu. Ma gera ka olisia wado fo 'alia lifi fala alunala ioli mae gi ai, ioli mamata faasia Jiu gi li.

8Dunala 'e folia wado fo 'alia bata fo 'e sakea fala rauninala ioli li, gera ka soia wado fo 'alia, “Wado ala 'Abu” la la ka dao 'i tara'ela.

9'Urifo, gera ka fakwalaimokia alaana ba profet Jeremaea 'e sae 'uri 'e, “Gera sakea lo olu akwala seleni ba gi, bata ba ioli 'i Israel gi gera folia 'alia wale li,

10ma gera ka kwatea fala folinala wado wale 'e raunailia teu gi li, malaa lo God 'e ilia fagu.”

Paelat 'e lokokwaikwaina fala Jesus

(Mark 15:2-15; Luke 23:3-5, 13-25; John 18:33—19:16)

11Ma Jesus ka ura 'i maala Paelat, wale 'ilitoa faasia 'i Rom. Ma Paelat ka soilidi 'uri 'e ala, “'I'o walelitalona Jiu gi li 'e?” Jesus ka olisi 'uri 'e ala, “Lia la 'o ilia lo.”

12Talasi fata abu ba'ela gi, failia wale etaeta gi, gera suafafia Jesus, iko 'ali olisida 'alia ta alaana.

13Sui Paelat ka sae 'uri 'e fala, “Iko 'ali 'o ronoa mola 'are ta'a afula 'e gera sua fafi 'o 'alida gi?”

14Ma Jesus iko 'ali olisidaulu mola 'alia ta alaana. Lia fo Paelat ka kwele rasua 'alia.

15Ala Fanana ala Daofae Liu na li, wale 'ilitoa faasia 'i Rom, kae 'idufae lugasia ta teke ioli ala Jiu gi lia gera oga faasia 'i laola raraa.

16Ma ala talasi fo, te wale 'e io lou 'i laola raraa ratala Barabas, ioli sui gera saiala.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Lia fo, talasi ioli gi gera logo mae, Paelat ka soilidida 'uri 'e, “Ite 'amu oga laka lugasia famiu, Barabas, 'o ma Jesus lia 'e gera soia 'alia Christ?”

18'E sae 'urifo, sulia 'e saiai lia fo wale etaeta ala Jiu gi li, gera kwatea Jesus fala sulia gera kwaifii mola fala.

19Ma talasi Paelat 'e gwauru ala lifi li loko malata na li, wateu lia ka kwatea me alaana fala 'uri 'e, “'O ala taunala ta 'are ala wale rada la. Sulia lau mo'osu bole, ma laka ogabolo rasua sulia ala fe boni ba sui.”

20Ma fata abu ba'ela gi, failia wale etaeta gi, gera sae aninala ioli gi, 'ali gera ka sugaa Paelat fala lugasinala Barabas, ma ka alua Jesus fala maena.

21Ma Paelat ka soilidia lou logona fo 'uri 'e, “Ite adaroa 'amu oga 'ali lau lugasia?” Ma gera ka olisi 'uri 'e ala, “Barabas.”

22Paelat ka sae 'uri 'e, “Ma taa 'e lakae taua ala Jesus, 'e gera soia 'alia Christ?”

'I gera sui gera ka sae 'uri 'e, “'O foto fafia ala 'ai rara folo.”

23Ma Paelat ka sae lou 'uri 'e, “Osiala ta ta'a 'e 'i lia 'e taua?” Sui gera ka akwa ba'ela 'uri 'e, “Fotoia ala 'ai rara folo.”

24Ma talasi Paelat 'e lesia 'e 'ato 'ali 'e taua lo ta 'are, ma kwalaana kae garani fuli'ae, 'i lia ka sakea me kwai, ma ka saua lo limala 'i maada sui, ka sae 'uri 'e, “Iko 'ali lau 'ado fae 'amiu ala maenala wale 'e. Gulagula 'amiu lo 'e.”

25Ma logona fo sui gera ka olisia 'uri 'e, “Maenala ka teo fafi 'i 'amami, ma fafia wela 'amami gi lou.”

26Paelat ka lugasia ko Barabas fada, ma ka kwatea waleli mae afula lia gi gera ka rabusia Jesus. Sui ka kwatea fada 'ali geraka fotoia ala 'ai rara folo.

Wale li ofona gi gera maafoo fala Jesus

(Mark 15:16-20; John 19:2-3)

27Ma waleli mae afula Paelat gi, gera talaia Jesus 'i laola luma Paelat, ma wale li ofo afula lifi fo gi sui, gera ka logo mae galia Jesus.

28Ma gera ka kalasua lo toro lia, ma gera ka faaruufia 'alia toro melamelaa boraa.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

29Sui gera ka sakea te 'eregwau ala kwalo karakaraa li, ma gera ka alua 'i gwaula, ma gera ka kwatea te rarae 'ai 'ali 'e dau ai 'alia fili lima aolo lia, malaa 'i lia na walelitalona. Ma gera ka boururu fala, ma gera ka dorakwala sulia, gera ka sae 'uri 'e, “'O mauri tekwa 'amua, walelitalona 'e Jiu gi li.”

30Ma gera ka nisufia, ma gera ka sakea te rarae 'ai ba, ma gera ka kwaia gwaula 'alia.

31Talasi gera maafoo fala ka sui, gera ka kalasua lou toro ba, ma gera ka faaruufia lou 'alia toro lia gi, sui gera ka talaia ko fala fotoinala ala 'ai rara folo.

Gera foto fafia Jesus ala 'ai rara folo

(Mark 15:21-32; Luke 23:26-43; John 19:17-27)

32Ma talasi gera la lo ko, gera ka lesia te wale faasia 'i Saeren, lia ratala Simon. Ma waleli mae afula gi, gera ka taua 'ali 'e sakea 'ai rara folo fo Jesus.

33Sui gera li dao ala lifi gera soia 'alia 'i Golgota. (Fadanala me saena fo Golgota 'e 'uri 'e “Lifi ala gwae ioli li”.)

34'I lifi fo, gera kwatea waen gera dolaa 'alia 'ai 'afaa fala Jesus. Ma Jesus ka mami tonai, ma iko 'ali goufia mola.

35Sui gera ka foto fafia ala 'ai rara folo, ma gera ka none 'alia 'are malaa daisi 'ali geraka tolinia toro lia gi 'i matanada.

36Sui gera ka gwauru 'i fua, ma geraka lio 'ada sulia.

37Ma 'i gwaula 'ai rara folo fo gera alua te geregerena la 'e sae 'uri 'e, “Te wale 'e Jesus, Walelitalona Jiu gi li.”

38Sui, gera ka fotoia lou rua wale belibeli gi ala 'ai rara folo gi failia, na wale ala gula aolo ala, ma na wale ala gula mauli.

39Ma ioli gera liu gi, gera ka 'asua gwauda, ma gera ka fai'isi ko fala Jesus, ma gera ka sae 'uri 'e,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

40“'O ilia koe osia Luma Abu God, ma ko raunae fa'alu lou ai sulia olu fe atoa gi mola. Ala 'i'o Wela God, 'o faamauri 'o ga 'i talamu, ma ko sifo mae faasia 'ai rara folo la.”

41Ma fata abu ba'ela gi gera ka dorakwala lou 'alia 'urifo, failia wale falalau ala taki gi li, failia wale etaeta gi, gera sae 'uri 'e,

42“'I lia ba faamauria ioli mamata gi, ma iko 'ali faamauria mola 'i lia talala. Ala 'i lia wale talo gia ioli Jiu gi li kwalaimoki, ka sifo mae faasia 'ai rara folo, 'ali golu fakwalaimokia

43'E fitoo ala God, ma ka sae 'uri 'e, “'I lau 'a Wela God.' Golu liolio ga 'ali golu lesia God kae faamauria 'o ma iko.”

44Ma rua wale ta'a gera fotoida failia gi, daro sae maafoo lou 'urifo fala.

Maenala Jesus

(Mark 15:33-41; Luke 23:44-49; John 19:28-30)

45Mae rodo 'e kufi fafia falua gi sui 'i lifi fo fuli ala matoula atoa, la la ka li dao ala olu me tofui matolaa gi raurafi.

46Ma raurafi, Jesus ka akwa ba'ela 'uri 'e, “'Ilae, 'Ilae, lema sabaktani.” Fadanai 'e 'uri 'e, “God lau, God lau, 'utaa 'e ko fae buri 'ali lau?”

47Ma nali ioli gera io garania, gera ronoa, ma gera ka sae 'uri 'e, “'E soia Elaeja.”

48Ma na wale adaulu ka lalao ka sakea mae te lumulumu asi, ma ka fafonua 'alia waen 'afaa, ma ka fanaasia ala mae 'ai, ma ka kwatea fala 'ali goufia.

49Ma nali ioli lou gera sae 'uri 'e, “Mano ga, golu lesia ala Elaeja kae dao mae fala faamurinala 'o ma iko.”

50Sui, Jesus ka akwa ba'ela lou, mola ka mae lo.

51Ma to'omi ba'ela 'e bolosia lifi abu 'i laola Luma Abu God li ka gaga 'alia rua abae 'are, ka fuli mae 'i gwaula la la ka dao 'i 'aela. Ma lululu ka 'asu, ma fau gi ka foga,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

52ma nali gigiluna gwau gera tafa, ma ioli afula ala ioli God gera mae lo gi, gera mauri lou.

53Ma gera ka latafa faasia gigiluna gera gi. Ma burila Jesus ka tatae oli lou, gera ka ruu laola falua abu 'i Jerusalem. Ma ioli afula gi gera ka lesida.

54Ma wale etaeta ala waleli mae afula fo gera raunia Jesus gi li, failia waleli mae lia gi, talasi gera lesia lululu, ma 'are mamata gi sui lou 'e fuli, gera ka mau rasua ma gera ka sae 'uri 'e, “'E kwalaimoki rasua lo, 'i lia Wela God.”

55Ma nali geli afula gera dona buria mae Jesus fuli 'i Galili ma gera ka kwairanai ala, gera io lou 'i lififo, ma gera ka liolio tatau ko 'ada.

56Na ai adaulu Mary faasia 'i Magdala, ma Mary teite 'a James failia Josef, ma wateu Sebedi, ma nali geli lou.

Gera alomia Jesus

(Mark 15:42-47; Luke 23:50-56; John 19:38-42)

57Ala talasi 'e raurafi lo ma ka garania boni, te wale too'are 'e la mae. Lia te wale faasia falua 'i Arimetea, ma ratala Josef. Ma 'i lia te waleli galona Jesus lou.

58Ma ka la 'i so'ela Paelat, ka sugaa rabela Jesus. Ma Paelat ka ilia gera ka kwatea fala.

59Ma Josef ka sakea lo rabela Jesus, ma ka buta 'alia 'aba to'omi kaka'a fa'alu.

60Sui ka alua 'i laola bao gwau fa'alu lia, gera 'elia 'i laola fau ba'ela li. Sui ka bolosia lo maala bao fo 'alia abae fau ba'ela, sui ka la lo.

61Mary faasia Magdala, ma na Mary lou, daro ioio 'i maala gigiluna fo.

62Ma ala fe atoa 'i burila Sabat, atoa ala mamalona li, fata abu ba'ela gi, failia Farasi gi, gera logo fala lokomalata na failia Paelat.

63Ma gera ka sae 'uri 'e fala, “Wale ba'ela, meulu malata tonala talasi wale kotokoto 'e 'e mauri 'ua ai, 'e sae 'uri 'e, ‘Lakae mauri lou ala olula fe atoa!'

64Ma ko faronoa wale 'o gi geraka la, ma geraka lio folosia gigiluna fo la la ka dao ala olula fe atoa. Iko 'ali 'oka wale li galona lia gi gera ka sakea 'ada

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rabela, ma gera ka faagwaa, ma gera ka kotofia ioli gi, gera ka ilia 'uri Jesus 'e mauri lou. Ma 'o saiai ala gera koto 'urifo, kae ta'a ka liufia lo kotona ba 'e etae kotofia mae 'alia ioli li."

65Ma Paelat ka sae 'uri 'e fadaulu, "Ala 'e 'urila, 'i 'amoulu moulu ka filia tali wale ala waleli mae afula 'e lau gi, 'ali gera lio folo, ma gera ka lio folo 'oka galia bao la."

66Ma ala talasi fata abu ba'ela gi, failia Farasi gi gera ronoa me 'are fo li, gera ka rerei lo, ma gera ka la lo fala bao fo. Ma talasi gera dao ala bao fo li, gera ka alua lo maetoto ala bao fo, 'ali ala ta ioli ka 'idua wasua abae fau fo 'i maala bao fo li, gera kae saiai. Ala talasi fo lou, gera ka alua lo wale lio folo gi 'i lifi fo.

Matthew 28

Jesus 'e mauri lou

(Mark 16:1-10; Luke 24:1-12; John 20:1-10)

1'I burila Sabat, fe atoa ala mamalona li, talasi 'e gogolafae ioli 'ua ala Sade 'ofaedani, Mary faasia 'i Magdala, ma na Mary lou, daro ka la fala bao ba 'ali daro lesia.

2Ma lululu ba'ela 'e 'asu, ma te eniselo God ka sifo mae faasia 'i nali, ma ka 'idua lo abae fau ba faasia maala bao fo, ma ka gwauru 'i fofola.

3Leesinala malaa lo kwana ma to'omi lia gi ka kaka'asi roroa rasua.

4Ma ala talasi fo wale lio folo gi gera lesia, gera ka mau rasua, ma gera ka toli, gera ka lebelebe, ma gera ka malaa lo 'ada wale mae gi.

5Ma eniselo fo ka sae 'uri 'e fadaroa, "Mora ala mau na. Lau saiai mora lio 'afia Jesus ba gera raunia ala 'ai rara folo li.

6'E iko 'ali 'e io lo 'i lifi'e. 'E mauri lo malaa ba 'e ilia lo famoulu. Mora la mae 'i lifi'e, ma mora ka lesia lifi ba 'e teo teo ai.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Mora la nainali, ma mora ka faarono 'uri 'e ala wale li galona lia gi, ‘Jesus 'e mauri lo, ma ka la 'i lao amoulu fala 'i Galili, ma moulu kae lesia lo 'i lififo.' Ma mora ka malata tonala 'are 'e lau ilida famoroa gi.”

8'Urifo mola, daro ka la nainali lo faasia bao fo 'alia mauna. Ma wasua 'ala, daro babalafe rasua. Ma daro ka lalao 'ali daro faronoa wale li galona lia gi.

9Ma ala talasi fo, Jesus ka dao tonadaroa ka sae 'uri'e, “Aroarona ka io fae 'amoroa.” Ma daro ka la mae 'i so'ela, ma daro ka bourure fala, ma daro ka dau ko 'i 'aela, ma daro ka faa aofia.

10Ma Jesus ka sae 'uri 'e fadaroa, “Ikoso mora mau. Mora la, ma mora ka faronoa walefae lau gi, 'ali gera la fala 'i Galili. Ma gera kae leesi lau lo 'i lififo.”

Kotona wale etaeta gi li

11Ala talasi rua geli fo gi daro oli ko sulia tala li, nali wale ala wale lio folo fo gi, gera la lo faasia bao gwau fo Jesus, ma gera ka oli lo fala 'i Jerusalem. Talasi gera li dao ala mae falua ba'ela 'i lifi fo li, gera ka alaa lo sulia 'are gera lesida gi sui fala fata abu ba'ela gi.

12Ma talasi fata abu ba'ela gi, ma nali wale etaeta lou ala Jiu gi, gera alaa ruru ka sui lo, gera ka kwatea bata ba'ela fala wale li lio folo fo gi.

13Talasi gera kwatea bata fo fala wale lio folo gi li, gera ka sae 'uri 'e, “Moulu ka koto 'uri 'e fala ioli gi sui, ‘Talasi meulu mo'osu 'i laola boni li, wale li galona Jesus gi gera la mae, ma gera ka belia rabela.' ”

14Ma wale etaeta fo gi, gera sae lou 'uri 'e, “Ala Paelat 'e ronoa me 'are 'e, ikoso 'ali moulu malata 'abero, sulia 'i 'ameulu lo meulu kae farada fala, 'ali ikoso ke ogata'a famoulu.”

15Ma talasi wale lio folo fo gi gera sakea bata fo ka sui lo, gera la, ma gera ka tau lo 'are fo fata abu ba'ela gi, failia wale etaeta Jiu gi li gera ilia fada gi. Ma Jiu gi gera faatalo lo 'alia alaana fo ala kotona li, la la ka dao 'i tara'ela.

Jesus 'e fatae fala wale li galona lia gi

(Mark 16:14-18; Luke 24:36-49; John 20:19-23; Acts 1:6-8)

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Akwala wala teke waleli galona lia gi gera la lo fala 'i Galili, fala te fe uo Jesus 'e ilia fadaulu 'ali daulu ka la fai.

17Ma talasi daulu lesia Jesus, daulu ka faa aofia, 'urifo wasua 'ala nali wale adaulu daulu malata ruarua 'ua.

18Ma Jesus ka dao mae 'i soedaulu, ka sae 'uri 'e, “God 'e kwate teifau lo ala nanata na gi sui 'i nali ma 'i laola molagali fagu.

19Lia fo, 'amu ka la, ma 'amu ka faalalau ioli gi sui ala falua gi sui, 'ali gera waleli galona lou 'agua. Ma 'amu ka fasiuabuda 'alia ratala Mama, ma Wela, failia Aloe 'are Abu.

20Ma 'amu ka famalatada 'ali gera ka ronosulia 'are lau faalalau 'amoulu 'alida gi. Ma lakae io fae 'amiu la la ka dao ala suinala molagali.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mark

Mark 1

John 'e fabasua ioli gi 'ali geraka rerei fala daonala mae Christ
(Matthew 3:1-12; Luke 3:1-18; John 1:19-28)

1Fuli nala mae Faronona 'Oka 'e sulia Jesus Christ Wela God 'e 'uri 'e:

2Mala lia ba profet Aesea 'e gerea me 'are God 'e ilia fala Christ, “Lakae kwatea te wale kae sake saena lau gi 'i lao amu, 'ali 'e rerei ala ioli maasi 'o.

3Te wale kae rii fala ioli gi 'i laola lifi kwasi. Ma kae sae 'uri 'e, ‘Aofia kae dao lo mae! Moulu farada talaa fala!' ”

4-6Wale li faronona la fo John wale fasuiabu. Daonala John mae 'i laola lifi kwasi fo iko 'ali totolia ta ioli 'ali io ai fo 'e 'urifo. John 'e rufia te toro gera galofia 'alia ifula kamel li, ma ka firia abalola 'alia sunasunala buluka. Ma ka 'ania siisii failia ninidua kwasi. John ka fasiuabua ioli gi, ka alaa ma ka sae 'uri 'e fada, “'Amu bulusi faasia ta'ana 'amiu gi, ma 'amu ka sisiu abu 'ali God ka kwailufa amiu.” Ioli afula faasia 'i Judea, failia 'i Jerusalem gi, gera la mae fala rononala saenala John. Gera ka ili tafanailia ta'ana gera gi, ma John ka fasiuabuda 'i laola kwai 'i Jodan.

7Ma John ka sae 'uri 'e fala ioli gi, “Te wale kae la mae 'i burigu, 'i lia 'e 'ilitoa ka liufi lau, ma iko 'ali lau totolia 'ali lau 'adaoro, ma laka lafua 'ae botu lia gi.

8'I lau lakae fasiuabu 'amiu mola 'alia kwai, ma 'i lia kae fasiu abu 'amiu 'alia Alo ala God.”

Siuabunala ma ilitoonala Jesus
(Matthew 3:13—4:11; Luke 3:21-22; 4:1-13)

9'E iko 'ali 'e tekwa mola 'i burila 'are fo gi, Jesus ka dao lo mae faasia falua 'i Nasareti 'i Galili. Jesus ka dao 'i so'ela John 'ali 'e sisiu abu. Ma John ka fawawaloa 'i laola kwai 'i Jodan.

10Talasi Jesus 'e tatae mae faasia kwai li, ka lesia lofola raloo 'e tafa, ma Alo ala God ka sifo mae fafia mala na fe bola.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11Ma linela God ka talulu mae faasia 'i nali ka sae 'uri 'e, “'I'o mola wela moutae lau ma laka babalafe rasua 'ali'o.”

12Talasi fo mola, Alo ala God ka talaia Jesus fala 'i laola lifi kwasi.

13Ma Jesus ka io 'i lififo sulia fai akwala fe atoa, ma Saetan ka mailitonala. 'Are kwasi gi gera io lou 'i lififo, ma eniselo gi gera ka la mae, ma geraka kwairanai ala Jesus.

Jesus 'e filia fai wale gi 'ali gera wale li galona 'ala
(Matthew 4:12-22; Luke 4:14-15; 5:1-11)

14'I burila gera alua lo John 'i laola raraa, Jesus ka la 'i Galili ma ka fabasu 'alia Faronona 'Oka 'e la mae faasia God.

15Ka sae 'uri 'e, “Talasi God kae 'ilitoa fafia ioli lia gi li 'e garani lo. 'Amu bulusi faasia ta'ana 'amiu gi, ma 'amu ka fakwalaimokia Faronona 'Oka 'e.”

16Talasi Jesus 'e liu sulia 'osi 'i Galili, ka lesia Simon failia walefae lia Andrew. Daroa rua waleli kwaiasina gi. Daro kae kwaiasi 'adaroa 'alia fuo daroa 'i laola 'osi fo.

17Ma Jesus ka sae 'uri 'e fadaroa, “Mora la mae faelau, 'amoroa rua waleli kwaiasina fala ia li, wasua ma lakae famalata 'amoroa 'alia sake ioli na mae 'i soegu.”

18Ala me talasi fo mola lo, daro ka tafisia lo fuo daroa gi, ma daro ka la lo failia.

19Ma Jesus ka 'idu wawade lou ko, ka lesia James failia John, rua wela Sebedi gi. Daro io 'adaroa 'i laola te baru, ma daro kae raumia fuo daroa.

20Ma talasi Jesus 'e leesi daroa mola, ka soi daroa lo, ma daro ka tafisia lo mama daroa Sebedi 'i laola baru failia wale gera galo 'adaulu gi, ma daro ka la lo failia Jesus.

Jesus 'e too ala nanatana fala ifulailianala aloe 'are ta'a gi
(Luke 4:31-37)

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Jesus failia wale li galona lia gi, daulu li dao ala falua 'i Kapaneam. Ma ala Sabat, atoa ala mamalona li, Jesus ka ru 'i laola luma fala foana li, ma ka falalaua ioli afula gi.

22Talasi gera ronoa, gera ka kwele rasua 'alia falalaunala, sulia gera sai 'oka 'ala lia Jesus 'e falalau 'alia nanatana failia kwalaimokina God. 'E iko 'ali 'e falalau malaa wale falalau ala taki Moses gi li, sulia gera falalau mola 'alia nanatana gera 'i talada gi.

23Ala talasi fo lou, te wale aloe 'are ta'a 'e io ala, kae akwa ma ka sae 'uri 'e,

24"Jesus! 'I'o wale 'i Nasareti! Ta 'e koe taua ameulu? Mala koe la mae fala fafuta'anameulu tae 'e! Lau sai mola 'agua amu, 'I'o laa Wale Abu God!"

25Ma Jesus ka balufia 'uri'e ala te aloe 'are ta'a fo, "'O lobo mola lo, ma ko la tafa mae fasia wale la!"

26Ma te aloe 'are ta'a fo, ka akwa ba'ela, ma ka falebelebea wale fo, ma ka la tafa lo faasia.

27Ma ioli gera logo 'i lififo gi li, gera 'afero rasua, ma gera ka soilidi kwailiu 'ada 'uri'e "Ma 'are 'utaa 'e awale? Mala ta faalalauna fa'alu tae ne? Wale 'e 'e sae 'alia nanatana. Lia ka saefala aloe 'are ta'a gi, ma gera ka ronosulia saenala."

28Iko 'ali dole mola alaana sulia Jesus ka talo lo 'i laola provins 'i Galili.

Jesus 'e guraa ioli afula gera matai gi
(Matthew 8:14-17; Luke 4:38-41)

29Talasi Jesus failia James, ma John, daulu la ko faasia luma fala fo'ana li, daulu ka la fala luma Simon mama Andrew.

30Talasi Jesus 'e dao 'i laola luma fo li, gera ka faronoa 'alia funo geli Simon lia 'e matai 'alia ragana, ma ka teo mola 'ala 'i tafe.

31Ma Jesus ka la 'i so'ela geli fo, ma ka dau 'i limala, ka fatataea. Ma ragana fo ka sui lo faasia, ma geli fo ka tatae ma ka ranoli daulu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32Ala fe raurafi fo, ala suunala da'afi, talasi atoa fala mamalona ala Jiu gi 'e sui lo, wale gi ka sakea mae ioli matai gi, failia ioli aloe 'are ta'a gi 'e io ada gi 'i so'ela Jesus.

33Ma ioli ala falua fo li gera ka logo sui mae 'i mala luma fo.

34Ma Jesus ka guraa ioli afula gera matai 'alia mataina afula totoo gi li. Ma ka balia lou aloe 'are ta'a afula gi. Ma iko 'ali 'e ala'alia aloe 'are ta'a fo gi 'ali geraka sae, sulia gera sai sui mola ala lia 'e 'i lia Wela God.

Jesus kae fatalo 'i Galili
(Luke 4:42-44)

35'Ofaedani, talasi 'e gogolafa 'ua, Jesus 'e ada ka tatae, ma ka latafa faasia luma fo. Ma ka lai foa 'ala ala lifi la 'e aroaro.

36Ma Simon failia wale kwaima lia gi daulu ka lio 'afia.

37Talasi daulu li dao tonala, daulu ka sae 'uri 'e fala, “Ioli sui kae lio 'afi'o.”

38Ma Jesus ka olisi 'uri'e adaulu, “Lau saiai, wasua 'ala golu la lou ala ta mae falua garani 'ali lau faalalauda lou, sulia me galona 'e lo lau la mae fali taua.”

39'Urifo mola, Jesus ka la 'i laola mae falua gi sui 'i laola provins 'i Galili, ma ka fadaa saenala God 'i laola luma fala foana li gi li, ma ka balia aloe 'are ta'a gi faasia ioli gi.

Me 'are mama'ala Jesus 'e fulida gi 'e logosia mae ioli 'i so'ela
(Matthew 8:1-4; Luke 5:12-16)

40'Urifo lou, te wale kuua 'e la mae 'i so'ela Jesus, ma ka boururu 'i 'aela, ma ka aniulu ka sae 'uri 'e, “Ala ko aala, 'o gura lau.”

41Ma Jesus ka malatai rasua ala, ka tadaa ko limala, ma ka dau tonala wale fo, ka sae 'uri 'e, “Lau aala. Rabemu 'e mafo lo!”

42Ma nainali mola kuu fo ka sigi lo faasia, ma rabela ka mafo sui lo.

43Jesus ka sae nasi 'uri'e fala wale fo,

44“Ko ala farononala ta ioli 'alia 'are 'e lau taua famu. Wasua ma ko la, ko fatailia rabemu fala fata abu God, ma ko aala 'alia fata abu God ka iro 'oka

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

amu. Sui ko kwatea foasinana 'o mala lia ba Moses 'e ilia fala kwatenai, 'alia ioli gi sui gera fakwalaimokia lia 'e rabemu 'e mafo lo." Ma Jesus ka ilia fala wale fo ka la lo.

45Wasua ma, wale fo 'e la, ma ka alaa kwailiu 'alia 'i laola falua gi sui sulia me 'are fo Jesus 'e taua ala rabela ka 'oka lo. 'I osiala alaanala fo wale fo li, ioli afula gi gera ka logo 'afuia Jesus fala rononala. 'Urifo ma ka 'ato lou fala Jesus 'ali 'e liu tafanae 'i laola falua gera gi, ma Jesus ka io too mola 'ala ala lifi aroaro gi. 'E 'urifo wasua 'ala, ioli 'i laola falua gi sui gera la mola mae 'ada 'i so'ela Jesus.

Mark 2

Jesus 'e too ala nanatana fala kwailufa na fala ioli failia ta'ana gera gi

(Matthew 9:1-8; Luke 5:17-26)

1'I burila barae fe atoa 'e sui, Jesus ka oli lou mae fala 'i Kapaneam. Ma gera ka faarono kwailiu 'alia lia Jesus 'e io mola 'ala 'i laola luma ba kae 'idufae dao dao lo ai 'i laola falua fo li.

2'Urifo ioli afula gi gera ka logo lo mae 'i so'ela Jesus, lala luma fo gera iofia ka fonu rasua lo, ma iko lo ta lifi 'ali ore 'i laola luma fo. Ma 'i maluma wasua, ioli afula gi gera logo lou ai. Ma Jesus ka fadaa saenala God fada.

3Talasi fo fai wale gi gera la mae, gera ka sakea mae te wale rabela 'e mae.

4Ma sulia logona fo 'e ba'ela rasua, 'e 'ato fadaulu fala sakenala ko 'i so'ela Jesus. 'Urifo mola, daulu ka rae 'i fofola luma failia te wale fo. Ma daulu ka tafalia te maekwakwana ba'ela 'i gwaofala luma totolala lifi Jesus 'e io ai, ma daulu ka fasifoa te wale fo 'i fofola tafe lia 'i so'ela Jesus.

5Ma talasi Jesus 'e lesia maka saiala me fitoona daulu li, ka sae 'uri 'e fala te wale fo rabela 'e mae, "Ulufa'alu fo, lau kwailufa lo 'alia ta'ana 'o gi."

6Ma talasi fo, nali wale falalau ala taki gi gera io lou 'i lifi fo, ma gera ka malata 'ada 'uri 'e 'i talada,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7“Ale wale! 'E iko 'ali 'e totolia 'alia ka sae 'urifo. Ioli iko 'ali saiala kwailufana 'alia ta'ana li. Talifilia God mola 'e saiala kwailufana 'alia ta'ana li. Lia 'e fafuradani lia lou failia God.”

8Ma Jesus ka saiala malatadaulu, ma ka sae 'uri 'e fadaulu, “Moulu ala malatana lou 'urilaa.” Ma Jesus 'e sai lou ala lia gera fakwalaimokia talifilia God mola 'e saiala gura ioli na. Mola ka sae 'uri 'e,

9“Ala laka sae 'uri 'e fala wale fo rabela 'e mae ‘Ta'ana 'o gi lau kwailufa lo 'alida,' ikoso 'ali molu lesia mola tame 'are 'ali fuli. Ma ala laka sae 'uri 'e, ‘'O tatae, ko sakea tafe 'o, ma ko liu lo,' 'urifolo moulu ka bi lesia lia 'e nanatana 'e io agu fala gurana.

10Talasi lakae guraa wale 'eli, lau fatailia famoulu lia 'e 'i lau, Wela Wale li, lau too ala nanatana fala kwailufa na 'alia ta'anali.” 'Urifo Jesus ka sae 'uri 'e fala te wale fo rabela 'e mae,

11“Laka ilia famu, 'o tatae, ko sakea tafe la 'o, ma ko la lo 'i luma amu.”

12Ma wale fo ka tatae, ka sakea lo me tafe fo lia, ma ka la lo. 'Urifo, ioli sui gera lesia, ma geraka 'afero rasua. Talasi fo, gera ka batafea God, ma gera ka sae 'uri 'e, “Iko 'ali gi lelesia tali 'are 'uri 'e 'i lao!”

Jesus 'e soia Lifae
(Matthew 9:9-13; Luke 5:27-32)

13Na talasi lou, Jesus 'e oli lou fala 'i taufofola 'osi 'i Galili. Ma logona ba'ela gera kae la mae 'i so'ela, ma ka faalalau gera.

14Talasi 'e liu ko sulia 'osi fo li, ka lesia Lifae, wela Alfeas. Lifae 'e gwauru 'ala ala lifi fala sakenala bata ala takisi li, sulia 'e galo 'i lififo. Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala, “'O la mae faelau.” Ma Lifae ka tatae, ka la lo 'ala failia.

Farasi gi iko 'ali gera oga Jesus 'alia 'e dolaa ioli ta'a gi

15'I burila liafo Jesus 'e sakea Lifae 'ali waleli galona 'ala, ka lai fana lo 'i luma ala Lifae. Ma ioli gera kae sakesake bata ala takisi gi li gera io lou 'i lififo. Ma nali ioli ta'a lou, gera fana failia Jesus failia waleli galona lia gi. Ioli afula ta'a 'urifo gi, gera la failia Jesus.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Nali Farasi wale gera falalau 'alia taki Moses gi li, gera lesia Jesus kae fana failia ioli ta'a gi, ma ioli gera kae sakesake bata ala takisi li. Mola Farasi gi gera ka sae 'uri 'e fala waleli galona Jesus gi, “'E iko 'ali 'e totolia 'ali 'e fana failia ioli 'urifo gi.”

17Ma talasi Jesus 'e ronoa me 'are fo li, ka sae 'uri 'e fadaulu, “Moulu saiai, iko lou ioli 'akwaa gi gera boboo 'afia ta ioli li gurana. Ioli matai gi mola gera oga ioli kwaigurai 'ali 'e gurada. 'E iko 'ali lau la mae fala ioli ionada 'e rada lo 'i maala God gi, lau la mae 'agua fala ioli ta'a gi.”

Aofia 'e dao lo, kwaimalataina ka iko lo, 'amu ka babalafe.
(Matthew 9:14-17; Luke 5:33-39)

18Ala na talasi, nali waleli galona John wale fasiuabu, ma waleli galona Farasi gi, gera abu fana fala foana. Ma nali wale gera la mae, gera ka sae 'uri 'e fala Jesus, “Waleli galona John gi, ma waleli galona Farasi gi li, gera abu fana. 'E iko 'ali 'oka lia 'e waleli galona 'o gi iko 'ali gera abu fana.”

19Ma Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, “'E iko 'ali rada fala ioli gera io ala fanana ala araaraina li, 'ali gera abu fana. Dunala lia 'e, arai fa'alu 'e io 'ua mola 'ala failia ioli gi li gera ka babalafe. Iko dadala 'ali gera abu fana, sulia gera io ala fanana.

20Wasua ma talasi kae dao mae 'i dani gera kae sakea arai fa'alu fasida. Talasi fo bui, gera ka bi abu fana, sulia gera kwaimalatai. Lia 'e iko 'ali totolia waleli galona lau gi 'ali gera abu fana talasi lau io 'ua mola 'agua failida.”

21Jesus ka sae lou 'uri 'e, “Iko ta ioli 'ali saiala taibolosianala ta toro 'e gaga sui lo 'alia keme nisinisi toro fa'alu. Suli ala ka tau 'urila, me nisinisi toro fa'alu fo kae gagasia toro 'ualo fo, dunala toro fa'alu 'e lugu 'i burila sauanai, ma ka taua te maekwakwana ba'ela.

22Ma moulu ka sai lou ai, 'e iko 'ali 'e totolia 'ali ta ioli 'ali alua waen fa'alu 'i laola wai 'ualo gera galofia 'alia sunasunala nanigot li, dunala 'e 'ato 'alia wai 'ualo fo 'ali 'e paku. Suli ala kae tau 'urila, talasi waen fo kae tora mola mae ai, ka fogaa lo wai 'ualo fo, ma waen fo ka anikilo, ma wai gaga fo ka ta'a lo.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

'Are la fo ioli ka alua lo waen fa'alu 'i laola wai fa'alu 'ali 'e saiai ka paku failia."

Jesus 'e too ala nanatana fafia atoa ala mamalona li
(Matthew 12:1-8; Luke 6:1-5)

23Ala na Sabat, atoa ala mamalona li, Jesus failia waleli galona lia gi, daulu la sulia te tala 'e liu 'i laola raku ala witi li, 'are fala galofia nala berete li. Ma talasi daulu kae liu ko 'adaulu, waleli galona lia gi ka 'oia funui witi gi, ma daulu ka 'ania.

24Ma Farasi gi gera ka lesia, ma gera ka sae 'uri 'e fala Jesus, "Lesia! Me 'are 'e moulu taua 'e 'oia taki Moses, sulia molu 'oia witi ala Sabat, atoa ala mamalona li."

25-26Ma Jesus ka olisi 'uri'e adaulu, "Lau saiai moulu idumia 'i laola Buka Abu sulia me 'are ba David 'e taua, talasi ba 'Abiata 'e fata abu 'ilitoa. Talasi ba, David failia wale lia gi gera fiolo rasua, sulia 'e iko lo ta fana 'adaulu. Ma David ka ru 'i laola luma God, ma fata abu 'ilitoa ka kwatea berete fo gera fa abua fala God fala David. Ma David ka 'ania lo berete fo, ma ka kwatea lou fala wale lia gi, ma gera ka 'ania. Wasua ma taki 'e ala'alia talifilia fata abu God gi mola gera saiala 'aninai. Ma iko 'ali golu lesia mola 'i laola Buka Abu 'ali God 'e ogata'a fala David."

27Sui mola Jesus ka sae 'uri 'e fala Farasi gi, "God 'e raunailia atoa ala mamalona li fala rananala ioli. Iko 'ali 'e raunailia atoa ala mamalona li 'ali 'e gulugulu fafia ioli.

28Dunala 'i lau, Wela Wale li, lau too ala nanatana fala ilianala 'are fala ioli gi fala taua nali, ma gera sai mola 'ada ala taua nali ala atoa ala mamalona li."

Mark 3

Wale gi kae malata fala rauninala Jesus
(Matthew 12:9-14; Luke 6:6-11)

1Na talasi lou, Jesus 'e la lou 'i laola luma fala foana li, ma te wale limala 'e mae 'i lififo.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2Ma nali Farasi gera io lou 'i lififo ala me tofuitalasi fo, gera ka lio sulia Jesus tau ma 'e guraa wale fo ala Sabati, atoa ala mamalona li. Ala ka guraa wale fo, daulu ka sae 'i maala Jesus 'alia 'oianala taki God ala Sabat ala guranala ioli, gura na gera malataia 'e malaa lou galona.

3Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala wale fo limala 'e mae, “Tatae mae ko ura 'i maala falua 'e sui.”

4Mola, Jesus ka soilidia 'uri'e ala Farasi gi, “Taa taki gia 'e ala'alia fala taunai ala atoa ala mamalona li? 'E ala'alia taunala 'are 'oka gi, 'o ma taunala 'are ta'a gi? 'E ala'alia faamurinala ioli, 'o ma rauninala ioli?” Ma iko 'ali daulu ilia molalo ta me 'are.

5Jesus 'e lio gali daulu, ma ka lio ogata'a, sulia 'e iko 'ali daulu malataia lo wale matai fo, ma ka malatai daulu lou sulia malatadaulu 'e nasi rasua. Sui mola, Jesus ka sae 'uri 'e fala te wale fo, “Tadaa mae limamu.” Ma wale fo ka tadaa mola ko limala, limala ka 'oka lo.

6'Urifo mola Farasi gi ka latafa, ma gera ka ogolu fala alaana ruru failia nali wale ala wale Herod gi, ma daulu ka malata fala rauninala Jesus.

Logona ba'ela ioli kae taua mae 'i so'ela Jesus

7-8Jesus failia waleli galona lia gi, daulu ka tafisia alae ioli fo, ma daulu ka la fala 'osi 'i Galili. Ioli afula ka la lou 'i buri daulu. Gera la mae faasia provins 'i Galili, 'i Judea ma 'i Idumea. Ma nali ioli lou faasia 'ilito'ola falua 'i Jerusalem, ma faasia gwae falua ala talanala da'afi li ala kwai 'i Jodan. Ma nali ioli gera ka la mae faasia falua galia 'i Taea failia 'i Saedon gi. Te logona ba'ela fo, gera la mae 'i so'ela Jesus, sulia gera ronoa 'are ba'ela gi 'e tauda.

9Sulia logona fo 'e ba'ela rasua, Jesus ka ilia fala waleli galona lia gi 'ali daulu rerei agau 'alia ta baru, tauma ioli bi bebesia.

10Jesus 'e guraa ioli afula gi ka sui lo, 'are la fo ioli matai afula gi gera ka suunaili gera ko, 'ali gerake dau tonala Jesus 'ali gera 'akwaa.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11Ma talasi ioli aloe 'are ta'a 'e io ada gi gera lesia Jesus, gera ka boururu 'i maala, ma gera ka rii 'uri 'e, “'I'o lo Wela kwalaimoki God!”

12Wasua ma Jesus 'e sae fala aloe 'are ta'a fo gi ka luia 'ali ikoso gera faronoa ta ioli 'ali 'i lia.

Jesus 'e filia akwala wala rua wale li lifurono gi
(Matthew 10:1-4; Luke 6:12-16)

13'Urifo mola Jesus ka rae fala 'i gwaula te fe uo, ma ka soia ioli gi fala galona failia. Mola gera ka la mae 'i so'ela,

14ma ka filia akwala wala rua wale, ma ka fafuratada 'alia wale li lifurono gi. Ma ka sae 'uri 'e fadaulu, “Lau fili 'amoulu 'ali moulu io garani lau, ma laka keri 'amoulu fala faalalauna sulia saenala God fala ioli sui.

15Ma moulu ka too ala nanatana fala balinala aloe 'are ta'a gi.”

16Ratala akwala wala rua wale fo 'e filida gi gera 'uri 'e: Simon, lia Jesus 'e fafurata lou 'alia Peter,

17ma James failia John rua wela Sebedi gi, lia Jesus 'e fafurata daroa 'alia “Boneges,” rata fo 'e kwatea fadaroa sulia 'i daroa rua wale tenae ogaogata'a nainali mala kurukuru li.

18Ma Andrew, Filip, Batolomiu, Matthew, Tomas, ma James, wela Alfeas, ma Tadeas, ma Simon, na wale ala alae Jiu fo gera oga rasua ala balinala ioli 'i Rom gi faasia Israel.

19Ma Judas Iskariot wale kae kwatea Jesus fala malimae lia gi li.

Nanatanala Jesus 'e tasa ka ba'ela liufia Saetan
(Matthew 12:22-32; Luke 11:14-23; Luke 12:10)

20'Urifo, Jesus ka oli lou 'i laola luma fo kae 'idufae dao dao lo ai. Ma ioli afula gi, gera ka logo lo mae. 'Urifo Jesus failia waleli galona lia gi iko 'ali daulu too lo ala ta talasi fala taunala ta 'are 'o ma fana na wasua.

21Ma talasi iolifuta lia gi gera rono ala me 'are fo li, gera ka la 'i so'ela fala olifaenala fala 'i falua, sulia gera ronoa liafo ioli gi gera sae 'uri 'e, “'E kwekwe'ela rasua lo.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Ma nali wale falalau ala taki Moses gi gera la mae faasia 'i Jerusalem, ma gera ka sae 'uri 'e, “Jesus 'e balia aloe 'are ta'a gi 'alia nanatana Saetan, wale baela ala aloe 'are ta'a gi li sui.”

23Lia fo, Jesus ka soia mae ioli gi ka sae 'uri 'e fada 'alia tarifulaana, “Saetan 'e 'ato ka balia aloe 'are ta'a gi faasia ioli lia gi.

24Ala alae ioli 'i laola ta falua ba'ela daulu kae kwalaa mola 'i matanadaulu taladaulu, 'urila falua ba'ela la kae osi, ma ioli kae takalo.

25Ma ala wale failia wateu lia ma wela daroa gi, daulu kae kwalaa mola 'i matanadaulu 'e 'ato 'ali daulu ke io ruru.

26Ma tatalona Saetan 'e 'urifo lou. Ala Saetan kae kwalaa failia ioli gera liu sulia gi, 'urila gera kae takalo kwailiu mola, ma nanatanala fafida ka dao lo ala suinai.”

27'I burila Jesus ka alaa lou sulia na tarifulaana, ka sae 'uri 'e, “ala ta ioli mola 'ala kae oga 'ali balia ta aloe 'are ta'a, ioli la ka nanata ka liufia Saetan. 'E malaa lou, na wale 'e oga kae ruu 'i laola luma te wale nanata li, 'alia 'e sakea 'are wale nanata fo gi li. Wale la ka nanata ka liufia lou te wale nanata fo, 'ali 'e talawarau 'ali 'e firia wale nanata fo sui ka bi sakea 'are lia gi.

28“'Are kwalaimoki la kae ilia famoulu, tau ta'ana gi, ma sae fafuta'ana ioli 'e taua ala God gi, God 'e kwailufa mola 'ala 'alida.

29Wasua ma, ala ta ioli kae 'itoli sae fafuta'a mola 'ala Alo ala God, God 'ato 'ali kwailufa ala, sulia ta'ana fo kae io firi.”

30Jesus 'e sae 'urifo sulia wale falalau ala taki gi li, gera ilia 'i lia 'e too ala aloe 'are ta'a.

Iolifuta kwalaimoki Jesus gi fo ioli gera ronosulia God gi

(Matthew 12:46-50; Luke 8:19-21)

31'I burila 'are fo gi, teite Jesus failia walefae lia gi, daulu ka dao. Daulu ura mola 'i maala luma, ma daulu ka kwate saena ko fala Jesus, ma daulu ka soilidi 'afia.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32Ioli afula rasua gera io galia Jesus, ma gera ka farono 'uri'e ala “Teite 'o, failia walefae 'o gi, daulu ura 'i maluma, ma daulu ka oga 'ali daulu leesi 'o.”

33Ma Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, “Laka ilia famoulu ite lo teite kwalaimoki lau, ma walefae lau gi!”

34Mola Jesus ka lio fala ioli afula fo gera io galia gi, ma ka sae 'uri 'e, “Lia 'e, ioli gera mala teite lau, failia walefae lau gi li 'e lo!

35Sulia ta ioli mola 'ala 'e taua 'are God 'e oga gi, lia lo walefae lau, failia gelifae lau, ma teite lau.”

Mark 4

Tarifulaana sulia te wale kae taasi fufuae 'are 'i laola raku lia li

(Matthew 13:1-9; Luke 8:19-21)

1Ala na talasi lou, Jesus 'e faalalau 'i toufofola 'osi 'i Galili. Ma logona ba'ela rasua gera ka logo 'afuia, ma ka rae 'i laola te baru ka gwauru 'i laola, ma ka 'idu wawade lou 'i laola 'osi. Ma logona fo, gera ka ura ko 'i rabela 'osi.

2Ma Jesus ka faalalau 'alia 'are afula gi fada 'alia tarifulaana gi ma ka sae 'uri 'e,

3“Moulu fafurono ga! Te wale 'e la ka taasi 'alia fufuala witi 'i laola raku lia.

4Ma talasi 'e taasi 'alia fufuala witi fo gi li, nali fufuae witi gera toli sulia talaliliu, ma malu gi gera ka lofo mae, ma gera 'anida ka sui.

5Ma nali fufuae witi gera ka toli ala lifi faua, lifi la iko 'ali 'e wadoa rasua. Ma gera ka bulao nainali, sulia liafo wado iko 'ali afula.

6Ma ala talasi da'afi kae tatae mae, ka daafia lo witi fo 'e bulao gi, ma gera ka kuku lo, sulia kalokaloda iko 'ali ruu lalo.

7Ma nali fufuae witi gera toli 'i safitala kwalo karakaraa gi, ma kwalo fo ka baela fafia witi gi, ma witi fo gi iko 'ali gera funu mola.

8Ma nali fufuae witi lou, gera toli 'i laola wado 'oka, ma talasi gera bulao mae, gera ka funu 'alia fuae 'are afula gi. Ma nali witi gera ka funu 'alia olu akwala

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

fuae 'are, ma nali witi gera ka funu 'alia olo akwala fuae 'are, ma nali witi lou gera ka funu 'alia teke talanae fuae 'are.”

9Ma Jesus ka faasui 'uri'e ala saenala, “Ioli 'e oga 'ali 'e sai 'oka ala 'are 'e gi li ka fafurono 'oka.”

Jesus 'e alaa 'alia tarifulaana gi fala afulana, ma ka famadakwa mola fala wale li galona lia gi

(Matthew 13:10-17; Luke 8:9-10)

10Talasi Jesus 'e io 'ala talifilia, akwala wala rua waleli galona ba lia gi, failia nali ioli gera ronoa saenala, gera ka la mae 'i so'ela. Ma gera ka soilidia 'ali 'e famadakwa fadanala tarifulaana fo gi.

11Ma ka olisi 'uri 'e adaulu, “Talasi 'e sui gi, God iko 'ali faamadakwa kae 'ilitoa 'utaa fafia ioli lia gi. Wasua ma talasi 'e, madakwana lia 'e fatae lo famoulu. Ioli iko 'ali gera oga 'ali gera ioli li galona 'agua gi, lakae sae 'alia tarifulaana gi fada, ma ikoso lau fadaa

12fada, 'ali 'e fakwalaimokia lia ba Gegerena Abu 'e sae 'uri 'e, ‘Gera kae lio, ma gera kae lio, wasua ma iko 'ali gera lesia ta 'e God 'e taua fada. Ma gera kae fafurono, ma geraka fafurono, wasua iko 'ali gera malinailia saenala God. Sulia ala gera lio raea, ma gera ka malinailia, 'urila gera kae bulusi mae fala God, ma 'i lia kae kwailufa 'alia ta'ana gera gi.' ”

Jesus 'e fadaa tarifulaana sulia te wale ba 'e taasi fufaue 'are

(Matthew 13:18-23; Luke 8:11-15)

13'Urifo Jesus ka soilidi 'uri 'e ala ioli li galona lia gi, “'Uri 'e iko 'ali 'amu sai mola ala tarifulaana fo? Ala iko 'ali 'amu saiala tarifulaana fo, moulu kae bi sai mola 'utaa ala tarifulaana gi?

14Te wale ba 'e taasi fufuae witi, 'e taasi 'alia saenala God ba.

15Ma ioli gera ronoa saenala God gi, gera malaa fufuae witi fo 'e toli sulia talaliliu li. Ma talasi gera ronoa, Saetan 'e la mae, ma ka lafua lou 'ala saenala God fasida.

16Ma nali ioli lou gera malaa fufuae witi gera toli ala lifi faua li. Talasi gera ronoa saenala God, gera sakea ma gera ka babalafe rasua.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Wasua ma, saenala God iko 'ali laliu mola 'i laola maurinada. Lia fo fitoona gera gi ka mauri mola sulia keme talasi wawade. Ma talasi gera li dao tonala 'atonagili, failia famalifiina gi li dunala faronona 'oka 'e, gera ka taasi mola 'alia saenala God.

18Ma nali ioli gera mala fufuae witi gera toli 'i safitala kwalo karakaraa gi li. Gera ronoa saenala God,

19wasua gera malata 'abero 'ada sulia 'are kwailiu 'i laola maurinada, ma gera ka malata ba'ela sulia bata. Ma 'are fo gi, gera malaa kwalo karakaraa 'e ba'ela fafia saenala God 'i laola maurinada. 'E iko 'ali gera olisia mola maurinada, ka malaa witi fo iko 'ali funu mola 'alia ta fuae 'are.

20Ma nali ioli lou gera mala fufuae witi fo gera toli 'i laola wado 'oka li. Gera ronoa saenala God, ma gera ka ronosulia, ma gera fatailia io aolona, ka malaa witi fo 'e funu 'alia fuae 'are gi li. Nali witi olu akwala fuae 'are, ma nali witi olo akwala fuae 'are, ma nali ai teke talanae fuae 'are."

Jesus 'e fabasua logonae ioli 'ali gera fafurono 'oka
(Luke 8:16-18)

21'Urifo mola Jesus ka soilidi 'uri 'e ala logona fo, "'E uta? 'Uri'e ma ala ta ioli ka sakea mae ta fe uulu, kae alua mola 'i malula dako 'o ma ta tafe? 'E iko mola! Kae alua ala lifi fala alu uulu na li, 'i nali.

22Tali 'are ioli gi iko 'ali gera sai sai ali 'i lao, gera kae sai lo ali.

23Ala ta ioli ka oga 'ali sai 'oka ala 'are 'e gi, 'i lia ka fafurono 'oka."

24Ma Jesus ka sae lou 'uri 'e fadaulu, "'Amu malata 'oka sulia 'are 'e 'amu ronoda gi. God kae kwate ba'ela ala liotoo famiu, ala 'amu ka ronosulia faalalauna lau gi li.

25Ite wasua 'ala 'e too ala ta madakwana wawade sulia tatalona God, God kae kwate ba'ela 'ala. Wasua ma ioli fo iko 'ali ronosulia faalalauna 'e gi li, ta madakwana wawade wasua 'ala 'e too ai sulia tatalona God, God kae olifailia faasia."

Talifilia God mola 'e faa uraa tatalona lia

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

26Jesus ka sae lou 'uri 'e fada, “Tatalona God 'e malaa wale 'e fasia te fufuae 'are 'i laola raku lia li.

27'E ada, ka liu kwailiu 'ala ala atoa gi, ma ka mo'osu 'ala ala boni gi. 'Urifo wasua 'ala, talasi fo fufuae 'are gi gera bulao lo, ma ka tatae lo, iko lou ta me 'aberona lia fo. Sulia wale fo iko 'ali sai ala me 'are 'e taua fufuae 'are ka bulao.

28Wado 'i talala lo 'e faamauria fufuae 'are fo gi gera ka ba'ela, ma gera ka funu 'alia fuae 'are gi. 'Ilitoe 'ai lo 'e etae ba'ela mae, sui tagae 'are gi, 'i buri fufuae 'are gi ka bi la tafa mae.

29Ma talasi fufuae 'are fo gi gera maua, wale fo ka fuli'aela fisunala tagae 'are gi, sulia 'e dao lo ala talasi fala fisu 'are na li.”

Tatalona God fulinai 'e wawade, wasua 'e ba'ela ala ali'afunai

(Matthew 13:31-32, 34; Luke 13:18-19)

30Jesus 'e sae lou 'uri 'e, “Lakae sae lou ko sulia na fe 'u'ulu fali fafuradania tatalona God fafia ioli lia gi li.

31'E 'uri 'e: Te wale 'e sakea fufuala 'ai la gera soia 'alia mastad, 'e titike ka liufia fufuala 'ai gi sui, ma ka fasia 'i laola wado.

32'I burila 'e fasia sui, fufuae 'are ba ka tatae, ma ka alua lo 'ai. 'Ai fo 'e ba'ela ka liufia lo 'ai afula gi. Ma ka too ala rarae 'ai ba'ela gi, ma malu gi gera ka lofo mae, ma gera ka raunailia tatafe gera gi ai.”

33Jesus 'e sae 'urifo fala ioli gi 'alia tarifulaana fo gi, ma ka sae sulia 'are 'e totolia geraka sai ali gi.

34Ma ka sae fada 'alia tarifulaana gi. Wasua ma, talasi 'e io 'ala talifilia failia waleli galona lia gi li, ka bi faamadakwa 'are gi sui fadaulu.

Jesus 'e too ala nanatana fafia koburu

(Matthew 8:23-27; Luke 8:22-25)

35'E raurafi lo ala fe atoa fo, Jesus ka sae 'uri 'e fala waleli galona lia gi, “Golu tofolo ga fala gulae 'osi lobaa.”

36Ma daulu ka tafisia lo logona fo, ma daulu ka la lo failia Jesus 'i laola baru ba 'e gwauru 'i laola. Ma nali baru lou 'i lififo.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

37Ma oru ba'ela ka tatae mae, ma lafolafo ka mabita lo mae 'i laola baru fo, ma ka garani wawalo lo.

38Ma Jesus 'e mo'osu 'ala 'i burila baru, ma ka alu gwau ala bogwau lia. Ma waleli galona lia gi ka fa adaa, ma daulu ka sae 'uri 'e, “Aofia golu kae garani mae lo! Iko 'ali 'o malata 'abero molaa 'e?”

39Ma Jesus ka tatae, ma ka balufia oru fo ka sae 'uri 'e, “'O aroaro lo!” Ma ka sae lou 'uri 'e fala lafolafo fo gi, “Moulu io too lo!” 'Urifo mola, ooru ba ka aroaro lo, ma 'osi ka folafola lo.

40Ma ka sae 'uri 'e fala waleli galona lia gi, “'Uta 'e moulu ka mau? Lau lesia fitoona amoulu agu iko 'ali ba'ela mola.”

41Ma daulu ka mau rasua lo, ma daulu ka soilidi kwailiu 'adaulu 'uri 'e, “Wale 'utaa 'e ooru ma lafolafo wasua gera rono lou sulia!”

Mark 5

Jesus 'e guraa te wale aloe 'are ta'a 'e io ala
(Matthew 8:28-34; Luke 8:26-39)

1Jesus failia waleli galona lia gi, daulu tofolo folosia 'osi 'i Galili, ma daulu ka li dao ala gulae 'osi fo ala provins 'i Gerasa.

2Ma talasi Jesus 'e sifo faasia baru li, te wale aloe 'are ta'a 'e io ala ka la mae faasia bao fala gigilunali ma ka la mae 'i so'ela Jesus.

3Wale fo ionala lo 'i laola bao 'urifo gi, ma iko ta ioli 'ali totolia firinala 'alia ta seni.

4Sulia talasi afula gi, gera firi fafia limala failia 'aela 'alia seni gi, sui ka mousia mola seni fo gi, failia ai 'i 'aela gi. Ma iko ta ioli 'ali nanata totolia daunala.

5Ma boni failia dani, 'e io 'i safitala bao ala gigilunali gi li ma ka rae 'i fofola uo gi ma ka akwa, ma ka talae kwaria 'ala rabela 'alia fau ladi gi.

6Talasi 'e io tatau 'ua mae ai, ka lesia lo mae Jesus, ma ka lalao mae, ka boururu 'i maala.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7-8Jesus ka sae 'uri 'e fala, “Aloe 'are ta'a fo, 'o latafa mae faasia wale 'e.” Ma 'i lia ka akwa ba'ela 'uri 'e, “Jesus! 'I'o, Wela God 'e nanata rasua. Ma ta 'e 'o oga koe taua agu? Lau ani ulu ko famu 'alia ratala God, ikoso kwatea ta kwaikwaina fagu!”

9Sui Jesus ka soilidi 'uri 'e ala, “Ite ratamu?” Ma 'i lia ka olisi 'uri 'e ala Jesus, “Ratagu Ramo Afula, sulia meulu afula rasua.”

10Ma ka ani ulu fala Jesus faasia bali na daulu faasia gwae falua fo.

11Ma bo afula rasua gera fana mola 'ada lou 'i babalila fe uo fo.

12Ma aloe 'are ta'a fo gi, gera ka ani ulu 'uri 'e fala Jesus, “'O kwate 'ameulu fala 'i laola bo lobaa gi, 'ali meulu ru 'ameulu 'i laola bo fo gi”

13Ma Jesus ka ala'alida, ma aloe 'are ta'a fo gi gera ka latafa faasia wale fo, ma gera ka lai ru 'i laola bo fo gi. Ma bo fo gi 'e totolia ta rua to'oli bo fo. Ma gera ka tafi ala fou kolaa 'ato ma gera ka toli 'i laola 'osi fo, ma gera ka gou geraka mae sui lo.

14Ma wale gera lio sulia bo fo gi li, gera ka tafi, ma gera ka faarono 'alia me 'are fo 'e fuli ala bo fo gi li 'i laola falua fo, ma falua wawade 'afuia gi lou. Ma ioli afula gi gera ka la fala lesinala me 'are fo 'e fuli.

15Talasi gera dao 'i so'ela Jesus, gera ka lesia wale ba aloe 'are ta'a afula gi gera io ala, 'e gwauru lo 'ala 'i lififo, ma ka toro lo, ma ka malata rada lo. Ma ioli gi gera ka mau, gera ka 'afero rasua.

16Ma ioli fo gera lesia me 'are fo 'e fuli 'urifo li, gera ka alaa fala ioli gi sulia wale fo aloe 'are ta'a gi gera ioio ala, ma gera ka alaa lou sulia bo fo gi.

17Ma 'i burila, alae ioli fo daulu ka sugaa Jesus 'ali la faasia gwae falua daulu.

18Ma talasi Jesus 'e rae lo 'i laola baru li, wale ba aloe 'are ta'a gi gera io ala 'i lao, ka soilidia Jesus 'ali 'e la failia.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Wasua ma Jesus iko 'ali ala'alia, ma ka sae 'uri 'e fala, "'O oli 'i falua 'i so'ela ioli 'o gi, ma ko farono gera 'alia 'are 'oka God 'e taua famu gi sui, failia kwaiamasinala famu."

20Ma wale fo ka la lo, ma ka faronoa ioli ala tofui lifi 'i Dekapolis 'alia 'are Jesus 'e tauda fala gi sui. Ma ioli gi sui gera ka 'afero rasua.

Jesus 'e too ala nanatana fafia matai failia maena
(Matthew 9:18-26; Luke 8:40-56)

21Jesus 'e tofolo lou ko fala na gulae 'osi. Ma talasi 'e li dao ioli afula gi gera ka logo 'afuia.

22Ma te wale etaeta 'i laola Luma fala fo'ana 'i laola falua fo li, ratala Jaeras, ka la mae. Ma talasi 'e lesia Jesus, ka boururu 'i maala 'aela,

23ma ka ani ulu 'uri'e fala, "Ke welageli lau 'e teoli maena lo. 'O la mae, 'ali 'o alua limamu fafia, 'ali gura ma ka mauri."

24Ma Jesus ka la lo failia. Ma logona ba'ela fo geraka la lo 'i burila, ma gera ka kwaibebesi lo.

25Ma te geli 'abu 'e tafalia sulia akwala wala rua fe nali ka sui lo li, 'e io lou 'i lififo.

26Ma ke geli ka rabefii rasua lo. Ma ka fafulua lo bata afula lia gi fala ioli kwaigurai afula gi, wasua 'ala ionala iko 'ali 'oka mola. 'E bi ta'a ka rasua mola lo.

27Ma talasi 'e ronoa ala saena sulia Jesus, ka suusuu mae 'i burila Jesus 'i safitala logona fo, ma ka dau tonala to'omi tekwa Jesus.

28Sulia 'e malata 'uri 'e, "Te 'ali lau dau tonala mola suisuinala to'omi Jesus, lau 'oka lo."

29Ma talasi 'e dau tonala mola to'omi Jesus li, nainali mola 'abu fo 'e tafa ala ka lana lo, ma ka saiala rabela 'e 'akwaa lo faasia me mataina fo.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Ala me talasi fo mola 'ala, Jesus 'e saiala nanatana lia 'e guraa te ioli. Ma Jesus ka bulusi 'i safitala logona fo, ka soilidi 'uri 'e, “Ite 'e dau tonala ko to'omi lau?”

31Ma waleli galona lia gi, gera ka olisi 'uri'e ala, “'O lesia mola 'amua ioli gera afula rasua ma gera ka bebesi 'o lo. 'Uta ko soilidi 'afia teke ioli 'e dau tonamu?”

32Wasua ma Jesus ka lio kwailiu 'ali 'e lesia ioli 'e taua me 'are fo li.

33Ma geli fo 'e saiala 'are 'e fuli fala, ma ka liu lebelebe mae 'alia mauna, ma ka boururu 'i maala 'aela Jesus. Ma ka faronoa 'alia 'are afula kwalaimoki 'e tauda gi.

34Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala, “Geli 'e God 'e gura 'o lo sulia 'o fakwalaimoki lau. 'O la lo 'amua, ma ikoso malata booboo, 'o 'akwaa lo faasia me mataina 'o.”

35Ma talasi Jesus kae alaa mola 'ala 'ua, nali ioli gera ka dao mae faasia luma Jaeras, ma gera ka sae 'uri 'e fala Jaeras, “Ke welageli ba 'o 'e mae lo. 'O ala faa 'aberosinala lou waleli faalalau.”

36Ma Jesus iko 'ali booboo mola sulia me 'are fo gera ilia, ma ka sae 'uri 'e fala Jaeras, “'O ala fitala na 'O alua fitona 'o gi agu”

37Iko 'ali 'e ala 'alia ta ioli lou 'ali la failia, talifilia mola Peter, ma James, failia walefae lia John.

38Ma talasi gera li dao 'i luma Jaeras li, Jesus ka ronoa nonena failia anina failia lagu na 'e ba'ela rasua.

39Ma Jesus ka ru ko, ka sae 'uri 'e fadaulu, “'E 'utaa 'e moulu ka ani, ma moulu ka lagu ka 'uri 'e rasua lo? Wela 'e iko 'ali mae 'e, 'e mo'osu mola.”

40Ma gera ka bi wasi 'ada 'alia Jesus. Ma 'i lia ka balida ko 'i maluma, ma ka talaia mama wela fo li, ma teite lia, failia waleli galona lia 'e gera io failia gi, ma gera ka ruu 'i laola mae tobi fo wela fo 'e teo ai.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

41Ma Jesus ka dau ala limala wela fo, ma ka sae 'uri 'e fala, “Talita kom!”
Fadanai 'e 'uri 'e, “Lau ilia famu wela 'oka lau, 'o tatae!”

42Ma wela fo ka tatae, ka ura ma ka liulo. Wela fo akwalae nali wala rua 'e
sui lo 'ala 'i burila futanala. Ma gera ka 'afero rasua 'alia me 'are fo.

43Wasua ma Jesus sae luida, fasia farononala lou ta ioli 'alia me 'are fo. Ma ka
ilia 'ali gera ranolia wela fo.

Mark 6

Ioli 'i Nasareti gi gera barasi 'alia Jesus

(Matthew 13:53-58; Luke 4:16-30)

1Jesus failia waleli galona lia gi, daulu tafisia lo lifi fo, ma daulu ka oli fala
falua 'e ba'ela mae ai 'i Nasareti.

2Ma ala Sabati, fe atoa ala mamalona li, Jesus ka faalalau 'i laola luma fala
foana li. Ma ioli afula gi gera ronoa, ma gera ka 'afero rasua. Ma gera ka soilidi
kwailiu 'uri 'e, “Ite 'e kwatea nanatana fala ka faalalau 'alia saenala God 'uri
'e, failia taunala 'are mama'ala gi?

3Me wale 'e golu sai 'oka mola 'agaulu ala. Lia wale ba kae galogalo lumaa
mola tae. Teite lia mola ba Mary. Nali walefae lia ba James, ma Josef, ma
Judas, failia Simon. Ma gelifae lia gi gera io mola 'ada 'i lifi'e.” 'Urifo, gera ka
barasi 'alia.

4Ma Jesus ka sae 'uri 'e fada, “Ioli ala falua gi li gera saiala fa'ilitoanala profet
gi. Wasua ma ioli ala falua lia 'i talala gi li, iolifuta lia gi 'ato 'ali gera fa'ilitoa.”

5Ma 'e iko 'ali totolia lo 'ali 'e taua tali 'are mama'ala 'i laola falua lia 'i talala.
Ma ka alua limala fafia barae ioli matai ma ka gurada.

6Ma ka 'afero rasua 'alia ikoe fakwalaimokina gera.

Jesus 'e kaea wale li lifurono gi

(Matthew 10:5-15; Luke 9:1-6)

'Urifo Jesus ka la ala mae falua galia 'i lififo gi li, ma ka faalalau ioli gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Ka soia akwala wala rua wale ala waleli galona lia gi 'i so'ela, ma ka kwatea nanatana fada fala balinala aloe 'are ta'a gi, ma ka logosi daulu sui mae ma ka tolini daulu 'ali too rua wale fala me lalana fo.

8Ma Jesus ka sae nasi 'uri 'e fadaulu, “Moulu ala sakenala ta me 'are fala lalana 'e, talifilia fe kuba mola moulu kae sakea. Ikoso 'ali 'amu sakea ta me fana, 'o ma ta wai, 'o ma tali bata.

9Moulu ka ru 'ae botu mola, ikoso moulu sakea lou ta me 'are 'ali rua lou ala mali 'o rufia lo.

10Ala ta ioli 'e kwalo 'amiu, 'amu ka io 'i soela lala ka dao ala talasi moulu kae tafisia falua la li.

11Ma ala moulu li dao ala ta falua, ma ioli 'i lifila gi iko 'ali gera kwalo 'amiu, ma iko 'ali gera ogaa mola rononamoulu, moulu ka la 'amoulu fasida. Ma moulu ka tafula fulafulala wado faasia 'aemoulu fala fabasunada 'alia kwaikwaina God dunala gera barasi 'alia rononala saenala God.”

12Ma daulu ka la lo, daulu ka fadaa fala ioli gi 'ali gera olisi faasia ta'ana gera gi.

13Ma daulu ka balia aloe 'are ta'a afula gi, ma daulu ka waiwaia ioli matai afula gi, ma gera ka gura.

Maenala John wale Fasiuabu
(Matthew 14:1-12; Luke 9:7-9)

14King Herod 'e ronoa 'are sulia Jesus gi lia kae faalalau ma ka guraa ioli gi li. Ma ratala Jesus ka talo lo 'i laola falua gi sui. Ma nali wale gera sae 'uri 'e, “John wale fasiuabu 'e mauri fa'alu lou! Lia 'e kae taua lou 'are mama'ala gi.”

15Ma nali wale lou gera ka sae 'uri 'e, “'I lia 'a Elaeja.” Ma nali wale gera ka sae 'uri 'e, “'I lia na profet, mala profet ba 'i lao mae gi.”

16Ala talasi Herod 'e ronoa 'are fo ioli 'e ilia sulia Jesus gi li, ka sae 'uri 'e, “John wale ba lau kwatea fala 'ole mousinala gwaula, lia 'e 'e tatae lou faasia maena.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17-20Herod 'e tolea mola Herodias, wateu walefae lia Filip. Ma John ka sae 'uri 'e fala Herod, “Taki God 'e luia ikoso tolea wateu walefae 'o li.” 'Urifo, liola Herodias ka ta'a rasua fala John, ma ka oga rauninala, wasua ma 'e 'ato rasua fala, dunala Herod 'e saiala John wale rada, ma wale 'e abu. Herod 'e maulia John, ma ka kakalia John. Herod talala lo 'e keria wale gi fala daunala John, ma gera ka alua 'i laola rara faasia Herodias. Herod 'e oga rasua ala rononala John, wasua ka malata guagua 'ala ala talasi kae fafuronosia saenala John ai.

21Mola Herodias ka malata daria me talasi agau fala rauninala John. Ala fe atoa fo Herod 'e fabaelaa fe atoa 'e futa ai, ka raunailia te fana na fala ioli ba'ela lia gi, failia ioli ba'ela lia fala kwalaana gi li, failia fainaonao 'i laola provins 'i Galili gi li.

22Ma ala me talasi fo, ulao Herodias 'e manotafa mae ka wae, Herod failia wale lia gi liafo gera fana ruru failia, geraka saola rasua failia ulao fo. Ma Herod ka sae 'uri 'e fala ulao fo, “Ta me 'are mola 'ala koe sugaa agu, lakae kwatea famu.”

23Ma ka alafuu 'uri 'e fala, “Tali ta koe sugaa agu, lakae kwatea famu, wasua 'ala ta aba ala tatalona 'e lau.”

24Ma ulao fo ka latafa ka la lo 'i soela teite lia, ma ka soilidi 'uri 'e, “Tali ta 'e lakae sugada?” Ma teite lia ka olisi 'uri 'e ala, “Gwaula John wale fasiuabu.”

25Ma ulao fo ka oli nainali 'i so'ela Herod, ma ka suga 'uri 'e ala, “Lau oga ko kwatea mae gwaula John wale Fasiuabu fagu 'i lofola ta taetae 'are ala me talasi 'e mola lo.”

26Ma Herod ka kwaimalatai rasua sulia me 'are fo. Sui wasua 'ala, sulia 'e alafuu 'i maala ioli 'e fana ruru failida gi, iko 'ali 'e luia lo faasia.

27Herod ka kwatea te wale fala li sakenala mae gwaula John. Ma wale fo ka la 'i laola raraa, ma ka 'ole mousia lo luala John,

28ma ka sakea mae gwaula 'i lofola te taetae 'are ma ka kwatea fala ulao fo, ma ulao fo ka kwatea fala teite lia.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

29Ma talasi waleli galona John gi gera rono ala me 'are fo li, gera la mae, gera ka sakea lo rabela, ma gera ka alomia lo.

Jesus 'e ranolia lima to'oli loli
(Matthew 14:13-21; Luke 9:10-17; John 6:1-14)

30Wale li lifurono gi daulu oli lo mae, ma daulu ka logo sui mae 'i so'ela Jesus, daulu ka faronoa 'alia 'are daulu tauda gi, failia 'are daulu faalalau sulida gi.

31Jesus failia waleli galona lia gi, daulu 'abero rasua sulia ioli afula gi gera tagoli dao mola 'ada ala lifi fo daulu io ai. Ma Jesus failia waleli galona lia gi iko 'ali daulu too lo ala ta me talasi fala fana na wasua. Ma Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, “Moulu la mae fae lau 'ali golu la fala ta me lifi buri tatau 'ali goluke mamalo ga 'agaulu.”

32Ma daulu ka la talifilidaulu 'alia baru fala lifi 'e aroaro.

33'E 'urifo wasua 'ala, ioli afula gi faasia falua gi sui gera lio raeda, ma gera ka lalao 'i laoada, ma gera ka eta li dao adaulu 'i lififo.

34Ma talasi Jesus 'e sifo faasia baru li, ka lesia te logona ba'ela lifi fo, ma ka kwaimalatai rasua sulia gera malaa lo sipsip iko ta wale fala lio na sulida gi. Ma ka faalalau gera 'alia 'are afula gi.

35Ma talasi da'afi kae garani sifo lo, waleli galona lia gi daulu la mae 'i so'ela, ma daulu ka sae 'uri 'e, “Lifi 'e iko ta ioli 'ali io ai, ma da'afi kae garani suu lo.

36'O ilia fala ioli 'e gi 'ali gera la lo 'ada, 'ali gera la ala mae falua 'e 'afuida gi, 'ali gera lai foli tali me fana.”

37Ma Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, “'I 'amoulu, moulu kwate fana 'ada.” Ma daulu ka soilidi 'uri 'e ala, “'Urila li ma 'o oga 'ali meulu kwatea ta maelae bata fala folinala berete 'ali 'e totolia ranolinala logona 'e?”

38Ma Jesus ka soilidi 'uri 'e adaulu, “Ta fita me berete moulu too ali? Moulu la moulu ka lai lio mae 'afia.” Ma talasi daulu darida lo daulu ka sae 'uri 'e, “Lima me berete gi mola failia rua lode ia gi.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

39'Urifo Jesus ka ilia fala waleli galona lia gi 'ali daulu ilia fala ioli fo gi 'ali gera ka gwauru 'alia bolubolunae ioli 'i fofola fasifasi marakwa.

40Ma gera ka gwauru 'i wado 'alia talanae ioli ma nali bolubolunae ioli lima akwala ioli.

41Ma Jesus ka sakea lima berete fo gi failia rua lode ia fo gi, ma ka lio 'alaa fala 'i nali, ma ka batafea God. Ma ka liia berete fo gi, ma ka kwatea fala waleli galona lia gi, 'ali daulu tolinia 'i matanala ioli fo gi. Ma ka tolinia lou rua lode ia fo gi fada.

42Ma ioli afula fo gi gera fana, ma gera ka bote sui lo.

43Mola, waleli galona lia gi gera ka golia lo orenala berete failia ia fo gi, ma gera ka fafonua akwala wala rua pera gi.

44Lima to'oli wale gi fo gera fana.

Jesus 'e liu 'i fofola 'osi
(Matthew 14:22-33; John 6:15-21)

45'I burila me 'are fo, Jesus ka keria waleli galona lia gi 'ali daulu eta fala na gulae 'osi 'alia baru, fala falua 'i Betsaeda. Ma 'i lia ka io 'ala 'i buri 'ali 'e ketaa logona fo.

46'I burila 'e alualu ala ioli afula fo gi, ka la 'i gwaula te fe uo 'ali foa 'ala.

47Ma talasi kae fuli 'ae rodo lo mae, baru ba lia lo 'i matanala 'osi, ma Jesus ka io mola 'ala 'ua talifilia 'i rara.

48Ma Jesus ka lesia waleli galona lia gi, gera galo nanata rasua lo ala foutanaa, sulia daulu laofia me oru. Ma 'i 'ofaedani, Jesus ka liu 'i fofola asi, ka laafi daulu mae. Ma ka garani liufi daulu lo.

49Ma talasi daulu leesia lia 'e liu 'i fofola asi li, daulu ka fia 'uri 'i lia te aloe 'are. Ma daulu ka akwa babali,

50suli daulu mau rasua lo ala talasi daulu lesia 'e liu 'i fofola asi li. Ma nainali mola Jesus ka sae ko 'uri'e fadaulu, “'I lau mola tae! Moulu ala mau na.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

51Sui mola, ka tae lo 'i laola baru fae daulu, ma oru ka aroaro lo. Ma daulu ka 'afero rasua,

52sulia iko 'ali daulu malinailia nanatana Jesus too ai fala ranolinala lima to'oli wale ba gi li 'alia lima me berete gi mola. Sulia malata daulu 'e taritarifaa rasua faasia malinailianala 'are fo daulu lesida gi.

Jesus 'e guraa ioli matai gi
(Matthew 14:34-36)

53Daulu faifolo ala 'osi fo, ma daulu ka sifo ala mae falua 'i Genesaret, ma daulu ka gwalua baru 'i lififo.

54Ma talasi daulu tafisia baru li, ioli 'i lififo gi gera lio raea nainali mola ala Jesus.

55Ma ioli gi gera ka lalao 'i laola 'afutala gwae falua fo gi, ma gera ka sakea mae ioli matai gi 'i fofola tafe gi fala lifi gera ronoa Jesus 'e io ai.

56Ma lifi Jesus 'e la ai gi sui, falua gera sakea mae ioli matai gi fala 'i uusina gera ka fateoda ma gera ka sugaa Jesus 'ali ioli matai gi gera ka dau tonala tamitamila to'omi tekwa lia. Ma ioli matai gera dau tonala gi sui gera ka gura lo.

Mark 7

Falafala Farasi gi li
(Matthew 15:1-9)

1Farasi gi ma nali wale falalau ala taki gi li, gera la mae faasia 'i Jerusalem, ma gera ka logo 'afuia Jesus.

2Ma gera ka lesia nali wale ala waleli galona Jesus gi iko 'ali gera sau lima sui ma gera ka bi fana. Iko 'ali daulu sau lima sulia falafala fo Farasi gi gera ilia fala ioli Jiu gi 'ali gera tau sulia.

3Jiu gi failia Farasi gi lou, gera tau sulia falafala koko gera gi gera faalalau lo mae 'alia. 'E 'ato gera ka fana ala ikoso gera sau lima sulia falafala ala sau limana li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Ma talasi gera ka oli mae faasia 'i uusina, 'e 'ato 'ali gera fana, ala iko 'ali gera sau lima ga sulia falafala gera lo mae 'i lao. 'Urifo gera ka rono sulia falafala afula gera gi, malaa saunala teu gi, failia fe kukii gi, ma dako gi.

5'Urifo Farasi gi, failia wale falalau ala taki gi li, gera ka soilidi 'uri 'e ala Jesus, "'Uta 'e waleli galona 'o gi iko 'ali gera ronosulia faalalauna koko gia gi gera alua lo mae faga, sulia iko 'ali gera saua mola limada ma gera fana lo?"

6Ma 'i lia ka olisi 'uri'e adaulu, "Aesea 'e sae kwalaimoki talasi ba 'e alaa suli 'amoulu. 'I 'amoulu wale 'oso'oso gi, malaa lia ba 'e gere 'uri 'e ai, 'God 'e ilia, ioli 'e gi, gera faaba'ela lau mola 'alia niduda, wasua ma malatada 'e tatau rasua faasi lau.

7Gera fo'asi lau gwaugwau mola 'ada, dunala gera faalalau mola 'ada sulia taki gera 'i talada gi, ma gera ka ilia 'uria taki God gi lo sefo!'

8"Moulu aburono ala taki God gi, ma moulu ka ronosulia mola faalalauna ioli li."

9Ma Jesus ka sae lou 'uri 'e fadaulu, "Moulu sai rasua ala barasina 'alia ma olisinala taki God gi, ma moulu ka rono mola sulia falafala 'i talamiu gi.

10Sulia Moses ba 'e sae 'uri 'e, ''O fabaelaa mama 'o, failia teite 'o.' Ma 'ala ta ioli 'e 'isia mama lia 'o ma teite lia, gera kae raunia.'

11Wasua ma, moulu faalalau rero 'uri 'e, ala ta ioli 'e too ala ta 'are 'e saiala kae ranaa 'alia mama lia 'o ma teite lia, ma ka sae 'uri 'e, 'Lakae kwatea 'are 'e gi fala God.'

12Moulu ilia 'uri 'e 'oka mola 'ala ala ikoso 'ali 'e ranaa lo mama lia failia teite lia 'i osiala me alafuuna fo 'e taua lo fala God 'alia 'are fo gi li.

13Ma ala 'e 'urilaa, faalalauna 'e moulu alua, 'e fadalaa saenala God. 'Are afula ta'a 'urifo gi moulu tauda."

'Are kae fa'uli'ulia ioli li
(Matthew 15:10-20)

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14'Urifo Jesus ka faisoi ka logosia lou mae logona ba'ela fo 'i so'ela, ma ka sae
'uri 'e fada, “Moulu fafurono fagu, ma 'amu ka malinailia:

15-16Ta me 'are mola 'ala ioli 'e 'ania ikoso taua 'ali 'uli'uli. Me 'are 'e fulia ta'ana
gi li, 'e fuli mae 'ala faasia liola ioli, lia lo 'e kwatea ioli ka 'uli'uli.”

17Ma talasi Jesus 'e tafisia lo logona fo li, ka ruu 'i laola luma failia waleli
galona lia gi, ma gera ka soilidia 'ali fadaa saena fo gi.

18Ma Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, “'Uri'e ma iko 'ali moulu sai mola ala 'are 'e
gi li 'e? 'Are ioli ka 'ania ikoso 'ali 'e fa'uli'ulia mola ioli 'i maala God,

19sulia fana 'e iko 'ali la 'i laola liola ioli. 'E la mola 'ala 'i laola lofola, ma ka
sigitafa lou 'ala 'i maluma faasia rabela.” 'I lulufala me alaana 'e lo Jesus 'e ilia
fana gi sui gera 'oka mola 'ada fala 'aninali.

20Ma Jesus ka sae lou 'uri 'e, “Ta me 'are ta'a ta wale ka fulia 'o ma ka ilia ka
rero me 'are la gi lo kae fa'uli'ulia 'i maala God.

21'I osiala malatana ta'a gi 'e manotafa mae faasia 'i laola liola ioli, lia ka taua
'are ta'a gi, ka tau ulao, ma ka beli, ma ka rau ioli,

22ma ka tau wateu, ma ka maka'uu, ma ka taua 'are ta'a afula gi, ma ka kotofia
ioli, ma ka ma'ali 'are, ma ka 'olafia ioli, ma ka faraea lia 'i talala, ma ka fefeo
ka nonoe.

23Sulia 'are afula ta'a fo gi sui gera latafa faasia liola ioli, lia 'e taua ka 'uli'uli
'i maala God.”

Galona toofunai Jesus 'ali 'e etae ranaa Jiu gi
(Matthew 15:21-28)

24Sui mola, Jesus ka la lo faasia lifi fo, ma ka la fala gulae falua 'i Taea. Ma
ka ru 'i laola te luma, sulia iko 'ali 'e oga ta ioli 'ali 'e saiala lia 'e 'e io 'i lififo
li, wasua 'ala 'e 'ato fala 'alia 'e agwa.

25Ma te geli ka ronoa liafo Jesus 'e dao, ma ka la nainali mae, ka boururu 'i
maala 'aela Jesus.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

26Ma geli fo, geli faasia 'i Fonisia 'i laola iona 'i Siria, ma 'i lia iko lou geli Jiu, ma ulao lia aloe 'are ta'a 'e io ala. 'Urifo, ka aniulu fala Jesus 'ali 'e balia aloe 'are ta'a fo faasia ulao fo lia.

27Ma Jesus ka sae 'uri 'e sulia Jiu gi liafo gera malaa wela gi li, “Meulu kae etae ranolia ga wela gi. 'E iko 'ali rada 'ali meulu etae taasia ga fana wela gi li fala kui gi.”

28Ma geli fo ka olisi 'uri 'e ala, “Aofia 'e, kui gi wasua gera sai mola 'ada ala 'aninala lou orenala fana fo 'e toli 'i malula tarapapa fala fanana 'ala wela gi li.”

29Sui Jesus ka sae 'uri 'e fala, “'O oli 'amua 'i falua 'o. Te aloe 'are ta'a la, 'e la lo faasia ulao 'o. 'I osiala me olisina la 'o taua agu 'e fatailia 'o fitoo.”

30Ma ka oli 'i falua, ma ka lesia ulao ba lia 'e mo'osu mola 'ala 'i laola tafe. Ma aloe 'are ta'a ba ka la kwalaimoki lo faasia.

Jesus 'e guraa te wale aninala 'e bali ma fokala ka 'ato

31Sui Jesus ka tafisia lo gulae falua 'i Taea, ma ka dao tarosi faasia 'i Saedon, ma gulae falua 'i Dekapolis, ma ka sifo lo ko fala 'i sulia 'osi 'i Galili.

32Ma ioli 'i lififo gi gera ka sakea mae te wale aninala 'e bali ma fokala ka 'ato 'i so'ela Jesus, ma gera ka aniulu fala Jesus 'ali 'e alua limala fafia wale fo.

33Ma Jesus ka talaia wale fo faasia logona fo 'ali 'e alu talifilidaroa, ma ka dilaa gagaula 'i laola aninala wale fo. Ma ka nisu 'i gagaula, ma ka dau tonala meala wale fo.

34Sui mola Jesus ka lio alaala fala 'i nali, ma ka tole manona ba'ela, ma ka sae 'uri 'e, “Efata!” Fadanai 'e 'uri 'e, “Tafa lo!”

35Me talasi fo, aninala wale fo ka tafa ma ka rono lo, failia fokala ka rarae lo ma ka fuli'ae ka sae madakwa lo.

36Jesus ka luia ikoso ta ioli 'ali farono kwailiu 'alia. 'Urifo wasua 'ala ioli gi gera alaa kwailiu mola 'ada 'alia gurana fo Jesus 'e taua ala wale fo li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

37Ioli gera ronoa me kwaiguraina fo li, gera ka 'afero rasua ma gera ka sae 'uri 'e, “'Ae wani! 'I lia 'e taua 'oka rasua ala 'are gi sui! Lia 'e taua wale ba aninala 'e bali ka rono lo, ma fokala ba 'e 'ato ka sae lo.”

Mark 8

Jesus 'e ranolia fai to'oli ioli gi
(Matthew 15:32-39)

1Iko 'ali 'e tekwa mola 'i burila 'are fo gi, te logona ba'ela ka dao mae. Ma talasi fo iko lo ta fana 'ada, Jesus ka soia mae waleli galona lia gi ma ka sae 'uri 'e,

2“Lau malataia alae ioli 'e sulia gera io lo faelau sulia olu fe atoa gi, ma iko lo ta fana fada fala 'i tara'ela.

3Ma ala gera fiolo ma laka olifailida 'i falua gera gi, gera kae toli sulia tala, sulia nali ioli ada falua gera gi 'e tatau.”

4Ma waleli galona lia gi gera ka soilidi 'uri 'e, “'I fe lo golukae daria ta fana kae totolia ranolinala ioli afula 'uri 'e gi 'i laola gulae lifi kwasi 'e iko 'ali totolia ta ioli 'ali io ai?”

5Ma Jesus ka soilidi 'uri 'e, “Ta fita me berete la moulu too ai?” Ma daulu ka olisi 'uri 'e ala, “Fiu me berete gi 'e.”

6Ma Jesus ka ilia fala logona fo gera ka gwauru 'i fua. Mola ka sakea fiu berete fo gi, ma ka batafea God, sui ka liia ma ka kwatea fala waleli galona lia gi, daulu ka tolinia ala logona fo.

7Ma daulu too lou ala barae lode ia wawade gi. Ma Jesus ka kwatea lou batafena fala God, ma ka ilia fala waleli galona lia gi daulu ka tolinia lou ala logona fo.

8Ma gera ka fana lala gera ka bote sui. 'I burila, waleli galona lia gi gera ka golia lo orenala fana 'i laola fiu pera gi lala ka fonu.

9Logona fo 'e totolia ta fai to'oli wale. Sui Jesus ka olifailida lo fala falua gera gi,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10ma 'i lia failia waleli galona lia gi, daulu nainali daulu ka tae 'i laola baru, ma daulu ka la fala na gulae falua 'i Dalmanuta.

Farasi gi gera sugaa Jesus 'ali 'e fulia ta 'are mama'ala
(Matthew 16:1-4)

11Ma nali Farasi gera la mae, ma gera ka olisusu failia Jesus, gera ka oga 'ali gera mailitonala. Lia fo gera ka sugaa 'ali 'e fulia ta 'are mama'ala, 'ali 'e fatailia nanatana God 'e kwatea mae ka io ala.

12'Urifo Jesus ka tole mano, ma ka sae 'uri 'e, "'Uta 'e ioli ala ului wale 'e li gera ka sugaa 'are mama'ala? Lakae ilia me 'are kwalaimoki famoulu, 'e 'ato 'ali lau fatailia mola tali 'are mama'ala fala ului wale 'e."

Iist ala Farasi gi li failia Herod lia fo iko 'ali gera fakwalaimokia Jesus lo Christ
(Matthew 16:5-12)

13Ma ka tafisida ka tae lou 'i laola baru, ma ka tofolo fala na gulae 'osi.

14Talasi daulu lo 'i laola 'osi li, waleli galona lia gi gera bulono 'alia sakenala mae tali me berete, wasua ma teke me berete mola daulu too ai 'i laola baru.

15Ma Jesus ka fabasu 'uri 'e adaulu, "Moulu ka lio 'oka suli 'amoulu faasia iist fala berete li lia 'e ala Farasi gi failia Herod."

16Ma gera ka alaa kwailiu 'uri 'e 'i safitada, "'E sae 'urifo 'i osiala iko 'ali golu sakea mae ta me berete."

17Talasi Jesus 'e saiai lia 'e iko 'ali daulu malinailia me saenaa fo sulia faalalauna ta'a fo Farasi gi failia Herod gera kae taua, ka sae 'uri 'e fadaulu, "'Uta 'e moulu ka alaa sulia lia 'e iko 'ali moulu sakea mae tali me berete? Iko 'ali moulu malinailia 'are 'ualo 'i lao gi laola malatae wale 'e lau ilia famoulu gi? Lau lesia malatamoulu 'e taritarifaa rasua faasia fakwalaimokina.

18Moulu lesia ma moulu ka ronoa 'are afula lau tauda gi, wasua ma iko 'ali moulu malinailida mola. Iko moulu malata mola tonala

19talasi ba lau liia lima me berete ba gi fala lima to'oli wale ba gi li? Ma ta fita pera ba moulu golia lou orenala fana ba 'i laola lala ka fonu?" Ma daulu ka olisi 'uri 'e ala, "Akwala wala rua pera gi."

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Ma Jesus ka soilidi lou 'uri 'e, “Ma talasi ba lau liia fiu me berete ba gi li fala fai to'oli wale, fita pera gi ba moulu golia orenala fana 'i laola lala ka fonu?” Ma daulu ka olisi lou 'uri 'e ala, “Fiu pera gi.”

[21]Ma 'i lia ka soilidi lou 'uri 'e adaulu, “'Uta 'e iko 'ali moulu saiala me 'are 'e lakae sae sulia?”

Jesus 'e guraa te wale maala 'e koro

[22]Daulu li dao ala falua 'i Betsaeda, ma ioli gi gera ka sakea mae te wale maala 'e koro, ma gera ka sugaa Jesus 'ali 'e dau tonala.

[23]Ma Jesus ka dau 'i limala wale fo, ka talaia fala 'i maluma faasia falua fo. Ma Jesus ka nisu 'i laola maala te wale fo, ma ka alua limala fafia. Sui, ka soilidi 'uri 'e ala, “'O lesia ta 'are?”

[24]Mola wale fo ka lio alaala ma ka sae 'uri 'e, “Lau lesia ioli gi, gera malaa 'ai gi, ma gera kae liu liu.”

[25]Sui Jesus ka alua lou limala fafia maala wale fo. Ma wale fo ka bi lio kwalaimoki, ma ka lio madakwa lo ala 'are gi sui.

[26]Ma Jesus ka keria lo fala 'i luma lia, ma ka sae 'uri 'e fala, “Ko alua la na ga ala mae falua lobaa li.”

Peter 'e fuunailia Jesus
(Matthew 16:13-20; Luke 9:18-21)

[27]Sui Jesus failia waleli galona lia gi daulu ka la fala mae falua 'afuia falua 'i Sesarea Filipae. Ma talasi daulu liu 'adaulu, 'i lia ka soilidi 'uri 'e ala waleli galona lia gi, “Ite ioli gi gera ili lau 'alia?”

[28]Ma daulu ka olisi 'uri 'e ala, “Nali ioli gera ili 'o 'alia John wale fasiuabu lia 'e mauri oli lou, ma nali ioli gera ka ili 'o 'alia Elaeja lia 'e mauri lou, ma nali ioli lou gera ka ili 'o 'alia na wale ala profet ba 'i lao gi lia 'e 'e mauri oli lou.”

[29]Ma Jesus ka soilidi lou 'uri 'e adaulu, “Ma 'i 'amoulu, moulu soi lau 'alia ite?” Ma Peter ka olisi 'uri 'e ala, “'I'o lo Christ, wale God 'e filia fala faamaurinala ioli lia gi li.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Ma Jesus ka sae nasi 'uri 'e fadaulu, “Moulu alua faronona 'ali lau fala ta ioli.”

Jesus 'e sae sulia maenala
(Matthew 16:21-28; Luke 9:22-27)

31Ma Jesus ka fuli'ae 'uri 'e fala faalalaunala waleli galona lia gi, “'I lau, Wela Wale li, lakae famalifii ala 'are afula gi. Ma wale etaeta gi, failia fata abu ba'ela gi, failia wale falalau ala taki gi li, gerakae barasi 'ali lau. Ma gera kae rauni lau, ma ala olula fe atoa, Lakae tatae faasia maenaa.”

32Ma ka alaa madakwa rasua sulia me 'are fo. Ma Peter ka talaia wawade ko ala fasia alae waleli galona fo, ma ka balufia.

33Wasua ma Jesus 'e bulusi, ka lio fala waleli galona lia gi, ma ka balufi 'uri 'e ala Peter, “Wale 'e li Saetan 'o la tatau ko faasi lau. Malata 'o gi 'are ioli li mola, 'e iko 'alia malata God gi.”

34Mola Jesus ka soia mae logona fo failia waleli galona lia gi 'i so'ela, ma ka sae 'uri 'e, “Ta ioli mola 'ala 'e oga kae dona lau, ikoso 'ali 'e malata 'abero sulia 'are lia 'i talala 'e ogada gi. Lia ka marabe fala dona nagu, wasua ka famalifii, 'o ma ka mae ala 'ai rara folo.

35Ta ioli mola 'ala 'e barasi 'alia dona nagu, sulia 'e oga kae taua 'ala sulia kwaiogalina lia gi 'i talala, 'i lia kae talafia maurina firi. Wasua ma ala ta ioli mola 'ala kae mae fagu ma fala Faronona 'Oka 'e, 'i lia kae too ala maurina firi.

36Ala ta ioli ka too ala 'arela molagali sui, ma ka mae, ma ka io tatau faasia God, 'are la gi 'ato 'ali gera fulia mola ta me 'okana fala.

37Iko ta ioli 'ali 'e totolia folinala maurina firi 'alia bata.

38Ma ala ta ioli 'e mau fafi lau failia saenagu 'i laola atoali ta'ana 'e ioli gi gera ikoe foasia lo God, 'urila talasi la kae dao mae failia wasinosinona Mama lau li failia eniselo abu gi, 'I lau, Wela Wale li, lakae mau lou 'alia.”

Mark 9

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1Mola Jesus ka sae lou 'uri 'e, “Lakae ilia lou famoulu, nali wale amoulu, ala alae wale 'e, ikoso 'ali daulu mae lala daulu ka lesia God kae 'ilitoa fafia ioli lia gi 'alia nanatanala.”

Jesus 'e fatailia nanatana lia failia kwanakwanana lia
(Matthew 17:1-13; Luke 9:28-36)

2'I burila olo fe atoa gi, Jesus ka talaia Peter, ma James, failia John, daulu ka rae fala gwaula fe uo ma daulu ka io talifili daulu 'i lififo. Ma talasi daulu lio ko, daulu ka lesia Jesus 'e olisi 'i maa daulu,

3ma to'omi lia ka wasinosino, ma ka kaka'a rasua. 'E kaka'a ka liufia lo ta to'omi kaka'a ta ioli 'i laola falua 'e 'i wado 'e saua.

4Ma olu waleli galona fo gi daulu ka lesia Elaeja failia Moses, daro dao tafanae mae 'i soedaulu, ma daro ka alaa failia Jesus.

5Ma Peter ka sae 'uri 'e fala Jesus, “Aofia 'e 'oka rasua fagaulu 'ali golu io 'agaulu 'i lifi'e. Meulu kae raunailia olu babala gi, ta ai famu, ta ai fala Moses, ma ta ai fala Elaeja.”

6Peter 'e sae 'urifo, sulia iko 'ali 'e sai lo ala ta me 'are fala ilinai, sulia daulu mau rasua lo.

7Ma me dasa ka sifo mae ma ka 'afu fafi daulu. Ma linela God ka talulu mae faasia me dasa fo ma ka sae 'uri 'e, “Te wela moutae lau lo 'e, lau kwaima rasua ala. Moulu rono sulia!”

8Ma daulu ka lio nainali 'afui daulu, ma iko 'ali daulu lesia lo ta wale fae daulu, talifilia Jesus mola.

9Talasi daulu sifo lo mae faasia fe uo fo li, Jesus ka sae lui 'uri 'e adaulu, “Moulu ala faronoanala ta ioli 'alia me 'are 'e moulu lesia, lala ka dao ala talasi la 'i lau, Wela Wale li, lau tatae lo faasia maenaa.”

10Ma daulu ka ronosulia saenala, ma daulu ka alaa kwailiu 'uri 'e 'i safitadaulu, “Malatae wale 'utaa 'e 'e ilia, ‘Lakae tatae faasia maenaa ale?' ”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11Ma daulu ka soilidi 'uri 'e ala, “'Uta 'e wale falalau ala taki gi li gera ka ilia Elaeja kae etae dao mae?”

12Ma Jesus ka olisi 'uri'e adaulu, “Elaeja 'e etae dao kwalaimoki mae tatabula, 'ali 'e rerei 'ali 'are gi sui. Iko 'ali moulu roronoa 'i laola Geregerena Abu lia ba 'e ilia Wela Wale li kae famalifii rasua ma ioli gi gera kae barasi'alia.

13Lakae ilia famoulu, Elaeja 'e etae dao lo, ma ioli gi geraka taua 'are ta'a gera oga 'ali gera taua ala gi, malaa lia ba Geregerena Abu 'e sae lo mae suli lia.”

Jesus 'e guraa te wela aloe 'are ta'a 'e io ala
(Matthew 17:14-21; Luke 9:37-43a)

14Ma talasi daulu oli lo mae 'i safitala waleli galona gera io ko 'i buri gi li, daulu ka lesia te logona ba'ela gera logo 'afuida. Ma nali wale falalau ala taki gi gera olisusu failida.

15Ma talasi ioli gi gera lesia Jesus, gera ka 'afero rasua, gera ka lalao ko, ma gera ka babalafe fali kwalogaea.

16Ma Jesus ka soilidi 'uri 'e ala waleli galona lia gi, “Ta gi la moulu kae olisusu 'uri 'e fafida failia alae wale la.”

17Ma te wale 'i laola logona fo li, ka olisi 'uri 'e ala, “Waleli Faalalau, lau sakea mae ke wela wale lau famu. Aloe 'are ta'a 'e io ala, ma iko 'ali 'e saesae lo.

18Ma talasi aloe 'are ta'a fo ka dao ala, kae 'ui'ui 'alia 'i wado. Ma fokala ka futofutoa, ka 'alaniriniri, ma rabela ka gaga'ai sui. Ma laka aniulu fala waleli galona 'o gi 'ali daulu balia aloe 'are ta'a fo, ma 'e 'ato rasua fadaulu.”

19Sui Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, “'Uri 'e iko 'ali moulu fakwalaimoki lau 'ua! Lau toetoela lo 'alia ikoe fitoonana 'e 'amoulu. Lau io fae 'amoulu ka dao lo 'uri 'e, totolia moulu ka fakwalaimoki lau lo. Sakea mae wela la fagu.”

20Ma daulu ka sakea mae wela fo fala Jesus. Ma talasi aloe 'are ta'a fo 'e lesia Jesus, ka 'ui 'alia wela fo 'i wado, ma ka bulusia, ma fokala ka futofutoa sui lo.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Ma Jesus ka soilidi 'uri 'e ala mama wela fo li, “Talasi ta 'e me 'are 'e 'e fuli ala wela 'e?” Ma 'i lia ka olisi 'uri 'e ala Jesus, “'E fuli 'ua lo mae ala wawadenala.

22Talasi afula 'e 'ui lo mae 'alia 'i laola dunaa ma 'i laola kwai, 'uri 'ali raunia 'ali mae. Ma ala 'e totoli 'o mola 'ala 'o malatai 'ameroa mae, ma ko kwairanai ameroa.”

23Ma Jesus ka sae 'uri 'e, “'Eo, 'o fakwalaimoki lau! 'Are gi sui 'e talawarau mola 'ala fala ta ioli mola 'ala 'e fakwalaimoki lau.”

24Iko 'ali dole mola mama wela fo li ka akwa 'uri 'e, “Lau fakwalaimoki! Wasua 'ala rana lau mae, 'ali fitoona lau 'ali nanata ma ka lalifu!”

25Talasi Jesus 'e lesia logona fo kae tatu mae fala me lifi fo li, ka sae 'uri 'e fala aloe 'are ta'a fo, “'I'o aloe 'are 'e 'o fabalia aninala wela 'e li, ma ko fa'atoa lo fokala wela 'e li, lau ilia famu 'o latafa mae, ma ikoso olifaeburi ko iofia lou wela 'e.”

26Ma aloe 'are ta'a fo ka rii, ma ka 'asua wela fo, ma ka latafa lo faasia. Ma wela fo lesinala ka malaa lo ioli 'e mae lo. Ma ioli afula gera ka sae 'uri 'e, “'E mae lo.”

27Wasua ma, Jesus ka dau ala limala wela fo, ma ka fatataea, ma wela fo ka tatae.

28Talasi Jesus 'e ru 'i laola luma li, waleli galona lia gi daulu ka soilidi 'uri 'e ala talasi daulu io talifilidaulu, “'Uta fo ka 'ato fameulu fala balinala aloe 'are ta'a ba?”

29Ma Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, “Te foana mola 'e totolia balinala aloe 'are ta'a 'uri fo gi, iko ta me 'are lou.”

Jesus 'e sae lou sulia maenala
(Matthew 17:22-23; Luke 9:43b-45)

30Talasi fo, Jesus failia waleli galona lia gi daulu tafisia lifi fo, ma daulu ka la lo fala gulae falua 'i Galili. Ma Jesus iko 'ali oga ta ioli 'ali saiala me lifi fo daulu io ai,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31sulia 'e faalalau 'uri 'e ala waleli galona lia gi, “'I lau, Wela Wale li, gerekae kwate lau fala malimae lau gi, ma gera kae rauni lau. Ma 'i burila olu fe atoa gi, lakae tatae oli lou faasia maenaa.”

32Wasua ma waleli galona Jesus gi iko 'ali daulu malinailia me 'are fo Jesus 'e ilia, ma daulu ka mau 'alia soilidinala.

Moulu alua alafaitalilina sulia ite 'e baela 'o ma ka eta, moulu galo mola folosia ioli.
(Matthew 18:1-5; Luke 9:46-48)

33Ma talasi daulu li dao ala falua 'i Kapaneam, ma daulu ka ru 'i laola luma li, Jesus ka soilidi 'uri 'e ala waleli galona lia gi, “Ta ba moulu alafaitalili mae fafia sulia tala?”

34Wasua ma iko 'ali daulu ilia ta me 'are, suli daulu alafaitalili mae fafia ite adaulu lo 'e ba'ela ka 'ilitoa fafi daulu sui.

35Ma Jesus ka gwauru 'i fua, ma ka soia mae akwala wala rua waleli galona ba lia gi 'i so'ela, ma ka sae 'uri 'e, “ala ta ai amoulu 'e oga 'ali 'e eta eta, 'i lia kae alu lia ka 'isiburi, ma 'i lia lo wale kae galo folosia ioli gi sui.”

36Sui Jesus ka talaia mae te wela, ma ka fa'uraa 'i safitadaulu. 'E ofia wela fo, ma ka sae 'uri 'e fadaulu,

37“ala ta ioli kae kwaloa ta wela wawade 'uri 'e 'alia ratagu, 'i lia 'e kwalo lau lou. Ma ala ta ioli 'e kwalo lau, iko 'ali 'e kwalo lau talifili lau mola, 'e kwaloa lou God 'e 'e kwate lau mae.”

Ite 'e iko 'ali ura bolosi 'amiu, 'i lia fae 'amiu
(Luke 9:49-50)

38John 'e sae 'uri 'e fala Jesus, “Waleli Falalau, meulu lesia te wale 'e balia aloe 'are ta'a gi 'alia ratamu. Ma meulu ka luia faasia taunala me 'are fo, sulia 'i lia 'e iko lou ta wale ala alae wale 'e golu.”

39Ma Jesus ka sae 'uri 'e, “Moulu ala luinala lou, sulia ta ioli mola 'ala 'e taua ta 'are mama'ala 'alia ratagu, 'e 'ato 'ali lia ka ilia lou ta me 'are ta'a agu.

40Ala ta wale 'e iko 'ali 'e malimae agaulu, 'i lia wale golu la.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

41Lakae ilia me 'are kwalaimoki famoulu, ala ta wale 'e kwatea ta mae teu kwai famoulu, 'i osiala 'i 'amoulu ioli lau gi, ioli la kae sake kwalaimoki ala kwaiarana lia.

Jesus 'e fabasua ioli gi sulia ta'ana
(Matthew 18:6-9; Luke 17:1-2)

42"Ala ta wale ka kwatea ioli 'e gera mamaea gi gera ka toli faasia fitoona gera agu, 'e 'oka 'ali gera gwalua ta fau ba'ela 'i luala, ma gera ka gulufaua 'i laola asi matakwa.

43-44Ma ala ko oga 'ali 'o taua ta me 'are ta'a 'alia limamu, 'ole mousia fa'asi 'o. 'E ke 'oka mola 'ala famu ala ko io tekwa 'amua 'i laola maurina 'i nali failia teke fili lima, ka liufia ala ko bi sifo 'i laola lifi ala kwaikwainali failia rua lima gi, lifi dunaa 'e 'ago firi ai.

45-46Ma ala ko oga 'ali 'o taua ta 'are ta'a 'alia 'aemu, 'ole mousia fa'asi 'o. 'E ke 'oka mola 'ala famu ala ko io tekwa 'amua 'i laola maurina 'i nali failia teke fili 'ae, ka liufia ala ko bi sifo 'i laola lifi ala kwaikwainali failia rua 'a'ae gi.

47Ma ala 'o oga 'ali 'o taua ta 'are ta'a 'alia maamu, 'o lafua 'amua fa'asi 'o. 'E ke 'oka mola 'ala famu ala ko ru 'i laola Tatalona God failia ta teke fili maa, ka liufia ala ko bi sifo 'i laola lifi ala kwaikwainali failia rua maa gi.

48Te lifi fo, wawaa gi gera 'ania ioli gi, ma ioli fo gi ikoso 'ali gera mae, failia dunaa fo 'e 'agofia ioli gi li kae 'ago firi.

49"Sulia gera alua dunaa 'i fofola ioli gi sui, ka malaa lo me asi gera tagalailia laola fana li."

50"Me asi 'e 'oka lo, wasua ma ala asiasilanai 'e fulu lo faasia, 'e 'ato 'ali ta me 'are 'ali kwatea 'ali 'e asiasila faeburi lou." "'Urifo lou, moulu ka fababalafea ioli gi malaa lou meme asi 'e fa'oka fana li. Ma moulu ka io 'alia aroarona 'i safitamoulu."

Mark 10

Jesus 'e faalalau sulia lugasinala wateu
(Matthew 19:1-12; Luke 16:18)

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1Sui Jesus ka tafisia 'i Kapaneam, ma ka la fala gulae falua 'i Judea, ma ka tofolo ala kwai 'i Jodan. Ma ioli afula gi gera ka logo mae 'i soela, ma ka falalau gera, malaa lia ba 'e fuli ka falalau lo mae.

2Ma nali Farasi gera ka la mae 'i so'ela Jesus, ma gera ka mailia fareronala faasia taki Moses, ma gera ka soilidi 'uri'e ala, “'Uri'e ma taki Moses 'e ala mola 'ala 'alia wale ka lugatailia wateu lia?”

3Ma Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, “Ta ba Moses 'e kwate kwaikaena famiu 'alia sulia me 'are 'e?”

4Ma gera ka sae 'uri 'e, “Moses 'e ala'alia wale ka gerea ta 'abae 'are 'ali 'e fatailia barasina 'e taua ma ka kwatea fala wateu lia, 'ali lugasia lo.”

5Ma Jesus ka sae 'uri 'e, “Moses 'e geresia taki la famoulu sulia 'e 'ato fala faalalaunamoulu.

6Wasua ma, fuli lo mae ala talasi God 'e raunailia 'are gi sui, Geregerena Abu 'e ilia, “'E raunailia ioli 'alia wale ma geli.

7'I osiala me 'are fo, wale ka tafisia mama lia failia teite lia, ma ka 'ado failia wateu lia,

8ma daro ka alua teke malata mala teke ioli mola lo.' 'E iko lou ta rua ioli tootoo, ma teke ioli lo.

9Lia fo, 'are God 'e 'adoa lo ka io 'ala 'urifo, iko 'ali 'oka fala ta ioli 'ali tatalia lou.”

10Ma talasi Jesus failia waleli galona lia gi daulu oli 'i luma, daulu ka soilidia malutala me 'are fo.

11Ma ka olisi 'uri 'e adaulu, “Ta wale mola 'ala 'e lugatailia wateu lia, ma ka tolea 'ala ta wateu mamata, 'e tau wateu lo fafia wateu lia.

12Ma 'e 'urifo lou, ala ta wateu 'e lugasia arai lia, ma ka tolea lo ta wale mamata, 'i lia 'e tau arai lo fafia arai lia.”

Jesus 'e fa'oka wela wawade gi
(Matthew 19:13-15; Luke 18:15-17)

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Nali ioli gera sakea mae ke wela wawade gera gi 'i so'ela Jesus, 'ali 'e dau tonada ma ka fa'okada, wasua ma waleli galona lia gi gera ka balufia ioli fo gi.

14Ma talasi Jesus 'e lesia me 'are fo li, ka ogata'a, ma ka sae 'uri 'e fadaulu, “Moulu ala 'alia wela wawade gi 'ali gera la mae 'i soegu, moulu ka alua bolosinada. Dunala ioli 'e malata kwalaimoki ka malaa wela wawade, 'i lia 'e totolia iona 'i laola Tatalona God.

15Lakae ilia 'are kwalaimoki famoulu, ala ta ioli 'e iko 'ali fakwalaimoki malaa wela wawade, 'e 'ato rasua 'ali 'e ru 'i laola Tatalona God.”

16Ma Jesus ka ofia wela wawade fo gi, ma ka alua limala fafida, ma ka fa'okada.

Te wale too 'are
(Matthew 19:16-30; Luke 18:18-30)

17Talasi Jesus 'e fuli'ae ka la lou ko sulia talaa li, te wale 'e lalao mae, ma ka boururu 'i maala. Ma ka soilidi 'uri 'e, “Waleli Falalauna 'Oka, ta taa 'oka 'e laka taua 'ali lau too ala maurina firi?”

18Ma Jesus ka olisi 'uri 'e ala, “'Uta 'e ko soi lau 'alia wale 'oka? Iko ta ioli 'ali 'oka, te God mola 'e 'oka.

19'E 'oka ko saiala alaana 'ilitoa ba God 'uri 'e gi, ‘Ko ala rau ioli na, ma ikoso tau ta'a fasia arai 'o ma wateu 'o, ma ikoso beli, ma ikoso kotofafi ta ioli, ma ikoso kotofia ma ko belia ta ioli, ma ko fa'atoa mama 'o failia teite 'o.' ”

20Ma 'i lia ka sae 'uri 'e, “Waleli Falalauna, 'e fuli lo mae ala talasi lau wawade, laka ronosulia lo mae taki 'e gi sui.”

21Mola, Jesus ka lio ko fala 'alia kwaimanaa, ma ka sae 'uri 'e fala, “Teke me 'are mola 'e iko 'ua amu. 'O la ma ko foli 'alia too 'arena ba 'o sui, ma ko sakea bata ai gi, ma ko kwatea fala ioli siofa gi, ma ko bi too ala too 'arena 'i nali. Sui ko dona buri lau.”

22Me talasi wale fo 'e ronoa mola 'are fo gi li, maala ka lio kwaimalatai lo. Ma ka la lo 'ala failia kwaimalataina, sulia 'i lia wale too 'are rasua.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23Sui Jesus ka lio ko fala waleli galona lia gi ma ka sae 'uri 'e, “'E 'ato rasua fala ioli too 'are gi 'ali gera ru 'i laola Tatalona God.”

24Ma waleli galona lia gi gera ka 'afero rasua 'alia alaana fo gi. Sui Jesus ka sae lou 'uri 'e fadaulu, “Alae wela lau, 'e 'ato rasua fala ruuna 'i laola Tatalona God.

25'E 'ato rasua 'alia ta kamel 'ali 'e ruu sulia mae kwakwaana wawade 'i mala suli li. 'E 'ato ka lai liufia lou 'ali ta ioli too 'are 'ali 'e ruu 'i laola Tatalona God.”

26Ma waleli galona lia gi daulu ka 'afero rasua, sulia daulu fia 'uria too 'are na 'oilakina mae faasia God tafo. Ma daulu ka soilidi kwailiu adaulu 'uri 'e, “'Urilali mala ikoso ta ioli 'ali too ala maurina firi?”

27Ma Jesus ka lio ragaragaa ko fadaulu ma ka sae 'uri 'e, “'E 'ato fala ioli gi talada 'ali gera too ala maurina firi, wasua ma fala God iko 'ali 'ato mola. 'Are gi sui 'e talawarau fala God.”

28Ma Peter ka sae 'uri 'e fala, “'I 'ameulu meulu tafisia lo 'are gi sui 'ali meulu dona 'o!”

29Ma Jesus ka olisi 'uri 'e ala, “'Eo, lakae ilia famoulu, ala ta ioli kae tafisia luma lia, 'o ma walefae lia gi, 'o ma gelifae lia gi, 'o ma mama lia, 'o ma teite lia, 'o ma wela lia gi, 'o ma wado lia, dunagu failia Faronona 'Oka 'e,

30'i lia kae too lou ala 'are la gi ka afula ka liufia lou 'i lao. 'I lia kae too 'are afula lou malaa luma gi, failia walefae gi, ma gelifae gi, ma teite gi, failia wela gi, ma wado. Ma kae too lou ala famalifiina. Ma talasi kae dao mae, 'i lia kae too ala maurina firi.

31Wasua 'ala ioli afula gera eta 'i lao gi, gera kae 'isiburi, ma ioli afula 'e gera 'isiburi gi, gera kae etaeta 'i lao.”

Olula me talasi Jesus 'e sae sulia maenala
(Matthew 20:17-19; Luke 18:31-34)

32Jesus failia waleli galona lia gi, daulu la sulia tala fala 'i Jerusalem, ma Jesus ka etaeta ko adaulu. Ma waleli galona lia gi daulu ka 'afero rasua, failia ioli

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gera dona daulu ko gi, gera mau rasua. Ma Jesus ka talaia akwala wala rua waleli galona lia gi ka ke 'idu tatau lou ko faasia ioli gi. Ma ka bi farono daulu 'alia me 'are kae fuli fala.

33Ma Jesus ka sae 'uri 'e, “Moulu fafurono! Golu kae laa fala 'i Jerusalem, ma gera kae 'oi 'agua ma gera kae kwate lau, Wela Wale li, fala fata abu ba'ela gi failia wale falalau ala taki gi li. Ma gera kae kwate kwaikwaina fagu fala maenagu, ma gera kae kwate lau fala ioli mamata gi.

34Ma ioli la gi gera kae faora 'ali lau, ma gera kae nisufi lau, ma gera kae kwai lau, ma gera kae rauni lau. Ma ala olula fe atoa, lakae tatae lou faasia maenaa.”

James failia John daro sugaa Jesus
(Matthew 20:20-28)

35'Urifo mola, James failia John, rua wela wale Sebedi gi, daro ka la mae 'i so'ela Jesus, ma daro ka sae 'uri 'e, “Waleli Falalauna, 'i 'ameroa mera oga ko kwatea ta me 'are mola 'ala mera kae sugaa amu.”

36Ma Jesus ka soilidi 'uri 'e adaroa, “Ta mora oga 'ali lau taua famoroa?”

37Ma daro ka olisi 'uri 'e ala, “Talasi koe 'ilitoa fafia molagali ma 'are gi sui, ko ala 'alia ta wale ameroa 'ali 'e gwauru 'i aba aolo amu, ma ta wale ala aba mauli amu fala 'ilitoana fafia ioli gi li.”

38Ma Jesus ka sae 'uri 'e fadaroa, “Mora raria me 'are 'e mora sugaa 'uri 'e ai. 'Uri mora totolia mola 'amoroa famalifiina 'e kae dao agu?”

39Ma daro ka olisi 'uri 'e ala, “'I 'ameroa mera totolia mola 'ameroa fala taunai.” Ma Jesus ka sae 'uri 'e fadaroa, “Aia 'e 'oka, mora kae famalifii lou malaa 'i lau.

40Wasua ma iko 'ali lau lakae filia ite kae gwauru 'i gula aolo agu ma gula mauli agu. Talifilia God lo kae kwatea lifi 'urifo gi fala nalife ioli lia 'e rerei 'alida maasida.”

41Ma talasi akwala waleli galona fo gi daulu ronoa me 'are fo li, daulu ka ogata'a fala James failia John.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

42Ma Jesus ka logosi daulu ma ka sae 'uri 'e fadaulu, “Moulu sai mola 'amoulu ai wale ba'ela 'e gera 'ilitoa fala ioli 'e iko 'ali gera Jiu gi li, gera too ala nanatana, ma gera sai rasua ala suunaenala ioli fala taunala 'are gera ogada gi.

43Wasua 'ala, ikoso ke 'urifo lou 'i safitamoulu. Ala ta ioli amoulu 'e oga ka etaeta, 'i lia ka saiai 'i lia ioli fali galo mola folosi 'amoulu.

44Ma ala ta ioli amoulu 'e oga ka 'ilitoa, 'i lia ka galo gwaugwau fala ioli gi sui.

45Sulia 'i lau, Wela Wale li, iko 'ali lau la mae 'ali ioli 'ali galo folosi lau. Wasua ma lau la mae 'agua 'ali lau galo folosia ioli gi sui, ma laka kwatea maurinagu fala faamurinala ioli afula gi.”

Jesus 'e guraa te wale maala 'e koro
(Matthew 20:29-34; Luke 18:35-43)

46Ala me talasi fo, Jesus failia waleli galona lia gi daulu dao lo mae ala falua 'i Jeriko. Ma talasi daulu tafisia lo falua fo failia logona ba'ela fo li, te wale maala 'e koro 'e gwauru mola 'ala 'i sulia tala fala suganaa. Ratala Batimeas, wela Timeas.

47Ma talasi 'e ronoa Jesus, wale 'i Nasareti kae lao mae, ka akwa 'uri 'e, “Jesus 'i'o la wela wale ala kwalofa David, 'o amasi lau mae.”

48Ma ioli gi gera ka famanoa geraka saebolosia ma gera ka ilia fala 'ali 'e io aroaro. Wasua ma 'e bi akwa ka ba'ela rasua lou 'uri 'e, “Ulufa'alu fo ala kwalofa David li, 'o amasi lau mae!”

49Ma Jesus ka mano ma ka sae 'uri 'e, “Moulu soia mae.” Ma geraka soia Batimeas, ma gera ka sae 'uri 'e, “'O babalafe! Tatae lo, Jesus 'e faisoi lo mae famu.”

50Suimola ka tasia lo to'omi ba'ela lia, ma ka tatae nainali, ma ka la lo 'i so'ela Jesus.

51Ma Jesus ka soilidia 'uri 'e, “Ta 'o oga 'ali lau taua famu?” Ma wale maa koro fo ka olisi 'uri 'e ala Jesus, “Waleli Falalauna, lau oga 'ali lau lio lou.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

52Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala, “'O la lo. 'O Lio lo dunala 'o fakwalaimoki lau.”
Ma iko 'ali dole mola mala ka madakwa lo, ma ka donaa lo Jesus sulia talaa.

Mark 11

Jesus 'e ruu 'i laola falua 'i Jerusalem
(Matthew 21:1-11; Luke 19:28-40; John 12:12-19)

1Talasi Jesus failia waleli galona lia gi daulu li dao garania falua 'i Jerusalem, daulu dao ala falua 'i Betfeis ma 'i Betani, gwaula fe uo gera soia 'alia 'i Olif. Mola, 'i lia ka kwatea na rua wale ala waleli galona lia gi, daro ka eta lo 'i lao.

2Ma ka sae 'uri 'e fadaroa, “Mora la ala mae falua lobaa mora laofia ko. Ma talasi mora ka lai dao 'i lififo li, mora kae lesia te dongki. Gera firia mola 'ada dongki fo, ma iko ta ioli 'ali'e tae tae 'ua 'i fofola. Mora ka tatalia, ma mora ka talaia mae fala 'i lifi'e.

3Ma ala ta ioli ka soilidi 'amoroa, “'Uta 'e mora ka tatali 'uri 'e ala dongki 'e?' Mora ka ilia fala, Aofia 'e boboo fai, ma kae olifae nainali lou mae ai 'i lifi 'e.' ”

4Ma daro ka la lo, daro ka lesia ke dongki gera firia mola 'ada sulia tala 'i mala te luma. Ma talasi daro kae tatalia,

5nali wale gera ura 'i lififo, gera ka soilidi 'uri 'e adaroa, “Ta la mora kae tatalia ke dongki la fai?”

6Ma daro ka olisidaulu mala me ilina ba Jesus 'e taua fadaroa, ma wale fo gi ka ala 'alia fadaroa.

7Ma daro ka talaia mae ke dongki fo 'i so'ela Jesus, ma daulu ka folotailia lo me to'omi daulu gi fali rafalia fofola donki fo, ma Jesus ka rae 'i fofola.

8Ioli afula gi gera ka folotailia to'omi tekwa gera gi 'i sulia tala, ma nali ioli gera ka tofua 'abala baibai, ma gera ka folotailia sulia tala. Gera tolae 'urifo fala faba'elanala Jesus.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Falua gera la failia, nali ioli gera ka etaeta 'i lao ala, nali ai gera aliburia, gera akwa 'uri 'e, “'Auraea God! Ma God ko oilakitailia wale 'e 'e la mae 'alia nanatana 'o li!

10Ma God ko oilakitailia mae daonala tatalona 'e malaa tatalona ba koko gia David li!

'Auraea God lia 'e io 'i nali!”

11Jesus ka ruu 'i laola falua 'i Jerusalem, ma ka la 'i laola Luma Abu God. Sui ka lio kwailiu ka lesia 'are gi sui. Wasua ma sulia 'e garani rodo lo, ka la lo fala 'i Betani failia akwala wala rua waleli galona ba lia gi.

Jesus 'e 'uasia te 'ai gera soia 'alia figi li
(Matthew 21:18-19)

12Ka lai dani ala fe atoa 'i buri, Jesus ka fiolo talasi 'i lia failia waleli galona lia gi daulu kae oli lo mae faasia 'i Betani.

13Ma ka lio ko, ka lesia te 'ai ulua gera soia 'alia figi li. Ma ka la garania 'uri 'ali 'e lesia ta fuae 'are ai. Wasua ma talasi 'e dao 'i 'aela, ka lesia mola rarae 'are gi, sulia talasi fo iko 'ali talasi fala figi gi fala funu na li.

14Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala fe 'ai figi fo, “'Ato 'ali ta ioli 'ali 'ania lou ta fuae 'are amu!” Ma waleli galona lia gi daulu ka ronoa me 'are fo.

Jesus 'e la 'i laola Luma Abu God
(Matthew 21:12-17; Luke 19:45-48; John 2:13-22)

15Ma talasi daulu dao lo 'i Jerusalem, Jesus ka la 'i laola Luma Abu God. Sui, ka balia ioli gera kae foli 'alia 'are fala foasina gi li ma ai gera kae foli 'are gi, ma ai gera kae 'olafi ioli 'i lififo gi li. Ma ka geusia tafe ioli gera kae oliolisi bata gi, ma ka liisia tafe fali gwaugwauru 'ala ioli gera kae foli 'alia fe bola gi li.

16Ma iko 'ali ala 'alia ta ioli 'ali sakea ta me 'are 'i laola Luma Abu God.

17Ma ka falalaua ioli gi, ka sae 'uri 'e, “God 'e ilia 'i laola Geregerena Abu ka sae 'uri 'e, ‘Luma lau, gera soia 'alia luma fala fo'ana 'ala iolila molagali sui.' Wasua ma moulu bulusia 'alia lifi fala belinala ioli.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Talasi fata abu ba'ela gi failia wale falalau ala taki gi li gera ronoa me 'are fo li, gera ka fuli'aela lo lio na 'afia ta me 'are fala rauninala Jesus. Ma gera ka mau 'alia, sulia logona fo sui gera 'afero rasua 'alia faalalaunala.

19'E raurafi lo, Jesus failia waleli galona lia gi, daulu ka tafisia lo 'i Jerusalem.

Faataena ala 'ai figi li
(Matthew 21:20-22)

20'Ofaedani ala fe atoa 'i buri, Jesus failia waleli galona lia gi daulu ka la sulia tala. Daulu ka lesia 'ai figi ba 'e kuku sui lo la ka sifo ka dao 'i kalokalola.

21Ma Peter ka malata tonala 'are ba Jesus 'e taua ala 'ai fo li, ma ka sae 'uri 'e fala, “Waleli Falalauna, lesia ga 'ai figi ba 'o 'uasia 'e mae lo!”

22Ma Jesus ka olisi 'uri 'e ala, “Moulu fitoo kwalaimoki lo ala God.

23Lakae ilia famoulu, ala moulu kae sae 'uri 'e fala fe uo 'e, ‘'O tatae, ma ko 'ui 'ali 'o 'i talamu 'i laola asi,' ma iko 'ali moulu malata ruarua 'i laola malatamoulu, ma moulu ka malata kwalaimoki ala me 'are 'e moulu ilia kae fuli, 'are la kae fuli mola 'ala famoulu.

24Lia 'e lakae ilia famoulu, talasi moulu ka foa, ma moulu ka sugaa ta 'are, moulu ka falalamaa moulu sakea lo, ma God kae kwatea mola 'ala me 'are la moulu suga.

25-26'Eo, talasi 'amu ka foa, 'amu ka kwailufa 'alia ta'ana ta ioli 'e taua amiu gi, 'ali Mama 'amiu lia 'e io mae 'i nali ka kwailufa lou 'alia ta'ana 'amiu gi.”

Ioli 'ilitoa Jiu gi li gera alafaitalili sulia lalamanala nanatana Jesus
(Matthew 21:23-27; Luke 20:1-8)

27Jesus failia waleli galona lia gi, daulu oli lou mae fala 'i Jerusalem. Talasi Jesus 'e la ko 'i laola Luma Abu God, fata abu ba'ela gi, failia waleli falalau ala taki gi li, failia wale fainaonao gi, gera la mae 'i so'ela.

28Ma gera ka soilidi 'uri 'e ala, “Nanatana lalama ta 'e 'o too ai fala taunala 'are 'e gi? Ma ite 'e kwatea famu?”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

29Ma Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, “'Eo, laka soilidi 'amoulu ga 'alia me 'are. Ala moulu olisi lau, laka bi faarono 'amoulu 'alia nanatana lalama 'e lau too ai fala taunala 'are 'e gi li.

30Moulu ilia ga fagu, nanatana lalama ba John 'e too ai fala fasiuabu na li 'e fuli mae 'i fe ba? 'E fuli mae ala God, 'o ma 'e fuli mola mae ala ioli?”

31Ma daulu ka fuli'ae ala alafaitalilina kwailiu 'uri 'e 'i safitadaulu, “Ta me ta golu kae ilia? ala golu ka olisi 'uri 'e ala, “'E fuli mae faasia God,' 'i lia kae ilia, “'E 'Urilali 'utaa iko 'ali moulu fakwalaimokia John?'

32Ma 'e iko 'ali 'oka lou 'ali golu ilia, “'E fuli mola mae ala ioli.' ” Daulu tau 'urifo sulia daulu maulia ioli gi, dunala ioli gi sui gera saiala John 'i lia profet kwalaimoki.

33Me 'are la fo, daulu ka olisi 'uri 'e ala Jesus, “Meulu raria.” Ma Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, “'I lau wasua ikoso lau tafanailia lou nanatana lalama 'utaa 'e lau taua 'are 'e gi 'alia.”

Mark 12

Tarifulaana sulia wale 'e galo 'i laola raku li

(Matthew 21:33-46; Luke 20:9-19)

1Sui, Jesus ka alaa fala wale ba'ela Jiu gi li 'alia tarifulaana ka sae 'uri 'e, “Te wale 'e fasia raku. Ma ka raunailia banisi galia, ma ka 'elia te gilu fala manisinala fuae 'ai fala raunailianala waen, ma ka raunailia te luma fala lioliona 'afuia raku li. Ma ka alua raku lia 'i lofola limala ioli gera galo 'i laola gi. Sui, ka la lo 'ala fala na mae falua.

2Ma talasi raku fo 'e maua, ka keria na ioli 'e galo 'ala 'i soela ioli fo gera galo 'i laola raku lia li, 'uri 'ali gerake kwatea mae ta gula ala fuae 'are fo gera fisuda gi.

3Wasua ma ioli fo gera galo 'i laola raku gi li gera firi nasi ala, ma gera ka rabusia, ma gera ka olifae gwaugwau mola 'ada ala.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Mola, wale ba 'e too ala raku fo li ka keria lou na ioli 'e galo 'ala. Ma ioli fo gera galo 'i laola raku li, gera ka kwaia gwaula, ma gera ka malata'a rasua lo ala.

5Sui wale ba 'e too ala raku li, ka kwatea lou na ioli 'e galo 'ala, ma daulu ka raunia ka mae lo. Ma daulu ka tau lou 'urifo ala ioli afula 'e kerida 'i buri gi. Daulu rabusia nali wale, ma daulu ka raunia nali wale ka mae.

6Teke wale mola 'e orea fala kerinala, teke wela moutae lia wale fo li. Ka keria, ma ka malata 'uri 'e, ‘Gera kae lio 'ato ala wela lau.'

7Wasua ma, ioli fo gera galo 'i laola raku li, daulu sae kwailiu adaulu 'uri 'e 'i safitadaulu, ‘Wela ba wale 'e too ala raku li lo 'e. La mae 'ali golu raunia, 'ali golu too lo 'agaulu ala 'are lia gi sui.'

8Ma daulu ka sakea wela fo, daulu ka raunia ka mae, mola daulu ka 'ui 'alia lo rabela 'i maluma faasia laola raku fo.”

9Ma Jesus ka soilidi 'uri 'e adaulu “Ta me ta wale 'e 'e too ala raku li kae taua? 'I lia kae la mae, ka raunia ioli fo gi. Sui ka kwatea raku fo lia fala ioli mamata gi.

10Lia ba 'amu idumia lo 'i laola Geregerena Abu ba 'e sae 'uri 'e, ‘Me fau 'e ioli raunae luma gi gera barasi 'alia, lia lo me fau 'e 'ilitoa ka liufia fau gi sui ala balibali.

11God lo 'e fulia me 'are fo, ma lesinai ka 'oka rasua.' ”

12Wale etaeta Jiu gi li, gera oga 'ali gera daua Jesus, sulia gera saiala Jesus 'e sae sulia tarifulaana fo fala tafanaenala reronada. Wasua ma gera mau 'alia logona fo gera ka tafisia, ma gera ka la lo 'ada.

Kwatenala bata ala takisili fala walelitalona 'i Rom

(Matthew 22:15-22; Luke 20:20-26)

13Nali ioli etaeta ala Jiu gi, gera kwatea nali Farasi ma nali wale faasia alae wale Herod 'ali daulu soilidia Jesus 'uri 'ali daulu faboeboetaa.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Daulu dao 'i so'ela ma daulu ka sae 'uri 'e, “Waleli Falalauna, meulu raea 'are 'o ilida gi, 'are kwalaimoki gi sui mola. 'O faalalau sulia kwalaimokina ma nanatana failia liola God fala ioli gi. Ma iko 'ali 'o ke 'ado failia ta ioli failia me malatae wale gera gi. Ma iko 'ali 'o malata ba'ela mola ala 'ilitoanala ta ioli. 'O ilia ga fameulu! 'E uta? Taki gia 'e luia kwatenala bata ala takisi li fala wale ba'ela 'i 'afutala Rom? 'E uta? 'E totolia mola 'ala 'ali meulu kwatea takisi fo, 'o 'e iko?”

15Wasua ma, Jesus 'e sai mola 'ala ala koto na daulu, ma ka olisi 'uri 'e adaulu, “'Uta moulu ka tau fala faareronagu? Moulu sakea mae ta me seleni 'ali lau lesia ga.”

16Ma daulu ka sakea mae me seleni, ma ka soilidi 'uri 'e adaulu “Ma lulula ite 'e? Ma ratala ite 'e lou?” Ma daulu ka olisi 'uri 'e ala, “Lulula failia ratala wale li talona 'i Rom.”

17Ma Jesus ka sae 'uri 'e, “Moulu kwatea fala wale 'e talo 'i Rom 'are lia gi, ma moulu ka kwatea lou 'are God gi fala God.” Ma daulu ka 'afero rasua 'alia.

Tarifulaana sulia tataena faasia maenaa li
(Matthew 22:23-33; Luke 20:27-40)

18Sui, nali Sadusi gera la mae 'i so'ela Jesus. Sadusi gi gera ilia 'uria ioli gi ikoso gera tatae lou faasia maena.

19Ma gera ka soilidi 'uri 'e ala Jesus, “Waleli Faalalauna, Moses 'e gerea taki faga ka alafuu 'uri 'e, ‘ala ta wale 'e mae ma wateu lia ka mauri 'ua, wasua ma iko 'ali too ala ta wela, walefae lia ka tolea lou me 'oru fo, 'uri 'ali daro alu ta wela 'ali olitalala wale fo 'e mae lo.'

20Fiu walefae gi daulu io. Ma wale 'i lao ka tolea te geli, ma iko 'ali alua mola ta wela ka mae lo 'ala.

21Sui ruala walefae ka tolea lou geli fo, ma iko 'ali alua lou ta wela ka mae lou 'ala. Sui olula walefae ka 'urifo lou.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Ma ka 'urifo lou fala ai burila gi sui. Ma fiu walefae fo gi sui fo daulu tolea geli fo, ma iko 'ali daulu alua mola ta wela, ma daulu ka mae sui lo 'adaulu. Sui, geli fo ka mae lou.

23'Urifo li ma talasi God kae taea ioli mae gi sui faasia maenaa li, ite adaulu lo arai geli fo li? Sulia fiu walefae fo gi sui ba daulu toletolea lo geli fo."

24Ma Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, "Moulu rero rasua, sulia iko 'ali moulu raea mola Geregerena Abu failia nanatanala God.

25Sulia, talasi fo ioli mae gi gera kae mauri oli lou, gera malaa lo 'ada eniselo 'i nali gi, ikoso gera too wale 'o too geli lo.

26Lakae faalalau 'amiu sulia tataena faasia maenaa li. Lau saiai 'amu idumia 'i laola geregerena ba Moses ala me lifi ba 'e sae sulia duna ba 'e 'agofia buruburui maasu ba li. God ka sae 'uri 'e fala Moses, "I lau lo God 'a Abraham, failia God 'a Aesak, ma God 'a Jakob.'

27Fadanai 'e 'uri 'e, wale fo gi gera mae lo, wasua 'ala God 'e ilia 'i lia God gera 'ua, sulia gera mauri mola 'ada failia. Moulu rero rasua lo!"

Me kwaikaena 'e 'ilitoa ka eta
(Matthew 22:34-40; Luke 10:25-28)

28Ma te waleli falalau ala taki Moses, 'e ronoa alaana fo gi. Ma ka ronoa olisina 'oka Jesus 'e taua ala Sadusi gi li. Ka la mae ma ka soilidi 'uri 'e ala Jesus, "Taki 'utaa lo 'e ba'ela ka eta ala taki Moses gi sui?"

29Ma Jesus ka olisi 'uri 'e ala, "Taki 'e ba'ela ka eta ala taki gi li sui 'e 'uri 'e, 'Jiu gi 'amu fafurono! God gia, 'i lia teke God mola.

30'O kwaima ala God 'o 'alia malatamu laulau, ma 'alia manomu laulau, ma 'alia liomu laulau, ma 'alia nanatanamu laulau.'

31Ma ruala taki 'e 'uri 'e, 'Ko kwaima ala ioli gi sui ka malaa lou lia 'e 'o kwaima amu 'i talamu.' Iko ta taki lou 'ali 'e ba'ela ka liufia rua taki 'e gi."

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32Waleli falalau ala taki Moses ka sae 'uri 'e fala Jesus, “Waleli Faalalauna, olisina 'o 'e 'oka rasua. 'E kwalaimoki, talifilia Aofia mola 'e God, ma iko lou ta god mamata.

33Ma ioli gi sui gera ka kwaima lo ala God 'alia lioda laulau, ma 'alia malatada laulau, ma 'alia nanatanada laulau. Ma gera ka kwaima ala ioli gi sui ka malaa lou me kwaimana gera tau ada 'i talada. Ioli gera ronosulia rua taki 'e gi li, gera taua me 'are 'ilitoa rasua ka liufia kwate foasina fala God.”

34Ma Jesus ka lesia liotoo 'e too ai ma ka sae 'uri 'e fala, “'O garani rasua lo fala God 'ali 'ilitoa fafia maurina 'o.”

'I burila me 'are fo, iko ta ioli 'ali too oga lo fali soilidia lou Jesus.

Jesus wela wale ala kwalofa David li ma 'i lia Aofia David lou

(Matthew 22:41-46; Luke 20:41-44)

35Sui Jesus ka faalalau 'i laola Luma Abu God ka soilidi 'uri 'e, “'E 'utaa 'e wale falalau ala taki Moses gi li gera ilia Christ wale ala kwalofa David li?

36Aloe 'are Abu ba 'e sae 'uri 'e 'alia David, ‘God 'e ilia fala Aofia lau:

'O gwauru 'i aba aolo agu, ma ko 'ilitoa faelau, masia talasi lakae alua malimae 'o gi gera ka ronosuli 'o.'

37“David 'i talala fo 'e soia Christ 'alia ‘Aofia.' 'Are la fo, Christ 'e iko 'ali wela wale ala kwalofa David li mola. 'I lia Aofia David lou.” Logona ba'ela fo gera babalafe rasua talasi gera ronoa Jesus.

Jesus 'e fabasu folosia faalalauna ala wale falalau ala taki gi li

(Matthew 23:1-36; Luke 20:45-47)

38Ma Jesus ka faalalau 'uri 'e ada, “'Amu madafi 'amiu faasia wale falalau ala taki Moses gi li, sulia gera oga liuna failia to'omi tekwa gi li. Ma gera ka oga rasua lou ala ioli gi 'ali gera fa'ilitoada, ma 'ali gera ka sae 'oka folisida 'i maala uusina gi.

39Ma gera ka oga gwauruna 'i lao ala lifi 'ilitoa 'i laola luma fala foana gi li, ma ala lifi 'oka gi ala talasi fala fanana gi li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

40Wasua ma gera belia luma gi failia 'are 'oru gi gera too ali gi. Ma gera ka foa tekwa 'uri 'ali ioli gi gera soilafeda. Waleli faalalau ala taki Moses gi li kwaikwaina gera kae ta'a rasua fada!”

Kwatena me 'oru li
(Luke 21:1-4)

41Jesus 'e gwauru 'i laola Luma Abu God garania taetae 'are fala alu bata na 'i laola. Ka lesia ioli gera kwatea bata gera gi li. Ma ioli afula gera too 'are gi gera kwatea bata afula.

42Sui, ka lesia me 'oru dalaa rasua. 'E la mae, ka kwatea lou rua me seleni wawade gi.

43Ma Jesus ka soia mae waleli galona lia gi, ma ka sae 'uri 'e fadaulu, “Me 'are kwalaimoki lakae ilia famoulu, me kwatena 'e geli 'oru 'e li, 'e ba'ela ka liufia kwatekwatena ioli gera kwate bata ba'ela gi.

44Sulia ioli fo gera too 'are gi gera kwatea mola nali keme aba wawade ala too 'arena gera gi. Wasua ma me 'oru dalaa 'e, 'e kwate tefau lo ala me 'are 'e too ali fala ionala gi sui.”

Mark 13

Talasi ala 'atona li
(Matthew 24:1-14; Luke 21:5-19)

1Talasi Jesus 'e tafisia lo Luma Abu God li, na waleli galona lia ka sae 'uri 'e fala, “Waleli faalalauna, 'o lesia ga fau ba'ela fo gi, failia luma 'oka 'e gi ala Luma Abu God!”

2Ma Jesus ka olisi 'uri 'e ala, “'O oga luma ba'ela 'e ala Luma Abu 'e God tae ne! Ikoso ta teke me fau 'i lifi'e ala Luma Abu 'e God kae io 'i fulila. Gera kae tagalae sui 'i wado.”

3Ma talasi Jesus 'e io 'i gwaula fe uo 'i Olif, totolala Luma Abu God, Peter, failia James, failia John, ma Andrew, daulu la mae 'i so'ela, ma daulu ka soilidi 'uri 'e ala,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4“'O ilia ga fameulu, 'i nanita 'e 'are 'e gi kae dao mae ai? Ma ta taa 'e kae fuli, 'ali fatailia talasi 'are 'e gi sui kae fuli, ma kae dao ai?”

5Ma Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, “Moulu ka liolio 'oka, ma ikoso 'ali moulu ala 'alia ta wale 'ali talai rero amoulu.

6Sulia wale afula gi gera kae dao mae 'alia ratagu, ma gera kae sae 'uri 'e, “'I lau lo 'e Christ!' Ma gera kae talai rero ala ioli afula gi.

7Ma talasi 'amu kae ronoa kwalaana gi li, failia alaana sulia kwalaana gi li, ikoso 'ali 'amu fiitala. 'Are 'urifo gi kae dao mae, wasua 'ala fafu'isinala 'are gi sui iko 'ua.

8Mae falua gi gera kae kwalaa kwailiu 'i matanada, ma tatalona gi gera kae kwalaa kwailiu 'i matanada. Ma lululu kae 'asu ala lifi gi sui, failia talasi ala fiolo li kae liu. Ma 'are fo gi etanala mola rabefii na fo, malaa geli fafuta 'e fuli'ae ka welafii.

9“Ma moulu ka liolio 'oka. Nali ioli kae dao mae famoulu, ma gera kae sake 'amoulu fala kwate kwaikwai na famoulu. Gera kae rabusi 'amiu 'i laola luma fala foana gi li. Sulia moulu fakwalaimoki lau, gera ka kwatea moulu kae ura 'i maala wale etaeta gi failia wale 'ilitoa gi. Talasi fo, moulu kae faronoda 'ali lau.

10Ma moulu ka sae sulia Faronona 'Oka fala ioli gi sui 'i laola molagali.

11Ma talasi gera kae dau 'amoulu, ma gera ka sake 'amoulu fala kwate kwaikwaina famoulu, ikoso 'ali 'amu malata 'abero fala ta me alaana fali ilia. Moulu kae ilia mola me alaana Alo ala God kae kwatea famoulu ala me tofuimatolaa fo li. Sulia alaana moulu kae ilida gi, 'e iko lou saenamoulu 'i talamoulu. Alaana fo gi, 'e la mae faasia Alo ala God.

12Ma ioli kae kwatea walefae gera gi fala rauninada. Ma mama gi, gera kae tau lou 'urifo ala wela gera gi. Ma wela gi, gera kae olisusu ma gera kae kwatea mama failia teite gera gi fala rauninada.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Ma ioli gi sui gera kae lio ta'a amiu, 'i osiala ioli lau gi 'i 'amiu. Ma ite 'e garu nasi kwalaimoki agu ka li dao ala fe atoa 'isi'isi, God kae faamauria.

Osinala Luma Abu God
(Matthew 24:15-28; Luke 21:20-24)

14"Moulu kae lesia 'Are Fa'uli'uli kae tatae mae ala lifi abu 'e totolia ikoso 'e ura ai. 'Are ta'a fo kae fa'uli'ulia Luma Abu God, ma kae taua ikoso ta wale 'ali io ai." (Me alaana fala ioli 'e saiala toomaenali 'e 'uri 'e: 'O malinae 'oka ala malutala me 'are 'e.) "Talasi 'amu lesia 'are 'e gi kae dao mae, ioli gera io ala provins 'i Judea gi li, gera kae tafi fala gwaula fe uo gi.

15Ma ta ioli 'o io 'i gwaofala luma, ko tafi lo, Ko ala sifo na lou mae fala 'i laola luma 'o fala sakenala ta me 'are.

16Ma ioli 'o io 'i laola raku 'o li ko tafi lo, Ko ala oli na lou 'i falua fala to'omi tekwa 'o.

17Ma ala fe atoa fo gi, kae ta'a fala wateu dodolanaa gi, sulia 'e 'ato fada 'ali gera tafi, ma ka ta'a lou fala wateu gera too ala wela wawade gi li.

18Moulu ka foa fala God 'ali 'are 'e gi ikoso 'ali gera dao mae ala talasi ala boni li gwari li.

19Famalifiina ala fe atoa fo gi li, kae ta'a ka liufia lou famalifiina 'e ioli 'i laola molagali gi li gera saiai, fuli 'ua mae ala talasi God 'e raunailia molagali ka dao ala talasi 'e. Ma ikoso ta 'are 'urifo 'ali fuli lou 'i buri.

20Ma ala God ikoso fadodokoa talasi ala famalifiina li, 'e 'ato 'ali ta ioli 'ali mauri. Ma God 'e fadodokoa talasi fo fala 'okanala ioli 'e filida gi.

21"Ala ta ioli 'e sae 'uri 'e famoulu, 'Lesia, Christ 'e lo,' 'o ma ka sae 'uri 'e, 'Lesia, lia loba,' ikoso 'ali 'amu fakwalaimokia.

22Sulia wale kotokoto gi kae dao mae, gera kae sae 'uri 'e, "I lau lo Christ,' failia wale kotokoto gi gera kae sae 'uri 'e, "I lau lo profet.' Ma gera kae taua 'are mama'ala gi 'uri 'ali talai rero ala ioli God 'e filida gi, wasua ma 'e 'ato rasua fada.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23Moulu ka liolio 'oka! Lau etae faarono 'amiu lo 'ali 'are 'e gi, fali fabasu 'amiu sui gera ka bi dao mae.

Daonala Wela Wale li
(Matthew 24:29-35; Luke 21:25-33)

24“Ma talasi famalifiina fo kae sui, ‘God kae bolosia lo da'afi, failia madama, ikoso 'ali daro tala.

25Ma God kae taua kwalikwali gi, gera kae toli faasia 'i laola raloo. Ma God kae taua 'are 'i nali gi, gera kae la rero faasia fulida.'

26“Ka 'urifo bui, 'i lau Wela Wale li, laka bi dao mae. Lakae dao mae 'i laola nanatana ba'ela, failia wasinosinona ba'ela 'i fofola me dasa gi.

27Ma lakae kwatea eniselo lau gi 'i laola molagali sui, 'ali gera logosia mae ioli God 'e filida gi.”

Faataena ala 'ai figi li

28Mola, Jesus ka sae 'uri 'e 'alia tarifulaana, “Moulu ka malata ga sulia 'ai figi gi. Talasi 'amu lesia 'abala 'e ulua, 'amu ka sailoai talasi fala 'ago'agonali 'e dao garani lo.

29'E 'urifo lou, talasi 'amu lesia famalifiina fo gi kae dao mae, 'amu ka sailoai fulinala me 'are 'e 'e garani lo.

30Me 'are kwalaimoki 'e la kae ilia famoulu, 'are 'e gi kae fuli ala talasi ului wale 'e 'e mauri 'ua ai.

31Falua 'i nali failia molagali kae sui, wasua ma saenagu 'ato 'ali 'e sui.

Iko ta ioli 'ali 'e saiala fe atoa 'o ma talasi
(Matthew 24:36-44)

32“Iko ta ioli 'ali 'e saiala talasi kwalaimoki lakae oli mae ai. Eniselo gi 'i nali wasua iko 'ali gera sai lou ai, ma 'i lau Wela wasua, iko 'ali lau sai lou ai. God Mama talifilia mola 'e saiai.

33Moulu ka liolio 'oka, ma moulu ka rerei, sulia iko 'ali 'amu sai ala talasi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

34Olinagu mae kae malaa na wale 'e la ala falua tatau, ma ka alua luma lia 'i limala ioli galona lia gi. 'E kwatea galona tootoo gi fada. Ma ka ilia fala wale 'e lio folosia maala luma 'ali ka liolio 'oka masia daonala.

35'Are la fo, 'amu ka liolio 'oka, sulia iko 'ali 'amu saiala talasi lakae dao mae ai, malaa lou wale ba'ela ala luma li. Mala kae dao mae raurafi, 'o ma ala didila boni, 'o ma 'ofaedani, 'o ma rafule malumalu talasi da'afi kae bi tatae ai.

36Ma ala 'e dao nainali mae, kae ta'a rasua lo famoulu ala 'e dao tonamoulu talasi moulu mo'osu.

37Ma na me 'are lakae ilia lou famoulu, me 'are ba lau ilia lo fala ioli gi sui 'e 'uri 'e: Moulu ka liolio 'oka!”

Mark 14

Fata abu ba'ela gi gera tori malata agwa fala Jesus

(Matthew 26:1-5; Luke 22:1-2; John 11:45-53)

1Rua fe atoa tatabula ala Fanana ala Daofaeliuna li ma fanana fo Jiu gi gera saiala aninala berete la iko ta ist 'i laola. Ma fata abu ba'ela gi, failia wale falalau ala taki gi li, gera ka logo raefuli ma gera ka toria me 'are fala dau agwana ala ma rauninala Jesus.

2Gera sae 'uri 'e, “Ikoso golu taua ala talasi ala Fanana li, taufasia ioli gi gera bi kwalaa fae golu.”

Te geli 'e waiwaia Jesus ala falua 'i Betani

(Matthew 26:6-13; John 12:1-8)

3Ala talasi Jesus 'e io 'i laola mae falua 'i Betani li, ka fana 'i laola luma Simon wale la kuu 'e tautaua 'i lao. Ma te geli ka la mae 'i so'ela failia fe botole waiwai maelala 'e nana rasua, ma ka fonu 'alia waiwai 'e si'ina fofo 'oka, ma maelala ka rae rasua. 'E tafalia maala botole waiwai fo, ma ka nikia lo waiwai si'ina 'oka fo fafia gwaula Jesus.

4Ma nali wale gera io 'i lififo, gera ka ogata'a, ma gera ka sae kwailiu 'ada 'uri 'e 'i safitada, “Iko 'ali 'e totolia 'ali 'e fafuta'a te waiwai si'ina 'oka fo!

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Totolia ka foli mola 'alia fala tali bata afula, 'ali 'e sakea bata fo gi, ma ka kwatea fala ioli dalaa gi.” Ma daulu ka balufia geli fo.

6Jesus 'e ronoa, ma ka sae 'uri 'e, “Moulu alua ka io 'ala! Moulu ala sae fafuta'a nala lou. 'I lia 'e taua galona 'oka rasua fagu.

7Ioli dalaa gi gera kae io talau mola 'ada fae 'amiu. Tenae talasi mola 'ala 'amu sai ala rana nada. Ma 'i lau ikoso lau io tekwa mola fae 'amoulu.

8'E taua me 'are 'e 'oka fala tauanai. 'E nikia te waiwai si'ina fofo 'oka 'e 'i rabegu tatabula ala maenagu fali rerei 'alia fala alominagu.

9Me 'are kwalaimoki lakae ilia famoulu, ala lifi gi sui 'i laola molagali gera kae alaa sulia Faronona 'Oka 'e, gera kae alaa lou sulia me 'are 'oka 'e 'e taua agu fala malatafaeburina tonai.”

Judas 'e alafafia kwatenala Jesus fala malimae lia gi
(Matthew 26:14-16; Luke 22:3-6)

10Sui Judas Iskariot, na wale ala akwala wala rua waleli galona ba lia gi, ka la 'i soela fata abu ba'ela gi, ka faarono 'uri 'e adaulu, “Lakae kwatea Jesus famoulu.”

11Ma gera ka babalafe rasua sulia me 'are fo 'e ilia 'urifo ai, ma gera ka alafuu 'ali gera kwate bata fala. Ma Judas ka fuli'ae lo fala lio na 'afia ta me talasi 'oka fala kwatenala Jesus fadaulu.

Fanana ala Daofae Liu na li
(Matthew 26:17-25; Luke 22:7-14, 21-23; John 13:21-30)

12Ala etala fe atoa ala Fanana ala berete fo iko ta ist 'i laola li, fe atoa fala rauninala keme sipsip bi ba'ela fala Fanana ala Daofae Liuna li. Talasi fo, waleli galona Jesus gi ka soilidi 'uri 'e ala, “'I fe 'o oga 'ali meulu reirei 'alia Fanana ala Daofae Liu na li famu ai?”

13Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala na rua wale adaulu “Mora la 'i Jerusalem, ma te wale kae sake kwai, kae manotafa fali daotonamoroa. Mora ka donaa

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14fala te luma 'i lififo kae ruu 'i laola. Mora ka soilidi 'uri 'e ala wale fo 'e too ala luma laa li, ‘Waleli Faalalauna 'e ilia mae luma 'i fe lo kae 'ania Fanana ala Daofae Liu na li failia waleli galona lia gi ai?'

15Ma 'i lia kae fatailia te tobi ba'ela 'e io 'i nali. 'Are gi sui gera kwaimamali lo 'alida 'i lifi fo. Ma mora ka reirei 'alia 'are gi sui fagaulu 'i lifi fo.”

16Rua waleli galona fo gi daro la, ma daro ka dao lo 'i Jerusalem, ma daro ka lesia 'are gi sui 'e malaa lia ba Jesus 'e ilia lo fadaroa. Ma daro ka rerei lo 'alia 'are fala Fanana ala Daofae Liu na li gi li sui.

17'E raurafi, Jesus ka dao mae failia akwala wala rua waleli galona lia gi.

18Ma talasi daulu kae fana, Jesus ka sae 'uri 'e, “Me 'are kwalaimoki lakae ilia famoulu, te wale amoulu kae kwate lau fala malimae lau gi. Wale la kae fana mola 'ala faelau ala me tofui talasi 'e.”

19Ma waleli galona lia gi daulu ka fuli'ae lo ogata'ana, ma daulu ka alaa li teke ioli 'uri 'e fala Jesus, “Ikoso lau kwate 'o fala malimae 'o gi!”

20Ma Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, “'I lia na wale mola lou amoulu ala akwala wala rua waleli galona 'e lau gi, ma kae alua tofui berete lia 'i laola teu faelau.

21Ma 'i lau, Wela Wale li, lakae mae malaa lia ba Geregerena Abu 'e sae lo mae suli lau. Wasua 'ala, kwaimalatai rasua fala wale 'e kae kwate lau fala malimae lau gi li! 'E 'oka fala wale fo tara ikoso 'ali 'e futa mola.”

Fanana Aofia raurafi
(Matthew 26:26-30; Luke 22:14-20; 1 Korint 11:23-25)

22Ma talasi daulu kae fana lo, Jesus 'e sakea me berete, ma ka batafea God, sui ka liia. 'E kwatea fala waleli galona lia gi, ka sae 'uri 'e, “Sakea ma moulu ka 'ania. Rabegu lo 'e.”

23Sui ka sakea teui waeni, ma ka batafea God, sui ka kwatea fadaulu. Ma 'i daulu sui daulu ka gou ai.

24Ma Jesus ka sae 'uri 'e, “Lia 'e lo 'abugu lia 'e afe fala ioli sui fala fanasinala fekena fa'alu God.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25'Are kwalaimoki lakae ilia famoulu, ikoso lau goufia lo waen 'e lala ka dao ala fe atoa lakae goufia lou waen 'e talasi God kae 'ilitoa fafia ioli gi sui."

26'I burila daulu nulia fe nuu, daulu ka la fala uo 'i Olif.

Jesus etae alaa 'alia Peter lia kae tofe 'alia
(Matthew 26:31-35; Luke 22:31-34; John 13:36-38)

27Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, "'Amoulu sui moulu kae tafi faasi lau. Sulia Geregerena Abu 'e sae 'uri 'e, 'God kae raunia wale 'e 'e lio sulia sipsip gi li, ma sipsip gi sui gera ka tagala.'

28"Ka 'urifo wasua 'ala, 'i burila tataenagu fala maurina, lakae eta lo 'i lao amoulu fala 'i Galili."

29Ma Peter ka olisi 'uri 'e ala, "'E 'ato rasua 'ali lau la fa'asi 'o, wasua ioli gi sui gera ka la 'ada fa'asi 'o!"

30Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala Peter, "Lakae ilia famu. Sui ma kakaraikua kae ani rua me talasi 'i laola fe boni 'e tara'ela, koe tofe ta'a 'uri iko 'ali 'o sai agu."

31Ma Peter ka olisi fiifii 'uri 'e ala, "Wasua laka mae fae 'o, 'e 'ato mola 'ali lau tofe 'uri lau rari 'o!" Ma waleli galona fo gi sui gera ilia lou me 'are fo.

Jesus 'e foa 'i Getsemani
(Matthew 26:36-46; Luke 22:39-46)

32Sui Jesus failia waleli galona lia gi, daulu ka la fala te lifi gera soia 'alia 'i Getsemani. Talasi daulu dao lo, Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, "Moulu io 'amoulu 'i lifi'e talasi lakae foa 'agua."

33Sui ka talaia Peter, James, ma John failia. Ma ka kwaimalatai rasua ma ka liodila.

34Ma ka sae 'uri 'e fadaulu, "Malatagu 'e boeboetaa rasua, ma ka totolia mola lo rauninagu. Moulu io 'i lifi'e, moulu ka ada, ma moulu ka dai faelau."

35Ma Jesus ka 'idu wawade ko, ma ka bourure 'i wado. Ma ka foa 'uri 'ali ala ka talawarau mola 'ala, ikoso ke liu 'i laola talasi ala famalifiina li.

36Ma ka foa 'uri 'e, "Mama, 'are gi sui 'e talawarau famu. 'O sakea famalifiina 'e faasi lau. Wasua, 'e iko lou kwaiogalina lau, ma sulia kwaiogalina 'o 'ala."

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

37Sui Jesus ka oli mae 'i soela olu waleli galona ba lia gi, ma daulu mo'osu mola 'adaulu. Ma ka sae 'uri 'e fala Peter, “Simon 'utaa 'e ko mo'osu? Totolia ko ada faelau sulia ta ke tofui matolaa wawade wasua.”

38Ma ka sae 'uri 'e fadaulu, “Moulu ada, moulu ka liolio 'alia foana taufasia ilitoona ka bi liufi 'amoulu. Sulia manomoulu 'e oga taunala 'are 'oka gi, wasua ma rabemoulu 'e watoutou rasua.”

39Ma Jesus ka la lou faasi daulu, ma ka foa, ma ka ilia lou me alaana ba gi mola 'ali.

40Sui ka oli lou mae 'i soedaulu, ma ka dao soedaulu daulu mo'osu lou, sulia maa daulu 'e momosula rasua. Ma iko 'ali daulu sai lo ala ta me 'are 'ali daulu ilia fala.

41Olula me talasi 'e oli lou mae ai, ka sae 'uri 'e fadaulu, “'Uri moulu kae momo'osu 'ua 'e? 'E 'oka lo! Lesia gera kae kwate lau lo, Wela Wale li, fala limala wale ta'a gi. Talasi 'e dao lo!

42Tatae golu la lo. Lesia wale ba kae kwate lau fala malimae lau gi li 'e dao lo mae!”

Daunala Jesus

(Matthew 26:47-56; Luke 22:47-53; John 18:3-12)

43Talasi Jesus kae alaa 'ua, Judas, na wale ala akwala wala rua waleli galona ba lia gi, ka dao lo mae. Te logona ba'ela 'e la mae failia faasia fata abu ba'ela gi, failia wale etaeta gi, ma wale falalau ala taki gi li. Ma gera ka sakea mae 'au li ofona gi failia subi gi.

44Ma Judas, wale fo kae kwate Jesus fadaulu, 'e kwatea lo totofo 'uri 'e fala logona fo, “Wale lakae loto 'i babalila, wale la lo moulu oga. Moulu ka daua, ma moulu ka talaia lo.”

45Sui, Judas ka dao, ka la lo ko 'i so'ela Jesus, ma ka sae 'uri 'e, “Waleli Faalalauna!” Mola, ka loto lo 'i babalila.

46Ma gera ka daua lo Jesus.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

47Ala me talasi fo, wale 'e io garani, 'e lafua me 'au fala ofonali, ma ka tofu mousia aninala waleli galona fata abu 'ilitoa li.

48Ma Jesus ka soilidi 'uri 'e adaulu, “Moulu fia 'uri 'i lau wale belibeli 'e? Lia 'e moulu ka la mae failia 'au li ofona gi, failia subi gi fala daunagu?

49'E Tekwa lo mae, lau faalalau 'amiu 'i laola Luma Abu God, wasua ma iko 'ali 'amu dau lau mola. Ma me 'are 'e moulu taua, 'e fakwalaimokia lo Geregerena Abu.”

50'Urifo mola, waleli galona lia gi sui daulu ka tafisia, ma daulu ka tafi lo 'adaulu.

51Ma te ulufa'alu 'e toro mola 'alia me kabilato li, 'e aliburia Jesus. Ala talasi gera daua ulufa'alu fo li

52me kabilato fo lia ka toli lo faasia, ma ka tafi dadala lo 'ala.

Jesus 'e ura 'i maala wale etaeta gi

(Matthew 26:57-68; Luke 22:54-55, 63-71; John 18:13-14, 19-24)

53'Urifo, gera ka talaia Jesus fala luma fata abu 'ilitoa li. Ma fata abu ba'ela gi, failia wale etaeta gi, failia wale falalau ala taki gi li, gera logo sui 'i lififo.

54Ma Peter 'e aliburi tatau ko 'ala, ma ka ruu lou 'i laola labu ala luma fata abu 'ilitoa li. 'E io 'ala 'i lififo failia ioli liofolo gi, ma ka rara 'ala 'i rabela dunaa.

55Mola, fata abu ba'ela gi, failia gwaurunae wale 'ilitoa fala Jiu gi li, gera tau fala darinala ta me 'are ta'a fala suafafinala Jesus 'alia 'uri 'ali gera raunia, wasua ma iko 'ali gera daria mola ta me 'are 'urifo fali suua 'alia.

56Ioli afula gi gera koto fafia Jesus, wasua ma alaanada iko 'ali 'e alua ta teke me malata.

57Ma nali wale gera ka tatae lou, ma gera ka koto 'uri 'e fafia Jesus,

58“Meulu ronoa 'uri 'o ilia, ‘Lakae osia Luma Abu 'e God ioli gi gera raunailia, ma 'i laola olu fe atoa gi, lakae raunailia lou ta Luma Abu iko lou ioli gi gera raunailia.' ”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

59Ma 'i gera wasua, alaana gera gi iko 'ali alu teke malata lou.

60Ma fata abu 'ilitoa ka ura 'i maada, ma ka soilidi 'uri 'e ala Jesus, “'Uri'e ma, iko 'ali 'o too mola ala ta me alaana fala olisinala alaana 'e wale 'e gi gera suafafi 'o 'alida gi?”

61Wasua Jesus 'e lobo mola 'ala, ma iko 'ali 'e olisia mola. Ma fata abu 'ilitoa ka soilidi lou 'uri 'e ala, “'Uri 'e ma, 'I'o lo Christ, Wela Wale God?”

62Ma Jesus ka olisi 'uri 'e ala, “'Eo, 'i lau lo 'e. Moulu kae leesi lau, Wela Wale li, lau gwauru 'i aba aolo ala God nanata. Lakae 'ilitoa failia, ma lakae oli mae faasia 'i nali fofola dasa gi.”

63Mola te fata abu 'ilitoa fo ka gagasia lo to'omi tekwa lia 'i talala ka fatailia lo ogata'anala ma ka sae 'uri 'e, “Iko 'ali golu oga lou ta ioli 'ali fakwalaimokia!

64Moulu talae ronoa lo 'e fafuradani lia failia God! Moulu malata 'utaa ala?” Ma 'i gera sui gera ilia 'e rero lo, ma 'e totolia gera ka raunia lo.

65Ma nali wale ada gera ka fuli'ae fala nisufinala Jesus, ma gera ka firi bolosi maala, ma gera ka gumulia. Ma gera ka sae 'uri 'e, “'O ilia ga ite 'e gumuli 'o?” Ioli liofolo gi gera talaia, ma gera ka rabusi kwailiu ala.

Peter 'e tofe 'alia Jesus

(Matthew 26:69-75; Luke 22:56-62; John 18:15-18, 25-27)

66Peter 'e gwauru 'ua mola 'ala 'i laola labu, talasi gera kae kwate kwaikwaina fala Jesus. Te geli ulao 'e galo ala fata abu 'ilitoa ka dao.

67Ma talasi 'e lesia Peter 'e rara 'ala, ka lio tootoo fala, ma ka sae 'uri 'e, “'I'o lou na wale failia Jesus, wale ba 'e la mae faasia mae falua 'i Nasareti.”

68Ma Peter ka tofe 'uri 'e, “Lau raria, iko 'ali lau saiala me 'are 'e koe sae sulia.” Ma ka latafa ko 'i maluma faasia lifi fo. Ma ala me talasi fo, kakaraikua ka ani lo.

69Ma geli ulao ba ka lesia lou 'i lififo, ma ka sae 'uri 'e fala ioli gera ura galia lififo li gi li, “'I lia na wale lou adaulu 'e!”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

70Ma Peter ka tofe lou 'alia. Iko 'ali tekwa mola lou 'i burila, ioli gera ura garania gi gera ka sae lou 'uri 'e fala Peter, “'E 'ato rasua 'ali 'o tofe 'uri 'i'o iko ta wale adaulu, sulia 'i'o lou 'o la mae faasia 'i Galili.”

71Sui Peter ka alafuu 'uri 'e, “Alua God kae kwatea kwaikwaina fagu, ala iko 'ali lau sae kwalaimoki! Iko 'ali lau saiala wale 'e moulu kae sae sulia!”

72Me talasi fo mola, kakaraikua ka ani ruala talasi lo. Ma Peter ka malata tonala me alaana ba 'uri 'e Jesus 'e ilia fala, “Sui ma kakaraikua ka bi ani rua talasi, oolu me talasi gi koe ilia iko 'ali 'o sai agu.” Ma talasi Peter 'e malata tonala me 'are fo li, ka ani ka 'ilu'ilu rasua lo.

Mark 15

Gera talaia Jesus 'i so'ela Paelat

(Matthew 27:1-2, 11-16; Luke 23:1-5, 13-25; John 18:28—19:16)

1'Ofaedani 'ua, gwaurunae wale 'ilitoa fala loko malatana 'ala Jiu gi li gera logo nainali. Fata abu ba'ela gi, failia wale etaeta gi, failia wale falalau ala taki Moses gi li, 'i gera fo 'i laola logonae wale fo. Gera logo fali loko malata fala ta me 'are gera kae taua ala Jesus. Sui gera ka firia Jesus 'alia seni, ma gera ka talaia ko fala kwatenala fala Paelat, wale ba'ela faasia 'i Rom.

2Ma Paelat ka soilidi 'uri 'e ala, “'I'o walelitalona Jiu gi li 'e?” Ma Jesus ka olisi 'uri 'e ala, “Lia laa 'o ilia lo.”

3Ma fata abu ba'ela gi gera ka sua fafia 'alia 'are rero afula gi.

4Ma Paelat ka soilidi lou 'uri 'e ala, “'O ronoa ga 'are afula 'e gera sua fafi 'o lo 'alida gi! 'Uri ikoso olisida lo?”

5Wasua ma Jesus iko 'ali 'e ilia mola ta me alaana, ma Paelat ka 'afero rasua.

6Ala Fanana ala Daofae Liu na li, Paelat 'e saiala lugasinala ta teke wale Jiu gi gera sugaa fai faasia raraa.

7Ma ala talasi fo, te wale ratala Barabas 'e io lou 'i laola raraa, sulia 'i lia lou na wale ala wale ta'a fo gera rau ioli ala kwalaana failia wale 'i Rom gi li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8Sui afulana ka logo mae, gera ka sugaa Paelat 'ali 'e lugasia ta teke wale faasia raraa malaa falafala kae 'idufae tautaua lo mae ala talasi 'urifo gi li.

9Ma Paelat ka soilidi 'uri 'e ada, “'Amu oga 'ali lau lugasia walelitalona ba Jiu gi li famoulu?”

10Sulia Paelat 'e sai mola 'ala ala lia fo fata abu ba'ela gi gera kwatea mae Jesus 'i so'ela, fofola mola kwaifiina gera fala Jesus.

11Wasua ma, fata abu ba'ela gi gera saefia afulana fo, 'ali gera sugaa Paelat fala lugasinala Barabas fada.

12Ma Paelat ka soilidi lou 'uri 'e ala afulana fo, “'Urilali ma ta ta 'e lakae taua ala wale 'e 'amu soia 'alia walelitalona Jiu gi li?”

13Ma gera ka akwa 'uri 'e, “'O fotofafia ala 'ai rara folo!”

14Ma Paelat ka soilidi 'uri 'e, “Ta rero 'e taua?” Ma gera ka bi akwa ba'ela rasua lou 'uri 'e, “Fotofafia ala 'ai rara folo!”

15Ma Paelat ka lugasia Barabas fada, sulia 'e oga 'ali faatolia malatala afulana fo. Sui, ka kwatea Jesus 'ali gera rabusia, ma ka kwatea fala fotoinala ala 'ai rara folo.

Waleli ofona gi gera mali'u'ula ala Jesus
(Matthew 27:27-31; John 19:2-3)

16Waleli ofona gi, gera talaia ko Jesus fala 'i laola labu ala luma ba'ela Paelat, ma gera ka ralofia mae waleli ofona gi sui.

17Ma gera ka faaruufia 'alia te to'omi marimarikioaa tekwa, ma gera ka alua te 'eregwau ala kwalo karakaraa li 'i gwaula malaa na walelitalona.

18Sui gera ka faaora 'uri 'e 'alia faba'elanala, “Walelitalona 'e Jiu gi li, 'o mauri tekwa 'amua!”

19Sui gera ka rabu 'i gwaula 'alia tofui 'ai, ma gera ka nisufia, ma gera ka bururu 'i maala, faaorana 'alia 'ilitoanala.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20'I burila faaorana fo 'alia 'e sui lo, gera ka kalasua to'omi marimarikioaa tekwa lia faasia. Sui gera ka faaruufia lou 'alia toro lia 'i talala. Sui mola gera ka talaia lo fala fotoinala ala 'ai rara folo.

Gera fotofafia Jesus ala 'ai rara folo
(Matthew 27:32-44; Luke 23:26-43; John 19:17-27)

21Ma talasi gera lo sulia tala li, gera ka dao tonala te wale la ratala Simon, mama Aleksanda failia Rufus. 'I lia wale faasia falua 'i Saeren. 'E la mae fala 'i Jerusalem faasia na lifi atale. Ma Waleli ofona gi, gera ka suunailia 'ali 'e sakea 'ai rara folo fo Jesus.

22Ma gera ka talaia ko Jesus fala te lifi gera soia 'alia 'i Golgota. Ma fadanai 'e 'uri 'e, “Talii gwae ioli.”

23Gera kwatea waen gera dolaa failia 'are gera soia 'alia “Mira,” te sului 'are fala fagwarinala fiina li, wasua ma Jesus iko 'ali goufia mola.

24Ma gera ka fotofafia ala 'ai rara folo. Ma gera ka tolini kwailiu ala toro lia gi 'i safitada. Gera ka none 'alia daisi 'ali gera daria ite adaulu kae sakea ta me toro ala toro lia gi.

25Ala sikwala me tofuimatolaa raafule (9 o' clock AM), gera ka foto lo fafia ala 'ai rara folo.

26Ma gera ka fotoia me saena gera suafafia 'alia 'i gwaula 'ai rara folo fo. Me saena laa 'e 'uri 'e, “Walelitalona Jiu gi li.”

27-28Ma gera ka fotofafia lou rua wale belibeli gi ala rua 'ai rara folo gi failia Jesus. Na wale 'i gula aolo ala, ma na wale 'i gula mauli ala.

29Ma ioli gera liu totolala lifi fo li, gera 'asua gwauda, ma gera ka abasisaena sulia Jesus, ma gera ka sae lou 'uri 'e, “'O ilia koe osia Luma Abu God, ma koe raunailia mola sulia olu fe atoa gi li!

30'O faamauri 'o 'i talamu! Sifo mae faasia 'ai rara folo laa!”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31Ma fata abu ba'ela gi, failia wale falalau ala taki gi li, gera ilia lou me saena fo. Ma gera ka sae faaora 'alia Jesus, ma gera ka sae kwailiu 'ada 'uri 'e 'i safitada, “'E faamauria ioli atale gi, ma 'e 'ato 'ali faamauri 'i lia talala!

32Golu lio ga fala 'ali 'e sifo mae faasia 'ai rara folo ala 'i lia lo Christ, walelitalona Jiu gi li 'ali golu bi fakwalaimokia!” Ma rua wale fo gera fotoi daroa ala 'ai rara folo gi failia Jesus wasua daro soi tefulailia lou Jesus.

Maenala Jesus
(Matthew 27:45-56; Luke 23:44-49; John 19:28-30)

33Fuli ala matoula atoa (12'o clock), 'afutala provins fo sui 'e rodo, lala ka dao ala abali raurafi ala olula tofuimatolaa (3 o' clock PM).

34Ma abali raurafi ala olula tofuimatolaa (3 o'clock PM), Jesus ka akwa ba'ela 'uri 'e, “Eloi, Eloi, lama sabaktani?” malutala me saena fo 'e 'uri 'e “God lau, God lau, 'utaa ko buri ma ko lugasi lau lo 'amua?”

35Ma nali wale gera io 'i lififo, gera ka ronoa, ma gera ka fia 'uri 'e soia Elaeja.

36Ma na wale adaulu ka lalao ko, ma ka fawawalosia te anina 'i laola waen 'afaa, ma ka alua 'i maala te mae 'ai, ma ka kwatea ko 'i maala nidula Jesus, 'uri 'ali 'e goufia, ma ka sae 'uri 'e, “Golu lio ga, mala Elaeja kae la mae 'ali 'e lafua mae 'i fua faasia 'ai rara folo!”

37Mola Jesus ka akwa ba'ela, sui ka mae lo.

38Ma ruu ba'ela 'e bolosia lifi abu 'i laola Luma Abu God li ka gaga lo, fuli 'i gwaula ka li dao 'i 'aela.

39Ma ioli ba'ela ala waleli ofona gi li, lia 'e ura 'i 'aela 'ai rara folo ala me talasi fo li, 'e ronoa riinala, ma ka lesia maenala, ma ka sae 'uri 'e, “'E kwalaimoki rasua, wale 'e Wela God lo!”

40Ma nali geli gera io lou 'i lififo, gera lio tatau ko. Mary geli 'i Magdala, ma Mary teite James wela 'i burila Joses, ma Salome.

41'I daulu lou daulu dona buria Jesus ala talasi 'e io 'ua 'i Galili, ma daulu ka kwairanai ala. 'I lififo lou geli afula gera la mae failia fala 'i Jerusalem gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Alominala Jesus
(Matthew 27:57-61; Luke 23:50-56; John 19:38-42)

42-43'E raurafi, Josef, wale faasia falua 'i Arimetea, 'e la mae. 'I lia wale 'ilitoa lou ala gwaurunae wale 'ilitoa fala Jiu gi li. Alae wale daulu kae faifaimaasi fali lesia talasi God kae 'ilitoa fafia ioli lia gi li. Lia 'e too oga, ma ka la 'i so'ela Paelat. Ma ka sugaa fala rabela Jesus, sulia fe atoa fo atoa ala rerei na masia Sabat, atoa ala mamalona li.

44Ma Paelat ka 'afero talasi 'e ronoa Jesus 'e mae lo. Ma ka soia wale ba'ela ala waleli ofona gi li, ma ka soilidia fala maenala Jesus.

45Talasi Paelat 'e ronoa faasia wale ba'ela fo lia Jesus 'e mae lo li, Paelat ka bi ala 'alia Josef 'ali sakea rabela Jesus.

46Josef ka folia te ruu kaka'a, ma ka fasifoa rabela Jesus, ma ka 'afua 'alia ruu fo, ma ka alua 'i laola bao la gera 'elia 'i laola te fau. Sui ka gwelusia te abae fau ba'ela, ma ka bolosia lo maala bao fo.

47Ma Mary geli 'i Magdala, failia Mary teite Joses, daro lesia lifi fo gera alua Jesus ai.

Mark 16

Tataenala Jesus faasia maena
(Matthew 28:1-8; Luke 24:1-12; John 20:1-10)

1'I burila Sabati, burila fe atoa ala mamalona li 'e sui lo, Mary geli 'i Magdala, ma Mary teite James, failia Salome, daulu folia mae 'are si'ina fofo 'oka gi fala waiwaianala rabela Jesus.

2'Ofaedani 'ua ala Sade, talasi da'afi kae bi tatae, daulu ka la mae fala bao.

3Talasi daulu kae laoko, daulu ka soilidi kwailiu 'adaulu 'uri'e 'i matanadaulu, “Ite kae gefusia te abae fau ba faasia maala gilu?” Sulia fau fo 'e ba'ela rasua.

4Sui, talasi daulu li dao lo, daulu ka lesia te abae fau ba 'e 'idu lo.

5Ma talasi daulu ruu ko 'i laola bao li, daulu ka lesia te wale fa'alu 'e rufia to'omi kaka'a, ma ka gwauru 'ala gula aolo 'i laola bao fo. Ma daulu ka mau rasua.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Ma wale fo ka sae 'uri 'e, “Moulu ala mau na. Lau saiai moulu kae lio 'afia Jesus tela, wale ba 'i Nasaret gera raunia ala 'ai rara folo li. 'E iko 'ali io lo 'i lifi'e. Sulia 'e tatae lo faasia maena! Moulu lesia lifi ba gera alua rabela ai loko!

7Moulu la 'i so'ela waleli galona lia gi failia Peter, ma moulu ka faarono 'uri 'e adaulu, ‘Jesus 'e eta lo 'i lao maasi 'amoulu 'i Galili, moulu li lesia lo 'i lifi fo, mala lia ba 'e ilia lo famoulu.' ”

8Ma alae geli fo daulu ka latafa, daulu ka tafi lo faasia bao fo, sulia daulu mau, ma daulu ka lebelebe rasua. 'E iko 'ali daulu alaa lo 'alia tame 'are fala ta ioli, sulia daulu mau rasua.

Jesus 'e fatae fala Mary geli 'i Magdala
(Matthew 28:9-10; John 20:11-18)

9'Ofaedani 'ua ala Sade, Jesus 'e maurifa'alu lou, ma ka fatae fala Mary geli 'i Magdala, te geli ba Jesus 'e balia fiu aloe 'are ta'a gi faasia.

10Ma Mary ka la 'i soela waleli galona Jesus gi. Gera kwaimalatai, ma gera ka aani rasua. Ma Mary ka farono daulu.

11'E iko 'ali daulu fakwalaimokia mola Mary talasi daulu ronoa liafo Jesus 'e maurifa'alu, ma Mary ka lesia lo.

Jesus 'e fatae fala rua waleli galona lia gi
(Matthew 28:16-20; Luke 24:13-49; John 20:19-23; Acts 1:6-8)

12'I burila lou, Jesus ka fatae fala na rua waleli galona lia, talasi daro kae liu sulia tala 'e la faasia 'i Jerusalem.

13Ma daro ka oli mae, daro ka faronoa lou nali waleli galona daulu, ma iko 'ali daulu ke fakwalaimokia mola.

Jesus 'e fatae fala waleli galona lia gi

14Ma 'i buri 'ala lo, Jesus ka fatae fala akwala ma na teke wale ala waleli galona lia gi, talasi daulu kae fana 'adaulu. Ma ka balufi daulu sulia iko 'ali daulu fakwalaimoki, ma malatadaulu ka nasi rasua faasia fakwalaimoki nala wale gera lesia lo 'i burila tataenala faasia maenaa li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Ma ka sae 'uri 'e fadaulu, “Moulu la 'i laola molagali sui, ma moulu ka faarono 'alia Faronona 'Oka fala ioli gi sui.

16Ma ioli 'e fakwalaimokia Faronona 'Oka li, ma ka sisiu abu, 'i lia kae mauri firi failia God. Ma ioli 'e iko 'ali 'e fakwalaimoki, God kae kwaia.

17Ioli gera fakwalaimoki gi, gera kae too ala nanatana fala taunala 'are mama'ala 'uri 'e gi: Gera kae balia aloe 'are ta'a gi 'alia ratagu, ma gera kae sae 'alia saena iko 'ali gera sai ali gi.

18Ma ala gera ka doia wasua ta fe wa 'o ma gera ka goufia wasua ta kwai li maena 'ato 'ali ke fafuta'ada mola. Ma ala gera alu lima 'i fofola ta ioli 'e matai, ioli la kae 'akwaa lo.”

Jesus 'e oli lo fala 'i nali
(Luke 24:50-53; Acts 1:9-11)

19'I burila 'e alaa fadaulu, Aofia Jesus ka oli lo fala 'i nali, ma ka gwauru 'i aba aolo ala God ka 'ilitoa failia.

20Ma waleli galona lia gi gera ka la lo, ma gera ka farono 'alia saenala God ala lifi gi sui. Ma Aofia ka galo failida, ma ka kwatea nanatana fada fala taunala 'are mama'ala gi, 'ali daulu fatailia falalauna daulu 'e lalama.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Luke

Luke 1

[1]Tiofilas, ioli afula gi gera geregere sulia 'are Jesus 'e fulida 'i safitamami gi sui.

[2]Gera gerea 'are 'ami ronoa faasia wale gera talae lesia 'are fo gi li. Ma wale gera talae lesia fulinala 'are fo gi li, gera ka sae lou sulia Faronona 'Oka fo famami.

[3]Lia 'e wale 'ilitoa Tiofilas, lau malataia 'e 'oka 'ali lau geregere sulia 'are 'e gi famu, suli lau sai 'oka ala 'are 'e gi sui, fuli lo mae ala etanala 'u'ulu 'e.

[4]Ma laka geregere sulia 'are 'e gi 'ali 'o saiala lalamanala 'are 'e gera faalalau 'alida famu gi.

Talasi eniselo 'e faarono 'alia futanala John wale Fasiuabu

[5]Ala talasi Herod 'e 'ilitoa fafia provins 'i Judea, te fata abu la ratala Sekaraea 'e io lou ala talasi fo, ma 'i lia na wale ala alae fata abu fala foana faasia 'i Abaeja. Wateu lia Elisabet 'e laa lou mae faasia kwalofa fata abu gera fuli mae ala Aaron gi, walefae Moses.

[6]Abulo nadaroa sui 'e rada, ma ka aolo 'i maala God, suli daro rono 'oka rasua sulia taki God gi failia kwaikaena lia gi sui.

[7]Wasua ma me 'are mola, iko 'ali daro too ala ta wela, sulia Elisabet 'e 'amara. Ma 'i lia failia arai lia Sekaraea wasua, daro waro lo lou.

[8]Te atoa Sekaraea 'e laa 'i laola Luma Abu God, 'ali 'e li taua galona fata abu gi li, sulia talasi fo talasi alae fata abu daulu Sekaraea fala galo na 'i laola Luma Abu God li.

[9]Falafala ala fata abu na li fala filinala ta fata abu fala 'agofinala 'ai si'ina 'oka, 'e 'uri 'e: Gera ka 'ui 'alia 'are malaa daisi fala filinala ite kae taua galona fata abu fala 'agofinala 'ai si'ina 'oka 'i fofola 'erefau 'i laola Luma Abu God. Ala talasi fo, gera ka filia Sekaraea, ma 'i lia ka ruu 'i laola Luma Abu,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]ma ioli afula gera io 'i maluma gi, gera ka foa ala talasi fo kae 'agofia 'ai si'ina 'oka fo li ai.

[11]Ma te eniselo God ka fatae fala, 'e ura 'i gula aolo ala 'erefau fo.

[12]Talasi Sekaraea 'e lesia eniselo fo li, ka maola ma ka mau rasua.

[13]Sui, eniselo fo ka sae 'uri 'e fala, “Sekaraea, 'o alua mau na! God 'e ronoa linela foanamu, ma wateu 'o Elisabet kae faafutaa te wela wale. Ma koe fafurataa 'alia John.

[14]Koe babalafe rasua, ma ioli afula gi lou, gera kae babalafe ala talasi kae futa mae ai!

[15]Sulia 'i lia wale 'ilitoa 'i maala God. Ikoso 'ali 'e goufia ta waen 'o ma ta 'are goufinai nanata 'e sai ala taunala ka lulumui. Ma talasi kae futa mae, Aloe 'are Abu kae io lo failia.

[16]'I lia kae olifailia mae ioli afula 'i Israel gi fala 'i soela God gera.

[17]Ma 'i lia kae eta mae 'i lao ala Aofia, ma kae nanata malaa Profet Elaeja. Ioli gera alafaitalili 'i matanada gi, 'i lia kae logosida lou, 'ali mama gi, failia wela gera gi, gera kae kwaima ada. Ma kae olisia malatala ioli aburono gi, 'ali gera malata rada. Ma kae rerei 'alia ioli gi maasia Aofia, 'ali gera kae maasia daonala.”

[18]Sui, Sekaraea ka sae 'uri 'e fala eniselo fo, “Lakae sai 'utaa ala lalamanala 'are la? Sulia 'i lau failia wateu lau, mera waro sui lo.”

[19]Ma eniselo fo ka olisi 'uri 'e ala: “'I lau Gebriel 'e, lau io failia God sulia atoa gi sui. Ma God lo 'e kwate lau mae, 'ali lau alaa fae'o, ma laka faarono 'o 'alia faronona 'oka 'e.

[20]Ma ala iko 'ali 'o fakwalaimokia mola faronona 'e lau, koe lesia kwalaimokinai ala talasi God 'e 'olea fala me 'are 'e 'ali 'e fuli ai. Ma 'i osiala iko 'ali 'o fakwalaimokia saenagu, fokamu kae 'ato, ma ikoso sae tafa lala ka dao ala talasi 'are 'e lau etae sae sulia 'i lao famu kae kwalaimoki.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Ala talasi fo ioli gera io maasia Sekaraea gi, gera ka 'afero rasua, sulia 'e io tekwa mae 'i laola Luma Abu.

22Ma talasi Sekaraea 'e la mae 'i maluma 'i so'ela ioli fo gi li, fokala ka 'ato lo, ma iko 'ali alaa lo failia ioli fo gi. 'Urifo mola ioli gi sui, gera ka malata lo 'uri 'e: “Kwalaimoki rasua, mala 'e lesia ta fataena 'i laola Luma Abu.” Suli fokala 'e 'ato lo, ma ka alaa mola 'alia limala fala ioli gi.

23Ma talasi 'e faasuia lo galonala 'i laola Luma Abu God li, Sekaraea ka oli lo fala luma lia.

24Ma iko 'ali tekwa mola 'i burila, wateu lia Elisabet ka dodolanaa lo, ma fala lima madama gi iko 'ali 'e liliu lo 'i maluma faasia luma daroa,

25ma ka sae 'uri 'e, “Talasi 'e, God 'e rana lau lo, ma ka lafu lau lo faasia lio ta'ana ba gera tau agu lia ba lau ioio mae 'i laola 'i maala ioli afula gi li, 'alia 'amarana.”

Talasi eniselo 'e faarono 'alia futanala Jesus

26Talasi Elisabet 'e dodolanaa ka dao lo ala olo madama gi li, God ka keria mae eniselo Gebriel fala te falua 'i laola provins 'i Galili gera soia 'alia 'i Nasareti.

27'E sakea mae te faronona fala te ulao 'au abua gera alu fafia fala wale la ratala Josef 'ali tolea. Josef 'e futa mae oliolitala kwalofa David walelitalona. Ratala ulao 'au abua fo Mary.

28Eniselo 'e la mae, ka sae 'uri 'e fala, “Atoa 'oka ko famu! 'Oilakina God famu 'e ba'ela!”

29Talasi Mary 'e ronoa saenala eniselo fo li, ka malata boesia, ma ka tau 'ali 'e saiala malutala me alaana fo eniselo 'e ilia fala.

30Sui eniselo ka sae lou 'uri 'e fala, “Mary, 'o alua mau na, sulia God 'e aamasi'o.

31Dunala God 'e fili 'o, koe dodolanaa, ma koe faafutaa te wela wale, ma koe fafurata 'alia Jesus.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32Ma 'i lia kae 'ilitoa rasua, ma gera kae soia 'alia Wela God. God 'e kwatea kae 'ilitoa, malaa koko 'ualo lia David.

33Ma kae 'ilitoa firi fafia Jiu gi, fuui wale ala Jakob, ma Tatalona lia ikoso 'ali sui!”

34Ma Mary ka sae 'uri 'e fala eniselo fo, “'Au abua 'i lau. 'Uri'e ma alaana 'e 'o ilida fagu gi kae fuli 'utaa?”

35Ma eniselo fo ka olisi 'uri 'e ala, “Aloe 'are Abu kae sifo mae fafi 'o, ma nanatana God kae io fae'o. 'Are la fo Wela Abu 'e, gera kae soia 'alia Wela God.

36'O saiala ioli futa 'o Elisabet. Ioli gi sui gera iilia 'e 'ato lo 'ali ka too ala ta wela. Wasua 'e waro 'ala, talasi'e 'e dodolanaa lo sulia olo madama gi.

37Sulia iko ta 'are 'ali 'ato mola fala God.”

38Ma Mary ka sae 'uri 'e, “Lau oga 'are 'e 'o ilida fagu gi ka fuli kwalaimoki lo aagu, sulia 'i lau geli li galona God.” Talasi Mary 'e sae mola 'urifo, eniselo fo ka laa lo faasia.

Mary 'e laa 'i so'ela Elisabet

39Ala talasi fo mola, Mary ka rerei, ma ka la nainali lo fala ke maefalua 'i tolo ala gula provins 'i Judea.

40Talasi 'e li dao, ka ruu 'i laola luma Sekaraea, ka sae 'oka fala Elisabet.

41Ma talasi Elisabet 'e ronoa saenala Mary, te wela fo 'e dodolanaa 'alia ka maola ma ka saola 'i laola ogala. Ma Aloe 'are Abu ka sura ala Elisabet,

42ma ka sae ba'ela 'uri 'e, “'Oilakina famu liufia geli gi sui, failia 'oilakina fala wela 'e 'o dodolanaa 'alia.

43Iko 'ali lau totolia 'alia 'are ba'ela 'e ka fuli fagu, sulia teite Aofia lau li 'e la mae fala leesinagu!

44Sulia talasi lau ronoa mola saenamu, wela 'e lau dodolanaa 'alia ka lofo lo 'i laola ogaagu, sulia 'e babalafe rasua.

45'Oilakina famu sulia 'o fakwalaimokia saenala God famu kae fuli.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mary 'e batafea God

46Ma Mary ka sae 'uri 'e, “Manogu 'e batafea God,

47failia alo agu 'e babalafe sulia God 'e faamauri lau.

48Lakae nuu batafea 'agua, sulia 'e malata toonagu, lau me geli mamaea mola 'agua, ma laka io li galona mola 'ala.

'E fuli 'i tara'ela ka lao 'alaa, ioli gi sui gera kae ilia lau io 'alia 'oilakina ba'ela,

49sulia 'are ba'ela gi God 'e tauda fagu 'alia nanatanala. Ma ratala God 'e abu.

50'E fuli 'i tara'ela ka la 'alaa sulia uului ioli gi sui, 'e fatailia kwaiaamasina lia fala ioli gera lio 'ato ala gi sui.

51'E tadaa limala fo 'e nanata rasua, ma ka tagalailia ioli gera faaba'ela gera 'i talada gi.

52'E fasifoa walelitalona nanata gi faasia tatalona gera gi, ma ka fa'ilitoa ioli gera mamaea gi.

53Ioli gera fiolo gi, 'e ranoli gera 'alia 'are 'oka gi, ma ka taua ioli too'are gi gera ka dalaa.

54-55'E malata tonala alafuuna 'e taua fala koko 'ualo gia gi li, ma ka kwairanai aga ioli li galona lia gi 'i Israel. Iko 'ali 'e bulono 'alia fatailianala kwaiaamasina lia 'e etae alafuu 'alia fala Abraham, ma faga lou kwalofa ioio firi lia!”

56Mary 'e io failia Elisabet sulia olu madama gi, sui ka bi oli fala falua lia.

Futanala John wale Fasiuabu

57Talasi 'e dao lo fala Elisabet 'ali 'e faafuta, ka faafutaa te wela wale.

58Ioli kwaima lia gi, failia iolifuta lia gi, gera ronoa 'are 'oka fo God 'e taua fala, ma gera ka babalafe rasua fafia.

59Fiu atoa gi sui 'i burila futanala wela fo, gera ka ronosulia falafala Jiu gi fala 'olenala wale na li. Ma gera ka oga 'ali gera fafurata lia 'alia mama lia Sekaraea.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

60Ma teite lia ka olisi 'uri 'e ada, “Ikoso moulu soia 'alia ratae 'are la! 'A ratala 'ala John.”

61Ma ioli fo gi gera ka olisi 'uri 'e ala, “Iko ta ioli ala kwalofa 'amoroa gi 'ali gera too ala ratae 'are la.”

62Sui gera ka alaa 'alia limada, gera ka taua totofo gi fala mama lia Sekaraea, ma gera ka soilidia fala ratae 'are taa 'e oga gera kae fafurata 'alia wela fo.

63Ma Sekaraea ka uusu, ma ka suga 'afia ta 'aba 'are fala geregerena, ma ka geregere 'uri 'e ai, “'A ratala wela 'e John.” Ma ioli gi sui gera ka 'afero rasua.

64Ma talasi fo lou, nidula Sekaraea ka sae tafa lo, ma ka batafea lo God.

65Ma ioli gera logo mae 'i lififo li, gera ka 'afero rasua, ma faronona sulia 'are fo gi li ka talofia lo ioli gera io 'i tolo gi, 'i laola 'afutala provins 'i Judea.

66Ma ioli gera ronoa 'are fo gi li, gera malata galida, ma gera ka sae 'uri 'e, “Wela 'e kae ba'ela mae 'alia ta wale 'utaa 'i danii 'e?” Gera sae 'urifo, sulia gera saiala nanatana God 'e io failia wela fo.

Sekaraea 'e batafea God

67Ma Aloe 'are Abu ka suraa ala Sekaraea mama John, ma Sekaraea ka faatalo 'uri 'e 'alia faronona God,

68“Batafe na fala God 'e Jiu gi li. 'E la mae fala rananaga ioli lia gi, ma fala famaurinaga.

69'I lia kae kwatea mae faga te wale li faamauri 'e too ala nanatana ba'ela, kae laa mae faasia kwalofa David walelitalona, wale li galona Aofia li.

70'E alafuu faga 'alia 'are 'e gi, ala saenala profet abu gi 'i lao,

71'ali 'e faamauri gia faasia malimae gia gi ma faasia nanatanala ioli gera malimae aaga gi.

72'E alafuu kae fatailia kwaiaamasinala fala koko 'ualo gia gi,

73ka feke fala koko 'ualo gia Abraham 'ali ma kae lafu gia faasia malimae gia gi,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

74'ali gia galo fala ma ikoso gia mau,

75ma gia ka io rada 'i maala sulia atoa gi sui."

76Ma Sekaraea ka sae 'uri 'e fala wela lia John, "'I'o Wela 'e lau, gera kae soi 'o 'alia profet God 'e 'ilitoa fafia 'are gi li sui. Ma koe eta 'i lao ala Aofia, 'ali ko faabasua ioli gi gera ka rerei 'alia maurinada maasi 'i lia.

77Ma koe faronoa ioli lia gi, gera kae too ala mauri na talasi God kae kwailufa 'alia ta'ana gera gi li.

78Sulia God gia, 'e kwaiaamasi rasua aaga. Malaa da'afi 'e tala mae failia madakwana li,

79wale li faamauri gia kae dao mae faasia God failia madakwana fala ioli gera io 'i laola mae rodo ala maena li. Ma 'i lia kae kwairanai aga 'ali 'e talai gia fala too na ala aroarona li failia God."

80Ma wela fo John rabela ka ba'ela, failia alo ala ka nanata. Talasi 'e ba'ela lo, ka io 'i laola abae lifi kwasi, la la ka dao ala atoa 'e fatae fala ioli 'i Israel gi li.

Luke 2

Jesus 'e futa
(Matthew 1:18-25)

1Ala talasi ala wawadenala John, wale 'ilitoa ala falua ba'ela 'i Rom ratala Ogastas, 'e alua te taki fala ioli ala falua gi sui 'i malula 'ilitoana lia, 'ali gera laa 'i falua koko 'ualo gera gi fala gerenala ratada.

2Ma etala geregerena bui 'e, gera taua talasi Kwirinias 'e 'ilitoa fafia profins 'i Siria.

3Ma ioli gi sui, gera ka la fala gerenala ratada, na ioli ma 'e oli oli lo 'ala fala falua lia li.

4Ma Josef lou 'e laa mae faasia falua lia 'i Nasareti ala gulae tolo 'i Galili, ma ka la fala gulae tolo 'i Judea fala mae falua David walelitalona gera soia 'alia 'i Betlehem, sulia Josef wale ala kwalofa David li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Josef 'e la 'ali ka gerea ratala failia Mary, te geli ba gera alu fafia 'ala. Ma talasi fo, Mary 'e dodolanaa lo.

6Ma talasi daro io 'i Betlehem, ke geli ka rabefii lo fala faafutana.

7Ma ka faafutaa wela etaeta lia, ma ka 'afua 'alia toro gi, ma ka faateoa 'i laola lifi li ranoli buluka na, sulia iko lo ta luma 'ali daro folia daro ka io ai.

Eniselo gi gera faarono 'alia futanala Jesus

8Ma ioli gera lio sulia sipsip gi li, gera io garania lou falua fo, ma gera ka lio sulia sipsip gera gi 'i laola boni.

9Ma eniselo God ka fatae fada, ma madakwanala God ka rara fafida, ma gera ka mau rasua.

10Ma eniselo fo ka sae 'uri 'e fada, “Ikoso moulu mau, sulia lau sakea mae faronona 'oka kae fababalafea ioli gi sui.

11'I tara'ela wale li faamauri 'amiu 'e futa 'i laola mae falua David 'i Betlehem, ma 'i lia lo Christ Aofia.

12Ma totofo famoulu 'e 'uri 'e: Moulu kae lesia te wela wawade gera 'afua 'alia toro gi, ma 'e teo ala lifi fala ranolinala buluka gi li.”

13Toraa wasua, molae eniselo afula faasia 'i nali gera ka logo fatae lou failia eniselo ba, ma gera ka batafea God 'uri 'e,

14“Fa'ilitoa God 'i nali. Ma aroarona fala ioli 'i wado God 'e babalafe failida gi.”

15'I burila eniselo gi gera oli lo fala 'i nali, wale gera lio sulia sipsip fo gi li gera ka alaa kwailiu 'ada 'uri 'e, “Golu la ga fala 'i Betlehem 'ali golu li lesia 'are 'e God 'e sae sulia fagaulu gi.”

16Ma daulu ka la nainali, ma daulu ka daria Mary failia Josef, ma daulu ka lesia wela wawade fo 'e teo ala lifi fala ranoli buluka na li.

17Ma talasi daulu lesia, daulu ka sae sulia 'are fo eniselo gi gera ilia fadaulu sulia wela fo li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Ma ioli gera ronoa gi, gera ka 'afero rasua 'alia alaana fo daulu faarono 'alida gi.

19Ma Mary 'e soi 'ato ala alaana fo gi, ma ka alu golida 'i laola manola.

20Ma wale lio folo bolosia sipsip gi li gera oli, ma gera ka batafea God fafia 'are gera ronoda gi sui, ma gera ka lesia lo kwalaimokinala alaana ba eniselo 'e iilida fada gi.

21Ma ala wiki 'i buri, talasi fala 'ole wale na ala wela fo li, daro ka fafurata 'alia Jesus, ratae 'are ba eniselo 'e ilia lo fala Mary, talasi iko 'ali 'e dodolanaa 'ua ai li.

Gera sakea Jesus fala 'i laola Luma Abu God

22Talasi 'e dao lo fala Josef failia Mary 'ali daro ka faakwaga daroa lo burila futanala wela malaa lo taki Moses 'e ilia fala taunai 'i burila faafutana li. 'Urifo mola, daro ka sakea wela fo fala 'i laola Luma Abu God 'i Jerusalem 'ali daro ka kwatea fala God,

23malaa ba gera gerea ka sui lo 'i laola taki God gi 'uri 'e, “'A wela wale etaeta, gera kae kwatea fala God.”

24Daro ka kwatea lou foasina 'alia rua fe fao gi, 'o ma rua fe bola welawelaa gi, malaa taki God 'e oga fala faakwaga nala Mary.

25Ma talasi fo, te wale ratala Simion 'e io 'i Jerusalem. 'I lia te wale 'oka, ma ka 'itooli foasia God, ma ka io li rerei fala talasi God kae faamauria ioli Israel gi li. Ma Aloe 'are Abu 'e io ala,

26ma ka ilia ka mauri lala ka dao ala talasi kae lesia Christ fo God 'e alafuu 'alia fala famaurinala ioli lia gi li.

27Aloe 'are Abu 'e talaia Simion ka la fala Luma Abu God, ma ka dao tonala Josef failia Mary, talasi daro sakea mae wela wawade fo Jesus, 'ali daro ka taua 'are taki 'e ilida fala taunali gi li.

28'Urifo mola, Simion ka sakea wela fo 'i limala, ma ka batafea God 'uri 'e,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

29“God, lia 'e alafuuna ba 'o 'e kwalaimoki lo. Lia 'e, wale li galona 'o 'e bi totolia lo maena, ma lau babalafe rasua.

30Dunala maagu 'e lesia lo wale 'e 'o kwatea mae 'ali 'e faamauria ioli li.

31'I lia wale 'o rerei 'alia, 'ali ioli sui kae lesia.

32Wale li faamauri 'e, 'e malaa fe fakwaru, sulia kae fatailia liomu fala ioli mamata faasia Jiu gi li. Ma 'i lia kae faa 'ilitoa 'amami Jiu gi, ioli 'o gi.”

33Ma mama lia failia teite lia, daro ka 'afero rasua talasi daro ronoa 'are fo Simion 'e iilida sulia wela fo gi li.

34Ma Simion ka fa'oka daroa. Sui, ka sae 'uri 'e fala Mary, teite lia, “Te wela 'e wela God 'e filia 'ua lo mae, ioli afula 'i Israel gi gera kae too ala mauri na ala ma afulanala lou ioli 'i Israel gi maurinada kae mae sulia iko 'ali gera saiala. 'I lia lo totofo kae fatailia God fala ioli li, ma afulanala ioli kae barasi 'alia,

35'are la kae fatailia malata agwaagwa gera gi. Ma kwaimalataina ba'ela kae dao amu, ka malaa na me 'au 'e too ala manomu ka fii rasua.”

36Ma me geli 'oru 'e io lou ala talasi fo li, ratala 'Ana, ma 'i lia te profet lou, ma 'e waro lo, fe nali lia gi ka dao lo ala kwalu akwala wala fai fe nali. 'I lia wela geli 'a Faniuel ala kwalofa Asa. 'Ana talasi 'e ulao, 'e wateu ma ka io failia arai lia sulia fiu fe nali gi mola,

37ma 'i burila arai lia ka mae, sui ka 'oru lo 'ala la la ka dao ala talasi 'e. 'E io, ma ka 'idufae laa mola 'ala 'i laola Luma Abu God fala abu fana na failia foasinala God sulia atoa ma boni.

38Ala talasi fo lou, 'i lia 'e dao tonala Josef failia Mary, ma ka batafea God, ma ka alaa sulia wela fo fala ioli gera maasia talasi God kae faamauria ioli Jerusalem gi li.

39Talasi Josef failia Mary daro faasuia lo 'are taki God 'e iilida fala taunali gi li, daro ka oli lo fala falua daroa 'i Nasareti, falua 'i laola gulae tolo 'i Galili.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

40Wela fo 'e ba'ela mae, ma ka nanata, ma ka too ala liotoo. Ma kwai'ofena God ka io failia.

Jesus 'e io 'i laola Luma Abu God

41Ala fe nali gi sui, mama Jesus ma teite lia daro la fala falua ba'ela 'i Jerusalem fala fe atoa ba'ela ala Fanana ala daofaeliuna li.

42Ma talasi Jesus 'e dao lo ala akwala wala rua fe falisi gi li, daulu ka la ala fanana fo sulia falafala gera.

43'I burila fanana fo 'e sui, mama lia ma teite lia daro ka oli lo 'adaroa, ma Jesus ka io 'ala 'i Jerusalem, ma iko 'ali daro saiai.

44Daro fia 'uri 'e la lo failia logona fo, ma daro ka la lo 'adaroa sulia fe atoa laulau fo. Sui, daro ka bi fuli'ae fala faitalena 'afia 'i safitala iolifuta daroa gi li, failia ioli kwaima daroa gi.

45Ma talasi daro lio ma iko 'ali daro lesia, daro ka oli, daro ka li lio lou mae 'i Jerusalem.

46Ma olula fe atoa, daro ka bi dao tonala 'i laola Luma Abu God. 'E gwauru 'ala failia wale faalalau ala Jiu gi li, ma ka fafuronosida, ma ka soilidida sulia 'are gera faalalau 'alida gi.

47Ma ioli gera ronoa gi sui, gera 'afero rasua 'alia sai 'arena lia failia olisina lia gi.

48Ma talasi Josef failia Mary daro lesia, daro ka 'afero rasua. Ma teite lia ka sae 'uri 'e fala, “Wela lau, 'o tau 'utaa ameroa 'e? Mera mama 'o, mera lio mae 'afi 'o, ma mera ka malata boeboeta rasua.”

49Ma Jesus ka olisi daroa 'uri 'e, “'Uta 'e mora ka lio 'afi lau ala lifi atale gi? Totolia mora ka sai mola 'amoroa ai, lakae io mola 'agua 'i laola Luma Mama lau li.”

50'Urifo ma iko 'ali daro sai mola ala malutala me alaana fo 'e ilia fadaroa.

51Sui, Jesus ka oli lo fae daroa fala 'i Nasareti, ma ka rono suli daroa. Ma teite lia ka alu golia 'are fo gi sui 'i laola manola.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

52Ma Jesus ka ba'ela ala rabe failia liotoo, ma God failia ioli gera babalafe sui 'alia.

Luke 3

John 'e faabasua ioli 'ali gera rerei fala dao nala Christ

(Matthew 3:1-12; Mark 1:1-8; John 1:19-28)

1Ala talasi fo, 'e dao lo ala akwala wala lima fe nali Taebirias 'e 'ilitoa ala falua ba'ela 'i Rom, ma Pontias Paelat ka 'ilitoa fafia 'i Judea, ma Herod 'e 'ilitoa fafia 'i Galili, ma Filip walefae lia ka lio sulia 'i Iturea ma 'i Trakonaetis, ma Lisanias ka lio sulia gulae tolo 'i Abilin.

2Talasi fo lou, 'Anas failia Kaeafas daroa rua 'ilito'ola fata abu gi ala falua 'i Jerusalem. Ma ala talasi fo, saenala God ka dao ala John wela Sekaraea, talasi 'e io 'i laola abae lifi kwasi li.

3Ma John ka la ala lifi galia kwai 'i Jodan gi. Ma ka sae 'uri 'e fala ioli, "'Amu bulusi faasia ta'ana 'amiu gi, ma 'amu ka sisiu abu, 'ali God kae kwailufa 'alia ta'ana 'amiu gi."

4'E malaa lia ba profet Aesea 'e gerea ka sae 'uri 'e, "Te wale kae rii 'i laola abae lifi kwasi kae sae 'uri 'e, 'Aofia kae dao lo mae!

'Amu farada tala fala!

5Ma 'amu ka fafonua ote gi, ma 'amu ka faootea sifosifona gi failia fe uo gi. Ma 'amu ka farada tala koki gi, ma 'amu ka fadada tala gilugilua gi.

6Ma ioli sui kae lesia lia 'e God kae famaurida.' "

7Ma ioli afula gera laa mae 'i so'ela John 'ali ka fasiuabuda. Ma John ka sae 'uri 'e fada, "'Amu malaa mola 'amiu kale wa gi! Iko 'ali lau iilia famiu fasiuabuna kae lau 'ali 'amiu faasia kwaikwaina God ala ikoso 'ali 'amu bulusi faasia ta'ana 'amiu gi li.

8'Amu taua 'are 'e fatailia 'amu bulusi lo faasia ta'ana 'amiu gi li! Ma ikoso 'ali 'amu malata 'uri 'e 'i laola malatamiu, "I 'amami ioli 'ami futa mae ala kwalofa Abraham gi li. 'Ato ta kwaikwaina faasia God kae dao amaami.' Ma lakae iili

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rada ai famiu, 'e talawarau mola 'ala fala God 'ali sakea ta me fau ala fau 'e gi, ma ka raunailia 'alia kwalofa Abraham gi!

9Ala talasi 'e, God 'e rerei lo 'alia kwaikwaina, malaa wale 'e dau ala me kwaikwai li, ma ka rerei fala tofunala 'ai gi li. Ma 'ai iko 'ali gera funu 'alia tali fuae 'are 'oka gi li, kae tofuda, ma ka tasida 'i laola dunaa."

10Sui, ioli gi gera ka soilidi 'uri 'e ala John, "Ta taa 'e 'ami ka taua ka fatailia 'ami bulusi?"

11Ma John ka olisi 'uri 'e ada, "Ala ta ioli 'e too ala rua toro gi, ka kwatea ruala toro fala ta ioli iko 'ali too ala ta me toro. Ma ala ta ioli 'e too ala fana gi, 'i lia ka tolinia."

12Ma nali wale 'asa ala sakenala bata ala takisi li, gera dao lou mae fala sisiuabuna, ma gera ka soilidi 'uri 'e, "Wale li faalalauna, ta taa lo 'ami ka taua ka fatailia 'ami bulusi?"

13Ma John ka olisi 'uri 'e ada, "'Amu ka logosia mola bata 'e totolia bata taki 'e alua. Ikoso 'ali 'amu suga liufia totofoe bata fo."

14Ma nali wale li ofona gera ka soilidia lou 'uri 'e, "Ma 'i 'ameulu, ta taa 'e meulu kae taua ka fatailia 'ami bulusi?" Ma 'i lia ka sae 'uri 'e fada, "'Amu ala suunailianala ta ioli fala kwate bata na 'amiu. Ma ikoso 'ali 'amu beli ta ioli. Ma moulu ka babalafe fafia me bata gera kae folifoli 'amiu lo 'alida gi."

15Ioli gera kwaimamali fala daonala Christ, wale 'e God 'e filia kae famauria ioli lia gi li, gera malata 'uri 'e, "Mala John lo 'e Christ."

16Ma John ka sae 'uri 'e fada, "Lakae fasiuabu 'amiu mola 'alia kwai, ma wale 'e kae dao mae 'i lia 'e 'ilitoa ka liufi lau. Ma iko 'ali lau totolia 'ali lau tatalia 'ae botu lia gi faasia 'aela. Ma 'i lia kae faasiu abu amiu 'alia Alo ala God failia dunaa.

17Ma kae rerei lo fala lokokwaikwaina fala ioli sui, ka malaa na wale kae kefoa bouboui 'are 'oka gi faasia sunasunae 'are gi. Ma ka logosia bouboui 'are 'oka

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gi 'i laola luma li goli 'are na, ma ka 'agofia lo sunasunae 'are gi 'i laola dunaa la ikoso 'ali mae.”

18Ma John ka sae sulia Faronona 'Oka fada 'alia alaana afula 'urifo gi, ma ka saefida 'ali gera olisia falafala gera gi.

19Ma talasi fo lou, John ka sae nanata rasua fala Herod, wale 'e 'ilitoa fafia gulae tolo fo li, sulia Herod 'e tolea Herodias, wateu walefae lia Filip, ma ka taua 'are ta'a afula gi lou.

20Ma me 'are ta'a ka ba'ela rasua Herod 'e taua lo 'e sakea John, ma ka alua 'i laola rara.

Sisiuabunala Jesus
(Matthew 3:13-17; Mark 1:9-11)

21Ma 'i lao ala talasi Herod 'e alua John 'i laola raraa li, John 'e fasiuabua ioli afula gi. Jesus 'e la mae, ma John ka fasiuabua lou. Ma talasi Jesus 'e foa, lofola raloo ka tafa,

22ma Alo ala God ka sifo mae fafia malaa na fe bola. Ma te linae 'are ka talo mae faasia 'i nali ka sae 'uri 'e, “'I'o wela moutae lau ma lau kwaima rasua amu. Lau babalafe rasua 'ali'o.”

Kwalofa Jesus
(Matthew 1:1-17)

23Ala talasi Jesus 'e dao lo totolia olu akwala fe nali 'i burila futa nala, ka fuli'ae liu lo fala faalalauna. Ma ioli sui, gera fia 'uria Jesus wela 'a Josef mola. Ma Josef 'e futa ala Hilae.

24Hilae 'e futa ala Matat, Matat ka futa ala Lifae, Lifae ka futa ala Melkae, Melkae ka futa ala Janae, Janae ka futa ala Josef.

25Josef wela Matataeas, Matataeas ka futa ala Emos, Emos ka futa ala Neham, Neham ka futa ala Eslae, Eslae ka futa ala Nagae.

26Nagae wela 'a Meata, Meata ka futa ala Matataeas, Matataeas ka futa ala Semein, Semein ka futa ala Josek, Josek ka futa ala Joda.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

27Joda wela Joanan, Joanan ka futa ala Risa, Risa ka futa ala Serababel,
Serababel ka futa ala Sialtiel, Sialtiel ka futa ala Nirae.

28Nirae wela Melkae, Melkae ka futa ala Adae, Adae ka futa ala Kosam, Kosam
ka futa ala Elmadam, Elmadam ka futa ala Ere.

29Ere wela Josua, Josua ka futa ala Eliesa, Eliesa ka futa ala Jorim, Jorim ka
futa ala Matat, Matat ka futa ala Lifae.

30Lifae wela Simion, Simion ka futa ala Juda, Juda ka futa ala Josef, Josef ka
futa ala Jonam, Jonam ka futa ala Elaeakim.

31Elaeakim wela Milia, Milia ka futa ala Mena, Mena ka futa ala Matata,
Matata ka futa ala Netan, Netan ka futa ala David walelitalona.

32David wela Jesi, Jesi ka futa ala Obed, Obed ka futa ala Boas, Boas ka futa
ala Salmon, Salmon ka futa ala Nason.

33Nason wela Aminadab, Aminadab ka futa ala Admin, Admin ka futa ala
Anae, Anae ka futa ala Hesron, Hesron ka futa ala Peres, Peres ka futa ala
Juda.

34Juda wela Jakob, Jakob ka futa ala Aesak, Aesak ka futa ala Abraham,
Abraham ka futa ala Tera, Tera ka futa ala Neho.

35Neho wela Sirag, Sirag ka futa ala Riu, Riu ka futa ala Pileg, Pileg ka futa
ala Eba, Eba ka futa ala Sela.

36Sela wela Keinan, Keinan ka futa ala Afaksad, Afaksad ka futa ala Siem, Sem
ka futa ala Noa, Noa ka futa ala Lamek.

37Lamek wela Metusala, Metusala ka futa ala Enok, Enok ka futa ala Jered,
Jered ka futa ala Mahelalel, Mahelalel ka futa ala Kenan.

38Kenan wela Enos, Enos ka futa ala Set, Set ka futa ala Adam wela God.

Luke 4

Saetan 'e mailitonala Jesus
(Matthew 4:1-11; Mark 1:12-13)

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1Alo ala God 'e sura ala Jesus, ma Jesus ka oli mae faasia kwai 'i Jodan, ma
Alo ala God ka talaia fala abae lifi kwasi.

2Ma Saetan ka mailitonala 'i lififo sulia fai akwala fe atoa gi. Ma sulia fe atoa
fo gi, Jesus iko 'ali 'ania mola ta me fana, ma ka fiolo rasua lo.

3Ma Saetan ka sae 'uri 'e fala, “Sulia 'i'o Wela God, 'o sae fala me fau 'e 'ali 'e
bulusi 'alia ta tofui berete.”

4Ma Jesus ka olisi 'uri 'e ala, “Geregerena Abu 'e iilia, ‘Ioli ikoso mauri mola
'alia fana talifilia.' ”

5Sui Saetan ka talaia fala fofola me raeraena la 'e rae rasua, ma 'i laola me
talasi wawade mola, ka fatailia lo tatalona 'i laola molagali gi li sui.

6Ma ka sae 'uri 'e fala Jesus, “Lakae kwatea tatalona 'e gi sui, failia 'are 'oka gi
sui famu. Sulia 'are 'e gi, 'are lau gi sui mola, ma lau saiai laka kwateda sui
mola 'agua fala ta ioli mola 'ala lau filia.

7Ma ala ko bourure, ko foasi lau, lakae kwatea tatalona 'e gi sui famu.”

8Ma Jesus ka olisi 'uri 'e ala, “Geregerena Abu 'e iilia, ‘Talifilia God 'o mola ko
foasia, ma ko galo fala.' ”

9Sui, Saetan ka talaia lou fala falua ba'ela 'i Jerusalem, ma ka fa uraa ala te
lifi 'e rae rasua 'i nali fofola Luma Abu God li. Ma ka sae 'uri 'e fala Jesus, “Ala
'i'o Wela God, 'o 'aru fala 'i fua faasia 'i lifi'e.

10Sulia Geregerena Abu 'e iilia, ‘God kae kwatea mae eniselo lia gi, 'ali gera
ka lio 'oka suli 'o.

11Ma gera ka dau amu, 'ali 'aemu wasua 'ato 'ali 'e foto ala ta me fau.' ”

12Ma Jesus ka olisi 'uri 'e ala, “Geregerena Abu 'e sae lou 'uri 'e, ‘'O ala
mailinalatonala God 'o li.' ”

13'I burila Saetan 'e mailitonala Jesus 'alia 'are fo gi ka sui, ka la lo faasia Jesus
ala talasi fo, ka maasia lou ta me talasi.

Jesus fuli'ae ala galonala
(Matthew 4:12-17; Mark 1:14-15)

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Ma nanatana ala Alo ala God 'e io failia Jesus, ma ka oli lo fala provins 'i Galili. Ma alaana sulia ka talo 'i laola gulae provins fo sui.

15Ma ka faalalau 'i laola luma fala foana gera gi li, ma ioli gi sui gera ka 'auraea.

Ioli 'i Nasareti gi gera barasi 'alia Jesus
(Matthew 13:53-58; Mark 6:1-6)

16Sui Jesus ka la fala 'i Nasareti, falua ba 'e ba'ela mae 'i laola. Ma ala Sabat, fe atoa ala mamalona li, ka la 'i laola luma fala foa na li sulia falafala lia lo mae. Ma ka tatae fala iduminala Geregerena Abu,

17ma gera ka kwatea geregerena 'a profet Aesea 'e gerea fala. Ma 'i lia ka tafalia, ma ka daria lifi la Aesea 'e gerea ka sae 'uri 'e,

18“Alo ala God 'e sura agu, sulia 'e fili lau 'ali lau sae sulia Faronona 'Oka fala ioli siofa gi. Ma ka kwate lau mae 'ali lau faatalo 'alia fala ioli gera io 'i laola raraa gi li, gera kae sakwadola. Ma lakae guraa ioli maada koro gi. Ma lakae lufaa ioli gera malata'a ada gi.

19Ma lakae faarono 'alia talasi 'e dao lo fala Aofia 'ali faamauria ioli lia gi.”

20Talasi Jesus 'e idumia ka sui, ka lou lo fafia geregerena fo, ma ka olifailia fala wale 'e lio sulia luma fala foana li, ma ka gwauru 'i fua ka faalalau. Ma ioli gera io 'i laola luma fo fala foana li sui, gera ka bubu nanata lo fala.

21Ma 'i lia ka fuli'ae ka alaa fada 'uri 'e, “Geregerena Abu 'e, 'e fuli kwalaimoki lo 'i tara'ela, ala talasi 'e 'amu ronoa lau idumia ko famiu.”

22Ma ioli sui gera ka soi 'oka ala, ma gera ka 'afero rasua sulia alaanala 'e 'oka. Ma gera ka sae 'uri 'e, “'Uri'e ma iko lou wela ba Josef mola 'e? Ma 'e ilia 'i lia lo fakwalaimokinala geregerena abu 'e.”

23Ma Jesus ka sae 'uri 'e fada, “Lau saiai 'amu kae sae 'uri 'e fagu, ‘Wale li gurana, 'o guraa 'o ga 'i talamu.' Ma 'amu kae sae lou 'uri 'e fagu, ‘'O taua ga 'i laola falua 'o 'are ba 'ami ronoa 'o tauda mae ala falua 'i Kapaneam gi li.' ”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

24Sui Jesus ka sae lou 'uri 'e, “Lakae ilia 'are kwalaimoki famiu, 'e 'ato 'ali gera ka kwaloa ta profet 'i laola falua lia 'i talala.

25Lakae ilia lou famiu, geli 'oru afula Jiu gi li gera io mola 'ada 'i Israel ala talasi Elaeja 'e io ai. Ma talasi ba uuta iko 'ali too sulia olu fe nali ma olo madama gi li, ma fiolo ba'ela ka liu lou ala falua gia gi sui.

26Ma God iko 'ali keria Elaeja fala 'oru 'i Israel gi. 'E keria 'ala Elaeja 'i so'ela me 'oru la iko lou geli Jiu lia 'e io 'i Serefat, falua 'i laola gulae tolo 'i Saedon.

27Ma ioli afula Jiu 'i Israel gi kuu 'e odeda ala talasi Elaesa 'e profet ai. Ma iko 'ali 'e guraa mola ta ioli ada. Talifilia Neman wale iko lou Jiu li mola 'e la mae faasia falua 'i Siria Elaesa ka guraa.”

28Ma talasi gera ronoa 'are fo li, ioli sui 'i laola luma fo fala foana li, gera ka ogata'a. Gera ogata'a dunala Jesus 'e iilia God kae ranaa 'ala ioli mamata faasia Jiu gi li, ma 'i gera iko.

29Ma gera ka tatae, ma gera ka tabalia Jesus faasia falua fo. Ma gera ka talaia Jesus fala gwaula fe uo gera raunailia falua gera 'i fofola, 'uri 'ali gera ka 'ui 'alia Jesus 'i fua, 'ali ka mae.

30Wasua ma, 'e liudolada mola 'i safitala logona fo, ma ka la lo 'ala faasida.

Wale aloe 'are ta'a 'e taua
(Mark 1:21-28)

31Sui, Jesus ka la fala 'i Kapaneam, te falua ala gulae tolo 'i Galili. Ma ala na Sabat, fe atoa ala mamalona li, ka faalalau ioli 'i lififo gi li.

32Ma ioli fo gera logo mae 'i so'ela 'i laola luma fala foana li, gera 'afero rasua 'alia falalauna lia gi, sulia Jesus 'e sae 'alia nanatana failia kwalaimokina God.

33Ma te wale aloe 'are ta'a 'e io ala, 'e io lou 'i lififo. Ma ka akwa 'uri 'e,

34“Jesus wale 'i Nasareti, lau saiamu, 'i'o Wale Abu God. Taa 'e 'o oga koe taua ameulu? Mala 'o la mae fala fafuta'a nameulu tae ne?”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

35Jesus ka balufia aloe 'are ta'a fo, 'uri 'e, “'O lobo ma ko latafa mae faasia wale la!” Ma aloe 'are ta'a fo ka 'ui 'alia wale fo 'i wado 'i maala logona fo, ma ka latafa lo faasia. Ma wale fo rabela iko 'ali malaa mola.

36Ioli gera logo 'i lififo gi li, gera ka 'afero rasua, ma gera ka soilidi kwailiu 'uri 'e, “Ma falalauna taa 'e 'uri 'e wani? Wale 'e 'e balia aloe 'are ta'a gi 'alia kwalaimokina failia nanatana, ma gera ka latafa sui 'i maluma!”

37Ma alaana sulia Jesus ka talo ala falua gi sui galia gulae tolo fo.

Jesus 'e guraa ioli afula gi
(Matthew 8:14-17; Mark 1:29-34)

38Sui Jesus ka la faasia luma fala foana li, ma ka la 'i luma 'a Simon. 'Urifo ma funo geli Simon, 'e matai 'alia ragana ba'ela ala talasi fo. Ma daulu ka sugaa Jesus 'ali guraa.

39'Urifo mola, Jesus 'e la ka ura 'i rabela tafe geli fo li, ma ka balufia ragana fo faasia. Ma geli fo ka 'akwaa lo, ma ka tatae ka 'ago fana, ma ka ranoli daulu lo.

40Ala talasi da'afi 'e suu lo, ma atoa Jiu gi fala mamalona li 'e sui lo, ioli afula gi gera sakea mae ioli kwaima gera gi mataina tootoo gi 'e tauda 'i so'ela Jesus. Ma Jesus ka alua limala fafida, ma ka gurada sui.

41'E 'urifo lou, aloe 'are ta'a afula gi gera tafi faasia ioli gi, ma gera ka akwa 'uri 'e, “'I'o Wela God!” Ma Jesus ka lui nasi ala aloe 'are ta'a fo gi ikoso 'ali gera sae, sulia gera saiai ka sui lo lia 'e 'i lia Christ, wale God 'e filia fala famaurinala ioli lia gi li.

Jesus 'e faatalo 'i laola lifi 'i Israel gi
(Mark 1:35-39)

42'Ofaedani, Jesus 'e laa faasia falua 'i Kapaneam, ka laa fala te lifi 'e aroaro. Ma ioli gi gera fuli'ae fala lio na 'afia, ma talasi gera daria, gera ka sae 'uri 'e fala, “Ikoso laa faasia falua 'e.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

43Sui Jesus ka sae 'uri 'e fada, “God 'e kwate lau mae fala faatalona 'alia Faronona 'Oka li, lia 'e laka la 'i laola tali falua mamataa lou, 'ali lau faabasu 'alia lia 'e God kae 'ilitoa fafia ioli lia gi li.”

44Ma Jesus ka faatalo 'alia Faronona 'Oka 'i laola luma fala foana gi li ala lifi 'i Israel gi.

Luke 5

Jesus 'e filia wale li galona etaeta lia gi

(Matthew 4:18-22; Mark 1:16-20)

1Ala na fe atoa, Jesus 'e ura ka faalalau 'i rabela 'osi ba'ela 'i Galili, ma ioli afula gi gera susuu mae 'i so'ela fala rononala saenala God.

2Ma ka lesia rua baru walekwaiasina gi gera tafisia ka io mola 'ala 'i maala matakwa li olo, ma daulu kae saua fuo daulu gi.

3Ma Jesus ka tae 'i laola baru Simon, ma ka iilia fala 'ali ke usulae wawade ko ala faasia 'i rara. Ma Jesus ka gwauru 'i laola baru fo, ma ka lao 'ala ala faalalaunala ioli.

4Ma talasi 'e faalalau ioli gi ka sui lo, ka sae 'uri 'e fala Simon, “Moulu usulailia lou ko baru 'e fala 'i fafo, sui moulu ka aala 'alia fuo 'amoulu gi.”

5Ma Simon ka olisi 'uri 'e ala, “Waleli Falalauna, meulu galo ulafu lo mae sulia boni laulau 'e, wasua ma iko 'ali meulu tafoa mola ta ia. Wasua, sulia saenamu, lakae aala lo 'agua 'alia fuo 'e gi.”

6Ma talasi daulu aala 'alia fuo fo gi li, daulu ka tafoa ia afula rasua, ma fuo gi ka garani gaga lo.

7Sui daulu ka fairalo fala wale kwaima daulu gi 'i laola na baru lou, 'ali daulu la mae, daulu ka kwairanai adaulu. 'Urifo daulu ka dao mae, ma daulu ka fafonua rua baru fo gi 'alia ia, la la garani daro ka wawalo lo.

8Ma talasi Simon Peter 'e lesia 'are fo li, ka la mae ka bourure 'i maala Jesus, ma ka sae 'uri 'e, “Aofia, 'o la faasia lau! 'I lau wale ta'a rasua!”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Simon failia wale fo gera io 'i lififo gi li, gera ka 'afero rasua 'alia ia afula fo daulu tafoa.

10Ma na rua wale daro galo failia Simon, ratadaroa James failia John, rua wela Sebedi gi, daro 'afero rasua lou. Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala Simon, "'O ala mau na. 'I lao ba koe kwaikwaiasi fala ia gi, ma fuli 'i tara'ela ka la 'alaa, koe kwaiasi mola fala ioli 'ali gera fitoo ala God."

11Ma talasi daulu dao 'i rara, daulu ka tafisia lo baru gi failia 'are gi sui sulia ole, ma daulu ka la lo failia Jesus.

Jesus 'e guraa te wale kuua
(Matthew 8:1-4; Mark 1:40-45)

12Ala na fe atoa, Jesus 'e io 'i laola na falua, ma te wale kuu 'e taua, 'e io lou 'i lififo. Talasi 'e lesia Jesus, ka la mae 'i so'ela, ka boururu 'i maala, ma ka sugaa ka sae 'uri 'e, "Arai ala 'o marabe, 'o saiai ko guraa lau mola 'amua."

13Sui Jesus ka tadaa ko limala, ma ka dau tonala rabela, ma ka sae 'uri 'e, "'Eo, lau marabe. 'O mafo lo." Ma nainali mola 'i burila alaana fo Jesus iilida gi, kuu fo ka sigi lo faasia wale fo.

14Sui Jesus ka keri olifailia wale fo ka sae 'uri 'e fala, "'O ala farononala ta ioli 'alia 'are 'e gi. Ma ko laa ga 'i so'ela fata abu, ma ko fatailia rabemu fala, 'ali 'e saiai lia 'e 'o 'akwaa lo. Sui ko kwatea foasina Moses 'e ilia 'ali ioli gi sui gera ka fakwalaimokia lia 'e kuu ba 'e ioio 'i rabemu 'e sigi lo."

15'E 'urifo wasua 'ala, faronona sulia 'are 'e Jesus fulida gi, 'e talofia lo lifi afula gi, ma ioli afula gi gera ka la mae 'i so'ela fala rononala falalauna lia gi, ma 'ali Jesus ka gurada lou faasia mataina gera gi.

16Ma talasi afula, Jesus 'e la faasia ioli gi fala lifi aroaro gi fala foana.

Jesus 'e guraa wale rabela 'e mae
(Matthew 9:1-8; Mark 2:1-12)

17Na fe atoa, talasi Jesus kae faalalau 'i laola na luma, nali Farasi failia wale falalau ala taki gi li, gera io lou 'i lififo, gera la mae faasia falua afula gi ala

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gulae tolo 'i Galili failia 'i Judea, ma 'i Jerusalem. Ma nanatana God ka io failia Jesus, 'ali 'e guraa ioli gera matai gi.

18Ma nali wale gera sakea mae te wale rabela mae, daulu sakea mae 'i fofola tafe. Daulu ka tau nanata fala ruuna 'i luma failia, 'ali daulu alua 'i maala Jesus, 'ali ka guraa.

19Wasua sulia logona fo 'e ba'ela rasua, alae wale kwaima fo wale fo li iko 'ali daulu totolia lo ruuna ko 'i luma 'i so'ela Jesus. 'Urifo daulu ka sakea wale fo, daulu ka rae failia 'i fofola luma, ma daulu ka tafalia te mae kwakwana ba'ela, daulu ka fasifoa mae wale fo 'i fofola tafe 'i so'ela Jesus.

20Ma talasi Jesus 'e lesia fitoona daulu li, ka sae 'uri 'e fala wale fo rabela 'e mae, “Walekwaima lau, lau kwailufa lo 'alia ta'ana 'o gi.”

21Ma wale falalau ala taki gi li failia Farasi gi, gera ka nurunuru buri kwailiu 'adaulu 'i safitadaulu 'uri 'e, “Ale wale! 'E fiia 'uri 'i lia wale 'utaa 'e? 'E fafuradania lo failia God. Ioli 'ato 'ali kwailufa 'alia ta'ana gi. Talifilia God mola 'e saiala kwailufana 'alia ta'ana gi li.”

22Jesus 'e sai ala malata 'i laola lioda gi, ma ka sae 'uri 'e fada, “'Amu ala malata na lou 'uri la.” Ma Jesus sai lou ala lia 'e gera fakwalaimokia talifilia God mola 'e sai ala guraa ioli na li.

23Mola 'urifo ka sae 'uri 'e, “Ala laka sae 'uri 'e fala wale 'e rabela 'e mae, ‘Ta'ana 'o gi, lau kwailufa lo 'alida,' 'ato 'ali 'amu lesia mola 'ali 'e fuli. Ma ala laka sae 'uri 'e, ‘Tatae, ma ko liu,' 'urifo lo 'amu ka bi lesia lia 'e lau too ala nanatana fala gurana.

24Talasi lau guraa wale 'e li, lau fatailia famiu lia 'e 'i lau, Wela Wale li, lau too ala nanatana fala kwailufa na 'alia ta'ana gi li.” Sui Jesus ka sae 'uri 'e fala wale rabe mae fo, “Lakae ilia famu, 'o tatae lo, ko sakea tafe 'o, ma ko laa lo 'i falua 'o.”

25Ma wale fo, nainali mola ka tatae lo 'i maada, mola ka sakea tafe 'e teoteo 'i fofola, ma ka oli 'i falua lia failia batafena ba'ela fala God.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

26Ma 'i gera sui gera ka 'afero rasua lo, ma gera ka batafea God. Me 'are fo gera lesia gera 'afero rasua, gera ka sae 'uri 'e, “'Eo, 'are li 'aferona ba'ela rasua 'e golu lesia 'i tara'ela.”

Jesus 'e soia Lifae
(Matthew 9:9-13; Mark 2:13-17)

27'I burila me 'are fo, Jesus 'e la ko 'i maluma, ma ka lesia Lifae, wale fala sakenala bata ala takisi li, 'e gwauru ala lifi 'e galo ai. Jesus ka sae 'uri 'e fala, “'O la mae faelau.”

28Lifae ka tatae, ma ka tafisia lo 'are lia gi sui, ma ka la lo failia Jesus.

29Sui Lifae ka taua te fanana ba'ela fala Jesus 'i luma aala. Ma talasi fo lou, ioli afula gera golia bata ala takisi li failia nali ioli lou, gera fana failia Jesus.

30Nali Farasi ma wale falalau ala taki gi li gera ka ogata'a, ma gera ka sae 'uri 'e fala wale li galona Jesus gi, “'E totolia ikoso ka fana ma ka gou failia wale goli bata ala takisi gi li ma ioli ta'a 'urifo gi.”

31Jesus 'e olisidaulu ka sae 'uri 'e, “Ioli iko 'ali gera matai gi, iko 'ali gera booboo mola fala ta wale li gurana, ma ioli 'e gera matai gi lou 'ada, gera boboo fala wale li gurana.

32Iko 'ali lau la mae fala kwalonala ioli rada gi 'ali gera ka bulusi, ma ioli taunada ta'a gi lou 'ada, lau la mae fala kwalonada fala olisi malata na.”

Aofia 'e dao lo, kwaimalataina ka iko, 'amu babalafe
(Matthew 9:14-17; Mark 2:18-22)

33Nali ioli gera sae 'uri 'e fala Jesus, “Ala talasi afula gi, wale li galona John gi gera abu fana fala foana, failia wale li galona Farasi gi gera ka 'urifo lou. Ma wale li galona 'e 'o gi, gera fana ma gera ka gou mola 'ada.”

34Jesus 'e olisidaulu ka sae 'uri 'e, “'E iko 'ali rada fala ioli 'e gera io ala fanana ala araarainali 'ali gera ka abu fana. Sulia talasi arai fa'alu 'e io mola 'ala 'ua failida gera ka babalafe.

35Wasua ma talasi kae dao mae 'i danii gera kae sakea arai fa'alu faasida. Talasi fo bui, gera ka bi abu fana lou, sulia gera kwaimalatai. 'Are laa 'e iko

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

'ali totolia 'ali wale li galona lau gi gera ka abu fana mola 'ada talasi lau io 'ua failida."

36Sui Jesus ka sae 'alia tarifulaana fada 'uri 'e, "'E iko 'ali 'e rada 'ali ta ioli 'ali sakea ta nisinisi toro fa'alu fala taibolosinala ta toro 'ualo. Suli ala ka tau 'urila, me nisinisi toro fa'alu fo kae gagasia te toro 'ualo fo, sulia toro fa'alu 'e lugu 'i burila wasinai, ma toro fa'alu ikoso lio 'oka mola failia toro 'ualo.

37Ma 'amu sai lou ai, 'e iko 'ali 'e totolia fala ta ioli 'ali alua waen fa'alu 'i laola wai 'ua gera galofia 'alia sunasunala nanigot li, sulia wai 'ualo fo iko 'ali sai ala paku na. Suli ala ka tau 'urila li, talasi waen fo kae tora mola mae, ka fogaa lo wai 'ualo fo, ma waen la ka anikilo, ma wai fo ka ta'a lo.

38Lia fo ioli ka alua lo waen fa'alu 'i laola wai fa'alu 'e saiai kae paku.

39"Ta ioli kae 'idufae goufia mola 'ala waen 'ualo, iko 'ali oga waen fa'alu. Sulia 'e sae 'uri 'e, 'Te waen 'ualo 'e goufinai mamasia ka 'oka.' "

Luke 6

Jesus 'e ba'ela ala Sabat
(Matthew 12:1-14; Mark 2:23—3:6)

1Na Sabat, atoa ala mamalona li, Jesus failia wale li galona lia gi daulu la la, ma daulu ka liu faifolo 'i laola te raku witi, 'are fala galofinala berete li. Ma talasi daulu liu ai, wale li galona lia gi daulu ka 'oia nali funi 'are, ma daulu ka 'arada 'i laola limadaulu, ma daulu ka 'anida.

2Ma talasi wale ala Farasi gi gera lesia, gera ka sae 'uri 'e, "Me 'are 'e moulu taua 'e 'oia taki Moses, sulia moulu fisua witi 'e ala Sabat, atoa ala mamalona li."

3Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, "Lau saiai moulu iidu sulia 'i laola Buka Abu 'are ba David walelitalona 'e taua 'i lao. Ala talasi fo, David failia wale lia gi daulu fiolo rasua,

4ma ka la 'i laola luma God, ma 'ilito'ola fata abu ka kwatea fala David berete fo gera fa abua fala God gi. Ma David ka 'ania lo berete fo, ma ka kwatea lou fala wale lia gi, ma gera ka 'ania. Wasua ma taki gia 'e ala'alia talifilia fata

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

abu God gi mola gera saiala 'aninai. Ma iko 'ali golu lesia 'i laola Buka Abu 'ali God 'e ogata'a mola fala David.”

5Sui Jesus ka sae lo 'uri 'e, “'I lau, Wela Wale li, lau too ala nanatana fala iilinala 'are fala ioli gera saiai gera ka taua mola 'ada ala atoa ala mamalona li.”

6Ma ala na fe atoa ala Sabat lou, Jesus ka la 'i laola luma fala foana li ma ka faalalau. Ma te wale 'e io lou 'i lififo li fili lima aolo ala 'e mae.

7Ma nali wale falalau ala taki gi, failia Farasi gi, gera io lou 'i lififo, ma gera ka liolio fala Jesus ala kae guraa wale fo ala Sabat, atoa ala mamalona li. Ala 'e 'urifo, gera ka sae maala Jesus 'alia 'oinala taki God ala gurana li, me 'are fo gera malata sulia 'e malaa lou galo na.

8Ma Jesus 'e sai mola 'ala ala malatada, ma ka sae 'uri 'e fala wale fo limala 'e mae, “Tatae, ko ura mae 'i lao ala ioli 'e gi sui.” Ma wale fo ka tatae, ma ka la mae 'i so'ela Jesus.

9Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala Farasi gi, ma wale falalau ala taki gi li, “Lakae soilidi 'amoulu ga, Taa taki golu 'e ala'alia 'ali golu taua ala atoa ala mamalona li? 'E ala'alia taunala 'are 'oka gi, 'o ma taunala 'are ta'a gi? 'E ala'alia faamurinala ta ioli, 'o ma rauninala ta ioli?”

10Jesus 'e sae 'urifo ka sui, ka lio kwailiu fadaulu, mola ka sae 'uri 'e fala wale fo limala 'e mae, “Tadaa mae limamu.” Ma ka tadaa, ma limala ka 'oka lo.

11Ala talasi gera lesia, gera ka ogata'a rasua, ma gera ka alaa ruru ma gera ka fou malata fala ta me 'are 'ali gera taua ala Jesus.

Jesus 'e filia wale wale li lifurono lia gi
(Matthew 10:1-4; Mark 3:13-19)

12Ala na talasi lou, Jesus ka rae fala gwaula fe uo 'ali 'e foa. Ma 'i laola boni laulau fo, 'i lia 'e foasia God.

13Talasi 'e 'ofaedani lo, ka soia mae wale li galona lia gi 'i so'ela, ma ka filia akwala wala rua wale, ma ka soida 'alia wale li lifurono gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Ratada: Simon lia Jesus fafurata 'alia Peter, ma Andrew walefae lia, ma James, John, Filip, Batolomiu,

15Matthew, Tomas, ma James wela Alfeas, ma Simon na wale ala wale Jiu gi gera oga balinala wale 'i Rom gi faasia 'i Israel,

16ma Judas wela James, ma Judas Iskariot te wale kae foli'alia Jesus fala malimae lia gi li.

Jesus 'e faalalau ma ka guraa ioli gi
(Matthew 4:23-25)

17Jesus 'e sifo mae faasia 'i gwaula fe uo fo failia akwala wala rua wale wale li lifurono lia gi, ma ka ura ala me lifi ote failia logona ba'ela la nali ioli 'i laola ioli li galona lia gi lou. Ma nali ioli afula lou gera la mae faasia gulae tolo 'i Judea, ma failia falua ba'ela 'i Jerusalem, ma falua 'i Taea ma 'i Saedon gi lia gera io sulia asi li, gera io lou 'i lififo.

18Gera la mae fala rononala Jesus, ma 'ali Jesus ka gurada faasia mataina gera gi. Ma ioli gera too ala aloe 'are ta'a gi li, gera la lou mae, ma Jesus ka gurada.

19Ioli sui gera mailia 'ali gera dau tonala Jesus, sulia nanatanala 'e la ko faasia fala guranala ioli sui.

Babalafena ma kwaimalataina
(Matthew 5:1-12)

20Jesus ka lio ko fala wale li galona lia gi ma ka sae 'uri 'e, "'Oilakina famiu ioli 'e 'amu siofa gi, sulia God kae 'ilitoa fafi 'amiu.

21'Oilakina famiu ioli 'e 'amu fiolo ala talasi 'e li, sulia 'amu kae bote.

'Oilakina famiu ioli 'e 'amu aani ala talasi 'e li, sulia 'amu kae wasi.

22'Oilakina famiu talasi ioli kae malakwaita amiu, ma gerakae lulu 'amiu, ma gera ka sae fafuta'a 'amiu, ma soi ta'a amiu, sulia 'amu ronosuli lau Wela Wale li.

23'Amu babalafe, ma 'amu ka wae sakasaka 'alia babalafena ba'ela talasi ioli kae tau 'uri la amiu, sulia kwaiarana ba'ela 'e maasi 'amiu 'i nali. Lau iilia 'are

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

'e sulia gera kae taua lou 'are ta'a amiu lia koko 'ualo gera gi gera taua ala profet 'i lao mae gi.

24Wasua ma, kae ta'a ka ba'ela famiu ioli 'e 'amu too ala too 'arena gi li ala talasi 'e li, sulia wawaelana gi 'amu too sui lo ali.

25Kae ta'a ka ba'ela famiu ioli 'e 'amu fana bote ala talasi 'e li, sulia 'amu kae fiolo. Kae ta'a ka ba'ela famiu ioli 'e 'amu wasi ala talasi 'e li, sulia 'amu kae lagu, ma 'amu kae ani.

26'E ta'a ka ba'ela famiu talasi ioli kae soi 'oka amiu, sulia koko 'ualo gera gi, gera tau lou 'are fo gi fala profet kotokoto gi 'i lao."

Kwaimana ala malimae gi li
(Matthew 5:38-48; 7:12a)

27Jesus 'e faalalau lou 'uri 'e, "Lakae ilia famiu ioli 'e 'amu rono sulia saenagu gi, 'amu ka kwaima ala malimae 'amiu gi, ma 'amu ka tau 'oka fala ioli gera malakwaita amiu gi.

28Ma 'amu ka foasia God, 'ali 'e fa'oka ioli 'e gera 'uasi 'amiu gi, ma 'amu ka foa fala ioli gera taua 'are ta'a gi amiu.

29Ma ala ta wale ka fidalia babalimu, 'o ala'alia ka fidalia lou ta fili babali amu. Ma ala ta ioli ka sakea to'omi fafu ba'ela 'o, 'o ala 'alia ka sakea lou toro 'o 'ala.

30Ma ko kwate 'ala ta ioli mola 'ala 'e sugaa ta me 'are amu. Ma ala ta ioli 'e sakea ta 'are ala 'are 'o gi, ikoso 'ali 'o sugaa lou 'ali 'e olifailia mae famu.

31Ta taa 'amu oga ioli mamata gi gera ka taua famiu, 'amu ka taua lou fada.

32"Ma ala 'amu kwaima mola ala ioli 'e gera kwaima amiu gi, ikoso 'ali 'amu sakea mola ta kwaiarana. Sulia ioli ta'a gi wasua, gera kwaima lou ala ioli fo gera kwaima ada gi.

33Ma ala 'amu tau 'oka mola fala ioli gera tau 'oka famiu gi, ikoso 'ali 'amu sakea mola ta kwaiarana. Sulia ioli ta'a gi wasua gera tau lou 'urila.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

34Ma ala 'amu kwate 'are mola fala ioli gera saiai gera kae duu famiu gi, ikoso
'ali 'amu sakea mola ta kwaiarana. Sulia ioli ta'a gi wasua, gera tau lou 'urila
fala ioli ta'a gi, 'ali gera duu lou fada.

35Wasua ma 'amu ka kwaima ala malimae 'amiu gi, ma 'amu ka tau 'oka fada,
ma 'amu kwate 'are ma ikoso 'ali 'amu maasia lou duunali. Ala 'amu tau 'urifo,
'amu kae sakea kwaiarana ba'ela, ma abulonamiu kae malaa God mama 'amiu
lia 'e 'ilitoa ka tasa. Sulia God 'e tau 'oka fala ioli ta'a gi ma ioli iko 'ali gera
babalafe fafia taa God 'e taua fada.

36'Amu ka kwaiaamasi ala ioli, ka malaa lou Mama 'amiu lia 'e kwaiamasi
amiu.

Faalalauna sulia iili ioli na li
(Matthew 7:1-5)

37"'Amu alua iili ioli na, taufasia God 'e bi suafafi amiu lou. Ma ikoso 'ali 'amu
iili kwaikwaina fala ta ioli mamata, 'ali God ikoso kwate kwaikwaina lou
famiu. 'Amu ka kwailufa ala ioli sui, ma God kae kwailufa lou amiu.

38'Amu ka kwate 'ala ioli, 'ali God ka kwate lou 'amiu. Ma God kae kwatea
kwatena 'e malaa te wale ba 'e fafonua te wai 'are ka nekenekea, la la ka fonu
mabusu lo. Ma God kae kwate 'amiu, malaa lou 'amu kwate 'ala ioli mamata
gi."

Ionala wale li galona gi

39Jesus 'e sae lou sulia tarifulaana fada 'uri 'e, "Ta wale maala 'e koro, 'e 'ato
ka talaia lou ta wale maala 'e koro. Ala ka tau 'urila, 'i daroa sui mola daro
kae toli 'i laola gilu.

40Ioli 'e kae raerae malata mola 'ala, 'e 'ato ka liufia ioli 'e faalalau lia. Ma ala
ioli raerae malata 'e sake sui 'are fo ioli faalalau 'e kwatea fala gi, 'i lia 'e malaa
lo ioli faalalau lia.

41"'O too ala ta'ana ba'ela gi, wasua ma 'o balufia 'amua ioli 'e too ala ta'ana
wawade gi li. 'O malaa te wale 'e lesia me goraa 'i laola maala walefae lia li,
wasua ma iko 'ali 'e lesia mola te babae wado ba'ela 'i laola maala 'i talala.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

42Ma ko sae 'uri 'e fala ioli mamata, ‘Ko ala tau nala ta 'are ta'a.' Wasua ma iko 'ali 'o malata 'abero mola ala ta'ana ba'ela 'e 'o tauda gi. 'I'o ioli 'asa 'i'o. 'O tafisia ga ta'ana 'o gi. Sui, ko bi totolia kwairanaina ala ta ioli mamata fala ta'ana lia gi li.”

'Ai failia fufuae 'are
(Matthew 7:16-20; 12:33-35)

43Jesus ka sae lou 'alia te tarifulaana fada 'uri 'e, “Fe 'ai 'e bulao ka 'oka, 'e 'ato ka funu 'alia fuae 'are ta'a gi. Ka malaa lou, ta 'ai 'e bulao ka ta'a, 'e 'ato ka funu 'alia fuae 'are 'oka gi.

44Golu saiala 'ai gi sui 'alia fufuae 'are gera funu 'alida gi. Ma 'e 'ato ta ioli ka fisua fufuae 'ai 'oka faasia kwalokarakaraa.

45Ma ioli 'oka ka taua lou 'are 'oka gi sulia malatae ioli rao lia. Ma ioli ta'a ka taua lou 'are ta'a gi sulia malatae ioli midia lia. 'Are 'e io 'i laola manola ioli li, lia lo kae latafa mae 'alia saenala.”

Wale li galona kwalaimoki
(Matthew 7:24-27)

46Ma Jesus ka sae lou 'uri 'e, “'Uta 'e, ala talasi 'amu alaa faelau, 'amu ka soi lau 'alia Aofia, wasua ma iko 'ali 'amu tau mola sulia 'are 'e lau ilida famiu gi?

47Ta ioli mola 'ala 'e la mae 'i soegu, ma ka rono sulia saenagu, ma ka tau sulia, lakae fatailia famiu fitoona lia, failia ionala.

48'E malaa wale 'e raunailia luma lia, ka 'elia fulu 'ai gi ka laliu. Talasi uuta ka too, ma kwai 'e busu mae, 'e 'ato ka osia, sulia 'e raunailia luma lia 'i fofola fulu 'ai 'e 'elia ka laliu gi.

49Ma ioli 'e ronoa saenagu, ma iko 'ali tau sulia, 'e malaa wale 'e raunailia luma lia 'i fofola ole li, iko 'ali 'elia fulu 'ai 'ali 'e laliu mola. Talasi kwai 'e busu mae, ma ka foto ala luma fo li, luma fo ka toli, ma ka tagalo sui lo.”

Luke 7

Jesus 'e guraa te wale li galona
(Matthew 8:5-13)

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1Talasi Jesus 'e faasuia lo saenala fala ioli fo gi li, ka la lo fala falua 'i Kapaneam.

2Ma te wale 'i lififo li, 'e matai ka ba'ela ma ka garani mae lo. Wale fo, 'i lia wale 'e galo 'ala te wale ba'ela ala wale li mae faasia falua ba'ela 'i Rom li. Ma wale ba'ela fo, 'e lio ba'ela rasua ala wale li galona lia.

3Ma talasi wale ba'ela fo 'e ronoa Jesus 'e dao mae, ka keria nali wale etaeta ala Jiu gi, 'ali gera soia Jesus ka la mae, 'ali guraa wale li galona fo lia.

4Talasi gera dao 'i so'ela Jesus, gera ka aniulu, gera ka sae 'uri 'e, “Te wale ba'ela 'e 'e totolia ko kwairanai ala wale li galona lia,

5sulia wale ba'ela fo 'e kwaima rasua amami Jiu gi, ma ka raunailia te luma fala foana li 'amami 'i lifi'e.”

6'Urifo Jesus ka la lo failida. Ma talasi 'e dao garania lo ko luma li, wale ba'ela fo 'i Rom ka keria lou ko wale kwaima lia gi, 'ali gera sae 'uri 'e fala, “Arai ba'ela, ko ala 'abero na. Iko 'ali lau totolia 'ali 'o la mae 'i laola luma lau.

7Ma 'i lau wasua lou iko 'ali lau totolia lou laa na ko 'afi 'o 'i talagu. 'O sae mola ma wale li galona lau ka 'akwaa lo.

8Lau saiai 'o totolia mola 'amua taunala 'are 'urifo, suli 'i lau talagu wale lau galo 'i malula wale ba'ela gi li, ma laka too ala wale li mae gi gera galo 'i malula nanatana lau. Ma ala lau iilia fala ta wale laka sae 'uri 'e, “'O la,' 'i lia ka la lo. Ma ala laka ilia fala ta wale laka sae 'uri 'e, “'O la mae,' 'i lia ka la lo mae. Ma ala laka ilia fala ta wale li galona ulafu ma laka sae 'uri 'e, “'O taua 'are 'e,' 'i lia ka taua lo.”

9Ala talasi Jesus 'e ronoa 'are fo li, ka 'afero rasua. Ma ka bulusi, ka sae 'uri 'e fala ioli fo gera la 'i burila gi, “Lakae ilia famiu, iko 'ali lau lesia 'ua ta ioli 'i Israel 'ali fitoo 'uri 'e.”

10Ma wale li sake alaana fo gi, gera ka oli fala 'i luma wale ba'ela fo li, ma gera ka lesia wale matai ba 'e 'akwaa lo.

Jesus 'e faamauria wale 'e mae lo

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11Ma iko 'ali tekwa mola 'i burila 'are fo gi, Jesus failia wale li galona lia gi, ma ioli afula gi lou, gera la fala te falua gera soia 'alia 'i Nein.

12Ma talasi 'e dao garania maala geti ala falua fo li, te logona gera sakea mae te wale mae, ma gera ka la lo mae 'i maluma. Te wale mae fo, 'i lia ulufa'alu moutae me geli 'oru li. Ma logona ba'ela fo gera ka la mae failia fala alominala.

13Ma talasi Jesus, Aofia, 'e lesia me 'oru fo li, ka aamasi rasua ala, ma ka sae 'uri 'e fala, "'O ala ani na."

14Sui ka la ko, ma ka dau tonala tafe fo wale mae fo 'e teo 'i laola, ma wale fo gera awailia wale mae fo li, gera ka ura too. Mola Jesus ka sae 'uri 'e, "Wale ulufa'alu 'e, lau iilia famu, 'o tatae!"

15Ma ulufa'alu ba ka tatae lo, ma ka fuli'ae ka alaa. Ma Jesus ka kwatea lo fala teite lia.

16Ma ioli gera lesia 'are fo gi li, gera 'afero rasua, ma gera ka batafea God 'uri 'e, "Te profet 'ilitoa 'e fatae lo mae 'i safitaga. God 'e dao lo mae fala rananaga ioli lia gi."

17Ma alaana sulia Jesus, ka talo lo 'i laola 'afutala lifi 'i Israel, failia falua galia gi lou.

John wale fasiuabu 'e keria rua wale li galona lia gi 'i so'ela Jesus
(Matthew 11:2-19)

18Ala talasi wale li galona John gi gera faarono lia 'alia galonala Jesus, John ka soia mae rua wale li galona lia gi 'i so'ela,

19ma ka keri daroa 'i so'ela Jesus, Aofia, fala soilidinala 'uri 'e, "'Uri'e ma 'i'o lo 'e Christ, wale 'e kae dao mae 'o ma meulu ka maasia lou 'ameulu ta wale mamata?"

20Ma talasi daro li dao 'i so'ela Jesus, daro ka soilidi 'uri 'e ala, "John wale fasiuabu 'e keri 'ameroa mae fala soilidinamu, 'Uri'e ma 'i'o lo 'e Christ, wale 'e kae dao mae, 'o ma meulu ka maasia lou 'ameulu ta wale mamata?"

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Ma ala talasi fo lou, Jesus 'e guraa ioli matai afula gi, ma ka balia aloe 'are ta'a gi faasia ioli gi, ma ka guraa ioli maada koro gi.

22Lia fo Jesus ka sae 'uri 'e fadaroa, “Mora oli mora ka faronoa John 'alia 'are 'e mora lesida gi, ma mora ka ronoda 'i tara'ela gi. Ioli maada koro gi, gera lio lo. Ma ioli 'aeda mae gi, gera ka liu lo. Ma ioli kuu 'e odeda gi, gera ka mafo lo. Ma ioli aninada bali gi, gera rono lo. Ma ioli gera mae gi, gera mauri lou. Ma Faronona 'Oka, lau faatalo lo 'alia fala ioli siofa gi.

23'Oilakina God fala ioli iko 'ali gera barasi 'ali lau 'i fofola 'are lau tauda gi.”

24'I burila rua wale li galona John gi daro oli lo, Jesus 'e fuli 'ae ka alaa sulia John fala ioli gera logo 'i lififo gi 'uri 'e, “Ala talasi 'amu la 'i so'ela John 'i laola abae lifi kwasi li, ta taa 'amu la fala lesinai 'i lififo? Te wale iko 'ali 'e fakwalaimoki ka malaa mola 'ala me gwano rade 'e saola ala oru li? Iko! John iko lou wale 'urifo.

25'Uri'e ma, taa 'amu la fala lesinai? Te wale 'e toro 'alia to'omi folifolinai ba'ela? Iko! Sulia wale gera toro 'urifo gi, gera too 'are, ma gera ka io 'i laola luma 'oka rasua gi.

26'Amu famadakwa lau mae. Taa 'amu la ko fala lesinai? Te profet? 'Eo! 'I lia profet kwalaimoki! Ma 'e liufia rasua profet 'i lao gi sui.

27John ba gera geregere sulia 'i laola Geregerena Abu ala talasi God 'e sae 'uri 'e, ‘Lio ga, lakae keria wale li sake alaana lau 'i lao amu, 'ali ka rereia ioli gi famu.' ”

28Jesus ka sae lou 'uri 'e, “Lakae ilia famiu, John 'e 'ilitoa ka liufia ioli gera futa mae 'i laola molagali 'e gi li sui. 'Urifo wasua, ioli 'e gera fawawade gera 'i talada gi 'i laola Tatalona God, gera ba'ela ka tasa rasua liufia John.”

29Ioli gera ronoa saenala gi sui, ma wale goli bata ala takisi gi li wasua, talasi gera rono sulia saenala Jesus, gera ka saiai teke tala God mola 'e rada ma ka kwalaimoki, sulia gera bulusi, ma John ka fasiu abu gera sui.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Ma Farasi gi failia wale falalau ala taki gi li, 'i osiala gera 'e'ela 'alia bulusi na ma sisiuabuna ala John, 'e iko 'ali gera oga mola ronona sulia kwaiogalina God 'e rerei 'alia fada.

31Ma Jesus ka sae lou 'uri 'e fada, “Lakae fafuradani 'amiu io namiu ioli la talasi 'e, lia iko 'ali 'amu fakwalaimoki gi, 'amu malaa wela wawade

32'e gera logo 'i maala uusina 'alia rua logona gi li. Ma gera ka rii kwailiu fada, ‘Meulu uufi 'au, ma iko 'ali moulu wae mola sulia. Ma meulu ka nulia fe nuu sulia maena li famoulu, ma iko 'ali moulu kwaimalatai mola.'

33Talasi John wale Fasiuabu 'e dao mae, 'e abu fana, ma iko 'ali goufia ta waen, ma 'amu ka iilia 'uri 'e too ala aloe 'are ta'a.

34Sui, talasi 'i lau, Wela Wale li, lau dao mae, lau fana ruru, ma laka gou failia ioli gi, ma 'amu ka sae lou 'uri 'e, ‘'Amu lesia! 'E fana ba'ela, ma ka gou ba'ela ala waen, ma ka kwaima failia ioli gera goli bata ala takisi gi li ma ioli taunada ta'a gi lou.’

35Wasua ma, ioli gera ronosulia liotoo God gi li, gera fatailia lia 'e God 'e kwalaimoki.”

Jesus 'i laola luma Simon te Farasi

36Te wale ala Farasi gi li ratala Simon, 'e kwaloa Jesus 'ali ka fana failia. Ma Jesus ka la 'i luma lia, ma ka gwauru ka uluna faeburi, ma ka fana failia.

37Ma te geli abulonala 'e ta'a 'e io lou 'i laola falua fo. Ala talasi geli fo 'e saiala Jesus kae fana 'i laola luma Farasi fo li, ka sakea mae te botole 'e fonu 'alia waiwai 'e si'ina 'oka rasua li.

38Ma ka ruu 'i laola luma, ka ura 'i burila Jesus totolala 'aela, ka ani, ma ka faawasiua 'aela Jesus 'alia kwai la maala. Sui, ka faalanaa 'aela Jesus 'alia ifula, ma ka lotofia. Sui ka nikia waiwai si'ina fofo 'oka fo 'i fofola 'aela Jesus.

39Ma talasi Farasi fo 'e kwaloa Jesus 'e lesia me 'are fo li, ka malata 'ala 'uri 'e, “Ala wale 'e profet, ka saiala abulonala geli 'e 'e ta'a rasua.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

40Ma Jesus ka saiala malata Farasi fo li, ma ka sae 'uri 'e fala, “Simon wale'e! Te 'are lau oga lakae ilia famu.” Ma Simon ka sae 'uri 'e, “Waleli Falalauna, 'o ilia mae fagu.”

41Jesus ka sae 'uri 'e fala, “Rua wale gi daro sake lana ala seleni faasia te wale la kae kwatekwate lana ala seleni gi. Te wale 'e sake lana ala lima talanae seleni gi, ma na wale ka sake lana ala lima akwala seleni gi.

42Ma 'i daroa sui iko 'ali daro totolia duunala seleni fo gi, ma wale fo 'e ala'alia sake lanana fo fadaroa ka kwailufa lo 'alia sake lanana daroa gi sui. 'Uri fo ma ite adaroa lo 'e babalafe ka tasa rasua, ala rua wale fo 'e kwatea seleni fo gi fadaroa?”

43Ma Simon ka olisi 'uri 'e ala, “Lau fia mala wale fo 'e sakea seleni afula gi li.” Ma Jesus ka sae 'uri 'e, “'O olisi rada ai.”

44Sui Jesus ka bulusi fala geli fo, ma ka sae 'uri 'e fala Simon, “'O lesia ga geli 'e. Talasi lau ruu mae 'i laola luma 'o li, iko 'ali 'o kwatea mola ta kwai fagu fala saunala 'aegu.Wasua ma, 'i lia 'e saua 'aegu 'alia kwai la maala, ma ka faalanaa 'alia ifula gwaula.

45Ma iko 'ali 'o kwalo lau mola 'alia lotofinagu. Ma geli 'e, 'e fuli ala talasi ba lau ruu mae 'i luma, 'e fuli lo ala lotofinala 'aegu.

46Ma iko 'ali 'o waiawaia mola gwaugu 'alia ta waiwai. Ma geli 'e, 'e nikia waiwai si'ina 'oka 'e 'i 'aegu.

47Lia fo, laka ilia famu, kwaimanaa ba'ela lia, 'e fatailia rerona afula lia gi gera alafu sui lo. Wasua ma, ite kwailufana 'alia ta'ana lia gi li 'e wawade, me kwaimanaa lia ka wawade lou.”

48Sui Jesus ka sae 'uri 'e fala geli fo, “Lau kwailufa lo 'alia ta'ana 'o gi.”

49Ma nali ioli gera io 'i lififo, gera ka ogata'a fala Jesus, ma gera ka sae kwailiu 'uri 'e 'i safitada, “Te wale 'utaa 'e 'e saiala kwailufana 'alia ta'ana gi li 'uri 'e?”

50Sui Jesus ka sae 'uri 'e fala geli fo, “'O la lo 'alia aroarona. God 'e faamauri 'o, sulia 'o fakwalaimoki.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Luke 8

Nali geli gera la failia Jesus

1'I burila 'are fo gi, Jesus ka la lo ala falua wawade gi, failia falua ba'ela gi,
ma ka farono 'alia Faronona 'Oka sulia God kae 'ilitoa fafia ioli lia gi li. Ma
akwala wala rua wale li galona lia gi, daulu la lou failia,

2ma nali geli lou lia Jesus 'e balia aloe 'are ta'a gi failia mataina gi faasida. Ma
geli la gi 'e: Mary, geli 'i Magdala lia ba Jesus 'e balia fiu aloe 'are ta'a gi faasia,

3ma Joana, wateu Kusa wale ba'ela ala wale gera galo 'i laola luma Herod
walelitalona gi, ma Susana, ma nali geli afula lou. Geli fo gi fo gera foli 'are
'alia bata gera gi fala rananala Jesus failia wale li galona lia gi.

Tarifulaana sulia wale 'e tagalailia fufuae 'ai gi li

(Matthew 13:1-9; Mark 4:1-9)

4Ioli afula gi gera logo mae 'i so'ela Jesus. Gera la mae faasia falua mamata
kwailiu gi sui. Jesus ka sae 'alia tarifulaana fada 'uri 'e,

5“Te wale 'e la ka tagalailia fufuae 'are gi 'i laola raku witi lia. Ma ala talasi
kae tagalailia fufuae 'are fo gi li, nali fufuae 'are gera toli sulia talaliliu. Ma
ioli gi gera liu, ma gera ka urida, ma malu gi gera ka 'anida lou.

6Nali fufuae 'are ka toli 'i fofola wado faufaua. Ma talasi gera bulao mae, 'e
nainali mola gera ka kuku lo, sulia wado fo iko 'ali too ala ta kwai.

7Ma nali fufuae 'are ka toli lou 'i safitala kwalo karakaraa gi. Ma kwalo
karakaraa gi gera ka bulao mae failia fufuae 'are 'oka gi, ma gera ka lolo fafia
witi fo gi.

8Ma nali fufuae 'are ka toli lou 'i fofola wado 'oka, ma gera ka bulao, ma gera
ka funu 'alia fuae 'are afula rasua gi.” Ma Jesus ka faasuia saenala 'uri 'e, “Ala
ta ioli 'e oga ka sai 'oka ala 'are 'e gi, 'i lia ka fafurono 'oka.”

Me 'are 'e kwate ma Jesus ka sae 'alia tarifulaana li

(Matthew 13:10-17; Mark 4:10-12)

9Sui wale li galona Jesus gi gera ka soilidia fala fadanala tarifulaana fo,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10ma ka olisi 'uri 'e adaulu, “Talasi sui gi, God iko 'ali faamadakwa kae 'ilitoa 'utaa fafia ioli lia gi. Wasua ma 'i tara'ela, madakwana 'e dao lo famiu. Fala ioli 'e iko lou wale li galona lau gi li, lau sae 'alia tarifulaana gi, ma iko 'ali lau faamadakwa, 'ali ‘Gera ka fafurono, ma geraka fafurono, wasua ikoso gera saiala faronona God. Ma gera kae lio, ma gera kae lio, wasua ikoso gera lesia taa 'e God 'e taua fada.' ”

Fadanala tarifulaana ba sulia wale 'e tagalailia fufuae 'are gi li
(Matthew 13:18-23; Mark 4:13-20)

11'Urifo, Jesus ka sae lou 'uri 'e, “Fadanala tarifulaana fo 'e 'uri 'e: Fufuae 'are, 'e malaa saenala God.

12Fufuae 'are fo gera toli sulia talaliliu gi li, gera malaa ioli fo gera ronoa saenala God gi, ma Saetan ka la mae ka lafua alaana fo gi faasi gera. Lia fo 'e kwate iko 'ali gera fakwalaimoki fala maurinada.

13Ma fufuae 'are gera toli 'i fofola wado 'e faufaua li, 'e malaa ioli fo gera ronoa saenala God, ma gera ka sakea failia babalafena. Wasua ma, saenala God iko 'ali laliu mola 'i laola maurinada. Gera ka fakwalaimoki mola sulia talasi wawade. Ma talasi ilitoona 'e dao mola ai, iko 'ali gera fakwalaimoki lo.

14Fufuae 'are fo gera toli 'i safitala kwalo karakaraa gi li, 'e malaa ioli 'e gera rono, wasua ma gera ka malata 'abero 'ada sulia 'are mamata gi li, malaa too 'arena gi, ma babalafena gwaugwau 'i laola molagali li lia 'e 'e bebesida. 'Are la fo 'e taua gera ka ba'ela dole.

15Fufuae 'are fo gera toli 'i fofola wado 'oka gi li, 'e malaa ioli 'e gera ronoa saenala God ma gera ka golia 'i laola malatae ioli aolo ma ka 'oka. Ma gera ka galo nanata 'alia fitoona fala taunala galona 'oka afula gi.”

'Amu ronoa ma 'amu ka ronosuli ala saenala God
(Mark 4:21-25)

16Jesus ka sae lou 'uri 'e, “Iko ta ioli 'ali fakwarua ta fe ulu, ma ka alua mola 'ala 'i malula ta dako 'o ma ta tafe. Ma kae alua lo 'i fulila, 'ali ioli fo 'e ruu mae 'i luma kae lesia.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17“'E 'urifo lou ala ta 'are 'e io agwaagwa ala talasi 'e, ta atoa kae fatae sui. Ma nali alaana gera kufi fafia, kae la tafa sui mae 'i maluma.

18“Lia fo 'amu ka fafurono 'oka, sulia God kae kwate afula ala liotoo famiu, ala 'amu ka ronosulia falalauna lau gi li. Ite 'e too ala ta madakwana wawade sulia 'ilitoana God, God kae kwate baela fala. Ma ta ioli 'e iko 'ali ronosulia falalauna 'e gi, ta madakwana wawade wasua 'e fia 'uri 'e too ai sulia 'ilitoana God, God kae olifailia faasia.”

Iolifuta kwalaimoki Jesus gi ioli gera ronosulia God gi
(Matthew 12:46-50; Mark 3:31-35)

19'I burila, teite Jesus failia walefae lia gi, daulu ka dao mae, ma daulu ka oga lesinala, ma 'e 'ato fadaulu fala 'idu garaninala, sulia ioli afula gi gera logo galia Jesus ala talasi fo.

20Ma te wale 'i laola logona fo li ka sae 'uri 'e fala Jesus, “Teite 'o failia walefae 'o gi, daulu ura mola mae 'adaulu 'i maluma, ma daulu oga leesinamu.”

21Jesus ka sae 'uri 'e fada sui, “Ite ioli gera ronoa, ma gera ka tau sulia saenala God, 'i gera lo 'e teite lau gi, failia walefae lau gi.”

Jesus 'e too ala nanatana fala famanonala oru failia lafolafo
(Matthew 8:23-27; Mark 4:35-41)

22Te talasi, Jesus failia wale li galona lia gi, daulu tae 'i laola te baru, ma ka sae 'uri 'e fadaulu, “Golu tofolo ga fala gulae 'osi lobaa.” Ma daulu ka fuli'ae, daulu ka tofolo lo.

23Ma ala talasi daulu la lo ko, Jesus ka mo'osu 'ala. Ala talasi fo mola, oru ba'ela ka tatae mae, ma lafolafo gi ka mabita lo mae 'i laola baru fo, ma baru fo ka garani wawalo lo.

24Waleli galona lia gi gera ka fa adaa Jesus gera ka sae 'uri 'e, “Arai wale'e! Golu kae garani wawalo lo!” Sui Jesus ka tatae ka balufia oru failia lafolafo fo 'e mabita mae, ma gera ka ronosulia, ma 'osi ka beata lo.

25Sui Jesus ka balufia wale li galona lia gi 'uri 'e, “'Uta 'e iko 'ali moulu fakwalaimoki lau?” Ma daulu 'afero, ma daulu ka mau, ma daulu ka soilidi

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kwailiu 'uri 'e, “Wale 'utaa lo 'ala 'e? 'E sae nanata mola, ma oru failia lafolafo ba'ela gi, daro ka rono lo sulia.”

Jesus guraa te wale 'e too ala aloe 'are ta'a li
(Matthew 8:28-34; Mark 5:1-20)

26Sui Jesus failia wale li galona lia gi, daulu ka tofolo 'i laola 'osi fo la la daulu ka dao ala gulae tolo 'i Gerasa, ala gulae 'osi 'e io fakiliu 'i gula looba faasia lifi 'i Galili.

27Ala talasi Jesus 'e sifo ko 'i rara faasia baru li, ka dao tonala te wale faasia lifi fo li. Wale fo, aloe 'are ta'a gi gera io ala, ma ka io dadala tekwa lo mae, ma iko 'ali io lou 'i laola ta luma. 'E io mola 'ala 'i laola bao fala alunala ioli mae gi li.

28-29Ala talasi afula sui lo mae gi, gera firi fafia rua 'aela gi ma limala lou, ma gera ka alua wale lio folo gi fali lio sulia. Wasua ma, 'e mousia mola 'ala seni fo gi, ma aloe 'are ta'a fo gi gera ka tabalia fala 'i laola abae lifi kwasi. Ma talasi 'e lesia mola Jesus ai, ka akwa ba'ela, ma ka bourure lo 'i maala 'aela Jesus. Jesus ka sae 'uri 'e fala, “Aloe 'are ta'a fo, 'o latafa mae faasia wale 'e.” Ma wale fo ka rii 'uri 'e, “Jesus, 'I'o Wela God 'e nanata rasua li! Taa 'e 'o oga koe tau agu? Lau suga 'o ikoso kwatea ta kwaikwaina fagu.”

30Jesus ka soilidia, “Ite ratamu?” Ma ka olisia 'uri 'e, “Ratagu wale afula li ofona.” 'E sae 'urifo sulia aloe 'are ta'a afula rasua gi gera io ala.

31Aloe 'are ta'a fo gi gera ka ani ulu fala Jesus 'ali ikoso balida fala 'i laola gilu laaliu fala kwaikwaina li.

32Ma boo afula gi, gera fana 'ada 'i babalila fe uo 'e garani lou lifi fo li. Ma aloe 'are ta'a fo gi, gera ka sugaa Jesus 'ali gera ka rufia 'ada bo fo gi. Ma Jesus ka ala'alida.

33Gera latafa faasia wale fo, ma gera ka rufia lo boo fo gi sui. Boo fo gi sui, gera ka lalao lo fala me raeraena 'ato 'e toli fala 'i laola 'osi li, ma gera ka gimolo, gera ka mae sui lo.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

34Ala talasi wale fo gera lio sulia boo fo gi li gera lesia 'are fo li, gera ka tafi, ma gera ka faarono 'alia 'i laola falua fo ma falua wawade galia gi lou.

35Ioli gera ronoa, gera la mae fala lesinala 'are fo 'e fuli. Ma talasi gera dao mae 'i so'ela Jesus, gera ka lesia wale fo aloe 'are ta'a 'e la lo faasia, ma ka gwauru lo 'ala 'i maala 'aela Jesus, ma ka toro lo, ma ka malata rada lo. Ma 'i gera sui gera ka mau.

36Ma wale gera lesia talasi fo Jesus 'e balia aloe 'are ta'a fo gi faasia wale fo li, gera ka alaa lo sulia fala ioli fo gera logo mae gi.

37Sui ioli gera io ala lifi fo li sui, gera ka ilia fala Jesus 'ali 'e la lo faasida, sulia gera mau rasua. Sui Jesus ka tae lo 'i laola baru ka rerei fala laa na.

38Te wale ba aloe 'are ta'a 'e la faasia, ka aniulu fala Jesus 'uri 'e, "'O ala 'alia 'ali lau la fae 'o." Ma Jesus ka keria ka sae 'uri 'e fala,

39"'O oli 'amua 'i falua 'o, ma ko faarono 'alia 'are 'e God 'e fulia famu gi." Sui, wale fo ka oli lo fala falua lia, ma ka alaa lo sulia 'are fo Jesus 'e fulia fala gi.

Jesus 'e guraa rua geli gi
(Matthew 9:18-26; Mark 5:21-43)

40Sui, ala talasi Jesus 'e oli lou mae faasia gulae 'osi looba li, ioli gi gera maasia, ma gera ka babalafe rasua fala lesinala.

41Ma te wale ratala Jaeras ka dao mae. Te wale fo 'i lia na wale etaeta 'i laola luma fala foana li. 'E la mae ka bororu 'i 'aela Jesus, ma ka ani ulu fala Jesus 'ali 'e la failia fala luma lia.

42Sulia teke me welageli lia 'e matai, ma ka garani mae lo. Teke akwala wala rua fe falisi gi mola 'e ba'ela mae sulia. Ma talasi Jesus 'e laa failia, ioli afula gera logo galia lou.

43Ma te geli 'abu 'e tafalia 'e io lou 'i lififo. Te mataina ta'a fo 'e taua lo sulia akwala wala rua fe falisi gi. Ma ka fasuia lo too 'arena lia gi sui fala waleli gurana gi, wasua ma iko ta wale 'ali guraa mola.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

44Ma geli fo ka gali mae 'i burila Jesus, ma ka dau tonala 'aela to'omi Jesus, ma 'abu fo ka lana lo faasia ala talasi fo mola lo.

45Jesus ka soilidi 'uri 'e, “Ite 'e dau tonagu?” Ala talasi fo, logona fo sui gera ka tofe. Ma Peter ka sae 'uri 'e, “Arai wale'e, ioli afula 'e gera bebesi 'o lo.”

46Wasua ma Jesus ka sae 'uri 'e, “Te ioli 'e dau tonagu, sulia lau saiai talasi nanatana lau 'e guraa te ioli li.”

47Geli fo 'e saiai Jesus 'e madafia lo, ka liu mae, ka lebelebe, ka mau, ma ka boururu 'i maala 'aela Jesus. Ma talasi ioli afula fo gera liofiifii fala, 'i lia ka faarono gera sui sulia ta fo 'e dau tonala Jesus fai, ma ka taua ka 'akwaa nainali lo.

48Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala, “Geli 'e God 'e guraa 'o lo, sulia 'o fakwalaimoki lau. Laa lo 'amua, ma ikoso malata 'abero lo.”

49Talasi Jesus kae alaa mola 'ala 'ua, te wale ka dao lo mae faasia luma Jaeras, ka faronoa Jaeras 'uri 'e, “Me welageli ba 'o, 'e mae lo. Ikoso faa 'aberosia lou wale li faalalauna.”

50Ma Jesus 'e ronoa, ka sae 'uri 'e fala Jaeras, “Ikoso mau. Ala ko fakwalaimoki lau, ke welageli la 'o kae 'oka lou.”

51Ala talasi gera dao ko 'i luma, Jesus ka talaia mola Peter, failia John, ma James failia mama ma teite wela fo li, daulu ka ruu 'i luma. Jesus ka luia ikoso ta ioli lou 'ali ruu faedaulu 'i luma.

52Ma logona fo sui, gera lagu, ma gera ka anisia wela fo. Sui Jesus ka sae 'uri 'e, “Moulu ala ani na. Wela 'e iko 'ali mae mola, 'e mo'osu mola 'ala 'e.”

53Ma gera ka wasi 'ada 'alia Jesus, sulia gera saiai wela fo 'e mae kwalaimoki lo.

54Sui Jesus ka dau 'i limala wela fo, ma ka rii 'uri 'e, “Wela 'e 'o tatae lo!”

55Ma manola ka oli lou mae, ma ka tatae. Ma Jesus ka ilia fada 'ali gera ka kwatea ta fana fala.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

56Teite lia failia mama wela fo li, daro ka 'afero rasua 'alia 'are fo. Sui Jesus ka lui daulu ikoso daulu alaa sulia 'are fo gi fala ta ioli.

Luke 9

Jesus 'e keria wale li lifurono lia gi fala galona
(Matthew 10:5-15; Mark 6:7-13)

1Jesus 'e soia mae akwala wala rua wale li galona lia gi 'i so'ela. Ma ka kwatea nanatana failia 'ilitoana fala guranala mataina gi li, failia balianala aloe 'are ta'a gi fada.

2Lia ka kerida fala faatalona 'alia 'Ilitoana God, ma guranala ioli matai gi.

3Ma ka sae 'uri 'e fada, “Ikoso moulu dau fafia ta 'are fala lalana 'amoulu. Moulu ala sakenala ta fe kuba, ma ta wai, ma ta fana, ma ta bata, ma ta rua toro fala olisina.

4Ma ala tali wale ala ta luma gera kwalo 'amoulu, moulu ka io babatoo 'i laola luma la, la la ka dao ala talasi la 'amu kae la ai.

5Ala ta wale ala ta falua iko 'ali gera kwalo 'amoulu, moulu ka la 'amoulu faasida, ma moulu ka tafula goraa faasia 'aemoulu malaa faabasuna lo fada lia God kae lokokwaikwaina fada, dunala gera 'e'ela 'alia rononala saenala God.”

6Ma wale li galona gi gera laa, ma gera ka liu lo ala falua gi sui fala alaana sulia Faronona 'Oka sulia God, ma failia guranala ioli ala lifi gi li sui.

Talasi Herod 'e ronoa alaana sulia Jesus gi li
(Matthew 14:1-12; Mark 6:14-29)

7Ma ala talasi fo lou, Herod Antipas walelitalona 'i Galili, 'e ronoa alaana sulia 'are fo Jesus 'e tauda gi. Ma malatala ka boesia sulia nali ioli gera ilia 'uri John Fasiuabu 'e mauri lou,

8ma nali wale lou gera ka ilia lia 'alia Profet Elaeja, ma nali wale lou gera ka iilia 'i lia na profet 'ua mae 'i lao lia 'e tatae lou faasia maena.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Mola ma Herod ka sae 'uri 'e, “John ba lau keria wale li ofona gi ka 'ole mousia lo gwaula! Ma wale 'utaa 'e gera alaa sulia 'uri 'e?” 'Urifo, ka fuli'ae ala talasi fo, Herod ka oga rasua ala lesinala Jesus.

Jesus 'e ranolia lima to'oli wale gi
(Matthew 14:13-21; Mark 6:30-44; John 6:1-14)

10Ma talasi akwala wala rua wale li lifurono Jesus gi gera oli lo mae faasia faatalona 'alia 'Ilitoana God ma guranala ioli matai gi li, gera ka alaa sulia 'are gera tauda gi. Sui, Jesus failia wale li galona lia gi, gera ka la talifilidaulu fala falua 'i Betsaeda.

11Wasua ma ala talasi fo, ioli gi gera ronoa lo Jesus kae liu, gera ka la lou sulia. Ma Jesus ka kwaloda, ma ka sae sulia 'Ilitoana God fada, ma ka faamauria lou ioli gera matai gi.

12Ma raurafi lo, talasi da'afi garani suu, akwala wala rua wale li galona lia gi gera ka la mae 'i so'ela, ma gera ka sae 'uri 'e, “'O ketaa logona 'e, 'ali gera ka la 'ada ala falua gi, ma gera ka daria ta fana failia ta lifi fala teona, sulia lifi 'e iko ta ioli 'ali io mola ai.”

13Sui Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, “Moulu kwatea tali fana fada fala 'aninai.” Ma daulu ka olisi 'uri 'e ala, “Meulu too mola ala lima tofui berete gi, failia rua me lode ia gi. 'Uri'e ma 'o oga meulu ka lai folia mae fana fala logona ba'ela 'e li 'e?”

14Te logona fo 'e totolia lima to'oli wale gi fo gera io 'i lifi fo. Jesus ka sae 'uri 'e fala wale li galona lia gi, “Moulu ilia fada gera ka gwauru 'i fua 'alia lima akwala ioli 'ali gwaegwae ioli.”

15Buri 'ala wale li galona gi gera tau 'urifo ka sui, ioli gi sui gera ka gwauru lo 'i fua.

16Sui Jesus ka sakea lima tofui berete fo gi, failia rua me lode ia fo gi, ma ka lio ala ala fala 'i nali, ma ka batafea God. Sui ka liia tofui berete fo gi, failia ia fo gi, ma ka kwatea fala wale li galona lia gi, 'ali gera ka tolinia ala ioli fo gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Ma gera sui gera ka fana, ma gera ka bote rasua. Ma wale li galona lia gi, gera ka golia fana 'e ore 'i laola akwala wala rua apira gi la la ka fonu.

Peter 'e lio raea Jesus lo Christ Mesaea
(Matthew 16:13-19; Mark 8:27-29)

18Te talasi Jesus 'e foa 'ala talifilia, ma wale li galona lia gi gera ka la mae 'i so'ela, ma 'i lia ka soilidida 'uri 'e, “Ite ioli gi gera soi lau 'alia?”

19Ma daulu ka olisi 'uri 'e ala, “Nali ioli gera ilia 'uri 'i'o John wale Fasiuabu lia 'e mauri lou. Ma nali ioli gera ilia 'uri 'i'o Elaeja lia 'e mauri lou. Ma nali ioli lou gera ilia 'uri 'i'o na wale ala profet ba 'i lao mae gi lia 'e mauri lou.”

20Ma Jesus ka soilidi daulu 'uri 'e, “Ma 'i 'amoulu moulu soi lau 'alia ite?” Peter 'e olisia ka sae 'uri 'e, “'I'o 'a Christ, wale God 'e filia fala rananala ioli lia gi li.”

Jesus 'e fadaa Mesaea kae mae
(Matthew 16:20-28; Mark 8:30—9:1)

21Sui Jesus ka sae nasi adaulu 'ali ikoso 'ali daulu faronoa lou ta ioli 'alia 'are fo.

22Ma ka sae lou 'uri 'e, “'I lau, Wela Wale li, lakae famalifii ka ba'ela rasua 'alia 'are afula gi. Ma wale etaeta gi, failia fata abu ba'ela gi, failia wale falalau ala taki gi li, gera kae barasi 'ali lau. Ma gera kae rauni lau, sui ala olula fe atoa, God kae tae lau lou fala maurina.”

23Ma Jesus ka sae lou 'uri 'e fadaulu sui, “Ite 'e oga kae dona lau, ikoso malata 'abero sulia 'are 'e ogada gi 'i talala. Atoa gi sui ka marabe fala donanagu, wasua ala talasi kae famalifii, ma ka mae ala 'ai rara folo li.

24Ite 'e 'e'ela 'alia dona nagu dunala 'e oga kae tau 'ala sulia kwaiogalina lia 'i talala gi, 'i lia kae talafia maurina firi. Wasua ma ala ite 'e iko 'ali malata 'abero sulia 'are 'e ogada 'i talala gi, ma ka marabe kae mae fagu, 'i lia kae too ala maurina firi.

25Ala ta wale 'e too ala 'are gi sui 'i laola molagali, talasi ka mae ma ka io tatau faasia God, 'are fo gi ikoso fulia mola ta 'okana fala.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

26Ma ala ta ioli 'e mau fafi lau failia saenagu, 'urila 'I lau, Wela Wale li, lakae mau lou 'alia, ala talasi lakae dao mae failia wasinosinona lau li, failia wasinosinona Mama lau li, failia wasinosinona eniselo abu gi li lou.

27Lakae ilia lo famiu, nali ai amoulu 'i lifi'e, ikoso gera mae la la gera ka lesia God kae 'ilitoa fafia ioli lia gi."

Jesus 'e fatailia sinosinoanala failia nanatanala
(Matthew 17:1-8; Mark 9:2-8)

28Totolia kwalu atoa gi 'i burila Jesus 'e iilia 'are fo gi, ka talaia Peter, ma John, failia James, ma daulu ka rae 'i gwaula fe uo fala foana.

29Ma talasi Jesus 'e foa 'ala, maala ka olisi ka wasinosino, failia to'omi lia gi ka kaka'asiroaroa ma ka wasinosino rasua.

30Ma nainali mola rua wale gi daro ka io lou 'i lififo failia, ma daro ka alaa failia Jesus. 'I daroa Moses failia Elaeja.

31Ma daro ka fatae 'alia wasinosinona 'i nali, ma daro ka alaa failia Jesus sulia maenala ma olinala faasia molagali fala 'i nali lia 'e kae faa ali'afua 'i Jerusalem.

32Wasua ma Peter failia rua kwaima lia gi, daulu mo'osu lo 'adaulu. Sui ala talasi daulu ada lo, daulu ka lesia wasinosinonala Jesus failia rua wale fo daro ura failia gi.

33Ma ala talasi rua wale fo gi daro kae la lo faasia Jesus, Peter ka sae 'uri 'e fala, "Arai, 'e 'oka rasua golu ka io 'i lifi'e. Alua meulu kae raunailia olu babala gi, ta ai famu, ta ai fala Moses, ma ta ai fala Elaeja." ('E raria lou me 'are fo 'e ilia.)

34Ma talasi Peter kae alaa 'ua, te dasa ka dao ma malumalunai ka kufi fafi daulu. Ma olu wale li galona fo gi, daulu ka mau ala talasi fo dasa fo 'e la mae ka dau fafidaulu.

35Ma te linae 'are ka la mae faasia 'i laola dasa fo ka sae 'uri 'e, "Lia lo wela lau. Lau filia. Moulu rono sulia!"

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

36Ma talasi linae 'are fo 'e sui lo, teke Jesus lo 'e io failia olu wale li galona lia gi 'i lififo. Ma daulu ka lobo fafia 'are fo, ma ala talasi fo iko 'ali daulu faronoa lo ta ioli 'alia 'are fo daulu lesia.

Jesus 'e balia aloe 'are ta'a faasia ulufa'alu
(Matthew 17:14-18; Mark 9:14-27)

37Sui fe atoa 'i burila 'are fo gi li, Jesus failia olu wale li galona lia gi, daulu ka sifo mae faasia gwaula fe uo fo Jesus 'e olisi ai, ma ioli afula gera dao fala lesinala Jesus.

38Ma na wale ala logona fo ka rii ka sae 'uri 'e, “Waleli Falalauna, lau suga 'o, ko balia aloe 'are ta'a fo faasia wela lau, sulia 'i lia teke wela moutae lau lo fo.

39Aloe 'are ta'a 'e olofia nainali mola, ma ka akwa ba'ela, ma ka 'ui 'alia 'i fua ma ka 'asua, ma fokala ka futofutoa. Talasi 'e taua, 'e 'ato rasua fala suina faasia, ma ka malakwaita rasua lo ala.

40Lau sugaa wale li galona 'o gi fala balinala faasia, ma ka 'ato rasua fadaulu fala taunai.”

41Jesus ka sae 'uri 'e, “'I 'amoulu malatamoulu 'e nasi rasua, ma 'i 'amiu ioli ta'a gi! Iko 'ali 'amu fakwalaimoki lau 'ua 'e! Lau io fae 'amoulu ka dao lo 'uri 'e, laka kwaimanosi lo 'alia abu fitoona 'e 'amiu.” Sui ka sae 'uri 'e fala wale fo, “'O sakea mae wela la 'o 'i lifi'e.”

42Ala talasi fo wela fo 'e dao mae ala lifi fo Jesus 'e ura ai li, aloe 'are ta'a fo ka bi 'ui 'alia wela fo 'i fua, ma ka 'asua. Ma Jesus ka balufia aloe 'are ta'a fo, ma ka bi la faasia wela fo, ma ionala wela fo ka bi 'oka, ma Jesus ka kwatea wela fo fala mama lia.

43Ma ioli gera logo gi, gera ka 'afero rasua 'alia nanatanala God.

Ruala talasi Jesus 'e alaa sulia maenala
(Matthew 17:22-23; Mark 9:30-32)

Ala talasi ioli gi gera 'afero mola 'ada 'ua ala 'are fo Jesus 'e fulia gi li, 'i lia ka sae 'uri 'e fala wale li galona lia gi,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

44“Ikoso moulu bulono 'alia 'are 'e lau ilida famoulu gi. 'I lau, Wela Wale li, gera kae kwate lau 'i lofola limala malimae lau gi.”

45Wasua ma wale li galona lia gi iko 'ali daulu saiala taa fadanala alaana fo 'e iilia. God 'e faagwaa malutala alaana fo faasidaulu. Ma daulu mau lou fala soilidinala fala fadanala alaana fo.

Ite 'e ba'ela ka tasa
(Matthew 18:1-5; Mark 9:33-37)

46Ma alafaitalilina ka la 'i safitala wale li galona Jesus gi, sulia ite adaulu 'e ba'ela ka 'ilitoa fafidaulu sui.

47Ma sulia Jesus 'e saiala malatadaulu, ka sakea te wela, ka fa uraa 'i safitadaulu,

48ma ka sae 'uri 'e fadaulu, “Ala ite 'o kwaloa ta wela 'uri 'e sulia 'e fakwalaimoki lau, 'o kwalo lau lou la. Ma ala ite 'o kwalo lau, 'o kwaloa lou God lia 'e keri lau mae. Sulia ite 'o fawawade 'o talamu 'i safitamoulu, 'i'o koe wale ba'ela koe 'ilitoa fafi 'amoulu sui.”

Ite iko 'ali ura bolosi 'amoulu, 'i lia 'e io fae 'amoulu
(Mark 9:38-40)

49Sui John ka sae 'uri 'e, “Arai, meulu lesia te wale 'e balia aloe 'are ta'a gi 'alia nanatana 'o, ma meulu ka luia faasia taunai, sulia iko 'ali 'e 'ado fae golu.”

50Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, “Ikoso moulu luia, sulia ite iko 'ali ura bolosi golu, 'i lia fae golu.”

Ioli 'i Samaria gi gera barasi rasua 'alia Jesus

51Talasi 'e dao garani lo fala Jesus 'ali oli lo 'i nali, ka malata ba'ela ala lalana fala 'i Jerusalem.

52Ma ka keria wale gi gera ka etaeta 'i lao ala. Gera la, ma gera ka dao ala te falua ala gulae tolo 'i Samaria 'ali daulu kae rerei 'alia 'are gi sui maasia.

53Wasua wale 'i lififo gi li iko 'ali gera oga mola kwalonala, sulia 'i lia wale Jiu 'ala ma kae laa fala 'i Jerusalem.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

54Ma talasi rua wale ala wale li galona lia gi James failia John, daro lesia me 'are fo li, daro ka sae 'uri 'e fala, “Aofia, 'e 'utaa? 'Uri'e ma 'o oga mera ka suga fala ta dunaa faasia 'i nali 'ali 'e 'agofia sui ioli fo gi?”

55Sui Jesus ka bulusi ma ka balufidaroa.

56Ma daulu ka la lo 'adaulu fala na falua mamata.

Donanala Jesus 'e 'ato rasua
(Matthew 8:19-22)

57Ma ala talasi daulu la lo sulia tala li, te wale ka sae 'uri 'e fala Jesus, “Lau oga lakae la fae 'o ala ta lifi mola 'ala koe la fai.”

58Jesus ka sae 'uri 'e fala, “'E iko 'ali 'e talawarau. Kui kwasi gi gera too ala lifi gera gi fala teona, ma malu gi lou gera too ala tatafe gera gi. Wasua ma 'i lau, Wela Wale li, iko 'ali lau too ala ta luma fala mo'osu na.”

59Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala na wale lou, “'O la mae suli lau.” Wasua ma wale fo ka sae 'ala 'uri 'e, “Arai, 'o ala'alia laka laa, laka io ga failia mama lau, la la ka mae, laka alua ka sui, laka bi dona 'o.”

60Ma Jesus ka olisia ma ka sae 'uri 'e fala, “Ala'alia ioli iko 'ali gera too ala maurina ala God gi li, 'ali gera ka alua lo 'ada ioli mae gera gi. 'I'o, 'o la, ma ko sae sulia 'Ilitoana God.”

61Ma na wale lou ka sae 'uri 'e, “Arai, lakae ali buri 'o. Wasua ma, 'o ala'alia 'ali lau laa ma laka alualu ga ala ioli lau gi 'i falua.”

62Jesus ka sae 'uri 'e fala, “Ta ioli 'e oga kae donaa lau, ma ka malata ba'ela sulia 'are lia 'e tafisida gi, 'e iko 'ali 'e totolia 'alia God ka 'ilitoa fafia maurinala.”

Luke 10

Jesus 'e keria fiu akwala wala rua wale li galona lia gi

1'I burila 'are fo gi, Aofia Jesus ka filia fiu akwala wala rua wale gi, ma ka kerida 'ali rua ioli 'ali gera eta 'i lao aala fala falua 'e malata fala laa na fai gi sui.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2Ma ka sae 'uri 'e fada, “Ioli gera rerei lo fala fakwalaimokina ala God gi li, gera malaa 'are afula 'i laola raku fala logosinali gi. Wasua ma ioli fala logosinala 'are fo gi li, iko 'ali gera afula. 'Are la fo, moulu ka foasia God 'ali 'e kwatea mae ioli li galona gi fae 'amoulu.

3Moulu laa lo. Lau keri 'amoulu malaa kale sipsip gi 'i safitala kui kwasi gi, sulia ioli afula gera oga fafuta'a namiu.

4Ikoso moulu sakea ta bata, 'o ma ta wai fala alu batana 'i laola, 'o ma ta 'ae botu. Ma ikoso 'ali moulu dole ala sae kwaima na failia ta ioli sulia tala.

5Ma talasi 'amu ka ruu ala ta luma, 'amu ka sae 'uri 'e, ‘God ka fa'oka 'amiu, ma aroarona ka io fae 'amiu 'i laola luma 'e.’

6Ma ala wale 'e io 'i lifi la li 'e kwalo 'amiu 'alia aroarona, 'oilakina 'amoulu kae io lou failia wale la. Ma ala ka iko, 'oilakina fo ka oli lou mae 'i soemiu.

7'Amu ka io 'i laola luma la, ma 'amu ka 'ania, ma 'amu ka goufia 'are gera kwateda famiu gi. Sulia wale 'e galo, ka sakea lo folifolina lia. Moulu ka io too, ma ikoso 'ali 'amu lae mola 'amiu fala luma kwailiu gi.

8“Ma talasi 'amu dao ala ta falua ma gera ka kwalo 'amiu, 'amu ka 'ania fana taa gera kwatea famiu.

9Ma 'amu ka guraa ioli matai 'i laola falua laa gi li, ma 'amu ka sae 'uri 'e fala ioli 'i lifila gi, ‘Talasi God kae 'ilitoa fafia ioli lia gi li, 'e dao garani 'amiu lo.'

10Ma ala 'amu dao ala ta falua, ma iko 'ali gera kwalo 'amiu, 'amu ka la sulia tala 'i laola falua laa li, ma 'amu ka sae 'uri 'e,

11‘Goraa ala falua 'e 'amiu lia 'e raratai malula 'aemeulu, meulu tafula lo ko fali fatailia reronamiu. Me 'are 'e faabasuna lo famiu lia God kae loko kwaikwaina famiu dunala 'amu barasi 'alia rononala saenala God. 'Amu ka malata tonala 'are 'e: 'Ilitoana God 'e dao garani 'amiu lo.'

12Lakae ilia famiu, atoa ala kwaikwaina li kae dao mae, God kae kwatea kwaikwaina fala ioli ala falua ta'a ba 'i Sodom. Wasua ma kae kwatea

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kwaikwaina ba'ela ka tasa fala ioli ala falua la li ka liufia ioli ala falua ba 'i Sodom li!”

Kwaikwaina fala ioli iko 'ali gera fakwalaimoki gi
(Matthew 11:20-24)

13Jesus 'e sae 'uri 'e, “'E ta'a ba'ela lo famiu ioli 'e 'amu io 'i Koresin gi. Ma 'i 'amiu lia 'amu io 'i Betsaeda ka 'urifo lou. Sulia iko 'ali 'amu fakwalaimokia 'are mama'ala afula ba lau tauda famiu gi. Ala gera taua 'are mama'ala fo gi 'i Taea ma 'i Saedon 'i lao, ioli 'i lififo gi li gera ka gwauru 'i wado, ma gera ka rufia toro midia gi, ma gera ka bulia rabeda 'alia 'ora, 'ali ka fatailia lia gera bulusi sui lo faasia ta'ana gera gi.

14Ala fe atoa God kae loko kwaikwaina fala ioli ala molagali 'e li, kwaikwaina 'amiu kae ba'ela ka liufia ioli 'i Taea failia Saedon gi.

15'Eo, 'i 'amiu me iona 'i Kapaneam, 'amu fia 'uria God kae lafu 'amiu fala 'i nali. Wasua ma, kae 'ui 'ali 'amiu 'i laola gilu ala famalifiina li.”

16Sui Jesus ka sae 'uri 'e fala wale li galona lia gi, “Ala ta ioli 'e rono suli 'amoulu, 'i lia 'e rono lou suli lau. Ma ta ioli 'e 'e'ela 'ali 'amoulu, 'i lia 'e 'e'ela lou 'ali lau. Ma ta ioli 'e 'e'ela 'ali lau, 'i lia 'e 'ela lou 'alia God 'e kwate lau mae.”

17Ma fiu akwala wala rua wale fo gi gera ka laa lo. Ma talasi gera oli mae, gera ka babalafe rasua, gera ka sae 'uri 'e, “Aofia, aloe 'are ta'a gi wasua gera ronosuli 'ameulu talasi 'ami balida 'alia nanatana 'o li!”

18Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, “Lau lesia nanatanala Saetan 'e kalasu faasia ma ka toli nainali ka malaa kwana faasia 'i nali.

19Moulu rono ga! Lau kwatea lo nanatana famoulu 'ali moulu ka liu wasua wa gi ma farifari gi, ikoso gera 'ala fiifii amoulu. Lau kwatea lo famoulu nanatana 'e ba'ela ka liufia Saetan malimae gia li. Iko ta 'are ala Saetan 'ali sai lo ala fafuta'a na moulu.

20Moulu babalafe sulia aloe 'are ta'a gi gera ronosuli 'amoulu. Wasua ma moulu babalafe ba'ela rasua lou sulia God 'e gerea lo ratamoulu 'i nali.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jesus 'e babalafe ma ka batafea God
(Matthew 11:25-27; 13:16-17)

21Ma talasi fo, Alo ala God ka fababalafea Jesus, ma ka sae 'uri 'e, “Mama, 'i'o 'o 'ilitoa fafia 'are gi sui 'i nali ma 'i fua lou. Lau batafe 'o, sulia 'o fatailia 'are 'e gi fala ioli 'e gera malaa wela wawade gi li, ma ko faagwaa 'are 'e gi faasia ioli 'e gera 'auraeda dunala gera liotoo, ma gera ka lio raea 'are afula gi li. 'Eo Mama, 'are 'e gi gera 'urifo lo sulia liomu 'ua lo mae 'i lao.”

22Sui Jesus ka sae 'uri 'e, “Mama lau 'e kwatea lo 'are gi sui fagu. Ma talifilia Mama mola 'e saiagu wela lia. Ma talifilia Wela 'i talala 'e saiala Mama, ma talifilia ioli Wela 'e filida fala fatailianala Mama fada gi mola, gera saiala Mama.”

23Sui Jesus ka bulusi fala wale li galona lia gi talifilidaulu, ka sae 'uri 'e fadaulu, “'Oilakina famoulu, sulia moulu lesia 'are li 'aferona 'e gi 'i tara'ela.

24Lakae ilia famoulu, profet afula gi failia walelitalona afula 'i lao gi, gera oga lou lesinala 'are 'e moulu lesida 'i tara'ela gi, wasua ma ka 'ato rasua fada. Ma gera ka oga rasua lou ala rononala 'are 'e moulu ronoa 'i tara'ela gi, ma ka 'ato lou fada.”

Tarifulaana sulia wale 'oka 'i Samaria li

25Te wale falalau ala taki li, 'e la mae 'i so'ela Jesus. 'E oga kae mailitonala, ma ka sae 'uri 'e, “Wale li faalalauna, ta taa 'e lakae taua 'ali lau too ala maurina firi?”

26Ma Jesus ka olisi 'uri 'e ala “Taa Geregerena Abu gi gera iilia? 'Uri'e ma 'o malinailia 'utaa ai?”

27Ma wale fo ka olisi 'uri 'e ala, “'O kwaima ala God 'o, 'alia malatamu laulau, ma 'alia manomu laulau, ma 'alia nanatanamu laulau, ma 'alia liomu laulau. Ma ko kwaima ala iolimu ka malaa lou 'o kwaima amu 'i talamu.”

28Ma Jesus ka sae lou 'uri 'e, “Olisina 'o 'e rada. Ko tau 'urila, koe mauri.”

29Wasua ma, wale falalauna fo, 'e oga kae fatailia 'i lia ionala 'e rada mola 'ala, ma ka soilidia lou Jesus 'uri 'e, “Ite lo ioligu lia laka kwaima ada?”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Ma Jesus 'e saiai ioli Jiu gi gera barasi 'alia ioli 'i Samaria gi ma ka olisi 'uri 'e ala, “Te wale Jiu 'e ioio mae 'i Jerusalem ma ka la fala 'i Jeriko. Ma talasi kae liu 'ala sulia tala li, wale belibeli gi gera ka kwaia, ma gera ka sakea 'are lia gi sui failia toro lia gi. Ma gera ka kwaia lala ka maefulu lo, ma gera ka taasi 'alia, ma gera ka la lo 'ada faasia.

31Ma talasi fo, te fata abu ala Luma Abu God li 'e liu lou sulia tala fo, ma talasi 'e lesia wale fo li, ka rafe lo 'ala sulia na gulae tala, ma ka la lo 'ala.

32Sui, te wale galo kwairanai 'i laola Luma Abu God li ka la lou mae sulia tala fo. Ma talasi 'e dao 'i lififo li, ka lesia wale ba. Ma ka rafe lo 'ala faasia ala na gulae tala, ma ka la lou 'ala faasia.

33Sui te wale faasia gulae tolo mamata 'i Samaria ka la lou mae sulia tala fo. Talasi 'e lesia wale fo li, ka kwaiaamasi rasua ala.

34Ma ka la mae 'i so'ela, ka sau golia malaa 'i rabela gi 'alia waiwai failia waen, ma ka 'afua. Sui ka lafua 'i fofola dongki lia, ma ka sakea lo fala te luma fala folinai fala iona 'i laola li, ma ka lio sulia 'i lififo.

35Ma ala ruala fe atoa, ka sakea rua me seleni 'e totolia folifolina fala rua fe atoa gi li, ma ka kwatea fala wale 'e lio sulia luma fo li, ka sae 'uri 'e fala, “'O lio sulia wale 'e, talasi lakae oli mae, lakae duua seleni 'o ranaa 'alida gi sui.' ”

36Sui Jesus ka sae 'uri 'e fala, “'O malata 'utaa? Ite ala olu wale fo gi lo iolila wale fo wale belibeli gi gera kwaia?”

37Ma wale falalauna fo ala taki li ka sae 'uri 'e, “Wale fo 'e kwaiaamasi ala.” Ma Jesus ka olisi 'uri 'e ala, “'O laa, ma ko tau lou 'urifo.”

Me 'are 'e 'ilitoa ka tasa

38Talasi Jesus failia wale li galona lia gi daulu la, daulu ka li dao ala te falua, ma te geli ratala Mata ka kwaloa Jesus fala 'i luma lia.

39Ma geli fae lia Mary ka gwauru garania 'aela Aofia Jesus, ma ka fafurono 'ala fala falalauna Jesus gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

40Ma malatala Mata ka boesia sulia 'i lia mola kae taua galona 'i luma gi sui. Ma ka la mae 'i so'ela Jesus, ka sae 'uri 'e fala, “Aofia, 'uri'e ma iko 'ali 'o malata 'abero mola sulia lia 'e galifae lau 'e aalu lau mola laka taua galona 'e gi sui talifili lau? 'O ilia fala 'ali 'e la mae ka kwairanai lou agu!”

41Ma Aofia ka olisi 'uri 'e ala, “Mata, 'o malata kwaikirori ma malatamu ka boesi 'o sulia 'are afula gi.

42Wasua ma teke me 'are mola 'e 'ilitoa. Mary 'e filia 'are 'ilitoa, ma 'e 'ato ta ioli ka sakea faasia.”

Luke 11

Jesus 'e faalalau sulia foana
(Matthew 6:9-13; 7:7-11)

1Ala na fe atoa, Jesus kae foa 'ala, ala na lifi. Ma talasi 'e foa ka sui mola, na wale ala wale li galona lia gi ka sae 'uri 'e fala, “Aofia, 'o faalalau 'ameulu 'alia foana, malaa ba John 'e faalalau lou wale li galona lia gi 'alia foana li.”

2Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, “Talasi 'amu kae foa, 'amu ka sae 'uri 'e, ‘Mama,

'Ami oga ioli sui ka fabaelaa ratamu, sulia 'e abu rasua. Dao mae 'alia 'ilitoana 'o fafia maurinala ioli sui.

3Ma 'o kwatea famami fana 'e totoli 'amami sulia atoa gi li.

4Ma ko kwailufa 'alia ta'ana 'ami gi, malaa lou 'ami kwailufa 'alia ta'ana ioli 'e tauda ami gi sui. Ma ikoso lugatae 'ami fala ilitoona 'ali liufi 'ami.' ”

5Ma Jesus ka sae 'alia te tarifulaana 'uri 'e fala wale li galona lia gi, “Ala ta ioli amoulu 'e la 'i so'ela wale kwaima lia 'i luma lia matoula boni, ma ka sae 'uri 'e fala, ‘Walekwaima lau, 'o kwatea ga mae ta olu tofui berete fagu,

6sulia te wale kwaima lau, 'e io io mae ala na falua tatau, ma ka dao mae 'i soegu. Wasua ma iko 'ali lau too ala ta fana 'ali lau kwatea fala.’

7Ma wale kwaima fo 'o 'i laola luma li ka sae 'uri 'e, “'O ala faa 'aberosinagu! Mala luma 'e folo lo, ma wela lau gi meulu ka mo'osu sui lo. 'E 'ato 'ali lau tatae lou fala kwatenala ta 'are famu.'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8Laka ilia famoulu, wasua 'ala iko 'ali oga taunala ta 'are, ala wale fo ka suga, ma ka galo 'ala ala suganaa, wale fo 'i laola luma li, kae tatae ma kae kwatea 'are 'e ogada gi sui. Ma iko 'ali 'e taua 'i osiala wale fo wale kwaima lia, ma sulia 'e 'itoli suga mola 'ala.

9'Are la laka ilia famoulu. 'Amu ka suga ala God 'ali 'amu sakea 'are 'amu suga 'afida gi. 'Amu ka lio 'afia 'are 'amu boboo fai gi ala God, ma 'i lia kae rana 'amiu 'ali 'amu darida. 'Amu ka kidikidi ala mala luma, ma God kae tafa famiu.

10Sulia ioli gera suga ala God gi, gera kae sakea 'are gera sugaada gi. Ma ioli gera lio 'afia 'are gera boboo fai gi ala God, gera kae darida. Ma ioli gera kidikidi ala mala luma li, God kae tafa fada.

11“'Uri 'e ma, ite amoulu mama gi, ala wela 'o ka sugaa lode ia, ko kwatea 'amua fe wa fala?

12Ma ala wela 'o 'e sugaa ta ekela karai, ko kwatea 'amua ta farifari fala? 'E iko!

13Sui ala 'i 'amiu ioli ta'a gi, 'amu saiala kwatenala 'are 'oka gi fala wela 'amiu gi. Ma Mama 'amiu 'i nali, 'i lia 'e 'oka ka tasa rasua liufi 'amiu. 'Urifo 'i lia kae kwatea Alo ala God fala ioli gera suga lia 'afia gi!”

Jesus failia Saetan
(Matthew 12:2-30; Mark 3:20-27)

14Ala na talasi, Jesus 'e balia te aloe 'are ta'a faasia te wale fokala 'e 'ato. Ma talasi aloe 'are ta'a fo 'e tafi faasia, wale fo ka sae lo. Ma alae ioli afula gera logo 'i lififo gi li, gera ka 'afero.

15Ma nali ioli ada gera ka sae 'uri 'e, “Jesus 'e balia aloe 'are ta'a gi 'alia nanatanala Saetan, 'ilito'ola aloe 'are ta'a.”

16Ma nali ioli ada, gera oga geraka mailitonala Jesus. Ma gera ka sugaa 'uri 'ali 'e fulia ta 'are mama'ala, 'ali fatailia 'e too ala nanatana faasia God.

17Ma sulia Jesus 'e sai mola 'ala ala malatada, ka sae 'uri 'e fada, “Ala ioli 'i laola ta falua ba'ela gera kwalaa mola 'i matanadaulu 'i taladaulu, 'urila falua

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ba'ela fo kae tagalae lo. Ma ala wale failia wateu, ma wela lia gi, daulu kwalaa 'i matanadaulu 'i taladaulu, 'e 'ato 'ali daulu io ruru.

18Ma 'ilitoana Saetan 'e 'urifo lou. Ala Saetan kae kwalaa failia ioli gera la sulia gi, 'urila gera kae tagalae kwailiu mola. Lau ilia 'are 'e gi, dunala 'amu ilia lau balia aloe 'are ta'a gi 'alia nanatanala Saetan.

19'Amu iilia lau balia aloe 'are ta'a gi 'alia nanatanala Saetan. 'Urilali ma nanatana ite fo nali wale li galona 'amoulu gera balia aloe 'are ta'a gi 'alia? Saetan? 'E iko! Sulia 'are fo gi, 'e fatailia lia 'e 'amu rero.

20Lau balia aloe 'are ta'a gi 'alia nanatanala God. Ma ka fatailia famiu lia 'e 'ilitoanala God fafia ioli 'e dao garani lo mae amiu."

21Jesus ka sae lou sulia te tarifulaana 'uri 'e, "Ala ta wale ramo kae rerei 'alia 'are li kwalaana lia gi, ma ka lio folo 'oka bolosia luma lia, 'e 'ato ta wale ka belia 'are lia gi 'i laola luma lia.

22Ma ala ta wale 'e nanata ka li liufia lou 'e la mae, ma ka kwalaa failia, ma ka liufi lia, wale la kae sake sui lo 'are li kwalaana lia gi lia 'e fitoo ali, ma ka tolinia sui lo 'are lia gi sui ala wale kwaima lia gi.

23"Ma ite iko 'ali dona buri agu, 'i lia malimae lau. Ma ite iko 'ali kwairanai agu fala logosinala mae ioli 'i so'ela God, 'i lia kae tagalailia ioli faasia God."

Olinala mae aloe 'are ta'a
(Matthew 12:43-45)

24Jesus ka sae lou 'uri 'e, "Talasi gera balia aloe 'are ta'a ka laa faasia ta ioli, ka liliu 'i laola lifi kwasila, ma ka lio 'afia ta lifi 'uri 'ali 'e io lou ai. Ma ala 'e liolio ma ka iko lo, kae malata 'uri 'e, 'Lakae oli fala ioli ba lau ioio mae ala 'i lao ma laka la mae faasia.'

25Ala talasi 'e oli mae ka dao, ka lesia ioli ba 'e kwaga, ma ka farada lo maurinala sui.

26Talasi 'e lesia 'e 'urifo, ka oli ma ka talaia lou mae na fiu aloe 'are gera ta'a ka ba'ela liufia 'i lia, gera ka la mae ma gera ka io lo 'i laola ioli fo. Ala talasi fo, ionala ioli fo ka bi ta'a ka liufia lo 'i lao."

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Babalafena kwalaimoki

27Talasi Jesus 'e ilia 'are fo gi fada, te geli 'i laola logona fo li ka akwa 'uri 'e, “Geli 'e fafuta 'o ma ka fasusu 'o lo 'e babalafe ka tasa.”

28Ma, Jesus 'e olisia ka sae 'uri 'e, “Kwalaimoki rasua. Wasua ma ioli 'e gera ronoa saenala God, ma gera ka tau sulia gi, 'i gera lo gera babalafe ka tasa.”

Ioli gi gera oga Jesus ka fulia tali 'are mama'ala
(Matthew 12:38-42)

29Ma talasi ioli afula gera logo galia mae Jesus, 'i lia ka sae 'uri 'e fada, “'I 'amiu ului ioli 'e, 'i 'amiu ului ioli ta'a. Sulia 'amu oga lesinala ta 'are mama'ala kae fatailia nanatanala God, wasua ma 'e 'ato famiu fala lesinai. 'Amu kae lesia mola 'amiu 'are mama'ala malaa 'are ba 'e fuli fala profet Jona li.

30'Are 'e fuli fala Jona, 'e malaa na totofo 'e fatailia fala ioli 'i Ninifa gi 'i lia 'e la mae faasia God. 'Are kae fuli fagu 'e malaa na totofo 'e fatailia lou lia 'e God 'e kwate 'e lau mae, Wela Wale li, fala ioli ala talasi 'e li.

31Ma ala atoa God kae loko kwaikwaina fala ioli li, geli ba 'e 'ilitoa ala falua 'i Siba, kae tatae, ma kae fatailia ta'ana 'amiu gi ioli ala uului ioli 'e li, sulia abulonamiu 'e rero rasua. 'I lia 'e la tatau mae faasia suinala fofola wado fala rononala liotoo Solomon. Ma, 'i lau, te wale 'e lau 'ilitoa ka tasa liufia Solomon, lau io 'i lifi'e 'i tara'ela, ma iko 'ali 'amu rono mola suli lau.

32Ka malaa lou ala atoa God kae loko kwaikwaina fala ioli li, ioli 'i Ninifa gi gera kae fatailia ta'ana 'amiu gi, sulia gera bulusi sui faasia rerona gera gi, talasi gera ronoa faatalona Jona fada. Ma 'i lau te wale 'ilitoa ka liufia rasua Jona, lau io 'i lifi 'e talasi 'e, ma iko 'ali 'amu bulusi mola.”

Faalalauna Jesus 'e malaa fe ulu
(Matthew 5:15; 6:22-23)

33Jesus ka sae 'uri 'e, “Iko ta ioli 'ali fakwarua fe ulu, ma ka faagwaa 'ala ka alua 'i malula ta dako. Talasi 'e fakwarua fe ulu ka sui ka alua lo ala lifi fala fakwaru ulu na li, 'ali ta ioli 'e ruu mae 'i laola luma, 'e saiala lesinala madakwanai.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

34Ala iko 'ali 'o lesia madakwana 'e, maamu 'e ta'a, ma 'o io mola 'amua 'i laola maerodo. Ala maamu ka 'oka ko io 'i laola madakwana 'e, sulia maamu 'e dau talaia madakwana fala 'i laola rabemu.

35'Amu ka madafi 'amiu ala 'amu barasi 'alia madakwana lau, 'i laola manomiu 'e rodo.

36Ala 'amu fonu 'alia madakwa na, iko lo ta gula lou ala rabemiu 'e bolosia madakwa na, 'urifo ka malaa 'amu io ala lifi ulu 'e kwaru ai.”

Jesus 'e balufia Farasi gi failia wale li falalauna gi
(Matthew 23:1-36; Mark 12:38-40)

37Ala talasi Jesus 'e alaa ka sui lo, te wale ala Farasi gi li ka kwaloa fala fana na 'i luma ala. Jesus ka la failia, ma ka fana failia.

38Ma Farasi fo ka 'afero rasua, sulia 'e lesia Jesus iko 'ali saua mola limala ka bi fana.

39Ma Aofia Jesus ka sae 'uri 'e fala, “'I 'amiu Farasi gi, 'amu malata booboo rasua fala saunala 'i maluma ala teu li gou gi, failia 'are li fana 'amiu gi. Wasua ma, 'i laola manomiu 'e fonu 'alia 'are ta'a gi sui.

40Moulu kwekwe'ela rasua! God 'e raunailia gula 'i maluma ala 'are gi li sui, 'i lia lou 'e raunailia 'i laola 'are gi.

41'Amu ka kwatea 'are 'i laola teu li gou 'amiu gi li failia 'are 'i laola 'are li fana 'amiu gi li fala ioli siofa gi, 'ali 'are 'amiu gi sui ka kwaga 'i maala God.

42“Ta'ana famiu Farasi gi, sulia 'amu kwatea mola fala God na gula ala tanafulula fana ala fana 'amu fasia 'i laola raku 'amiu gi li. Wasua ma, iko 'ali amu malata 'abero mola fala faradanala iona 'amiu gi failia iolimiu, ma kwaimana 'amiu fala God. 'E 'oka 'amu ka taua 'are wawade malaa kwatenala tanafulula fana 'amiu gi fala God, wasua ma 'amu ka malata tonala lou 'are ba'ela ala kwaimana ala God, failia ioli ala falua 'amiu gi li sui.

43“Ta'ana famiu Farasi gi, sulia talasi 'amu la 'i laola luma fala foana li, 'amu oga gwauruna ala lifi li gwauru 'ala wale 'ilitoa gi li. Ma talasi 'amu la 'i maala uusina gi li, 'amu oga ioli gi gera ka fa'ilitoa 'amiu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

44Ta'ana famiu Farasi gi, sulia 'amu malaa gigiluna ala ioli mae iko 'ali gera 'uia ta fourara 'i fofola, ma talasi ioli gi gera liu 'i fofola, iko 'ali gera lio raea lia 'are si'ina ma ka wa'a 'e io 'i laola.”

45Sui te wale falalau ala takili ka sae 'uri 'e, “Waleli Falalauna, talasi 'o sae 'urifo, 'o sae fafuta'a 'ameulu lo fo.”

46Ma Jesus ka sae 'uri 'e, “Ta'ana famiu waleli falalauna ala taki gi li, sulia 'amu raunailia taki 'ato afula gi fala ioli, ma ka 'ato rasua fada fala ronosulinali, ma iko 'ali 'amu kwairanai ada.

47Ta'ana lou famiu, sulia 'amu faakwaga fofola bao profet gi li ka lio 'oka rasua, profet ba koko 'ualo 'amiu gi gera raunida gi.

48'Are 'e gi, 'e fatailia 'amu alafafia tauna ta'a fo koko 'ualo 'amiu gi gera tauda ada. Sulia gera raunida, ma 'amu ka raunailia gigiluna gi fada.

49Ma 'i osiala me 'are fo, God ala liotoo lia 'e sae 'uri 'e, ‘Lakae kwatea ko profet gi, failia wale li lifurono gi fada, wasua ma gera raunia nali ai ada, ma gera ka malakwaita lou ala nali ai ada.’

50Sulia 'e 'urifo, gerakae loko kwaikwaina fala uului ioli ala talasi 'e li fafia rauninala profet gi, fuli lo mae ala etanala fofola wado.

51Fuli mae ala maenala Ebol la la ka dao ala maenala Sekaraea wale ba gera raunia 'i laola Luma Abu God, 'i matanala 'ere fau failia lifi abu li. 'Are kwalaimoki 'e la kae ilia famiu, gera kae loko kwaikwaina ala uului ioli ala talasi 'e li fafia maenala wale fo gi.

52“Ta'ana famiu waleli falalauna ala taki gi li, sulia 'amu faagwaa kwalaimokina God, 'ali ioli gi ikoso saiai. Iko 'ali 'amu fakwalaimoki mola ai, ma 'amu ka bolosia ioli faasia saina ai.”

53Ma talasi Jesus 'e la lo faasia falua fo li, wale falalau ala taki gi li, failia Farasi gi, gera ka fuli'ae fala sae fafuta'a nala, ma gera ka soilidia 'are afula gi ala.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

54Ma gera ka maili fala kotofinala Jesus fala daona tonala ta me 'are rero kae iilia.

Luke 12

Falalauna sulia 'asa na li
(Matthew 10:26-27)

1Ala talasi fo lou, logonae ioli ba'ela, 'e totolia ta barae to'oli ioli gera logo mae fala rononala Jesus. Logonae ioli ba'ela fo gera afula rasua geraka urida 'i talada lo. 'I lao ala Jesus ka alaa fala logonae ioli ba'ela fo, 'e etae sae 'uri 'e fala wale li galona lia gi, "'Amu ka madafi 'amiu faasia ronona sulia malatae wale ta'a Farasi gi li, sulia 'i gera ioli 'asa gi.

2Ta taa wale 'asa 'e faagwaa, God kae fatailia. Ma 'are agwaagwa gi, gerakae sai lou ali.

3Ma ta taa 'amu iilia 'i laola mae rodo, gera kae ronoa 'i laola dani teetee. Ma ta taa 'amu nurunuru 'alia 'i laola aninala ta ioli ala ta lifi alu talifili 'amoroa, gera kae faronoa 'alia fala ioli gi sui 'ali geraka rono abitakwa ai."

God talifilia mola 'amu ka maulia
(Matthew 10:28-33; 12:32; 10:19-20)

4Jesus ka sae lou 'uri 'e, "Lakae ilia famoulu wale kwaima lau gi, ikoso 'ali 'amu maulia ta ioli kae raunia rabemiu, ma 'i burila ikoso gera taua mola ta 'are ta'a ala manomiu.

5Wasua ma la kae fatailia famoulu wale 'amu ka maulia, 'amu ka maulia God. Sulia 'i lia lo 'e saiala ka raunia rabemiu, ma 'e too lou ala nanatana fala taasinala manomiu 'i laola lifi li malakwaitana. 'Eo, laka ilia lou famoulu, God talifilia mola moulu ka maulia.

6"Lima fe suri gi, gera foli 'alida mola fala rua me seleni wawade gi. Wasua fe suri gi gera ka wawade 'ada, God iko 'ali bulono mola 'ali ta ai ada.

7Ifu ala gwaumiu gi wasua, God sai mola 'ala ali sui. 'Are la fo ikoso 'ali 'amu mau, sulia God 'e malata ba'ela ala ioli ka liufia fe malu afula 'e gi."

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8Sui Jesus ka sae lou 'uri 'e, “Lakae ilia famoulu, ala ta ioli 'e iili tafanailia 'i lao ala ioli 'i lia wale li galona lau, 'urila 'i lau, Wela Wale li wasua, lakae iili tafanailia lou 'i lao ala eniselo God gi.

9Ma ala ta ioli ka tofe fafi lau 'i maala ioli, lakae tofe lou fafia ioli la 'i maala eniselo God gi.

10“Ma ala ta ioli ka sae fafuta'a lau, God saiala ka kwailufa mola 'ala 'alia. Wasua ma ala ta ioli ka sae fafuta'a galona Alo ala God, 'ato rasua 'ali God kwailufa ala ioli la.

11“Ma gera kae sake 'amiu fala lokokwaikwaina famiu 'i laola luma fala foana gi li 'o ma 'i lao ala wale 'ilitoa gi. Ala talasi fo, ikoso 'amu mau, ma ikoso 'amu malata booboo fala ta alaana 'utaa 'amu kae iilia, ma 'amu kae olisi gera 'alia.

12Sulia talasi fo, Alo ala God kae faalalau 'amiu 'alia 'are 'amu kae ilida gi.”

Tarifulaana sulia wale too 'are gwaula 'e bali li

13Te wale 'i laola logona fo li, 'e sae 'uri 'e fala Jesus, “Waleli Falalauna, 'o ilia fala ai 'i lao agu ka tolinia too 'arena mama 'ameroa 'e tafisia fameroa gi.”

14Ma Jesus ka olisia 'uri 'e, “Wale 'e, ite 'e kwatea nanatana fagu fala lokomalatana fala tolininala 'are 'i matanamoroa gi?”

15Maka sae 'uri 'e fada sui, “'Amu ka malata 'oka, taufasia 'amu fana'ete. Sulia maurina kwalaimoki ioli li iko lou bata 'o ma too 'arena lia gi.”

16'Urifo Jesus ka sae 'alia tarifulaana fada 'uri 'e, “Te wale too 'are 'e too ala te wado 'oka ka fasi 'are 'i laola, ma ka fisu 'are 'oka afula ala 'are 'e fasida 'i laola gi.

17Ma ka io ka malata 'ala sulia 'i talala ma ka sae 'uri 'e, ‘Taa lakae taua? Sulia iko 'ali lau too lo ala ta lifi fala alu golinala 'are lau gi.

18Lakae tau 'uri 'e, lakae osia babala 'e la kae lologosi 'are 'i laola ka sui, laka raunailia lou tali babala fa'alu 'e ba'ela liufia. Ma laka bi golia mae fuae 'are lau gi failia tali 'are lou 'i lifi'e.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Sui laka bi sae 'uri 'e fagu 'i talagu, 'Oilakina rasua famu! 'O too lo ala 'are 'oka afula 'o ogada 'e totolia fe nali afula gi li. 'O io ko 'asu'asu 'ae lo 'amua! 'O fana 'oka 'amua, ma ko gou 'amua, ma ko taua lo 'are fala fababalafenala maurinamu gi.'

20Wasua ma, God 'e sae 'uri 'e fala, ‘Me kwe li 'o! 'I laola fe boni 'e 'i tara'ela lo 'e koe mae, ma ikoso saiala ite kae too ala 'are 'e 'o golida famu 'i talamu gi?' ”

21Ma Jesus ka faasuia falalauna fo 'uri 'e, “Kae fuli lou 'urifo fala ioli gera goli 'are fada 'i talada gi, wasua ma 'i maala God gera siofa rasua.”

Fitoo ala God
(Matthew 6:25-34)

22Sui Jesus ka sae 'uri 'e fala wale li galona lia gi, “Lakae ilia famoulu, ikoso 'ali 'amu malata boesi 'amiu sulia taa 'amu kae 'ania, ma taa 'amu kae toro 'alia fafia rabemiu.

23Sulia maurina 'e, 'e 'oka ka tasa liufia fana, ma rabe 'e 'e 'oka ka tasa liufia toro.

24Lesia fe malu gi, iko 'ali gera malata boesida mola sulia galona ala ta raku. Ma iko 'ali gera fisua mola ta fana, ma iko 'ali gera raunailia mola ta babala fala alu fana na. Wasua ma God 'e ranolida mola 'ala. Ma God 'e lio ba'ela rasua amiu ka liufia fe malu gi. Lia fo, God kae ranoli 'amiu mola 'ala.

25“Wasua 'amu ka malata boesi 'amiu sulia maurinamiu 'e 'ato rasua 'ali 'amu ka taua manomiu ka ke tekwa wawade lou.

26Ma ala iko 'ali 'amu totolia mola taunala ta keme 'are fala faatekwanala manomiu, 'utaa 'e 'amu ka malata boesi 'amiu sulia 'are mamata gi?

27“Moulu lesia ga taganala 'ai 'e gera taga afola gi. 'E iko 'ali gera galo mola, ma iko 'ali gera raunailia mola ta toro ada. Ma laka iilia famoulu, gera lio kwana ka tasa liufia toro Solomon walelitalona 'e ruufida gi.

28Ma taganala 'ai gi gera io mola sulia keme talasi dodoko, ma gera ka taasi lou 'alida 'i laola dunaa. Ka 'urifo wasua 'ala, God 'e faaruufida 'alia 'are 'oka

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gi. 'Uri 'e ma 'amu fitala 'uria God ikoso faatoro 'amiu? Fitoona 'amiu gi 'e wawade.

29“Ma ikoso 'ali 'amu malata boesi 'amiu sulia taa 'amu kae 'ania, ma taa 'amu kae goufia.

30Sulia ioli gera io tatau faasia God gi lo gera saiala malata boesinada sulia 'are fo gi. Ma 'i 'amoulu, Mama 'amoulu 'e sai sui lo ala lia 'amu boboo fala 'are fo gi li.

31'Amu ka malata mola sulia maurina 'e God 'e 'ilitoa fafia, ma 'i lia ka kwatea 'are 'amu booboo fai gi famiu.”

Faalalauna sulia too 'arena 'i nali li
(Matthew 6:19-21)

32Sui Jesus ka sae lou 'uri 'e, “'I 'amoulu ioli lau gi, wasua 'amu ka malaa sipsip wawade gi, ikoso 'amu mau sulia God Mama 'amiu, 'e babalafe rasua fala kwatenala 'ilitoana lia famiu.

33'Amu ka foli 'alia 'are 'amiu gi, ma 'amu ka kwatea bata ai fala ioli siofa gi. Ala 'amu tau 'urifo, 'amu kae too ala 'ite ba'ela fala goli batana gi li 'i nali lifi 'e 'ato ka furafura. 'Amu alu golia too 'arena 'amiu gi 'i nali, ala lifi 'e 'ato 'ali gera kae faasuia, ma lifi wale belibeli gi ikoso dao ai, ma iko ta sula fali fafuta'ada.

34Sulia talasi too 'arena 'amiu 'e io 'i nali, manomiu 'e toli tegula lo fala 'i nali. Ma talasi too 'arena 'amiu 'e io 'i laola molagali li, manomiu ka toli tegula lo fala 'are 'i laola molagali gi li.

Wale galona gi 'amu ka liolio

35“'Amu ka io li liolio maasia ta taa 'e kae dao mae. Ma 'amu ka rufia toro 'amiu gi, ma 'amu ka fakwarua ulu 'amiu gi,

36malaa lo wale li galona gera maasia wale 'ilitoa gera kae oli mae faasia ta fanana ala araaraina li. Talasi 'e dao mae ma ka kidikidi, nainali mola geraka tafalia lo maala luma fala.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

37'Oilakina fala wale li galona fo gi ala wale 'ilitoa gera 'e dao tonada, ma gera ada mola 'ada 'ua, ma gera maasia ala talasi 'e oli mae ai. Lakae ilia 'are kwalaimoki famoulu, 'i lia kae rerei, ma ka fagwauruda sui, ma ka ranolida.

38'Oilakina fada ala 'e dao tonada gera kwaimamali, ala kae dao lo mae matoula boni, 'o ma malui boni 'i 'ofaedani!

39“Ma moulu ka malata tonala 'are 'e, ala wale ala luma 'e saiala talasi wale belibeli kae dao mae ai, 'e 'ato fala wale belibeli 'ali ruu 'i laola luma lia.

40'I 'amoulu lou, moulu ka io li kwaimamali maasi lau, Wela Wale li. Lakae dao mae ala talasi 'amu fia ikoso 'ali lau dao mae ai.”

Tarifulaana sulia rua wale galona gi
(Matthew 24:45-51)

41Peter ka sae 'uri 'e, “Aofia. 'Uri'e ma 'o ilia tarifulaana 'e fameulu mola 'e, 'o ma fala ioli gi sui?”

42Aofia ka olisia 'uri 'e, “'Amu kae malaa wale galona 'e liotoo ma ka galo rada. Ma arai ba'ela ka alua ka lio sulia wale li galona gi sui, ma ka kwatea fana fada ala talasi fala kwate fana na 'ada li.

43Ma 'oilakina fala wale galona fo ala wale ba'ela lia 'e dao tonala, ma 'e taua 'are fo gi ala talasi 'e dao mae 'i luma lia li!

44Lakae ilia 'are kwalaimoki famoulu, wale ba'ela fo kae alua 'i lia kae lio sulia 'are lia gi sui.

45Wasua ma, kae ta'a rasua ala wale galona fo ka malata 'uri 'e li, ‘Wale ba'ela lau, daonala mae 'e tatau 'ua,' ma ka fuli'ae fala kwainala wale li galona gi, failia geli li galona gi, ma ka io li fana lo 'ala ma ka gou mala kwe lo 'ala la la gwaula ka lulumui lo.

46Sui ma wale ba'ela ka dao mae ala na fe atoa 'e iko 'ali kwaimamali ai, ma ala talasi lia 'e raria lou. Wale ba'ela kae kwatea kwaikwaina 'afaa fala, ma kae alua ala lifi fala ioli iko 'ali gera fakwalaimoki gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

47“Wale galona 'e saiala 'are wale ba'ela lia 'e oga ka taua, wasua ma iko 'ali rerei ma iko 'ali taua mola 'are fo wale ba'ela 'e oga, gerakae kwatea kwaikwaina ba'ela fala.

48Ma wale li galona fo iko 'ali 'e saiala 'are wale ba'ela lia 'e oga, ma ka taua 'are totolia geraka rabusia fafia, gera kae kwatea me kwaikwaina wawade mola fala. “Ala God 'e kwate afula ala 'are fala ta ioli, God 'e oga ioli la ka olifae afula lou ala 'are gi fala. Ma ala God 'e kwatea 'are afula rasua gi fala ta ioli, 'e oga lou 'are afula rasua gi faasia ioli la.”

Keta na 'i osiala fakwalaimoki nala Jesus
(Matthew 10:34-36)

49Jesus ka sae lou 'uri 'e, “Lau la mae fala 'agofinala molagali, ma lau oga dunaa 'e 'ali fuli 'ae ka 'ago lo!

50Lakae ruu 'i laola famalifiina ba'ela rasua 'e malaa talasi ioli 'e wawalo 'i laola kwai ala siuabunali. Lau malata nanata fai 'alia siuabuna 'e ala famalifiina ba'ela fo li ka ali'afu lo!

51'Uri'e ma 'amu fia 'uri lau dao mae failia aroarona 'i laola molagali? 'E iko! Lau dao mae failia tolini na.

52'E eta ala talasi 'e ka la 'alaa, luma lima ioli gi gera io 'i laola, gera kae tolini gera 'i osiagu. Olu ioli gi ala ta gula, ma rua ioli gi ala na gula.

53Mama gi gera kae olisusu failia ulufa'alu gera gi, ma ulufa'alu gi gera kae olisusu failia mama gera gi. Ma teite gi gera kae olisusu failia ulao gera gi, ma ulao gi gera kae olisusu failia teite gera gi. Ma funo geli gi gera kae olisusu failia geli funao gera gi, ma geli funao gi gera ka olisusu failia funo geli gera gi.”

Ioli 'e raria kwalaimokinala galona Jesus gi
(Matthew 16:2-3)

54Jesus ka sae lou fala logonae ioli ba'ela fo 'uri 'e, “Ala 'amu lesia me dasa gi gera rae mae faasia sunala da'afi, 'amu ka sailoai uta kae too. Ma kae too kwalaimoki lo.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

55Ma ala oru 'e rae mae, 'amu ka sai lou ai lia kae 'ago'ago. Ma kae 'ago'ago kwalaimoki lo.

56'I 'amiu ioli 'asa gi! Sulia 'amu saiala lesinala 'i laola raloo failia molagali, wasua ma iko 'ali 'amu lio raea 'are God 'e fulia ala talasi 'e gi li."

'O farada 'o failia God
(Matthew 5:25-26)

57Jesus 'e alaa lou ka sae 'uri 'e, "'Uta iko 'ali 'amu filia 'are rada gi fala taunali?

58Ala ta wale kae sake 'o fala tolinimalata na, 'i lao ala mora ka alaa 'i laola tolinimalata na, ko mailia tonala faradanala 'are gi 'i matanamoroa. Suli ala ikoso 'ali 'o tau 'urifo, ma 'i lia ka sake'o 'i so'ela wale tolinimalata gi, ma 'i burila ka loko kwaikwaina famu, 'i lia kae kwate 'o lou fala wale firi ioli gi, ma wale firi ioli gi gera ka alu 'o 'i laola raraa.

59Ma laka iilia famiu, ala 'e 'urifo, 'e 'ato rasua 'ali 'o latafa faasia raraa, lala ko kwatea bata 'isi'isi 'e totolia kwaikwaina 'o gi li."

Luke 13

Bulusi faasia ta'ana, ala ka iko koe mae

1Ma ala talasi fo lou, nali ioli gera io 'i lififo, gera faronoa Jesus 'alia wale faasia 'i Galili gi lia Paelat 'e raunida, talasi gera foasi God gi.

2Ma Jesus ka sae 'uri 'e, "'Uta? Sulia gera raunia alae ioli fo gera ka mae 'urifo, 'amu fia 'uria ta'ana gera gi 'e ba'ela ka liufia ioli Galili gi sui?

3'E iko! Ma laka iilia famiu, ala iko 'ali 'amu bulusi faasia ta'ana 'amiu gi, 'i 'amiu sui 'amu kae mae lou malaa 'i gera.

4'Amu malata 'utaa sulia akwala wala kwalu ioli ba 'i laola falua 'i Saelom luma ba'ela 'e toli fafida, ma gera ka mae sui? 'Uri'e ma, 'amu fia 'uri 'are fo 'e fatailia 'i gera ioli ta'a gi, ka liufia ioli gera io 'i laola falua 'i Jerusalem gi li?

5'E iko! Lakae iilia famoulu, ala iko 'ali 'amu bulusi faasia ta'ana 'amiu gi, 'i 'amiu sui 'amu kae mae lou malaa 'i gera."

Tarifulaana sulia 'ai figi 'e 'isi

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Sui Jesus ka alaa fada 'alia tarifulaana 'uri 'e, “Te wale 'e fasia te 'ai gera soia 'alia figi li 'i laola raku lia. Ala na talasi, 'e la ma ka lio 'afia tali fuae 'are 'i gwaula 'ai fo, ma iko 'ali lesia mola ta fuae 'are ai.

7Ma ka sae 'uri 'e fala wale 'e galo 'i laola raku lia li, ‘Lesia ga, olu fe nali gi lau liolio mae 'afia fuae 'are gi, ma iko 'ali lau lesia mola ta fuae 'are ai. 'Uri 'e 'o tofua lo 'amua! Iko 'ali totolia 'ali 'e io bolosia mola 'ala wado faasia galona gi?’

8Wasua ma ioli galona fo 'e olisia ka sae 'uri 'e, ‘Arai, 'o ala'alia 'ai 'e ka io ga 'ala sulia ta teke fe nali lou. Lakae 'eli galia, ma lakae alua naela buluka 'i 'aela, 'ali ka fa'oka wado 'e.

9Ma ala 'ai 'e ka funu 'alia fuae 'are gi ala fe nali lo ba mae, 'e 'oka. Ma ala ka iko, ko tofua lo 'amua.' ”

Jesus 'e guraa te geli ala Sabat atoa ala mamalona li

10Ala te Sabat atoa ala mamalona li, Jesus 'e faalalau 'i laola te luma fala foana li.

11Ma te geli 'e io 'i lififo aloe 'are ta'a 'e kokia sulila fofola ka bou, ma ka matai sulia akwala wala kwalu fe nali gi, ma iko 'ali totolia 'ali ka ura rada.

12Ma talasi Jesus 'e lesia, ka soia mae 'i so'ela ka sae 'uri 'e fala, “'O 'akwaa lo faasia matai la 'e tau 'o.”

13Ma ka alua limala 'i fofola sulila, ma ala talasi fo mola, geli fo ka tatae rada, ma ka batafea God.

14Ma talasi wale etaeta ala luma fala foana fo li, 'e lesia Jesus 'e taua 'are fo ala geli fo ala Sabat atoa ala mamalona li ka ogata'a rasua, ma ka sae 'uri 'e fala ioli lifi fo gi li, “Olo fe atoa gi fala taunala galona 'amiu gi. Ma ala atoa fo gi lou, 'amu ka la mae fala gurana. Ikoso 'ali 'amu la mae fala gurana ala Sabat atoa ala mamalona li.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Ma Aofia Jesus 'e olisia ka sae 'uri 'e, “'I 'amiu ioli 'asa gi! Sulia 'amu 'idufae taua mola 'amiu galona gi talasi 'amu tatalia buluka ma dongki 'amiu gi li, ma 'amu ka talaida fala kwai fala fagoufinada ala Sabat atoa ala mamalona li.

16Ma geli 'e, 'i lia 'e futa lou ala kwalofa koko 'ualo gia Abraham, ma Saetan ka firi mae fafia 'alia matai na sulia akwala wala kwalu fe nali gi. Ma 'e 'oka laka guraa mataina 'e faasia ala atoa ala Sabat.”

17Talasi Jesus 'e sae 'urifo, malimae lia gi gera ka 'eke rasua, ma ioli gi gera bi babalafe 'ada, sulia 'are li 'aferona gi Jesus 'e tauda.

Rua tarifulaana gi
(Matthew 13:31-33; Mark 4:30-32)

18Jesus 'e alaa lou ka sae 'uri 'e, “Lakae alaa lou sulia na 'u'ulu fali fatailia 'ilitoana God fafia ioli lia gi li.

19'E 'uri 'e: Te wale 'e sakea fufuala 'ai wawade gera soia 'alia mastad, ma ka fasia 'i laola raku lia. Sui ka bulao mae, ma ka alua 'ai ba'ela, ma malu gi gera ka la mae, ma gera ka io, ma gera ka raunailia tatafe gera gi ala rarala 'ai fo.”

20Ma Jesus ka sae lou 'uri 'e, “Lakae alaa lou ko sulia na 'u'ulu fali fatailia 'ilitoana God fafia ioli lia gi li.

21'E malaa ist wawade fala faa falenala berete te geli 'e sakea, ma ka dola failia flaoa afula, la la ka rufia sui suufau fo ka ubu ma ka fale.”

Ioli afula ikoso gera mauri
(Matthew 7:13-14, 21-23)

22Talasi Jesus 'e laa fala 'i Jerusalem, ka liu 'i laola mae falua ba'ela gi, failia mae falua wawade gi, ma ka faalalau ioli afula gi.

23Ma te wale ka soilidia 'uri 'e, “Arai: 'Uri'e ma ta barae ioli mola God kae faamaurida?” Jesus 'e olisia ma ka sae 'uri 'e,

24“Lakae ilia famiu, 'amu ka suusuu, 'ali 'amu ruu ala maala luma fo 'e susukudi 'e la fala 'i nali. Sulia ioli afula gerakae tau fala ruuna, ma 'e 'ato rasua fada sulia maala luma fo kae folo faasida.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Talasi wale ba'ela ala luma 'i nali kae tatae, ma kae folo bolosia maala luma li, 'amu kae ura 'i maluma, ma 'amu kae kidikidi ala maala luma, ma 'amu kae sae 'uri 'e, ‘Arai, 'o tafa ko famami.' Wasua ma 'i lia kae olisi 'amiu ma kae sae 'uri 'e, ‘Iko 'ali lau sai amiu, ma iko 'ali lau saiala lifi 'amu la mae faasia.'

26Sui 'amu kae olisi 'uri 'e ala, ‘'Ami fana fana fae 'o, ma 'ami ka gou gou lou fae 'o, ma ko faalalau 'i laola falua 'amami gi.’

27Wasua ma 'i lia kae sae 'uri 'e, ‘'I 'amiu ioli ta'a gi, 'amu la tatau ko faasi lau. Iko 'ali lau sai amiu, ma iko 'ali lau saiala lifi 'amu la mae faasia.'

28“Ma talasi 'amu lesia Abraham, ma Aesak, ma Jakob, ma profet gi sui 'i laola 'Ilitoana God, ma God kae taasi 'amiu 'i maluma, 'amu kae kwaimalatai, 'amu kae ani, ma 'amu kae ogata'a failia 'ala niriniritaena ma giria nala lifomiu!

29Ma ioli gi gerakae dao mae faasia tataenala da'afi, ma 'i sunala da'afi, ma faasia gwaula tolo, ma 'i 'aela tolo, ma gera kae logo ala fanana lobaa 'i laola 'Ilitoana God.

30Sulia ioli gera fafu'isi ala talasi 'e gi li, gera kae etaeta 'i lao. Ma ioli gera etaeta 'i lao ala talasi 'e gi li, gera kae aliburi.”

Kwaimana Jesus fala 'i Jerusalem
(Matthew 23:37-39)

31Ala talasi fo, nali Farasi gera la mae 'i so'ela Jesus ma gera ka sae 'uri 'e fala, “'O laa faasia 'i lifi'e fala ta falua mamata, sulia Herod walelitalona 'e oga rasua ala rauninamu.”

32Ma Jesus ka sae 'uri 'e, “Herod 'e malaa kui kwasi, sulia 'e koto rasua. Moulu lai iilia fala, 'i tara'ela failia 'i dani, lakae taua 'agua galona lau ala balinala aloe 'are ta'a gi li, ma guranala ioli matai gi. Ma ala olula fe atoa, laka bi faasuia galona lau gi.

33Wasua, lakae dao tarosi lo 'agua fala 'i Jerusalem 'i tara'ela, ma 'i dani, ma fe atoa lo ba gi lou. Sulia iko 'ali rada 'ali gera raunia profet ala ta falua mamata, 'i Jerusalem mola.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

34Ma Jesus ka sae lou 'uri 'e, “Ioli la Jerusalem 'e! 'I 'amiu ba 'amu 'uilae fau ala profet ba God 'e kerida mae famiu gi, ma 'amu ka raunida. Ala talasi afula lau oga 'amu ka la mae 'i soegu, 'ali lau lio suli 'amiu malaa karai 'e ofia kalela 'i malula 'aba'abala. Wasua ma iko 'ali 'amu oga mola.

35Ma talasi 'e lo, God kae la faasi 'amiu, ma kae taasi faeburi lo 'alia falua 'amiu. Ma lakae iilia famiu, ikoso 'ali 'amu leesi lau lou, la la ka dao ala talasi 'amu kae sae 'uri 'e, ‘God 'o 'oilakitailia wale 'e la mae 'alia nanatana 'o li!' ”

Luke 14

Jesus 'e guraa te wale ala Sabat

1Ala te Sabat atoa ala mamalona li, Jesus 'e la ka fana ala luma te wale etaeta ala Farasi gi li. Ma talasi fo, wale gi gera ka liolio fala lesinala ta ta kae taua.

2Ma te wale rua limalimala failia rua 'aela gera ubu rasua gi, 'e la mae 'i so'ela Jesus.

3Ma Jesus ka soilidia Farasi gi failia waleli falalauna ala taki gi li 'uri 'e, “Taki gia gi 'e ala'alia gia ka guraa ta ioli matai ala Sabat, 'o ma iko?”

4Wasua ma iko 'ali gera ke olisia mola. Sui Jesus ka dau tonala wale matai fo, ma ka 'akwaa lo, ma Jesus ka ala'alia ka la lo 'ala.

5Sui Jesus ka soilidida 'uri 'e, “'Uri'e ma ala ta wela 'o 'o ma ta buluka 'o, 'e toli 'i laola ta gilu ala Sabat atoa ala mamalona li, 'o saiai ko lafua mola 'amua?”

6Ma talasi Jesus 'e soilidi 'urifo li, iko ta ioli 'ali ke olisia mola.

7Ma talasi Jesus 'e lesia wale gi gera dao mae fala fana na, ma gera ka filia 'ada lifi 'ilitoa gi fala gwauruna ai, 'i lia ka sae 'alia tarifulaana fada 'uri 'e,

8“Talasi ta ioli 'e suga 'o fala ta fanana ala araaraina li, ikoso gwauru ala lifi li gwaugwauru 'ala wale etaeta gi li, taufasia gera kwaloa lou ta wale 'e 'ilitoa ka ba'ela liufi 'o fala fanana la.

9Ma ioli 'e kwalo 'amoroa mae ka dao, ma ka sae 'uri 'e famu, “'O tatae ga, 'ali wale 'e ka gwauru 'i lifila.' 'Urifo ko bi 'eke rasua 'amua, sulia gera 'idu 'o ko gwauru lo ala lifi 'i fua fala ioli siofa gi li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Talasi ta ioli 'e kwalo 'o, ko gwauru 'amua ala ta lifi 'i fua, ma talasi ioli 'e kwalo 'o mae 'e dao, 'i lia kae sae 'uri 'e famu, ‘Wale 'e, 'o 'idu mae fala ta lifi 'oka.' 'Urifo, 'i lia ka faaba'ela 'o 'i maala ioli 'amu logo 'i lifila gi.

11Sulia ioli 'e faaba'ela lia 'i talala, God kae fawawade lia. Ma ioli 'e fawawade lia 'i talala, God kae fabaelaa.”

12Sui Jesus ka sae 'uri 'e fala wale fo 'e raunailia fanana fo li, “Talasi 'o raunailia ta fanana, ikoso kwaloa mola mae kwaima 'o gi, failia iolifuta 'o gi, 'o ma ioli too'are gera io garani 'o gi. Sulia gera saiai gera kae raunailia ta fanana 'urifo lou, ma gera ka suga'o lou fala duunala soina 'o taua ada.

13Talasi 'o raunailia ta fanana, 'o kwaloa ioli siofa gi, failia ioli 'aeda 'o ma limada mae gi, failia ioli maada ka koro gi.

14Ala ko tau 'urifo, 'oilakina famu. Wasua ikoso gera duu famu, God kae duua famu, ala talasi ioli rada gi gera tatae lou faasia maena li.”

Na tarifulaana sulia fanana 'i nali
(Matthew 22:1-10)

15Ma talasi fo, te wale ala alae ioli gera io fala fanana li, 'e ronoa 'are Jesus 'e ilia, ka sae 'uri 'e, “'Oilakina fala ioli gera kae fana ala fanana 'i laola 'Ilitoana God li.”

16Ma Jesus ka sae 'uri 'e, “Ala te talasi, te wale 'e raunailia te fanana ba'ela, ma ka kwaloa mae ioli afula gi fala fana na.

17Ma talasi 'are gi sui 'e rerei lo, 'i lia ka keria wale li galona lia ka la fala soinala mae ioli 'e kwaloda gi 'ali gera ka la lo mae. 'E sae 'uri 'e, ‘'Amu la lo mae sulia 'are gi gera rereida sui lo.'

18Wasua ma gera fuli'ae gera ka sae falii, gera ka iilia 'are gi 'e bebesida 'are la ikoso gera la mae. Na wale 'e sae 'uri 'e, ‘Lau folia me tofui wado, ma lau oga laka li lesia ga. 'O faaronoa, lau kwaimalatai rasua.'

19Ma ruala wale ka sae 'uri 'e, ‘Lau folia akwala buluka ala talasi 'e, ma lau oga laka lai mailida ga, mala gera galo 'oka 'o ma iko. 'O faronoa lau kwaimalatai rasua ikoso 'ali lau la mola lo ko.'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20Ma olula wale ka sae 'uri 'e, ‘Lau bi arai mola, ma ka 'ato rasua fagu fala laa na ko. 'O faronoa lau kwaimalatai.'

21Talasi wale li galona lia 'e oli mae ma ka faronoa wale ba'ela lia 'alia 'are fo gi li, wale ba'ela fo 'e ogata'a rasua, ma ka sae 'uri 'e fala wale li galona lia, ‘'O la nainali sulia tala ba'ela gi, ma sulia tala wawade gi, ko soia mae ioli siofa gi, failia ioli 'aeda 'o ma limada mae gi, failia ioli maada koro gi, ma failia tali ioli rabeda mae lou.'

22Talasi wale li galona fo 'e oli mae, ka sae 'uri 'e fala wale ba'ela lia, ‘Arai, 'are ba 'o ilida fagu gi, lau tauda sui lo, ma lifi li gwauru ala fanana 'o li iko 'ali fonu 'ua 'alia ioli.'

23Wale ba'ela fo ka sae lou 'uri 'e, ‘'O la lou sulia ke tala wawade gera io tatau gi, ko kwaloda, ma ko kwalagaea tali ioli 'ali luma lau ka fonu.

24Ma lakae ilia famu, 'e 'ato rasua fala ta ioli ala ioli ba lau kwaloda mae 'i lao gi, gera kae fana ala fanana 'e lau.' ”

'Atona ioli kae daria 'i osiala galona 'e li
(Matthew 10:37-38)

25Ala na talasi, logona ba'ela gera la failia Jesus. Ma ka bulusi ka sae 'uri 'e fada,

26“Ite ioli 'e oga kae dona lau, 'i lia ka kwaima aagu ka liufia mama lia, teite lia, wateu lia, wela lia gi, walefae lia gi, gelifae lia gi, ma 'i lia talala lou.

27'E 'ato fala ta ioli ka malaa na wale li galona lau, ala iko 'ali 'e marabe fala donanagu, wasua talasi kae famalifii, ma kae mae ala 'ai rara folo li.

28“Ala ta ioli amiu 'e oga kae raunailia ta luma ba'ela, 'i lia ka gwauru, ma ka malata ga sulia ta fita bata 'e too ai 'ali ka totolia faasuinala luma la.

29Ala iko 'ali 'e tau 'urifo, ma ka alua lo ageage ala faanasinala luma fo sui, ma ioli gi gera lesia iko 'ali too ala bata 'e totolia fala faasuinai, gera kae dorakwala 'alia, ma gera ka sae 'uri 'e,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30“Te wale 'e 'e fuli'ae lo ala faauuranala luma 'e, wasua ma iko 'ali totolia 'ali faasuia.'

31“Ma ala ta walelitalona 'e laa failia teke akwala to'oli wale lia gi fala kwalaana failia na walelitalona 'e laa mae failia rua akwala to'oli wale lia gi fala kwalaana li. 'I lia kae gwauru ga 'i fua ka malata 'ala sulia taufasia iko 'ali nanata totolia kwalana failia walelitalona ai fo li.

32Ma ala 'e iko, 'i lia ka keria ta wale lia, 'ali 'e la, ma ka suga fala aroarona 'i matanadaroa, ala talasi gera io tatau 'ua mae.

33'E 'urifo lou, 'amu ka etae malata 'oka ga sulia famalifiina 'e 'amu kae dao tonai talasi 'amu kae dona lau li. Ala ta ioli amiu iko 'ali taasi faeburi 'alia 'are lia gi sui, 'e 'ato rasua kae dona lau.”

Ioli li galona iko 'ali sake ba'ela ala 'atonala donanala Jesus 'e mala me asi 'e dalakwai lo

(Matthew 5:13; Mark 9:50)

34Jesus ka sae lou 'uri 'e, “Me asi 'are 'oka. 'Urifo wasua 'ala, ala asiasila nai 'e dalakwai lo faasia, 'e 'ato rasua ko taua ka asiasila lou.

35Ma iko 'ali 'oka lo fala taunala ta 'are 'alia. 'E iko 'ali 'e 'oka lo fala wado ma fala rananala ta 'are. Ma 'e totolia gera ka taasia mola lo 'ada. 'Amu fafurono 'oka sulia alaana 'e gi.”

Luke 15

Tarifulaana sulia te sip sip 'e rari li

(Matthew 18:12-14)

1Ala na talasi, ioli afula gera galo ala golinala bata ala takisi li, failia ioli gera fia 'uri gera “ioli ta'a” 'urifo gi lou, gera dao fala fafuronosinala Jesus.

2Farasi gi failia wale falalau ala taki gi li, gera etania nurunuruna gera ka sae 'uri 'e, “Wale 'e 'e kwaloa ioli ta'a gi ma ka fana 'ala failida!”

3Lia fo Jesus ka alaa 'alia tarifulaana gi fada 'uri 'e,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4“Ala ta wale amoulu 'e too ala teke talanae sipsip, ma na teke ai ada ka rari, taa wale fo kae taua? 'I lia kae tafisia sikwa akwala wala sikwa sipsip fo gi, ma ka laa ka lio 'afia teke 'are fo 'e rari, la la ka daria lo.

5Ma talasi 'e daria, ka babalafe rasua, ma ka sakea 'i gwaula 'aba'abala,

6ma ka sakea mae 'i falua. Sui ka soia mae wale kwaima lia gi, failia ioli ala falua lia gi li, 'ali gera ka logo mae, ma ka sae 'uri 'e fada, ‘Lau babalafe rasua, sulia lau daria lo sipsip ba lau 'e rari. 'Are la 'e 'amu ka babalafe faelau!' ”

7Ma Jesus ka sae lou 'uri 'e, “Lakae iilia famiu, babalafena ba'ela 'urifo lou 'i nali fafia teke ioli ta'a 'e bulusi. Babalafena failia ka liufia babalafena fafia sikwa akwala wala sikwa ioli gera rada mola 'ada gi.”

8Ma Jesus ka alaa lou 'alia tarifulaana 'uri 'e, “Ala ta geli 'e too ala ta akwala seleni, ma na teke seleni ka iko, ta kae taua? 'I lia kae fakwarua ta ulu, ma kae salofia luma lia, ma ka lio ala lifi gi sui lala ka daria.

9Ma talasi 'e daria ka rii lo fala ioli kwaima lia gi, failia ioli ala falua lia gi li gera ka logo mae 'i so'ela, ma ka sae 'uri 'e fada, ‘Lau babalafe rasua, sulia lau daria seleni ba lau 'e iko. Lia fo 'amu babalafe faelau!' ”

10Ma Jesus ka sae lou 'uri 'e, “Lakae ilia famiu, kae 'urifo lou 'i nali. Eniselo God gi failia God, gera babalafe rasua fafia teke ioli ta'a 'e bulusi mae.”

Wela 'e rari lo 'ala

11Ma Jesus ka alaa lou 'alia na tarifulaana 'uri 'e, “Te wale 'e too ala rua wela wale gi.

12Wela 'i buri 'e sae 'uri 'e fala mama lia, ‘Mama, 'o kwatea lo mae gula lau ala too 'arena golu li.' 'Urifo mola, wale fo ka tolinia lo too 'arena daulu 'i matanala rua wela wale fo lia gi.

13'I burila barae fe atoa 'e sui, wela wale ba 'i buri ka foli lo 'alia gula lia ala too 'arena daulu li, ma ka laa lo 'ala failia bata lia gi. Ma ka laa lo fala te falua tatau, ma ka fafuta'a sui 'ala bata lia gi ala iona ta'a.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14'I burila 'e faasuia lo bata lia gi, fiolo ba'ela ka liu ala gulae falua fo, ma 'e iko 'ali too lo ala ta me 'are.

15Ma ka laa 'i so'ela te wale ala falua fo li ka soilidi fala ta galona, ma wale fo ka kwate galona midia ala liona sulia boo lia gi li fala.

16Ma ka oga 'ali 'ania tali orenae fana ala fana boo gi li, sulia iko ta ioli 'i lififo 'ali kwatea mola ta fana 'ala.

17Ma talasi 'e malata 'oka, ka sae 'uri 'e fala 'i talala, ‘Ioli li galona mama lau gi li, gera fana 'oka sui mola 'ada talasi 'e, ma gera ka bote, ma 'i lau 'e la kae fiolo mola 'agua fala maenagu!

18'E 'oka fagu laka oli 'i so'ela mama lau, ma laka sae 'uri 'e fala, Mama, lau rero rasua lo 'i maala God, ma 'i maamu.

19Iko 'ali totolia lo 'ali 'o soi lau 'alia wela 'o. 'O ala'alia laka galo lo 'agua famu malaa na ioli li galona 'o.’

20Ma ka tatae, ka oli 'i so'ela mama lia. “Ma talasi 'e dao tatau 'ua ko faasia 'i falua, mama lia 'e lio ko, ka lesia. Ma ka kwaiamasi rasua ala wela lia. Ma ka lalao ko, ka ofia mae wela lia, ma ka lotofia babalila.

21Ma wela fo ka sae 'uri 'e fala, ‘Mama, lau rero rasua lo 'i maala God ma 'i maamu. Iko 'ali totolia lo 'ali 'o soi lau 'alia wela 'o.'

22Wasua ma mama lia ka soia ioli li galona lia gi ka sae 'uri 'e, ‘Moulu nainali! 'Amu sakea mae to'omi tekwa 'e kwana ka tasa, ma Moulu ka faarufia 'alia. Ma moulu ka alua fe kome gi 'i limala, ma moulu ka alua 'ae botu gi 'i 'aela.

23Sui, moulu ka laa, Moulu ka raunia mae kale buluka boke ba 'ali golu raunailia fanana ma golu ka babalafe 'agaulu.

24Sulia wela 'e lau, 'e malaa 'e maemae lo, ma ka mauri lou. Ma ka malaa 'e ikoiko lo, ma laka lesia lou.' Ma fanana fo ka fuli'ae lo.

25“Ma ala talasi fo, wela ba 'i lao 'e io 'ua mae 'ala 'i laola raku. Ma talasi 'e oli mae ma ka dao garania lo mae luma li, ka ronoa linela 'au uufia failia waena.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

26Ma ka fairalo fala na ioli ala ioli li galona gi, ma ka soilidia sulia taa fo gera kae wae 'alia.

27Ma ioli li galona fo ka olisi 'uri 'e ala, ‘Ai burimu 'e oli lo mae 'i falua, ma mama 'o ka raunia lo kale buluka boke ba, sulia ai burimu 'e mauri, ma ka oli mae ka dao lo.'

28Ma wela fo 'i lao ka ogata'a rasua, iko 'ali ruu lo ko 'i laola luma. Ma mama lia ka latafa mae, ma ka kwalogaea 'ali 'e ruu ko 'i laola luma.

29Ma ka olisia mama lia 'uri 'e, ‘Lesia, lau galo famu malaa wale li galona gwaugwau 'o sulia fe nali afula 'e gi, ma laka ronosulia saenamu. Wasua, iko 'ali 'o kwatea mola ta keme nanigot fagu, 'ali lau taua ta fanana failia wale kwaima lau gi!

30Ma wela 'e 'o, 'e fafuta'a lo too 'arena 'o ala geli tau ta'a 'i labata gi, ma talasi 'e oli mae ka dao 'i falua, ko raunia lo kale buluka boke ba'ela 'oka ba fala!'

31Ma mama lia ka olisi 'uri 'e ala, ‘Wela lau, 'o io talau fae lau, ma 'are lau gi sui, 'are 'o gi lou.

32Wasua, golu taua lo 'agaulu fanana 'e, ma golu ka babalafe 'agaulu, sulia ai burimu lesinai 'e malaa 'e maemae lo, ma ka mauri lou. Ma 'e ikoiko lo ma talasi 'e golu lesia lou.' ”

Luke 16

Wale li galona pekopeko

1Jesus ka sae lou 'alia tarifulaana fala wale li galona lia gi 'uri 'e, “Te wale too'are 'e too ala te wale li galona 'e alua ka ba'ela fala too 'arena lia gi. Ma ioli gi ka faronoa wale too'are fo 'alia wale li galona lia, 'e 'aurafu, ma ka fafuta'a mola 'ala too 'arena lia gi.

2Ma wale too'are fo ka soia mae wale li galona lia ma ka soilidi 'uri 'e ala, ‘Me 'are 'utaa 'e lau ronoa suli 'o wale'e? 'O gerea fita bata lau gi 'e 'o galo 'alida, sulia ikoso koe ba'ela lo ala too 'arena lau gi.'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3“Ma wale li galona 'aurafu fo ka malata 'uri 'e, ‘Wale ba'ela lau kae faasui lau lo faasia galona lau. 'Uri'e ma ta taa lo 'e lakae taua 'ali lau too ala ta galona fa'alu? Iko 'ali lau nanata lo fala 'elinala gilu gi, ma lau 'eke rasua lou 'alia suganaa.

4Lau saiala 'are lakae taua 'ali talasi lau sui faasia galona lau li, ioli gi gera kae kwalo lau mola 'ada 'i laola luma gera gi.'

5“Ma ka soia mae ioli gera sake lana faasia wale ba'ela lia li, ma ka sae 'uri 'e fala etala wale, ‘Fita 'are gi 'o sake lana ai faasia wale ba'ela lau?'

6'I lia ka olisi 'uri 'e ala, ‘Teke talanae botole waiwai gi.' Ma wale li galona 'aurafu fo ka sae 'uri 'e fala, “'Abae 'are ala sake lanana 'o li 'e, 'o gwauru, ma ko gerea lima akwala 'are gi mola.'

7Ma ka sae 'uri 'e fala ruala wale, ‘Ma 'i'o ta fita 'are 'o sake lana ali?' Ma 'i lia ka olisia 'uri 'e, ‘Teke talanae wai flaoa.' Ma wale li galona 'aurafu fo ka sae 'uri 'e fala, “'Abae 'are ala sake lanana 'o li 'e, 'o gerea kwalu akwala 'are gi mola.'

8Ma wale ba'ela ka batafea wale li galona 'aurafu fo fala liotoo 'e too ai. Suli ioli 'i laola molagali li gera liotoo ka tasa ala 'are 'i laola molagali gi li ka liufia ioli ala madakwana li.

9“Lakae ilia famoulu, moulu ka kwatea too 'arena 'amiu gi fala rananala ioli mamata gi. Ma talasi bata 'amiu 'e sui, God kae kwalo 'amiu 'i nali.

10“Ite 'e galo 'oka 'alia too 'arena wawade gi, 'i lia kae galo 'oka lou 'alia too 'arena ba'ela gi. Ma ite 'e galo 'e'ela 'alia too 'arena wawade gi, 'i lia kae galo 'e'ela lou 'alia too 'arena ba'ela gi.

11Ka 'urifo lou, ala iko 'ali 'amu galo 'oka 'alia too 'arena gi 'i laola molagali, God ikoso fitonamiu lou failia too 'arena kwalaimoki.

12Ma ala iko 'ali 'amu galo 'oka 'alia 'are ta ioli mamata gi, God ikoso kwatea lou 'are 'i nali gi famiu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13“Iko ta wale li galona 'ali 'e galo 'ala ta rua wale ba'ela mamata. Ala 'e 'urifo lo, 'i lia kae malimae ala na wale ba'ela, ma ka kwaima ala na wale ba'ela. Ma ka galo 'oka 'ala na wale, ma ka taasi faeburi 'alia na wale. Ta 'e, 'e 'ato rasua ala 'amu kae galo fala God, failia bata lou ala teke talasi.”

14Ma talasi Farasi gi gera ronoa 'are fo li, gera ka dorakwala sulia Jesus, sulia 'i gera wale ma'ali bata rasua gi 'i gera.

15Jesus ka sae 'uri 'e fada, “'Amu taua 'are 'oka gi 'i maala ala ioli, 'ali gera ka batafe 'amiu. Wasua ma God 'e sai ala manomiu. Sulia taa ta ioli 'e malata ba'ela ai, God iko 'ali lio ba'ela mola ai.”

Faalalauna sulia taki Moses gi li
(Matthew 11:12-13; 5:31-32; Mark 10:11-12)

16Jesus ka sae lou 'uri 'e, “Taki Moses gi, failia geregerena ala profet gi li, 'e galo ka talai 'amiu mae la la ka dao ala talasi John wale fasiuabu 'e dao ai. Ma 'e fuli'ae ala John, lia 'e faatalo 'alia Faronona 'Oka sulia God kae 'ilitoa fafia ioli lia gi li, ioli afula gera babalafe fala ruuna 'i laola maurina 'e God kae 'ilitoa fafia.

17Wasua ma iko 'ali fadaa lou 'uri nanatana ala taki li 'e sui lo sefo, wasua ta taki ka wawade 'ala. Raloo, failia molagali kae sui, wasua ma nanatanala taki gi kae io tekwa ikoso sui.

18“Ala ta wale 'e lugasia wateu lia ma ka tolea lou ta geli mamata, 'i lia 'e tau ta'a lo. Ma ala ta wale ka tolea geli gera lugasia, 'i lia 'e tau ta'a lou.”

Wale too'are failia Lasaros

19Jesus ka alaa lou ma ka sae 'uri 'e, “Te wale too'are 'e toro 'alia toro 'oka gi folifolinali 'e ba'ela, ma ka io 'alia iona 'oka sulia atoa gi sui.

20Ma te wale siofa malaa 'e taua rabela, ratala Lasaros, 'e gwauru 'i wado 'i 'aela maala luma wale too'are fo li.

21Ma Lasaros ka oga 'ali 'ania orenala fana 'e toli faasia tarapapa li fana 'ala wale too'are fo li. Ma talasi Lasaros 'e gwauru 'i wado, kui gi wasua, gera dao mae, ma gera ka meilia malaa 'i rabela gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Lasaros 'e mae, ma eniselo gi gera ka sake 'alaa aala 'i so'ela Abraham fala fanana ba'ela 'i nali. Ma wale too'are fo ka mae lou, ma gera ka alua lo.

23Ma ka la lo fala lifi fala ioli mae gi li lifi gera io 'alia famalifiina ba'ela li. Ma ka lio ko fala 'i nali, ma ka lesia Abraham failia Lasaros daro io 'adaroa.

24Ma ka akwa ko fala Abraham ka sae 'uri 'e, ‘Koko Abraham 'e, 'o malatai lau mae. Kwatea mae Lasaros, 'ali ka fawasiua 'u'ula 'i laola kwai, ma ka fagwaria mae meagu, sulia lau io lo 'alia fiina 'i laola dunaa 'e.'

25Wasua ma Abraham ka sae 'uri 'e fala, ‘Wela lau, 'o malata tonala ga talasi ba 'o mauri, 'o too ala 'are 'oka afula gi, ma Lasaros ka too mola ala 'are ta'a gi. Wasua ma talasi 'e, 'e io lo 'i laola babalafena 'i lifi'e, ala talasi 'o io 'amua 'i laola fiina li.

26Ma na 'are lou, God 'e alua te gilu ba'ela iko 'ali too ala ta suisuina li 'i matanagolu, ma iko 'ali totolia lo 'ali ta ioli ka tofolo ko fala 'i gula laa. Ma iko 'ali totolia lou 'ali ta ioli ka tofolo mae fala 'i soemeulu.'

27“Ma 'i lia ka olisi 'uri 'e ala, ‘Koko Abraham, lau ani ulu famu ko keria Lasaros fala luma mama lau li,

28'ali 'e fabasua lima walefae lau gi, taufasia gera bi laa lou mae ala lifi li famalifiina 'e.'

29Ma Abraham 'e olisia ka sae 'uri 'e, ‘Geregerena Moses, failia profet gi li 'e io sui mola 'ali failida. 'E totolia gera ka ronosulida.'

30Ma 'i lia ka sae 'uri 'e, ‘Koko Abraham 'e, iko mola. Ala ta wale 'e maemae lo ma ka mauri lou, ka laa 'i soedaulu lo tara daulu bulusi faasia ta'ana daulu gi.'

31Ma Abraham ka sae 'uri 'e fala, ‘Ala iko 'ali gera ronosulia geregerena Moses failia profet gi li, 'e 'ato mola 'ali gera ka fakwalaimoki, wasua ta wale ka tatae lou faasia maena.' ”

Luke 17

Ta'ana

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

(Matthew 18:6-7, 21-22; Mark 9:42)

1Jesus 'e sae 'uri 'e fala wale li galona lia gi, “'Are kae kwatea ma ioli kae abulo ta'a gi, 'are fo gi 'are fali fuli lo gi fo. Wasua ma kae ta'a rasua fala ioli kae taua ma 'are fo gi kae fuli!

2Ala ta ioli ka taua ioli 'e gera mamaea gi ka toli faasia fitoona gera agu, 'e 'oka fala gera ka firia ta fau ba'ela 'i luala, ma gera ka taasi 'alia 'i laola asi matakwa.

3'Amu ka madafi 'amiu! “Ala ioli futa 'o 'e abulo ta'a, 'o balufia. Ala 'e bulusi, 'o kwailufa 'alia ta'ana lia gi.

4Ma ala abulonala 'e ta'a famu ala fiu talasi gi 'i laola teke fe atoa, ma ka la lou mae 'i soemu 'i burila fiu talasi fo gi, ma ka sae 'uri 'e, ‘Lau bulusi lo,' 'O kwailufa lou 'alia.”

5Wale li lifurono lia gi gera ka sae 'uri 'e fala Aofia Jesus, “'O fananata fitoona 'ameulu gi.”

6Ma Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, “Ala 'amu too ala fitoona 'e wawade ka malaa wasua fufuae mastad 'e wawade rasua, 'amu saiai 'amu ka ilia mola 'amiu fala ta 'ai ba'ela, ‘'O lafu 'o fae kalokalomu, ma ko ura 'i laola asi.' Ma kae rono mola 'ala sulia saenamiu.

7“Ala ta wale amoulu 'e too ala ta ioli li galona fala aafita wado na 'o ma ka lio sulia sipsip gi, ma talasi 'e oli mae faasia raku li, ta taa koe iilia fala? Koe iilia kae la nainali mae, ma ka fana ga?

8'E iko! Koe sae 'amua 'uri 'e fala, ‘'O 'agofia ga mae fana lau gi, sui ko toro fa'alu, ko sake fana mae, laka fana ma laka gou ka sui bui, 'i buri, ko bi fana, ma ko bi gou 'amua.'

9Ma wale ba'ela ikoso 'ali soi 'oka mola ala wale li galona lia, sulia 'e taua mola me 'are fala taunai 'ala gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10'E 'urifo lou famoulu. Talasi 'amu taua 'are God 'e keri 'amiu fali gi ka sui, 'amu ka sae 'uri 'e, "I 'amami ioli galona gi mola, ma 'ami ka tau lo galona 'ami fala taunali gi.' "

Jesus 'e guraa akwalae wale gi

11Jesus 'e laa fala 'i Jerusalem, ma ka liu matanala gulae tolo 'i Samaria failia 'i Galili.

12Ma talasi 'e dao ala na mae falua, ka dao tonala te akwalae wale kuu 'e tauda gi. Gera ura tatau

13ma gera ka akwa ba'ela mae 'uri 'e, "Jesus wale ba'ela, 'o malatai 'ameulu mae!"

14Ma talasi Jesus 'e lesida, ka sae 'uri 'e fadaulu, "Moulu la, moulu ka fatailia rabemoulu fala fata abu God gi, 'ali gera ka fakwalaimokia lia rabemoulu 'e mafo lo." Ma talasi daulu laa lo, rabedaulu ka mafo sui lo.

15Talasi na wale adaulu 'e lesia lia rabela 'e mafo lo li ka oli mae, ma ka akwa ba'ela, ma ka batafea God.

16Ma ka toli ka boururu 'i maala 'aela Jesus ma ka batafea. 'I lia iko lou wale Jiu li fo, 'i lia wale 'ala faasia 'i Samaria.

17Ma Jesus ka sae 'uri 'e, "Akwalae wale ba lau gurada ma rabeda ka mafo lo. Ma na sikwa wale lou, gera 'i fe?

18'Uta wale ba gi sui iko 'ali gera oli mae fala batafenala God, ma talifilia wale 'e iko lou Jiu li mola 'e oli mae?"

19Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala, "Tatae, ko laa lo God 'e gura'o lo dunala 'o fakwalaimoki lau."

Daonala mae Wale filia God
(Matthew 24:23-28, 37-41)

20Nali Farasi gera soilidia Jesus 'uri 'e, "Talasi 'utaa God kae 'ilitoa fafia molagali?" Ma Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, "Talasi God kae 'ilitoa fafia ioli lia gi li, ikoso 'ali 'amu lesia 'alia ta totofo ba'ela.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Ma ikoso ta ioli 'ali sae 'uri 'e, ‘Lesia ga, 'ilitoanala God 'i lifi'e!' 'O ma ka sae 'uri 'e, ‘Lia 'i lokoo!' Sulia lifi God 'e 'ilitoa ai 'ala 'i laola maurinala ioli.”

22Sui Jesus ka sae 'uri 'e fala wale li galona lia gi, “Talasi kae dao mae, talasi 'amu kae oga lesinala atoa lau, Wela Wale li. Wasua ma 'ato 'ali 'amu lesia.

23Ma tali ioli gerakae sae 'uri 'e famiu, ‘Lio ga, Christ 'i lokoo!' 'O ma gerakae sae 'uri 'e, ‘Lio ga, lia 'i lifi'e!' 'Urifo wasua, ikoso 'ali 'amu laa fala liona 'afia.

24Sulia olinagu mae, Wela Wale li, kae malaa kwana 'e madakwa 'i laola raloo li, ma madakwanai kae rara 'i laola raloo tefau, ma ioli sui kae lesia.

25Wasua ma 'i lao ala olinagu mae, lakae famalifii, ma ioli gi gerakae barasi 'ali lau.

26Talasi lakae oli mae ai, kae malaa lou talasi ba ala Noa.

27Talasi Noa, wale gi gera fana, ma gera ka gou, ma wale gi failia geli gi gera ka wateu ma gera ka arai. Mola gera ka maola lo sulia fe atoa Noa 'e tae 'i laola faga ba'ela li, ma kwai ka fonu mae, ma ka fagimolosida sui lo.

28Ma talasi lakae oli mae ai, 'e malaa lou atoa ba Lot, sulia ioli gi gera fana, ma gera ka gou, ma gera ka folia 'are, ma gera ka foli 'ali 'are, gera ka fasi fana, ma gera ka raunae luma.

29Ala atoa fo Lot 'e laa faasia 'i Sodom, gera maola, ma dunaa failia fau 'ago'ago gi gera toli lo mae faasia 'i nali ma ka 'agofida sui.

30Lia kae 'urifo lou ala fe atoa lakae oli mae ai.

31“Ma ala fe atoa fo, ioli 'e io io 'i maluma ala luma lia li, ikoso ke oli lou 'i laola fala sakenala 'are lia gi. Ka 'urifo lou fala ioli 'i laola raku li, ikoso 'ali oli lou 'i luma.

32'Amu ka malata tonala 'are ba 'e fuli fala wateu Lot li.

33Ite 'e oga kae dau fafia maurinala 'ala 'i talala, 'i lia kae mae. Ma ite kae fae buri 'alia maurinala 'i osiala 'e dona lau, 'i lia kae mauri kwalaimoki.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

34Lakae ilia famoulu, ala fe boni fo, rua ioli gi daro teo 'i laola teke tafe, na ioli God kae sakea, ma na ioli kae ore.

35-36Rua geli gi daro logosi fana, na geli God kae sakea, ma na geli kae ore."

37Ma wale li galona lia gi ka soilidia 'uri 'e, "Aofia, 'i fe lo 'e 'are la gi kae fuli ai?" Ma Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, "Olinagu mae ikoso ta ioli 'ali talafia ka malaa lou lia lanobulu 'ato 'ali 'e talafia ta me 'are 'e mae."

Luke 18

Me 'oru failia wale li lokomalata

1Jesus 'e alaa fala wale li galona lia gi 'alia tarifulaana 'e, 'ali ka fatailia fadaulu gera ka foa sulia atoa gi sui, ma ikoso gera fitala.

2Lia ka sae 'uri 'e, "Te wale li lokomalata, 'e io ala te falua, ma iko 'ali moulia God, ma iko 'ali soi ba'ela lou ala ta ioli.

3Ma me 'oru 'i laola falua fo li, 'e la mae sulia atoa gi 'i so'ela fala ani uluna fala ma ka sae 'uri 'e, 'Lau oga ko kwatea lokomalata na rada fagu bolosia malimae lau gi.'

4Ma sulia talasi tekwa lo, wale li lokomalata fo iko 'ali aala mola fafia. Sui 'i buri ka malata 'ala 'uri 'e 'i talala, 'Wasua iko 'ali lau moulia mola God, ma iko 'ali lau soi ba'ela mola ala ta ioli,

5lakae kwatea lo 'agua lokomalata na rada fala me 'oru 'e, 'i lia 'e faa 'aberosi lau rasua 'alia lalana mae 'i soegu, ma 'e bi faakweo lau 'alia 'idufae daona 'i soegu!' "

6Ma Aofia Jesus ka sae 'uri 'e, "Moulu ronoa ga 'are 'e wale li lokomalatana ta'a fo 'e ilia.

7'Urifo wasua 'e kwatea lokomalata na rada fala, lia fo ikoso 'ali 'amu malata ruarua ala God sulia kae kwatea rada na fala ioli lia gi, ioli gera anisia sulia boni ma dani. God ikoso dole fala rananada.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8Lakae iilia famiu, God kae kwate nainali ala rada na fada. Ma talasi 'i lau, Wela Wale li, lakae oli mae 'i laola molagali li, 'uri 'e ma lakae dao tonala ioli afula gi gera fakwalaimoki lau, 'o ma ta barae ioli mola?”

Rua wale gi daro la fala foana 'i laola Luma Abu God

9Jesus 'e alaa 'alia tarifulaana fala nali ioli gera fakwalaimokia 'uri 'i gera 'i talada mola gera rada ma gera ka mamagu 'alia nali ioli, ka sae 'uri 'e,

10“Rua wale gi daro laa 'i laola Luma Abu God 'ali daro foa. Na wale Farasi, ma na wale 'e galo ala golinala bata ala takisi li.

11Farasi fo 'e ura talifilia, ma ka foa 'uri 'e, ‘God, lau batafe 'o sulia iko 'ali lau malaa wale mamata fo gi sui. Sulia gera beli, ma gera ka taua 'are ta'a gi, ma gera ka tau wateu ta'a. Iko 'ali lau malaa wale ta'a looba 'e golia bata ala takisi li.

12Lau abu fana ala rua atoa gi 'i laola teke wiki, ma laka kwatea tanafulula too 'arena lau gi famu.'

13“Ma wale fo 'e golia bata ala takisi li, 'e ura tatau mae 'ala. Ma iko 'ali 'e taea mola maala fala 'i nali, sulia 'e mau rasua. Ma ka fatailia olidodokona lia 'alia fidalinala fuufuula, ma ka sae 'uri 'e, ‘God, 'o malatai lau mae, lau wale ta'a 'i lau!' ”

14Ma Jesus ka sae lou 'uri 'e, “Lakae iilia famiu, wale 'e olidodoko lo God kae faa rada ala talasi 'e latafa, ma iko lou Farasi fo. Sulia ioli gera faaba'ela gera 'i talada gi, God kae fawawade gera. Ma ioli gera fawawade gera 'i talada gi, God kae faaba'ela gera.”

Jesus 'e fa'oka wela wawade gi
(Matthew 19:13-15; Mark 10:13-16)

15Nali ioli gera sakea mae ke wela wawade gi 'i so'ela Jesus, 'ali ka dau tonada ma ka fa'okada. Ma talasi wale li galona lia gi gera lesia, gera ka balufida.

16Ma Jesus ka soia mae wela fo gi 'i so'ela, ma ka sae 'uri 'e “'Amu ala'alia wela wawade la gi 'ali gera ka la mae 'i soegu, ma ikoso 'ali 'amu bolosida lou. Sulia

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ite 'e malata kwalaimoki ka malaa wela wawade gi, 'i lia 'e totolia iona 'i laola 'Ilitoana God.

17Lakae ilia 'are kwalaimoki famiu, ioli iko 'ali fakwalaimoki malaa wela wawade li, 'e 'ato rasua 'alia God ka 'ilitoa fafia maurinala."

Faalalauna sulia wale too'are li
(Matthew 19:16-30; Mark 10:17-31)

18Te wale etaeta ala Jiu gi li, 'e soilidia Jesus ka sae 'uri 'e, "Wale li faalalauna 'oka, ta taa 'oka 'e laka taua 'ali lau too ala maurina firi?"

19Ma Jesus 'e olisia ka sae 'uri 'e, "'Uta 'e ko soi lau 'alia wale 'oka? Iko ta ioli 'ali 'oka, talifilia God mola 'e 'oka.

20'E 'oka ko saiala kwaikaena 'ilitoa ba God 'e sae 'uri 'e gi, 'Ko ala rau ioli na, ma ikoso tau wateu ta'a, ma ikoso beli, ma ikoso koto fafia ta ioli, ma ko soi ba'ela ala mama 'o failia teite 'o.' "

21Wale fo 'e olisia ka sae 'uri 'e, "'E fuli lo mae ala talasi lau wawade, laka ronosulia taki la gi sui lala ka dao 'i tara'ela."

22Ma talasi Jesus 'e ronoa me 'are fo li, ka sae 'uri 'e fala, "Teke me 'are mola 'e iko 'ua. 'O foli 'alia 'are 'o gi sui, ma ko sakea bata ai gi, ko kwatea fala ioli siofa gi, ma ko bi too ala too 'arena 'i nali. Sui, ko laa mae ko dona buri agu."

23Ma talasi wale fo 'e ronoa 'are fo li, liola ka dila rasua, sulia 'i lia wale too'are.

24Ma talasi Jesus 'e lesia wale fo liola 'e dila, ka sae 'uri 'e, "'E 'ato rasua lo fala ioli too'are gi 'ali gera ruu 'i laola maurina 'e God 'e 'ilitoa fafia.

25'E 'ato rasua fala ta kamel 'ali ruu sulia mae kwakwana wawade 'i 'aela suli li. Wasua, 'e 'ato fala ioli too'are 'ali God ka 'ilitoa fafia maurinala, ka liufia me 'atona fala kamel li fala ruu na sulia mae kwakwana wawade 'i 'aela suli li."

26Talasi ioli gi gera ronoa alaana fo li, gera ka soilidi 'uri 'e, "'Urilali ma ite mola 'e saiala too na ala maurina firi li?"

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

27Ma Jesus ka olisida 'uri 'e, “'Are 'e 'ato rasua fala ioli li, iko 'ali 'ato mola fala God.”

28Ma Peter ka sae 'uri 'e fala Jesus, “'I 'ameulu meulu tafisia lo too 'arena 'ameulu gi sui, 'ali meulu dona 'o!”

29Jesus ka sae 'uri 'e, “'Eo. Lakae ilia famoulu, ala ta ioli 'e tafisia luma lia, 'o ma wateu lia, 'o ma barae walefae lia gi, ma mama lia 'o ma teite lia, ma wela lia gi, 'i osiala 'Ilitoana God,

30'i lia kae too ala 'are afula gi 'i laola molagali ka liufia 'are 'e tafisida gi. Ma ala maurina fa'alu 'e dao mae, ioli la kae too lou ala maurina firi.”

Olula talasi Jesus 'e sae sulia maenala
(Matthew 20:17-19; Mark 10:32-34)

31Ma talasi Jesus 'e la failia wale li galona lia gi talifili daulu, ka sae 'uri 'e fadaulu, “Golu laa 'i Jerusalem 'ali gera kae faa ali'afua 'are ba profet gi gera gerea suli 'i lau, Wela Wale li.

32Gera kae kwate lau 'i laola limala ioli mamata faasia Jiu gi li, 'ali gera kae 'oi 'agua, ma gera ka fa'isi fagu, ma gera ka nisufi lau. Gera ka rabusi lau, ma gera kae rauni lau.

33Ma ala olula fe atoa, lakae mauri lou.”

34Wasua 'ala wale li galona gi iko 'ali gera sai mola ala alaana fo Jesus 'e ilida fadaulu gi, sulia malatadaulu 'e nasi rasua faasia malinailianala 'are Jesus 'e sae sulia. Lia fo 'e kwatea ma iko 'ali daulu saiala taa fo Jesus 'e sae sulia.

Jesus 'e guraa wale maala koro
(Matthew 20:29-34; Mark 10:46-52)

35Talasi Jesus 'e li dao garania mae falua 'i Jeriko li, te wale maala 'e koro 'e io 'i rabela talaa. Ala atoa gi 'e suga bata ala ioli sulia talaa.

36Ma talasi 'e ronoa ioli afula gi gera liu, ka soilidi gera ka sae 'uri 'e, “Taa 'e 'uri 'e?”

37Ma gera olisia gera ka sae 'uri 'e, “Jesus wale ba 'i Nasareti tae 'e laa mae.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

38Ma wale maa koro fo ka akwa ma ka sae 'uri 'e, “Jesus 'i'o ulufa'alu ala kwalofa David li, 'o malatai lau mae!”

39Ma ioli gera etaeta 'i lao ala gi gera ka balufia, ma gera ka sae fala 'ali 'e io aroaro. Wasua ma ka bi akwa ba'ela lou, ma ka sae 'uri 'e, “'I'o wela ala kwalofa David li, 'o malatai lau mae!”

40Ma Jesus ka mano ma ka iilia fada 'ali gera talaia mae 'i so'ela. Ma talasi 'e dao garani, Jesus ka soilidia,

41“Taa 'o ogaa laka taua famu?” Ma wale maa koro fo ka sae 'uri 'e, “Aofia, lau oga 'ali maagu ka lio.”

42Jesus ka sae 'uri 'e fala, “'O lio lo. God 'e gura'o lo, dunala 'o fakwalaimoki lau.”

43Ma 'urifo mola ka lio lo, ma ka laa lo failia Jesus, ma ka batafea God. Ma talasi ioli gi gera lesia, gera ka batafea lou God.

Luke 19

Ke wale Sakias

1Jesus 'e dao 'i Jeriko, ma ka liu ko 'i laola.

2Ma te wale etaeta ala wale goli bata ala takisi gi li, ratala Sakias, 'i lia wale too'are rasua.

3Ma ka tau rasua fala lesinala Jesus. Ma ka 'ato, dunala 'i lia wale dodoko rasua, ma iko 'ali lesia Jesus, sulia logona fo 'e bolosia.

4Ma ka lalao 'i lao ala logona fo, ka rae 'i gwaula te 'ai gera soia 'alia Sikamo, 'uri 'ali lesia Jesus talasi kae liu mae sulia tala li.

5Talasi Jesus 'e dao ala lifi fo li, ka lio ko fala 'i nali 'i gwaula fe 'ai fo, ma ka lesia Sakias, ka sae 'uri 'e fala, “Sakias, 'o sifo nainali mae, sulia lakae io 'i laola luma 'o 'i tara'ela.”

6Sakias ka babalafe rasua, ma ka sifo nainali mae, ka kwaloa lo Jesus 'i laola luma lia.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Ioli gi sui gera lesia me 'are fo, ma gera ka nurunuru 'i burila 'uri 'e, “Jesus 'e laa lo 'ali 'e io failia “wale ta'a” 'urifo wani.”

8Ma Sakias ka tatae, ka sae 'uri 'e fala Aofia Jesus, “Aofia, lakae kwatea ta gula ala too 'arena lau fala ioli siofa gi. Ma ala laka sake rasua ala tali 'are ala ta ioli lakae duua fai me talasi fafia fada.”

9Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala, “'I tara'ela God 'e faamauria lo iona 'e, sulia wale 'e 'e fakwalaimokia God malaa fakwalaimokina ba koko 'ualo gia Abraham.

10'I lau, Wela Wale li, lau la mae fala darinala ioli gera laa rero gi, 'ali lau faamaurida lou.”

Tarifulaana sulia olinala mae wale 'ilitoa li
(Matthew 25:14-30)

11Logona ba'ela fo gera fafurono fala 'are Jesus 'e ilida gi sui. Sulia 'e dao garania lo 'i Jerusalem, ka iilia tarifulaana 'e 'ali 'e farada malatada, suli gera fia 'uria 'Ilitoana God kae fuli nainali lo.

12'Are la 'e taua Jesus ka sae 'uri 'e fada, “Te wale ala iona 'ilitoa li, 'e rerei fala laana 'i so'ela te walelitalona ba'ela 'e io tatau mae, 'ali ka sugaa fala nanatana failia 'ilitoana, 'ali talasi kae oli mae, 'i lia kae walelitalona fala falua lia.

13Ma 'i lao ala 'e la, 'e soia mae akwala wale li galona lia gi 'i so'ela, ka kwatea seleni ba'ela fadaulu, ka sae 'uri 'e, ‘Moulu galo 'alia seleni 'e gi, 'ali moulu ka sakea lou tali seleni 'i maala ai 'e gi maasi lau.'

14Ma ioli ala falua wale 'ilitoa fo li, gera malimae ala, ma gera ka keria nali ioli 'ali gera ka alaa fala walelitalona ba'ela fo, sulia iko 'ali gera oga mola wale fo 'ali walelitalona 'ada.

15“Ka 'urifo wasua 'ala, walelitalona ba'ela 'e alua wale fo ka walelitalona lo fada, ma talasi 'e oli mae, ka iilia fala ioli li galona ba lia gi ba 'e kwate seleni fadaulu, 'ali ka daria ta fita seleni 'e daulu sakea 'i maala seleni ba 'e kwateda fadaulu gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Ma etala wale li galona 'e laa mae, ka sae 'uri 'e, ‘Arai, lau sakea na akwala seleni lou fafia seleni ba 'o kwateda fagu gi.'

17Ma wale 'ilitoa fo ka sae 'uri 'e fala, ‘'I'o wale galona 'oka. Dunala lau saiai laka fitoo amu ala 'are wawade gi, lakae alua koe lio sulia akwala mae falua gi.'

18'Urifo ma ruala ioli li galona 'e laa mae ma ka sae 'uri 'e, ‘Arai, lau sakea lou na lima seleni fafia seleni ba 'o kwateda fagu gi.'

19Ma wale 'ilitoa fo ka sae 'uri 'e fala, ‘'O lio sulia lima mae falua gi.’

20Burila olula wale li galona ka laa lou mae, ka sae 'uri 'e, ‘Arai, seleni 'o gi ba lau sakeda, lau buta niriniri fafida 'alia 'abae toro.

21Sulia lau mau 'ali 'o wale saesae rasua. 'O malaa na wale 'e saiala sakenala mola 'ala 'are ioli mamata gi li, ma 'o saiai ko sakea lou fana faasia raku ioli gi li.'

22Sui wale 'ilitoa fo ka sae 'uri 'e fala, ‘'I'o wale galonamu 'e ta'a. Lakae loko kwaikwaina famu 'alia alaana 'o gi 'i talamu. 'O iilia 'uri 'i lau wale saesae rasua, ma laka malaa na wale 'e sakea 'are ioli mamata gi li, ma laka sakea fana faasia raku nali ioli gi.

23Ala 'o malata 'urila, 'utaa iko 'ali 'o sakea seleni lau gi, ma ko alua 'amua 'i laola lifi li alu bata na, 'ali ala talasi laka oli mae, laka sakea tali seleni ka tarena 'i maala?'

24'Urifo mola wale 'ilitoa ka sae 'uri 'e fala wale gera ura 'i lififo gi, ‘Moulu sakea seleni 'e faasia, ma Moulu ka kwatea fala wale 'e too ala akwala seleni gi li.'

25Gera ka sae 'uri 'e, ‘Aofia, 'e too lo ala akwala seleni gi.'

26Ma wale 'ilitoa fo ka olisida 'uri 'e, ‘Lakae ilia famiu ala ta ioli 'e galo 'oka 'alia 'are lau kwateda fala gi, lakae kwatea lou tali 'are afula fala. Ma ta ioli iko 'ali galo 'oka 'alia ta taa lau kwatea fala, wasua tali 'are wawade 'e too ali, la kae lafua lou faasia.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

27Ma malimae ba lau gera barasi 'ali lau walelitalona fada gi, moulu talaida mae, ma moulu ka raunida 'i lifi'e 'i lao agu.' ”

Talasi ioli gi gera malata ba'ela ala Jesus
(Matthew 21:1-11; Mark 11:1-11; John 12:12-19)

28Burila Jesus 'e sae 'urifo ka sui, ka la lo 'i lao ada fala 'i Jerusalem.

29Ma talasi 'e dao garania falua 'i Betfeis ma 'i Betani fofola uo gera soia 'alia 'i Olif, ka keria rua wale li galona lia gi 'i lao, ka sae 'uri 'e,

30“Mora la ala falua lokoo mora laofia ko. Ma talasi mora dao 'i lififo li, mora kae lesia te dongki. Gera firia mola 'ada dongki fo, ma iko ta ioli 'ali raerae 'ua 'i fofola. Mora lufaa, ma mora ka talaia mae 'i lifi'e.

31Ma ala ta ioli ka soilidi 'amoroa, “'Uta mora ka lufaa dongki la?' Mora ka ilia fala, ‘Aofia 'e boboo fai.' ”

32Rua wale fo gi daro la, ma daro ka daria, malaa lo Jesus 'e ilia.

33Talasi daro lufaa dongki fo li, wale 'e too ala dongki li ka sae 'uri 'e, “Ta la mora lufaa ke dongki la fai?”

34Daro ka sae 'uri 'e, “Aofia 'e boboo fai.”

35Ma daro ka talaia lo mae 'i so'ela Jesus, ma daro ka alua to'omi daroa gi 'i fofola dongki fo, ma gera ka ranaa Jesus, 'ali ka gwauru 'i fofola.

36Ma talasi Jesus 'e la ko sulia tala li, ioli gi gera ka folotailia to'omi gera gi sulia tala, 'ali ma ka liu 'i fofoli.

37Ma talasi 'e dao garania 'i Jerusalem ala lifi tala 'e sifo fala fe uo 'i Olif li, ioli afula ala wale li galona lia gi li gera io 'i lififo, ma gera ka fuli'ae fala batafenala God 'alia te akwana ba'ela, fafia 'are mama'ala ba'ela gera lesida gi.

38Ma gera ka sae 'uri 'e, “God 'o 'oilakitailia walelitalona 'e la mae 'alia nanatana 'o li! Ma aroarona failia God. Gia batafea God 'i lia 'ilitoana lia 'e tasa!”

39Ma nali Farasi lou 'i lififo, ma gera ka sae 'uri 'e fala Jesus, “Wale li Faalalauna, 'o iilia fala wale li galona 'o gi, 'ali gera io aroaro.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

40Ma Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, “Lakae ilia famoulu, ala gera ka io aroaro, fau 'e gi gerakae galo ala batafenala God.”

Jesus 'e anisia 'i Jerusalem

41Ma talasi Jesus 'e dao garania lo 'i Jerusalem, ka lio ko, ma ka lesia mae falua fo, ma ka ani, sulia liola 'e kwaimalatai fala ioli gera io 'i lififo gi.

42Ma ka sae 'uri 'e, “'E 'oka ala 'amu ka saiai 'i tara'ela 'are 'e talaia ioli fala aroarona li. Wasua ma 'i tara'ela 'amu raria mola.

43Ma talasi kae dao mae, malimae 'amiu gi, gera ka la mae, gera ka kwalaa fae 'amiu, ma gera ka bolosi 'amiu, ma ka 'ato famiu 'ali 'amu latafa.

44Ma gera kae tagalailia falua 'amiu failia ioli 'i laola gi sui. Ma ta teke me fau wasua 'ato 'ali teo lo ala lifi 'e io io ai 'i lao ala falua 'amiu. Gera kae fafuta'a falua 'amiu, sulia iko 'ali 'amu lio raea talasi God 'e laa mae fala famaurinamiu.”

Jesus 'e ruu 'i laola Luma Abu God
(Matthew 21:12-17; Mark 11:15-19; John 2:13-22)

45Talasi Jesus 'e ruu ko 'i laola Luma Abu God li, ka balia ioli gera foli 'ali 'are gi.

46Ma ka sae 'uri 'e fada, “'I laola geregerena 'ualo 'i laola Geregerena Abu li, God 'e sae 'uri 'e, ‘Luma lau, luma li foana.' Wasua ma 'amu bulusia lo 'alia lifi fala belinala 'are ioli li.”

47Ma ala atoa gi sui, Jesus 'e faalalau 'i laola Luma Abu God. Ma fata abu ba'ela gi, ma wale falalau ala taki gi li, ma nali wale etaeta ala Jiu gi, gera tau fala rauninala Jesus.

48Wasua ma iko 'ali gera ka too mola ala ta matolaa fala tau nai, sulia afulana gera io failia sulia atoa gi fala rononala falalauna lia gi.

Luke 20

Soilidina sulia kwalaimokina Jesus li
(Matthew 21:23-27; Mark 11:27-33)

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1Ala na fe atoa, Jesus 'e faalalaua ioli gi 'i laola Luma Abu God. Ma ka faatalo lou 'alia Faronona 'Oka. Ma talasi fo, fata abu ba'ela gi, ma wale falalau ala taki gi li, ma nali wale etaeta lou, gera la mae 'i so'ela Jesus.

2Ma gera ka soilidi 'uri 'e ala, “Nanatana taa 'e 'o too ai fala taunala 'are 'e gi? Ma ite lo 'e kwatea nanatana 'e famu?”

3'I lifi fo, Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, “'Eo, laka soilidi 'amoulu ga fala me 'are.

4'Amu ilia ga fagu, nanatana John 'e too ai fala fasiuabuna li, 'e fuli mae faasia 'i fe? 'E fuli mae ala God, 'o ma 'e fuli mola mae ala ioli?”

5Ma daulu ka soilidi 'i matanadaulu kwailiu 'uri 'e, “Taa golu kae iilia? Ala golu olisia ma golu sae 'uri 'e, ‘Faasia God,' 'i lia kae sae 'uri 'e, ‘'Urilali ma 'utaa mola iko 'ali 'amu fakwalaimokia John?'

6Ma iko 'ali 'oka lou ala golu kae sae 'uri 'e, ‘'E fuli mola mae ala ioli,' ioli gi gera kae 'ui golu 'alia fau gi, ma gera kae rauni golu, sulia gera fakwalaimoki ala John lia na profet lou.”

7'I lifi fo, daulu ka olisia Jesus 'uri 'e, “Iko 'ali meulu saiai.”

8Ma Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, “'I lau wasua ikoso lau faarono 'amoulu lou 'alia nanatana 'utaa 'e lau taua 'alia 'are 'e gi.”

Tarifulaana sulia wale galona ionada ta'a gi
(Matthew 21:33-46; Mark 12:1-12)

9'I burila, Jesus ka faarono gera lou 'alia na tarifulaana 'uri 'e, “Te talasi, te wale 'e fasia te raku grep, ma ka alua nali wale li galona gera ka lio sulia raku fo. Ma wale ba'ela ala raku li ka la ala te falua tatau, ma ikoso ke oli nainali mae.

10'E dao lo ala talasi raku fo 'e maua, ma wale ba'ela fo ka keria te wale li galona lia, 'ali ka sakea mae tali fuae 'ai grep ala 'ai fo 'e fasida 'i laola raku fo li. Ma talasi wale li galona fo 'e dao 'i laola raku fo li, wale galona gera lio sulia raku fo li, gera ka kwaia, sui gera ka olifae gwaugwau ala 'i so'ela wale ba'ela lia.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11Ma wale ba'ela fo ka keria lou ruala wale li galona. Ma wale galona gera lio
sulia raku fo li, gera ka kwaia lou, ma gera ka sae ta'a fala, ma gera ka olifae
gwaugwau lou ala.

12'Urifo, wale ba'ela fo ka keria lou olula wale li galona lia, ma gera ka kwai
ta'a ala rabela ka kakasi, ma gera ka taasi 'alia faasia lifi fo.

13'I burila, wale ba'ela fo ka malata 'uri 'e, ‘Ta taa lou 'e lakae taua? Mala laka
kwatea lo 'agua wela wale 'e lau, lau kwaima rasua ala. Mala 'i lia bui wale
galona gera lio sulia raku li gera kae bi soi ba'ela ala.'

14Mola talasi wale gera galo ala raku fo li, gera lesia wale fo, gera ka sae 'uri
'e 'i matanada kwailiu, ‘'I lia wela kwalaimoki ala wale ba'ela ba li lo 'e, 'i lia
kae sakea raku 'e. Golu raunia ka mae 'ali golu sakea lo raku 'e 'agaulu.’

15'Urifo mola gera ka taba sulia wale fo 'i maluma faasia 'i laola raku ba, ma
gera ka raunia ka mae lo.” Ma Jesus ka soilidida 'uri 'e,

16“Taa wale ba'ela ala raku fo li kae taua? 'I lia kae dao mae, ka raunia wale
fo gi. Sui ka kwatea lo raku lia fala ioli mamata gi.” Talasi ioli gi gera ronoa
alaana fo Jesus li, gera ka sae lo 'uri 'e, “Iko, 'e 'ato 'ali 'urila!”

17Sui Jesus ka lio nanata fada, ka sae 'uri 'e, “Ala iko 'ali 'urifo, taa 'e malutala
alaana ba 'i laola Geregerena Abu lia ba 'e sae 'uri 'e, ‘Fau 'e wale raunae luma
gi gera barasi 'alia, 'i lia lo fau ageage 'e 'ilitoa ka liufia fau ala balibali gi li
sui.'

18“Ma ala ite 'e toli fofola fau fo, 'i lia kae manisi. Ma ite fau fo 'e toli fafia,
rabela kae meme sui.”

19Ala talasi fo, fata abu ba'ela gi failia wale falalau ala taki gi li, gera ka bi lio
raea alaana fo Jesus 'e tauda suli gera gi, ma gera ka oga daunala ala talasi
fo. Wasua ma gera ka mau lou 'ada 'alia ioli gi.

Soilidina sulia takisi li
(Matthew 22:15-22; Mark 12:13-17)

20Ma wale etaeta gi gera ka mailia fala daona tonala ta matolaa fala doinala
Jesus. Ma gera ka folia nali wale 'uri 'ali gera ka koto 'alia soilidinala Jesus.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Sulia gera oga gera kae suafafia 'alia ta 'are iko 'ali rada, 'ali ma ka totolia kwatenala fala wale ba'ela 'i Rom 'e lio sulia 'i Judea.

21Gera dao 'i so'ela, ma gera ka sae 'uri 'e, “Waleli falalauna, meulu saiai 'o faalalau, ma ko ilia 'are kwalaimoki gi. Ma iko 'ali 'o 'ado mola failia ta ioli 'alia ta taa gera malata sulia. 'O faalalau mola sulia kwalaimokina ma kwaiogalina God fala ioli li.

22'O iilia mae fameulu, 'Uri'e ma 'e rada mola 'ala fagaulu fala kwatenala seleni ala takisi li fala walelitalona 'i Rom 'o ma iko?”

23Ma Jesus ka lio raea kotona daulu, ma ka sae 'uri 'e,

24“Fatailia ga mae ta seleni fagu.” Ma talasi gera sakea mae te seleni fala, 'i lia ka soilidida 'uri 'e, “'Uri'e ma lulula ite 'e 'i fofola seleni 'e? Ma ratala ite 'e lou?” Ma gera ka olisia 'uri 'e, “Walelitalona 'i Rom.”

25Ma Jesus ka sae 'uri 'e fada, “Ala 'urilali, 'amu ka kwatea fala walelitalona 'i Rom 'are lia gi, ma 'amu ka kwatea lou 'are God gi fala God.”

26Ma daulu ka io aroaro, sulia daulu 'afero rasua 'alia olisina fo Jesus 'e taua adaulu. Ma iko 'ali gera totolia lo 'ali gera daria ta me kotona ala Jesus 'i maala ioli fo gi.

Soilidina sulia tatae na faasia maenali
(Matthew 22:23-33; Mark 12:18-27)

27Sui, nali Sadusi gera ka la mae 'i so'ela Jesus. Sadusi gi gera iilia 'uri ioli gi ikoso gera tatae lou faasia maena. Ma gera ka soilidia Jesus gera ka sae 'uri 'e,

28“Waleli Falalauna, Moses 'e gerea taki faga ka iilia, ‘Ala ta wale 'e mae, ma wateu lia ka mauri 'ua, ma iko 'ali too ala ta wela, walefae lia ka tolea lou me 'oru fo, 'ali daro ka too ala ta wela 'ali ka olitalala wale fo 'e mae lo.'

29“Ala te talasi, fiu walefae gi gera io. Ma wale 'i lao ka tolea te geli, ma iko 'ali alua mola ta wela, wale fo ka mae lo 'ala.

30“Ma ruala walefae ka tolea lou me 'oru fo, ma ka mae lou.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31Sui olula walefae ka 'urifo lou. Ma ka 'urifo lou fala ai burila gi sui. Fiu walefae fo gi sui mola, daulu toletolea geli fo, ma iko 'ali daulu too mola ala ta wela, ma daulu ka mae sui.

32Ma suinai, geli fo ka mae lou.

33'Urifo ma, ala atoa God kae taea ioli mae gi sui faasia maena li, ite adaulu lo wateu lia? Sulia fiu walefae fo gi sui mola ba daulu toletolea geli fo."

34Ma Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, "Talasi 'e, wale gi ma geli gi, gera arai ma gera ka wateu.

35Wasua ma ala talasi kae dao mae, wale failia geli gera totolia tataena faasia maena li, ma gera ka too lo ala maurina firi 'i nali li, ikoso gera arai ma ikoso gera wateu lo.

36Sulia gera malaa lo 'ada eniselo gi, ma ikoso gera mae lo. 'I gera wela God gi lo, sulia gera tatae lo faasia maena.

37"'Urifo, ma geregerena Moses 'e faamadakwa lo faga lia ioli mae gi, gera kae mauri lou. Sulia talasi ba God 'e fatailia fala Moses ala dunaa ba 'e 'agofia 'ai wawade ba li, Moses 'e soia God 'alia, 'God 'a Abraham, ma God Aesak, ma God Jakob.'

38Malutala 'e 'uri 'e: Nali ioli gera mae lo, gera kae foasia mola 'ada God, sulia gera mauri lo failia."

39Ma nali wale ala wale falalau ala taki gi li, gera ka sae 'uri 'e, "Wale li faalalauna, olisina 'o 'e 'oka rasua!"

40Ma gera ka mau lo 'alia Soilidinala.

Jesus wela wale ala kwalofa David li ma Aofia David lou

(Matthew 22:41—23:36; Mark 12:35-40)

41Sui Jesus ka soilidi 'uri 'e ada, "'E 'utaa, gera iilia Christ wale ala kwalofa David li?

42David ba 'e sae 'uri 'e sulia 'i laola Geregerena ala Sam gi, 'God 'e sae 'uri 'e fala Aofia lau:

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

'O gwauru 'i gula aolo agu, ma ko 'ilitoa faelau,

43maasia talasi lakae alua malimae 'o gi gera ka ronosuli 'o.'

44“David 'ala 'i talala 'e soia Christ 'alia ‘Aofia.' Lia fo, Christ iko lou ulufa'alu ala kwalofa David li mola. 'I lia Aofia David lou.”

45Talasi ioli afula gi gera fafurono, Jesus ka sae 'uri 'e fala wale li galona lia gi,

46“'Amu ka madafi 'amiu faasia wale falalau ala taki Moses gi li, sulia gera oga liuna failia to'omi tekwa gi li. Ma gera ka oga rasua lou 'alia ioli ka fa'ilitoada, ma gera ka sae 'oka fada 'i maala uusina gi. Ma gera ka oga gwauruna 'i lao ala lifi 'ilitoa li gwauruna gi 'i laola luma fala foana gi li, ma ala lifi 'oka gi talasi ala fanana gi li.

47Wasua ma gera belia luma gi failia 'are me 'oru gi gera too ali gi. Ma gera ka foa tekwa, 'uri 'ali ioli ka sae 'oka sulida. Wale faalalau ala taki Moses gi li, kwaikwaina gera kae ta'a rasua fada!”

Luke 21

Jesus 'e batafea kwatena te 'oru siofa li

(Mark 12:41-44)

1Talasi Jesus 'e io 'ua 'i laola Luma Abu God li, ka liolio, ma ka lesia ioli too'are gi gera laa mae fala kwate bata na 'i laola kukufi 'are fala alu bata na 'i laola.

2Ma ka lesia lou te 'oru 'e siofaa rasua. 'E laa mae, ma ka kwatea rua me seleni wawade gi.

3Ma Jesus ka sae 'uri 'e, “'Are kwalaimoki lakae ilia famiu, kwatena 'e me 'oru siofa 'e 'e kwatea, 'e ba'ela ka tasa liufia ioli 'e gera kwate seleni ba'ela gi.

4Sulia ioli too'are gi, gera kwatea mola na gula wawade ala too 'arena gera gi. Ma me 'oru siofa 'e, 'e kwatea sui lo 'are 'e too ali fala ionala gi.”

Jesus 'e sae sulia manisinala Luma Abu God

(Matthew 24:1-21; Mark 13:1-19)

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Ma nali wale li galona ala Jesus, gera ka tafea Luma Abu God, sulia lesinai 'e kwana 'oka rasua 'alia me fau 'oka gera launia 'alia gi, ma ala kwatena gera kwatea fala God gi lou. Sui Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu,

6“'Are 'e 'amu lesida lo gi sui, fe atoa kae dao mae ikoso ta teke me fau wasua 'ali io 'i fulila, gerakae tagalae sui 'i wado!”

7Ma gera ka soilidia 'uri 'e, “Wale li faalalauna, nanita 'e 'are 'e gi kae dao mae ai? Ma ta taa kae etae fuli, 'ali fatailia talasi fala 'are 'e gi li 'e dao lo?”

8Ma Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, “Moulu ka liolio 'oka, ma ikoso 'ali 'amu ala'alia ta ioli ka talai rero amiu. Sulia ioli afula gi gerakae dao mae 'alia ratagu, ma gera kae sae 'uri 'e, “'I lau lo Christ!' Ma gera kae sae lou 'uri 'e, ‘Talasi 'olea 'e dao lo!' Ikoso moulu la sulida.

9Ma ikoso 'ali 'amu mau ala talasi 'amu ka rono ala mae gi, failia alaana sulia mae gi li, sulia 'are fo gi kae etae fuli ga 'i lao. Wasua 'are fo gi ka fuli, suinala talasi iko 'ali garani 'ua.”

10Sui Jesus ka sae lou fala wale li galona lia gi 'uri 'e, “Mae falua gi gera kae kwalaa kwailiu, failia tatalona gi gera kae kwalaa kwailiu.

11Ma lululu ba'ela gi kae 'asu, failia fiolo, failia mataina ba'ela rasua gi kae liu ala falua gi sui, ma 'are ba'ela mamata fala mauna 'alida gi, failia totofo kae manotafa mae faasia 'i laola lofola raloo li.

12“Ma 'i lao ala 'are fo gi kae fuli, gera kae taua 'are ta'a gi amiu, sulia 'amu ronosuli lau. Gera kae firi 'amiu, ma gera kae faamalifii 'amiu, ma gera kae kwate 'amiu fala luma fala foana gi li 'ali gera mailitonamiu, ma gera kae alu 'amiu 'i laola raraa, ma gera kae sake 'amiu 'i lao ala wale etaeta gi fala loko kwaikwaina amiu.

13Ka 'urifo ma talasi 'oka 'amiu bui fala saena sulia Faronona 'Oka God li fo.

14Ma ikoso 'ali 'amu malata 'abero lou fala ta taa 'amu kae olisida 'alia.

15Sulia lakae kwatea sui famiu alaana ala liotoo li, ma iko ta malimae 'amiu kae sae olisi 'amiu, 'o ma ka tofe 'alia 'are 'amu kae ilida gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Ma mama 'amiu gi, teite 'amiu gi, ai burimiu gi, ma walefae 'amiu gi, failia kwaima 'amiu gi, gerakae kwate 'amiu fala wale etaeta gi. Ma tali ioli amiu gerakae raunida.

17Ioli gi sui gera kae malimae amiu 'i dunagu.

18Ka 'urifo wasua 'ala, 'ato ta teke ifu wawade ala gwaumiu kae iko.

19'Amu ka ura nasi 'alia fakwalaimokina 'amiu gi, 'ali 'amu ka mauri firi.”

20Ma Jesus ka sae lou 'uri 'e fada, “Talasi 'amu lesia wale li kwalana gi li, gera ala galia 'i Jerusalem, moulu ka saiai gera kae tagalailia lo falua ba'ela 'e.

21Ma ala talasi fo, ioli gera io 'i Judea gi, gera kae tafi sui fala gwaula fe uo gi. Ma ioli gera ioio 'i laola mae falua ba'ela 'e li, gera kae tafi faasia. Ma ioli gera io galia ikoso gera oli lou mae fala falua ba'ela 'e.

22Sulia talasi lo fala kwaikwai na li, 'ali 'are ba gera geregere sulia 'i laola Geregerena Abu li kae fuli kwalaimoki lo.

23Ala talasi fo, kwaimalatai na ba'ela fala geli gera dodolanaa gi, failia geli gera faasusua wela wawade gi li, sulia 'e 'ato fada 'ali geraka tafi. Ma kwaimalatai na ba'ela kae dao fafia falua 'e, sulia God kae kwaia ioli 'i laola gi.

24Nali ioli ada gera kae raunida 'alia 'au li ofona gi. Ma tali ioli ada gera kae dauda, ma gera kae firi fafida, ma gera kae sakeda fala falua mamata gi. Ma ioli mamata faasia Jiu gi li, gera kae fafuta'a falua ba'ela 'i Jerusalem la la ka dao ala suinala talasi gera.

Jesus 'e sae sulia olinala mae
(Matthew 24:29-35; Mark 13:24-31)

25“'Are mamata gi kae fuli ala da'afi, madama, failia kwalikwali gi. Ma ioli ala mae falua ba'ela 'i laola molagali gi li sui, gera kae fitala, ma gera kae mau 'alia raenala asi, failia mabitanala fe lafolafo gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

26Ma ioli gi gera kae maefulu sulia gera kae mau rasua, talasi gera kae maasia daonala mae 'are 'e gi fafia molagali 'e sui. Sulia 'are 'i laola raloo gi li, gera kae la rero.

27Talasi fo bui, 'i lau, Wela Wale li, lakae bi dao mae. Lakae dao mae failia nanatana ba'ela, failia madakwana ba'ela 'i fofola me dasa gi.

28Ma talasi 'are 'e gi 'e fuli'ae kae fuli, 'amu ka ura, ma 'amu ka lio 'alaa, sulia talasi God kae faamauri 'amiu, 'e dao garani lo mae."

29Sui Jesus ka sae sulia tarifulaana fada 'uri 'e, "Moulu malata ga sulia 'ai 'e gera soia 'alia figi failia 'ai gi sui lou 'i lifi'e.

30Talasi 'amu lesia 'abala 'e ulua 'oka, 'amu ka sailoai talasi fala 'ago'agonali 'e garani lo.

31Ka 'urifo lou, ala talasi 'amu lesia 'are fo gi 'e fuli, 'amu ka sai lo ala talasi God kae 'ilitoa, 'e dao garani lo.

32'Are kwalaimoki rasua lakae ilia famiu, 'are fo gi kae fuli sui ioli 'e gera mauri 'ua ala talasi 'e gi li, gera ka bi mae.

33Raloo failia molagali gera kae sui, ma saenagu ikoso 'ali sui.

34"'Amu ka lio lio 'oka. Ikoso 'ali 'amu tau sulia fanana ba'ela gi, ma gou na fala lulumui na li, ma malata 'aberona gi ala maurina 'e 'i laola molagali li. Ala 'amu tau 'urifo, fe atoa fo kae dao faamaola 'amiu malaa na 'aisiki.

35Sulia 'are fo gi kae dao mae fafia ioli gi sui, ala lifi gi sui 'i laola molagali 'e.

36'Amu ka liolio 'oka, ma 'amu ka foa ala talasi gi sui, 'ali 'amu too ala nanatana fala iona 'i laola 'are fo kae fuli gi li. 'Amu ka liolio 'oka, ma 'amu ka foa ala talasi gi sui 'ali ikoso 'ali 'amu 'eke lou talasi 'amu kae ura 'i maagu agu, Wela Wale li."

37Ala atoa gi sui, Jesus 'e faalalau ioli 'i laola Luma Abu God. Ma raurafi gi ka la fala gwaula fe uo 'i Olif.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

38Ma ala 'ofaedani ala rafule gi sui, ioli afula gera ka la mae 'i laola Luma Abu God fala rononala saenala Jesus.

Luke 22

Lokomalatana fala rauninala Jesus
(Matthew 26:1-5; Mark 14:1-2; John 11:45-53)

1Talasi fala Fanana ala Daofae Liu na Jiu gi li 'e garani lo. Ala fanana fo, gera saiala 'aninala berete iko ta ist ai.

2Ma fata abu ba'ela gi, failia wale falalau ala taki gi li, gera ka malata fala rau agwaagwa na ala Jesus, sulia gera maulia ioli gi.

Judas 'e alafafia kwatenala Jesus fala malimae lia gi
(Matthew 26:14-16; Mark 14:10-11)

3Ma Saetan ka ruufia Judas Iskariot, na wale ala akwala wala rua wale li galona ba Jesus gi.

4Sui Judas ka laa 'i so'ela fata abu ba'ela gi, failia wale etaeta ala wale gera lio sulia Luma Abu God gi li, ma ka iilia fada 'e saiai ka kwairanai fala daunala Jesus.

5Ma gera ka babalafe rasua, ma gera ka kwate seleni fala.

6Judas ka alafafia, ma ka fuli'ae ka lio 'afia ta talasi iko ta ioli 'ali io failia Jesus, 'ali 'e kwatea Jesus fada.

Jesus 'e rerei fala fe atoa ala Fanana ala Daofae Liu na li
(Matthew 26:17-25; Mark 14:12-21; John 13:21-30)

7'Urifo, atoa ioli Jiu gi fala 'aninala berete iko ta ist 'i laola 'e dao lo. Atoa fo, gera raunia lou kale sipsip gi, ma gera ka rerei 'alia fana fala Fanana ala Daofae Liu na li.

8Ma Jesus ka keria Peter failia John ka sae 'uri 'e fadaroa, “Mora lai rerei 'alia fana fagaulu fala 'aninai ala Fanana ala Daofae Liu na li.”

9Daro ka soilidi 'uri 'e ala Jesus, “'I fe lo 'o oga mera kae rerei 'alia lifi fala fana na li?”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Jesus ka olisi daroa 'uri 'e, “Talasi mora dao lo ala falua li, mora kae dao tonala te wale kae sakea fe 'are fala sake kwainali. Mora ka la sulia fala luma kae la fai.

11Mora ka sae 'uri 'e fala wale fo luma lia li, ‘Wale li faalalauna 'e sae mae 'uri 'e famu: 'I fe mae luma 'ali lau 'ania Fanana ala Daofae Liu na li failia wale li galona lau gi?'

12Ma wale fo kae fatailia mae tobi ba'ela ala luma la 'e io 'i nali, lifi la 'are gi gera rerei lo 'alida, ma 'i lifila mora kae rerei 'alia fana gi.”

13'Urifo, daro ka la lo, ma daro ka dao tonala 'are gi sui malaa lo liafo Jesus 'e ilia fadaroa. Ma daro ka rerei lo 'alia fana 'i lififo.

Fanana Aofia
(Matthew 26:26-30; Mark 14:22-26; 1 Korint 11:23-25)

14'E dao lo ala talasi fala 'aninala Fanana ala Daofae Liu na li, ma Jesus failia wale li lifurono lia gi, daulu ka gwauru lo ala lifi li fana.

15Ma ka sae 'uri 'e fadaulu, “Lau oga rasua 'aninala Fanana ala Daofae Liu na li fae 'amoulu, sui laka bi famalifii 'agua.

16Ma laka ilia famoulu, 'e 'ato 'ali lau 'ania lou Fanana ala Daofae Liu na li fae 'amoulu, la la ka dao ala talasi ala fakwalaimokinala talasi God kae 'ilitoa.”

17Sui Jesus ka sakea teu, ma ka batafea God. Sui ka sae 'uri 'e fada, “Moulu sakea, ma moulu ka 'ado ai 'i safitamoulu.

18Lakae ilia famoulu, fuli 'i tara'ela ka la 'alaa, ikoso lau goufia lou waen 'e la la ka dao ala talasi 'ilitoanala God kae fatae ai.”

19Sui Jesus ka sakea berete, ma ka batafea God, sui ka liia, ma ka kwatea fadaulu. Ma ka sae 'uri 'e, “Lia 'e lo rabegu, lau kwatea folosi 'amiu. 'Amu ka tau talau ala 'are 'e fala malata na tonagu.”

20'I burila fanana, ka sakea lou teu, ka sae 'uri 'e, “Lia 'e lo 'abugu, lia 'e afe fala foasina folosi 'amiu. God 'e fanasia alafuuna fa'alu 'alia 'abugu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21“Lesia ga! Wale kae kwate lau fala malimae lau gi li, 'e gwauru lou fae lau
'i lifi'e ala lifi li fana.

22Sulia 'i lau, Wela Wale li, lakae mae malaa lo God 'e oga fagu. Wasua ma, 'e
ta'a rasua fala wale 'e kae kwate lau fala malimae lau gi li!”

23Ma daulu ka fuli'ae fala soilidi kwailiuna 'i safitadaulu 'afia ite adaulu fo kae
taua me 'are fo.

Alafaitalilina sulia 'ilitoana li
(Matthew 20:25-26; Mark 10:42-43)

24Ma wale li galona lia gi gera ka alafaitalili 'i safitadaulu kwailiu fafia ite
adaulu lo 'e 'ilitoa ka tasa.

25Ma Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, “Moulu saiala wale ba'ela gera 'ilitoa fala ioli
mamataa faasia Jiu gi li, gera too ala nanatana, ma gera sai rasua ala
sunailianala ioli fala taunala 'are gera ogada gi. Ma gera ka oga ioli ka soida
'alia wale 'ilitoa gi.

26Wasua, ikoso 'ali 'amu tau lou 'urifo 'i safitamoulu. Ite amoulu 'e kwaitalai,
'i lia ka malaa wale 'e mamaea. Ma ioli 'e 'ilitoa, 'i lia ka malaa ioli li galona.

27'Uri'e ma ite 'e gera iilia 'e ioli 'ilitoa, ioli 'e gwauru fala fana na li, 'o ma ioli
'e galo 'ala? Ioli 'e gwauru fala fana na lo 'e 'ilitoa. Wasua ma 'i lau lau io 'i
safitamoulu malaa wale li galona.

28“Moulu io lo mae fae lau 'i laola ilitoona lau gi sui.

29Malaa Mama lau 'e kwatea sui lo 'ilitoana fagu, 'i lau wasua laka kwatea lou
'ilitoana famoulu,

30'ali moulu ka fana fae lau, ma moulu ka gou fae lau 'i laola Tatalona lau. Ma
moulu kae gwauru ala lifi li gwauruna ai fala 'ilitoana li, ma moulu kae 'ilitoa
fafia akwala wala rua fuui wale ba 'i Israel gi.”

Jesus 'e etae ilia lo Peter kae tofe 'alia
(Matthew 26:31-35; Mark 14:27-31; John 13:36-38)

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31Sui Jesus ka sae 'uri 'e fala Peter, “Simon Peter! 'O fafurono ga. God 'e ala'alia Saetan, 'ali kae mailia 'ali kae tagalae 'amoulu sui faasi lau, malaa wale 'e galo 'i laola raku fala 'efonala fufuae 'are 'oka gi li faasia taetae 'are ta'a gi.

32Ka 'urifo wasua 'ala Simon, lau foa famu, 'ali ikoso oli fae buri ala fitoona 'o. Ma ala talasi 'o malata oli lou mae tonagu ko fananata ioli gera fakwalaimoki agu gi.”

33Ma Peter ka olisi 'uri 'e ala, “Aofia, lau kwaimamali mola 'agua fala laa na fae 'o 'i laola raraa li, ma fala maena fae 'o!”

34Ma Jesus ka olisia 'uri 'e, “Peter, laka ilia famu, 'i laola fe boni 'e tara'ela, 'i lao ala karai kae ani, koe tofe olu talasi 'uri iko 'ali 'o sai agu.”

35Sui Jesus ka soilidi 'uri 'e ala wale li galona lia gi, “'Uri'e ma talasi ba lau keri 'amoulu ma iko 'ali moulu too ala ta seleni, 'o ma ta wai, 'o ma ta 'ae botu, moulu olidodoko 'ali ta me 'are ba?” Ma daulu ka olisi 'uri 'e ala, “Iko mola.”

36Ma Jesus ka sae 'uri 'e, “Ma talasi 'e, ite 'e too ala ta seleni 'o ma ta wai, 'i lia ka sakea lo. Ma ite iko 'ali too ala ta 'au li ofona, 'i lia ka foli 'alia to'omi ba'ela lia, ma ka folia ta 'au 'alia.

37Lakae ilia 'are 'e famoulu, sulia Geregerena Abu ba 'e sae suli lau 'uri 'e, ‘Gera alua failia ioli ta'a gi.' 'Are fo kae fuli lo fagu, sulia geregerena suli lau gi sui kae fuli kwalaimoki lo.”

38Ma wale li galona lia gi daulu ka sae 'uri 'e, “Aofia, lesia ga golu too lo ala rua 'au li ofona gi 'i lifi'e!” Ma 'i lia ka olisi 'uri 'e adaulu, “'E 'oka lo. Mano lo 'urila.”

Jesus 'e foa 'i gwaula uo 'i Olif
(Matthew 26:36-46; Mark 14:32-42)

39Jesus failia wale li galona lia gi, daulu tafisia lo falua ba'ela fo, ma daulu ka la lo fala fe uo gera soia 'alia Olif, malaa ba daulu kae 'idufae la la lo ai ala talasi gi li sui.

40Ma talasi daulu dao ala lifi fo li, 'i lia ka sae 'uri 'e fadaulu, “Moulu foa, taufasia ilitoona gi bi liufi 'amoulu.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

41Sui Jesus ka 'idu wawade lou ko faasidaulu ka totolia 'ui na 'alia ta me fau li, ma ka boururu 'i fua, ka foa.

42Ka foa 'uri 'e, “Mama 'e, ala ko marabe, 'o lafua famalifiina 'e faasi lau. Wasua, iko lou liogu, ma sulia liomu lou 'ala.”

43Ma te eniselo faasia 'i nali 'e dao mae, ma ka fananata lia.

44Ma talasi liola 'e fii rasua, ka foa nanata lou. Ma 'ida'ida 'i rabela ka udu ka toli 'i wado malaa na uduudui 'abu.

45Ma talasi 'e tatae faasia foana li, ka oli 'i so'ela wale li galona lia gi. Daulu mo'osu 'adaulu, sulia daulu kweo rasua 'alia kwaimalataina.

46Ma Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, “'Uta 'e moulu ka mo'osu 'uri'e? Moulu tatae, ma moulu ka foa, taufasia ilitoona gi ka bi liufi 'amoulu.”

Gera daua Jesus
(Matthew 26:47-56; Mark 14:43-50; John 18:3-11)

47Talasi Jesus kae sae 'ua mola 'ala failida, te logonae wale ba'ela gera ka dao lo mae. Ma na wale ala wale li galona ba lia gi, lia ratala Judas, 'e talaida mae. Ma ka dao mae 'i so'ela Jesus, ma ka lotofia 'i babalila.

48Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala, “Judas, 'o kwate lau, Wela Wale li, fala malimae lau gi 'alia lotofiinagu!”

49Ma talasi wale li galona daulu io failia Jesus gi, daulu lesia 'are fo gi li, daulu ka sae 'uri 'e, “Aofia! 'Uri'e ma meulu ka kwaida 'alia 'au li ofona 'e 'ameulu gi?”

50Ma na wale adaulu, ka kwaia te wale li galona 'ilito'ola fata abu, ma ka tofu tabia lo gula anina aolo ala.

51Mola Jesus ka sae 'uri 'e, “Mano lo 'urila!” Ma ka dau tonala aninala wale fo, ma ka guraa lo.

52Sui Jesus ka sae fala fata abu ba'ela gi, failia wale gera lio folo bolosia Luma Abu God gi li, failia wale ba'ela gera laa mae 'i lifi fo fala doinala gi, ka sae

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

'uri 'e, “'Uri'e ma, 'i lau wale belibeli 'e, 'ali moulu laa mae 'afi lau failia 'au gi failia subi gi?

53Lau io mola 'agua 'i soemiu 'i laola Luma Abu God sulia atoa gi, ma iko 'ali 'amu tau mola fala daunagu. Wasua ma talasi 'amoulu lo 'e, 'ali moulu galo lo 'alia nanatana Saetan, wale 'e 'ilitoa fafia mae rodo li.”

Peter 'e tofe 'alia Jesus

(Matthew 26:57-58, 69-75; Mark 14:53-54, 66-72; John 18:12-18, 25-27)

54Sui gera ka daua lo Jesus, ma gera ka talaia lo 'i laola luma 'ilito'ola fata abu. Ma Peter ka liu lo mae 'i burida ala na tofui tala 'e tatau lou faasida.

55Ma te dunaa gera galofia 'i matanala gula abitakwa 'i laola labata ala luma li, ma Peter ka gwauru 'ala failia ioli gera gwauru galia dunaa fo li.

56Ma talasi te geli ulao li galona 'e lesia Peter 'e gwauru 'i lififo garania dunaa li, ka lio nanata fala ma ka sae 'uri 'e, “Wale 'e 'e io lou failia Jesus.”

57Ma Peter ka tofe 'uri 'e, “Geli fo, iko 'ali lau saiala wale la!”

58Ma iko 'ali tekwa mola 'i burila, te wale ka lesia Peter ma ka sae 'uri 'e, “'I'o na wale lou adaulu 'e!” Ma Peter ka olisia 'uri 'e, “'I lau iko wale'e.”

59Ma totolia na teke tofui matola lou 'i burila, na wale lou ka sae nanata 'uri 'e, “'E kwalaimoki. Wale 'e 'e io lou failia Jesus, sulia 'i lia lou wale faasia 'i Galili!”

60Ma Peter ka olisia 'uri 'e ala, “Lau raria 'are 'e koe sae sulia wale 'e!” Ma talasi 'e sae mola 'urifo, karai ka ani lo.

61Ma Aofia ka bulusi, ma ka lio tootoo ko fala Peter. Ma Peter ka malata lo tonala alaana ba Aofia 'e ilia fala 'uri 'e, “'I lao ala karai kae ani, koe tofe olu talasi 'o rari lau.”

62Ma Peter ka latafa, ma ka ani 'ilu'ilu lo 'alia kwaimalataina ba'ela rasua.

Gera rabusia Jesus

(Matthew 26:59-68; Mark 14:55-65; John 18:19-24)

63Ma wale li ofona gera lio folo galia Jesus gi, gera dorakwala 'alia, ma gera ka rabusia.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

64Ma gera ka firi bolosia maala, ma gera ka soilidi 'uri 'e ala, “'O iilia ga ite 'e rabusi 'o?”

65Ma gera ka iilia alaana ta'a afula gi lou ala.

66Ma 'ofaedani talasi 'e dani lo, wale kwai talai Jiu gi li, ma fata abu ba'ela gi, failia wale falalau ala taki gi li, gera alaa ruru, ma gera ka talaia mae Jesus 'i soedaulu.

67Ma gera ka sae 'uri 'e fala, “'O iilia fameulu. 'Uri'e ma 'i'o lo Christ, wale God 'e filia fala famaurinamami?” Ma ka olisi 'uri 'e ada, “Ala laka iilia famoulu, 'e 'ato moulu ka fakwalaimoki lau.

68Ma ala laka soilidi 'amoulu 'ali ta 'are, 'e 'ato 'ali moulu olisia.

69Ma 'e fuli ala talasi 'e ka la 'alaa, 'i lau, Wela Wale li, lakae gwauru 'i gula aolo ala God 'e nanata ka tasa, ma lakae 'ilitoa failia.”

70Ma 'i gera sui mola gera ka soilidia 'uri 'e, “'Uri'e ma 'i'o lo 'e Wela God?” Ma ka olisi 'uri 'e ada, “Lia la 'amu talae iilia lo.”

71Ma gera ka sae 'uri 'e, “Iko 'ali golu oga lo ta ioli li sae fakwalaimokina lou. Sulia golu talae ronoa sui lo ala saenala lia 'e ilia 'i lia Wela God li!”

Luke 23

Jesus 'e ura 'i maala Paelat

(Matthew 27:1-2, 11-14; Mark 15:1-5; John 18:28-38)

1Ma logonae wale etaeta fo sui, gera tatae, ma gera ka talaia Jesus 'i so'ela Paelat fala lokokwaikwaina ala.

2Ma gera ka fuli'ae fala suu fafinala 'alia 'are rero gi ma gera ka sae 'uri 'e, “Meulu daria wale 'e 'e sae aninala ioli 'amami gi. Ma ka ilia fada 'ali ikoso gera kwatea seleni ala takisi li fala walelitalona 'i Rom, ma ka ilia 'uri 'i lia lo Christ, wale 'e God 'e filia fala tatalofa nali.”

3Ma Paelat ka soilidia 'uri 'e, “'Uri'e ma 'i'o lo walelitalona ioli Jiu gi li, ne?” Ma Jesus ka olisia 'uri 'e, “Lia la 'o iilia lo.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Sui Paelat ka sae 'uri 'e fala fata abu ba'ela gi, failia logona fo, “Iko 'ali lau daria mola ta rerona ala wale 'e 'ali totolia rauninala.”

5Ma gera ka sae nanata 'uri 'e, “Ma 'i laola provins 'i Judea sui, wale 'e 'e fafuta'a lo ioli 'alia falalauna lia. 'E fuli lo mae 'i Galili lala ka dao lo 'i lifi'e.”

6Ma talasi Paelat 'e ronoa me 'are fo li, ka soilidi 'uri 'e adaulu “'Uri'e ma wale 'e 'e laa mae faasia 'i Galili?”

7Ma talasi 'e saiai lia Jesus 'e laa mae faasia lifi Herod 'e 'ilitoa fafia, ka keria Jesus 'i so'ela Herod. Sulia Herod 'e io lou 'i Jerusalem ala talasi fo.

8Ma talasi Herod 'e lesia Jesus, ka babalafe rasua, sulia 'e ronoa alaana sulia, ma ka kwaimasi ka tekwa lo mae fala lesinala. Ma 'e oga lesinala Jesus 'ali taua ta 'are li 'aferona.

9Herod 'e soilidia 'are afula gi ala, ma Jesus iko 'ali olisia mola 'alia ta 'are.

10Ma fata abu ba'ela gi, failia wale falalau ala taki gi li, gera ura lou 'i lififo, ma gera ka sae nanata fala suafafinala Jesus.

11Ma Herod failia wale li kwalaana lia gi, daulu ka dorakwala 'adaulu 'alia Jesus, ma daulu ka sae ta'a fala. Ma daulu ka faaruufia 'alia te to'omi tekwa 'oka, ma ka keri olifaedaulu lou failia 'i so'ela Paelat.

12Ma 'e fuli ala fe atoa fo, Herod failia Paelat daro ka bi kwaima lou. 'I lao daroa rua malimae gi.

Gera loko kwaikwaina fala Jesus fala maena
(Matthew 27:15-26; Mark 15:6-15; John 18:39—19:16)

13Paelat ka logosia lo fata abu ba'ela gi, failia wale etaeta gi, ma ioli gi.

14Ma ka sae 'uri 'e fada, “'Amu keria mae wale 'e 'i soegu, 'amu ka iilia 'uri 'e talai rero ala ioli gi faasia dona nala tatalofa 'i Rom. Ma lau soilidia 'i maamoulu, ma iko 'ali lau daria mola ta rerona ala failia 'are 'e 'amu suafafia 'alida gi.

15Ma Herod wasua iko 'ali daria mola ta rerona ala, lia 'e ka olifailia lou mae 'ala. Wale 'e iko 'ali taua mola ta 'are 'e rero 'ali ka mae.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16'Are la, lakae kwatea 'ali gera kwaia mola. Sui laka alua ka la lo 'ala.”

17Ala Fanana ala Daofae Liu na li, Paelat 'e saiala lugataenala ta teke wale 'e io 'i laola raraa fala Jiu gi, sulia falafala gera 'e 'urifo lo.

18Ma 'i gera sui mola gera akwa gera ka sae 'uri 'e, “Moulu raunia wale 'e ka mae! Ma 'o lugasia mae Barabas fameulu!”

19Barabas gera alua 'i laola raraa, sulia 'e fulia kwalaana ba'ela 'i laola falua ba'ela fo, ma 'i lia wale rau ioli.

20Paelat 'e oga ka lugasia Jesus, ma ka soilidia lou logona fo.

21Ma gera ka galo 'ala akwana ma gera ka rii 'uri 'e, “Moulu raunia ka mae! 'Amu ka fotoia ala 'ai rara folo!”

22Ma Paelat ka sae lou 'uri 'e fada ala olula talasi, “Ma ta rerona taa 'e 'e taua? Iko 'ali lau daria mola ta 'are 'e taua 'ali totolia ma ka mae fafia. Lia 'e lakae kwatea 'ali gera kwaia mola, sui laka lugasia, ma ka la lo 'ala.”

23Ma gera ka galo ala akwa na ma gera ka suusuu failia fala fotoinala Jesus ala 'ai rara folo. Ma akwana gera ka liufia lo.

24Ma Paelat ka kwatea kwaikwaina fo gera suusuu failia sulia suganaa gera.

25Ma ka lugasia Barabas wale ba gera oga, wale ba gera alua 'i laola raraa fala fulinala kwalaana ba'ela, ma rau iolina li. Sui Paelat ka kwatea Jesus fada, sulia kwaiogalina gera.

Gera foto fafia Jesus ala 'ai rara folo
(Matthew 27:32-44; Mark 15:21-32; John 19:17-27)

26Ma wale ofona gi, gera ka talaia lo Jesus fala maena. Ma talasi gera laa ko, gera ka dao tonala te wale ratala Simon, faasia falua 'i Saeren. Gera daua Simon talasi 'e laa mae ma ka ruu 'i laola 'ere 'i Jerusalem faasia te lifi 'i maluma. Ma gera ka alua lo 'ai rara folo 'i gwaula 'aba'abala, ma gera ka suunailia 'ali 'e sakea 'i burila Jesus.

27Ma te logona ba'ela gera ka la 'i burila. Ma nali geli 'i laola logona fo gera lagu, ma gera ka anisia.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28Jesus 'e bulusi fadaulu ma ka sae 'uri 'e, “Geli 'e 'i Jerusalem gi! Ikoso moulu ani fagu. Moulu anisia 'amoulu 'i talamoulu, failia wela 'amoulu gi.

29Sulia kae dao ala fe atoa ioli gi gera kae sae 'uri 'e, “'Oilakina fala geli gera 'amara gi, failia geli iko 'ali gera fafuta gi, ma iko 'ali gera faasusu gi!'

30Ma talasi fo ioli gi gera kae sae 'uri 'e fala fe uo gi, “'Amu toli mae fafi 'amami.' Ma gera kae sae 'uri 'e fala raeraena gi, “'Amu kufi mae fafi 'amami.'

31Sulia ala gera taua 'are 'uri'e agu, wale 'e lau rada, gera kae taua 'are 'e ta'a ka tasa amiu lia 'amu too ala ta'ana gi li.”

32Ma gera ka sakea lou rua wale belibeli gi, fala rauninadaroa failia Jesus.

33Ma talasi gera li dao ala lifi la gera soia 'alia “Tali gwae Ioli,” gera ka fotoia Jesus ala 'ai rara folo. Ma rua wale belibeli ba gi, gera ka fotoidaroa lou ala rua 'ai rara folo gi, na wale ala gula aolo ala Jesus, ma na ai ala gula mauli ala.

34Ma Jesus ka sae 'uri 'e, “Mama, 'o kwailufa 'alida, sulia gera raria 'are 'e gera taua.” Ma wale li ofona gi gera ka none malaa daisi, 'uri 'ali gera kae daria ite ada kae sakea to'omi Jesus.

35Ioli gera ura 'i lififo gi li, gera ka lio mola 'ada fala, ma wale etaeta ala Jiu gi li, gera ka dorakwala 'alia gera ka sae 'uri 'e, “'E faamauria ioli mamata gi. Ala lia lo Christ, wale God 'e filia, 'e totolia ka faamauria lia 'i talala.”

36Ma wale li ofona gi, gera ka dorakwala lou sulia, ma gera ka la ko 'i so'ela, ma gera ka kwatea waen 'afaa fala.

37Ma gera ka sae 'uri 'e, “Ala 'i'o walelitalona Jiu gi li, 'o faamauri 'o 'i talamu!”

38Ma gera ka gerea te alaana 'uri 'e 'i gwaula 'ai rara folo, “Lia lo walelitalona Jiu gi li.”

39Ma na wale ala rua wale ba gera fotoida failia Jesus gi, ka sae fafuta'a 'uri 'e ala, “'Uri'e ma 'i'o Christ? 'O faamauri 'o talamu ma 'i 'ameroa lou!”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

40Sui ruala wale ka balufia 'uri 'e ala, “'Uri'e ma, iko 'ali 'o maulia mola kwaikwaina God li 'e, wale 'e li? Golu rada sui mola, sulia gera kwatea mola teke kwaikwaina fagaulu.

41Ma 'i gora kwaikwaina 'e 'e rada mola 'ala, sulia gora sakea lo 'i maala 'are ta'a gora tauda gi. Ma 'i lia 'e iko 'ali taua mola ta 'are rero.”

42Ma ka sae 'uri 'e fala Jesus, “Jesus, 'o malata tonagu talasi koe oli mae 'alia 'ilitoana 'o li.”

43Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala, “Lakae ilia 'are kwalaimoki famu, 'i tara'ela koe io fae lau 'i nali.”

Maenala Jesus
(Matthew 27:45-56; Mark 15:33-41; John 19:28-30)

44'E fuli 'i matoula atoa, da'afi ka iko 'ali tala, ma lifi fo sui ka rodo lo, la la ka dao ala olula tofui matola raurafi.

45Ma to'omi ba'ela 'e bolosia lifi abu 'i laola Luma Abu God li ka gaga 'alia rua abae 'are gi.

46Ma Jesus ka akwa ba'ela 'uri 'e, “Mama, lau kwatea lo ko manogu famu.” 'E sae 'urifo ka sui mola, ka mae lo.

47Ma wale etaeta ala wale li ofona gi li 'e lesia 'are fo, ma ka batafea God 'uri 'e, “'E kwalaimoki, 'i lia wale rada!”

48Ma talasi ioli fo gi gera logo, gera ka bubunia, gera lesia maenala Jesus ka sui, 'i gera sui gera oli lo 'ada 'i falua gera gi. Ma gera ka fidalia fuufuuda fala fatailianala kwaimalataina gera gi.

49Ma ioli gera saiala Jesus gi sui, failia geli gera la mae 'i burila faasia 'i Galili gi, gera ura tatau ko 'ada, ma gera ka lesia 'are fo gi sui.

Gera alua Jesus
(Matthew 27:57-61; Mark 15:42-47; John 19:38-42)

50-51Ma te wale faasia falua 'i Arimetea 'i laola provins 'i Judea, ratala Josef, 'e io lou 'i lififo. Ma 'i lia wale rada, ma wale 'oka, ma ka faimaasi lou fala lesinala God kae 'ilitoa fafia ioli lia gi. Wasua 'i lia na wale ala alae wale fala

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

lokomalata na 'ala Jiu gi li, iko 'ali 'e ala mola fafia 'are fo gera iilia, ma gera ka taua ala Jesus gi.

52'E laa 'i soela Paelat, ma ka sugaa fala rabela Jesus.

53Ma ka lafua lo rabela Jesus, ma ka buta 'alia 'aba to'omi kaka'a. Ma ka alua 'i laola bao fa'alu fala alunala ioli mae gi lia gera 'elia 'i laola fau ba'ela.

54Ma fe atoa fo Faraede. Fe atoa fala rerei na fala Sabat li, atoa ala mamalona 'e garani fuli'ae lo.

55Geli fo gera la mae 'i burila Jesus faasia 'i Galili gi, daulu la lou failia Josef. Ma daulu ka lesia bao fo, ma daulu ka lesia lo alunala Jesus 'i laola.

56Sui daulu ka oli 'i falua, ma daulu ka rerei 'alia waiwai gi, failia 'are si'ina fofo 'oka gi fali dalafia 'alia rabela Jesus. Ma atoa ala Sabat gera ka mamalo lo, malaa taki 'e ilia.

Luke 24

Jesus 'e mauri lou

(Matthew 28:1-10; Mark 16:1-8; John 20:1-10)

1'Ofaedani ala Sade rafule alae geli ba daulu ka sakea waiwai si'ina 'oka daulu rerei 'alida gi, ma daulu ka la lo 'i maala bao fo.

2Ma daulu ka lesia bao fo 'e tafa lo, sulia abae fau 'e bolosia iko 'ali io lo 'i maala bao fo.

3Ma daulu ka ruu ko, wasua ma iko 'ali daulu lesia lo rabela Aofia Jesus.

4Ma talasi daulu kae malata 'adaulu 'ua sulia me 'are fo li, rua eniselo daro rufia to'omi 'e wasinosino rasua gi, daro ka fatae mae, ma daro ka ura 'i gegedaulu.

5Geli fo gi daulu ka mau rasua, ma daulu ka gwautoli 'i fua. Ma rua wale fo gi, daro ka sae 'uri 'e fadaulu, “'Uta 'e moulu ka lio 'afia wale 'e mauri 'i laola lifi fala ioli mae gi li 'uri'e?

6'E iko 'ali 'e io lo 'i lifi'e, 'e mauri lou. Moulu malata tonala 'are ba 'e faarono 'amoulu sui 'alia, talasi ba 'e io 'ua fae 'amoulu 'i Galili. 'E sae 'uri 'e ba,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7‘Gera kae kwate lau, Wela Wale li, fala wale ta'a gi, ma gera kae rauni lau ala 'ai rara folo, sui ala olula fe atoa, lakae mauri lou.' ”

8Sui geli fo gi daulu ka malata tonala saenala.

9Ma daulu ka oli lo faasia bao fo, ma daulu ka faronoa akwala wala teke wale ala wale li galona lia gi, ma nali ioli lou gera dao 'i soedaulu.

10Geli gera faronoa wale li lifurono lia gi li, lia 'e Mary faasia Magdala, ma Joana, ma Mary teite James, ma nali geli lou.

11Wasua ma wale wale li lifurono gi gera ka fia 'uria geli fo gi gera alaa bali mola 'ada, ma iko 'ali gera fakwalaimokia mola saenada.

12Ma Peter ka tatae, ma ka lalao fala maala bao. Ma 'e 'adaoro ko, ma ka lesia mola to'omi kaka'a 'e teo 'i lififo gi. Sui ka oli, ma ka 'afero rasua 'alia 'are fo 'e fuli.

Rua wale gi daro lesia Jesus 'e mauri lou
(Mark 16:12-13)

13Ala fe atoa fo, na rua wale ala wale li galona Jesus gi, daro la fala falua 'i Emeas. 'E totolia teke akwala wala teke tofui tala faasia 'i Jerusalem.

14Ma daro ka alaa 'adaroa sulia 'are fo 'e fuli gi.

15Ma talasi daro alaa 'adaroa, Jesus ka liu garani daroa mae, ma ka liu lou fae daroa.

16Daro lesia mola 'adaroa, wasua ma God iko 'ali ala'alia 'ali daro ka lio raea.

17Ma Jesus ka sae 'uri 'e fadaroa, “Taa 'e mora kae alaa mae sulia talasi 'e mora liu mae ai?” Ma daro ka ura too, ma malatadaroa ka dila.

18Ma na wale adaroa ratala Kleopas, ka sae 'uri 'e, “Lau fia mala 'i'o mola 'o io 'i Jerusalem, ma iko 'ali 'i saiala 'are 'e fuli 'i laola atoa 'e gi li.”

19Ma Jesus ka soilididaroa 'uri 'e, “'Are 'utaa gi la ale?” Ma daro ka olisia 'uri 'e, “Me 'are 'e gera taua ala Jesus, wale ba 'i Nasareti. Wale fo, 'i lia profet, wale fala alaana 'alia saenala God, sulia God failia ioli gi gera saiala saenala 'e nanata, ma galonala ka 'ilitoa rasua.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20Fata abu ba'ela 'amami gi, failia wale kwaitalai gi, gera kwatea fala rauninala, ma gera ka fotoia ala 'ai rara folo.

21Ma meulu ka malata 'ameulu sulia 'uri 'i lia lo kae fasakwadolaa ioli 'i Israel gi. Ma 'i tara'ela, olula fe atoa lo 'i burila 'are fo gi 'e fuli.

22Ma meulu ka 'afero rasua, sulia nali geli ala alae ioli 'ameulu, daulu la li dao ala bao.

23Ma iko 'ali daulu lesia rabela. Ma daulu ka oli mae, daulu ka ilia daulu lesia eniselo gi gera farono daulu 'alia lia 'e mauri lou.

24Ma nali wale lou ala alae ioli 'ameulu, daulu la lou ala gigiluna fo, ma daulu ka daria 'e kwalaimoki lo, malaa lo me 'are fo geli fo gi daulu ilia. Ma iko 'ali daulu lesia lo rabela Jesus.”

25Ma Jesus ka sae 'uri 'e fadaroa, “Mora kwekwe'ela rasua! Ma malatamoroa iko 'ali nainali fala fakwalaimoki nala 'are ba profet gi gera ilia lo mae 'i lao.

26Christ kae famalifii ga, sui ka bi 'ilitoa 'alia 'ilitoana ba'ela.”

27Ma Jesus ka faalalau daroa 'alia 'are ba gera ilia sulia Christ 'i laola Geregerena Abu gi li. Ka fuli'ae ala geregerena Moses gi failia geregerena Profet gi.

28Ma talasi daulu dao garania lo falua daulu la fai li, Jesus ka tau 'uri kae liu dao fae liu adaroa.

29Ma daro ka luia, daro ka sae 'uri 'e, “'O io ga mae 'amua fae 'ameroa, sulia na gula ala atoa 'e liu lo, ma garani ka boni lo.” Ma ka la lo 'ala faedaroa.

30Talasi 'e gwauru lo fala fana na fae daroa, ka sakea tofui berete, ma ka batafea God, sui ka liia berete fo, ma ka kwatea fadaroa.

31Talasi daro lesia me 'are fo li, God ka ala'alia daro ka bi lio raea, ma ka fulu lo faasidaroa.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32Ma daro ka alaa kwailiu fadaroa, daro ka sae 'uri 'e, “'Eo wani! Talasi ba 'e alaa mae fagaroa sulia tala li, ma ka faalalau gora 'alia Geregerena Abu li, gora babalafe rasua.”

33Ma ala me talasi fo mola, daro ka tatae, daro ka oli lou fala 'i Jerusalem. Ma daro ka dao tonala akwala wala teke wale li galona ba gi gera logo mola 'ada, failia nali ioli lou.

34Ma ioli 'i laola logona fo li gera ka farono daroa 'uri 'e, “Aofia 'e mauri kwalaimoki lo! 'E fatae fala Simon!”

35Ma daro ka alaa sulia 'are ba 'e fuli sulia tala li, ma sulia talasi daro lio raea talasi kae liia tofui berete li.

Jesus 'e fatailia 'i lia talala fala wale li galona lia gi

(Matthew 28:16-20; Mark 16:14-18; John 20:19-23; Acts 1:6-8)

36Talasi rua wale fo gi daro kae alaa mola 'adaroa fadaulu, Jesus ka fatae, ma ka ura 'i safitadaulu, ma ka sae 'uri 'e fadaulu, “Aroarona ka io fae 'amoulu.”

37Ma gera ka maola, ma gera ka mau rasua, sulia gera fia 'uri gera lesia ta aloe 'are.

38Ma Jesus ka sae 'uri 'e, “Taa 'e taua ma moulu ka mau? Ikoso moulu malata ruarua!

39'I lau mola tae. Moulu lesia rua limalimagu failia rua 'aegu. Moulu dau tonala rabegu, 'ali moulu saiai, sulia aloe 'are iko 'ali too ala ta suli failia ta filisi, malaa lia 'e 'amu lesia lau too ai.”

40'I buri 'ala 'e iilia 'are fo gi ka sui, ka fatailia lo fulila maala nila 'i rua limala gi failia rua 'aela gi fadaulu.

41Ma gera ka babalafe rasua failia 'aferona 'alia. Wasua, gera fitala mola 'ada, sulia iko 'ali gera sai 'oka 'ua ala. Ma Jesus ka sae lou 'uri 'e fadaulu, “Moulu kwatea ta fana 'agua.”

42Ma gera ka kwatea te tofui ia fala.

43Ma ka sakea, ka 'ania 'i maada.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

44Sui ka sae lou 'uri 'e fadaulu, “'Are 'e gi lau iilida 'ua lo mae famoulu, talasi lau io 'ua mae fae 'amoulu. 'Are 'e gi sui ba gera gereda suli lau 'i laola taki Moses gi, ma 'i laola geregerena Profet gi li, ma 'i laola Sam gi, gerakae fuli kwalaimoki lo.”

Jesus 'e oli fala 'i nali
(Mark 16:19-20; Acts 1:9-11)

45Sui Jesus ka tafalia malatada 'ali geraka saiala Geregerena Abu.

46Ka sae 'uri 'e fadaulu, “Gera geregere suli lau, Christ, lakae famalifii, ma ala olula fe atoa, lakae tatae lou faasia maena.

47Ma 'e fuli mae 'i Jerusalem la la ka dao 'i laola falua gi sui, moulu ka sae sulia bulusi na failia kwailufana 'alia ta'ana gi li 'alia ratagu.

48Ma 'i 'amoulu lo moulu kae faarono 'alia 'are 'e gi.

49Ma 'i lau talagu, lakae kwatea Alo ala God famiu lia Mama lau 'e etae alafuu lo 'alia. Ma 'amu ka faimaasi 'i Jerusalem, la la nanatana faasia 'i nali ka sifo mae fafi 'amiu.”

50Sui ka talaida lo faasia 'i laola falua ba'ela fo, la la gera ka dao ala falua 'i Betani, ma ka taea lo limala 'i nali, ma ka fa'oka gera.

51Ma talasi kae fa'oka gera mola 'ala 'ua ai, ka tafisi gera lo, ma ka oli lo fala 'i nali.

52Ma gera ka faa aofia, sui gera ka oli lo 'ada 'i Jerusalem failia babalafena ba'ela.

53Ma talasi afula gi gera io mola 'ada 'i laola Luma Abu God fala batafenala God.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

John

John 1

Christ 'e laa lo mae 'alia ioli

1Fuli 'ua lo mae 'i lao ma God ka bi raunailia molagali, 'are gera soia 'alia Saena 'e io lo, ma ka io lo mae failia God. Ma Saena fo, 'i lia God.

2Ala fulina 'ua, Saena 'e io lo mae failia God.

3God 'e raunailia 'are gi sui 'ali 'i lia. 'Are God 'e raunailida gi sui, 'e raunailida 'alia Saena.

4Ma maurina kwalaimoki 'e fuli mae faasia Saena. Ma maurina kwalaimoki fo lo madakwana kwalaimoki 'e faamadakwa 'are kwalaimoki sulia God gi fala ioli.

5Madakwana fo ka rara 'i laola maerodo, ma maerodo 'ato 'ali famaea.

6God ka kwatea mae te wale la ratala John wale fasiuabu,

7'e la mae fala farononala ioli gi 'alia madakwana fo. 'E la mae ka faarono gera 'alia, 'ali ioli gi sui gera ka ronoa ma gera ka fakwalaimoki.

8Ma John 'i talala iko lou madakwana fo, 'i lia 'e la mola mae 'ali ka faarono sulia madakwana fo.

9Sui, madakwana kwalaimoki fo ka bi la mae 'i laola molagali, ma ka rarafia ioli gi sui.

10Saena fo 'e io lo 'i laola molagali. God 'e raunailia molagali 'e 'ali 'i lia, wasua ma ioli gi iko 'ali gera lio raea mola.

11'E dao mae 'i laola falua lia, wasua ma ioli lia gi iko 'ali gera kwaloa mola.

12Ma nali ioli gera kwaloa, ma gera ka fakwalaimoki ala ma 'i lia ka kwatea lo nanata na fada 'ali ka fatailia 'i gera wela God gi.

13Gera futa fa'alu 'alia wela God gi! Futana fa'alu fo 'e fuli mae ala God. Iko 'ali 'e fuli sulia lioe wale ala molagali li, 'o ma ka futa ala ioli 'i laola molagali 'e li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Saena ka la lo mae 'alia wale, ma ka io lo fae gia. Meulu lesia lo 'ilitoana 'e too ai, sulia 'i lia lo wela moutae God Mama. 'Oka na failia kwalaimokina God gi sui gera sifo mae fagaulu ala 'i lia.

15John wale fasiuabu 'e faarono sulia, talasi ba 'e akwa ka sae 'uri 'e, "'I lia lo wale ba lau alaa sulia ala talasi ba lau sae 'uri 'e li, 'Te wale kae la mae 'i burigu, 'i lia 'e 'ilitoa ka tasa liufi lau, sulia 'e io 'ua lo mae 'ala 'i lao, 'i lau laka bi futa.' "

16Ma 'i osiala kwai'ofena ba'ela lia, Christ 'e kwatea 'are 'oka gi faga sulia atoa gi sui.

17God 'e kwatea taki lia gi faga ala Moses. Ma ka kwatea kwai'ofena lia failia kwalaimokina sulia 'i lia 'alia Jesus Christ.

18Iko ta ioli 'ali lesia 'ua God. Talifilia Wela God mola, 'i lia 'e rada failia God Mama, ma ka io failia, 'i lia lo 'e fatailia God faga.

John Fasiuabu 'e fabasua ioli gi 'ali gera rerei masia Christ

(Matthew 3:1-12; Mark 1:1-8; Luke 3:1-18)

19Wale etaeta ioli Jiu 'i Jerusalem gi li, gera keria fata abu gi, failia wale kwairanai ala fata abu gi li, 'ali gera ka soilidia John 'uri 'e, "'Uri'e ma 'i'o ite 'e?"

20Ma John ka olisi madakwa 'uri 'e ada, "'I lau iko lou Christ, wale ba God 'e filia fala fasakwadolaa nala ioli gi li."

21Ma gera ka soilidi lou 'uri 'e ala, "'Urilali ma ite mola 'i'o? 'I'o Elaeja?" Ma ka olisida lou 'uri 'e, "Iko." Ma gera ka soilidia lou 'uri 'e, "'Uri la ma 'i'o te profet ba 'ami kae masia?" Ma John ka olisi lou 'uri 'e ada, "Iko."

22Ma fafu'isinai, gera ka soilidi lou 'uri 'e ala, "'Urilali ma ite mola 'i'o? 'O ilia mae ta 'are fameulu, 'ali meulu ka faronoa wale gera keri 'ameulu mae gi. Ta taa 'o too ai fali ilia suli 'o 'i talamu?"

23Ma John ka olisidaulu 'alia alaana ba profet Aesea 'e gerea 'uri 'e, "'I lau wale kae rii 'i laola abae lifi kwasi li 'uri 'e, 'Aofia kae dao lo mae! 'Amu farada tala fala.' "

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

24Ma wale gera la mae faasia Farasi gi li, gera ka soilidi lou 'uri 'e ala,

25“'Uta 'e ko fasiuabua ioli gi, ala 'i'o iko lou Christ, 'o ma Elaeja, 'o ma profet ba?”

26Ma John ka olisi 'uri 'e adaulu, “Lau fasiu abu mola 'alia kwai. Ma te wale 'amu raria, 'e ura mola 'ala 'i safitamiu.

27'I lia wale 'e la mae 'i burigu, wasua ma iko 'ali lau totolia laka 'adaoro, ma laka tatalia 'ae botu lia gi.”

28'Are fo gi 'e fuli 'i Betani, falua 'i aba ala tataenala da'afi li ala kwai 'i Jodan, lifi John kae fasiuabua ioli gi ai.

Kale sipsip fala foasinala God

29Ala fe atoa 'i buri, John 'e lesia Jesus kae la mae 'i so'ela, ma ka ilia fala ioli gi, “'Amu lesia, lia 'e lo wale 'e malaa kale sipsip God kae lufaa abulo ta'ana ioli la molagali li 'alia.

30'I lia lo wale ba lau alaa sulia talasi ba lau sae 'uri 'e, ‘Te wale kae la mae 'i burigu. 'I lia 'e 'ilitoa ka tasa liufi lau, sulia 'e io 'ua lo mae 'i lao ma laka bi futa.'

31'I lao mae, iko 'ali lau saiai 'i lia lo wale 'e, wasua 'ala, lau fasiu abu 'alia kwai 'ali ioli 'i Israel gi gera ka lio raea.”

32Ma John ka sae lou 'uri 'e, “Lau lesia Aloe 'are Abu 'e sifo mae faasia 'i nali malaa na fe bola, ma ka 'o'o fafia.

33'I lau wasua lou iko 'ali lau lio raea 'i lao. Wasua ma God 'e 'e keri lau mae 'ali lau fasiu abu 'alia kwai li, 'e sae 'uri 'e fagu, ‘Koe lesia Aloe 'are Abu kae sifo mae, ma kae 'o'o fafia te wale. 'I lia lo wale kae fasiu abu 'alia Aloe 'are Abu li.' ”

34Ma John ka sae lou 'uri 'e, “Lau lesia lo, ma la kae ilia famiu, 'i lia lo Wela God.”

Wale li galona etaeta Jesus gi

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

35Ma ala fe atoa 'i buri, John 'e ura lou 'i lififo failia na rua wale ala wale li galona lia gi.

36Ala talasi 'e lesia Jesus kae liu 'ala, John ka sae 'uri 'e, “'I lia lo Kale Sipsip God.”

37Ma rua wale li galona lia gi, daro ronoa me 'are fo, ma daro ka la lo 'adaroa sulia Jesus.

38Ma Jesus ka bulusi, ka lesia daro kae la sulia, ma ka soilidi 'uri 'e adaroa, “Ta mora kae lio 'afia?” Ma daro ka olisi 'uri 'e ala, “Rabae, 'o io 'i fe?” fadanala rabae “Wale Faalalau.”

39Ma ka olisi daroa 'uri 'e, “Mora la mae, 'ali mora lesia.” Ma daro ka la failia, daro ka lesia lifi 'e io ai. Ma daro ka io lo 'adaroa failia sulia fe atoa fo. 'E dao lo garania fai tofui matola raurafi talasi daro lesia ma daro ka la failia.

40Na wale ala rua wale fo gi Andrew, walefae Simon Peter.

41Me 'are etaeta Andrew 'e taua lo, 'e la ma ka faitale 'afia Simon walefae lia, ma ka faarono 'uri 'e ala, “Mera dao lo tonala Mesaea.” Fadanala saena fo “Christ,” wale ba God 'e filia fala rananala ioli gi li.

42'Urifo ka talaia Simon 'i so'ela Jesus. Ma Jesus ka bubu nanata fala, ma ka sae 'uri 'e, “Simon, wela John, lau fafurata 'o lo 'alia Sifas.” Me ratae 'are fo, ala saena Grik gi li, gera ilia lou 'alia Peter, fadanai, “Fau.”

Jesus 'e soia Filip failia Nataniel

43Sui ala ruala fe atoa, Jesus ka foua malatala ka laa fala provins 'i Galili, ma ka dao tonala Filip, ka sae 'uri 'e fala, “'O la mae suli lau.”

44Filip wale faasia 'i Betsaeda, mae falua Andrew failia Peter.

45Filip 'e dao tonala Nataniel, ka faarono 'uri 'e ala, “Meulu dao lo tonala wale ba Moses 'e geregere sulia 'i laola taki li, failia profet gi gera ka geregere sulia. 'I lia Jesus wela Josef faasia 'i Nasareti.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

46Ma Nataniel ka sae 'uri 'e, “'O malataia 'uri ta me 'are 'oka 'e sai mola 'ala ala laana mae faasia 'i Nasareti wani?” Ma Filip ka olisia ka sae 'uri 'e fala, “La mae ko talae lesia 'amua.”

47Talasi Jesus 'e lesia Nataniel kae la mae 'i so'ela, ka sae 'uri 'e sulia, “Te wale 'e Jiu kwalaimoki, sulia iko 'ali 'e too ala ta kotona!”

48Nataniel ka olisi 'uri 'e ala, “'O sai 'utaa agu?” Ma Jesus ka olisia ka sae 'uri 'e, “Lau leesi 'o 'i 'aela 'ai figi 'i lao ala Filip ka bi soi 'o.”

49Ma talasi Nataniel 'e ronoa me 'are fo li, ka sae 'uri 'e, “Waleli Falalauna, 'i'o lo Wela God! 'I'o lo wale li talona 'ami ioli Jiu gi li!”

50Jesus ka sae 'uri 'e fala, “'O fakwalaimoki mola 'i fofola lau ilia lau leesi 'o 'i 'aela 'ai figi? Lakae ilia famu, koe lesia 'are ba'ela la gi 'e liufia lou me 'are 'e.”

51Sui Jesus ka sae lou 'uri 'e fadaulu, “'Are kwalaimoki la kae ilia famoulu, moulu kae lesia 'i nali kae tafa, ma 'amu kae lesia lou eniselo God gi gerakae rae ala ala fala 'i nali, ma gerakae sifo mae fafi lau, Wela Wale li.”

John 2

Araaraina 'i Kena

1'I burila rua fe atoa gi 'e sui, te araaraina ka fuli ala te mae falua la ratala 'i Kena 'i laola gulae tolo 'i Galili. Ma teite Jesus ka io lou 'i lififo ala talasi fo.

2Ma gera sugaa lou mae Jesus failia wale li galona lia gi fala araaraina fo.

3Ma talasi ioli gi gera gou, ma waeni ka sui, teite Jesus ka sae 'uri 'e fala, “Iko 'ali gera too lo ala ta waen.”

4Ma Jesus ka olisi 'uri 'e ala, “Teite, 'o ala suga nagu 'ua fala taunala ta 'are, sulia talasi lau iko 'ali dao 'ua.”

5Ma teite Jesus ka sae 'uri 'e fala wale li galona gi, “'Amu tau sulia ta 'are kae ilia famiu.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Ma olo kukufi 'are ba'ela fala sake kwai na gi li lia gera galofida 'alia fau, gera io 'i lififo, fala sau limanaa 'ala ioli gi sulia falafala Jiu gi li. Teke kukufi ka sakea fiu akwala wala lima 'o ma teke talanae lita ala kwai.

7Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala wale li galona gi, "'Amu fafonua fe kukufi 'are 'e gi 'alia kwai." Ma gera ka fafonuda sui.

8Sui ka sae 'uri 'e fada, "'Amu taofia ta kwai ali, ma 'amu ka kwatea fala ioli ba'ela ala fanana 'e li." Ma gera ka kwatea fala ioli fo,

9ma ka gou tonala kwai fo, ma 'e olisi lo 'alia waeni. Ma iko 'ali saiala waen fo 'e la mae faasia 'i fe. Wasua ma wale li galona gera fafonua kwai fo gi li mola gera saiai. 'Urifo wale ba'ela fo ka rii mae fala arai fa'alu fo,

10ma ka sae 'uri 'e fala, "Ioli sui gera etae kwatea waen 'oka fala goufinai 'i lao, ma 'i burila ioli gi gera gou ka rasua lo, gera ka bi kwatea waen dalakwai. Ma 'o alu golia 'amua waen 'oka rasua 'e la la ka dao lo ala talasi 'e!"

11Me 'are 'e lo etala 'are mama'ala Jesus 'e taua 'i Galili, 'i laola mae falua 'i Kena. 'I lififo 'e fatailia 'ilitoana lia, ma wale li galona lia gi gera ka fakwalaimoki ala.

12'I burila, Jesus failia teite lia, ma walefae lia gi, failia wale li galona lia gi, daulu ka la lo fala falua 'i Kapaneam. Ma daulu ka io 'i lififo sulia barae fe atoa.

Jesus 'e tabalia ioli gi faasia 'i laola Luma Abu God

(Matthew 21:12-13; Mark 11:15-17; Luke 19:45-46)

13Garania lo Fanana ala Daofae Liu na li fala ioli Jiu gi li, ma Jesus ka la fala falua ba'ela 'i Jerusalem.

14Ma 'i lififo 'i laola Luma Abu God, ka lesia ioli gi gera foli 'alia buluka gi, failia sipsip gi, failia bola gi fala foasi na. Ma ka lesia lou ioli gera olisi 'alia seleni gi li, gera io 'ada 'i rabela tatafe gera gi.

15Ma ka sakea me kwalo gi ka galofia 'alia 'are fala rabuna li, ma ka tabalia lo buluka fo gi, failia sipsip gi, ma 'are fo gi sui faasia 'i laola Luma Abu God. Ma

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ka gefusia lo tatafe ioli gera olisi 'alia seleni gi li, ma ka tagalailia seleni gera gi.

16Ma ka taba sulia ioli gera foli 'alia bola gi li ma ka sae 'uri 'e fada, “'Amu sakea 'are 'e gi 'i maluma! Ikoso 'ali 'amu taua Luma Mama lau li 'alia lifi li usi na!”

17Ma wale li galona lia gi daulu ka malata tonala Geregerena Abu ba 'e sae 'uri 'e, “God, kwaimaana lau fala Luma 'o li, 'e malaa duna 'e 'ago 'i laola manogu.”

18Sui wale ba'ela Jiu gi li gera ka soilidia Jesus 'uri 'e, “Ite 'e kwatea kwalaimokina famu fala taunala 'are 'e gi? Ala God 'e kwatea kwalaimokina famu, fatailia ta 'are mama'ala 'ali meulu ka fakwalaimoki 'o!”

19Ma Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, “Ala 'amu ka osia wasua Luma Abu 'e, lakae fa uraa lou 'i laola olu fe atoa gi.”

20Ma gera ka soilidia lou 'uri 'e, “Luma Abu 'e God gera raunailia sulia fai akwala wala olo fe falisi gi. 'Uri koe fa uraa mola 'i laola olu fe atoa gi wani?”

21Wasua ma Luma Abu fo Jesus 'e sae sulia fo 'ala rabela.

22Ma talasi God 'e taea faasia maenali, wale li galona lia gi daulu ka malata tonala me 'are fo 'e ilia, ma daulu ka fakwalaimoki ala Geregerena Abu failia 'are Jesus 'e ilida gi.

23Ma ala talasi Jesus 'e io 'i Jerusalem ala Fanana ala Daofae Liu na li, ioli afula gi gera fakwalaimoki ala sulia gera lesia 'are mama'ala 'e tauda gi.

24Sui ka 'urifo wasua 'ala, Jesus iko 'ali fitonada mola, sulia 'e sai sui mola ada.

25Wasua iko ta ioli 'ali faaronoa 'alia ta 'are sulia ioli fo gi, 'e sai mola 'ala ala 'are 'i laola malatada gi sui.

John 3

Jesus failia Nikodimas

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1-2Ala na talasi, te wale 'ilitoa Jiu gi li, 'e la mae 'i so'ela Jesus. Wale fo ratala Nikodimas, 'i lia na wale ala Farasi gi. 'E la mae 'i so'ela Jesus 'i laola boni, ma ka sae 'uri 'e fala, “Waleli Falalauna, 'ami saiai God 'e kwate 'o mae fali falalau 'ami, sulia 'are mama'ala 'o fulida gi, 'e 'ato 'ali ta ioli ka tauda ala God iko 'ali io failia.”

3Jesus ka olisi 'uri 'e ala, “'Are kwalaimoki lakae ilia famu, 'ato 'ali ta ioli 'ali lesia maurina God 'e 'ilitoa fafia, ala iko 'ali 'e futa fa'alu lou.”

4Ma Nikodimas ka soilidi 'uri 'e ala Jesus, “Ioli 'e ba'ela lo, kae futa lou 'utaa? 'E 'ato rasua fala ioli 'ali 'e oli lou 'i laola lofola teite lia, ma ka futa lou mae!”

5Jesus ka sae 'uri 'e fala, “'Are kwalaimoki lakae ilia famu. 'E 'ato rasua fala ta ioli 'ali ka ruu 'i laola maurina 'e God 'e 'ilitoa fafia, ala 'e iko 'ali futa 'alia kwai failia Aloe 'are Abu.

6Talasi ioli 'e futa ala mama lia failia teite lia li, 'i lia 'e rau lo 'alia ioli. Ma ioli 'e futa ala Aloe 'are Abu God li, 'i lia 'e futa fa'alu mae faasia 'i nali.

7Ikoso kwele, suli lau ilia famu 'amu ka futa fa'alu lou.

8Aloe 'are Abu 'e malaa oru. Sulia wasua ko ronoa oru, 'ato 'ali 'o lesia mola 'e la mae faasia 'i fe, 'o ma kae la fala 'i fe. Ma Aloe 'are Abu lou, 'ato 'ali 'o lesia kae olisi 'utaa ala ioli 'ali ka alua ioli fa'alu.”

9Nikodimas ka soilidia lou 'uri 'e, “'Uri'e ma 'are 'e gi kae kwalaimoki 'utaa?”

10Jesus ka olisi 'uri 'e ala “'I'o wale falalau 'ilitoa Jiu gi li. Ma 'utaa 'e iko 'ali 'o sai mola ala malutala 'are 'e gi?

11'Are kwalaimoki la kae ilia famu, 'ami faarono 'alia 'are 'ami saiali gi, ma 'ami ka sae sulia 'are 'ami lesida gi. Ma iko ta ioli amiu 'ali fakwalaimoki mola.

12Ala iko 'ali 'amu fakwalaimokia 'are lau ilida famiu sulia 'arela molagali 'e li, 'amu ka bi fakwalaimoki mola 'utaa agu ala laka faarono 'amiu 'alia 'are 'i nali gi?

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Iko ta ioli 'ali rae fala 'i nali, talifilia 'i lau, Wela Wale li, mola lau sifo mae faasia 'i nali.”

14Malaa talasi ba 'i lao, Moses 'e fa uraa fe wa ba 'e raunailia 'alia brasi li 'i gwaula te 'ai ba li 'i laola abae lifi kwasi. Gera kae fa uraa 'urifo lou ala Wela Wale li 'i nali gwaula fe 'ai,

15'ali ioli gera fitoo agu gi, gera kae mauri firi.

16God 'e fatailia kwaimaana ba'ela lia fala ioli gi sui 'i laola molagali, ka kwatea mae teke Wela moutae lia, 'ali ioli gera fitoo ala gi, ikoso 'ali gera mae, gera kae too ala maurina firi.

17God iko 'ali kwatea mae Wela lia fala 'i laola molagali 'ali kwaia ioli la molagali, 'e kwatea mae 'ala 'ali ka famaurida.

18Ma ite 'e fakwalaimoki ala Wela lia, God ikoso kwaia. Ma ioli iko 'ali fakwalaimoki ala Wela lia li, God 'e kwaia sui lo, sulia iko 'ali fakwalaimoki ala teke wela moutae lia.

19Kwaikwaina 'e 'uri 'e, wale 'e malaa madakwana li, 'e dao lo mae 'i laola molagali. Wasua ma ioli gi, gera babalafe 'ada failia maerodo ka liufia 'ala madakwana, sulia taunada 'e ta'a.

20Sulia ioli abulonala 'e ta'a, 'e 'e'ela 'alia madakwana, ma iko 'ali oga laa na mae fala madakwana li, sulia 'e iko 'ali oga abulo ta'ana lia gi 'ali ka fatae.

21Ma ioli tau 'arenala 'e rada, kae la mae fala madakwana, 'ali madakwana ka fatailia 'e taua 'are sulia kwaiogalina God gi.

John wale Fasiuabu 'e fa'ilitoa Jesus

22'I buri, Jesus ka la failia wale li galona lia gi fala 'i Judea, ma ka io fae daulu 'i lififo. Ma daulu ka fasiuabu ioli 'i lififo.

23Ma ala talasi fo lou, John kae fasiuabua ioli gi ala mae falua 'i Aenon garania 'i Salim. John 'e fasiuabu 'i lififo sulia lifi kwai 'e lama ai. Ioli afula gi lou gera la 'i so'ela John fala sisiuabuna.

24(Ala talasi fo, iko 'ali gera alua 'ua John 'i laola raraa.)

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Ma ala talasi fo, nali wale ala waleli galona John gi, gera alafaitalili failia te wale ala Jiu gi li sulia falafala Jiu gi sulia saunala rabeda, 'ali geraka kwaga 'i maala God.

26Ma waleli galona John gi gera la 'i so'ela John, ma gera ka soilidi 'uri 'e ala, “Waleli Falalauna, 'o saiala wale ba 'e ura fae 'o 'i gulae kwai lobaa ala kwai 'i Jodan li, 'i lia 'o ilia 'are 'oka gi sulia? Ala talasi 'e, kae fasiuabua lo ioli gi, ma ioli afula gi, gera la sui lo 'i so'ela!”

27Ma John ka olisi 'uri 'e adaulu, “Ioli 'e too mola ala ta God 'e kwatea fala.

28Moulu ronoa sui lo ba lau ilia famoulu, 'i lau iko lou Christ, wale God 'e filia. 'I lau wale lau la mae 'i lao ala 'ali lau faatalo 'alia ma laka fatalo sulia.

29Christ 'e malaa wale kae too geli. Ma 'i lau lau malaa wale kwaima arai fa'alu li. Ma wale kwaima arai fa'alu li, 'e babalafe rasua talasi arai fa'alu 'e dao fala ara araina lia li. Ma ka 'urifo lou agu. Lau babalafe rasua ala talasi 'e, sulia Jesus 'e dao lo.

30'Ilitoana Christ gera kae faa ba'elaa. Ma 'i lau, gera kae fawawade lau.

31“Christ 'e la mae faasia 'i nali, ma ka 'ilitoa ka tasa liufia ioli gi sui. John Fasiuabu wale faasia molagali li mola. Ma ka saiala alaana mola sulia 'are 'e fuli 'i laola molagali gi li. Ma 'e kwalaimoki rasua, Christ 'e la mae faasia 'i nali, ka 'ilitoa ka tasa liufia ioli gi sui.

32'E alaa madakwa sulia ta 'e lesia, ma ka ronoa faasia 'i nali. Sui ka 'urifo wasua 'ala, iko ta ioli 'ali oga mola fakwalaimokina ala ta gi 'e ilida.

33Ma ioli 'e fakwalaimoki ala ta gi 'e ilida, ioli la 'e fatailia God 'e kwalaimoki.

34Ma Christ 'e God 'e kwatea mae faasia 'i nali, 'e fatalo'alia saenala God, sulia God 'e kwatea sui lo Aloe 'are Abu lia 'ali ka ranaa.

35Ma God Mama ka kwaima rasua ala Wela lia, ma ka alua 'i lia ka 'ilitoa fala 'are gi sui.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

36Ma ta ioli mola 'ala 'e fakwalaimoki ala Wela 'e, 'i lia kae mauri firi. Ma ioli iko 'ali fakwalaimoki ala Wela 'e li, 'i lia kae mae, sulia 'e io 'i malula kwaikwaina God.”

John 4

Jesus 'e alaa failia te geli 'i Samaria

1-3Jesus failia wale li galona lia gi, daulu la faasia 'i Judea, ma daulu ka la fala 'i Galili. Daulu la, sulia Jesus 'e saiai Farasi gi gera ronoa ioli afula rasua gera donaa, ma ioli afula rasua ka fasiuabuda ka liufia John wale Fasiuabu. Ma wale li galona lia gi lou 'ala fo gera fasiuabua ioli, iko lou Jesus.

4Ma talasi daulu laa fala 'i Galili, daulu ka tofolo ala provins 'i Samaria.

5Ma daulu ka dao ala te mae falua la ratala 'i Saeka 'i laola provins 'i Samaria. Maefalua fo 'e io garania wado la ba 'ua lo mae 'i lao Jakob 'e kwatea fala wela lia Josef.

6Ma mae kete ba Jakob lou 'e io 'i lififo. Ma Jesus rabela 'e kweo 'alia liuna, ma ka gwauru 'ala 'i rabela kete fo. Ma talasi fo, 'e dao lo ala matoula atoa.

7-8Ma wale li galona lia gi, daulu ka la fala falua fo 'ali daulu foli fana. Ma te geli faasia 'i Samaria ka la mae 'uri 'ali ufi kwai. Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala, “'O kwatea mae ta me kwai 'ali lau gou ga.”

9Ma geli fo ka olisi 'uri 'e ala, “'I'o wale 'i Jiu, ma 'i lau geli 'i Samaria. 'Uta 'e ko suga lau 'afi ta kwai fala gouna?” 'E sae 'urifo, sulia Jiu gi iko 'ali gera kwaima failia ioli Samaria gi.

10Ma Jesus ka olisi 'uri 'e ala, “Ala ko saiala kwakwatena God li, ma ko saiala ite 'e 'e suga 'o 'afi ta me kwai, mala 'i'o lo ko suga lau mae, 'ali ma laka kwatea kwai ala maurina li famu.”

11Ma geli fo ka sae 'uri 'e fala, “Iko 'ali 'o too ala ta 'are li tao kwai, ma kete 'e lou 'e la liu rasua. 'I fe bui koe bi sakea kwai ala maurina laa li ai?

12Koko gia Jakob 'e kwatea mae kete 'e faga. Ma 'i lia, failia wela lia gi, failia 'are ranolia lia gi, gera gou ala kete 'e. Ma 'i'o 'o 'ilitoa ka liufia Jakob?”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Ma Jesus ka sae 'uri 'e, “Ioli gera goufia kwai 'e li, gera kae siligou lou.

14Ma ioli gera kae gou ala kwai lakae kwatea li, ikoso 'ali gera siligou lou 'i buri. Ma kwai 'e lakae kwatea fada kae alua lo mae fulafulaa laa ka kwatea maurina firi fada.”

15Ma geli fo ka sae 'uri 'e, “'O kwatea mae kwai laa fagu, 'ali ikoso lau siligou lo, ma 'ali ikoso lau la lou mae 'i lifi'e fala sake kwaina.”

16Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala, “'O laa, ko soia mae arai 'o, ma mora ka oli mae 'i lifi'e.”

17Ma geli fo ka olisi 'uri 'e ala, “Iko 'ali lau too ala ta arai.” Jesus ka sae 'uri 'e, “'O sae kwalaimoki ala talasi 'o ilia iko 'ali 'o too ala ta arai.

18Sulia 'o tootoo ala lima arai gi, ma wale laa 'o io failia ala talasi 'e li, 'i lia iko lou arai kwalaimoki 'o. Me 'are la 'o ilia 'e kwalaimoki.”

19Ma geli fo ka olisi 'uri 'e ala, “Arai ba'ela, lau saiai 'i'o te profeti.

20'A koko 'ami gi 'i Samaria, gera foasia God 'i gwaula fe uo 'e. Ma 'i 'amiu ioli 'i Jiu gi, 'amu ilia lifi fala foasinala God mola 'i Jerusalem. 'Uri 'e ma 'i fe ala rua lifi 'e gi lo 'e kwalaimoki?”

21Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala, “Geli 'e 'o fakwalaimoki lau, talasi kae dao mae talasi ioli gi ikoso gera foasia lo Mama 'i gwaula fe uo 'e 'o ma 'i Jerusalem wasua.

22'I 'amiu ioli 'i Samaria gi, 'amu raria ite 'e 'amu foasia. Ma, 'i 'amami ioli 'i Jiu gi, 'ami saiala ite 'ami foasia, ma 'ami saiala fatalona 'alia tala God fala faamaurinala ioli gi li.

23-24Wasua ma ta talasi kae dao mae, ma 'e fuli'ae lo, talasi Aloe 'are kae fatailia Kwalaimokina God, lia kwatea ka talawarau 'ali ioli gi geraka foasia God ala lifi gi sui. Ioli 'urifo gi lo Mama 'e oga foasina gera gi. God, 'i lia Aloe 'are, ma Aloe 'are kae talaia ioli gi kae foasia 'alia Kwalaimoki na. Ioli 'urifo gi gera saiai geraka foasia Mama.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Ma geli fo ka sae 'uri 'e fala, “Lau saiala wale God 'e filia lia gera soia 'alia Christ, kae dao mae. Ma talasi kae dao mae, 'i lia kae faarono gia 'alia 'are gi sui.”

26Jesus ka olisia 'uri 'e, “'I lau 'e lo.”

27Ma talasi fo, wale li galona lia gi gera ka dao lo mae, ma daulu ka kwele rasua, sulia daulu lesia Jesus 'e alaa 'ala failia geli fo. Wasua ma iko ta wale adaulu 'ali soilidia mola geli fo, “Ta ta 'e 'o oga?” Ma iko 'ali daulu soilidia mola lou Jesus, “'Uta 'e ko alaa failia geli 'e?”

28Ma geli fo ka taasi lo 'alia 'are li sake kwainali, ma ka oli 'i falua, ma ka sae 'uri 'e fala ioli gi.

29“'Amu la mae, 'ali 'amu lesia te wale 'e faarono lau 'alia 'are lau tautauda gi sui. Mala 'i lia lo wale ba God 'e filia?”

30Ma geraka tafisia mae falua fo, ma gera ka la mae 'i so'ela Jesus.

31Talasi fo, wale li galona lia gi geraka soilidia Jesus 'uri 'e, “Wale falalau, 'ania ga ta me fana!”

32Ma Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, “Lau too ala fana li 'ania 'agua lia 'amu raria.”

33Ma wale li galona lia gi, daulu ka soilidi kwailiu 'uri 'e 'i safitadaulu, “Mala ta ioli ka sake fana mae fala tae ne?”

34Ma Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, “Fana lau, ronona sulia saenala God 'e 'e keri lau mae, ma fasuinala galona lia 'e kwatea fagu fala taunali gi.

35'Amu too ala te agiagi saena ba 'e sae 'uri 'e, ‘Fai madama gi lou, sui talasi li fisu 'are.' Ma la kae ilia famiu, 'amu lesia ga ioli 'e gera la mae gi. Gera malaa te raku 'e maua lo, ma ka totolia lo fala fisunai.

36God kae kwaiara ioli 'e gera fisu'are 'i laola raku li. Ma 'i lia kae logosia lo alu 'arena fala maurina firi, 'ali wale 'e fasi 'are, failia wale 'e kae fisu 'are, daro ka babalafe sui.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

37Agiagi saena ba 'e sae 'uri 'e 'e kwalaimoki, ‘Na wale kae fasi 'are, ma na wale ka fisu.'

38Lakae keri 'amiu fala fisunala 'are 'i laola raku la iko 'ali 'amu galogalo mae ai. Nali ioli 'ada gera galogalo ai ma 'amu ka sake gwaugwau ala 'okanala galonada.”

39Ma ioli afula 'i laola falua fo ala gulae tolo fo 'i Samaria li, gera ka fakwalaimoki ala Jesus, sulia geli fo 'e ilia, “'E faarono lau 'alia 'are lau tautauda gi sui.”

40Ma talasi gera la mae 'i so'ela Jesus, gera ka ani ulu 'uri 'ali ka io lou 'ala failida. Ma Jesus ka io 'i lififo sulia rua fe atoa gi.

41Ma ioli afula gi lou gera fakwalaimoki, sulia faronona Jesus gi.

42Ma gera ka sae 'uri 'e fala geli fo, “'Ami fakwalaimoki lo, iko lou 'i fofola 'are ba 'o ilida famami gi, wasua ma sulia 'ami talae ronoa 'amami saenala. Ma 'ami ka saiai 'i lia lo wale li faamauri kwalaimoki ioli gi sui.”

43'I buri 'ala Jesus failia wale li galona lia gi daulu io ala mae falua fo sulia rua fe atoa gi ka sui, daulu ka bi la fala 'i Galili.

44Jesus talala ka sae 'uri 'e, “Profet gi ioli iko 'ali soi ba'ela mola ada 'i laola falua gera gi 'i talada.”

45Ma talasi Jesus 'e oli mae fala 'i Galili, ioli lifi fo gi li gera ka kwaloa, sulia gera la lou 'i Jerusalem ala Fanana ala Daofae Liu na li, ma gera ka lesia 'are Jesus 'e fulida gi.

Jesus 'e guraa wela wale te wale 'ilitoa li

46Sui, Jesus ka oli lou fala 'i Kena te falua 'i Galili, lifi ba 'e olisia kwai ka alua lo waen li. Ma talasi 'e io 'ala 'i lififo li, te ulufa'alu te wale 'ilitoa faasia 'i Kapaneam, 'e matai ba'ela rasua.

47Ma talasi wale fo 'e ronoa Jesus 'e la lo faasia 'i Judea ma ka oli lou mae fala 'i Galili, ka la mae 'i so'ela Jesus, 'ali ka aniulu fala 'ali laa failia fala 'i Kapaneam, 'ali ka guraa ulufa'alu fo lia, sulia 'e matai ka garani mae lo.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

48Buri 'ala wale fo 'e sae 'urifo ka sui, Jesus ka sae 'uri 'e fala, “'Amu oga lesinala 'are mama'ala gi failia 'are li 'aferona 'alida gi, sui 'amu ka bi fakwalaimoki agu.”

49Wasua Jesus ka sae 'ala 'urifo, wale fo ka sae 'uri 'e fala Jesus, “Aofia, 'o la ga mae fae lau, taufasia wela lau 'e bi mae.”

50Sui Jesus ka sae 'uri 'e fala, “'O oli 'amua, ulufa'alu 'o 'e 'akwaa lo.” Ma te wale fo ka la lo, sulia 'e fakwalaimoki ala saenala Jesus.

51Ma talasi kae liu ko 'ala sulia tala li, wale li galona lia gi, gera ka lalao mae fala farononala 'uri 'e, “Arai, te wela ba 'o 'e 'akwaa lo ma ka mauri lo!”

52Ma wale 'ilitoa fo ka soilidi 'uri 'e adaulu, “Tofuimatola ta lo ulufa'alu lau 'e 'akwaa ai?” Ma daulu ka olisi 'uri 'e ala, “'Ago'agona 'e sui faasia 'i nalafi ala etala tofui matola 'i atoa.”

53Ma mama wela fo li ka saiai tofui matola ba Jesus 'e ilia saena ba gi ai lo fo. 'I burila me 'are fo, wale 'ilitoa fo failia ioli 'i laola luma lia gi li sui, gera ka fakwalaimoki lo ala Jesus.

54Me 'are fo ruala 'are mama'ala Jesus ka fulia ala talasi 'e oli mae faasia 'i Judea fala 'i Galili.

John 5

Jesus 'e guraa te wale ala Sabati atoa ala mamalona li

1'I burila 'are fo gi, Jesus ka laa fala 'i Jerusalem, ala te fanana Jiu gi li.

2'I Jerusalem, te lamo ala kwai li 'e io garania lifi gera soia 'alia mae 'olofolo ala sipsip li. Ala saena Jiu gi li, gera soia lamo fo 'alia 'i Betsaeda. Lima taofa tekwa gi gera io 'i rabela lamo fo.

3-4Ioli afula rasua gi gera teo 'i laola taofa fo gi. Ioli gera matai 'alia kwalukae mataina mamata gi sui: ioli maada ka koro gi, ioli rabeda mae gi, ma ioli limada failia 'aeda ka mae gi lou.

5Ma te wale 'e teo 'i lififo, 'e matai lo mae sulia olu akwala wala kwalu fe nali gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[6]Talasi Jesus 'e lesia 'e teo mola 'ala 'i lifi fo li, ma ka saiai 'e matai ka tekwa rasua lo, ka soilidi 'uri 'e ala wale fo, “'O oga ko 'akwaa?”

[7]Ma wale matai fo ka olisia Jesus 'uri 'e, “Arai, iko 'ali lau too ala ta ioli fala sake nagu ko fala 'i laola lamo, ala talasi kwai kae bulusi. Ala talasi gi sui, talasi laka tau fala laa na 'i laola kwai fo li, ta ioli 'e etae laa lo 'ala 'i lao faasi lau.”

[8]Ma Jesus ka sae 'uri 'e, “Tatae, sakea tafe 'o, ko liu lo.”

[9]Ala me talasi fo mola lo, wale fo ka 'oka lo, ma ka tatae, ka sakea lo tafe lia, ma ka liu lo. Ma fe atoa fo Sabati atoa ala mamalona li.

[10]Lia fo wale etaeta Jiu gi li, gera ka sae 'uri 'e fala wale fo 'e 'akwaa lo li, “'I tara'ela atoa ala Sabati li, ma ka abu rasua ala taki gia gi 'ali 'o sakea tafe 'o.”

[11]Wale fo ka sae 'uri 'e fada, “Wale 'e guraa lau lo 'e ilia laka sakea tafe lau, ma laka liu.”

[12]Ma gera ka soilidia lou 'uri 'e, “Wale ta 'e ilia ko taua me 'are la?”

[13]Ma wale fo 'e raria lou 'ala Jesus, sulia ioli afula rasua gi gera io ala lifi fo. Ma Jesus ka liu lo 'ala 'i safitada.

[14]'I burila lo, Jesus ka bi dao tonala 'i laola Luma Abu God, ma ka sae 'uri 'e fala, “'O fafurono ga, 'o 'oka lo. Ma ko bulusi faasia abulo ta'ana 'o gi, tau ma ta me 'are 'e ta'a ka rasua lou ka bi tau 'o 'i buri. Sulia mali fo bui kae bi ta'a ka tasa liufia me 'are ba 'e etae tau 'o 'i lao.”

[15]Ala talasi wale fo 'e latafa lo 'i maluma faasia Luma Abu God li, ka laa 'i so'ela wale etaeta Jiu gi li, ma ka sae 'uri 'e fada, “Jesus ba 'e guraa lau, ma laka 'akwaa.”

[16]Ma talasi fo, gera ka fuli'ae lo ala malimaena ala Jesus, sulia 'e guraa wale fo ala Sabati atoa ala mamalona li.

[17]Ma Jesus ka sae 'uri 'e fada, “Mama lau 'e galo sulia atoa gi sui, 'i lau wasua laka galo lou 'urifo.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18'I fofola me alaana fo gi, wale etaeta Jiu gi li malatada ka nanata rasua fala
rauninala Jesus 'ali mae. Gera oga rauninala, sulia iko 'ali 'e malata ba'ela ala
falafala sulia Sabat gi li, failia 'e ilia God Mama lia. Ma sulia 'e 'urifo, 'e
fafuradania lia lo failia God.

19Ma Jesus ka olisi 'uri 'e ada, "'Are kwalaimoki la kae ilia famiu. 'I lau, Wela
God, 'e 'ato 'ali lau taua ta 'are 'i talagu. Lau saiai laka taua mola 'are lau lesia
Mama lau 'e tauda gi. Ma taa Mama lau ka tauda, lia lou la kae tauda.

20Sulia Mama lau 'e kwaima aagu, ma ka fatailia 'are kae tauda gi sui fagu.
Ma kae fatailia lou fagu galona la gi 'e ba'ela ka liufia lou guranala wale fo,
ma 'amu kae 'afero rasua 'alia 'are lakae tauda gi.

21Mama lau 'e saiai ka taea ioli gera mae lo gi ma ka faamaurida. Ma 'i lau
Wela lia, lakae tau lou 'urifo. Lakae kwatea lou maurina fala ioli lau filida gi.

22Mama lau ikoso loko kwaikwaina fala ta ioli, sulia 'e kwatea lo nanatana
fala lokokwaikwaina li fala Wela lia.

23'E kwatea 'are 'e fagu 'ali ioli gi sui gera ka soi ba'ela aagu, malaa lou lia 'e
gera soi ba'ela ala Mama lau li. Ma ite 'e iko 'ali soi ba'ela aagu, 'i lia 'e iko 'ali
soi ba'ela lou ala Mama lau, lia 'e keri lau mae.

24"'Are kwalaimoki la kae ilia famiu. Ala ta ioli 'e ronoa saenagu, ma ka
fakwalaimoki ala God lia 'e keri lau mae, 'i lia kae too ala maurina firi. Ikoso
lau loko kwaikwaina lo fala. Ma 'e laa lo faasia maena, ma ka ruu lo 'i laola
maurina kwalaimoki.

25'Are kwalaimoki la kae ilia famiu, talasii kae dao mae, ma 'e dao lo mae, ioli
gera mae lo gi gera kae rono lau, Wela God. Ma ioli gera ronosuli lau gi, gera
kae mauri.

26'E malaa Mama kalokalola maurina kwalaimoki, ma ka kwatea fagu, Wela
lia, 'ali lau malaa lou kalokalola maurina kwalaimoki fala ioli gi.

27Ma ka kwatea lo kwalaimokina fagu, 'ali laka loko kwaikwaina fala ioli gi,
sulia 'i lau Wela Wale li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28Ikoso 'ali 'amu 'afero 'alia me 'are 'e, sulia talasi kae dao mae talasi ioli gera mae lo gi, gera kae rono lau,

29ma gera kae latafa faasia gigilu gera gi, 'ali ioli gera taua 'are 'oka gi li, gera ka tatae mae, ma gera ka too ala maurina firi. Ma ioli gera taua 'are ta'a gi li, gera kae tatae mae, ma gera kae io 'i laola kwaikwaina firi.

30Ikoso 'ali lau taua ta 'are sulia malatagu 'i talagu. Lau saiai laka lokokwaikwaina fala ioli sulia taa lau ronoa God 'e ilia fagu. Lokokwaikwainagu 'e rada, sulia God 'e saenasi mae fagu ma laka tau sulia taa gi 'e ogada, ma iko 'ali lau tau sulia kwaiogalina lau 'i talagu gi.

31“Ala lakae faarono suli 'i lau 'i talagu, ikoso ta ioli 'ali fakwalaimoki mola ala faronona lau gi.

32Ma te wale 'e io mola 'ala, lia 'e faarono 'alia taa 'e saiai suli lau. Ma laka saiai 'are 'e faarono 'alia suli lau gi gera kwalaimoki sui.

33'I 'amiu ba 'amu keria ko wale 'amiu gi 'i so'ela John, ma 'i lia ka faarono 'amiu 'alia 'are kwalaimoki suli lau gi.

34Iko 'ali lau uluna mola ala ta 'are ta ioli kae sae falalama lau 'alia, wasua lau sae sulia sae fakwalaimokinala John suli lau, 'ali ka rana 'amiu fala maurina fa'alu.

35John 'e malaa na fe ulu 'e tala 'oka. Ma 'amu ka babalafe fafia 'are 'e ilida gi sulia ke me talasi wawade.

36Wasua ma lau too lou ala 'are fali falalamaa lau lia 'e 'ilitoa ka liufia John: faalalau na lau gi failia 'are mama'ala 'e laka fulida gi. Ma 'are fo gi lo galona lau fali tauda gi sulia Mama 'e kwateda fagu laka tauda. Galona 'e lau gi gera falalamaa lia Mama lau 'e keri lau mae.

37Ma Mama 'i talala lou 'e falalamaa lau. Iko 'ali 'amu ronoa linela, 'o ma 'ali 'amu ka lesia maala,

38ma iko 'ali 'amu kwaloa mola saenala 'i laola manomiu, sulia iko 'ali 'amu fakwalaimoki agu lia 'i lia 'e keri lau mae.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

39'Amu 'idufae idumia Geregerena Abu gi, sulia 'amu fia 'uria 'amu kae too ala maurina firi sulia. Ma Geregerena Abu fo gi 'e fatailia 'are kwalaimoki gi sui suli lau.

40'E 'urifo wasua 'ala, iko 'ali 'amu oga mola laa na mae 'i soegu 'ali lau faamauri 'amiu.

41“Ma 'i lau 'e, iko 'ali lau lio 'afia ta ioli 'ali ka soi ba'ela agu.

42Wasua ma lau sai amiu lia iko 'ali 'amu too mola ala ta kwaimaana fala God.

43Lau la mae 'alia nanatana Mama lau li, wasua ma iko 'ali 'amu kwalo lau mola. Ma ala ta ioli ka la mae 'alia nanatana lia 'i talala, 'amu ka kwalo 'alia babalafe na.

44'E 'urifo sulia 'amu oga ioli gi gera ka soi lafe 'amiu. Wasua ma iko 'ali 'amu oga mola taunala 'are 'oka gi 'ali God ka soi lafe 'amiu. Ma ala 'e 'urila, 'e 'ato rasua lo 'ali 'amu ka fakwalaimoki lau.

45Iko lou 'i lau lakae suua 'amiu 'i maala Mama lau. Moses 'ala kae suua 'amiu suli 'i lia 'e gerea taki 'e 'amu fitoo ai gi.

46Ala 'amu fakwalaimokia Moses, totolia 'amu ka fakwalaimoki lau lou, sulia 'i lia 'e geregere mae suli lau.

47Sulia iko 'ali 'amu fakwalaimoki ala taa Moses 'e gerea suli lau, 'e 'ato rasua famiu 'ali 'amu fakwalaimoki ala taa gi laka ilida famiu.”

John 6

Jesus 'e ranolia lima to'oli wale gi

(Matthew 14:13-21; Mark 6:30-44; Luke 9:10-17)

1'I burila, Jesus ka tofolo ala 'osi 'i Galili gera soia lou 'alia 'osi 'i Taebirias.

2Ma te logona ba'ela ka la 'i burila, sulia gera lesia 'are mama'ala gi 'e tauda 'alia guranala ioli matai gi.

3Ma Jesus ka rae 'i gwaula fe uo, ma ka gwauru 'i fua failia wale li galona lia gi.

4Ala talasi fo, Fanana ala Daofae Liu na Jiu gi li 'e garani lo.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Jesus ka lio galia ma ka lesia logona ba'ela rasua gera dao mae 'i so'ela, ma ka sae 'uri 'e fala Filip, "'I fe golu kae folia ta fana kae totolia 'ali golu ranolia 'alia ioli 'e gi sui?"

6'E sae 'urifo 'ali ka mailitonala Filip, 'urifo wasua 'ala 'e sai lo ala me 'are kae taua.

7Ma Filip ka olisia 'uri 'e, "Ta rua talanae seleni wasua ikoso totolia mola folinala ta fana 'ali gera ka ke fana wawade wasua 'ada ai."

8Ma na wale ala wale li galona lia gi, Andrew walefae Simon Peter, ka sae 'uri 'e,

9"Te wela 'i lifi'e, 'e too mola ala keme lima tofui berete gi failia rua lode ia gi. Wasua ma 'e 'ato ka totolia ioli afula 'e gi."

10Ma Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu "Moulu ilia fala ioli gi, gera ka gwauru 'i fua." 'I lifi fo fasifasi 'e afula rasua ai. Ma ioli gi sui gera ka gwauru 'i fua, ma 'e totolia lima to'oli wale gi.

11Ma Jesus ka sakea tofui berete fo gi, ma ka batafea God, ma ka tolinia fala ioli gera gwauru 'i lififo gi li. Ma ka tau 'urifo lou ala lode ia fo gi. Ma 'i gera sui, gera fana la la gera ka bote sui.

12Ma talasi gera bote lo, ka sae 'uri 'e fala wale li galona lia gi, "Moulu golia lo orenala fana 'ali ikoso 'ali golu fafuta'a ta me 'are."

13Ma daulu ka golida sui, ma daulu ka fafonua teke akwala wala rua pera gi 'alia orenala fana ala lima tofui berete ba gera 'anida gi.

14Ma talasi ioli gi gera lesia 'are mama'ala fo Jesus 'e taua, gera ka sae 'uri 'e, "Te profet ba kae dao mae 'i laola molagali kwalaimoki lo 'e!"

15Ma Jesus ka la lo 'ala faasi gera fala me lifi 'e rae talifilia, sulia 'e saiai gera garani la lo mae fala suunailinala 'ali ka ura 'ali walelitalona fada.

Jesus 'e liu 'i fofola 'osi 'i Galili
(Matthew 14:22-33; Mark 6:45-52)

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Ma 'i raurafi ala talasi da'afi kae garani suu lo, wale li galona lia gi daulu ka sifo lo 'adaulu taufofola 'osi fo.

17Ma boni kae rodo lo mae. Jesus iko 'ali dao 'ua 'i soedaulu. Ma daulu ka taefia laola te baru, ma daulu ka tofolo ala 'osi fo fala te mae falua gera soia 'alia 'i Kapaneam.

18Ma ala talasi fo oru ka dao mae, failia lafolafo ka taasi rasua.

19Ma talasi daulu fouta ka dao ala ta olu 'o ma ta fai miles 'i asi, daulu lio ko, ma daulu ka lesia Jesus 'e liu mae 'i fofola 'osi, ma ka la garania lo mae baru. Ma wale li galona lia gi daulu ka mau rasua.

20Ma Jesus ka sae ko 'uri 'e fadaulu, “Moulu ala mau na! 'I lau mola tae!”

21'I burila ka tae fae daulu 'i laola baru, ma daulu ka babalafe rasua. Ma toraa wasua, daulu dao lo ala mae falua ba daulu kae la fai.

22-23Ma talasi 'e rafule lo mae, ioli afula gera io 'ua ala abae 'osi lobaa li, gera lio 'afia Jesus ala lifi ba Jesus batafea God fafia fana ba gi li ai, ma ka kwatea fala ioli afula ba gi li. Ma gera ka saiai Jesus falia wale li galona lia gi daulu dao sui mae 'alia teke baru mola ba. Ma gera ka sai lou ala lia Jesus iko 'ali la mola failia wale li galona lia gi 'i laola baru fo li, daulu la lo 'adaulu talifili daulu. Sui nali baru gera ka dao mae faasia 'i Taebirias, gera la mae, gera ka olo 'i lififo.

24Ma talasi logona fo iko 'ali lesia lo Jesus failia wale li galona lia gi li, gera ka taefia baru gi, gera ka la, gera ka lio 'afia Jesus 'i Kapaneam.

Jesus 'i lia berete ala maurina li

25Ma talasi gera li dao tonala ala gula 'osi fo li, gera ka soilidi 'uri 'e ala, “Wale li faalalauna, talasi taa mola 'e 'o la lou mae 'i lifi'e ai?”

26Ma Jesus ka olisi 'uri 'e ada, “'Are kwalaimoki la kae ilia famiu, 'amu lio 'afi lau, sulia 'amu 'ania tofui berete ba gi ma 'amu ka bote, ma iko lou dunala 'amu malinailia malutala 'are mama'ala ba lau tauda gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

27Ikoso 'ali 'amu galo ulafu lou fala fana 'e kae fulu mola 'ala. 'Amu ka galo fala fana kae kwatea maurina firi famiu. 'I lau, Wela Wale li lakae kwatea fana ala maurina firi li famiu sulia God Mama 'e fatailia 'i lia lo 'e keri lau mae.”

28'Are la fo ioli gi gera ka soilidi 'uri 'e ala, “Ta taa God 'e oga 'ami ka taua?”

29Ma Jesus ka olisi 'uri 'e ada, “Kwaiogalina God 'e 'uri 'e: 'Amu ka fakwalaimoki ala wale 'e kwatea mae.”

30Ma gera ka soilidi lou 'uri 'e ala, “Ta 'are mama'ala 'utaa koe fulia, 'ali 'ami ka lesia ma 'ami ka fakwalaimoki amu? Ta taa koe taua?

31Koko gia gi gera 'ania berete ba gera soia 'alia “mana” 'i laola abae lifi kwasi, malaa ba gera gerea lo 'uri 'e, ‘Moses 'e kwatea berete faasia 'i nali fada fala 'aninai.' ”

32Ma Jesus ka sae 'uri 'e fada, “'Are kwalaimoki la kae ilia famiu, iko 'ali Moses ba 'e kwatea berete faasia 'i nali famiu. Ma Mama lau 'ala ba 'e kwatea berete kwalaimoki faasia 'i nali famiu.

33Berete kwalaimoki God 'e kwatea, lia wale 'e 'e sifo mae faasia 'i nali, ma ka kwatea maurina fala ioli gi sui 'i laola molagali.”

34Ma gera ka sae 'uri 'e fala, “Arai, fuli 'i tara'ela ka la 'alaa, ko kwatea berete la famami.”

35Sui Jesus ka sae 'uri 'e, “'I lau lo berete ala maurina li. Ma ta ioli mola 'ala 'e la mae 'i soegu, 'i lia 'ato 'ali fiolo lou. Ma ta ioli mola 'ala 'e fakwalaimoki lau, 'i lia 'ato 'ali siligou lou.

36Lau ilia famiu ka sui lo, wasua 'amu leesi lau, iko 'ali 'amu fakwalaimoki agu.

37Ioli sui lia Mama lau 'e kwateda fagu, gera kae la sui mae 'i soegu. Ma ta ioli mola 'ala 'e oga laa na mae 'i soegu, ikoso 'ali lau barasi 'alia.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

38'E 'urifo, suli lau sifo mae faasia 'i nali, iko lou fala taunala 'are sulia kwaiogalina lau 'i talagu gi. Lau la mae fala taunala 'are God 'e 'e keri lau mae li, 'e ogada gi.

39'Are la fo God 'e oga laka dau fafia ioli 'e kwateda fagu gi sui, ma ta teke ai wasua ikoso iko, 'ali ala atoa fafu'isi laka bi taeda fala maurina firi.

40God Mama lau 'e oga ioli gera lio raea ma gera ka fakwalaimoki agu gi, gera ka mauri firi. Ma lakae taeda fala maurina ala atoa fafu'isi.”

41Ma ioli gi gera ka fuli'ae geraka nurunuru 'i burila sulia 'e sae 'uri 'e, “'I lau lo 'e berete 'e sifo mae faasia 'i nali.”

42Ma gera ka alaa kwailiu 'uri 'e 'i matanada “Wale 'e Jesus wela Josef mola tae, ma gia sai mola 'aga ala mama lia, failia teite lia. Ma 'utaa 'e ka ilia 'uri 'e sifo mae faasia 'i nali?”

43Ma Jesus ka olisi 'uri 'e ada, “'Amu mano faasia nurunuruna 'i safitamiu.

44Mama lau, 'i lia 'e keri lau mae. Ma talifilia ioli Mama lau 'e talaida mae 'i soegu gi mola gerakae la mae 'i soegu. Ma lakae taeda fala maurina ala fe atoa fafu'isi.

45Profet gi gera geregere 'uri 'e, ‘God kae falalaua ioli gi sui.' Ta ioli mola 'ala 'e ronoa lo Mama, ma ka sakea lo sai 'arena faasia, gera ka la mae 'i soegu.

46Ma iko ta ioli 'ali lesia Mama. Talifilia mola wale 'e fuli mae faasia God mola 'e lesia Mama.

47'Are kwalaimoki la kae ilia famiu, ioli 'e fitoo agu, 'i lia kae mauri firi.

48Ma 'i lau lo berete ala maurina li.

49Koko 'amiu gi gera 'ania berete ba gera soia 'alia “mana” 'i laola abae lifi kwasi, ma gera ka mae mola 'ada.

50Wasua ma berete 'e sifo mae faasia 'i nali, ioli ka 'ania, 'ato 'ali mae.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

51Ma 'i lau lo berete ala maurina lau laa mae faasia 'i nali. Ala ta ioli ka 'ania berete 'e, 'i lia kae mauri firi. Ma berete la lo 'e filisigu, lia la kae kwatea 'ali ioli 'i laola molagali li gera ka mauri 'i osiala.”

52Ma ioli gi gera ka fuli'ae alafaitalili 'i safitada kwailiu, ma gera ka sae 'uri 'e, “Wale 'e kae kwate 'utaa ala filisila faga fala 'aninai?”

53Ma Jesus ka sae 'uri 'e fada, “'Are kwalaimoki la kae ilia famiu, ala ikoso 'amu 'ania filisigu, ma ikoso 'amu goufia 'abugu, 'e 'ato rasua 'amu ka mauri firi.

54Ma ite 'e 'ania filisigu, ma ka goufia 'abugu, 'i lia kae too ala maurina firi, ma lakae taea ala fe atoa fafu'isi.

55Sulia filisigu lo berete kwalaimoki, failia 'abugu lo 'are li goufia kwalaimoki.

56Ma ioli 'e 'ania filisigu, ma ka goufia 'abugu, 'i lia ka io agu, ma 'i lau laka io ala.

57God 'e 'e kwatea maurina li, 'i lia 'e kwate lau mae. Ma 'i lia lau mauri lou 'i osiala. Ka 'urifo lou fala ioli 'e 'ania filisigu, 'i lia ka mauri lou 'ali lau.

58Ma lia lo berete 'e sifo mae faasia 'i nali. Ma 'e iko 'ali malaa lou berete ba koko gia gi gera 'ania, ma gera ka mae lo. Ma ta ioli mola 'ala 'e 'ania berete 'e, 'i lia kae mauri firi.”

59Jesus ka ilia 'are fo gi talasi kae faalalau 'i laola luma fala foana li 'i Kapaneam.

60Ma wale li galona afula lia gi gera ronoa 'are fo Jesus 'e ilida gi, ma gera ka sae 'uri 'e, “Falalauna 'e 'e 'ato rasua. Ite lo kae fakwalaimokia?”

61Ma Jesus ka saiala wale li galona lia gi gera nurunuru 'i burila sulia me 'are fo, ma ka sae 'uri 'e fadaulu, “'Uri'e ma alaana fo 'e fafuta'a 'amiu?

62'E 'utaa ala 'amu leesi lau, Wela Wale li, laka oli fala lifi ba lau io io mae ai 'i lao?

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

63'Are kae kwatea maurina li lo Aloe 'are Abu. Ma nanatanala ioli, me 'are gwaugwau mola 'ala. Ma alaana 'e lau ilida famiu gi lia 'e kwate 'amu ka too ala Aloe 'are Abu lia kwatea maurina.

64Sui ka 'urifo wasua 'ala, nali ioli amiu iko 'ali gera fakwalaimoki mola." Sulia fuli 'ua lo mae 'i lao, Jesus ka sai sui lo ala ite adaulu iko 'ali fakwalaimoki, ma ite kae kwate lia fala malimae lia gi.

65Ma ka sae lou 'uri 'e, sulia nali ioli adaulu iko 'ali gera fakwalaimoki, "Lia ba lau ilia lo famiu 'ato 'ali ta ioli 'ali la mae 'i soegu, ala Mama lau iko 'ali kaea mae 'i soegu."

66Ma ka fuli ala talasi fo, wale li galona afula lia gi, gera ka bulusi lo 'ada faasia, ma iko 'ali gera donaa lo.

67Ma Jesus ka soilidia akwala wala rua waleli galona lia gi 'uri 'e, "'Uri'e ma moulu oga moulu ka la lou faasi lau?"

68Ma Simon Peter ka olisi 'uri 'e ala, "Aofia, meulu ka laa lou 'i soela ite? 'I'o lo 'o too ala alaana ala maurina firi li.

69Ma meulu fakwalaimoki, ma meulu ka saiai 'i'o lo Wale Abu 'o la mae faasia God."

70Ma Jesus ka sae 'uri 'e, "'I lau lau fili 'amoulu lo akwala wala rua wale gi. Ma wasua ka 'urifo, teke wale amoulu 'e malaa aloe 'are ta'a."

71Ala talasi Jesus 'e sae 'urifo li, 'e sai mola 'ala ala Judas 'i lifi fo, wela Simon Iskariot. Wasua Judas na wale ala akwala wala rua wale li galona lia gi, 'i lia kae kwatea Jesus fala malimae lia gi.

John 7

Jesus failia walefae lia gi

1'I burila lo 'are fo gi, Jesus ka liu galia mola 'ala mae falua 'i Galili gi, sulia iko 'ali oga 'ua laa na fala 'i Judea, sulia wale etaeta ala Jiu gi li gera oga rauninala 'i lififo.

2Ma na fanana Jiu gi 'e garani lo. Fanana fo gera soia 'alia "Babala gi."

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3Walefae Jesus gi, daulu la mae 'i so'ela, ma daulu ka sae 'uri 'e fala, “'O la fala 'i Judea, 'ali 'o fatailia lou tali 'are mama'ala, 'ali wale li galona 'o gi gera ka lesia.

4Sulia ala ta wale 'e oga ioli gi gera ka ronoa ratala ma gera ka saiala, ikoso 'ali tau agwaagwa ala ta me 'are. Ala 'o taua 'are ba'ela afula gi, 'e 'oka 'ali 'o la ko tau tafanae ali, 'ali molagali sui gera ka saiai.”

5Walefae lia gi gera sae 'urifo fala, sulia 'i daulu wasua iko 'ali daulu fakwalaimoki mola ala.

6Ma Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, “'E iko 'ali dao 'ua ala talasi 'ali lau laa. Ma 'i 'amiu 'amu saiai 'amu ka laa mola 'amiu ala ta tenetene talasi mola 'ala. Ma talasi gi sui 'e rada mola 'ala famiu.

7Ioli 'i laola molagali 'e li iko 'ali gera too ala ta me 'are 'ali gera ka 'e'ela 'ali 'amiu 'alia. Ma 'i lau 'e, gera 'e'ela 'ali lau, sulia lau ili tafanae ala taa gi 'e gera tauda ka ta'a.

8Moulu la 'amoulu ala fana na. Ikoso 'ali lau la mola, sulia iko 'ali dao 'ua ala talasi lau.”

9'E sae 'urifo ka sui, ka io lo 'ala 'i Galili.

Jesus 'e la ala fanana ala Babala gi li

10'I buri ai burila Jesus gi gera la lo ala fanana ba'ela fo 'i Jerusalem li, Jesus ka la 'i buridaulu. Ma 'e la agwaagwa mola 'ala, taufasia ta ioli ka bi saiala.

11Ma wale etaeta Jiu gi li, gera ka lio 'afia 'i laola fanana fo, ma gera ka soilidi 'uri 'e, “Wale ba 'i fe?”

12Ma ioli afula rasua gi, gera ka nurunuru agwaagwa sulia 'uri 'e, “Wale ba, 'i lia te wale 'oka.” Ma nali ioli gera ka ilia, “'E talaia ioli afula rasua gi fala laa na sulia kotona lia gi li.”

13Wasua gera ka sae 'urifo, iko ta ioli ada 'ali alaa tafanae mola 'alia malataeioli gera gi sulia Jesus, sulia gera mau 'alia wale etaeta ala Jiu gi li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Fanana fo 'e la sulia fai atoa ka sui lo Jesus ka bi ruu ko 'i laola Luma Abu God, ma ka bi fuli'ae ala faalalaunala ioli gi.

15Ma wale etaeta gi, talasi gera ronoa, gera ka 'afero rasua 'alia falalaunala. Ma gera ka sae 'uri 'e, “Wale 'e iko 'ali sakea ta raerae malatana mola mae ala ta falua. Ma 'utaa 'e ka saiala 'are gi sui?”

16Ala talasi Jesus 'e rono gera, ka olisi gera ka sae 'uri 'e, “Faalalauna lau iko lou 'are lau, 'are 'ala God 'e 'e kwate lau mae.

17Ioli 'e oga ka taua kwaiogalina God li, 'i lia kae saiai, ala 'are 'e lau faalalaua ioli 'alida gi gera la mae faasia God, 'o ma malata lau mola 'i talagu gi.

18Ala wale ka faarono mola 'alia 'are sulia malata lia gi 'i talala, 'i lia 'e oga mola 'ali ioli gi gera ka tafea. Ma wale 'e oga ioli gi gera ka tafea 'ada wale fo 'e keria mae li, 'i lia wale kwalaimoki, ma iko 'ali saiala kotona.”

19Sui Jesus ka sae lou 'uri 'e, “Moses ba 'e kwatea taki gi famiu. Ma iko ta ioli amiu 'ali tau mola sulia taki fo gi. Ma 'utaa 'e 'amu ka oga 'amu ka rauni lau 'ali lau mae?”

20Ma ioli fo gera logo ala lifi fo li, gera ka sae 'uri 'e, “'I'o la aloe 'are ta'a 'e io amu! Ite 'e oga rauni namu?”

21Jesus ka olisi gera 'uri 'e, “Lau guraa te wale ala Sabat atoa ala mamalona li, ma 'amu ka kwele rasua 'alia.

22-23Ma 'amu saiai Moses 'e kwatea te taki famiu, fala wela wale wawade 'amiu gi fala 'ole wale na (Ma iko lou Moses 'e fuli'aea, ma koko 'ualo 'amiu gi mae 'i lao.) Ma ala talasi 'oka fala 'ole wale na ala wela 'amiu gi li 'e toli lo ala Sabati, 'amu ka taua lo 'amiu, wasua fe atoa ala mamalona li ala Sabat 'ali ikoso 'ali 'amu 'oia taki Moses sulia 'ole wale na li. Ala 'e 'oka mola 'ala famiu fala 'ole wale na ala Sabat li, ma 'utaa mola 'e 'amu ka ogata'a fagu talasi ba lau guraa wale ba ala Sabati atoa ala mamalona li?

24Ikoso 'ali 'amu lokomalata sulia lioliona mola 'i maluma. Ma 'amu lokomalata sulia radana.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Nali ioli gera fia Jesus lo Christ

25Ma nali ioli 'i Jerusalem gera sae 'uri 'e, “Te wale 'e mola ba wale etaeta gi gera oga rauninala!

26Lio ga! Wale 'e 'e sae tafanae mola 'ala, ma iko 'ali gera ilia mola ta 'are olisia. Mala gera saiai tae ne, 'i lia lo Christ, wale ba God 'e filia fala faamurinala ioli gi li!

27Ma talasi Christ kae la mae, ikoso ta ioli 'ali saiala lifi kae la mae faasia. Ma wale 'e, gia sai mola 'aga ala lifi 'e la mae faasia.”

28Ala talasi fo, Jesus ka faalalau ioli gi 'i laola Luma Abu God. Ma ka sae ba'ela 'uri 'e, “'Uri'e ma 'amu sai kwalaimoki aagu, ma 'amu ka saiala lifi lau la mae faasia? Wasua ma iko 'ali lau la mae 'alia kwalaimoki na lau 'i talagu! Ma wale 'e 'e keri lau mae, 'e ilia 'are kwalaimoki gi sui, ma iko 'ali 'amu sai mola ala.

29Ma 'i lau, lau sai ala, sulia 'i lia lo 'e keri lau mae, ma laka la mae faasia.”

30Ala talasi fo, wale etaeta gi gera ka oga doinala, ma ka 'ato, sulia talasi lia iko 'ali dao 'ua 'ali gera ka tau 'urifo ala.

31Wasua gera ka oga taunala me 'are fo, afula nala ioli 'i laola logona fo li gera fakwalaimoki ala. Ma gera ka sae 'uri 'e, “Talifilia Christ mola 'e saiai ka fulia 'are mama'ala 'e 'i lia 'e fulida gi.”

32Ma talasi Farasi gi gera ronoa ioli gi gera nurunuru 'ada sulia Jesus 'urifo li, 'i gera failia fata abu ba'ela gi, gera ka keria ko nali wale lio folo gera ka folo galia Luma Abu God, 'ali gera ka daua ala talasi fo.

33Ma Jesus ka sae 'uri 'e, “Lakae io mola fae 'amiu sulia keme talasi dodoko, ma lakae oli lou 'agua 'i so'ela wale 'e 'e keri lau mae.

34Sui 'amu kae lio 'afi lau, ma kae 'ato 'ali 'amu dao tonagu. Sulia 'e 'ato 'ali 'amu dao ala lifi lakae io ai.”

35Ma wale etaeta Jiu gi li gera ka lokoi malata 'ada 'i safitada kwailiu 'uri 'e, “Wale 'e kae la fala 'i fe 'e ikoso 'ali gia lesia? 'Uri'e ma kae la fala falua Grik gi li, lifi la nali ioli gia gera io ai, 'ali ka faalalauda sui?

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

36Ma ka ilia lou gia kae lio 'afia ma ikoso 'ali gia lesia, sulia 'ato 'ali gia saiala daona ala lifi fo kae io ai. Taa 'i laola malatala talasi 'e sae 'urifo li?”

Aloe 'are Abu 'e malaa kwai mauri

37Ala fe atoa fafu'isi ala fanana fo li, fe atoa 'ilitoa ka tasa. Ma ala fe atoa fo, Jesus ka tatae ka ura, ma ka akwa ba'ela 'uri 'e, “Ta ioli mola 'ala 'e siligou, ka la mae 'i soegu 'ali ka gou 'ala.

38Ma ta ioli mola 'ala ka fakwalaimoki lau, 'i lia kae malaa 'are ba Geregerena Abu 'e ilia, ‘Kwai li maurina kae afe mae faasia maurinala.' ”

39Ma Jesus ka ilia 'are fo, sulia Aloe 'are Abu kae la mae fala ioli gera fakwalaimoki ala gi. Ala talasi fo, God iko 'ali kwatea 'ua mae Aloe 'are Abu fala ioli gera fakwalaimoki gi, sulia Jesus iko 'ali rae 'ua 'ali oli fala 'i laola 'ilitoana lia.

40Nali ioli ala logona fo, gera ronoa saenala Jesus, gera ka sae 'uri 'e, “Wale 'e 'i lia lo profet 'ilitoa ba gia maasia!”

41Ma nali ioli gera ka ilia, “'I lia Christ, wale ba God 'e filia fala faamurinala ioli gi li!” Ma nali ioli lou, gera ka ilia, “Wale filia ikoso 'ali la mae faasia 'i Galili!

42Sulia Geregerena Abu 'e ilia Christ kae futa mae ala kwalofa David walelitalona, ma kae futa 'i Betlehem, mae falua David 'e ba'ela mae ai.”

43Ma ioli fo gi, iko 'ali gera alua mola ta teke malata sulia Jesus.

44Ma na gula ala ioli gera oga rasua gera ka daua Jesus, wasua ma iko ta ioli 'ali taua mola ta 'are ala.

45Te wale lio folo ba gi iko 'ali gera daua mola Jesus, ma gera ka oli lo 'i so'ela fata abu ba'ela gi failia Farasi gi. Ma talasi gera dao lo, fata abu ba'ela gi failia Farasi gi gera ka sae 'uri 'e, “'Uta 'e iko 'ali moulu sakea mae?”

46Ma gera ka olisi 'uri 'e ada, “Meulu 'afero rasua 'alia sulia iko ta wale 'ali alaa 'urifo malaa 'i lia.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

47Ma Farasi gi gera ka sae 'uri 'e fadaulu, “Mala moulu fakwalaimoki lou
'amoulu ala kotona lia gi li tae ne?

48Iko ta wale ala wale etaeta gia gi 'o ma ta Farasi, 'ali gera fakwalaimoki mola
ala!

49Te logona fo mola gera fakwalaimoki ala. Ma iko 'ali gera sai mola ala taki
Moses gi. 'E 'urifo ma God kae kwaida.”

50Te wale ala Farasi gi ratala Nikodimas 'i lia ba 'e la la mae 'i so'ela Jesus 'i
lao, 'e sae 'uri 'e fala Farasi gi,

51“Taki gia gi ba 'e ilia ikoso 'ali gia loko kwaikwaina fala ta wale ala iko 'ali
gia rono 'oka ala saenala ka sui bui gia ka bi sakea mae fala loko kwaikwaina
fala.”

52Ma gera ka sae 'uri 'e fala Nikodimas, “'Urilali ma 'i'o lou na wale faasia 'i
Galili 'e? Ala ko idumia 'oka ala Geregerena Abu, ko lesia talamu. Profet 'ilitoa
'e gia maasia ikoso ke la mola mae faasia 'i Galili!”

Me geli tau wale

53Ioli gi sui gera oli lo fala luma gera gi,

John 8

1Ma Jesus ka rae fala gwaula fe uo la gera soia 'alia Olif.

2Ma 'i 'ofaedani ala fe atoa 'i buri, ka oli lou fala 'i laola Luma Abu God. Ma
logona ba'ela rasua, gera ka logo galia, ma ka gwauru 'i fua, ka faalalauda.

3Ma wale falalau ala taki gi li, failia Farasi gi, gera ka sakea mae te geli la
gera daua fafia tau wale na. Ma gera ka faa uraa 'i safitada.

4Ma gera ka sae 'uri 'e fala Jesus, “Wale li faalalauna, te geli 'e meulu daua
fafia tau wale na.

5Ma 'i laola taki Moses 'e kwatea faga gi, 'e ilia 'uri geli 'uri 'e, giaka 'uia 'alia
fau 'ali ka mae. Ma ta koe ilia sulia?”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Gera ilia 'are fo 'ali gera ka mailitonala 'ali gera ka daria ta me 'are 'ali gera suuafafia 'alia Jesus. Ma Jesus ka gwauru 'i wado, ka geregere 'alia 'u'ula 'i laola wado.

7Ma talasi gera soilidi mola 'ada, 'i lia ka tatae, ma ka sae 'uri 'e fada, “Ite amoulu iko 'ali taua ta 'are ta'a, 'i lia kae etae 'ui 'alia ta me fau.”

8Sui, ka gwauru lou, ma ka geregere lou 'i laola wado.

9Ma talasi gera ronoa me 'are fo li, io ma na ai 'e la la lo 'alaa, fuli'ae ala wale waro gi. Ma gera ka tafisia Jesus ka io lo talifilia failia geli fo 'e ura mola 'ala 'i lififo.

10Ma 'i lia ka tatae lou, ma ka sae 'uri 'e, “Geli 'e, wale ba gi, 'i gera lo 'i fe? 'E 'utaa? Iko ta wale ada 'ali ore lo 'ali ka loko kwaikwaina famu?”

11Ma geli fo ka olisia 'uri 'e, “Wale ba'ela, iko lo ta wale.” Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala, “Ma 'i lau wasua, ikoso 'ali lau loko kwaikwaina lou famu. 'O laa lo 'amua, ma fuli'ae 'i tara'ela ikoso taua lo ta 'are ta'a.”

Jesus lo madakwa na

12Jesus ka sae lou 'uri 'e fala Farasi gi, “'I lau 'e, lau malaa madakwana fala ioli gi 'i laola molagali 'e. Ioli 'e dona suli lau, ikoso 'ali liu 'i laola maerodo. 'I lia kae liu 'i laola madakwana, ma kae mauri firi.”

13Ma Farasi gi gera ka sae 'uri 'e fala, “'I'o 'amua 'i talamu lo 'o faarono suli 'o. Ma saenamu sulia 'o 'i talamu iko 'ali kwalaimoki.”

14Jesus ka sae 'uri 'e, “Iko mola. Wasua laka faarono suli lau talagu, 'are 'e lau ilida gi gera kwalaimoki, sulia lau saiala lifi lau la mae faasia, ma 'i fe lakae la fai. Ma iko 'ali 'amu sai mola ala lifi lau la mae faasia, ma lifi lakae la fai.

15'Amu lokomalata sulia malata ioli 'i laola molagali gi li mola. Ma 'i lau iko 'ali lau lokomalata ala ta ioli.

16Wasua ala laka lokomalata fala ta ioli, la kae lokomalata sulia malatana rada. Ikoso lau lokomalata ala ta ioli talifili lau, ma 'i 'ameroa sui Mama lo lia 'e keri lau mae lia kae galo fae lau.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Taki 'amiu gi gera ilia ka sui lo, ala rua wale gi daro sae fakwalaimokia ta me 'are, 'are la daro ilia 'e kwalaimoki.

18Lau faarono suli lau 'i talagu, failia Mama 'e 'e keri lau mae, 'i lia lou kae faarono suli lau."

19Sui, gera ka soilidia Jesus 'uri 'e, "'Uri'e ma mama 'o lia 'i fe?" Ma Jesus ka olisi gera 'uri 'e, "Iko 'ali 'amu saiagu 'o ma Mama lau wasua. Ala 'amu saiagu, 'amu ka sai lou ala Mama lau."

20Jesus ka ilia 'are 'e gi ala talasi kae faalalaua ioli gi 'i laola Luma Abu God, 'i laola tofui luma la gera alua kukufi 'are gera alua fala kwakwatena gera gi 'i laola. Ma ala talasi fo, iko ta ioli 'ali daua mola, sulia iko 'ali dao 'ua ala talasi lia.

'E 'ato 'ali 'amu la fala lifi lakae la ai

21Jesus ka sae lou 'uri 'e fada, "Lakae la, ma 'amu kae lio 'afi lau. Ma 'amu kae mae, ma God ikoso kwailufa mola 'alia ta'ana 'amiu gi. Ma 'e 'ato 'ali 'amu la fala lifi 'e lakae la fai."

22Ma wale etaeta Jiu gi li gera ka sae 'uri 'e, "'E ilia 'e 'ato 'ali gia la fala lifi fo 'i lia kae la ai. 'Urifo mala kae rauni lia 'ala 'i talala tae ne?"

23Jesus ka olisi 'uri 'e ada, "'Amu la mola mae faasia fofola wado. Ma 'i lau lau la mae faasia 'i nali. 'I 'amiu faasia molagali 'e. Ma 'i lau iko lou faasia molagali.

24'Are la fo, lau ilia ka sui lo 'amu kae mae, ma God ikoso kwailufa 'alia ta'ana 'amiu gi. 'E kwalaimoki lo, ala iko 'ali 'amu fakwalaimokia lia 'e 'I lau 'E, God ikoso kwailufa 'alia ta'ana 'amiu gi."

25Sui gera ka soilidia 'uri 'e, "'Uri'e ma 'i'o ite 'e?" Ma Jesus ka olisida ka sae 'uri 'e, "'I lau 'e lau malaa lo lia ba lau etae ilia lo famiu 'i laola faalalauna lau gi li.

26Lau too ala 'are afula rasua gi saiai laka ilida suli 'amiu fala lokokwaikwainamiu 'alida. Wale 'e keri lau mae, 'i lia wale kwalaimoki. Ma ta 'e ilia fagu, lia lou laka ilia fala ioli gi sui."

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

27Ma iko 'ali gera sai mola ala liafo Jesus 'e sae sulia Mama lia 'i nali li.

28Lia fo, ka sae 'uri 'e fada, “Talasi 'amu kae alu lau, Wela Wale li, 'i fofola 'ai rara folo, 'amu kae saiagu lia 'e 'I lau 'E. Ma ala talasi fo, 'amu kae bi saiai lia iko 'ali lau taua ta 'are sulia malatagu 'i talagu. Ma lau ilia mola 'are Mama 'e faalalau lau 'alida gi famiu.

29Ma Mama lo 'e keri lau mae, lia ka io fae lau sulia atoa gi. 'E iko 'ali 'e buri 'ali lau, dunala lau taua 'are 'e fababalafea sulia atoa gi li.”

30Ma ioli afula gi gera ka fakwalaimoki ala Jesus, talasi gera ronoa 'e ilia 'are fo gi li.

Jesus failia Abraham

31Sui Jesus ka sae 'uri 'e fala ioli Jiu gera fakwalaimoki ala gi, “Ala 'amu ka tau sulia falalauna lau gi, 'i 'amiu ioli li galona kwalaimoki lau gi.

32Ma 'amu kae saiala 'are kwalaimoki gi sulia God, ma 'are kwalaimoki sulia God gi kae kwate 'amu kae io sakwadola.”

33Gera ka olisia Jesus 'uri 'e, “'I 'amami ioli ala kwalofa Abraham gi li. Iko 'ali 'ami ke galogalo ulafu 'ua fala ta ioli. 'Uta 'e ko ilia 'ami ka io sakwadola?”

34Jesus ka sae lou 'uri 'e fada, “'Are kwalaimoki lakae ilia famiu. Ioli gera ronosulia falafala ta'a gi li, falafala ta'a fo gi lo 'e 'ilitoa fafida, ma gera ka galo ulafu lo 'ada 'i malula falafala ta'a fo gi.

35Ma ioli fo 'e io sakwadola, 'i lia ioli 'e futa ala kwalofa, ma ka too ala kwalaimokina fala iona 'i laola luma mama lia li. Ma ioli kae galo ulafu mola 'ala, 'i lia iko 'ali ioli kwalaimoki ala kwalofa li.

36Lia fo, ala 'i lau, Wela God, laka fasakwadola 'amiu, lia lo 'amu bi sakwadola kwalaimoki.

37Lau saiai 'i 'amiu wale ala kwalofa Abraham gi li. Ka 'urifo wasua ma, 'amu oga rauninagu, sulia iko 'ali 'amu oga mola tauna sulia faalalauna lau gi li.

38Lau sae sulia ta Mama lau 'e fatailida fagu. Ma 'amu ka taua ta gii mama 'amiu 'e ilida famiu.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

39Gera olisia Jesus 'uri 'e, “Mama 'amami lo Abraham!” Jesus ka sae 'uri 'e fada, “Ala 'i 'amiu kwalofa Abraham gi kwalaimoki, 'amu taua lou 'are ba 'e tauda gi.

40Lau ilia mola 'are kwalaimoki lau ronoa faasia God gi famiu sulia atoa gi. Wasua ma 'amu oga mola 'amiu rauninagu. Ma Abraham iko 'ali taua mola ta 'are 'urifo.

41'Amu taua mola 'amiu 'are mama 'amiu 'e tauda gi.” Gera ka sae 'uri 'e fala, “Talifilia God mola Mama 'amami, ma 'i 'amami wela kwalaimoki lia gi.”

42Jesus olisida ka sae 'uri 'e, “Ala God mama 'amiu kwalaimoki, 'amu ka kwaima aagu, sulia lau la mae faasia God, ma laka io fae 'amiu 'i lifi'e. Iko 'ali lau la mae sulia kwalaimoki na lau 'i talagu. God lo 'e keri lau mae.

43'Uta 'e iko 'ali 'amu rono raea malutala saenagu? 'E 'urifo sulia iko 'ali 'amu oga mola rononai.

44'I 'amiu 'e, mama 'amiu lo Saetan. Lia fo, 'amu ka oga lou taunala 'are lia 'e tauda gi. Saetan wale fala rau ioli na li sulia 'e fuli ka taua 'ua lo mae. Ma 'i lia ka raria kwalaimokina, sulia iko 'ali too ala ta kwalaimokina ala. Talasi kae kotofia ta ioli, falafala lia lo fo, dunala 'i lia wale fala kotona li lo, ma 'i lia lo mama ioli kotokoto gi li sui.

45Ma 'are kwalaimoki lakae ilia famiu, 'are la 'e taua iko 'ali 'amu oga mola fakwalaimoki nagu.

46Ma ite ioli amiu 'e saiai ka fatailia ta taa lau taua ka ta'a? Iko mola! Ma 'utaa 'e iko 'ali 'amu fakwalaimoki lau talasi lau ilia 'are kwalaimoki gi famiu?

47Ioli gera fuli mae 'i so'ela God gi, gera saiai gera ka rono sulia saenala. Ma 'i 'amiu, iko 'ali 'amu fuli mae ala God. Ma lia 'e taua iko 'ali 'amu fafurono.”

48Sui, gera ka sae 'uri 'e fala Jesus, “Me 'are ba 'ami ilia suli 'o 'e kwalaimoki lia ba 'ami ilia 'i'o wale faasia 'i Samaria, ma ko too ala aloe 'are ta'a.”

49Jesus 'e olisida ka sae 'uri 'e, “Iko mola, iko 'ali lau too ala ta aloe 'are ta'a. Ma lau fa'ilitoa Mama lau, wasua iko 'ali 'amu fa'ilitoa lau mola.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

50Ma iko 'ali lau oga mola ioli gi gera ka soi 'ilitoa agu. Mama lau 'ala 'e oga ioli gi gera ka soi 'ilitoa agu. Ma 'i lia lou kae loko kwaikwaina 'alia radana.

51'Are kwalaimoki lakae ilia famiu, ite ioli 'e tau sulia faalalauna lau, ikoso 'ali mae."

52Sui gera olisia Jesus gera ka sae 'uri 'e, "Meulu bi saiamu, lia 'e 'o too ala aloe 'are ta'a li! Sulia koko gia Abraham 'e mae lo, failia profet gi lou gera ka mae lo. 'Uta 'e ko ilia ala ioli ka tau sulia faalalauna 'o gi, ikoso 'ali mae?

53Koko gia Abraham lia wale 'ilitoa, wasua ma 'e mae lo. Ma 'i'o 'e, 'o fia 'uri 'o 'ilitoa ka liufia Abraham wani? Ma profet gi lou ba gera mae lo, 'urila ma 'o ili 'o 'alia ite?"

54Jesus ka olisi gera 'uri 'e, "Ala 'i lau mola lau soi 'ilitoa agu 'i talagu, 'urila 'ilitoana lau 'are gwaugwau mola 'ala. Ma wale 'e soi 'ilitoa agu lo mama lau, lia 'amu ilia 'i lia lo God 'amiu.

55Wasua, iko 'ali 'amu sai mola ala God. Ma 'i lau, lau saiala. Wasua ma ala laka ilia iko 'ali lau saiala, lakae malaa lou 'i 'amiu lia 'amu sai rasua ala koto na li. Ma lau sai 'oka rasua ala, ma laka tau sulia saenala.

56Ma koko 'amiu Abraham 'e babalafe rasua, sulia 'e lesia lo daonagu mae. 'E lesia ma ka babalafe rasua sulia."

57Ma gera ka sae lou 'uri 'e fala, "Awale! Lima akwala fe nali gi iko 'ali sui 'ua fafia futa namu, ma ko ilia 'o lesia lo Abraham wani?"

58Jesus ka olisi gera ka sae 'uri 'e, "'Are kwalaimoki lakae ilia famiu: Talasi Abraham iko 'ali futa 'ua, 'I lau 'E, lau io lo."

59Ala talasi fo, gera ka sakea lo fau gi fala 'uimailinala, dunala 'e sae 'urifo. Sui, ka agwa lo faasi gera, ma ka la lo faasia Luma Abu God.

John 9

Te wale maala 'e koro 'e lesia kwalaimokina God, ma Farasi gi maada 'e koro faasia lesinala kwalaimokina

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1Talasi Jesus 'e liliu 'ala, ka lesia te wale la maala 'e koro fuli lo mae ala talasi
'e futa ai.

2Ma wale li galona lia gi gera soilidia 'uri 'e, “Wale li faalalauna, ta'ana ite 'e
taua maala wale 'e ka koro fuli lo mae ala futanala? Abulo ta'ana lia 'ala 'i
talala gi 'o ma abulo ta'anala mama lia failia teite lia?”

3Ma Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, “Maa koro 'e taua, iko lou 'i fofola abulo
ta'ana lia 'i talala gi, ma iko lou abulo ta'anala mama lia 'o ma teite lia. Maala
'e koro 'ali 'amu ka lesia nanatana God kae galo ala.

4Ala talasi 'e dani 'ua, lakae taua lo galona God 'e 'e keri lau mae, 'e oga laka
taua. Sulia boni 'e garani lo, talasi ikoso ta ioli 'ali galo ai.

5Talasi lau io 'ua 'i laola molagali li, 'i lau lo madakwana fala ioli la molagali.”

6'I burila Jesus 'e ilia me 'are fo, ka nisu 'i laola me wado, ma ka bulia mamako
'alia nisula, ma ka 'usua 'alia maala wale fo.

7Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala, “'O la ko saua lo maamu 'i laola lamo 'i Saelom.”
(Rata fo, fadanai “Keria.”) Ma wale fo ka la ka saua lo maala, ma ka lio lo.

8Ma ioli ala falua lia li, failia ioli fo gera lesia lia ba kae suga suga 'are mola
'ala 'i lao, gera ka soilidida kwailiu, “'I lia wale ba 'e gwaugwauru ma ka suga
suga 'are mola 'ala 'e?”

9Ma nali ioli geraka sae 'uri 'e, “'I lia lo la.” Ma nali ioli lou gera ka sae 'uri 'e,
“Iko lou 'i lia 'e, wasua ma lesinala malaa lou wale ba.” Ma wale fo 'ala 'i talala
ka sae 'uri 'e, “'I lau lo wale ba 'e.”

10Ma gera ka soilidia, “'Uta maamu ka tafa lo 'urila wani?”

11Ma ka olisi 'uri 'e ada, “Te wale ba ratala Jesus lo 'e raunailia mamako, ma
ka 'usua 'alia maagu. Ma ka ilia fagu laka la, laka saua lo maagu 'i laola lamo
'i Saelom. Sui laka la, ma talasi lau saua mola maagu ka lio lo.”

12Ma gera ka soilidia lou 'uri 'e ala, “Ma 'i lia lo 'i fe wani?” Ma ka olisi 'uri 'e
ada, “Lau raria lou.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13'I burila, gera ka talaia lo wale fo 'i so'ela Farasi gi.

14Ma fe atoa fo Jesus 'e raunailia mamako li, ma ka guraa lo maala wale fo ai, fe atoa Sabat atoa ala mamalona li.

15Ma Farasi gi geraka soilidia lou wale fo, “'E tau 'utaa ko lio lo.” Ma ka sae 'uri 'e fada, “Jesus 'e alua mamako fafia maagu. Sui laka saua maagu, ma maagu ka lio lo.”

16Ma nali wale ala Farasi gi gera ka sae 'uri 'e, “Wale 'e taua me 'are 'e li, iko 'ali la lou mae faasia God, sulia 'e 'oia taki ala Sabat li, 'alia guranala wale 'e ala Sabat.” Ma nali wale lou gera sae 'uri 'e, “Iko, ma 'utaa mola 'e wale abulo ta'a 'uri 'e ka fulia 'are mama'ala ba'ela 'urifo gi?” Ma iko 'ali gera alua mola ta teke me malata sulia me 'are fo.

17Sui Farasi gi gera ka soilidi 'uri 'e lou ala wale fo, “'O ilia Jesus 'e guraa lo maamu, ta taa 'e koe ilia sulia?” Ma 'i lia ka sae 'uri 'e, “'I lia te profet.”

18Ma wale etaeta ala Jiu gi li, gera ka 'e'ela 'ali fakwalaimoki nala lia maala 'e korokoro mae 'i lao. Ma gera ka soia mae mama lia failia teite lia.

19Ma gera ka soilidi daroa 'uri 'e, “Wela 'amoroa lo 'e? Mora ilia 'uri maala 'e koro lo ala talasi 'e futa mae ai. Ma ta 'e taua ka lio lo ala talasi 'e?”

20Ma mama lia failia teite lia daro olisida 'uri 'e, “Mera saiai 'i lia wela 'ameroa, ma mera ka sai lou ai lia maala 'e koro 'ua lo mae ala talasi 'e futa ai.

21Wasua ma mera raria lou ta 'e kwate ma ka lio lo, 'o ma ite 'e tafalia maala. Moulu soilidi lia ko, sulia 'e ba'ela lo, ma ka talae alaa lo 'ala 'i talala!”

22Ma mama lia failia teite lia daro sae 'urifo sulia daro mau 'alia wale etaeta ala Jiu gi li. Sulia gera alafafia ka sui lo, 'ali ala ta ioli ka ilia Jesus lia Christ, wale ba God 'e filia, ikoso gera ala'alia ka ruu 'i laola luma fala foana gi li.

23Lia fo mama lia failia teite lia daro ka ilia, “'E ba'ela lo. Moulu soilidia ko!”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

24Sui gera ka soia lou mae wale ba maala 'e koro 'i lao, ma gera ka sae 'uri 'e fala, “'O alafuu 'i maala God koe ilia 'are kwalaimoki gi! Meulu saiai wale 'e 'i lia wale ta'a.”

25Ma wale fo ka olisi 'uri 'e ada, “Lau raria 'i lia ta wale ta'a 'o ma iko. Me 'are lau saiai mola 'e 'uri 'e, maagu 'e koro 'i lao, ma talasi 'e lau lio lo.”

26Ma gera ka soilidi lou 'uri 'e ala, “Ta 'e taua amu wani? Ma ka guraa 'utaa ala maamu?”

27Ma wale fo ka olisi 'uri 'e ada, “Lau ilia ka sui lo famiu ba, wasua ma iko 'ali 'amu ronoa mola. 'Uta 'e 'amu ka oga lou rononai? Mala moulu oga moulu ka fakwalaimoki ma moulu ka la lou sulia 'e.”

28Gera sae fafuta'a 'uri 'e ala, “'I'o waleli galona lia. Ma 'i 'ameulu waleli galona Moses gi 'ala.

29Sulia meulu saiai God 'e alaa fala Moses. Ma wale 'e, 'ami raria 'e la mae faasia 'i fe!”

30Ma wale fo ka olisi 'uri 'e ada, “Lau kwele rasua lo 'ali 'amoulu. Sulia 'e tafalia maagu, wasua ma moulu ka ilia iko 'ali 'amu sai mola ala 'i fe 'e la mae faasia.

31'I gia sui, gia saiai God ikoso ronoa wale ta'a gi. 'E ronoa 'ala ioli 'e gera soi 'ilitoa ala gi, ma gera ka taua 'are 'e oga 'ali gera ka tauda gi.

32Ka fuli 'ua lo mae ala fulinala molagali, iko 'ali gia roronoa 'ua ta ioli ka tafalia maala ioli maala 'e koro lo mae fuli ala talasi 'e futa mae ai.

33Ma ala wale 'e iko 'ali la mae faasia God, 'e 'ato ka taua ta 'are 'urifo.”

34Ma gera ka ogata'a rasua, ma gera ka sae 'uri 'e fala, “'O ba'ela mae 'i laola ta'ana fuli lo mae ala futanamu! 'Uta 'e ko oga koe faalalau 'ameulu 'amua?” Sui gera ka luia ikoso 'ali ruu 'i laola luma fala foana gi li.

35Sui Jesus ka ronoa gera tau 'urifo ala ke wale fo. Ma ka dao tonala ka sae 'uri 'e, “'Uri'e ma 'o fakwalaimoki ala Wela Wale li?”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

36Ma wale fo ka olisia 'uri 'e, “Arai, 'o faarono lau ite la, 'ali lau fakwalaimoki ala?”

37Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala, “'O lesia ka sui lo, ma 'i lia lo koe alaa failia ala talasi 'e.”

38Ma wale fo ka ilia, “Aofia, lau fakwalaimoki lo amu.” Ma ka boururu 'i fua 'i maala 'aela Jesus.

39Jesus ka sae 'uri 'e, “Lau la mae 'ali lau tolinia ioli ala molagali li 'alia rua logonae ioli gi. Na logonae ioli malaa ioli maa koro gi sulia iko 'ali gera saiala 'are kwalaimoki sulia God gi. Ioli la gi, la kae kwatea gerakae lio raea 'are kwalaimoki sulia God gi. Na logonae ioli gera fia 'uri gera lio raea 'are kwalaimoki sulia God gi. Lakae fatailia iko 'ali gera saiala 'are kwalaimoki sulia God gi.”

40Ma nali ioli ala Farasi gi lia gera io 'i lififo failia, gera ronoa 'e ilia me 'are fo, ma gera ka soilidia, “'Uri'e ma 'o ilia 'uri maameulu 'e koro lou 'e?”

41Ma Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, “Ala maamoulu ka koro 'urila God ikoso loko kwaikwaina famoulu, wasua 'amu ka abulo ta'a. Ma 'amu ilia 'amu lio raea 'are kwalaimoki gi. Lia lo kwatea God kae loko kwaikwaina famiu.”

John 10

Jesus wale li lio folo 'oka fala sipsip gi li

1Jesus ka sae fala wale li galona lia gi 'uri 'e, “'Are kwalaimoki la kae ilia famoulu, wale iko 'ali ruu sulia 'olofolo ala banisi sipsip gi li, ma ka ruu mola mae 'i burila banisi sipsip gi li, 'i lia wale belibeli.

2Ma wale 'e ruu ala 'olofolo li, 'i lia lo wale kwalaimoki kae lio sulia sipsip gi li.

3Wale lio folo ala 'olofolo li ka tafalia maala 'olofolo ala banisi li fala, ma sipsip gi gera ka rono raea linela, ma gera ka la mae 'i so'ela. 'I lia ka soia ratala sipsip lia gi, ma ka talaida 'i maluma.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Ma talasi kae talaia sipsip lia gi sui 'i maluma, 'i lia ka etaeta 'i laoada, ma gera ka liu 'i burila, sulia gera rono raea linela.

5Ma 'e 'ato gera ka la 'i burila ta wale mamata. Gera kae tafi faasia, sulia iko 'ali gera rono raea linela."

6Talasi Jesus 'e alaa 'alia tarifulaana 'e fada, iko 'ali daulu malinailia mola.

7Lia fo, Jesus ka sae lou 'uri 'e, "'Are kwalaimoki la kae ilia famoulu, 'i lau lo lau malaa 'olofolo fala sipsip gi 'ali gera ruu ai.

8Wale ba gera dao mae 'i lao agu gi, gera malaa wale belibeli gi, ma sipsip gi iko 'ali gera rono mola sulida.

9'I lau lau malaa maala 'olofolo fala ruuna li. Ite 'e ruu agu, lakae faamauria. 'I lia kae ruu mae ma kae latafa ma ka daria 'are 'oka gi.

10Ioli belibeli, 'e dao mola mae fala beli nala 'are gi ma fala rauiolina ma failia fafuta'a 'are na. Ma 'i lau lau dao mae 'ali 'amu ka too ala maurina la 'e 'oka ka tasa.

11"Lau malaa lou wale la 'e lio 'oka sulia sipsip gi. Ma laka marabe fala maena folosia sipsip lau gi li.

12Ma wale 'e galo mola fala folifolina li, sipsip gi iko lou 'are lia gi, talasi 'e lesia kui kwasi kae la mae, 'i lia kae tafisia lo sipsip gi, ma kae tafi lo 'ala. Ma kui kwasi ka la mae ka raunia sipsip gi, ma ka tagalae gera.

13Wale fo ka tafi lo 'ala sulia 'e galo mola fala folifolina, ma iko 'ali gerea mola sipsip fo gi.

14-15Lau lio 'oka sulia sipsip gi, ma laka marabe fala maena folosia sipsip lau gi li. Ma gera ka saiagu, ma laka sai lou ada, malaa lou Mama 'e saiagu, ma laka sai lou ala.

16Ma nali sipsip agu lou iko 'ali gera io 'ua 'i laola banisi. Ma lakae sakeda lou mae. Ma gera ka rono raea linegu. Ma gera kae io ruru 'i laola teke gwaegwae sipsip lau failia sipsip 'e gera etae io lo 'i lifi'e gi. Ma lakae lio sulida sui.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17“Mama 'e kwaima aagu, sulia lau marabe 'ali lau mae, ma 'ali lau mauri lou.

18Ikoso ta ioli 'ali rauni lau, ala ikoso 'ali lau ala 'ali lau fai. Ma lia lo kwaiogalina lau. Lau too ala nanatana fala kwate nagu 'i talagu fala maena ma fala maurina lou. Kwaikaena Mama lau fagu lo fo.”

19Ma ala talasi fo, ioli Jiu gi iko 'ali gera alua lo teke malata sulia Jesus 'i osiala 'are fo 'e ilida gi.

20Afulanada gera ilia, “Wale fo 'e kwekwe'ela, ma ka too ala aloe 'are ta'a. Ikoso 'ali 'amu ronosulia!”

21Ma nali ioli ada gera ka sae 'uri 'e, “Wale 'e too ala aloe 'are ta'a li, 'e 'ato ka sae 'uri 'e! Ma wale 'e too ala aloe 'are ta'a, 'e 'ato ka guraa ioli maada koro gi, ma gera ka lio lou!”

Ioli gi gera barasi 'alia Jesus

22Ala talasi ala boni la gwari li, ioli Jiu gi gera logo 'i Jerusalem fala Fanana ala fa abu nala Luma Abu God.

23Ma Jesus ka io lou 'i laola Luma Abu fo, ma ka liliu mola 'ala 'i laola taofa Solomon.

24Ma ala talasi ioli gi gera lesia, gera ka logo mae 'i so'ela, ma gera ka soilidia 'uri 'e, “'Ami faimaasi ka tekwa rasua lo. 'O ili rada ai famami! 'Uri'e ma 'i'o lo Christ, wale ba God 'e filia 'ali ka ranaa ioli gi li, 'o ma iko?”

25Jesus ka olisi 'uri 'e ada, “Lau ilia famiu ka sui lo, wasua ma iko 'ali 'amu oga mola fakwalaimoki nagu. Galona 'e lau tauda gi, Mama lau lo 'e ilia laka tauda, ma gera ka fatae lau lo.

26Wasua ma ikoso 'ali 'amu oga mola fakwalaimoki na, sulia 'i 'amiu iko lou sipsip lau gi.

27Sipsip lau gi gera rono raea linela saenagu, ma laka saiada, ma gera ka dona buriagu.

28Ma laka kwatea maurina firi fada, ikoso gera mae. Ma ka 'ato ta ioli ka lauda faasi lau.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

29Mama lau 'e kwatea sipsip 'e gi fagu, 'i lia 'e nanata ka liufia 'are gi sui. Ma ka 'ato ta ioli ka laua sipsip 'e gi faasi lia.

30'I lau failia Mama, 'i 'ameroa teke 'are mola."

31Ma talasi fo, ioli gi gera ka so fau lou mae, 'ali gera ka 'uia Jesus ka mae.

32Ma Jesus ka soilidi gera 'uri 'e, "'Amu lesia ka sui lo galona 'oka afula gi lau tauda faasia Mama. 'Uri'e ma galona 'utaa ala galona fo gi lo 'amu oga rauninagu fafia?"

33Ma gera ka olisi 'uri 'e ala, "Iko 'ali 'ami 'ui 'o fafia galona 'oka 'e 'o tauda gi. 'Ami oga 'ami ka 'ui 'o 'amami fafia lia 'o sae fawawadea God. Sulia 'i'o wale mola ma ko ilia 'i'o God!"

34Jesus ka olisi gera lou 'uri 'e, "Alaana gi gera io lo 'i laola Geregerena Abu 'amiu, God 'e sae 'uri 'e, "I 'amiu god gi.'

35Ma gia saiala 'are gi sui 'i laola Geregerena Abu, 'e kwalaimoki rasua sulia talasi gi sui. Ma God iko 'ali rero talasi 'e sae fala koko gia gi, ma ka soida 'alia god gi li.

36Ma 'i lau wale God 'e fili lau, ma ka keri lau mae 'i laola molagali li. Ma 'e 'utaa 'e 'amu ka ilia lau sae fawawadea God, talasi lau soi lau 'alia Wela lia li?

37Ala ikoso 'ali lau taua galona gi lia Mama lau 'e oga laka tauda, ikoso 'ali 'amu fakwalaimoki lau mola.

38Wasua ma ala laka taua galona Mama 'e ogada gi, 'amu ka fakwalaimoki 'amiu ala galona fo gi, wasua ikoso 'ali 'amu fakwalaimoki ala 'are 'e lau ilida famiu gi. Ala 'amu ka taua 'are 'e gi, 'amu kae sai 'oka ala lia Mama 'e io agu, ma 'i lau laka io lou ala Mama li."

39Ma talasi fo lou, gera oga geraka daua Jesus, wasua ma 'e agwa faasi gera.

40Ma Jesus ka oli lou ala gulae kwai 'i Jodan, ma ka io 'i lififo ala lifi ba John 'e fasiuabua ioli gi ai 'i lao.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

41Ma ioli afula rasua gi gera la mae 'i so'ela Jesus, ma gera ka alaa kwailiu ada 'i safitada 'uri 'e, “John iko 'ali taua mola tali 'are mama'ala, wasua ma 'are 'e ilia sulia wale 'e gi li, gera kwalaimoki sui mola.”

42Ma ioli afula gi ala lifi fo gera ka fakwalaimoki ala Jesus.

John 11

Maenala Lasaros

1Te wale ratala Lasaros 'e matai. Ma 'e io ala falua 'i Betani failia rua gelifae lia gi, Mary failia Mata.

2Mary ba 'e nikia waiwai si'ina fofo 'oka ala 'aela Jesus Aofia, ma ka 'usua 'alia ifula.

3Ma rua gelifae fo gi daro kwate saena 'afia Jesus 'uri 'e, “Aofia, wale ba 'o kwaima rasua ala 'e matai.”

4Ma talasi Jesus 'e ronoa me 'are fo li, ka sae 'uri 'e fala wale li galona lia gi, “Lasaros ikoso 'ali 'e mae mola 'alia mataina fo. Me mataina fo 'e taua 'ali ka fatailia 'ilitoana God, ma 'ali ioli gi gera kae faa 'ilitoa lau, Wela God, 'alia.”

5Ma Jesus 'e kwaima rasua ala Lasaros, failia rua gelifae lia gi Mata failia Mary.

6'Urifo wasua 'ala, talasi Jesus 'e ronoa Lasaros 'e matai lo, ka ke io lou 'ala ala lifi fo 'e io ai, sulia na rua fe atoa.

7Sui Jesus ka sae 'uri 'e fala wale li galona lia gi, “Golu oli lou fala 'i Judea.”

8Ma wale li galona lia gi daulu ka olisia 'uri 'e, “Waleli Falalauna, iko 'ali tekwa mola ko ba, ioli Jiu gi gera oga lo rauninamu 'alia 'uinamu 'alia fau. Ma ko oga lou koe oli lou 'i lififo?”

9Ma Jesus ka sae 'uri 'e, “'I laola teke fe atoa da'afi ka tala fuli'ae 'i 'ofaedani la la ka dao 'i raurafi. Ala ta ioli ka liu ala talasi da'afi 'e tala ai, 'e 'ato ka fotorae, sulia 'e lesia madakwanala molagali.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Wasua ma ala ta ioli kae liu 'i laola boni, 'i lia kae fotorae, sulia iko ta madakwana fala.”

11Ma Jesus ka sae lou 'uri 'e, “Wale kwaima ba golu Lasaros, 'e mo'osu lo, ma lakae la, 'ali lau fa adaa.”

12Ma wale li galona lia gi daulu ka olisia 'uri 'e, “Aofia, ala 'e mo'osu mola 'ala, 'e 'oka mola 'ala.”

13Ma malutala me saena fo Jesus 'e ilia Lasaros 'e mae lo fo. Wasua ma daulu fia 'uri 'e mo'osu kwalaimoki mola 'ala.

14Lia fo, Jesus ka faarono madakwa 'alia fadaulu 'uri 'e, “Lasaros 'e mae lo.

15Ma fala 'okana 'amiu, lau babalafe lia iko 'ali lau io failia, 'ali 'amu ka fakwalaimoki lau. Golu la 'i so'ela.”

16Tomas (lia gera soia 'alia 'I'iu) ka sae 'uri 'e fala wale li galona gi, “Golu la 'agaulu failia wale faalalau, 'ali golu mae lou failia!”

17Ma talasi Jesus 'e dao ai, fai fe atoa gi 'e sui lo 'i burila gera alomia lo Lasaros.

18Falua 'i Betani 'e io garania 'i Jerusalem, ka totolia olu mile gi mola.

19Ma ioli afula 'i Judea gi gera dao fala maa toonala Mata failia Mary, fala fababatoo nadaroa, sulia ai walefae daroa 'e mae lo.

20Ma talasi Mata 'e ronoa Jesus 'e dao mae ai, ka la fala lesinala. Ma Mary ka io 'ala 'i luma.

21Mata ka sae 'uri 'e fala Jesus, “Aofia, ala ko io io mola 'amua 'i lifi'e li, 'urilali ai walefae lau ikoso mae mola.

22Wasua ma, lau saiai talasi 'e wasua God 'e saiai ka kwatea mola 'ala ta taa koe sugaa ala.”

23Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala, “Ai walefae 'o kae mauri lou.”

24Ma Mata ka sae 'uri 'e fala Jesus, “Lau saiai kae mauri lou ala fe atoa fafu'isi.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala, “'I lau lo lakae taea ioli mae gi, ma laka kwatea lou mauri na fada. Ite mola 'ala 'e fakwalaimoki lau, 'i lia kae mauri lou, wasua ka mae lo 'ala.

26Ma ioli gera fakwalaimoki lau gi, gerakae too ala maurina firi, ma ikoso gera mae. 'Uri'e ma 'o fakwalaimokia me 'are 'e?”

27Ma Mata ka olisia 'uri 'e, “'Eo, Aofia. Lau fakwalaimokia 'i'o lo Christ, Wela God 'e la mae 'i laola molagali li.”

28Ma 'i burila Mata 'e ilia me 'are fo, ka oli, ma ka nurunuru fala geli fae lia Mary, ma ka sae 'uri 'e fala, “Wale li faalalauna 'e dao lo, ma 'e oga ka lesi'o.”

29Ma talasi Mary 'e ronoa me 'are fo li, ka tatae, ma ka la nainali 'i so'ela.

30Ma Jesus iko 'ali dao 'ua mae 'i falua, 'e io 'ua mola mae 'ala ala lifi ba Mata 'e dao tonala ai.

31Ma ioli gera io 'i luma failia Mary fala fababatoonala malatala, gera la lou 'i burila talasi gera lesia 'e tatae ma ka la nainali ko 'i maluma. Gera fia 'uria kae la 'i maala bao 'ali ka ani 'i lififo.

32Ma talasi Mary 'e dao ala lifi fo Jesus 'e io ai li, ka lesia ma ka bourur u 'i maala 'aela, ma ka sae 'uri 'e, “Aofia, ala ko io io mola 'amua 'i lifi'e li, ai walefae lau ikoso mae mola.”

33Ma Jesus ka lesia Mary 'e ani, failia ioli gera la mae failia gi gera ani lou, ma 'i lia ka kwaimalatai rasua.

34Ma Jesus ka soilidi gera 'uri 'e, “'I fe 'amu alua ai?” Gera ka olisi 'uri 'e ala, “Aofia, 'o la mae, 'ali 'o lesia.”

35Ma Jesus ka ani.

36Ma ioli Jiu gi gera ka sae kwailiu ada 'i safitada 'uri 'e, “'Amu lesia kwaimanaa ba'ela lia fala Lasaros!”

37Ma nali ioli ada gera sae 'uri 'e, “'E guraa ioli maada koro gi. 'Uri'e ma 'utaa iko 'ali famanoa Lasaros faasia maena?”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

38Jesus ka kwaimalatai rasua lou, ma ka la 'i maala bao. Bao fo, 'iguara la te abae fau ba'ela gera alua 'i maala.

39Ma Jesus ka sae nanata fada 'uri 'e, "'Amu lafua fau la!" Ma Mata gelifae wale 'e mae li, ka olisia 'uri 'e, "Aofia, fai fe atoa gi 'e sui lo 'i burila gera alua. Dao 'uri 'e, mala 'e si'ina wa'a lo!"

40Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala, "Lau ilia ka sui lo famu ba ala ko fakwalaimoki lau, koe lesia 'ilitoana God."

41Ma gera ka lafua fau fo. Sui Jesus ka lio ala ala fala 'i nali ma ka foa 'uri 'e, "Mama, lau batafe 'o sulia 'o fafurono mae fagu.

42Lau saiai 'o rono lau sulia atoa gi. Lau ilia me 'are 'e, 'ali ioli 'e gi gera ka fakwalaimoki ala lia 'e 'o keri lau mae."

43'I burila 'e ilia alaana fo gi, ka rii ba'ela 'uri 'e, "Lasaros, 'o latafa mae!"

44Ma wale fo 'e mae lo ka mauri lou, ma ka latafa lo mae 'i maluma. Ma rua 'aela gi, failia rua lima lia gi, gera buta 'alia toro fala 'afunala ioli mae gi li, failia maala gera buta lou. Ma Jesus ka sae 'uri 'e fada, "Moulu tatalia toro gi faasia, ma 'amu ka lugasia 'ali ma ka liu lo."

Gera lokoa rauninala Jesus
(Matthew 26:1-5; Mark 14:1-2; Luke 22:1-2)

45Ma ioli afula Jiu gi li gera dao mae 'i so'ela Mary, gera lesia 'are fo Jesus 'e taua, ma gera ka fakwalaimoki ala.

46Ma nali ioli ada, gera oli 'i so'ela Farasi gi, ma gera ka alaa sulia 'are fo Jesus 'e taua.

47Ma Farasi gi, failia fata abu ba'ela gi, gera ka logo fala lokoimalatana failia wale etaeta gi, ma gera ka sae 'uri 'e, "Ta lo golu kae taua ala wale 'e? Sulia 'are mama'ala afula gi 'e fulida.

48Ma ala golu ka ala 'alia wale 'e ka tau mola 'ala 'uri 'e, ioli afula gi gera kae fakwalaimoki ala, ma wale ba'ela gi faasia 'i Rom, gera kae ogata'a fagaulu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ma ala ka 'urifo lo, wale 'i Rom gi gera kae osia Luma Abu God, ma gera kae fafuta'a mae falua 'e gia!”

49Ma na wale ada ratala Kaeafas 'ilito'ola fata abu ala talasi fo li ka sae 'uri 'e, “Iko 'ali moulu sai mola ala ta 'are!

50Totolia moulu ka saiai lia 'e 'oka fala teke wale 'ali mae, 'ali ikoso gera raunia ioli gi sui?”

51Ma alaana fo Kaeafas 'e ilia iko lou 'are 'i malatala talifilia. Sulia 'i lia lo 'ilito'ola fata abu ala talasi fo li, ma lia fo God ka alua malata fo 'i liola. Ma alaana fo 'e ilia sulia Jesus kae mae fala rananala ioli Jiu gi li.

52Ma ikoso 'ali mae fala ioli Jiu gi li mola talifilida. Kae mae 'ali wela God gi sui lia gera io ala tolo 'i laola molagali gi li sui, gera ka logo failia Jiu gi, 'ali ka alua teke logona.

53Ma fuli'ae ala fe atoa fo Kaeafas 'e ilia me saena fo li gera ka fuli'ae lo lokomalatana fala rauninala Jesus.

54'I osiala me 'are fo, Jesus iko 'ali liu tafanae lo ala provins 'i Judea. Ala talasi fo, ka la faasia lifi fo, ma ka la failia wale li galona lia gi daulu ka la, daulu ka io ala falua 'i Ifrem garania lo abae lifi kwasi.

55Ala talasi fo, 'e garania lo atoa ala Fanana ala Daofae Liu na Jiu gi li. Ma ioli afula gi gera ka la ko fala 'i Jerusalem 'i laoala Fanana fo, fala fakwaganada fala fana na sulia falafala gera gi li.

56Ma ioli gi gera ka lio 'afia Jesus. Ma talasi fo, gera logo sui mae 'i laola Luma Abu God, gera ka soilidi gera kwailiu 'uri 'e, “'Uri'e ma moulu fia kae dao mae ala Fanana 'e? Mala iko mola 'e!”

57Gera sae 'urifo sulia fata abu ba'ela gi, failia Farasi gi, gera alu saena 'i so'ela ioli gi 'uri 'e, “Ala ta ioli ka saiala lifi Jesus 'e io ai, 'i lia ka faarono 'ameulu 'alia 'ali meulu daua.”

John 12

Mary 'e nikia waiwai 'i fofola 'aela Jesus

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

(Matthew 26:6-13; Mark 14:3-9)

1Olo fe atoa gi 'i laoala Fanana ala Daofae Liu na li, Jesus failia wale li galona lia gi daulu oli lou fala 'i Betani, mae falua Lasaros ba Jesus 'e faamauria faasia maena li.

2Gera rerei 'alia fana gi fala Jesus. Lasaros na wale lou ala ioli gera soia mae fala fana ruruna failia Jesus li. Ma Mata ka sake fana mae fada.

3Ma Mary ka sakea mae te be waiwai gera soia 'alia “nad,” folinai 'e ba'ela rasua. Mary ka sakea mae ka nikia 'i fofola 'aela Jesus fala faa 'ilitoanala. Sui Mary ka 'usua 'aela Jesus 'alia ifula. Ma talasi fo, luma fo ka fonu 'alia si'ina fofo nala waiwai 'oka fo.

4Ma Judas Iskariot, wale li galona ba kae kwatea Jesus fala malimae lia gi li, ka sae 'uri 'e,

5“'Uta iko 'ali 'e foli 'alia waiwai 'oka fo? Te waiwai fo ala ka foli 'alia, kae sakea seleni la gi 'e totolia folifolina teke wale ka galo fai sulia teke fe falisi li. Ma seleni fo 'e totolia ko sakea ko kwatea fala ioli siofa gi.”

6Judas 'e iko 'ali ilia me 'are fo, sulia 'e malata fala rananala ioli gera siofa gi. Ma sulia 'ala 'i lia te wale belibeli. Ma 'i lia lou wale fala liona sulia wai seleni daulu li. Ma talasi gi sui, 'e saiai ka fafuta'a mola 'ala seleni fo gi ala 'i talala.

7Ala talasi fo, Jesus ka sae 'uri 'e, “Moulu ala bolosinala geli 'e! 'E golia be waiwai 'e fala dalafinai 'alia rabegu ala talasi ala alominagu.

8Ma ioli siofa gi, gera kae io mola 'ada fae 'amiu sulia atoa gi. Ma 'i lau ikoso 'ali lau io tekwa fae 'amiu.”

Gera lokomalata fala rauninala Lasaros

9Ioli afula gi gera ronoa Jesus 'e io 'i Betani, ma gera ka la mae 'i so'ela. Iko 'ali gera la lou 'i osiala Jesus mola talifilia 'e io 'i falua fo. Ma gera la mae fala lesinala Lasaros ba Jesus 'e faamauria faasia maena li.

10-11Ma afulanala ioli Jiu gi, gera la lo faasia fata abu ba'ela gi, ma gera ka fakwalaimoki lo ala Jesus sulia 'e faamauria Lasaros faasia maena. Lia fo, fata

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

abu ba'ela gi gera ka lokomalata lou fala rauninala Lasaros malaa lou lia gera naia rauninala Jesus.

Jesus 'e ruu 'i Jerusalem malaa na walelitalona
(Matthew 21:1-11; Mark 11:1-11; Luke 19:28-40)

12Sui ala ruala fe atoa, ioli afula gera la mae ala Fanana ala Daofae Liu na li, gera ronoa Jesus 'e la mae fala 'i Jerusalem.

13Gera la, gera ka sakea mae 'abala baibai gi, ma gera ka la mae 'ali geraka dao tonala Jesus. Ma gera ka rii 'uri 'e, “Baatafea God! God 'o 'oilakitailia wale 'e la mae 'alia nanatana 'o li! God ka fa'oka waleli talona gia 'i Israel.”

14Ala talasi fo, Jesus ka sakea te dongki, ma ka tae mae 'i fofola. Me 'are fo 'e fakwalaimokia 'are ba Geregerena Abu 'e ilia 'uri 'e,

15“'I 'amiu ioli 'i Jerusalem gi, ikoso 'ali 'amu mau! 'Amu lesia waleli talona 'amiu 'e la mae 'i fofola kale dongki.”

16Ma talasi fo, wale li galona gi iko 'ali gera raea 'ua me 'are fo. Sui 'i burila Jesus 'e mauri lou ma ka oli fala 'i nali, daulu bi malata tonala Geregerena Abu sulia me 'are fo gera ka taua ala.

17Ma ioli gera io failia Jesus ala talasi 'e soia mae Lasaros faasia 'i laola bao ioli mae gi li ma ka kwatea ka mauri lou, gera faarono 'alia 'are fo fala ioli afula gi.

18Lia fo 'e taua ma ioli afula gi gera ka la mae, 'ali geraka dao tonala Jesus. Gera la sulia gera ronoa sui lia Jesus 'e fulia 'are mama'ala fo li.

19Ma talasi fo, Farasi gi gera ka sae 'ada 'uri 'e kwailiu 'i safitada, “'Amu lesia! Wasua golu ka lokomalata 'alia lioe wale afula gi, 'e 'ato lo. Sulia ioli afula gi gera la lo sulia wale fo!”

Ioli 'i Gris gi gera lio 'afia Jesus

20Nali ioli faasia 'i Gris, gera io lou 'i safitala ioli fo gera la mae fala 'i Jerusalem fala foana ala Fanana ala Daofae Liu na li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Gera la 'i so'ela Filip, wale faasia 'i Betsaeda 'i laola gulae tolo 'i Galili, ma gera ka sae 'uri 'e fala, “Meulu oga meulu ka lesia Jesus.”

22Sui Filip ka la, ma ka faronoa Andrew, ma daro ka la, daro ka faronoa Jesus.

23Ma Jesus ka olisi 'uri 'e adaroa, “Talasi lau, Wela Wale li, 'e dao lo 'ali God ka fatailia lo 'ilitoana lau.

24'Are kwalaimoki la kae ilia famoulu. Ala ta teke fufuae 'ai witi ikoso toli 'i laola wado ma ikoso 'ali mae, fufuae 'ai la ka io mola 'alia teke me fufuae witi. Ma ala ka mae lo, tara 'e bi alua fufuae 'are afula gi.

25Ma ala ta ioli ka lio ba'ela ala maurinala 'i talala, 'i lia kae mae mola 'ala. Ma ala ta ioli iko 'ali lio ba'ela ala maurinala 'i laola molagali 'e, 'i lia kae too ala maurina firi.

26Ma ta ioli 'e oga ka galo fagu, 'i lia ka liu suli lau, 'ali 'i lia ioli li galona kwalaimoki lau, ma ka io ala lifi la lau io ai. Ma Mama lau ka kwaiara ioli 'e galo fagu.

27“Ma talasi 'e, manogu 'e fii lau, ma ta taa 'e lakae ilia? Lakae sae 'uri 'e, ‘Mama, ikoso ala'alia 'ali talasi fo 'ali dao fafi lau'? 'E Iko. Sulia lia lo 'are lau la mae fai, 'ali lau liu lo 'i laola talasi fo ala famalifiina li.

28Mama, 'o faatalofa ratamu.” Ma talasi fo, te linae 'are ka sae mae faasia 'i nali 'uri 'e, “Lau sakea sui lo talona fala ratagu, ma lakae taua lou.”

29Ma logona fo gera ura 'i lififo li, gera ronoa line 'are fo, ma nali ioli ada gera ka ilia 'uria kurukuru sefo. Ma nali ioli gera ka sae 'uri 'e, “Ta eniselo te la 'e sae mae fala!”

30Sui Jesus ka sae 'uri 'e fada, “Line 'are fo 'e sae mae, 'e iko 'ali sae mae fala rananagu, 'e sae mae 'ala fala rana namiu.

31Ma talasii 'e dao lo fala God ka loko kwaikwaina fala ioli gi 'i laola molagali 'e. Ma ala talasi 'e, God 'e suarailia lo Saetan, wale ba'ela ala molagali 'e li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32Ma talasi gera kae farae lau ala 'ai rara folo li, lakae talaia mae ioli gi sui 'i soegu.”

33('E fatailia 'alia alaana 'e gi, me maena 'utaa kae mae 'alia.)

34Ma ioli gi gera ka sae 'uri 'e, “Geregerena Abu gia 'e ilia Christ kae mauri firi. 'Urilali ma 'utaa ko ilia gera kae taea Wela Wale li ala 'ai rara folo? Ma ite lo Wela Wale li?”

35Jesus ka olisi 'uri 'e ada, “Lau malaa madakwana ba'ela, ala talasi wawade 'e lau io 'ua fae 'amiu. Totolia 'amu ka ronosulia saenagu ala talasi 'e lau io 'ua fae 'amiu, 'ali 'amu ka lio raea tala 'oka. Sulia ioli 'e liu 'i laola mae rodo li, 'i lia 'e raria 'i fe kae la fai.

36Talasi madakwana 'e io 'ua fae 'amiu, 'amu ka fakwalaimoki ala, 'ali 'i 'amiu wela ala madakwana li.” Jesus 'e ilia 'are fo gi, sui ka la lo 'ala faasida, ma ka agwa lo 'ala faasida.

Ioli gi iko 'ali gera fakwalaimoki

37Wasua Jesus ka taua 'are mama'ala afula gi ma gera ka lesida, iko 'ali gera fakwalaimokia mola.

38Me 'are fo gi 'e 'urifo, 'ali ka fakwalaimokia alaana Aesea te profet ba 'e ilia lo mae 'i lao, lia ba 'e sae 'uri 'e, “Aofia, iko 'ali gera fakwalaimokia mola alaana 'e 'ami faatalo 'alida gi. Ma iko 'ali gera lio raea lou nanata na 'o, lia 'o fatailia fada.”

39Ioli gi iko 'ali gera fakwalaimokia Jesus, sulia Aesea 'e sae lou 'uri 'e:

40Aesea 'e ilia God 'e sae 'uri 'e, “Lau bolosia maada 'ali ikoso gera lesia ta 'e lau taua fada. Lau fanasia malatada 'ali ikoso gera saiala ta 'e lau taua fada. Lau tau 'urifo ada 'ali ikoso gera saiala bulusi na lou mae 'i soegu 'ali laka faamauri gera.”

41Aesea 'e ilia 'are gi sulia 'e lesia lo talona Jesus, ma ka sae sulia.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

42Wasua ka 'urifo, wale etaeta afula ala Jiu gi li gera fakwalaimoki ala Jesus. Wasua ma iko 'ali gera sae mola sulia fala ioli mamata gi, sulia gera maulia Farasi gi, tau ma gera bi luida faasia ruuna 'i laola luma fala foana gera gi li.

43Gera malata 'abero rasua 'ada sulia taunala 'are fala ioli mola ka babalafe fafia. Ma iko 'ali gera malata 'abero mola sulia taunala 'are 'alia God 'ali ka babalafe fafia.

44Ma Jesus ka sae ba'ela 'uri 'e, “Ala ta ioli 'e fakwalaimoki agu, 'i lia 'e fakwalaimoki lou God lia 'e keri lau mae.

45Ma ala ta ioli 'e leesi lau, 'i lia 'e lesia lo God lia 'e keri lau mae.

46Lau la mae 'i laola molagali 'e malaa madakwa na fala ioli gi, 'ali ite ioli 'e fakwalaimoki lau, ikoso gera io 'i laola maerodo.

47Ma ite ioli 'e ronoa saenagu, ma iko 'ali tau sulia, iko 'ali lau lokokwaikwaina fala, sulia iko 'ali lau la lou mae 'i laola molagali 'e fala lokokwaikwaina. Ma lau la mae 'agua fala faamurinala ioli gi.

48Ioli gera barasi 'ali lau gi, failia faalalauna lau gi, faalalauna fo gi lo kae io fala loko kwaikwaina fala ioli la gi li, ala atoa fafu'isi.

49'Are 'e 'e kwalaimoki, sulia talasi lau sae 'alia, iko 'ali lau sae sulia 'are sulia malatagu 'i talagu gi. Wasua ma Mama lau 'e 'e keri lau mae, 'i lia 'e ilia kwaikaena gi fagu laka ilida, ma laka sae sulida.

50Ma lau saiai, kwaikaena Mama lau gi li 'e kwatea maurina firi fala ioli gi. 'Are lau ilida gi, 'i gera lo 'are Mama lau 'e ilia fagu gi, 'ali lau faatalo 'alida.”

John 13

Jesus 'e saua 'aela wale li galona lia gi

1Fe atoa 'i lao ala Fanana ala Daofae Liu na li, Jesus ka sai lo ala talasi lia 'e garani dao lo 'ali ka la lo faasia molagali, ma ka oli 'i so'ela Mama lia. 'E kwaima rasua ala ioli li galona lia lia gera io lo 'i laola molagali 'e li, ma ka kwaima ada lala ka dao ala talasi 'e mae ai.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2Ma Jesus failia wale li galona lia gi, daulu fana 'adaulu raurafi. Ma Saetan ka alua lo me malata fo 'i laola liola Judas, wela Simon Iskariot, 'ali ka kwatea Jesus fala malimae lia gi.

3Ma Jesus 'e saiai liafo Mama lia 'e kwatea nanatana gi sui lo fala. Ma ka sai lou ai, lia 'e la mae faasia God, ma kae oli lou 'i so'ela God.

4Lia fo Jesus ka tatae faasia tarapapa, ma ka kalasua to'omi fafi lia, ma ka firia lo 'aba toro li 'usu rabe 'i abalola.

5Sui ka nikia kwai 'i laola dako, ma ka saua lo 'aela wale li galona lia gi, ma ka 'usua 'aeda 'alia 'aba toro fo 'e firia 'i abalola.

6Ma talasi 'e li dao ala Simon Peter, 'i lia ka sae 'uri 'e fala Jesus, “Aofia, 'uri koe saua dao 'aegu?”

7Ma Jesus ka olisia 'uri 'e, “Ala talasi 'e, 'o raria 'ua me 'are 'e la kae taua amu, wasua koe malinailia 'i buri.”

8Ma Peter ka sae 'uri 'e, “'I lau, ikoso 'ali ma koe saua 'aegu!” Ma Jesus ka olisia 'uri 'e, “Ala ikoso 'ali lau saua 'aemu, 'i'o iko ta wale li galona lau.”

9Ma Peter ka olisia 'uri 'e, “Aofia, ikoso saua mola 'aegu talifilia. Ma 'o saua lou limagu, failia gwaugu!”

10Jesus ka sae 'uri 'e, “Ite 'e sisiu ka sui lo, rabela 'e kwaga sui lo, ma ikoso 'ali siufia lou rabela sui. 'I lia ka saua mola 'aela. Moulu kwaga sui lo, ma teke wale mola amoulu iko 'ali kwaga.”

11Jesus 'e saiai ka sui lo ite kae foli 'alia fala malimae gi, ma lia fo ka sae 'uri 'e, “Moulu kwaga sui lo, ma teke wale mola amoulu 'e iko 'ali kwaga.”

12Ala talasi Jesus 'e saua 'aeda ka sui, ka rufia lou to'omi fafi lia, sui ka oli ka gwauru failida. Ma ka soilidida 'uri 'e, “'Uri'e ma moulu saiala malutala me 'are 'e lau taua famoulu?

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Fadanai 'e 'uri 'e: Moulu soi lau 'alia Wale li Faalalauna failia Aofia 'amiu, ma 'e rada rasua 'ali 'amu ka soi lau 'urifo, sulia 'i lau wale li faalalauna failia Aofia 'amiu.

14Ma sulia 'i lau wale li faalalauna failia Aofia 'amiu lau saua 'aemiu. 'I 'amiu lou 'amu ka tau lou 'urifo 'i matanamiu.

15Lau taua me 'are fo famoulu 'ali 'i 'amoulu lou moulu ka taua lou malaa lia 'e lau taua amoulu.

16'Are kwalaimoki la kae ilia famoulu, wale li galona iko 'ali 'ilitoa ka liufia wale ba'ela lia. Ma wale li sakesake saena, iko 'ali 'ilitoa liufia wale 'e keria.

17'Amu ka sai 'oka ala 'are 'e lau ilida famiu gi. Ma ala 'amu ka tau lou sulida, 'amu kae babalafe kwalaimoki.

18“Lau ilia 'are 'e gi iko lou famiu sui. Lau sai mola 'agua ala nalife ioli 'e lau filida. Ma lau saiai te wale amoulu kae kwate lau fala malimae lau gi, 'ali ka fakwalaimokia Geregerena Abu ba 'e sae 'uri 'e, ‘Te wale mera fana ruru ala berete lau li, 'i lia lou malimae lau.'

19Me 'are 'e iko 'ali dao 'ua mae, ma 'e 'oka 'ali lau ilia famoulu ala talasi 'e, 'ali ala talasi kae dao wasua, moulu kae fakwalaimoki lia 'e 'I lau 'E.

20'Are kwalaimoki la kae ilia famoulu, ta ioli mola 'ala 'e kwaloa ta ioli lau keria ko, 'i lia 'e kwalo lau lou. Ma ta ioli mola 'ala 'e kwalo lau, 'i lia 'e kwaloa lou God 'e 'e keri lau mae.”

Alaana sulia Judas
(Matthew 26:20-25; Mark 14:17-21; Luke 22:21-23)

21'I burila Jesus 'e sae 'urifo ka sui, 'i lia ka kwaimalatai rasua. Ma ka faarono madakwa lo 'alia fala wale li galona lia gi 'uri 'e, “'Are kwalaimoki la kae ilia famoulu. Te wale amoulu kae kwate lau fala malimae lau gi.”

22Ala talasi fo, wale li galona gi daulu ka bubu kwailiu lo fadaulu, sulia iko 'ali daulu saiala ite fo Jesus 'e sae sulia.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23Ma na wale ala wale li galona lia gi, wale Jesus 'e kwaima ala, 'i lia 'e gwauru garania Jesus.

24Ma Simon Peter ka fairalo fala wale li galona fo, 'ali ka soilidia Jesus 'afia ite fo 'e sae sulia.

25Wale li galona fo ka 'idu garania ko Jesus, ma ka nurunuru 'uri 'e fala, “Aofia, ite wale laa 'o sae sulia?”

26Jesus ka olisia 'uri 'e, “Wale lakae saua berete 'i laola teui sulu ma la kae kwatea fala. Wale lakae taua me 'are fo fala, 'i lia lo wale la.” Ma talasi Jesus 'e saua berete 'i laola teui sulu ka sui, ka kwatea fala Judas wela Simon Iskariot.

27Ala talasi fo mola Judas ka sakea lo berete fo, Saetan ka rufia lo. Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala, “'O tau nainali failia me 'are koe taua.”

28Ma wale li galona gera gwauru galia tarapapa gi li, gera ka raria malutala me 'are fo Jesus 'e ilia fala Judas.

29Ma sulia Judas wale 'e lio sulia wai seleni daulu li, nali ai ala wale li galona gi gera fia 'uria Jesus 'e ilia fala Judas, 'ali la ka folia mae tali fana daulu boboo fai fala fanana fo, 'o ma ka la ka sakea mae tali 'are 'ali daulu ka kwatea fala ioli siofa gi.

30'I burila Judas 'e sakea lo me berete fo, ka latafa nainali lo 'i maluma. Ma ala talasi fo 'e rodo lo.

'Amu ka kwaima amiu talamiu 'i matanamiu

31Talasi Judas 'e la lo, Jesus ka sae 'uri 'e, “Talasi 'e dao lo 'alia Wela Wale li ka ruu 'i laola talona 'ilitoa lia, ma God kae sakea talona ba'ela 'alia 'are kae fuli ala Wela lia li.

32Ma ala talona 'ilitoa God kae fatae agu, God kae fatae nainali ala talona 'ilitoa lau 'alia 'i lia talala.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

33Alae wela lau, ikoso lau io tekwa lo fae 'amiu. 'Amu kae lio 'afi lau, wasua ma la kae ilia famoulu 'are ba lau ilia lo fala wale etaeta ala Jiu gi li lia ba 'e 'uri 'e, “'Ato 'amu ka la ala lifi 'e la kae la ai.'

34Ma taki fa'alu la kae kwatea famoulu 'e 'uri 'e: 'Amu ka kwaima amiu talamiu 'i matanamiu kwailiu, malaa lou lia 'e lau kwaima amiu.

35Ma ala 'amu too ala kwaimanaa famiu talamiu kwailiu, ioli gi sui gera kae saiai lia 'i 'amiu ioli li galona lau gi.”

Peter kae tofe 'alia Jesus
(Matthew 26:31-35; Mark 14:27-31; Luke 22:31-34)

36Sui Simon Peter ka soilidia Jesus 'uri 'e, “Aofia, 'i fe 'e koe la fai?” Jesus ka olisia 'uri 'e, “Lifi 'e lakae la fai, iko 'ali 'amu saiala laa na fae lau fai. Wasua ma ta fe atoa, 'amu kae la mae 'i burigu.”

37Sui Peter ka soilidi lou 'uri 'e, “Aofia, ta 'e taua ma ka 'ato fameulu fala laa na fae'o ala talasi 'e li? Sulia lau rerei lo fala maena bolosi 'o.”

38Jesus 'e olisia ka sae 'uri 'e fala, “'Uri'e ma 'o rerei kwalaimoki fala maena bolosi lau wani? 'Are kwalaimoki la kae ilia famu. 'I laoala karai kae ani, koe ilia olu me talasi gi 'uri iko 'ali 'o sai agu.”

John 14

Jesus mola tala fala laa na 'i so'ela God Mama

1Jesus ka sae 'uri 'e fala wale li galona lia gi, “Ikoso moulu malata 'abero ma malatamoulu ikoso toli. 'Amu ka fitoo ala God, ma 'amu ka fito lou agu.

2Sulia lifi afula li io gi 'i laola luma Mama lau li. Ma lakae la 'ali lau rerei 'alia lifi famiu. 'Ato 'ali lau ilia 'are 'e famiu, ala 'e iko 'ali kwalaimoki.

3Ma talasi lakae la, ma laka rerei 'alia lifi famiu, ka sui lakae oli mae ma laka talai 'amiu fagu 'i talagu, 'ali lifi lau io ai, 'amu kae io lou ai.

4Ma moulu sai mola 'amoulu ala tala 'e laa fala lifi 'e lakae la fai li.”

5Ma Tomas ka sae 'uri 'e, “Aofia, meulu raria lifi la koe la fai. 'Uri'e ma meulu kae sai 'utaa ala tala la wani?”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Ma Jesus ka olisia 'uri 'e, “'I lau mola teke Tala li liu, teke Kwalaimokina, ma teke Maurina. Ikoso ta ioli 'ali la 'i so'ela God Mama ala iko 'ali ruu agu.

7Ma ala 'amu ka sai kwalaimoki agu, 'amu sai lou ala Mama lau. Fuli ala talasi 'e ka la 'alaa, moulu sai lo ala Mama lau, ma moulu ka lesia lo.”

8Ma Filip ka sae 'uri 'e, “Aofia, 'ami oga ko fatailia ga Mama famami.”

9Ma Jesus ka olisia 'uri 'e, “Filip, lau io fae 'amoulu ka tekwa lo, ma iko 'ali 'o sai 'ua agu 'e? Ma ta ioli mola 'ala 'e leesi lau, 'i lia 'e lesia lo Mama lou. Ma 'utaa 'e ko ilia 'ali lau fatailia lou Mama lau?

10'Uri'e ma iko 'ali 'o fakwalaimokia mola lia 'e lau io ala Mama, ma Mama lou ka io agu? Alaana 'e lau ilida famiu gi, iko lou alaana lau gi 'i talagu. Mama 'e 'e io agu 'e taua galona lia gi 'ali lau.

11'Amu ka fakwalaimoki agu talasi lau ilia lau io ala Mama li, ma Mama ka io agu. Ala iko, 'amu ka fakwalaimoki agu 'i fofola galona 'e lau tauda gi.

12'Are kwalaimoki lakae ilia famoulu, ala ta ioli mola 'ala ka fitoo agu, 'i lia ka taua lou galona 'e lau tauda gi. Ma 'i lia ka taua lou galona la gi gera ba'ela lou, sulia la kae la 'i so'ela Mama.

13Ma ta 'are mola 'ala moulu ka sugaa ala Mama osiala 'i 'amoulu wale li galona lau gi, lakae taua, 'ali talasi ioli gi gera ka lesia, gera ka lio raea Mama 'e 'ilitoa ka tasa.

14Ma ta 'are mola 'ala 'amu ka suga lia fai fofola 'i 'amiu ioli lau gi, lakae tauda famiu.”

Kwaimana ma ronona sulia Jesus

15Jesus ka sae lou 'uri 'e, “Ala 'amu kwaima aagu, 'amu ka ronosulia kwaikaena lau gi.

16Lakae sugaa Mama, ma 'i lia kae kwatea mae Wale li kwairanai famiu, ma 'i lia kae io talau fae 'amiu.

17'I lia Aloe 'are Abu kae fatailia kwalaimokina sulia God. Ma ioli iko 'ali gera fakwalaimoki gi, ikoso gera kwaloa mola, sulia iko 'ali gera lesia, ma iko 'ali

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gera sai mola ala. Ma 'i 'amiu 'amu sai lo ala, sulia 'e io fae 'amiu, ma kae io 'i laola manomiu.

18“Talasi lakae la, 'ato 'ali lau tafisi 'amiu malaa wela ilamae gi. Lakae oli lou mae 'i soemiu.

19Keme talasi wawade mola 'e ore, ioli 'e iko 'ali gera fakwalaimoki gi, ikoso gera leesi lau lo. Ma 'i 'amiu 'e, 'amu kae leesi lau lou 'amiu. Ma sulia lau mauri, 'amu kae mauri lou.

20Ma talasi lakae mauri lou, 'amu kae saiai lia lau io 'ado failia Mama lau, ma 'amu kae io 'ado lou fae lau, ma laka io 'ado fae 'amiu.

21“Ma ta ioli mola 'ala 'e ronosulia kwaikaena lau gi, 'i lia lo ioli 'e kwaima aagu. Ma ta ioli mola 'ala 'e kwaima aagu, Mama lau ka kwaima lou ala, ma 'i lau wasua lau kwaima lou ala, ma la kae fatae lau talagu fala.”

22Judas (iko lou Iskariot) ka soilidia 'uri 'e, “Aofia, 'utaa 'e 'i 'ameulu mola meulu saiala leesinamu, ma ioli 'e iko 'ali gera fakwalaimoki gi ikoso 'ali gera leesi 'o?”

23Jesus ka olisia 'uri 'e, “Ala ta ioli 'e kwaima agu, 'i lia kae ronosulia faalalauna lau gi. Ma Mama lau kae kwaima ala, ma Mama lau, mera kae la mae 'i so'ela, ma mera ka io failia.

24Ma ite ioli iko 'ali kwaima agu, 'i lia ikoso ronosulia faalalauna lau gi. Ma faalalauna lau gi lia 'amu ronoda, iko lou 'are lau 'i talagu gi. Sulia gera fuli mae faasia Mama 'e 'e keri lau mae.

25“Lau ilia 'are 'e gi famiu ala talasi lau io 'ua fae 'amiu.

26Mama lau kae kwatea mae Aloe 'are Abu 'alia ratagu, 'ali 'e rana 'amiu. 'I lia kae faalalau 'amiu 'alia 'are gi sui, ma ka faalalau 'amiu 'ali 'amu malata tonala 'are lau faarono 'amiu lo 'alida 'i lao gi sui.

27“Lau tafisia lo babatoona lau famiu. Babatoona 'e lau kwatea famiu, 'e iko 'ali malaa aroarona 'i laola molagali li. Lia fo, ikoso 'ali 'amu malata fiitala, ma ikoso 'ali 'amu mau.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28'Amu ronoa sui lo saenagu ba 'uri 'e, ‘Lakae la, ma lakae oli lou mae 'i soemiu.' Ala 'amu ka kwaima agu, 'amu ka babalafe sulia la kae la 'i so'ela Mama, sulia 'i lia 'e 'ilitoa ka tasa liufi lau.

29Lau ilia lo 'are 'e gi, sui buri gera ka bi fuli, 'ali ala talasi gera kae fuli ai, 'amu ka fakwalaimoki.

30Ikoso 'ali lau alaa tekwa lou fae 'amiu, sulia Saetan wale ba'ela ala molagali 'e li, 'e garani dao lo mae. Wasua ma 'e iko 'ali 'ilitoa fafi lau.

31Ma 'i lau talagu, laka taua 'are gi sui sulia ta lo Mama lau 'e ilia fagu fala taunai, 'ali ioli ala molagali 'e li gera ka saiai lau kwaima ala Mama lau. “Golu tatae, golu ka la lo faasia 'i lifi 'e.”

John 15

Jesus 'e malaa tali 'ai grep kwalaimoki

1Jesus ka sae lou 'uri 'e fala wale li galona lia gi, “'I lau tali 'ai grep kwalaimoki, ma Mama lau wale 'e galo ala raku li.

2Ma 'e saiai ka tofua rarae 'ai iko 'ali gera funu gi faasi lau, ma ka galea rarae 'ai gera funu gi, 'ali gera ka funu 'oka.

3Ma 'i 'amoulu moulu kwaga sui lo 'alia faalalauna lau famoulu gi.

4'Amu ka io agu, 'ali lau io lou amiu. Rarae 'ai 'e 'ato ka funu 'ala 'i talala, ala iko 'ali 'e io lado ala tali 'ai. Ma ka 'urifo lou amiu, 'e 'ato 'amu ka taua 'are 'oka gi, ala iko 'ali 'amu io agu.

5“'I lau lo tali 'ai grep, ma 'i 'amiu rarae 'ai gi. Ma ioli 'e io agu ma laka io ala 'e saiai ka funu 'alia fuae grep afula gi. Ma ala iko 'ali 'amu io agu, 'e 'ato 'amu ka taua ta 'are 'oka.

6Ma ioli iko 'ali io agu, 'e malaa na rarae 'ai gera 'ui 'alia ma ka mae. Ma rarae 'ai 'urifo gi, gera ka sakeda, ma gerakae 'ui 'alida 'i laola dunaa ka 'agofida.

7Ma ala 'amu ka io agu, ma saenagu ka io talau amiu, 'amu ka sugaa ta 'are mola 'ala 'amu oga, ma lakae kwatea famiu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8Ma galona 'oka afula 'e 'amu tauda gi, kae fatailia 'ilitoana Mama lau li. Ma kae fatailia lou 'i 'amiu wale li galona lau gi.

9Lau kwaima amiu ka malaa lou Mama lau 'e kwaima aagu. Lia fo, 'amu ka io talau 'i laola kwaimanaa lau.

10Ma ala 'amu ka ronosulia kwaikaena lau gi, 'amu kae io talau 'i laola kwaimaana lau, malaa lou lia 'e lau ronosulia kwaikaena Mama lau gi li, ma laka io talau lou 'i laola kwaimaana lia li.

11Lau ilia 'are 'e gi famiu 'ali ma babalafena lau ka io amiu ma babalafena 'amiu ka 'afu.

12Ma kwaikaena lau famiu 'e 'uri 'e: 'Amu ka kwaima amiu talamiu 'i matanamiu, ka malaa lou lau kwaima amiu.

13Iko ta kwaimaana 'ali liufia kwaimaana la wale ka kwatea maurinala fala kwaima lia gi, 'ali ka faamaurida.

14Ma 'i 'amiu kwaima lau gi, ala 'amu ka ronosulia kwaikaena lau gi li.

15Ma iko 'ali lau soi 'amiu 'alia ioli li galona gi, sulia ioli li galona ikoso saiala 'are wale ba'ela lia kae tautauda gi. Lau soi 'amiu 'alia kwaima lau gi 'ala, sulia lau faarono 'amiu sui lo 'alia 'are gi sui lia lau ronoa faasia Mama lau.

16Ma iko 'ali 'amu fili lau, 'i lau lo lau fili 'amiu, 'ali 'amu ka taua 'are 'oka afula gi, malaa 'ai fo 'e funu 'oka 'alia fuae 'are kae io talau. Ma Mama kae kwatea ta 'are mola 'ala 'amu ka sugaa ala, sulia 'i 'amiu wale li galona lau gi.

17Ma kwaikaena lau famiu 'e 'uri 'e: 'Amu ka kwaima amiu talamiu 'i safitamiu.

Ioli la molagali kae lio ta'a amiu

18“Ala ioli 'i laola molagali 'e li gera ka lio ta'a amiu, 'amu ka malata tonala lia gera etae lio ta'a lou agu 'i lao.

19Ala 'i 'amiu nali ioli ta'a lou 'i laola molagali 'e, gera kae kwaima amiu, suli 'amu malaa 'i gera lou. Wasua ma lau fili 'amiu sui lo, 'ali 'amu ka mamata faasia ioli ta'a gi 'i laola molagali. Ikoso 'ali 'amu io lou malaa 'i gera, ma lia 'e taua ikoso gera oga 'amiu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20'Amu ka malata tonala 'are ba lau ilida ka sui lo famiu gi. ‘Ioli li galona 'e iko 'ali 'ilitoa ala wale ba'ela lia.' Sulia gera malakwaita agu, gera kae malakwaita lou amiu. Ma nali ioli gera ronosulia saenagu, ma kae 'urifo lou famiu, tali ioli kae rono lou sulia saenamiu.

21Ma gerakae malakwaita amiu, sulia 'i 'amiu ioli lau gi. Gera kae tau lou 'urifo sulia iko 'ali gera saiala God 'e 'e keri lau mae.

22Ma ala ikoso lau la la mae 'i laola molagali li, ma ikoso 'ali lau faarono gera 'alia li, ikoso gera mau 'alia tau ta'ana. Ma talasi 'e, 'e 'ato lo fala ioli ka ilia iko 'ali rero, sulia lau la mae, ma laka ilia ka sui lo fada.

23Ma ta ioli 'e barasi 'ali lau, 'i lia 'e barasi lou 'alia Mama lau.

24Lau fulia 'are la gi iko ta wale 'ali fulida 'i lao. Gera lesia lau fulia 'are fo gi, geraka mau 'alia tau ta'ana gera gi, ma gera ka lio ta'a lo 'ada agu failia Mama lau.

25'Are 'e 'e fuli, 'ali Geregerena ala Taki gera gi li ka kwalaimoki 'alia alaana ba 'e sae 'uri 'e, ‘Gera barasi gwaugwau mola 'ada 'ali lau.'

26“Aloe 'are Abu kae la mae ma kae rana 'amiu. Ma 'i lia kae fatailia 'are kwalaimoki gi sulia God. Lakae kwatea mae 'i soemiu faasia Mama lau. Ala talasi kae la mae, 'i lia kae sae fakwalaimoki lau famiu.

27Ma 'i 'amiu lou 'amu ka sae fakwalaimoki suli lau, sulia gia io ruru fuli lo mae ala talasi lau fuli'ae ala galona lau li.”

John 16

1Jesus ka sae lou 'uri 'e, “Lakae ilia lo 'are 'e gi famiu, 'ali fitoona 'amiu ka nasi.

2Gera kae bolosi 'amiu faasia ruuna 'i laola luma fala foana gera gi li. Ma kae dao ala talasi la, ala ta ioli ka rauni 'amiu 'amu ka mae, 'i lia ka fia 'uria 'e taua 'are la God 'e oga.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3Ioli fo gi, gera kae taua 'are fo gi amiu, sulia iko 'ali gera saiala Mama lau, ma iko 'ali gera sai lou agu.

4Ma lau ilia lo 'agua 'are 'e gi famiu, 'ali ala talasi gera fuli'ae fala taunala 'are 'e gi amiu, 'amu ka malata tonala alaana ba lau ilida lo famiu gi.”

Galonala Aloe 'are Abu

Jesus ka sae lou 'uri 'e, “Iko 'ali lau ilia mae 'are 'e gi famiu 'i lao, sulia lau io 'ua fae 'amiu.

5Ma ala talasi 'e, lau garani oli lo 'i so'ela God 'e 'e keri lau mae. Ka 'urifo wasua iko ta ioli amoulu 'ali soilidi lau 'ua sulia 'i fe 'e lakae la fai.

6Ala talasi 'e, malatamiu 'e kwaimalatai rasua, sulia lau ilia lo 'are 'e gi famiu.

7Ma la kae ilia 'are kwalaimoki famiu, 'e 'oka rasua famiu 'ali lau la faasi 'amiu 'urifo. Sulia ala ikoso 'ali lau la, Aloe 'are Abu 'e kae la mae fala rananamiu, ikoso la mola mae 'i soemiu. Ma talasi lakae la, lakae keria mae 'i soemiu.

8Talasi kae dao mae, 'i lia kae bulusia malatala ioli la molagali 'alia fatailinala rerona ala tau ta'ana li, rada na, ma kwaikwaina:

9ala gulagula ala tau ta'ana li, 'i osiala ioli iko 'ali gera fakwalaimoki agu;

10ala gulagula ala rada na li, sulia lakae la 'i soela Mama ma ikoso 'ali 'amu leesi lau lou;

11ma ala gulagula ala kwaikwaina li, sulia God 'e kwaia siu lo wale ta'a 'e 'ilitoa fafia molagali 'e li.

12“Lau too 'ala 'are afula rasua gi fala ilinali famiu, wasua ma iko 'ali 'amu totolia rononali sui ala talasi 'e.

13Wasua ma ala talasi Aloe 'are Abu kae dao mae, 'i lia kae faalalau 'amiu 'alia kwalaimokina, ma 'i lia kae fatailia 'are gi sui famiu. Ma 'i lia ikoso sae 'ala 'i talala, ma kae sae sulia 'are 'e ronoda faasia God gi. Ma 'i lia kae sae sulia 'are kae dao mae gi.

14'I lia ka fa'ilitoa lau, sulia kae sakea alaana lau gi, ma ka faarono 'amiu 'alida.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Ma 'are Mama lau gi sui 'are lau gi lou. Lia ba laka ilia Aloe 'are Abu kae sakea alaana lau gi ma ka faarono 'amiu 'alida.”

Kwaimalataina kae olisi 'alia babalafena

16Jesus ka sae lou 'uri 'e, “Ala keme talasi dodoko lou, ikoso 'ali 'amu leesi lau lo. Sui ala keme talasi dodoko lou, 'amu kae leesi lau lou.”

17Ma nali wale li galona lia gera ka soilidi matanadaulu kwailiu 'uri 'e, “Ta 'e malutala alaana 'e 'e ilia, ‘Ala talasi dodoko ikoso 'ali 'amu leesi lau, ma ala keme talasi dodoko lou, 'amu kae leesi lau lou?' Ma ka ilia lou, ‘Ikoso moulu leesi lau sulia la kae la 'i so'ela Mama.' ”

18Ma wale li galona lia gi gera ka soilidi kwailiu 'i matanada, “Ta 'e malutala me alaana 'e, ‘Ala talasi dodoko?' Golu raria ta 'e 'e sae sulia.”

19Sui Jesus ka saiai daulu oga daulu ka soilidia, ma ka sae 'uri 'e fadaulu, “Moulu malata sulia 'are ba lau ilia, ‘Ala talasi dodoko, ikoso 'ali moulu leesi lau. Ma ala keme talasi dodoko lou, moulu kae leesi lau lou.' 'Uri'e ma me 'are fo fo 'amu kae soilidi 'amiu 'i talamiu sulia?

20'Are kwalaimoki la kae ilia famoulu. Ala talasi fo, 'amu kae 'ofii ma 'amu kae aani. Wasua ma ioli ta'a ala molagali gi li, gera kae babalafe 'ada. 'Amu kae kwaimalatai, sui 'i burila kwaimalatainamiu kae sui, 'amu kae babalafe lou.

21'Amu saiala talasi geli kae garani faafuta ai, 'i lia kae kwaimalatai, sulia 'e dao lo ala talasi ala rabefiina li. Wasua ma talasi 'e faafutaa wela ka sui lo li, kae bulono lo 'alia rabefiina ba, sulia 'e babalafe lo 'ala sulia wela lia 'e futa lo.

22'I 'amiu 'amu 'urifo lou. Ala talasi 'e mola 'amu kae kwaimalatai. Ma lakae leesi 'amiu lou, ma 'i laola manomiu 'amu kae babalafe rasua. Ma babalafe na la iko ta ioli 'ali totolia kae laua lou faasi 'amiu.

23Ala talasi fo, ikoso 'ali amu suga lau lo fala ta 'are lou. 'Are kwalaimoki lakae ilia famiu, ta 'are mola 'ala 'amu sugaa ala Mama 'i osiala 'i 'amiu wale li galona lau gi, 'i lia kae kwatea famiu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

24Fuli 'ua mae la la ka dao 'i tara'ela, iko 'ali 'amu suga suga 'ua 'urifo ala Mama lau. 'Amu ka sugaa Mama lau 'alia ratagu, 'i lia kae kwate 'amiu, 'ali babalafena 'amiu ka 'afu.”

Jesus 'e liufia nanatana ala molagali li

25Jesus ka sae lou 'uri 'e, “Lau ilia 'are 'e gi famiu 'alia tarifulaana gi. Ma talasi kae dao mae ikoso 'ali lau sae lou 'alia tarifulaana gi, ma la kae sae madakwa mola 'agua sulia Mama famiu.

26Ala talasi fo, 'amu kae talae sugaa God lo 'amiu osiala 'i 'amiu wale li galona lau gi. Ma laka ilia famiu lia ikoso 'ali lau suga lo fala ta 'are famiu.

27Kae 'urifo lo sulia Mama 'i talala 'e kwaima amiu, sulia 'amu kwaima aagu, dunala 'amu fakwalaimokia lia 'e 'i lia lo 'e keri lau mae.

28'I lao, lau la mae faasia Mama fala 'i laola molagali. Ma talasi 'e, la kae la lo faasia molagali, ma la kae oli lou 'i so'ela Mama lau.”

29'Urifo wale li galona lia gi gera ka sae 'uri 'e fala, “Ala talasi 'e bui 'o bi sae madakwa lo fameulu, sulia iko 'ali 'o sae lo 'alia tarifulaana gi.

30Talasi 'e, meulu bi saiai lia 'o saiala 'are gi sui, wasua ta ioli ikoso soilidi 'o wasua, 'o saiala ta lo 'i laola malatala. Ma lia 'e kwatea ma meulu ka fakwalaimoki lia God 'e keri 'o mae.”

31Ma Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, “'Uri'e ma moulu fakwalaimoki nanata lo 'e?

32Talasii kae dao, 'amu kae tagalae sui faasi lau. Ma 'amu kae tafi fala falua 'amiu gi, sulia 'are gerakae taua agu. Wasua ma ikoso lau io talifili lau, sulia Mama 'e io fae lau.

33Lau ilia 'are 'e gi famiu, 'ali 'amu ka too ala babatoona 'i laola manomiu, sulia 'amu io 'ado fae lau. Wasua 'amu ka io 'i laola molagali ma gera kae malakwaita rasua amiu, ikoso 'ali 'amu mau, sulia lau liufia nanatana ala molagali 'e ka sui lo.”

John 17

Jesus 'e foa

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1Talasi Jesus 'e sae 'urifo ka sui, ka lio ala ala fala 'i nali, ma ka sae 'uri 'e,
“Mama, 'e dao lo ala talasi 'ali 'o fa'ilitoa Wela 'o li, 'ali 'i lia ka fa'ilitoa 'o lou.

2Sulia 'o kwatea lo nanatana fagu fafia ioli gi sui, 'ali laka ranaa ioli 'e 'o
kwateda fagu gi 'ali geraka mauri firi.

3Ma maurina firi 'e 'uri 'e: ioli gi gera ka saiamu teke God kwalaimoki, ma
gera ka saiagu, Jesus Christ, lia 'o keri lau mae.

4Lau fatailia lo 'ilitoana 'o 'i laola molagali, ma laka faasuia lo galona ba 'o
keri lau mae fala taunali gi.

5Mama, talasi 'e, ko fa'ilitoa lau lou 'alia 'ilitoana ba lau too mae ai fae 'o, 'i
laoala raunailinala molagali.

6“Lau faalalau suli 'o fala ioli 'e 'o kwateda lo mae fagu 'i laola molagali 'e li.
'I gera lo ioli 'o gi, ma 'o kwateda lo mae fagu. Gera rono lo sulia saenamu.

7Ma talasi 'e, gera sai lo ala 'are gi sui lia 'o kwateda fagu, gera la sui mae faasi
'o.

8Lau ilia lo alaana ba 'o kwateda fagu gi fada, ma gera ka fakwalaimoki lo.
Ma gera ka sai kwalaimoki lo ala lia lau la mae faasi 'o, ma gera ka
fakwalaimoki ala lia 'e 'o keri lau mae.

9“Lau foa fada. Iko 'ali lau foa lou fala ioli 'e iko lou ioli 'o gi li, wasua ma lau
foa 'agua fala ioli 'e 'o kwateda mae fagu gi, sulia 'i gera lo ioli 'o gi.

10Ioli lau gi sui 'i gera ioli 'o gi lou. Ma ioli 'o gi sui, 'i gera ioli lau gi lou. Ma
gera kae fatailia lo 'ilitoana lau 'alia ionada.

11Ikoso lau io tekwa lo 'i laola molagali, lakae la lo ko 'i soemu. Wasua ma 'i
gera gera kae io 'ua 'i laola molagali. Mama Abu, taki sulida 'alia nanata na
ba 'o kwatea fagu, 'ali gera ka alua lo teke 'are, malaa lo lia 'e 'i gora teke 'are
lou.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Ma talasi ba lau io failida, lau taki sulida 'alia nanatana ba 'o kwatea fagu. Lau golida, ma iko ta ioli ada 'ali'e fulu mola, talifilia mola wale ta'a ba Geregerena Abu 'e ilia lo kae fulu.

13Lakae la ko 'i soemu, ma laka ilia 'are 'e gi ala talasi lau io 'ua 'i laola molagali li, 'ali gera ka babalafe rasua malaa babalafena lau.

14Ma lau kwatea lo saenamu fada. Wasua ma ioli 'i laola molagali gi li lia iko lou ioli 'o gi li, gera malimae ada, sulia 'i gera ioli 'o gi, malaa lou lia 'e 'i lau wale 'o li.

15Iko 'ali lau suga 'o 'ali 'o lafuda faasia 'i laola molagali, ma lau suga 'o 'ali 'o taki sulida faasia Wale Ta'a.

16'I gera iko lou ioli 'i fofola wado gi li, malaa lou lia 'e 'i lau iko lou wale 'i fofola wado li.

17'O faa abuda famu 'alia kwalaimokina. Saenamu lo kwalaimokina.

18Lakae keri gera fala faalalaunala ioli gi, malaa lou lia 'e 'o keri lau mae fala 'i laola molagali li.

19Ma fala 'okanada, lau fa abu lau 'i talagu famu, 'ali 'i gera lou gera ka fa abu kwalaimoki ada 'i talada famu.

20“Ikoso lau foa mola fada talifili gera. Wasua ma lau foa lou fala ioli la gi gerakae fitoo agu sulia faronona gera gi.

21Ma lau foa 'ali gera ka alua teke 'are mola. Mama, gera ka io 'ado fae gora, malaa lou lia 'e 'o io agu, ma laka io amu. Gera ka alua lo teke 'are, 'ali ioli 'i laola molagali gi li gera ka fakwalaimoki ala lia 'e 'o keri lau mae.

22Lau kwatea lo 'ilitoana ba 'o kwatea fagu fada, 'ali gera ka alua teke 'are, malaa lou lia 'e 'i gora teke 'are mola.

23Fadanala me 'are fo 'e 'uri 'e: Lakae io ada, ma ko io agu, 'ali 'i gera sui gera ka alua teke 'are mola, ma 'ali ioli 'i laola molagali gi li gera ka saiala lia 'e 'o keri lau mae, ma ko kwaima ada, malaa lou lia 'e 'o kwaima aagu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

24“Mama, lau oga ioli 'e 'o kwateda fagu gi, gera ka io fae lau ala lifi la lakae io ai, 'ali gera ka lesia lo 'ilitoana lau lia 'o kwatea fagu. 'O kwatea 'ilitoana 'e fagu, sulia 'o kwaima aagu 'i laoala raunailinala molagali.

25Mama, 'i'o wale ala radana li. Ioli ta'a 'i laola molagali gi li iko 'ali gera saiamu, wasua lau sai amu, failia waleli galona lau gi, gera saiala lia 'e 'o keri lau mae.

26Lau faarono gera lo 'ali 'o. Ma lau 'idufae tau mola 'agua ai, 'ali kwaimanaa 'o fagu ka io lou 'i laola maurinada, ma 'i lau wasua, laka io talau lou failida 'i laola maurinada.”

John 18

Talasi gera daua Jesus

(Matthew 26:47-56; Mark 14:43-50; Luke 22:47-53)

1'I burila Jesus 'e foa ka sui lo, 'i lia failia wale li galona lia gi, daulu ka la ko, ma daulu ka tofolo ala dodo gera soia 'alia Kidron. Ma daulu laofia ko lifi la rakui 'ai gi ai.

2Ma Judas, wale fo kae foli'alia Jesus fala malimae lia gi li, 'e sai lo ala lifi fo. Sulia talasi afula Jesus failia wale li galona lia gi, daulu 'idufae la 'i lififo.

3Lia fo Judas ka talaia ko wale li ofona faasia Rom gi failia wale gera lio folo galia Luma Abu God gi li. Fata abu ba'ela gi, failia Farasi gi gera kerida ko. Wale fo gera la mae gi, gera dau ala ulu gi, failia 'are fala kwalaana gi li.

4Ma sulia Jesus 'e sai sui lo ala 'are kae dao ala gi, ka liu ko folosida, ma ka soilidida 'uri 'e, “Ite 'e 'amu kae lio 'afia?”

5Gera ka olisia 'uri 'e, “Meulu kae lio 'afia Jesus, wale ba faasia 'i Nasareti.” Ma Jesus ka sae 'uri 'e, “'I lau 'e lo.” Ma Judas wale ba 'e talaida ko 'i so'ela Jesus, lia 'e ura lou 'i lififo failida.

6Ala talasi Jesus 'e sae 'uri 'e, “'I lau 'e lo,” wale fo gi gera dudu faeburi, ma gera ka toli 'i wado.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Sui Jesus ka soilidi gera lou 'uri 'e, “Ite 'e 'amu kae lio 'afia?” Ma gera ka sae lou 'uri 'e, “Meulu kae lio 'afia Jesus, wale ba faasia 'i Nasareti.”

8Jesus ka sae 'uri 'e fada, “Lau ilia ka sui lo famoulu, ‘'I lau 'e lo.' Sulia 'i lau lo moulu kae lio 'afi lau, 'urilali moulu ka lugasia wale 'e gi 'ali geraka la lo 'ada.”

9Jesus ka ilia 'are fo 'ali ka fakwalaimokia 'are ba 'e ilia ka sui lo mae suli gera, lia ba 'e sae 'uri 'e, “Mama, iko ta wale ala wale ba lau 'o kwateda fagu gi 'ali fulu.”

10Ma Simon Peter 'e too ala te 'au li ofona, 'e taraa, ma ka tofu 'alia, ma ka tofu mousia anina aolo ala te wale li galona 'ilito'ola fata abu li. Wale li galona fo ratala Malakas.

11Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala Peter, “'O olifailia 'amua 'au li ofona laa 'i fulila! 'Uri'e ma 'o fia 'uria ikoso 'ali lau ruu 'i laola talasi ala famalifiina 'e Mama lau 'e kwatea fagu?”

Gera talaia Jesus 'i so'ela 'Anas

12Sui wale lio folo gi, failia wale ala ofona gi li, failia wale etaeta gi, gera daua Jesus, ma gera ka firi fafia rua limala.

13Ma gera ka etae talaia ko Jesus 'i so'ela 'Anas, sulia 'i lia funo Kaeafas, 'ilito'ola fata abu ala fe nali fo li.

14Ma Kaeafas ba 'e sae 'uri 'e fala wale etaeta gera Jiu gi li, “'E 'oka 'ali ta teke wale ka mae, 'ali ikoso gera raunia ioli gi sui.”

Peter 'e tofe fafia Jesus
(Matthew 26:69-70; Mark 14:66-68; Luke 22:55-57)

15Simon Peter failia na wale li galona lou, daro ka la sulia Jesus. Ma ruala wale li galona, 'ilito'ola fata abu fo 'e sai 'oka ala. Ma ruala wale li galona ka dona buri lo ala Jesus, la la ka li io mae 'i laola labata ala luma 'ilito'ola fata abu li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Peter 'e ura mola 'ala mae 'i maluma. Sui ruala wale li galona ka latafa, ma ka alaa fala geli fo 'e lio folo sulia mala 'olofolo li, 'ali ka talaia mae Peter 'i laola.

17Ala talasi Peter kae ruu mae, geli fo ka sae 'uri 'e fala, “Mala 'i'o na wale lou ala wale li galona wale fo gera sakea mae tae ne!” Peter ka olisia ka sae 'uri 'e, “'I lau iko!”

18Sulia talasi fo talasi ala gwarii li, lia wale li galona gi failia wale li lio folo gi, gera ka logosia dunae leleo, ma gera ka ura 'ada galia, ma Peter ka ura lou failida 'i lififo, ma ka rara lou 'ala failida.

'Ilito'ola fata abu 'e soilidia Jesus
(Matthew 26:59-66; Mark 14:55-64; Luke 22:66-71)

19'Ilito'ola fata abu ka soilidia Jesus 'uri 'e, “Ite ioli wale li galona 'o gi? Ma ta gi 'o faalalauda 'alia?”

20Ma Jesus ka olisia 'uri 'e, “Lau alaa sulia 'are gi sui fala ioli gi 'ali gera ka ronoa sui. Iko 'ali lau faagwaa mola ta 'are, talasi lau faalalaua ioli gi li. Lau taua 'are fo ala atoa gi 'i laola luma fala foana gi li, ma 'i laola Luma Abu God 'i lifi'e, 'ali ala talasi ioli gi gera logo mae, gera ka ronoa. Ma iko 'ali lau sae agwaagwa mola 'alia ta 'are.

21'Uta 'e ko soilidi lau 'uri la? 'O soilidia 'amua ioli 'e gera ronoa 'are 'e lau ilida fada gi. 'I gera lo gera saiala 'are lau ilida fada gi.”

22Talasi Jesus 'e sae mola 'urifo, te wale ala wale li lio folo gi ka la mae, ma ka fidalia, ma ka sae 'uri 'e, “'Uta 'e ko sae 'urila fala 'ilito'ola fata abu?”

23Jesus ka olisia ko 'uri 'e, “Ala lau ilia ta 'are 'e rero, ko ilia ga 'are la lau rero ai. Ma ala iko 'ali lau ilia mola ta 'are rero, 'utaa ko fidali lau?”

24Buri 'ala 'are fo 'Anas ka kwatea lo ko Jesus 'i so'ela Kaeafas, 'ilito'ola fata abu. Ma limala gera firi 'ua fafia.

Peter 'e tofea lou fafia Jesus
(Matthew 26:71-75; Mark 14:69-72; Luke 22:58-62)

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Ma talasi Peter 'e ura, ma ka rarania 'ua 'ala rabela, ioli fo gera ura 'i lififo failia gera ka sae 'uri 'e fala, “'I'o na wale ala wale li galona wale 'e gera lokokwaikwaina fala tae?” Ma Peter 'e tofe, ma ka sae 'uri 'e, “Iko dadala, 'i lau iko!”

26Ma te wale ala wale li galona 'ilito'ola fata abu ka io lou 'i lififo. Wale fo 'i lia walefae wale li galona ba Peter 'e tofu mousia aninala, ma ka sae 'uri 'e, “'Eo! Talasi ba gera daua Jesus 'i laola raku ba li, lau leesi 'o failia.”

27Ma Peter ka sae 'uri 'e, “Iko! Iko lou 'i lau ba.” Ala talasi fo mola karai ka ani lo.

Gera talaia ko Jesus 'i so'ela Paelat
(Matthew 27:1-2, 11-14; Mark 15:1-5; Luke 23:1-5)

28Ma 'i 'ofaedani, gera ka talaia ko Jesus faasia luma Kaeafas, gera ka talaia fala 'i laola luma Paelat, wale 'ilitoa ala lifi fo li. Talasi fo, wale etaeta Jiu gi li gera ura 'ada ko 'i maluma, sulia ala gera ruu 'i laola luma ioli iko lou Jiu li, gera fia 'uri gera kae 'uli'uli 'i maala God. Ala talasi fo, gera oga gera ka io kwaga maasia 'aninala Fanana ala Daofae Liu na li.

29Ma Paelat ka latafa mae 'i soeda 'i maluma, ma ka soilidi 'uri 'e, “'Are 'utaa 'e 'amu suuafafia 'alia wale 'e fala lokomalatana ala?”

30Gera olisia gera ka sae 'uri 'e, “Wale 'e 'e taua 'are ta'a gi lia 'e 'ami ka talaia mae 'i soemu. Ala iko, 'e 'ato 'ami ka talaia mae 'i soemu.”

31Paelat ka sae 'uri 'e fada, “Ala 'e 'urilali, moulu talaia ko, 'amu ka lokokwaikwaina fala sulia ta lo taki 'amiu gi 'e ilia.” Gera ka sae 'uri 'e, “Taki 'amiu 'i Rom 'ami io 'i malula gi, gera luia ikoso 'ali 'ami raunia ta ioli.”

32'E 'urifo, 'ali ka fakwalaimokia 'are ba Jesus 'e ilida ka sui lo sulia maenala gi. Sulia ioli faasia 'i Rom gi, gera raunia ioli gi ala 'ai rara folo.

33Paelat ka oli lou fala 'i laola luma lia, ma ka soia mae Jesus 'i so'ela, ma ka soilidia 'uri 'e, “'Uri'e ma 'i'o 'e walelitalona ioli Jiu gi li?”

34Ma Jesus ka soilidia ko 'uri 'e, “'Uri'e ma Soilidina la 'e la mae fa'asi 'o 'i talamu, 'o ma tali ioli gera faarono 'o suli lau?”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

35Ma Paelat ka sae lou 'uri 'e, “'I lau iko lou wale 'i Jiu 'e! Ioli 'o gi, failia fata abu ba'ela gi 'i talada 'e gera talai 'o mae 'i soegu. Ta ta ta'a 'e 'o taua?”

36Ma Jesus ka olisia 'uri 'e, “'Ilitoana lau iko lou 'i laola molagali 'e. Ma ala 'ilitoana lau 'are 'i laola molagali li, ioli li galona lau gi gera ka kwalaa folosi lau faasia kwatenagu fala wale etaeta Jiu gi li. 'Ilitoana lau, iko lou 'are 'i laola molagali 'e li.”

37Ma Paelat ka soilidia 'uri 'e, “'Uri'e ma 'i'o na walelitalona 'e?” Ma Jesus ka olisia 'uri 'e, “'I'o 'o ilia 'i lau walelitalona. Lau futa, ma laka dao mae 'i laola molagali 'e fala teke me 'are mola, 'ali laka sae sulia kwalaimokina. Ma ioli 'e oga kwalaimokina li, 'i lia kae rono suli lau.”

38Sui Paelat ka soilidia lou 'uri 'e, “'Uri'e ma ta kwalaimokina?”

Gera lokokwaikwaina fala Jesus fala maena
(Matthew 27:15-31; Mark 15:6-20; Luke 23:13-25)

Ma Paelat ka oli lou 'i maluma 'i so'ela ioli fo gi, ma ka sae 'uri 'e fada, “Iko 'ali lau daria mola ta ta'ana ala wale 'e.

39Wasua ma sulia falafala 'amiu, lakae lugasia ta teke wale famiu ala talasi ala Fanana ala Daofae Liu na li. 'Uri'e ma 'amu oga laka lugasia walelitalona Jiu gi li famiu?”

40Ma gera ka akwa ba'ela 'uri 'e, “Iko! Ikoso lugasia wale la! 'Ami oga ko lugasia mae Barabas!” Barabas na wale ala wale gera kwalaa failia ioli 'i Rom gi li.

John 19

1'Urifo mola Paelat ka kwatea lo Jesus fala wale li ofona gi, ma ka ilia gera ka rabusia.

2Ma gera ka galofia te 'eregwau 'alia kwalo karakaraa, ma gera ka alua 'i gwaula Jesus. Sui gera ka faaruufia 'alia to'omi melamelaa bora, malaa na walelitalona.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3Sui gera ka la mae 'i so'ela, ma gera ka fa oora 'uri 'e 'alia, “'I'o walelitalona ioli Jiu gi li.” Ma gera ka fidalia.

4Ma Paelat ka latafa lou ko 'i so'ela ioli afula fo gera logo gi, ka sae 'uri 'e, “Lakae sakea mae wale 'e 'i soemiu, 'ali 'amu ka saiai lia 'e iko 'ali lau daria mola ta ta'ana ala.”

5Sui, Jesus ka latafa mae, ma ka rufia 'eregwau ala kwalo karakaraa li, failia to'omi melamelaa borabora. Ma Paelat ka sae 'uri 'e fada “'Amu lesia wale 'e!”

6Ma talasi fata abu ba'ela gi, failia wale fo gera lio folo bolosia Luma Abu God gi li, gera lesia, gera bi akwa ba'ela lou 'uri 'e, “'O raunia! Fotoia ala 'ai rara folo!” Paelat ka sae 'uri 'e, “Ala 'e 'urila, 'amu sakea, ma 'amu ka fotoia ala 'ai rara folo. Sulia iko 'ali lau daria mola ta ta'ana ala.”

7Ma ioli gi gera ka sae 'uri 'e fala Paelat, “Taki 'amami 'e ilia wale 'uri 'e ka mae, sulia 'e ilia 'i lia wela God.”

8Talasi Paelat 'e ronoa me 'are fo li, ka mau rasua liufia lo 'i lao.

9Ma ka oli lou 'i luma ka soilidia Jesus 'uri 'e, “'I'o wale faasia 'i fe 'e?” Ma Jesus iko 'ali ilia mola ta 'are.

10Paelat ka sae lou 'uri 'e fala, “'Uri'e ma iko 'ali 'o oga mola alaana fae lau? Iko 'ali 'o sai mola ala lia 'e lau too ala nanatana fala ilinala 'ali gera ka lugasi 'o, 'o ma ala iko, gera ka rauni 'o ala 'ai rara folo?”

11Jesus ka olisia ka sae 'uri 'e, “'E kwalaimoki 'o too ala nanatana 'ali ko tau 'urila agu. Wasua ma God mola 'e kwatea nanatana la famu. Lia fo wale 'e 'e kwate lau famu, 'i lia me ta'ana lia 'e ba'ela ka tasa liufia me ta'ana 'o.”

12Ala talasi Paelat 'e ronoa saenala Jesus, ka lio 'afia ta matolaa 'ali ka tau 'ali ka lugasia. Wasua ma Jiu gi, gera akwa ba'ela gera ka rii 'uri 'e, “Ala 'o lugasia wale 'e, iko 'ali 'o kwaima failia walelitalona 'i Rom. Sulia ala ta wale 'e ilia 'i lia walelitalona, 'e sualia walelitalona 'i Rom.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Talasi Paelat 'e ronoa saena fo gi sui, ka talaia ko Jesus 'i maluma, ka gwauru
ala lifi ala lokokwaikwaina li 'i laola tobi la gera soia 'alia “Gwelae fau,” ma
saena Jiu gi li gera ilia 'alia “Gabata.”

14'E dao lo totolala matoula fe atoa fala rerei na li 'i laoala Fanana ala Daofae
liuna li. Ma Paelat ka sae 'uri 'e fala ioli gi, “'Amu lesia ga walelitalona 'amiu.”

15Ma ioli gi gera ka rii, geraka sae 'uri 'e, “Raunia! Raunia! Fotoia ala 'ai rara
folo!” Paelat ka soilidida lou 'uri 'e, “'Uri'e ma 'amu oga lakae fotoia
walelitalona 'amiu ala 'ai rara folo?” Ala talasi fo, fata abu ba'ela gi gera ka
olisia 'uri 'e, “'I lia iko lou walelitalona 'amami. Talifilia walelitalona 'i Rom
mola 'i lia 'e 'ilitoa 'amami!”

16Ma Paelat ka kwatea Jesus fala wale li ofona gi, 'ali geraka fotoia ala 'ai rara
folo.

Gera fotoia Jesus ala 'ai rara folo
(Matthew 27:32-44; Mark 15:21-32; Luke 23:26-43)

Ma gera ka talaia lo ko Jesus.

17Ma ka la ka awailia 'ai rara folo lia 'i talala fala lifi la gera soia 'alia 'i Golgota
ala saena Hebru. (Fadanala ratala lifi fo “Tali Gwae Ioli.”)

18'I lififo gera ka fotoia ala 'ai rara folo. Ma rua wale gi lou gera fotoida 'i lififo,
na teke wale ala gula mauli ma na wale ala gula aolo, ma gera ka fotoia Jesus
ala 'ai rara folo 'e ura 'i matanadaroa.

19Ma Paelat ka gerea me alaana, ma gera ka alua 'i gwaula 'ai rara folo Jesus.
Alaana fo 'e gerea gi gera 'uri 'e, “Jesus faasia 'i Nasareti, walelitalona Jiu gi
li.”

20Lifi fo gera alua 'ai rara folo fo gera fotoia Jesus ai, iko 'ali io tatau mola
faasia 'i Jerusalem. Ioli afula Jiu gi li gera idumia alaana fo. Ma alaana fo gera
ka gerea lou 'alia olu me saena mamata gi. Saena ioli Jiu gi li, saena ioli 'i
Rom gi li, failia saena ioli 'i Gris gi li lou.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Ma fata abu ba'ela gi, gera ka sae 'uri 'e fala Paelat, “Ikoso gerea lou ‘Walelitalona Jiu gi li'! 'O gerea mola 'uri 'e, “'I lia 'ala 'i talala 'e sae 'uri 'e, 'i lau walelitalona ioli Jiu gi li.' ”

22Sui Paelat ka olisida ka sae 'uri 'e, “Ta lau gerea ka sui lo, ka io lo 'ala 'urifo.”

23'I burila wale li ofona gi gera fotoia Jesus ala 'ai rara folo ka sui, gera ka sakea toro lia gi, ma gera ka tolinia 'alia fai abae 'are gi totolia lou fai wale daulu gi. Ma to'omi fafi ba'ela lia, iko ta ladona ala tainai, ma gera tai laulau mola ai.

24Ma wale li ofona gi gera ka sae 'uri 'e 'i safitada, “Ikoso 'ali golu gagasia fafuta'a lou to'omi 'e. Golu daisi fai, ite daisi 'e dao ala, 'i lia lo ka sakea.” 'E 'urifo 'ali ka fakwalaimokia Geregerena Abu ba 'e sae 'uri 'e, “Gera tolinia lo toro lau gi ada, ma gera ka daisi fala to'omi fafi ba'ela lau.” 'Are fo gi wale li ofona gi fo gera tauda.

25Ma teite Jesus, failia ai geli fae teite Jesus, ma Mary wateu Klopas, failia Mary geli faasia 'i Magdala lia daulu ura 'i 'aela 'ai rara folo Jesus.

26Ma wale li galona ba Jesus 'e kwaima ala, 'e ura lou 'i lififo failia teite Jesus. Talasi Jesus 'e lesia teite lia failia wale li galona fo 'e kwaima ala daro ura garania, ka sae 'uri 'e fala teite lia, “Teite, wela wale 'o la lo.”

27Sui, ka sae lou 'uri 'e fala wale li galona fo, “'A teite 'o la lo.” Ma ka fuli'ae ala tofui atoa fo, wale li galona fo ka talaia lo teite Jesus fala luma lia 'ali ka lio sulia.

Maenala Jesus

(Matthew 27:45-56; Mark 15:33-41; Luke 23:44-49)

28'I burila 'are fo gi 'e sui, Jesus 'e saiai galona lia gi 'e sui tefau lo. Ma ka sae 'uri 'e, “Lau siligou” 'ali ka fakwalaimokia alaana 'i laola Geregerena Abu li.

29Ma ala lifi fo, gera alua te dako la 'e fonu 'alia waen 'afae. Ma gera sakea te lumulumui asi, ma gera ka saua 'i laola dakoe waen fo, sui gera ka alua 'i maala mae 'ai gera soia 'alia “hisop”, sui gera ka kwatea fala maala nidula Jesus.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Ala talasi Jesus 'e goufia ka sui, ka sae 'uri 'e, “'E sui lo.” 'I burila 'e ilia saena fo gi ka sui mola, gwaula ka gwautoli lo, ma ka mae lo.

Gera gasia karaola Jesus 'alia suapata

31'I burila 'are fo gi sui, wale etaeta Jiu gi li gera la mae, ma gera ka soilidia Paelat 'ali 'e ala'alia fala wale li ofona gi geraka la, ma geraka 'oia lo 'aela olu wale fo gera fotoida ala 'ai rara folo gi li, 'ali geraka mae nainali. Sulia gera oga geraka lafua lo rabeda faasia 'ai rara folo gi ala fe atoa fo. Sulia fe atoa fo fe atoa fala rerei na Jiu gi li masia atoa ala Sabat li. Ma iko 'ali gera oga 'ali wale mae gi gera ka gegelo ala 'ai rara folo ala Sabat atoa ala mamalona li. Sulia Sabat fo atoa 'ilitoa Jiu gi li.

32Ma wale li ofona gi gera la mae, gera ka 'oia 'aela rua wale ba gera fotoida ala 'ai rara folo gi li.

33Wasua ma talasi gera li dao ala Jesus, gera ka lesia 'e mae ka sui lo. Lia fo, iko 'ali gera 'oia mola 'aela Jesus.

34Sui ka 'urifo wasua 'ala, te wale adaulu lia 'e oga ka fakwalaimoki 'oka ai, 'e sakea mae suapata, ma ka gasia 'alia karaola Jesus. Ma gera ka lesia lo 'abu failia kwai ka afe tafa mae.

35Lau lesia me 'are fo, ma laka alaa sulia, 'ali 'i 'amiu sui 'amu ka fakwalaimoki lou. Me 'are 'e lau ilia 'e kwalaimoki, ma laka saiai saenagu 'e kwalaimoki lou.

36Ma 'are 'e gi 'e 'urifo, 'ali fakwalaimokia Geregerena Abu ba 'e sae 'uri 'e, “Ta teke me suli wasua ala ikoso 'ali moo'oi mola.”

37Ma na gula Geregerena Abu lou 'e sae 'uri 'e, “Gerakae bubunia wale 'e gera gasia rabela.”

Gera alua rabela Jesus 'i laola bao
(Matthew 27:57-61; Mark 15:42-47; Luke 23:50-56)

38'I burila 'are fo gi, Josef wale faasia 'i Arimetea, 'e la mae ka sugaa Paelat fala rabela Jesus, 'ali geraka sakea. Josef na wale ala wale li galona Jesus gi lou, wasua ma 'e agwa sulia 'e mau 'alia wale etaeta Jiu gi li. 'Urifo Paelat ka ala'alia, ma Joseph ka la ka sakea lo.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

39Ma Nikodimas ba 'e la la 'i so'ela Jesus 'i laola boni li 'i lao 'e la lou failia Josef, ma ka sakea olu akwala kilo ala 'are si'ina 'oka gi fala alunai failia rabela ioli mae. Ratala 'are fo “mira” failia “alos.”

40Rua wale fo gi, daro ka sakea rabela Jesus, ma daro ka buta 'alia 'aba toro kaka'a 'oka failia 'are si'ina 'oka fo gi. Daro taua 'are fo sulia falafala Jiu gi li fala rerei na 'alia ioli mae gi fala alunala 'i laola bao.

41Ma te raku 'e io garania lifi fo gera raunia Jesus ai. Ma te bao fala alunala rabela ioli mae gi li 'e io lou ala lifi fo. Ma bao fo 'are fa'alu mola 'ala, iko 'ali gera alua 'ua ta ioli 'i laola.

42Ma ala talasi fo fe atoa gera Jiu gi li fala rerei na masia Sabat atoa ala mamalona li. Ma fe atoa Sabat 'e garani lo. Ma rua wale fo gi, daro la, daro ka alua rabela Jesus 'i laola bao fo, sulia 'e io garani mola.

John 20

Jesus 'e tatae faasia maena

(Matthew 28:1-8; Mark 16:1-8; Luke 24:1-12)

1'I 'ofaedani ala Sade talasi gogolafae 'ua, Mary faasia 'i Magdala ka la 'i maala bao, ma ka lesia fau ba gera alua bolosia maala, 'e 'idu lo.

2Ma ka lalao nainali 'i so'ela Simon Peter, failia wale li galona ba Jesus 'e kwaima ala, ma ka sae 'uri 'e fadaroa, “Tali ioli gera sakea lo rabela Aofia faasia bao ba, ma meulu raria 'i fe lo gera alua ai.”

3Sui Peter failia wale li galona fo daro ka la lo fala bao fo.

4Ma daro ka lalao sui, ma wale li galona fo 'e lalao nainali ka liufia Peter, ma ka etae li dao 'i maala bao 'i lao.

5Ma ka 'adaoro, ka lesia toro kaka'a ba gi sui, ma iko 'ali ruu mola 'i laola bao.

6Ma Simon Peter ka dao mae 'i buri, ka dao tarosi lo fala 'i laola bao fo. Ka lesia toro kaka'a ba gi gera teo mola 'ali 'i fulida,

7failia 'aba toro ba gera butaa 'alia gwaula Jesus. Ma 'aba toro fo iko 'ali teo mola failia 'aba toro kaka'a fo gi, ma 'e molimolia 'ala, ma ka teo lo 'ala talifilia.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8Talasi fo bui wale 'e etae dao maala bao li ka bi ruu lou ko 'i laola. 'E lesia, ma ka fakwalaimoki lo.

9Ma iko daro sai 'ua ala Geregerena Abu ba 'e ilia kae mauri lou faasia maena li.

10'I burila 'are fo, rua wale li galona fo gi, daro ka oli lo 'adaroa.

Mary faasia 'i Magdala 'e lesia Jesus
(Matthew 28:9-10; Mark 16:9-11)

11Ma Mary ka ura 'ua 'i maala bao, ma ka ani mola 'ala. Ma ala talasi kae ani 'ala, 'e 'adaoro ka lio ko 'i laola bao

12Ma ka lesia rua eniselo gi, daro rufia toro kaka'a gi. Ma rua eniselo fo gi, daro gwauru ala lifi fo rabela Jesus 'e teo teo ai 'i lao, na ai ala lifi la gwaula 'e ioio ai, ma na ai ala lifi la 'a'aela 'e ioio ai.

13Rua eniselo fo gi, daro ka soilidi 'uri 'e ala Mary, “Geli 'e, ta koe anisia?” Ma ka olisidaroa 'uri 'e, “Rabela Aofia lau gera sakea faasia 'i lifi'e, ma lau raria 'i fe lo gera alua ai.”

14'I burila 'e sae 'urifo ka sui, ka bulusi, ma ka lesia te wale 'e ura mola 'ala, ma iko 'ali lio raea mola lia fo wale fo 'i lia Jesus.

15Ma Jesus ka soilidia 'uri 'e, “Geli 'e, 'utaa 'e ko ani? Ma ite 'e koe lio 'afia?” Ma Mary ka fia 'uria 'i lia wale 'e lio sulia raku fo li. Ma ka sae 'uri 'e fala, “Arai, ala 'o sakea rabela Aofia lau, lau oga ko faarono lau 'alia 'i fe lo 'o alua ai, 'ali lau la laka sakea.”

16Sui, Jesus ka sae 'uri 'e fala, “Mary!” Ma Mary ka bulusi, ma ka lio ko, ka lio raea, ma ka sae 'uri 'e fala, “Raboni!” Me saena fo “Raboni” ala saena Hebru gi li fadanai “Waleli Falalauna.”

17Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala, “'O ala dauna tonagu, sulia iko 'ali lau oli 'ua 'i so'ela Mama 'i nali. 'O oli 'i so'ela walefae lau gi, ma ko farono daulu, lakae la lo 'i so'ela Mama lau, ma Mama 'amiu. 'I lia God lau, ma God 'amiu.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Sui Mary faasia 'i Magdala ka oli, ma ka faronoa wale li galona gi lia fo 'e lesia Aofia li. Ma Mary ka alaa lou fadaulu sulia 'are fo Jesus 'e ilida fala gi.

Wale li galona gi gera lesia Jesus
(Matthew 28:16-20; Mark 16:14-18; Luke 24:36-49)

19Ma 'i raurafi ala Sade, wale li galona gi gera logo 'i laola te luma, ma daulu ka folo bolosia maala 'olofolo gi. Ma daulu ka gwaa bolosia lou maala 'olofolo gi, sulia daulu mau 'alia wale etaeta ala ioli Jiu gi li. Ma Jesus ka fatae, ma ka ura 'i safitadaulu, ma ka sae 'uri 'e, “Aroarona ka io fae 'amiu.”

20'I burila 'e ilia me saena fo, ka fatailia lo rua limalimala failia karaola fadaulu. Ma wale li galona gi daulu ka babalafe rasua ala talasi daulu lesia Aofia ai.

21Ma Jesus ka sae lou 'uri 'e fadaulu, “Aroarona ka io fae 'amiu. Malaa lou lia ba Mama 'e keri lau mae, lau keri 'amiu lou.”

22Jesus 'e ilia alaana fo, sui ka manofi daulu, ma ka sae 'uri 'e, “Moulu sakea Aloe 'are Abu.

23Ala 'amu ka kwailufa 'alia ta'ana ioli gi li, God kae kwailufa lou 'alida, ma ta'ana gera gi kae sigi lo faasida. Ma ala iko 'ali 'amu kwailufa ada, God wasua ikoso kwailufa lou ada, ma ta'ana gera gi wasua ikoso sigi lou faasida.”

Tomas 'e lesia Jesus

24Ma te wale ala akwala wala rua wale li galona fo gi li ratala Tomas lia gera soia lou 'alia 'I'iu, iko 'ali 'e io failida ala talasi fo Jesus 'e dao ai.

25Ma wale li galona gera io gi, gera ka sae 'uri 'e fala Tomas, “Meulu lesia lo Aofia.” Sui Tomas ka sae 'uri 'e fadaulu, “Ala laka lesia kwana ba 'i fulila nila gi li 'i limala, ma laka dau tonala kwana fo gi 'alia limagu, ma laka alua limagu 'i laola fulila mae malaa ba 'i karaola lo, laka bi fakwalaimoki. Ma ala iko 'ali lau tau mola 'urifo, ikoso lau fakwalaimokia mola.”

26Ma ala fiula fe atoa 'i buri, wale li galona gi gera logo ruru 'i laola luma ba, ma Tomas ka io lou failida. Ma gera ka gwaa lou bolosia mala 'olofolo gi. Sui

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jesus ka fatae mae, ma ka ura 'i safitadaulu, ma ka sae 'uri 'e, “Aroarona ka io fae 'amiu.”

[27]'Urifo Jesus ka sae 'uri 'e fala Tomas, “Tomas, 'o alua 'u'umu 'i lifi'e 'i laola limagu, ma ko lesia lou rua limagu. Sui ko tadaa mae limamu, ma ko alua limamu 'i laola fulila mae malaa 'e 'i karaogu. Ikoso malata ruarua, ko fakwalaimoki!”

[28]Ma Tomas ka olisia 'uri 'e, “'I'o Aofia lau, ma God lau.”

[29]Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala, “'O fakwalaimoki mola sulia 'o leesi lau. 'Oilakina fala ioli iko 'ali gera leesi lau, wasua ma gera fakwalaimoki mola 'ada agu gi.”

[30]'Are mama'ala afula gi Jesus 'e tauda lou 'i maala wale li galona lia gi, wasua ma iko 'ali lau gereda mola 'i laola buka 'e.

[31]Lau gerea 'are 'e gi, 'ali 'amu ka fakwalaimokia Jesus lo Christ, wale ba God 'e filia fala rananala ioli gi li, ma 'i lia lo Wela God. Ma 'i osiala fitoona 'amiu ala Jesus, 'amu kae too ala maurina firi.

John 21

Jesus 'e fatae lou

[1]'I burila 'are fo, Jesus ka fatae lou fala wale li galona lia gi 'i rabela 'osi 'i Galili. Ma 'are fo 'e fuli 'uri 'e:

[2]Simon Peter, ma Tomas gera soia 'alia 'I'iu, ma Nataniel wale faasia 'i Kena 'i laola provins 'i Galili, failia rua wela Sebedi gi, ma na rua wale li galona lou, daulu logo.

[3]Ma Simon Peter ka sae 'uri 'e fala alae wale fo, “Lakae lai kwaiasi lou.” Ma daulu ka olisia 'uri 'e, “Meulu oga meulu ka la lou fae 'o.” Ma daulu ka la, daulu ka taefia lo baru. Ma ala fe boni fo, iko 'ali daulu tafoa mola ta me lode ia.

[4]Ma 'ofaedani talasi 'e dani lo, Jesus ka ura 'i rabela 'osi. Ma wale li galona lia gi, iko 'ali daulu lio raea mola.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Sui Jesus ka sae ko fadaulu 'uri 'e, “Alae kwaima lau, moulu tafoa ta me ia?”
Ma daulu ka olisia 'uri 'e, “Iko mola!”

6Ma 'i lia ka sae 'uri 'e, “Moulu aala 'alia fuo 'amoulu 'i gula aolo ala baru, 'ali
moulu tafoa tali lode ia.” Ma daulu ka aala 'alia fuo, ma ka 'ato rasua lo fala
lafunai mae, sulia ia 'e afula rasua lo 'i laola.

7Sui wale li galona ba Jesus 'e kwaima ala, ka sae 'uri 'e fala Peter, “Aofia lo
fo!” Ma talasi Simon Peter 'e ronoa me 'are fo li, ka ruufia to'omi tekwa lia,
sulia 'e kalasua, ma ka lofo 'i laola asi, ma ka olo olo lo fala 'i rara.

8Ma wale li galona gi daulu ka la lo mae 'i rara 'alia baru. Ma daulu ka taraa
lo mae fuo lia 'e fonu 'alia ia, sulia 'e iko 'ali daulu io tatau mola faasia 'i rara,
ka totolia mola 'ala teke talanae fe alu 'ae na.

9Ma talasi daulu sifo 'i rara, daulu ka lesia te dunae leleo failia ia gi 'i laola
failia tofui berete gi lou.

10Ma Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, “Moulu sakea mae tali lode ia ala ia la moulu
tafoda gi.”

11Simon Peter ka la ko 'i laola baru, ma ka tara mae fuo fo 'i rara. Fuo fo 'e
fonu 'alia ia ba'ela gi sui mola, teke talanae wala lima akwala ma olu lode ia.
Wasua ia ka afula 'ala 'urifo 'i laola fuo fo, iko 'ali gaga mola.

12Ma Jesus ka sae 'uri 'e fadaulu, “Moulu la mae, moulu ka fana 'amoulu.”
Wasua iko ta wale adaulu 'ali soilidi mola 'uri 'e, “'I'o ite 'e?” Sulia daulu sai
mola 'adaulu ai 'i lia Aofia.

13Ma Jesus ka la ko ka sakea berete, ma ka kwatea fala wale li galona lia gi,
ma ka tau lou 'urifo ala lode ia gi.

14Ma olula talasi Jesus 'e fatae fala wale li galona lia gi 'i burila 'e tatae faasia
maena li lo fo.

Jesus failia Peter

15Ma talasi daulu fana ka sui lo, Jesus ka sae 'uri 'e fala Simon Peter, “Simon
wela John 'o kwaima aagu, ka liufia kwaimaana wale li galona 'e gi gera too

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ai fagu?” Ma Peter ka olisi 'uri 'e ala, “'Eo, Aofia. 'O sai mola 'amua ai lau kwaima amu.” Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala, “'O lio sulia kale sipsip lau gi.”

16Ma Jesus ka sae lou 'uri 'e fala ruala me talasi, “Simon wela John, 'o kwaima aagu?” Ma Peter ka olisia 'uri 'e, “'Eo, Aofia. 'O sai mola 'amua ala lia 'e lau kwaima amu.” Sui Jesus ka sae 'uri 'e fala, “'O lio sulia sipsip lau gi.”

17Ma Jesus ka sae lou 'uri 'e ala olula me talasi, “Simon wela John, 'o kwaima aagu?” Ma Peter ka kwaimalatai, sulia Jesus 'e soilidi olula talasi lo ala 'uri 'e, “'Uri'e ma 'o kwaima aagu 'e?” Ma Peter ka sae 'uri 'e fala, “Aofia, 'o sai ala 'are gi sui, ma ko sai mola 'amua ala lia 'e lau kwaima amu.” Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala, “'O lio sulia sipsip lau gi.

18'Are kwalaimoki la kae ilia famu, talasi 'o ulufa'alu ai, 'o toro 'amua 'i talamu, ma ko la 'amua 'i talamu ala lifi 'o oga laa na ai gi. Ma ala talasi koe waro, koe tadaa limamu, ma ta ioli mamata lo kae faruufi 'o, ma ka talai 'o fala lifi la iko 'ali 'o oga laa na ai.”

19Jesus 'e ilia me 'are fo, 'ali fatailia maena Peter kae mae 'alia, ma kae fa'ilitoa God 'alia. Sui Jesus ka sae 'uri 'e fala, “'O ali buri lau.”

20Ma Peter ka bulusi, ma ka lesia wale li galona ba Jesus 'e kwaima ala. ('I lia wale ba 'e gwauru garania Jesus ala talasi daulu fana ai li, ma ka soilidia 'uri 'e, “Aofia, ite kae foli 'ali 'o, ma ka kwate 'o fala malimae 'o gi?”)

21'Urifo ala talasi Peter 'e lesia, ka soilidia Jesus 'uri 'e, “Aofia, uta ala wale 'e?”

22Jesus ka olisia 'uri 'e, “Suli ala laka oga wale 'e kae mauri 'ala, la la ka li dao ala talasi lakae oli mae ai, 'e iko lou ta me 'aberona 'o fo. Ma 'o dona buri lau.”

23Alaana fo ka talo lo 'i matanala wale li galona Jesus gi. Gera ilia wale li galona fo ikoso 'ali mae. Ma Jesus iko 'ali ilia 'uri wale fo ikoso mae. 'E sae 'ala 'uri 'e ba, “Suli ala laka oga wale 'e kae mauri 'ala, la la ka li dao ala talasi lakae oli mae ai, iko lou 'aberona 'o fo.”

Alaana fafu'isi gi

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Ma wale li galona fo Peter 'e soilidia Jesus sulia, 'i lia lo 'e alaa sulia 'are 'e gi sui, ma ka gerea. Ma meulu saiala 'are 'e sae sulia, 'e kwalaimoki.

[25]Jesus 'e taua 'are afula rasua gi lou. Ma ala gera ka geregere sulida sui, lau fia mala molagali 'e wasua, ikoso totolia 'ali dau fafia buka gera kae gerea 'are fo gi 'i laola.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Acts

Acts 1

Luke 'e geregere lou fala Tiofilas

1Famu Tiofilas 'i laola etala geregerena ba lau famu, lau geregere sulia 'are
Jesus 'e tauda gi sui, ma ka faalalau 'alida,

2la la ka dao ala fe atoa ba God 'e sakea fala 'i nali. 'I laoala ka bi rae fala 'i
nali, 'e kwatea alaana 'ilitoa gi 'alia Aloe 'are Abu fala wale 'e filida 'ali gera
ka lifurono 'ala gi.

3Ma sulia fai akwala fe atoa gi 'i burila maenala, ala talasi afula gi 'e fatae lia
'i talala fala wale li lifurono gi, ma ka fulia 'are gi, 'ali ka fakwalaimokia lia 'e
mauri. Gera ka lesia, ma ka alaa failida sulia falafala God fala 'ilitoanala fafia
ioli lia gi li.

4Ma ala na talasi ala logona gera failia Jesus, 'i lia ka kwatea kwaikaena 'uri
'e, “Ikoso moulu la faasia 'i Jerusalem. 'Amu ka maasia kwatena ba Mama lau
'e etae alafu 'alia. 'Amu ronoa lau sae lo mae sulia 'uri 'e,

5‘John 'e fasiuabua mola ioli 'alia kwai, ma ikoso 'ali tekwa mola God kae fasiu
abu 'amiu 'alia Aloe 'are Abu.' ”

Jesus 'e rae fala 'i nali

6Ma talasi lifurono gi gera logo lou failia Jesus, gera ka soilidia 'uri 'e, “Aofia
'uri 'e ma, talasi 'e lo koe ofotailia tatalona 'i Rom, ma koe olifailia tatalona
ba famami ioli 'i Israel gi?”

7Ma Jesus ka olisi 'uri 'e adaulu, “Iko lou ta me 'are famiu 'ali 'amu saiai fe
atoa gi failia talasi 'urifo gi, sulia Mama lau 'e alua sui lo talasi 'ali 'are 'e gi
kae fuli ai.

8Wasua ma 'i 'amoulu, talasi Aloe 'are Abu kae dao mae fafi 'amoulu, 'amu kae
too ala nanata na. Ma 'amu kae alaa suli lau 'i lifi'e 'i Jerusalem, ma ala falua
gi sui 'i Judea ma 'i Samaria, ma ka dao ala falua gi sui 'i laola molagali.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9'I burila 'e ilia 'are fo gi sui, God ka sakea lo fala 'i nali. Ma talasi gera bubu aala aala mola 'ada 'ua, te dasa ka bolosia, ma iko 'ali gera lesia lo.

10Ma talasi gera bubu tootoo aala aala mola 'ada fala 'i nali fala lesinala ala talasi fo kae rae lo, gera tooraa ma te rua wale daro toro 'alia to'omi kaka'a gi li, daro ka ura lo failida.

11Ma daro ka soilidi 'uri 'e ada "'I 'amoulu wale 'e 'i Galili gi, 'utaa 'e moulu ka ura mola 'amoulu 'uri 'e 'i lifi'e, ma moulu ka lio ala ala mola 'amoulu fala 'i laola raloo? Jesus 'e God 'e sakea faasia 'amoulu fala 'i nali, 'i lia kae oli lou mae, malaa lou 'amu lesia 'e rae fala 'i nali."

Wale 'e dedefulila Judas

12Sui wale li lifurono gi, gera ka oli fala 'i Jerusalem faasia gwaula fe uo fo gera soia 'alia Olif, lia 'e totolia teke tofui tala faasia 'i Jerusalem.

13Ma talasi gera dao lo 'i Jerusalem, gera ka rae fala mae tobi gera io ai 'i nali. Ma ratala wale fo gi: Peter, John, James, Andrew, Filip, Tomas, Batolomiu, Matthew, James wela Alfeas, Simon na wale ala wale ba gera oga balinala ioli 'i Rom gi faasia 'i Israel, ma Judas wela James.

14Ma gera 'idufae logo 'urifo 'alia teke lioe wale fala foana lia gera taua ala talasi gi failia nali geli lou, ma Mary teite Jesus, failia walefae Jesus gi.

15Ma ala na talasi gera logo 'i lifi fo, teke talanae wala rua akwala ioli fakwalaimoki gi gera logo mae. Ma Peter ka tatae ka sae 'uri 'e fada,

16-17"Alae walefae lau Geregerena Abu sulia Judas 'e fuli kwalaimoki lo, sulia Aloe 'are Abu ba 'e sae 'alia David sulia Judas. Jesus ba 'e filia lou Judas, 'ali 'i lia na teke wale agaulu fala taunala galona 'e fala lifurono na li, wasua ma Judas ba 'e talaia wale gi fala doinala Jesus."

18('Urifo Judas ka sakea seleni ba gera folia 'alia ka kwatea Jesus, ma ka folia 'alia tofui wado. Ma 'i laola wado fo, 'e toli, ma ogala ka fogaa, ma ogala ka busu tafa lo 'i maluma.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Ma wale gera io 'i Jerusalem gi, gera ka ronoa me 'are 'e fuli ala Judas, ma gera ka soia wado fo 'alia saena gera “Akeldama.” Fadanala me saena fo “Wado Ala 'Abu li.”)

20Ma Peter ka alaa lou 'uri 'e, “Me 'are 'e 'e fuli lo malaa ba gera gerea 'i laola buka Sam gi li 'uri 'e, ‘Luma lia 'e gwau, ma iko ta wale 'ali io 'i laola.' Ma na geregerena lou ba 'e sae 'uri 'e, ‘'E 'oka 'ali ta wale ka dedefulila, 'ali ka sakea galona ba lia.'

21-22“'Arela fo 'e 'oka 'ali golu filia lou ta wale 'ali 'e galo ruru lou fae 'ameulu lifurono gi fala alaana sulia tataenala Aofia Jesus faasia maena. Wale 'e golukae filia, 'i lia ta wale lo ala logonae ioli ba gera liu liu ruru fae golu ala talasi ba Jesus 'e io 'ua fae golu, fuli mae ala talasi ba John fasiuabua Jesus, la la ka dao ala fe atoa ba God 'e sakea lo Jesus faasi golu fala 'i nali ai.”

23Ma gera ka filia rua wale gi. Ma ratala na wale Josef, lia gera soia 'alia Barsabas, ma gera ka soia lou 'alia Justus. Ma ratala ruala wale Mataeas.

24'Urifo gera ka foa 'uri 'e, “Aofia, 'i'o tae 'o saiala malatala ioli gi sui. 'O fatailia mae fameulu ala talasi 'e ite ala rua wale 'e gi lo 'o filia,

25'ali 'e sakea galona 'e ala lifuronona li lia ba Judas 'e taasi 'alia, ma ka la lo 'ala fala lifi 'e totolia ka io ai.”

26'I burila gera foa sui, gera ka none 'alia 'are malaa daisi li, 'ali geraka daria ite ala rua wale fo gi lo God 'e filia, ma gera ka filia Mataeas, 'ali ka galo failia akwala wala teke wale li lifurono fo gi.

Acts 2

Daonala Aloe 'are Abu

1Fe atoa ba'ela Jiu gi gera soia 'alia Pentekos 'e dao lo mae, ma ioli gera fakwalaimoki gi, gera logo ala te lifi 'i laola falua ba'ela 'i Jerusalem.

2Ma toraa wasua te line 'are malaa oru ba'ela li, 'e sifo mae faasia 'i nali, ma ka fonulia lo luma fo gera io ai.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3Ma gera ka lesia 'are malaa meamea ala dunaa gi li, ma 'are fo ka tagalae ma ka dau 'i fafia ioli gera io 'i lififo gi li sui.

4Ma Aloe 'are Abu ka sura ada sui, ma gera ka fuli'aea saena 'alia alaana mamata gi li, lia Aloe 'are Abu 'e fasae gera 'alida.

5Ma talasi fo, wale 'i Jiu gi lia gera foasia God, gera io lou 'i Jerusalem. Gera la mae faasia mae falua tootoo ba'ela gi 'i laola molagali.

6Ma talasi gera ronoa line 'are fo li, ioli afula gi gera ka logo. Ma gera ka 'afero rasua, dunala ioli fakwalaimoki gi gera alaa 'alia me saena tootoo gera gi sui.

7Ma sulia gera 'afero rasua, gera ka sae 'uri 'e 'i matanada 'i talada, “Wale 'e gera alaa 'uri 'e gi, 'i gera wale 'i Galili gi sui mola.

8Ma 'utaa 'e 'ami ka ronoa gera alaa 'alia saena 'amami gi?

9Sulia 'ami la mae faasia falua 'i Partia, ma 'i Media, ma 'i Elam, ma 'i Mesopotemia, ma Judea, ma 'i Kapadosia, ma 'i Pontus, ma 'i Asia,

10ma faasia 'i Frigia, ma 'i Pamfilia, ma 'i Ejipt, ma faasia falua gi 'i Libia garania 'i Saeren, ma nali wale 'ami la mae faasia 'i Rom. (Ma nali ai ameulu 'i gera ioli Jiu gi, ma nali ai ameulu gera bi ruu mola mae 'ali Jiu na 'i buri.)

11Ma nali ioli gera la mae faasia 'i Krit, ma faasia 'i Arabia, ma gia ronoa lia wale 'e gi gera sae sulia 'are li 'aferona 'alia gi lia God 'e tauda, ma gia ka rono raea alaana gera gi 'alia saena kwalaimoki gia gi 'i talaga!”

12Gera ka kwele rasua, ma gera raria 'are fo gera lesia. Ma gera ka soilidi gera 'i talada 'uri 'e, “Ta lo 'e 'uri 'e wani?”

13Ma nali wale ada gera ka dorakwala 'uri 'e, “'Uri 'e wasua mala gera goufia rasua lo ala waen li tae 'e, ma gwauda ka lulumui.”

Faatalonala Peter

14Sui Peter ka ura failia akwala wala teke wale li lifurono fo gi, ma ka sae ba'ela fala logona fo 'uri 'e, “'Amiu nali asigu ioli Jiu lau gi, ma 'i 'amiu ioli 'e 'amu io 'i Jerusalem gi, 'amu fafurono ga mae fagu, 'ali lau faarono 'amiu 'alia malutala 'are 'e.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Ioli 'e gi iko 'ali gera kwekwe'ela 'alia goufinala waeni, malaa lia 'e 'amu malataia. Sulia 'e bi dao mola ala sikwaala tofui matola 'i rafule.

16Ma 'are 'e ba profet Joel 'e sae lo mae sulia 'ualo 'uri 'e,

17‘God 'e sae 'uri 'e, Ala atoa fafu'isi gi, lakae kwate gwaugwau ala Aloe 'are Abu lau fala ioli lau gi sui. Ma ulufa'alu 'amiu gi, failia ulao 'amiu gi, gerakae faarono 'alia saenagu. Ma ulufa'alu 'amiu gi gerakae lesia fatae na gi, ma wale waro 'amiu gi gerakae lesia 'are gi 'alia mo'osu bolena gera gi.

18Ala talasi fo, lakae kwatea lou Aloe 'are Abu lau fala ioli lau gi lia gera galo gwaugwau ma geraka fakwalaimoki, 'ali 'i gera lou geraka faarono 'alia saenagu.

19Ma lakae fulia 'are li 'aferona 'alida gi 'i laola raloo 'i nali, ma la kae taua 'are mama'ala gi 'i wado 'i laola molagali.

'I laola molagali ioli gi gerakae lesia ioli gi kae mae, failia dunaa, failia rasu gi.

20Ma 'i nali ioli gi gerakae lesia da'afi kae rodo, ma madama kae melamelaa malaa 'abuu.

'Urifo ka sui bui fe atoa 'ilitoa rasua fo ka bi dao mae, lia God kae lokokwaikwaina fala ioli gi sui.

21Ite kae suga 'afia kwairanaina ala Aofia, 'i lia kae mauri.' ”

22Ma Peter ka sae lou 'uri 'e, “'Amiu wale 'i Israel gi, 'amu fafuronosia alaana 'e gi! Jesus wale faasia 'i Nasareti, 'i lia wale God 'e keria mae. God ka fatailia famiu 'alia 'are mama'ala gi, failia 'are li 'aferona 'alida gi lia God 'e tauda mae 'alia. 'I 'amiu talamiu 'amu sai sui ala 'are 'e gi gera fuli 'i safitamiu.

23Ma God ka saiai, ma ka naia lo Judas kae foli'alia Jesus, ma ka kwatea famiu, ma 'amu ka raunia, sui 'amu ka ala'alia fala ioli mamata faasia Jiu gi li, gera ka fotoia ala 'ai rara folo.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

24Wasua ma God 'e taea lou faasia maena, ma ka lugasia faasia nanatana ala maenali, 'i osiala 'e 'ato fala maena 'ali dau fafia Jesus.

25'I lao mae David ba 'e sae 'uri 'e suliia, ‘Lau lesia God ala talasi gi sui 'e io fae lau, ma ikoso 'ali lau mau, sulia 'e io garani lau.

26Ma 'i fofola me 'are 'e, laka babalafe rasua, ma saenagu ka fonu 'alia babalafe na. Lakae fitoo ala God,

27sulia iko 'ali 'o ala'ali lau fala lifi ala maenali, ma iko 'ali 'o lugatae lau, Wale Abu 'o ka furafura 'i laola gilu.

28Ma ko fatailia fagu lakae mauri lou. Ma ala ionamu fae lau, 'o fafonu lau 'alia babalafena.' ”

29Ma Peter ka sae too oga lou 'uri 'e, “Alae walefae lau laka alaa madakwa famoulu sulia koko 'ualo gia David walelitalona. 'E mae, ma gera ka alua lo. Ma gigilu lia 'e io garani gia mola 'ala 'i lifi'e 'i tara'ela.

30David iko 'ali alaa lou sulia 'i lia talala talasi 'e ilia me 'are fo li. 'I lia na profet, ma ka sai mola 'ala ala alafuuna God fala. God 'e alafuu fala kae alua ta wale ala kwalofa David walelitalona, 'i lia kae 'ilitoa lou malaa 'i lia.

31David ka lesia sui lo ta 'e God kae taua, ma David ka sae sulia tataenala Christ, wale filia God, faasia maena, ma God ikoso taasi 'alia 'i laola lifi ala maenali, ma rabela ikoso wa'a.

32Jesus ba, God 'e taea faasia maena, ma 'i 'ameulu sui meulu lesia, ma meulu ka soi fakwalaimokia sulia 'uri'e.

33God 'e faa 'ilitoa Jesus 'alia fagwaurunala 'ali lia ka 'ilitoa failia, ma God ka kwatea Aloe 'are Abu fala, malaa ba 'e etae alafuu 'alia. Ma 'are 'e 'amu lesia, ma 'amu ka ronoa 'i tara'ela, Jesus 'e kwate gwaugwau mae ala Aloe 'are Abu famami.

34Sulia David 'e iko 'ali rae fala 'i nali. Ma David iko 'ali alaa sulia 'i lia talala talasi ba 'e sae 'uri 'e, ‘God 'e sae 'uri 'e fala Aofia lau:

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

'O gwauru aba aolo agu, ma ko 'ilitoa faelau,

35maasia talasi lakae alua malimae 'o gi li gera ka ronosuli 'o.'

36“'Arela 'e 'i 'amiu, wale 'i Israel gi, lau oga 'amu ka sai 'oka ala Jesus lia 'e lau sae sulia, lia ba 'amu fotoia ala 'ai rara folo li, ma God ka alua Jesus, 'a Christ wale filia lia, ma ka alua Jesus ka 'ilitoa!”

37Ma talasi ioli gi gera ronoa 'are fo gi li, gera mau, ma manoda ka boeboeta. Ma gera ka sae 'uri 'e fala Peter failia wale li lifurono gi, “Alae walefae, taa 'ami ka taua 'ali God kae kwailufa 'ali 'ami?”

38Peter ka olisi 'uri 'e ada, “'I 'amiu sui, 'amu bulusi faasia ta'ana 'amiu gi, ma 'amu ka sisiu abu sulia 'amu fakwalaimokia Jesus Christ 'ali God ka kwailufa 'alia ta'ana 'amiu gi, ma God ka kwatea Aloe 'are Abu lia famiu.

39God gia 'e etae alafuu kae kwatea Aloe 'are Abu fala ioli 'i lia 'e kwaloda fala 'i talala gi. Etae alafuuna 'e 'e 'afu 'amiu lo failia welamiu, failia ioli 'e gera io tatau gi lou.”

40Peter ka ilia 'are fo gi fada failia alaana li malata raefale afula gi lou 'uri 'e, “'Amu ka lio 'oka suli 'amiu 'i talamiu faasia kwaikwaina 'e kae la mae fala ioli ta'a gi li!”

41Ma ioli afula gi, gera fakwalaimoki ala saenala, ma gera ka sisiu abu. Ma ala fe atoa fo, totolia olu to'oli ioli gi gera ruu lou mae 'i laola logonae ioli fakwalaimoki fo.

42Ma ala atoa gi sui, gera ka fafuronosia falalauna wale li lifurono gi li, ma gera 'idufae io ruru, ma gera ka fana kwaima ruru, ma gera ka foa ruru.

43Ma wale li lifurono gi, gera fulia 'are mama'ala afula gi, failia 'are li 'aferona 'alida gi, ma ioli gi sui gera ka kwele.

44Ma ioli gera fakwalaimoki ala Jesus gi, gera ka 'ado 'alia logona kwaima, ma gera ka tolinia too 'arena gera gi 'i safitada.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

45Ma nali talasi gera ka foli 'alia lou too 'arena gera gi, failia wado gera gi, ma gera ka tolinia seleni gera sakeda gi 'i safitada, ka totolia boboona 'ali ai ada.

46Ma gera ka logo ala atoa gi sui 'i laola labuu ala Luma Abu God. Ma gera ka fana kwaima ruru 'i laola luma gera gi, ma talasi gera logo 'urifo gi li, gera ka babalafe rasua failia mamaeana 'i laola maurinada.

47Ma gera ka 'aurae God, ma ioli gi sui 'i Jerusalem ka babalafe failida. Ma ala atoa gi sui, Aofia ka faamauria nali ioli lou, ma gera ka ruu mae 'i laola logonae ioli fakwalaimoki fo.

Acts 3

Peter failia John daro guraa wale 'aela 'e mae

1Ala na fe atoa, Peter failia John, daro kae la fala Luma Abu God ala olula tofui matola 'i raurafi, sulia tofui matola fo, talasi Jiu gi li lo fala foana li.

2Ala atoa gi sui, wale gi gera 'idufae sakea mae te wale fo 'aela 'e mae fuli'ae lo mae ala futanala. Ma gera ka alua 'i mala 'olofolo ala Luma Abu God li. (Tafaa fo, gera soia 'alia “Mae 'Olofolo lio aolo.”) Ala atoa gi sui, 'e gwauru 'i lififo, 'ali ka suga seleni ala ioli fo gera ruu ko 'i laola Luma Abu God gi li.

3Ma ala talasi 'e lesia Peter failia John daro kae ruu ko, ka suga daroa 'ali daro ka kwatea ta me 'are 'ala.

4Ma daro ka bubu nanata fala, ma Peter ka sae 'uri 'e fala, “Lio mae fameroa.”

5Ma 'i lia ka bubuni daroa ko, ka fia 'ala 'uri daro bi kwatea ta me 'are 'ala.

6Ma Peter ka sae 'uri 'e fala, “Iko 'ali lau too mola ala ta me seleni. Wasua ma lakae kwatea 'are lau too ai famu. 'Alia ratala Jesus Christ faasia Nasareti, 'o tatae, ma ko liu lo.”

7Mola Peter ka dau ala fili lima aolo lia, ma ka taea. Ma nainali mola 'aela sui ka nanata lo,

8ma ka lofo, ma ka ura 'alia rua 'aela gi, ma ka fuli'ae ka liu kwailiu. Ma ka ruu ko fae daroa fala 'i laola labuu ala Luma Abu God, ka fali, ma ka wae sakasaka failia 'auraeanala God.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Ma talasi wale 'i lifi fo gi li, gera lesia 'e liulo, ma kae 'auraea God,

10gera lio raea liafo 'i lia wale suga suga ba kae gwaugwauru 'i maala 'olofolo ala Luma Abu God li. Ma gera ka kwele rasua 'alia 'are fo 'e fuli fala wale fo li.

Alaana Peter 'e ilia 'i laola Luma Abu God li

11Talasi fo, wale fo ka biibii rasua lo 'ala sulia Peter failia John, ioli afula gi gera ka kwele rasua, ma gera ka lalao 'i soedaulu 'i laola lifi ala Luma Abu God gera soia 'alia “Taofa Solomon.”

12Talasi Peter 'e lesia ioli fo gi li, ka sae 'uri 'e fada, “'I 'amiu ioli 'i Israel gi, 'utaa 'e 'amu ka kwele 'alia me 'are 'e, ma 'amu ka bubuni 'ameroa lo 'amiu 'urila? Mala 'amu fia 'uria nanatana 'ameroa talameroa, failia io abuna 'ameroa 'e mera guraa 'alia wale 'e ma ka liulo?

13God 'e Abraham, ma Aesak, ma Jakob daulu foasia, God ba koko gia gi li, 'i lia talae faa 'ilitoa wale galona lia Jesus. Wasua ma 'amu kwatea 'amiu Jesus fala wale etaeta gi. Ma talasi Paelat 'e loko kwaikwaina fala, 'amu barasi 'alia ma 'amu ka oga ta'a rasua 'amiu ala talasi ba Paelat 'e ilia kae lugasia.

14Jesus wale abu ma ka rada, lia ba God 'e filia fala faamurinala ioli lia gi, wasua ma 'amu barasi 'alia, ma 'amu ka anisia 'amiu Paelat fala lugasinala wale 'e rau ioli.

15Ma 'amu ka raunia Jesus wale 'e kalokalola maurina li. Wasua ma God 'e taea faasia maena, ma 'i 'ameroa mera ka lesia kwalaimokinala me 'are 'e.

16'Amu lesia wale 'e, ma 'amu ka lio raea. 'E fakwalaimokia nanatanala Jesus lia 'e ka faamauri lia. Fitoona ala Jesus lia 'e kwatea wale 'e ka 'afu lia 'e 'amu ka lesia sui lo.

17“'Are la fo alae walefae lau, lau saiai 'i 'amiu failia wale etaeta gi 'amu tau 'urifo ala Jesus, sulia 'amu rari 'are.

18Wasua ma God 'e ilia lo mae 'ualo 'i lao 'alia profet gi sui, wale filia lia kae famalifii. Ma 'e 'urifo 'ali ka fakwalaimokia saenala God.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19'Urifo 'amu ka bulusi lo, ma 'amu ka bulusi fala God, 'ali 'i lia ka kwailufa
'alia abulo ta'ana 'amiu gi, ma 'ali God kae fababalafea manomiu,

20ma 'i lia ka kwatea Jesus Christ wale ba 'e filia famiu.

21'E io mae 'ala 'i nali la la ka dao ala talasi God kae fafalua 'are gi sui, malaa
ba 'e ilia lo mae 'ualo 'alia profet abu lia gi li.

22Sulia Moses 'e sae sulia Aofia 'uri 'e, ‘God 'amiu kae kwatea ko te profet 'i
soemiu, malaa lou lia 'e 'e keri lau mae. 'I lia na wale mola amiu ioli Jiu gi.
'Amu ka ronosulia ta gi 'e ilida famiu.

23Ite iko 'ali ronosulia ta profet fo 'e ilia, God kae tolinia 'i lia kae io atale
faasia ioli lia gi ma kae osia.'

24Samuel, failia profet gi sui gera la mae 'i buri, gera too ala faronona 'e faasia
God, gera ka faatalo lou 'alia me 'are 'e 'e fuli lo ala talasi 'e li.

25Alafuuna God gi famiu gera dao mae 'alia profet lia gi. Ma 'amu ka 'ado ruru
failia koko 'amiu gi 'i laola alafuuna God fada, malaa 'e ilia fala Abraham 'uri
'e, ‘Lakae fa'oka ioli gi sui 'i laola molagali, sulia wale 'e futa oliolitamu.’

26Lia fo, God ka filia ma ka kwatea mae wale galona lia Jesus 'i soemiu, 'ali 'i
lia ka fa'oka 'amiu, 'alia bulusi namiu faasia ta'ana 'amiu gi.”

Acts 4

Gera lokokwaikwaina fala Peter failia John

1Ala talasi Peter failia John daro alaa 'ua fala ioli gi li ai, nali fata abu, ma
nali Sadusi, failia wale etaeta ala wale gera lio folo bolosia Luma Abu God gi
li, gera ka dao mae 'i soedaroa.

2Gera ogata'a, sulia rua wale li lifurono fo gi daro faalalaua ioli gi lia 'e Jesus
'e tatae lo faasia maenali, ma ka fatailia ioli gera mae gi wasua gera kae tatae
lou faasia maena.

3Lia fo 'e kwatea gera ka dau daroa, ma gera ka aludaroa 'i laola raraa, daro
ka io 'i lififo masia ruala fe atoa, sulia 'e raurafi lo.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Ma ioli afula gera ronoa alaana daroa gi li, gera fakwalaimoki. Ma ioli gera fakwalaimokia faronona 'oka ala talasi fo li, 'e totolia lima to'oli wale gi.

5Ala fe atoa 'i buri, 'ilito'ola fata abu 'e logosia mae fata abu ba'ela gi, wale falalau ala taki gi li, failia nali wale ala logonae wale li lokomalata gi, ma geraka logo ala te lifi 'i Jerusalem.

6Gera logo failia 'Anas 'ilito'ola fata abu, ma Kaeafas, ma John, ma Aleksanda failia nali wale lou ala kwalofa ala 'ilito'ola fata abu gi li.

7Sui gera ka fa uraa Peter failia John 'i maada, ma gera ka soilididaroa 'uri 'e, “Mora guraa 'utaa ala wale 'ae mae 'e? Kwalaimokina ta 'e mora too ai, ma nanatana ala ite 'e mora guraa 'alia?”

8Peter, 'e fonu ma ka sae 'alia nanatanala Aloe 'are Abu 'uri 'e fada, “'I 'amoulu wale etaeta gi, ma wale ba'ela gi,

9'amu soilidi 'ameroa 'i tara'ela sulia 'are 'oka 'e mera taua fala wale 'aela mae 'e, ma ta 'e kwatea ka 'oka.

10Mera oga 'i 'amoulu failia ioli gi sui 'i Israel 'amu ka saiala 'are 'e, wale 'e 'amu lesia, 'e 'akwaa, ma ka ura lo fae 'amiu, 'e 'akwaa 'alia nanatanala Jesus Christ wale faasia 'i Nasareti ba 'amu raunia ala 'ai rara folo li, ma God ka taea faasia maena.

11Jesus ba Geregerena Abu 'e sae sulia 'uri 'e, “'I lia lo fau, 'i 'amiu wale raunae luma gi, 'amu barasi 'alia.

'I lia lo fau 'e 'ilitoa ka liufia fau gi sui ala balibali.'

12“Talifilia mola 'e saiai ka faamauria ioli gi, iko lou ta ioli 'i laola molagali, lia God 'e kwatea 'ali ka faamauri gia 'alia.”

13Ma wale ba'ela gi, gera ka kwele rasua 'alia Peter failia John, sulia iko 'ali daro mau 'alia sae too oga na. Ma gera ka kwele lou 'alia sai arena daroa, rua wale 'e gi iko daro saisai 'are mola. Ma gera saiai 'i daroa rua wale li kwaikwaiasi gi mola. Ma gera ka sai lou ala lia 'i daroa rua wale ba daro liuliu ruru failia Jesus gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Ma gera ka raria lo ilinala lou ta 'are, sulia wale ba daro guraa 'e ura lou fae daroa.

15'Urifo gera ka kwatea Peter, failia John, failia wale fo, daulu ka latafa faasia lifi li logo fo. Sui, gera ka alaa ga 'ada sulia ta lo gerakae taua ala Peter failia John.

16Ma gera ka sae 'uri 'e, “Taa lo golu kae taua ala rua wale 'e gi? Sulia ioli gi sui lia gera io 'i Jerusalem, gera sai sui mola 'ada ala 'are mama'ala fo daro taua, ma iko 'ali totolia 'ali golu tofe fafia.

17Ma 'ali me 'are 'e ikoso talo fala tali ioli lou, golu ilia fadaroa ikoso 'ali daro sae lou sulia Jesus fala tali ioli lou.”

18Sui gera ka rii lou mae fala Peter ma John, gera ka sae nanata 'uri 'e fadaroa, “Ikoso mora sae lou 'alia ma ikoso mora faalalau lou sulia Jesus.”

19Ma Peter failia John daro ka olisi 'uri 'e ada, “'Amu malata ga, 'a ta 'e rada 'i maala God, ronona suli 'amoulu, 'o ma ronona sulia God?

20Ikoso mera mano faasia saena sulia ta 'e mera talae lesia, ma mera ka ronoa, sulia mera rono sulia God.”

21Ma logona fo ala wale lokomalata gi li, gera ka sae nanata lou fadaroa. Sui gera ka lugasi daroa, taufasia ioli gi bi kwalaa fafia kwai nadaroa, sulia ioli gi sui, gera batafea rasua God fafia me 'are fo daro fulia.

22Sulia ioli gi gera saiai talifilia God mola 'e saiai ka guraa wale 'e matai lo sulia fai akwala fe falisi ma ka tarena ala maurinala.

Ioli fitoo gi gera foa fala too oga na

23Talasi gera lugasia mola Peter failia John, daro ka oli 'i so'ela alae ioli daulu, ma daro ka farono gera 'alia 'are fo fata abu ba'ela gi, failia wale etaeta gi gera ilia.

24Ala talasi gera ronoa, gera ka foasia 'uri 'e ala God, “God 'ilitoa, 'i'o lo 'o raunailia raloo, failia molagali, ma asi, failia 'are mauri gi sui 'i lifi'e.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Ma ko kwatea lo Aloe 'are Abu 'o fala koko 'ami David wale li galona 'o, 'ali ka sae 'uri 'e, ‘Ioli mamata faasia Jiu gi li, gera ogata'a fagu, ma gera ka tori malata fali rauni lau sulia malatae wale kwekwe'ela gera gi.

26Walelitalona gi gera ka rerei 'ada 'i talada failia wale 'ilitoa gi gera ka logo fala kwalaana failia God, ma Christ wale filia lia.'

27“Sulia 'are 'e fuli talasi Herod Antipas failia Pontias Paelat, daro logo 'i laola falua 'e failia ioli mamata faasia Jiu gi li ma wale 'i Israel gi lou. Gera logo fala lokokwaikwaina fala Jesus, wale galona abu 'o 'o filia lo.

28Gera logo fala falalamanala 'are gi sui, malaa ba 'o naia lo mae, 'alia nanatana 'o, failia kwaiogalina 'o 'ali ka fuli lo 'urifo.

29Ma talasi 'e God, 'o lesia ga alaana nanata gera gi, ma ko kwatea mae nanatana 'o fameulu ioli galona 'o gi, 'ali meulu ka sae too oga 'alia saenamu.

30'O fatailia mae kwalaimokina ma ko guraa ioli gi, 'ali gera ka lesia fulinala 'are mama'ala gi, failia 'are li 'aferona 'alida gi, 'alia nanatana wale li galona abu 'o Jesus.”

31Ma talasi gera foa ka sui mola, lifi fo gera logo ai ka 'asu lo. Ma Aloe 'are Abu ka fananata daulu sui, ma gera ka sae ramoramoa lo 'alia saenala God.

Gera tolinia too 'arena gera gi

32Ma ioli gi sui lia 'e gera fitoo, gera ka logo 'alia teke malata failia teke lioe ioli. Ma iko ta ioli 'ali too ala ta 'are 'ali 'i lia ka ilia 'alia 'are lia 'i talala, wasua gera tolinia 'are gera gi sui 'i safitada.

33Ma wale li lifurono gi gera ka faatalo ramoramoa sulia tataenala Aofia Jesus faasia maena, ma God ka 'oilakitae gera sui.

34Ma iko ta ioli faasia alae ioli ala iona gera ka boboo 'afia ta me 'are, sulia nali talasi gera boboo, nali ioli adaulu lia 'e gera too ala wado 'o ma luma, gera ka foli 'alida, sui ma gera ka sakea mae seleni fo gi,

35gera ka kwatea fala wale li lifurono gi, gera sakea, geraka tolinida fada sulia boboo na gera gi sui.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

36Ma Josef te wale ala kwalofa Lifae ba futa 'i Saeprus ba wale li lifurono gi
gera soia 'alia Banabas (fadanai Ulufa'alu ala Malata Raefale li),

37'e foli 'alia me tofui wado lia, ka sakea bata fo, ka kwatea fala wale li lifurono
gi.

Acts 5

Ananias failia wateu lia Safira

1Wasua ma te wale ratala Ananias, failia wateu lia ratala Safira, daro io lou
failia alae ioli fitoo fo. Ma daro ka foli lou 'alia na gula ala wado daroa.

2Ma Ananias ka alua 'ala na gula ala bata fo fadaroa, ka sakea mola mae na
gula ala bata fo ka kwatea fala wale li lifurono gi, ma ka ilia 'uri 'i gera sui lo
sefo. Ma wateu lia wasua ka aala lou fafia me kotona fo.

3'Urifo Peter ka soilidi 'uri 'e ala, “Ananias, 'utaa 'e ko aala 'alia Saetan ka talai
'o, ma ka taua ko kotofia Aloe 'are Abu 'alia faagwanala na gula ala bata ba
mora sakea?

4'I laoala 'o foli 'alia wado ba, wado 'are 'o. Ma 'i burila 'o foli 'alia, bata 'o
sakeda ai gi, 'i'o 'o ba'ela ali, ma ko saiai ko taua 'amua 'alia ta 'are sulia
kwaiogalina 'o gi. 'Uri'e ma 'utaa 'e ko malata 'uri'e 'i laola malatamu? Iko 'ali
'o kotofia mola ioli, 'o kotofia lou God!”

5Talasi Ananias 'e ronoa me 'are fo li, ka toli 'i fua, ma ka mae lo. Ma ioli gera
ronoa me 'are fo li, gera ka mau rasua.

6Ulufa'alu gi gera ruu mae, gera ka butaa rabela. Ma gera ka sakea 'i maluma,
ma gera ka alomia lo.

7'E totolia olula tofui matola 'i burila, wateu lia ka ruu mae 'i laola luma ala
lifi Peter 'e io ai, ma iko 'ali sai lou ala ta 'e fuli ala arai lia.

8Ma Peter ka soilidi 'uri 'e ala “Faarono lau ga mae, 'uri 'e ma bata ba gi sui lo
'e lia ba arai 'o fae 'o mora sakea ala wado ba mora foli 'alia li?” Ma 'i lia ka
olisia 'uri 'e, “'Eo, 'i gera sui lo la.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Mola Peter ka soilidia lou 'uri 'e ala “'Uta 'e arai 'o fae 'o, mora ka kotofia Aloe 'are Abu God, ma mora fia 'uria ikoso 'ali 'e loko kwaikwaina mola famoroa? Wale ba gera alomia arai 'o gi laa, gera ura mola 'ada 'i maala 'olofolo ala talasi 'e. Ma gera kae sake'o lou 'ali geraka alomi'o.”

10Ma 'urifo mola geli fo ka toli lo 'i fua 'i maala 'aela Peter, ma ka mae lo. Ma ulufa'alu ba gi gera ruu mae, gera ka lesia 'e mae lo, gera ka sakea 'i maluma, ma geraka lai alomia lou 'i rabela arai lia.

11Ioli fitoo gi sui, ma ioli gi sui lou lia gera ronoa me 'are fo li, gera mau rasua.

'Are mama'ala gi

12Wale li lifurono gi, gera fulia 'are afula li 'aferona 'alida gi ma 'are mama'ala gi 'i safitala ioli gi. Ma ioli fitoo gi sui, gera ka logo 'i laola Luma Abu God ala lifi gera soia 'alia Taofa Solomon.

13Ma ioli iko 'ali gera fitoo gi, iko 'ali gera too oga fala Logona failida, wasua ioli gi ka tafea ioli fito gi ma gera ka soi 'oka ada.

14Wasua ma wale afula gi, failia geli afula gi lou, gera fakwalaimoki ala Aofia, ma gera ka logo lou 'i laola logonae ioli fo.

15Ma 'i fofola 'are fo wale li lifurono gi gera fulida gi, ioli 'i lififo gi gera ka sakea lo ioli matai gi, ma geraka aluda sulia tala 'i fofola tafe gera gi, 'ali talasi Peter ka liu ai, lulula wasua ka liu fafida, ma gera ka 'akwaa.

16Ma ioli afula gi gera ka la mae faasia maefalua galia 'i Jerusalem gi, gera sakea mae ioli gera gi lia 'e gera matai failia ioli aloe 'are ta'a gi 'e io ada gi, ma wale li lifurono gi geraka gurada, ma 'i gera sui geraka 'akwaa lo.

Gera malakwaita ala wale li lifurono gi

17Ma 'ilito'ola fata abu, failia wale lia gi lia gera io 'i laola logonae ioli ala Sadusi gi li, gera ka kwaifii rasua fala waleli lifurono gi.

18Ma gera ka dauda, ma gera ka aluda 'i laola raraa.

19Wasua ma ala fe boni fo, eniselo God 'e dao mae, ka tafalia maala 'olofolo gi ala raraa fo, ma ka talaida 'i maluma, ma ka sae 'uri 'e fadaulu,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20“Moulu la, moulu ka ura 'i laola Luma Abu God, moulu ka faronoa ioli gi sulia maurina fa'alu 'e.”

21Waleli lifurono gi gera ka rono sulia eniselo fo, ma 'i 'ofaedani daulu ka la lo 'i laola Luma Abu God, ma daulu ka fuli'ae lo ala falalauna.

'Ilito'ola fata abu failia wale lia gi, daulu ka soia mae wale etaeta ala Jiu gi li fala logonae wale lokomalata, 'ali geraka filoa waleli lifurono gi. Ma gera ka kwate saena fala wale li ofona gi, gera ka talaia mae waleli lifurono gi faasia 'i laola raraa 'i soedaulu.

22Wasua ma talasi fo wale li ofona gi gera dao ko, iko 'ali gera lesia lo ta waleli lifurono 'i laola raraa. Ma gera oli geraka faronoa wale etaeta gi 'uri 'e,

23“Talasi meulu dao ko 'i laola raraa li, meulu lesia lia wale lio folo gi gera folo nasi rasua lo ala maala 'olofolo gi, ma gera ka lio folo mola 'ada 'i maala 'olofolo gi. Wasua ma talasi meulu tafa, meulu ka lio ko 'i laola luma, ma iko 'ali meulu lesia mola ta ai ala waleli lifurono gi 'i laola.”

24Talasi fo fata abu ba'ela gi, failia wale etaeta ala wale li lio folo ala Luma Abu God gi li, gera ronoa me 'are fo, gera ka soilidi filo kwailiu ada ta ta lou kae fuli.

25'Urifo te wale ka ruu mae, ma ka sae 'uri 'e fadaulu, “Moulu fafurono ga, wale ba moulu aluda 'i laola raraa gi li gera ura lo 'i laola Luma Abu God, ma gera ka faalalaua lo ioli gi!”

26Ma wale ba'ela ala wale lio folo gi li failia wale lia gi, gera la, gera ka oli mae failia lifurono gi. Iko 'ali gera suunailida 'alia kwainada fala olina mae, sulia gera mau 'alia ioli gi, taufasia gera bi 'uida 'alia fau gi.

27Ma talasi gera talaia mae waleli lifurono gi li, ma gera ka faa urada 'i maala logonae wale lokomalata fo gera logo mae li, 'ilito'ola fata abu ka sae fadaulu 'uri 'e,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28“Meulu lui nasi ai ikoso 'ali molu faalalau lou 'alia Jesus. Lesia me 'are 'e moulu taua Falalauna 'amoulu, 'e talofia lo 'i laola falua 'i Jerusalem. Ma moulu ka suafafi 'ameulu 'uri 'i 'ameulu lo 'e meulu raunia Jesus ka mae!”

29Sui Peter failia wale li lifurono gi gera ka olisida 'uri 'e, “Meulu kae rono sulia God, iko lou ioli.

30Ma 'i burila 'amu raunia Jesus ala 'ai rara folo ka mae, God ba koko gia gi li ka taea faasia maena.

31Ma God 'e taea ka 'ilitoa failia 'ali lia ka kwaitalai ma ka faamauri, 'ali ka kwatea talasi fala ioli Israel gi, 'ali geraka bulusi, ma God ka kwailufa 'alia ta'ana gera gi.

32Meulu lesia lo 'are 'e fuli fala Jesus gi, ma 'i 'ameulu failia Aloe 'are Abu meulu sae fakwalaimoki lo sulida. God 'e kwatea mae Aloe 'are Abu fala nalife ioli gera ronosulia.”

33Ma talasi fo wale 'i laola logonae wale lokomalata fo gi gera ronoa 'are fo li, gera ka ogata'a rasua, ma gera ka oga rauninala waleli lifurono fo gi.

34Wasua ma te wale ala logonae wale lokomalata fo li, 'i lia na ai ala logonae wale ala Farasi gi ratala Gamaliel lia wale faalalau 'alia taki li, ma 'i lia ioli gi gera soi ba'ela rasua ala, 'e tatae ka ilia gera ka olifailia ga 'ada waleli lifurono fo gi 'i maluma fala keme talasi wawade.

35Sui, ka sae 'uri 'e fala wale etaeta fo gi, “'I 'amiu ioli 'i Israel gi, 'amu ka malata 'oka sulia 'are 'e 'amu kae taua ala wale 'e gi li.

36Sulia iko 'ali tekwa mola ko, Tedas 'e la mae ka ilia 'i lia wale 'ilitoa rasua, ma ka totolia fai talanae wale gi ba gera la sulia. Ma iko 'ali tekwa mola, ioli gi geraka raunia, ma waleli galona lia gi gera ka keta sui, ma galona ba 'e taua ka sui lou 'ala.

37Sui 'i burila Judas wale 'i Galili ka la lou mae ala talasi gera gerea ratala ioli gi sui. Ma ioli afula gi gera la sulia ma gera ka kwalaa failia ioli 'i Rom gi, ma

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wale li ofona 'i Rom gi gera ka raunia lou. Ma waleli galona lia gi, gera ka keta lou 'ada.

38Ma sulia 'are 'e wale li galona Jesus gi gera taua, laka ilia famoulu, ikoso 'ali 'amu taua ta 'are ada. 'Amu aala 'alida geraka la 'ada ma moulu ka la faasida. Ala malatana failia galona 'e gera taua 'are mola ala ioli li, kae fulu mola 'ala.

39Ma ala 'e la mae faasia God, 'e 'ato 'ali 'amu kae ura bolosia ma 'amu kae daria 'amu kwalaa failia God.” Ma logonae wale lokomalata fo, gera ka ronosulia saenala Gamaliel.

40Sui gera ka oli lou mae failia wale li lifurono gi, ma gera ka ilia fala wale lio folo gi gera ka rabusida. Ma gera ka luida ikoso gera sae lou sulia Jesus. Sui, gera ka lugasida.

41Ma talasi waleli lifurono gi gera la lo faasia logonae wale lokomalata fo li, gera ka babalafe rasua, sulia God 'e alafafida lia 'e gera totolia famalifiina 'i osiala Jesus.

42Ma ala atoa gi sui, waleli lifurono gi gera ka liu 'i laola labu ala Luma Abu God li, ma 'i laola luma ioli gi li, ma gera ka faalalau, ma geraka faatalo 'alia Faronona 'Oka 'e Jesus lia 'e 'i lia wale filia God.

Acts 6

Gera filia fiu wale gi fala kwairanaina ala waleli lifurono gi li

1Ma talasi fo, ioli gera fitoo ala Jesus gi gera afula lo. Ma 'ugana ka tatae safitala Jiu gera sae 'alia saena Hebru li failia Jiu gera sae 'alia saena Grik gi li. Nali ai ada gera sae 'alia saena Grik, gera 'uga, sulia Jiu gera sae 'alia saena Hebru li iko 'ali gera ranaa mola me 'oru gera gi ka rada failia 'oru Jiu fo gera sae 'alia Hebru 'alia fana, failia bata fo gera tolinia ala atoa gi li.

2Ma akwala wala rua waleli lifurono fo gi, daulu ka soia mae ioli fakwalaimoki gi sui, daulu ka sae 'uri 'e, “Iko 'ali 'oka 'ali meulu ka 'abero lou 'alia tolininala bata golu gi, ma meulu ka malata buri lo 'ameulu 'alia fatalona 'alia saenala God.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3'E 'urifo alae iolifuta, 'amu ka filia ta fiu wale 'oka 'i safitamiu 'amu saiada Aloe 'are Abu 'e io ada, ma gera ka liotoo, 'ali geraka lio sulia galona 'e.

4Ma 'i 'ameulu meulu ka galo te gula lo 'ameulu ala foana failia fatalona 'alia saenala God.”

5Ma ioli fo gi, gera logo, ma geraka babalafe talasi gera ronoa me 'are fo li, ma gera ka filia Stefen, wale fitoona lia 'e nanata failia Aloe 'are Abu ka io failia. Ma gera ka filia lou Filip, Prokorus, Nikanor, Timon, Parmenas, ma Nikolaus wale faasia 'i Antiok lia 'e dau sulia faalalauna ioli Jiu gi li, wasua 'ala 'i lia iko 'ali futa ala ta ioli Jiu.

6Sui, logonae ioli fakwalaimoki fo, gera ka talaia mae fiu wale fo gi 'i so'ela lifurono gi, ma lifurono fo gi daulu ka foa failida, ma daulu ka alua limadaulu fafia gwauda.

7Ma saenala God ka talofia sui lo 'afutala 'i Jerusalem. Ma ioli 'i Jerusalem gi gera fakwalaimoki, gera ka afula rasua failia fata abu afula gi lou, gera ka fakwalaimoki.

Daunala Stefen

8Stefen wale God 'e 'oilakitailia, ma ka too ala nanatana fala taunala 'are mama'ala afula gi, ma 'are li 'aferona 'alida gi 'i safitala ioli gi.

9Ma nali wale gera barasi 'alia Stefen, gera io lou 'i laola logonae ioli gera soia 'alia “Luma fala foana 'ala wale gera io sakwadola gi li.” Nali wale ada gera Jiu gera la mae faasia 'i Saeren, failia 'i Aleksandria. 'I gera failia nali Jiu faasia gulae tolo 'i Silisia, ma 'i Asia gi, gera ka fuli'aea alafaitalilina failia Stefen.

10Ma Aloe 'are Abu ka kwatea liotoo fala Stefen, 'ali talasi 'i lia ka sae 'alia, 'ato rasua ta ioli ka olisia.

11Sui gera ka foli agwa ala nali wale 'ali gera ka ilia, “'Ami ronoa 'e sae fawawadea Moses failia God.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12'Urifo wale fo gi geraka suuradaia wale etaeta gi, failia wale falalau ala taki gi li, gera ka ogata'a rasua, ma gera la mae 'i so'ela Stefen, ma gera ka daua, ma gera ka talaia mae 'i so'ela logonae ioli lokomalata.

13Sui gera ka soia mae nali wale 'ali gera ka koto fafia. Gera sae 'uri 'e, “Sulia atoa gi, wale 'e 'e sae fawawadea 'ala Luma Abu God, failia taki Moses gi.

14'Ami ronoa 'e ilia Jesus wale 'i Nasareti kae osia Luma Abu God, ma kae olisia lou falafala gia gi lia Moses 'e kwateda lo faga.”

15Ma wale fo gera io 'i laola logonae ioli lokomalata fo li, gera ka alu lo maada ala Stefen, ma gera ka lesia lia maala 'e wasinosino ka malaa lo na eniselo.

Acts 7

Stefen 'e baai lia 'i talala 'i maala logonae wale lokomalata

1'Urifo 'ilito'ola fata abu ka soilidia Stefen ma ka sae 'uri 'e, “'Uri'e ma 'are 'e gera sua fafi 'o 'alida gi, gera kwalaimoki 'e?”

2Stefen ka olisi 'uri 'e ada, “Alae walefae lau ma mama lau gi, moulu fafuronosi lau ga! God 'e 'ilitoa ma ka nanata, 'e fatae fala koko 'ualo gia Abraham talasi 'e io 'ua 'i Mesopotemia, sui ka bi lai io 'i Haran.

3God 'e sae 'uri 'e fala, “'O tatae faasia fuui wale 'o, failia falua 'o, ko la fala falua la lakae ilia famu koe la fai.'

4Sui 'i lia ka la faasia gulae tolo lia 'i Kalde, ma ka lai io 'i Haran. Ma 'i burila mama Abraham 'e mae, God ka ilia ka 'idu mae fala falua 'e 'amu io lo ai 'i tara'ela, lia gera soia 'alia 'i Kenan 'i lao.

5God iko 'ali kwatea mola ta gula ala wado 'e fala Abraham, ta gula wawade wasua 'ala 'ali Abraham ka too ai 'e iko lou. Wasua ma God 'e etae alafuu fala kae kwatea wado fo 'ali wado lia lo 'ala, failia oliolitala kwalofa lia. Ma talasi God 'e etae alafuu fala, Abraham iko 'ali too 'ua ala ta wela.

6'I buri God ka sae 'uri 'e fala, ‘Oliolitamu gerakae io ala falua la iko lou falua gera, ma 'i lififo gera kae galo gwaugwau. Ma ioli gi gerakae malakwaita ada sulia fai talanae fe nali gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Wasua ma la kae kwatea kwaikwaina fala ioli fo gera galo 'ada gi. 'I burila, oliolitamu gerakae latafa mae faasia falua fo, ma gerakae foasi lau 'i laola lifi 'e.'

8“God 'e etae alafuu fala Abraham ma ka ilia fala, ala ioli lia gi gera 'ole wale, gera alafafia sae alafuuna lia. 'Arela fo Abraham ka 'ole wale ala Aesak, kwalu atoa gi 'i burila 'e futa. 'Urifo lou, Aesak ka 'ole wale ala wela lia Jakob, ma Jakob ka 'ole wale ala akwala wala rua wela lia gi lia 'i gera lo koko gia gi.

9“Josef na wale lo ala akwala wala rua wela fo Jakob 'e aluda gi. Ai 'i laoala gi sui lioda 'e kwaifi fala, ma gera ka foli 'alia fala wale gera la fala 'i Ejipt gi, 'ali lia kae galo ulafu 'i lififo. Wasua ma God 'e io failia,

10ma ka lio sulia 'i laola nanana lia gi. Talasi Josef 'e dao 'i so'ela Fero, walelitalona 'i Ejipt, God ka kwatea liotoo fala, ma ka kwairanai ala lia fo 'e kwatea ma Fero ka oga, ma Fero ka alua 'i lia ka 'ilitoa fafia iona 'i Ejipt, ma ka alua lia ka lio lou sulia too 'arena lia gi sui.

11Ma talasi fo lou bonili fiolo ba'ela ka liu 'i laola falua 'i Ejipt ma 'i Kenan, lia 'e ka kwatea lo nanana ba'ela fala ioli gi. Ma talasi fo, 'e 'ato rasua fala Jakob failia wela lia gi 'ali daulu ka daria ta fana.

12'Arela fo ala talasi Jakob 'e ronoa fana 'e afula 'i Ejipt, ka keria lo wela lia gi ('i gera koko gia gi), gera ka eta lai dao 'i lififo.

13'Urifo ala ruala talasi gera la lou mae, Josef ka tafanailia 'i lia talala fala ai laoala gi gera ka bi lio raea. Ma Fero wasua ka sai lou ala fuui wale Josef gera io 'i Kenan.

14Ma Josef ka kwate saena 'afia mama lia Jakob, ma ka ilia 'i lia failia kwalofa lia gi sui geraka la mae fala 'i Ejipt. Ma 'i gera sui lo gera fiu akwala wala lima ioli gi.

15Jakob ka la fala 'i Ejipt failia wela lia gi, ma gera ka mae lo 'i lififo.

16Gera ka sakea rabeda geraka alomida 'i Sekem te falua 'i laola gulae tolo 'i Kenan, wado ba Abraham 'e folia faasia kwalofa Hamor.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17“Ma talasi 'e garani lo 'ali God ka falalamaa sae alafuuna 'e taua fala Abraham, ioli gia gi gera io 'i Ejipt, gera afula rasua lo.

18Ala talasi fo, walelitalona fa'alu, lia iko 'ali saiala taa falafala sulia Josef, lia 'e fuli'ae ka 'ilitoa fafia 'i Ejipt.

19Lia ka 'oi'ala koko gia gi, ma ka malakwaita rasua lo ada, ma ka sae nanata fada, 'ali gera ka tasia wela gera gi 'i maluma, 'ali geraka raumailida.

20Ma talasi fo Moses 'e futa mae ai, wela aolo 'oka rasua. Ma teite lia ka golia mola sulia olu madama gi 'i luma lia.

21Ma talasi gera sakea ko Moses faasia luma lia li, ulao Fero 'e sakea, ma ka ranolia, ma ka golia malaa na wela lia lo.

22Ioli 'i Ejipt gi gera faalalaua Moses 'alia 'are afula fo ioli 'i Ejipt gi gera oga geraka saiai. Ma 'i lia ka ba'ela lo, ma 'i lia na wale 'ilitoa 'alia saenala failia abulonala.

23“Ma talasi Moses 'e ba'ela mae ka dao ala fai akwala fe nali gi li, 'i lia ka malata fala daona tonala ioli lia gi li ala kwalofa 'i Israel.

24Ma talasi 'e dao, ka lesia te wale Jiu lia wale 'i Ejipt 'e mala ta'a rasua lo ala. 'I lia ka la ko ka kwairanai ala, ma ka duu 'alia, ma ka raunia lo wale fo 'i Ejipt.

25Ka fia 'uria ioli lia gi totolia gera ka saiai lia God 'e filia fala talainada faasia malakwaitana 'i Ejipt, wasua ma ioli gi sui iko 'ali gera sai mola ai.

26Ma ala na fe atoa lou, 'e lesia rua wale Jiu gi daro kwalaa, ma ka maili tonala kwatenala aroarona 'i safitadaroa ka sae 'uri 'e, ‘Mora rono ga, 'i 'amoroa laa rua wai asila gi mola. Totolia ikoso 'ali mora kwalaa mola.'

27Ma na wale adaroa lia 'e fulia kwalaana fo li ka olisia Moses, ka sae 'uri 'e, ‘Ite 'e aalua ko 'ilitoa fameroa, ma ko gwauru li wale kwai lokomalatana 'i safitameroa?

28'O oga ko rauni lau lou, malaa lia ba 'o raunia wale ba 'i Ejipt 'i nalafi?'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

29Talasi Moses 'e ronoa me 'are fo li, ka tafi faasia 'i Ejipt, ma ka lai io lo 'ala
'i Midia, ma ka arai lo 'i lififo, ma wateu lia ka faafutaa rua wela wale gi.

30“'I burila Moses 'e io lo 'i lififo sulia fai akwala fe nali gi, eniselo ka fatae
fala 'i laola meamea ala dunaa 'e kwarufia 'ai 'e ura garania fe uo 'i Saenae, 'i
laola abae lifi kwasi iko 'ali totolia ta ioli 'ali io ai.

31Moses ka 'afero rasua 'alia me 'are fo 'e lesia, ma ka 'idu garania ko 'ai fo,
'uri 'ali lio 'oka ai. Ma ka ronoa linela God

32'uri 'e, ‘'I lau God koko 'ualo 'o gi li, God Abraham, ma Aesak, ma Jakob.' Ma
Moses ka lebelebe, ma ka barasi lio lo ko, sulia 'e mau rasua.

33Ma God ka sae 'uri 'e fala, ‘'O kalasua 'ae botu 'o gi faasia 'aemu, sulia lifi 'e
'o ura ai, wado abu.

34Lau lesia malakwaitana ta'a rasua gera taua ala ioli lau gi lia gera io 'i Ejipt,
ma laka ronoa linela anina gera gi. 'Arela 'e laka sifo mae 'ali lau lafuda faasia.
'O la 'i Ejipt, sulia lau fili'o lo.'

35“Moses wale ba ioli 'i Israel gi gera barasi 'alia, ma gera ka sae 'uri 'e fala,
‘Ite 'e aalua ko 'ilitoa fafi 'amami, ma ko ura fala kwai lokomalatana famami?'
Lia God 'e kwatea mae 'ali ka 'ilitoa, ma ka lugasida failia kwairanaina faasia
eniselo ba 'e fatae fala ala 'ai ba dunaa 'e 'agofia li.

36Ma Moses ka talaia ioli Jiu gi faasia 'i Ejipt, ma ka fulia 'are mama'ala gi ma
'are li 'aferona 'alida gi 'i Ejipt, ma 'i laola asi gera soia ‘Asi Melamelaa,' ma 'i
laola abae lifi kwasi, sulia fai akwala fe nali gi.

37Moses lou ba 'e sae 'uri 'e fala ioli Israel gi, ‘God kae kwatea mae te profet 'i
soemiu, malaa lia 'e 'e kwate lau mae 'i soemiu, ma 'i lia na wale mola 'ala, ala
wale 'amiu gi.'

38Ma Moses ka io failia ioli 'i Israel ala logona ba 'i laola abae lifi kwasi li, ka
io failia koko gia gi, ma failia eniselo ba alaa failia 'i gwaula uo ba 'i Saenae.
Ma ka sakea lo faronona sulia maurina faasia God 'ali ka kwatea faga.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

39“Wasua ma koko gia gi, gera barasi rasua 'alia ronona sulia Moses. Ma gera ka abulo 'ada faasia, ma gera oga rasua olina fala 'i Ejipt.

40Talasi Moses 'e io 'ua gwaula uo li, gera ka sae 'uri 'e fala Aaron, “'O raunailia mae tali lului 'are malaa tali god famami, 'ali gera ka talai 'amami. Sulia 'ami raria lo ta 'e taua ma Moses, wale ba 'e talai 'amami mae faasia 'i Ejipt, ka dole mae gwaula fe uo lo ba.'

41Ma gera ka raunailia lo lului 'are lesinai malaa buluka fada fala foasinai, ma rauninala foasina gi fala, ma gera ka taua lo fanana gi fala faba'elanala 'are fo gera raunailia 'ada 'i talada gi.

42Dunala gera tau 'urifo, God ka abulo faasida, ma ka tafisida 'ali gera ka foasia lo 'ada da'afi, failia madama, ma kwalikwali gi 'i nali, malaa ba profet gi gera gerea 'uri 'e, “'Amiu ioli 'i Israel gi, iko 'ali 'amu raunia lou 'are mauri 'amiu gi, failia foasina 'amiu gi fagu sulia fai akwala fe nali ba 'amu io 'i laola abae lifi kwasi li.

43Babala 'e 'amu sakea fae 'amiu, 'are fala lului 'are Molok li.

'Amu sakea lou fae 'amiu lului 'are malaa kwalikwali gera soia 'alia Refan, 'i daroa lului 'are 'amu raunailida gi fala foasinada. Ma 'i osiala 'are fo gi, lau tabali 'amiu faasia 'i Israel ka dao tarosi fala falua 'i Babilon.'

44“Koko gia gi wasua, gera sakea lou Babala Abu God failida 'i laola abae lifi kwasi. Gera raunailia Babala Abu 'e sulia ta God 'e ilia ma ka fatailia fala Moses.

45'I burila, koko gia gi gera ka sakea lo babala fo faasia mama gera gi. Talasi gera la failia Josua, gera sakea babala. Talasi fo God 'e tabalia ioli gi faasia wado gera gi, ma ioli Israel gi ka sakeda lo 'ada. Ma babala fo ka io 'i lififo, la la ka dao ala talasi David 'e walelitalona.

46Ma God ka babalafe failia David, ma David ka sugaa God 'ali ala'alia 'ali lia ka raunailia ta luma fala God 'e Jakob 'e foasia.

47Wasua ma Solomon 'ala 'e kae raunailia luma fala.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

48“Wasua ma God 'e 'ilitoa ka tasa, iko 'ali io 'i laola babala ioli gi gera raunailida. Malaa profet Aesea ba 'e gerea saenala God fala ioli Jiu gi 'uri 'e,

49‘'I lau 'e lau 'ilitoa mae 'i nali fafia 'are gi sui, failia molagali 'e lifi fala alunala 'aegu ai. Iko 'ali 'amu totolia 'ali 'amu ka raunailia ta luma 'e 'oka ka malaa lifi 'e lau io ai. Ma iko 'ali 'amu totolia 'amu ka raunailia ta luma 'e ba'ela ka totolia 'ali lau io 'i laola.

50Sulia 'i lau 'e lau raunailia 'are 'e gi sui 'i nali ma 'i laola molagali.' ”

51Ma Stefen ka sae lou 'uri 'e, “Wasua 'i 'amiu ioli Jiu gi li, manomiu 'e nasi ka malaa 'ala ioli 'e iko 'ali gera oga ronona sulia God gi, ma manomiu ka rodo. 'Are la 'e kwatea ma iko 'ali 'amu oga rononala ma rononasulia saenala God. 'Amu malaa lo koko 'amiu gi, dunala 'amu mailia lou fala sunenena ala Aloe 'are Abu li.

52Koko 'amiu gi gera malakwaita ala profet gi sui. Sulia lia ba gera raunia wale li fatalona God gi 'i lao mae, lia gera faarono 'alia laanala mae Christ, wale ba God 'e filia fala faamurinala ioli lia gi li. Ma talasi 'e, 'amu ka kwate lia fala malimae lia gi, ma 'amu ka raunia ka mae.

53Ma 'i 'amiu ba 'amu sakea lo taki God gi lia ba eniselo gi gera kwateda mae famiu, wasua ma iko 'ali 'amu rono mola sulida!”

Gera raunia Stefen

54Ma talasi wale etaeta gi 'i laola logona fo gera ronoa Stefen, malatada ka nene rasua, ma gera ka 'alaniriniri fala, sulia gera ogata'a rasua fala.

55Ma 'i osiala Aloe 'are Abu 'e sura lo ala Stefen, 'i lia ka lio ala ala fala 'i nali, ma ka lesia God 'ilitoa ma ka nanata, ma ka lesia lou Jesus 'e ura ala gula lima aolo ala God ma ka 'ilitoa failia.

56Ma Stefen ka sae 'uri 'e, “Lio ga! Lau lesia falua 'i nali 'e tafa, ma Wela Wale li ka ura 'i gula lima aolo ala God!”

57Ma talasi wale etaeta gi gera ronoa me 'are fo li, gera ka bolosia lo aninada, ma gera ka rii ba'ela, ma gera ka lalaofia lo

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

58Ma gera ka usulailia fala 'i maluma faasia 'i laola falua, ma gera ka fuli'ae lo ala 'uinala 'alia fau gi. Ma wale fo gera 'uia Stefen 'alia fau gi li, gera ka kalasua to'omi gera gi, ma gera ka aluda 'i 'aela te ulufa'alu la ratala Saul, 'ali gera ka abitakwa fala 'uinala.

59Ma talasi gera 'uia, Stefen ka foa 'uri 'e, “Jesus Aofia lau, 'o sakea lo manogu.”

60Ma ka bururu 'i wado, ma ka sae ba'ela 'uri 'e, “Aofia, 'o kwailufa 'alida fafia rauninagu!” Buri 'ala 'e ilia 'are fo gi sui, ka mae lo.

Acts 8

Saul kae malakwaita ala ioli fakwalaimoki gi

1-2Ma Saul ka alafafia maenala Stefen. Ma nali wale fitoona gera gi 'e nanata, gera sakea rabela Stefen, ma gera ka alomia, ma gera ka aani rasua failia. Ma ala fe atoa fo lou, ioli fitoo gi 'i Jerusalem gera fuli'ae geraka ruu lo 'i laola malakwaitana ba'ela rasua. Ma ioli gera fito gi sui gera ka keta sui lo fala falua laola provins 'i Judea gi ma 'i Samaria lou. Wasua ma waleli lifurono gi iko.

3Saul ka tau nanata rasua fala fafuta'anala ioli fakwalaimoki gi. Ma ka ruu 'i laola luma gi fala daunala nalife ioli gera fakwalaimoki ala Jesus, wale gi failia geli gi lou, ma ka aluda 'i laola raraa.

Gera faatalo lou 'alia Faronona 'Oka 'i Samaria

4Ma ioli fo gera fakwalaimoki gi, gera ka keta kwailiu ala falua gi sui. Ma talasi gera liu ko, gera ka faatalo 'alia Faronona 'Oka sulia Jesus.

5Filip ka la fala te mae falua ba'ela 'i laola gulae tolo 'i Samaria, ma ka faatalo 'alia Jesus wale faamauri, fala ioli gi 'i lififo.

6Talasi ioli 'i lififo gi gera ronoa lo saenala Filip, ma gera ka lesia lou 'are mama'ala 'e fulida gi, gera ka fafurono kwalaimoki fala 'are Filip 'e ilida gi.

7Sulia 'e balia aloe 'are ta'a gi faasia ioli afula gi, ma gera ka rii ba'ela, ala talasi gera latafa faasida. Ma ioli rabeda ka mae gi, ma ioli 'aeda mae gi, lia 'e gurada sui.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8Ma ioli 'i Samaria gi, gera ka babalafe rasua failia.

9Ma 'i laola falua fo, te wale 'e io lou lia ratala Simon, ma ka tekwa lo mae 'e faa 'aferoa ioli 'i Samaria gi 'alia galona 'e taua 'alia 'are malaana 'ilu lialia maka abalii. Ma gera ka ilia 'i lia na wale 'ilitoa rasua.

10Ma ioli gi sui 'i laola falua fo, wale ba'ela gi, ma ke wela wawade gi lou, gera ka fafuronosia, ma gera ka ilia 'i lia wale 'e too ala nanatana faasia God, ma gera ka soia 'alia “Nanatana Ba'ela.”

11Gera dona ka tekwa lo mae lia ka taua galona fo gi 'alia 'ilu lialia ma ka abalii wai.

12Wasua ma ala talasi gera ronoa Filip 'e sae sulia Faronona 'Oka sulia 'Ilitoana God ma Jesus Christ li, gera ka fakwalaimokia, ma gera ka sisiu abu, wale gi failia geli gi lou.

13Simon wasua ka fakwalaimoki lou, ma ka sisiu abu. 'I burila, ka la lo failia Filip fala lifi 'e la fai. Ma talasi 'e lesia Filip 'e fulia 'are mama'ala gi li, failia 'are li 'aferona 'alida gi, 'i lia ka 'afero rasua.

14Waleli lifurono gera io 'i Jerusalem gi, ala talasi fo gera ronoa ioli 'i Samaria gi gera fakwalaimoki lou ala saenala God, gera ka keria Peter failia John daro ka la ko 'i soeda.

15Talasi daro li dao, daro ka foa fala ioli gera fakwalaimoki gi, 'ali gera ka too ala Aloe 'are Abu.

16Aloe 'are Abu iko 'ali sifo 'ua fafia nali ioli ada, ala talasi 'i gera sui gera sisiu abu lo, sulia gera fakwalaimoki lo ala Jesus.

17'Urifo Peter failia John, daro ka alu limadaroa 'i fafida, bui gera ka bi too lo ala Aloe 'are Abu.

18Ala talasi fo, Simon 'e lesia waleli lifurono gi daro alua limadaroa fafida, ma Aloe 'are Abu ka sifolida lo, 'i lia ka sakea seleni ka tau fala kwatenai fala Peter failia John,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19ka sae 'uri 'e, “Mora kwatea lou nanatana laa fagu, 'ali ala laka alua wasua limagu 'i fofola ta ioli, ioli la kae too lou ala Aloe 'are Abu.”

20Wasua ma Peter ka olisia 'uri 'e, “'O lonolae 'o, 'e totolia seleni 'o fae'o mora ka fulu, sulia 'o fia 'uria kwatena God 'are fala folinai 'alia bata li.

21Iko 'ali 'o totolia mola galona fae 'ameulu, sulia malatamu 'e iko 'ali rada 'i maala God.

22'O bulusi faasia malata ta'a 'e 'o gi, ma ko foasia God 'ali 'e kwailufa 'alia malata ta'a 'o gi.

23Sulia lau lesia 'o 'uga ka ta'a rasua, ma ko io 'alia guluguluna 'i malula ta'ana.”

24Sui Simon ka sae 'uri 'e fala Peter failia John, “Mora foasia God ka rana lau, 'ali 'are 'e mora ilida gi ikoso dao agu.”

25'I burila, Peter failia John daro alaa sulia ta gi daro saiai sulia Jesus, ma daro ka sae sulia saenala Aofia. Sui daro ka oli fala 'i Jerusalem. Ma ala Olinadaroa, daro ka faatalo 'alia Faronona 'Oka ala mae falua afula gi 'i Samaria.

Filip failia wale 'ilitoa 'i Etiopia

26Ma te eniselo Aofia ka alaa 'uri 'e fala Filip, “'O rerei, ko la sulia tala 'e fuli 'i Jerusalem ka lao fala maala ara li fala 'i Gasa ka liu 'i laola abae lifi kwasi iko 'ali totolia ta ioli 'ali io ai.”

27-28Ma Filip ka rerei, ma ka la. Ma te wale 'ilitoa faasia 'i Etiopia ka la lou mae sulia tala fo, kae oli lo fala falua lia. Wale fo, 'e lio sulia bata gelilitalona 'i Etiopia. 'E io mae 'i Jerusalem fala foasinala God, sui kae oli lo 'i falua 'i laola 'are li lalana lia hosi 'e taraa. Ma talasi kae la 'ala, 'e gwauru ka idumia buka profet Aesea 'e gerea.

29Mola Aloe 'are Abu ka sae 'uri 'e fala Filip, “'O la garania wale lobaa.”

30Ma Filip ka lalao ko 'i so'ela, ma ka ronoa kae idumia buka profet Aesea, ma ka soilidia 'uri 'e, “'O saiala 'are laa koe idumia?”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31Ma wale 'ilitoa fo ka olisia 'uri 'e, “'Uri'e ma lakae sai 'utaa ai, ala ikoso ta ioli 'ali faamadakwa lau 'alia?” Ma ka soia mae Filip, 'ali ka rae ko 'i so'ela ma ka gwauru failia.

32Geregerena Abu 'e idumia, 'e sae 'uri 'e, “Ioli gi gera talaia fala rauninala, malaa sipsip gera talaia fala rauninai, ma iko 'ali ilia mola ta saena, ma ka malaa lo kale sipsip 'e io aroaro talasi gera suufia ifula.

33Ma gera ka dorakwala fala, ma gera ka lokokwaikwaina fala 'alia kotona gi. Ma 'i lia iko 'ali too ala ta kwalofa, sulia gera raunia ka mae.”

34Mola wale 'ilitoa fo ka sae 'uri 'e fala Filip, “Faarono lau ga mae, 'uri 'e ma ite 'e profet 'e sae sulia? Suli 'i lia talala, 'o ma sulia ta wale mamata 'ala?”

35Ma Filip ka fuli'ae ka alaa fala sulia Faronona 'Oka sulia Jesus, 'e fuli'ae ala Geregerena Abu fo.

36-37Ma talasi daro la sulia tala li, daro ka liu 'i totolala te mae kwai. Ma wale 'ilitoa fo ka sae 'uri 'e fala Filip, “Kwai 'e mola lo, fasiu abu lau lo.”

38Sui wale 'ilitoa fo ka ilia 'ali hosi lia ka mano, ma Filip daro ka sifo 'i laola kwai, ma Filip ka fasiuabua lo.

39Ala talasi daro rae mae faasia kwai li, Alo ala God 'e la mae ka laua lo Filip. Wasua wale 'ilitoa fo iko 'ali lesia lo Filip, 'e la lo 'ala failia babalafena ba'ela.

40Ma Filip ka dao lo 'i Asotus, ma ka liu 'i laola mae falua fo gi failia faalalauna 'alia Faronona 'Oka li ala falua fo gi, la la ka dao ala falua 'i Sesarea.

Acts 9

Saul 'e bulusi ma ka fakwalaimoki

1Ma talasi fo lou, Saul ka tau nanata failia alaana naunau lia gi fala rauninala waleli galona Aofia gi li. Ma ka la 'i so'ela 'ilito'ola fata abu,

2ma ka sugaa 'ali ka gerea ta alaana fala wale etaeta gi ala luma fala foana gi li 'i Damaskas, 'ali gera ka ala'alia 'ali lia ka lio 'afia ioli gera fakwalaimoki ala Aofia gi li, ma ala ka dao tonada, ta wale 'o ma ta geli 'urifo, kae dauda, ma ka oli mae failida fala 'i Jerusalem.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3Ma talasi kae la fala 'i Damaskas, ma ka li dao garania lo ko falua li, toraa ma kwana faasia 'i laola raloo li 'e rara lo 'afuia.

4Ma ka toli 'i wado, ma ka ronoa te line 'are 'e sae 'uri 'e fala, “Saul, Saul! 'Uta 'e ko malakwaita agu?”

5Sui Saul ka olisia 'uri 'e, “Arai, 'i'o ite 'e?” Ma line 'are fo ka olisia 'uri 'e, “'I lau Jesus, wale 'e koe malakwaita ala.

6'O tatae, ko la 'i falua, ma gerakae farono 'o 'alia ta koe taua.”

7Ma wale gera la failia Saul gi, gera ka ura aroaro, ma iko 'ali gera ilia lo ta 'are, gera ronoa line 'are fo, wasua ma iko 'ali gera lesia mola ta ioli.

8Sui Saul ka tatae mae, ma ka kwarua maala, wasua ma iko 'ali lesia mola ta 'are. Ma gera ka dau ala limala, gera ka talaia fala 'i Damaskas.

9Ma Saul iko 'ali lesia lo ta 'are, sulia maala 'e rodo sulia olu fe atoa gi. Ma sulia olu fe atoa fo gi lou, iko 'ali 'ania ta me fana, ma iko 'ali goufia lou ta me kwai.

10Ma na waleli galona Jesus lou ratala Ananias, 'i lia 'e io lou 'i Damaskas, ma ka lesia Aofia ala fataena. Ma Aofia ka sae 'uri 'e fala, “Ananias!” Ma Ananias ka olisia 'uri 'e, “Aofia, 'i lau 'e.”

11Aofia ka sae 'uri 'e fala, “'O rerei, ko la fala tala 'e gera soia 'alia ‘Tala Rada,' ma ko la fala luma Judas, ko soilidi 'afia te wale faasia 'i Tarsus ratala Saul. 'I lia kae foa 'ala 'i lififo,

12ma 'i lia kae lesi'o 'alia fataena, lia 'e koe la 'i so'ela, ma koe alua limamu fafia, 'ali rua maala gi ka lio lou.”

13Sui Ananias ka olisia 'uri 'e, “Aofia, ioli afula gi gera faarono lau sulia wale 'e ma 'are ta'a afula 'e taua fala ioli 'o gi 'i Jerusalem.

14Ma ka la lo mae 'i lifi'e 'i Damaskas, 'ali kae daua ioli gera foasi 'o gi, sulia fata abu ba'ela gi gera ala'alia fala.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Wasua ma Aofia olisia ka sae 'uri 'e fala, “'O la 'amua, sulia lau filia lo 'ali kae galo 'agua, ma ka faatalo sulia lau fala ioli 'e iko lou ioli Jiu gi li, failia walelitalona gera gi, ma fala ioli 'i Israel gi lou.

16Ma 'i lau talagu lakae fatailia fala ta gi 'i lia kae famalifii 'alida ala talasi kae faatalo 'ali lau.”

17'Urifo Ananias ka la, ka ruu 'i laola luma fo, ma ka alua limala fafia Saul, ma ka sae 'uri 'e, “Walefae lau Saul Jesus Aofia 'i talala 'e keri lau mae. 'I lia ba 'e fatae famu sulia tala, ala talasi ba 'o la mae 'i lifi'e li. Lia 'e 'e keri lau mae, 'ali ko lio lou, ma ko too ala Aloe 'are Abu.”

18Ma nainali mola 'are malaa na ulaulala ia li ka toli faasia maala Saul, ma ka lio lou. Sui ka tatae, ma ka sisiu abu.

19Ma 'i burila 'e fana ka sui lo, rabela ka bi nanata lou.

Saul 'e faatalo 'alia Faronona 'Oka 'i Damaskas

Ma Saul ka io failia waleli galona gi 'i Damaskas sulia barae fe atoa.

20Ma ka la nainali fala luma fala foana li, ma ka fuli'ae ala alaana sulia Jesus 'uri 'e, “'I lia lo Wela God.”

21Ma ioli gera ronoa gi, gera ka kwele rasua, ma gera ka soilidi kwailiu 'i safitada 'uri 'e, “Wale 'e ba 'e io io 'i Jerusalem, ma ka raunia wale gera foasia Jesus gi. Ma 'e la lo mae 'i lifi'e, 'ali kae dauda, ma ka talaida 'i so'ela fata abu ba'ela gi.”

22God ka faramoramoa Saul, ma saenala ka nanata rasua. Ma Saul ka fatailia Jesus 'i laola Geregerena Abu lia 'e 'i lia wale God 'e filia. Ma ka 'urifo, ioli Jiu gera io 'i Damaskas gi, gera ka raria lo olisinala 'alia ta 'are.

23'I burila fe atoa afula gi 'e sui, wale Jiu gi gera ka logo fala lokomalata na fala rauninala Saul.

24Sulia atoa ma boni, gera ka lio folo bolosia maala labu ala falua fo li 'ali gera ka raunia. Wasua ma Saul 'e ronoa malata gera gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Ma ala na fe boni, waleli galona lia gi gera sakea, gera ka fasifoa 'i laola te 'ite ba'ela fala 'i maluma sulia mae kwakwana ala balibali ala labu gera 'uia galia 'alia falua fo li.

Saul 'e io 'i Jerusalem

26Ma Saul ka la 'i Jerusalem, ma ka mailia fala logona failia ioli gera fakwalaimoki ala Jesus gi. Ma iko 'ali gera fakwalaimoki ala 'uri 'i lia na wale li galona lou ala Jesus, ma gera ka mau 'alia.

27Mola Banabas ka la mae, ka talaia 'i so'ela waleli lifurono gi, ma ka faarono gera 'alia lia 'e Saul 'e lesia Aofia sulia tala li, ma Aofia ka alaa lou fala. 'Urifo ka faarono daulu lou 'alia Saul 'e sae ramoramoa sulia Jesus 'i Damaskas.

28Ma gera ka bi fakwalaimokia, ma Saul ka bi io lo failida, ma ka liu 'i laola 'afutala 'i Jerusalem, ma ka sae ramoramoa sulia Jesus.

29Ma ka sae ma ka olisusu failia wale Jiu gi lia gera sae 'alia saena Grik li, ma gera ka mailia fala rauninala.

30Ma talasi ioli gera fakwalaimoki gi gera ronoa 'are fo li, gera ka talaia Saul fala 'i Sesarea, ma gera ka kwatea fala 'i Tarsus.

31Ma ioli fakwalaimoki gi 'i laola gulae tolo 'i Judea, ma 'i Galili, ma 'i Samaria gi, gera ka bi io lo 'alia aroarona ala talasi fo. Ma logonae ioli fakwalaimoki fo ka nanata, ma ka ba'ela lou 'alia ioli afula gi gera fakwalaimoki. 'E 'urifo, sulia Aloe 'are Abu 'e kwairanai ada, ma gera ka fa'atoa Aofia.

Peter 'e la fala 'i Lida ma 'i Jopa

32Ma Peter ka la ala mae falua afula gi, ma ala te talasi ka la 'i Lida 'ali ka maa tonala ioli God gi lia gera io 'i laola mae falua fo li.

33Ma 'i lififo, ka dao tonala te wale la ratala Aeneas, rabela 'e mae, ma iko 'ali tatae lo faasia tafe lia sulia kwalu fe nali gi.

34Ma Peter ka sae 'uri 'e fala, “Aeneas, Jesus Christ 'e gura 'o lo ala talasi 'e. 'O tatae, ko laumia tafe 'o.” Ma nainali mola Aeneas ka tatae lo.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

35Ma ioli gi sui lia gera io 'i Lida ma 'i Saron, gera lesia, ma gera ka fakwalaimoki ala Aofia.

36Ala falua 'i Jopa, te geli 'e fakwalaimoki, 'e io lou 'i lififo, lia ratala Tabita. (Ala saena 'i Grik 'i lia Dorkas.) Lia 'e taua 'are 'oka afula rasua gi, ma ka kwairanai rasua lou ala ioli gera siofa gi.

37Ma talasi fo, 'e matai, ma ka mae. Ma geraka saua rabela ka sui, gera ka 'afua, ma gera ka sakea fala mae tobi 'i nali, ma gera ka alua 'i lififo.

38Ma falua 'i Jopa iko 'ali tatau mola faasia 'i Lida, ma ala talasi ioli gera fakwalaimoki gi gera ronoa Peter 'e io 'i Lida, gera ka keria rua wale gi 'i so'ela failia me alaana 'uri 'e, "'O la nainali mae 'i soemeulu."

39'Urifo Peter ka la fae daroa. Ma talasi 'e dao ai, gera ka talaia fala mae tobi 'i nali. 'Oru gi sui mola fo gera logo 'i so'ela Peter 'i lififo, ma gera ka ani. Ma gera ka fatailia toro afula gi lia geli fo 'e taida ala talasi 'e mauri 'ua ai.

40Sui Peter ka keri gera sui, gera ka latafa faasia mae tobi fo, ma ka boururu ka foa. Sui ka bulusi fala rabe 'are fo, ka sae 'uri 'e fala, "Tabita, 'o tatae." Ma geli fo ka kwarua lo maala, ma talasi 'e lio ko, ka lesia Peter, ma ka tatae ka gwauru.

41Ma Peter ka dau ala limala, ma ka ranaa ka tatae ka ura. Sui Peter ka soia mae me 'oru ba gi, failia ioli gera fakwalaimoki gi, ma ka fatailia Dorkas lia 'e mauri lo.

42Saena sulia me 'are fo li ka talofia 'afutala falua 'i Jopa sui, ma ioli afula gi gera ka fakwalaimoki lo ala Aofia.

43Ma Peter ka io 'i Jopa sulia fe atoa afula gi failia wale la ratala Simon, wale fo galonala fala galo 'are na 'alia sunasunala buluka gi li.

Acts 10

Peter failia Kornelius

1Ma te wale 'i Sesarea ratala Kornelius, wale etaeta ala wale li ofona 'i Rom gi li lia 'e gera soia 'alia "Logonae wale 'i Itali."

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2'I lia wale 'e fa'ilitoa God, ma ka 'itooli foasia mola 'ala. 'I lia failia ioli 'i laola luma lia gi li sui gera foasia God, ma ka tau 'are afula 'oka gi fala rananala ioli siofa Jiu gi li lou.

3Ma ka totolia olula tofui matola 'i raurafi ala na fe atoa, 'i lia ka lesia te fataena 'e fatae madakwa ala eniselo God 'e la mae, ma ka sae 'uri 'e fala, “Kornelius!”

4Ma 'i lia ka alua lo maala ala eniselo fo, ma ka mau, ma ka sae 'uri 'e, “Wale ba'ela lau, taa 'o oga?” Ma eniselo fo ka olisi 'uri 'e ala, “God 'e babalafe rasua fae'o, ma ka alafafia foana 'o gi failia galona 'oka 'e 'o tauda fala rananala ioli siofa gi li, ma God kae kwaiara 'o duunali.

5Ala talasi 'e lo, 'o kwatea tali wale gera ka la fala 'i Jopa 'ali daulu soia mae te wale la ratala Simon Peter.

6'E io 'i laola luma te wale galo ala sunasunala 'are ala buluka gi li, ratala Simon lia ba luma lia 'e io sulia asi.”

7Eniselo fo 'e alaa 'urifo fala ka sui, ka la lo 'ala. Ma Kornelius ka soia mae rua wale gi ala wale gera galo 'i laola luma lia gi li 'i so'ela, failia teke wale ala wale li ofona lia gi, wale fo lou 'e foasia God.

8Ma ka faarono daulu 'alia me 'are fo 'e lesia ma ka ronoa. Sui ka keri daulu fala 'i Jopa.

9Ala fe atoa 'i buri, talasi wale fo gi daulu la 'ua ko, ma daulu ka garani dao lo ala mae falua 'i Jopa, ala talasi fo Peter 'e rae 'i fofola luma, 'ali ka foa 'i matoula atoa.

10Ma 'e fiolo, ma ka oga ka fana. Ma talasi gera rerei 'ua 'alia fana gi li, 'i lia ka lesia te fataena.

11'E lesia 'i nali 'e tafa, ma ka lesia 'are malaa abae toro afola gera fasifoa mae 'i wado 'i laola molagali, ma lesinai 'e malaa ta wale 'e dau ala fai susua ai gi.

12Ma 'i laola abae toro fo 'are mauri gi, ma 'are too 'a'ae gi, 'are anoano gi, failia malu kwasi gi. 'Are fo gi, taki Moses 'e luia ikoso ta ioli 'ali 'ani'anida.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Sui ka ronoa te line 'are ka sae 'uri 'e fala, “Peter, tatae, ko raunida, ma ko 'anida.”

14Ma Peter ka olisia ka sae 'uri 'e, “Aofia, 'ato rasua, sulia iko 'ali lau 'ani'ania ta 'are 'e 'uli'uli ma ka midia.”

15'Urifo line 'are fo ka sae lou 'uri 'e fala, “Ikoso soi 'uli'uli ma midia ala ta 'are God 'e ilia 'e 'oka, ma ka kwaga fala 'aninai.”

16Olu talasi gi fo 'are fo 'e fatae 'urifo ka sui, gera ka olifailia lou 'ada abae toro fo failia 'are gi sui fala 'i nali.

17Ma Peter ka malata sulia malutala fataena fo 'e lesia. Ma talasi fo lou, wale ba Kornelius 'e kerida mae gi, gera ka soilidi 'afia luma Simon, ma daulu ka dao lo 'i maala 'olofolo.

18Ma daulu ka soilidi 'uri 'e, “'Uri'e ma te wale ratala Simon Peter 'e io 'i lifi'e?”

19Ma talasi fo, Peter kae malamalata 'ua mola 'ala sulia fataena fo 'e lesia, sulia 'e oga ka saiala malutala. Ma Aloe 'are Abu ka sae 'uri 'e fala, “Fafurono ga, olu wale gi daulu dao 'i lifi'e, ma daulu kae lio 'afi'o.

20Tatae, ko sifo 'i soedaulu, ma ikoso malata ruarua fala laa na faedaulu, sulia 'i lau lo lau kerida mae.”

21Sui Peter ka sifo ko 'i soedaulu, ka sae 'uri 'e, “'I lau lo wale la moulu kae lio 'afia. 'Uri'e ma moulu la mae 'utaa 'e?”

22Daulu ka olisia daulu ka sae 'uri 'e, “Kornelius wale etaeta ala wale li ofona gi li lo 'e keri 'ameulu mae. 'I lia wale 'oka, ma ka foasia lou God. Ma ioli 'i Jiu gi sui gera ka soi ba'ela rasua ala. Ma te eniselo God ka ilia fala 'ali ka soi 'o fala luma lia, ma 'ali ka ronoa ta lo koe ilia.”

23Ma Peter ka kwaloa ko wale fo gi 'i luma 'e io ai, 'ali daulu ka mo'osu ga failia ala fe boni fo. Sui 'ofaedani ala ruala fe atoa, Peter ka rerei, ma ka la failidaulu ma failia nali wale lou 'i Jopa gera fakwalaimoki.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

24Ala fe atoa 'i buri, gera ka dao lo 'i Sesarea, lifi ba Kornelius 'e maasia ai. Ma walefae lia gi, failia iolifuta gi, ma wale kwaima lia gi lia 'e kwaloda mae, gera ka maasia lou Peter 'i soela Kornelius.

25Ma talasi Peter 'uri kae ruu mola ko, Kornelius ka dao tonala, ma ka toli 'i maala 'aela Peter, ma ka faa aofia.

26Wasua ma Peter ka taea ka sae 'uri 'e, "'O tatae, sulia 'i lau 'e wale malaa 'i'o mola lou 'e."

27Ma Peter ka alaa failia Kornelius, ma daro ka ruu lo ko 'i laola luma. Ma ka lesia ioli afula rasua gi gera logo.

28Ma ka sae 'uri 'e fada, "'Amiu 'amu sai 'oka lo ai sui lia 'e taki 'amami Jiu gi li, 'e luia ikoso 'ali 'ami ruu 'i laola luma 'amiu gi, ma ikoso 'ali 'ami galo 'are ruru fae 'amiu ioli mamata faasia Jiu gi li. Wasua ma God 'e fatailia fagu ikoso 'ali lau soia ta ioli 'alia ioli midia ma ka 'uli'uli.

29'Are la 'e kwatea ma laka la mae ala talasi 'e 'o faisoi mae fagu, ma iko 'ali lau la mae failia ta malata ruaruana. 'Urilali lakae soilidi 'amiu, 'utaa 'e 'amu ka suga lau 'ali lau la mae?"

30Kornelius ka olisia 'uri 'e, "Fai fe atoa gi sui lo ko, lau foa 'agua 'i luma lau ala olula tofui matola 'i raurafi, ma toraa ma te wale 'e toro 'alia to'omi wasinosino, 'e ura lo 'i laoagu,

31ma ka sae 'uri 'e, 'Kornelius, God 'e ronoa foana 'o gi, ma ka lesia galona 'oka 'o gi ala rananala ioli siofa gi li.

32'O kwatea ta wale ka la 'i Jopa 'ali kae soia mae te wale la ratala Simon Peter. 'E io failia Simon, wale ba kae galo ala sunasunala buluka gi li, ma luma lia 'e io sulia ole sulia asi li.'

33Lia fo, lau nainali laka suga 'o mae. Ma 'e 'oka rasua lia 'e 'o la mae. 'Eo, God 'e io fae golu sui, ma 'ami ka faimaasi fala rononala ta taa God 'e oga koe ilia."

Ioli mamata faasia Jiu gi li gera bi ronoa Faronona 'Oka

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

34Peter 'e alaa ma ka sae 'uri 'e, “Lau sai 'oka ala God 'e lesia ioli gi sui ka rada mola 'ala, ma iko 'ali 'e sofili 'i matanala ioli gi.

35Ma ta ioli mola 'ala 'e soi ba'ela ala God, ma ka taua 'are rada gi, 'i lia lo ioli God kae kwaloa, wasua ta kwalofa ta 'e la mae faasia.

36Lau saiai 'amu rono lo ala Faronona 'Oka ba God 'e kwatea fala Jiu gi li, faronona 'oka sulia 'ado na 'alia aroaro na li failia God lia 'e la mae 'alia Jesus Christ wale 'e Aofia fala ioli gi li sui.

37'Amu ka sai lou ala lia ba 'are ba'ela gi gera fuli 'i Israel, fuli'ae mae 'i Galili, 'i burila talasi ba John 'e faalalaua ioli gi 'ali geraka bulusi faasia ta'ana gera gi ma geraka sisiu abu.

38Ma 'amu ka sai lou ala Jesus wale 'i Nasareti, ma 'amu ka sai lou ala lia 'e God 'e kwatea Aloe 'are Abu failia nanatana fala. Jesus ka la ala lifi afula gi, ma ka taua 'are 'oka gi, ma ka guraa ioli gera io 'i malula nanatanala Saetan gi. Jesus 'e taua 'are fo gi, 'i dunala God 'e io failia.

39'Ami lesia 'are fo Jesus 'e fulida 'i Israel ma 'i Jerusalem gi. Sui gera ka raunia ka mae 'alia fotoinala ala 'ai rara folo.

40Wasua ma, God 'e taea faasia maena ala olula fe atoa, ma ka fatae lia fameulu.

41Iko 'ali 'e fatae lou fala ioli gi sui, 'e fatae mola fameulu ioli God 'e fili 'ameulu gi meulu ka lesia, ma meulu ka soi lalamaa ala. Ma 'i 'ameulu meulu fana ma meulu ka gou failia 'i burila 'e tatae faasia maena.

42Ma 'i lia ka sae nasi 'alia fameulu, 'ali meulu ka sae fakwalaimokia ma meulu ka faatalo 'alia Jesus wale God 'e filia 'ali ka lokokwaikwaina fala ioli mauri gi failia ioli gera mae lo gi.

43Ma profet gi sui lia 'e gera sae sulia Christ, wale 'e God 'e filia fala faamurinala ioli lia gi li. Profet gi gera ka ilia ioli gera fakwalaimoki ala gi, God kae kwailufa 'alia ta'ana gera gi, 'i fofola 'are Christ 'e taua fada.”

Ioli mamata faasia Jiu gi li gera too lou ala Aloe 'are Abu

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

44Ma talasi Peter kae alaa mola 'ala 'ua, Aloe 'are Abu ka sifo fafia ioli fo gera fafuronosia saenala gi.

45Ma ioli Jiu fo gera fakwalaimoki ala Jesus ma gera ka la mae faasia 'i Jopa failia Peter gi, gera ka kwele rasua, sulia God 'e kwate gwaugwau lo ala Aloe 'are Abu fafia ioli mamata faasia Jiu gi li lou.

46Gera ronoa ioli mamata faasia Jiu gi li, gera sae lou 'alia saena mamata gi, ma gera ka faa 'ilitoa God. Ma Peter ka sae 'uri 'e,

47“Ioli 'e gi gera too lou ala Aloe 'are Abu malaa lou 'i 'ameulu. Ma iko ta ioli 'ali totolia ka luida faasia siuabunada 'alia kwai.”

48Ma Peter ka ilia gera ka sisiu abu lo, sulia gera fakwalaimoki ala Jesus Christ. Sui gera ka sugaa 'ali ka io lou failida sulia ta barae fe atoa.

Acts 11

Peter 'e faronoa ioli fakwalaimoki gi 'i Jerusalem

1Waleli lifurono gi failia ioli gera fakwalaimoki gera io 'i Judea gi, gera ronoa ioli mamata faasia Jiu gi li gera fakwalaimoki lou ala saenala God.

2Ma talasi Peter failia olo wale fakwalaimoki gi daulu li dao 'i Jerusalem faasia 'i Sesarea, ioli Jiu gera fakwalaimoki ala Jesus gi, gera ka balufia Peter,

3gera ka sae 'uri 'e, “'O ruu 'i laola luma ioli mamata faasia Jiu gi li, ioli iko 'ali gera 'ole wale gi, ma ko fana failida!”

4Ma Peter ka alaa sulia 'are 'e fuli gi sui fada 'uri 'e,

5“Ala talasi lau io ala falua 'i Jopa li, lau foa, ma laka lesia te fataena. Lau lesia 'are malaa abae toro afola gera fasifoa mae faasia 'i nali, malaa nali wale gera dau ala fai susua ai gi, ma ka sifo mae 'i soegu.

6Ma laka lio 'i laola, ma laka lesia 'are mauri 'i laola wado gi li, 'are too 'a'ae gi, 'are anoano gi, failia malu kwasi gi.

7'Urifo, laka ronoa line 'are ka sae 'uri 'e fagu, ‘Peter tatae, ko raunida, ma ko 'anida!'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8Ma laka sae 'uri 'e, ‘Aofia, 'ato rasua mola, sulia iko 'ali lau 'ani'ania 'ua ta 'are
'e 'uli'uli ma ka midia, 'are la gi taki Moses 'e luida ikoso ta ioli 'ali 'anida.'

9Sui line 'are fo faasia 'i nali ka sae lou 'uri 'e, ‘Ikoso soi 'uli'uli ma midia ala
ta 'are God 'e ilia 'e kwaga lo.'

10'Are fo 'e fatae 'urifo olu fe talasi gera ka olifailia lou 'ada 'i nali.

11Ala talasi fo, olu wale gi te wale 'e kerida mae 'i soegu faasia 'i Sesarea,
daulu dao lo 'i maala luma lau io ai.

12Ma Aloe 'are Abu ka ilia fagu, laka la failida, ma ikoso 'ali lau malata ruarua
sulia 'i gera ioli mamataa faasia Jiu gi li. Ma olo wale gera fakwalaimoki ma
gera io 'i Jopa gi, gera ka la lou faelau fala 'i Sesarea, ma meulu ka ruu 'i laola
luma ala Kornelius.

13Ma 'i lia ka faarono 'ameulu 'alia lia 'e lesia eniselo 'e ura 'i laola luma lia
ma ka ilia fala, ‘'O keria ta wale fala 'i Jopa 'ali ka soia mae wale la ratala
Simon Peter.

14'I lia kae ilia alaana gi famu, 'ali 'i'o failia kwalofa 'o 'amu ka mauri firi.'

15Ala talasi lau fuli'ae laka alaa mola fada, Aloe 'are Abu ka sifo lo mae fafida,
malaa lou lia ba 'e sifo mae fafi golu ala atoa ala Pentekos li.

16Ma laka malata tonala 'are ba Aofia 'e ilia ka sae 'uri 'e, ‘John 'e fasiuabua
mola ioli gi 'alia kwai, wasua ma God kae siufi 'amiu 'alia Aloe 'are Abu.'

17God ka kwatea lou Aloe 'are Abu fala ioli mamata faasia Jiu gi li, malaa lou
lia 'e kwatea fagaulu, ala talasi ba golu fakwalaimoki ala Aofia Jesus Christ.
'Urifo, 'e iko 'ali lau totolia 'ali lau luia God, talasi 'e alafafia ioli 'e gi li!”

18Ma talasi gera ronoa lo 'are fo li, malata nenena gera gi ka mano lo, ma gera
ka batafea lo God 'uri 'e, “God 'e ala 'alia lou ioli mamata faasia Jiu gi li wasua
gera kae bulusi faasia ta'ana gera gi, ma gera kae mauri firi!”

Logonae ioli fakwalaimoki gi 'i Antiok

19Ma 'i osiala malakwaitana ala talasi ba gera raunia Stefen 'e 'ato rasua, lia
taua ioli gera fakwalaimoki gi gera ka keta. Ma nali ai ada gera la fala gulae

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tolo 'i Fonisia, ma fala kokomu 'i Saeprus, ma falua ba'ela 'i Antiok, ma gera ka faarono 'alia Faronona 'Oka fala ioli 'i Jiu gi li mola talifilida.

20Ma nali ioli gera fakwalaimoki lia gera la mae faasia kokomu 'i Saeprus, ma te falua ba'ela 'i Saeren, gera ka la lou fala 'i Antiok, ma gera ka faarono 'alia Faronona 'Oka sulia Aofia Jesus fala ioli mamata faasia Jiu gi li lou.

21Ma nanatana God ka io failia ioli fo gera fakwalaimoki gi, ma ioli afula gi, gera ka fakwalaimoki lou, ma gera ka bulusi fala Aofia.

22Alaana sulia 'are fo gi li ka talofia lo logonae ioli fakwalaimoki 'i Jerusalem gi, failia wale etaeta gera gi, ma geraka keria Banabas fala 'i Antiok.

23Ma talasi 'e dao, ka lio raea lia God 'e 'oilakitailia ioli 'i lififo gi li, ma ka babalafe rasua, ma ka ani ulu fada sui 'ali gera ka ura nasi 'alia fakwalaimokina gera gi ala Aofia.

24Banabas 'i lia wale 'oka, ma fitoona lia 'e nanata, ma Aloe 'are Abu ka io ala. Ma 'i osiala Banabas, ioli afula gi gera ka etae fakwalaimoki lo ala Aofia.

25'Urifo Banabas ka la fala 'i Tarsus, ka lio 'afia Saul.

26Ma talasi 'e daria, ka talaia, daro ka la fala 'i Antiok. Ma daro ka io 'i lififo sulia teke fe nali. Ma daro ka logo failia ioli afula gera fakwalaimoki 'i lififo gi li, ma daro ka faalalauda. Ma 'i Antiok lia ioli gi gera fuli'aea soinala ioli 'e gera fakwalaimoki gi 'alia “Ioli 'a Christ gi - Kristin gi.”

27Ma talasi fo, nali profet gera la faasia 'i Jerusalem, gera ka la fala 'i Antiok.

28Na wale ada ratala Agabus 'e ura, ma ka sae 'alia nanatana ala Aloe 'are Abu li, ka ilia bonili fiolo ba'ela kae liu 'i laola molagali. Kae dao mae ala talasi Klodius 'e walelitalona 'i Rom.

29Ma waleli galona gi, gera ka malata fala kwate batana fala rananala ioli gera fakwalaimoki ma geraka io 'i Judea gi. Ma ioli gi sui, gera ka kwatea ta 'e totolia geraka kwatea.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Ma gera ka tau 'urifo, ma gera ka kwatea bata fo gi fala Banabas failia Saul, 'ali daro ka sakeda fala wale etaeta ala ioli fakwalaimoki 'i Jerusalem gi li.

Acts 12

Gera malakwaita ala ioli fakwalaimoki gi 'i Judea

1Ma talasi fo, Herod walelitalona 'e daua nali ioli ala ioli fakwalaimoki gi, ma ka oga ka malakwaita ada.

2Ma ka kwatea wale li ofona lia gi 'ali geraka raunia James, ai 'i laoala John, 'alia 'au li ofona.

3Ma talasi 'e lesia lia Jiu gi gera babalafe rasua failia me 'are fo 'e taua li, ka kwatea wale li ofona lia gi, gera ka daua lou Peter. 'E taua 'are fo ala talasi ala Fanana gera soia 'alia “Fanana ala Daofae Liu na li.”

4Ma 'i burila gera daua Peter ka sui lo, gera ka alua 'i laola raraa, ma fai logonae wale li ofona gi gera lio folo bolosia, ma 'i laola logonae ioli fo gi, gera alua fai wale 'ali teke logologonae ioli. Herod 'e malata fala lokokwaikwaina fala Peter 'i maala ioli gi 'i burila Fanana ala Daofae Liu na li.

5Ma Peter ka io mola 'ala 'i laola raraa. Ma ioli fakwalaimoki gi, gera ka foa nanata rasua fala God sulia Peter.

Eniselo 'e talaia Peter faasia 'i laola raraa

6Ma ala fe boni 'i laoala Herod kae lokokwaikwaina fala Peter 'i maala ioli gi li, Peter 'e mo'osu 'ala 'i safitala rua wale lio folo gi. Gera firia 'alia rua seni gi, ma wale lio folo gi gera ka lio folo lou mae 'i maala 'olofolo ala luma ala raraa li.

7Ma toraa wasua eniselo Aofia 'e la mae ka ura 'i so'ela, ma madakwana ka rara 'afia 'i laola mae raraa fo 'e mo'osu ai. Ma eniselo ka dau ala gwaula 'aba'abala Peter ka faa adaa, ka sae 'uri 'e, “'O tatae nainali!” Mola, kwaloe seni ba gera firia 'alia limala gi ka toli lo faasia limala.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8'Urifo eniselo fo ka sae 'uri 'e, “'O toro 'alia toro 'o, ma ko alua 'ae botu 'o gi 'i 'aemu.” Ma Peter ka tau sulia. Sui eniselo ka sae lou 'uri 'e, “'O rufia to'omi fafi ba'ela 'o fafi 'o, ko la mae fae lau.”

9Ma Peter ka la sulia 'i maluma faasia 'i laola raraa. Ma iko 'ali saiai lia fo me 'are fo eniselo fo 'e taua ala 'uria me 'are kwalaimoki, sulia 'i lia 'e fia 'uria 'e lesia mola 'ala te fataena.

10Ma eniselo fo failia Peter, daro ka la, daro ka liufia lo etala wale lio folo, sui ruala wale lou, sui daro ka bi dao ala tatafe ala 'olofolo gera raunailia 'alia aeana li, lia 'e laofia ko laola falua. Ma tatafe fo ka talae tafa mola 'ala fadaroa, ma daro ka latafa. Ma talasi daro la ko sulia tala ba'ela li, 'urifo mola eniselo fo ka la lo 'ala faasia Peter.

11Ma Peter ka bi saiala 'are fo 'e fuli fala ma ka sae 'uri 'e, “'Eo lau bi saiai 'e kwalaimoki rasua. God 'e talae kwatea mae eniselo lia, ma ka rana lau faasia Herod failia wale Jiu gi li, ma iko 'ali gera rauni lau malaa lia gera lokoe malata fala taunai.”

12Talasi Peter 'e sai lo ala 'are fo li, ka la lo fala luma Mary teite John Mark. Ma ioli afula gi gera logo 'i laola luma fo, 'ali gera foa.

13Talasi Peter 'e dao mae, 'e ura 'i burila tatafe ala 'olofolo li, ka kidikidi. Ma te ulao 'e galo 'i laola luma fo li ratala Roda ka la mae.

14Ma talasi 'e rono raea linela Peter, ka babalafe rasua, ma iko 'ali tafalia lou tatafe. 'E lalao oli, ka faarono ga 'alia lia Peter 'e ura 'i maluma.

15Ma iko 'ali gera fakwalaimokia, ma gera ka ilia 'e kwekwe'ela. Wasua ma 'e suusuu failia ka sae 'uri 'e, “Lau sae kwalaimoki.”

'Urifo gera ka olisi 'uri 'e ala, “Mala eniselo lia tela 'e.”

16Ma talasi fo lou, Peter ka galo 'ala ala kidikidi na. Ma talasi gera tafalia lo tatafe mala luma li, gera ka lesia Peter, ma gera ka kwele rasua.

17Ma ka ralofafida 'alia limala 'ali gera ka io aroaro. Ma ka faarono gera 'alia lia God 'e lugasia lo faasia 'i laola raraa li. Ma ka sae 'uri 'e, “'Amu ka la ma

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

'amu ka faarono 'alia 'are 'e gi fala James failia wai asila ba gera fakwalaimoki gi.” 'I burila 'e ilia 'are fo gi sui, ka la lo 'ala fala na lifi mamata.

18Ma 'ofaedani lo, boeboetana ba'ela ka tatae 'i safitala wale lio folo gi, sulia gera raria ta 'e fuli ala Peter.

19Ma Herod ka kwatea saenala 'ali gera ka lio 'afia Peter. Wasua ma iko 'ali gera daria mola. Ma ka soia mae wale lio folo gi, ka soilidida, ma iko 'ali gera saiala ta 'e fuli ala Peter, mola ka kwatea wale li ofona lia gi, geraka raunida sui.

'I burila, Herod ka la faasia 'i Judea, ma ka lai io ga 'ala 'i Sesarea.

Maenala Herod

20Ma Herod ka ogata'a rasua fala ioli 'i Taea ma 'i Saedon gi. Ma gera logo 'ada 'i talada, ma gera ka la 'i so'ela Herod. Gera etae lai dao ga 'i so'ela Blastas 'ali ka ranada, sulia 'i lia te wale ba'ela 'i laola luma Herod. Sui 'urifo bui gera ka bi la 'i so'ela Herod, gera ka sugaa fala aroarona. Gera sugaa 'urifo, sulia gera oga folinala fanaa faasia gulae tolo Herod 'e walelitalona fafia.

21Ma fe atoa Herod 'e filia fala alaana fala ioli gi li 'e dao lo. 'Urifo ka rufia to'omi kwana lia gi, ma ka gwauru ala lifi li gwauru 'ala walelitalona, ma ka alaa fada.

22Talasi 'e alaa ka sui mola, ioli gi gera ka akwa ba'ela 'uri 'e, “Iko lou linela wale 'e, ma linela god 'ala 'e!”

23Ma 'urifo mola eniselo God ka la mae ma ka kwaia Herod, ma ka matai, sulia iko 'ali faa 'ilitoa God. Ma wawaa gi gera ka 'ania rabela, ma 'i burila ka mae lo.

24Ma saenala God ka talo ala falua afula gi, ma ioli afula gi gera ka fakwalaimoki ai.

25Ma Banabas failia Saul, daro ioio 'i Jerusalem sui daro ka oli lo fala 'i Antiok 'i burila daro faasuia galona gera kwatea fadaroa. Ma daro ka sakea John Mark fae daroa.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Acts 13

Gera filia Banabas failia Saul

1Ma nali profet, wale gera faabasu 'alia faronona 'oka li, failia wale faalalau gi lia gera faalalaua ioli fakwalaimoki gi li, gera io lou 'i Antiok. 'I gera: Banabas, Simion ba gera soia 'alia “Wale gola,” Lusius faasia 'i Saeren, Manaen ba 'e ba'ela ruru mae failia Herod walelitalona, ma Saul.

2Ala talasi wale fo gi gera foasia God failia abu fana na li, Aloe 'are Abu ka sae 'uri 'e fada, “Moulu filia Banabas failia Saul fagu 'ali daroka taua galona 'e lau filidaroa fai.”

3Buri 'ala gera abu fana ma gera ka foa, 'i gera sui geraka alua lo limada fafi daroa, sui gera ka keri daroa lo.

Etala alidanala Saul fala lifurono na

4Ma sulia Aloe 'are Abu 'e kwatea Banabas failia Saul, daro ka la lo fala 'i Selusia faasia 'i Antiok, daro ka tofolo fala kokomu 'i Saeprus.

5Talasi daro li dao ala falua 'i Salamis, daro ka faarono 'alia saenala God 'i laola luma fala foana 'ala Jiu gi li. Ma John Mark ka la lou faedaroa fala rananadaroa.

6Ma talasi daulu la faasia 'i Salamis, daulu ka lai dao tarosi daulu ka tofolo ala kokomu fo fala 'i Pafos. 'I lififo, daulu ka dao tonala te wale la ratala Barjesus, lia 'e galo 'alia 'are malaa na 'ilu lialia maka abalii. 'I lia wale 'i Jiu, ma gera ka ilia 'uri 'i lia profet, ma iko 'ali kwalaimoki mola.

7'E kwaima failia wale ba'ela ala kokomu fo li ratala Sergius Paulus, 'i lia wale liotoo. Wale ba'ela fo ka soia Banabas failia Saul 'i so'ela, sulia 'e oga ka ronoa saenala God. Ma daro ka dao daroka alaa failia.

8Wasua ma Barjesus 'e galo 'alia 'ilu, lia na ratae 'are lou fala Elaemas 'alia saena 'i Grik, 'e tatae bolosidaroa, ka mailia fala folinala wale ba'ela fo 'ali ikoso 'ali 'e fakwalaimoki lou ala Jesus.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Sui Saul, lia gera soia lou 'alia Paul, 'e fonu 'alia Aloe 'Are Abu, ka bubunia
wale fo 'e galo 'alia 'ilu li,

10ka sae 'uri 'e fala, "'O futa 'i oliolitala agalo! 'O malimae ala 'are 'oka gi sui,
ma ko sai rasua lou ala kwaluke kotona ta'a gi, ma ala atoa gi 'o maili tonala
olisinala kwalaimokina God 'alia kotona gi.

11'O saiai God kae kwatea lo kwaikwaina famu, ala talasi 'e lo. Maamu kae
koro, ma ikoso lesia madakwa nala da'afi sulia keme talasi dodoko." Ma talasi
fo mola lo, maala Elaemas ka koro lo, ma ka liu sama gagalo lo 'ala fala ta ioli
'ali ka dau ala limala ma ka talaia.

12Ma wale ba'ela fo, talasi 'e lesia 'are fo gi li, ka fakwalaimoki lo ala Jesus,
ma ka kwele rasua ala falalauna daroa sulia Aofia.

Daro io 'i Antiok mae falua 'i laola gulae tolo 'i Pisidia

13Sui Paul ma nali wale gera la failia, daulu ka tofolo mae faasia 'i Pafos, ma
daulu ka dao ala falua 'i Perga, laola gulae tolo 'i Pamfilia. Ma John Mark ka
la faasidaroa 'i lififo, ma ka oli fala 'i Jerusalem.

14Wasua ma daulu la faasia 'i Perga, daulu ka dao lo 'i Antiok, mae falua 'i
laola gulae tolo 'i Pisidia li. Ma ala Sabat atoa ala mamalona li, daulu ka la 'i
laola luma fala foana 'ala Jiu gi li, ma daulu ka gwauru.

15'I burila lo iduiduna gi faasia Taki Moses gi failia geregerena profet gi li,
wale etaeta ala luma abu fala foana gi li gera ka kwatea me alaana fadaulu
'uri 'e, "Alae walefae ala mora too ala tali alaana fala malata raefalenala ioli
'e gi, meulu oga mora ka alaa fada."

16'Urifo, Paul ka tatae, ma ka ralofafida 'alia limala 'ali gera ka aroaro, ma ka
fuli'ae alaa 'uri 'e, "Ioli 'i Jiu gi, ma 'i 'amiu ioli mamata faasia Jiu gi li lia 'e
'amu io 'i lifi'e fala foasinala God, 'amu fafuronosi lau ga mae!

17God gia ioli Jiu gi li, 'e filia koko gia gi ma ka kwatea gera ka afula rasua
ala talasi gera io 'i Ejipt, ala lifi la iko lou falua gera. Ma God ka olifae gera
faasia 'i Ejipt 'alia nanatana ba'ela lia.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Ma mala garani fai akwala fe falisi gi fo, 'e lio sulida 'i laola abae lifi kwasi.

19Lia ka osia fiu luulae ioli gi 'i Kenan, ma ka alua ioli lia gi gera ka too ala wado fo.

20Talasi 'e sakeda 'ali geraka lai io 'i Ejipt la la ka dao ala lia gera la 'i Kenan, 'e totolia fai talanae wala lima akwala fe nali. 'I burila, God ka kwatea wale li lokomalata gi fada, la la ka dao ala talasi ba Samuel 'e profet ai.

21Ma talasi gera suga fala ta walelitalona, God ka filia Saul ka 'ilitoa fada. Saul wela Kis, faasia fuui wale Benjamin. Ma 'i lia ka 'ilitoa fada sulia fai akwala fe nali gi.

22Sui God ka lafua Saul, ma ka alua David ka walelitalona fada. Ma God ka sae 'uri 'e sulia David, ‘David, wela Jesi, 'i lia wale lau babalafe rasua failia, 'i lia wale 'e saiai ka taua 'are lau oga ka tauda gi.'

23Faasia kwalofa David lo lia God 'e filia Jesus ka alu lia wale li famauri fala ioli Israel gi li, malaa ba 'e etae alafuu lo 'alia.

24'I laoala Jesus 'e fuli'ae ala galonala, John ba 'e fatalo'alia fala ioli gi sui 'i Israel, 'ali gera ka bulusi faasia ta'ana gera gi, ma gera ka sisiu abu.

25Ma talasi John 'e garani ka faasuia lo galona 'e taua li, ka sae 'uri 'e fala ioli gi, ‘Mala 'amu fia 'uria 'i lau wale ba God 'e filia lo 'e, wasua ma 'e iko. 'I lau iko lou wale 'e 'amu kae faimasi maasia. 'I lia kae la mae 'i burigu, ma iko 'ali lau totolia laka 'adaoro, ma laka lufaa 'ae botu lia gi faasia 'aela.'

26“Ma 'i 'amiu iolifuta lau gi ala kwalofa Abraham, ma 'i 'amiu ioli mamata faasia Jiu gi li lia 'e 'amu logo 'i lifi'e fala foasinala God, God 'e kwatea lo mae fagaulu alaana sulia Jesus lia 'e faamauri gia.

27Ma ioli gera io 'i Jerusalem gi, failia wale etaeta gera gi, iko 'ali gera saiala lia 'e Jesus 'i lia wale faamauri li. Ma iko 'ali gera sai mola ala saenala profet gi, wasua geraka idumia ala Sabat atoa ala mamalona gi li sui. Talasi gera lokokwaikwaina fala Jesus gera fatailia lia saenala profet gi 'e kwalaimoki.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28Wasua iko 'ali gera daria mola ta 'are 'ali gera ka raunia fafia, ma gera ka sugaa Paelat ka raunia ka mae.

29'I burila gera taua 'are gi sui lia Geregerena Abu 'e alaa sulia, gera ka lafua gera ka fasifoa faasia 'ai rara folo, ma gera ka alua 'i laola bao.

30Wasua ma God 'e taea faasia maena.

31Ma sulia atoa afula gi, ioli gera la la talau failia faasia 'i Galili fala 'i Jerusalem gi, gera 'idufae lesia mola 'ada lou. Ma talasi 'e, gera kae alaa sulia fala ioli 'i Israel gi.

32“Mera la mae 'ali meraka faarono 'amiu 'alia Faronona 'Oka 'e God 'e etae alafuu 'alia fala koko gia gi li, wasua ma

33'i gia lo wela gera gi lia God kae fakwalaimokia etae alafuuna fo faga 'alia tataenala Jesus fala maurina. Sulia God ba 'e ilia 'alia ruala Sam 'uri 'e, ‘'I'o Wela lau.

'I tara'ela 'i lau Mama 'o lo.'

34“God 'e etae alafuu 'alia tataenala faasia maena, ma 'e 'ato 'ali ka mae lou. Me 'are 'e gera gerea 'i laola Geregerena Abu 'uri 'e, ‘Lakae kwatea 'oilakina abu lau etae alafuu 'alida fala David gi famu.'

35“'E kwalaimoki rasua, sulia 'e ilia lou 'i laola te Geregerena Abu 'uri 'e, ‘Ikoso ala'alia wale li galona abu 'o 'ali mae ma ka wa'a.'

36“Ala talasi David 'e mauri 'ua, 'i lia 'e taua 'are God 'e ogada gi. Sui ka mae lo, gera ka alua 'i laola gigilu 'i rabela koko lia gi, ma rabela ka wa'a lo.

37Wasua ma Jesus wale 'e God 'e taea faasia maena li, rabela iko 'ali wa'a mola.

38-39Alae iolifuta 'amu ka sai 'oka ala lia God kae kwailufa 'alia ta'ana 'amiu gi 'alia maenala Jesus. Ioli gi sui lia gera fitoo ala Jesus, gera sigi ma ikoso gera mau lo, sulia God 'e fuunailia lia gera rada. Ronona sulia taki Moses gi li, ikoso ke taua ioli 'ali rada.

40'Amu ka lio suli 'amiu, 'ali 'are fo profet gi gera sae sulida gi ikoso fuli famiu,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

41gera ka 'uri 'e, “'Amu fafurono, ioli 'e 'amu faaora 'alia saenala God gi. God kae taua galona ba'ela rasua ala talasi 'amu mauri 'ua ai. Ikoso 'ali 'amu fakwalaimokia lia God 'e taua 'are fo li, wasua ala ta ioli ka faarono 'amiu 'alia.

'Amu kae lesia! 'Amu kae 'afero, ma 'amu kae mae.' ”

42Ma talasi Paul failia Banabas, daro latafa faasia luma abu fala foana li, ioli gi gera ka suga daroa 'ali daro ka oli lou mae ala Sabat atoa ala mamalona 'i buri li, 'ali daro ka farono gera lou 'alia 'are fo gi.

43'I burila ioli gi gera la lo faasia logona ala foana fo li, ioli afula gera ka la sulia Paul failia Banabas. 'I gera nali ioli Jiu ma nali ioli mamata faasia Jiu gi li lou lia gera 'ado lo failia ioli Jiu gi 'i laola abuna gera. Ma Paul failia Banabas daro ka alaa fada ma daro ka faramoramo gera fala ura nasi na ala fakwalaimokina ala kwai'ofena God li.

44Ma ala Sabat atoa ala mamalona 'i buri li, garani ioli gi sui 'i laola falua fo gera dao mae fala rononala saenala Paul failia Banabas sulia Aofia.

45Ma talasi wale Jiu gi gera lesia lia logona fo 'e ba'ela, lioda ka kwaifii rasua. Ma gera ka nenea lo 'are fo Paul 'e ilia, ma gera ka sae buri lou ala.

46Wasua ma Paul failia Banabas daro ka sae ramoramoa 'uri 'e, “'E totolia 'ali mera ka etae sae ga sulia saenala God famiu Jiu gi 'i lao. Wasua ma dunala 'amu 'e'ela 'alia, 'amu fatailia lia 'e iko 'ali 'amu totolia mola sakenala maurina firi li. 'Are la mera ka tafisi 'amiu, ma mera ka la lo 'ameroa fala ioli mamata faasia Jiu gi li.

47Mera la 'i so'ela ioli mamata faasia Jiu gi li, sulia God 'e keri 'ameroa ka sae 'uri 'e, ‘Lau alu 'o ko malaa lo ulu fala ioli mamata faasia Jiu gi li. Lau keri'o 'ali 'o faronoa ioli gi sui 'i laola molagali 'alia 'are lakae taua fala famaurinada.' ”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

48Talasi ioli mamata faasia Jiu gi li gera ronoa me 'are fo li, gera ka babalafe rasua, ma gera ka batafea faronona Aofia. Ma ioli fo God 'e filida fala maurina firi gi li, gera ka fakwalaimoki lo.

49Ma saenala God ka talo lo ala lifi gi sui, ma ioli afula gi gera ka ronoa lo saenala God 'i laola 'afutala gulae tolo fo.

50Wasua ma wale Jiu gi gera ka sae aninala wale etaeta gi 'i laola falua ba'ela fo failia geli 'ilitoa gi ala ioli mamata faasia Jiu gi li lia gera foasia God. Ma Jiu fo gi, gera ka fuli'ae lo ala malakwaita na ala Paul failia Banabas, ma gera ka tabalidaroa lo faasia gulae falua fo.

51Ma daro ka tafula goraa ala wado li faasia 'aedaroa malaa faabasuna lo fada lia 'e God kae loko kwaikwaina fada 'i dunala gera 'e'ela 'alia rononala saenala God. Ma daro ka la lo 'adaroa fala 'i Ikonium.

52Ma ioli 'i Antiok gera fakwalaimoki gi, gera ka babalafe rasua, ma Aloe 'are Abu ka io ada.

Acts 14

'I Ikonium

1Ma Paul failia Banabas daro ka dao 'i Ikonium, daro ka la lou 'i laola luma fala foana 'ala Jiu gi li, malaa ba daro 'idufae taua lo mae. Ma daro ka sae 'alia nanata na lia ioli afula Jiu gi failia ioli mamata faasia Jiu gi li, gera ka fakwalaimoki ala Jesus.

2Wasua ma Jiu gera barasi fakwalaimoki gi, gera ka sae aninala ioli mamata faasia Jiu gi li, ma gera ka fafuta'a malatada gera ka tatae folosia ioli 'e gera fakwalaimoki gi.

3Paul failia Banabas, daro ka io lou 'i lififo sulia talasi tekwa, daro ka sae ramoramoa sulia Aofia. Ma Aofia ka fatailia lia saenadaroa sulia Jesus 'e kwalaimoki 'alia kwatenala nanatana fadaroa fala taunala 'are li 'aferona 'alida gi failia 'are mama'ala gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Ma ioli 'i laola mae falua fo gi li, gera ka tolini gera lo. Nali ioli failia Jiu gi, ma nali ioli failia waleli lifurono gi.

5'Urifo nali ioli ala ioli mamata faasia Jiu gi li failia nali Jiu failia wale etaeta gera gi, gera ka lokomalata fala malakwaitana ala waleli lifurono gi, 'ali geraka raunida 'alia 'uinada 'alia fau 'ali geraka mae.

6Ala talasi waleli lifurono gi daro sai ai, daro ka tafi fala falua 'i Listra, ma falua 'i Derbe 'i laola gulae tolo 'i Laekonia, ma fala mae falua galida gi.

7'I lififo, daro ka faatalo 'alia Faronona 'Oka.

'I Listra ma 'i Derbe

8Ma te wale 'e io 'i Listra 'aela 'e mae. 'Aela 'e mae fuli'ae lo mae ala futanala, ma iko 'ali liuliu.

9'E gwauru 'i wado, ma ka fafuronosia saenala Paul. Ma Paul ka alu maa ala, ma ka saiai 'e fakwalaimokia Jesus saiai kae gura lia mola 'ala,

10ma ka sae 'alia linae wale ba'ela fala 'uri 'e, "'O tatae, ma ko ura rada 'alia 'aemu!" Ma wale fo ka lofo, ma ka liu kwailiu lo 'i safitada.

11Talasi logona fo gera lesia 'are fo Paul 'e taua li, gera ka rii ba'ela 'alia saena gera ioli 'i Laekonia gi li 'uri 'e, "god gi gera iolia lo, ma daro ka sifo lo mae 'i soega!"

12Gera ka soia Banabas 'alia 'ilitoa god Sus, ma Paul gera ka soia 'alia Hermes wale sake saena ala god gi li, sulia 'i lia wale 'e alaa 'adaroa.

13Ma luma li foana ala god Sus lia io mola 'i maluma ala falua fo. Ma fata abu fala god Sus, 'e la ma ka sakea mae buluka gi, failia tagae 'ai gi, ka alua maala labu ala falua fo li. Sulia 'i lia failia logona fo gera oga kwatenala foasina fala waleli lifurono gi.

14Ala talasi Banabas failia Paul daro ronoa liafo gera tau 'urifo li, daro ka gagasia to'omi daroa gi fala fatailianala daro 'e'ela 'alia, ma daro ka sae 'uri 'e,

15"'Uta 'e 'amu ka oga taunala me 'are 'e? Ma 'i 'ameroa ioli mola malaa lou 'i 'amiu gi. Mera la mae fala faalalauna 'alia Faronona 'Oka sulia te God mauri

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

li. Totolia 'i lia mola 'amu ka foasia. Ma ikoso 'ali 'amu foasia lou god kotokoto 'e gi, sulia ikoso 'ali gera rana 'amiu mola. God 'e raunailia 'i nali, failia molagali, ma asi, failia 'are gera io 'i laola gi sui.

16Ala talasi sui lo gi, 'e ala'alia ioli gi sui gera ka la 'ada sulia kwaiogalina gera gi.

17'E 'urifo wasua 'ala, 'e iko 'ali mano faasia kwatenala 'are 'oka gi fala ioli gi sui sulia atoa gi, ma ka fatailia 'i lia talala 'alia 'are 'oka lia 'e tauda gi. 'E kwatea uta famiu faasia laola raloo, ma ka kwatea fuae 'ai gi ala talasi gera gi, ma ka kwatea fana famiu, ma ka kwatea manomiu ka babalafe."

18Wasua waleli lifurono gi gera ka sae 'urifo, logona fo, gera oga geraka kwatea lo 'ada foasina gera gi fadaroa.

19Ma nali Jiu lia gera la mae faasia falua 'i Antiok ala gulae tolo 'i Pisidia, ma falua 'i Ikonium, gera dao mae, gera ka kwate alaana fala logona fo, ma gera ka ogata'a fala Paul failia Banabas. Ma gera ka 'uia lo Paul 'alia fau gi, ma gera ka taraa 'i maluma faasia 'i laola falua, ma gera ka taasia, sulia gera fia 'uri 'e mae lo.

20Wasua ma talasi ioli gera fakwalaimoki gi, gera la mae, ma gera ka ura galia Paul, 'i lia ka tatae, ka oli failida fala 'i falua. Sui ala fe atoa 'i buri, Paul failia Banabas daro ka la fala falua 'i Derbe.

Daro oli lou mae fala 'i Antiok

21Paul failia Banabas daro ka faarono 'alia Faronona 'Oka 'i laola falua 'i Derbe, ma ioli afula gi gera ka fakwalaimoki ala Jesus. Sui daro ka oli fala falua 'i Listra, ma falua 'i Ikonium, ma falua 'i Antiok ala gulae tolo 'i Pisidia.

22Ma daro ka fananata fitoona ioli fo gera fakwalaimoki gi li, ma daro ka faramo gera 'ali fitoona gera gi ka nasi. Ma daro ka ilia, "'I laoala gia ka ruu 'i laola maurina firi 'e God 'e 'ilitoa fafia, gia kae dao sui tonala 'ato na."

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23Ma ala falua fo gi sui, daro ka filia lo wale etaeta gi fala logosinala ioli God gi. Ma 'i burila foana failia abu fana na, daro ka kwatea lo ioli fo gera fakwalaimoki ala gi fala Aofia.

24Sui daro ka la faasia gulae tolo 'i Pisidia, daro ka dao ala gulae tolo 'i Pamfilia.

25Ma daro ka faarono 'alia Faronona 'Oka 'i laola falua 'i Perga, sui daro ka la fala falua 'i Atalia.

26Sui daro ka la 'alia fagaa faasia 'i lififo, ma daro ka oli lo fala falua 'i Antiok. Falua ba daro fuli'ae ala alidana daroa faasia. Falua ba ioli fakwalaimoki gi gera kwate daroa 'i laola kwai'ofena God li, 'ali ka ranadaroa fala galona 'e daro faasuia lo.

27Ma talasi daro dao lo 'i Antiok, daro ka logosia lo ioli fakwalaimoki gi, ma daro ka faronoda 'alia 'are God 'e taua 'ali daroa gi sui. Ma daro ka faarono lou 'alia lia God 'e rana ioli mamata faasia Jiu gi li 'ali gera ka fakwalaimoki lou.

28Ma daro ka io tekwa 'i lififo failia ioli fo gera fakwalaimoki gi.

Acts 15

Logona loko malata na 'i Jerusalem

1Nali wale gera la mae faasia 'i Judea fala 'i Antiok, geraka faalalaua ioli gera fakwalaimoki lo gi 'uri 'e, “'E 'ato rasua 'ali God kae lafu 'amiu faasia ta'ana 'amiu gi, ala iko 'ali amu 'ole wale malaa ba taki Moses 'e ilia.”

2Ma Paul failia Banabas daro ka alafaitalili rasua failida sulia me 'are fo. Ma 'i gera sui gera ka filia Paul failia Banabas ma nali wale fakwalaimoki 'i Antiok, 'ali daulu ka la 'i Jerusalem fala alaana failia waleli lifurono gi li, failia wale etaeta gi sulia me 'are fo.

3Ma logonae ioli fakwalaimoki fo ka keridaulu lo. Ma talasi daulu la lo, daulu liu ala gulae tolo 'i Fonisia ma 'i Samaria gi, daulu ka farono 'alia bulusina ioli

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

iko lou Jiu gi li gera taua lo fala God. Ma talasi ioli gera fakwalaimoki gi gera ronoa faronona fo li, gera ka babalafe rasua.

4Talasi Paul failia Banabas daro dao lo 'i Jerusalem, ioli fakwalaimoki gi, failia waleli lifurono gi failia wale etaeta gi, gera ka kwalodaroa. Ma daro ka faaronoda 'alia 'are fo God 'e tauda 'alidaroa 'i safitala ioli mamata faasia Jiu gi li.

5Wasua ma nali wale ala wale 'e gera fakwalaimoki ma 'i gera wale ala logonae wale Farasi gi li, gera tatae gera ka sae 'uri 'e, “Ioli mamata faasia Jiu gi li, ala gera fakwalaimoki ala Jesus, geraka 'ole wale lou, ma golu ilia fada geraka rono lou sulia taki Moses gi malaa lou 'i gia ioli Jiu gi.”

6Ma waleli lifurono gi failia wale etaeta gi, gera ka logo fala loko malata na sulia me 'are fo li.

7Ma 'i burila alaana tekwa fo gera taua ka sui, Peter ka tatae, ka sae 'uri 'e, “Alae walefae lau 'amu saiai, tekwa lo mae God 'e fili lau 'i safitamoulu 'ali lau faarono 'alia Faronona 'Oka 'e fala ioli mamata faasia Jiu gi li, 'ali gera ka ronoa lou ma gera ka fakwalaimoki.

8Ma God 'e saiala manola ioli gi sui, lia 'e fatailia 'alia kwalonala ioli mamata faasia Jiu gi li, 'alia kwatenala Aloe 'are Abu fada malaa lou 'e kwatea fagaulu.

9Ma iko ta matamatafaana 'i matanagolu faili daulu. 'E kwailufa 'alia ta'ana gera gi, dunala gera fakwalaimoki ala Jesus.

10Ma God 'e fatailia faga ka sui lo 'e iko 'ali oga 'amu ka kwatea lou ta nanana fada 'alia taki gi, sulia koko gia gi ma 'i gia wasua, iko 'ali golu sai mola ala ronona sulia. Ma ala 'amu kwatea ta nanana 'urila fala ioli 'e gera fakwalaimoki ala Jesus gi, God kae ogata'a famiu.

11Gia fakwalaimokia lia God 'e faamauri gia faasia ta'ana gia gi li 'alia 'are Jesus 'e taua faga 'alia 'okana lia faga. God 'e faamauri lou 'urifo ala ioli mamata faasia Jiu gi li.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Ma logona fo, gera ka io aroaro talasi gera ronoa Banabas failia Paul daro faarono 'alia 'are li 'afero 'alida gi failia 'are mama'ala gi lia God 'e tauda 'ali daroa fala ioli mamata faasia Jiu gi li.

13'I burila daro alaa ka sui, James ka sae 'uri 'e, “Alae walefae lau moulu fafuronosi lau ga.

14Peter ba 'e sae ka bi sui mola ko sulia lia ba God 'e etae fatailia lo kwaimana lia fala ioli mamata faasia Jiu gi li 'alia kwalonada faasia 'i safitala ioli gi 'ali gera ka ronosulia.

15Ma profet gi gera ka sae lou 'urifo, malaa lo ba Geregerena Abu 'e ilia,

16‘God ka sae 'uri 'e, Ta atoa 'ala, lakae oli mae, ma lakae taea 'ilitoana David lia 'e toli lo li. Lakae taea 'are 'e ore ai gi, ma lakae faa uraa lou.

17Ma ioli mamata gi, gera kae la mae 'i soegu. Ma ioli 'e iko lou Jiu gi li, lakae soida lo 'alia ioli lau gi.

18God ba 'e faarono 'ua lo mae 'alia 'are 'e 'i lao.' ”

19Ma James ka alaa lou ka sae 'uri 'e, “Lau malata 'uri 'e, ikoso 'ali golu kwatea lou ta nanana fala ioli mamata faasia Jiu gi li lia gera abulo sui lo fala God.

20'E 'oka golu ka geregere fada, golu ka faarono gera ikoso gera 'ania ta fana gera foasi 'alia fala god kotokoto gi, ma gera ka lio sulida faasia tau ta'ana, ma ikoso gera 'ania lou ta 'are mauri gera lioa, ma ikoso gera 'ania lou ta 'abu.

21Sulia taki 'e Moses gi, gera idumia 'ua lo mae 'i laola luma fala foana gera gi li ala Sabat atoa ala mamalona gi li, ma saenada ka faatalo lo 'alia 'i laola falua gera gi sui.”

Geregerena fala ioli mamata faasia Jiu gi li

22'Urifo waleli lifurono gi, failia wale etaeta gi, ma logonae ioli fakwalaimoki gi sui, gera ka filia nali wale ada 'ali gera ka kerida ko fala 'i Antiok failia Paul ma Banabas. Gera filia Judas lia gera soia lou 'alia Barsabas, failia Silas, sulia 'i daroa rua wale etaeta gi ala logonae ioli gera.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23Ma geregerena 'uri 'e gera kwatea faedaroa, “'I 'ameulu wale li lifurono gi, failia wale etaeta gi, lia 'ami walefae amiu ala Aofia, 'ami kwatea ko alaana 'oka rasua 'amami gi famiu barae wai asila ioli mamata faasia Jiu gi li, lia 'amu io 'i Antiok, ma 'i Siria, ma 'i Silisia.

24'Ami ronoa 'uri nali wale ameulu lia gera la ko, gera ka kwatea lo malata boeboeta famiu 'alia saenada. Ma iko 'ali 'ami kerida fala taunala ta me 'are 'urifo.

25'Arela 'e 'ami ka logo fali alafafia me 'are 'e 'i safitamami, ma 'ami filia nali wale sake saena, ma 'ami ka kerida ko 'i soemiu. Daro kae la ko failia kwaima 'oka gia gi Paul failia Banabas.

26'I daroa rua wale daro kwate tegula lo ala mauri nadaroa fala galona susuafa fala Aofia gia Jesus Christ.

27'Urifo lia 'e 'ami ka kwatea lou ko Judas failia Silas 'ali daro ka talae sae 'adaroa sulia 'are 'e 'ami gereda ko gi.

28Sulia Aloe 'are Abu fae 'ameulu, 'ami alafafia, ikoso 'ali 'ami alua lou ta guluguluna fafi 'amiu. 'Are 'e gi mola 'amu ka rono lo sulida:

29Ikoso 'ali 'amu 'ania ta fana gera foasi 'alia fala god kotokoto gi, ma ikoso 'ali 'amu 'ania ta 'abu. Ma ikoso 'ali 'amu 'ania ta 'are mauri lia gera lioa. Ma 'amu ka io faasia tau ta'ana. Ma ala 'amu io faasia 'are fo gi, 'e 'oka rasua.”

30Ma gera ka keria wale fo gi gera sake faronona fo, gera ka la fala 'i Antiok. Ma geraka logosia lo ioli gera fakwalaimoki gi sui, ma daulu ka kwatea lo 'are fo gera gereda gi fada.

31Ala talasi ioli gi gera idumia sui lo, gera ka babalafe rasua, sulia alaana fo gi gera taua malatada ka afaagali.

32Ma Judas failia Silas, daro ka alaa fada ka tekwa rasua lo, ma daro ka kwatea malata raefale failia nanatana fada, sulia 'i daroa rua profet gi.

33-34'I burila daro io 'i lififo sulia barae fe atoa ka sui, barae wai asila fo ka kwate daroa 'alia aroarona, ma daro ka oli lo 'i Jerusalem.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

35Ma Paul failia Banabas daro ka io lou 'i Antiok. Ma 'i daroa failia wale afula gi gera ka faalalau, ma geraka faatalo 'alia saenala Aofia.

Paul failia Banabas daro keta daroa

36Buri 'ala barae madama 'e sui lo, Paul ka sae 'uri 'e fala Banabas, “Gora oli lou 'ali gora ka maa too ala walefae gora gi ala mae falua ba gora faarono mae 'alia saenala Aofia ai gi, 'ali gora ka saiala ionada 'e 'utaa lo.”

37Ma Banabas ka oga rasua 'ali John Mark ka la faedaroa.

38Wasua ma Paul malatala iko 'ali 'oka 'ali John Mark 'ali la faedaroa, sulia 'e oli mola faasidaroa 'i Pamfilia, ma iko 'ali la lo fae daroa fala faasuinala galona.

39Ma Paul failia Banabas daro ka alafaitalili 'i safitadaroa, ma daro ka tolini daroa lo. 'Urifo Banabas ka sakea lo Mark, daro ka tofolo fala kokomu 'i Saeprus.

40Ma Paul ka filia lo Silas, 'ali daro ka la. Ma nali ioli gera fakwalaimoki gera ka kerida lo burila gera kwateda fala Aofia 'ali ka lio suli daroa.

41Ma daro ka la, daro ka liu 'i laola gulae tolo 'i Siria ma 'i Silisia. Ma daro ka fananata fitoona ioli gera fakwalaimoki gi li.

Acts 16

Timoti 'e la failia Paul failia Silas

1Ma Paul ka la ma ka dao ala falua 'i Derbe failia 'i Listra. Ma te waleli galona la ratala Timoti 'e io 'i lififo. Ma teite lia geli Jiu ma ka fakwalaimoki lou, wasua ma mama lia wale 'i Gris.

2Ma barae wai asila ala Aofia 'i Listra failia 'i Ikonium gi, gera babalafe rasua failia Timoti.

3Ma sulia Paul 'e oga Timoti ka la failia, gera ka 'ole wale lo ala 'ali ioli Jiu gi gera ka alafafia. 'E taua me 'are fo, sulia Jiu gera io ala falua fo gi li sui, gera sai lou ala lia mama Timoti wale 'i Gris 'arelafo iko 'ali 'ole wale 'ua ala Timoti.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Ma talasi gera la ma gera ka liu ala falua gi li, gera ka kwatea taki gi fala ioli gera fakwalaimoki gi. Taki fo gi waleli lifurono gi, failia wale etaeta gi lo gera gerea 'i Jerusalem. Ma gera ka ilia fala ioli gi 'ali gera ka ronosulida.

5Ma gera ka fananata logonae ioli fakwalaimoki 'i laola falua fo gi li, ma ala atoa gi sui 'i burila, ioli fa'alu afula gi lou gera ka fitoo.

Talasi Paul 'e lesia fataena li

6Ma Paul failia wale kwaima lia gi, gera liu 'i laola provins 'i Frigia failia 'i Galesia, sulia Aloe 'are Abu 'e luia ikoso gera faarono 'alia Faronona 'Oka ala provins 'i Asia.

7Talasi gera dao 'i totolala gulae tolo 'i Misia, daulu ka maili tonala laa na fala 'i Bitinia. Wasua ma, Aloe 'are Abu iko 'ali ala'ali daulu.

8'Urifo daulu ka dao tarosi lo 'adaulu faasia 'i Misia, ma daulu ka la fala falua 'i Troas.

9Ma boni'ae gera teo 'i lififo, Paul ka lesia te fataena. 'E lesia te wale ala gulae tolo 'i Masedonia 'e ura, ma ka aniulu 'uri 'e, “'O la mae 'i Masedonia 'ali ko kwairanai amami!”

10Ma talasi Paul 'e lesia fataena fo li, 'ami ka rerei lo fala laana fala gulae tolo 'i Masedonia li,dunala meulu saiai God 'e oga meulu ka lai faarono 'alia Faronona 'Oka lou fala ioli 'i lififo gi li.

Lidia 'e fakwalaimoki ala Jesus

11Sui 'ami ka la faasia falua 'i Troas 'alia faga, meulu ka tofolo fala kokomu 'i Samotres, ma fe atoa 'i burila, 'ami ka la fala falua 'i Neapolis.

12Meulu sifo faasia faga 'i lififo, 'ami ka la sulia tala 'i tolo fala falua 'i Filipae, mae falua 'ilitoa 'i laola provins 'i Masedonia, mae falua fo wale 'i Rom gi gera 'ilitoa ai. Meulu ka io 'i laola mae falua fo sulia barae fe atoa.

13Ma ala Sabat, atoa ala mamalona li meulu la faasia falua fo, meulu ka la fala rabela te kwai, sulia meulu fia 'uria lifi fala foana 'ala Jiu gi li 'i lififo. Ma 'ami ka gwauru 'i fua, meulu ka alaa fala fale geli gera logo 'i lififo gi li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Na geli ada 'i lififo lia 'e rono 'ameulu 'i lia ratala Lidia, faasia falua ba'ela 'i Taeataera, 'i lia kae galogalofia ma kae foli 'alia toro melamelaa bora gi. 'I lia wasua foasia lou God, ma God ka tafalia lo manola 'ali ka fafuronosia Paul, ma ka fakwalaimoki ala 'are fo 'e ilida gi.

15'Urifo 'i lia failia ioli 'i laola luma lia gi li, gera ka sisiu abu sui. Ma ka sae 'uri 'e fameulu, “Sulia moulu alafafia laka fakwalaimoki lo ala Aofia, lau oga moulu ka la mae ma moulu ka io 'i luma lau.” Ma meulu ka tau sulia saenala ma meulu ka io 'i luma ala.

'I laola raraa 'i Filipae

16Ala na fe atoa, talasi meulu la fala lifi li foa, meulu ka dao tonala te ulao la aloe 'are ta'a 'e sura ala. Ulao fo 'e galo ulafu ala nali wale 'i laola falua fo. Sulia aloe 'are fo, 'e saiai ka ilia fala ioli gi ta gi kae fuli mae fada. Ma ulao fo ka sake bata afula 'alia me galona fo 'ala wale fo gera lio sulia gi.

17Ma ulao fo ka la sulia Paul fae 'ameulu, ma ka rii ba'ela 'uri 'e, “Wale 'e gi, 'i gera wale gera galo fala God 'e 'ilitoa rasua. Gera faarono 'amiu 'alia ta God 'e taua fala faamauri namiu.”

18'E taua me 'are fo sulia atoa afula gi, la la Paul ka toetoela rasua, ma ka bulusi fala ka sae 'uri 'e fala aloe 'are ta'a fo, “'Alia ratala Jesus Christ, lau saenasi famu, 'o latafa faasia ulao laa!” Ma aloe 'are ta'a fo ka latafa lo 'i maluma ala talasi fo.

19Ma talasi wale ba'ela ala ulao fo li gera saiala lia galonala 'alia aloe 'are ta'a 'e sui lo, ma ikoso gera kae sake bata lo 'alia, gera ka daua Paul failia Silas, ma gera ka tara daroa 'i so'ela wale etaeta gi maala usina.

20Gera ka talai daroa mae 'i so'ela wale etaeta gi faasia 'i Rom, ma gera ka sae 'uri 'e, “Rua wale 'e gi, 'i daroa rua wale Jiu gi, ma daro ka taua firuna 'i laola falua 'e golu.

21Daro ka faalalau 'alia falafala iko 'ali totolia taki gia gi li. Sulia 'i gia ioli Rom gi 'ala 'e, ma ka 'ato rasua 'ali gia ka tau sulia falafala daroa gi!”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Ioli afula gera logo 'i lififo gi li, gera ka logo fafidaroa lou. Ma wale etaeta gi gera ka sae nasi fala wale li ofona gi 'ali gera gagasia toro Paul failia Silas gi, ma geraka rabusi daroa.

23Buri 'ala gera rabusi daroa ka ta'a lo, gera ka aludaroa 'i laola raraa, ma gera ka ilia fala wale lio folo bolosia raraa fo 'ali ka folo nasi bolosi daroa.

24Ma wale lio folo fo, talasi 'e ronoa lo alaana fo gi li, ka sake daroa, ka alu daroa ala mae tobi 'e io lo mae 'i laola raraa li, sui ka firi fafia lo 'aedaroa 'i safitala rua babae 'ai afola gulugulu gi.

25Talasi 'e dao totolala matoula boni li, Paul failia Silas daro foa, ma daro ka nulia lo nuu gi fala God. Ma wale gera io lou 'i laola raraa fo li, gera ka fafuronosi daroa.

26Ma toraa wasua lululu ba'ela 'e 'asua lo raraa fo, ma babatoonala luma fo wasua ka 'asu lou. Ma tatafe ala mala tobi ala raraa ala luma fo li ka tafa sui lo, failia kwalo seni gera firi fafia 'alia wale fo 'i laola gi li gera ka sigi sui lo faasida.

27Ma wale lio folo fo ka maola mae faasia mo'osu, ma ka lesia liafo mala tobi gi gera tafa sui lo, ma ka fia 'uria wale ba gera firi fafida gi gera tafi sui lo. Ma ka lafua 'au li ofona lia 'uri 'ali ka rauni lia lo 'ala 'i talala, sulia 'e saiai wale etaeta lia gi, gera kae raunia ala wale fo gi gera tafi.

28Wasua ma Paul ka rii ba'ela 'uri 'e, “'O ala tau na lou ta 'are 'urila amu 'i talamu! 'I 'ameulu 'e meulu io sui mola 'ameulu!”

29Ma wale lio folo fo ka soilidi 'afia fe ulu gi, ma ka ruu nainali mae failia lebelebena, ma ka boururu 'i 'aela Paul failia Silas.

30Sui ka talai daroa 'i maluma, ka soilidi daroa 'uri 'e, “Rua wale ba'ela 'e gi, ta lakae taua 'ali God ka faamauri lau?”

31Daro olisia daro ka sae 'uri 'e, “'O fakwalaimoki ala Aofia Jesus 'ali God ka faamauri 'o, 'i'o failia iona 'o.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32Ma daro ka faarono 'alia saenala Aofia fala, ma fala wale fo gera io lou 'i laola luma lia gi li, ma gera ka fakwalaimoki lo.

33Ala tofui boni fo mola lo, wale lio folo fo ka talai daroa, ka saua lo mae malaa daroa gi, sui 'i lia failia iona lia, daulu nainali daulu ka sisiu abu lo.

34Sui ka talaia Paul failia Silas, daulu ka la fala luma lia, ma ka ranolidaroa. Ma 'i lia failia iona lia, daulu ka babalafe rasua, sulia gera fakwalaimoki lo ala God.

35Sui 'i 'ofaedani, wale etaeta 'i Rom gi, gera kwatea saenada fala nali wale ba'ela ala ofona 'uri 'e, "'Amu la, 'amu ka faronoa lo wale lio folo ba 'ali ka talaia rua wale ba gi 'i maluma faasia 'i laola raraa ba."

36'Urifo mola wale lio folo fo ka la ka faronoa Paul 'uri 'e, "Wale etaeta gi gera ilia mae fagu 'i'o failia Silas, mora ka la lo 'amoroa 'i maluma. Mora ka la aroaro lo 'amoroa ala talasi 'e."

37Wasua ma Paul 'e olisia ka sae 'uri 'e fala wale ba'ela gera gi, "Wale etaeta 'i Rom gi iko 'ali gera lokomalata 'ua ameroa, wasua ma gera rabusi 'ameroa 'i maala ioli afula gi. 'Urifo sui gera ka alu 'ameroa 'i laola raraa. Ma me 'are fo 'e iko 'ali rada, sulia 'i 'ameroa wale 'i Rom gi lou 'e! Ma talasi 'e, gera oga geraka olifae agwaagwa lou ameroa. 'Ato rasua mola! Mera oga wale etaeta 'i Rom gi lo geraka la mae 'i lifi'e, 'ali geraka lugasi 'ameroa!"

38Ma wale ba'ela gera ala ofona gi li gera la, gera ka faarono 'alia alaana fo gi 'i so'ela wale etaeta 'i Rom gi. Ma ala talasi gera ronoa lia 'e Paul failia Silas 'i daroa rua wale 'i Rom gi li lou, gera ka mau rasua.

39Ma gera ka la mae 'i soedaroa, ma gera ka kwaimalatai fadaroa. Sui gera ka talai daroa 'i maluma faasia 'i laola raraa, ma gera ka aniulu fadaroa, 'ali daro ka la lo 'adaroa faasia falua fo.

40Talasi Paul failia Silas daro latafa faasia raraa li, daro ka la fala luma Lidia. 'I lifi fo daro ka dao tonala ioli gera fakwalaimoki gi, ma daro ka kwatea lo alaana ala malata raefale na li fada, sui daro ka bi la lo 'adaroa faasia 'i Filipae.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Acts 17

'I Tesalonika

1'Urifo Paul failia Silas, daro la, daro ka liu ala falua 'i Amfipolis, ma 'i Apolonia, sui daro ka li dao ala falua 'i Tesalonika, lifi ba luma fala foana 'ala Jiu gi 'e io ai.

2Ma 'i lififo, Paul 'e la 'i laola luma fala foana Jiu gi li sulia falafala 'e 'idufae taua ala falua gi li. Ma ala olula fe atoa ala Sabat kwaikwaloi gi, 'i lia ka alaa failia ioli gi, ma ka sae sulia Geregerena Abu fada.

3Paul ka fadaa ma ka idumia Geregerena Abu fala fatailianala lia 'e Christ wale God 'e filia, ka famalifii ma ka mae, sui ka tatae faasia maena li. Paul ka sae 'uri 'e, “Jesus 'e lau fatalo'alia famiu 'i lia lo Christ wale 'e God 'e filia.”

4Ma nali ai ala ioli Jiu gi gera ka fakwalaimoki, ma gera ka 'ado failia Paul failia Silas, ma nali geli etaeta afula lou faasia 'i laola mae falua fo failia nali wale afula faasia 'i Grik gera ka 'auraea God.

5Wasua ma nali wale Jiu iko 'ali gera babalafe lia fo ioli afula gi gera la sulia Paul failia Silas, ma gera ka logosia ioli ta'a gi lia 'e gera liuliu gwaugwau mola 'ada maala usina li, 'ali gera ka logo 'alia logonae ioli ogata'a gi. Ma gera ka fanalunalua rasua ala falua fo, ma gera ka galia luma Jason, sulia gera oga geraka daua Paul failia Silas, 'ali geraka talai daroa 'i so'ela afulana fo.

6Wasua ma talasi iko 'ali gera dao too nadaroa, gera ka daua 'ada Jason failia nali wale gera fakwalaimoki, ma gera ka tara gera 'i so'ela wale etaeta gi 'i laola falua fo, ma gera ka suu fafida, gera ka rii ba'ela 'uri 'e, “Wale 'e gi, gera taua 'are ta'a rasua gi 'i laola falua afula gi! Ma gera ka la lou mae 'i laola mae falua 'e golu,

7ma Jason ka golida 'i laola luma lia. 'I Gera sui gera 'oia taki walelitalona 'ilitoa gia 'i Rom, sulia gera ilia 'uri na walelitalona lou 'e ratala Jesus.”

8Ma alaana fo gi, ka kwatea lo boeboetana ba'ela fala logona fo failia wale etaeta gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Ma wale etaeta gi gera ka taua Jason failia nali wale lou, 'ali gera ka kwatea bata fala lugasinada. Bata fo 'e malaa etae alafuuna Paul failia Silas 'ali ikoso daro fulia lou ta kwalana 'i laola falua fo. 'Urifo gera ka bi lugasi daroa ko.

'I Berea

10Ala talasi fo 'e boni lo, ioli gera fakwalaimoki gi gera ka kwatea Paul failia Silas fala falua 'i Berea. Talasi daro li dao ai, daro ka la 'i laola luma fala foana 'ala Jiu gi li.

11Ioli 'i lififo gi li gera too ala falafala 'e 'oka ka liufia ioli 'i Tesalonika gi, sulia gera oga rasua rononala ta Paul kae ilia. Ma ala atoa gi sui, gera idumia Geregerena Abu 'ali gera ka raea 'are fo Paul 'e ilia 'e kwalaimoki.

12Ma ioli afula 'i Jiu gi, gera ka fakwalaimoki, failia geli etaeta afula Grik gi li, failia wale Grik afula gi lou, gera ka fakwalaimoki.

13Wasua ma talasi wale 'i Jiu gera io 'i Tesalonika gi, gera ronoa Paul 'e faarono lou 'alia saenala God 'i Berea, gera ka la lou mae 'i lififo, ma gera ka kwatea ma ioli 'i Berea gi geraka ogata'a, ma geraka taua te kwalana ba'ela 'i lififo.

14Ma 'urifo mola, nali ioli gera fakwalaimoki, gera ka kwatea Paul fala taufofola asi faasia falua 'i Berea. Wasua ma Silas failia Timoti, daro io 'adaroa 'i Berea.

15Ma wale gera talaia Paul gi gera la failia, gera ka dao lo 'i Atens. Sui bui gera ka bi oli fala 'i Berea failia saena Paul gi fala Silas failia Timoti, 'ali daro ka la nainali 'i so'ela.

'I Atens

16Ma talasi Paul 'e io lo 'i Atens maasia Silas failia Timoti, ka kwaimalatai rasua, sulia 'e lesia lulula god kotokoto afula gi fala foasinali gera io 'i laola falua fo 'i Atens.

17Lia fo kwatea ma ka la 'i laola luma fala foana 'ala Jiu gi li, ma ka alaa fala Jiu gi, failia ioli mamata faasia Jiu gi li lia gera 'auraea God. Ma ka alaa lou 'i maala usina sulia atoa gi fala ioli fo gera liuliu gwaugwau mola 'ada gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Ma nali wale falalau lou ala ioli Grik gi gera soida 'alia “Epikurean” ma “Stoik,” gi, gera olisusu lou failia Paul. Ma nali ai ada gera ka sae 'uri 'e, “Ta 'e wale laua rari 'are 'e 'e oga kae ilia?” Ma nali ai ala wale fo gi gera ka sae 'uri 'e, “Lesinai 'e malaa 'e oga giakae foasia god mamata gi.” Gera sae 'urifo sulia Paul 'e faarono sulia Jesus, ma tatae olina faasia maenali.

19Ma gera ka talaia Paul 'i laoala logonae ioli lokomalata lia gera soia 'alia “Areopagus,” gera ka sae 'uri 'e, “'Ami oga 'ami ka saiala falalauna fa'alu 'e 'o sae sulia.

20Sulia 'are 'e 'ami ronoa 'o ilia 'e mamata rasua lo faasia 'are 'e 'ami ronoda 'i lao gi, ma 'ami ka oga 'ami ka saiala malutali.”

21(Gera sae 'urifo, sulia wale 'i Atens, failia wale 'e gera la mae fala io na 'i Atens gi li, gera oga alaana ala atoa gi li sulia ma fafuronosinala ta gi 'e fa'alu.)

22Ma Paul ka ura 'i laoala logona fo ala wale etaeta gi li, ma ka sae 'uri 'e, “'I 'amiu ioli 'i Atens gi, lau lesia 'amu oga rasua foasinala god sulia falafala rada gi.

23Sulia talasi lau liu 'i laola falua 'amiu li, laka lesia lifi li foa 'amiu gi, ma laka lesia maala te 'erefau, 'amu gerea saena 'uri 'e ai, ‘Fala god la iko 'ali gia saiala.' Ma God 'e 'amu foasia ma iko 'ali 'amu saiala, 'i lia lo 'e lau fatalo'alia famiu.

24God 'e raunailia molagali li, failia 'are 'i laola gi sui, 'i lia 'e 'ilitoa fafia asi, 'i nali, ma 'i wado, ma iko 'ali io 'i laola luma abu ioli 'e raunailia.

25Ma iko 'ali boboo mola 'afia ta 'are ioli gi gera sai ala tauanai fala, sulia 'i lia 'ala talala 'e kwatea maurina fala ioli gi sui, ma ka kwatea 'are gera boboo fai gi sui fada.

26Ma ala fulina mae, God 'e raunailia mola teke wale, ma faasia teke wale fo ka raunailia lo ioli afula mamata kwailiu gi, ma ka alu gera 'i laola molagali. 'I laoala 'e raunailia 'are gi sui, 'i lia 'ala talala 'e alua lo talasi gi ma ka tolinia lo lifi gi lia ioli fo gi gera ka io ai.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

27'E taua me 'are 'e 'ali ioli gi geraka ka lio 'afia ma geraka daria, ala gera ka lio nanata 'afia. 'Urifo wasua 'ala God iko 'ali io tatau mola faasi gia.

28Ma na wale ka sae 'uri 'e, ‘Sulia 'i lia lo 'e golu ka mauri, ma golu ka saola ma golu ka io.' Ma na wale ala wale li geregerena 'amiu gi ka ilia lou, ‘'I gia wela God gi lou.'

29Sulia 'i gia wela lia gi, ikoso 'ali gia fia 'uria God 'i lia ta 'are mola 'ala, malaa na lului 'are lia ioli 'e raunailia 'alia golu, 'o ma silva, 'o ma ta fau. 'I lia iko 'ali malaa ta 'are ioli mola 'ala ka raunailia 'alia sai 'arena lia.

30'I lao God iko 'ali lokokwaikwaina fala ta ioli 'e foasia god kotokoto gi talasi iko 'ali sai 'ua ala. Wasua ma ala talasi 'e, 'e ilia lo fala ioli ala falua gi li sui 'ali geraka bulusi faasia ta'ana gera gi,

31sulia 'e alua lo atoa 'ali kae lokokwaikwaina fala ioli gi sui. Lokokwaikwaina na lia 'e rada, ma ka filia lo te wale 'ali 'e lokokwaikwaina fala ioli gi sui. Ma ka fatailia lo wale li loko kwaikwaina fo fala ioli gi sui 'alia taenala wale fo faasia maena!”

32Talasi ioli gi gera ronoa Paul 'e alaa sulia tataena faasia maenali, nali wale ada ka wasi 'alia, ma gera ka dorakwala 'alia. Wasua ma nali ai ada gera ka ilia, “Meulu oga ko sae lou sulia me 'are la.”

33Ma Paul ka la lo 'ala faasia logona fo.

34Ma nali ioli gera ka 'ado failia, ma gera ka fakwalaimoki. Ma te wale ada ratala Dionisius, na wale ala logona ala logonae wale lokomalata fo li. Ma te geli ratala Damaris lou, ma nali ioli lou gera ka fakwalaimoki.

Acts 18

'I Korint

1'Urifo mola, Paul ka la lo faasia 'i Atens, ka dao tarosi fala falua 'i Korint.

2'I lifi fo, ka dao tonala te wale 'i Jiu ratala Akuila, lia 'e futa 'i laola gulae tolo 'i Pontus. 'E la mae faasia 'i Itali failia wateu lia Prisila, sulia walelitalona

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

'ilitoa ratala Klodius 'e balia ioli 'i Jiu gi sui gera ka la faasia 'i Rom. 'Urifo, Paul ka la ka li dao 'i soedaroa.

3Ma ka io ka galo 'ala fae daroa, sulia daro taua mola teke galona 'alia raunailinala babala gi 'alia abae toro nasi gi, fala folina 'alida.

4Ma ka alaa failia ioli gi 'i laola luma fala foana ala Sabat gi li, 'ali ka bulusia malatala ioli 'i Jiu gi, failia ioli 'i Gris gi lou.

5Ma talasi Silas failia Timoti daro dao mae faasia 'i Masedonia, Paul ka alua lo galona ala babala li. Ma talasi gi sui ka faarono 'alia Faronona 'Oka, ma ka fadaa madakwa ai fala Jiu gi Jesus 'i lia Christ, wale filia God.

6Ma talasi gera olisi ogata'a ala, ma gera ka ilia 'are ta'a gi sulia, 'i lia ka fabasu 'alia tafulaa nala goraa faasia toro lia gi, ma ka sae 'uri 'e fada, “Ala ikoso 'ali 'amu too ala maurina fa'alu faasia God, 'i 'amiu talamiu lo 'e 'amu taua! Iko lou me rerona lau. Ma fuli 'i tara'ela ka la 'alaa, lakae la 'agua 'i so'ela ioli mamata faasia Jiu gi li.”

7Ma ka la faasi gera, ka la ka io 'i laola luma te wale iko lou Jiu lia ratala Titius Justus, wale 'e foasia lou God. Ma luma lia 'i io lou 'i rabela luma fala foana 'ala Jiu gi li.

8Ma Krispus, wale etaeta ala luma fala foana fo li failia ioli lia gi sui, gera ka fakwalaimoki ala Aofia. Ma nali ioli afula lou 'i Korint, gera ronoa saenala Paul, ma gera ka fakwalaimoki ala, ma gera ka sisiu abu.

9Sui 'i laola na fe boni, Paul ka lesia te fataena, ma Aofia ka sae 'uri 'e fala, “Ikoso mau, ma ikoso mamalo fasia alaana fada, ma ikoso lugasia galona 'o.

10Sulia lau io fae'o. Ma 'e 'ato fala ta ioli ka taua ta 'are fala fafuta'anamu, sulia ioli lau gi gera afula 'i laola mae falua laa.”

11Lia fo kwatea ma Paul ka io 'i lififo sulia teke fe nali ma olo madama gi fala falalaunala ioli gi 'alia saenala God.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Ma talasi walelitalona ba'ela 'i Rom 'e alua Galio ka 'ilitoa fafia gulae tolo 'i Gris, wale Jiu gi gera ka logo, ma gera ka daua Paul, ma gera ka sakea 'i so'ela Galio fala lokokwaikwaina fala.

13Ma gera ka suua fafia 'uri 'e, “Te wale 'e 'e mailia fala talainala ioli gi 'ali geraka foasia God 'alia falafala 'e mamata faasia taki 'amami gi li.”

14Ma talasi Paul 'e oga ka alaa, Galio ka sae 'uri 'e fala ioli Jiu gi, “Me 'are 'e, ala ta 'are ala ta ta'ana 'o ma ala ta rerona ala taki 'ami gi, lau saiai lakae sake talasi fae 'amiu Jiu gi.

15Wasua ma sulia me alafaitalilina 'amiu gi mola 'ala sulia alaana gi, failia ratae 'are gi, failia taki 'amiu gi 'i talamiu, 'e 'oka 'ali 'amu ka farada 'amiu talamiu. Sulia ikoso 'ali lau kwatea ta lokokwaikwaina fala 'are 'uri la gi.”

16'Urifo ka ilia fada sui 'ali geraka la faasia lifi li lokokwaikwaina.

17Ala talasi fo, wale Grik gi geraka ka daua Sosetenes, wale etaeta ala luma fala foana li, ma gera ka rabusia 'i maala lifi fala lokokwaikwaina li. Wasua ma tauna fo iko 'ali fa'aberosia mola Galio.

Paul 'e oli fala 'i Antiok

18Paul ka io 'i Korint failia ioli fakwalaimoki gi sulia atoa afula gi. Sui ka tafisi gera, ma ka tofolo 'alia faga fala gulae tolo 'i Siria failia Prisila ma Akuila. Ma 'i laoala daulu tofolo faasia 'i Kenkrae, lia ka sufi korikori lo ala ifula 'ali ka fatailia 'e faasuia lo etae alafuuna lia fala God.

19Talasi gera dao 'i Efesus, Paul ka la lo faasia Prisila failia Akuila, ma ka la 'i laola luma fala foana li, ma ka alaa fala Jiu gi.

20Sui ioli gi gera ka sugaa 'ali ka ke io tekwa failida, wasua ma iko 'ali alafafia.

21'Urifo ma ka la lo 'ala, ka sae 'uri 'e fada, “Ala kwaiogalina God fagu, lakae oli lou mae 'i soemiu.” Sui ka tofolo lo 'i laola faga faasia 'i Efesus.

22Talasi 'e dao lo 'i Sesarea, ka la fala falua 'i Jerusalem, ma ka soi lafe ala ioli fakwalaimoki gi 'i lififo. Sui ka la fala 'i Antiok.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23'I burila 'e io 'i Antiok sulia barae fe atoa, ka la, ma ka liu fia lo gulae tolo 'i
Galesia ma 'i Frigia fala faanasinala ioli gera fakwalaimoki gi.

Apolos

24Ala talasi fo, te wale 'i Jiu ratala Apolos, 'e futa 'i laola falua 'i Aleksandria,
'e la mae fala 'i Efesus. 'I lia wale alaa nala 'e 'oka, ma ka sai 'oka lou ala
Geregerena Abu.

25Ma ka sai lou ala falafala sulia Aofia li, ma ka sae nanata, ka faalalau rada
sulia Jesus. Wasua ma, 'e sai mola ala alaana sulia saenala John failia
fasiuabuna 'e taua ala ioli gera bulusi faasia ta'ana gera gi li. Ma iko 'ali 'e
saiala lia ioli gera fakwalaimoki ala Jesus gi, gera ka sisiu abu lou sulia gera
fakwalaimoki.

26Ma 'i lia 'e fuli'ae ka sae ramoramoa fala ioli gi 'i laola luma fala foana li.
Ma talasi Prisila failia Akuila daro ronoa, daro ka sakea fala luma daroa, ma
daro ka kwairanai ala, 'ali ka sai 'oka lou ala falalauna sulia God.

27Ma Apolos 'e oga ka la fala falua 'i Korint 'i laola gulae tolo 'i Gris. Ma ioli
gera fakwalaimoki 'i Efesus gi, gera ka kwairanai ala 'alia geregerena fala ioli
'i Korint gera fakwalaimoki sulia kwai'ofena God fada gi, 'ali gera ka kwaloa
talasi kae dao 'i soeda. Ma talasi 'e li dao ka kwairanai 'oka rasua ala ioli fo
gi.

28Wasua ma talasi ioli Jiu gi gera olisusu failia, 'i lia ka sae nanata failida ma
ka liufidaulu sui. 'Urifo ka fatailia Geregerena Abu gera falalama Jesus 'i lia
Christ, wale God 'e filia.

Acts 19

'I Efesus

1Talasi Apolos 'e io 'i Korint, Paul 'e liu ala falua 'i laola gulae tolo 'i Galesia
ma 'i Frigia la la ka dao ala falua 'i Efesus. Ma ka dao tonala nali ioli gera
fakwalaimoki ala Jesus 'i lififo.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2Ma ka soilidi gera 'uri 'e, “'Amu too lo ala Aloe 'are Abu ala talasi 'amu fakwalaimoki ai?” Ma gera ka olisi 'uri 'e ala, “Rononala wasua ta 'e Aloe 'are Abu, iko 'ali 'ami ronoa 'ua lou.”

3Paul ka soilidi gera lou 'uri 'e, “'Urilali ma sisiuabuna 'utaa mola 'amu sisiu abu 'alia?” Ma gera ka olisia gera ka sae 'uri 'e, “Siuabuna ba John 'e alaa sulia.”

4Sui Paul ka sae lou 'uri 'e fada, “John 'e fasiuabua mola ioli 'e gera bulusi faasia abulo ta'ana gera gi li. Ma John ka ilia lou fala ioli 'i Israel gi, 'ali gera fakwalaimoki ala Jesus wale 'e kae dao mae 'i burila.”

5Ma talasi gera ronoa 'are fo li, gera ka sisiu abu 'ali ka fatailia gera fakwalaimoki ala Jesus Aofia.

6Mola Paul ka alua lo limala 'i fafida, ma Aloe 'are Abu ka sifo fafida, ma gera ka sae 'alia saena mamata gi, ma gera ka sae sulia saenala God.

7Ioli fo gi totolia akwala wala rua ioli.

8Paul ka ruu 'i laola luma fala foana 'i Efesus, ma ka sae ramoramoa fala ioli gi, ma ka mailia fala olisinala malatada sulia 'Ilitoana God. Ma ka tau 'urifo sulia olu madama gi.

9Wasua ma nali ioli ada, gera kealilia, ma gera ka aburono, ma iko 'ali gera fakwalaimoki. Ma gera ka ilia alaana ta'a gi sulia Faronona 'Oka sulia Aofia li 'i maala ioli afula gi. Sui Paul ka talaia wale li galona gi gera ka la faasida, ma ala atoa gi sui ka alaa fala ioli gi 'i laola luma li falalauna Taeranus.

10Me 'are fo gera taua ka la talau sulia rua fe nali gi. Ma ioli gi sui gera io ala gulae tolo 'i Asia, Jiu gi failia ioli mamata faasia Jiu gi li, gera ka ronoa saenala Aofia.

Wela Skefa gi

11Ma God ka kwatea nanatana ba'ela fala Paul, 'ali ka fulia 'are mama'ala gi, failia 'are li 'afero 'alida gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Ma ala gera sakea ta keme 'aba toro wawade wasua 'ala ala 'aba toro lia gi
'i so'ela ta ioli 'e matai, ioli la kae 'akwaa lo. Ma aloe 'are ta'a gi lou, geraka
latafa faasia ioli fo gi.

13-14Ma nali Jiu lou gera liu kwailiu sulia atoa gi fala balinala aloe 'are ta'a gi.
Fiu wela fata abu ba'ela Jiu gi li ratala Skefa gera taua lou me 'are fo. Ma 'i
gera wasua gera ka mailia fala balinala aloe 'are ta'a gi 'alia ratala Aofia Jesus.
Gera sae 'uri 'e fala aloe 'are ta'a gi, “Lau bali 'amiu 'alia ratala Jesus ba Paul
'e faarono 'alia.”

15Wasua ma aloe 'are ta'a ka olisi 'uri 'e adaulu, “Lau saiala Jesus, ma laka sai
lou ala Paul 'e too ala nanatana Jesus. Wasua ma 'i 'amoulu 'e, iko 'ali moulu
too ala nanatana Jesus.”

16Ma wale fo aloe 'are ta'a fo 'e io ala ka lofo fadaulu, ma ka kwaidaulu. Ma
gera ka tafi dadala faasia luma wale fo li failia kakasina gi 'i rabeda.

17Ala talasi ioli Jiu gi failia ioli mamata faasia Jiu gi li lia gera io 'i Efesus,
gera ronoa me 'are fo li, gera ka mau rasua, ma gera ka soi ba'ela rasua ala
ratala Aofia Jesus.

18Ma ioli fa'alu afula gera fakwalaimoki gi, gera la mae gera ka sae tafa sulia
saena ala gelemana gera tautaua 'i lao gi.

19Ma nali ioli afula lou ada lia gera galo 'alia aloe 'are ta'a gi, gera ka sakea
lou mae buka gera gi ala galona sulia aloe 'are ta'a gi li, ma gera ka 'agofida 'i
safitala logona fo. Ma gera ka logosia maelala buka fo gi, ma ka dao ala lima
to'oli me seleni gi.

20'I fofola me 'are fo saenala God ka 'ilua ioli afula gi, ma gera ka fakwalaimoki
ala Aofia.

Kwalaana 'i Efesus

21Buri 'ala 'are fo gi sui, Paul ka naia lo 'i laola malatala 'ali kae la fala falua 'i
laola gulae tolo 'i Masedonia ma 'i Gris gi, ma ka dao tarosi fala 'i Jerusalem.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ma Paul ka sae 'uri 'e, “Buri 'ala lakae la 'i lifila, lau oga lakae la lou fala 'i Rom.”

22Ma ka kwatea Timoti failia Erastus, rua wale kwairanai lia gi, fala 'i Masedonia, talasi 'i lia 'e io ga 'ala 'ua 'i Efesus ala gulae tolo 'i Asia li.

23Ma talasi fo kwalana ba'ela ka fuli 'i Efesus sulia Faronona 'Oka sulia Aofia li.

24'Urifo ma te wale ratala Demitrius, 'i lia wale 'e galo ala raunailinala 'are ala silva gi li, ma ka saiala raunailinala keme lului 'are gi ala god geli gera, ratala Atemis, fala luma abu gera gi. Ma galona Demitrius ka fatoo'area rasua ioli gera galo 'ala gi.

25Ma 'i lia ka soida gera ka logo mae failia nali ioli gera taua lou me galona fo. Ma ka sae 'uri 'e fada, “Alae wale, moulu saiala too 'arena golu 'e la mola mae faasia galona 'e golu taua 'alia raunailinala keme lului 'are 'e gi li.

26Moulu lesia ma moulu ka ronoa sui lo 'are 'e Paul 'e tauda gi. 'E ilia keme lului 'are 'e ioli gi mola gera raunailida iko tali god kwalaimoki. Ma sulia 'e sae 'urifo, ioli afula gi 'i Efesus failia mae falua afula gi laola gulae tolo 'i Asia lou malatada ka bulusi lo sulia.

27Ma ala 'e 'urifo, ioli gi gera kae sae fafuta'a me galona 'e golu. Iko lou talifilia me 'are fo mola, ma na 'are kae ta'a lou, luma abu god geli ba'ela 'e gia, Atemis, gerakae fadalafa lo, failia 'ilitoanala kae dalafa lo. Ma ioli 'i Asia gi sui, failia molagali sui gerakae mano faasia foasinala!”

28Talasi logona fo gera ronoa alaana fo gi li, gera ka ogata'a rasua, ma gera ka rii ba'ela 'uri 'e, “Atemis lo god 'i Efesus 'i lia 'e 'ilitoa ka tasa!”

29Sui kwalaana ka tatae 'i laola mae falua ba'ela fo. Ma gera ka daua Gaeas failia Aristakus, rua wale faasia gulae tolo 'i Masedonia daro la la failia Paul gi, ma gera ka garu ala limadaroa, ma geraka lalao faedaroa fala lifi li nonena lia ioli gi gera logo ai.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Ma Paul ka oga ka la 'i maala logona fo, wasua ma ioli gera fakwalaimoki gi gera luia.

31Ma nali wale fai naonao ala gulae tolo fo, gera kwaima failia Paul gera luia lou ikoso 'ali la ala lifi gera logo ai.

32Ma kwalaana ba'ela rasua ka tatae 'i laola logona fo. Ma nali ioli gera ka akwa gera ka ilia lo 'ada nali me 'are, ma nali ioli lou gera ka ilia lou nali 'are mamata, 'i dunala afulanala ioli iko 'ali gera sai mola ala ta 'e gera logo mae fai.

33Ma nali wale Jiu gera usulailia ko Aleksanda, ma gera ka talaia mae 'i maala logona fo, sulia gera oga ka fada madakwa ala kwalana fo. Sui Aleksanda ka fatae fala logona fo ma ka ralofafida 'alia limala, 'ali ka ilia ta alaana li kwai'ofena 'i maala ala ioli gi.

34Wasua ma talasi gera lio raea 'i lia Jiu li, gera ka rii ba'ela lou 'uri 'e, “Atemis lo god gia 'i Efesus lia 'e 'ilitoa ka tasa!” Ma gera ka rii ba'ela 'urifo sulia keme talasi tekwa, totolia ta rua tofui matola.

35Sui wale ba'ela ala falua fo li ka la mae ka faloboa ioli gi 'uri 'e, “Alae ioli 'e 'i Efesus gi, ioli sui gera saiala lia 'i gia lo gia lio sulia luma abu Atemis, failia abae fau abu ba 'e toli mae faasia 'i laola raloo li.

36Iko ta ioli 'ali tofea 'are 'e gi. 'Arela 'e 'oka rasua 'amu ka io aroaro lo, ikoso 'ali 'amu taua lou ta 'are ka malaa 'ala ioli kwekwe'ela gi.

37Ma 'amu sakea lo mae rua wale 'e gi, wasua iko 'ali daro belia mola ta 'are faasia 'i laola luma abu, ma iko 'ali daro sae fawawadea mola ta 'are sulia god geli gia.

38Ma ala Demitrius failia wale li galona lia gi gera too ala tali 'are fali suuafafia 'alia wale 'e gi, gia too ala lifi li lokokwaikwaina failia wale li lokokwaikwaina gi. Alua daulu ka sakea mae suuafafina la gi 'i lifi fo.

39Wasua ma ala 'amu oga 'ua ta 'are, 'amu ka farada lo 'i maala logonae ioli 'ilitoa.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

40'E 'oka gia ka lio suli gia, taufasia wale ba'ela gi gera bi suuafafi gia 'alia kwalaana 'e gia taua 'i tara'ela. Ma 'e 'ato rasua 'ali gia ka too ala ta malatae wale fala bokosi naga 'ali gia ka ura ai."

41'I buri 'ala 'e ilia 'are 'e gi sui, ka ilia gera ka oli lo 'ada.

Acts 20

'I Masedonia ma 'i Gris

1'I burila kwalaana 'e aroaro lo, Paul ka soia mae ioli fakwalaimoki gi 'i so'ela, ma ka kwatea alaana li raefalena fada ma ka fabasu gera. Sui ka sae alualu lo fada, ma ka la lo fala 'i Masedonia.

2Talasi 'e la lo fala 'i Masedonia, ka liufia falua gi, ma ka alaa raefalea ioli fakwalaimoki gi 'alia saena afula gi. Sui ka dao ala gulae tolo 'i Gris.

3Ma ka io 'i lififo sulia olu madama gi. Ma talasi 'e rerei fala laa na fala gulae tolo 'i Siria 'alia faga li, ka ronoa Jiu gi gera naia rauninala. 'Urifo ma ka malata tee gula lo fala olina 'i Siria sulia tala 'i tolo 'e liu 'i Masedonia li.

4Ma Sofata, wela Pirus wale 'i Berea, ma Aristakus, ma Sekundus 'i daroa wale 'i Tesalonika gi, ma Gaeas wale 'i Derbe, ma Tikikus, ma Trofimus 'i daroa wale 'i Asia gi, ma Timoti, lia gera la failia Paul.

5Gera la gera ka maasi 'ameulu ala falua 'i Troas.

6Ma meulu ka tofolo faasia falua 'i Filipae burila Fanana 'alia Beret iko ta ist 'i laola li, ma lima fe atoa gi 'i burila, meulu ka logo lou failida 'i Troas. 'I lifi fo meulu ka io sulia fiu fe atoa gi.

Daona fafu'isi Paul 'i Troas

7Ala Sarere raurafi, 'ami ka logo mae fala fana kwaima na. Ma Paul ka alaa fala ioli gi, fuli 'i raurafi la la ka dao matoula boni, sulia kae la lo 'i dani.

8Ala mae tobi 'i nali lia fo 'ami logo ai, fe ulu afula gi gera io 'i lififo.

9Ma te ulufa'alu ratala Iutikus 'e gwauru 'ala 'i maala 'olofolo. Sulia Paul 'e alaa ka tekwa rasua, maala ulufa'alu fo ka gulugulu ma ka mo'osu lo 'ala, ma

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ka toli faasia olula rafalae luma 'i nali fala 'i wado. Talasi gera lafua gera ka lesia, 'e mae lo.

10Wasua, Paul 'e sifo 'i fua, ka bourur u ka ofia, sui ka sae 'uri 'e, “Ikoso moulu fitala, sulia 'e mauri 'ua mola 'ala.”

11'Urifo ka oli lou 'ala fala mae tobi fo gera logo ai, ma ka liia berete, ma gera ka fana. Ma 'i burila 'e alaa failida la la ka 'ofaedani lo, Paul ka bi la.

12Ma daulu ka olifailia ulufa'alu fo fala luma lia, ma gera ka babalafe rasua sulia 'e mauri lo.

Faasia 'i Troas gera ka la fala 'i Miletus

13'Urifo meulu ka etaeta lo 'ameulu fala 'i laola faga, ma 'ami ka tofolo fala falua 'i Asos, 'ali meulu ka sakea Paul 'i lififo. 'I lia 'e ilia 'urifo ai fameulu, sulia 'e la 'i lififo ala tala 'i tolo.

14Talasi 'e dao too nameulu 'i Asos, ka tae lo fae 'ameulu 'i laola faga, meulu ka la lo fala falua 'i Mitilene.

15Ma 'ami la faasia 'i lififo, 'ami ka liu ala kokomu 'i Kios ala ruala fe atoa. Ma ala olula fe atoa, meulu ka dao ala kokomu 'i Samos. Ma ala faila fe atoa, meulu ka dao ala falua 'i Miletus.

16Paul 'e malata 'uri 'ali kae dao tarosi fala 'i Efesus, 'ali ikoso 'ali 'ami io ala gulae tolo 'i Asia, sulia meulu la nainali 'ali meulu ka dao nainali mola 'i Jerusalem 'i laoala fe atoa ala Pentekos, ala ka talawarau.

Alaana li alualu Paul fala ioli 'i Efesus gi li

17Ala talasi Paul 'e io 'i Miletus, ka kwate saena fala wale fai naonao gi ala logonae ioli fakwalaimoki 'i Efesus gi, 'ali geraka la mae 'i so'ela.

18Talasi gera dao mae, 'i lia ka sae 'uri 'e fada, “'Amu saiala 'are ba lau taua talasi lau io fae 'amiu, fuli ala talasi lau dao mae 'i laola gulae tolo 'i Asia li.

19Lau taua galona Aofia 'alia mamaeana, ma anina ala talasi 'atona gi ka dao agu, sulia 'are ta'a Jiu gi gera tauda agu gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20'Amu sai sui lo ai, talasi lau faalalau 'i laola luma 'amiu gi li, ma fala ioli gi sui, iko 'ali lau faagwaa mola ta 'are faasi 'amiu fala rananamiu.

21Fala Jiu gi, ma fala ioli mamata faasia Jiu gi li, lau kwate kwaikaena fada 'ali gera ka bulusi faasia ta'ana gera gi, ma gera kae bulusi fala God, ma gera ka fakwalaimoki ala Aofia Jesus.

22“Sulia lau ronosulia Aloe 'are Abu, lakae la fala 'i Jerusalem, ma iko 'ali lau saiala ta kae fuli fagu 'i lififo.

23Ma ala falua lakae dao ali gi sui, Aloe 'are Abu 'e ilia fagu lakae dao tonala 'atona gi, ma 'i Jerusalem lakae io 'i laola raraa.

24Wasua ma 'e 'oka mola 'ala. Iko 'ali lau booboo mola sulia 'are kae fuli fagu gi, suli ala lau faasuia lo galona 'e Aofia Jesus 'e kwatea fagu. Ma galona fo lo fatalona 'alia Faronona 'Oka sulia kwai'ofena God fala ioli sui.

25“Ma lau liuliu 'i safitamiu sui failia alaana sulia 'Ilitoana God. Ma talasi 'e, lau saiai ikoso 'ali 'amu kae leesi lau lou.

26Wasua ma lau ili madakwa lo ai famiu 'i tara'ela ala ta ioli mola 'ala amiu iko 'ali too ala maurina fa'alu faasia God, lau abitakwa faasia. Iko ta 'iuta lau ala ioli iko 'ali fakwalaimoki.

27Sulia iko 'ali lau faagwaa mola ta 'are fala farononamiu 'alia sulia kwaiogalina God faga gi.

28Liafo 'i 'amiu wale etaeta gi, 'amu ka lio suli 'amiu 'i talamiu, failia ioli 'e Aloe 'are Abu 'e alua 'amu ka lio sulida gi. 'Amu ka lio sulia ioli 'e gera fakwalaimoki ala God gi, malaa ioli lio sulia sipsip gi li. God 'e folida 'alia maenala Wela lia.

29Lau saiai burila lakae la, tali wale falalau rero gerakae la mae, ma geraka tagalailia ioli 'e gera fakwalaimoki gi, malaa kui kwasi gi gera raunia sipsip gi.

30Talasi kae dao mae, tali ioli mola ala logona 'amiu gerakae kotofia tali ioli gera fakwalaimoki fala laa na sulida.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31'Amu ka liolio 'oka, ma 'amu ka malata tonala olu fe nali gi, sulia atoa ma boni, lau faalalau 'amiu, wasua 'i laola 'atona gi ma anina gi.

32“Ma talasi 'e, lau kwate 'amiu lo fala God, 'ali lia ka lio suli 'amiu. Ma malata tonala alaana sulia kwai'ofena 'oka lia li. Sulia saena fo 'e totolia fala fananata namiu ma ka kwatea 'are 'oka God 'e too ai fala ioli lia gi li sui.

33Ma 'amu ka sai lou ai, iko 'ali lau oga mola ta bata, 'o ma ta toro faasia ta ioli amiu.

34Ma 'amu sai sui mola 'amiu lau galo 'alia rua limagu, 'ali ma laka ranaa lau 'i talagu failia kwaima lau gi lou ala me booboona 'ameulu gi.

35Lau fatailia sui lo famiu 'alia galona nanata 'urifo li, gia saiala rananala ioli gera watoutou gi. Ma 'amu ka malata tonala alaana ba Aofia gia Jesus 'e ilia, ‘Ioli 'e kwate 'are, 'e babalafe ka ba'ela liufia ioli 'e sake 'are.' ”

36Talasi Paul 'e alaa ka sui, ka bourure, ma ka foa fae gera.

37Ma 'i gera sui gera ka ani talasi gera loloia Paul, ma gera ka loto 'i babalila.

38Ma gera ka kwaimalatai rasua sulia 'e ilia ikoso gera lesia lo. 'Urifo mola gera ka la failia fala 'i laola faga.

Acts 21

Paul 'e la fala 'i Jerusalem

1'Ami alualu ada ka sui, 'ami ka taefia lo faga 'ami ka la lo. Talasi 'ami tofolo lo, 'ami ka dao ala kokomu 'i Kos. Sui ala ruala fe atoa, 'ami ka dao ala kokomu 'i Rodes. Ma meulu ka la fala falua 'i Patara faasia 'i lififo.

2'I lifi fo, meulu ka dao tonala faga la kae la fala gulae tolo 'i Fonisia 'i Siria. Sui meulu ka taefia faga fo 'i lifi fo, ma meulu ka la lou.

3Meulu ka liu ala lifi la meulu lio ko ma meulu ka lesia kokomu 'i Saeprus. 'Urifo meulu ka gali ala aba fala maala koburu li, meulu ka la fala gulae tolo 'i Siria. Meulu ka sifo 'i rara ala falua 'i Taea, lifi la faga 'e fasifoa luluda gi ai.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Ma 'i lififo meulu ka dao tonala nali ioli gera fakwalaimoki ma meulu ka io
failida sulia fiu fe atoa gi. Ma sulia Aloe 'are Abu 'e kwatea malata na fada,
gera ka sae 'abero 'alia Paul ikoso 'ali la fala 'i Jerusalem.

5'Urifo wasua 'ala, ala talasi fala laa na 'ameulu, meulu ka la lo 'ameulu. Ma
wale gi, failia wateu gera gi, ma wela gera gi sui gera la fae 'ameulu fala 'i
taufofola asi. Talasi 'ami dao, 'ami ka boururu, ma 'ami ka foa.

6'Urifo meulu ka alualu ada ka sui, meulu bi taefia faga, ma gera ka oli lo 'ada
'i falua.

7Sui meulu ka la faasia 'i Taea, meulu ka dao ala falua 'i Tolemais, meulu ka
lesia nali ioli gera fakwalaimoki, ma meulu ka io failida sulia teke fe atoa.

8Ma ala ruala fe atoa, meulu ka la lou, meulu ka dao ala falua 'i Sesarea. 'I lifi
fo, meulu ka io 'i luma ala Filip, wale 'e galo 'alia fatalona 'alia Faronona 'Oka
li. Ma 'i lia na wale ala fiu wale ba gera filida 'i Jerusalem fala kwairanaina
ala ioli gera fakwalaimoki gi li.

9'E too ala fai ulao gi, ma gera ka faarono lou 'alia saenala God.

10Ma meulu io 'i lififo sulia barae fe atoa, ma te profet ratala Agabus ka dao
mae faasia 'i Judea.

11'E la mae 'i soemeulu, ma ka sakea forae Paul fala foosinala abalola, ma ka
firi fafia rua 'a'aela 'alia failia rua limala lou, sui ka sae 'uri 'e, “Aloe 'are Abu
'e ilia, wale 'e forae lia li, Jiu gi gera kae firi 'uri 'e lou ala 'i Jerusalem, sui
gera kae kwatea fala ioli mamata faasia Jiu gi li.”

12Ala talasi meulu ronoa me 'are fo li, 'i 'ameulu failia ioli fo gi meulu ka ani
ulu Paul 'ali ikoso 'ali la fala 'i Jerusalem.

13Wasua ma ka olisi 'uri 'e ameulu, “'Uta 'e moulu ka ani 'urila ma moulu ka
fakwaimalatai lau? Lau rerei iko mola fala firinagu 'i Jerusalem, ma 'ali laka
mae lou 'i osiala Aofia Jesus.”

14Ma sulia iko 'ali 'ami totolia mola olisinala malatala Paul, meulu ka sae lo
'ameulu 'uri 'e, “'E 'oka ala'alia kwaiogalina God ka fuli lo 'ala.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15'I buri 'ala meulu io 'i lififo sulia barae fe atoa, meulu ka rerei lo 'alia 'are 'ameulu gi, meulu ka la lo fala 'i Jerusalem.

16Ma nali wale li galona lou faasia Sesarea gera la fae 'ameulu, ma gera ka talai 'ameulu fala luma wale la meulu kae io 'i so'ela, ratala Nason wale 'i Saeprus, 'i lia wale 'e etae fakwalaimoki 'ua lo mae.

Paul 'e alaa failia James

17Talasi meulu dao lo 'i Jerusalem, ioli gera fakwalaimoki gi gera ka kwalo 'oka rasua ameulu.

18Ala ruala fe atoa, Paul ka la fae 'ameulu fala lesinala James. Ma wale etaeta gi sui 'i laola logonae ioli fakwalaimoki fo, gera io 'i lififo.

19Paul ka soi lafeda, sui ka faarono gera 'alia 'are God 'e tauda 'alia galona 'e Paul 'e tauda 'i safitala ioli mamata faasia Jiu gi li sui.

20'I burila gera ronoa ka sui, gera ka batafea God. Sui gera ka sae 'uri 'e fala Paul, “Walefae Paul, 'o lesia mola 'amua ioli afula rasua ala ioli 'i Jiu gi gera fakwalaimoki, ma gera ka soi ba'ela mola 'ada 'ua ala taki Moses gi.

21Gera ronoa lia 'e ioli gi gera suu fafi 'o, sulia 'o faalalaua Jiu gera io ala mae falua ioli mamata faasia Jiu gi li, 'ali ikoso gera rono lou sulia taki Moses 'e kwatea, ma ko ilia fada ikoso gera 'ole wale ala wela gera gi, ma ikoso gera tau sulia falafala gia Jiu gi li.

22Ma gera ka ronoa lo 'o dao 'i lifi'e. 'E totolia goluka farada ga malata rero 'e 'i safitala ioli fakwalaimoki 'i Jiu gi li.

23'O tau sulia me 'are 'e meulu kae ilia famu. Fai wale gi gera io 'i lifi'e, ma gera sae alafuu fala God.

24'O la faedaulu fala fakwagana 'i maala God 'i laola Luma Abu God li, ma ko foli fala fakwagana la, 'ali daulu ka sufi korikori ala ifudaulu ka fatailia daulu faasuia lo etae alafuuna daulu fala God. Ala ko tau 'urifo sulia taki Moses, ioli gi sui, gera kae saiai 'are 'e gera ronoa gera ilia suli'o gi, iko 'ali gera kwalaimoki, sulia 'i'o wasua 'o ronosulia taki Moses gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25“Ma fala ioli mamata faasia Jiu gi lia gera fakwalaimoki, meulu geregere fada sui lo, ma meulu ka faronoda 'alia lioe wale meulu alafafia: Ikoso 'ali gera 'ania fana gera foasi 'alia fala god kotokoto gi li, ma ikoso gera 'ania 'abu, ma ikoso gera 'ania ta 'are too 'a'ae gera lioa, ma gera ka lio suli gera faasia tau ta'ana.”

26Paul 'e alafafia me lioe wale fo, ma ala ruala fe atoa, ka la lo failia fai wale fo gi, ma ka fakwaga lia faili daulu. Sui ka la 'i laola Luma Abu God, ka faronoa fata abu 'alia talasi 'utaa fiu atoa fala fakwagana kae sui ai, sui bui daulu bi kwatea foasina daulu gi.

Gera daua Paul

27Ma talasi fiu atoa fo gi garani sui lo ai, nali wale Jiu mae faasia gulae tolo 'i Asia, gera ka lesia Paul 'i laola Luma Abu God. Ma gera ka booburia ioli gi, ma gera ka daua Paul.

28Ma gera ka rii ba'ela 'uri 'e, “Ioli 'i Israel gi! 'Amu kwairanai mae ameulu! Wale 'e 'e liufia lo falua gi sui fala falalaunala ioli gi fala fadalafanala ioli 'i Jiu gi, ma failia fadalafa nala taki Moses gi failia Luma Abu 'e. Ma talasi 'e, 'e talaia ioli mamata faasia Jiu gi li fala 'i laola Luma Abu 'e, ma gera ka fa'uli'ulia lifi abu 'e!”

29Gera ilia me 'are fo, sulia gera lesia Trofimus wale 'i Efesus lia 'e io failia Paul 'i lififo 'i Jerusalem ala atoa etaeta, ma gera ka fia 'uria Paul 'e talaia fala 'i laola Luma Abu God.

30Ma kwalana ka tatae 'i laola falua 'i Jerusalem sui, ma ioli gi gera ka tatu mae ma gera ka daua Paul, ma gera ka taraa fala 'i maluma faasia 'i laola Luma Abu God. Ma 'urifo mola maala 'olofolo gi ala Luma Abu fo, gera ka folo lo.

31Talasi ioli gi gera oga geraka raunia Paul, nali ioli gera ka kwate alaana fala wale 'ilitoa ala ofona 'i Rom, sulia kwalana ba'ela fo 'e liu 'i laola falua 'i Jerusalem.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32Ma talasi wale 'ilitoa 'e ronoa 'are fo li, ka la ka talaia nali wale li ofona lia failia wale etaeta gera gi, gera ka la nainali fala lifi la ioli gi gera logo ai. Ma talasi ioli gi gera lesia lo wale 'ilitoa fo failia wale li ofona lia gi li, gera ka bi mamalo faasia kwainala Paul.

33Talasi wale 'ilitoa fo 'e dao lo, ka la 'i so'ela Paul, ma ka daua. Sui ka ilia fala wale lia gi 'ali gera ka firi fafia 'alia rua kwalo seni gi. Sui ka soilidia ioli gi ka sae 'uri 'e, “Ite 'e wale 'e, ma 'are ta'a ta 'e 'e taua?”

34Ma ioli gi gera ka ilia alaana afula mamata kwailiu gi, wale 'ilitoa fo ka raria lo ta fo gera ogata'a fala Paul fafia. 'Arela fo ka ilia lo fala wale li ofona lia gi, 'ali gera ka sakea Paul, gera kae alua 'i laola luma wale li ofona gi gera io ai.

35Ma wale li ofona gi gera ka talaia fala 'aela maala 'olofolo ala luma fo li, ma gera ka awailia 'i nali, sulia ioli fo gi gera taua kwalaana ba'ela rasua.

36Ma Jiu gi gera ka lalao failia akwana gera 'uri 'e, “Raunia ka mae 'ala! Raunia ka mae 'ala!”

Paul 'e famadakwa lia 'i talala

37Ala talasi wale li ofona gi gera rerei fala ruuna 'i luma failia Paul, 'i lia ka sae 'uri 'e fala wale 'ilitoa fo, “Lau oga laka ilia te 'are famu arai.” Ma wale 'ilitoa fo ka soilidia 'uri 'e, “'Uri'e ma 'o saiala saena 'i Grik?

38'Uri 'e ma 'i'o iko lou wale ba 'i Ejipt ba ala talasi ba sui lo ko ba 'o fulia kwalaana ba'ela, ma ko talaia fai to'oli wale gi, ma gera ka la fala 'i laola abae lifi kwasi failia 'au li ofona gera fala kwalaana gi li?”

39Sui Paul ka olisia 'uri 'e “Iko! 'I lau wale Jiu 'ala, lau futa 'i Tarsus falua 'ilitoa 'i Silisia. Lau oga ko ala'alia 'ali lau alaa ga fala ioli 'e gi.”

40Mola wale 'ilitoa fo ka ala'alia, ma Paul ka ura 'i maala luma fo 'i nali, ma ka fatae 'alia limala ma ka ralofafia ioli gi. Ala talasi gera io aroaro, Paul ka alaa fada 'alia saena 'i Hebru 'uri 'e,

Acts 22

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1“Alae walefae lau failia 'i 'amiu mama lau gi, 'amu fafuronosi lau ga lia'e lakae mailia 'ali lau alaa li famadakwalau faasia 'are 'e 'amu suua fafi lau 'alida gi!”

2Talasi gera ronoa 'e sae 'alia saena Hebru li, gera ka io aroaro sui, ma Paul ka alaa lou ka sae 'uri 'e,

3“'I lau wale Jiu, ma laka futa 'i Tarsus mae falua 'i laola gulae tolo 'i Silisia, ma laka ba'ela mae 'i Jerusalem talasi lau raerae malata 'i so'ela Gamaliel. Ma ka faalalau 'oka rasua agu 'alia tauna sulia taki 'e Moses 'e kwatea mae fala koko gia gi li, ma laka oga lou taunala ta gi God 'e oga, malaa lou lia 'e 'amu oga taunali lou 'i tara'ela.

4Ma laka malakwaita lou ala ioli gera fakwalaimoki ala Jesus gi, ma laka raunida. Lau daua lou wale gi, failia geli gi, ma laka aluda 'i laola raraa.

5Ma 'ilito'ola fata abu, failia wale etaeta gia gi, gera saiala 'are 'e la kae sae sulia 'e kwalaimoki. Ma gera gerea lo 'are gi fala wale etaeta ala Jiu gi 'i Damaskas, ma gera ka kwatea fagu, 'ali laka sakea fada. Ma gera ka ala'ali lau 'ali lau lio 'afia ioli gera fakwalaimoki ala Jesus gi 'i lififo, 'ali laka dauda, ma laka firi fafida, ma laka oli mae failida fala 'i lifi'e Jerusalem, 'ali wale etaeta gi gera kae kwate kwaikwaina fada.

6“Ala talasi lau la ma laka dao garania lo 'i Damaskas totolia matoula atoa, toraa ma raradanidaniana 'e kwana mae faasia raloo gali lau.

7Ma laka toli 'i wado, ma laka ronoa line 'are 'e sae 'uri 'e fagu, ‘Saul, Saul, 'utaa 'e ko malakwaita agu?'

8Sui laka sae 'uri 'e fala, ‘Arai, 'i'o ite 'e?' Ma line 'are fo ka olisi lau 'uri 'e, ‘'I lau Jesus wale 'i Nasareti lia'e koe malakwaita agu.'

9Ma wale fo gera la faelau gi, gera lesia raradanidaniana fo, ma iko 'ali gera ronoa mola linela wale fo kae alaa faelau.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Ma laka soilidia 'uri 'e, ‘Aofia, ta 'e lakae taua?' Ma Aofia ka olisi lau 'uri 'e, ‘'O tatae, ko la fala 'i Damaskas. Ma gerakae faarono 'o 'alia 'are lau naia koe taua.'

11Ala talasi fo, maagu ka rodo, sulia rarabalanala rarana fo, ma wale fo gera la fae lau gi, gera ka dau ala limagu, gera ka talai lau fala 'i Damaskas.

12“Ma te wale 'e io 'i Damaskas ratala Ananias, 'i lia wale 'e soi ba'ela ala God, ma ka ronosulia taki gia Jiu gi li, ma ioli Jiu gera io 'i Damaskas gi sui, gera soi ba'ela rasua ala.

13'E la mae ka ura 'i soegu, ka sae 'uri 'e, ‘Walefae lau Saul, 'o lio lo!' Ma ala talasi fo mola lo, maagu ka lio lo, ma laka lesia lo.

14Ma ka sae lou 'uri 'e fagu, ‘God koko gia gi li 'e fili 'o, 'ali 'o saiala kwaiogalina lia gi, ma ko lesia Wale Galo Rada lia, ma ko ronoa linela.

15Ma koe faarono 'alia Faronona 'Oka sulia. Ko faronoa ioli gi sulia 'are 'e 'o lesia ma ko ronoa.

16'Uri'e ma ta lou koe maasia? Tatae lo ko sisiu abu, ma ko foasia Aofia, 'ali ka kwailufa 'alia ta'ana 'o gi.'

17“Sui laka oli lou fala 'i Jerusalem, ma ala talasi lau foa 'i laola Luma Abu God li, laka lesia fataena,

18ma laka lesia Aofia, ka sae 'uri 'e fagu, ‘'O la nainali faasia 'i Jerusalem, sulia ioli 'e gi ikoso gera fakwalaimokia saenamu suli lau.'

19Ma laka sae 'uri 'e, ‘Aofia, gera sai mola 'ada ala lia ba lau la 'i laola luma fala foana gi li, ma laka daua ioli gera fakwalaimoki amu gi, ma laka rabusida lou.

20Ma talasi ioli gi gera raunia lo Stefen, wale 'e faatalo 'ali'o li, lau io lou 'i lififo, ma laka alafafia 'are fo gera taua ala, ma laka kwairanai fala liona sulia to'omi fafi gera gi li.'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Sui Aofia ka sae 'uri 'e fagu, “'O la, sulia lakae keri tatau lo amu 'i so'ela ioli mamata faasia Jiu gi li.' ”

22Ioli gi gera fafuronosia Paul la la ka ilia mola me 'are fo sulia ioli mamata faasia Jiu gi li. Ma talasi gera ronoa me 'are fo li, gera bi rii ba'ela 'uri 'e, “'Amu sakea ko 'amu ka raunia! Iko 'ali 'e totolia ka mauri!”

23Gera rii, ma gera ka gaogao 'alia to'omi gera gi, ma gera ka 'ui 'alia goraa ala wado li 'i laola raloo, sulia gera ogata'a rasua!

24Ma wale 'ilitoa ala wale li ofona 'i Rom gi li, ka ilia fala wale lia gi 'ali gera ka talaia Paul 'i luma, ma ka ilia gera ka rabusia, 'ali gera ka daria fofola ta 'e kwatea ma Jiu gi gera ka rii ba'ela fala 'urifo.

25Wasua ma talasi gera firia Paul fala rabusinala, 'i lia ka sae 'uri 'e fala na wale li ofona, “'E rada mola 'ala 'i laola taki gia gi 'i Rom 'ali moulu ka rabusi lau, wale 'i Rom lia 'e iko 'ali 'amu lokomalata 'ua fagu?”

26Talasi wale li ofona fo 'e ronoa me 'are fo li, ka la 'i so'ela wale 'ilitoa lia, ma ka soilidia 'uri 'e, “Ta 'e 'o taua? Wale lobaa 'i lia wale 'i Rom lou!”

27'Urifo wale 'ilitoa fo ka la 'i so'ela Paul, ka sae 'uri 'e, “Ilia ga fagu, 'uri 'e ma 'i'o wale 'i Rom lou 'e?” Sui Paul ka olisia 'uri 'e ala, “'Eo.”

28Ma wale 'ilitoa fo ka sae 'uri 'e, “'I lau wale 'i Rom lou, sulia lau folia 'alia bata ba'ela.” Ma Paul ka olisia 'uri 'e, “Lau wale 'i Rom, sulia lau futa ala wale 'i Rom.”

29Ma wale fo gera ura garania fala kwainala ma soilidinala gi, gera ka dudu faeburi faasia. Ma wale 'ilitoa fo lou, talasi 'e saiai lia Paul 'i lia wale 'i Rom, ka mau, sulia 'e firi fafia 'alia kwaloe seni gi.

Paul 'e ura 'i laoala logonae wale lokomalata Jiu gi li

30Sui wale ba'ela ala wale li ofona gi li, 'e oga ka sai 'oka ala ta fo Jiu gi gera suafafia Paul 'alia. 'Arela fo ala ruala fe atoa, ka keria wale lia gi, 'ali gera ka kalasua lo kwalo gi faasia Paul, ma ka kwatea alaana fala fata abu ba'ela gi

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

failia logonae wale lokomalata Jiu gi li 'ali gera ka logo. Sui ka talaia ko Paul, ma ka fa uraa 'i maala logonae wale lokomalata fo talasi gera logo ai.

Acts 23

1Ma Paul ka bubu tootoo lo fala wale fai naonao fo gera logo gi, ka sae 'uri 'e, “Alae walefae lau 'i Israel gi, lau faa 'ilitoa God, ma 'alia liogu sui lau saiala maurinagu 'e 'oka ka la la ka dao ala fe atoa 'i tara'ela.”

2Talasi Paul 'e sae 'urifo li, 'ilito'ola fata abu Ananias ka ilia fala wale gera ura garania Paul gi 'ali gera ka fida folosia fokala.

3Ma Paul ka sae 'uri 'e fala, “God kae fidali 'o, 'o malaa na balibali gera uulia ka kaka'a fala faagwanala midi gi. 'O io 'i lifi'e fala lokomalata na fagu 'alia taki Moses gi. Ma 'i'o wasua, iko 'ali 'o rono mola sulia taki la gi talasi 'e 'o ilia geraka fidali lau!”

4Ma wale gera ura garania Paul gi, gera ronoa, gera ka sae 'uri 'e fala, “'O sae ta'a fala wale 'e 'ilito'ola fata abu God!”

5Ma Paul ka olisi 'uri 'e ada, “Alae walefae lau 'i Israel, kwaimalatai, iko 'ali lau saiai lia 'e 'i lia wale 'e 'ilito'ola fata abu. Sulia Geregerena Abu 'e ilia, ‘Ikoso sae ta'a fala wale 'ilitoa 'amiu.' ”

6Ma talasi Paul 'e lesia nali ai ala logonae wale lokomalata fo 'i gera Sadusi gi, ma nali ai ada Farasi gi, ka sae ba'ela fala logona fo 'uri 'e, “Alae walefae lau 'i Israel gi, 'i lau Farasi, wela Farasi gi li. Ma lokomalatana 'e 'e fuli fagu, sulia lau fakwalaimokia ioli gera mae gi, God kae taeda lou fala maurina!”

7Ma talasi 'e ilia alaana fo li, Farasi gi failia Sadusi gi, gera ka fuli'ae ala alafaitalilina, ma logona fo gera ka tolini gera 'alia rua logonae wale gi.

8Gera tolini gera, sulia Sadusi gi gera ilia ala ioli 'e mae, 'ato ka mauri lou, ma gera ilia iko mola ta eniselo, ma iko lou ta aloe 'are. Wasua ma Farasi gi gera fakwalaimoki ala olu 'are fo gi sui.

9Ma akwa na ka bi ba'ela 'i matanada kwailiu, ma nali wale falalau ala taki gi lia gera Farasi gi lou, gera ura, ma gera ka sae nanata rasua 'uri 'e, “Iko 'ali

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

meulu daria mola ta 'are rero ala wale 'e! Wasua ma mala aloe 'are 'o ma ta eniselo tae 'e sae 'alia.”

10'Urifo, ma kwalaana ba'ela rasua ka tatae, ma wale 'ilitoa ala ofona li, ka mau taufasia gera bi raunia Paul. Ma ka ilia fala wale li ofona gi, gera ka la fala logona fo 'ali gera ka talaia Paul faasi gera fala 'i laola luma wale li ofona gi li.

11Sui ka boni lo mae Aofia ka ura 'i so'ela Paul ka sae 'uri 'e, “Ikoso 'o mau. 'O sae ramoramoa suli lau lifi'e 'i Jerusalem, ma ko tau lou 'urifo 'i Rom.”

Gera lokomalata fala rauninala Paul

12Ma 'i 'ofaedani nali wale ala Jiu gi gera ka logo, ma gera ka lokomalata fala rauninala Paul. Ma gera ka feke ikoso gera 'ania ta fana, ma ikoso gera goufia ta kwai, la la ka dao ala talasi gera kae raunia Paul.

13Mala 'e totolia fai akwala wale ma ka tarena lia gera raunae ruru ala me malata fo.

14'Urifo wale fo gi, gera ka la 'i so'ela fata abu ba'ela gi, failia wale etaeta ala Jiu gi li, gera ka sae 'uri 'e, “Meulu feke ikoso 'ali meulu 'ania ta fana la la meulu ka raunia Paul.

15'Urifo ma 'i 'amoulu failia wale 'i laola logonae ioli lokomalata gi li, moulu ka kwate saena fala wale 'ilitoa ala ofona gi 'i Rom, 'ali gera kae talaia mae Paul 'i soemoulu, moulu ka kotoe ilia moulu oga moulu ka rono 'oka ala nali saena lou sulia. Ma 'i 'ameulu meulu kae rerei fala rauninala talasi kae dao garani lo mae.”

16Wasua ma ala talasi wawai Paul 'e rono ala me lokomalatana fo li, ka la 'i luma ala wale li ofona gi, ka faronoa Paul 'alia.

17Talasi Paul 'e ronoa, ka soia mae te wale li ofona, ka sae 'uri 'e fala, “'O talaia ko ulufa'alu 'e 'i so'ela wale 'ilitoa 'o, sulia 'e oga ka ilia te 'are fala.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Sui wale li ofona fo ka talaia ulufa'alu fo 'i so'ela wale 'ilitoa gera, ka sae 'uri 'e, “Wale ba ratala Paul 'e io 'i laola raraa li 'e ilia laka talaia mae ulufa'alu 'e 'i soemu, sulia 'e oga ilinala me 'are famu.”

19Ma wale 'ilitoa fo ka garu ala limala ulufa'alu fo ka ke talaia tatau ko ala, 'e alu talifili daroa, ka sae 'uri 'e, “Ta 'e 'o oga koe faarono lau 'alia?”

20Sui ulufa'alu fo ka sae 'uri 'e fala, “Nali wale Jiu, gera alafafia ka sui lo, mala 'i dani gerakae la mae geraka suga 'o 'ali ko talaia Paul fala lifi logonae wale lokomalata gi gera logo ai, 'ali geraka daria kwalaimoki tonala ta gi 'e tauda.

21Wasua ma ikoso ronosulida, sulia fai akwala wale ma ka tarena gera agwa maasia fala rauninala. Sulia gera feke 'ato rasua gera ka fana, ma ikoso gera gou, la la gera ka raunia Paul. Ma gera rerei lo, ma 'are gera maasia mola lo saenamu.”

22Sui wale 'ilitoa fo ka sae 'uri 'e fala ulufa'alu fo, “Ikoso faronoa 'alia ta ioli lia 'e 'o faarono lau 'alia me 'are 'e li.” Sui ka kwatea ka la lo 'ala.

Gera kwatea Paul 'i so'ela Feliks wale ba'ela

23Sui wale etaeta ala wale li ofona gi li, ka soia mae rua wale daro ba'ela 'i malula gi, ka sae 'uri 'e fadaroa, “Mora rerei 'alia rua talanae wale li ofona gi fala laa na fala falua 'i Sesarea, failia fiu akwala wale fala laa na 'i fofola hosi gi li, ma rua talanae wale gera doi ala suapata gi li, gera ka rerei fala laa na ala sikwaala tofui matola 'i laola boni 'i tara'ela.

24Moulu kae alua tali hosi fala Paul 'ali 'e tae 'i fofoli, ma moulu ka lio folo 'oka galia, ma moulu ka talaia 'i so'ela Feliks wale 'ilitoa.”

25'Urifo wale 'ilitoa ala ofona li ka gerea lo alaana fala Feliks 'uri 'e,

26“'I lau Klodius Lisias, lau geregere ko famu 'i'o wale 'ilitoa Feliks. Lakae alaa ga fae 'o.

27Jiu gi gera daua lo wale 'e, ma gera ka garani raunia. Talasi lau daria 'i lia wale 'i Rom, laka la failia wale li ofona lau gi, meulu ka laua faasida.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28Ma sulia lau oga laka saiala ta 'e gera suua fafi lia 'alia, laka talaia 'i so'ela logonae wale lokomalata Jiu gi li.

29Sui laka daria iko 'ali taua mola ta 'are totolia 'ali gera ka raunia 'o ma gera ka alua 'i laola raraa. Suuafafinala gera tau mola 'ada sulia taki gera 'i talada gi.

30Ma talasi lau ronoa Jiu gi gera rereia lo maemaeta fala rauninala, lia 'e laka malata fala kwatenala ko 'i soemu. Ma lau faronoa lo wale 'e gera suafafia 'ali gera kae lokokwaikwaina fala 'i maamu, sulia 'i'o lo wale 'ilitoa."

31Sui wale li ofona gi gera ka tau lo sulia ta fo wale 'ilitoa gera 'e ilia. Ma gera ka talaia Paul ala fe boni fo la la gera ka dao ala falua 'i Antipatris.

32Ma ala ruala fe atoa, wale li ofona gi lia gera liu 'alia 'aeda, gera ka oli fala luma gera 'i Jerusalem gi. Ma wale li ofona gera la 'i fofola hosi gi li, gera ka dao tarosi failia Paul.

33Gera talaia ka dao ala falua 'i Sesarea, ma gera ka kwatea lo geregerena ba fala Feliks wale 'ilitoa, ma gera ka tafisia lo Paul 'i so'ela.

34Ala talasi wale 'ilitoa 'e idumia geregerena fo ka sui, ka soilidia Paul fala gulae tolo 'i fe lo 'e futa ai. Talasi 'e daria 'e la mae faasia Silisia,

35ka sae 'uri 'e, "Lakae rono 'o ala talasi wale 'e gera suua fafi 'o gi gerakae dao mae ai." Sui ka kwatea wale li ofona lia gi gera ka lio folo 'oka bolosia Paul 'i laola luma ba'ela 'oka Herod 'e raunailia.

Acts 24

Jiu gi gera suafafia Paul

1'I buri 'ala lima fe atoa gi 'e sui, Ananias 'ilito'ola fata abu ka la fala falua 'i Sesarea failia nali wale etaeta ala Jiu gi, failia te wale la ratala Tertulus lia 'e saiala taki gi. Gera la mae 'i maala Feliks, wale 'ilitoa, ma gera ka suafafia Paul.

2Sui gera ka soia mae Paul, ma Tertulus ka fuli'ae ala suafafinala 'i maala Feliks 'uri 'e, "Wale 'ilitoa, kwaitalaina 'o 'alia liotoo li 'e taua gia ka too ala

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aroarona sulia talasi tekwa. Ma ko taua 'are afula 'oka fa'alu gi famami ioli Jiu gi.

3Ma 'i 'amami sui 'ami babalafe rasua 'alia 'are 'e gi, ma 'ami ka batafe 'o rasua.

4Ma iko 'ali lau oga sakenala talasi tekwa 'o. Ma lau suga 'o 'ali 'o fafurono ga mae fala alaana dodoko 'ameulu lakae kwatea ko.

5Meulu daria wale 'e 'e faogata'a ioli gi. 'E saiai ka fulikwalaana fala Jiu gi 'i laola molagali sui, ma 'i lia na wale ba'ela lou ala logonae ioli gera soida 'alia, ‘Nasarene gi li.'

6-7Ma ka mailia lou fala fa'uli'ulinala Luma Abu God. Talasi 'ami lesia 'e 'urifo li, 'ami ka daua. Ma 'ami ka naia lokokwaikwaina fala 'alia taki 'amami gi.

8'Urifo Lisias ka kwatea saenala fala ioli gera too ala kwaisusuaina gi li 'ali gera ka la mae 'i soemu. Ala ko soilidia wale 'e, koe daria 'amua 'i talamu 'are 'e 'ami suafafia 'alida gi gera kwalaimoki.”

9Ma Jiu gera io 'i lifi'e gi, gera ilia 'are 'e Tertulus 'e ilia 'e kwalaimoki, ma gera ka suafafia lou Paul.

Saena li baaina Paul 'i maala Feliks

10'Urifo wale 'ilitoa fo Feliks ka ralofia Paul 'ali ka alaa, ma Paul ka sae 'uri 'e, “Lau saiai 'o lokomalata 'i lifi'e ka tekwa lo mae sulia fe nali afula gi, ma lau babalafe fali famadakwa lau 'i maamu.

11'E iko 'ali totolia 'ali dao 'ua ala ta akwala wala rua fe atoa 'i burila lau la fala 'i Jerusalem fala foana. Ala ko soilidia ioli gi, koe talae dao 'amua tonai lau sae kwalaimoki.

12Ma Jiu gi iko 'ali gera dao mola tonagu lakae alafaitalili failia ta ioli 'i laola Luma Abu God, ma iko 'ali gera dao tonagu lakae suuradaia tali ioli 'i laola luma fala foana 'o ma 'i laola falua 'i Jerusalem.

13Ma iko 'ali gera totolia mola kwatenala ta 'are famu, 'ali ko fakwalaimokia ta gi 'e gera suafafi lau 'alida.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Lakae ilia 'are kwalaimoki famu: Lau foasia God ba koko 'amami gi li, 'alia dauna sulia ‘Tala ala Aofia' la wale 'e gi gera ilia iko 'ali kwalaimoki. Ma laka fakwalaimoki ala 'are Moses failia profet gi gera gereda 'i laola Geregerena Abu li.

15Ma laka fitoo ala God malaa 'i gera lou, lia God kae taea ioli gi sui faasia maena, ioli 'oka gi failia ioli ta'a gi lou.

16Ma lia 'e kwatea laka tau nanata fala taunala 'are 'oka gi, 'ali ikoso 'ali lau mau lou 'i maala God failia ioli gi.

17“Ma 'i burila lau la faasia 'i Jerusalem sulia barae fe nali, laka oli lou fala sake batana fala Jiu gi li ma fala foasina lou.

18Ma talasi lau taua 'are fo li, gera ka leesi lau 'i laola Luma Abu God 'i burila lau faasuia lo galona ala fakwagana li. Ma iko mola ta logonae ioli faelau ala talasi fo, failia iko mola ta kwalaana.

19Wasua ma nali Jiu faasia gulae tolo 'i Asia gera io 'i lifi fo. Ma 'e totolia gera ka la lou mae 'i lao amu, 'ali gera kae suafafi lau ala gera saiala ta 'are lau taua 'e rero.

20Ma wale 'e gi, gera saiala talasi gera suafafi lau 'i maala logonae wale lokomalata 'ami Jiu gi li, iko 'ali gera daria mola ta 'are lau taua ka rero.

21Teke me 'are lau ilia mola 'i lififo li, mala ka faogata'a ta gula ada lia 'e 'uri 'e, “'Amu loko kwaikwaina fagu 'i tara'ela, sulia fakwalaimokina lau ala ioli gera mae lo gi gera kae mauri lou.' ”

22Sui Feliks, wale 'e sai 'oka lou ala falafala sulia Tala ala Aofia li, ka ilia gera ka mano lo. Ma ka sae 'uri 'e, “Talasi Lisias wale 'ilitoa ala wale li ofona gi li kae dao mae, lakae faasuia lokokwaikwainamu.”

23Ma ka ilia fala wale li ofona 'ali ka lio sulia Paul ma ka kwatea ka sakwadola ala tali talasi, ma ka ala'alia kwaima lia gi 'ali gera saiala maatoona ala, ma geraka kwate 'are mola 'ada fala.

Feliks failia wateu lia daro fafuronosia saenala Paul

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

24Ma 'i burila barae fe atoa 'e sui, Feliks failia wateu lia Drusila te geli 'i Jiu, daro ka kwaloa Paul 'ali daro ka fafuronosia. Ma Paul ka sae sulia fakwalaimokina ala Jesus Christ.

25Wasua ma Paul ka sae lou sulia radana, ma ka ilia ioli gi ikoso gera tau sulia kwaiogalina ta'a ala rabeda gi, ma ka sae lou sulia fe atoa God kae lokokwaikwaina fala ioli gi li sui. Ma talasi daro ronoa me 'are fo gi li, Feliks ka mau, ma ka sae 'uri 'e, "'O la lo. Lakae soi'o lou mae ala ta talasi mamata lou lau too ala ta matolaa famu."

26Ala talasi fo lou, ka fia 'uria Paul kae kwatea bata gi fala. 'Urifo ka 'idufae kwate saena fala 'ali ka alaa failia sulia talasi afula gi.

27'I buri 'ala rua fe nali gi 'e sui, Porsius Festus ka la mae ka olisia Feliks wale 'ilitoa fo. Wasua ma sulia Feliks 'e oga Jiu gi gera ka babalafe 'alia, iko 'ali ala 'alia Paul 'ali latafa faasia 'i laola raraa.

Acts 25

Paul 'e suga fala laa na 'i so'ela walelitalona ba'ela 'i Rom

1Ma olu fe atoa gi 'i burila Festus 'e dao mae ka 'ilitoa ala falua 'i Sesarea, ka la fala 'i Jerusalem.

2Ma fata abu ba'ela gi, failia wale etaeta Jiu gi li, gera ka faarono 'alia 'are gera suafafia 'alia Paul gi fala Festus.

3Ma gera ka ani fala Festus 'ali ka kwatea Paul fala 'i Jerusalem, sulia gera naia lo rauninala sulia tala.

4Ma Festus ka olisi gera ka sae 'uri 'e, "Paul 'e io 'i laola raraa 'i Sesarea. Ma ikoso tekwa mola lakae oli nainali lou fala 'i lififo.

5Ala 'e taua ta 'are 'e rero, 'amu ka kwatea wale etaeta 'amiu gi 'ali geraka la faelau fala 'i Sesarea ma gera ka alaa suafafia 'i lififo."

6Sui Festus ka io 'i Jerusalem sulia kwalu fe atoa 'o ma ta akwala fe atoa, sui ka oli fala 'i Sesarea. Ma atoa 'i burila, Festus ka la ka gwauru ala lifi li lokokwaikwaina, sui ka ilia gera ka sakea mae Paul.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Ma talasi Paul 'e dao, Jiu gera la mae faasia 'i Jerusalem gi, gera ka ura galia, ma gera ka suafafia 'alia 'are afula ta'a rasua iko 'ali kwalaimoki mola gi.

8Wasua ma Paul ka sae 'alia baainala, “Iko 'ali lau taua mola ta 'are ta'a 'e fafuta'a taki 'amami Jiu gi li, ma Luma Abu God, 'o ma walelitalona ba'ela 'i Rom wasua.”

9Ma sulia Festus 'e oga Jiu gi gera ka babalafe failia, ka soilidia Paul 'uri 'e, “'O oga ko la fala 'i Jerusalem, 'ali laka loko kwaikwaina famu 'i lififo 'alia 'are 'e gera ilia suli'o gi?”

10Sui Paul ka olisia 'uri 'e ala, “Lifi li lokokwaikwaina walelitalona ba'ela 'i Rom 'e alua 'e lau ura lo ai. 'I lifi 'e lo lifi 'e totolia lokokwaikwaina fagu. Iko 'ali lau taua mola ta 'are rero ala ioli 'i Jiu gi. Ma 'o sai 'oka lou ai.

11Ala lau 'oia taki gi ma ka totolia 'ali 'o loko kwaikwaina fagu fala maena, iko 'ali lau suga 'o 'ali laka tafi faasia. Wasua ma saena gera suafafi lau 'alida gi iko 'ali kwalaimoki, 'urilali 'e 'ato mola fala ta ioli ka kwate lau fada. Ma lau suga fala laa na 'i so'ela walelitalona ba'ela 'i Rom fala lokokwaikwaina fagu.”

12'Urifo Festus ka alaa failia wale gera ranaa ala lokokwaikwaina li. Sui ka sae 'uri 'e fala Paul, “Sulia 'o suga fala laa na 'i so'ela walelitalona ba'ela 'i Rom, 'e 'oka, koe la 'i so'ela.”

Paul 'e alaa fala Agripa failia Bernis

13'I buri 'ala barae fe atoa 'e sui, Agripa walelitalona failia gelifae lia Bernis, daro ka dao 'i Sesarea 'ali daroka maa tonala Festus ma daroka kwaloa.

14Ala talasi daro io 'i Sesarea sulia barae fe atoa fo li, Festus ka faronoa Agripa 'alia saena fo sulia Paul. Lia ka sae 'uri 'e, “Te wale gera alua 'i laola raraa talasi Feliks 'e 'ilitoa talasi iko 'ali lau dao 'ua li.

15Ma talasi lau la ko fala 'i Jerusalem, fata abu ba'ela Jiu gi li, failia wale etaeta gera gi, geraka alaa suafafia, ma gera ka suga lau 'ali laka loko kwaikwaina fala rauninala.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Wasua ma lau sae 'uri 'e fada, ‘Iko lou falafala 'amami ioli 'i Rom gi 'ali 'ami ka lokokwaikwaina fala ta ioli talasi ioli la iko 'ali ke baai lia 'i talala 'ua 'i maala ioli gera suafafia gi.'

17Ma talasi gera dao lo mae 'i lifi 'e 'i Sesarea, lau nainali laka gwauru fala rononada ala lifi li lokokwaikwaina ala ruala fe atoa, ma laka soia mae wale li ofona gi gera ka sakea mae wale fo.

18'Urifo, wale fo gera suafafia gi gera ka ura, ma iko 'ali gera suafafia mola 'alia tali 'are ta'a lau fia 'uri gera kae ilia.

19Me 'are gera alafaitalili fafia, malutala foasinala God gera failia te wale la ratala Jesus. Jesus fo 'e mae lo, wasua ma Paul 'e ilia 'uri 'e mauri lou.

20Ma sulia iko 'ali lau saiai la kae malinailia 'utaa ala me 'are fo, laka soilidia Paul ala 'e oga ka la fala 'i Jerusalem 'ali laka lokokwaikwaina fala 'alia 'are fo gi 'i lififo.

21Wasua ma Paul iko 'ali alafafia, ma ka suga fala iona 'i laola raraa li, ma laa na 'i so'ela walelitalona 'i Rom 'ali 'i lia talala ka farada. 'Are la fo, laka ilia ikoso gera lugasia faasia raraa, la la ka dao ala talasi totolia fala sakenala 'i so'ela walelitalona ba'ela 'i Rom li.”

22Sui Agripa ka sae 'uri 'e fala Festus, “Lau oga lou rononala wale laa.” Ma Festus ka olisia ka sae 'uri 'e, “Koe ronoa 'i dani.”

23Ma ala fe atoa 'i burila, Agripa failia Bernis daro ka dao mae, ma daro ka rufia mae to'omi 'ilitoa daroa gi. Ma daro ka ruu 'i laola luma failia wale 'ilitoa ala ofona gi li, failia wale etaeta 'i laola mae falua fo gi li. Sui Festus ka kwate saena 'ali geraka talaia mae Paul.

24Ma Festus ka sae 'uri 'e, “Agripa walelitalona, failia ioli 'e 'amu logo mae 'i lifi'e gi li, 'amu lesia wale ratala Paul. Jiu 'e gera io 'i lifi'e 'i Sesarea gi failia Jiu gera io 'i Jerusalem gi, gera suafafia, ma gera ka rii gera ka suga lau 'ali laka raunia ka mae.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Wasua ma talasi lau soilidia, iko 'ali lau daria mola ta ta 'e taua ka ta'a 'ali geraka raunia ka mae 'i fofola. Wasua ma 'i lia talala 'e suga 'ali ka la 'i so'ela walelitalona ba'ela gia 'i Rom. Lia fo lakae kwatea fala 'i so'ela walelitalona ba'ela 'i Rom.

26Wasua ma sulia iko 'ali lau too ala ta 'are 'ilitoa 'ali laka geregere sulia rerona wale 'e li fala walelitalona ba'ela. Lia 'e laka talaia mae 'i soemu 'i tara'ela Agripa walelitalona, 'ali moulu ka kwairanai agu fala daona tonala ta 'are kwalaimoki fala gerenai.

27Sulia iko 'ali 'oka fagu 'ali laka kwatea ko ta wale 'e io 'i laola rara fala walelitalona ba'ela 'i Rom, ala iko 'ali lau fatae madakwa ala malata gera suafafia 'alida gi.”

Acts 26

Paul 'e alaa baai 'i lia talala 'i maala Agripa

1Agripa ka sae 'uri 'e fala Paul, “'O faarono 'ameulu 'alia malatamu.” Ma Paul ka tadaa limala ka fatailia kae alaa, ma ka famadakwa lia 'uri 'e,

2“Agripa walelitalona, lau babalafe mola 'agua, fali faarono 'o 'alia famadakwanagu 'alia 'are 'e Jiu gi gera suafafi lau 'alida gi.

3Lau babalafe ka tasa, sulia 'o sai 'oka ala falafala gia Jiu gi li failia alafaitalilina gia gi. 'Arela 'e laka suga 'o, 'ali 'o fafuronosi lau ga failia mamaeana.

4“Ma Jiu gi sui gera saiala abulonagu fuli mae ala wawadenagu. Gera ka saiala maurinagu 'i falua lau, ma burila lou 'i lifi'e 'i Jerusalem.

5Ma gera ka saiagu ka tekwa lo mae, ala fulinai 'i lau na wale ala logonae ioli 'e gera fanasia lo foasinala God 'alia falafala Jiu gi li. Ma gera soia logonae ioli fo 'alia, ‘Farasi gi.' Totolia geraka la mae 'i lifi'e 'ali geraka sae fakwalaimoki sulia 'are 'e gi, ala gera marabe.

6Ma lia'e lau ura lo 'i lifi'e fala lokokwaikwainagu, sulia lau kwaimamali lo masia 'are 'e God 'e etae alafuu 'alia fala koko gia gi li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Ma lia lo 'are ba akwala wala rua fuui wale gia 'i Israel gi gera kwaimamali fala sakenai, talasi gera foasia God sulia atoa ma boni li. Agripa, 'i fofola fitoona 'e, lau kwaimamali lo masia lia 'e wale 'i Jiu gi gera kae suafafi lau!

8Ma 'utaa 'e ka 'ato famiu ioli 'i Jiu gi fala fakwalaimokina ala God 'e saiala taenala ioli mae gi li?

9“Ma 'i lao mae, 'i lau talagu lau tau nanata fala kesaraenala logonae ioli 'e gera fakwalaimoki ala Jesus wale 'i Nasareti gi li.

10'Are fo lau taua 'i Jerusalem. Lau sakea nanata na faasia fata abu ba'ela gi, ma laka alua ioli afula God gi 'i laola raraa. Ma talasi gera kwaida fala maenada, lau aala lou fafia.

11Ala talasi afula gi, lau liu laka rabusida 'i laola luma fala foana gi li, ma laka maili fala suunaenada, 'ali geraka lugasia fakwalaimokina gera gi. Ma sulia lau ogata'a rasua fada, laka la lou fala falua mamata gi fala malakwaitana ada.

12“Ma 'i fofola me 'are fo, laka la fala 'i Damaskas. Lau sakea geregerena gi faasia fata abu ba'ela gi fala daunala ioli gera fakwalaimoki ala Jesus gi.

13Agripa, talasi meulu la sulia tala li, matoula atoa, laka lesia te raradanidania na 'e rara ka liufia madakwanala da'afi, ma 'e rara mae faasia 'i laola raloo ka gali lau failia wale fo meulu la gi.

14Ma 'i 'ameulu sui mola meulu toli 'i wado, ma laka ronoa te line 'are ka sae 'uri 'e fagu 'alia saena 'i Hebru, ‘Saul, Saul! 'Uta 'e ko malakwaita agu? Koe famalifii ala talasi koe tatae suali lau, malaa buluka rabela kae fii talasi 'e bulia maala maesua fala talainala li.'

15Ma laka sae 'uri 'e fala, ‘Arai, 'i'o ite 'e?' Ma Aofia ka sae 'uri 'e, “'I lau Jesus, wale 'e koe malakwaita ala.

16Tatae. Lakae fatae famu, ma lau fili 'o, 'ali 'o galo 'agua. Ma ko faronoa ioli gi 'alia 'are 'e 'o lesida agu gi 'i tara'ela, ma nali 'are lou lakae fatailida famu.

17Lakae keri'o 'i so'ela ioli 'i Israel gi, failia ioli mamata faasia Jiu gi li, ma la kae lio suli'o 'ali ikoso gera rauni 'o.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Lakae keri'o fada 'ali ko bulusida faasia rodo fala madakwana, faasia nanatana Saetan fala God. Ma God kae kwailufa 'alia ta'ana gera gi. Dunala gera fakwalaimoki agu, God kae alu gera ioli lia gi failia ioli God 'e filida gi sui.'

19“Agripa walelitalona, lau rono sulia fataena ba lau lesia faasia 'i nali.

20Lau etae la 'i Damaskas, sui 'i Jerusalem, ma 'afutala 'i Israel sui, sui 'i so'ela ioli mamata faasia Jiu gi li, laka faarono 'alia 'ali gera ka bulusi faasia ta'ana gera gi, ma gera ka bulusi fala God ma fala taunala 'are 'oka 'e fatailia gera bulusi kwalaimoki gi.

21Ma 'i fofola me 'are fo, Jiu gi gera ka dau lau talasi lau io 'i laola Luma Abu God, ma gera ka mailia fala rauninagu.

22Wasua ma ka la mae ka dao ala fe atoa 'i tara'ela, God lo 'e rana lau. Ma laka faronoa ioli gi sui, fala ioli wawade gi, ma ioli 'ilitoa gi lou. Ma 'are lau ilida gi, gera lou ba profet gi failia Moses gera ilia kae dao mae.

23Gera ilia wale filia God kae famalifii ma kae mae, ma 'i lia lou wale etaeta kae tatae faasia maenali, 'ali ka faarono 'alia madakwanala maurina firi fala ioli Jiu gi li ga 'i lao, sui fala ioli mamata faasia Jiu gi li lou.”

24Ma talasi Paul 'e alaa 'ua suli 'i lia 'urifo, Festus ka rii fala 'uri 'e, “Paul 'o kwekwe'ela lo laa wani! Sai arena ba'ela 'o 'e fabali 'o lo.”

25Ma Paul ka olisia 'uri 'e, “Wale 'ilitoa, iko 'ali lau kwekwe'ela 'e! Alaana 'e lau ilida gi gera kwalaimoki ma gera ka rada sui.

26Lau saiai laka sae ramoramoa mola 'agua fala Agripa walelitalona, sulia 'e sai mola 'ala ala 'are 'e gi. 'E rono sulia 'are 'e fuli ala Jesus gi sui, sulia 'are 'e fuli ala Jesus gi iko 'ali fuli ala ta lifi agwa.

27Agripa walelitalona, 'uri 'e ma 'o fakwalaimokia alaana profet gi li? Lau saiai 'o fakwalaimoki ali.”

28Sui Agripa walelitalona ka sae 'uri 'e fala Paul, “Ala keme talasi dodoko 'uri'e mola 'o fia 'uri koe kwatea lakae fakwalaimoki lo ala Jesus Christ?”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[29]Paul ka olisia 'uri 'e, “Wasua talasi dodoko, 'o ma talasi ka tekwa, lau foa famu ma fala ioli gi sui lia gera io 'i lifi'e ma gera ka fafuronosi lau 'i tara'ela, 'ali 'amu ka malaa lou 'i lau. Lau fada 'uri 'e ai, 'amu kae fakwalaimoki ala Jesus Christ, wasua ma iko 'ali lau oga 'amu ka io 'i laola raraa malaa 'i lau.”

[30]Sui walelitalona, failia Bernis, failia Festus wale 'ilitoa, failia ioli gi sui lia gera io failida, gera ka tatae, ma gera ka la lo 'ada.

[31]Talasi gera la lo 'ada, gera ka sae 'uri 'e kwailiu 'i safitada, “Wale 'e iko 'ali taua mola ta 'are 'e totolia ka maelia 'o ma gera ka alua 'i laola raraa.”

[32]Ma Agripa ka sae 'uri 'e fala Festus, “Wale 'e totolia ko lugasia lo, ala iko 'ali suga fala laa na 'i so'ela walelitalona ba'ela 'i Rom.”

Acts 27

Festus 'e kwatea Paul ka la fala 'i Rom

[1]Ma gera malataia 'ali meulu kae tofolo lo fala 'i Rom ala gulae tolo 'i Itali. Gera ka kwatea Paul failia nali ioli gera firida, fala Julius wale 'ilitoa ala wale li ofona 'i Rom gi li lia gera soia 'alia “Wale li ofona walelitalona ba'ela li.”

[2]Sui meulu ka tae 'i laola faga faasia falua 'i Adramitium, 'e rerei fala laa na fala mae matakwa gi galia gulae tolo 'i Asia. Ma Aristakus, wale 'i Tesalonika ala gulae tolo 'i Masedonia, ka la lou fae 'ameulu. Ma meulu ka la lo faasia falua 'i Siseria.

[3]Ma fe atoa 'i burila, meulu ka dao lo ala falua 'i Saedon. Ma Julius ka babalafe failia Paul, ma ka ala'alia ka la fala lesinala kwaima lia gi 'ali gera ka kwatea ta gi 'e boboo fali.

[4]Sui meulu ka la faasia 'i lififo, ma meulu ka liu lulufala kokomu 'i Saeprus, sulia oru 'e tatae mae 'i laoala faga.

[5]Sui meulu ka tofolo lo ala mae matakwa garania gulae tolo 'i Silisia ma 'i Pamfilia gi, ma meulu ka la mae fala 'i Mira, falua ba'ela 'i laola gulae tolo 'i Lesia.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6'Urifo Julius, wale 'ilitoa ala wale li ofona fo gi li, ka daria faga faasia 'i Aleksandria kae la fala 'i Itali, ma ka alu 'ameulu 'i laola faga fo.

7Sui meulu ka rafae la sulia barae fe atoa, ma meulu ka daria 'atona ba'ela ala laa na ala atoa fo gi li, sui meulu ka dao totolala falua 'i Kinidus. Ma iko 'ali 'ami la lo ala gula fo, sulia oru 'e tatae mae bolosi 'ameulu. Ma meulu ka gali ala nonora 'i Salmone, ma meulu ka liu 'i lulufala kokomu 'i Krit.

8Sui meulu ka la sulia tolo ma ka 'ato wawade, meulu ka dao ala tafaa gera soia 'alia Tafaa 'Oka, lia iko 'ali tatau mola faasia mae falua 'i Lasea.

9Atoa afula gi 'e sui 'i lififo, sulia meulu selo folosia oru ala talasi fo. Talasi fo lou fe atoa ba'ela gera Jiu gi fala malata lugasinala ta'ana gi 'e liu ka sui lo, ma talasi fala koburu ka fuli'ae lo, ma ka 'ato lo 'ali meulu ka dao tarosi ala laa na, taufasia faga ka bi wawalo ala talasi oru 'e ba'ela. Lia fo, Paul ka sae 'uri 'e fadaulu,

10“Alae wale 'e, lau lesia lalana 'e golu faasia 'i lifi'e kae 'ato rasua, ma asi kae fafuta'a faga 'e failia 'are 'i laola gi. Ma tali ioli agaulu gerakae mae lou.”

11Wasua ma wale 'ilitoa ala wale li ofona gi li ka fakwalaimoki mola ala me 'are wale 'e ba'ela fala faga li failia wale 'e too ala faga fo daro ilia. Ma iko 'ali fakwalaimoki ala saenala Paul.

12Ma tafaa fo meulu dau ai iko 'ali 'oka fala dauna ai talasi ala boniligwari li. Lia fo, afulanala ioli gera ka oga 'ada laa na lou 'i asi 'ali meulu ka dao 'i Finiks, ala 'e talawarau, 'ali meulu ka mamalo 'i lififo ala talasi ala boniligwari li. Sulia 'i Finiks tafaa ala kokomu 'i Krit 'e lulufi faasia oru ala talasi fo.

Koburu 'e dao 'i laola asi

13Ma ala talasi oru 'e fuli'ae ka too mae 'i gwaula kokomu li, wale fo gi gera ka fia 'uria 'e totolia mola 'ala taunala me 'are gera oga taunai. Lia fo, gera ka lafua 'aegwalu 'i laola faga li, gera ka fuli'ae laa na lo sulia lulula kokomu 'i Krit.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Ma iko 'ali tekwa mola, oru ba'ela gera soia 'alia, “Ara Toli” ka too, ma ka sifo mae 'i fofola tolo ma ka too fafi 'ameulu lo.

15Ma ka dao lo fafia faga, ma ka 'ato rasua fala faradanai sulia oru, ma meulu ka kweo lo ma meulu ka ala'alia lo faga 'ali oru ka sakea lo 'ala faasia 'i Krit.

16Ma talasi meulu liu ko 'i lulula kokomu 'i Kauda, gera lafua baru 'i laola faga, wasua ka 'ato.

17Ma gera ka firi fanasia lou faga taufasia 'e bi akari. Ma gera ka fasifoa 'aba selo ba'ela gera selo 'alia geraka ala 'alia oru ka sakea lo 'ala faga fo, sulia gera mau taufasia gera bi sara 'i fofola busu garania 'i Libia.

18Sui oru ka oru talau mola 'ala ka ba'ela rasua, ma ala ruala fe atoa, gera ka 'ui 'alia nali luludaa faasia 'i laola faga.

19Ma ala fe atoa 'i buri, gera ka 'ui 'alia nali 'are lou ala faga 'i laola asi.

20Sulia fe atoa afula gi iko 'ali 'ami lesia lo da'afi 'o ma fe kwalikwali gi wasua, ma oru ka nanata rasua. Sui meulu ka fia 'uria ikoso 'ali meulu mauri lo.

21Ma sulia me talasi tekwa lo, ioli gi iko 'ali gera 'ania ta fana, Paul ka tatae ka ura 'i maada, ma ka sae 'uri 'e, “Alae wale, 'utaa 'e iko 'ali 'amu rono mola sulia 'are ba lau ilia famoulu, 'ali ikoso golu la faasia 'i Krit? Ala moulu ka rono sulia saenagu li, ikoso 'ali golu daria mola 'atona 'e.

22Wasua ma talasi 'e, lau ilia lo famoulu ikoso 'ali 'amu mau! Sulia ikoso ta ioli amoulu 'ali mae, talifilia faga 'e mola kae ta'a.

23Lau saiala 'are 'e gi, sulia ala fe boni ba sui ko, eniselo God 'e lau io fala ma laka foasia, 'e la mae 'i soegu.

24Ma ka sae 'uri 'e, ‘Paul, ikoso mau! Sulia koe ura 'i laoala walelitalona ba'ela 'i Rom. Ma God kae ranaa ioli 'e gera la fae'o gi 'ali ikoso gera mae, sulia kwai'ofena lia famu.'

25'Arela 'e alae wale, ikoso 'ali 'amu mau! Sulia lau fitoo ala God kae tau 'urifo malaa lo eniselo lia 'e ilia fagu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

26Wasua ma asi kae fasara golu ala ta kokomu.”

27Ma koburu ka rabusi 'ameulu lo 'i laola asi fo sulia akwala wala fai fe boni, oru ka sakea lo faga 'i fafo lo ala asi 'i Mediterenia. Ma ka rada lo failia matoula boni, wale gera galo 'i laola faga gi li gera ka fia 'uria meulu garani dao lo 'i rara.

28Talasi gera malata 'urifo li, gera ka sakea lo kwalo gera firia fau gulugulu 'i maala, gera ka 'ui 'alia 'i laola asi fala totofonala lilimanala asi 'i lifi fo 'ali gera ka saiala 'e dao garania lo 'i rara. Ma talasi gera totofo 'i lifi fo li gera daria 'e lama ka totolia rua akwala tafana gi. Sui iko 'ali tekwa, gera ka 'ui lou 'alia kwalo fo, ma gera ka daria lifi fo akwala wala lima tafana gi lo ala lamanai.

29Ala talasi gera daria 'e 'urifo li, gera ka mau taufasia faga ka bi rae 'i fofola ta fau. Lia fo gera ka 'ui 'alia 'aegwalu gi faasia burila faga, ma gera ka foa lo fala dani.

30Ma ala talasi fo, wale fo gera galo 'i laola faga gi li, gera oga geraka tafi faasia faga, gera ka fasifoa lo baru 'i laola asi, gera ka koto 'uri gera kae la 'ali geraka taasi lou 'alia nali 'aegwalu faasia 'i maala faga.

31Ma Paul ka sae 'uri 'e fala wale li ofona gi failia wale 'ilitoa gera, “Ala wale galo 'e gi ikoso gera io 'i laola faga, ikoso 'ali 'amu mauri.”

32Talasi wale li ofona gi gera ronoa, gera ka 'ole mousia lo kwalo ala baru faasia faga 'ali ka la lo 'ala.

33Talasi 'e garani ka dani lo, Paul ka aniulu fada 'ali geraka 'ania ta fana ka sae 'uri 'e, “Akwala wala fai atoa gi 'e sui lo ko 'amu io rerei ma iko 'ali 'amu 'ania ta 'are.

34Ma lau suga 'amoulu lo, moulu 'ani tali fana, 'ali moulu ka nanata taufasia 'amu bi mae. Ma laka ilia famiu ikoso 'ali 'amu famalifii mola wasua koburu 'e ka kwai golu 'ala.”

35Burila 'e ilia me 'are fo, Paul ka sakea berete, ma ka batafea God 'i maada, sui ka liia, ma ka 'ania.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

36Talasi gera lesia, gera ka ramoramoa ma malatada ka bi io aroaro, ma gera ka fana.

37'I 'ameulu rua talanae ma fiu akwala wala olo wale gi liafo 'ami io 'i laola faga.

38'I burila wale gi sui gera fana geraka bote lo, gera ka 'ui lou 'alia luluda ala witi gi li sui 'i laola asi, 'ali faga ka rarae.

Faga 'e rae lo 'i rara

39Ala talasi 'e dani lo mae, wale fo gera galo 'i laola faga gi li iko 'ali gera lio raea 'i fe 'e gera dao ai. Gera lesia tafaa 'e too ala busu, ma gera ka malata ala ka talawarau gera ka la 'alia faga fala busu fo.

40Ma gera ka 'ole mousia lo 'aegwalu gi, gera ka kalasuda lo 'ada 'i laola asi. Ma ala talasi fo lou, gera ka lugasia lo kwalo gera firi fafia 'alia fote li faradanala faga li. Sui gera ka tadaa lo 'aba selo li roroselo 'i maala faga, 'ali oru ka too ai ma ka sakea faga fala 'i rara.

41Ala talasi gera tau 'ua failia 'are fo gi li, faga ka olotatara lo 'i fofola raela 'i maala walo li, ma maala faga ka rae lo 'i rara ma burila faga ka manisi lo 'alia lafolafo gi.

42Ma ala talasi fo, wale li ofona gi gera ka malataia rauninala wale fo gera firi fafida gi, taufasia tali wale ada gera bi olo olo 'i rara, ma gera ka tafi.

43Ma sulia wale 'ilitoa ala wale li ofona gi li 'e oga ka faamauria Paul, ka sae luida ikoso gera taua me 'are fo, ma ka ilia gera ka lugasida, ma ka ilia lou fala wale gera saiala oloolona gi li gera ka lofo 'i laola asi, 'ali gera ka olo olo 'i rara 'i lao.

44Ma gula ala wale gera ka aliburi ko ka ilia fada gera ka dau ala abae baba afola gera manisi faasia faga li 'ali gera ka olo olo ko 'i fofoli. Meulu tau 'urifo fo, kwate ma meulu ka mauri, ma meulu ka dao 'i rara.

Acts 28

'I Malta

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Ma talasi meulu dao lo 'i rara, meulu bi daria kokomu fo meulu dao ai gera soia 'alia 'i Malta.

[2]Ioli 'i lififo gi li, gera tau kwaima rasua fameulu. Ma talasi fo lou uta 'e too, ma ka gwari rasua, ma gera ka logo galia dunaa, ma geraka kwalo 'amami sui.

[3]Talasi Paul kae golia fofoe 'ai fala alunai 'i laola dunaa li, fe waa ka latafa faasia fofoe 'ai fo faasia 'ago'agonala dunaa, ma ka 'alaia limala Paul, ma iko 'ali kalasu faasia.

[4]Talasi ioli ala falua fo li gera lesia fe waa fo 'e nasi lo 'ala 'i limala Paul, gera ka sae kwailiu ada 'i safitada, “Wale 'e, wale rau ioli 'e, ma god 'e ratala ‘Duuna' iko 'ali oga 'ali ka mauri, wasua ka mauri mae faasia asi.”

[5]Wasua ma Paul ka taasi 'alia waa fo 'e nasi 'i limala fala 'i laola dunaa, ma iko ta 'are 'ali taua mola.

[6]Ma gera ka lio lio 'ali limala Paul ka ubu, ma iko 'ali toli nainali mola 'i wado, ma ka mae. Sui talasi gera faimaasi ka tekwa lo, ma iko ta 'are 'ali taua, gera ka olisia malatada gera ka sae 'uri 'e, “Wale 'e, 'i lia na god!”

[7]Ma lifi fo iko 'ali tatau mola faasia me wado Publius, wale ba'ela ala kokomu fo li. 'I lia 'e kwalo 'oka rasua ameulu, ma meulu ka io failia sulia olu fe atoa gi.

[8]Ma talasi fo, mama Publius 'e matai 'alia 'ago'agona, ma ka siriteilia 'abu. Ma Paul ka ruu 'i so'ela 'i laola mae tobi lia, ma ka foa, ma ka alua limala fafia, ma ka 'akwaa lo.

[9]Talasi ioli gi gera lesia me 'are fo li, ioli matai gi sui 'i laola kokomu fo, gera ka la lou mae 'i so'ela Paul, ma ka gurada.

[10]Ioli gi gera ka kwatea 'are afula gi fameulu. Ma talasi meulu rerei fala laa na 'i laola faga li, gera ka alua lo 'are afula 'ami boboo fai gi fala lalana 'ameulu.

Faasia 'i Malta gera ka la fala 'i Rom

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11'I buri 'ala olu madama gi sui lo, meulu ka la 'i laola faga 'e fuli mae faasia 'i Aleksandria. Rua 'ai rarea gera soia 'alia Kasto failia Polaks gera tofua 'i laoala faga fo. Ma faga fo 'e io lou 'i Malta ala talasi ala boniligwari li.

12Ma 'ami ka dao ala falua 'i Sirakus, ma 'ami ka io 'i lififo sulia olu fe atoa gi.

13Ma fuli 'i lififo, meulu ka la meulu ka dao 'i Regium. Fe atoa 'i burila, oru ka oru 'alaa mae faasia maala ara, ma rua fe atoa gi sui meulu ka dao ala mae falua 'i Puteoli.

14Meulu ka dao tonala nali ioli gera fakwalaimoki ala Jesus gera io 'i lififo, ma gera ka suga 'ameulu 'ali meulu ka io failida sulia ta fiu fe atoa. Sui, meulu ka bi la fala 'i Rom sulia tala 'i tolo.

15Ma nali ioli gera fakwalaimoki gera io 'i Rom, gera ronoa meulu dao lo, gera ka la mae maasi 'ameulu ala rua mae falua gera soia 'alia “Usina 'i Apius” failia “Olu Luma fala Wale 'i Maluma gi li.” Ma talasi Paul 'e lesida, ka batafea God, ma ka ramoramoa ma malatala ka babatoo.

'I Rom

16Talasi meulu li dao 'i Rom, gera ka ala'alia Paul ka io 'ala talifilia 'i laola luma failia te wale li ofona 'ali ka lio folo bolosia.

17Meulu dao meulu ka io lo sulia olu fe atoa gi sui, Paul ka soia mae wale etaeta Jiu gera io 'i Rom gi li fala alaa ruruna. Talasi gera logo sui mae, ka sae 'uri 'e fada, “Alae walefae Jiu lau, iko 'ali lau taua mola ta 'are ta'a fala ioli gia gi, ma iko 'ali lau fafuta'a mola falafala gia sakea faasia koko gia gi li. Ma wale etaeta Jiu gi li gera firi lau 'i Jerusalem, ma gera ka kwate lau fala wale 'i Rom gi.

18Ma talasi wale 'i Rom gi gera soilidi lau, gera ka oga lufanagu faasia 'i laola raraa, sulia iko 'ali gera daria mola ta rerona lau taua ka totolia 'ali lau mae 'i fofola.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Wasua ma talasi Jiu 'i lififo gi li iko 'ali gera alafafia, laka suga fala laa na 'i so'ela walelitalona ba'ela 'i Rom. Iko 'ali lau la mae 'i lifi'e, 'ali laka suafafia ioli gia gi 'alia ta 'are.

20Lia 'e, laka soi 'amiu mae, 'ali laka leesi 'amiu, ma laka alaa fae 'amiu. Sulia gera firi lau 'alia kwalo seni 'e, fofola lau fakwalaimoki ala wale 'e ioli 'i Israel gi gera faimaasi masia 'alia fitoona li, lia 'e dao lo."

21Sui Jiu fo gi gera ka olisia Paul 'uri 'e, "Iko ta geregerena 'ali dao mola ameulu suli 'o faasia 'i Judea, 'o ma ta wale ala walefae gia gi 'ali gera la mae faasia 'i lififo failia ta faronona ma iko 'ali gera ilia mola ta 'are ta'a suli'o.

22Wasua ma meulu oga rononala malatamu sulia 'ami saiai 'i laola falua gi sui ioli gi gera nene saena 'ada sulia ioli fakwalaimoki 'e 'o 'ado ruru failida gi."

23Ma gera ka 'olea lo fe atoa failia Paul, ma ioli afula gi gera ka la mae ala atoa fo fala lifi fo Paul 'e io ai. Ma ka fuli'ae 'i 'ofaedani lala ka boni, ka faalalau, ma ka kwatea lo alaana sulia maurina 'e God 'e 'ilitoa fafia fada. Ma ka mailia fala olisinala malatada sulia Jesus wale filia God 'i lia lo 'i laola taki Moses gi failia geregerena profet gi li.

24Ma nali wale ada, gera ka fakwalaimoki sulia saenala, wasua ma nali ai ada iko 'ali gera fakwalaimoki mola.

25'Arela fo talasi gera la lo 'ada, gera ka alafaitalili 'i safitada kwailiu burila Paul 'e ilia alaana fafu'isi 'e, "Aloe 'are Abu ba 'e sae 'oka rasua 'alia profet Aesea fala koko 'amiu gi

26'uri 'e, 'Aesea 'o la, ko sae 'uri 'e fala ioli lau gi,

'Amu kae fafurono, ma 'amu ka fafurono, wasua ma ikoso 'ali 'amu saiala faronona God. Ma 'amu kae lio, ma 'amu ka lio, wasua ma ikoso 'ali 'amu lesia ta 'e God 'e taua famiu.

27Sulia malatamiu 'e nasi, ma 'amu ka bolosia aninamiu, ma 'amu ka bolosia lou maamiu. Taufasia maamiu bi lesia, 'o ma aninamiu bi ronoa, ma

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

malatamiu ka malinailia saenala God, ma 'amu ka bulusi mae fala, ma 'i lia ka gura 'amiu.' ”

28-29Sui Paul ka faasuia saenala 'uri 'e, “Lau oga 'amu ka saiala maurina 'e God kae kwatea, lia lou fala ioli mamata faasia Jiu gi li. 'I gera wasua gera kae too lou ai!”

30Ma Paul ka io sulia rua fe nali laulau gi ala luma 'e folia. Ma ala luma fo, ka kwaloa ioli gera la mae 'i so'ela fala lesinala gi.

31Ma ka faatalo 'alia 'Ilitoana God, ma ka faalalau sulia Aofia Jesus Christ 'alia sae ramoramoana, ma iko ta ioli 'ali luia faasia faatalona.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rom

Rom 1

1Geregerena faasia Paul, wale galona Jesus Christ. 'I lau na wale li lifurono lou 'i osiala God 'e fili lau, ma ka keri lau fala fatalona 'alia Faronona 'Oka lia.

2Faronona 'Oka 'e God 'e etae alafuu 'alia ka tekwa lo mae 'i lao ala profet gi, ma gera ka gerea 'i laola Geregerena Abu.

3Ma Faronona 'Oka 'e 'e la sulia Wela lia, Aofia gia Jesus Christ. 'E sakea rabe ioli, ma ka futa mae ala kwalofa David walelitalona.

4Ma gia saiai 'i lia malutala 'e abu sulia God 'e fatailia 'i lia Wela lia ala talasi God 'e taea faasia maena li 'alia nanatana ba'ela lia.

5Ma 'alia Jesus Christ, God ka 'oilakitae lau 'ali 'i lau na wale li lifurono fala galona fala Jesus Christ, 'ali laka talaia ioli mamataa faasia Jiu gi li, ala falua gi sui, 'ali gera fakwalaimoki ala, ma gera ka ronosulia saenala.

6Ma 'i 'amiu lou ioli 'amu io 'i Rom gi, God 'e soi 'amiu 'ali 'i 'amiu ioli Jesus Christ gi.

7Lau geregere famiu sui ioli 'amu io 'i Rom gi lia God 'e kwaima amiu ma ka soi 'amiu 'ali 'amu ka rau lo 'alia ioli lia gi. Lau foa 'ali kwai'ofena ma aroarona God Mama gia, failia Aofia Jesus Christ kae io fae 'amiu sui.

Paul 'e oga kae maatoo ala ioli fakwalaimoki 'i Rom gi

8'Are etaeta, lau batafea God lau 'alia Jesus Christ famiu sui, sulia ioli ala falua afula gi 'i laola molagali sui gera rono lo sulia fitoona 'amiu.

9God 'e saiala 'are 'e lau ilia 'e kwalaimoki. 'I lia lo God 'e lau galo mae fala 'alia maurinagu sui 'alia fatalona 'alia Faronona 'Oka sulia Wela lia li. God 'e saiai lau malata too namiu,

10ala talasi lau foa gi sui, lau sugaa God, ala 'e oga, ka kwatea ka talawarau fagu 'ali lau la ko 'ali lau dao tonamiu ala talasi 'e.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11Sulia lau oga rasua leesinamiu, 'ali lau alaa fae 'amiu sulia 'are 'oka God 'e tauda faga gi sui 'ali ka fananata 'amiu.

12'Urifo lau oga 'ali gia ka rana gia kwailiu, ma laka rana 'amiu 'alia fitoona lau, ma 'amu ka kwairanai agu 'alia fitoona 'amiu.

13Alae waasila lau ala Jesus, lau oga 'amu ka sai lou ala, talasi afula gi lau malata fala daona 'i soemiu, wasua ma talasi gi sui lau dao tonala 'atona gi fala taunai. Lau oga laa na ko 'i soemiu, 'ali tali ioli lou lia gera io 'i Rom gera ka fakwalaimoki ala Jesus Christ, malaa lau taua lou fala nali ioli ala mae falua ioli mamataa faasia Jiu gi li.

14God 'e kwatea 'i lau wale li galona fala fatalona 'alia Faronona 'Oka fala ioli gi sui, ioli gera sai 'are malaa ioli Grik gi li, failia ioli 'e iko 'ali gera sai 'are malaa ioli mamataa faasia Grik gi li. Ma galona 'e 'e ode lau lo.

15Lia fo 'e kwatea ma laka oga fatalona 'alia Faronona 'Oka famiu ioli 'amu io 'i Rom gi lou.

God 'e famauria ioli gera fakwalaimoki ala Faronona 'Oka li

16Iko 'ali lau mau 'alia saena sulia Faronona 'Oka 'e li, sulia God 'e galo 'alia nanatana lia ka faamauria ioli gera fakwalaimoki gi sui. 'I 'ameulu ioli Jiu gi lo 'ami etae ronoa alaana 'e, ma talasi 'e bui lou 'i 'amiu ioli mamata faasia Jiu gi li.

17Faronona 'Oka 'e fatae madakwa lo ala fadanala falafala God fala faradanala ioli li. Ma 'i lia ka farada ioli sulia gera fakwalaimoki ala Jesus Christ. Iko lou ta 'are mamata lia God 'e farada ioli gi 'alia. 'I osiala me 'are fo ba Geregerena Abu ka sae 'uri 'e, “Ioli God 'e faradada 'i osiala fitoona gera gi li gera kae mauri.”

Ogata'anala God fala ioli abulo ta'a gi

18Ma God 'i nali ka fatailia 'e ogata'a fala ioli 'e gera fulia 'are ta'a gi li, ma gera ka aburono ala gi. Gera fulia 'are ta'a gi, ma gera ka folosia kwalaimoki na sulia God faasida.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19God ka kwatea lo kwaikwaina fada, sulia 'e fatae madakwa ala 'are gi sulia 'i lia talala, ma ka talawarau lo fada 'ali ma gera ka saiai.

20Ala fulina, talasi God 'e raunailia molagali li, ioli gi gera sai ala nanatana lia ikoso 'ali sui, ma gera ka sai lou ala 'i lia God kwalaimoki. Wasua 'ala ioli gi iko 'ali gera totolia lesinala God, gera saiai gera ka lesia 'are 'e raunailida gi, ma lia 'e kwatea ma gera ka saiala 'are gi sulia God. Ma sulia 'e 'urifo, ka 'ato mola 'ali gera ilia gera raria God.

21Gera saiala God, wasua ma iko 'ali gera oga mola faba'elanala, ma iko 'ali gera oga mola batafenala fala 'are 'e kwateda fada gi. Ma gera ka malata kwekwe'ela sulia God. Ma iko 'ali gera malinailia mola kwalaimokina 'e God 'e oga gera ka saiai.

22'Eo, gera ilia 'i gera ioli liotoo sulia God gi, wasua ma 'i gera ioli kwekwe'ela mola 'ada gi.

23Ma iko 'ali gera foasia mola God 'e mauri firi, ma gera ka foasia 'ada lului 'are gera galofida mola 'ada gi malaa lulula ioli ikoso io firi gi, failia fe malu gi, failia 'are too 'a'ae gi, ma 'are anoano gi.

24Ma 'i osiala 'are fo gi, God ka 'ailuga lo 'alida 'ali gera ka la lo 'ada sulia lioda, ma gera ka fulia lo 'are ta'a gi kwailiu 'i safitada 'alia rabeda.

25Gera ka 'e'ela 'alia fakwalaimokinala kwalaimokina sulia God, ma gera ka fakwalaimokia kotona gi. Ma gera ka foasia lo 'ada, ma gera ka galo lo fala 'are God 'e raunailida gi. Ma iko 'ali gera foasia God 'e raunailia 'are fo gi li, ma iko 'ali gera ronosulia. Talifilia 'i lia lo 'e totolia fala ioli gi 'ali gera batafea firi. 'Eo kae 'urifo!

26Ma sulia abulonala ioli gi 'e ta'a 'urifo, God ka barasi 'alida 'ali gera ka taua lo 'ada 'are li mauna gi lia 'e la sulia kwaiogalina 'i rabeda gi. Ma geli gi lou, gera ka barasi lo 'ada 'alia wale gi, ma geraka teo lo 'ada failia geli gi mola.

27Ma ka 'urifo, wale gi lou gera ka barasi lo 'alia geli gi, ma gera ka oga lo teona failia wale gi li lou. Ma ka 'urifo, wale gi gera ka taua lo 'are li mauna

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

fafida gi ada kwailiu. Lia fo gera ka sakea lo kwaikwaina 'e totoli gera sulia abulo ta'ana gera gi.

28Ma sulia ioli fo gi gera barasi 'alia ta 'e gera saiai sulia God, 'i lia ka 'ailuga lo 'alida 'ali gera ka malata ta'a lo 'ada, ma gera ka tau lo 'are iko 'ali 'oka fala taunali gi.

29Gera ka 'idufae fulia lo 'are ta'a gi, ma gera ka ma'ali bata, gera ka abulo ta'a lo failida kwailiu, gera ka kwaifi, gera ka rau ioli, gera ka kwalaa, gera ka koto, ma gera ka malimae ada kwailiu, ma gera ka alaa sulia ioli gi.

30Ma gera ka sae ta'a sulida kwailiu, ma gera ka nanata rasua fala 'e'elana 'alia God, ma gera ka sae nenee fada kwailiu, ma gera ka ralada, ma gera ka sae naunau rasua, ma gera ka malata rasua fala taunala 'are ta'a gi lou, ma gera ka aburono ala mama failia teite gera gi.

31Ma gera ka taua 'are gwaubali gi, ma iko 'ali gera falalamaa alafuuna gera gi, ma iko 'ali gera kwaima ma iko 'ali gera kwaiamasi ala ioli mamata gi.

32Ma gera sai lo ala kwaikaena rada God 'e ilia ioli gera io 'urifo gi, gera totolia lo maena. Ka 'urifo wasua 'ala, iko 'ali gera mano mola faasia taunala 'are fo gi, ma gera ka oga lo ioli mamata fo gi gera ka taua lou 'are 'urifo gi.

Rom 2

Kwaikwaina God

1'I 'amiu lia 'amu lokokwaikwaina fala ioli gera abulo ta'a 'urifo gi li, 'amu loko kwaikwaina famiu 'i talamiu lou. Sulia 'amu taua lou 'are ta'a fo gera tauda gi, ma ka 'ato 'ali 'amu tofe 'uri iko 'ali 'amu rero.

2Ma 'i gia sui gia saiai kwaikwaina God 'e rada ala talasi 'e lokokwaikwaina fala ioli gera taua 'are 'urifo gi li.

3Ma talasi 'amu tau lou malaa ioli 'amu loko kwaikwaina fada gi, 'amu saiai God kae loko kwaikwaina lou famiu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Mala 'amu malata rero 'uria God ikoso loko kwaikwaina famiu, 'i osiala kwaimanala 'e ba'ela famiu, ma ka fafu lou fae 'amiu. 'E 'oka 'ali 'amu saiala lia God 'e tau 'oka 'urifo famiu 'ali 'amu bulusi faasia abulo ta'ana 'amiu gi.

5Ma sulia iko 'ali 'amu oga mola bulusi na, 'urifo 'i 'amiu talamiu lou 'amu fabaelaa kwaikwaina 'amiu gi maasia fe atoa God kae fatailia ogata'ana lia li, ma ioli gi sui gera kae lesia kwaikwaina rada lia li.

6God kae kwatea 'are gi fala ioli gi sui sulia galona tootoo gera gi.

7Tali ioli, God kae kwatea maurina firi fada, sulia gera fafu fala taunala 'are 'oka gi, ma gera ka oga God ka tafeda, ma ka fa'ilitoada ma ka kwatea gera ka mauri firi.

8Wasua ma nali ioli gera fana ta'a, ma gera ka 'e'ela 'ada 'alia kwalaimoki na sulia God, ma gera ka oga 'ada laa na sulia 'are rero gi li. Ma 'i osiala gera 'urifo, God kae fatailia lo 'e ogata'a fada, ma ka kwatea kwaikwaina ba'ela fada.

9Ma nalife ioli gera abulo ta'a, gera kae too ala 'atona ma malata boeboetaa. God kae tau 'urifo fala ioli Jiu gi, ma fala ioli mamata faasia Jiu gi li lou.

10Ma God kae kwatea 'ilitoana, ma faba'elana, ma aroarona fala nalife ioli gera taua 'are 'oka gi. 'E tau 'urifo fala ioli 'i Jiu gi, ma fala ioli mamata faasia Jiu gi li lou.

11'E tau 'urifo sulia kwaikwaina God fala ioli gi sui 'e rada, ma 'i lia ikoso 'ali olioli 'ala ta ioli.

12Ma ioli mamataa faasia Jiu gi li, iko 'ali gera io 'i malula taki Moses gi. Ma God ikoso kwaida 'alia taki fo gi. God kae loko kwaikwaina fada sulia gera fulia 'are ta'a gi. Kae kwaida fala maena, sulia abulo ta'ana gera gi. Ma ioli 'i Jiu gi, gera io 'i malula taki Moses gi. God kae loko kwaikwaina fada, sulia gera fulia 'are ta'a gi 'alia aburonona ala taki fo gi li,

13ma sulia iko lou rononala taki gi lia kae farada ioli gi fala God, wasua ma taunala 'ala 'are taki gi 'e ilia.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Ioli mamata faasia Jiu gi li, iko 'ali gera io 'i malula taki gi. Wasua ma ala gera taua 'are 'oka sulia malatada, ma ka laa sulia taki, gera fatailia gera tolinia radana faasia rerona, wasua 'ala iko 'ali gera ronoa 'ua taki Moses gi.

15Taunada 'e 'oka 'urifo 'e fatailia taki God 'e io lo 'i laola malatada. Ma malatana gera lou ka fatailia 'are fo 'e kwalaimoki, sulia talasi gera taua 'are ta'a gi li, gera mau, ma talasi gera taua 'are 'oka gi li, gera ka babalafe.

16God kae lokokwaikwaina fala ioli abulo ta'a gi ala fe atoa kae kwatea Jesus kae 'ilitoa fafia ioli gi lia kae kwaida sulia 'are rero gera tau tafanae ali gi ma 'are rero gera tau agwaagwa lou ali gi. Faronona 'Oka 'e lau alaa sulia 'e sae 'urifo.

Ioli 'i Jiu gi iko 'ali gera rono sulia taki Moses gi

17'I 'amiu ioli Jiu gi, 'amu fia God kae 'oka famiu, sulia 'e kwatea taki gi famiu faasia Moses. Ma 'amu ka batafe 'amiu 'i talamiu, sulia 'i 'amiu ioli God gi.

18Ma 'amu ka ilia 'uri 'amu saiala 'are God 'e oga 'amu ka taua, ma 'amu ka saiala filinala 'are rada sulia 'amu saiala taki gi.

19Ma 'amu ka ilia lou lia, 'amu saiala talainala nalife ioli gera malaa ioli maa koro gi sulia gera raria God. Ma 'amu ka ilia lou, 'amu malaa ulu fala nalife ioli gera io 'i laola maerodo 'ali gera ka la 'i so'ela God.

20'Amu ka ilia 'amu too ala sai 'arena ali'afu, failia 'are gi sui lia 'e kwalaimoki, sulia 'amu too ala taki faasia Moses gi. Ma 'amu ka ilia 'i 'amiu ioli falalau gi fala ioli kwekwe'ela ma fala ioli rari 'are gi.

21'Amu saiala falalaunala ioli mamata gi, ma 'utaa mola 'e iko 'ali 'amu falalau 'amiu 'i talamiu? 'Amu sae 'uri 'e fala ioli gi, “Ikoso 'ali 'amu beli.” Wasua, ma 'i 'amiu talamiu 'amu beli mola 'amiu.

22'Amu ilia lou fala ioli gi, “Ikoso 'ali 'amu tau ta'a.” Wasua ma 'amu tau ta'a lou. 'Amu ka ilia lou, lului 'are 'e ioli gi gera foasida 'e ta'a rasua. Wasua ma 'amu ruu 'i laola fera abu gera gi, ma 'amu ka belia mola 'amiu 'are fo gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23Ma 'amu ka sae naunau suli 'amiu 'i talamiu, sulia 'amu too ala taki Moses gi. Wasua ma 'amu aburono mola 'amiu ala taki fo gi. Ma lia 'e kwatea ioli gi gera ka soi lofosia God.

24Geregerena Abu 'e sae 'uri 'e, "'I osiala 'i 'amiu ioli Jiu gi 'amu abulo ta'a, ioli mamata faasia Jiu gi li, gera ka sae fawawadea God."

25'I 'amiu ioli Jiu gi, 'amu ilia 'uria 'ole wale na 'e fatailia 'i 'amiu ioli God gi. Ala 'amu rono sulia taki God gi, 'ole wale na 'amu taua 'are 'oka. Ma ala iko 'ali 'amu rono sulia taki fo gi, 'ole wale na 'amu taua wasua, 'e iko 'ali rana 'amiu mola 'i maala God. Ma 'amu ka malaa mola 'amiu ioli 'e iko 'ali saiala God gi.

26Ma ala ta ioli mamata faasia Jiu, 'e ronosulia taki fo gi, God kae ilia 'i lia ioli lia, ka malaa lou ioli 'ole wale.

27Ma ioli 'e gera ronosulia taki gi li, wasua 'ala iko 'ali gera 'ole wale, gera kae fatailia lia 'e 'amu rero, ma God kae loko kwaikwaina famiu. God kae kwai 'amiu, sulia 'amu aburono ala taki gi, wasua 'ala 'amu too ala taki gerea fo ma 'amu ka 'ole wale.

28Ite lo ioli Jiu kwalaimoki? 'I lia iko lou ta ioli 'e rono mola sulia falafala Jiu gi li 'o ma ka 'ole wale ala rabela, ma liola ka ta'a 'ua mola 'ala.

29Ioli kwalaimoki 'i Jiu, 'i lia ioli manola 'e rada 'i maala God, sulia God 'e olisia manomiu. Ma galonala Aloe 'are Abu fala faradanala manola ioli, iko ta galona taki. Ioli 'urifo, God kae tafea, wasua 'ala ioli gi iko 'ali gera batafea.

Rom 3

God 'e kwalaimoki

1'Uri'e ma 'e 'oka famiu ioli Jiu gi 'ali 'amu 'ole wale 'ali ka fatailia 'i 'amiu ioli God gi?

2'Eo 'are afula gi, 'e 'oka ala me 'are fo. Me 'are etaeta, God 'e kwatea saenala fala ioli 'i Jiu gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3'Urifo wasua 'ala, nali ioli Jiu iko 'ali gera fakwalaimoki ala saenala God. Wasua 'ala gera ka 'oia alafuuna gera gi failia God, God 'e 'idufae taua ta 'e etae alafuu lo 'alia.

4'I osiala God 'e kwalaimoki, wasua ioli gi gera ka koto 'ada. Sulia Geregerena Abu ba 'e sae 'uri 'e, “Ta taa wasua 'ala God 'e ilia kae fulia ala ioli abulo rero gi, kae fuli mola 'ala. Nalife gera ilia 'uria God iko 'ali loko kwaikwaina rada, God 'e fatailia lia 'e rada talau.”

5Ma nali ioli ala Jiu gi gera soilidi kwekwe'ela 'uri 'e, “Ala abulo ta'ana gia gi 'e fatae madakwa ai fala ioli gi lia God 'e rada talasi 'e loko kwaikwaina faga li, ala 'e 'uri fo, ma God 'e rero talasi 'e kwatea kwaikwaina faga?”

6Iko mola! Sulia ala God iko 'ali rada, kae bi lokokwaikwaina mola 'utaa fala ioli sui?

7Ma nali ioli Jiu gera soilidi kwekwe'ela 'uri 'e, “Ma God ka lokokwaikwaina 'utaa fagu ioli abulo ta'a, ala kotona lau gi 'e fatae madakwa ala kwalaimokinala ma ka taua ioli gi gera batafea God?”

8Ma saena 'uri 'e 'e kwekwe'ela lou, “Gia abulo ta'a 'aga 'ali 'are 'oka kae dao mae.” Nali ioli gera koto fafi lau 'uri 'i lau lau ilia me 'are fo. Ma ioli fo gi, God kae kwai gera.

Ioli gi sui gera io 'afa'afa faasia God

9Ma faga ioli Jiu gi, 'uri 'e ma maurinaga failia abulona gia 'e 'oka faasia ioli mamata faasia Jiu gi li? Iko mola! Sulia lau fatailia lo ioli Jiu gi failia ioli mamata faasia Jiu gi li, gera rada sui mola 'ada ala iona 'i malula nanata na ala ta'ana li.

10'Are fo 'e kwalaimoki sulia Geregerena Abu 'e ilia, “Iko ta ioli 'ali rada.

11Ma iko ta ioli 'ali malinailia malutala God, ma iko ta ioli 'ali oga saina ala God.

12Sulia 'i gera tefau mola gera faeburi 'alia God, ma gera ka la rero, ma iko ta ioli 'ali taua mola ta 'are rada.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Fokada 'e malaa na gigilu iko 'ali gera asi fafia 'alia wado, sulia saenada 'e ta'a rasua. Gera ilia 'are ta'a iko 'ali kwalaimoki gi 'alia meada. Ma geraka malakwaita ala ioli gi 'alia saenada, 'e malaa baekwa 'i tolo 'e 'alaia ioli li.

14Ma saenada ka fonu lou 'alia 'uasina 'e ta'a rasua.

15Ma ioli fo gi gera nainali fala rau ioli na.

16Ma 'i fe wasua gera la ai, gera fafuta'a 'are lo, ma gera ka kwatea famalifiina rasua fala ioli gi.

17Ma aroarona iko 'ali io 'i laola maurinada.

18Ma iko 'ali gera mau mola 'alia God."

19Ma gia saiala 'are God 'e ilia 'i laola taki lia gi li sui, 'are fala ioli Jiu gi li, lia God 'e kwatea taki fo gi fada. 'E kwatea taki lia gi 'ali ikoso ta ioli 'ali ilia iko 'ali fulia mola ta 'are ta'a. Ma God kae lokokwaikwaina fala ioli gi sui ala rerona gera gi.

20Iko ta ioli 'ali rada 'i maala God, 'i osiala ronosulina ma tauna sulia taki li. 'Eo, taki gi gera io 'ali ioli gi geraka saiai lia gera abulo ta'a.

God 'e alafafi gia gia rada 'alia Christ

21Wasua ma ala talasi 'e, God 'e fatailia lo tala fala faradanala ioli li 'i maala. Ma tala fo 'e iko 'ali ronona sulia taki gi li, wasua 'ala Moses failia profet gi gera ka geregere sulia tala fo 'i laola taki gi.

22God 'e farada ioli gi 'alia fitoona gera ala Jesus Christ. 'E tau 'urifo fala ioli gera fakwalaimoki ala Jesus Christ gi sui, sulia ioli gi sui gera rarada mola 'i maala God.

23Ioli gi sui gera abulo ta'a, ma iko ta ioli 'ali io 'alia falafala kae 'auraea God.

24Wasua ma sulia kwaimanaa God 'e kwate gwaugwau mola ai, ka lufaada faasia kwaikwaina ala abulo ta'ana gera gi 'alia foasina Jesus Christ.

25God 'e kwatea mae Jesus Christ 'ali ka foasina 'alia 'i lia 'i talala ala maenala, 'ali God ka kwailufa 'alia abulo ta'ana ioli gi li, 'alia fitoona gera ala. God 'e

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tau 'urifo 'ali fatailia lokokwaikwainala 'e rada rasua, wasua 'ala ka tekwa lo mae iko 'ali kwatea ta kwaikwaina fala ioli gi sulia fafuna lia.

26Ma God ka fatailia 'e rada fala lokokwaikwaina fala ta'ana gi li, ala talasi 'e kwatea lo kwaikwaina fala Jesus Christ. 'Urifo God ka fatailia 'e rada ma ka farada ioli gera fakwalaimoki ala Jesus gi.

27Ala 'e 'urifo, 'utaa, gia too ala ta me 'are ala 'are gia tautauda gi fali rala gia 'alia lia 'e taua God ka alafafia gia rada 'i maala? Iko mola! Sulia radanaga iko 'ali gwauru ala tali 'are 'oka gia tauda 'i gia 'i talaga. 'E io 'ala ala fitoona ala Jesus Christ.

28Gia saiai God 'e farada ioli gi 'alia fitoona gera gi, ma iko 'alia ronona sulia ta taki gi gera ilia.

29'Uri'e ma 'o fia 'uria God 'e alafafia mola talifilia ioli Jiu gi? Iko! Ioli mamata faasia Jiu gi li wasua God 'e ala lou fafida.

30God 'i lia teke God mola, ma 'e saiai ka farada ioli Jiu gi ala gera ka fakwalaimoki, ma 'e saiai ka farada lou ioli mamata faasia Jiu gi li ala gera ka fakwalaimoki.

31Sulia God 'e farada ioli gi 'alia fitoona li, 'uri 'e ma gia ka faeburi lo 'aga 'alia taki Moses gi? 'E iko. Falalauna 'e lau 'e fatailia taki 'e 'ilitoa lou.

Rom 4

God 'e soi rada ala Abraham 'alia fitoona lia

1'Uri'e ma ta 'e giaka ilia sulia Abraham koko 'ualo 'amami kwalofa ioli Jiu gi li? 'Uta God ka ilia 'e rada 'i maala?

2Ala God 'e soi rada ala Abraham 'i osiala galona 'oka 'e tauda gi, 'urila Abraham 'e saiai ka sae ralaa 'i lia talala. Wasua ma Abraham iko 'ali 'e totolia 'ali soi lafea 'i lia talala 'i maala God.

3Sulia Geregerena Abu ba 'e sae 'uri 'e, “Abraham 'e fakwalaimoki ala sae alafuuna God, ma 'alia fitoona lia, God ka ilia Abraham 'e rada 'i maala.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Talasi ioli 'e galo, 'e rada 'ali 'e sakea ta folifolina. Ma bata 'e sakea, wale ba'ela lia iko 'ali kwate gwaugwau ai, sulia ioli 'e galo 'e rada 'ali sakea folifolina lia.

5Ma talasi God 'e soi rada aaga 'i maala, 'e iko 'ali malaa lou talasi wale ba'ela 'e kwatea folifolina fala ioli galona lia li. Sulia iko lou sulia galonaga lia God 'e soi rada aaga 'i osiala, wasua ma sulia gia fitoo ala God lia 'e saiai ka faradaa ioli ta'a gi li. God 'e lesia fitoona gia gi, ma 'i osiala fitoona fo, ka soi gia 'alia ioli rada gi.

6David walelitalona 'e sae sulia me 'are 'e talasi 'e alaa sulia babalafena ioli God 'e soi rada ada gi, wasua 'ala iko 'ali gera rono sulia taki God gi. David 'e sae 'uri 'e,

7“'Oilakina fala ite ioli God 'e kwailufa lo 'alia rerona gera gi, ma ka lufaa lo abulo ta'ana gera gi.

8'Oilakina lou fala ioli God iko 'ali malata tonala abulo ta'ana gera gi li.”

9'Uri'e ma babalafena fo David 'e sae sulia, 'are mola ala wale Jiu 'e gia 'ole wale gi? 'E iko! 'Are lou fala ioli mamata faasia Jiu iko 'ali gera 'ole wale gi. Gia sai sui lo ala Geregerena Abu ba 'e sae 'uri 'e, “Abraham 'e fitoo ala God, ma sulia 'e fitoo, God ka ilia 'i lia wale rada.”

10Talasi ta fo God 'e ilia Abraham 'e rada? 'I burila 'e 'ole wale ka sui lo, 'o ma ala talasi 'e iko 'ali 'ole wale 'ua? 'I tatabula ka bi 'ole wale God ka ilia lo 'i lia wale rada.

11'I burila God 'e soi rada ala Abraham, Abraham ka bi 'ole wale. Ma 'ole wale na lia totofo 'e fatailia God 'e ilia 'i lia wale rada 'alia fitoona lia, 'i lao ala ka bi 'ole wale. Lia fo 'e taua Abraham ka malaa koko 'ualo fala ioli mamataa faasia Jiu gi li lia 'e iko 'ali gera 'ole wale, ma gera fakwalaimoki ala God, ma gera ka rau lo 'alia ioli rada gi li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Ma 'i lia 'e koko 'ualo lou fala ioli Jiu gera 'ole wale ma gera ka fakwalaimokia sae alafuuna God. Iko lou sulia gera 'ole wale, wasua ma sulia gera fitoo malaa koko 'ualo gera Abraham ba 'e etae fitoo ka bi 'ole wale.

13God 'e etae alafuu fala Abraham failia kwalofa lia gi, kae kwatea molagali fada. God 'e etae alafuu 'urifo iko 'ali 'i osiala Abraham 'e ronosulia taki gi, wasua ma 'i osiala 'e fitoo, ma God ka ilia 'e rada.

14Ma ala God 'e kwatea mola sae alafuuna lia fala ioli gera ronosulia taki gi li, 'urilali fitoona ioli gi li me 'are gwaugwau mola 'ala, ma sae alafuuna 'e God me 'are gwaugwau lou.

15Ma taki 'e kwatea kwaikwaina fala ioli gera tau fala rononasulia gi. (Teke tala 'alia ioli ikoso 'oia taki li, lia mola ala iko ta taki 'ali io, 'ali iko ta 'are fala aburonona ai!)

16God 'e alafuu 'alia 'are gi fala Abraham sulia fitoona lia, 'ali fatailia sae alafuuna fo 'i osiala kwaiamasina lia lia kae kwate gwaugwau ai fala kwalofa Abraham. Ma kwalofa Abraham, iko 'ali ioli gera ronosulia taki gi li mola talifilida, wasua ma ioli gera fakwalaimoki malaa Abraham gi lou. Sulia Abraham 'i lia koko 'ualo gia sui, ioli Jiu gi, failia ioli mamata faasia Jiu gi li.

17Me 'are 'e 'e kwalaimoki, sulia God 'e ilia fala Abraham 'i laola Geregerena Abu 'uri 'e, “Lau fili 'o, ma laka aalu'o 'o mama ala kwalofa gi fala ioli ala falua afula gi li.” Etae alafuuna 'e, God lo 'e talae fanasinasia ka kwalaimoki. Abraham 'e fitoo ala God 'e taea ioli mae gi fala maurina li, ma ka raunailia 'are fa'alu gi li.

18Ala talasi God 'e etae alafuu fala Abraham lia 'i lia kae mama fala kwalofa ala ioli ala falua afula gi li, Abraham 'e fitoo. God ka sae lou 'uri 'e, “Ioli kae futa oliolitamu gi gera kae afula malaa kwalikwali 'i laola raloo li.” Abraham 'e fakwalaimoki, wasua 'ala 'e 'ato 'ali me 'are fo 'ali ma ka kwalaimoki ala.

19Wasua 'ala Abraham 'e garani ka talanae fe nali lo ala maurinala, fitoona lia iko 'ali watoutou talasi 'e malata sulia rabela 'e watoutou, ma Sara wasua ka 'amara lou.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20Ma fitoona lia iko 'ali sigi faasi lia, ma iko 'ali malata ruarua ala sae alafuuna God. 'E nanata ala fitoona lia, ma ka batafea God.

21Sulia 'e sai 'oka ala lia God 'e totolia taunala 'are 'e etae alafuu 'alia.

22Lia fo 'i osiala fitoona lia, God ka soia lia 'alia wale rada.

23Ma na geregerena ba 'e sae 'uri 'e, “God 'e soia 'alia wale rada,” 'e iko 'alia fala Abraham talifilia.

24Wasua ma gera gerea lou faga ioli God 'e soi gia 'alia ioli rada gi li, sulia gia fakwalaimoki ala God lia 'e taea Jesus Aofia gia faasia maena li.

25God 'e kwatea 'ali mae 'i osiala ta'ana gia gi, ma God ka taea lou fala maurina fala faradanaga 'i maala.

Rom 5

'Okana ala radana 'i maala God

1Talasi 'e, gia fakwalaimoki ala Jesus Christ, ma God ka farada gia 'i maala. 'Urifo, gia io 'alia aroarona failia God, 'i osiala galona Jesus Christ Aofia gia 'e taua lo.

2Ma sulia fakwalaimokinaga, Jesus Christ 'e sake gia 'i so'ela God, 'ali ka kwaima aaga ma ka fa'oka gia. Ma sulia 'e 'urifo, gia babalafe rasua sulia me 'are gia kwaimamali masia, lia God kae kwatea gia kae lesia 'ilitoana lia.

3Ma iko lou 'are 'oka gi mola gia kae babalafe sulia, wasua ma gia babalafe lou talasi ala 'atona gi li, sulia gia saiai 'atona 'are fala fananata naga, ma ka kwatea gia ka fafu 'alia babatoona.

4Ma ala gia ka fafu 'urifo, God kae babalafe 'ali gia. Ma talasi God 'e babalafe 'ali gia 'urifo li, gia malata lio 'alaa God kae kwate gia ka lesia 'ilitoana lia.

5Ma malata lio 'alaana fo ikoso 'ali taua ma gia ka malata ferofero, sulia God 'e fatailia kwaimanaa ba'ela lia faga 'alia Aloe 'are Abu 'e kwatea faga.

6Gia saiala God 'e kwaima aaga, sulia talasi 'e 'ato fala rananaga 'i talaga, Jesus Christ ka mae folosi gia ioli ta'a gi ala talasi God 'e 'olea.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7'E 'ato fala ta ioli 'ali marabe fala maena folosia ma fala rananala ta ioli rada. 'Urifo wasua, nali ioli gera marabe gera ka mae mola 'ada fala rananala ta ioli 'oka.

8Wasua ma God 'e fatailia sui lo kwaimanaa lia faga, ala talasi maurinaga 'e ta'a 'ua, Jesus Christ 'e mae folosi gia.

9God 'e farada gia lo sulia Jesus Christ 'e mae lo folosi gia. Ala 'e 'urifo, Jesus Christ kae rana gia ka tasa 'ali gia mauri faasia kwaikwaina God.

10'I lao mae, 'i gia malimae God gi, wasua ma 'i talasi 'e, 'e kwaima lo fae gia 'i osiala maenala Wela lia. Ma sulia 'i gia kwaima God gi, 'i lia kae faamauri kwalaimoki aaga 'alia Jesus Christ 'e 'e mauri lou.

11'Eo, ma iko lou ta me 'are mola 'ala 'e gia babalafe sulia. Gia babalafe lou sulia 'are 'e God 'e fulia 'alia Jesus Christ Aofia gia lia 'e olifae gia 'ali gia kwaima failia God.

Adam failia Jesus Christ

12Ioli 'i laola molagali gi li sui gera fuli'aea taunala 'are ta'a gi sulia Adam wale etaeta 'e abulo ta'a. Ma God ka kwatea Adam ka mae sulia 'e abulo ta'a. Ma sulia 'e 'urifo, maena ka dao mae fala ioli gi sui, sulia ioli gi sui gera abulo ta'a.

13Ma 'i lao ala God 'e kwatea taki gi fala Moses, ioli gi iko 'ali gera saiala lia gera abulo ta'a 'utaa 'i maala God.

14Wasua 'ala iko 'ali gera 'oia taki 'e la mae faasia God malaa Adam, ioli gi sui gera mae sulia gera abulo ta'a. Teke me 'are 'ilitoa 'e mamataa 'i matanala Adam failia Jesus Christ lia 'e dao mae 'i burila.

15Rua wale fo gi iko 'ali daro rarada, sulia 'are 'oka 'e Christ 'e taua faga iko 'ali malaa 'are ta'a Adam 'e taua. 'E kwalaimoki ioli afula gera mae 'i dunala abulo ta'ana teke wale fo li. Ma ka kwalaimoki rasua kwaimanaa God, failia kwatena gwaugwau God 'e ba'ela ka tasa lou fala ioli afula gi 'i dunala Jesus Christ ma kwai'ofena lia.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Ma na mamatana lou 'e io 'i matanala kwatena God failia ta'ana Adam 'e fulia. Sulia 'i burila ta'ana Adam, God ka kwatea kwaikwaina. Ma sulia 'are 'oka God 'e kwate gwaugwau ai faga, 'e farada ioli afula gi 'i maala, wasua 'ala gera ka fulia 'are afula ta'a gi.

17'E kwalaimoki ioli gi sui gera mae 'i osiala abulo ta'anala teke wale. Ma ka kwalaimoki rasua lou, ioli gera sakea kwaimanaa God failia kwatena lia 'alia radana li, gera too ala maurina firi ma 'ilitoana 'i osiala Jesus Christ.

18Lia fo, teke wale Adam 'e fulia 'are ta'a, ma God ka kwatea kwaikwaina fala ioli gi sui. Ma ka 'urifo lou, teke wale Jesus 'e taua 'are 'oka, ma ka faradaa ioli gi sui, ma ka kwatea lo maurina firi fada.

19Ma ioli gi sui gera io 'alia abulo ta'ana, sulia suunenenala teke wale. Ma ka 'urifo lou, God 'e faradaa ioli gi 'i maala, sulia ronosulina teke wale li.

20God 'e kwatea taki Moses gi 'ali ioli gi gera saiala 'are afula gera tauda 'e rero gi. Wasua ma talasi ioli gi gera taua 'are afula ta'a gi li, God ka bi fatailia kwaimanaa lia 'e ba'ela ma ka tasa.

21Lia fo, 'i lao 'ua mae, abulo ta'ana 'e 'ilitoa fafia ioli gi fala maena. Ma 'e 'urifo ala talasi 'e, kwai'ofena God 'e 'ilitoa fafia ioli gi 'ali gera ka rada. Ma lia 'e kwate ma gia ka sakea lo maurina firi 'i osiala 'are 'e Jesus Christ Aofia gia 'e taua faga.

Rom 6

Gia mauri faasia ta'ana 'i osiala maenala Jesus Christ

1Ta gia kae ilia ala alaana 'e lau gereda gi? Gia ka galo 'aga ala kwaluke abulo ta'a na, 'ali God ka galo lou 'ala ala fatailianala kwaimanaa lia faga talasi 'e kwailufa 'alia ta'ana gia gi li?

2Iko mola! Talasi malatae wale ta'a 'e dao ka 'asu gia fala abulo ta'ana li, ikoso 'ali gia taua ta 'are, malaa rabe 'are 'e mae lo, ma iko 'ali 'idu talasi gera 'asua.

3'Amu sai sui lo ala me 'are 'e: Talasi gia sisiu abu fala fatailianala 'adona gia failia Jesus Christ, gia 'ado lou failia ala maenala.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4'Eo ala sisiuabunaga, gia mae lo failia Jesus Christ, ma gera ka alomi gia lou failia, 'ali gia kae tatae gia ka io 'alia maurina fa'alu, malaa Jesus Christ lia God Mama 'e taea faasia maena 'alia nanata na lia li.

5'I osiala gia 'ado failia Jesus Christ 'alia maenala, God kae tae gia lou malaa lia ba 'e taea Jesus Christ.

6Ma gia sai lo ala lia maurina ba gia 'i lao, 'e mae lo failia Jesus Christ ala 'ai rara folo, 'ali falafala 'ualo ta'a gia gi gera ka fulu, ma ta'ana iko 'ali 'ilitoa lo fafi gia.

7Gia saiai ta'ana iko 'ali too ala ta nanatana fafia ioli mae.

8Ma sulia gia mae lo failia Jesus Christ, gia fakwalaimokia gia kae mauri lou failia.

9Gia saiai maena iko 'ali too lo ala ta nanatana fafia Christ. Christ 'e mae ma ka tatae lou fala maurina, ma 'ato 'ali mae faeburi lou. Maena iko 'ali 'ilitoa fafia.

10'E mae ala teke me talasi mola 'ali liufia ta'ana, ma talasi 'e lia 'e mauri lo fala fa'ilitoanala God.

11Ma ka 'urifo lou, 'amu ka malata malaa 'amu mae lo fala nanatanala ta'ana ma ikoso 'ali 'amu abulo ta'a. Ma 'amu ka mauri lo fala fa'ilitoanala God 'alia Jesus Christ.

12Lia fo, ikoso 'ali 'amu ala'alia abulo ta'ana ka 'ilitoa fafia rabemiu 'ali ikoso 'ali 'amu donaa kwaiogalina ta'a gi.

13Ma ikoso 'ali 'amu ala'alia ta lifi ala rabemiu fala ta'ana, 'ali 'amu ka taua 'alia 'are ta'a gi. Wasua ma 'amu ka kwate 'amiu talamiu fala God, malaa ioli God 'e taeda faasia maena fala mauri fa'alu na li, ma 'amu ka kwatea lo rabemiu failia maurinamiu sui fala God, 'ali 'amu ka taua 'alia 'are rada gi.

14Lia fo, ikoso 'ali 'amu ala'alia abulo ta'ana ka 'ilitoa fafi 'amiu, sulia iko 'ali 'amu io 'i malula taki gi, wasua ma 'amu io lo 'i malula kwaimanaa God.

Ioli galo ulafu gera taua 'are 'e fababalafea God

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15'Uri'e ma gia kae dau 'aga ala abulo ta'ana, sulia iko 'ali gia io 'i malula taki gi, ma gia io lo 'i malula kwaimanaa God? 'E iko tara'osi!

16Ma 'amu sai sui lo ala ite 'e fili 'amiu 'ali 'amu galo 'ala, 'amu ka ronosulia, sulia 'i 'amiu ioli galona lia gi. 'E 'urifo lou, ala 'amu filia ronona sulia abulo ta'ana li, 'amu kae mae. Ma ala 'amu ka filia ronona sulia God, 'amu kae io 'alia radana.

17Lau batafea God! Wasua 'ala 'i lao 'amu ronosulia abulo ta'ana, talasi 'e 'amu rono sui lo sulia falalauna kwalaimoki 'e God 'e kwatea famiu.

18Lia fo, God ka lufa 'amiu faasia nanatana ala ta'ana li, ma 'amu ka rau lo 'alia ioli galona God gi 'ali 'amu ka taua lo 'are rada gi.

19Lau sae 'urifo 'alia tarifulaana sulia ioli galo gi failia ioli ba'ela gi, sulia 'e talawarau 'ali 'amu ka malinailia. Ala talasi ba 'e sui lo mae, 'amu kwate 'amiu sui fala abulo ta'ana. 'Amu ka fulia 'are ta'a gi famiu kwailiu 'alia rabemiu ma kwaluke 'are ta'a. Ma talasi 'e, 'amu ka kwate tefau 'amiu sui lo fala God 'ali 'amu ka taua lo 'are rada gi.

20Ala talasi ta'ana 'e 'ilitoa fafi 'amiu, iko 'ali 'amu malata 'abero mola fala taunala 'are rada gi.

21Iko 'ali 'amu sakea ta 'are 'oka faasia abulo ta'ana ba 'amu faeburi lo 'alida gi. Ma talasi 'e, 'amu mau sulia abulo ta'ana fo 'amu tauda 'i lao gi. Ioli gera abulo ta'a 'urifo gi gerakae mae.

22Wasua ma ala talasi 'e, God 'e lufa 'amiu faasia abulo ta'ana, ma 'i 'amiu ioli galona God gi lo. Ma sulia 'amu 'urifo, 'oilakina famiu sulia 'amu ronosulia kwaiogalina God, ma 'amu ka sakea lo maurina firi.

23Sulia abulo ta'ana 'e kwatea maena, wasua ma kwatena 'e God 'e kwate gwaugwau ai lia lo maurina firi 'alia Jesus Christ Aofia gia.

Rom 7

Iko 'ali gia io 'i malula taki faasia Moses gi

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Nali asigu ala Jesus Christ, lau saiai 'amu saiala taki gi. Totolia 'amu ka saiai, wale 'e io mola 'i malula taki ala talasi 'e mauri.

[2]Ka 'urifo lou fala geli 'e wateu lo. Talasi arai lia 'e mauri 'ua, taki 'e ilia 'i lia iko 'ali totolia 'ali ka wateu lou fala ta wale mamata. Wasua ma, ala arai lia ka mae, lia ka bi sakwadola faasia taki ala ara araina li, ma ka totolia ka wateu lou.

[3]'Urifo ma, ala wateu ka io failia ta wale mamata ala talasi arai lia 'e mauri 'ua, wateu fo gera soia 'alia wateu 'usulabata. Ma ala arai lia 'e mae lo, ma 'i lia ka io sakwadola lo faasia taki ala ara arainali ma ka wateu lou fala na wale, ikoso gera soia 'alia wateu 'usulabata.

[4]Alae iolifuta lau 'e 'urifo lou fagaulu. Sulia talasi Jesus Christ 'e mae, malaa 'i gia wasua gia mae lou. 'I dunala gia mae, gia sakwadola lo faasia taki Moses gi. 'Urifo ka talawarau fala God ka 'ado ruru amiu failia na wale lou lia Jesus. Ala talasi 'e, 'i gia ioli Jesus Christ gi lia God 'e taea faasia maena, 'ali gia fa'ilitoa God 'alia io radana.

[5]Ala talasi gia rono ronosulia kwaiogalina ta'a gia gi li, gia oga rasua lou taunala 'are 'e abu ala taki gi li. Ma 'i osiala gia taua lo 'are ta'a 'urifo gi, gia totolia lo maena firi.

[6]Wasua ma ala talasi 'e, gia sakwadola lo faasia taki ba 'e firifiri fafi gia 'i lao mae, sulia maurina gia gi 'i lao gera mae lo. Ma talasi 'e, gia galo lo fala God, ma gia ka la lo sulia tala fa'alu ala ronona sulia kwaiogalina Aloe 'are Abu li. Ma iko 'ali gia la lo sulia tala 'ualo ala taki Moses 'e gereda gi.

Taki God gi gera fatailia ta'ana gia gi

[7]'Uri'e ma gia ilia taki 'e ta'a? Iko! Taki iko 'ali ta'a, sulia taki 'e kwatea ma laka saiala taa ta'ana. Ala taki iko 'ali sae 'uri 'e, “Ikoso oga 'are ta ioli,” ikoso lau sai mola ala lia kwaiogalina 'urifo 'e ta'a.

[8]Ma talasi taki 'e ilia fagu lia kwaiogalina 'urifo 'e ta'a, laka kwalaa folosia taki 'e ilia lau rero, 'urifo laka sili rasua lo ala 'are ioli mamata gi li. Ala iko mola

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta taki bolosia abulo ta'ana, 'urilali kwaiogalina fala kwalana bolosia taki li ikoso nanata.

9Ala ionagu 'ua mae, talasi lau raria 'ua taki gi li, iko 'ali lau daria mola ta me 'are fali fa'eke lau. Wasua ma talasi lau daria 'are kwalaimoki ala taki 'e 'uri 'e, “Ikoso oga 'are ta ioli,” lia 'e kwatea ma laka bi saiai 'i lau wale abulo ta'a, ma laka totolia lo maena firi.

10Taki gi God 'e kwateda 'ali gera fatailia tala rada fala iona sulia, lia 'e fatailia lau totolia lo maena firi.

11Ta'ana 'e kotofi lau 'alia taki gi. Kwaiogalina ta'a lau gi 'e sakea taki 'oka 'e, ma ka loko kwaikwaina fagu fala maena.

12'Urifo taki Moses gi 'e abu, ka rada, ma ka 'oka rasua.

13'Uri'e ma taki 'oka 'e gi gera kwatea ma laka mae? 'E iko! Abulo ta'ana lou 'ala 'e kwatea ma laka mae. Liola God sulia taki, lia ta'anala ta'ana gia gi kae fatae. 'I osiala ta'ana gia gi, gia bulusia taki 'oka God 'alia 'are God kae loko kwaikwaina 'alia faga. 'Urifo 'i osiala taki, ta'anala ta'ana gia gi kae fatae.

14Gia saiala taki 'e la mae faasia Aloe 'are Abu God. Ma 'i lau wale mola 'ala. Ma lau malaa mola ioli ta'ana 'e 'ilitoa fafi lau.

15Iko 'ali lau malinae 'oka agu 'i talagu, sulia lau oga rasua ala taunala 'are rada gi, ma iko 'ali lau tauda mola. Wasua, lau taua 'agua 'are fo lau malimae ali gi.

16Ma 'i osiala lau taua mola 'are iko 'ali lau oga taunali gi, ka fatailia lau alafafia taki God 'e 'oka.

17Sulia me 'are fo, lau saiai, iko lou 'i lau 'e lau taua 'are ta'a gi, wasua ma ta'ana 'e io 'ala aagu.

18Lau saiai 'okana iko 'ali io agu 'i laola malatae wale ta'a lau gi. Sulia 'e iko 'ali talawarau fagu fala taunala 'are 'oka gi, wasua 'ala laka oga 'agua taunali.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Ma iko 'ali lau taua mola 'are 'oka 'e lau oga taunali gi, ma iko 'ali lau mano mola faasia taunala 'are ta'a 'e iko 'ali lau oga taunali gi.

20Ma ala laka taua lo 'are 'e iko 'ali lau oga taunali gi, 'urila iko lou 'i lau lau tauda. Wasua ma ta'ana 'e 'e io 'i laola rabegu 'ala 'e taua.

21Lakae oli lou ala me 'are 'e lau daria 'e 'uri 'e: Talasi laka oga taunala 'are 'oka li, ta'ana 'i rabegu ka lui lau.

22Maurinagu 'e oga rasua taunala taki God gi.

23Wasua ma ta'ana 'i rabegu 'e kwalaa bolosia 'okana 'i laola maurinagu. Ma ta'ana 'e galo 'i laola rabegu 'e suunae lau fala taunala 'are ta'a gi.

24Kwaimalatai fagu 'i lau ioli ta'a 'uri 'e! Ite kae rana lau 'ali ikoso lau ronosulia ta'ana kae sake lau fala maena li?

25Lau batafea God, sulia lia lo 'e rana lau 'alia Jesus Christ Aofia gia! 'O sai lo ai: 'I laola malatagu, lau oga laka ronosulia taki God, wasua ma 'i osiala malatae wale ta'a lau gi, ta'ana 'e ba'ela fafi lau.

Rom 8

Iona sulia nanatana Aloe 'are Abu li

1God 'e ilia gia rada lo 'i maala sulia gia fakwalaimoki ala Jesus. 'Are la fo, ioli gera io 'ado lo failia Jesus Christ gi, God ikoso suafafida ma ka kwatea ta kwaikwaina fada.

2Gia saiai 'e kwalaimoki, sulia nanatana Aloe 'are Abu 'e kwatea ma gia ka io 'alia maurina fa'alu sulia gia 'ado ruru failia Jesus Christ. Ma 'urifo 'i lia ka lufa gia faasia nanatana ala abulo ta'ana lia 'e ba'ela fafi gia ma ka talai gia fala maena.

3Taki faasia Moses gi, 'ato 'ali gera lufa gia faasia nanatana ala ta'ana failia maena li, sulia kwaiogalina ta'a ala rabe li 'e kwatea ma gia ka watoutou fala dona nala taki fo gi. Wasua ma God 'ala 'e lufa gia faasia nanatana ala ta'ana failia maena. Sulia 'e kwatea lo Wela lia 'ali ka io 'alia rabe malaa wale, wasua

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ma 'e iko 'ali abulo ta'a malaa ioli gi, ma God ka foasina 'alia 'ali ka lafua ta'ana gia gi. God 'e lokokwaikwaina 'urifo fala abulo ta'ana gia gi.

4God 'e tau 'urifo 'ali gia totolia lo laa na sulia 'are rada gi lia taki gi gera ilia gia ka taua. Ma 'e talawarau mola 'ala sulia gia ronosulia Aloe 'are Abu, ma iko 'ali gia ronosulia kwaiogalina ta'a ala rabe li.

5Ma ioli gera la sulia kwaiogalina ta'a ala rabe li, gera malata mola 'ada sulia 'are fala fatolinala kwaiogalina ta'a ala rabe li. Wasua ma ioli Aloe 'are Abu 'e talaida, gera malata mola 'ada sulia taunala kwaiogalina Aloe 'are Abu li.

6Ma ala kwaiogalina ta'a ala rabe 'e talaia ta ioli, 'i lia kae mae. Ma ala Aloe 'are Abu 'e talaia ta ioli, 'i lia kae too ala maurina fa'alu failia aroarona.

7Ma ala kwaiogalina ta'a ala rabe li 'e talaia ta ioli, 'i lia 'e malimae ala God, sulia iko 'ali ronosulia taki God gi, ma 'e iko 'ali 'e totolia fala ronona sulia.

8Ioli gera ronosulia kwaiogalina ta'a ala rabe li, 'e 'ato rasua 'ali gera fababalafea God.

9Wasua ma 'i 'amiu, ikoso 'ali 'amu rono lou sulia kwaiogalina ta'a ala rabe li. Ala Aloe 'are Abu 'e io 'i laola maurinamiu, 'urila 'amu ka ronosulia kwaiogalina lia. Ma ite Alo ala God iko 'ali io 'i laola maurinala, 'i lia iko 'ali ioli Jesus Christ.

10Ma Jesus Christ ka io 'i laola maurinamiu, wasua 'ala rabemiu kae mae 'i osiala abulo ta'ana gi. Ma manomiu 'e mauri, sulia God 'e faa rada 'amiu lo.

11Ma Alo ala God 'e taea Jesus Christ faasia maena li, lia 'e io lo 'i laola maurinamiu. Ma God kae taea lou rabemiu 'alia Aloe 'are Abu 'e io 'i laola maurinamiu.

12'Are la fo alae iolifuta lau, gia too ala teke 'are fala taunai, gia io sulia kwaiogalina Aloe 'are Abu li. Ikoso 'ali gia rono lou sulia kwaiogalina ta'a ala rabega.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Ala 'amu ronosulia kwaiogalina ta'a ala rabe li, 'amu kae fulu. Ma ala 'amu ka ronosulia Aloe 'are Abu 'ali 'amu faeburi 'alia abulona ta'a gi, 'amu kae too ala maurina firi.

14Ma nalife ioli Alo ala God 'e talaida, 'i gera wela God gi.

15Aloe 'are Abu 'e God 'e kwatea famiu, iko 'ali kwate 'amu ka mau 'alia God ka malaa na ioli galona 'e mau 'alia wale ba'ela lia. Wasua ma Aloe 'are Abu 'e kwatea 'i 'amiu wela God gi lo. Lia fo 'e kwatea ka talawarau lo faga 'ali gia soia God 'alia “Mama gia.”

16Alo ala God 'e soi gia 'alia wela God gi, ma gia ka alafafia me 'are fo.

17Ma sulia 'i gia wela lia gi, gia kae sakea lo 'are 'oka 'e tainailida fala wela lia gi li, ka malaa lou 'e kwatea fala Jesus Christ. Gia sakea 'are fo gi, sulia gia 'ado ruru failia Jesus Christ 'alia famalifiina lia, 'ali gia kae 'ado lou failia 'i laola maurina ala 'ilitoana lia li.

'Ilitoana kae dao mae

18Wasua 'ala gia too ala famalifiina gi 'i laola molagali 'e, lau saiai 'ilitoana God kae kwatea faga, 'e ba'ela ka tasa liufia 'atona 'e gia liu 'i laola ala talasi 'e li.

19'Are God 'e raunailida gi sui, gera kwaimamali sui fala talasi God kae fatailia wela lia gi li, ma gera ka oga talasi fo ka dao nainali lo.

20God 'e malata nanata 'ali fala keme talasi dodoko mola 'are 'e raunailida gi sui gera kae mae ma gera kae wa'a. God 'e tau 'urifo iko lou sulia kwaiogalina 'are fo gi li, wasua ma sulia kwaiogalina God 'ala 'i talala. Ma 'are gi sui ka kwaimamali fala

21talasi God kae lufaada faasia maena ma wa'a na li 'ali gera kae io sakwadola tarosi failia wela lia gi.

22Gia saiai fuli lo mae 'ua la la ka dao ala talasi 'e, 'are gi sui mola gera io 'alia famalifiina malaa rabefiina ala talasi geli wela 'e fiia.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23Ma 'i gia 'e gia too ala Aloe 'are Abu God 'e kwatea faga 'ali ka kwate gia ka malata lio 'alaa lia kae kwatea 'are 'oka gi faga, giaka famalifii lou. Gia oga rasua, ma gia ka kwaimamali fala talasi God kae kwatea ma 'i gia wela kwalaimoki lia gi, ma ka kwatea rabe ioli fa'alu gi faga.

24Fuli ala talasi God 'e faamauri gia, gia ka liolio maasia fulinala 'are fo gi. Wasua ma ala gia ka too lo ala ta 'e gia liolio maasia, 'urila malata lio 'alaa na fo iko 'ali kwalaimoki mola. Sulia ikoso ta ioli 'ali malata lio 'alaa mola fala ta 'are 'e too sui lo ai.

25Wasua ma ala gia liolio maasia ta 'are iko 'ali gia too 'ua ai, gia kae kwaimamali maasia 'alia fafutoona.

26Ma 'e 'urifo lou Aloe 'are Abu 'e la lou mae fala rananaga, ala talasi maurinaga 'e watoutou ma gia ka raria gia ka foasi 'utaa ala God ka rana gia. Wasua ma Aloe 'are Abu 'ala 'i talala 'e sugaa God faga 'i laola 'aikaina iko 'ali gia totolia fala ilinali 'alia tali saena gi.

27Ma God lo 'e raemadakwa ala maurinaga sui, lia ka sai lou ala malatala Aloe 'are Abu. Ma malatala Aloe 'are Abu 'e 'uri 'e; 'e sugaa God 'i fuliga ioli lia gi, sulia kwaiogalina God.

28Ma gia saiala me 'are 'e: Ioli gia kwaima ala God gi, God 'e fa'oka gia 'alia 'are ta'a ma 'are 'oka 'e fuli faga gi. 'E tau 'urifo faga, ioli 'e fili gia gi, sulia kwaiogalina lia faga 'e 'urifo.

29Sulia 'e fuli 'ua lo mae, God 'e fili gia, ma ka alu gia 'ali gia malaa Wela lia Jesus, 'ali Jesus lo wale etaeta faga wela lia gi li.

30Faga ioli God 'e fili 'ua lo mae aaga 'ali 'i gia wela lia gi li, 'e soi gia 'i so'ela. Ma 'i gia lo 'e soi gia 'urifo, ka farada gia 'i maala. Ma 'i gia 'e farada gia, ka kwatea 'ilitoana lou faga.

Iko ta 'are 'ali bolosia kwaimanaa God faga

31Ma talasi gia malata sulia 'are fo gi li, gia ka saiai iko ta ioli 'ali totolia 'ali tatae folosi gia, sulia God 'e kwairanai aaga.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32Sulia Wela lia Jesus wasua, iko 'ali 'e dau olifae ala, wasua ma 'e kwatea fala foasina faga. Ma sulia 'e tau 'are 'oka fo faga, 'i lia kae kwatea lou 'are gi sui faga.

33Iko 'ali totolia 'ali ta ioli 'ali suafafi gia ioli 'e God 'e fili gia gi, sulia God 'i talala 'e ilia gia rada lo.

34Ma ikoso ta ioli 'ali loko kwaikwaina faga, sulia Jesus Christ 'e mae lo faga, ma ka tatae lou, ma ala talasi 'e, 'e gwauru 'i gula aolo ala God, ma ka aniulu 'ali God ka rana gia.

35Ma sulia 'e 'urifo, iko mola ta 'are 'ali saiala lafunaga faasia kwaimanaa Jesus Christ faga. Wasua 'ala gia ka io 'alia 'atona ba'ela, ma ioli gi gera ka fulia 'are ta'a faga, ma gia ka fiolo, ma gia ka siofa, ma gera ka rauni gia, ka 'ato 'ali gera lafu gia faasia kwaimanaa Jesus Christ faga.

36Sulia Geregerena Abu ba 'e ilia, “Ala talasi gi sui, gera tau fala rauni namami, sulia 'ami la suli'o. 'Ami malaa lo sipsip gera rerei 'alia fala rauninai.”

37Wasua 'ala gia ka io 'i laola 'atona ba'ela 'urifo, gia saiai gia kae liufia, sulia Jesus Christ 'e kwaima aaga.

38Lau saiai iko ta 'are 'ali totolia fala lafunaga faasia kwaimanaa ba'ela lia faga. Wasua ala talasi gia mauri 'ua, 'o ma ala talasi gia kae mae, gia sakea kwaimanaa lia. Iko ta eniselo, 'o ma ta aloe 'are ta'a, 'o ma ta nanatana 'ali gera lafua kwaimanaa Jesus Christ faasi gia. Ma ka 'ato lou fala ta 'are ala talasi 'e, 'o ma ala talasi la lia 'ua mae 'ali lafu gia faasia kwaimanaa lia faga.

39Iko ta 'are lou 'i laola molagali, 'o ma 'i nali, 'o ma ta 'are ala 'are 'e God 'e raunailida gi 'ali totolia lafunala kwaimanaa lia. 'E 'ato rasua gera ka lafu gia faasia kwaimanaa God faga lia 'e fatailia faga 'alia Jesus Christ Aofia gia.

Rom 9

God 'e filia ioli 'i Jiu gi wasua ma gera barasi'alia Jesus

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1Ma teke me 'are lau oga laka ilia famiu, ma 'e kwalaimoki rasua. 'Ato 'ali lau kotofi 'amiu, sulia 'i lau waleli galona Jesus Christ. Ma laka saiala alaana 'e lakae ilia famiu 'e kwalaimoki, sulia Aloe 'are Abu 'e talaia malatagu.

2Me 'are 'e la kae ilia 'e 'uri 'e, lau kwaimalatai rasua ala talasi gi sui, sulia ioli 'i Jiu gi lia iko 'ali gera fakwalaimoki ala Jesus Christ.

3'I gera ioli lau gi, sulia 'i lau na wale 'i Jiu lou. Lau oga ala 'e talawarau, lakae kalasu faasia 'ado ruruna lau failia Jesus Christ, ma laka sakea 'agua kwaikwaina olisida.

4Sulia Jiu gi, 'i gera ioli God gi. Ma God ka sakeda 'ali 'i gera wela ranolia lia 'ua lo mae 'i lao, 'ali gera malaa wela lia gi, ma ka fatailia 'ilitoana lia fada. God 'e sae alafuu fada, 'ali kae fa'oka gera. Ma God ka kwatea taki gi fada. Ma gera saiala foasi kwalaimokina ala God. Ma God ka etae alafuu fada.

5Ma kwalofa gera lia wale ba'ela God 'e filida 'ua lo mae gi. Ma Jesus Christ lou, ala talasi 'e futa mae 'ali ka rau 'alia wale li, 'i lia wale 'i Jiu. 'I lia lo God 'e 'ilitoa fafia 'are gi sui. Ma 'e totolia gia ka batafe firi ala! 'Eo kae 'urifo.

6Wasua 'ala ioli 'i Jiu gi gera barasi'alia Christ, God iko 'ali 'oia sae alafuuna lia fada. Sulia iko 'alia Jiu gi sui ioli filia God gi.

7Ma iko 'alia ioli gera futa ala Abraham gi sui wela God gi. Wasua 'ala Abraham ka too ala na wela lou, God 'e sae 'uri 'e fala Abraham, “Wela 'o Aesak mola lau lesia 'alia kwalofa ba lau etae alafuu 'alia famu.”

8Ma 'are fo 'e fatailia faga lia iko 'alia ioli gera futa ala Abraham gi sui 'i gera wela filia God gi. Wasua ma ioli gera futa mae sulia sae alafuuna God gi 'ada 'i gera wela kwalaimoki Abraham gi.

9Sae alafuuna ba God 'e ilia fala Abraham 'e 'uri 'e, “Ala talasi 'olea, lakae oli lou mae 'i soemu, ma Sara wateu 'o kae faafutaa te wela wale.” Ma wela fo lo Aesak.

10Ma iko 'alia 'are fo gi mola. Sulia Aesak failia Rebeka koko 'ualo gia gi, daro too ala 'i'iu wale gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11-12Ma 'i laoala 'ua Rebeka ka bi faafutaa 'i'iu fo gi, God ka sae 'uri 'e fala, “Wela etaeta kae galo fala wela 'i buri.” 'E ilia me 'are fo ka sui bui 'i'iu fo gi daro ka bi futa mae, ma 'i lao ala daro ka bi taua ta 'are 'e 'oka 'o ma ka ta'a. 'E 'urifo sulia God 'e fatailia faga lia 'e filia teke wela sulia liola 'i talala, iko lou sulia galona daro tauda gi.

13Ma God ba 'e ilia 'i laola Geregerena Abu 'uri 'e, “Lau filia Jakob, ma laka barasi 'alia Esau.”

14Ma ala ta ioli ka ilia God iko 'ali rada sulia 'e filia teke wela ma na ai ka iko, saena fo 'e rero rasua.

15Sulia God 'e ili 'ua lo mae ai 'uri 'e fala Moses, “'I lau 'i talagu lakae filia ite ioli lakae kwaiamasi ala. Ma la kae filida sulia kwaiogalina lau mola 'i talagu.”

16Me 'are fo gi gera fatailia, God 'e filia ioli iko lou 'i osiala 'are gera ogada 'o ma gera ka tauda gi, wasua ma God 'e filia ioli gi sulia kwaiamasina lia 'ala 'i talala.

17Ma God ka sae fala walelitalona 'i Ejipt 'i laola Geregerena Abu 'uri 'e, “Lau alu 'o, ko walelitalona 'ali lau fatailia nanata na lau 'alia 'are lakae tauda famu gi, ma 'alia ioli ala falua gi li sui gera kae saiala nanata na lau.”

18Lia fo, God 'e saiai ka kwaiamasi mola ala ite 'e oga, ma ka fanasinasia malatala ioli 'e oga.

Lokokwaikwainala God ma kwaiamasinala

19Mala ta ioli kae sae 'uri 'e, “'Uta 'e God ka ogata'a fala ioli gi sulia malatada 'e nasi, sulia 'e 'ato 'ali gera ka tatae bolosia kwaiogalina God?”

20Ma lakae olisi 'uri 'e ala: 'I gia ioli God 'e raunae gia gi, iko 'ali gia totolia mola fala olisinala God 'urifo! Ma gia malaa dako na ioli 'e raunailia 'alia tofui 'ai li. Dako fo iko 'ali totolia fala soilidina 'uri 'e ala ioli 'e raunailia, “'E 'utaa 'e ko raunae 'uri 'e aagu?”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Ma ioli fo 'e raunailia dako 'alia bobo ai li, 'e too ala nanata na fala tauna sulia kwaiogalina lia 'i talala. 'E saiai ka launia ta ai 'ali ka lio 'oka, ma ta ai ka iko, 'ali ta dako fala atoa 'ilitoa gi, ma ta dako fala talasi gi sui mola 'ala.

22Ma 'e 'urifo lou fala 'are God 'e galofia. God 'e too ala nanatana fali fatailia lokokwaikwainala ma nanatanala, wasua 'e too lou ala nanatana fala fafuna failia ioli gera io 'i maala kwaikwainala gi ma gera ka totolia mola manisina.

23Ma 'e fafu 'urifo 'ali ka fatailia 'are 'ilitoa 'oka 'e taua faga ioli 'e kwaiamasi ka tasa faga gi. Sulia God 'e rerei 'ali gia fala 'adona failia 'i laola 'ilitoana lia.

24Sulia 'i gia lo ioli filia lia gi, iko 'alia ioli faasia Jiu gi li mola 'i talada, wasua ma ai faasia ioli mamata faasia Jiu gi li lou.

25Sulia ioli mamata faasia Jiu gi li, God ba 'e sae 'uri 'e 'i laola Geregerena Abu lia Hosea 'e gerea, “Ioli iko 'alia ioli lau gi li, lakae soida 'alia ioli lau gi. Ma ioli iko 'ali lau kwaima ada gi, lakae soida 'alia ioli kwaima 'oka lau gi.”

26Ma God ka ilia fala Hosea ka gerea lou 'uri 'e, “'Amu ronoa 'i lao lau ilia, “'I 'amiu iko lou ioli lau gi.' Wasua ma talasi 'e gera soi 'amiu 'alia 'i 'amiu wela God mauri li.”

27Ma Aesea ba 'e sae sulia ioli Jiu gi 'uri 'e, “Wasua 'ala ioli 'i Israel gi gera ka afula malaa ole sulia asi li, ke barae ioli mola ada 'e God 'e faamaurida.

28Sulia God kae loko kwaikwaina nainali mola fala ioli gi sui 'i laola molagali.”

29'E malaa lou ba Aesea 'e ilia lou mae 'i lao 'uri 'e, “Ala God nanata rasua ikoso faamauria nali ioli ala kwalofa gia ala talasi kae loko kwaikwaina faga li, ikoso ta ioli Jiu 'ali ma kae mauri mola, malaa lo ioli 'i Sodom failia 'i Gomora gi sui, lia gera mae lo.”

Ioli Jiu gi iko 'ali gera fakwalaimoki

30Ma taa malutala me 'are 'e gi? Gia saiai ioli mamata faasia Jiu gi li, gera daria tala 'ali God ka faradada, wasua 'ala iko 'ali gera maili fala daona tonai. Ma God ka faradada 'alia fitoona gera.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31Wasua ma Jiu gi, lia gera maili nanata 'ali gera rada failia God 'alia ronona sulia taki li, iko 'ali gera daria mola.

32Ma iko 'ali gera totolia mola fala taunai, sulia gera fitoo ala galona 'oka gera gi, ma iko 'ali gera uluna ala fitoona. Gera toli 'urifo, sulia gera fotorae ala te abae fau ba'ela.

33God 'e sae sulia Christ abae fau ba'ela fo 'i laola Geregerena Abu 'uri 'e, “Lio ga, lakae alua te abae fau 'i laola falua 'i Sion. Ma ioli gi gera kae fotorae ai, ma gera kae toli ai. Wasua ma ioli gera fakwalaimoki ala gi, ikoso gera kwaimalatai 'i osiala.”

Rom 10

1Alae iolifuta lau, lau foa ma laka oga rasua ala God 'ali kae faamauria ioli lau 'i Jiu gi.

2Lau saiai ma laka ilia gera galo nanata fala dona nala God. Wasua ma iko 'ali gera sai 'oka ala tala kwalaimoki fala dona nala God.

3Gera raria tala 'e God 'e taua fala faradanala ioli gi 'i maala. Ma gera ka maili 'ada fala faradanada 'i talada 'alia tala gera talae raunailia 'ada. 'Urifo gera ka 'e'ela 'alia tala 'e God 'e taua fala faradanala ioli gi li.

4Ma tala fala faradanala ioli 'alia taki Moses gi li, Jesus Christ 'e faasuia lo, 'ali ioli gera fakwalaimoki ala gi, gera ka rada lo 'i maala God.

God 'e faamauri ioli gera fakwalaimoki ala Jesus gi sui

5Tala fala faradanala ioli 'alia taki li, Moses 'e geregere 'uri 'e sulia, “Ala 'o oga ko daria maurina 'i osiala ronona sulia taki li, ko rono lo sulia 'afutala taki laulau God.”

6Wasua ma tala 'e God 'e taua fala faradanala ioli gi 'i maala, 'i osiala gera fakwalaimoki ala Jesus, iko 'ali 'ato mola fala dona nai. 'I osiala God 'e sae 'uri 'e, “Ikoso sae 'uri 'e famu 'i talamu, ‘Ta ioli kae rae lo 'i nali 'ali ka fasifoa mae Jesus Christ 'i wado.' Ikoso sae 'urifo sulia Jesus 'e sifo ka sui lo mae.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7'O ma ikoso sae 'uri 'e, ‘Ta ioli ka sifo lo 'i laola lifi li maena 'ali ka taea mae Jesus Christ.' Ikoso sae 'urifo sulia Jesus 'e tatae ka sui lo.”

8Maurina 'e la mae 'alia fitoona ala Christ, ma lia lo faronona meulu fatalo 'alia, 'e dao garani 'amiu lo. Geregerena abu 'e ilia, “Faronona God 'e io garani 'o lo, 'i lia lo 'i nidumu ma 'i laola maurinamu.”

9Ala 'amu soia Jesus 'alia Aofia, ma 'amu ka fakwalaimokia lia God 'e taea faasia maena li, God kae faamauri 'amiu.

10Ioli 'e fakwalaimoki ala Jesus 'i laola maurinala 'e rada 'i maala God. Ma ioli 'e ili tafanailia Jesus 'e Aofia, God kae faamauria.

11Malaa ba Geregerena Abu 'e ilia 'uri 'e, “Ioli gera fakwalaimoki ala gi, ikoso gera kwaimalatai 'i osiala.”

12God ikoso olioli 'ala ioli 'i Jiu gi ma ioli mamata faasia Jiu gi li lou, sulia ioli gera fakwalaimoki ala gi sui, gera too mola ala teke Aofia. Ma lia ka fa'oka ioli gera sugaa fala ta kwairanaina gi sui.

13Geregerena Abu ka ilia lou, “God kae faamauria ioli gera soi tonala ratala fala kwairanai na gi sui.”

Ioli Jiu gi ikoso gera koto 'ali ta me 'are fala barasina 'alia Christ

14Mala tali ioli Jiu gera kae sae 'uri 'e, “'Uri'e ma ioli Jiu gi gera kae suga 'utaa ala Aofia fala kwairanaina, ala iko 'ali gera fakwalaimoki ala? Ma gera kae fakwalaimoki 'utaa, ala iko 'ali gera ronoa 'ua faronona? Ma gera kae rono faronona 'utaa, ala iko ta ioli 'ali fatalo 'alia?

15Ma ioli gi gera ka faatalo 'utaa 'alia faronona, ala God iko 'ali kerida fala fatalona li?” God 'e keria wale li lifurono lia gi malaa ba Geregerena Abu 'e ilia, “Talasi nali wale gera dao mae failia Faronona 'Oka li, 'e 'oka rasua!”

16Wasua ma iko 'alia ioli Jiu gi li sui gera fakwalaimoki ala Faronona 'Oka. Sulia Aesea ba 'e sae 'uri 'e fala God, “Aofia, iko 'alia ioli gi sui 'e gera fakwalaimoki ala faronona 'ameulu.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Ma ioli kae fakwalaimoki mola ala 'e ronoa Faronona 'Oka. Ma kae ronoa mola Faronona 'Oka ala ta ioli kae fatalo 'alia Jesus Christ.

18Ma lakae soilidi 'uri 'e: 'E kwalaimoki lia ioli Jiu gi iko 'ali gera ronoa Faronona 'Oka li? Iko mola. Gera ronoa, sulia Geregerena Abu ba 'e sae 'uri 'e, “Linela wale li lifurono God gi 'e talofia 'i laola molagali sui. Ma fatalona 'alia saenala ka dao 'i laola molagali sui.”

19Ma lau soilidi lou 'uri 'e: Ioli Jiu gi, iko 'ali gera sai mola ala faronona fo? Iko mola. Gera saiai, sulia Moses ba 'e gerea saena God 'uri 'e, “Lakae kwatea ma 'i 'amiu ioli Jiu gi 'amu kae 'uga sulia ioli mamata faasia Jiu gi li. Lakae famaurida wasua 'ala 'amu ka ilia iko 'ali gera 'ilitoa mola. Ma lakae taua 'amu kae ogata'a, sulia lau kwaima ala ioli mamataa faasia Jiu gi li lia 'amu fia iko 'ali gera sai sai agu.”

20Ma Aesea ka sae rabetoo 'i lao sulia ioli mamataa faasia Jiu gi li 'uri 'e, “Ioli iko 'ali gera lio 'afi lau gi, gera dari lau. Ma ioli iko 'ali gera soilidi suli lau gi, lau fatae fada 'ali gera saiagu.”

21Ma fala ioli 'i Jiu gi, Aesea ka sae 'uri 'e suli gera, “Tekwa lo mae, laka soida 'ali gera la mae 'i soegu, wasua ma malatada 'e nasi ma gera ka aburono.”

Rom 11

God 'e fatailia kwaiamasina lia fala Jiu gi

1'Uri 'e ma God 'e barasi 'alia ioli lia 'i Jiu gi li? Iko mola! 'I lau talagu wasua wale 'i Jiu lou, sulia 'i lau na wale ala kwalofa Abraham ala fuui wale Benjamin.

2God iko 'ali barasi mola 'alia ioli lia gi lia 'e filida 'ua lo mae ala fulina li. 'Amu saiala 'are ba Geregerena Abu 'e ilia sulia Elaeja, talasi 'e 'ugalia God sulia ioli Jiu gi 'uri 'e,

3“God, gera raunia lo profet 'o gi, ma gera ka tagalailia lo 'erefau li foasina 'o gi. Ma talifili lau lo 'e lau ore, ma gera kae tau lou fala rauninagu.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Ma God ka olisi 'uri 'e ala, “Iko 'alia talifili 'o mola 'e 'o io. Lau too ala fiu to'oli ioli Jiu gi 'i talagu lia iko 'ali gera foasia Baal god kotokoto.”

5Ma 'e 'urifo lou ala talasi 'e, sulia barae ioli Jiu gi mola gera fakwalaimoki. Ma God 'e filida sulia kwai'ofena lia.

6'E filida sulia kwai'ofena lia, iko lou sulia tali 'are gera tauda. Ala God 'e filia ioli sulia 'are ioli fo 'e taua, 'urilali ma filifilina God iko 'ali la sulia kwai'ofena lia.

7Ma sulia 'e 'urifo, ioli afula Jiu gi li iko 'ali gera daria mola radana 'e gera lio 'afia. Talifilia barae ioli ada God 'e filida mola gera daria. Ma nali ioli ada, gera barasi 'alia fafuronosinala God.

8Malaa ba Geregerena Abu 'e ilia, “God 'e kwatea ma malatada ka nasi ma iko 'ali gera saiala ta gi 'e gera lesia ma ta gi gera ronoda, la la ka dao 'i tara'ela wasua.”

9David ka sae 'uri 'e 'i laola Geregerena Abu, “Ala 'alia gera ka babalafe ma gera ka ele 'ada ala fanana gera gi. Alua gera ka fitoo ala 'oilakina 'o, ma gera ka kwele talasi koe kwaida, malaa ioli gera toli 'i laola itoito li.

10Lau foa 'ali maada ka koro 'ali ikoso gera lio. Ma laka foa 'ali gera ka liu ala 'atona afula sulia atoa firi.”

11'Eo, Jiu gi gera fotorae sulia iko 'ali gera fakwalaimoki ala Jesus Christ. Wasua ma ikoso 'ali 'amu fia mola 'uria ikoso gera oli mae fala fakwalaimokina. Ioli mamata faasia Jiu gi li gera too lou ala maurina fa'alu faasia God, 'i fofola abulo ta'ana Jiu gi li. 'Are fo 'e 'urifo 'ali ioli Jiu gi gera ka kwaifi fala sakenala maurina fa'alu fo.

12Ma ala ioli mamata faasia Jiu gi li God 'e fa'oka gera sulia Jiu gi gera barasi 'alia kwatena God 'alia maurina li, 'urifo 'o malata sulia fa'okana God kae taua ala ioli sui kae bi tasa lou talasi Jiu gi gera kae sakea kwatena fo li. Sulia abulo ta'ana Jiu gi li, God 'e kwatea 'are 'oka afula faga sui ioli 'i laola molagali li. Ma sulia gera 'e'ela 'alia Jesus Christ, God ka fa'oka 'ala ioli mamata faasia

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jiu gi li. Ma talasi Jiu afula gi gera kae fakwalaimoki ala, God kae fa'oka gia kae tasa lou.

God 'e famauria ioli mamataa faasia Jiu gi li

13Lakae alaa famiu ioli mamataa faasia Jiu gi li. 'I lau wale li lifurono fala ioli mamataa faasia Jiu gi li, ma lau babalafe rasua sulia galona lau fala fatalona 'alia Faronona 'Oka famiu.

14Ala laka alaa suli 'i 'amiu, malatala Jiu gi kae kwaifi sulia 'are 'amu too ai. 'Urifo, lakae ranada 'ali gera ka too lou ala maurina fa'alu.

15Talasi God 'e malimae ala Jiu gi li, ka olisia ioli mamata faasia Jiu gi li faasia malimae lia gi gera ka rau 'alia kwaima lia gi. Ma talasi God kae kwaloa lou Jiu gi li, 'e malaa 'e taea ioli mae gi faasia maena, ma kae fa'oka ba'ela ala ioli lia gi sui.

16Ma ala nisinisi berete etaeta ala tofui berete li, gera kwatea fala God, 'urila tofui berete la laulau 'are God lou. Ma ala kalokalola 'ai gera kwatea fala God, 'urila rarae 'are gi lou.

17Ma Jiu gi, gera malaa na 'ai God 'e fasia. Ma nali rarae 'are ala 'ai fo, God 'e 'oida. Ma famiu ioli mamata faasia Jiu gi li, 'amu malaa rarae 'ai kwasi God 'e sakea ma ka fararatai 'amiu ala lifi la 'e 'oia rarae 'are gi faasia. Ma ka 'urifo lou ala talasi 'e, sulia God 'e fa'oka 'amiu ka malaa lou 'e fa'oka Jiu gi 'ua lo mae.

18Ma ikoso 'ali 'amu fia 'uri 'amu 'ilitoa ka tasa liufia Jiu gi lia 'e gera malaa rarae 'ai fo God 'e 'oida gi li, sulia 'i 'amiu rarae 'are gi mola, ma maurinala rarae 'ai gi 'e la mola mae faasia kalokalola 'ai. Ma maurinala kalokalola 'ai iko 'ali la mae faasia rarae 'are gi.

19Mala 'e talawarau fala tali ioli mamata faasia Jiu gi 'ali gera sae 'uri 'e, “God 'e lafua lo Jiu gi 'ali 'ami ka dedefulida.”

20'E kwalaimoki, 'amu dedefulida. God 'e lafua ioli Jiu gi sulia iko 'ali gera fakwalaimoki. Ma 'i dunala me 'are fo, 'e alu ma 'amu ka dedefulida sulia 'amu

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

fakwalaimoki. Ma liafo 'e iko 'ali 'oka 'ali 'amu ka soi lafe amiu 'i talamiu 'i fofola me 'are fo, wasua ma 'amu ka mau 'alia God.

21Sulia ala God 'e kwatea kwaikwaina fala Jiu gera malaa rarae 'are kwalaimoki gi li, 'i lia kae kwatea lou kwaikwaina famiu lia 'e 'amu malaa rarae 'are faasia 'ai mamata gi li, ala 'amu 'e'ela 'alia.

22Dunala 'are 'e, gia saiala kwai'ofena God failia kwaikwaina lia. 'E kwatea lo kwaikwaina fala nalife ioli iko 'ali gera fakwalaimoki ala. Ma ka kwai'ofe amiu, ala 'amu ka galo ala fakwalaimoki nala. Ma ala iko 'ali 'amu fakwalaimoki, kae tofu sigirae lou amiu.

23Ma ala ioli Jiu gi gera ka faeburi 'alia abu fakwalaimokina gera gi, God kae olifailida fala lifi gera io io mae ai. Sulia God 'e saiai ka taua mola 'ala me 'are fo.

24Ma 'i 'amiu ioli mamata faasia Jiu gi li, 'i 'amiu iko lou rarae 'are kwalaimoki faasia 'ai God 'e fasia. Sulia 'amu la mae faasia 'ai kwasi, ma God ka 'oi 'amiu, ma ka fararatai 'ali 'amiu mola ala 'ai fo 'e fasia. Ma ala 'e talawarau fala God 'ali fararatai 'amiu ala 'ai lia, 'e talawarau rasua lou 'ali God kae olifailia Jiu gi fala 'ai 'e 'oida mae faasia.

God kae faamauria ioli Jiu gi

25'Eo alae iolifuta lau, lau oga 'amu ka saiala 'are God iko 'ali fatailia 'i lao. Lakae fadaa famiu 'ali ikoso 'amu soi lafe amiu 'i talamiu. Afulanala ioli Jiu gi, gera barasi 'alia fafuronosinala Faronona 'Oka. Wasua ma abu fakwalaimoki na gera kae io la la ka dao ala talasi ioli mamata faasia Jiu gi lia God 'e filida, gera fakwalaimoki sui ala.

26Talasi fo bui, God ka bi faamauria ioli Jiu gi sui. Ka malaa lo Geregerena Abu ba 'e ilia, “Wale Faamauri kae la mae faasia Sion, ma kae lafua lo abulo ta'ana gi faasia fuui wale 'i Israel.

27Ma lakae falalamaa sae alafuuna lau failida, sulia lau lafua lo abulo ta'ana gera gi.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28Ma Jiu gera barasi 'alia Faronona 'Oka li, 'i gera lo malimae God gi. Ma sulia
'are fo lo 'i 'amiu ioli mamata faasia Jiu gi li 'amu ka ronoa lo Faronona 'Oka
'e. Sui ka 'urifo wasua 'ala, God 'e kwaima ada, sulia 'e filida lo, sulia sae
alafuuna lia 'ua lo mae fala koko 'ualo gera gi.

29Sulia God ikoso olisia malatala sulia ioli 'e filida ma ka fa'okada gi.

30Ala talasi ba 'e sui, 'i 'amiu ioli mamataa faasia Jiu gi li, iko 'ali 'amu rono
rono mola sulia God. Wasua ma ala talasi 'e, 'amu sakea lo kwaiamasina God,
sulia ioli Jiu gi iko 'ali gera ronosulia God.

31Ma 'urifo lou, ioli Jiu gi gera aburono ala God, 'ali God ka fatailia lou
kwaiamasina lia fada. 'E tau 'urifo, sulia 'e fatailia kwaiamasina lia famiu.

32Ioli gi sui gera suunene ala God, 'are fo 'e kwatea ma ka lesida ka malaa ioli
gera io 'i laola raraa fala maasinala kwaikwainada. 'E tau 'urifo 'ali fatailia
kwaiamasina lia fada sui.

Baatafea God

33God 'oka ka tasa gia too ala! Kwai'ofena lia 'e ba'ela rasua! Liotoo ma sai
arena lia ka ba'ela rasua! Iko ta ioli 'ali saiala tolinina God failia falafala lia
gi.

34'E malaa lia ba Geregerena Abu 'e ilia, “Iko ta ioli 'ali saiala malatala God,
ma iko ta ioli 'ali totolia fala rananala God 'alia malatana lia.

35Ma iko ta ioli 'ali totolia fala kwatenala ta 'are fala God 'ali God kae duua
lou fala.”

36Sulia God 'e raunailia 'are gi sui, ma 'are gi sui gera io 'alia nanatana lia ma
gera ka io fala. Alua gia batafea God io firi! 'Eo kae 'urifo.

Rom 12

Galona fala God

1Liafo, alae iolifuta lau, sulia kwaiamasi na God faga 'e ba'ela rasua, lau suga
'amiu, 'ali 'amu ka kwatea lo maurinamiu sui fala God malaa na foasina.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Foasina fo 'e mauri, ma ka abu, ma God ka babalafe fafia. Sulia lia lo falafala kwalaimoki fala foasinala God.

[2]Ma ikoso 'ali 'amu tau sulia falafala ta'a 'i laola molagali 'e li. Wasua ma 'amu ka ala 'alia God ka olisia lo maurinamiu 'alia fafa'alu nala malatana 'amiu gi, 'ali 'amu saiala ta God 'e oga 'ali 'amu taua. 'Amu ka saiala ta 'e 'oka, ma ta kae fababalafea God, ma ta 'e rada.

[3]God 'e fa'oka lau 'ali 'i lau na wale li lifurono fala, 'ali lau ilia famiu sui: Ikoso 'ali 'amu malata lafu 'amiu 'i talamiu. Wasua ma 'amu ka malata rada suli ionamiu sulia fitoona God 'e kwatea famiu.

[4]Gia saiala rabe ioli 'e too ala gula tootoo afula gi. Ma gula tootoo fo gi gera too ala me galona mamata gi sui.

[5]Ma 'e 'urifo lou ala rabela Jesus Christ. 'I gia gula tootoo gi ala 'i rabela. Ma gia too ala galona tootoo gi. 'Urifo gia ka galo lo fala rananaga 'i matanaga.

[6]Ma gia too ala nanatana mamata lia God 'e kwatea faga 'alia kwaimanaa lia. Ma ta ioli aaga, ala God 'e kwatea nanatana fala fatalona 'alia Faronona lia li, 'urila 'i lia ka sae lo sulia fitoona God 'e kwatea fala.

[7]Ma ta ioli lou, ala God 'e kwatea nanatana fala kwairanaina, alua 'i lia ka kwairanai lo ala ioli gi. Ma ta ioli lou, ala God ka kwatea nanatana fala falalaunala ioli gi, alua ka faalalau lo.

[8]Ma ta ioli lou, ala God ka kwatea nanatana fala raefalenala ioli gi, 'i lia ka taua lo. Ma ta ioli lou, ala God ka kwatea nanatana fala kwate arena fala ioli gi, ko kwate afula ai. Ma ta ioli lou, ala God ka kwatea nanatana fala fainaonao na, 'o galo nanata 'i maala ioli gi. Ma ta ioli lou, ala God ka kwatea nanatana fala gwafenala ioli gi, 'i lia ka taua failia rabe saola na.

[9]Ma kwaimanaa 'e gia too ai fala ioli gi li, ka kwalaimoki, ma ikoso 'ali gia bakwala. 'Amu malimae ala ta'ana, ma 'amu ka dau nasi ala 'are 'e 'oka.

[10]'Amu kwaima amiu 'i safitamiu, sulia 'i 'amiu barae waasila ala Jesus Christ. Ma 'amu ka soi ba'ela amiu 'i safitamiu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11'Amu galo nanata, ma ikoso 'ali 'amu 'e'ela. 'Amu ka galo nanata fala Aofia.

12'Amu babalafe sulia fitoona 'amiu gi. Ma 'amu ka fafu talasi 'amu dao tonala 'atona gi li. Ma 'amu ka foa ala talasi gi sui.

13Ma 'amu ka daorailia 'are 'amiu gi 'i safitamiu failia iolifuta 'amiu ala Jesus Christ lia gera siofa gi. Ma 'amu ka kwaloa ioli dao gi, 'ali gera ka io 'i laola luma 'amiu gi.

14Ma ioli gera malakwaita amiu gi, 'amu foa 'ali God kae fa'oka gera. 'Amu foa 'ali God ka fa'oka gera, ma ikoso 'ali 'amu 'uasida.

15'Amu babalafe failia ioli gi talasi gera babalafe, ma 'amu ka kwaimalatai failida ala talasi gera kae kwaimalatai.

16'Amu io kwaima failia ioli gi sui. Ikoso 'ali 'amu naunau, wasua ma 'amu ka taua galona la ioli gi iko 'ali gera malata ba'ela ai. Ma ikoso 'ali 'amu fia 'uria 'amu liotoo rasua.

17Ala ta ioli 'e taua ta 'are ta'a famiu, ikoso 'ali 'amu olisia lou 'alia ta 'are ta'a. 'Amu mailia fala taunala taa ioli gi sui gera malata sulia 'e 'oka.

18'Amu taua 'are 'e talawarau famiu 'ali 'amu ka io kwaima failia ioli sui.

19Alae kwaima lau ala ta ioli ka taua ta 'are ta'a amiu, ikoso 'ali 'amu duua 'alia ta 'are ta'a. Ala'alia God 'ala kae kwaida 'alia ogata'ana lia. Sulia Geregerena Abu ba 'e ilia 'uri 'e, “God 'e sae 'uri 'e, “'I lau lo lakae duua, ma lakae olisia 'are gi.' ”

20Ma 'amu ronosulia Geregerena Abu ba 'e ilia, “Ala malimae 'o 'e fiolo, 'o ranolia. Ma ala 'e siligou, ko kwatea kwai fala 'ali gou. Sulia ala 'o tau 'urifo fala, 'i lia kae mau rasua sulia 'are ta'a 'e tauda amu gi.”

21Ma ikoso 'ali 'amu ala'alia ta'ana ka liufi 'amiu. Wasua ma 'amu ka liufia ta'ana 'alia tau 'okana 'amiu gi.

Rom 13

Ronosulia gafmane

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1Ronosulia gafmane, sulia 'ilitoana gera 'e fuli mae faasia God, ma God ka ala'alida fala talai namiu.

2Ma ioli ka tau fala urana bolosia gafmane, 'e ura bolosia lou ta gi God 'e alua. Ma ta ioli 'e tau 'urifo, kae sakea kwaikwaina.

3Ioli gera taua 'are 'oka gi li, ikoso gera mau 'alia gafmane. Ioli gera taua 'are rero gi li, 'i gera 'ada gera kae mau 'alia gafmane. Ma ala 'amu oga ikoso 'ali 'amu mau 'alia gafmane, 'urila 'amu ka io rada, 'ali gera batafe 'amiu.

4Sulia 'i gera lo ioli galona God gi fala rananamiu. Ma ala 'amu taua 'are rero gi, 'amu ka mau 'alida, sulia gera too ala nanata na fala kwaikwaina. Sulia 'i gera ioli galona God gi fala kwatenala kwaikwaina fala ioli tau 'arenala 'e ta'a.

5Sulia 'e 'urifo, 'amu ka ronosulia gafmane, sulia 'e rada fala taunai, ma 'ali ikoso gera kwai 'amiu.

6Dunala 'are fo gi lou, 'amu ka folia takisi, sulia wale ba'ela gi gera galo fala God, ma gera ka galo nanata fala rananala ioli gi.

7'Amu ka folia takisi ma 'are gi sui lia taki 'amiu 'e ilia. Ma 'amu ka soi ba'ela ala wale ba'ela gi sui.

'Amu ka taua galona 'oka gi famiu 'i safitamiu

8Ala 'amu sake lana ala ta 'are ala ta ioli, 'amu ka duua nainali lo. Ma te 'are 'e totolia 'amu ka taua lo, 'amu ka io li kwaima amiu 'i safitamiu. Ma ta ioli mola 'ala 'e kwaima 'urifo, 'i lia 'e rono sulia taki God gi.

9Sulia taki ba 'e sae 'uri 'e, “Ikoso tau ta'a, ikoso raunia ta ioli, ikoso beli, ikoso silia 'are tali ioli gi.” Taki fo gi failia taki gi sui lou, gera 'ado mola ala teke taki ba 'e sae 'uri 'e, “'O kwaima ala ioli gi sui ka malaa lou lia 'o kwaima amu 'i talamu.”

10Sulia ala 'amu kwaima ala ta ioli, ikoso 'ali 'amu saiala taunala ta 'are ta'a fala. Lia fo, ala 'amu kwaima, 'amu ka ronosulia taki gi sui.

11'Amu tau 'urifo, sulia 'amu sai lo ala talasi Jesus Christ kae dao mae fala faamauri naga, 'e garani rasua lo ka liufia talasi ba gia etae fakwalaimoki ai.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Lia fo, 'amu rerei fala kwalonala Jesus Christ, ma ikoso 'ali 'amu malaa ioli gera mo'osu mola 'ada gi.

12'Eo, 'e boni ka tekwa lo, ma atoa fala famauri namiu 'e garani lo mae. Lia fo, gia ka mano faasia abulona ta'a gi malaa ioli gera fuli 'are 'i laola boni li. Ma galona 'oka gia gi ka malaa lo 'are li kwalaa gia gi fala kwalaana failia ta'ana li.

13'E totolia abulonaga ka rada, malaa ioli gera io 'i laola madakwana ala atoa li. Ikoso 'ali 'amu goufia kwai li lulumuina li, ma nonena 'alia wae na ta'a gi li, ikoso 'ali 'amu tau ta'a, ma ikoso 'ali 'amu malaa kui laelae gi, ikoso 'ali 'amu kwalaa, ma ikoso 'ali 'amu 'uga.

14Wasua ma 'amu ka io malaa Aofia Jesus Christ, ma ikoso 'ali 'amu malata fala fababalafenala kwaiogalina ta'a ala rabemiu gi.

Rom 14

Ikoso 'ali 'amu lokokwaikwaina fala walefae 'amiu gi

1'Amu kwaloa ioli fakwalaimoki fitoona gera gi iko 'ali nanata. Ma ikoso 'ali 'amu olisusu failida sulia malata gera gi.

2Ma nali ioli fitoona gera gi 'e nanata gera saiai gera ka 'ania mola 'ada fana mamata kwailiu gi sui. Wasua ma nali ioli fitoona gera 'e watoutou, gera fia 'uria 'e abu fala 'aninala filisila 'are mauri gi.

3Ma ioli gera saiai gera ka 'ania kwaluke fana li, ikoso gera malata ta'a sulia ioli iko 'ali gera 'ania filisila 'are mauri li. Ka 'urifo lou, ioli iko 'ali 'ania filisila 'are mauri li, ikoso sae fafuta'a ioli gera saiai gera ka 'ania kwaluke fana li. Sulia 'i gera sui ioli God 'e ala lo fafida gi.

4Iko 'ali rada 'ali gia sae fafuta'a ioli galona God. Sulia God lo wale ba'ela lia, 'i lia mola 'e saiai kae ilia ala galonala 'e ta'a 'o ma ka 'oka. Ma galonala kae 'oka, sulia Aofia 'e saiai kae ranaa.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Ma 'e 'urifo lou, nali ioli gera ilia teke atoa 'e 'ilitoa ka tasa liufia na atoa mamata. Ma nali ioli gera ka ilia atoa gi sui gera rada mola 'ada. 'E 'oka sui fada 'ali gera ka ronosulia ta gi gera saiai 'e rada.

6Ma ioli 'e malata ba'ela ala na fe atoa, ka taua lo fala fa'ilitoanala Aofia. Ma ioli 'e saiai ka 'ania ta fana, ka taua fala fa'ilitoanala Aofia, sulia 'e tanoa God fala fana fo. Ma ioli 'e barasi 'alia 'aninala filisila 'are mauri li, ka tau 'urifo fala fa'ilitoanala Aofia, ma ka tanoa God.

7Sulia iko ta ioli 'ali mauri mola fala 'i lia talala, ma iko ta ioli 'ali mae fala 'i lia talala.

8Sulia ala gia mauri, gia mauri fala Aofia. Ma ala gia mae, gia mae fala Aofia. Lia fo, wasua gia ka mauri 'o ma gia ka mae, 'i gia 'are Aofia gi lo.

9Sulia Jesus Christ 'e mae, ma ka tatae lo fala maurina 'ali ka 'ilitoa fala ioli mauri gi failia ioli mae gi lou.

10Ma 'i 'amiu lia iko 'ali 'amu saiala 'aninala filisila 'are mauri li, 'amu ka io faasia sae fafuta'anala iolifuta 'amiu gi. Ma 'i 'amiu lia 'amu 'ania kwaluke fana li, 'amu ka io faasia soi fafinala iolifuta 'amiu gi. Sulia 'i gia sui gia kae ura 'i maala God fala loko kwaikwaina faga.

11Sulia Geregerena Abu ba 'e sae 'uri 'e, “God 'e sae 'uri 'e, ‘'E kwalaimoki 'i lau lo God mauri. Ma ka kwalaimoki lou 'uri'e, ioli gi sui gera kae boururu 'i maagu, ma gera kae ilia 'i lau God.' ”

12Lia fo, gia saiai gia kae faronoa sui God 'alia 'are gia tauda gi sui.

Ikoso 'ali 'amu fareroa ioli futa 'amiu gi

13Ikoso 'ali gia sae fafuta'a gia lou 'i safitaga. Ma 'e 'oka 'ali gia ka mano faasia taunala 'are kae taua maurinala ta iolifuta gia ka fotorae.

14Sulia 'adona lau failia Aofia Jesus, lau sai 'oka ai iko ta fana 'ali fatasua ta ioli 'i maala God. Ala ta ioli 'e fia nali fana 'e tasu ala ka 'ania, 'urilali 'e rero 'ali 'e 'ania.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Ma ala ta iolifuta amiu malatala 'e ta'a fafia me 'are 'amu 'ania, 'urifo ma iko
'ali 'amu fatailia mola kwaimanaa 'amiu fala. Ikoso 'ali 'amu alua fana 'amu
'ania ka fafuta'a ioli Jesus Christ 'e mae folosia.

16Ikoso 'ali 'amu taua ta 'are 'amu ilia 'uri 'e 'oka ma ta iolifuta 'amiu ka
kwaimalatai 'i fofola, 'ali ioli gi gera kae soi ta'a amiu fafia.

17Talasi God 'e ba'ela fafi gia, 'are 'ilitoa iko lou sulia 'are gia 'ania 'o ma 'are
gia goufia. Wasua ma, 'are 'e 'ilitoa lo, gia ka taua 'are rada fala ioli gi, ma gia
ka io 'alia aroarona failia ioli gi, ma gia ka io 'alia babalafe na Aloe 'are Abu
'e kwatea fagaa.

18Ma ala ta ioli 'e galo fala Jesus Christ 'urifo, God 'e babalafe fafia, ma ioli
mamata gi wasua gera ka aala lou fafia.

19Lia fo, gia ka tau fala taunala 'are 'e kwatea aroarona ma fanasinala fitoona
ioli tootoo gia 'i safitaga gi.

20Ikoso 'ali 'amu tagalailia galona God 'e taua 'i laola maurinala ta ioli, 'i osiala
'o 'ania tame fana 'o fia 'uri 'e abu. Wasua 'ala fana gi sui gera 'oka fala 'aninai,
'e ta'a rasua ala fana 'amu 'ania, 'e fareroa ta iolifuta 'amiu.

21'Urifo 'e 'oka ala ikoso 'ali 'amu 'ania filisila ta 'are mauri, ma ikoso 'ali 'amu
goufia ta kwai nanata kae falulumui 'amiu, ma ikoso 'ali 'amu taua ta 'are lou
kae talaia iolifuta 'amiu gi gera ka liu rero.

22Ma malamalatana 'amiu sulia fana ioli gi gera ilia 'e abu, 'i lia me 'are 'i
safitamiu mola failia God. 'Oilakina fala ioli 'e taua 'are 'e saiai 'e rada, ma
malatala iko 'ali kwaia.

23Wasua ma ala ioli manola 'e ruarua sulia ta 'e abu 'i maala God fala 'aninai,
ma ka 'ania me 'are fo, 'e taua me 'are rero, sulia ioli fo iko 'ali ronosulia me
'are 'e malata sulia 'e rada. Sulia ala gia taua ta 'are gia malata ruarua ai 'uri
'e 'oka 'i maala God, 'urila 'are fo 'e ta'a.

Rom 15

Fababalafea ioli mamata gi, iko lou 'i gia talaga

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1'I gia ioli fitoona gia gi 'e nanata, 'e totolia gia ka fafu failia ioli fitoona gera gi 'e watoutou. Ma ikoso 'ali gia malata mola sulia 'i gia talaga.

2Ma 'e totolia gia ka fababalafea iolifuta gia gi 'ali ka 'oka fada, 'ali gia ka fananata fitoona gera gi.

3Jesus Christ iko 'ali taua lou 'are fala fababalafenala 'i talala gi. Sulia Geregerena Abu ba 'e ilia, “God, soi ta'ana gera taua amu 'e fafuta'a lau lou.”

4'Are gera gerea 'i laola Geregerena Abu gi li sui, gera gerea fala faalalaunaga. Geregerena Abu 'e rana gia fala fafuna, ma ka raefale gia. Ma 'are fo gi 'e kwatea ma gia ka malata lio 'alaa ala God 'e falalamaa etae alafuuna lia gi faga.

5Lau foa 'ali God lia kalokalola fafuna failia raefalena, ka kwatea ma 'amu ka io 'alia teke malata mola malaa Jesus Christ.

6'Urifo 'amu ka too ala teke lioe wale ma teke saena, 'amu ka fa'ilitoa God Mama Jesus Christ Aofia gia.

7'Amu ka kwalo 'amiu 'i safitamiu ka malaa Jesus Christ 'e kwalo 'amiu lou. Ala 'amu tau 'urifo, ioli gi gera kae batafea God.

8Laka ilia famiu, Jesus Christ 'e la mae 'i laola molagali 'ali ranaa Jiu gi, 'ali ma ka fatailia sae alafuuna God fala koko 'ualo gera gi li kae fuli kwalaimoki.

9Ma 'e la lou mae ka kwatea ioli mamataa faasia Jiu gi li gera ka saiala batafenala God fala kwaiamasina lia. Malaa ba Geregerena Abu 'e ilia, “Ala talasi lau io failia ioli mamataa faasia Jiu gi li, lau batafe 'o, ma laka soi'oka amu 'alia fe nuu gi.”

10Ma Geregerena Abu ka sae lou 'uri 'e, “'I 'amiu ioli mamataa faasia Jiu gi li, 'amu babalafe failia ioli God 'i Jiu gi!”

11Ma Geregerena Abu ka sae lou 'uri 'e, “'I 'amiu ioli mamataa faasia Jiu gi li, 'amu batafea God, ma ioli gi sui, 'amu ka batafea!”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Ma ala na Geregerena Abu lou, Aesea 'e sae 'uri 'e, “Teke wale ala kwalofa Jesi kae la mae, ma 'i lia kae 'ilitoa fafia ioli mamataa faasia Jiu gi li, ma gera kae fitoo ala.”

13Ma lau foa 'ali God 'e 'e kwate gia ka too ala fitoona li, ka fababalafe 'amiu, ma ka kwatea aroarona famiu sulia fitoona 'amiu ala, 'ali fitoona 'amiu kae bulao 'alia nanatana Aloe 'are Abu li.

Fofola ta 'e Paul ka geregere rabetoo

14Alae iolifuta lau, lau sai 'oka ala abulona 'amiu 'e 'oka rasua, ma 'amu ka sai 'are, ma 'amu ka totolia falalaunamiu 'i safitamiu.

15Wasua ka 'urifo 'ala, 'i laola geregerena 'e, lau sae madakwa sulia nali 'are lau oga lakae faamalata oli lou amiu 'alida. Lau sae rabetoo sulia God 'e fili lau 'alia kwai'ofena lia,

16ma ka kwatea 'i lau wale galona Jesus Christ 'i safitala ioli mamataa faasia Jiu gi li. Lau galo malaa na fata abu 'alia fatalona 'alia Faronona 'Oka faasia God, 'ali ioli mamataa faasia Jiu gi li gera kae malaa na foasina God 'e babalafe fafia, ma Aloe 'are Abu ka fafa'alu gera.

17Ma ala 'adona lau failia Jesus Christ, lau soi lafe ala galona lau fala God.

18Lau sae mola sulia ta gi Jesus Christ 'e taua 'ali lau fala talainala ioli mamataa faasia Jiu gi li fala ronona sulia God. Gera ronosulia God sulia gera ronoa saena lau gi, ma gera ka lesia 'are lau tauda gi.

19Ma laka fulia 'are mama'ala gi ma 'are li 'aferona 'alida gi 'alia nanata na ala Aloe 'are Abu God li. 'Urifo, lau fuli'aea galona lau 'i Jerusalem, ma laka la kwailiu ala lifi gi la la ka dao 'i Ilirikum. Ma 'i talasi 'e, lau faatalo 'alia Faronona 'Oka sulia Jesus Christ ka sui lo ala lifi fo gi.

20'I fe wasua 'ala lau la ai, lau 'idufae tau 'uri 'e: Lakae faatalo 'alia Faronona 'Oka ala mae falua 'e iko 'ali gera rono 'ua sulia Jesus Christ gi, 'ali ikoso lau malaa na wale raunailia te luma 'i fofola ageage na wale mamata 'e alua.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Malaa ba Geregerena Abu 'e ilia sulia Christ, “Ioli iko 'ali gera rono 'ua sulia, gera kae lesia, ma gera ka saiai.”

Paul 'e la fala 'i Rom

22Ma 'i osiala lau 'abero sulia fatalona 'urifo 'i laola falua mamata gi li, lia 'e bolosia ikoso 'ali lau la ko 'ali lau dao 'i soemiu.

23Ma ala talasi 'e, lau fasuia lo galona lau gi 'i lifi'e 'i laola mae falua 'e gi. Ma sulia barae fe nali lo 'e lau oga laa na ko 'i soemiu,

24ma 'i talasi 'e lau malata lo 'ali lakae la ko 'i soemiu, talasi lakae la fala 'i Spein. Lia 'e laka malata too 'ali lau dao ko 'i soemiu, laka ke babalafe ga fae 'amiu ka sui, lau oga 'amu ka kwairanai agu ala laa na lau fala 'i Spein.

25Wasua ma 'i laoala laka la fala 'i Spein, lakae la ga fala 'i Jerusalem fala rananala ioli God gi 'i lififo.

26Sulia ioli fakwalaimoki gi 'i Masedonia ma 'i Gris, gera malataia 'e 'oka fala kwate batana fala rananala ioli fakwalaimoki gera dalaa ma gera ka io 'i Jerusalem gi.

27Ma lioe wale fo me 'are gera 'i talada. Ka 'urifo wasua, 'e rada 'ali gera ranada. Sulia Jiu gi gera tolini kwailiu ala Faronona 'Oka failia ioli mamata faasia Jiu gi li, ma ka 'oka fala ioli mamataa faasia Jiu gi li, 'ali gera ka tolinia too 'arena gera gi failia Jiu gi.

28Ma talasi lakae faasuia lo galona fala kwatenala bata 'e gera logosia fada ka sui, laka la fala 'i Spein, ma lakae dao 'i soemiu ala laa nagu.

29Talasi lakae dao mae 'i soemiu, lau saiai Jesus Christ kae fa'oka 'amiu 'i osiagu.

30Alae iolifuta lau, sulia Aofia gia Jesus Christ, ma 'alia kwaimanaa 'e Aloe 'are Abu 'e kwatea faga, lau suga 'amiu 'amu ka foa nanata fae lau, 'ali God ka rana lau.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31'Amu foa 'ali God ka rana lau 'ali ioli 'i Judea iko 'ali gera fakwalaimoki gi, ikoso 'ali gera faamalifii lau. Ma 'amu ka foa lou 'ali ioli God 'i Jerusalem gi gera ka babalafe failia bata 'e lakae kwatea fala rananada.

32'Urifo, ala kwaiogalina God, ala talasi laka faasuia lo galona lau 'i Jerusalem, lakae la mae 'i soemiu failia babalafena ba'ela, ma lakae mamalo 'oka fae 'amiu.

33Lau foa 'ali God 'e 'e kwatea aroarona faga, kae io fae 'amiu sui. 'Eo ka 'urifo.

Rom 16

Paul 'e sae 'oka fala nali ioli fakwalaimoki 'i Rom

1Lau oga laka soi lafea gelifae gia Fibi lia 'e galo fala ioli fakwalaimoki gi 'i Kenkrae.

2Ala talasi kae dao mae 'i soemiu, 'amu ka kwaloa sulia fitoona lia ala Aofia, sulia 'e totolia ioli God gi gera ka tau 'urifo. Ma 'amu ka ranaa 'alia ta 'are 'e oga, sulia 'i lia 'e ranaa lou ioli afula gi ma 'i lau lou.

3Ma lau kwatea soi lafena fala Akuila failia Prisila lia daro galo fae lau fala Jesus Christ.

4Ala talasi daro rana lau, garani gera ka raunidaroa. Ma sulia me 'are fo, lau tafedaroa rasua. Ma iko lou talifili lau, ma ioli mamata faasia Jiu gi li sui lia 'e gera fakwalaimoki lou, gera tafedaroa lou.

5Lau kwatea lou soi lafena fala ioli gera fakwalaimoki, ma gera ka logo 'i laola luma daroa fala foasinala God. Ma lau kwatea lou soi lafena fala Epaenetus, kwaima 'oka lau. Lia lo wale etaeta 'e fakwalaimoki ala Jesus Christ 'i Asia.

6Ma lau kwatea lou soi lafena fala Mary, geli ba 'e galo nanata famiu.

7Ma soi lafena lou fala Andronikus, ma Junias, rua wale Jiu gi malaa lou 'i lau lia daro io io fae lau 'i laola raraa. Ma 'i daroa rua wale daro etae fakwalaimoki ala Jesus Christ 'i lao agu gi. Ma wale li lifurono gi, gera sai 'oka lou adaroa.

8Soi lafena lau fala Ampilatus, kwaima 'oka lau 'alia fitoona 'ameroa ala Aofia.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Soi lafena lou fala Urbanus, wale galo fae lau fala Jesus Christ. Ma soi lafena lou fala Stakis, wale kwaima 'oka lau.

10Ma soi lafena fala Apeles, wale 'oka Jesus Christ 'e alafafia. Ma soi lafe na fala Aristobulus failia iona lia.

11Ma soi lafena fala Herodion, na wale Jiu malaa lou 'i lau. Ma soi lafena lou fala ioli gera fakwalaimoki 'i laola luma Narsisus gi.

12Soi lafena lau gi fala Trifaena failia Trifosa, lia daro galo nanata fala Aofia. Ma soi lafena lou fala kwaima lau Persis, geli 'e galo marabe fala Aofia.

13Lau kwatea soi lafena lau gi fala Rufus, wale 'e galo 'oka fala Aofia. Ma soi lafena lou fala teite Rufus, lia 'e rana 'oka agu malaa lo na wela lia.

14Soi lafena lau gi fala Asinkritus, Flegon, Hermes, Patrobas, Hermas, ma ioli gera fakwalaimoki ma gera ka io failida gi sui.

15Soi lafena gi fala Filologus, ma Julia, ma Nereus failia gelifae lia, ma fala Olimpas failia ioli God gera io failida gi sui.

16Ma ala talasi 'amu ka leesi 'amiu kwailiu, 'amu ka fatailia kwaimanaa 'amiu famiu 'i safitamiu. Ioli fakwalaimoki Jesus Christ gi sui 'i lifi'e gera kwatea ko soi lafena gera gi famiu.

Fabasuna sulia iona 'oka fala ioli fakwalaimoki gi li

17Alae iolifuta lau laka ilia famiu, 'amu ka madafi 'amiu faasia ioli gera kwate ma 'amu ka kwalaa gi, ma gera kwate ma nali ioli gera ka bulusi faasia Christ. Gera falalau 'alia 'are 'e la mamata faasia falalauna kwalaimoki 'e 'amu fakwalaimoki ai. 'Amu io tatau faasida.

18Sulia ioli gera tau 'urifo gi, iko 'ali gera galo mola fala Jesus Christ Aofia gia, wasua ma gera galo mola 'ada sulia lioda 'i talada. 'Alia saena 'oka gera gi failia saena kwaigwafena gera gi, gera kotofia ioli iko 'ali gera sai 'are 'ua gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Wasua ma ioli gi sui gera rono ala lia 'amu ronosulia Christ. Ma laka babalafe rasua suli 'amiu. Lau oga 'amu ka liotoo sulia ta 'e 'oka, ma 'amu ka io faasia 'are ta'a gi.

20'Urifo God 'e lia lo kalokalola aroarona gia li, kae nainali ka taua ma 'amu kae liufia Saetan. Lau foa 'ali Aofia gia Jesus ka 'itoli kwai'ofe 'amiu.

21Ma Timoti, wale 'e galo fae lau, 'e kwatea lou ko soi lafena lia gi famiu. Ma Lusius, Jason, ma Sosipater, wale Jiu gi malaa lou 'i lau, gera kwatea lou soi lafena gera gi famiu.

22Ma 'i lau Tertius, wale lau ranaa Paul fala gerenala saena 'e gi li, lau kwatea ko soi lafena lau famiu sulia fitoona gia ala Jesus Christ.

23-24Gaeas ka kwatea ko soi lafena lia gi. Lau io failia 'i lifi'e, failia ioli fakwalaimoki gera logo lou 'i luma ala gi. Ma Erastus, wale 'e lio sulia bata 'i laola mae falua ba'ela 'e li, failia walefae gia Kuartus, daro kwatea soi lafena daroa gi lou famiu.

Foana fafu'isi 'alia batafena

25Gia soi 'ilitoa ala God, sulia 'e saiala fananata namiu 'alia Faronona 'Oka 'e lau fatalo 'alia. Faronona 'e 'e la sulia Jesus Christ. Sulia talasi tekwa 'ua lo mae God iko 'ali fatae madakwa ala Faronona 'Oka 'e.

26Wasua ma ala talasi 'e, 'e fatailia lo Faronona 'Oka. Profet gi gera geregere sulia Faronona 'Oka 'e. Ma God 'e mauri firi, 'e keri 'ameulu ka tagalailia Faronona 'Oka 'e fala ioli ala falua gi li sui, 'ali ioli gi sui, gera ka fakwalaimoki ala, ma gera ka rono lou sulia.

27God talifilia mola 'e liotoo ala 'are gi sui, gia batafea 'alia Jesus Christ io firi. 'Eo ka 'urifo.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1 Korint

1 Korint 1

1Geregerena 'e, 'e la mae faasi 'i lau Paul failia walefae gia Sosetenes. God 'e
fili lau 'alia kwaiogalina lia 'ali 'i lau na wale li lifurono Jesus Christ.

2Mera geregere ko famiu ioli 'e 'amu fakwalaimoki ala Jesus, ma 'amu ka io 'i
laola falua 'i Korint gi. God 'e fili 'amiu, ma ka faabu 'amiu ioli lia gi, sulia
'adona 'amiu failia Jesus Christ. God 'e fili 'amiu failia ioli ala falua gi sui lia
'e gera foasia Jesus Christ, lia Aofia gera, failia Aofia gia lou.

3Lau foa 'ali God Mama gia failia Aofia Jesus Christ kae kwai'ofe amiu ma kae
kwatea aroarona famiu.

Gia too ala 'oilakina gi 'i osiala Christ.

4Lau batafea God suli atoa gi 'i osiamiu, sulia kwai'ofena 'e fatailia famiu 'alia
Jesus Christ.

5God 'e kwatea 'are 'oka afula gi famiu, sulia 'amu io raratai failia Jesus Christ.
'Urifo 'amu sai 'oka ala 'are afula gi sulia Jesus Christ, ma 'amu ka fatalo 'oka
lou sulia.

6'Are 'oka 'e gi 'e kwateda famiu, 'e fatailia famiu lia 'e fafaronona 'e 'ami
farono 'amiu 'alia sulia Christ 'e kwalaimoki.

7Ma sulia 'e 'urifo, 'amu sakea lo 'are 'oka gi sui faasia God, ala talasi 'amu
faimaasi fala fe atoa Aofia gia Jesus Christ kae oli lou mae ai.

8'I lia kae fananata 'amiu la la ka dao ala atoa fafu'isi, 'ali ikoso ta 'are ta'a 'ali
io amiu ala fe atoa fo kae oli mae ai.

9Gia fitoo ala God kae tau 'urifo famiu, sulia 'e fili gia 'ali gia io kwaima failia
Jesus Christ Wela lia ma Aofia gia.

Ketana 'i safitala logonae ioli fakwalaimoki gi li

10Alae waasila lau, lau suga 'amiu 'alia nanatana ala Jesus Christ Aofia gia,
'amu ka mano faasia kwalaana fae 'amiu kwailiu 'i safitamiu, 'ali ikoso ta

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ketana 'i safitamiu. Ma 'e 'oka 'ali malatana 'amiu gi failia kwaiogalina 'amiu gi ka alua teke me 'are.

11Lau ilia me 'are 'e, sulia nali ioli faasia kwalofa Kloe gera farono lau 'alia 'uria 'amu too ala olisusuna gi fae 'amiu kwailiu 'i safitamiu.

12Ma nali ioli amiu gera sae 'uri 'e, "'I lau wale li galona Paul." Ma na ioli ka ilia, "'I lau wale li galona Apolos." Ma na ioli lou ka ilia, "'I lau wale li galona Peter." Ma na ioli lou ka ilia, "'I lau wale li galona Jesus Christ."

13Me 'are ta'a rasua fo, suli dunala 'amu tolinia Jesus Christ 'alia logona mamata gi. Iko lou 'i lau Paul ba lau mae famiu ala 'ai rara folo! Ma iko 'ali 'amu sisiu abu 'alia ratagu 'ali 'i 'amiu wale li galona lau gi!

14Lau batafea God, sulia talifilia Krispus ma Gaeas mola lau fasiuabuda.

15Lia fo, ikoso ta ioli 'ali ilia 'e sisiu abu 'alia ratagu 'ali ma ka rau 'alia wale li galona lau.

16(Lau fasiuabua lou Stafanas failia lumae ioli lia, ma iko 'ali lau malata tonala ta ioli lou lau fasiuabua.)

17Sulia Jesus Christ iko 'ali keri lau mae fala fasiuabunala ioli gi. 'E keri lau mae 'ala 'ali lau faatalo 'alia Faronona 'Oka. Ma ikoso 'ali lau sae 'alia liotoo 'i molagali li, tauma tali ioli gera bi fakwalaimoki sulia saena 'oka lau gi mola ma iko lou sulia kwalaimokina ala maenala Jesus Christ ala 'ai rara folo li.

Maenala Jesus 'e fatailia nanatana failia liotoo God

18Ala talasi nali ioli gera ronoa faronona sulia maenala Jesus Christ ala 'ai rara folo li, gera fia 'uria faronona fo 'are gwaugwau mola 'ala. Ma ioli fo gi, God kae kwatea kwaikwaina fada. Wasua ma 'i gia, ioli 'e God 'e famauri gia gi, gia saiala faronona fo lia lo nanatana God fala famurinala ioli gi li.

19Sulia God 'e ilia 'i laola Geregerena Abu 'uri 'e, "Nali ioli 'i lifila gera ilia 'uri gera liotoo ma gera ka too ala lioe wale rada gi. Wasua ma lakae fatailia lia 'e iko 'ali gera liotoo mola, ma lakae fatailia nai 'are na gera gi kae sui."

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Lia fo, gia saiala liotoo ioli Grik gi li, failia liotoo ioli Jiu gi li, failia liotoo ioli alaa 'oka gi li, gera kae dalafa mola 'ada. God 'e fatailia liotoo ioli li 'e kwekwe'ela.

[21]God 'e liotoo rasua. Lia fo kwate ma ka 'ato fala ioli gi 'ali ikoso gera saiala God 'alia liotoo gera 'i talada. God 'e oga famurinala ioli gera fakwalaimoki ala faronona 'e 'ami fatalo 'alia, wasua ioli afula gi gera ka ilia faronona fo 'e kwekwe'ela.

[22]Ma Jiu gi, gera oga 'ali gera lesia 'are mama'ala gi sui bui gera ka bi fakwalaimoki. Ma ioli 'i Grik gi, gera oga rononala alaana liotoo gi sui bui gera ka bi fakwalaimoki.

[23]Wasua ma 'i 'ameulu meulu fatalo 'alia Jesus Christ failia maenala ala 'ai rara folo. Ma Jiu gi gera 'e'ela 'alia faronona fo. Ma ioli Grik gi, gera ilia faronona fo saena kwekwe'ela mola 'ala.

[24]Wasua ma fala ioli 'e God 'e filida lo gi, ala Jiu gi, ma ioli mamata faasia Jiu gi li lou, faronona fo sulia Jesus Christ 'e fatailia nanatana God failia liotoo God.

[25]Wasua 'ala ioli afula gera ka ilia liotoo God 'are kwekwe'ela mola 'ala, liotoo God 'e tasa liufia liotoo ioli li. Ma wasua ioli afula gera ka ilia nanatana God 'are wawade mola, nanatana God, nanata 'e tasa liufia nanatana ioli li.

[26]Alae waasila lau, ikoso 'ali 'amu bulono 'alia iona ba 'amu io mae 'alia 'i lao 'ua ala talasi ba God 'e soi 'amiu fala fakwalaimokina li. Sulia 'i maala ioli gi, barae ioli mola amiu gera too ala liotoo, failia 'ilitoana. Ma barae ioli mola amiu gera la mae faasia fuui ioli 'ilitoa gi.

[27]Wasua ka 'urifo, God 'e fili 'amiu ioli 'e gera ilia 'amu kwekwe'ela gi, 'ali kae fa maua ioli liotoo gi. Ma ka fili 'amiu ioli 'e gera ilia 'amu watoutou gi, 'ali kae fa maua ioli 'ilitoa gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28Ma God ka fili 'amiu ioli 'e iko 'ali gera soi ba'ela amiu ma gera ka barasi 'ali 'amiu gi, ma gera ka ilia 'i 'amiu me 'are gwaugwau mola 'ali gi, 'ali kae fafuta'a 'are 'e gera ilia 'alia 'are 'ilitoa gi li.

29Ma sulia 'e 'urifo, iko ta ioli 'ali saiai ka 'aurae sulia 'i lia talala 'i maala God.

30God lo 'e alua gia ka io raratai failia Jesus Christ, ma God lo ka kwatea liotoo faga 'alia Jesus Christ. Ma God ka fa aolo gia 'alia Jesus Christ. Ma 'alia Jesus Christ lou, God 'e lufa gia, ma ka fa abu gia lo fala 'i talala.

31Ma 'e malaa Geregerena Abu ba 'e ilia, “Ite 'e oga ka sae naunau, 'i lia ka sae naunau 'i osiala 'are Aofia 'e taua.”

1 Korint 2

Paul iko 'ali fatalo 'alia liotoo ala molagali li

1Alae iolifuta, ala talasi ba lau dao mae 'i soemiu fala saena sulia saena God gi famiu li, iko 'ali lau sae 'alia ta saena liotoo malaa ioli sai 'are gi.

2Sulia ala talasi ba lau io fae 'amiu, lau oga mola saena sulia Jesus Christ ma maenala ala 'ai rara folo.

3'Urifo, ala talasi ba lau dao ko 'i soemiu, lau watoutou ma laka lebelebe, sulia lau mau.

4Ma ala talasi lau alaa fae 'amiu, saena lau gi iko 'alia liotoo ala molagali li. Wasua ma lau fatalo 'alia nanatana ala Aloe 'are Abu li.

5'E 'urifo 'ali fakwalaimokina 'amiu ikoso uluna ala liotoo ioli mola 'ala, wasua ma 'amu ka uluna ala nanatana God.

God 'e fatailia loko'arena lia faga 'alia Aloe 'are Abu

6Fala ioli fitoona gera gi 'e nanata lo ala God, lau alaa fada 'alia liotoo. Ma liotoo 'e lau faalalauda 'alia iko lou faasia ioli liotoo ala molagali 'e li, 'o ma ioli 'e gera 'ilitoa fafia molagali 'e li. 'Ilitoana gera gi kae sui.

7Wasua ma falalauna 'e lau sae sulia lia lo nai 'arena God, lia God iko 'ali fatae madakwa ai fala ioli gi 'i lao. Ma 'i lao 'ua ala God kabi raunailia 'are gi, 'e malata lo mae sulia lia kae fulia lioe ioli fo fala fa'okanaga 'i nali.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8Ma ioli 'ilitoa gi ala molagali iko 'ali gera saiala lioe wale fo. Ala gera ka saiai, 'e 'ato gera ka fotoia Aofia 'ilitoa ala 'ai rara folo.

9Sulia Geregerena Abu 'e sae 'uri 'e, "'Are 'e God 'e rerei 'alia fala kwatenai fala ioli gera kwaima ala gi li, iko ta ioli 'ali lio raea, ma iko 'ali rono raea, ma iko ta ioli 'ali malinailia 'are fo."

10Ma God 'e fatailia lioe wale fo faga 'alia Aloe 'are lia, lia 'e saiala 'are gi sui ma malatala God lou.

11Talifilia mola ioli 'i talala 'e saiala ta 'e io 'i laola malatala 'i talala. Ma ka 'urifo lou, Aloe 'are Abu talifilia mola 'e saiala ta 'e io 'i laola malatala God.

12Ma 'i gia ioli fakwalaimoki gi, ikoso 'ali gia malata malaa ioli ta'a 'i laola molagali gi li. Wasua ma Aloe 'are Abu faasia God lia 'e io aaga 'ali gia ka saiala 'are God 'e kwateda faga gi sui.

13'Urifo 'i 'ameulu iko 'ali meulu falalau lou 'alia liotoo ioli li. Wasua ma Aloe 'are Abu 'e rana 'ameulu meulu ka falalau 'alia 'are kwalaimoki gi sulia God fala ioli gera too ala Aloe 'are Abu 'i laola maurinada gi.

14Ma ioli iko 'ali gera too ala Aloe 'are Abu li, 'e 'ato 'ali gera saiala 'are kwalaimoki gi sulia God lia Aloe 'are Abu 'e fatailia. Sulia ioli fo gi gera ilia 'are fo Aloe 'are Abu 'e fatailida gi 'are gwaugwau mola 'ali gi. Iko 'ali gera saiala 'are fo, sulia Aloe 'are Abu lo tara 'e rana gera 'ali gera sai ala 'are kwalaimoki fo.

15Wasua ma ioli 'e too ala Aloe 'are Abu 'i laola maurinala li, 'e totolia saina ala 'are gi sui faasia Aloe 'are Abu. Ma ioli iko 'ali too ala Aloe 'are Abu 'i laola maurinala li, iko 'ali 'e totolia ka malinailia ioli 'e too ala Aloe 'are Abu li.

16Sulia Geregerena Abu ba 'e sae 'uri 'e, "Iko ta ioli 'ali saiala malatala Aofia. Ma iko ta ioli 'ali totolia lou fala falalaunala 'alia ta me 'are." Wasua ma 'i gia lia gia too lo ala Aloe 'are li, gia malinailia malatala Jesus Christ.

1 Korint 3

Ioli 'e too ala Aloe 'are Abu ikoso fulia ta ketana 'i matanala ioli fakwalaimoki gi

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1Alae iolifuta lau, ala talasi ba lau io fae 'amiu, falafala 'amiu gi gera malaa mola falafala ala ioli 'i laola molagali gi li. 'Arelafo, iko 'ali lau falalau 'amiu malaa lau falalau ioli gera too ala Aloe 'are Abu li. 'Amu malaa mola wela gi, sulia fitoona 'amiu ala Jesus Christ iko 'ali nanata 'ua.

2'Urifo lau falalau 'amiu malaa na geli ba 'e fasusua wela wawade lia, ma iko 'ali kwatea 'ua fana nasi fala. Ala talasi fo, 'e 'ato 'ua 'ali 'amu ka saiala falalauna lau gi. Ma ala talasi 'e wasua, iko 'ali 'amu totolia 'ua lou,

3sulia abulona 'amiu gi gera malaa abulona ta'a ioli 'i laola molagali gi li. 'Amu kwaifi, ma 'amu ka alafaitalili fae 'amiu kwailiu 'i safitamiu, 'e fatailia lia kwaiogalina ta'a 'amiu gi mola 'e talai 'amiu. Ma falafala 'amiu gi ka malaa ioli iko 'ali gera too ala Aloe 'are Abu gi li.

4Ma nali ai amiu gera ka sae 'uri 'e, “'I 'ameulu wale li galona Paul gi.” Ma nali ai gera sae 'uri 'e, “'I ameulu wale li galona Apolos gi.” Sae namiu 'e fatae madakwa rasua ala falafala 'amiu gi gera malaa lo ioli iko 'ali gera fakwalaimoki gi.

5'Amu malata ga sulia 'i lau, Paul, failia Apolos. 'I 'ameroa rua wale galona God gi mola fala rananamiu fala fakwalaimokina. Ma mera taua mola galona Aofia 'e kwatea fameroa fala taunali gi.

6Lau malaa wale 'e fasia fufuae 'are gi li. Ma Apolos ka malaa wale 'e kikia kwai fafia fufuae 'are fo lau fasida gi. Ma God 'ala 'e kwatea maurina fala fufuae 'are fo gi, ma ka taua 'are fo gi gera ka bulao mae.

7'Urifo, ioli 'e fasi 'are failia ioli 'e kikia fufuae 'are fo gi 'alia kwai li, iko 'ali daro 'ilitoa mola. God lo 'e 'ilitoa, sulia 'i lia 'e kwatea maurina fala fufuae 'are fo gi 'ali gera bulao.

8Ma ioli 'e fasi 'are failia ioli 'e kikia kwai ala 'ai gi li, daro galo ruru. Ma 'i daroa tootoo rua ioli fo gi, God kae kwaiara daroa fala galona daro tauda gi.

9Lau galo failia Apolos fala God. Ma 'i 'amiu lo, 'amu malaa raku God mera galo 'i laola. Ma 'amu malaa lou luma God.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10-11Ma God ka rana lau sulia lau malaa wale liotoo 'e raunailia luma li. Ma ala talasi lau etae falalau 'amiu, lau alua fe ageage ala luma fo li. Ma talifilia Jesus lo fe ageage ala luma fo li. Ma tali ioli mamata ka raunae 'i fofola ageage fo gi. 'E 'oka fala ite kae galo ala luma fo, 'ali galo 'oka.

12Ta ioli mola 'ala 'e raunae 'i fofola fe ageage fo, 'i lia 'e taua galona 'oka malaa ioli 'e galofia luma 'alia 'are 'oka malaa goulu, ma silva, failia fau folinali ba'ela gi. 'O ma ka taua galona ta'a, malaa wale 'e raunailia luma 'alia 'ai ma rao mola.

13Ma talasi kae dao mae ala fe Atoa Jesus Christ fala lokokwaikwaina li, 'i lia kae mailitonala galona gia gi 'alia dunaa. Ma ala galona ta ioli 'e 'oka, 'ato 'ali dunaa ka fafuta'a. Ma ala galona ta ioli 'e ta'a, dunaa fo kae fafuta'a sui mola.

14Ma ala dunaa ikoso fafuta'a galogalona ta ioli, 'i lia kae sakea kwaiara 'oka.

15Ma ala dunaa kae fafuta'a galogalona ta ioli, 'i lia ikoso sakea ta kwaiara, wasua ma God kae faamauria. Wasua 'ala kae malaa ioli ba 'e tafi faasia luma 'e 'agofia, ma iko 'ali laua lo ta me 'are.

16Ma 'i 'amiu ioli 'e 'amu fakwalaimoki gi, 'amu saiai lia 'i 'amiu luma abu God, ma Alo ala God ka io 'i laola maurinamiu.

17'Urifo, ala ta ioli ka fafuta'a luma abu God, God wasua kae fafuta'a lia lou. Sulia luma God 'e abu rasua, ma 'i 'amiu lo luma abu God.

Liotoo God 'e 'ado logosia ioli gi ma iko 'ali ketada

18Ikoso 'ali 'amu 'oi 'amiu 'i talamiu. Ala ta ioli amiu 'e fia 'uria 'i lia na ioli liotoo ala malatala ioli, 'e 'oka fala 'ali ka barasi 'alia liotoo la, 'ali ka alua 'i lia ioli liotoo 'i maala God.

19Sulia taa ioli 'i laola molagali gera soia 'alia liotoo, lia me 'are gwaugwau mola 'ala 'i maala God. Sulia Geregerena Abu ba sae 'e 'uri 'e, “Ioli liotoo gi, God 'e fatailia lia malatada 'e rero.”

20Ma na Geregerena Abu ka sae lou 'uri 'e, “Aofia 'e saiai malata ioli liotoo gi li 'are gwaugwau mola 'ali gi.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21'Urifo, ikoso ta ioli amiu 'ali soi lafea 'i lia talala mola, sulia 'amu donaa mola teke wale falalau. Ma 'are gi sui 'are 'amiu gi.

22Ma 'i 'ameulu, Paul, Apolos, ma Peter lou, God 'e alu 'ameulu wale li galona 'amiu gi. Molagali, ma maurina failia maena, ma 'are gera fuli ala talasi 'e gi li, ma ala talasi kae lao mae li, God 'e kwatea 'are fo gi sui lou famiu.

23Ma 'i 'amiu ala Jesus Christ. Ma Jesus Christ ala God.

1 Korint 4

Ioli 'i Korint gi 'e totolia gera ka alafafia falalauna Paul

1Ma fameulu wale 'e 'ami falalau gi, 'amu malata famami malaa ioli galona Jesus Christ gi. God 'e keri 'ameulu fala falalauna 'alia nai 'are na lia iko 'ali fatailia 'i lao.

2God 'e kwatea galona 'e fameulu, ma meulu ka taua lo galona 'oka 'e.

3-4'Uri'e ma galona lau fae 'amiu 'e 'oka? Aofia 'i talala lo kae iro lau ma ka saiai. 'Urifo ta ta wasua 'ala 'i 'amiu 'o ma ta ioli lou ka malata sulia galona lau gi, me 'are la iko 'ali 'ilitoa mola. Iko 'ali lau saiala ta 'are lau taua ka rero, wasua ma iko 'ali fada lou 'uri lau taua mola galona 'oka gi. 'Urifo wasua 'ala Aofia 'ala kae fuunailia.

5'Urifo, ikoso 'ali 'amu ilia ta galona ta ioli 'e taua 'e 'oka 'o ma ka ta'a, 'i laoala talasi Aofia kae oli lou mae ai. Ala talasi fo, 'i lia kae fatailia malatana agwa ioli gi li failia 'are agwa gi sui. Ma talasi fo, God kae tafea ioli gi totolia galonada.

6Alae iolifuta, ala talasi ba lau sae sulia Apolos failia 'i lau, lau oga 'amu ka malinailia saena 'uri 'e, "'Amu ronosulia ta Geregerena Abu 'e ilia." Ma ikoso 'ali 'amu batafea ta ioli falalau 'e 'oka ka liufia ta ai.

7Ma ikoso 'ali 'amu fia 'uri 'amu 'ilitoa ka liufia nali ioli. God 'e kwate gwaugwau ala 'are gi sui famiu lia 'amu too ali. Lia fo, iko 'ali totolia 'ali 'amu sae naunau, sulia God talifilia mola 'e kwatea 'are fo gi famiu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8'Amu malata rero sulia lia 'amu too lo ala 'are 'amu boboo fali gi sui. Ma 'amu ka malata rero lou ala lia 'amu fia 'uria 'amu too lo ala 'are 'oka gi sui. Ma 'amu ka malata rero lou ala lia 'amu fia 'uri 'i 'amiu walelitalona gi, wasua ma 'i 'ameulu wale li lifurono gi iko. Lau oga 'ali talasi fo ka dao lo famiu fala iona 'i laola 'ilitoana 'ali 'i 'ameulu lou meulu ka walelitalona lou fae 'amiu.

9Lau ilia 'are fo, sulia lau fia God 'e alu 'ameulu, wale li lifurono gi, 'ameulu wale mamaea gi, malaa ioli gera loko kwaikwaina lo fala, fala maena li, 'ali ioli gi sui failia eniselo gi lou gera ka lesia maenamami.

10Ma ioli afula gi gera ilia meulu kwekwe'ela mola 'ameulu sulia galona 'ameulu fala Jesus Christ. Ma 'amu ilia 'amu liotoo sulia 'amu fakwalaimoki ala Jesus Christ. Ma gera ilia lou 'uri meulu watoutou. Ma 'amu ilia 'uri 'amu nanata. Ma gera 'e'ela 'ali 'ameulu, wasua ma gera soi ba'ela 'ada amiu.

11Ma 'i 'ameulu 'e, ala talasi 'e wasua, meulu fiolo mola 'ameulu, ma meulu ka siligou mola 'ameulu, ma toro 'ameulu gi ka ta'a, ma gera ka rabusi 'ameulu, ma iko ta luma 'ameulu.

12Ma rabemeulu ka kweo lo sulia galo nanatanameulu. Ala talasi ioli gi gera sae ta'a fameulu, meulu ka sugaa God 'ali fa'oka gera. Ma ala talasi gera fulia 'are ta'a gi ameulu, iko 'ali meulu kwalaa failida.

13Ma ala talasi gera sae fafuta'a 'ameulu, meulu ka olisida 'alia saena 'oka gi. Ma la ka dao mola 'ala ala talasi 'e, ioli afula gi 'i laola molagali gera ilia 'uri meulu malaa tafutafu.

14Iko 'ali lau gerea 'are 'e gi fala fa'ekenamiu, wasua ma lau oga lakae falalau 'amiu. Sulia 'amu malaa wela lau gi lia lau kwaima ada.

15Wasua 'ala ioli afula gi gera ka falalau 'amiu sulia Jesus Christ, teke wale mola 'e malaa mama 'amiu. Sulia lau fatalo 'alia Faronona 'Oka 'ali 'amu ka fakwalaimoki ai, ma 'i lau wale malaa na mama famiu.

16Lau malaa lo mama 'amiu, lau suga 'amiu 'ali 'amu malaa 'i lau ala 'are lau tauda gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Lakae keria ko Timoti 'i soemiu, 'ali 'amu ka io sulia falafala fo. 'I lia 'e malaa wela lau lau kwaima ala, ma ka galo 'oka fala Aofia. Timoti kae rana 'amiu, tauma 'amu bi bulono 'alia falafala rada 'e totolia fala ioli gera fakwalaimoki ala Jesus Christ gi li. Lau ronosulia falafala rada fo, ma laka falalau 'alia 'i safitala ioli fakwalaimoki lau la 'i soeda gi sui.

18Nali ai amiu, gera ilia 'uri ikoso lau la lou mae fala maatoona amiu. Ma gera ka sae faraeda rasua sulida 'i talada.

19Wasua ma, ala Aofia 'e oga, lakae la nainali ko 'i soemiu. Ma talasi lakae dao ko, lakae lesia ala ioli la gera sae faraeda gi gera too ala ta nanatana, ma saenada iko lou saena gwaugwau gi mola.

20Talasi God 'e 'ilitoa fafi gia, 'are 'ilitoa iko lou saena gi, wasua ma nanatana lia.

21Taa 'amu oga? Ala iko 'ali 'amu bulusi faasia abulo ta'ana 'amiu gi, lakae la mae 'i soemiu fala balufinamiu. Wasua ma, ala tau 'are namiu 'e 'oka, daonagu mae 'i soemiu kae 'oka lou, ma lakae fatailia famiu kwaimanaa lau failia kwaigerena lau.

1 Korint 5

Abulo ta'ana 'i safitala ioli fakwalaimoki 'i Korint gi

1Lau rono 'uri teke wale amiu abulonala 'e ta'a rasua. Gera ilia wale fo 'e teo failia teite raberabe lia. Ma ioli iko 'ali gera fakwalaimoki gi wasua, iko 'ali gera alafafia abulona 'urifo.

2Ma 'utaa 'e 'amu ka sae farae 'amiu mola 'amiu, wasua na wale fakwalaimoki 'e tau 'urifo. Ma 'e 'oka 'ali 'amu ka kwaimalatai. Ma ka 'oka lou ala ikoso 'amu alafafia fala iona 'i safitamiu.

3-4Lia 'e lau io tatau faasi 'amiu. Wasua ma 'e malaa mola 'ala 'uri lau io fae 'amiu, sulia malatagu 'e fii rasua suli 'amiu. Ma lau lokokwaikwaina fala wale 'e taua 'are ta'a 'urifo li. Lau totolia lokokwaikwaina fala wale la li sulia nanata

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na lau faasia Aofia gia Jesus. Ala talasi 'amu logo, 'e malaa lau io lou fae 'amiu, ma meulu ka too ala nanatana faasia Aofia gia Jesus.

5Ma 'alia nanatana fo, lau kwate kwaikaena 'amu ka taasi lo 'alia wale la fala Saetan ka fafuta'a rabela, 'ali manola kae mauri faasia kwaikwaina God kae kwatea ala fe Atoa Aofia Jesus kae oli mae ai li.

6Iko 'ali 'amu totolia 'ali 'amu sae naunau! Sulia 'amu saiala alaana ba 'e sae 'uri 'e, “Ke me ist wawade mola 'e saiai ka odea suufau ala berete li sui.” Ma 'e 'urifo lou ta ioli abulonala 'e ta'a saiai kae talaia ioli afula rasua fala laa na sulia.

7Lia fo, 'e 'oka 'ali 'amu ka lafua faasi 'amiu wale ta'a la 'e malaa ist li, 'ali ikoso ta ta'ana 'i safitamiu. Ma ala 'amu ronosulia 'are 'e, 'amu kae malaa berete fa'alu la iko ta ist 'i laola. Ma lau saiai 'amu 'urifo lo. Sulia fanana gia 'e kwaimamali lo, sulia Jesus Christ 'e malaa te kale sipsip gera foasina lo 'alia ala fanana Jiu gera soia 'alia “Daofae Liu na li.”

8Ma sulia 'e 'urifo, ala talasi gia fana ala fanana ala “Daofae Liu na li,” ikoso 'ali gia 'ania berete 'ualo 'e too ala ist ala abulo ta'ana 'i laola li, wasua ma gia 'ania mola berete la iko ta ist ala abulo ta'ana 'i laola, sulia abulonaga 'e rada sui, ma saenaga ka kwalaimoki lou.

9'I laola geregerena ba lau kwatea ko famiu 'i lao, lau ilia ko famiu ikoso 'ali 'amu 'ado failia ioli maurinada 'e io ala tau ta'a na li.

10Ma iko 'ali lau sae sulia ioli iko 'ali gera fakwalaimoki ala God lia maurinada 'e io ala tau ta'a na, 'o ma ioli ma'ali bata, 'o ma ioli belibeli, ma ioli gera foasia lului 'are gi li. Ala gia io 'i laola molagali, 'e 'ato 'ali gia ka io faasia ioli ta'a 'urifo gi.

11Wasua ma, 'are ba lau sae sulia 'e 'uri 'e, ikoso 'ali gia 'ado failia ioli gera ilia gera fakwalaimoki ala Jesus Christ gi, wasua ma maurinada 'e io ala tau ta'a na, ma gera ka ma'ali bata, ma gera ka foasia lului 'are gi, ma gera ka sae ta'a sulia ioli gi, ma gera ka gou babali ala waen, ma gera ka beli. Ikoso 'amu fana failia ioli 'urifo gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12-13Ioli iko 'ali gera fakwalaimoki ala Jesus Christ gi, iko 'ali gia totolia fala lokokwaikwaina fada. God mola kae loko kwaikwaina fada. Wasua ma ala ta ioli agaulu ioli fakwalaimoki gi 'e taua ta 'are ta'a 'urifo, gia totolia lokokwaikwaina fala. Sulia Geregerena Abu ba 'e sae 'uri 'e, “Ala ta ioli ta'a amiu 'e io 'i laola logona 'amiu, 'amu ka tabalia faasia logona fae 'amiu.”

1 Korint 6

Alafaitalilina 'i safitala ioli fakwalaimoki gi li

1Talasi ta ioli amiu 'e alafaitalili failia ta ioli 'e fakwalaimoki lou, iko 'ali 'oka 'ali la 'i so'ela ta wale lokomalata iko 'ali gera fakwalaimoki ala Jesus Christ fala faradanai. Wasua ma 'e 'oka 'ali ka la mola 'i so'ela ioli God gi, 'ali gera ka farada me 'are fo.

2'E totolia 'amu ka saiai lia ioli God gi gera kae lokomalata fala ioli 'i laola molagali gi li. Ma sulia 'amu totolia tauna 'urifo, 'amu sai lou ala faradanala 'are wawade 'i safitamiu ala talasi 'e li.

3'E totolia 'amu ka sai lou ala lia gia kae lokomalata fala eniselo gi li. Lia fo, 'e tasa rasua faga lia gia totolia faradanala 'are wawade gi ala talasi 'e li.

4Ala ta ioli amiu 'e alafaitalili failia ta ioli 'e fakwalaimoki lou, iko 'ali 'oka 'ali 'e sakea 'i so'ela wale iko 'ali fakwalaimoki gi fala faradanai.

5Talasi ta ioli amiu 'e la 'i so'ela ta wale lokomalata 'urifo li, 'e ta'a rasua ma 'e totolia mauna fafia. Lau fia mala nali ioli fakwalaimoki 'i falua 'amiu gera liotoo, ma gera ka sai mola 'ada ala faradanala 'are 'i safitamiu gi.

6Wasua ma 'i 'amiu, talasi ta ioli 'e alafaitalili failia ta ioli lou 'i safitamiu, lia ka la 'i so'ela wale lokomalata iko 'ali fakwalaimoki ala Jesus Christ fala faradanai. Ma me 'are fo iko 'ali 'oka!

7Ma talasi 'amu alafaitalili fae 'amiu kwailiu 'i safitamiu, 'e fatailia lia iko 'ali 'amu rono mola sulia kwaiogalina Jesus Christ. Alafaitalilina 'amu taua 'i maala ioli iko 'ali gera fakwalaimoki gi li, 'e iko 'ali 'oka. 'E ke 'oka ala 'amu

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ka ala'alia walefae 'amiu gi gera ka fulia 'are ta'a gi amiu, ma gera ka sakea 'are 'amiu gi, ma ikoso 'ali 'amu la fala wale lokomalata gi.

8Wasua ma 'i 'amiu ioli fakwalaimoki gi, 'amu tau ta'a famiu kwailiu, ma 'amu ka beli 'amiu kwailiu lo.

'Amu io faasia tau ta'a na

9'Amu saiala ioli 'e taunada 'e ta'a gi, 'ato 'ali gera io 'i laola iona 'e God kae 'ilitoa fafia. Ikoso 'ali 'amu fakwalaimoki ala ta kotona. Ioli gera io 'alia tau ta'a na li, ma ioli gera foasia lului 'are gi li, ma ioli 'usulabata gi, ma wale gera tau ta'a failia wale gi li, ma geli gera tau ta'a lou failia geli gi li,

10ma ioli belibeli gi, ma ioli ma'ali bata gi, ma ioli gera gou babali ala waen li, ma ioli gera alaa ta'a sulia ioli mamata gi li, ma ioli kotokoto gi, ioli fo gi ikoso ta ioli ada 'ali ruu 'i laola iona 'e God kae 'ilitoa fafia.

11Ala talasi ba sui lo ko, nali ioli amiu abulonamiu 'e 'urifo. Wasua ma ala talasi 'e, God 'e kwailufa lo 'alia abulo ta'ana 'amiu gi, ma 'amu ka kwaga lo faasia abulo ta'ana 'amiu gi, ma God ka kwalogae 'amiu lo fala 'i lia talala. Sulia Aofia gia Jesus Christ failia Alo ala God gia daro kwatea 'amu ka rada.

'Amu kwatea rabemiu fala God

12Na ioli amiu 'e sae 'uri 'e, “Lau saiai lakae taua mola 'agua 'are gi sui.” Lakae olisi 'uri 'e ai, “Wasua 'ala ko saiala taunala 'are gi sui, iko 'alia 'are gi sui gera 'oka famu.” 'I lau lou, lau saiai laka taua mola 'agua 'are gi sui. Wasua ma ikoso 'ali lau ala'alia ta 'are ka 'ilitoa fafi lau.

13Ma na ioli amiu lou 'e sae 'uri 'e, “Fana 'are lo fala ogala ioli li, ma ogala ioli 'are lo fala fana li.” Lakae olisi lou 'uri 'e ala, “God kae fasuia fana failia ogala ioli.” 'E 'urifo lou, rabega iko lou 'are fala tau ta'ana li, sulia Aofia 'e raunailia rabega fala 'i lia talala. Ma Aofia ka lio lou sulia rabega.

14God ka taea Aofia Jesus faasia maena, ma kae taea lou rabega 'alia nanatana ba'ela lia.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15'Amu saiai 'i gia ioli gia fakwalaimoki gi, rabega na gula ala rabela Jesus Christ. Lia fo, iko 'ali totolia 'ali gia taua ta 'are 'alia ta gula ala rabela Jesus Christ fala ladona failia ta geli 'usulabata!

16Totolia 'amu ka saiai ala ta wale 'e teo failia geli 'usulabata, rua rabedaroa 'e alua lo teke rabe. Sulia Geregerena Abu ba 'e sae madakwa sulia 'uri 'e, “Rua ioli gi daro alua lo teke rabe.”

17Ma ioli 'e fakwalaimoki ala Aofia Jesus, maurinala failia maurinala Jesus daro alua lo teke 'are.

18'Amu io faasia tau ta'ana. Ta'ana ioli 'e fulida gi sui iko 'ali fafuta'a mola rabeda, wasua ma ioli gera io 'alia tau ta'a na gi gera fafuta'a lo rabeda 'i talada.

19'E totolia 'amu ka saiai, rabega lifi li iona 'ala Aloe 'are Abu God 'e kwatea faga. 'Urifo, iko lou 'i gia talaga gia 'ilitoa fafia rabega, sulia 'i gia 'are God gi.

20'I osiala God 'e foli gia 'alia maenala Wela lia. 'Arelafo, 'are 'amu taua 'alia rabemiu gi sui, 'amu ka tau 'oka ali fala fa'ilitoanala God.

1 Korint 7

Falalauna sulia wateuna failia araina

1Lia 'e lakae gerea lo ko olisina lau sulia soilidina 'amiu gi lia ba 'amu geregere ma 'amu ka soilidi mae. 'Amu soilidi 'uri 'e, “'Uri'e ma, 'e 'oka fala wale 'ali ikoso teo failia wateu lia?”

2Ma laka ilia, 'e 'oka fala wale 'ali too ala wateu, ma ka 'oka lou fala geli 'ali too ala arai, 'ali ioli ka io faasia tau ta'ana.

3Ma 'e 'oka fala arai ka teo failia wateu lia. Ma ka 'oka lou fala wateu ka teo failia arai lia. Sulia iko 'ali 'oka fala ta ioli adaroa 'ali 'e'ela 'alia ta ai.

4Sulia geli iko 'ali ba'ela ala rabela 'i talala, wasua ma arai 'e ba'ela ala wateu lia. Ka 'urifo lou fala wale, 'i lia iko 'ali ba'ela fala rabela 'i talala, wasua ma wateu lo 'e ba'ela fala.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Iko 'ali 'oka 'ali daro ka io 'afa'afa fasi daroa. Wasua 'ala ka 'urifo, ala daro alafafia fala iona faasia teo ruruna li fala ta me talasi wawade 'ali daro ka foa nanata, 'e 'oka mola 'ala. Sui nainali lou daro ka oli daro ka teo ruru lou, tauma Satan bi liufi daroa 'alia ilito'ona gi, sulia 'e talawarau famiu fala ronona sulia kwaiogalina ta'a gi.

6'Amu fafurono 'oka: Lau alafafia daro ka io faasia teo ruruna faedaroa sulia ta keme talasi dodoko mola. Wasua ma iko 'ali lau kwate kwaikaena 'ali 'amu tau 'urifo.

7'I laola malatagu 'i talagu, ala ioli gi sui gera ka io malaa 'i lau lia 'e iko 'ali lau too ala ta wateu, 'urila 'e 'oka. Wasua ma lau saiai kwatena God 'e kwatea faga gi iko 'ali gera rada sui. Sulia kwatena lia fala nali ioli 'e talawarau fala io sakwadolana. Ma kwatena lia fala nali ioli lou, 'e talawarau fala io ruruna 'i laola too luma na li.

8Lia'e lakae ilia fala 'oru wale gi failia 'oru geli gi, lau ilia 'e 'oka rasua ala 'amu ka tau suli lau lia 'e iko 'ali lau arai.

9Wasua ma, ala 'e 'ato fala tali ioli amiu 'ali 'amu ka 'e'ela 'alia kwaiogalina 'amiu ala rabe gi li, 'e 'oka famiu 'amu ka wateu ma 'amu ka arai. Sulia 'e 'oka famiu 'amu ka arai 'amiu ma 'amu ka wateu 'amiu tauma 'amu bi too ala 'atona gi ala kwaiogalina ala rabe li.

10Lia 'e, lakae sae famiu ai 'e 'amu arai ma 'amu ka wateu sui lo gi, lau ilia taki 'e iko lou sulia liogu, wasua ma taki Aofia li. Wateu ikoso lugasia arai lia.

11Ma ala ta wateu 'e lugasia lo arai lia, 'e 'oka fala 'ali ka oli 'i soela 'ali daro io ruru lou. Ma ala 'e iko, iko 'ali totolia 'ali ka wateu lou. Ma wale ikoso lugasia wateu lia.

12Lakae sae lou famiu ioli fakwalaimoki 'amu tolea ta ai iko 'ali fakwalaimoki. Lakae ilia alaana lau 'i talagu mola, ma iko lou kwaikaena Aofia li. Ala ta wale fakwalaimoki ala Jesus Christ, ma ka too ala wateu iko 'ali fakwalaimoki, ma geli iko 'ali oga lugasinala arai lia, wale la lou ikoso lugasia wateu lia.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Ma ka 'urifo lou fala geli 'e fakwalaimoki. Ikoso 'ali lugasia arai lia lia iko
'ali fakwalaimoki ala arai lia 'e oga daro ka io ruru 'adaroa.

14Ikoso tafisia, sulia geli fakwalaimoki, 'e tolea arai iko 'ali fakwalaimoki, God
kae faakwaga lou arai lia, 'alia wateu lia. Ma 'e 'urifo lou, God kae fakwaga
geli iko 'ali fakwalaimoki 'alia arai lia, lia 'e fakwalaimoki ala Jesus Christ.
Ala 'are fo iko 'ali kwalaimoki, wela daroa gi gera ka malaa wela ioli iko 'ali
gera fakwalaimoki gi. Wasua ma gia saiai lia wela daroa gi ioli God gi lo.

15Ma ala ta ai amiu 'e too ala ta arai 'o ma ta wateu iko 'ali fakwalaimoki, ma
arai fo 'o ma wateu fo ka barasi 'alia, 'amu ala'alia fala arai fo 'o ma wateu fo
'ali laa lo 'ala. Wasua 'ala God 'e ala'alia me 'are fo, 'e oga 'amu ka io 'alia
aroarona failia wateu ma arai iko 'ali gera fakwalaimoki ala Jesus gi.

16Sulia ioli fakwalaimoki gi, 'o sai 'utaa ai koe sakea mae arai 'o, 'o ma wateu
'o, 'ali ka fakwalaimoki ala Jesus.

17Alae iolifuta lau, ionamiu 'e 'utaa talasi 'amu fakwalaimoki ala God ai, 'e iko
'ali 'oka 'ali 'amu ka olisia, wasua ma 'amu sai lo ala lia 'amu ka tafisia ta'ana
'amiu gi li. Lia lo Aofia 'e oga. Lia lo falalauna lau fala ioli fakwalaimoki ala
falua gi li sui.

18Sulia 'e 'urifo, ta wale 'e 'ole wale sulia falafala Jiu gi li, ala ka fakwalaimoki
ala Jesus Christ, ikoso 'ali lafua lou totofo fo ala 'ole wale na li. Ma ka 'urifo
lou, ala ioli iko 'alia Jiu li, ma ka fakwalaimoki ala Jesus Christ, ikoso 'ali 'ole
wale.

19'E iko 'ali 'ilitoa mola ala wale 'e 'ole wale 'o ma ka iko. Sulia 'are 'ilitoa lo,
ronona mola sulia taki God gi li.

20'I 'amiu sui, 'amu ka dona iona la 'amu io mae 'alia 'i lao talasi 'amu fuli'ae
ala fakwalaimokinala Aofia gia.

21Sulia 'e 'urifo, ala 'i'o ioli galo ulafu ala talasi 'o fakwalaimoki, 'e 'oka mola
'ala, 'o ura nasi lo. Wasua ma, ala ka talawarau famu 'ali ko sakwadola, 'o
kwate 'o 'i talamu fala io sakwadolana.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Talasi Aofia 'e kwaloa ta ioli galo ulafu, 'e alu lia ka rau 'alia ioli sakwadola ala Aofia. Ma ka 'urifo lou ioli sakwadola Jesus Christ 'e kwaloa, 'i lia ioli galo ulafu Jesus Christ.

23God 'e foli 'amiu 'alia maenala Jesus Christ. Lia fo, ikoso 'ali 'amu galo ulafu fala ioli gi.

24Alae iolifuta lau iona 'utaa 'e 'amu io mae 'alia talasi 'amu fakwalaimoki ala God, iko 'ali 'oka 'ali 'amu ka olisia, wasua ma 'amu sai lo ai lia 'amu ka tafisia ta'ana 'amiu gi li.

25Soilidina 'amiu sulia ioli iko 'ali too 'ua ala ta wateu ma iko 'ali too 'ua ala ta arai li, iko 'ali lau too ala ta taki faasia Aofia fai. Wasua ma, lakae gerea malatagu mola, ma 'amu ka fitoo agu sulia 'i lau wale Aofia 'e kwaiamasi agu.

26Ma malata lau ala me 'are fo li 'e 'uri 'e: Sulia 'i gia ioli fakwalaimoki gi gia dao tonala 'atona ba'ela ala talasi 'e, 'e 'oka ala 'amu ka io 'alia iona la 'amu io mae 'alia 'i lao.

27Lia fo, ala ta wale 'e too lo ala wateu, ikoso 'ali tafisia lou. Ma ala ta wale iko 'ali too 'ua ala ta wateu, ikoso 'ali lio 'afia ta geli fala tolenala.

28Ma wasua ka 'urifo, ala ta wale ka arai, 'e iko 'ali abulo rero mola. Ma ka 'urifo lou, ala ta geli ka wateu, 'e iko 'ali abulo rero mola. Me 'are lau ilia 'i fofola, lia 'e 'oka ala ikoso 'ali 'amu arai ma ikoso 'ali 'amu wateu, sulia lau oga 'ali ikoso 'ali 'amu too ala 'atona afula gi ala molagali.

29Alae iolifuta lau, fadanala saenagu 'e 'uri 'e: Ionaga ala maurina iko 'ali tekwa mola 'i laola molagali 'e. Iko mola ta me 'are ai, ala ko arai 'o ma ka iko.

30Iko mola ta me 'are ai ala ko ani, 'o ma ko wasi, 'o ma ko foli, 'o ma 'o iko dadala ala 'are gi.

31Lia 'e 'urifo lou, ioli 'e malata 'abero sulia 'are ala molagali gi li, ikoso 'ali gera tau lou 'uria 'are fo gi 'e ba'ela 'i laola maurinada, sulia molagali 'e garani kae sui lo.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32Lau oga 'ali 'atona 'i laola molagali 'e li ikoso fa'aberosi 'amiu. Wale iko 'ali arai, lia 'e 'abero mola 'alia galona fala Aofia. 'E oga fababalafenala Aofia.

33Wasua ma wale 'e arai, lia 'e malata rasua sulia 'are ala molagali gi li, 'i dunala 'e oga fababalafenala wateu lia.

34Ma ala talasi gi sui 'e malata sulia rua me 'are gi, kwaiogalina wateu lia li ma kwaiogalina Aofia li. Ma ka 'urifo lou, geli iko 'ali too ala arai li, 'e malata mola fala galona fala Aofia li, sulia 'e kwatea lo maurinala failia rabela fala God. Ma ala ta geli 'e too ala ta arai, 'i lia kae malata mola 'ala sulia 'are 'i laola molagali li, 'i dunala 'e oga fababalafenala arai lia.

35Ma iko 'ali lau ilia 'are 'e gi fala kwatenala 'atona gi famiu. Wasua ma, lau ilia 'are 'e gi, sulia lau oga rana namiu, 'ali 'amu galo 'oka, ma 'amu ka kwaima ala Aofia, ma iko lou 'are fala luinamiu.

36Ala ta ulufa'alu 'e too ala ta ulao gera alu fafia 'ala, ma ala kwaiogalina lia ala rabe li 'e ba'ela rasua, ma ka oga lo tolenala ulao fo, 'e 'oka 'ali ka tolea 'ala. Ma ala 'e tolea geli fo, iko 'ali daro abulo ta'a mola.

37Wasua ma, ala ulufa'alu fo ka 'e'ela 'alia araina, ma ala ka saiala dau fafinala kwaiogalina lia ala rabe li, 'e 'oka fala 'ali ikoso 'e tolea ta ulao.

38Lia fo, 'e 'oka mola 'ala ala 'amu ka arai ma 'amu ka wateu. Ma 'e 'oka ka tasa lou, ala iko 'ali 'amu arai 'o ma 'ali 'amu wateu.

39Ma ala ta geli 'e too ala arai, iko 'ali 'oka 'ali ka lugasia arai lia. Ma ala arai lia ka mae, geli la 'e saiai ka wateu lou fala ta wale 'e silia, wasua ma wale la wale 'e fakwalaimoki ala Jesus Christ malaa lou 'i lia.

40Ma wasua ka 'urifo, ala 'i lia ikoso 'ali wateu lou, kae babalafe ka tasa. Malatagu mola la, wasua ma lau fia Aloe 'are Abu God lo 'e fatailia fagu.

1 Korint 8

Falalauna sulia fana gera foasia 'alia fala lului 'are gi li

1Lakae geregere olisia ko soilidina 'amiu sulia fana gera foasia 'alia fala lului 'are gi li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

'E kwalaimoki, 'i gia sui gia saiala 'are afula sulia God gi. Wasua ka 'urifo, 'e iko 'ali 'oka fala ralanaga 'i nali sulia sai 'arena gia gi. Wasua ma, kwaimanaa 'e kwatea ma gia ka kwairanai aaga 'i safitaga.

2Ma ite 'e ilia 'e sai 'are rasua, 'i lia iko 'ali sai mola ala ta 'are.

3Ma ioli 'e kwaima ala God, God 'e saiala.

4'Eo, sulia fana gera foasi 'alia fala lului 'are gi li, gia saiala lului 'are gi iko 'ali gera mauri kwalaimoki. Sulia gia saiala talifilia God mola 'e kwalaimoki.

5Wasua 'ala nali ioli gera foasia 'are afula gi 'i nali ma 'i laola molagali lou, ma gera ka ilia 'are fo gi lo god gi ma aofia gi,

6gia saiai teke God mola 'e io, ma 'i lia Mama 'e raunailia 'are gi sui, ma gia ka mauri 'ali gia galo fala. Ma gia too ala teke Aofia mola Jesus Christ, lia 'e ranaa God fala raunailinala 'are gi sui, ma ka kwatea lou maurinala faga.

7Ma nali ioli gera fakwalaimoki, iko 'ali gera sai mola ala lia fo, lului 'are gi iko lou 'are kwalaimoki gi li. Ma sulia 'e tekwa lo mae, gera lesia ioli gi gera foasia lului 'are afula gi, gera ka malata 'uria fana fo gera foasia 'alia fala lului 'are gi li, lia fana lo ala lului 'are gi li. Ma ka talawarau 'ali gera kwaimalatai ala gera 'ania fana 'urifo li, ma gera ka fia 'uria gera fulia 'are ta'a ma gera ka midia 'i maala God.

8Wasua ma lakae ilia famiu, 'ato fala ta fana 'ali kwairanai aga fala fababalafenala God. Sulia ala gia 'ania ta fana, lia me 'are gwaugwau mola 'ala ala God, ma ala iko 'ali gia 'ania, 'e iko 'ali mamata mola lou.

9Wasua ka 'urifo, 'amu ka lio suli 'amiu, tauma 'amu bi tau tali ioli fakwalaimoki gera ka taua ta 'are malatada 'i talada 'e ilia fada 'e rero fala taunai.

10'Amu madafi 'amiu tauma 'are 'e ka bi fuli: Ioli fakwalaimoki gera malata sulia 'uri 'e rero fala 'aninala fana gera foasina 'alia fala lului 'are gi li, gera bi lesia 'amu 'ania fana fo 'i laola luma abu lului 'are li. 'Amu saiai 'e iko 'ali rero

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

fala 'aninala fana 'urifo gi. Wasua ma 'amu ka raefaleda fala 'aninala fana gera foasi 'alia fala lului 'are gi li, ma gera ka taua 'are manoda 'e ilia fada 'e rero.

11Ma 'urifo waasila 'o lia fitoona lia iko 'ali nanata 'ua, maurinala kae ta'a, sulia abulonamiu 'alia sai 'are namiu. Ma ioli fo, Jesus Christ 'e mae lou fala.

12Talasi 'amu fulia 'are ta'a ala tali ioli fakwalaimoki 'alia raefalenada fala fulinala 'are la gera malata sulia 'e rero, 'amu fulia lou 'are ta'a ala Christ.

13Lia fo, 'e 'ato rasua 'ali lau 'ania ta me fana ta iolifuta lau kae lesia ma ka liu rero. Sulia iko 'ali lau oga 'ali lau kwatea ioligu 'e taua ta 'are malatala 'i talala 'e ilia fala 'e rero fala taunai.

1 Korint 9

Paul iko 'ali suunailia ioli fala 'are 'e totolia ka sugada gi

1'I lau na wale sakwadola. Ma 'i lau na wale li lifurono, ma lau lesia Jesus Aofia gia. Ma 'amu fakwalaimoki ala Aofia sulia galona lau fala.

2Lia fo, 'amu saiai 'i lau na wale li lifurono, wasua 'ala nali ioli gera ilia 'e iko. 'Amu sai sui lo ai, sulia fakwalaimokina 'amiu gi ala Aofia 'e fatailia galona lau 'e malaa na wale li lifurono.

3Ala talasi nali ioli gera balufi lau, lau olisi 'uri 'e ada:

4Lau too ala nanatana fala sakenala fana failia gouna faasia nalife ioli lau faalalauda. Wasua ka 'urifo, iko 'ali lau sakea mola.

5Ma laka too lou ala nanatana fala tauna sulia Peter failia nali lifurono, failia walefae Jesus gi, lia gera too ala wateu fakwalaimoki gi lia gera la failida ala lalanada. Wasua ma, iko 'ali lau too ala ta wateu.

6Banabas fae lau, mera too lou ala nanatana malaa nali lifurono fala sakenala bata 'ali ikoso mera 'abero 'alia galona mamata gi. Wasua ka 'urifo, mera galo lou fala folinala fana 'ameroa gi.

7Ma wale ala ofona wasua, ikoso taua ta galona mamata fala folinala fana lia gi. Ma wale 'e fasia fufuae 'are gi li, 'e saiala 'aninala fuae 'are ala 'ai 'e fasida

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gi. 'E 'urifo lou fala wale 'e lio sulia sipsip lia gi li, sulia 'e saiai ka sakea lou kwaila susuda fala goufinai.

8Ma iko lou 'are fo gi talifilida mola 'e lau fafuradania 'alia 'are 'i laola molagali 'e li. Sulia taki faasia Moses gi gera ilia lou me 'are fo.

9Sulia 'i laola taki Moses gi, 'e sae 'uri 'e, “Buluka 'e galo fala urinala fufuae 'are gi li, 'e saiai kae 'ania tali 'are, ma ikoso firi bolosia fokala.” Ma God iko 'ali ilia me 'are fo sulia buluka gi.

10Ma 'e sae lou suli 'ameulu wale falalau ala Faronona 'Oka gi li. Lia lo, wale 'e fasia fufuae 'are gi li ma wale 'e fisu 'are, 'i daroa sui daro kwaimamali fala sakenala tali fuae 'ai ala talasi ala ului 'ai maua li.

11'E 'urifo lou famami, 'i dunala 'ami fatalo 'alia Faronona 'Oka famiu malaa wale ba 'e fasia fufuae 'are 'i laola wado li. Lia fo, 'e 'oka 'ali meulu ka sakea 'are 'oka gi faasi 'i 'amiu fala maurinamami 'i laola molagali 'e.

12Ma ala nali ioli falalau 'amiu gera totolia fala sakenala 'are fo gi faasi 'i 'amiu, 'urila 'i 'ameulu lo meulu bi totolia ka tasa fala sakenala 'are fo gi faasi 'i 'amiu. Wasua mera ka too ala nanata na 'urifo, iko 'ali mera suga 'amiu mola fala ta 'are, sulia mera marabe fala liuna 'i laola 'atona gi li, 'ali ioli afula gi gera ka rono nainali ala Faronona 'Oka sulia Jesus Christ.

13'Amu saiala wale gera galo 'i laola Luma Abu God gi li, gera sakea fana gera gi faasia 'i laola Luma Abu God, sulia gera 'ania foasina gi faasia foasina fo.

14'E 'urifo lou, Aofia 'e ilia ioli gera farono 'alia Faronona 'Oka li, gera totolia sakenala 'are fala maurinada gi 'i laola molagali faasia me galona fo.

15Wasua lau too ala nanatana fala sakenala 'are fo gi faasia ioli 'e lau falalauda gi, iko 'ali lau sugaa ta 'are faasia ta ioli. Ma 'i tara'ela, iko 'ali lau gerea 'are 'e 'ali laka sakea ta 'are. Lau soi'oka agu 'i talagu, sulia iko 'ali lau sakea ta 'are faasia ioli 'e lau falalauda gi. Ma 'e 'oka ala laka mae ala fiolona sui laka bi suga 'amiu fala ta me 'are, sulia iko 'ali lau oga alaana 'oka lau gi 'ali gera alua mola 'are gwaugwau gi 'urifo.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Ma 'e iko 'ali talawarau fagu 'ali lau sae 'oka sulia fatalona 'alia Faronona 'Oka li, sulia Aofia 'e keri lau fala taunai. Lia fo, kwaikwaina lia fagu kae ba'ela ala iko 'ali lau fatalo 'alia Faronona 'Oka.

17Ala laka fatalo sulia kwaiogalina lau, 'e talawarau fagu laka sakea lo tali bata. Wasua ma iko 'ali lau maasia ta bata, sulia God 'e fitoo nagu fala taunala galona 'e 'e keri lau mae fai.

18Taa kwaiarana lau fala galona 'e li? Kwaiarana lau, lia lo fala faronona 'alia Faronona 'Oka fala ioli li, ma ikoso 'ali lau sakea ta folifolina fala 'are lau taua, wasua ka rada fala sugana fala tali 'are 'agua.

19Me 'are 'e fada lia iko ta ioli 'ali saiala suunaili nagu fala ronona sulia 'i osiala gera foli lau. Wasua ka 'urifo, lau galo nanata fala ioli gi sui malaa na ioli galona, 'ali ioli afula gi gera fakwalaimoki ala Jesus Christ.

20Lia fo, ala talasi lau io failia ioli Jiu gi li, laka ronosulia falafala Jiu gi li, 'ali lau kwairanai ada fala fakwalaimokina. Ma wasua iko 'ali lau io 'i malula taki Moses gi, lau rono lou sulia malaa 'i gera, 'ali lau ranada fala fakwalaimokina.

21'E 'urifo lou ala talasi lau io failia ioli mamataa faasia Jiu gi li, laka ronosulia falafala gera gi, ma ikoso 'ali lau ronosulia falafala Jiu gi li, 'ali lau ranada fala fakwalaimokina. Ma iko 'ali lau ilia lau aburono ala taki God gi, sulia lau rono sulia taki Jesus Christ gi.

22Ma ka 'urifo lou, ala talasi lau io failia ioli la fitoona gera gi iko 'ali nanata 'ua, laka io lou malaa 'i gera, 'ali lau ranada. 'Urifo, ala falafala afula gi, lau io malaa ioli gi sui, 'ali lau ranaa tali ioli ada fala fakwalaimokina ala Jesus Christ.

23Lau taua 'are fo gi, 'ali ioli afula gi gera ka fakwalaimoki ala Faronona 'Oka, ma lakae sakea 'are 'oka gi lia Faronona 'Oka 'e sae sulia.

Dau fafia maurinamu

24'Amu saiai ala lalaona, ioli afula gi gera lalao, wasua ma teke ioli mola kae etae fasui lalaona ma kae sakea kwaiarana. 'I 'amiu ioli fakwalaimoki ala Jesus

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Christ gi, 'amu galo nanata fala ronona sulia kwaiogalina God malaa na ioli 'e lalao nainali ka tasa ala lalaona, 'ali God kae kwaiara 'amiu.

25Ma ioli 'e la fala lalaona 'i laola molagali li, 'i lia ka dau fafia rabela 'i talala, 'ali rabela ka totolia lalao nainali na, ma ka sakea ta kwaiarana 'e saiai kae fulu mola 'ala. Ma ioli 'e gia fakwalaimoki gi, gia ka dau fafia rabega 'i talaga 'ali gia sakea kwaiarana kae io firi.

26Lia fo, laka dau fafia rabegu 'i talagu malaa na ioli 'e lalao nainali ma ka la rada fala lifi li faasuinala lalaona li. Ma laka malaa lou na ioli 'e kwalaa ala kwaigumulina ma gumunala iko 'ali talatala mola.

27Lau dau fafia rabegu, tauma 'i lau, wale 'e lau falalau ioli gi li wasua, God ikoso kwaiara lau.

1 Korint 10

Ioli fakwalaimoki gi ikoso 'amu foasia lului 'are gi

1Alae iolifuta lau 'amu malata sulia koko 'ualo gia Jiu gi li. Ala talasi God 'e talaida 'alia me dasa, ma gera ka lai tofolo ala asi li.

2'E malaa gera sisiu abu 'alia me dasa failia asi 'ali 'i gera waleli galona Moses gi.

3Ma 'i gera sui mola gera 'ania fana God 'e kwatea fada,

4ma gera ka goufia lou kwai 'e kwatea fada. 'I osiala gera goufia kwai 'e la mae faasia fau God 'e fatailia fada. Ma fau fo lo Jesus Christ, ma 'i lia iko 'ali la faasida.

5Ma wasua God ka kwairanai ada 'urifo, taunada 'e ta'a, ma God iko 'ali babalafe sulia ba'elanala abulonada 'e ta'a. Ma 'i osiala me 'are fo, gera ka mae 'i laola abae lifi kwasi gera liu ai.

6Ma 'are fo gi ka fuli 'urifo fada 'ali ka kwatea fabasuna faga ala ta gi kae dao mae faga ala tauna sulia oganala 'are ta'a gi li,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7ma fala foasinala lului 'are gi malaa nali ioli ada gera taua mae 'i lao. Sulia Geregerena Abu ba 'e ilia, “Gera io fala fana na, ma gera ka gou ba'ela, failia tau ta'ana malaa ioli 'i bali buri gi li.”

8Ma 'i gia, ikoso 'ali gia fulia tau ta'ana gi malaa nali ioli ala ioli 'i Israel mae 'i lao gi, sulia God 'e kwatea kwaikwaina fada ma 23,000 ioli ada gera mae ala teke fe atoa.

9Ma ikoso 'ali gia mailitonala Aofia malaa nali ioli ada lia gera tau sulia abulo ta'ana gera gi, ma baekwa 'i tolo ka 'alaida geraka mae.

10Ma ikoso 'ali gia 'uga, sulia nali ai ada gera tau lou 'urifo, ma God ka kwatea mae eniselo fala rauninada.

11Ma 'i dunala ta fo 'are fo gi 'e fuli fada? 'Ali ioli gi sui geraka saiai taunala 'are 'urifo gi God iko 'ali babalafe mola fafia. Ma saena fo gi gera io 'i laola Geregerena Abu fala fabasuna faga lia 'e gia io ala fe atoa fafu'isi 'e gi li.

12Ma ioli 'e fia 'uria fitoona lia 'e nanata, ka madafia, tauma 'e bi fulia lou ta 'are ta'a.

13Ala talasi 'amu dao tonala ilito'ona li, 'e iko lou ta me 'are fa'alu, sulia ioli gi sui gera dao lou tonala ilito'ona 'urifo gi. Ma God ka kwairanai ala ioli gera fitoo ala gi, sulia ikoso kae taasi 'ali 'amiu fala ilito'ona 'ali liufia nanatana 'amiu gi. Ma ala talasi 'amu dao tonala ilito'ona li, God kae kwatea nanatana famiu 'ali 'amu ka 'e'ela 'alia abulo ta'ana.

14Lia fo, alae kwaima lau 'amu ka io faasia foasinala lului 'are gi.

15Ma 'i 'amiu ioli liotoo gi lo. Lia fo, 'amu ka malata 'oka sulia alaana lau gi, ma ala 'amu ka alafafida, 'amu ka ronosulida.

16Ma sulia Fana Abuna, ala talasi gia gou ala teu li, gia 'ado ala 'abula Jesus Christ. Ma berete 'e gia liia, talasi gia 'ania, gia 'ado lo ala rabela Jesus Christ. Ma gia batafea God sulia 'are fo gi.

17Ma teke tofui berete mola Jesus. Wasua gia ka afula, 'i gia teke rabe mola, sulia gia 'ado mola ala teke tofui berete fo.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18'Amu malata sulia Jiu gi. Talasi nali ioli ada gera 'ania taa gera foasi 'alia fala God 'i fofola 'erefau, gera 'ado lou 'alia foasinala God.

19Lau ilia lului 'are gi failia fana gera foasina 'alida fala lului 'are gi li iko 'ali 'ilitoa. Sulia gia saiai 'are fo gi 'are gwaugwau mola 'ali gi.

20Ma lau ilia, ala talasi gera foasia lului 'are li, gera foasia aloe 'are gi, ma iko 'ali gera foasia mola God. Lia fo, iko 'ali lau oga 'ali 'amu ka 'ado failia aloe 'are gi.

21Sulia 'e iko 'ali 'e rada 'ali 'amu gou ala teu ala Fana Abu li ma 'amu ka gou lou ala teu aloe 'are gi li. Ma iko 'ali rada lou 'ali 'amu 'ania fana ala Fana Abu li ma 'amu ka 'ania lou fana aloe 'are gi li.

22Ala gia tau 'urifo, Aofia kae ogata'a faga. Ma ikoso 'ali gia totolia fala urana bolosia kwaikwaina lia.

23Nali ioli gera sae 'uri 'e, “Gia saiai gia ka taua mola 'aga kwaluke 'are 'e gia oga, sulia iko 'ali abu mola faga.” Wasua ma lau ilia, “'Are gi sui iko 'ali 'oka, ma 'are gi sui iko 'ali kwairanai aaga.”

24Ikoso 'ali gia malata mola 'aga sulia ta gi 'e 'oka faga 'i talaga. Wasua ma gia malata lou sulia ta 'e ranaa lou ioli mamata gi.

25'E 'oka 'ali 'amu 'ania 'are 'amu folia ala uusina li. Ma ikoso 'ali 'amu malata 'abero sulia me 'are fo 'e la mae faasia 'i fe.

26Iko ta fana 'ali abu faga faasia 'aninai, sulia Geregerena Abu ba 'e ilia, “Molagali failia 'are 'i laola gi sui, 'are Aofia gi li sui.”

27Ma ala ta ioli iko 'ali fakwalaimoki ala Jesus Christ ka soi 'o fala fana na 'i luma lia li, ma ko la, 'ania lo ta gi 'e kwatea famu fala 'aninai. Ikoso malata booboo fala soilidinala ala fana la gera foasi 'alia fala ta lului 'are.

28Wasua ma ala ta ioli 'e ilia famu, “Fana 'e, gera foasi 'alia fala lului 'are gi,” 'Urilali ikoso 'ania fana la, tauma liola ioli la 'e bi fii lia.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

29Me 'are fo iko lou sulia liomu. Ma iko 'ali lau oga ko faliodilaa ta ioli mamata. Na ioli 'e soilidi 'uri 'e agu, “Ala iko ta fana 'ali abu fagu, 'utaa ka iko 'ali rada fagu fala 'aninai 'i osiala feroferonala liola na ioli mamata?

30Ma ala laka tanoa God fafia fana lau gi, 'utaa 'e na ioli mamata ka balufi lau fafia fana 'e lau tanoa lo God fai?”

31Lau olisia 'uri 'e: 'Are gi sui lia 'o tauda, ma ala ko fana, 'o ma ko gou, 'o taua 'are fo gi sui 'ali ioli gi gera batafea God.

32'Amu ka io 'alia iona iko 'ali kwatea ta 'atona fala ta Jiu, 'o ma ta ioli iko 'alia Jiu, 'o ma fala ta ioli fakwalaimoki ala God.

33'Amu malaa 'i lau, sulia lau mailia fala fababalafenala ioli gi sui 'alia 'are lau tauda gi. Iko 'ali lau malata fala fababalafenagu 'i talagu, wasua ma lau malata fala fababalafenala ioli gi sui, 'ali geraka too ala maurina firi.

1 Korint 11

1'Are la, 'amu ka tau suli lau malaa lou lia 'e lau tau sulia Jesus Christ.

Falafala rada sulia foana li

2Lau batafe 'amiu sulia 'amu malata tonagu sulia atoa gi sui, ma 'amu ka la sulia falalauna 'e lau kwateda famiu gi.

3Ma lau oga 'amu ka saiala Jesus Christ 'e 'ilitoa fafia ioli gi sui, ma arai gi gera 'ilitoa fafia wateu gera gi, ma God ka 'ilitoa fafia Jesus Christ.

4'Are la fo, ala ta wale 'e foa 'o ma ka alaa 'alia saenala God, 'e 'oka 'ali ka lafua kifi faasia gwaula, sulia me 'are fo 'e fatailia faba'elanala Jesus Christ lia 'e 'ilitoa fala.

5Ma ala ta geli ka foa 'o ma ka alaa 'alia saenala God, 'e 'oka 'ali 'afu fafia gwaula, sulia me 'are fo 'e fatailia faba'elanala arai lia 'e 'ilitoa fala. Geli iko 'ali tau 'urifo li, 'e malaa na geli gera sufi korikori ala ifula fala fa'ekenala.

6Talasi 'e iko 'ali 'afu fafia gwaula li, 'e malaa 'e sufi korikori ala ifula. Lia fo, 'e 'oka fala geli ka alua 'are fala 'afuna fafia gwaula, sulia 'are li 'ekena fala geli li fo sufinala ifula 'o ma sufi korikori na ala gwaula.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Ma wale gi ikoso gera 'afu fafia gwauda, sulia God 'e raunailida malaa 'i lia 'i talala, ma gera ka fatailia 'ilitoana lia. Ma geli gi, gera fatailia 'ilitoana wale gi li.

8Sulia talasi God 'e raunailia wale etaeta li, iko 'alia geli 'e fafuta lia. Ma geli etaeta, God ka raunailia faasia rabela wale etaeta.

9God iko 'ali raunailia wale fala rananala geli. Wasua ma 'e raunailia geli fala rananala wale.

10Lia fo, geli gi gera ka too ala 'are fala 'afuna fafia gwauda 'ali eniselo gi wasua gera ka saiala geli gi gera lio 'ato ala arai gera gi.

11Wasua ma faga ioli 'e gia fakwalaimoki ala Aofia li, wale ma geli, gia uluna aaga. Geli kae ranaa wale, ma wale ka ranaa geli.

12Wasua 'ala geli 'e etae la mae faasia rabela wale etaeta, 'i tara'ela geli 'e fafutaa wale. Ma 'are gi sui 'e la mae faasia God.

13'Amu malata ga sulia 'are 'e 'oka. 'Amu sai lo ai, iko 'ali 'oka fala geli 'ali foa ala iko 'ali 'e 'afua gwaula.

14Ma wale gi, gia saiai God iko 'ali raunailia wale 'ali gera too ala ifu tekwa malaa geli gi li. Ma ala ifula wale ka 'urifo, kae 'eke rasua.

15Wasua ma, ala geli 'e alua ifu tekwa, lesinai 'oka rasua. Sulia God 'e kwatea ifu tekwa fada, 'ali 'afu fafia gwaula.

16Ala ta wale iko 'ali oga ala na fafia falalauna 'e lau sulia me 'are 'e li, olisina lau fala 'e 'uri 'e: Iko mola ta falafala mamata 'e meulu falalau 'alia. Ma ite ioli gera fakwalaimoki ala God 'i laola mae falua gi sui, gera tau lou 'urifo.

Falafala rada sulia Fana Abuna li

17Me 'are lakae geregere lo ko famiu sulia ala talasi 'e li, iko 'ali lau batafe 'amiu fafia. Sulia talasi 'amu logo fala foana li, abulona 'amiu gi 'e ta'a, ma iko 'ali 'amu fananata mola fitoona 'amiu gi, wasua ma 'amu fawatoutouda mola.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Etala me 'are lau balufi 'amiu fafia 'e 'uri 'e: Lau rono ala talasi 'amu logo gi, 'amu io 'afa'afa 'i safitamiu, ma 'amu ka alafaitalili fae 'amiu kwailiu. Ma lau sai 'oka ala lia nali 'are lau ronoa gera kwalaimoki.

19Kwalaimoki rasua, tolinina fo 'e fatae 'oka ala nalife ioli gera dona kwalaimoki ala God.

20Ala talasi 'amu logo fala Fana Abu na li, iko lou Fana Abu kwalaimoki 'amu 'ania.

21Sulia na gula amiu gera fana ba'ela ma iko 'ali 'amu maasia ioli gi sui 'ali gera dao ma 'amu ka fana ruru. 'Are la fo, na gula ala ioli gera fiolo mola 'ada, ma na gula amiu gera gou la la gera ka lulumui lo 'ada.

22'Are la fo, 'e 'oka 'ali 'amu ka etae fana ga 'i luma 'amiu gi, 'ali ikoso 'ali 'amu fa'ekea ioli iko 'ali gera too fana afula gi. Sulia talasi 'amu fana ba'ela 'i maala ioli siofa gi li, 'amu fatailia lia iko 'ali 'amu lio 'ato mola ala logonae ioli fakwalaimoki God li. 'Uta, 'amu fia lakae batafe 'amiu 'i fofola abulonamiu 'e 'urifo? Iko mola!

Fana Abu na
(Matthew 26:26-29; Mark 14:22-25; Luke 22:14-20)

23Falalauna sulia Fana Abu na lakae kwatea famiu, lia ba lau sakea faasia Aofia li 'e 'uri 'e: Ala fe boni ba gera foli 'alia Aofia Jesus fala malimae lia gi li, 'e sakea berete,

24ma ka batafea God fafia, ma ka liia, ka sae 'uri 'e, “Lia 'e lo rabegu lia lau kwatea famiu. 'Amu 'ania fala malata na tonagu.”

25Ma 'i burila gera fana ka sui, 'urifo lou Jesus ka sakea teu ala waen li, ma ka sae lou 'uri 'e, “Teu 'e ala waen li, 'e ura fala alafuuna fa'alu God 'e raunailia 'alia 'abugu. Ala talasi 'amu ka goufia, 'amu ka malata tonagu.”

26Lia fo, ala talasi 'amu Fana Abu 'alia berete failia teu 'urifo li, 'amu fatalo 'alia maenala Jesus, ma 'amu ka tau 'urifo la la ka dao ala olinala mae Jesus.

27Lia fo, ala ta ioli ka 'ania berete ala Aofia li, ma ka goufia teu lia, ma 'e taua falafala ta'a gi, 'i lia 'e abulo ta'a lo ala rabela Aofia failia 'abula.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[28]Lia fo, ite ioli aaga 'e oga ka Fana Abu, 'i lia ka malata ga sulia abulonala 'i talala, sui ka bi 'ania berete ma ka bi gou ala teu fo.

[29]Sulia ala ikoso 'e malata ga sulia rabela Aofia ala talasi 'e 'ania berete ma ka gou ala teu li, 'e sakea lo kwaikwaina fala 'i talala ala talasi 'e Fana Abu 'urifo li.

[30]Lia 'e kwatea ma ioli afula ka matai, ma gera ka watoutou, ma nali ioli gera ka mae lo.

[31]Ma ala gia etae filo gia 'i talaga 'i lao, God ikoso loko kwaikwaina faga.

[32]Wasua ma Aofia 'e loko kwaikwaina faga ma ka kwatea kwaikwaina gi faga ala talasi 'e, 'ali ikoso ke loko kwaikwaina faga fala maena failia ioli 'i laola molagali ala talasi kae dao mae.

[33]Lia fo, alae iolifuta lau, ala talasi 'amu logo fala Fana Abu na li, 'amu ka maasia ioli sui.

[34]Ma ala ta ioli 'e fiolo, 'e 'oka 'ali ka fana ga 'ala 'i luma lia, sui bui ka bi la ala logona, tauma God bi kwatea kwaikwaina famiu sulia falafala 'amiu gi ala talasi 'amu logo. Talasi lakae dao mae, lakae bi falalau 'amiu sulia nali me 'are 'amu soilidi lou sulia.

1 Korint 12

Kwatena faasia Aloe 'are Abu li

[1]Alae iolifuta, lakae gerea alaana fala olisinala soilidina 'amiu sulia kwatena faasia Aloe 'are Abu li. Lau oga 'amu ka sai 'oka ala kwatena Aloe 'are Abu 'e kwateda faga gi.

[2]'Amu saiala 'i lao ala 'amu fakwalaimoki ala Jesus, lului 'are iko 'ali gera mauri gi gera talaia rero amiu.

[3]Ma lau oga 'amu ka saiai, ala Alo ala God 'e talaia ta ioli, 'e 'ato 'ali ioli la ka sae 'uasia Jesus. Ma ka 'urifo lou, ala Aloe 'are Abu iko 'ali talaia ta ioli, 'e 'ato 'ali ilia Jesus 'e Aofia.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Wasua 'ala Aloe 'are Abu ka kwatea kwatena mamata tootoo gi, kwatena fo gi sui gera fuli mola mae faasia teke Aloe 'are Abu.

5Wasua 'ala galona Aofia 'e oga gia tauda gi gera ka mamata tootoo sui, teke Aofia mola 'e gia galo fala.

6Wasua 'ala gia saiala taunala galona mamata tootoo gi sui, teke God mola 'e kwairanai aaga fala taunali.

7Ma Aloe 'are Abu 'e fatailia nanatana lia faga sui 'ali gia galo fala rananaga 'i safitaga.

8Ma fala nali ioli, Aloe 'are Abu 'e kwatea nanatana fala saena 'alia liotoo li. Ma fala nali ioli Aloe 'are Abu ka kwatea nanatana fala saena 'alia sai arena li.

9Ma fala nali ioli Aloe 'are Abu 'e kwatea fitoona 'e nanata rasua. Ma fala nali ioli Aloe 'are Abu ka kwatea nanatana fala guranala ioli matai gi li.

10Ma fala nali ioli Aloe 'are Abu ka kwatea nanatana fala taunala 'are mama'ala gi. Ma fala nali ioli lou, Aloe 'are Abu ka ranada fala alaana 'alia saenala God. Ma fala nali ioli lou, Aloe 'are Abu ka kwatea nanatana 'ali gera lio raea 'are 'e fuli gi, 'e fuli mae faasia Aloe 'are Abu 'o ma ka iko. Ma fala nali ioli Aloe 'are Abu 'e kwatea nanatana fala saena 'alia saena mamata iko 'ali gera sai ali gi. Ma fala nali ioli Aloe 'are Abu ka kwatea nanatana fala fadanala alaana fo gera ilida 'alia saena mamata gi li.

11Wasua 'ala ka kwatea kwatena mamata tootoo gi faga sui sulia kwaiogalina lia 'i talala, teke Aloe 'are Abu mola 'e kwateda.

'I gia teke rabe mola 'e too ala gula afula tootoo gi

12'I gia ioli 'e gia fakwalaimoki ala Jesus Christ gi, gia malaa teke rabe ala Jesus Christ lia 'e too ala gula afula tootoo gi li. Ma wasua ka too ala gula afula gi, 'i lia teke rabe 'are mola.

13'I gia sui, Jiu gi failia ioli mamata faasia Jiu gi li, ma ioli 'e gera galo gwaugwau gi, failia ioli gera sakwadola gi, gia malaa mola teke rabe 'are,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sulia teke Aloe 'are Abu mola 'e fasiuabu gia, 'ali gia ka alua teke rabe 'are. Ma God ka kwatea teke Aloe 'are Abu mola 'ali ka io 'i laola maurinaga sui.

14Rabe 'are, 'e iko 'ali too ala teke gula 'are mola, wasua ma 'e too ala gula afula tootoo gi.

15Ma ala 'a'ae ka sae 'uri 'e, "'I lau iko lou na gula ala rabe, sulia 'i lau iko 'alia lima," 'a'ae fo na gula lo ala rabe fo.

16Ma ala anina ka sae 'uri 'e, "'I lau iko lou na gula ala rabe, sulia 'i lau iko 'alia maa," anina lia na gula lo ala rabe fo.

17Ma ala rabe 'are sui lia maa mola talifilia, iko 'ali 'e totolia 'ali ronoa ta 'are. Ma ala rabe 'are sui lia anina mola talifilia, iko 'ali totolia fala si'inana tonala ta me 'are.

18Rabega 'e 'oka rasua, sulia talasi God 'e raunae gia, 'e alua gula fo gi sui ala rabe sulia kwaiogalina lia.

19Ma ala rabe 'e too mola ala teke gula 'urila 'i lia iko lou rabe kwalaimoki la!

20Rabe 'e too ala gula afula gi, wasua ma 'i lia teke rabe mola.

21Ma sulia 'e 'urifo, maa 'ato 'ali sae 'uri 'e fala limaa, "Limaa, iko 'ali lau booboo mola famu!" Ma ka 'urifo lou gwau iko 'ali totolia saena 'uri 'e fala 'a'ae, "Iko 'ali lau booboo mola famu!"

22Nali ioli gera malata 'uri nali gula ala rabe, gera watoutou. Wasua ma, 'ato rasua gia ka mauri ala gula fo gi gera ka iko faasia rabega.

23Ma nali gula ala rabe, gia ilia 'uri iko 'ali gera 'ilitoa mola, lia fo gia ka lio 'oka sulida. Ma nali gula ala rabe lesinai iko 'ali 'oka mola, lia fo gia ka faaruufia lo 'alia toro gi.

24Ma nali gula ala rabe lesinada 'e 'oka, iko 'ali gia oga 'afunali. God 'e raunae 'urifo ala rabega, 'ali gia fabaelaa gula fo ioli gi gera fia 'uria gula gwaugwau mola 'ada gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Lia fo, iko mola ta tolinina 'i laola rabe 'are, sulia gula gi sui gera lio sulida kwailiu.

26Ma ala ta teke gula ala rabe 'e fii, gula gi sui gera fii lou failia. 'E 'urifo lou, ala ta gula ala rabe gera tafea, rabe tefau 'e sakea batafena fo.

27'I 'amiu sui lo rabela Jesus Christ, ma ioli tootoo gi aaga lo gula tootoo ala rabela fo li.

28Ma 'i laola logonae ioli, God 'e kwatea galona mamata tootoo gi faga. Etala, 'e kwatea galona 'alia lifuronona li fala nali ioli. Ma ruala 'e kwatea galona ala fatalona 'alia saenala God. Ma olula 'e kwatea galona 'alia falalauna li. Sui, ka kwatea nanatana fala taunala 'are mama'ala gi li. Sui, ka kwatea nanata na fala guranala ioli matai gi li. Ma ka kwatea nanatana fala kwairanaina li. Ma ka kwatea lou nanatana fala kwaitalaina li. Ma ka kwatea lou nanatana fala saena 'alia saena mamata la gi iko 'ali gera sai ali.

29Iko 'ali 'i gia sui wale li lifurono gi, ma ioli fala fatalona 'alia saenala God gi, ma ioli falalau gi. Ma iko 'alia 'i gia sui gia too ala nanatana fala taunala 'are mama'ala gi,

30'o ma nanatana fala guranala ioli matai gi. Ma iko 'alia 'i gia sui gia too ala nanatana fala saena 'alia saena mamata gi li, ma iko 'alia 'i gia sui gia totolia fadanala saena 'e gera ilida 'alia saena mamata gi li.

31Lau oga 'amu ka oga kwatena 'ilitoa gi. Lia fo, ala talasi 'e, lakae fatailia 'are 'e 'oka ka tasa liufia lo 'are fo gi sui.

1 Korint 13

Kwaimanaa

1Ala lau saiala saena 'alia saena mamata ioli gi li ma saena eniselo gi li lou, wasua ma iko 'ali lau kwaima ala ioli gi, saena lau gi 'are gwaugwau mola 'ali gi, ma 'e malaa mola 'ala nonena ala line 'are ala diunala 'o'o li.

2Ma ala lau saiala fatalona 'alia saenala God, ma laka too ala sai arena gi sui, ma laka saiala 'are agwa gi sui, ma laka too ala fitoona 'e totolia 'idunala fe

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

uo gi li, wasua ma iko 'ali lau kwaima ala ioli gi, 'i lau me 'are gwaugwau mola.

3Ma ala lau kwatea 'are lau gi sui fala ioli siofa gi, ma laka ala'alia wale gi gera ka rauni lau 'alia dunaa, wasua ma iko 'ali lau kwaima ala ioli gi, ikoso lau sakea mola ta kwaiarana.

4Ioli 'e kwaima ala ioli gi li, 'e fafu ma ka tau 'oka fada. Ma ioli 'e kwaima ala ioli gi li, iko 'ali 'e kwaikwaifii ma ka sae faraea lia 'i talala.

5Ma abulonala ikoso ta'a, ma ioli 'urifo ikoso malata mola sulia 'are 'e ogada gi 'i talala, ma ikoso 'ali tenae ogaogata'a. Ka kwailufa 'alia ioli gera tau ta'a fala gi.

6Ma ioli 'e kwaima ala ioli li, ikoso 'ali babalafe fafia ta'ana, wasua ma kae babalafe failia kwalaimokina.

7Ma ioli kwaima 'urifo li, 'e fafu, ma ka saiai ka ura nasi ala talasi ala 'atona gi li sui. Ma ala talasi gi sui, lia 'e fakwalaimoki ma ka malata lio 'alaa ala God.

8Kwaimaana 'urifo kae io firi. Kwatena ala fatalona 'alia saenala God li kae sui. Ma kwatena 'alia saena mamata gi li, kae sui lou. Ma kwatena 'alia sai 'arena li kae sui lou.

9Sulia sai 'are na gi failia saena faasia God gi, ala talasi 'e, iko 'ali gera ali'afu 'ua.

10Ma ala talasi 'are ali'afu kae dao mae, 'are iko 'ali ali'afu gi gerakae sui.

11Ala talasi lau wawade mae, saenagu 'e malaa wela wawade, failia malatanagu ka malaa lou wela wawade, ma sai 'arena lau, ka malaa lou wela wawade. Wasua ma ala talasi lau ba'ela lo, laka tafisia lo abulonala wela wawade gi.

12'E 'urifo lou faga, ala talasi 'e sai 'arena gia gi gera aba aba mola 'ada, 'e malaa te wale 'e lesia lului 'are golagolafa 'i laola tatae iroiro iko 'ali madakwa

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

li. Wasua ma, ala talasi gia kae lesia Aofia 'i talala, gia kae sai 'oka ala 'are gi sui, malaa lou God lia 'e sai 'oka aaga sui.

13Ala talasi 'e, olu 'are gi kae io firi: fitoona, malata lio 'alaa na, ma kwaimanaa. Ma kwaimanaa lo 'e tasa ka liufia 'are fo gi sui.

1 Korint 14

Kwatena faasia Aloe 'are Abu 'e 'oka ka tasa

1'Amu tau nanata fala kwaimanaa ala ioli gi li. Ma 'e 'oka lou fala tauna fala kwatena gi faasia Aloe 'are Abu, tasa lo fala kwatena fala faronona madakwa 'alia saenala God li.

2Ma ala ta ioli ka sae 'alia saena mamata iko 'ali 'e saiai, 'e alaa fala God, ma iko 'ali alaa fala ta ioli, sulia iko 'ali gera saiala ta gi 'e ilida. Aloe 'are Abu 'e kwatea ka sae sulia 'are agwa gi.

3Wasua ma ala ta ioli ka farono 'alia saenala God, 'e sae fala ioli gi 'ali ka ranada, ma fala raefalenada, ma gwafenada.

4Ioli 'e sae 'alia saena mamata 'e raria li, 'e ranaa mola talifilia maurinala 'i talala. Wasua ma ioli 'e farono 'alia saenala God, 'i lia 'e ranaa ioli gi sui 'i laola logonae ioli.

5Wasua 'ala lau oga 'ali 'i 'amiu sui 'amu ka sae 'alia saena mamata iko 'ali 'amu saiali gi, lau oga ka tasa 'ali 'amu saiala faronona 'alia saenala God. Sulia ioli 'e farono 'alia saenala God, 'e 'ilitoa ka liufia ioli 'e sae 'alia saena mamata 'e raria li. Ma ala ta ioli 'e io fala fadanala saena iko 'ali sai ali gi, 'e 'oka lou, sulia daro kae ranaa ioli fakwalaimoki gi sui.

6Alae iolifuta lau, ala talasi lau la mae 'i soemiu, ala laka sae 'alia saena la iko 'ali gia saiai, ikoso 'ali lau kwairanai mola amiu. Wasua ma ala laka fatalo 'alia ta 'are God 'e fatailia fagu 'o ma laka falalau 'amiu, lia lo lau rana ba'ela amiu.

7Fafuradaninai 'e 'uria talae 'au fala uufinai. Ala ta ioli 'e iko 'ali saiala uufinai, ioli gi ikoso 'ali gera rono raea olioli nuu ta fo 'e ufia.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8'E 'urifo lou, ala ta wale ala wale li ofona afula ka ufia bunu fala soinala mae wale gi fala kwalaana, ma linela bunu fo iko 'ali madakwa, ikoso gera la mola mae.

9'E 'urifo lou amiu, sulia ala 'amu sae 'alia saena la iko ta ioli 'ali saiai, saena 'amiu gi ikoso fulia mola ta me 'are.

10Saena afula rasua gi gera io 'i laola molagali 'e, ma saena fo gi sui mola gera too ala fadanali.

11Wasua ma, ala ta ioli ka alaa fae lau, ma iko 'ali lau saiala saena lia, 'e 'ato rasua mera ka sai ameroa.

12'I osiala 'amu oga rasua 'amu ka too ala kwatena faasia Aloe 'are Abu gi li, 'e 'oka 'ali 'amu tau fala kwatena 'e saiai kae fananata fitoona ioli gi li.

13Talasi ta ioli ka sae 'alia saena mamata 'e raria li, 'i lia ka foasia God 'ali kwatea nanatana fala fadanala me 'are fo 'e ilia li.

14Sulia ala laka foa 'alia saena mamata lau raria, manogu 'e foa, ma malatagu iko 'ali foa mola.

15Lia fo, laka foa 'alia manogu, ma lakae foa lou 'alia malatagu. Ma lakae nuu 'alia manogu, ma lakae nuu lou 'alia malatagu.

16Ala talasi 'amu logo fala foana li, ala 'amu batafea God 'alia manomiu mola, ta ioli ikoso saiala saena 'amiu, ma 'ato 'ali 'e ilia "'Eo kae 'urifo" fala fatailianala 'e alafafia ta gi 'amu ilida.

17Ma wasua foana 'amiu fala batafenala God ka 'oka, iko 'ali 'amu ranaa mola ta ioli.

18Lau batafea God sulia lau sae 'alia saena mamata gi lia iko 'ali lau sai ali, ma laka tau 'urifo ala talasi afula ka liufi 'amiu sui.

19Ka 'urifo wasua, ala talasi lau logo failia ioli gi fala foana li, lau oga laka ilia mola ta lima mae saena lia gera madakwa ma gera ka saiai, faasia ilinala 10,000 me saena gi 'alia saena la iko 'ali gera saiai.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20Alae iolifuta lau, 'amu io malaa na wela wawade 'e raria tau 'arena ta'a. Wasua ma, iko 'ali 'oka 'ali malatamiu ka malaa malatanala wela wawade gi. 'E 'oka 'ali malatanamiu ka malaa ioli ba'ela gi.

21Sulia Aofia ba 'e ilia 'i laola Geregerena Abu 'uri 'e, “Lakae kwatea ko tali ioli mamata 'i so'ela ioli lau gi, 'ali gera kae sae fada 'alia saena mamata gi. Ma wasua laka tau 'agua 'urifo, ioli lau gi iko 'ali gera oga mola fafuronosinagu.”

22Lia fo, gia sai lo ai, God 'e kwatea kwatena 'alia saena mamata gi li 'ali nalife ioli iko 'ali gera fakwalaimoki, gera ka saiala God 'e talaia ioli fo 'e alaa. Ma kwatena 'alia faronona 'alia saenala God, God 'e kwatea 'ali ka raefalea ioli gera fakwalaimoki sui lo gi.

23Lia fo, ala talasi ioli fakwalaimoki gi gera logo fala foana li, ma gera ka sae 'alia saena mamata iko 'ali gera sai ali gi, ma ala tali ioli ikoe fakwalaimoki gera ruu mae 'i lifila, ma iko 'ali gera saiala saena 'amiu gi, gerakae fia 'uria 'amu kwekwe'ela.

24Ma ala ioli gera logo gi sui gera fatalo 'alia saenala God, ma ta ioli ikoe fakwalaimoki ka ruu mae, 'i lia kae saiai 'e too ala ta'ana gi. Ma 'i osiala me 'are 'e ronoa, 'i lia ka sai lou ala lia God kae lokokwaikwaina fala,

25ma kae fatailia malata agwa lia gi li, ma kae bulusi faasia 'are fo gi, ma ka boururu fala foasinala God, ma kae sae 'uri 'e, “Kwalaimoki rasua, God 'e io fae 'amiu.”

Foana 'oka

26Alae iolifuta lau, ala talasi 'amu logo mae fala foana li, 'amu ka tau 'uri 'e: Ta ioli ka nuu batafea God, ma ta ioli lou ka falalau, ma ta ioli lou ka fatalo 'alia 'are God 'e fatailia fala, ma ta ioli lou ka sae 'alia saena iko 'ali saiai, ma ta ioli lou kae fada me saena fo. 'Are gera tauda gi sui 'are fala kwairanaina ala ioli fakwalaimoki gi li sui.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

27Ma ala nali ioli gera sae 'alia saena mamata gi lia iko 'ali gera sai ali, 'urifo 'e totolia rua ioli 'o ma ta olu ioli mola gera ka alaa. Ma daulu ka alaa ala talasi mamata gi. Ma ta ioli ka fada saena fo gi.

28Ma ala iko ta ioli 'ali saiala fadanala saena fo gi, 'urilali ikoso ta ioli 'ali sae 'alia saena mamata iko 'ali gera sai ali gi. Ioli gera saiala saena 'urifo gi li, gera ka io aroaro mola 'ada, ma gera ka sae mola ada 'i laola malatada failia God.

29'E 'urifo lou, ioli gera fatalo 'alia saenala God gi, 'e totolia fala rua ioli 'o ma ta olu ioli mola gera ka alaa. Ma ioli gi sui gera ka fafurono 'oka sulia.

30Wasua ma ala ta ioli 'e sae 'alia saenala God, ma ta ioli lou 'e io 'i lififo, ma God ka fatailia ta 'are fala, 'e 'oka fala ioli 'e etae alaa ka lobo lo, 'ali kwatea ioli fo ka alaa lou.

31'Urifo ioli gera sae 'alia saenala God gi gera ka kwate matolaa fada sui fala alaana. 'Amu tau 'urifo 'ali 'amu falalau 'amiu 'i safitamiu failia raefalenamiu.

32Ma ta ioli 'e fatalo 'alia saenala God, 'i lia ka dau fafia alaana lia.

33Sulia God 'e oga gia ka tau rao ala 'are gi, ma gia ka io 'alia aroarona. Falafala ala foana fala ioli gi sui lia gera fakwalaimoki ala falua gi sui

34'e 'uri 'e: Ala talasi 'amu logo fala foana li, ikoso 'ali 'amu ala'alia geli gi 'ali gera sae, gera ka io aroaro mola. 'E malaa taki 'ami Jiu gi li 'e ilia, geli gi gera ka ronosulia saenala arai gera gi.

35Ala ta geli 'e oga soilidinala ta 'are, ka soilidia arai lia ala talasi daro io 'i luma daroa li, sulia 'are li mauna fafia lia ala geli ka sae ala talasi ioli gi gera logo fala foana li.

36'Uri'e ma 'i 'amiu ioli 'i Korint gi 'amu fia 'uria 'amu 'ilitoa rasua? Saenala God iko 'ali fuli mae faasi 'amiu. Ma iko 'alia talifili 'amiu mola God 'e kwatea saenala famiu.

37Ma ala ta ioli amiu ka fia 'e too ala kwatena faasia Aloe 'are Abu li, 'o ma 'i lia na wale fala fatalona 'alia saenala God, 'e 'oka fala 'ali 'e saiai 'are 'e lau gereda gi kwaikaena Aofia gi li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

38Ma ala ioli 'urifo iko 'ali ronosulia 'are 'e gi, 'urilali ikoso 'ali 'amu fafuronosia ta gi 'e ilida.

39Lia fo, alae iolifuta lau, 'e 'oka 'ali 'amu tau fala faronona 'alia saenala God. Ma ikoso 'ali 'amu luia ioli 'e gera oga saena 'alia saena mamata iko 'ali gera sai ali gi.

40'E 'oka fala foasina 'amiu gi ka rao ma ka aroaro.

1 Korint 15

Tataenala Jesus Christ faasia maena

1Alae iolifuta lau, ala talasi 'e, lau oga 'amu ka malata tonala Faronona 'Oka ba lau faarono 'alia famiu ma 'amu ka ura nasi ai.

2Ala fitoona 'amiu 'e nasi ala Faronona 'Oka 'e lau faarono 'alia famiu, 'amu kae too ala maurina firi. Wasua ma ala ikoso 'amu dau nasi ala Faronona 'Oka fo, 'urilali fitoona 'amiu 'are gwaugwau mola 'ala.

3Lau falalau lo 'alia famiu, 'are ba'ela ka tasa rasua lia gera falalau lau 'alia 'e 'uri 'e: Jesus Christ 'e mae lo fala lufaanala abulo ta'ana gia gi, malaa ba Geregerena Abu ba 'e ilia.

4Gera alomia, ma God ka taea fala maurina ala olula fe atoa, malaa lo lia ba Geregerena Abu 'e ilia.

5Ma ka fatae fala Peter, sui fala akwala wala rua wale li lifurono gi.

6Sui ala na talasi lou, ka fatae fala liufia 500 wale li galona lia gi. Ma afulanada gera mauri mola 'ada 'ua 'i laola molagali 'e, wasua ma na gula ada gera mae lo.

7Sui, ka fatae fala James, ma 'i burila ka fatae lou fala wale li lifurono gi sui.

8'I burila, ka fatae lou fagu lia 'e lau malaa na wela 'e futa ala talasi rero li.

9Sulia 'i lau iko lou na wale 'ilitoa rasua ala wale li lifurono gi, ma iko 'ali lau totolia fala soinagu 'alia wale li lifurono, sulia lau malakwaita ala ioli fakwalaimoki God gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Ma wasua lau 'urifo, 'i lau na waleli lifurono lo, sulia God 'e fili lau 'alia kwai'ofena lia. Ma kwai'ofena lia iko 'ali 'e fulu gwaugwau, sulia lau galo nanata ka tasa liufia lifurono ai fo gi. Iko 'alia 'i lau talagu 'e lau galo, sulia God 'e kwai'ofe agu, ma ka rana lau 'ali laka galo fala.

11Ma 'i 'amami waleli lifurono gi sui, 'ami ka fatalo 'alia teke Faronona 'Oka mola. Ma lia lo 'are 'amu fakwalaimoki lo ai.

Falalauna sulia tataenaga faasia maena li

12'Ami falalau 'amiu 'alia lia God 'e taea lo Jesus Christ faasia maena li. Ma 'utaa 'e nali ai amiu gera ka ilia God ikoso ke taea lou ioli mae lo gi?

13Ala 'e 'ato 'ali God 'e taea ioli gera mae gi, 'urilali Jesus Christ lou iko 'ali tatae.

14Ma ala Jesus Christ iko 'ali tatae faasia maena, falalauna 'ameulu 'are gwaugwau mola, ma fitoona 'amiu 'are gwaugwau lou.

15Ma iko 'alia me 'are fo mola, sulia ala Jesus Christ iko 'ali tatae, alaana 'ameulu sulia God 'e koto, sulia meulu fatalo 'alia lia God 'e taea Jesus Christ faasia maena li. Ala God ikoso taea ioli gera mae gi, 'urilali 'e iko 'ali taea lou Jesus Christ.

16Sulia ala iko 'ali 'e talawarau fala ioli mae gi gera ka tatae lou, 'urila Jesus Christ iko 'ali tatae mola faasia maena lo.

17Ma ala God iko 'ali taea Jesus Christ, 'urila fitoona 'amiu 'are gwaugwau mola, ma 'amu kae sakea kwaikwaina sulia abulo ta'ana 'amiu gi.

18Ma ka 'urifo lou, ioli 'e gera fakwalaimoki ala Jesus Christ ma gera ka mae lo gi, ikoso gera too ala maurina firi.

19Ma ala 'are 'oka ala Jesus Christ gi gera io aaga ala talasi gia io mola 'i laola molagali 'e li ma iko lou 'i nali, 'urila 'e totolia gia kwaimalatai ka tasa liufia ioli gi sui.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Wasua ma gia sai 'oka ala God 'e tae kwalaimoki lo ala Jesus Christ faasia maena. Lia fo, gia sai lou ala God kae tae gia ioli 'e gia fakwalaimoki gi talasi gia kae mae.

[21]Ioli sui gera kae mae, 'i osiala teke wale Adam. Ma 'e 'urifo lou, God kae tae gia 'i osiala teke wale Christ.

[22]Ioli sui gera kae mae, sulia 'i gia oliolitala kwalofa Adam lia wale etaeta. Ma 'e 'urifo lou, God kae tae gia sui fala maurina, 'i osiala gia io raratai ala Jesus Christ.

[23]God 'e taea Christ 'i lao. Ma 'i gia ioli Christ gi, God kae tae gia ala talasi Jesus Christ kae oli mae ai.

[24]Ma 'i burila, fe atoa fafu'isi kae dao mae. Jesus Christ kae osia malimae lia gi lia gera 'ilitoa, ma gera ka too ala nanata na, ma kae kwatea lo 'Ilitoana lia fala Mama lia God.

[25]Sulia Jesus Christ kae 'ilitoa la la ka dao ala talasi God kae liufia malimae Jesus Christ gi li sui, ma ka aluda 'ali gera ka ronosulia Jesus Christ.

[26]Ma malimae fafu'isi God kae osia lo maena.

[27]Sulia Geregerena Abu ba 'e ilia, “God 'e alua lo 'are gi sui 'i malula nanatana lia.” Wasua ma gia saiai God ikoso alu lia 'i talala 'i malula nanatana Jesus Christ, sulia God 'e alua lo 'are gi sui 'i malula nanatana Jesus Christ.

[28]'I burila 'are gi sui gera io lo 'i malula 'ilitoana Christ Wela God, 'i lia talala lou kae alu lia 'i talala 'i malula God lia 'e alua lo 'are gi sui 'i malula Christ. Ma ala talasi fo, God kae 'ilitoa fafia 'are gi sui.

[29]Nali ioli gera sisiu abu fala ioli gera mae lo gi. Gera sisiu abu 'urifo, sulia gera sai 'oka ala God kae taea ioli 'e gera mae gi. Ala God iko 'ali totolia taenala ioli gera mae gi, 'utaa fo gera ka sisiu abu 'urifo?

[30]Ma 'i 'ameulu lifurono gi lou, wasua 'are afula gi ka tau fala rauninameulu, meulu fatalo 'alia Christ. Ala iko 'ali meulu saiala God kae tae gia, 'ato meulu ka marabe fala taunala galona 'e.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31Alae iolifuta lau, 'e kwalaimoki rasua, ala fe atoa gi sui mola, 'are gi gera tau fala rauninagu. 'E kwalaimoki rasua lou, lau babalafe sulia fitoona 'amiu gi ala Jesus Christ Aofia gia.

32Lau daria 'atona ba'ela rasua gi 'i lifi'e 'i Efesus, sulia malimae lau gi gera malaa kui kwasi gi, ma gera ka oga rauninagu. Ala ikoso lau fitoo ala God 'e taea ioli gi faasia maena li, ikoso 'ali lau marabe mola fala daona tonala 'atona 'urifo gi li. Ma ala God ikoso taea ioli gi faasia maena, 'e 'oka faga 'ali gia rono sulia saena ba 'uri 'e, “Gia fana ba'ela, ma gia ka gou ba'ela lo 'aga, sulia ikoso tekwa mola gia kae mae.”

33Ikoso 'ali 'amu fakwalaimoki ala 'are kotokoto gi. Ala 'amu logo failia ioli ta'a gi, 'amu kae malaa 'i gera lou.

34'Amu malata rada, ma 'amu ka bulusi faasia abulo ta'ana 'amiu gi. Sulia lau saiai nali ai amiu iko 'ali gera sai 'ua ala God, 'amu ka mau 'i fofola me 'are fo.

Rabega kae fa'alu ala talasi God kae tae gia

35Mala ta ioli 'e soilidi 'uri 'e, “'Uri'e ma God kae tae 'utaa ala ioli mae lo? Ma rabe 'are 'utaa gera kae too ai?”

36Olisina lau 'e 'uri 'e: Soilidina fo 'e kwekwe'ela rasua. Malata sulia fufuae 'are 'o fasia. 'O 'eli fafia, ma 'i burila fufuae 'are ka bulao mae. Ma alominala rabe 'are 'e 'urifo lou.

37Ma 'are 'o fasia lia lo fufuae 'are. Mala fufuala ta koni 'o ma ta 'are mola 'ala, wasua ma gia sai 'oka ala lia 'e ikoso alua 'ua ta rabe 'ai kwalaimoki.

38Wasua ma talasi 'e bulao, God ka bi kwatea fufuae 'are fo ka too ala rabe 'are 'e oga. Ma God ka oga fala 'ai tootoo gi ka manotafa mae faasia fufuae 'are tootoo gi.

39Ma 'e 'urifo lou ala rabe 'e God 'e raunailida, sulia 'e iko 'ali gera rada sui. Ioli gi, failia bo gi, ma malu gi, ma ia gi, rabeda 'e mamata sui.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

40Ma God 'e raunailia 'are afula gi 'i laola molagali failia 'i laola raloo lou. Ma 'are fo gi, 'e raunailida gera ka lio 'oka sui. Ma 'are 'e raunailida 'i laola raloo gi li, gera too ala kwanana mamata faasia 'are 'i laola molagali gi li.

41Sulia da'afi 'e too lou ala kwanana lia 'i talala, ma madama ka too lou ala kwanana. Ma kwalikwali gi gera too lou ala kwanana gera ka mamata lou 'ala.

42Ma ka 'urifo lou ala talasi God kae taea ioli gera mae gi. Ala talasi ta ioli ka mae, gera alomia lo rabela, ma kae furafura. Ma ala talasi God kae taea, rabe fa'alu lia kae io firi.

43Ma talasi gera alomia ta rabe 'i laola wado li, 'e iko 'ali lio 'oka ma iko 'ali nanata. Ma ala talasi God kae taea, lia kae bulusi 'ali rabe kae lio 'oka ma kae nanata.

44Ma rabega 'e gera alua 'i laola wado li, lia lo rabe ala molagali 'e li. Ma talasi God kae tae gia, gia kae too ala rabe fa'alu gi lia 'e totolia fala iona 'i nali. Sulia ala gia too ala rabe 'e totolia fala iona 'i laola molagali li, gia kae too lou ala rabe 'e totolia fala iona 'i nali li.

45Sulia Geregerena Abu ba 'e sae 'uri 'e, “God 'e etae raunailia Adam, wale mauri.” Ma Christ gia soia 'alia “Adam fafu'isi,” lia lo Aloe 'are 'e kwatea maurina fa'alu li.

46Rabe fa'alu iko 'ali etae la mae, sulia gia mauri 'ua 'i laola molagali sui bui gia ka bi mauri 'i nali.

47'Urifo, etala Adam, God 'e raunailia 'alia wado 'i laola molagali. Ma ruala Adam, 'e la mae faasia 'i nali.

48Ma ioli gera io 'i laola molagali gi li, gera too ala rabe 'e malaa Adam ba God 'e raunailia 'alia wado 'i laola molagali li. Ma ioli gera io 'i nali gi, gera too ala rabe 'e malaa Christ lia 'e la mae faasia 'i nali.

49Ala talasi 'e, rabega 'e malaa rabela Adam ba God 'e raunailia 'alia wado li. Wasua ma, rabe fa'alu gia gi kae malaa rabela Christ lia 'e la mae faasia 'i nali.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

50Alae iolifuta lau, rabega 'e too ala filisi failia 'abu 'i laola molagali 'e, ma iko
'ali totolia fala ruuna 'i laola 'Ilitoana God. Ma rabega 'e saiala maena, 'e 'ato
ka too ala maurina firi.

51'Amu fafurono ga fala alaana lau, sulia lakae faarono 'alia 'are agwaagwa.
Nali ioli gera fakwalaimoki, ikoso gera mae. Wasua ma God kae olisi gia sui.

52Me 'are 'e kae fuli nainali mola, malaa mama'afunala maala ioli talasi 'e ada.
Ala talasi God kae uufia bunu ka ani ala fe atoa fafu'isi fala molagali li, sui ka
bi taea ioli fakwalaimoki gera mae sui lo gi, ma ikoso gera mae lou. Ma nali
ioli agaulu iko 'ali gera mae 'ua, God kae olisi gia 'ali gia kae too ala rabe 'are
fa'alu gi.

53Ma rabega 'e saiala maena, God kae olisia 'ali kae mauri firi.

54Talasi God kae olisia rabega 'urifo li ikoso 'ali gia mae lou. Ma kae falalamaa
Geregerena Abu ba 'e ilia, “God 'e liufia lo maena, ma maena ka fulu lo!

55Maena iko 'ali liufia. Ma ka 'ato lo fala maena 'ali kwatea famalifiina.”

56Ioli gi gera kae mae 'i osiala gera taua ta'ana gi. Ma gera too ala ta'ana sulia
gera aburono ala taki God gi.

57Gia batafea God, sulia Aofia gia Jesus Christ 'e famauri gia faasia maena.

58Lia fo, alae iolifuta 'oka lau, 'amu fanasia fitoona 'amiu gi ala Christ. Ma
'amu ka ura nasi ala galona 'amiu gi fala Aofia, sulia 'amu saiai galona 'amiu
gi fala Aofia iko 'ali gera gwaugwau.

1 Korint 16

Bata fala kwairanaina ala ioli 'i Judea gi li

1Lakae olisia lo geregerena 'amiu gi sulia bata ba 'amu logosida fala
kwairanaina ala ioli fakwalaimoki gera io 'i Judea gi li. Lau oga 'amu ka taua
'are 'e lau ilia lou fala ioli fakwalaimoki 'i laola gulae tolo 'i Galesia gi li.

2Ala Sade gi sui, 'e 'oka fala ioli gi tootoo amiu 'amu ka rerei 'alia ta 'amu kae
kwatea, ka totolia me 'are 'e saiai ka sakea ala galonala gi li, ma ka alu golia

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

la la laka dao ko. Ala 'amu tau 'urifo, ala talasi lakae dao mae 'i soemiu, ikoso 'ali 'amu logosia lou tali bata, sulia 'amu rerei sui lo.

3Sui, ala talasi lakae dao ko, 'amu ka filia tali wale 'ali gera sakea kwatena 'amiu gi fala 'i Jerusalem. Ma lakae geregere fala wale etaeta ala logonae ioli fakwalaimoki 'i Jerusalem gi li sulia wale 'amu filida 'ali gera sakea kwatena 'amiu gi li. Sui, gera ka sakea geregerena lau failia kwatena 'amiu gi ma gera ka la.

4Ma ala 'amu oga laka la lou failida fala 'i Jerusalem, 'urila meulu kae la ruru 'ameulu.

Lalanala Paul

5Lakae la mae 'i soemiu 'i Korint ala talasi lakae liu ala gulae tolo 'i Masedonia li, sulia lau malata sulia lakae la ga fala 'i Masedonia.

6Ma talasi lakae io lo 'i lifila fae 'amiu, lakae io fae 'amiu sulia ta barae madama, ma laka io fae 'amiu la la ka dao ala talasi boniligwari kae sui. Ma talasi la kae liu dao tarosi, 'e 'oka rasua 'ali 'amu kwairanai agu ala lalana lau fala lifi lakae la ai.

7Iko 'ali lau oga mola daona 'i soemiu sulia ke me talasi wawade mola. Lau oga laka io ka ke tekwa ga fae 'amiu, ala Aofia ka ala'alia.

8Lau malata lakae io 'i lifi'e 'i Efesus la la ka dao ala fe atoa gera soia 'alia Pentekos, sui bui laka bi la.

9Wasua 'ala ioli afula gera malimae ala Faronona 'Oka li gera io lou 'i lifi'e, lakae io 'i lifi'e, sulia 'e talawarau fagu 'ali lau taua galona ba'ela fala Aofia ala talasi 'e.

10Talasi Timoti kae dao ko 'i soemiu, 'amu ka tau 'oka fala, sulia 'i lia wale galo Aofia malaa lou 'i lau.

11Ikoso 'ali 'amu lio wawade ala Timoti. Ma talasi kae dao tarosi ala lalana lia li, 'amu ka ranaa, ma 'amu ka fatailia kwaimanaa 'amiu fala, 'ali ka totolia fala

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

olina mae 'i lifi'e 'i soegu. Sulia lau faimaasi fala Timoti failia nali wale lou gera fakwalaimoki.

12Apolos walefae gia, lau aniulu fala 'ali la ko 'i soemiu failia nali walefae gia lia gera la ko 'i soemiu. Wasua ma 'e malata 'uria iko 'ali 'oka 'ua fala fala laa na ko 'i soemiu ala talasi 'e li. Ala ta talasi lou, ala 'e talawarau fala, kae bi la ko 'i soemiu.

Me saena fafu'isi gi

13'Amu liolio, ma 'amu ka ura nasi ala fitoona 'amiu gi. Ma 'amu ka rabetoo, ma 'amu ka ura nasi.

14Ma ala 'are 'amu tauda gi sui, 'amu fatailia kwaimanaa 'amiu.

15'Amu saiala wale 'e etae fakwalaimoki 'i safitamiu 'i Gris, lia lo Stafanas failia lumae ioli lia. Gera galo nanata sui fala kwairanaina ala ioli God gi li. Alae iolifuta lau, lau aniulu famiu,

16'ali 'amu ronosulia saenala ioli malaa Stafanas gi, failia lumae ioli lia failia nali wale lou gera galo failida.

17Lau babalafe rasua sulia daonala Stafanas, ma Fotunatus, ma Akaikus, sulia gera io sui fae lau, wasua iko 'ali 'amu totolia iona fae lau.

18Gera fababalafe lau malaa lou gera fababalafe 'amiu. 'Amu fatailia soi ba'ela na 'amiu fala ioli 'urifo gi li.

19Ioli fakwalaimoki 'i laola gulae tolo 'i Asia gi li, gera kwatea ko sae ailafena gera gi famiu. Ma Akuila failia 'i Prisila failia ioli gera logo 'i laola luma daroa fala foana gi li, 'i gera sui lou gera kwatea ko sae ailafena gera gi famiu.

20Ma ioli gera fakwalaimoki gera io 'i lifi'e gi li sui, 'i gera lou gera kwatea sae ailafena gera gi famiu. Ma 'i 'amiu sui 'amu fatailia kwaimanaa 'amiu gi famiu 'i safitamiu, ala talasi 'amu ka leesi 'amiu gi.

21Sae ailafena lau famiu 'e, 'i lau Paul 'i talagu lau gerea lo ko 'alia limagu.

22Ma ala ta ioli iko 'ali kwaima ala Aofia, lau oga God ka kwatea kwaikwaina fala. Ma lau oga rasua 'ali Aofia Jesus ka oli lo mae.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[23]Lau oga Aofia gia Jesus ka kwai'ofe amiu.

[24]Ma 'i lau lou, lau kwaima amiu 'i osiala Jesus Christ.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2 Korint

2 Korint 1

1'I lau Paul, na wale li lifurono ala Jesus Christ 'alia kwaiogalina God. 'I lau
failia Timoti walefae gia, mera geregere ko famiu ioli God 'amu io 'i laola mae
falua ba'ela 'i Korint gi li, ma fala ioli God gera io 'i laola gulae tolo 'i Gris gi
sui lou.

2Lau foa 'ali God Mama gia failia Aofia Jesus Christ ka kwai'ofe amiu ma ka
kwatea aroarona famiu.

Paul 'e batafea God

3Gia batafea God Mama Jesus Christ Aofia gia li. God lo Mama ala
kwaiamasina faga, ma 'i lia lo kalokalola kwaigwafena gi sui.

4God 'e kwairanai aaga, talasi gia too ala 'atona gi li, 'ali gia ka ranaa lou tali
ioli gera dao tonala kwaluke 'atona gi. Gia totolia rananala ioli gi, sulia
kwairanaina God 'e kwatea faga.

5Gia dao tonala famalifiina afula gi, ka malaa lia ba Jesus Christ 'e famalifii.
Wasua ma God 'e kwairanai aaga ka ba'ela lou, ka malaa lou lia ba 'e kwairanai
ala Jesus Christ.

6'I 'ameulu meulu famalifii 'ali rana 'amiu ma ka faamauri 'amiu. Ala talasi
meulu famalifii, God 'e rana 'ameulu, ma meulu ka rana 'amiu lou, ma meulu
ka fananata 'amiu. 'Urifo 'amu totolia fafuna ala talasi 'amu liu 'i laola
famalifiina li, malaa lou lia 'ami liu 'i laoli.

7'Ami saiala me 'are 'e: Ala talasi 'amu liu ala famalifiina malaa lou lia 'e 'ami
liu 'i laola, God kae rana 'amiu, malaa lou 'e rana 'ameulu.

Paul 'e dao tonala 'atona ba'ela 'i laola gulae tolo 'i Asia
(Acts 19:23-41)

8Alae iolifuta, meulu oga 'amu ka saiala meulu dao tonala 'atona ba'ela talasi
meulu io 'i laola gulae tolo 'i Asia li. Ala talasi fo, meulu fia 'uria meulu kae
mae lo, sulia 'atona fo 'e ba'ela ka tasa.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Meulu fia 'uria maurinameulu 'i laola molagali 'e garani ka sui lo. Ma meulu saiai 'are fo gi 'e fuli fameulu, 'ali ikoso 'ali meulu fitoo ameulu 'i talameulu, wasua ma meulu ka fitoo ala God 'e saiala taenala ioli mae li.

10God 'e rana 'ameulu 'ali iko 'ali meulu mae ala 'atona fo gi. Ma ka kwairanai ameulu lou 'ali malimae 'ameulu gi iko 'ali gera totolia rauninameulu. Meulu fitoo ala kae kwairanai ameulu 'urifo,

11ala talasi 'amu rana 'ameulu 'alia foana 'amiu gi li. Lia fo, God kae kwairanai ameulu sulia lia ioli gi gera foa 'urifo fameulu ala talasi afula gi. Lia fo, ioli afula gi gera ka batafea God sulia kwairanaina lia fameulu.

Paul iko 'ali talai rero ala ioli 'i Korint gi

12Alae iolifuta lau, 'ami malata balafe sulia 'ami sai 'oka ala abulona 'ameulu fala ioli gi li sui 'e 'oka ma ka kwalaimoki, ma ka tasa famiu. Abulona 'ameulu 'e 'urifo iko lou sulia liotoo ala ioli li, wasua ma sulia kwairanaina God fameulu 'ala.

13-14Geregerena lau famiu gi, gera talawarau fala malinainali. Wasua ma iko 'ali 'amu sai 'oka ameulu ala talasi 'e. Ma lau oga 'amu kae sai 'oka ameulu, 'ali ala fe atoa Aofia Jesus kae oli mae, 'amu ka babalafe fae 'ameulu, malaa lou lia 'e meulu babalafe fae 'amiu.

15Ma sulia lau sai 'oka ala lia gia kae babalafe fala leesinaga sui, lau naia fala daona tonamiu ala ruala talasi, 'ali lau kwairanai amiu.

16'I lao, lau fia 'uria ala talasi laka la fala 'i Masedonia, lakae liu ko 'i soemiu. Ma talasi lakae oli mae lakae liu lou 'i soemiu, 'ali 'amu kwairanai agu ala lanagu fala gulae tolo 'i Judea.

17Wasua 'ala lau naia daona 'i soemiu rua talasi 'urifo, iko 'ali lau dao lo tonamiu. Ikoso 'ali 'amu fia 'uria malatagu 'e olisi kwai liu ala talasi afula gi 'i dunala iko 'ali lau dao 'i soemiu. Iko 'ali lau malaa ioli la molagali 'e lia gera sae 'uri 'e, “'Eo, lakae tau 'urila,” ma 'i burila gera ka sae lou 'ada 'uri 'e, “Ikoso 'ali lau tau mola 'urila.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Saenagu 'e kwalaimoki malaa lou saenala God 'e kwalaimoki

19sulia malatagu 'e malaa lou malatala Jesus Christ Wela God lia meulu Silas failia Timoti meulu fatalo 'alia famiu. Ma malatala Jesus iko 'ali olisi kwai liu ala talasi afula gi. Wasua ma 'i lia lo wale 'e ilia, “'Eo, lakae tau 'urila,” ma ka tau lo 'urifo.

20God 'e fa ali'afua sae alafuuna lia gi sui 'alia Jesus Christ. Ma gia alafafia Christ 'e fa ali'afua sae alafuuna God gi. 'Urifo gia ka batafea God.

21Ma God 'e kwatea ma 'i 'ameulu fae 'amiu lou, gia ka io raratai failia Jesus Christ. Ma God lou 'e fili gia,

22ma ka alua totofo lia aaga 'alia Aloe 'are Abu. 'E kwatea Aloe 'are Abu faga fala iona 'i laola manoga, 'ali gia sai lou ala God kae kwatea 'are 'oka afula gi faga.

23God 'e saiai alaana lau gi gera kwalaimoki rasua. Iko 'ali lau la ko 'i lao 'i soemiu 'i Korint 'i dunala iko 'ali lau oga balufinamiu fala 'are ba 'amu tauda gi.

24Iko 'ali meulu oga meulu ka 'ilitoa fafi 'amiu 'alia suunaenamiu ala ta gi 'e 'amu fakwalaimoki ali. Sulia meulu saiai fakwalaimokina 'amiu ala Jesus 'e nanata lo. Wasua ma meulu oga meulu ka kwairanai amiu, 'ali 'amu ka babalafe.

2 Korint 2

1Talasi ba 'e sui lau dao 'i soemiu, lau balufi 'amiu, ma laka faliodila 'amiu. Me 'are 'e taua iko 'ali lau la lou ko 'i soemiu, lia sulia iko 'ali lau oga faaliodilanamiu lou.

2'E totolia 'amu ka fababalafe lau. Ma ala laka faliodila 'amiu, 'urila ma ite mola kae bi fababalafe lau? Iko mola ta ioli lo, sulia lau kwatea 'amu ka kwaimalatai.

3Sulia 'e 'urifo, iko 'ali lau la ko 'i soemiu, wasua ma lau geregere ko famiu fala faradanala nali ai amiu. Ma talasi lakae dao ko 'i soemiu, ikoso 'ali 'amu

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

faliodila lau 'alia me 'are fo. 'I 'amiu lo ioli lau oga 'amu ka fababalafe lau gi. Sulia lau saiai ala laka babalafe, 'i 'amiu sui 'amu ka babalafe lou.

4Talasi ba lau geregere ko famiu, lau kwaimalatai rasua, ma kwai la maagu ka afe sulia lau ani. Iko 'ali lau geregere ko famiu 'ali 'amu ka liodila, wasua ma lau geregere ko 'ali 'amu ka saiala kwaimanaa ba'ela lau famiu sui.

Kwailufaa ala wale abulo ta'a ba

5Ma wale ba 'e abulo ta'a ma ka fuli'aea kwaimalataina 'e 'i safitagolu. 'E faliodila lau, wasua ma 'e faliodilaa 'amiu ka tasa lou. Kwaimalataina ba 'e sui lo, sulia

6afulanamiu 'amu kwatea kwaikwaina fala wale fo, ma ka rada lo.

7Ma ala talasi 'e, 'e 'oka 'ali 'amu kwailufa lo ala, ma 'amu ka sae faraefalea, tauma 'e bi kwaimalatai rasua, ma ka oli fae buri.

8Lia fo, lau suga 'amiu 'ali 'amu fatailia fala lia 'amu kwaima kwalaimoki ala.

9Lau geregere ko 'uri ba 'i lao sulia lau oga 'ali lau maili 'amiu, 'ali laka daria ala 'amu ronosulia kwaikaena lau gi sui.

10Ma talasi 'amu kwailufa ala wale fo li, 'i lau wasua lau kwailufa lou ala. Ma laka kwailufa sui lo ala wale ba 'e fulia me 'are ta'a fagu li. Christ 'e saiai lia lau kwailufa ala, 'ali lau rana 'amiu 'alia io ruru na 'oka.

11Lau oga laka kwailufa ala, tauma Saetan 'e bi liufi gia. Sulia gia saiai 'e oga ka taua 'atona gi faga.

Talasi Paul 'e io 'i Troas 'e malata 'abero sulia ioli 'i Korint gi

12Ala talasi lau dao 'i Troas fala fatalona 'alia Faronona 'Oka sulia Jesus Christ li, lau daria Aofia 'e kwatea ma ka talawarau fameulu 'ali meulu ka galo 'i lififo.

13Wasua 'ala ka 'urifo, lau malata 'abero ba'ela rasua suli 'amiu, sulia iko 'ali lau dao tonala walefae gia Titus, wale ba 'e sake saena suli 'amiu. Lia fo 'e kwatea ma laka oli oli ala ioli 'i Troas gi, ma laka la lo 'agua fala 'i Masedonia fala daona tonala Titus.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Galonala Paul

14Lau batafea God sulia 'e kwatea gia ka io raratai failia Christ. Ala talasi gi sui, Christ 'e talai gia 'i laola liu kwaikwaloana 'i maala ioli gi sui. Ma God ka kwatea gia ka fatalo 'alia faronona sulia Jesus Christ ala falua gi sui. Ma faronona fo, 'e malaa na 'are si'ina 'oka lia 'e la fala lifi gi sui.

15-16Talasi gia farono 'urifo sulia Jesus Christ, gia kwatea God ka babalafe. Ma gia kwatea 'ai si'ina 'oka ala Faronona 'Oka ka liufia 'i laola falua gi sui. Ioli gera too ala maurina firi gi li, Faronona 'Oka 'e malaa 'are si'ina fofo 'oka 'e sakea mae maurina firi fada. Ma ioli gera sakea kwaikwaina faasia God gi li, Faronona 'Oka 'e malaa 'are si'ina ta'a 'e raunida gera ka mae.

'E lio malaa iko ta ioli 'ali totolia fatalona 'alia Faronona 'e li.

17Ma iko 'ali meulu malaa ioli afula gera fatalo 'alia saenala God 'ali gera ka sake bata 'alia. Wasua ma meulu fatalo 'alia Faronona 'Oka, sulia God 'e keri 'ameulu. Meulu ka ilia 'are kwalaimoki gi 'alia nanata Jesus Christ. God 'e saiala 'are meulu tauda gi sui.

2 Korint 3

Sae Alafuuna fa'alu ala Aloe 'are Abu

1Talasi meulu alaa sulia galona 'ameulu 'urifo li, ikoso 'ali 'amu fia 'uria 'ami kae lafe. Iko 'ali meulu boboo fala tali ioli mamata 'ali gera geregere suli 'ameulu 'ali 'amu ka saiai 'i 'ameulu wale galona God gi. Ma iko 'ali meulu boboo lou famiu 'ali 'amu geregere suli 'ameulu fala tali ioli mamata lou, 'ali gera ka sai ameulu 'i 'ameulu wale galona God gi. Nali ioli mamata gera tau 'urifo, wasua ma 'i 'ameulu iko.

2'I 'amiu lo 'amu malaa geregerena 'urifo, sulia fitoona 'amiu 'e fatailia lia 'i 'amuelu lifurono kwalaimoki gi li. 'I 'ameulu failia ioli gi sui gia saiala me 'are 'e.

3Fitoona 'amiu 'e malaa geregerena 'e fatailia 'i 'ameulu lifurono gi, ma Jesus Christ 'e gerea me 'are fo, ma ka kwatea fameulu. Ma 'e iko 'ali gerea 'alia bulula walege fala geregerena li, wasua ma 'e gerea 'ala 'alia Aloe 'are mauri

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

God. Ma iko 'ali 'e gerea 'i fofola ta fau malaa taki God 'e kwatea fala Moses gi, wasua ma 'e gerea 'i laola manoga.

4Meulu fakwalaimokia rasua 'are fo gi gera lalama, sulia meulu fitoo ala God 'e rana 'ameulu 'i osiala Christ.

5Iko 'ali meulu ilia meulu totolia galona fo 'i osiala sai arena 'ameulu gi 'i talameulu. Wasua ma God 'e kwatea nanatana fameulu fala galona 'ala.

6God lo 'e kwairanai ameulu, 'ali meulu ka totolia falalauna sulia sae alafuuna fa'alu lia li. Ma sae alafuuna fa'alu fo, iko lou 'are ala taki Moses 'e gereda gi li, wasua ma 'are 'ala ala Aloe 'are Abu li. Sulia taki 'e kwatea maena, wasua ma Aloe 'are Abu 'e kwatea maurina firi.

7Ma 'i lao mae, ala talasi God 'e gerea taki gi 'i fofola abae fau gi, madakwanala God 'e wasinosino galia Moses. Ma maala Moses ka wasinosino sulia madakwanala God, ma ka rara fia maala ioli Jiu gi, ma ka 'ato 'ali gera lio fala maala Moses, wasua 'ala wasinosinonala maala Moses kae fulu lo. Ala taki 'e kwatea maena li 'e dao 'alia 'ilitoana 'urifo li,

8'urila 'ilitoana ala galonala Aloe 'are Abu li 'e ba'ela ka tasa.

9Ma ala sae alafuuna ala takili lia 'e kwatea kwaikwaina 'e 'ilitoa, 'urila sae alafuuna fa'alu 'e kwatea gia ka rada 'i maala God, 'e 'ilitoa ka tasa lou.

10Talasi 'e, 'ilitoana ala sae alafuuna ala taki li 'e malaa na 'are gwaugwau mola, sulia sae alafuuna fa'alu 'e 'ilitoa ka tasa liufia.

11'Ilitoana ala sae alafuuna ala taki li, kae sifo lo. Wasua ma 'ilitoana ala sae alafuuna fa'alu li kae io firi.

12Sulia gia sai 'oka ala sae alafuuna fa'alu, lia 'e kwate ma iko 'ali meulu mau 'alia fatalona famiu.

13Iko 'ali meulu malaa Moses ba 'e alua abae toro fafia maala, 'ali ioli Jiu gi ikoso gera lesia wasinosinona ba 'i maala 'e sifo fali fulu lo.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Ma 'i lao mae, malatala Jiu gi 'e nasi. Ma ala talasi 'e lou, talasi gera idumia Geregerena Abu li, malatala Jiu gi 'e malaa gera 'afu fafia 'alia abae toro ba Moses 'e alua fafia maala, sulia 'e 'ato 'ali gera saiala kwalaimokina. Ite ada 'e fakwalaimoki ala Jesus Christ, God 'e lafua 'are 'e 'afu fafia manola, 'ali ka saiala kwalaimokina.

15Ma 'i tara'ela wasua, talasi gera idumia taki Moses gi li, iko 'ali gera sai mola ali.

16Wasua ma ala ta ioli ka bulusi 'i so'ela Aofia, Aofia kae lafua 'are 'e 'afu fafia malatanala.

17Ma Aofia fo lo Aloe 'are Abu. Ma ala ta ioli ka too lo ala Aloe 'are Abu 'i laola maurinala, 'e io sakwadola lo.

18Ma 'e 'urifo, maaga iko ta 'are 'ali bolosia lo, 'e fatailia raranala wasinosinona Aofia li. Ma Aloe 'are Aofia 'e olisi gia la la gia ka malaa 'ilitoanala Aofia gia li.

2 Korint 4

1Sulia kwaiamasina God fameulu, 'e keri 'ameulu fala taunala galona ala fatalona li. Lia fo, iko 'ali meulu mano fasia fatalona.

2Ma iko 'ali meulu fulia abulona agwa ta'a gi failia 'are li mauna gi. Ma iko 'ali meulu koto, ma iko 'ali meulu olisia saenala God. God 'e saiai lia meulu farono 'alia 'are kwalaimoki gi 'ali ioli gi sui gera ka fakwalaimokia galona 'ameulu.

3Ala Faronona 'Oka 'e meulu fatalo 'alia 'e 'ato fala malinailianai, 'urila 'e 'ato mola fala ioli 'ali sakea maurina firi.

4'E iko 'ali gera fakwalaimoki, sulia Saetan 'e 'afu fafia malatada. Saetan 'e 'ilitoa fafia 'are ta'a ala molagali 'e li. 'E lui gera 'ali ikoso gera lesia madakwana 'e la mae faasia Faronona 'Oka sulia 'ilitoana Jesus Christ 'i lia lulula God.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Iko 'ali meulu fatalo 'alia 'i 'ameulu 'i talameulu. Wasua ma meulu fatalo 'alia Jesus Christ lia lo Aofia. Ma meulu ka ilia 'i 'ameulu wale li galona Jesus gi lia 'e keri 'ameulu fala rananamiu.

6Ala talasi God 'e raunailia 'are gi sui, lia 'e sae 'uri 'e, “Alua madakwana ka rara 'i laola mae rodo.” Ma ka famadakwa lou malataga, 'ali gia saiala God 'ilitoa 'e Jesus Christ 'e fatailia.

7Madakwana failia nanatana 'e rara 'i laola rabe watoutou 'e gia gi li, 'e malaa na 'are 'oka rasua God 'e alua 'i laola te bote 'are watoutou. 'Urifo, ioli gi sui gera lesia lia 'e meulu too ala nanatana ba'ela faasia God, iko 'alia 'are 'i 'ameulu 'i talameulu.

8Ala talasi afula meulu dao tonala 'atona gi, ka 'urifo wasua 'ala, iko 'ali meulu mano faasia galona 'ameulu gi. Ma ala nali talasi, iko 'ali meulu saiai ta kae fuli fameulu, ka 'urifo wasua 'ala, meulu fitoo 'ua ala God.

9Ma wasua meulu ka too ala malimae afula gi, God iko 'ali faeburi 'ali 'ameulu. Ma wasua malimae 'ameulu gi gera 'ui 'ali 'ameulu 'i wado, meulu ka tatae lou.

10-11'E malaa malimae 'ameulu gi gera rauni 'ameulu ala atoa gi sui, sulia meulu fatalo sulia Jesus. Rabemeulu 'e malaa 'i lia lo ala maenala, 'ali ioli gi gera ka lesia maurina lia ameulu.

12Lia fo, gera ka oga rauninameulu, 'i osiala galona 'ameulu gi. Ma 'i 'amiu, 'amu sakea maurina firi, 'i fofola galona 'ameulu gi.

13Geregerena Abu ba 'e sae 'uri 'e, “Lau fakwalaimoki ala God, ma ka kwatea ma laka sae suli lia.” Ma fitoona 'ameulu 'e 'urifo lou, sulia meulu sae sulia God sulia meulu fitoo ala.

14Meulu saiai God 'e taea Aofia Jesus fala maurina. Ma 'e malaa lou lia 'e God 'e taea Jesus, 'i lia kae tae 'ameulu fala maurina, ma ka sake 'ameulu lou fae 'amiu fala iona failia.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Meulu liu 'i laola 'atona afula 'urifo gi, fali rana 'amiu. Talasi 'e ioli afula gi gera saiala kwaimanaa God fala famaurina li, ma ioli afula gi gera ka batafe lia.

16Sulia 'e 'urifo, iko 'ali meulu mano faasia fatalona. Wasua ma ala atoa gi sui, rabemeulu kae waro fala watoutou na, ma ala atoa gi sui lou God 'e fananata manomeulu.

17Ma 'atona 'e meulu liu 'i laola ala talasi 'e gi li, gera kae sui. Ma sulia meulu liu 'i laola 'are fo gi, God kae kwatea 'ilitoana ba'ela firi fameulu. Ma 'ilitoana 'e meulu kae sakea, 'e ba'ela ka tasa liufia 'atona meulu too ali ala talasi 'e gi li.

18Iko 'ali meulu malata sulia 'are meulu saiala leesinali gi, wasua ma meulu malata sulia 'are iko 'ali meulu totolia leesinali ala talasi 'e li. Sulia 'are meulu lesida gi ikoso gera io tekwa, wasua ma 'are iko 'ali meulu lesida gi gera kae io ikoso 'ali gera sui.

2 Korint 5

1Gia saiai ala talasi rabega kae mae, God kae kwatea rabe fa'alu gi faga fala iona 'i nali. Sulia ala talasi 'e, rabega 'e malaa luma 'i laola molagali gi li, lia gera kae osi lou. Gia kae io 'i laola rabe 'are God 'e raunailia 'i nali gi. Ma rabe fa'alu gia gi kae malaa luma 'e io firi.

2Ala talasi 'e, gia oga rasua ala tafisinala molagali 'e, 'ali God kae kwatea rabe fa'alu faga 'i nali.

3Ma ala talasi gia io 'i nali ai, gia kae too ala rabe fa'alu.

4Ma ala talasi gia io 'ua 'i laola molagali 'e li, rabega ka kweo sulia 'atona gi. Ma iko 'ali gia oga tafisinala rabega, wasua ma gia oga iona 'alia rabe fa'alu gia gi li 'i nali, 'ali rabe 'e gera saiala maena li God kae olisida 'alia rabe ikoso gera furafura gi ma gera kae io firi.

5God kae rerei lo 'ali gia 'ali ka fuli 'urifo. Ma 'i lia 'e kwatea lou Aloe 'are Abu ka fatailia lia God kae tau kwalaimoki 'urifo faga.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Lia fo 'e taua ikoso 'ali gia mau 'alia ta 'are. Ma gia ka saiai ala talasi gia io 'ua 'alia rabega 'i laola molagali li, iko 'ali gia io 'ua failia Aofia 'i nali.

7Aofia 'e gia fakwalaimoki ala, 'i lia lo 'e talai gia 'alia iona 'i laola molagali 'e li, ma iko 'ali gia la sulia 'are gia lesida 'i laola molagali gi li.

8Ma ikoso 'ali gia mau 'alia maena. Sulia gia oga rasua lo laa na faasia rabe 'are 'e 'i laola molagali gi li, 'ali gia io ala falua kwalaimoki gia 'i nali failia Aofia.

9Wasua gia ka io 'ua 'i laola molagali 'e 'o ma gia ka io 'i nali, kwaiogalina gia 'e ba'ela ka tasa 'ali gia fababalafea Aofia.

10Ma 'i gia sui mola, gia kae ura 'i maala Jesus Christ, 'ali kae lokomalata ala galona gia gi. Ma kae kwatea kwaiara gi fala ioli tootoo gi aaga lia gera galo 'oka fala 'i laola molagali 'e. Ma ikoso 'ali kwatea ta kwaiara fala ta ioli galonada 'e ta'a 'i laola molagali 'e.

Ioli gi gera kwaima failia God 'i osiala Jesus Christ

11Meulu soi ba'ela ala Aofia, lia 'e meulu ka mailia fala rananala ioli gi 'ali gera fakwalaimoki. God 'e saiai meulu sae kwalaimoki, ma lau oga 'amu ka sailou ala 'are fo.

12Ma alaana 'e lau gi, iko lou suli lau oga sae faraenameulu famiu. Wasua ma meulu oga 'ali 'amu soi ba'ela ala galona rada 'ameulu gi, 'ali 'amu ka totolia olisinala ioli gera soi ba'ela ala 'are ioli 'e saiai ka lesia mola 'alia maala ma iko 'alia 'are 'i laola mano li.

13Nali ioli gera soi kwekwe'ela ameulu. Gera sae 'urifo sulia meulu galo nanata fala God. Ma 'e kwalaimoki rasua, iko 'ali meulu kwekwe'ela, ma lia 'e tau ma meulu ka totolia galona nanata famiu.

14Meulu galo nanata, sulia meulu saiai Jesus Christ 'e kwaima aaga. Meulu sai lou ala talifilia Jesus Christ mola 'e mae olisia ioli gi sui, ma 'e malaa ioli gi sui gera mae lo failia.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15'E mae 'ali ka faamauria ioli gi sui. 'E mae 'ali ioli gera too ala maurina fa'alu li, ikoso gera io mola 'ada fala taunala kwaiogalina gera gi, wasua ma kwaiogalina Jesus Christ lia 'e mae, ma ka tatae lou fala famaurinada li.

16Lia fo, malatana gia sulia ta ioli ikoso malaa lou malatana ioli ala molagali 'e li. Wasua talasi 'i lao malatana gia gi 'e 'urifo sulia gia malata rero 'uria Jesus Christ lia na wale mola 'ala. Talasi 'e, gia saiai 'i lia iko lou ta wale gwaugwau mola 'ala.

17Ma ala ta ioli fakwalaimoki ala Jesus Christ, 'i lia ioli fa'alu lo. 'Are 'ualo gi gera sui lo, ma 'are fa'alu gi ka dao lo mae.

18God 'e taua 'are fo gi sui 'alia Jesus Christ. Lia 'e olisi gia faasia malimae na fala ioli kwaima lia gi. Ma ka kwatea galona fameulu 'alia olisinala ioli gi, 'ali gera ka rau lo 'alia ioli kwaima lia gi.

19Me 'are 'e meulu fatalo 'alia, lia God 'e kwatea ioli gi sui gera ka kwaima failia 'i osiala Jesus Christ. Ma ka kwailufa 'alia abulo ta'ana gera gi. Ma ka kwatea lo galona fameulu 'ali meulu ka fatalo 'alia Faronona 'Oka sulia God lia 'e olisia ioli gi 'alia ioli kwaima lia gi li.

20'Arelafo, 'i 'ameulu wale fala ilinala alaana Jesus Christ gi. Ma talasi meulu fatalo 'alia, 'e malaa God 'i talala 'e sae. Ma 'alia Jesus Christ, meulu aniulu famiu 'ali 'amu ka ala'alia God kae olisi 'amiu faasia malimaena 'ali 'amu ka rau lo 'alia ioli kwaima lia gi.

21Wasua 'ala iko ta ta'ana ala Jesus Christ, God 'e kwatea ka sakea lo abulo ta'ana gia gi sui, 'ali God ka farada gia 'i malaa.

2 Korint 6

1Sulia meulu galo failia God, meulu aniulu famiu ioli 'amu sakea lo kwai'ofena God gi li, 'ali ikoso 'amu ala'alia kwai'ofena lia ka la gwaugwau mola 'ala famiu.

2Sulia God ba 'e ilia 'i laola Geregerena Abu 'uri 'e, “Ala talasi fala fatailianala kwai'ofena lau famiu, lau fafurono fala foana 'amiu gi. Ma ala fe atoa fala

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

famaurinamiu, lau rana 'amiu.” Lakae ilia me 'are 'uri 'e famiu: Talasi 'e lo talasi 'amu ka sakea kwai'ofena God, ma 'i tara'ela lo fe atoa 'amu ka sakea maurina fa'alu li.

3Meulu booboo 'ali ikoso meulu fulia ta 'are ta'a, sulia iko 'ali meulu oga ta ioli 'ali 'ugali 'ameulu sulia galona 'ameulu gi.

4Wasua ma meulu tau 'oka ala talasi gi sui, 'ali abulonameulu ka fatailia 'i 'ameulu wale li galona God gi. Ma sulia 'e 'urifo, meulu ka fafu fala ioli gera kwatea 'atona afula gi fameulu.

5Gera rabusi 'ameulu, ma gera ka alu 'ameulu 'i laola raraa, ma gera ka dau 'ameulu 'alia kwalaana. Meulu galo nanata rasua, ma ala nali talasi iko 'ali meulu mo'osu lo, ma meulu ka fiolo lou.

6Meulu fatailia 'i 'ameulu lo wale li galona God gi 'alia 'are rada 'e meulu tauda gi, failia sai arena 'ameulu gi, ma fafuna 'ameulu, failia kwai'ofena 'ameulu fala ioli gi li. Ma Aloe 'are Abu failia kwaimanaa 'ameulu lia 'e kwalaimoki, 'e fatailia lou.

7Ma alaana kwalaimoki 'ameulu failia nanatana God lou, 'are fo gi gera fatailia lou 'i 'ameulu lo wale li galona God gi. Talo 'ameulu gi failia 'au li ofona 'ameulu gi lo abulona rada 'ameulu gi.

8Nali ioli gera malata ba'ela ameulu, ma nali ioli ka iko. Ma nali ioli gera batafe 'ameulu, ma nali ioli gera ka sae fafuta'a 'ameulu. Wasua 'ala meulu ka sae kwalaimoki, nali ioli gera ilia 'i 'ameulu wale kotokoto gi.

9Wasua 'ala nali ioli iko 'ali gera oga saina ameulu, ioli afula gi gera sai ameulu. Ma wasua ioli afula gi gera oga meulu ka mae, meulu mauri 'ua. Ma wasua gera kwatea kwaikwaina fameulu, iko 'ali gera rauni 'ameulu mola.

10Ma wasua nali 'are ka faliodila 'ameulu, meulu babalafe mola 'ameulu sulia atoa gi. Ma wasua meulu ka siofa ala 'are 'i laola molagali gi li, meulu saiai meulu ranaa ioli afula gi gera ka too 'are ala 'are 'i nali gi. Ma wasua iko 'ali

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

meulu too ala 'are afula 'i laola molagali li, meulu too ala 'are 'oka gi sui 'i nali.

11Alae kwaima 'oka lau lia 'amu io 'i Korint, meulu geregere sulia 'atona 'ameulu gi, ma iko 'ali meulu faagwaa malatana 'ameulu gi faasi 'i 'amiu.

12Iko 'alia 'i 'ameulu 'e meulu bolosia kwaimanaa 'ameulu faasi 'amiu. Wasua ma 'i 'amiu 'i talamiu lo 'amu bolosia kwaimanaa 'amiu faasi 'ameulu.

13Lau alaa famiu malaa 'i 'amiu wela lau gi. Kwaimanaa 'amiu ka ba'ela fameulu malaa lou lia 'e meulu kwaima amiu.

Ikoso 'ali 'amu 'ado ruru failia ioli iko 'ali gera fakwalaimoki gi

14Ikoso 'ali 'amu 'ado ruru failia ioli iko 'ali gera fakwalaimoki ala Jesus Christ gi. Sulia ioli 'e io rada failia ioli iko 'ali io rada, daro mamata sui. Ma madakwana 'e 'ato ka io ruru failia maerodo.

15Ma Jesus Christ failia Saetan, 'ato 'ali daro ka alua teke malata. Ma ta ioli 'e fakwalaimoki ala Jesus Christ, iko 'ali totolia 'ali kae galo ruru failia ioli 'e 'e'ela 'alia Jesus Christ.

16Ma Luma Abu God, iko 'ali 'oka fala ta ioli 'ali foasia lului 'are gi lou 'i laola. Ma 'i gia ioli fakwalaimoki gi, gia malaa luma abu God. Sulia God ba 'e sae 'uri 'e, “Lakae io failia ioli lau gi. Ma lakae la kwai liu 'i safitada. Ma 'i lau lo God gera, ma 'i gera ioli lau gi.”

17Ma Aofia ka sae lou 'uri 'e, “'Amu ka io atale 'amiu faasia ioli 'e iko 'ali gera fakwalaimoki gi, ma 'amu ka tafisida. Ma ala ikoso 'amu taua 'are bulibuli ta'a gi, 'urila lakae alafafi 'amiu.

18Ala 'amu tau 'urifo, lakae Mama 'amiu, ma 'i 'amiu wela lau gi.

'I lau, Aofia nanata ka tasa, lau sae 'uri'e.”

2 Korint 7

1Alae kwaima 'oka lau, 'are fo gi God 'e etae alafu lo 'alida faga. Lia fo, gia faakwaga gia 'i talaga faasia ta'ana 'e kwate ma rabega failia maurina gia gi ka midia. Ma gia io rada sui, sulia gia soi ba'ela ala God.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Paul 'e babalafe sulia saena Titus 'e sakea mae gi

2Meulu oga rasua 'amu ka kwalo 'ameulu. Sulia iko 'ali meulu taua mola ta 'are ta'a fala ta ioli, ma iko 'ali meulu fafuta'a ta ioli, ma iko 'ali meulu kotofia ta ioli.

3Iko 'ali lau ilia 'are 'e gi fala balufinamiu. Sulia lau ilia ka sui lo, meulu kwaima rasua amiu. Lia fo, ala talasi meulu mauri 'ua 'o ma ala talasi meulu ka mae, 'ato 'alia ta me 'are 'ali lafua kwaimanaa 'ameulu famiu.

4Lau fitoo ma laka balafe rasua fae 'amiu. Lia fo, wasua meulu ka liu 'i laola 'atona afula gi, iko 'ali lau mau, ma lau babalafe rasua.

5Ma ala talasi meulu dao 'i Masedonia, iko 'ali meulu too lo ala ta talasi fala mamalona, sulia 'atona gi iko 'ali sui faasi 'ameulu, ma malimae 'ameulu gi gera ka alafaitalili rasua fae 'ameulu, ma meulu ka malata booboo rasua lou suli 'amiu.

6Wasua ma God, 'e saiala fababalafenala ioli gera kwaimalatai gi li, lia 'e kwate ma meulu ka babalafe ala daonala mae Titus.

7Daonala mae Titus 'e kwatea ma meulu ka babalafe, ma meulu ka babalafe lou sulia alaana 'e sakea mae gi, sulia 'e ilia 'amu faraefalea. Ma ka faarono 'ameulu lou lia 'amu oga rasua 'ali lau dao tonamiu. Ma ka faarono 'ameulu lou 'alia lia 'amu kwaimalatai sulia 'atona 'e 'amu kwateda fagu gi. Ma ka faarono 'ameulu lou 'alia kwaimanaa kwalaimoki 'amiu fagu. Ma sulia 'are fo gi, lau babalafe rasua.

8Wasua 'ala 'amu kwaimalatai sulia geregerena ba lau kwatea ko, lau malata sulia 'e 'oka ba laka kwatea ko. 'I lao, ala talasi lau saiai 'amu kwaimalatai, lau kwaimalatai sulia lau kwatea ko. Wasua ma kwaimalataina 'amiu iko 'ali tekwa mola.

9Ma ala talasi 'e, lau babalafe. Lau babalafe iko lou sulia 'amu kwaimalatai, wasua ma sulia 'amu farada abulonamiu sulia 'amu kwaimalatai. God 'e rana 'amiu 'alia kwaimalataina fo. Lia fo 'e taua iko 'ali meulu fafuta'a 'amiu 'alia geregerena ba.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Ala God 'e faliodilaa ta ioli, 'e kwairanai ala fala bulusi na faasia ta'ana 'ali God ka faamauria. Ma me 'are fo 'e 'oka rasua, ma gia babalafe sulia. Wasua ma, ala ta ioli 'e kwaimalatai ma iko 'ali bulusi faasia ta'ana lia gi, kwaimalataina fo 'e totolia rauninala ioli.

11'Amu lesia ga 'are 'oka 'e kwaimalataina 'e la mae faasia God 'e taua amiu. 'E kwatea 'amu ka oga rasua fatailianala radana 'amiu gi. 'Amu ogata'a sulia lau balufi 'amiu, ma 'amu ka mau, ma 'amu ka oga rasua leesinagu, ma 'amu ka oga rasua taunala 'are rada gi, ma 'amu ka oga rasua kwatenala kwaikwaina fala wale 'e abulo ta'a. Ala 'are 'amu tauda gi sui, 'amu fatailia lo iko 'ali 'amu 'ado failia ala 'are ta'a fo 'e taua.

12Lia lo 'e taua laka kwatea ko geregerena ba, iko lou sulia wale 'e abulo ta'a mola, ma wale 'e tau ta'a fada gi. Wasua ma lau geregere ko, 'ali 'amu fatailia kwaimanaa 'amiu fameulu. Ma God 'e saiala kwaimanaa 'amiu 'e kwalaimoki.

13Lia 'e taua meulu ka babalafe rasua sulia. Ma iko 'alia 'are fo gi mola 'e kwatea meulu ka babalafe. Meulu babalafe lou sulia Titus 'e babalafe sulia 'are 'oka 'amu taua fala faraefalenala gi.

14'I lao lo mae, lau batafe 'amiu fala Titus. Ma talasi 'e dao 'i soemiu, 'amu falalamaa alaana lau gi. 'Are meulu sae sulida amiu gi sui, gera kwalaimoki. Ma 'urifo 'amu fatailia batafena 'ameulu suli 'amiu fala Titus 'e kwalaimoki lou.

15Lia fo, kwaimanaa lia famiu ka ba'ela rasua, sulia 'e malata tonala ronosuli na 'amu taua ala 'are 'e ilida famiu gi. Ma 'e kwaima amiu sulia 'e malata tonala talasi 'amu kwaloa, 'amu ka soi ba'ela ala.

16Lau babalafe rasua sulia lau fitoonamiu.

2 Korint 8

Kwatena ioli fakwalaimoki gi li

1Alae iolifuta lau meulu oga 'ali 'amu ka saiala 'are fuli 'i safitala ioli fakwalaimoki 'i laola gulae tolo 'i Masedonia li, sulia kwaimanaa God.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2Wasua 'ala gera liu 'i laola ilito'ona failia 'atona ba'ela gi, gera babalafe rasua. Ma wasua gera ka siofa rasua, gera kwatea 'are afula gi fala rananala ioli gi.

3Lau fakwalaimokia gera kwate ka totoli gera lo, wasua ma gera kwate ka ba'ela liufia lou 'are 'e totolia gera ka kwatea mola gi. Ma sulia kwaiogalina gera 'i talada gi,

4gera ka aniulu fameulu 'ali meulu ka ala'alia 'ali gera ranaa ioli gera fakwalaimoki 'i Judea gi.

5Meulu kwele sulia gera tau 'urifo. Etaeta gera malata galia 'are God 'e oga 'ali gera taua. Ma gera malata galia lou taunala 'are meulu oga.

6Ma Titus lo 'e fuli'ae ala galona 'i Korint fala golinala bata fala rananala ioli 'i Judea gi li, meulu sugaa 'ali ka tau nanata ala rananamiu fala fasuinala me galona fo.

7Lau saiai fakwalaimokina 'amiu 'e ba'ela, ma 'amu ka saiala fatalo na, ma 'amu ka sai 'are, ma 'amu ka oga rasua rananala ioli gi nainali, ma kwaimanaa 'amiu fameulu ka ba'ela rasua lou. Lia fo, meulu oga kwairanaina 'amiu fala ioli 'i Judea gi li ka ba'ela lou, sulia kwaimanaa 'amiu gi.

8'Alia me alaana fo, iko 'ali lau suunae 'amiu lou fala taunai. Wasua ma lau oga 'ali 'amu saiala ioli fakwalaimoki 'i Masedonia gi, gera nainali ala kwatenala kwairanaina gera gi. Ma lau farono 'amiu lo 'alia, 'ali 'amu fatailia baelanala kwaimanaa 'amiu gi.

9'Amu saiala kwaimanaa Aofia gia Jesus Christ 'e ba'ela rasua faga. Wasua 'ala ka 'ilitoa rasua 'i nali, 'e alu lia 'i talala fala siofa na 'alia laanala mae ka rau 'alia ioli 'ali rana gia. Ma 'alia siofa na lia, lia 'e kwatea gia ka 'ilitoa.

10Lau ilia 'e 'oka famiu 'ali 'amu faasuia tuturana ba 'amu fuli'ae mae ala fe nali ba 'e sui ko li. 'I 'amiu lo ioli etaeta 'amu tutura fala rananala ioli 'i Judea gi li. Ma 'i 'amiu lou ioli etaeta 'amu oga taunai.

11Lia fo, 'e 'oka famiu 'ali 'amu ka ura nasi fala fasuinala me galona fo. 'E 'oka ala kwaiogalina 'amiu ka ba'ela fala fasuinala me galona fo, ka malaa lou talasi

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ba 'amu fuli'ae ai. Ma 'amu ka kwatea ta fita bata 'amu totolia fala turanai ala talasi 'e.

12Sulia ala kwaiogalina 'amiu 'e ba'ela fala kwatenala kwairanaina, God 'e babalafe sulia me 'are fo. Sulia 'e iko 'ali oga 'ali 'amu kwatea 'are iko 'ali 'amu too ali gi, wasua ma 'are 'amu totolia fala kwatenali gi.

13-14Malatagu iko 'ali oga 'ali 'amu ka too ala tali 'atona sulia 'amu ranaa ioli gera too ala 'atona gi li. Wasua ma 'e 'oka rasua 'ali 'amu ka ranaa ioli siofa gi, sulia 'amu too lo ala 'are afula gi ala talasi 'e. Ma ala talasi lia 'ua mae, ala 'amu ka too ala tali 'atona, ma gera kae too ala 'are afula gi, gera kae rana 'amiu lou. Ala 'amu tau 'urifo, boboona ioli gi li sui gera kae 'oida.

15Sulia Geregerena Abu ba 'e ilia, “Ioli 'e logosia 'are afula li, iko 'ali too ala 'are afula 'ali liufia 'are 'e boboo fai gi. Ma ioli 'e logosia 'are wawade gi li, iko 'ali too mola ala ta nanana.”

Titus failia kwaima lia gi

16Meulu batafea rasua God sulia 'e kwatea kwaiogalina ba'ela fala Titus 'ali rana 'amiu, malaa lou kwaiogalina 'ameulu fala rananamiu.

17Ma talasi meulu soilidia ala 'e oga kae rana 'amiu li, 'i lia ka babalafe rasua fala taunai, sulia 'e oga rananamiu. Ma sulia kwaiogalina lia, ka malata fala olina lou ko 'i soemiu.

18Meulu kae kwatea ko na wale ala alae walefae gia gi failia. 'I lia wale 'e ioli fakwalaimoki gi sui gera malata ba'ela rasua ala sulia galona nanata lia fala fatalona 'alia Faronona 'Oka li.

19Ma ioli fakwalaimoki gi gera ka filia 'ali ka la fae 'ameulu talasi meulu la kwailiu fala golinala tuturana fala ioli fakwalaimoki 'i Judea gi li. Ioli afula gi gera batafea Aofia sulia me galona fo. Ma galona fo gi kae fatailia lou lia meulu oga rasua fala rananala ioli fakwalaimoki gera siofa gi li.

20Meulu lio 'oka rasua sulia bata fo gi, tauma ta ioli 'e bi sae fafuta'a 'ameulu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Sulia meulu oga meulu ka taua 'are 'e rada 'i maala God ma 'i maala ioli li sui lou.

22Lia fo 'e taua ma meulu ka kwatea lou ko na walefae gia failia Titus. Ala talasi afula gi, wale 'e 'e fatailia fameulu lia 'e oga rasua ala kwairanaina li. Ma ala talasi 'e, 'e malata fitoonamiu, ma ka kwatea ka oga rasua rananamiu.

23Ma Titus, 'i lia wale 'e galo fae lau fala rananamiu. Ma alae walefae gia daulu la ko failia, daulu la ko 'alia ratala logonae ioli fakwalaimoki gera fili daulu, ma galona daulu kae fa'ilitoa Jesus Christ.

24'E 'oka 'ali 'amu ka fatailia kwaimanaa 'amiu fada, 'ali ioli fakwalaimoki gi sui, gera ka sai 'oka ala batafena 'ameulu amiu 'e kwalaimoki.

2 Korint 9

Kwairanaina fala ioli gera fakwalaimoki gi li

1Iko 'ali lau boboo mola fala geregerena famiu sulia kwairanaina 'e gia kae kwatea fala ioli fakwalaimoki gera siofa 'i Judea gi li, sulia lau saiai lia 'amu fuli'ae fala tuturana 'alia bata li fada.

2Lau saiai 'amu oga rasua ala kwairanaina. Ma lau batafe 'amiu fala ioli 'i Masedonia gi 'uri 'e, “Alae iolifuta gia 'i laola gulae tolo 'i Gris li, ala maala fe nali ba 'e sui ko, gera rerei fala kwatenala bata gi fala kwairanaina.” Ma talasi ioli 'i Masedonia gi gera ronoa me 'are fo li, afulanada gera oga kwairanaina lou.

3Lau batafe 'amiu fala ioli 'i Masedonia gi lia 'amu rerei 'alia tuturana 'alia bata 'amiu gi li. 'Urifo, ala talasi 'e, lakae kwatea ko 'i soemiu alae walefae ba gia, 'ali daulu rana 'amiu fala fasuinala tutura bata na, tauma batafena lau amiu iko 'ali kwalaimoki.

4Ma ala iko 'ali 'amu rerei, ma ala nali ioli fakwalaimoki 'i Masedonia gera kae la mae fae lau talasi lakae la ko 'i soemiu, ma gera kae lesia lia iko 'ali 'amu rerei 'alia bata 'amiu gi li, meulu kae mau fafia malata fitoona 'ameulu amiu. Ma 'i 'amiu wasua 'amu kae mau rasua lou.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Lia fo, lau ilia 'e 'oka fagu laka keria lo ko alae walefae 'e, 'ali daulu la ko 'i soemiu 'i lao, 'ali daulu rana 'amiu fala rerei na 'alia bata ba 'amu etae alafuu 'alida gi. 'Urifo, kwatena 'amiu kae io maasia talasi lakae la ko ai. Ma ioli gi sui gera kae saiai 'amu kwatea bata fo sulia kwaiogalina 'amiu 'i talamiu, ma iko 'alia sulia ta ioli 'e suunae 'amiu.

6Ikoso 'ali 'amu bulono 'alia 'are ba tarifulaana 'e ilia: Ala gia fasia mola barae fufuae 'are, barae me 'are mola lou gia kae fisua. Ma ala gia fasia 'are afula gi, 'are afula gi lou gia kae fisua.

7Lia fo, ioli ka naia 'i laola manola 'are 'e saiai ka kwatea. Ma iko 'ali 'oka fala ta ioli 'ali kwatea 'are iko 'ali oga kwatenai gi. Ma iko 'ali 'oka fala ta ioli 'ali kwate sulia 'e fia 'uria gera suunailia. Sulia God 'e babalafe fafia ioli 'e kwate 'alia babalafena li.

8Ma God 'e totolia kwatenala 'are afula gi famiu ka liufia 'are 'amu boboo fali gi, 'ali ala talasi gi sui 'amu kae too ala 'are 'amu boboo fali gi sui, ma 'amu ka too ala 'are fala kwatenali fala rananala lou tali ioli.

9Sulia Geregerena Abu ba 'e ilia, “Gera kwate ba'ela rasua fala ioli siofa gi, ma God ikoso bulono 'alia kwairanaina gera gi.”

10Ma God lia lo 'e kwatea fufuae 'are gi fala ioli 'e fasi 'are, 'ali ka alua fana. Ma ka 'urifo lou, God kae kwatea 'are gi famiu, 'ali 'amu ka kwatea tali 'are fala ioli gera too ala 'atona gi li. Ma 'amu kae too ala 'are 'oka afula gi lou, malaa ioli 'e fasia fufuae 'are gi li kae golia fana afula gi.

11Sulia ala talasi gi sui, God 'e kwate 'amu ka too ala 'are 'e totolia rananala ioli gi li, 'ali gera ka batafea God fala kwairanaina 'amu kae kwatea ma gera kae sakea faasi 'ameulu.

12'Are 'amu kwatea gi, kae ranaa ioli God gi, ma kae kwatea ioli afula gi lou gera kae batafea God.

13'Amu kae fa'ilitoa God 'alia kwatena ba'ela 'amiu gi. Kwatena ba'ela 'amiu gi fada kae fatailia lia 'amu rono sulia Faronona 'Oka Christ li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Ma gera kae foa famiu 'alia kwaimanaa 'i osiala kwaimanaa God lia 'e fatailia fada 'alia 'i 'amiu.

15Gia batafea God sulia Wela lia. 'I osiala lo kwatena 'oka ka tasa rasua God 'e kwatea faga. Iko ta saena 'ali totolia fala fadanala kwatena fo.

2 Korint 10

Paul kae kwatea kwaikwaina fala ioli falalau rero 'i Korint gi

1'I lau Paul, lakae aniulu famiu 'alia teke me 'are. Lau aniulu famiu 'alia falafala ala mamaeana li malaa lou falafala Jesus Christ, wasua nali ioli amiu gera ka ilia lau mau ma laka mamaea ala talasi lau io fae 'amiu, ma saenagu 'e nanata ala talasi lau io tatau faasi 'amiu ma laka geregere mola ko.

2Lau aniulu famiu, 'ali 'amu farada abulonamiu, 'ali saenagu famiu ikoso nanata ala talasi lakae dao ko 'i soemiu. Sulia lau saiai lau totolia balufinala ioli 'e gera ilia meulu la mola 'ameulu sulia falafala ta'a 'i laola molagali gi li.

3'E kwalaimoki gia io 'ua 'i laola molagali. Wasua ma ala talasi meulu kwalaa failia malimae 'ameulu gi li, iko 'ali meulu kwalaa 'alia falafala ta'a 'i laola molagali gi li.

4Sulia 'are li kwalaana 'alida gi lia 'ami kwalaa 'alia iko 'ali gera la mae faasia ioli. Wasua ma 'are li kwalaana 'alida 'ameulu gi gera la mae faasia God lia 'e kwatea nanatana fameulu 'ali meulu ka fafuta'a 'are nanata malimae 'ameulu gi li. Meulu saiala liufinala malatana kotokoto gi,

5ma meulu ka saiala osinala falalauna kotokoto 'e ioli lafe gi gera alua fala bolosinala ioli gi 'ali ikoso gera saiala God. Ma meulu ka saiala liufinala malatana rero ioli gi li, ma meulu ka olisida 'ali gera ronosulia saenala Jesus Christ.

6Ma ala talasi 'amu fatailia lia 'amu ronosulia sui lo alaana 'ameulu gi li, meulu rerei fala kwatenala kwaikwaina fala ite amiu iko 'ali ronosuli 'ameulu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7'Amu fou malata mola 'i fofola liona 'i maaluma ala ioli gi li, ma iko 'ali 'amu rae 'oka ala malutala 'are gi. Ala ta ioli amiu 'e fia 'i lia ioli galona Jesus Christ, 'e 'oka 'ali sai lou ai, 'i 'ameulu wale li galona kwalaimoki Jesus Christ gi lou.

8Sulia Aofia 'e kwatea kwalaimokina fameulu fala talai namiu. Ma ka keri 'ameulu fala rananamiu, ma iko lou fala fafuta'anamiu. Lau sae lafu lau sulia nanatana Aofia 'e kwatea fameulu. Wasua 'ala ka 'urifo, iko 'ali lau mau mola.

9Iko 'ali lau oga 'amu ka malata 'uri lau famau 'amiu 'alia geregerena lau taua famiu gi,

10sulia nali ioli gera sae 'uri 'e, “Geregerenala Paul 'e nanata. Wasua ma talasi 'e io fae gia, 'e maumaula ma iko 'ali sai mola ala saena.”

11Ioli 'e ilia me 'are fo li, 'e 'oka fala 'ali saiala 'are 'e meulu sae 'alia ala talasi meulu geregere li, 'e rada failia 'are meulu kae tauda ala talasi meulu io fae 'amiu ai.

12Iko 'ali meulu fafuradani 'ameulu failia ioli galo ba gera ilia gera 'ilitoa rasua gi. Ma gera ka sae lafuda 'i talada, me 'are iko 'ali totolia 'ali gera taua!

13Ma 'i 'ameulu, iko 'ali meulu sae lafu 'ameulu failia ta nanatana iko 'ali meulu too ai. Wasua ma meulu lafu 'ameulu sulia galona 'e God 'e keri 'ameulu fala taunai, ma 'i 'amiu nali ioli lou ala galona fo.

14Iko 'ali meulu rero talasi meulu ilia meulu too ala nanatana fafi 'i 'amiu, sulia 'i 'ameulu wale etaeta meulu daofi 'amiu failia Faronona 'Oka Jesus Christ li.

15Iko 'ali meulu ilia meulu too ala kwalaimokina fafia galona nali ioli mamata gera tauda 'i laola mae falua God iko 'ali keri 'ameulu fai gi. Ma 'i 'amiu nali ioli God 'e keri 'ameulu famiu, meulu oga fitoona 'amiu ka ba'ela ma ka nanata. Ma meulu ka oga lou taunala galona ba'ela ka tasa fae 'amiu.

16Ma 'i burila meulu galo lou fae 'amiu, meulu ka laafia falua gi fala fatalona 'alia Faronona 'Oka li. Ma iko 'ali meulu oga 'ali meulu ilia meulu too ala

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kwalaimokina fafia galona tali ioli mamata gera taua ala mae falua God 'e kerida fai gi.

17Sulia Geregerena Abu ba 'e ilia, “Ala ta ioli 'e oga ka sae lafu lia, 'i lia ka soi lafea mola God 'alia 'are 'e tauda gi.”

18Ma ioli 'e sae lafu lia 'i talala, 'i lia ikoso too ala 'ilitoana. Wasua ma ioli God 'e alafafia, 'i lia ioli 'ilitoa kwalaimoki.

2 Korint 11

Wale kotokoto gera ilia 'i gera wale li lifurono kwalaimoki gi li

1Wasua lau saiai iko 'ali totolia fala ioli 'ali sae sulia 'i lia talala, lau oga 'amu ka fafu ga fae lau, talasi lakae sae suli lau 'i talagu.

2Lau malata booboo suli 'amiu, malaa lou lia God 'e malata booboo amiu. Sulia 'amu malaa na geli ulao 'auabua ba lau alu fafia maasia daonala mae Jesus Christ. Ulao gera alu fafia fala wateuna li, ka io faasia wale mamata gi.

3Lau malata 'abero suli 'i 'amiu, tauma 'amu bi fakwalaimoki ala faalalauna nali ioli gi, ma kwaimanaa 'amiu fala Jesus Christ ka tagalae, malaa ba Eve 'ua lo mae 'i lao 'e fakwalaimoki ala kotonala fe wa li.

4Lau malata booboo suli 'amiu, tauma nainali mola 'amu bi fakwalaimoki ala falalauna 'e mamata faasia falalauna 'ameulu li. Sulia ala ta wale 'e la ko 'i soemiu, ma ka fatalo 'alia faronona mamata sulia Jesus, 'amu bi fakwalaimoki mola 'amiu ala. Ma 'amu ka marabe fala sakenala ta aloe 'are 'e mamata faasia Aloe 'are Abu 'amu sakea ala talasi meulu fatalo ai.

5Wale 'e gera la ko 'i soemiu gi, ma gera ka ilia 'i gera lifurono 'ilitoa gi li, iko 'ali lau malata mola 'uri gera 'ilitoa ka liufi lau.

6Wasua 'ala iko 'ali lau saiala saena, lau saiala 'are afula gi ala Faronona 'Oka. 'Amu saiala 'are fo gi, sulia meulu falalau 'amiu alida ala talasi afula gi.

7Ala talasi lau fatalo 'alia Faronona 'Oka God famiu li, iko 'ali lau suga 'amiu fala ta folifolina, ma ta teke me seleni wasua ka iko mola lou. Ma ala talasi

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

lau io 'i soemiu, lau fawawade lau 'ali 'amu sakea 'ilitoana. 'Uta, 'amu fia 'uria lau tau rero lo fo?

8Ala talasi lau falalau 'amiu, nali ioli fakwalaimoki 'i laola falua mamata gi, gera foli lau. Lia fo, laka sakea 'are gi faasida, 'ali lau rana 'amiu.

9Ma ala talasi lau io fae 'amiu, ala laka oga tali bata, iko 'ali lau suga 'amiu mola fali. Ma alae walefae gera la mae faasia 'i Masedonia lo gera kwatea 'are lau ogada gi. Iko 'ali lau suga 'amiu fala ta me 'are, ma ikoso 'ali lakae suga lou.

10Lau sae lafu lau sulia iko 'ali lau suga 'amiu fala ta me 'are. Ma 'are fo, 'e 'ato ka olisi ala ta talasi, sulia ikoso lau kae sakea ta bata faasia ta ioli 'i laola gulae tolo 'i Gris sui. 'Are fo 'e kwalaimoki malaa lou saenala Jesus Christ 'e kwalaimoki.

11Mala 'amu malata rero 'uri iko 'ali lau kwaima amiu sulia iko 'ali lau sake bata faasi 'amiu. Wasua ma God 'e saiai lau kwaima rasua amiu.

12Lakae galo mola 'agua ala falafala 'e, 'ali wale 'e gera ilia gera wale li lifurono gi li, ikoso gera totolia ilinala galona gera gi 'e 'oka ka malaa galona 'ameulu gi.

13Gera ilia 'i gera lifurono gi, wasua ma 'i gera iko 'alia lifurono kwalaimoki Jesus Christ gi. Gera kotofi 'amiu 'alia galona gera gi, 'ali 'amu malata 'uri 'i gera lo lifurono gi.

14Ma iko 'ali lau kwele mola 'alia me 'are fo, sulia Saetan wasua, 'e saiai ka olisi 'ali lio malaa na eniselo ala madakwana.

15Lia fo, ikoso 'ali gia kwele ala ioli galona Saetan gi lou, gera tau ma gera 'i talada gera ka lio lou malaa ioli galona kwalaimoki God gi. Gera kae sakea lo kwaikwaina ba'ela 'e totolida sulia abulo ta'ana gera gi li.

Paul 'e sae lafua sulia famalifiinala

16-17Wasua 'ala iko 'ali lau oga sae lafe na, talasi 'e lakae sae lafu lau 'i talagu. Talasi lau sae suli lau 'i talagu 'urifo li, nali ai amiu gera fia 'uria lau alaa

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

malaa ioli kwekwe'ela gi, 'o ma iko 'ali lau alaa sulia ta 'are Aofia 'e ilia. Wasua 'amu ka malata 'urifo, 'amu rono ga sulia 'are 'e lakae ilia.

18'I Burila nali wale gera sae lafu gera 'i talada, 'amu rono lou sulida. 'Urifo 'i amiu sui 'amu fafuronosia ga 'are 'e lakae ilia famiu sulia 'i lau talagu gi.

19Ma 'amu fia 'uria 'amu sai 'are rasua, wasua ma 'amu marabe fala rononala wale 'e alaanada iko 'ali rada gi.

20'Amu ka ala'alida mola 'amiu 'ali gera ba'ela fafi 'amiu, ma gera ka sakea 'are 'amiu gi, ma gera ka kotofi 'amiu, ma gera ka sae ralada 'i talada, ma gera ka famau 'amiu 'alia kwai bolosinala maamiu.

21'I 'ameulu iko 'ali meulu tau 'urifo amiu. Ma 'utaa 'e 'amu ka fia 'uri meulu rero, sulia iko 'ali meulu tau 'urifo amiu? Ioli gera fia 'i gera lifurono 'ilitoa gi li, gera sae lafu gera 'i talada. Ma 'i lau lou, lakae sae lafu lau ka malaa 'i gera lou, wasua iko 'ali 'oka fala saena 'urifo.

22Gera ilia 'i gera wale 'i Jiu gi. Ma 'i lau na wale Jiu lou. Gera ilia 'i gera kwalofa Israel failia Abraham. Ma 'i lau na wale lou ala kwalofa Israel failia Abraham.

23(Iko 'ali lau oga sae lafu nagu 'i talagu 'uri 'e.) Gera ilia 'i gera wale li galona Jesus Christ gi. Wasua ma 'i lau lo wale li galona 'oka Jesus Christ, ka liufida. Sulia lau galo nanata ka liufida, ma geraka alu lau 'i laola raraa ala talasi afula gi ka liufida, ma gera ka rabusi lau ala talasi afula gi ka liufida, ma garani laka mae ala talasi afula gi ka liufida.

24Lima talasi gi wale ba'ela Jiu gi li gera rabusi lau 'alia olu akwala wala sikwa fe kwaina.

25Ma olu talasi gi wale ba'ela 'i Rom gi gera rabusi lau 'alia mae 'ai. Ma ala na teke talasi, nali wale gera mailia fala rauninagu 'alia 'uinagu 'alia fau gi. Ma olu talasi gi faga lau la 'alia 'e wawalo fae lau, ma ala na teke talasi lau io 'i laola asi sulia teke fe boni ma na teke fe atoa.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

26Ma ala laa na afula lau gi, lau daria 'atona afula gi ala kwai afe gi, ma wale belibeli gi, ma wale Jiu gi, failia wale mamata gi lia gera malimae agu. Ma laka daria 'atona gi 'i laola falua ba'ela gi, ma 'i laola abae lifi kwasi gi, ma 'i laola asi lou. Ma nali talasi wale gera koto ma gera ka ilia 'i gera wale fakwalaimoki ala Jesus gi li, gera kwatea lou 'atona ba'ela gi fagu.

27Lau galo nanata rasua, ma nali fe boni iko 'ali lau momo'osu. Ma nali talasi iko 'ali lau too ala tali fana ma iko 'ali lau gou. Ma nali talasi lau gwari sulia lau olidodoko rasua 'alia me toro gi.

28Ma iko 'alia me 'are fo gi mola, sulia ala atoa gi sui mola 'ali lau too ala 'atona gi, sulia lau malata booboo mola 'agua sulia logonae ioli fakwalaimoki gi sui.

29Ma ala ta ioli 'e fakwalaimoki ma ka daria 'atona sulia ilito'ona ba'ela gi li, lau too lou ala 'atona gi, sulia lau malata booboo sulia. Ma ala ta ioli ka taua ta 'are ta'a, lau kwaimalatai.

30Sulia gera suunailia laka sae lafu lau 'i talagu, laka sae sulia 'are 'e fatailia 'i lau na wale watoutou.

31God Mama Aofia gia Jesus, lia 'e saiala 'are 'e lau ilida gera kwalaimoki. Lau oga ioli gi sui 'ali gera batafea God firi.

32Ala talasi lau io 'i Damaskas, wale ba Aretas walelitalona 'e filia fala 'ilitoana fafia falua fo li, 'e kwatea wale li ofona afula gi gera ka lio folo bolosia mae tafaa gi ala mae falua fo, 'ali gera dau lau ala talasi lakae latafa ai.

33Wasua ma nali ioli gera kwairanai agu, gera ka alu lau 'i laola pera ba'ela, ma gera ka fasifo lau sulia mae 'olofolo ala balibali fo fala 'i maluma ma laka tafi.

2 Korint 12

'Are God 'e fatailida fala Paul gi

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1Gera suunailia laka sae lafu lau 'i talagu, wasua ma saena 'urifo iko 'ali 'e falalamaa lia 'i lau lifurono. Wasua ka 'urifo, lakae sae sulia 'are Aofia 'e fatailia fagu.

2Akwala wala fai fe falisi sui lo, God 'e sake lau fala lifi God 'e io ai 'i nali. (Iko 'ali lau saiai rabegu lou 'e dao 'i lififo, 'o ma God mola 'e fatailia 'are 'e gi fagu, sulia talifilia God mola 'e saiai.)

3-4Laka ilia lou, lau sai mola ala God lo 'e sake lau fala 'i nali. (Ma iko 'ali lau saiai rabegu 'e dao lou 'i lififo 'o ma God mola 'e fatailia fagu, sulia talifilia God mola 'e saiai.) Ma ala talasi lau io 'i nali, laka ronoa 'are li 'aferona gi ma ka 'ato 'ali ta ioli ka ilia 'alia saena 'i laola molagali gi li.

5Lioliona 'e 'are fala sae lafena sulia. Wasua ma ikoso lau tau 'urifo. Sulia 'are 'e lakae sae lafu lau sulia 'are 'e fatailia 'i lau wale watoutou li.

6Ma ala laka oga lafenagu, 'e totolia laka sae 'urifo sulia saenagu 'e kwalaimoki. Wasua ma, ikoso 'ali lau lafe lau, sulia iko 'ali lau oga ioli gi gera ka fia 'uria 'i lau wale ba'ela liufia 'are 'e gera lesia lau tauda gi li, failia 'are 'e gera ka ronoa lau ilida gi.

7God 'e ala'alia mataina fagu 'ali ikoso 'ali lau sae naunau sulia 'are 'oka afula lau lesida 'i nali gi. Ma mataina 'e, Saetan 'e taua 'ali ka faamalifii lau 'ali ikoso lau naunau.

8Ma olu talasi gi lau foa, ma laka aniulu fala Aofia 'ali ka lafua faasi lau.

9Wasua ma 'e olisi lau ka sae 'uri 'e, “Kwai'ofena lau mola talifilia 'o boboo fai. Sulia ala ko watoutou, nanatana lau fala rananamu kae ba'ela ka tasa.” 'I osiala me 'are fo, lau babalafe rasua, ma laka sae lafu lau sulia watoutouna lau gi, 'ali nanatana Jesus Christ ka kwairanai agu.

10Lau babalafe mola 'agua fafia 'atona lau gi sulia Jesus Christ. Lau babalafe mola 'agua ala gera ka sae fafuta'a lau, 'o ma gera ka malakwaita agu. 'E 'oka mola 'ala ala laka too ala watoutouna, sulia ala talasi lau watoutou, Jesus Christ ka fananata lau.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Paul 'e malata booboo fala ioli 'i Korint gi

11'E iko 'ali totolia 'ali lau sae lafu lau, wasua ma 'i 'amiu 'amu kwate ma laka sae 'urifo. Totolia 'amu ka batafe lau mola 'amiu. Wasua 'ala 'i lau wale mola lou, wale ba gera soi gera 'alia lifurono 'ilitoa gi li iko 'ali gera ba'ela ka liufi lau.

12Ala talasi lau galo 'i safitamiu 'alia fafuna li, God 'e taua 'are mama'ala afula gi 'ali 'i lau. Ma 'are fo gi gera fatailia lia 'i lau wale li lifurono kwalaimoki.

13'Are lau tauda famiu gi, 'e malaa 'are lau tauda fala logonae ioli fakwalaimoki gi sui. Teke 'are iko 'ali malaa 'are lau taua ala falua mamata gi li mola: Iko 'ali lau suga ta bata amiu fala rananagu. Ma 'i fofola me 'are fo 'amu ilia lau taua me 'are ta'a amiu. 'Amu kwailufa aagu fala me rerona fo.

14Ala talasi 'e, lakae rerei 'ali lau dao lou tonamiu ala olula talasi. Ma 'e malaa lou 'i lao, ikoso 'ali lau sugaa ta bata faasi 'amiu. Sulia iko 'ali lau oga mola bata 'amiu gi. 'Are lau oga mola lia 'ali 'amu babalafe talasi lakae dao ko. Lau malaa na mama famiu, sulia lau kwairanai amiu fala fakwalaimokina ala Jesus Christ. Ma iko 'ali totolia 'ali wela gi gera ka kwate bata fala mama gera, ma 'e 'oka fala mama lo ka kwate bata fala wela lia gi.

15Ma ala lau kwatea 'are lau gi sui fae lau 'i talagu lou fala rananamiu, lau babalafe mola 'agua. 'Uta, kwaimanaa 'amiu fagu 'e wawade mola, sulia kwaima na lau famiu 'e laliu rasua?

16'Amu saiai iko 'ali lau sugaa ta bata faasi 'amiu. Wasua ma malimae lau gi gera sae 'uri 'e, “Paul 'e too ala malatae wale agwa fala kotofinamiu.”

17Ma 'amu saiai saena fo iko 'ali kwalaimoki. Ma iko 'ali lau keria ko tali wale 'i soemiu fala 'aurafunamiu fala bata.

18Lau anisia Titus 'ali la ko 'i soemiu, ma laka kwatea ko na walefae lou failia. Ma 'amu sai kwalaimoki ala Titus iko 'ali 'oso 'amiu mola fala ta bata. Ma 'amu saiala Titus fae lau, mera taua 'are gera rada gi sui mola.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Mala 'amu fia 'uria meulu alaa 'urifo fala bolosinameulu 'i talameulu. Malatagu iko 'ali 'urifo. Sulia God 'e saiai 'are 'e meulu ilida gi, gera la sulia 'are Jesus Christ 'e oga meulu ka ilida gi. Alae kwaima 'oka lau, 'are meulu tauda gi sui, meulu tauda fala rananamiu.

20Lau malata booboo, tauma lau bi la ko, ma laka lesia abulona 'amiu gi 'e mamata faasia 'are lau oga. Ma ala 'e 'urifo, lakae kwatea kwaikwaina famiu, ma ikoso 'ali 'amu babalafe sulia. Lau malata booboo tauma tali ioli 'i lifila gera bi olisusu, ma gera ka kwaifi, ma gera ka ogata'a, ma gera ka fana 'ete, ma gera ka sae ta'a, ma gera ka alaa sulia ioli mamata gi, ma gera ka lafe, ma falafala gera gi ikoso rada.

21Lau malata booboo tauma lau bi la lou mae, ma God ka taua laka mau fafi 'amiu. Ma lakae ani sulia ioli afula amiu, gera taua 'are ta'a gi, ma iko 'ali gera bulusi faasia tau ta'ana gera gi.

2 Korint 13

1Lakae la ko 'i soemiu olula talasi. Geregerena Abu ba 'e ilia, “Ikoso 'ali 'amu lokokwaikwaina fala ta ioli la la 'amu ka ronoa ta rua ioli 'o ma ta olu ioli gera sae falalamaa 'are 'e tauda gi.”

2Ala ruala talasi lau la mae, lau fabasua ioli taunada 'e ta'a gi. Ma ala talasi 'e, lakae fabasuda lou 'i laola geregerena 'e. Ma ala talasi lakae dao ko 'i soemiu, ikoso ta ioli 'ali taua ta 'are ta'a ka tafi faasia kwaikwaina lau fala.

3Ala talasi fo, 'amu kae sai 'oka ala Jesus Christ lia 'e kwatea saena fagu 'ali laka sae 'alia. Ma talasi kae taua ta 'are famiu, iko 'ali 'e watoutou. Wasua ma 'e fatailia nanata ba'ela famiu.

4Sulia Jesus Christ 'e watoutou talasi gera fotoia ala 'ai rara folo li, ma ka tatae faasia maena 'alia nanatana ba'ela God. Ma 'i 'ameulu meulu watoutou lou malaa Jesus Christ, wasua ma meulu kae too ala nanatana ba'ela God 'alia Jesus Christ, ala talasi meulu kae la ko 'i soemiu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5'E 'oka famiu 'ali 'amu malata sulia maurina 'amiu gi, 'ali 'amu saiala abulona 'amiu gi 'e rada 'o ma iko fala ioli gera fakwalaimoki ala Jesus Christ gi. 'Amu saiala Jesus Christ 'e io 'i laola maurinamiu. Ma ala iko 'ali 'e io 'i laola maurinamiu, fitoona 'amiu gi iko 'ali kwalaimoki.

6Lau oga 'amu ka saiala fitoona 'ameulu 'e kwalaimoki.

7Ma meulu foasia God 'ali 'amu ka mano faasia abulo ta'ana. Ma iko 'ali meulu foa mola 'ameulu 'urifo 'ali ta ioli ka fia 'uria galona 'ameulu 'e 'oka. Meulu foa 'urifo 'ali 'amu taua 'are rada gi, wasua 'ala nali ioli gera fia 'uria galona 'ameulu 'are gwaugwau mola 'ali gi.

8Meulu taua 'are sulia falalauna kwalaimoki gi li, ma iko 'ali meulu ura bolosia falalauna kwalaimoki.

9Meulu babalafe meulu watoutou, ala 'amu nanata kwalaimoki. Ma meulu foa 'ali 'amu farada abulonamiu sui.

10Lia fo 'e taua laka gerea 'are fo gi ala talasi lau io tatau 'ua ko faasi 'amiu. Lau taua 'ali ala talasi laka la ko 'i soemiu, ikoso lau balufi 'amiu 'alia nanatana 'e Aofia 'e kwatea fagu. 'E kwatea lo nanatana fo fagu 'ali laka rana 'amiu, ma iko lou fala fafuta'anamiu.

Alaana fafu'isi gi

11Alae walefae lau me 'are lau too ali fali ilia famiu gi lo la. 'Amu olisia falafala 'amiu gi, ma 'amu ka fafuronosia 'are 'e lau gereda ko famiu gi, ma 'amu ka io 'alia teke malatae wale, ma 'amu ka io 'alia aroarona fae 'amiu talamiu 'i safitamiu. God 'e 'e kwaima aaga ma ka kwatea aroarona li, kae io fae 'amiu.

12'Amu fatailia kwaimanaa 'amiu gi famiu tootoo ala talasi 'amu ka leesi 'amiu kwailiu. Ioli God gi sui 'i lifi'e, gera kwatea ko sae ailafena gera gi famiu.

13Lau foa 'ali Aofia Jesus Christ ka kwai'ofe amiu, ma God ka kwaima amiu, ma Aloe 'are Abu ka io fae 'amiu sui.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Galesia

Galesia 1

1-2Geregerena 'e 'e laa mae faasi 'i lau Paul, failia barae wai asila ala Christ lia gera io faelau 'i lifi 'e li, famiu ioli fakwalaimoki God gi 'i laola gulae tolo 'i Galesia. 'I lau na lifurono ala Jesus. Iko ta ioli 'ali fili lau fala galona 'e. Wasua ma Jesus Christ failia God, Mama 'e taea Jesus faasia maenali, daroa lo daro fili lau fala lifurono na.

3Lau foa 'ali God Mama gia failia Jesus Christ Aofia kae kwai'ofe amiu ma ka kwatea aroarona famiu.

4Christ 'e kwatea 'i lia talala fala ta'ana gia gi 'ali ka lufa gia faasia abulo ta'ana afula gi 'i laola molagali ala talasi 'e. 'Urifo 'e ronosulia kwaiogalina God Mama gia li.

5Lau oga gia ka 'auraea God io firi! 'Eo ka 'urifo.

Teke Faronona 'Oka mola

6Lau kwele 'alia 'are 'e 'amu taua, sulia 'e iko 'ali tekwa mola 'amu ka sigi tatau lo faasia God lia 'e fili 'amiu lo 'ali 'amu ka io 'i malula kwai'ofena Christ li, ma talasi 'e 'amu ka fakwalaimoki lo 'amiu na falalauna mamata lou lia nali ioli gera soia 'alia Faronona 'Oka.

7Wasua ma falalauna fo iko lou Faronona 'Oka kwalaimoki sulia Christ. Nali ioli mola gera feo 'amiu, ma gera ka mailia fala olisinala Faronona 'Oka sulia Christ.

8Ma wasua ala 'i 'ameulu 'o ma ta eniselo faasia 'i nali ka faatalo 'alia famiu ta faronona 'e mamata faasia ai ba meulu faatalo lo 'alia famiu 'i lao, 'e totolia God kae 'ui 'alia ioli fo 'i laola dunaa 'e 'ago ikoso mae.

9Malaa ba meulu ilia ka sui lo mae 'i lao, ma lakae ilia lou famiu: Ala ta ioli kae fatalo'alia famiu ta falalauna 'e mamata faasia ai ba 'amu fakwalaimoki sui lo ai, 'e totolia God kae 'ui 'alia ioli la 'i laola dunaa 'e 'ago ikoso mae.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Talasi lau ilia alaana fo gi li, iko 'ali lau tau lou 'alia ioli gi gera ka 'aurae lau. Iko mola. Lau oga mola God 'ala 'i talala kae 'aurae lau. Ala laka tau fala ioli 'ali gera oga lau, 'urilali ma 'i lau iko lou wale li galona Christ.

Alaana Paul sulia talasi Jesus 'e filia fala lifurono na li

11Alae walefae lau ma gelifae lau ala Christ, lakae ilia famiu, Faronona 'Oka 'e lau faarono 'alia, 'e iko 'ali fuli'ae mae faasia ioli gi.

12Iko 'ali lau sakea faasia ta ioli, ma iko ta ioli 'ali falalau lau mola 'alia. Wasua ma Jesus Christ 'ala 'e talae fatailia fagu.

13'Amu rono sui lo sulia ionagu mae 'i lao, talasi ba lau foasia 'ua God malaa Jiu gi gera taua. 'Amu ronoa lou ba lau malakwaita rasua ala ioli fakwalaimoki God gi, ma laka mailia rasua fala tagalaenada.

14Talasi lau ulufa'alu 'ua, afulanala wale Jiu gi gera ulufa'alu fae lau, lau liufida 'alia ronona sulia falalauna 'amami Jiu gi li ma sulia falafala koko 'ualo 'amami gi.

15Wasua ka 'urifo 'ala, sulia kwai'ofena God 'i lao ala futanagu, God 'e fili lau lo fala galona lia gi.

16Ma God ka babalafe fala fatailianala Wela lia fagu, 'ali laka fatalo'alia Faronona 'Oka sulia Jesus fala ioli mamataa faasia Jiu gi li. Ma talasi God 'e fatailia lo Wela lia fagu, iko 'ali lau la 'i so'ela ta ioli 'ali ka falalau lau.

17'Urifo iko 'ali lau la 'alaa fala 'i Jerusalem fala lesinala wale gera lifurono etaeta agu gi. Lau la 'agua fala gulae tolo 'i Arabia, sui laka oli lou mae fala 'i Damaskas.

18Sui 'i burila olu fe falisi gi, laka bi la fala 'i Jerusalem fala lesinala Peter, ma laka io failia sulia akwala wala lima fe atoa gi.

19Ma laka alaa ruru failia James, ai burila Aofia li, ma iko 'ali lau lesia tali lifurono lou.

20'Are 'e lau gereda ko famiu gi sui 'are kwalaimoki tefau gi mola. God 'e saiai iko 'ali lau koto.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21'I buri, laka la lou fala gulae tolo 'i Siria ma 'i Silisia gi.

22Ala talasi fo, ioli fakwalaimoki Christ gi 'i laola gulae tolo 'i Judea, iko 'ali gera sai mola agu.

23Gera sai mola 'ada ala saena nali ioli gera alaa suli lau 'alida 'uri 'e gi, “Wale ba 'e malakwaita aga 'i lao ma ka mailia fala fafuta'anala ioli fakwalaimoki Christ gi laa. Talasi 'e, 'e faatalo lo sulia Christ 'ali ioli gi gera ka fakwalaimoki ala.”

24Ma 'i osiala faronona fo gera ka batafea lo God fafia 'are lau tauda gi.

Galesia 2

Fainaonao 'i Jerusalem gi gera alafafia falalauna Paul

1'I burila teke akwala wala fai fe nali, laka bi oli lou fala 'i Jerusalem failia Banabas, ma laka sakea Titus ka la lou fae 'ameroa.

2God 'e oga laka la 'i lififo sulia fataena lia fagu. Ma talasi lau alaa ruru failia wale fainaonao 'i Jerusalem gi talifilida, laka fada 'oka ala Faronona 'Oka 'e lau falalau 'alia fala ioli mamataa faasia Jiu gi li. Lau faronoa fainaonao fo gi sulia galona lau gi sui, 'ali gera ka alafafia, tauma lau bi galo ulafu mola 'agua ala galona 'e.

3Titus wale 'e 'e io fae lau, 'i lia ioli mamata faasia Jiu gi li, 'i lia wale 'i Gris, ma fainaonao gi iko 'ali gera suunailia mola fala 'ole wale na.

4Meulu alaa sulia 'are 'e gi, sulia nali ioli gera koto gera ka ilia gera fakwalaimoki, gera oga 'ali lia ka 'ole wale lo. Wale fo gi gera la agwa mae fala fafuta'anala sakwadolana gia too ai ala Christ sulia 'i lia 'e lufa gia lo faasia taki. Gera oga gia ka rono sulia taki gi.

5Ma iko 'ali meulu ala mola fafia wale kotokoto fo gi ala ta teke talasi wawade wasua, sulia iko 'ali meulu oga geraka fafuta'a kwalaimokina ala Faronona 'Oka lia 'e 'amu fakwalaimokia lo li.

6Ma fainaonao 'e ioli gi gera alafafida 'i Jerusalem gi, iko 'ali gera ilia mola ta 'are fa'alu fagu sulia falalauna lau. (Wasua ma ikoso 'ali lau booboo mola sulia

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wale fo gi, lia nali ioli gera fia 'uri 'i gera wale 'ilitoa gi. 'I osiala talifilia God mola 'e saiai ka ilia ioli 'e 'ilitoa.)

7'Urifo fainaonao fo gi, teke 'are gera talae lesia lia 'e God 'e kwatea lo galona 'e fagu fala fatalona 'alia fala ioli mamataa faasia Jiu gi li, malaa lou 'e kwatea fala Peter galona fala fatalona 'alia fala Jiu gi li.

8Sulia God 'e alu lau, laka lifurono fala ioli mamataa faasia Jiu gi li, malaa lou 'e alua Peter ka lifurono fala ioli 'i Jiu gi.

9James, ma Peter, failia John, lia wale fainaonao gi, daulu saiai lia 'e God 'e kwatea galona 'ilitoa 'e fagu fala fatalona 'alia fala ioli mamataa faasia Jiu gi li. Lia fo 'e kwatea daulu ka kwailima ala lima aolo failia 'i 'ameroa Banabas, 'ali ka fatailia daulu alafafi 'ameroa 'ali mera galo 'i safitamiu ioli mamataa faasia Jiu gi li, ma daulu ka galo 'i safitala ioli 'i Jiu gi.

10Ma teke 'are mola daulu oga mera kae malata tonai kwairanaina fala ioli siofa gi 'i safitala ioli fakwalaimoki God gi 'i Jerusalem. 'Eo, 'are fo lau galo nanata rasua fala taunai.

Paul 'e balufia Peter

11-13Talasi Peter 'e dao 'i Antiok, 'e fana mola 'ala failia ioli mamata faasia Jiu gi li. Sui, nali ioli Jiu lia James 'e kerida mae gera ka dao 'i lififo. Wale fo gi gera malata 'uri 'e, “Ala ikoso ta wale 'ali 'ole wale, 'i lia iko ta ioli kwalaimoki Christ.” Sui mola Peter iko 'ali fana lo failia ioli mamataa faasia Jiu gi li. 'E tau 'urifo 'i dunala 'e mau 'alia olisuusuuna failia wale Jiu gi lia gera la mae faasia 'i Jerusalem. Ma nali Jiu gera fakwalaimoki lou ala Christ, talasi gera lesia Peter 'e tau 'urifo ai, gera ka mau lou malaa Peter, ma iko 'ali gera fana lo failia ioli mamataa fo faasia Jiu gi li. Ma Banabas wasua ka tau lou sulida.

14Wasua ma talasi fo, lau lesia gera rero sulia iko 'ali gera ronosulia kwalaimokina ala Faronona 'Oka li. Ma laka balufia Peter 'i safitala ioli afula fo gera fakwalaimoki gi, sulia 'e rero rasua lo. Ma laka sae 'uri 'e fala, “'I'o wale 'i Jiu, wasua ma 'o faeburi lo 'alia falafala ioli 'i Jiu gi li, ma ko io lo malaa na ioli mamata faasia Jiu gi. 'I gera iko lou ioli Jiu gi li 'e. 'O rero rasua

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

lo lia 'e 'o suunailia ioli mamataa faasia Jiu gi li fala ronona sulia falafala Jiu gi li.”

Jiu gi failia ioli mamataa faasia Jiu gi li gera mauri 'i fofola fitoona gera gi

15'E kwalaimoki 'ami futa mae ala Jiu gi, ma 'i 'amami iko lou ioli mamata gi lia iko 'ali gera donaa taki Moses gi.

16Ma 'i 'amami Jiu 'ami Kristin gi 'ami saiai 'ami ka rada 'i maala God, iko lou 'alia taunala 'are taki 'e ilia, ma 'alia mola fitoona ala Jesus Christ. 'Are la fo 'ami ka fakwalaimoki ala Jesus Christ 'ali God ka alafafi 'amami 'i osiala fitoona ala Christ - iko lou 'i fofola 'ami ronosulia taki. Sulia taki 'ato 'ali famauria ta ioli.

17Talasi 'e, ala 'i 'amami Jiu gi, 'ami ka lio 'afia radana ala Christ ma iko lou ala ronona sulia taki gi li, nali Jiu gera ka ilia 'uri 'i 'amami ioli abulo ta'a gi. Ala 'e 'uri fo ma, 'e fatailia Christ lo 'e kwatea 'ami ka abulo ta'a, 'i dunala 'ami tafisia dona nala taki gi? 'E iko 'ali 'urifo mola.

18Wasua ma ala laka oli, ma laka fakwalaimokia lou taki lau 'e'ela lo 'alida gi, lau toli lo 'i laola abulo ta'ana.

19Talasi lau io sulia taki li, lau leesia iko 'ali totolia 'ali lau fitoo ala dona nala taki 'ali farada lau 'i maala God. Lia fo laka faeburi lo 'alia taki 'ali lau io sulia God.

20God 'e 'ado lau failia Christ ala maenala ala 'ai rara folo. 'E 'urifo lau mae lo, wasua ma Christ 'e io 'i laola maurinagu. Ma maurina 'e lau too ai ala talasi 'e li, lau mauri 'alia fitoona lau ala Wela God. 'E kwaima aagu, ma ka mae 'ali ka faamauri lau.

21God 'e alafafi gia 'i dunala kwai'ofena lia. Ikoso lau 'e'ela 'alia kwai'ofena lia. Ma ala ta ioli kae rada 'i maala God 'i fofola taki, 'e fatailia maenala Christ 'e dalafa mola 'ala.

Galesia 3

Ronona sulia taki li 'o fitoona ala Jesus

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1'I 'amiu ioli 'i Galesia gi, 'amu kwekwe'ela! Lau fadaa sui lo maenala Jesus
Christ ala 'ai rara folo famiu. Wasua ma 'e malaa nali ioli gera feo 'amiu fala
falalauna rero gi!

2Lau oga 'amu ka saiala me 'are 'uri 'e: Iko 'ali 'i 'amiu 'amu kwaloa Aloe 'are
Abu God 'alia ronona sulia taki Moses gi li, wasua ma 'i osiala 'ala 'amu
fakwalaimokia Faronona 'Oka sulia Jesus, ma 'amu ka fitoo ai.

3'Amu kwekwe'ela rasua. Aloe 'are Abu 'e kwatea ma 'amu ka fuli'ae ala
maurina 'i laola iona fa'alu li, wasua ma talasi 'e 'amu maili fala taunala galona
Aloe 'are Abu gi li 'alia nanatana 'i 'amiu talamiu gi.

4'Amu famalifii rasua sulia fitoona 'amiu ala Jesus. Ala 'amu oli lo faasia ma
'amu ka tau lou sulia taki Moses gi, fitoona 'amiu kae fulu.

5Lakae soilidi 'amiu lou, God 'e kwatea Aloe 'are Abu ma ka fulia 'are mama'ala
gi 'i safitamiu 'i osiala 'amu ronosulia taki Moses gi? 'E iko tarosi! 'E kwatea 'i
osiala 'amu fakwalaimokia faronona 'amu ronoa sulia Jesus Christ ma 'amu ka
fitoo ala.

6Ma 'amu malata ga sulia Abraham, Geregerena Abu ba 'e sae 'uri 'e, "'E
fakwalaimoki ala God, ma God ka alafafia 'i lia wale rada 'i osiala fitoona lia."

7'Amu saiai ite 'e fakwalaimoki ala God, 'i lia wela Abraham.

8Geregerena Abu 'e sae mae 'uri 'e 'i lao, God kae soi rada ala ioli mamataa
faasia Jiu gi li 'alia fitoona. Ma God ka faarono 'alia faronona 'oka 'e fala
Abraham 'uri 'e, "Lakae 'oilakitailia ioli gi sui 'alia 'i'o."

9'Eo, Abraham 'e fakwalaimoki, ma God ka 'oilakitailia. 'Urifo lou, ite wasua
'ala gera fakwalaimoki, God kae fa'okada malaa lou Abraham.

10Ite ioli gera malata 'uria God 'e alafafida 'uri gera rada 'i osiala gera ronosulia
taki gi, gera kae sakea kwaikwaina faasia God. 'I dunala Geregerena Abu ba
'e sae 'uri 'e, "Ite iko 'ali 'idufae ronosulia taki gi sui, kae sakea kwaikwaina
faasia God."

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11Ma 'e madakwa rasua lo iko ta ioli 'ali rada 'i maala God 'alia taki, sulia Geregerena Abu 'e sae lou 'uri 'e, “Ite 'e rada 'i maala God 'i osiala fitoona, kae mauri firi.”

12Falafala ala maurina sulia fitoona li iko 'ali malaa lou falafala ala dona nala taki Moses lia 'e sae 'uri 'e, “Ala ko oga koe daria maurina 'alia ronona sulia taki li, ko rono lo sulia ali'afunala taki God gi sui.”

13Kwaikwaina 'e fuli mae faasia taki gi, Christ 'e lafua lo faasi gia, ma ka sakea lo 'i talala. Sulia Geregerena Abu ba 'e sae 'uri 'e, “Ioli gera raunia 'i fofola 'ai li, 'e mae 'i dunala 'e sakea kwaikwaina ala God.”

14Christ 'e foli olifae gia faasia kwaikwaina ala taki gi li. 'Urifo God ka 'oilakitailia lou ioli mamataa faasia Jiu gi li 'alia 'oilakina 'e etae alafuu 'alia fala Abraham. Ma 'i gia sui ioli 'e gia fakwalaimoki gi, gia kae too lou ala Aloe 'are Abu 'alia fitoona 'e.

Taki gi failia sae alafuuna God

15Alae walefae ma gelifae lau ala Christ, lau sae 'alia malatana ala Geregerena Abu ka sui lo, talasi 'e lakae fada lou alafuuna 'alia malatana 'e la mae faasia ionala ioli sulia talasi gi. Ala rua ioli gi daro alafafia ta alafuuna, iko ta ai 'ali sai lo ala olisinala ta me 'are ai 'o ma fala 'oinala alafuuna fo laulau. 'E 'urifo lou ala alafuuna God 'e taua failia Abraham failia wela lia li.

16'Eo, God 'e sae alafuu failia Abraham ma wela wale lia. Geregerena Abu iko 'ali sae lou 'uri 'e ba, “Wela wale 'o gi,” lia fadanai wale afula gi. Wasua ma 'e alaa 'ala 'uri 'e ba, “Wela wale 'o,” lia fadanai teke wale mola, ma 'i lia lo Christ.

17Fadanala saenagu 'e 'uri 'e: God 'e etae fanasia alafuuna failia Abraham, ma ka alafuu lou kae fakwalaimokia. Lia fo taki 'e God 'e kwatea fai talanae wala olu akwala fe falisi lo 'i burila, 'e 'ato rasua ka mousia alafuuna 'e God 'e alafuu 'alia fala Abraham.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Ala God 'e kwatea 'are 'oka gi faga 'i dunala gia ronosulia taki gi, 'urilali iko 'ali kwatea sulia sae alafuuna lia. Wasua ma 'i osiala alafuuna lia, lia God ka kwate gwaugwau ala 'are 'oka gi fala Abraham.

19'Uta God ka kwatea taki gi? God 'e kwatea taki gi lou 'i burila alafuuna 'e, 'ali ka fatae madakwa ala abulo ta'ana gi, la la ka dao ala atoa wela wale Abraham, Christ, lia God 'e sae alafuu 'alia kae dao mae ai. God 'e kwatea eniselo gi 'ali gera ka kwatea taki gi fala Moses. Ma Moses wale li sake saena mola, 'i dunala 'e sakea mae taki gi, ma ka kwatea fala ioli gi.

20Wasua ma talasi God 'e sae alafuu fala Abraham, iko 'ali oga lo ta ioli li sake saena, sulia 'e talae taua me 'are fo 'i talifilia.

'Are taki gi gera la mae fai

21'Uri'e ma taki Moses gi iko 'ali alafafia sae alafuuna God gi? Iko mola! Ala God 'e kwatea taki ka faamauria ioli gi, 'urilali ioli gi gera ka ronosulia, ma gera ka rada lo 'i maala God.

22Wasua ma, Geregerena Abu 'e ilia ioli gi sui gera oga abulo ta'ana, ma iko 'ali gera totolia lo fala dauna sulia taki gi li. 'Urifo God ka kwatea sae alafuuna 'alia maurina firi fala ioli gera fakwalaimoki ala Jesus Christ gi.

23'I lao 'ua ala talasi fakwalaimokina ala Jesus Christ iko 'ali dao 'ua mae, God 'e goli gia Jiu gi 'i malula taki Moses gi, la la ka dao ala talasi God 'e fatailia tala fa'alu 'alia fakwalaimokina ala Christ.

24Taki gi gera lio suli gia la la ka dao ala talasi Christ 'e dao mae. 'Urifo 'i burila Christ 'e dao lo, gia kae rada 'i maala God 'i osiala fitoona ala.

25'Eo, ma taki gi iko 'ali gera lio lo suli gia 'i talasi 'e, sulia talasi fala fitoona ala Christ li lia 'e lo fae gia.

Ioli fakwalaimoki ala Jesus gi 'i gera wela God gi lo

26'I 'amiu sui wela God gi lo, 'i osiala fitoona 'amiu ala Christ Jesus.

27'Amu sisiu abu sui lo ka fatailia 'amu 'ado lo failia Christ, 'urifo maurina 'amiu kae malaa lo Christ.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28Lia fo, ka iko lo ta ketaketana 'i safitala ioli 'i Jiu gi failia ioli mamataa faasia Jiu gi li, ma wale gi failia geli gi, ma ioli galo ulafu gi failia ioli iko ta ioli 'ali'e ba'ela fada gi. 'I 'amiu sui, 'amu rada mola 'i maala God, 'i dunala 'amu io 'alia 'adona failia Christ Jesus.

29'I osiala 'i 'amiu ioli Christ gi lo, 'urifo 'i 'amiu lou wela ala kwalofa Abraham gi, ma 'amu kae sakea 'oilakina God 'e sae alafuu 'alia fala Abraham.

Galesia 4

1Lau oga lakae fada madakwa lou ala 'are 'e lau sae sulia, ala ta ioli 'e too ala ta wela, 'i lia kae kwatea 'are lia gi sui fala. Wasua ma ala talasi wela fo 'e wawade 'ua, 'e malaa mola na wale li galona, sulia iko 'ali 'e ba'ela 'ua fala liona sulia alu arena lia gi 'i talala.

2Talasi 'e wawade 'ua ai, nali ioli gera lio sulia alu 'are na fala, la la ka dao ala fe atoa la mama lia 'e 'olea.

3'E 'urifo lou, 'i lao mae ala talasi 'i 'amami Jiu gi iko 'ali 'ami fakwalaimoki 'ua ala Christ, 'ami rono 'amami sulia taki gi ala iona 'i laola molagali li, malaa na ioli galo ulafu 'e galo mola sulia saenala ioli ba'ela lia.

4Ma talasi God 'e 'olea 'e dao lo mae, 'e kwatea mae Wela lia 'i laola molagali. Lia ka futali ioli lo, ma ka futa ala geli, ma ka ronosulia taki 'amami Jiu gi li.

5'E tau 'urifo 'ali ma ka lufaa nalife ioli taki 'e dau fafida, 'ali kwatea 'i gia wela God gi.

6'I osiala 'i gia wela God gi lo, 'e kwatea Aloe 'are Abu ka io 'i laola manoga. Ma Aloe 'are lia ka kwatea gia ka foa 'uri 'e, “Mama, Mama.”

7Ma 'i 'amiu iko lou ioli galo ulafu gi. 'I 'amiu wela kwalaimoki God gi lo. Ma sulia 'i 'amiu wela kwalaimoki lia gi lo, 'i lia kae kwatea 'are 'e aluda gi sui fala kwatenai fala wela lia gi.

Paul 'e malata booboo fala ioli 'i Galesia gi

8Ala talasi iko 'ali 'amu sai 'ua ala God li, 'are mamata iko lou god kwalaimoki gi gera 'ilitoa fafia maurinamiu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Wasua ma ala talasi 'e 'amu sai lo ala God 'o ma laka sae 'uri 'e, God 'e sai lo amiu. 'Uri'e ma 'utaa lou 'e 'amu ka oli, 'amu ka rono lou sulia taki gi ala iona 'i laola molagali li? 'Are fo gi iko 'ali fulia mola ta 'okana famiu. Ma 'utaa 'e 'amu ka oga lou galona fada?

10Lau ronoa ko 'amu dau sulia 'are taki Jiu gi 'e ilia fala faba'elanala atoa ala Sabat li, failia fanana ala madama fa'alu gi li, ma talasi 'ilitoa 'i laola fe falisi gi li.

11Lau malata booboo rasua suli 'amiu, tauma galona 'e lau taua fala rananamiu fala daona tonala maurina fa'alu 'e bi fulu.

12Alae waasila lau, lau aniulu famiu, 'amu ka sui lo faasia ronona sulia taki Moses gi li, malaa lou lia 'e lau sui lo faasia. Lau sui lo faasia taki Moses gi, malaa lou lia 'amu sakwadola faasida 'i lao. Ala fe atoa sui ko gi, iko 'ali 'amu taua mola ta me 'are rero agu.

13'Amu sai lou ala talasi ba lau faatalo 'alia Faronona 'Oka famiu, lau matai ba, wasua ma lia lo keme matolaa lau fala faatalona 'alia Faronona 'Oka famiu.

14Ma wasua lau matai, ma laka kwatea 'atona ba'ela famiu, iko 'ali 'amu malata ta'a mola fagu, ma iko 'ali 'amu 'e'ela mola 'ali lau. 'Amu kwalo lau ka malaa 'amu kwaloa lou na eniselo faasia God 'o ma Christ Jesus 'i talala.

15Ma talasi fo, 'amu babalafe rasua. Lau saiai lia kwaimaana 'amiu fagu 'e laliu. Ala laka sugaa wasua maamiu fala rananagu, ikoso 'ali 'amu luia mola faasi lau. 'Uri'e ma babalafena ba 'amiu, lia lo 'i fe 'e?

16'Uri'e ma golu malimae lou 'i safitagolu, 'i dunala lau sae 'alia kwalaimokina talasi 'e?

17-18'E 'oka rasua fala ta ioli ka sae liola tali ai mamata ala 'e taua fala 'okana. 'E kwalaimoki rasua, ma iko lou ala talasi 'e lau io mola fae 'amiu. Wasua ma ala talasi lau io tatau lou faasi 'amiu. Wale ba gera galo nanata fala olisinala Faronona 'Oka li, gera oga rasua 'ali gera ka sae 'i malatamiu, wasua ma iko

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

'ali 'oka mola famiu. Me 'are gera oga lo 'e 'amu ka io atale 'amiu faasi lau, 'ali 'i gera mola 'amu ka donada.

19Alae wela lau ala Christ, malatagu 'e fii rasua lou suli 'amiu, malaa na geli 'e garani ka faafutaa wela lia. Fiina 'e ikoso 'ali sui la la ka dao ala talasi gera kae leesia Christ 'e io 'i laola maurinamiu.

20Ala talasi 'e, lau ogaa rasua 'ali lau io fae 'amiu, 'ali ikoso lau sae nanata lou 'uri 'e famiu. Iko 'ali lau sai lo ala ta me 'are fali ilia lou famiu!

Paul 'e sae sulia Hega failia Sera

21Lakae soilidi 'amiu ga, ite amiu 'e oga ronona sulia taki gi li, 'Uri'e ma 'amu sai 'oka lo ala 'are taki gi 'e ilia?

22Geregerena Abu 'e ilia Abraham 'e too ala rua wela wale gi. Na wela, Ishmael, 'e futa ala geli li galona ulafu ratala Hega. Ma na wela, Aesak, 'e futa ala Sera geli sakwadola, ma 'i lia lo wateu Abraham.

23Ishmael, wela 'e futa ala Hega, geli galo ulafu fo li, 'e futa malaa mola 'ala wela gi sui. Wasua ma Aesak, wela 'e futa ala Sera, geli fo 'e sakwadola, 'e futa sulia alafuuna God 'e taua failia Abraham.

24'Urifo lakae fada fulinala 'are 'e gi 'alia tarifulaana. Rua geli 'e gi daro malaa rua alafuuna God 'e taua failia ioli lia gi li. Hega 'e malaa alafuuna ala taki 'e fuli 'i gwaula uo 'i Saenae 'i laola gulae tolo 'i Arabia, lifi God 'e kwatea taki gi fala Moses ai. Ioli gera donaa alafuuna ala taki gi li, gera galo ulafu 'i malula taki. Ma 'e malaa lou Hega geli galo ulafu fo, lia kae alua mola wela gera galo ulafu gi.

25Ma Hega 'e ura fala ioli 'i Jerusalem 'i tara'ela gi, sulia gera io mola 'ada fala galona fala taki Moses gi li.

26Wasua ma Sera 'e ura fala Jerusalem 'i nali. 'I lia 'e sakwadola, ma ka malaa teite faga ioli 'e gia fitoo ala Jesus gi.

27'Are fo Aesaea 'e sae sulia 'i laola Geregerena Abu 'uri 'e, “Geli 'amu 'amara gi, ma iko 'ali 'amu sai mola ala rabefiina ala wela li, 'amu babalafe, ma 'amu

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ka akwa babalafe 'amiu. Sulia geli 'amara, 'e too ala wela afulaa ka liufia geli 'e arai lia 'e io failia.”

28Alae waasila lau, 'i 'amiu wela God gi sulia alafuuna lia, malaa Aesak ba 'e futa ala Sera, 'i dunala God 'e alafuu fala Abraham.

29Ala talasi fo, Ishmael, wela Hega 'e futa mae malaa wela gi sui mola 'ala 'i laola molagali, 'e malakwaita ala Aesak wela Sera, lia 'e futa sulia nanatana ala Aloe 'are Abu God li. Ma 'e 'urifo lou ala talasi 'e, ioli gera galo fala taki gi li, gera malakwaita aaga ala talasi 'e.

30'Urifo ma Geregerena Abu 'e sae 'utaa ba? 'E sae 'uri 'e ba, “Suarailia geli galo ulafu la failia wela lia, daro ka la tatau lo. 'I dunala wela geli galo ulafu iko 'ali totolia 'ali sakea ta 'are ala too 'arena mama daroa li, sulia 'are gi sui fala Aesak wela 'e futa sulia alafuuna ala geli sakwadola li.”

31Alae waasila lau 'e 'urifo lou, 'i gia iko tali wela Hega lia gera galo ulafu 'i malula taki. 'I gia wela Sera gi 'ala, sulia gia fitoo ala Jesus.

Galesia 5

Christ 'e lufa gia sui

1Christ 'e lufa gia 'ali gia io sakwadola lo. 'Urifo 'amu ura nasi, ma 'amu ka io lo malaa ioli gera sakwadola gi, ma iko lou ioli galo ulafu fala taki Moses gi li.

2Fafurono ga! 'I lau Paul, lakae sae ko famiu, ala 'amu 'ole wale 'ali 'amu ka rada 'i maala God, 'ato rasua 'ali Christ 'ali rana 'amiu mola.

3Lau sae nasi lou fala ta wale 'e ala 'alia 'i talala fala 'ole wale na, 'i lia ka tau lo sulia 'afutala taki Moses gi sui.

4Ite amiu gera mailia fala radana 'i maala God 'alia ronona sulia 'are taki 'e ilia, gera kae io atale lo faasia Christ, ma gera kae sipaada 'i talada lo faasia kwai'ofena God.

5Wasua ma Aloe 'are Abu 'e kwatea gia ka saiai lia God kae alafafi gia, 'i osiala fitoona gia ala Christ.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6'I osiala talasi 'e gia 'ado lo failia Christ Jesus, ala ta wale ka 'ole wale 'o ma iko 'ali 'ole wale, 'e iko 'ali mamata mola. Me 'are 'ilitoa mola fitoona 'o lia 'e kwatea ma ko kwaima ala ioli gi sui.

7'I lao mae, fakwalaimokina 'amiu ala Jesus 'e 'oka rasua. Wasua ma 'i tara'ela, ta ioli lo 'e bulusia malatamiu 'uri 'e faasia falalauna kwalaimoki 'e.

8God iko 'ali tau 'urifo, sulia 'e fili 'amiu 'ali 'amu fakwalaimoki ala Christ.

9Wasua ma ta keme falalauna rero wawade lia 'i safitamiu kae oode 'amiu sui, malaa na keme ist wawade ba kae ruufia suufau ala berete li sui.

10Lau malata too ikoso 'ali 'amu fakwalaimoki ala falalauna rero laa, sulia gia raratai lo failia Christ 'alia fitoona. Ma ite 'e kwatea malata 'aberona famiu, lau saiai, 'i lia kae sakea kwaikwaina faasia God.

11Alae iolifuta lau iko 'ali lau faatalo 'alia 'uri wale ka 'ole wale, wasua 'ala nali ioli gera ilia 'uri lau tau 'urifo. Sulia ala laka falalau 'urifo, ma 'utaa mola 'e wale Jiu gi gera ka malakwaita mola 'ada 'uri 'e agu? Gera ogata'a fagu, 'i dunala lau sae sulia maenala Christ ala 'ai rara folo fala faamurinala ioli gi.

12Nali wale gera kwatea malata 'aberona famiu 'alia falalauna gera gi sulia 'ole wale na li. Mala gera fia 'uria God 'e babalafe fafia talasi gera 'ole wale, ala 'e 'urifo, 'utaa 'e iko 'ali gera tau tefau lo ai ma gera ka talae kwarida mola wani?

13Ma 'i 'amiu alae iolifuta lau God 'e fili 'amiu lo 'ali 'amu ka sakwadola faasia taki Moses gi. Wasua 'ala 'amu ka io sakwadola 'urifo, ikoso 'ali 'amu malata 'uri 'e 'oka mola 'ala 'ali 'amu ronosulia kwaiogalina ta'a ala rabemiu gi. 'Amu sakwadola lo 'ali 'amu kwaima amiu, ma 'amu ka rana ioli tootoo 'i safitamiu gi.

14Sulia taki Moses gi sui gera logo sui mola ala teke taki la 'e 'uri 'e, “'O kwaima ala ioli gi sui ka malaa lou 'o kwaima amu 'i talamu.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Ala 'amu io 'alia kwalana fae 'amiu malaa 'are mauri kwasi gi li, 'urilali ma 'amu kae faamalifii 'amiu mola. 'Amu ka lio 'oka ai, tauma 'amu bi keta 'amiu kwailiu.

Aloe 'are Abu failia kwaiogalina ala rabe li

16Lakae sae 'uri 'e: Ala 'amu ala'alia Aloe 'are Abu God ka talaia maurinamiu, 'amu ka io faasia kwaiogalina ta'a ala rabe li.

17'I dunala kwaiogalina ala rabe 'e kwalaa failia 'are Aloe 'are Abu 'e oga, ma Aloe 'are Abu ka 'e'ela lou 'alia 'are rabe 'e oga. Rua 'are fo gi daro malimae adaroa. 'E fatailia ala Aloe 'are Abu 'e talai 'amiu, 'e 'ato 'ali 'amu ka tau ta 'are mola 'ala 'amu oga taunai fala fatolinala kwaiogalina ta'a ala rabe li.

18Ala Aloe 'are Abu 'e talai 'amiu lo, taki faasia Moses gi iko 'ali ba'ela lo fafi 'amiu.

19Gia saiala 'are ta'a 'uri 'e gi gera fuli mae faasia kwaiogalina ta'a ala rabe li: lai na, ma malata midiana, ma tau ta'ana malaa kui gi li.

20Ma foasinala lului 'are gi, ma galona 'alia 'ilu ma gelema na gi. Ma malimaena fala kwalaana gi li, ma sae fafuta'anala ioli gi, ma kwaifi na gi, ma balubaluana gi, ma iona 'alia malatana mola famu 'i talamu gi, ma iona 'alia tolinina gi, ma ogata'ana kwailiu 'i safitamiu,

21ma 'ugana gi, ma goufinala 'are kae falulumuia ioli li, ma nonena 'alia wae na ta'a gi li, ma taunala lou 'are rero afula 'urifo gi. Lakae faabasu 'amiu malaa ba lau ilia 'i lao, ite ioli gera taua 'are 'urifo gi, iko 'ali gera totolia ruuna 'i laola iona God kae 'ilitoa fafia.

22Wasua ma Aloe 'are Abu 'e kwatea fala ioli gi kwaimaana, babalafe na, aroarona, fafuna tekwa, tau 'okana, 'oilakina, abulo kwalaimoki na,

23abulo mamaea na, failia dauna fafia kwaiogalina ala rabe gi li. Ala 'amu tau sulia 'are 'e gi, ikoso 'ali 'amu 'oia mola ta taki.

24Ma ioli gera too lo ala Christ Jesus 'i laola maurinada gi, gera foto lo fafia kwaiogalina ta'a gera gi ala 'ai rara folo.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Sulia Aloe 'are Abu 'e kwatea lo maurina fa'alu faga, 'e 'oka gia ka ronosulia lo kwaitalaina lia 'i laola maurinaga.

26Alua ikoso 'ali gia io 'alia naunauna, 'o ma suradaina, 'o ma 'ugalinaga kwailiu.

Galesia 6

Kwairanaina amiu kwailiu

1Alae waasila lau ala ta ioli 'amu daria 'e taua ta rerona, ite amiu Aloe 'are Abu 'e talaia, ka olifailia mae faasia ta'ana lia. Ko arafae sae fala, ma ko madafi 'o lou tauma 'o bi taua lou ta rerona malaa 'i lia.

2Ma 'amu ka ranaa ite 'e too ala ta 'atona. Talasi 'amu tau 'urifo li, 'amu rono lo sulia falalauna Christ 'e kwatea mae.

3Ala ta ioli 'e ilia 'i lia na ioli 'ilitoa, ma iko 'ali ranaa mola ta ioli, kae kotofi lia mola 'ala 'i talala. 'I lia iko lou ioli kwalaimoki.

4Alua teke ioli amiu 'amu ka filo 'oka ala abulona 'amiu gi 'i talamiu. Ma ka malata sulia abulonala 'e 'oka 'o ma iko. Ma ala abulonala 'e 'oka, totolia ka soi 'oka ala 'i talala. Wasua ma ikoso 'ali fafuradania abulonala 'i talala failia abulonala ta ioli mamata lou.

5Sulia 'e 'uri'e, na ioli ma 'e lio lo 'ala sulia abulonala 'i talala.

6Ioli 'e falalau 'amiu sulia saenala God, totolia 'amu ka kwatea kwairanaina gi fala 'i osiala falalauna 'oka 'e.

7Ikoso 'ali 'amu malata rero lou sulia 'are 'e lakae ilia: 'Ato rasua 'ali ta ioli 'ali ma ka faagwaa ta 'are faasia God. Ioli kae sakea lo kwaiarana lia faasia God 'i fofola 'are 'e tauda gi, ka malaa lou ioli 'e fisu fufuae 'are 'e fasida gi.

8Ala ikoso 'ali 'e mano faasia taunala 'are ta'a 'e rabela 'e ogada gi, 'i lia kae maesia. Wasua ma, ala 'e taua 'are Aloe 'are Abu 'e ogada gi, Aloe 'are Abu kae kwatea maurina firi fala.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Ikoso 'ali gia rabe kweo ala taunala galona 'oka gi. Sulia ala gia 'itoli taua 'are
'oka gi, fe atoa God 'e filia kae dao mae, gia kae sakea kwaiarana gia gi faasia
God.

10'Urifo talasi gia lo fala rananala ioli too ala boboona gi li lo 'e, ma ka tasa lo
fala barae waasila 'e gera fakwalaimoki ala Christ gi.

Alaana fafu'isi gi

11Leesia ga geregerena ba'ela 'e lau gerea ko famiu 'alia limagu 'i talagu.

12Wale laa gera tau fala suunaenamiu fala 'ole wale na li, gera oga fababalafe
nala ioli Jiu gi 'alia dona nala taki fala 'ole wale na li. Gera oga 'ole namiu, 'i
dunala gera mau 'alia wale 'i lifila gi lia gera famalifiia ioli gera sae sulia
maenala Christ ala 'ai rara folo gi li.

13Ma wale gera 'ole wale gi wasua, iko 'ali gera rono mola sulia taki Moses gi.
Wasua ma gera oga 'uri 'amu ka 'ole wale lo, 'ali gera ka sae faeraeda 'i talada
'i maala ioli Jiu gi fafia lia 'e 'amu ala 'ali 'amiu fala 'ole wale na li.

14Ma 'i lau talagu, lau sae balafe 'agua sulia 'are Aofia gia Jesus Christ 'e taua
ala 'ai rara folo li. 'I osiala maenala Christ ala 'ai rara folo, iko 'ali lau oga
falafala ta'a gi 'i laola molagali lia 'e ioli iko 'ali gera fakwalaimoki ala Christ
gi gera ogada. Ma 'i gera wasua iko 'ali gera oga lou 'are lau ogada sulia fitoona
lau li.

15Ma 'e iko 'ali mamata mola ala wale ka 'ole wale, 'o ma ka iko. Wasua ma
me 'are 'ilitoa lo iona 'alia maurina fa'alu 'e God 'e kwatea mae.

16Ma nalife ioli gera la sulia falalauna 'e 'i laola maurinada, God kae kwatea
aroarona ma kwaiamasina kae io failida, sulia 'i gera wela kwalaimoki lia gi
lo.

17'Urifo, saena fafu'isi lau lo famiu 'e 'uri 'e, alua 'ali ikoso ta ioli 'ali kwatea
lou ta 'atona fagu, 'i dunala kwana 'i rabegu gi gera fatailia lo lia 'i lau wale li
galona Jesus.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Alae waasila lau, lau aniulu fala Aofia gia Jesus Christ 'ali kwai'ofena lia failia 'oilakina lia kae io fae 'amiu sui. 'Eo ka 'urifo.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Efesus

Efesus 1

1'I lau Paul 'e lau geregere ko. 'I lau na wale li lifurono ala Jesus Christ sulia kwaiogalina God. Lau kwatea ko geregerena 'e famiu ioli God 'amu io 'i laola mae falua ba'ela 'i Efesus gi, ma 'amu ka io kwalaimoki failia Jesus Christ.

2Lau foa 'ali God Mama gia, failia Aofia Jesus Christ kae kwai'ofe amiu ma kae kwatea aroarona famiu.

God 'e fulia 'are 'oka gi faga

3Gia batafea God Mama Aofia gia Jesus Christ. Sulia God 'e fa'oka gia 'alia kwatenala 'are 'oka gi sui 'i nali fala manoe 'are gia gi sulia 'adona gia failia Jesus Christ.

4'I laoala 'ua raunailinala molagali, God 'e fili gia sui lo 'ali 'i gia ioli lia gi lo 'i osiala Christ, 'ali gia rada 'i maala, ma ikoso ta ioli 'ali suafafi gia 'alia ta ta'ana. Ma 'i osiala kwaimanaa God faga,

5'e etae naia lo mae 'i lao 'ali kwatea ma 'i gia wela lia gi 'i osiala Jesus Christ. God 'e tau 'urifo sulia kwaiogalina lia, ma ka babalafe failia.

6Gia batafea God sulia 'e kwate gwaugwau ala kwaimanaa ba'ela lia faga 'i osiala Wela moutae lia.

7God 'e lufa gia faasia kwaikwaina ma ka kwailufa lo 'alia abulo ta'ana gia gi 'alia maenala Christ. God 'e fatailia 'urifo ala kwaimanaa ba'ela rasua lia faga.

8Sulia liotoo failia sai 'are na ba'ela lia,

9God 'e fatailia lioe wale lia faga ma iko 'ali fatae madakwa ai fala ioli 'i lao gi. God kae fulia lioe wale fo 'alia Christ.

10Lioe wale fo 'e 'uri 'e: Ala talasi 'olea, 'i lia kae logosia lo 'are 'e raunailida 'i nali ma 'i laola molagali gi li sui, 'ali Christ kae 'ilitoa fafia 'are fo gi sui.

11'Are God 'e tauda gi sui, 'e tauda fala fakwalaimokinala malatala failia kwaiogalina lia. Ma sulia lou kwaiogalina God, 'i lia ka fili 'amami ioli 'i Jiu

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gi 'ali 'ami ka alua ioli lia gi ala 'adona 'amami failia Christ. God 'e tau 'urifo sulia lioe wale lia 'e alua lo mae 'ua 'i laoala ka bi raunailia 'are gi li.

12Sulia 'e 'urifo, 'i 'amami ioli Jiu gi, 'amami ioli etaeta 'ami fakwalaimoki ala Christ gi, ma 'ami ka batafea God 'ilitoa.

13'E 'urifo lou famiu ioli mamataa faasia Jiu gi li. Sulia talasi 'amu ronoa fatalona kwalaimoki 'alia Faronona 'Oka li, 'amu ka too ala maurina fa'alu, ma 'amu ka alua lo ioli God gi. 'Amu fakwalaimoki ala Christ, ma God ka kwatea Aloe 'are Abu famiu ka fatailia lia 'e 'i 'amiu ioli lia gi li, malaa 'e etae alafuu lo mae 'alia 'i lao.

14Aloe 'are Abu 'e io 'i laola maurinaga, ma 'i lia lo 'e fatailia gia saiai gia kae sakea 'are God 'e etae alafuu 'alida fala ioli lia gi li. Aloe 'are Abu kae io fae gia la la ka dao ala talasi God kae oli mae fala ioli lia gi li, ma gera kae io sakwadola firi. Gia tafea God lia 'e 'ilitoa ka tasa!

Paul 'e foa fala ioli 'i Efesus gi

15Fuli ala talasi lau ronoa fitoona 'amiu ala Aofia Jesus li, failia kwaimanaa 'amiu fala ioli God gi li sui,

16lau 'idufae batafea God famiu ala talasi gi sui. Ma lau foa famiu ala talasi afula gi.

17Ma God Mama 'ilitoa lia 'e God Aofia gia Jesus Christ, lau sugaa 'ali ka kwatea Aloe 'are Abu famiu. Sulia Aloe 'are Abu fo kae kwatea liotoo famiu, ma ka fatailia lou God famiu, 'ali 'amu sai 'oka lou ala God.

18Lau foa lou 'ali God kae kwatea malatana 'amiu ka 'oka 'ali 'amu ka saiala 'are 'oka 'e too ali famiu gi. 'Amu ka sai 'oka ala lia 'e 'amu kae too ala 'are 'oka fo gi li, 'i osiala 'e soi 'amiu 'amu ka rau 'alia wela lia gi. Lau foa 'ali 'amu saiala 'oilakina ba'ela lia, lia 'e alafuu 'alia kae kwatea fala ioli lia gi li.

19Ma 'ali 'amu sai lou ala nanatana ba'ela rasua God lia 'e galo 'ali gia ioli fakwalaimoki gi. Nanatana fo

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20lo God 'e galo 'alia ala talasi ba 'e taea Jesus Christ faasia maena li ma ka
fagwaurua 'i aba aolo ala 'i nali.

21'I nali, Jesus Christ 'e 'ilitoa fafia eniselo gi failia aloe 'are gi sui. Ma ratala
Christ ka ba'ela liufia ioli ba'ela ala talasi 'e gi li sui, ma talasi kae lao mae gi
lou.

22God 'e kwatea 'are gi sui gera ka io 'i malula Christ, ma ka kwatea Christ ka
'ilitoa lo ala 'are gi sui, 'ali Christ ka kwairanai aaga ioli 'e gia fakwalaimoki
ala gi.

23'I gia ioli gia fakwalaimoki ala gi, gia malaa lo rabela Christ. Ma gia ka fonu
lo 'alia Christ, wale 'e fafonua 'are gi sui.

Efesus 2

Iona 'alia maurina fa'alu failia Christ

1'I lao mae, 'amu malaa na ioli mae la iko 'ali toraa sulia ta God 'e oga, sulia
'amu io 'ua 'i laola ta'ana.

2Ala talasi fo 'i lao, 'amu la 'amiu sulia falafala ta'a 'i laola molagali gi li, ma
'amu ka rono sulia Saetan lia 'e 'ilitoa fafia aloe 'are ta'a gi, ma ka talaia ioli
gera aburono ala God gi.

3Ma gia 'urifo lou, ala talasi 'i lao mae, abulo naga 'e ta'a, dunala gia ronosulia
kwaiogalina ta'a ala rabe gi li, failia malatana ta'a gia gi. Gia malaa lo ioli gi
sui, sulia abulonaga 'e ta'a, ma gia ka totolia sakenala kwaikwaina faasia God.

4Ma ka 'urifo wasua 'ala, kwaiamasina God faga 'e ba'ela, ma kwaimanaa lia
faga ka ba'ela lou.

5Ma sulia God 'e 'urifo, ka kwairanai aga talasi gia aburono 'ua ala, ma gia ka
malaa ioli gera mae lo gi li. God 'e 'ado gia failia Christ ma ka kwatea maurina
firi faga. God 'e faamauri gia sulia kwaimanaa lia!

6Ma sulia gia 'ado failia Jesus Christ, God ka tae gia lou failia Christ, 'ali gia
io ma gia ka 'ilitoa failia 'i nali.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7God 'e tau 'urifo 'ali fatailia lo kwaimanaa ba'ela 'e kwatea faga ala Jesus Christ, 'ali ioli gi sui ala talasi gi sui gera ka saiala kwaimanaa lia.

8God 'e faamauri gia 'alia kwaimanaa lia sulia fitoona gia. 'E iko 'ali faamauri gia 'i fofola galona gia gi 'i talaga. God 'e kwate gwaugwau ala maurina fa'alu faga.

9Lia fo, 'ato 'ali ta ioli 'ali sae naunau sulia maurina fa'alu lia, sulia God iko 'ali kwatea sulia ta galona gia tauda.

10God 'e raunae fa'alu aaga 'alia Jesus Christ 'ali gia taua galona 'oka gi lia 'e etae sae mae 'i lao faga fala taunali.

'I gia teke logona 'i osiala Christ

11Ma 'i 'amiu ioli mamataa faasia Jiu gi li, 'amu malata ga sulia iona 'amiu 'i lao. Ioli Jiu gi gera soi gera 'i talada 'alia “Ioli God gi” wasua ma gera soi 'amiu 'alia “Iko lou ioli God gi,” sulia iko 'ali 'amu 'ole wale ala wela wale 'amiu gi.

12'Amu saiai ka tekwa lo mae, 'amu io tatau faasia Christ, ma 'i 'amiu iko lou nali ioli ala ioli filia God gi 'i Israel, ma iko 'ali 'amu too ala 'are 'oka 'e God 'e etae alafuu 'alida fala ioli lia gi li. 'Amu io mola 'amiu 'i laola molagali 'e, ma iko 'ali 'amu saiala God, ma iko 'ali 'amu maasia mola ta 'are 'oka faasia God.

13Wasua 'ala 'amu io tatau faasia God ala talasi 'i lao, talasi 'e 'i osiala 'amu 'ado lo failia Jesus Christ, 'amu io garania God, 'i osiala maena ala foasina Christ.

14Ma 'i 'amami Jiu gi fae 'amiu ioli mamataa faasia Jiu gi li, Christ 'e 'ado kwaima lo aaga 'alia aroarona 'ali gia alua teke logonae ioli. Sulia 'e ala'alia 'i lia talala gera ka raunia ala 'ai rara folo, lia ka lafua malimaena 'i matanala ioli Jiu gi failia ioli mamataa faasia Jiu gi li.

15Sulia Christ 'e lafua lo taki Moses 'e kwateda gi 'ali 'i gia rua logonae ioli 'e gi gia ka alua teke ioli mola, sulia gia logo lo failia Christ. 'Urifo Christ ka kwatea gia ka kwaima aaga 'i matanaga.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16'Alia maenala Christ ala 'ai rara folo, lia 'e lafua lo malimaena 'i safitala ioli Jiu gi failia ioli mamataa faasia Jiu gi li. Ma 'alia maena lou, ka logosia lo rua logonae ioli 'ali gia alua teke logonae ioli mola, ma ka olifae gia 'i so'ela God.

17Lia fo, Christ 'e sifo mae 'i laola molagali, ma ka fatalo'alia Faronona 'Oka sulia aroarona famiu ioli mamataa faasia Jiu gi li lia 'e 'amu io tatau faasia God ala talasi 'i lao, ma famami lou Jiu gi lia 'e 'ami io garani ala God.

18'I osiala 'are 'e Christ 'e taua, 'i 'amami ioli Jiu gi ma 'i 'amiu ioli mamataa faasia Jiu gi li, gia la ruru mae 'i so'ela God Mama 'alia teke Aloe 'are Abu.

19Fofola me 'are 'e, 'i 'amiu ioli mamataa faasia Jiu gi li, iko 'ali 'amu mamata lo faasi 'i 'amami ioli Jiu gi li. Ma talasi 'e, 'i 'amiu ioli God gi lo fae 'amami, ma God lo Mama gia.

20'I gia ioli fakwalaimoki gi, gia malaa luma God 'e raunailia 'i fofola te fau li. Jesus Christ lo fau fo. Ma wale li lifurono lia gi failia profet gi lo fulu ala luma fo gi li. Ma 'i gia lo nali 'are ala 'are fala raunailinala luma fo.

21Ma Christ lo 'e raunailia luma fo la la ka rau 'alia luma abu fala foasinala God.

22Ma 'i 'amiu ioli mamata faasia Jiu gi li lou, Christ 'e 'ado ruru amiu failia ioli God gi. 'E tau 'urifo ala talasi 'e raunailia luma 'e God 'e io 'i laola 'alia Aloe 'are Abu li.

Efesus 3

Galona Paul fala ioli mamataa faasia Jiu gi li

1'I lau Paul, lau io 'i laola raraa sulia lau fatalo 'alia Faronona 'Oka sulia Jesus Christ famiu ioli mamataa faasia Jiu gi li.

2Lau saiai, 'amu ronoa sui lo God lia 'e fili lau sulia kwai'ofena lia li, 'ali lau galo fala rananamiu.

3Malaa ba lau etae gerea ka sui lo, God 'e fatailia lo lioe wale lia fagu. Lioe wale fo iko 'ali 'e fatae madakwa ai fala ioli 'i lao mae gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4-5Ma ala 'amu ka idumi 'oka ala geregerena 'e, 'amu ka saiai lia 'e lau saiala 'are afula gi sulia Christ lia God iko 'ali fatae madakwa ai fala ioli 'i lao mae gi. Wasua ma ala talasi 'e, sulia galona Aloe 'are Abu, God 'e fatailia sui lo fala waleli lifurono gi failia profet abu lia gi.

6Ma lioe wale fo 'e 'uri 'e: 'I 'amiu ioli mamata faasia Jiu gi li, 'amu ka fakwalaimoki ala Faronona 'Oka, ma God ka fa'oka 'amiu lou failia ioli Jiu gi. Gia io 'ado 'alia teke logonae ioli, 'ali gia sakea sui 'are God 'e etae alafuu 'alida gi 'alia Jesus Christ.

7God 'e kwatea laka wale li galona 'ala, 'ali lau faatalo 'alia Faronona 'Oka. God 'e kwatea laka wale li galona 'ala 'alia kwaimanaa lia ma 'alia nanatana ba'ela lia.

8Ma ioli gera fakwalaimokia God gi sui, gera 'ilitoa ka liufi lau. Ka 'urifo wasua 'ala, God 'e fa'oka lau 'alia kwatenala galona fagu fala fatalona 'alia Faronona 'Oka sulia 'are 'oka rasua Christ kae kwateda famiu ioli mamataa faasia Jiu gi li. 'Are 'oka fo gi gera tasa liufia sai 'arena ioli gi li.

9God 'e 'e raunailia 'are gi sui li, iko 'ali fatae madakwa ala nai arena fo 'ua mae 'i lao. Ma 'e keri lau 'ali lau fatailia nai arena lia fala ioli gi sui.

10Ala talasi 'e, ioli Jiu gi failia ioli mamataa faasia Jiu gi li, gera 'ado 'i laola teke logonae ioli ala Christ. Ma God bi fatailia 'are fo fala eniselo ba'ela gi failia 'are kwaitalai gi 'i nali, 'ali gera saiala liotoo lia 'e ba'ela ma ka mamataa rasua.

11God 'e taua me 'are fo sulia malata lia 'ua lo mae 'i lao ala fulina li. God 'e fulia 'are fo talasi 'e keria mae Jesus Christ Aofia gia.

12Ma sulia gia 'ado failia Christ, ma fitoona gia ala, ikoso 'ali gia mau 'alia daona 'i maala God.

13'I fofola me 'are 'e, lau suga 'amiu ikoso 'ali 'amu kwaimalatai sulia famalifiina lau famiu. Suli lau famalifii fala rananamiu.

Kwaimana Christ faga

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Ma sulia me 'are fo, lau boururu laka foasia God Mama,

15lia 'e galofia 'are mauri gi sui 'i laola molagali ma 'i nali.

16Ma laka anisia sulia 'oilakina ba'ela lia lia 'e alafuu 'alia kae kwatea fala ioli lia gi. Ma lau anisia 'ali kwatea nanatana famiu 'alia Aloe 'are Abu, 'ali maurina 'amiu ka nanata sui.

17Lau foa lou 'ali Christ kae io 'i laola maurinamiu sulia fitoona 'amiu ala. Lau foa lou 'ali 'are 'amu tauda gi sui, 'amu ka tauda 'i lulufala kwaimanaa lia.

18Lau foa 'urifo 'ali 'i 'amiu ma ioli God gi sui, gia ka malinailia kwaimanaa firi Christ faga.

19'Eo, lau foa 'ali 'amu ka saiala kwaimanaa Christ, wasua 'ala ka 'ato fala ta ioli ka sai 'oka sui ai. Ma 'amu ka saiala kwaimanaa Christ, 'ali falafala 'amiu gi ka malaa falafala God gi.

20Gia batafea God sulia nanatana ba'ela lia 'e galo 'i laola manoga, ka saiala taunala 'are afula gi fala rananaga, liufia lou lia 'e gia sugaa 'o ma gia malata fai.

21Gia batafea God 'e io ala Jesus Christ ma ala ioli lia gi li, 'i talasi 'e ma ala talasi io firi. 'Eo ka 'urifo.

Efesus 4

Gia alua lo teke rabe 'are

1Lau io 'i laola raraa sulia lau galo fala Aofia, lau aniulu famiu 'amu ka tau 'oka malaa abulona 'e totolia ioli God gi gera ka io 'alia, sulia God 'e soi 'amiu 'alia ioli lia gi.

2'Amu fawawade 'amiu 'i talamiu, ma 'amu ka io mamaea. Ma 'amu ka fatailia kwaimanaa 'amiu 'alia fafuna famiu kwailiu.

3'Amu galo nanata 'ali 'amu ka io 'alia kwaimana 'i matanamiu lia Aloe 'are Abu 'e kwatea famiu. 'Amu ka 'ado ruru amiu 'alia aroarona.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4'I gia ioli 'e gia fakwalaimoki ala Jesus Christ gi, gia malaa lo teke rabe 'are failia. Ma teke Aloe 'are Abu lou 'e talai gia sui. Ma teke maurina firi mola lou 'e God 'e soi gia mae fai lia 'e gia kae kwaimamali maasia.

5Ma gia too ala teke Aofia mola, lia lo Jesus. Talifili lia mola 'e gia fakwalaimoki ala. Ma 'i lia lo 'e kwatea gia ka sisiu abu.

6Ma teke God mola 'e io, ma 'i lia Mama gia sui. 'I lia 'e 'ilitoa fafi gia sui, ma ka galo 'ali gia, ma ka io 'i laola maurina gia gi.

7'I gia sui ioli 'e gia fakwalaimoki gi, Jesus Christ 'e kwate tootoo sui 'aga ala nanatana fala galona 'ala. 'E kwatea nanatana lia faga sulia kwaiogalina lia.

8Sulia Geregerena Abu ba 'e sae 'uri 'e, “Talasi 'e la fala 'i nali, 'e sakea failia ioli afula 'e liufida. Ma ka kwatea kwatena gi fala ioli lia gi.”

9Ma taa fadanala me alaana ba 'uri 'e, “'E rae fala 'i nali?” Fadanai 'e 'uri 'e, Jesus Christ 'e etae sifo ga mae 'i laola molagali.

10Jesus Christ 'e sifo mae 'i laola molagali, lia lou 'e rae fala 'i nali, lifi 'e liufia lo lifi gi li sui 'i nali. 'E tau 'urifo 'ali ka io ala lifi gi sui.

11Jesus Christ lou 'e kwatea kwatena 'oka gi fala ioli gi. Nali ioli aaga, 'e alu gera wale li lifurono gi, ma nali ioli agaulu 'e alu gera profet gi. Ma nali ioli lou, 'e alu gera 'alia ioli li fatalona 'alia Faronona 'Oka li. Ma nali ioli lou, 'e alu gera ioli kwaitalai ma ioli faalalau gi fala ioli fakwalaimoki gi.

12'E tau 'urifo, 'ali gia totolia galona fala God, ma 'ali 'i gia, rabela Christ, gia ka nanata.

13Rabela Christ kae mauri 'urifo la la gia ka 'ado 'alia teke logonae ioli 'alia fitoona ma failia liotoo gia ala Wela God. Ma fitoona gia gi kae nasinasia, ma falafala gia gi kae ali'afu malaa lou Jesus Christ.

14Ma talasi gia maua lo 'urifo li, ikoso 'ali gia malaa lo wela wawade gi. Ma ikoso 'ali gia malaa na baru oru 'e orubalitailia ma lafolafo gi ka 'ui kwailiu 'alia fala la rerona. Sulia 'e 'ato 'ali gia fakwalaimoki ala ta falalauna mamata lia ioli kotokoto gi gera faalalau 'alia.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Ma 'i gia 'e, gia ka sae kwalaimoki 'alia falafala kae fatailia lo kwaimanaa gia li, ma abulonaga sui 'e malaa lo abulonala Jesus Christ, wale ba'ela gia.

16Gia malaa teke rabe 'are, ma Christ lo gwaula. Ma na ioli ma na gula ala rabe li, ma ka too lo ala me galona lia. Jesus Christ 'e kwate gia ka io ruru 'ali gia alua teke rabe fo. Ma talasi gia taua lo me galona tootoo gia gi li, rabe fo ka bulao ma ka nanata sulia kwaimanaa gia faga 'i matanaga.

Maurina fa'alu 'i osiala Christ

17Sulia kwalaimokina 'e Aofia 'e kwatea mae fagu, lau kwate kwaikaena famiu 'ali 'amu faeburi lo 'alia falafala ta'a gi lia ioli iko 'ali gera fakwalaimoki ala Jesus Christ gi gera tauda. Malatada lou 'are ta'a gi sui mola ma 'are gwau gi sui mola.

18'E iko 'ali gera sai lou ala falafala sulia God gi. Ma iko 'ali gera io 'alia maurina fa'alu 'e God 'e kwatea, 'i osiala malatada 'e rodo, ma gera ka fanasia manoda, ma gera ka kwekwe'ela.

19Ma iko 'ali gera mau mola fafia abulona ta'a gera gi, ma gera ka ronosulia kwaiogalina ta'a gera gi, ma gera ka nanata ala taunala kwaluke 'are ta'a.

20Wasua ma 'i 'amiu 'e, ala talasi ba ioli gi gera faatalo 'alia Jesus Christ famiu, iko 'ali gera falalau 'amiu 'alia abulona ta'a 'urifo gi.

21Gera faatalo famiu 'alia kwalaimokina sulia Jesus Christ, ma 'amu ka fakwalaimoki lo ala falalauna kwalaimoki lia.

22Gera fatalo 'uri 'e, 'amu tafisia falafala ta'a 'amiu ba 'amu ioio sulida 'i lao gi. Falafala ta'a fo, 'e talai rero amiu ma ka fafuta'a 'amiu.

23Gera fatalo famiu 'ali 'amu ka ala'alia God ka fafalua lo maurinamiu failia malatamiu.

24Ma falafala 'amiu gi sui ka alua lo ioli fa'alu God 'e raunailia malaa lo falafala lia. Ioli fa'alu 'urifo, 'i lia kae fatailia lo fa'alu na lia 'alia abulonala 'e rada ma ka abu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Suli 'e 'urifo, 'amu ka faeburi lo 'alia kotona. 'Are gi sui lia 'amu ilida fala ioli fakwalaimoki gi gera ka kwalaimoki, sulia 'i gia sui gia malaa rabela Jesus Christ.

26Ma ala ta ioli amiu ka ogata'a, ikoso ala'alia ogata'ana fo ka talai 'o, ko taua 'are 'e ta'a. 'E 'oka ko faasuia ogata'a na 'o nainali da'afi ka bi suu,

27tauma Saetan 'e bi too ala talasi fala talainamu 'alia ogata'ana 'o li.

28Ma ite amiu kae belibeli, 'i lia ka mano lo faasia belina. Ma ka galo rada 'ali too ala tali 'are fala maurinala, ma ka ranaa lou 'alia ioli siofa gi.

29'Amu io faasia saena ta'a gi 'o ma fai'isina. 'Amu ka ilia mola saena 'e saiai kae kwatea kwairanaina, 'ali 'amu ka fababalafea ioli gera ronoa sae namiu gi.

30'Amu ka io faasia taunala 'are 'e saiai ka faliodilaa Aloe 'are Abu God. Sulia Aloe 'are Abu lo totofo 'i laola manomiu lia 'i 'amiu 'are God gi, failia totofo lou ala fe atoa 'e kae dao mae lia God kae faasuia galona lia fala faamaurinamiu.

31'Amu io faasia malimaena 'i matanamiu, ma 'amu ka io faasia ogata'ana kwailiu, ma faasia alafaitalilina 'alia akwana ma saena ta'a gi li. 'Amu ka io faasia malata malimaena gi sui.

32Ma abulonamiu ka 'oka famiu 'i matanamiu, ma 'amu ka babalafe, ma 'amu ka kwaiamasi amiu 'i matanamiu. 'Amu kwailufa amiu 'i matanamiu fala 'are ta'a 'amu tauda gi, malaa ba God 'e kwailufa lo amiu sui, 'i osiala 'are Jesus Christ 'e tauda gi.

Efesus 5

Gia io 'i laola madakwana

1'I 'amiu wela 'ilitoa God gi, 'amu kwaiusuli sulia falafala lia gi.

2Ala talasi gi sui, 'amu ka kwaima ala ioli gi, malaa lou lia 'e Christ 'e kwaima aaga sui, ma ka kwatea lo maurinala fala faamaurinaga. Sulia 'e foasi 'alia 'i lia talala, ma God ka babalafe failia foasina lia.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3Ma sulia 'i 'amiu ioli God gi, 'amu ka io faasia abulona midia malaa tau geli na, failia ma'ali bata na. 'Amu io faasia 'are fo gi sui, 'ali ikoso ta ioli 'ali ilia tali 'are 'urifo suli 'amiu.

4Ma 'amu ka io faasia saena ta'a gi, ma saena midia gi, ma dorakwalana ta'a gi. 'E 'oka 'ali 'amu batafea mola God.

5Me 'are kwalaimoki lakae ilia famiu, ta ioli abulonala 'e midia 'o ma ka tau geli, 'e 'ato 'ali ruu 'i laola 'Ilitoana Jesus Christ failia God. 'E 'urifo lou fala ite 'e ma'ali bata, 'e malaa lou foasinala lului 'are gi.

6Ikoso ala'alia ta ioli 'ali kotofi 'o sulia 'are afula ta'a 'uri 'e gi, "'E 'oka mola 'ala fala ioli ka 'usulabata 'o ma ka ma'ali bata." God kae ogata'a ma kae kwatea kwaikwaina fala ioli gera aburono ala gi.

7'Amu ka io faasia ioli 'urifo gi.

8Ala talasi 'ua lo mae 'i lao, 'i 'amiu talamiu 'amu io mae 'i laola maerodo, wasua ma 'i tara'ela 'amu rau lo 'alia ioli Aofia gi, ma 'amu ka io lo 'i laola madakwana. Lia lo abulonamiu ka totolia ioli 'e gera io 'i laola madakwana li.

9Sulia ioli gera io 'i laola madakwana li, God 'e rana gera 'ali abulonada ka 'oka ma ka rada, failia saenada ka kwalaimoki.

10'Amu mailia malinailianala ta 'e fababalafea Aofia.

11Ma ikoso 'ali 'amu fulia 'are ta'a gi, malaa ioli gera io 'i laola maerodo gi li gera tauda. 'Amu fatailia mola rerona gera gi, ma 'amu ka fabasuda.

12Lau mau rasua lou 'alia saena sulia 'are 'e gera tau agwa ali 'i laola maurinada gi.

13Wasua ma talasi madakwana kae rara fafida, gera kae saiala 'are ta'a gera tauda gi.

14Sulia taa madakwana 'e rara fafia, ioli gi gera kae lesia. 'Are la fo gera ka sae 'uri 'e, "'I 'amiu ioli 'amu mo'osu ma 'amu mae gi, 'amu tatae faasia maena, ma madakwanala Christ kae rara fafi 'amiu."

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15'E 'urifo 'amu ka madafi 'oka ala falafala 'amiu gi 'ali abulonamiu ka malaa ioli liotoo gi ma ikoso malaa lou ioli rari 'are gi.

16Ma talasi gi sui, 'amu ka taua 'are 'oka 'e totoli 'amiu fala taunali gi. Sulia talasi 'e, ioli afula gi taunada 'e ta'a.

17Lia fo, ikoso 'ali 'amu kwekwe'ela, 'amu ka malata 'oka mola sulia 'are 'e Aofia 'e oga 'amu ka tauda gi.

18'Amu ka io faasia gou babalina ala waen li, sulia 'are fo kae fafuta'a 'amiu. Wasua ma 'amu ka fonu mola 'alia Aloe 'are Abu 'ali 'i lia kae talai 'amiu.

19Ala talasi 'amu logo, 'amu ka sae 'alia Sam gi, failia 'amu ka nuua nuu abu gi. 'Amu ka fatailia babalafena 'amiu gi ala talasi 'amu ka tafea God 'alia nulinala fe nuu gi li.

20Ala talasi gi sui, ma fala 'are 'e fuli gi sui, 'amu ka batafea God Mama sulia 'adona 'amiu failia Aofia gia Jesus Christ.

Falalauna sulia wateu gi failia arai gi li

21'Amu tau fala ronona sulia kwaiogalina 'amiu gi 'i matanamiu, 'i osiala lio 'atona 'amiu ala Jesus Christ.

22'I 'amiu wateu gi, 'amu ronosulia arai 'amiu gi, malaa lou 'amu ronosulia Aofia.

23Sulia wale arai 'e too ala nanatana fafia wateu, malaa lou lia Jesus Christ 'e too ala nanatana fafi gia ioli gia fakwalaimoki ala gi. Ma Jesus Christ 'e faamauri gia, ma gia ka malaa lo rabela.

24Ma ka malaa lou falafala fo, geli 'e wateu lo ka rono lo sulia arai lia ala 'are gi sui, malaa lou 'i gia ioli fakwalaimoki gi gia rono lou sulia Jesus Christ.

25'I 'amiu wale arai gi, 'amu ka kwaima ala wateu 'amiu gi, ka malaa lou Jesus Christ 'e kwaima aaga ioli gia fakwalaimoki gi, ma ka ala 'alia 'i lia talala 'ali gera ka raunia 'i dunaga 'ali faamauri gia.

26'E tau 'urifo fala fa abunala ioli fakwalaimoki gi, ma ka fakwagada 'alia siuabunada ma 'alia saenala.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

27Ma 'e tau lou 'urifo fala kwatenala ioli fakwalaimoki gi fala 'i talala, malaa 'i gia wateu 'oka lia ma iko ta 'are 'ali ta'a 'i osiala gia kwaga lo, ma gia ka rada lo, ma gia ka 'oka 'i maala.

28'I 'amiu wale arai gi, 'amu kwaima ala wateu 'amiu gi, ka malaa lou lia 'amu kwaima ala rabemiu 'i talamiu. Wale 'e kwaima ala wateu lia li, 'e kwaima lou ala rabela 'i talala.

29Iko ta ioli 'ali malimae ala rabela 'i talala. 'I lia ka ranolia ma ka lio sulia rabela 'i talala, malaa lou Jesus Christ 'e taua fala ioli fakwalaimoki gi li.

30'I gia ioli gia fakwalaimoki gi, 'i gia lo rabela Jesus Christ.

31Sulia Geregerena Abu 'e sae 'uri 'e, “Wale ka tafisia teite lia failia mama lia, ma ka 'ado failia wateu lia ma daro ka alua mola teke 'are.”

32God 'e falalau gia 'alia 'are 'oka gi 'alia me alaana fo, ma lau saiai 'e sae sulia Jesus Christ ma 'i gia ioli fakwalaimoki gi.

33Geregerena Abu 'e fatailia lou 'are ba 'uri 'e sulia arai gi failia wateu gi li: Wale 'o arai lo, 'o kwaima ala wateu 'o, malaa lou 'o kwaima amu 'i talamu. Ma geli 'o wateu lo, 'o soi ba'ela ala arai 'o.

Efesus 6

Falalauna sulia mama failia teite ma wela daroa gi li

1Ma 'i 'amiu wela gi, 'amu ronosulia saenala mama gi failia teite 'amiu gi, sulia lia lo abulona 'oka Jesus Christ 'e oga.

2Lia lo kwaikaena etaeta 'e too ala alafuuna ai 'uri 'e, “'Amu ka soi ba'ela ala mama failia teite 'amiu gi,

3'ali 'amu io 'oka, ma maurinamiu ka tekwa 'i laola molagali.”

4'I 'amiu mama gi failia teite gi, 'amu alua fa ogata'anala wela 'amiu gi. 'Amu falalau gera, ma 'amu ka famalata gera 'alia falafala 'e totolia ioli gera fakwalaimoki ala Aofia li.

Falalauna sulia ioli ba'ela fafia ioli galo ulafu gi li

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5'I 'amiu ioli galo ulafu gi, 'amu ronosulia saenala ioli ba'ela 'amiu gi 'i laola molagali 'e, ma 'amu ka soi ba'ela ada. 'Amu ronosuli gera 'alia babalafena, malaa 'amu galo fala Jesus Christ.

6'Amu fababalafeda ala talasi gi sui, iko lou ala talasi gera kae liolio mola famiu gi. 'Amu rono sulida ala talasi gi sui malaa God 'e oga, sulia 'i 'amiu ioli galona Jesus Christ gi.

7'Amu babalafe fala galona, malaa 'amu galo fala God, ma iko lou fala ioli 'i laola molagali li mola.

8Sulia gia saiai, ala galonaga 'e 'oka, God kae kwaiara gia 'alia 'are 'oka gi, fala ioli galo ulafu ma ai sakwadola gi.

9'I 'amiu ioli ba'ela fafia ioli galo ulafu gi li, 'amu abulo 'oka lou 'urifo fala ioli galo ulafu 'amiu gi. 'Amu alua sae ogata'a na faasia famaunada. Sulia 'amu saiai ka sui lo lia, 'i 'amiu failia ioli galo ulafu 'amiu gi, 'amu too sui mola ala teke God lia 'e wale ba'ela famiu. Sulia 'i lia ikoso 'ali olioli 'ala ta ioli.

Gia malaa wale li kwalaana gi li

10Saena fafu'isi lau gi lo famiu 'e, 'amu fananata 'amiu 'i talamiu ala Aofia ma 'alia nanatana ba'ela lia.

11'Amu dau ala 'are li kwalaana lia God 'e kwateda gi, 'ali 'amu ka liufia Saetan talasi kae tau fala mailinatonamiu.

12Iko 'ali gia kwalaa lou failia ioli gera too rabe gi, gia kwalaa failia Saetan failia nanatana lia. Gia kwalaa failia aloe 'are ta'a gi, ma failia tatalofana gera gi lia gera 'ilitoa 'alia maerodo 'i laola molagali 'e.

13Sulia 'e 'urifo, 'amu ka dau ala 'are li kwalaana gi sui lia God 'e kwateda, 'ali ala talasi ala kwalaana li failia malimae ka dao mae, 'amu ka totolia mola 'amiu liufinala malimae 'amiu gi. Ma talasi ala kwalaana ka sui, 'amu ka ura nasi 'ua.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14'Arelafo 'amu ka lio folo 'oka suli 'amiu. Ma saena kwalaimoki 'amiu gi 'e malaa na foorae 'i abolomiu. Ma abulona rada 'amiu gi ka malaa talo 'e bolosia fufumiu.

15Ma 'amu ka rerei ala talasi gi sui fala saena sulia Faronona 'Oka 'e kwatea aroarona li, sulia lia lo 'aebotu ala 'aemiu gi.

16Ma fitoona 'amiu ka malaa lo talo gi fala famaenala maekoa li dunaa Saetan kae falasi 'amiu 'alida gi.

17Ma famaurina God famiu 'e malaa kifi 'e duu fafia gwaumiu. Ma saenala God, ka malaa 'au li kwalaana la Aloe 'are Abu 'e kwatea famiu.

18Ma 'amu ka foa nanata ala talasi gi sui, malaa Aloe 'are Abu kae talai 'amiu ai. 'Amu ka sugaa kwairanaina faasia God. 'Amu ka liolio ma ikoso 'ali 'amu watoutou fala foana 'ali God kae ranaa ioli fakwalaimoki gi sui.

19Ma 'amu ka foa lou fagu 'ali talasi laka sae, God kae kwatea saena lia gi fagu, 'ali ikoso 'ali lau mau lou, ma lakae faamadakwa nai 'arena God lia 'e Faronona 'Oka lou fala ioli mamataa faasia Jiu gi li. Nai 'arena 'e, God iko 'ali faamadakwa 'i lao fala ioli gi.

20'I lau wale Jesus Christ fala fatalona 'alia Faronona 'Oka 'e li, ma lau io 'i laola raraa 'i osiala alaana lau gi. 'Amu foa 'ali lau sae rabetoo sulia Faronona 'Oka malaa God 'e oga.

Sae ailafena fafu'isi gi

21Tikikus, walefae 'oka gia ma wale li galona kwalaimoki Aofia, kae faarono 'amiu sulia ionagu, 'ali 'amu saiala 'are 'e fuli fagu 'i lifi'e gi sui.

22'Are la 'e kwatea ma laka keria ko 'i soemiu, 'ali ka alaa sulia iona 'ameulu, ma 'ali lia raefale 'amiu lou.

23Lau foa 'ali God Mama failia Aofia Jesus Christ ka kwatea aroarona, kwaimanaa, failia fitoona famiu ioli 'amu fakwalaimoki ala Jesus Christ gi.

24Ma lau oga God ka fatailia kwai'ofena lia fala ioli gera kwaima ala Aofia gia Jesus Christ gi sui 'alia kwaimanaa talau.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Filipae

Filipae 1

1'I lau Paul failia Timoti, rua wale li galona Jesus Christ gi lia 'e mera geregere ko. Mera geregere ko famiu ioli 'amu fakwalaimoki ala Jesus Christ, ma 'amu ka io 'i laola mae falua ba'ela 'i Filipae gi li. Mera geregere fala ioli etaeta 'amiu gi failia ioli gera kwairanai ala logonae ioli fakwalaimoki gi li lou.

2Lau foa 'ali God Mama gia failia Aofia Jesus Christ kae kwai'ofe amiu ma ka kwatea aroarona famiu.

Paul 'e foa fada

3Lau batafea rasua God lau famiu, ala talasi lau malata tonamiu gi sui.

4Ma laka babalafe rasua ala talasi lau foa famiu sui,

5sulia lau malata tonala kwairanaina 'amu tauda fagu gi ala galona 'alia Faronona 'Oka, ala fulinala lo mae talasi 'amu fakwalaimoki ai, la la ka dao 'i tara'ela.

6Ala talasi fo, God 'e fuli'ae ala galona 'oka 'e 'i lia 'e tauda gi 'i laola maurinamiu, ma lau saiai 'i lia kae faa ali'afua lou la la ka faasuia lo galona fo ala fe atoa Jesus Christ kae oli mae ai.

7'I Lia 'e 'e totolia laka babalafe 'urifo suli 'amiu, sulia lau kwaima amiu, ma 'amu ka kwairanai agu failia galona 'e God 'e kwatea fagaulu. 'Amu kwairanai agu ala talasi lau io 'i laola raraa li, ma ala talasi lau fatalo 'alia Faronona 'Oka ma laka kwalaa bolosia.

8Lau tale 'amiu rasua sulia kwaimanaa ba'ela lau famiu 'e malaa lou kwaimanaa Jesus Christ famiu. God 'e alafafia 'are 'e lau ilida gi gera kwalaimoki.

9Lau foa lou 'ali kwaimanaa 'amiu ka taga ma ka bulao. Lau foa 'ali 'amu sai 'oka ala God, ma 'amu ka sai 'oka ala abulona 'e 'oka ma ka ta'a,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10'ali 'amu ka totolia filinala 'are gera 'oka ma gera ka rada gi, 'ali 'amu io rada ala fe atoa Jesus Christ kae oli mae ai.

11Lau foa 'ali maurinamiu ka rada sui sulia kwairanaina 'e Jesus Christ 'e tauda famiu gi. Ma talasi maurinamiu 'e rada 'urifo li, ioli afula gi gera kae batafea God.

Maurina kwalaimoki

12Alae iolifuta lau, lau oga 'ali 'amu saiala 'atona 'e gera dao tonagu ala talasi 'e gi li, gera rana 'oka rasua aagu fala fatalona 'alia Faronona 'Oka li.

13Sulia wale li ofona gera lio folo 'i lifi'e 'i laola luma ba'ela walelitalona li, ma ioli afula mamata gi, gera sai mola 'ada ala lia 'e lau io 'i laola raraa sulia 'i lau wale li galona Jesus Christ.

14Ionagu 'i laola raraa 'e raefalea afulanala ioli gera fakwalaimoki ala Aofia, 'ali gera faatalo rabetoo 'alia Faronona 'Oka, ma ikoso gera mau.

15-17Nali wale gera fatalo 'alia Jesus Christ sulia gera kwaifi fagu. Lioe wale gera ala fatalona 'alia Jesus Christ li iko 'ali 'oka. Sulia gera oga fatalona gera 'alia Jesus kae kwatea ma gera ka 'ilitoa ka liufi lau. Gera tau 'urifo sulia gera oga gera kae kwatea lou tali 'atona fagu talasi 'e lau io 'i laola raraa li. Ma nali wale lou, gera too ala lioe wale 'oka gi fala fatalona 'alia Faronona 'Oka. Gera faatalo 'alia sulia kwaimanaa gera fagu, ma sulia gera saiala God 'e fili lau fala ura bolosinala Faronona 'Oka.

18Ma 'e 'oka mola 'ala. Wasua 'ala lioe wale gera gi ka 'oka 'o ma ka ta'a, gera faatalo sulia Jesus Christ. Lau babalafe rasua, sulia gera faatalo sulia Jesus Christ.

'Eo lakae babalafe 'agua,

19sulia lau saiala God kae rana lau ala talasi 'ato 'e, 'i osiala foana 'amiu fagu failia kwairanaina Aloe 'are Jesus Christ li.

20Ma kwaiogalina ba'ela lau lo, lau malata tonala God 'ali laka rono lo 'agua sulia kwaiogalina lia, ma ikoso lau mau fala fatalona sulia Christ. Lau 'idufae

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rabetoo 'i lao, ma laka oga 'ali lau rabetoo lou ala talasi 'e, 'ali ioli gi gera ka batafea Jesus Christ 'i osiagu. Wasua 'ala laka mauri 'ua 'o ma laka mae, lau oga gera ka batafea Jesus Christ 'i fofola 'are lau tauda gi.

21Ioli 'e mauri fala taa? Fagu, mauri na Jesus Christ ma maena 'e bi 'oka ka lifia lou.

22Wasua ma iko 'ali lau saiala ta taa lo lakae filia. Sulia lau oga 'ali lau mauri 'ua, 'ali lau ulafu 'agua 'alia galona fala Christ.

23Ma lau oga lou 'ali lau mae, 'ali lau io failia Jesus Christ, sulia 'e 'oka rasua fagu. Iko 'ali lau saiala taa lau oga.

24Wasua ma 'e 'oka iko 'ali lau mae 'ua, 'ali lau rana 'amiu.

25Lau saiala me 'are 'e, ma lia 'e kwatea ma laka saiai lakae mauri 'ua 'agua fae 'amiu, 'ali lau fanasia fitoona 'amiu gi. Ma fitoona 'amiu ka fababalafea 'amiu,

26'ali ala talasi lakae oli lou ko 'i soemiu, 'amu ka batafea Jesus Christ ka tasa rasua 'i osiagu.

27Wasua 'ala ta taa ka fuli aagu, abulonamiu ka rada ka la sulia Faronona 'Oka sulia Jesus Christ. 'Amu tau 'urifo, ma ala lakae la ko 'i soemiu 'o ma ka iko wasua, lakae rono mola 'agua sulia falafala 'oka 'amiu gi. Ma lakae saiala lia fakwalaimokina 'amiu gi 'e nasi, ma 'amu ka io 'alia teke malata, ma teke kwaiogalina mola fala galona ruru fala Faronona 'Oka li, 'ali ioli afula gi gera ka fakwalaimoki ala.

28Ikoso 'ali 'amu mau 'alia malimae 'amiu gi. Sulia lia lo kae fatailia fada, gera kae sakea kwaikwaina, ma 'i 'amiu, 'amu kae sakea maurina firi. God kae tau 'urifo.

29God 'e fili 'amiu 'ali 'amu fakwalaimoki ala Jesus Christ, ma 'amu kae famalifii lou fala.

30'I lao mae, 'amu lesia lau famalifii. Ma ala talasi 'e 'amu ronoa gera tau lou 'urifo agu. Ma 'amu kae famalifii lou 'urifo.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Filipae 2

Mamaeana kwalaimoki

1Lau saiai 'adona 'amiu failia Jesus Christ 'e fananata 'amiu, ma kwaimanaa lia famiu ka gwafe 'amiu. Ma lau sai lou ala lia 'amu 'ado failia Aloe 'are Abu, ma 'amu ka kwaiamasi, ma 'amu ka kwaima amiu 'i safitamiu.

2'I osiala 'are fo gi, lau aniulu famiu, 'amu ka kwatea lioe wale 'amiu gi failia kwaiogalina 'amiu gi ka alua lo teke 'are, ma 'amu ka kwatea kwaimanaa 'amiu famiu 'i safitamiu ka ba'ela lou. Ala 'amu tau 'urifo, babalafena lau kae bi ba'ela rasua lou famiu.

3Ikoso 'ali 'amu fulia ta 'are sulia malatamiu fali faba'ela 'amiu 'i talamiu, ma fala batafenamiu 'i talamiu. 'Amu fawawade 'amiu 'i talamiu, ma 'e 'oka 'ali 'amu lio ba'ela ala ioli mamata gi ka liufi 'amiu.

4'Amu io faasia malatana mola sulia 'are 'amu ogada gi, ma 'amu ka malata lou sulia kwaiogalina ioli mamata gi li.

5Malatana 'amiu gi ka malaa malatala Jesus Christ.

6Wasua 'ala Christ 'i lia God kwalaimoki, 'e iko 'ali malataia me radana fo lia failia God li me 'are fali dau fafia.

7'E faeburi 'alia 'are gi sui, ma ka rau 'alia wale li galona ulafu talasi 'e futali ioli li, malaa 'i gia.

8'E fawawade lia 'i talala. Ma ka ronosulia God la la ka dao ala maena - wasua maena ala 'ai rara folo li.

9'I osiala me 'are fo, God ka fabaelaa ka tasa, ma ka kwatea lo ratae 'are 'e 'ilitoa ka liufia ratae 'are gi li sui.

10Ma fala faa 'ilitoana ala ratala Jesus, 'are mauri gi sui 'i nali, ma 'i wado, failia falua ioli mae gi li, gera kae bourure fala.

11Ma 'i gera sui gera kae ili fatae ala Jesus Christ 'e Aofia, 'ali gera ka fa'ilitoa God Mama.

'Amu kwaru malaa uulu fala ioli 'i laola molagali gi li

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Lia fo alae kwaima 'oka lau, 'e 'oka rasua 'ali 'amu ronosulia saena lau gi famiu, malaa ba 'amu taua ala talasi lau io fae 'amiu ai. Ma ala talasi 'e, 'amu tau nanata fala ronona sulia saena lau gi li, ala talasi lau io tatau faasi 'amiu. 'E 'oka 'ali na teke ioli ma 'e maimaili nanata lo 'ala ronona sulia God 'alia mauna ma fa'atona. Ma 'amu ka io 'alia iona 'e totolia ioli God 'e faamaurida faasia ta'ana gi li.

13God 'e galo 'i laola maurinamiu fali taua 'ali 'amu marabe ma 'amu ka totolia ronona sulia.

14Ma ala 'are 'amu tauda gi sui, 'amu ka io faasia nurunuruna failia alafaitalilina,

15'ali 'amu ka io rada, ma ikoso gera daria ta 'are fala suanamiu 'alia. Wasua 'amu ka io 'ua 'i laola molagali 'i safitala ioli taunada ta'a gi, 'amu io malaa wela God gi. 'E 'oka 'ali 'amu malaa ulu gera rara 'i laola molagali rodo 'e li,

16sulia 'amu faarono 'alia alaana 'e kwatea maurina firi fada. Ma ala 'amu tau 'urifo, lakae babalafe ka ba'ela rasua ala fe atoa Jesus Christ kae oli mae ai, sulia galona fo 'amiu gi kae fatailia lia galona lau gi 'i safitamiu iko 'ali gera gwaugwau.

17Fitoona 'amiu ala God ka malaa foasina 'amu kwatea fala. Ma ala 'e oga lakae mae malaa na 'are li foasina lou, lakae babalafe rasua lou, malaa 'amu babalafe ala talasi 'e.

18Ma ka 'urifo lou, 'amu ka babalafe lou fae lau.

Sulia Timoti failia Epafroditus

19Lau malata too Aofia kae rana lau 'ali lau keria ko Timoti nainali 'i soemiu, 'ali ala talasi kae oli mae 'i lifi'e li, ma ka faarono lau 'alia ionamiu li, kae fababalafe rasua aagu.

20Iko mola ta ioli 'i lifi'e fae lau malaa Timoti lia 'e saiala ka gere 'amiu ma ka kwaima amiu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Sulia ioli mamata gi, gera malata mola 'ada sulia kwaiogalina gera gi, ma iko lou kwaiogalina Jesus Christ.

22Ma Timoti ba 'amu saiala galona 'oka lia gi, sulia 'e malaa lo na wela kwalaimoki lau fala rananagu fala fatalona 'alia Faronona 'Oka li.

23Lia fo, ala talasi lakae saiala taa kae fuli fagu 'i lifi'e, lau oga lakae kwatea nainali ko ala 'i soemiu.

24Ma lau fitoo Aofia kae kwatea ka talawarau fagu 'ali lau la nainali lou ko 'i soemiu.

25Lau malata lou 'ali lau etae kwatea ko wai asila gia Epafroditus, wale ba 'amu kwatea mae 'i lifi'e fala rananagu. 'I lia 'e galo fae lau fala God, ma ka rana lau, ma mera ka kwalaa sualia malimae gia gi.

26Epafroditus 'e oga rasua ala leesinamiu sui. Ma ka malata 'abero, sulia 'amu ronoa mae 'uri 'e matai 'i lifi'e.

27Ma 'e matai kwalaimoki, ma ka garani mae. Wasua ma God 'e kwaiamasi ala ma ka guraa lo. 'Urifo, God ka kwaiamasi lou agu, sulia ala ka mae lo li, ma kwaimalataina lau kae bi ba'ela lou.

28Ma lia 'e kwatea ma laka oga rasua olifaenala ko 'i soemiu, 'ali 'amu ka babalafe lou talasi 'amu kae lesia. Ma ikoso 'ali lau 'abero lou sulia.

29'Urifo 'amu ka kwaloa 'alia babalafena ba'ela, sulia 'i lia wai asila gia lo 'i osiala fitoona gia ala Aofia li. 'Amu ka lio 'ato lou ala ioli gi sui 'urifo.

30Sulia 'e marabe fala maena ma ka garani mae ala talasi 'e galo fala Jesus Christ. 'I lia 'e kwairanai agu olisi 'amiu, sulia 'e 'ato famiu fala rananagu ala talasi 'e.

Filipae 3

Radana kwalaimoki

1Alae iolifuta lau, 'amu babalafe sulia 'adona 'amiu failia Aofia. Wasua 'ala lau gerea sui lo saena 'e gi 'i lao, 'e 'oka 'ali lau gereda lou, sulia saena lau gi kae rana 'amiu, talasi tali ioli kae mailia fala talai rerona amiu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2'Amu madafi 'amiu faasia ioli ta'a fo gi. Gera abulo ta'a. Gera faalalau gera ka ilia 'uri gia ka rono lo sulia taki ala 'ole wale na 'ali taua 'i gia ioli God gi.

3'I gia, ma iko lou 'i gera, ioli God gi lo, suli gia foasia God 'alia Aloe 'are Abu, ma gia ka babalafe sulia 'are Jesus Christ 'e tauda faga gi. Ikoso 'ali gia fitoo mola ala falafala Jiu gi ala 'ole wale na li 'ali taua 'i gia ioli God gi.

4Wasua 'ala lau ronosulia falafala fo gi, iko 'ali lau fitoo ala 'are fo gi. Ma ala ta ioli 'e fia 'uria 'i lia ioli God sulia 'e rono sulia falafala ala 'ole wale na li, 'i lau lo lau liufia 'alia ronona sulia falafala 'urifo gi li.

5Talasi kwalu fe atoa gi 'i burila lau futa mae ai, mola gera ka 'ole lau lo. Ma lau futa mae ala wale Jiu kwalaimoki, sulia lau la mae faasia kwalofa Benjamin. Ma laka la rada lo sulia taki Jiu gi li, sulia 'i lau lou na wale ala Farasi gi.

6Ma sulia kwaiogalina lau 'e nanata rasua fala falafala Jiu gi li, laka malakwaita ala ioli gera fakwalaimoki ala Jesus gi. Ma laka ronosulia sui taki Moses ka kwateda gi, ma iko 'ali lau rero 'alia ta taki.

7'I lao lau malata 'uria 'are fo gi gera 'oka fagu. Wasua ma talasi 'e, lau saiai 'are fo gi 'are gwaugwau mola 'ali gi, 'i fofola 'are Jesus Christ 'e tauda fagu gi.

8'E kwalaimoki! Lau daria 'are lau tauda 'i lao gi, 'are gwaugwau mola 'ali gi sui. Ma me 'are 'e 'ilitoa ka kwalaimoki lo, 'ali lau sai 'oka ala Aofia lau Jesus Christ. Ma dunala 'i lia 'e kwatea ma laka tafisia 'are gi sui lia lau tautauda 'i lao. Ma lau malata sulia 'are fo gi gera malaa lo tafutafu gi. Lau tau 'urifo 'ali lau 'ado failia Jesus Christ,

9ma laka alua lo teke 'are failia. Iko 'ali lau rada 'i maala God 'i fofola taa gi 'i lau talagu lau tauda fala ronona sulia taki Jiu gi li. Wasua ma God lo 'e ilia lau rada 'i fofola fitoona lau ala Jesus Christ. God lo 'e farada ioli gi 'i osiala fitoona gera gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Te 'are 'ilitoa mola, lau oga mola malinailianala Jesus Christ failia nanatana God 'e fatailia 'alia taenala faasia maena li. Lau oga 'ali lau famalifii ma laka mae lou malaa 'i lia,

11'ali ma, laka saiai lakae tatae lou faasia maena.

12Ikoso 'ali lau ilia 'uri lau malinailia sui lo ala Jesus 'o ma laka rada sui lo. Wasua ma lau tau nanata 'alia susuuna fala malinailianala Jesus ma laka io rada sui, sulia 'e fili lau fala tauna 'urifo.

13Alae iolifuta lau, lau saiai 'are fo gi sui iko 'ali gera fuli 'ua fagu. Wasua ma teke me 'are lo lau taua, lau bulono 'alia 'are 'e sui lo gi 'i burigu, ma laka tau nanata fala iona malaa Jesus ala talasi 'e kae la 'ua mae.

14'Urifo laka tau nanata lo 'ali lau sakea kwaiarana ala God talasi kae soi lau fala 'i nali, sulia lau fitoo ala Jesus Christ. Ma me 'are fo lo kwaiarana lau.

15'I gia sui lia 'e gia nanata lo 'i laola fitoona gia gi li, gia too lou ala malata 'urifo 'i laola maurinaga. Ma ala tali ioli amiu iko 'ali gera ala mola fafia 'are 'e lau ilida gi, God kae fatae madakwa ala tala 'e rada famiu.

16'E 'oka 'ali gia rono sulia 'are kwalaimoki gia rono lo mae sulida 'i lao gi, la la ka dao ala talasi 'e li.

17Alae iolifuta lau, 'amu mailia donanala falafala lau gi. 'Amu ka tau lou malaa ioli 'e gera la rada sulia falafala 'e meulu fatailia famiu gi.

18Lau sae lo famiu ala talasi afula gi 'i lao, lia ioli afula gera ilia gera fakwalaimoki ala Jesus Christ, wasua ma abulonada 'e fatailia lia gera malimae ala Faronona 'Oka sulia maenala Jesus Christ ala 'ai rara folo li. Ma lakae sae oli lou sulia. Ma lakae ani, ma laka kwaimalatai sulia

19gera la lo 'ada fala lifi ala kwaikwaina li. 'Are 'ilitoa fada kwaiogalina ala rabeda li. 'E 'oka 'ali gera ka mau sulia 'are gera tauda gi, wasua ma gera babalafe mola 'ada fafida. Ma teke me 'are mola gera malata sulia, 'are 'i laola molagali 'e 'i wado gi li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20Wasua ma 'i gia 'e, falua kwalaimoki gia 'i nali. Ma gia faimaasi fala daonala mae Aofia gia Jesus Christ lia 'e faamauri gia, sulia kae oli mae faasia 'i nali.

21Ma 'i lia kae olisia rabega 'e 'e watoutou ma kae mae, ma kae kwatea rabega ka wasinosino malaa rabela. 'I lia kae olisi gia 'urifo 'alia nanata na ba'ela lia 'e too ai fala 'ilitoana fafia 'are gi li sui.

Filipae 4

1Alae iolifuta lau 'amu ura nasi ala Aofia. Lau kwaima rasua amiu, ma laka oga leesi namiu. Lau babalafe ka ba'ela rasua suli 'amiu.

Donaa falafala ala aroarona li

2'Eo, ma 'i 'amoroa Iudia failia Sintike, lau aniulu famoroa 'ali mora ka mano faasia alafaitalili na, sulia 'i 'amoroa wai asila gi lo ala Aofia.

3Ma Sisigus, 'i'o lou wale galo 'oka kwaima fae lau, lau oga ko ranaa rua geli la gi, suli daro galo nanata fae lau, ma failia Klement, ma failia ioli afula gi fala fatalona 'alia Faronona 'Oka li. God 'e gerea lo ratada sui 'i laola buka lia, lifi la 'e gerea lo ratala ioli gera kae too ala maurina firi li ai.

4'Amu ka babalafe ala talasi gi sui sulia 'adona 'amiu failia Aofia. Ma laka ilia lou, 'amu babalafe!

5'Amu ka fatailia mamaeana fala ioli gi sui, sulia Aofia kae dao nainali lo mae.

6'Amu io faasia malata booboona sulia ta 'are. Ma 'amu ka foasia mola God, 'amu sugaa 'afia taa gi 'amu boboo fali, ma 'amu ka tanoa.

7Ma babatoona God kae io 'i laola maurinamiu ma 'i laola malatana 'amiu, 'ali 'amu ka io faasia fiitalana failia mauna. Ma God kae kwatea aroarona lia famiu, sulia 'amu io 'ado failia Jesus Christ. Ma aroarona lia iko ta ioli 'ali malinailia ali'afu ai.

8Alae iolifuta lau, me saena fafu'isi lau famiu lo 'e. 'Amu malata sulia 'are kwalaimoki gi, ma 'are ioli gi gera soi ba'ela ali gi, failia 'are rada gi, ma 'are kwaga faasia ta'ana li, ma 'are 'oka gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9'Amu ka ronosulia falalauna 'e lau kwatea famiu gi. Ma 'amu ka tau sulia abulonagu lia 'amu leesia lau io 'alia, ma laka sae 'alia. Ma God 'e 'e kwatea aroarona faga, 'i lia kae io fae 'amiu.

Paul 'e tanoda fala kwairanaina gera gi

10Sulia 'adona lau failia Aofia, lau babalafe rasua fafia kwatena ba 'amu kwateda fagu lou. Fala me talasi tekwa mae 'e iko 'ali talawarau 'ali 'amu ka fatailia kwaimanaa 'amiu fagu, sulia iko 'ali 'amu too ala ta matolaa fala kwatenai.

11Iko 'ali lau 'uga mola 'uri lau olidodoko 'ali ta 'are. Sulia ala talasi 'e, ionagu 'e iko 'ali 'oka, wasua ma malatagu 'e toli fafia ke me 'are lau too lo ali gi.

12Ala talasi afula gi, lau dalaa. Ma ala nali talasi, laka too ala 'are afula gi. Ma lau sai lo ala ta lo malata tolina ala talasi gi li sui, wasua 'ala talasi ala botena li 'o ma ala fiolona, ma ala talasi lau too ala 'are afula gi li 'o ma talasi lau too mola ala ofotae 'are gi li.

13Lau totolia mola 'agua taunala 'are gi sui, sulia Jesus Christ 'e fananata lau.

14Ma ka 'urifo wasua, kwairanai na 'e 'amu kwatea fagu ala talasi lau too ala 'atona gi li, 'e 'oka rasua.

15'I 'amiu ioli 'i Filipae gi, 'amu sai sui lo ai, 'i 'amiu mola ioli fakwalaimoki 'amu rana lau gi. Ala talasi ba 'amu bi etae ronoa Faronona 'Oka li, ala talasi ba lau la faasi 'amiu 'i laola gulae tolo 'i Masedonia li, iko lou ta logonae ioli 'ali gera kwatea tali bata fagu. Teke 'i 'amiu mola ba 'amu rana lau.

16Ma ala talasi lau oga kwairanaina gi 'i laola falua 'i Tesalonika, 'i 'amiu ba 'amu kwate bata fagu ala rua talasi gi.

17Iko 'ali lau sae lou 'uri 'e 'ali laka sake talau ala taa gi 'amu kwateda fagu. Wasua ma lau oga mola kwaiarana God famiu 'ali ba'ela.

18Lau sakea 'are 'amu kwateda mae fagu gi sui, ma ka ba'ela liufia 'are lau ogada gi. Iko 'ali lau oga lo ta 'are, sulia Epafroditus 'e kwatea sui lo

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kwairanaina 'amiu gi fagu. 'Are fo 'e malaa na foasina 'e si'ina fofo 'oka, lia God 'e babalafe fafia.

19Ma God 'e lau galo fala, 'i lia kae kwatea famiu 'are 'amu boboo fali gi sui faasia 'are 'oka afula lia gi. 'I lia kae kwatea 'are fo gi faga 'alia Jesus Christ.

20'I gia sui gia ka tafea God Mama gia io firi! 'Eo.

Alaana fafu'isi gi

21Lau kwatea ko sae ailafena lau gi famiu sui ioli 'amu fakwalaimoki ala Jesus Christ gi. Ma wai asila gia 'ami io 'i lifi 'e gi lou gera kwatea ko sae ailafena gera gi famiu.

22Ioli fakwalaimoki gera io 'i lifi'e 'i Rom gi, ma ka tasa faasia wai asila gia gera io 'i laola luma Caesar gi li, walelitalona ba'ela, gera kwatea lou ko sae ailafena gera gi.

23Lau foa 'ali Aofia Jesus Christ ka kwai'ofe amiu 'alia fatailianala kwaimanaa lia famiu sui.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Kolose

Kolose 1

Paul 'e soi lafea ioli fakwalaimoki 'i Kolose gi

1'I lau Paul, wale li lifurono Jesus Christ sulia kwaiogalina God, failia walefae
gia Timoti, mera geregere ko famiu.

2Mera sae ailafe ko famiu ioli God 'amu io 'i Kolose gi. Ma 'i 'amiu alae walefae
ma gelifae 'ameroa gi, sulia 'amu ura nasi 'alia fakwalaimokina ala Jesus
Christ. Foana 'ameroa famiu lo, 'ali God Mama gia kae kwai'ofe amiu ma kae
kwatea aroarona famiu.

Foana ala batafena li

3Ala talasi mera foa famiu gi sui, mera batafea God, Mama Jesus Christ Aofia
gia, famiu.

4Mera batafea God, sulia mera ronoa falafala 'amu fakwalaimoki lo Jesus
Christ 'alia failia kwaimanaa 'amiu fala ioli God gi li sui.

5Ala talasi 'amu etae ronoa alaana kwalaimoki 'e gera ilia 'alia Faronona 'Oka
li, 'amu ka fakwalaimokia, ma 'amu ka kwaima ala ioli gi sui, sulia 'amu
faimaasi maasia 'are 'oka God 'e rerei 'alida famiu 'i nali gi.

6Faronona 'Oka fo 'e tagalae fala ioli afula gi ala lifi tootoo gi 'i laola molagali,
ma lia 'e kwatea ioli afula gera ka taua 'are 'oka gi. 'Are fo 'e fuli 'i safitamiu
ala talasi 'amu fuli'aea rononala Faronona 'Oka ma 'amu ka saiala kwaimanaa
God.

7Epafras, wale ba 'e faarono 'amiu 'alia Faronona 'Oka li, 'i lia wale kwaima
'oka 'ameulu. 'I lia lo wale galo 'oka Jesus Christ fae 'ameroa, ma 'i lia ka galo
'oka 'i safitamiu lou.

8Epafras 'e faarono 'ameroa 'alia kwaimanaa 'amiu ala ioli 'e gera
fakwalaimoki gi. Aloe 'are Abu 'e kwatea kwaimanaa fo famiu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Fuli mae mera ka rono suli 'amiu 'urifo, mera ka 'itoli foa 'ali God kae fatailia 'are 'e oga 'amu ka tauda gi, ma Aloe 'are Abu ka rana 'amiu 'ali 'amu malata rada ma 'amu ka malinailia kwaiogalina lia gi.

10Mera foa 'urifo, 'ali iona 'amiu kae la sulia kwaiogalina Aofia, ma ka fababalafea, ma 'amu ka totolia taunala galona 'oka mamata gi sui, ma 'amu ka saiala God 'e 'oka ka tasa rasua.

11Lau sugaa God 'ali lia kae fananata 'amiu ala nanatana ba'ela lia, 'ali 'amu totolia nanatana fala ta 'are mola 'ala 'amu ruu 'i laola 'alia fafuna. Ma 'amu ka babalafe,

12ma 'amu ka batafea God Mama gia, lia 'e kwate 'amu ka totolia toona ala 'are God 'e alu golia 'i nali fala ioli lia gi li.

13God 'e lafu gia faasia 'ilitoana ala maerodo lia Saetan 'e 'ilitoa fafia, ma ka talai gia fala 'i laola 'Ilitoana Wela lia 'e kwaima ala.

14Ma Wela lia ka lufa gia faasia Saetan, sulia 'e kwailufa lo 'alia rerona gia gi.

Christ 'e 'ilitoa ka tasa

15Christ 'e gia lesia, 'i lia lo lulula God 'e iko 'ali gia lesia 'alia maaga. Ma ka 'ilitoa fafia 'are God 'e raunailida gi, malaa na wela fainaonao 'e lio sulia 'are gi sui.

16Jesus Christ 'e ranaa God ala talasi God 'e raunailia 'are gi sui 'i nali ma 'i fua, failia 'are gi sui lia gia lesida, ma 'are iko 'ali gia lesida gi lou, ma aloe 'are gera nanata gi, ma gera ka ba'ela, ma geraka 'ilitoa. 'Alia Jesus Christ, God 'e raunailia 'are gi sui, ma God ka raunailida fala Jesus Christ.

17Christ 'e etae io lo 'i lao ala 'are gi sui, ma 'are gi sui gera io 'oka sulia 'i lia 'e 'ilitoa fafida.

18Jesus Christ lo gwau ala rabe li. Ma ioli gera fakwalaimoki ala gi, 'i gera lo rabela, ma 'i lia 'e kwatea maurina fada. 'I lia wale etaeta God 'e taea faasia maena li, 'ali 'i lia ka 'ilitoa ka tasa fafia 'are gi sui.

19Jesus 'i lia tefau lo God, sulia kwaiogalina God.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20Ma 'alia Jesus, God 'e olifailia 'are gi sui 'i wado ma 'i nali fala 'i talala. God 'e raunailia aroarona 'alia maenala Jesus ala 'ai rara folo.

21Ala talasi 'i lao, 'amu io tatau faasia God ma 'amu ka malimae lou ala, sulia abulo ta'ana ma malata rero 'amu tauda gi.

22Wasua ma ala talasi 'e, 'i osiala maenala Jesus, God 'e raunailia aroarona fae 'amiu. God 'e tau 'urifo 'ali 'amu ka kwaga, ma ikoso ta ioli 'ali suafafi 'amiu 'alia ta 'are ta'a, talasi kae sake 'amiu mae 'i maala 'i talala.

23Kae 'urifo ala 'amu ka nanata 'alia fakwalaimokina 'amiu ala Jesus Christ, 'amu ka ura nasi 'alia fitoona 'amiu gi ala 'are 'amu ronoda sulia Faronona 'Oka li. Faronona 'Oka fo lia gera sae sulia sui lo fala ioli afula 'i laola molagali gi li. 'I lau Paul lou na wale li galona 'alia fatalona 'alia Faronona 'Oka fo li.

Galonala Paul fala ioli fakwalaimoki gi

24Ala talasi 'e, lau babalafe sulia lau famalifii lo 'agua fala rananamiu. 'I laola rabegu lakae famalifii malaa Christ ba 'e famalifii. Famalifiina 'e lau, lau famalifii fala logonae ioli fakwalaimoki 'e rabela Christ.

25God 'e fili lau fala galona fala ioli fakwalaimoki gi li. Galona lau lo fatalona 'alia saenala God sui famiu.

26Talasi 'i lao, God iko 'ali fatae madakwa ala Faronona 'e. Wasua ma ala talasi 'e, 'e fatailia lo fala ioli lia gi.

27God 'e babalafe ka fatailia faga ioli lia gi, lia Faronona fo lou fala ioli mamataa faasia Jiu gi li. Ma Faronona fo, lia Jesus Christ 'e io aga. Ma sulia 'e io aga, gia saiai gia kae 'ilitoa failia God.

28Mera faatalo sulia Jesus Christ fala ioli gi sui. Mera galo 'alia liotoo mera ka falalau ioli gi sui sulia Christ, ma mera ka fabasuda 'ali geraka donaa. 'Ali ioli gera donaa Christ gi sui gera ka bulao ma gera ka maua.

29Lau galo nanata ma laka suusuu 'alia nanatana ba'ela 'e Jesus Christ 'e kwatea fagu, 'ali lau taua galona fo gi.

Kolose 2

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[1]Lau oga 'amu ka saiai lia 'e lau galo nanata famiu, ma fala ioli gera io 'i laola mae falua 'i Laodisea gi lou, ma fala ioli 'e iko 'ali gera leesi lau 'ua gi.

[2]Lau galo 'urifo sulia lau oga lakae raefale 'amiu, ma 'ali 'amu ka kwaima amiu 'i safitamiu, ma 'amu ka sai sui ala faronona sulia Jesus Christ lia God iko 'ali fatailia 'i lao.

[3]'I osiala Jesus Christ lo wale 'e totolia fala kwatenala sai 'arena ma liotoo kwalaimoki fala ioli gi li.

[4]Fadanala geregerena lau famiu 'e 'uri 'e: Ikoso 'ali 'amu fakwalaimoki ala falalauna kotokoto gi, wasua rononali ka 'oka.

[5]Wasua 'ala laka io tatau faasi 'amiu, lau malata tonamiu mola 'agua sulia atoa gi. Ma laka babalafe rasua fafia lia 'e lau saiala fitoona 'amiu gi 'e nanata ala Jesus Christ.

Maurina fa'alu 'i osiala Jesus Christ

[6]Sulia 'amu fakwalaimokia sui lo Jesus Christ 'e Aofia 'amiu, abulonamiu kae fatailia lou 'amu 'ado failia.

[7]'Amu dau nasi lo ala, malaa na 'ai ba 'e laliu lo 'i laola wado ma ka ura nasi. Ma 'amu ka galofia maurinamiu 'i fofola 'are 'e ilida famiu gi 'ali fitoona 'amiu gi ka nasi ala, malaa gera falalau 'amiu sui lo 'alia. Ma 'amu ka batafea God.

[8]'Amu madafi 'amiu tauma ta ioli bi kotofi 'amiu 'alia falalauna iko 'ali kwalaimoki. Falalauna fo, 'e la mola mae faasia ioli gi, ma faasia taki ioli gi gera talae raunailida mola 'ada gi, ma 'alia aloe 'are ta'a gera io 'i laola raloo gi li, ma iko lou faasia Jesus Christ.

[9]Ali'afunala God sui lo 'e io ala Jesus Christ 'alia rabela.

[10]Ma 'i 'amiu, God 'e kwatea sui lo maurina kwalaimoki famiu 'alia 'adona 'amiu failia Jesus Christ. Jesus Christ 'e 'ilitoa fafia aloe 'are gi sui, failia nanatana gi sui.

[11]Jesus Christ 'e 'olea sui lo malatana rero 'e suunae 'amiu fala ta'ana li, ka malaa 'ole wale na 'e 'efoa sunasuna faasia rabe li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Sulia ala talasi 'amu sisiu abu, 'e malaa gera alomi 'amiu lo 'i laola gilu, malaa gera taua ala Jesus Christ li. Ma 'alia siuabuna lou, 'amu tatae faasia maena failia Jesus Christ 'alia fitoona 'amiu ala nanatanala God lia 'e taea Christ faasia maena li.

13'Amu mae lo, 'i osiala 'amu abulo ta'a ma 'i 'amiu iko 'ali ioli God gi. Ma God 'e ala 'alia Jesus Christ ka faamauri 'amiu, ala talasi 'e kwailufa 'alia ta'ana 'amiu gi li sui. Ma talasi 'e, God 'e kwatea lo maurina fa'alu famiu, malaa lia ba 'e taea Jesus Christ. Ma God ka kwailufa lo 'alia ta'ana gia gi sui.

14'E 'usufafulua sui lo 'i laola 'abae 'are 'e gera gerea ta'ana gia gi 'i laola. 'E lafuda sui, ka fotoia ala 'ai rara folo failia Jesus Christ.

15Ma 'alia maenala Jesus Christ ala 'ai rara folo, 'i lia 'e liufia lo aloe 'are ta'a gi ma ka lafua lo nanatana gera gi sui. Ma ka faa mauda 'i maala ioli gi sui.

16Ma ikoso 'amu ala 'alia ta ioli 'ali ilia famiu ta fana taa fali 'ania 'amiu 'o ma ta taa 'amu kae goufia 'o ma fe atoa taa 'amu ka faa abua, ma madama fa'alu 'o ma Sabat.

17Sulia taki 'urifo gi, gera malaa mola lului 'are kae dao 'i laoala 'are kwalaimoki li. 'Are kwalaimoki lo Jesus Christ.

18Ikoso 'ali 'amu ala 'alia ta ioli 'ali farero 'amiu 'alia faalalauna rero gi, sulia 'amu too ala kwaiara God 'e oga kae kwateda famiu gi. Ikoso 'ali 'amu donaa ioli gera mamaea kotokoto gi, ma gera ka fabaelaa 'ada eniselo gi. Gera ralada sulia lesinala fataena gi. Wasua ma 'are fo gi, gera lio kwekwe'ela sui mola.

19Ma ioli 'urifo gi gera kalasu lo faasia Jesus Christ lia gera io io raratai ala 'i lao. Jesus Christ lo wale 'ilitoa fala ioli gera fakwalaimoki ala gi, malaa liafo gwaula ioli 'e ba'ela ala rabela. Ma 'i gia gia malaa rabela, ma God ka kwatea maurina faga, ma ka fananata gia, ka dau logosia gia, 'ali gia bulao mae 'alia teke rabe sulia kwaiogalina God.

Maurina fa'alu failia Christ

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20Ala talasi Jesus Christ 'e mae, 'e malaa 'amu mae lou failia, ma ka lufa 'amiu lo faasia taki 'e ioli gi mola gera raunailida 'i talada gi. 'Uta 'e falafala 'amiu ka la mola sulia taki 'e ioli gi gera raunailida mola 'ada 'i talada gi? 'Uta 'amu ka ronosulia taki 'e gera sae 'uri 'e 'alida gi,

21"Ikoso dau tonala 'are lokoo, ma ikoso 'ania fana lokoo."

22Taki fo gi gera sae mola 'ada sulia 'are kae fulu lou 'i burila ioli gi gera 'ania sui. Ioli mola 'e raunailia falalauna fo gi.

23Taki fo gi rononali 'e 'oka, malaa gera manotafa mae faasia wale liotoo gi. Gera ka suunaili 'amiu fala foasinala eniselo gi, ma mamaeana kotokoto mola 'ala, ma fala faafiinala rabe mola 'ala. Wasua ma taki fo iko 'ali totolia mola fala kwairanaina ala ioli 'ali 'e lufaa kwaiogalina ta'a gi fasia rabeda.

Kolose 3

1God 'e tae 'amiu lo fala maurina failia Christ. Liafo 'amu ka alua maurinamiu ala 'are 'i nali gi, lifi Jesus Christ 'e 'ilitoa ai 'i gula aolo ala God.

2'Amu malata sulia 'are 'i nali gi, ma 'are 'i laola molagali gi li ka iko.

3Talasi Christ 'e mae, 'i 'amiu wasua 'amu mae lou, ma maurina kwalaimoki 'amiu 'e io agwa failia Christ lia 'e io ala God.

4Jesus Christ lo kalokalola maurina kwalaimoki 'amiu. Ma talasi kae fatae mae ai, maurina kwalaimoki 'amiu lou kae fatae mae failia ma 'amu kae 'ilitoa failia.

Maurina 'ualo failia maurina fa'alu

5'I osiala me 'are fo, 'amu raunia lo kwaiogalina ta'a 'amiu ala rabe fala tau ta'ana li, failia abulona ta'a, ma kwaiogalina ta'a gi, ma ma'ali batana (sulia ma'ali batana 'e malaa lou foasinala na god mamata.)

6Abulo ta'ana 'urifo gi lo God kae kwatea kwaikwaina fai fala ioli iko 'ali gera ronosulia gi.

7Ala talasi 'i lao, sui ma 'amu ka bi fakwalaimoki ala Jesus, 'amu oga 'amiu laa na sulia kwaiogalina ta'a fo gi li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8Wasua ma ala talasi 'e, 'amu mano faasia abulo ta'ana 'e gi: ogata'ana, ma 'e'elana, ma alaana ta'a gi, failia sae balubaluana gi.

9Ikoso 'ali 'amu kotofi 'amiu kwailiu, sulia 'amu faeburi lo 'alia falafala ala maurina fo 'i lao gi li,

10ma 'amu ka io 'alia maurina fa'alu 'e God 'e raunailia. Sulia 'e fafa'alu 'amiu sulia atoa gi sui 'ali maurinamiu ka malaa 'i lia, ma 'amu ka sai 'oka ala.

11Ma sulia God 'e fafa'alu gia, 'e iko ta mamatana 'i safitala ioli Jiu gi, failia ioli mamata faasia Jiu gi li, ma ioli 'ole wale gi failia ioli iko 'ali gera 'ole wale gi. Iko ta mamatana 'i safitaga failia ioli iko 'ali gera saiala saena Grik malaa ioli 'i Sitian gi. Ma iko ta mamatana 'i safitala ioli galona gi failia ioli ba'ela gi. Jesus Christ mola 'e 'ilitoa, ma 'i lia 'e io 'i laola maurinala ioli gera too ala maurina fa'alu 'e la mae faasi lia.

12'I 'amiu ioli God gi, ma 'e kwaima amiu ka fili 'amiu 'ali 'i 'amiu ioli lia gi lo. 'I osiala me 'are fo, 'amu ka kwaiamasi ala ioli gi, ma 'amu ka tau 'oka, ma 'amu ka fawawade 'amiu 'i talamiu, ma 'amu ka io mamaea, ma 'amu ka fafu.

13Ma ikoso 'ali 'amu ogata'a nainali famiu kwailiu. Ma ala ta ioli ka taua ta 'are ta'a amiu, 'amu ka kwailufa 'alia. 'Amu ka kwailufa amiu kwailiu, malaa lou Aofia 'e kwailufa lo 'alia rerona 'amiu gi.

14Ma me 'are 'e tasa ala 'are 'e gi sui lo, 'amu ka kwaima amiu 'i safitamiu 'ali 'amu ka io 'alia 'adona 'oka.

15Aroarona 'e Jesus Christ 'e kwatea 'e talai 'amiu 'alia 'are gi sui lia 'amu tauda. Sulia God 'e raunae 'amiu 'ali 'amu ka 'ado ruru 'alia teke rabe, ma 'ali 'amu ka io 'alia aroarona fo. Ma 'amu ka batafea God sulia atoa gi.

16'Amu ala 'alia saena 'oka Jesus Christ gi ka io ma ka fonulia 'i laola maurinamiu. 'Amu falalau 'amiu kwailiu 'alia alaana Jesus gi. 'Amu ka tau 'uri fo 'alia liotoo 'e 'amu too ai. 'Amu nuua Sam gi failia nuu abu gi. 'Amu nuu sulia God failia batafenala.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Ma 'are 'amu tauda ma 'amu ka ilida gi sui, 'amu ka tauda malaa ioli Jesus Aofia gi. 'Amu batafea God Mama 'alia Jesus Christ.

Abulona 'oka

18Geli 'amu wateu lo gi, 'amu ka ronosulia arai 'amiu gi, sulia falafala fo 'e totolia ioli gera fakwalaimoki ala Christ gi gera ka tau sulia.

19Wale 'amu arai gi, 'amu ka kwaima ala wateu 'amiu gi, ma 'amu ka fafu failida.

20Wela gi, 'amu ronosulia mama failia teite 'amiu gi sulia atoa gi, sulia lia lo me 'are God 'e babalafe fafia.

21Ma mama gi failia teite gi, ikoso 'ali 'amu sae balubalua fala wela 'amiu gi, tauma ikoso gera oga lo ronona suli 'amiu.

22Ma 'i 'amiu ioli galo ulafu gi, 'amu ka rono lo sulia ioli gera ba'ela amiu gi. Iko lou ala me talasi gera bubuni 'amiu mola ai, 'ali gera ka alafafia galona 'amiu gi. 'Amu mailia fala galona 'oka fala faba'elanala Aofia.

23Ta galona taa 'amu taua, 'amu ka taua 'alia nanatana 'amiu sui, malaa 'amu galo fala Aofia, ma iko lou fala ioli.

24'Amu malata tonala me 'are 'e: Aofia kae kwatea kwaiara 'e etae alafuu 'alia fala ioli lia gi li. Ma Jesus Christ lo wale ba'ela 'amu galo kwalaimoki fala.

25Ma ite 'e fulia ta'ana, 'i lia kae sakea lou kwaikwaina 'i fofola rerona 'e taua. Sulia God iko 'ali sai ala olioli na 'ala ta ioli ala talasi kae kwatea lokokwaikwaina lia li.

Kolose 4

1'I 'amiu ioli ba'ela gi, 'amu tau 'oka fala ioli galona 'amiu gi ala falafala 'e rada ma ka totolida. 'Amu malata tonala lia teke wale ba'ela mola 'amu too sui ai, 'i lia 'e io 'i nali.

2Talasi 'amu foa, 'amu ka io li liolio, ma 'amu ka 'idufae batafea God.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3Ala talasi 'amu ka foa ai gi sui, 'amu ka foa lou fameroa 'ali God ka kwatea ka talawarau fameroa fala fatalona 'alia saenala sulia Christ lia God iko 'ali fatae madakwa ai 'i lao. Lau io 'i laola raraa ala talasi 'e, sulia lau faatalo 'alia saenala God.

4'Amu foa 'ali ka talawarau 'ali lau fatalo'alia saenala Christ ka madakwa.

5'Amu io 'alia liotoo fala ioli iko 'ali gera fakwalaimoki 'ua ala Christ gi. Ala talasi gi sui, 'amu fatailia fada lia ionamiu 'e rada.

6Ma talasi 'amu alaa failida, alaanamiu ka io madakwa ma ka 'oka. Ma 'amu ka saiala olisi radana ala soilidina ioli gi li sui.

Sae ailafena fafu'isi gi

7Tikikus lia na walefae kwaima gia, ma 'e galo 'oka fala Jesus, ma 'i lia na wale 'e galo fae lau ala galona Aofia gia. 'I lia kae alaa suli lau famiu.

8Lakae kwate lia ko 'i soemiu, 'ali kae fababalafe 'amiu 'alia alaana lia suli 'ameulu gi.

9Onesimus kae la lou ko failia, walefae kwaima 'oka ba 'e galo marabe ma 'i lia lou na wale ala logona 'amiu. Gia babalafe failia. Daro kae faarono 'alia 'are 'e fuli ko 'i lifi'e gi sui.

10Aristakus 'e io 'ua 'i lifi 'e faelau 'i laola raraa, 'e kwatea ko sae ailafena lia gi famiu, failia Mark lou, walefae raberabe ba Banabas. (Lau kwatea lo ko alaana lau gi famiu sulia Mark 'ali 'amu ka kwaloa ala ka dao ko 'i soemiu ala ta talasi.)

11Ma Josua ba gera soia lou 'alia Justus ka kwatea lou ko sae ailafena lia gi famiu. Olu wale Jiu 'e gi gera galo fae lau fala 'Ilitoana God, sulia iko ta ioli Jiu lou 'ali galo fae lau. Olu wale 'e gi mola daulu rana 'oka agu.

12Epafras ka kwatea lou ko sae ailafena lia gi famiu. Lia na wale ala logona 'amiu ma wale galona Jesus Christ lou. 'E foa famiu sulia atoa gi sui, ka sugaa God 'ali 'amu ka ura nasi, ma 'amu ka nanata 'alia fitoona 'amiu ala ronona sulia kwaiogalina God gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13'I lau talagu, lau sai 'oka ala 'i lia 'e galo nanata fala rananamiu failia ioli gera io 'i laola mae falua 'i Laodisea ma 'i Herapolis.

14Ma Luke wale li kwaigurai gia failia Demas, daro kwatea lou ko sae ailafena daroa gi famiu.

15'Amu ka kwatea lou sae ailafena 'ameulu fala wai asila gia gi lia gera io 'i laola mae falua 'i Laodisea ma fala 'i Nimfa failia ioli fakwalaimoki gera logo 'i laola luma lia gi li.

16'I buri 'ala 'amu idumia geregerena 'e ka sui, 'amu ka kwatea lou fala logonae ioli 'i Laodisea 'ali gera idumia lou. Ma 'amu ka idumia lou geregerena lau gerea fala logonae ioli 'i Laodisea li.

17'Amu faronoa Arkipus ka faasuia galona ba Aofia 'e kwatea 'ali taua.

18'Alia limagu 'i talagu lau gerea sae ailafena lau gi famiu. Ikoso 'ali 'amu bulono 'alia lia 'e lau io 'i laola raraa li. Lau foa 'ali God kae kwai'ofe 'oka amiu, 'alia kwaimaana lia.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1 Tesalonika

1 Tesalonika 1

1'I 'ameulu Silas failia Timoti ma 'i lau Paul 'e meulu geregere ko famiu ioli
'amu fakwalaimoki ma 'amu ka io 'i Tesalonika gi, ioli God Mama gia failia
Aofia Jesus Christ gi. Meulu foa 'ali God ka kwai'ofe amiu ma ka kwatea
aroarona famiu.

Maurina failia fitoona ioli 'i Tesalonika gi li

2Meulu 'idufae batafea God suli 'amiu sui, talasi meulu foa famiu.

3Sulia talasi meulu foasia God Mama gia li, meulu 'idufae malata tonala
abulona 'oka 'amiu sulia fitoona 'amiu gi li, ma galona 'oka 'amu tauda gi sulia
kwaimanaa 'amiu gi, failia fitoona nanata 'amiu ala daonala mae Aofia Jesus
Christ.

4Alae iolifuta lau meulu saiai God 'e kwaima amiu, ma ka fili 'amiu lo fala ioli
lia gi.

5Ala fulina ba meulu faarono 'alia Faronona 'Oka famiu, iko 'ali meulu sae
mola 'alia alaana 'ameulu gi. Wasua ma, meulu faarono 'amiu 'alia nanatana
ala Aloe 'are Abu li, ma meulu ka fatailia lia meulu saiala Faronona 'Oka 'e
kwalaimoki sui. Ma 'amu sai 'oka mola 'amiu, ala talasi meulu io fae 'amiu,
falafala 'ameulu gi gera 'oka sui 'ali meulu rana 'amiu 'ali 'amu ka
fakwalaimoki ala alaanameulu.

6Ma 'amu fakwalaimoki ala Faronona 'Oka, ma 'amu ka babalafe mola 'amiu,
sulia Aloe 'are Abu 'e fababalafe 'amiu, wasua ioli gi gera kwatea 'atona afula
gi famiu 'i osiala 'amu fakwalaimoki ala Jesus Christ. Ma 'amu ka tau sui sulia
falafala 'ameulu gi failia falafala Aofia Jesus gi lou.

7Ma sulia abulonamiu 'e 'urifo, 'amu ka malaa lo na totofo fala ioli
fakwalaimoki gera io 'i laola gulae tolo 'i Masedonia failia gulae tolo 'i Gris gi.
Gera tau lou suli 'amiu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8Ma faasi 'amiu lou 'i lifila, faronona sulia Aofia 'e talofia 'i laola Masedonia failia 'i Gris. Ma ioli ala falua gi sui gera ronoa lou fitoona 'amiu ala God. Sulia 'e 'urifo, iko 'ali 'ami faronoa lo nali ioli suli 'amiu.

9Ioli fo gi sui 'i talada, gera sae lo sulia kwalona 'amiu ameulu, ala talasi meulu dao ko ala falua 'amiu li. Ma gera ka alaa sulia sakwadola na 'amiu faasia foasinala god kotokoto gi li 'ali 'amu ka foasia lo God 'e kwalaimoki ma ka mauri.

10Gera ilia lou 'amu maasia lo olinala mae Wela God faasia 'i nali. Lia lo Jesus lia God 'e taea faasia maena li. Ma Jesus ka lufa gia faasia kwaikwaina God kae kwatea mae.

1 Tesalonika 2

Galona Paul 'i Tesalonika

1Alae iolifuta lau 'amu saiala laana meulu ko fala 'i laola mae falua 'amiu 'e iko 'ali gwaugwau.

2'Amu saiala 'are ta'a gi lia gera ilia ameulu, ma gera ka malakwaita ameulu 'i laola mae falua 'i Filipae sui meulu ka bi la fala mae falua 'amiu. Ma wasua ioli afula 'i laola falua 'amiu gera ka tau fala bolosi nameulu, iko 'ali meulu mau 'alia farononamiu 'alia Faronona 'Oka 'e manotafa mae faasia God. Iko 'ali meulu mau sulia God 'e kwairanai ameulu 'ali meulu ka sae rabetoo.

3Fatalona 'ameulu, 'e iko 'ali manotafa mae ala ta malata rerona 'o ma ta kwaiogalina 'e ta'a. Ma iko 'ali 'ami kotofia mola ta ioli.

4God 'e alafafi 'ameulu fala fatalona 'alia saenala. Ma ka fitoo nameulu fala fatalona 'alia Faronona 'Oka. 'Urifo meulu mailia fala fababalafenala God lia 'e saiala malata 'ameulu gi. Ma iko 'ali meulu mailia fala fababalafenala ioli gi.

5'Amu sai lou ala alaana ba meulu sae 'alia 'i safitamiu, iko lou kotona ba fala fababalafe namiu. Ma 'are ba meulu ilida gi, iko lou tali 'are fala toona ala bata li. God 'e saiai lia iko 'ali meulu koto.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Ma iko 'ali meulu tau lou fala ta faa 'ilitoana faasi 'amiu 'o ma faasia tali ioli lou.

7'I 'ameulu wale li lifurono Jesus Christ gi, ma meulu totolia 'ali meulu ka keri 'amiu fala taunala 'are gi fameulu. Wasua ma iko 'ali meulu tau mola 'urifo. Ma abulo nameulu 'e fafu famiu, malaa na teite 'e lio sulia wela lia gi.

8Meulu kwaima rasua amiu lia 'e meulu ka marabe fala fatalona sulia Faronona 'Oka 'e la mae faasia God. Ma meulu ka marabe lou fala maena fala rananamiu, sulia meulu lio ba'ela rasua amiu.

9Alae iolifuta lau, meulu saiai 'amu malata mola 'amiu tonala galo nanatana ba meulu taua 'i safitamiu gi. Ala talasi ba meulu faarono 'alia Faronona 'Oka 'e fuli mae faasia God famiu, meulu ka galo nanata lou sulia atoa ma boni fala fana nameulu, 'ali iona meulu ikoso kwatea ta 'atona famiu.

10'Amu saiai, malaa lou God 'e saiala me 'are 'e 'e kwalaimoki: Ala talasi ba meulu io mae fae 'amiu ioli fakwalaimoki gi li, iko mola ta 'are meulu taua ma ka totolia 'ali 'amu ka suafafi 'ameulu 'alia abulona 'ameulu famiu. Sulia abulona 'ameulu famiu 'e 'oka ma ka rada sui.

11'Amu sai sui lo ai, 'are meulu tauda fala ioli tootoo gi amiu gera 'oka sui, ka malaa abulonala na mama fala wela lia gi.

12Sulia meulu raefale 'amiu, ma meulu ka 'inofi 'amiu, ma meulu ka aniulu famiu lou 'ali maurina 'amiu gi ka fababalafea God. Ma 'e soi 'amiu lo 'ali 'i lia ka walelitalona famiu ma 'amu ka 'ado ala 'ilitoana lia.

13Ma na 'are lou 'e kwatea ma meulu ka 'idufae batafea God fafia 'e 'uri 'e: Ala talasi ba meulu faarono 'alia saenala God famiu, 'amu fakwalaimoki ai, sulia 'amu lio raea 'e fuli mae faasia God, ma iko lou faasia ioli mola 'ala. Saenala God fo 'e olisi 'amiu lia 'e 'amu fakwalaimokia.

14Alae iolifuta lau, ioli 'amiu gi gera malakwaita amiu. 'E 'urifo 'amu malaa lo ioli fakwalaimoki 'i laola logonae ioli God 'i Judea gi, sulia gera fakwalaimoki ala Jesus, ma ioli gera 'i Jiu gi mola lou gera malakwaita ada.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Ma Jiu gi ba gera raunia lo profet gi 'i lao mae, failia Aofia Jesus lou. Ma gera ka tabali 'ameulu lou. Abulona gera gi 'e la tatau rasua faasia kwaiogalina God, ma gera ka tatae bolosia ioli gi sui.

16Gera bolosi 'ameulu faasia faatalona famiu ioli mamata faasia Jiu gi li, ma faasia talai namiu fala mauri na. 'Urifo gera dona ta'ana afula rasua gera gi. Ma ala talasi 'e, God 'e kwatea lo kwaikwaina fada.

Paul 'e oga rasua ka la lou fala 'i Tesalonika

17Alae iolifuta lau, talasi ba malimae 'ameulu gi gera tabali 'ameulu faasi 'amiu ala talasi dodoko ba li, iko 'ali meulu bulono mola 'ali 'amiu. Ma lioe wale 'ameulu ka ogabolo rasua mola sulia iko 'ali meulu io fae 'amiu, ma meulu ka tau nanata fala leesinamiu lou ala ta talasi.

18Meulu oga meulu ka oli lou mae 'i soemiu 'i Tesalonika. Ma 'i lau Paul, laka mailia fala laa na lou ko 'i soemiu ala talasi gi, wasua ma Saetan 'e bolosi 'ameulu faasia laa na ko.

19'Are 'e kwatea ma meulu ka oga laa na ko li 'e 'uri 'e: 'Amu kwaloa Jesus 'i osiala saenameulu, me 'are 'e 'e kwatea ma meulu ka babalafe rasua, meulu ka lio 'alaa ma meulu kae babalafe 'i maala Aofia Jesus ala talasi kae dao mae ai.

20'Eo, 'i 'amiu lo 'amu taua ma meulu ka sae lafe ma meulu ka babalafe!

1 Tesalonika 3

1Ma talasi 'i 'ameulu olu wale 'e gi, meulu io tatau faasi 'amiu, meulu malata 'abero, ma meulu fia 'e 'oka 'ali mera Silas, mera ka io 'ameroa 'i laola mae falua ba'ela 'e 'i Atens,

2ma mera ka kwatea ko Timoti 'i soemiu. Timoti walefae gia, ma wale li galona God lou fae 'ameroa fala fatalona 'alia Faronona 'Oka sulia Jesus Christ li. Mera kwatea ko 'ali kae raefale 'amiu ma ka fananata fitoona 'amiu gi,

3tauma ta ioli amiu 'e bi bulusi faasia fitoona sulia ioli gi gera kae malakwaita amiu. 'Amu saiai 'i gia ioli 'e gia fakwalaimoki gi, gia kae too ala 'atona gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Sulia talasi ba meulu io 'ua mae fae 'amiu, meulu ka faarono 'amiu 'alia lia gera kae malakwaita aaga. Ma 'amu ka saiai gera tau lo 'urifo.

5Ma 'i osiala malakwaitana fo, laka booboo rasua suli 'amiu, ma laka mau, tauma Saetan 'e liufi 'amiu 'alia ilito'ona lia gi, ma galona ulafu 'oka ba meulu tauda 'i safitamiu gi ka malaa mola 'ala na 'are gwaugwau. 'Urifo fo laka keria ko Timoti 'i soemiu, 'ali lia kae saiala fitoona 'amiu gi 'e 'utaa.

6Ma talasi 'e, Timoti lia 'e bi dao mola mae 'i lifi'e, ma ka alaa 'alia alaana 'oka gi sulia fitoona 'amiu ala God 'e nasi 'ua, ma kwaimanaa famiu kwailiu ka ba'ela 'ua. Ma ka faarono lou 'alia lia 'amu malata 'oka suli 'ameulu, ma 'amu ka oga leesinameulu, malaa lou lia 'e meulu oga leesinamiu.

7Alae iolifuta lau, 'i dunala faronona fo, wasua meulu ka kwaimalatai ma 'atona ba'ela gi ka dao fafi 'ameulu, meulu babalafe rasua suli 'amiu failia fitoona 'amiu gi.

8Mauri nameulu 'e bi 'oka rasua 'i talasi 'e, sulia lia 'e meulu ronoa fitoona 'amiu ala Aofia 'e nasi.

9Meulu ka batafea rasua God gia, sulia 'amu ura nasi. Ala talasi meulu foa, meulu babalafe rasua suli 'amiu.

10Meulu ka foa nanata sulia atoa ma boni 'ali God kae kwatea ka talawarau fameulu fala leesinamiu lou 'ali meulu kae fananata fitoona 'amiu gi, 'ali ka nasi 'oka lou.

11Meulu foa 'ali God Mama gia ma failia Aofia gia Jesus ka kwatea ka talawarau 'ali meulu dao ko 'i soemiu.

12Meulu foa lou 'ali Aofia ka kwatea kwaimanaa 'amiu famiu kwailiu ma fala ioli gi sui ka ba'ela malaa lou lia 'e kwaimanaa 'ameulu famiu 'e ba'ela.

13Meulu foa lou 'ali 'i lia ka fananata maurinamiu, ma 'amu kae 'oka sui ma 'amu ka rada 'i maala God Mama gia ala talasi Aofia Jesus kae dao mae ma ka logo failia ioli lia gi li sui.

1 Tesalonika 4

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Maurina 'e fababalafea God

1Alae iolifuta lau meulu faalalau lo 'alia sui famiu abulona 'e fababalafea God. Ma ka 'oka rasua lia 'amu la sui lo sulia. Ala talasi 'e, meulu aniulu famiu lou 'ali 'amu taua ka liufia lou falafala 'oka fo gi. Meulu suga 'amiu 'urifo sulia nanatana Aofia Jesus 'e kwatea fameulu.

2Ma 'amu saiala falalauna ba meulu sae 'alia famiu gi gera fuli mae faasia Aofia Jesus.

3God 'e oga abulo namiu ka rada sui, ma 'amu ka io faasia tau ta'ana.

4'E totolia 'amu ka lio sulia rabemiu, ma iona sulia falafala 'e 'oka ma ka rada.

5Ma ikoso 'ali 'amu la sulia kwaiogalina ta'a ala rabe li, malaa ioli 'e raria God.

6'Urifo, ikoso 'ali 'amu fafuta'a wai asila 'amiu gi ala Christ 'alia tau ta'a na failia wateu gera gi, sulia Aofia kae kwatea kwaikwaina fala ite ioli gera abulo 'urifo. Ma 'i 'ameulu, meulu faalalau madakwa sui lo 'alia famiu sulia falafala 'e, ma talasi 'e meulu ka faabasu 'amiu lou.

7Sulia God 'e fili gia 'ali abulo naga 'ali rada, iko lou fala midiana.

8'Urifo ma ite 'e aburono ala faalalau na fo, 'e iko 'ali barasi 'alia ioli, wasua ma 'e barasi 'ala 'alia God lia 'e kwatea Aloe 'are Abu lia famiu.

9'Amu sai 'oka ala lia 'amu ka kwaima lo amiu kwailiu ioli 'amu fakwalaimoki gi li, sulia God 'e faalalau 'amiu sui lo 'alia, ma iko 'ali totolia laka faalalau 'amiu lou 'alia.

10Meulu saiai 'amu kwaima ala ioli gera fakwalaimoki ma geraka io fae 'amiu 'i laola gulae tolo 'e 'i Masedonia gi li sui. Wasua 'ala, meulu aniulu famiu, alae iolifuta, 'amu ka kwaima ada ka liufia lou kwaimanaa 'e 'amu taua 'i talasi 'e li.

11Ma 'amu ka maili fala io aroarona, ma ioli tootoo amiu ikoso ruufolo ala ta ioli, ma 'amu ka galo nanata 'ali 'amu ka golia fana failia 'are mamata 'amu boboo fali gi. Meulu sae sulia falafala fo ka sui lo famiu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Ma ala 'amu ka tau sulia 'are fo gi, ioli iko 'ali gera fakwalaimoki gi, gera kae soi ba'ela amiu, ma ikoso 'ali 'amu uluna ala ta ioli fala rananamiu.

Daonala mae Aofia

13Alae iolifuta lau, meulu oga 'amu ka saiala ta gi kae fuli ala ioli gera mae lo gi, 'ali malatamiu ikoso ogabolo malaa ioli iko 'ali gera fakwalaimoki ala tataena faasia maena li.

14Gia fakwalaimoki ala Jesus 'e mae ma ka tatae lou faasia maena. 'E 'urifo lou ala nalife ioli gera fakwalaimoki ma gera ka mae ka sui lo, gia fakwalaimokia God kae taeda faasia maena, ma ka kwatea gera kae oli ruru mae failia Jesus.

15'Are 'e meulu faalalau 'amiu 'alida gi 'i gera alaana Aofia gi: 'I gia 'e gia mauri 'ua ala talasi Aofia kae dao mae, ikoso 'ali gia etaeta 'i lao ala ioli lia lia gera mae lo gi.

16Olinala mae Aofia kae 'uri 'e: Aofia Jesus kae rii nanata 'alia line 'are ba'ela, ma 'ilito'ola eniselo kae rii, ma bunu God kae ani, sui Aofia ka bi sifo mae faasia 'i nali. Ma nalife ioli gera fakwalaimoki ala Jesus Christ lia gera etae mae lo 'i lao, gera kae etae tatae.

17'I burila, ai gera mauri 'ua gi, God kae lafu ruru ada 'i laola dasa gi fala logona failia Aofia 'i laola raloo. Ma gia kae io firi failia Aofia.

18Lia fo 'amu ka sae raefale amiu kwailiu 'alia 'are 'e lau ilida ko famiu gi.

1 Tesalonika 5

Iko ta ioli 'ali 'e saiala talasi ta Aofia kae oli mae

1Alae iolifuta lau totolia ikoso 'ali meulu geregere lo ko famiu sulia talasi 'are fo gi kae fuli.

2Sulia 'amu sai 'oka sui ala fe atoa Aofia kae oli lou mae ai, lia kae dao mae malaa na wale belibeli ba 'e dao mae 'i laola boni, sulia iko ta ioli 'ali saiala talasi ta lo kae dao mae ai.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3Kae fuli ala talasi la ioli gi gera ilia 'are gi sui gera 'oka mola 'ada ma ka aroaro. Ma ikoso dole mola osina kae dao mae fafida. Lia kae fuli nainali mola malaa na geli 'e rabefii ala talasi kae garani faafuta. Ma 'e 'ato 'ali gera tafi faasia.

4Wasua ma 'i 'amiu alae iolifuta lau ikoso 'ali 'amu io 'i laola mae rodo, malaa ioli iko 'ali gera fakwalaimoki gi. Ma ala talasi Jesus kae oli mae ala fe atoa fo li, ikoso 'ali famaola 'amiu, malaa na wale belibeli lia 'e famaola ioli gi li.

5'I 'amiu sui 'amu io 'i laola madakwana ma 'i laola dani. Iko 'ali gia io 'i laola maerodo ala ta'ana li.

6Lia fo, ka totolia gia ka dau sulia malutala maurina gia gi 'i talaga, ma gia ka io li liolio ikoso malaa ai gera mo'osu gi ala talasi Jesus kae oli mae ai.

7'I laola boni lo ioli gi gera mo'osu. Ma 'i laola boni lou ioli gi gera gou 'ali gwauda ka lulumui.

8Wasua ma 'i gia, lia 'e gia io 'i laola dani li, 'e totolia giaka dau sulia malutala maurina gia gi 'i talaga. Fitoona, kwaima na, ma malata li 'alaana gia lia Jesus 'e faamauri gia, ka bolosi gia faasia abulo ta'ana, malaa kifi nasi ma talo 'e bolosia wale li ofona.

9Giaka dau sulia malutala maurina gia gi 'i talaga, sulia God iko 'ali fili gia fala kwatenala kwaikwaina lia faga. 'E fili gia 'ala fala faamaurinaga 'alia Aofia gia Jesus Christ.

10Jesus 'e mae fala faamaurinaga, 'ali gia too ala maurina failia, wasua gia ka mauri 'ua 'o ma gia ka mae lo ala talasi ala olinala mae.

11Sulia 'amu sai sui lo ala 'are fo, 'amu ka sae raefale 'amiu kwailiu, ma 'amu ka rana 'amiu kwailiu 'alia fitoona 'amiu gi, malaa lia 'amu taua ala talasi 'e li.

Alaana fafu'isi gi

12Alae iolifuta lau, meulu aniulu famiu 'amu ka soi ba'ela ala ioli Aofia filida gi, ma gera ka galo nanata fala talainamiu ma geraka faalalau 'amiu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13'Amu ka soi ba'ela ada, ma 'amu ka kwaima ada, sulia galona 'e gera taua. Ma 'amu ka io kwaima fae 'amiu kwailiu.

14Alae iolifuta lau, meulu aniulu lou famiu 'amu ka fabasua ioli gera rabe 'e'ela fala taunala tali galona gi. 'Amu ka raefalea ioli maurinada 'e dila gi. 'Amu ka ranaa ioli gera watoutou gi. Ma 'amu ka io fafutoo failia ioli gi sui.

15Ikoso 'ali 'amu ala'alia ta ai amiu 'ali duua ta'ana 'alia ta'ana. 'Amu ka 'idufae maili fala taunala 'are 'oka gi famiu kwailiu ma fala ioli gi sui.

16Ma 'amu ka ele ala talasi gi sui.

17'Amu ka foa lou ala talasi gi sui.

18Ma 'amu ka batafea God, wasua 'ala ta ta 'e dao tonamiu. Sulia 'are fo gi God 'e oga 'amu ka tauda, sulia maurina 'amiu 'e io ruru failia Jesus Christ.

19Ikoso 'ali 'amu bolosia galona Aloe 'are Abu,

20ma ikoso 'ali 'amu 'arefaita ala faronona gera fuli mae faasia God gi.

21'Amu ka mailitonala alaana gi sui, ma ala ta alaana 'e 'oka, 'amu ka golia.

22Ma 'amu ka io faasia alaana ta'a gi sui.

23Lau foa 'ali God ala aroarona li ka tau 'amu ka rada ala falafala 'amiu gi sui. Lau foa lou fala maurinamiu, ma malatamiu, failia rabemiu ka io aolo 'i maala God, la la ka dao ala olinala mae Aofia gia Jesus Christ.

24God 'e fili 'amiu, 'i lia kae fulia me 'are fo, sulia me 'are 'e ilia kae taua.

25Alae iolifuta lau, 'amu ka foa lou fameulu.

26'Amu ka fatailia kwaimanaa 'amiu gi famiu ala talasi 'amu ka leesi 'amiu kwailiu.

27Lakae sae 'ilitoa 'alia 'ilitoana Aofia, 'amu ka idumia geregerena 'e fala ioli fakwalaimoki gi sui lou.

28Lau foa 'ali kwai'ofena Aofia gia Jesus Christ kae io fae 'amiu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2 Tesalonika

2 Tesalonika 1

1'I 'ameulu Silas failia Timoti ma 'i lau Paul, lia 'e meulu geregere ko famiu
ioli fakwalaimoki 'i Tesalonika gi, ioli God Mama gia ma failia Aofia Jesus
Christ gi.

2Meulu foa 'ali God Mama gia failia Aofia Jesus Christ ka kwai'ofe amiu ma
ka kwatea aroarona famiu.

God kae lokokwaikwaina fala ioli gi ala talasi Jesus Christ kae oli mae.

3Alae iolifuta lau 'e totolia 'ali meulu 'idufae batafea mola God 'i osiamiu. Me
'are fo 'e totolia sulia fitoona 'amiu gi 'e bulao ka ba'ela, ma kwaimanaa 'amiu
famiu 'i matanamiu 'e bulao ka ba'ela lou.

4Ma sulia falafala 'amiu 'e 'urifo, meulu alaa 'oka suli 'amiu fala ioli
fakwalaimoki God gi. Meulu alaa 'oka sulia nanatana 'alia fitoona 'amiu gi li,
wasua 'amu ka daria 'atona afula gi, sulia nali ioli gera malakwaita amiu 'i
osiala fitoona 'amiu gi.

5'Amu ura nasi ala fitoona 'amiu gi, wasua 'amu ka dao tonala 'atona afula gi,
'e fatailia lia God kae lokokwaikwaina fala ioli gi sui 'alia radana. 'I lia kae
kwatea 'amu ka totolia fala iona 'i laola 'Ilitoana Lia liafo gera malakwaita
amiu fafia.

6Ma lokokwaikwainala God 'e rada, sulia 'i lia kae kwatea famalifiina fala ioli
gera malakwaita amiu 'i talasi'e gi li.

7Ma 'i lia kae lufaa famalifiina gi faasi 'amiu ma 'i 'ameulu lou. 'I lia kae tau
'urifo ala talasi Aofia Jesus kae la mae faasia 'i nali failia eniselo kwalaimoki
lia gi,

8ma failia meamea ala dunaa li. Ma talasi fo, kae kwatea kwaikwaina fala ite
ioli gera barasi 'alia God ma iko 'ali gera ronosulia Faronona 'Oka sulia Aofia
gia Jesus.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[9]Kwaikwaina lia fada osina firi. Ma gera kae io faasia Aofia failia raranala ma nanatana ba'ela lia.

[10]Ma 'are fo gi kae fuli ala talasi la 'ua mae ala fe atoa Aofia kae oli lou mae ai. 'I lia kae oli lou mae 'i laola molagali 'e 'ali ioli lia gera fakwalaimoki ala gi, gera ka batafea, ma gera ka soi ba'ela ala. Ma 'amu ka tau lou 'urifo, sulia 'amu fakwalaimokia faronona 'e meulu faarono 'amiu 'alia.

[11]Lia 'e taua ma meulu ka foa famiu ala talasi gi sui. Meulu foa 'ali God kae kwatea abulona 'amiu gi ka totolia maurina 'e 'e fili 'amiu fai. Ma meulu ka foa lou 'ali nanata na lia kae rana 'amiu 'ali 'amu saiala taunala 'are 'oka 'amu oga taunali gi. 'Amu oga taunala 'are 'oka fo gi 'i dunala 'amu fakwalaimoki ala Jesus.

[12]Meulu foa 'urifo 'ali 'amu batafea Aofia gia Jesus, ma 'i lia kae batafe 'amiu lou. Ma 'are 'e gi kae fuli sulia kwai'ofena God failia Aofia Jesus Christ.

2 Tesalonika 2

Wale Ta'a

[1]Alae iolifuta lau, meulu oga 'amu ka sai 'oka ala olinala mae Aofia gia Jesus Christ failia logo nagaulu 'i so'ela.

[2]Meulu aniulu famiu faasia ronona sulia ite 'e ilia famiu 'uri fe Atoa Aofia kae oli mae ai 'e dao ka sui lo. Alaana 'urifo 'e kwatea 'amu ka malata booboo ma 'amu ka mau. Ikoso 'ali 'amu fakwalaimokia alaana fo gi, wasua tali ioli gera ilia alaana fo 'e fuli mae faasi 'ameulu ala talasi meulu sae 'alia saenala God li, 'o ma gera ka ilia meulu geregere mae sulia.

[3]Ma ikoso 'ali 'amu fakwalaimoki ala alaana gera manotafa mae faasia ioli saenada 'e kotokoto gi. Sulia rua 'are gi kae fuli sui bui atoa Jesus ka oli mae ka bi dao. Etala me 'are ioli afula gi gerakae faeburi 'alia God. Ma ruala me 'are Wale Ta'a faasia Saetan kae manotafa mae, wasua ma God kae alua 'i laola lifi li kwaikwaina.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Wale Ta'a faasia Saetan kae tatae bolosia 'are nali ioli gera soia 'alia God gi, ma kae ilia 'i lia 'e 'ilitoa ka liufia 'are gera foasida gi sui. Ma kae io 'i laola Luma Abu God, ma ka ilia 'uri 'i lia lo God.

5Lau alaa sui lo sulia 'are 'e gi ala talasi ba lau io 'ua mae fae 'amiu. Ma mala iko 'ali 'amu bulono 'ua 'alida tela ne?

6Ma teke me 'are 'e bolosia Wale Ta'a fo. 'Amu sai sui lo ala me 'are fo. Wale Ta'a 'e totolia kae dao mae ala talasi God 'e 'olea mola fala.

7Nanatana ala ta'ana li 'e galo agwa mola ala talasi 'e, ma 'i lia ka io agwa 'ua, la la ka dao ala ta talasi gera ka lafua 'are 'e bolosia.

8Ala talasi fo bui, Wale Ta'a kae bi dao tafanae mae. Sui ala talasi Aofia Jesus kae dao, 'i lia kae uufi fafia Wale Ta'a fo fala rauninala, ma kae fafuta'a 'alia nanatana ala madakwana lia li.

9Wale Ta'a fo kae dao tafanae ma 'i lia 'e too ala nanatana ala Satan, ma kae taua kwaluke 'are mama'ala 'e koto mola 'ala 'alida gi.

10Ma kae koto 'alia kwaluke falafala ta'a gi fala ioli gera la lo fala lifi ala maena firi li. Gera kae mae sulia gera 'e'ela 'alia Faronona kwalaimoki. Ala gera fakwalaimoki ala Faronona kwalaimoki, God 'e saiai ka faamaurida.

11Ma sulia gera 'e'ela 'alia Faronona kwalaimoki, God kae taua gera kae fakwalaimokia lo 'ada kotona ba'ela Wale Ta'a fo li.

12Ma 'i osiala me 'are fo, God kae lokokwaikwaina fala nalife ioli iko 'ali gera fakwalaimokia mola Faronona kwalaimoki ma gera ka babalafe mola 'ada failia rerona gera gi.

God 'e fili 'amiu fala maurina

13Alae iolifuta lau, 'e totolia 'ali meulu batafea Aofia ala talasi gi sui, sulia 'i 'amiu, ioli God 'e kwaima amiu gi. Sulia 'e tekwa lo mae ala fulina, God 'e fili 'amiu lo 'ali 'e lufa 'amiu faasia kwaikwaina. 'E lufa 'amiu 'alia nanatana Aloe 'are Abu 'e faakwaga 'amiu 'alia. Ma God 'e lufa 'amiu 'alia fitoona 'amiu ala Faronona kwalaimoki li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14God 'e soi 'amiu 'ali 'amu too ala maurina firi, ala talasi ba meulu faatalo
'alia Faronona 'Oka famiu. 'Urifo 'amu kae 'ado ala 'ilitoana failia Aofia gia
Jesus Christ.

15Ma 'i osiala me 'are fo gi, alae iolifuta lau, 'amu fanasia lo fitoona 'amiu gi,
ma 'amu ka dau nasi fafia falalauna kwalaimoki ba meulu faarono 'alia famiu,
failia geregerena ba meulu kwatea ko 'i lao famiu gi lou.

16-17Meulu foa 'ali Aofia gia Jesus Christ ma God Mama gia ka raefale 'amiu,
ma ka fananata 'amiu 'ali 'amu ka tau 'oka, ma 'amu ka sae 'oka ala talasi gi
sui. Sulia God 'e kwaima aaga, ma ka gwafe firi aaga, ma gia ka kwaimamali
'alia malata lio 'alaa fala kwalu 'are 'oka.

2 Tesalonika 3

Foa fameulu

1Alae iolifuta lau teke me 'are lou la kae ilia famiu, 'amu ka foa fameulu, 'ali
fatalona 'ameulu 'alia alaana Aofia kae tagalae nainali, ma ioli afula gi gera
kae fakwalaimoki ai, ma gerakae sae 'oka sulia, malaa lou lia 'e 'amu taua 'i
lifila.

2'Amu ka foa lou 'ali God ka lio suli 'ameulu faasia ioli ta'a gi. Sulia ioli afula
gi iko 'ali gera fakwalaimoki ala Faronona Aofia.

3Wasua ma Aofia, 'e falalamaa mola 'ala saena lia gi, ma kae fananata 'amiu
ma ka lio suli 'amiu faasia Saetan.

4Ma Aofia 'e kwatea meulu ka fitoonamiu lia 'amu marabe fala ronona sulia
ta 'e meulu sae sulia famiu.

5Meulu ka foa lou 'ali Aofia ka rana 'amiu 'ali 'amu sai 'oka ala kwaimanaa
God, ma 'amu ka nanata ala fitoona 'amiu gi, ka malaa Jesus Christ ala talasi
'e liufia 'atona gi li.

'E rada 'ali gia galo

6Alae iolifuta lau, 'alia nanatana 'e Aofia gia Jesus Christ 'e kwatea fameulu,
lia 'e meulu kwate kwaikaena 'uri 'e famiu: 'Amu ka io faasia ioli fakwalaimoki

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gera rabe 'e'ela 'alia galona gi li, ma gera ka aburono ala 'are 'e meulu faalalau 'amiu 'alida gi.

7'Amu sai sui lo ai ma totolia 'amu ka tau sulia 'are 'e meulu tauda gi. Ala talasi meulu io mae fae 'amiu, iko 'ali meulu 'e'ela 'alia galona.

8Ma iko 'ali meulu sake gwaugwau mola ala ta fana ala ta ioli, 'are gi sui meulu folida. Sulia atoa ma boni, meulu galo nanata 'ali ikoso 'ali 'amu daria ta 'atona ala liona suli 'ameulu.

9Meulu galo 'urifo, wasua 'ala meulu too ala nanatana fala sake gwaugwau na ala fana faasi 'amiu. Meulu tau 'urifo, 'ali 'amu ka tau sulia falafala 'ameulu ala galona li.

10Ma talasi ba meulu io fae 'amiu, falalauna 'ameulu famiu 'e 'uri 'e ba, “Ite amiu 'e 'e'ela 'alia galona, ikoso 'ali 'amu kwatea ta fana fala.”

11Meulu geregere 'urifo, sulia meulu ronoa nali ioli amiu 'i lifila, gera 'e'ela 'alia galona. Ma gera ka liu gwaugwau mola 'ada fala ruufaifolona ala galona nali ioli mamata gi li.

12'Alia nanatana Aofia Jesus Christ, meulu kwatea kwaikaena ko fada, ma meulu ka sugaada ko 'ali gera io rada ma gera kae taua tali galona 'ali gera ka sakea 'are gera boboo fali gi.

13Ma 'i 'amiu lou alae iolifuta lau, ikoso 'ali 'amu kwaimanosi 'alia taunala 'are 'oka gi.

14Ma ite amiu iko 'ali rono mola sulia ta gi 'e meulu ilia ko 'i laola geregerena 'e, 'amu ka lio raea, ma ikoso 'ali 'amu taua ta 'are failia, 'ali ka mau.

15Ma ka 'urifo wasua 'ala, ikoso 'ali 'amu fia 'uria 'i lia na malimae 'amiu. 'Amu ka sae kwairanai ala, sulia 'i lia na walefae 'amiu lou.

Alaana fafu'isi gi

16Meulu foa 'ali Aofia wale li kwatenala aroarona faga, kae kwatea aroarona famiu ala talasi gi sui, ma kae io fae 'amiu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Ma 'i lau Paul 'e, lau talae gerea ko 'are fafu'isi 'e gi. Lakae fafasuia geregerena lau gi sui 'uri 'e. Ma ka fatailia geregerena 'e 'e la mae faasi lau.

18Lau foa 'ali kwai'ofena Aofia gia Jesus Christ kae io fae 'amiu sui.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1 Timoti

1 Timoti 1

1'I lau Paul, wale li lifurono Jesus Christ. God 'e faamauri gia, failia Jesus
Christ wale 'e gia kwaimamali masia, daro keri nanata aagu na wale li
lifurono.

2Lakae geregere ko famu Timoti. 'O malaa lo wela lau, sulia 'o fakwalaimoki
ala saenagu sulia Christ. Lau foa 'ali God Mama failia Jesus Christ Aofia gia
kae kwatea 'oilakina, failia kwaiamasina, failia babatoona famu.

Timoti ko kwalaa failia faalalau na rero gi.

3-4Lau oga ko io ga 'amua 'i Efesus, malaa ba lau kwate 'o ala lanagu fala 'i
Masedonia. Sulia nali ioli 'i Efesus gera falalau 'alia falalauna kotokoto gi.
Gera falalau 'alia 'u'ulu kotokoto gi lia gera sakea fasia isuisuna sulia koko
'ualo gera gi li. Ma lau oga ko sae luida. Talasi gera falalau 'alia 'are fo gi li,
ioli gi gera alafaitalili sulida, ma iko 'ali gera la lo sulia nai 'arena God fala
faamurinala ioli gi li. Talasi gia fakwalaimoki ala Christ, gia totolia saina ala
nai 'arena God li.

5'O sae nasi fada ikoso gera alafaitalili 'urifo, 'ali 'i 'amiu ioli fakwalaimoki gi
'amu ka kwaima amiu 'i safitamiu. Ala 'amu kwaima 'urifo, 'amu kae too ala
maurina kwaga, ma malatana 'e kwaga ma ka madakwa, ma fitoona 'e
kwalaimoki.

6Wasua ma nali ioli gera abulo mamata lo 'ada faasia 'are 'e gi, ma gera ka la
lo 'ada sulia olisusu na kwekwe'ela gi.

7Gera oga 'uri 'ali gera ura malaa wale faalalau ala taki Moses gi li. Wasua ma
iko 'ali gera sai mola ala taki Moses gi, wasua gera ka sae nanata sulida.

8Ma gia saiala taki lia 'e 'oka, ala ioli gi gera ka tau rada sulia.

9Ma gia ka sai lou ala God iko 'ali raunailia taki gi fala farada nala ioli 'oka
gi. 'E raunailia 'ala fala faradanala ioli gera fulia 'are ta'a gi li, failia ioli abu
rono gi, ma ioli iko 'ali gera moulia God gi, ma ioli gera abulo ta'a gi, failia

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ioli gera barasi 'alia God gi failia 'are abu gi. Ma 'e raunailia taki gi fala ioli gera rauioli gi, ma ioli gera raunia mama gera gi ma teite gera gi li,

10ma wale tau wateu gi ma wale gera tau ta'a failia wale gi li, ma geli gera tau ta'a failia geli gi li, ma wale gera belia ioli gi ma geraka foli 'alida malaa nali ioli galo ulafu, ma ioli kotokoto gi, ma ioli gera 'oia alafuunada gi, ma ioli gera taua 'are 'e mamata faasia faalalauna kwalaimoki sulia Faronona 'Oka li.

11God 'e 'ilitoa rasua ma ka 'oka rasua, 'e alua Faronona 'Oka 'e 'i limagu 'ali laka faarono 'alia.

Jesus Christ 'e dao 'ali faamauria ioli ta'a gi

12Lau batafea Jesus Christ Aofia gia, wale 'e kwatea nanatana fagu fala taunala galona lau. Ma lakae batafea lou sulia 'e malata fitoo agu ma ka fili lau fala galona 'ala. 'E fili lau,

13wasua 'ala talasi ba 'i lao, lau malakwaita ala ma laka sae fafuta'a. Ma God ka kwaiamasi agu, sulia iko 'ali lau fakwalaimoki 'ua, ma iko 'ali lau saiala 'are lau tauda gi.

14Ma Aofia gia 'e 'oilakitae lau ka ba'ela rasua, ma ka kwairanai agu 'ali ma laka fakwalaimokia, ma laka kwaima lou ala. 'E saiala tauna 'urifo faga ioli gia io 'ado failia Jesus Christ gi.

15Me alaana 'e 'e kwalaimoki, ma gia ka fakwalaimokia, lia ba 'e sae 'uri 'e, “Jesus Christ 'e la mae 'i laola molagali 'ali faamauria ioli abulonada 'e ta'a gi.” 'I lao lau abulo ta'a ka liufi gera sui.

16Wasua 'ala lau abulo ta'a 'urifo, God 'e kwaiamasi agu, ma iko 'ali kwai lau. 'E tau 'urifo 'ali ka fatailia fafuna Jesus Christ fagu, wale 'e lau ta'a rasua. 'E tau 'urifo 'ali ioli gera ka saiai 'e kwailufa ala ioli gerakae fakwalaimoki ala gi, ka malaa lou lia 'e kwailufa agu. Ma God ka kwatea maurina firi fada.

17Ma laka oga gia batafea ma gia ka fabaelaa God io firi. God lo walelitalona firi, ma ikoso mae, ma iko 'ali gia lesia, ma talifilia mola 'e God. 'Eo 'e 'urifo.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Ma 'i'o, Timoti wela lau, lakae alaa famu sulia alaana ba Aloe 'are Abu 'e sae
'alia ioli etaeta gi gera ka ilia suli 'o ala talasi ba 'i lao. 'O golia saena fo gi, 'ali
ko kwalaa 'oka, ma ko nanata bolosia ioli faalalau kotokoto gi.

19Ma ko ura nasi 'alia fitoona 'o ala Christ, ma ko taua 'are 'o saiai 'e rada gi.
Nali ioli gera faeburi lo 'alia 'are gera saiai 'e rada gi, ma iko 'ali gera
fakwalaimoki lo ala Christ.

20Ma nali ioli ada lia Haemeneas ma Aleksanda. Ma lau tafisidaroa lo fala
Saetan 'ali ka taua ta 'are adaroa. Lau tau 'urifo 'ali daro saiai 'are daro tauda
gi 'e rero, ma daro ka mano faasia saena rero sulia God.

1 Timoti 2

Logonala failia foanala ioli fakwalaimoki gi

1Me 'are 'e 'e 'ilitoa, lau aniulu famiu 'ali 'amu foasia God, ma 'amu ka batafea,
ma 'amu ka sugaa fala kwairanaina ala ioli gi sui.

2Ma 'amu foa fala walelitalona gi, ma ioli gera too ala nanatana gi li, 'ali 'i gia
sui gia ka io 'alia maurina ala aroarona failia babatoona li. 'Urifo gia saiai gia
fa'ilitoa God ma taunala 'are rada gi.

3Foana 'urifo 'e 'oka ma ka fababalafea God 'e faamauri gia.

4Sulia God 'e oga ioli gi sui gera ka saiala 'are kwalaimoki sulia Christ gi, ma
gera ka too ala maurina firi.

5Sulia teke God mola, ma teke wale mola 'e olifailia ioli gi fala God. Lia lo
Jesus Christ.

6Sulia Jesus 'e kwatea lo maurinala 'i talala 'ali lufaa ioli gi sui faasia
kwaikwaina. 'Urifo, ala talasi ba God 'e filia, 'i lia ka fatailia kwaiogalina lia
fala ioli gera ka too ala maurina firi li.

7Lia fo, God ka fili lau 'ali 'i lau wale li lifurono, ma laka faatalo, ma laka
faalalau 'alia fafaronona kwalaimoki sulia Jesus Christ fala ioli mamata faasia
Jiu gi li. Iko 'ali lau koto. Me 'are kwalaimoki 'e lau ilia.

Falalauna fala logo kwaimana li

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8Lau oga wale ala lifi gi li sui gera ka foa. Ma talasi gera ka taea limada fala foana li, gera ka io rada 'alia maurina kwaga, ma ikoso gera ogata'a 'o ma geraka olisusu failia ta ioli.

9Lau oga lou geli gi 'ali gera ka toro malataa. Ma ikoso gera toro 'alia toro la gi kae talaia mae maala wale gi fala bubuninada. Ala talasi gera firia ifuda gi, ikoso gera taua 'alia 'are folinali 'e ba'ela rasua gi fala launina 'alida, ma ikoso gera toro 'alia toro la gi folinali 'e ba'ela rasua ma ka talaia wale gi fala ta'ana.

10Gera ka kwatea maurinada ka aolo mola 'alia taunala 'are 'oka gi lia 'e totolia geli gera fakwalaimokia God gi.

11Geli gi geraka io aroaro, ma geraka mamaea ala talasi gera fafurono fala falalauna gi li.

12Iko 'ali lau ala'alia geli gi 'ali geraka faalalau ma gera ka etaeta fafia wale gi. 'E totolia geraka io aroaro mola.

13Sulia Adam God 'e etae raunailia, sui bui Eve.

14Ma iko lou Adam ba Saetan 'e kotofia, wasua ma Eve 'ala ba 'e fakwalaimokia kotona Saetan gi, ma ka 'oia taki God gi.

15Wasua ma, sulia geli gi gera faafuta wela, God kae faamaurida ala gera fakwalaimoki ala Christ, ma gera ka kwaima, ma gera ka io rada, ma gera ka mamaea.

1 Timoti 3

Ioli kwaitalai ala ioli fakwalaimoki gi li

1Alaana ba 'e sae 'uri 'e 'e kwalaimoki, “Ala ta ioli 'e oga ka kwaitalai ala logonae ioli fakwalaimoki, 'urila ioli la 'e silia galona 'oka rasua la.”

2Ma ioli kwaitalai ala logonae ioli fakwalaimoki li, ioli la abulonala ka rada rasua, ma ka too mola ala teke wateu ma ka io kwalaimoki failia, ma ka lio 'oka sulia 'i lia talala ma ka daufafia maurina lia, ma ka malata rada, ma ka taua 'are 'oka gi. Ka kwaloa ioli gi 'i luma lia, ma ka totolia fala faalalauna 'alia saenala God.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3'I lia ikoso gou ba'ela ala kwai 'e nanata fala falulumuinala gwaula. Lia ikoso oga kwalaana, ma ka io rao 'alia mamaeana failia aroarona fala ioli gi. Ma ikoso 'ali 'idufae olisusu failia ioli gi. Ma ikoso ma'ali bata.

4Ma 'e saiai ka farada wela lia gi, failia wateu lia, ma ka faalalau wela lia gi 'ali gera ka ronosulia, ma gera ka soi ba'ela ala.

5Ala wale iko 'ali saiala liona sulia wela lia gi li failia wateu lia, ka bi lio mola 'utaa sulia ioli fakwalaimoki God gi?

6Wale 'e fakwalaimoki ka tekwa lo, lia lo 'e totolia kwaitalaina. Wale 'e bi ruu mola mae 'i laola logonae ioli fakwalaimoki li, 'e saiala ralanala 'i talala malaa Saetan, ma God kae kwaia lou.

7Ioli 'i maluma ala siosi gi li gera ka soi ba'ela ala, ma ikoso 'ali gera ilia tali 'are ta'a sulia. 'Urifo Saetan ikoso daua 'alia itoito lia.

Wale li kwairanai ala ioli fakwalaimoki gi li

8Wale li kwairanaina 'i laola logonae ioli fakwalaimoki gi li lou, abulonada ka 'oka, ma ioli gi ka soi ba'ela ada. 'I lia ioli sae kwalaimoki. Ma ikoso gou ba'ela ala kwai li lulumuina li, ma ikoso ma'ali bata.

9Ikoso 'ali malata ruarua, wasua ma ka fakwalaimoki nanata ala faronona God 'e fatailia faga.

10Ma ioli fakwalaimoki gi, gera ka mailitonala ga 'i lao, 'ali gera saiai lia 'e rada lo, sui bui ka bi galo.

11Ma wateu lia lou, abulonala ka 'oka, ma ioli gi ka soi ba'ela ala. 'I lia ikoso 'ali iili ioli. Ma ka lio 'oka sulia 'i talala ma ka daufafia maurina lia, ma ka rada ala 'are gi sui.

12Ma wale li kwairanai ala ioli fakwalaimoki gi li, ka too mola ala teke wateu, ma ka io kwalaimoki failia. Ma ka saiai ka farada wateu lia failia wela lia gi.

13Ma ite ioli 'e galo 'oka 'i laola siosi, kae 'oka fada, ma 'e totolia ka sae rabetoo sulia fitoona lia ala Jesus Christ.

Lioe wale Paul fala gerenala geregerena 'e li

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Ala talasi 'e lau geregere ko 'uri 'e famu, lau malata 'ali lau la mae fali lesi'o nainali.

15Ma ala laka ke dole, geregerena 'e kae fatailia famu abulona 'utaa 'e golukae io 'alia 'i laola logona failia wela God gi li. 'I gia logonae ioli God mauri. Ma logonae ioli fakwalaimoki 'e fananata falalauna kwalaimoki God, malaa fulu 'e fananata luma li.

16'E kwalaimoki rasua 'are faronona God 'e fatailia faga gi 'e kwalaimoki sui. Faronona la ba 'e 'uri 'e, “Christ 'e futali ioli lo. Ma Aloe 'are Abu ka fatailia lo radanala. Ma eniselo gi gera ka lesia lo. Gia faarono lo 'alia fala ioli mamata afula gi. Ma ioli 'i laola falua afula gi gera ka fakwalaimokia lo. Ma God ka sakea lo fala 'i nali.”

1 Timoti 4

Ioli falalau kotokoto gi

1Aloe 'are Abu 'e iili madakwa ai, nali ioli gera kae faeburi 'alia fitoona gera gi, ala talasi 'i lao ala Jesus kae dao mae. Gera kae ronosulia aloe 'are kotokoto gi, ma faalalauna ala aloe 'are ta'a gi li.

2Falalauna fo gi fuli mae faasia ioli kotokoto gi lia iko 'ali gera kwaimalatai sulia abulo ta'ana gera gi. Ala ioli mamata gi gera abulo ta'a, gera ka kwaimalatai. Wasua ma wale kotokoto fo gi, iko 'ali gera kwaimalatai sulia malatada 'e ta'a sui lo.

3Wale kotokoto fo gi, gera falalau 'uria araina ma wateuna 'e rero. Gera falalau lou 'alia 'aninala nali fana 'e rero. Wasua ma God 'e raunailia fana fo gi fala ioli fakwalaimoki gi fala 'aninali, 'i burila gera kwatea foana li batafena fala God. Ma God 'e raunailia fana fo gi fala ioli gera sai lo ala falalauna kwalaimoki li.

4Sulia fana gi sui God 'e raunailida, iko ta ai 'ali ta'a, gera 'oka sui mola 'ada. Ikoso 'ali gia 'e'ela lo 'alia ta fana ala gia foa 'alia batafena fala 'aninai.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Fana 'e 'oka fala 'aninai, sulia God 'e ilia 'e 'oka, ma foanaga fala fana 'e kwatea ma ka 'oka.

Ioli li galona 'oka Jesus Christ

6Timoti ala ko kwatea falalauna 'e gi fala ioli fakwalaimoki gi, ma ala ko mauri 'alia Faronona 'Oka, ma ko io li rono sulia falalauna kwalaimoki, 'urila 'i'o wale li galona 'oka Jesus Christ.

7Ikoso fafurono sulia 'u'ulu 'aurafu gi. 'O galo nanata 'amua fala taunala kwaiogalina God.

8-9'O saiai ioli gi gera sae 'uri 'e, "'E 'oka fala ioli 'ali fananata rabela, sulia kae ranaa maurinala fala talasi 'e." Wasua ma 'e 'oka ka tasa ala ioli kae galo nanata fala taunala kwaiogalina God, sulia lia lo kae ranaa maurina fala talasi 'e, failia talasi kae lao lou mae. Me saena fo 'e kwalaimoki, ma gia ka fakwalaimokia.

10Gia galo nanata lo 'urifo, sulia gia fitoo ala God 'e mauri. Sulia 'i lia 'e saiai kae faamauria ioli gi sui, ka tasa fala ite gera fakwalaimoki ala.

11'O falalau ioli gi 'alia 'are 'e gi, ma ko kwate kwaikaena 'alida fala ioli gi 'ali gera ronosulida.

12Ma ikoso ala'alia ioli gi gera ka ilia iko 'ali 'o totolia kwaitalai na sulia 'i'o 'o ulufa'alu. 'O io 'alia iona 'oka fala ioli gera fakwalaimoki gi 'ali gera lio suli'o, 'alia saenamu, ma abulonamu, failia kwaimanamu, failia fitoona 'o, ma io madakwanamu. Ala gera lesia io namu 'e 'oka, gera kae tau lou sulia.

13Ala talasi koe maasia daonagu ko, 'o idumia Geregerena Abu gi fala ioli gi, ma ko faatalo 'alia Faronona 'Oka, ma ko faalalaua ioli gi.

14Ma ikoso 'ailuga 'alia kwatena ba Aloe 'are Abu 'e kwatea famu, ala talasi ba profet gi gera sae 'alia ma wale etaeta gi gera ka alua limada fafi 'o.

15'O taua 'are fo gi sulia atoa gi 'ali ioli gi sui gera ka lesia 'okanala galona 'o 'e ba'ela lo.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16'O lio 'oka sulia abulona 'o 'i talamu, ma 'are 'o falalau 'alida gi. Ma ko tau 'amua failia galona fo gi, sulia ala ko tau 'urifo, God kae faamauri 'o failia ioli gera ronoa saenamu gi.

1 Timoti 5

Galona fala rananala ioli fakwalaimoki gi li

1Ikoso balufia ta ioli waro, 'e totolia ko gwafea mola malaa mama 'o. Ma talasi koe taua ta 'are fala ulufa'alu gi li, 'e malaa 'o taua fala walefae 'o.

2Talasi 'o taua ta 'are fala wateu gi li, 'e malaa 'o taua fala teite 'o gi. Ma talasi 'o taua ta 'are fala geli ulao gi li, 'e malaa 'o taua fala gelifae 'o gi 'i laola malata kwaga sui.

3Totolia ioli fakwalaimoki gi gera ka lio sulia 'oru gera io talifilida gi.

4Wasua ma ala ta 'oru 'e too ala wela gi 'o ma koko gi, gera ka galo fala God 'alia liona lo sulia. Ma gera ka lio lo sulia teite gera, sulia teite gera 'e etae lio sulida. Me 'are fo, God 'e babalafe rasua 'alia.

5'Amu ranaa 'oru 'e io talifilia ma iko ta ioli fala liona sulia li. 'I lia 'e fitoo ala God, ma ka galo 'ala ala foana ma suganaa fala kwairanaina sulia boni ma dani.

6Wasua ma 'oru kae tau fala kwaiogalina ala rabe li, ikoso 'ali 'amu ranaa. Wasua 'ala ka mauri 'ua, maurina lia failia Christ 'e mae ka sui lo.

7'O kwatea falalauna 'e gi fala ioli fakwalaimoki gi, 'ali ta ioli ikoso daria ta rerona ada.

8Ma ala ta ioli iko 'ali lio sulia walefae lia gi, failia lumae ioli lia, 'urila ioli la 'e tafisia lo falalauna Christ, ma ka ta'a ka liufia ioli iko 'ali gera fakwalaimoki gi.

9Ma 'oru iko 'ali gera dao 'ua ala olo akwalae fe nali gi li, ikoso idumida failia 'oru gi. 'O tooa mola 'oru 'e waro, ma ka ioio kwalaimoki fala arai lia 'i lao li.

10Ma gera ka saiai lia 'e taua galona 'oka 'uri 'e gi: 'E lio 'oka sulia wela lia gi, ma ka kwaloa ioli dao gi 'i luma lia, ma ka mamaea, ma ka ranaa ioli

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

fakwalaimoki gi failia ioli gera too ala 'atona gi li, ma ka kwate tara'osi lo 'alia 'i lia talala fala taunala galona 'oka gi.

11Ma 'oru iko 'ali gera waro mola gi, ikoso 'ali 'o idu 'adoda failia 'oru gi. Ma suli ala kwaiogalina ala rabe 'e kwatea ma gera ka abulo mamata faasia galona fala Jesus, gera oga gerakae wateu lou.

12Ma ala 'e 'urifo, gera taua rerona sulia gera 'oia lo alafuuna gera etae taua lo fala Jesus Christ.

13Ala iko 'ali gera wateu lou, gera saiala fasuinala talasi gera gi ala liu kwailiuna ala luma gi li. Me 'are 'e ta'a ka tasa lia gera io li alaa mola 'ada suli nali ioli, ma gera ka sae sulia 'are iko 'ali totolia fala alaana sulida gi.

14Lia fo lau fia 'e 'oka fala 'oru bi ba'ela gi gera ka wateu lou, ma gera ka aalu wela, ma gera ka lio sulida failia luma gera gi, 'ali malimae gia gi ikoso gera too ala ta 'are fala sae ta'ana 'alia suli gia.

15Sulia nali 'oru gera abulo mamata lo, ma gera ka la lo 'ada sulia Saetan.

16Ala ta geli fakwalaimoki ala Jesus Christ, ma ta 'oru ka io 'i laola iona lia, 'i lia ka lio sulia, sulia iko 'ali 'oka fala fa'aberosinala ioli fakwalaimoki gi lou 'alia. 'Urifo ioli fakwalaimoki gi gera saiai geraka lio lo 'ada sulia 'oru gera io talifilida gi.

Falalauna fala ioli etaeta gi li

17Ma ioli etaeta gera galo 'oka fala logonae ioli fakwalaimoki li, 'e totolia 'amu ka soi ba'ela ada ma 'amu ka foli 'oka ada. Tasa rasua fala ite 'e galo nanata 'alia fatalona 'alia Faronona 'Oka failia falalauna.

18Sulia Geregerena Abu ba 'e sae 'uri 'e, “Ikoso firi fafia fokala buluka li galona, ala talasi kae uria fufuae 'are gi li.” Ma na alaana 'e sae lou 'uri 'e, “Ioli li galona 'e saiala sakenala folifolina lia.”

19Ma ikoso fafurono fala alaana ta ioli mola 'ala lia kae suafafia ta ioli etaeta 'alia, ala iko ta rua ioli 'o ma ta olu ioli daulu la mae, daulu ka falalamaa me 'are fo.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Ko balufia ioli taunada 'e ta'a gi. Ko tau 'urifo 'i maala ioli gi sui, 'ali ioli gera io 'i lifila gi gera ka ronoa, ma gera ka mau.

[21]Lau kwate kwaikaena famu 'i maala God, ma Jesus Christ, failia eniselo abu gi, 'ali ko ronosulia falalauna 'e gi, ma ikoso sipaa, ma ikoso filifili ala ta ioli sulia me 'are 'o lesia 'i maluma.

[22]Ma ikoso tau nainali ala alu limanaa fafia ta ioli fala galona fala Aofia li. Ma ikoso 'ado failia ta ioli ala talasi gera fulia ta 'are rero. 'O io kwaga faasia ta'ana gi!

[23]'O goufia ta keme waen failia kwai 'ali ka ranaa lofomu ka 'oka, sulia 'i'o wale koe matamatai talau.

[24]Abulo ta'ana nali ioli gi 'e talawarau rasua fala leesinali, ma ioli gi sui ka saiai God kae loko kwaikwaina fada. Wasua ma abulo ta'ana nali ioli gi, 'e iko 'ali gera lesia ala talasi 'e.

[25]Ka 'urifo lou, nali ioli taunala 'are 'oka gera gi 'e io tafanae rasua fala leesinali. Ma galona 'oka nali ioli gi iko 'ali fatae talasi 'e, wasua ma ala ta talasi gerakae lesida.

1 Timoti 6

[1]Ioli fakwalaimoki gera galo ulafu gi, gera ka malata ba'ela ala ioli ba'ela gera gi, 'ali ta ioli ikoso sae fafuta'a ratala God failia falalauna gia.

[2]Ma ioli galo ulafu la ioli ba'ela gera gi gera fakwalaimoki ala Jesus Christ, ikoso gera malata 'uri 'e, “Ioli ba'ela lau 'e fakwalaimoki lou. 'Urifo ikoso 'ali lau soi ba'ela mola ala 'o ma laka galo nanata fala.” Malata na 'urifo 'e iko 'ali 'oka! Gera ka galo 'oka ka bi tasa bui fada, sulia gera too mola ala teke fitoona ma geraka kwaima ala God.

Falalauna kotokoto ma too 'arena kwalaimoki

Lia fo, 'o faalalau ma ko sae sulia 'are 'e gi.

[3]Nali ioli iko 'ali gera falalau 'alia 'are 'e gi. Ma iko 'ali gera alafafia alaana kwalaimoki Aofia gia Jesus Christ gi, ma falalauna gia sulia iona rada li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Ioli fo gi gera ralada, ma iko 'ali gera sai mola ala ta 'are. Ma kwaiogalina gera ka ta'a fala alafaitalilina sulia fadanala mae saena gi li. Ma malatana 'urifo gi, lia 'e kwatea ma gera ka kwaifi, ma geraka olisusu kwailiu, ma geraka sae marabe, ma geraka malata ta'a sulia ioli gi.

5Ma gera ka olisusu sulia atoa gi. Ma malatada iko 'ali galo. Ma iko 'ali gera sai lo ala 'are kwalaimoki gi. Gera fia 'uria ala gera donaa God, gerakae too bata.

6Ma donaburinala God kae fatoo'area ioli gi, sulia kwaiogalina lia gi 'e ali'afu ala me 'are 'e too lo ali gi.

7Tali ta gia sakea mae 'i laola molagali 'e? Iko mola ta 'are! Ma tali ta gia kae sakea faasia molagali 'e? Iko mola!

8Lia fo, ala gia too lo ala fana ma toro, 'urila 'are totoli gia gi lo la.

9Nali ioli gera oga rasua ala too 'arena. Ma ka talawarau fada fala taunala 'are rero gi fala toona ala bata li. 'Urifo, gera ka daria gera toli 'i laola itoito malaa 'are too 'a'ae gi. Gera oga taunala 'are afula rero ma ka kwekwe'ela gi lia 'e ta'a fada. Ma gera ka dao lo tonala famalifiina ba'ela rasua gi.

10Talasi ioli liola 'e io ala bata li, gera kae taua kwaluke 'are ta'a gi fala sakenala bata. Nali ioli gera tau fala bata, ma gera ka la tatau lo faasia fitoona ala God, ma kwaimalataina afula gi ka fafuta'a lo maurinada.

Falalauna Paul fala Timoti

11Timoti 'i'o wale God, ko io faasia 'are fo gi. Ma ko tau nanata fala radana, ma iona abu, ma fitoona, ma kwaimanaa, ma nanatana 'i laola talasi ala 'atona gi li, failia iona mamaea.

12'O galo 'oka fala fitoona. Ala talasi ba 'o sae nanata sulia fitoona 'o fala ioli afula gi li, 'o sakea maurina firi la God 'e fili 'o fai.

13Lau kwate kwaikaena famu 'i maala God 'e kwatea maurina fala 'are gi sui, ma 'i maala Jesus Christ wale ba 'e sae nanata fala Pontias Paelat,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14'ali ko ronosulia 'are 'e gi, ma ko tau sulida 'ali ko madakwa ala 'are gi, ma ikoso rero, la la ka dao ala fe atoa Aofia gia Jesus Christ kae oli mae ai.

15'I lia kae fatae ala talasi rada God 'e filia. God ioli gi gera 'auraea, ma 'i lia talala ka 'ilitoa ka tasa fafia 'are gi sui, ma walelitalona 'e 'ilitoa fafia walelitalona gi li, ma ka Aofia fafia aofia gi sui.

16Ma talifilia mola 'e mauri firi ma ka 'ato 'ali mae. 'E io 'i laola madakwana la iko ta ioli 'ali totolia lo fala daona garania. Ma iko ta ioli 'ali leesi lia 'ua, ma iko ta ioli 'ali totolia lo fala lesinala lou. Alua ioli gi gera ka faa aofia. Alua ka 'ilitoa 'alia nanatana 'e io firi! 'Eo kae 'urifo.

17'O ilia fala ioli 'e gera too ala too 'arena 'i laola molagali 'e li, ikoso gera malata ralada. Geraka alua fitoona gera gi ala God, ma iko lou ala too 'arena gera gi lia kae sui nainali mola. Sulia God 'e kwatea 'are gi sui faga fala babalafena sulia.

18'O ilia fada gera ka tau 'oka 'ali gera ka too'are ala galona 'oka gi, ma gera ka marabe fala kwate 'arena fala rananala ioli gi.

19Ala gera ka tau 'urifo, gera golia too 'arena kae rana gera ala talasi la 'ua mae. Ma gera ka too ala maurina 'e kwalaimoki.

20Timoti 'o lio 'oka sulia ta God 'e kwatea ko lio sulia. Ma ikoso rono sulia alaana ta'a gi ma olisusu na kwekwe'ela gi lia nali ioli gera alaa rero 'alida ma gera ka soia 'alia “sai 'arena.”

21Sulia nali ioli gera fitoo ala saena kwekwe'ela fo, ma gera ka la rero faasia fitoona ala Jesus Christ. Lau foa 'ali 'oilakina God kae io fae 'amiu sui.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2 Timoti

2 Timoti 1

1'I lau Paul, wale li lifurono Jesus Christ, 'i osiala God 'e babalafe ka fili lau
'ali 'i lau na waleli lifurono. God 'e kwate lau 'ali lau faarono 'alia maurina firi
'e 'e etae alafuu 'alia faga, ioli 'e gia fakwalaimoki ala Jesus Christ gi.

2Lau geregere ko famu Timoti lia 'o malaa te wela liogu 'e io rasua amu. Lau
foa 'ali God Mama ma Jesus Christ Aofia gia, daro kae kwatea 'oilakina, failia
kwaiamasina, failia aroarona famu.

Batafena failia raefalena

3Lau batafea God 'e lau galo 'ala 'alia lioe wale madakwa li, malaa koko lau gi
ba gera galo 'ala. Ma laka batafe lia sulia atoa ma boni, ala talasi lau foa ai,
ma laka sugaa God fala kwairanaina amiu.

4Lau oga rasua 'ali lau leesi 'o lou, suli lau malata tonala anina ba 'o, ala talasi
ba gora keta lo ai. Ma lakae babalafe rasua ala talasi gora kae oli lou mae.

5Lau malata tonala fitoona 'oka 'o io 'alia, malaa lou fitoona ba koko 'o Lois
failia teite 'o Iunis daro io 'alia. Ma laka saiai lia la 'o io lou 'alia.

6Lia 'e, laka faalalau oli lou amu 'ali ko fananata kwatena ba God 'e kwatea lo
famu, ala talasi ba lau alua limagu fafi 'o ai.

7Sulia God iko 'ali kwatea Aloe 'are Abu faga 'ali gia mau. Ma 'e kwatea Aloe
'are Abu fala fananata naga, ma 'ali gia ka kwaima aaga 'i matanaga, ma 'ali
gia ka dau fafia maurina gia gi.

8Lia fo, ikoso mau 'alia falalamanala Aofia gia, ma ikoso mau lou fafi 'i lau,
wale 'e lau io 'i laola raraa 'i fofola galona lau fala Jesus Christ li. 'O galo fae
lau fala fatalona 'alia Faronona 'Oka li, wasua gera ka taua koe faamalifii,
sulia God kae kwatea nanatana famu fala taunai.

9God 'e faamauri gia ma ka fili gia 'ali 'i gia ioli lia gi lo, iko lou 'i osiala galona
gia gi. 'E faamauri gia ma ka fili gia lo, sulia malatala 'i talala, failia

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kwaimanaa lia 'i talala faga. 'I lao 'ua lo mae talasi 'e iko 'ali raunailia 'ua ta 'are, ka naia lo 'ali kae kwatea Jesus 'ali fatailia 'okana lia faga.

10Ma ala talasi 'e, God 'e fatailia lo malatana failia kwaimanaa fo faga 'alia daonala mae Wale Faamauri gia Jesus Christ. Jesus 'e fasuia lo nanatanala maena. Ma ka fatailia maurina firi 'alia Faronona 'Oka.

11Ma God ka fili lau 'ali 'i lau na wale li lifurono, ma wale falalau fala fatalona 'alia Faronona 'Oka li.

12Lia fo, laka famalifii 'i laola raraa fala 'are fo gi. Wasua ma iko 'ali lau mau 'alia iona 'i laola raraa 'i osiala fatalona lau sulia Jesus, dunala fitoona lau 'e io ala. Ma lau sai kwalaimoki ai Jesus 'e totolia lio folo 'okana bolosia falalauna kwalaimoki 'e aluda 'i limagu gi, la la ka dao ala fe atoa kae oli lou mae ai.

13Lau oga ko falalaua lo ioli gi 'alia falalauna kwalaimoki 'e lau kwatea famu. Ma ko fakwalaimoki lou ala God, ma ko kwaima ala ioli gi. Ko taua lo 'are fo gi, sulia God 'e 'ado gia lo failia Jesus Christ.

14Ma 'alia nanatanala Aloe 'are Abu 'e io aaga, 'o lio sulia falalauna kwalaimoki 'e God 'e alua 'i limamu.

15'O sai mola 'amua ala lia ioli afula gi 'i laola gulae falua 'i Asia, gera bulusi mamata lo faasi lau. Figelus failia Hermogenes lo rua wale fo gi.

16Aofia ka malataia Onesiforus failia lumae ioli lia, sulia 'e fababalafe lau ala talasi afula, ma iko 'ali mau fafi lau 'i laola raraa.

17Sulia talasi 'e dao 'i Rom ai, ka lio 'afi lau ma ka dao toonagu.

18Ma 'o sai 'oka lou ala kwairanaina afula ba 'e tauda fagu 'i laola falua 'i Efesus gi li. Lau foa 'ali Aofia 'ali kwaiamasi aala ala fe atoa kae oli lou mae.

2 Timoti 2

'Atona Timoti 'e laofida gi

1'O malaa wela lau, alua God ka fananata 'o. 'E totolia ka tau 'urifo, sulia kwaimanaa lia famu wale 'o fakwalaimoki ala Jesus Christ.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2Ma 'are 'o ronoa lau faalalau 'alia fala ioli afula gi li, 'o kwatea fala ioli 'o fitoo nada gera totolia falalaunala lou tali ioli.

3Ma ko 'ado ala famalifiina sulia galona 'o fala Jesus Christ, malaa na wale li kwalaana 'oka lia.

4Ta wale li kwalaana 'e oga kae fababalafea wale 'ilitoa lia, 'i lia ikoso fa'aberosi lia 'i talala 'alia galona mamata gi.

5Ioli lalao 'ato 'ali sakea kwaiara ala lalaona li, ala ikoso 'ali 'e tau sulia taki ala lalaona gi li.

6Ma ioli 'e galo nanata 'i laola raku li, 'e totolia ka etae 'ania 'are 'i laola raku lia gi li.

7'O malata sulia 'are ba lau ilia, sulia Aofia kae kwairanai amu 'ali 'o saiala 'are fo gi sui.

8'O malata tonala Jesus Christ, wale ala kwalofa David li, lia ba God 'e taea faasia maena, malaa ba lau fatalo 'alia 'i laola Faronona 'Oka li.

9Ma talasi 'e, lau famalifii ma laka io 'i laola raraa, malaa na ioli 'e taua ta 'are 'e rero, 'i dunala lau faatalo 'alia Faronona 'Oka. Wasua ma saenala God, 'ato 'ali gera firi fafia 'i laola rara.

10Lia fo, laka marabe 'ali lau famalifii 'alia 'are gi sui fala 'okanala ioli 'e God 'e filida gi, 'ali gera kae sakea lou maurina firi 'i osiala Jesus Christ, failia iona ala 'ilitoana 'i nali.

11Alaana 'e kwalaimoki ba 'e 'uri 'e, “Ala gia mae ka sui lo failia Jesus Christ, gia kae mauri lou failia.

12Ala gia ka nanata 'i laola malakwaitana, gia kae 'ilitoa lou failia. Wasua ma ala gia ka tofea 'uri iko 'ali gia saiala, 'i lia kae tofe lou 'ali gia.

13Ala gia abu falalama saenaga, ma ikoso 'ali gia taua kwaiogalina lia gi, 'e 'ato 'ali lia ka faeburi 'alia ta 'e ilia kae taua faga, sulia 'i lia ikoso fakotoa saenala.”

Ioli galona God 'e alafafia

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14'O falalau oli ala ioli 'i lifila gi 'alia 'are fo, ma ko kwate kwaikaena fada 'i maala God, 'ali ikoso gera olisusu fafia alaana gi. Sulia tauna 'urifo iko 'ali kwatea mola ta 'are 'oka, ma kae fafuta'a mola ioli gera fafurono gi.

15'O galo nanata 'ali God ka babalafe fafia galona 'o gi, malaa na wale galo ba iko 'ali mau 'alia galona lia gi, ma ioli falalau rada 'alia saenala God 'e kwalaimoki sui.

16Ko io faasia alaana kwekwe'ela gi, sulia alaana 'urifo gi kae talaia ioli gi faasia God.

17Alaana 'urifo malaa na mae malaa ba 'e 'agofia lo rabela ioli. Ma rua wale daro sae 'urifo gi lo Haemeneas failia Filetus.

18Daro falalau 'uria tataenaga faasia maena 'e fuli ka sui lo. 'Urifo daro la sui lo faasia falalauna kwalaimoki, ma daro ka fafuta'a lo fitoona nali ioli gi.

19Wasua ma ioli God gi gera ura nasi, ka malaa na fau ba'ela sulia 'e iko 'ali 'idu, ma gera geregere 'uri 'e 'i fofola fau fo, “Aofia 'e sai mola 'ala ala ioli lia gi,” ma, “Ite ka ilia 'e donaa Aofia, 'i lia kae bulusi faasia abulo ta'ana.”

20'I laola luma ba'ela, 'are li fana afula gi 'i laola. Nali 'are gera galofia 'alia goulu failia silva, ma nali 'are gera ka galofia 'alia 'ai failia wado gera bulia. Nali 'are ala 'are fo gi gera io fala fana na ala fe atoa ba'ela gi li, ma nali 'are ka io fala tenetene talasi mola 'ala.

21Ma ala ta ioli ka fafa'alu lia 'i talala faasia 'are ta'a gi, 'e malaa 'are li fana na ala fe atoa 'ilitoa gi li. Sulia 'e fa abu lia 'i talala, ma ka rerei 'alia fala taunala ta galona 'oka fala ioli ba'ela lia.

22Ko io faasia kwaiogalina ta'a ulufa'alu gi li. Ko tau nanata fala iona rada, ma fakwalaimokinala Jesus, ma kwaimanaa ala ioli gi li, ma iona aroaro failia ioli gi li. Ko io kwaima, ma ko foa failia nalife ioli lioda 'e madakwa.

23Ma ko io faasia olisusuna kwekwe'ela gi, sulia 'o saiai 'are fo gi 'e fulia kwalaana gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

24Sulia ioli galona Aofia iko 'ali io 'alia alafaitalilina. 'I lia ka tau 'oka mola fala ioli gi sui, ma ka faalalau 'oka failia fafuna.

25Ma ko mamaea fala ioli 'e gera tatae bolosi 'o gi, ala talasi 'o fatailia rerona gera gi li. Mala God kae bulusia lioda 'ali gera saiala kwalaimokina.

26Ma malata gera kae oli, ma gera kae tafi faasia itoito Saetan 'e dau dau fafida 'alia, ma ka suunae gera fala taunala 'are 'e ogada gi li.

2 Timoti 3

Fe atoa 'i laoala Jesus kae oli mae

1'O malata tonala me 'are 'e: Talasi 'ato gi kae dao mae 'i lao ala Jesus kae dao mae.

2Ma ioli kae malata mola fada 'i talada, ma gerakae ma'ali bata, ma gera kae faba'ela gera 'i talada, ma gera kae soi fafia ioli gi. Ma ikoso gera ronosulia saenala mama failia teite gera gi, ma ikoso gera batafea ioli 'e tau 'oka fada gi, ma gera kae sae maala 'are God gi.

3Ma gera kae abulo ta'a, ma ikoso gera amasia ioli mamata gi, ma gera kae koto fafia ioli gi, ma gera kae oga kwalaana, ma gera kae maakonakona, ma gera kae 'e'ela 'alia 'are 'oka gi.

4Ma gera kae 'ole talasi fala maenala ioli gi, ma ikoso gera malata sulia tau 'arena gera gi, ma gera kae malata ralada rasua, ma gera kae babalafe 'ada failia kwaiogalina ala rabe li ma God ka iko.

5Gera kae ilia gera fakwalaimoki ala God, wasua ma iko 'ali gera ala'alia nanatana God 'ali olisia maurinada. 'O io tatau faasia ioli 'urifo gi.

6Ma nali ioli 'urifo gera ruu 'i laola luma ioli gi li, ma gera ka falalau, ma gera ka too ala nanatana fala bulusinala geli gi faasia kwalaimokina. Ma geli fo gi, rerona gera gi ka fawatoutou gera, failia kwaluke kwaiogalina ta'a 'e 'ilitoa fafida gi,

7ma gera ka oga 'ali gera 'idufae fafurono mola 'ada fala sai 'are na, wasua ma 'e 'ato 'ali gera saiala kwalaimokina.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8Ioli falalau ta'a fo gi, gera kwalaa failia falalauna kwalaimoki. Malatada 'e iko 'ali galo rada, ma falalauna gera 'e iko 'ali kwalaimoki. Gera malaa Janes failia Jambres ba daro kwalaa failia Moses.

9Wasua ma 'e 'ato fala ioli 'urifo gi gera ka fareroa ioli afula gi, sulia ioli gi sui gera lesia lo kwekwe'elanada, malaa lia ba 'e fuli ala Janes failia Jambres.

Faalalauna fafu'isi Paul fala Timoti gi

10Wasua ma ko donaa falalauna lau, failia abulonagu, ma 'are 'e lau oga taunali 'alia maurinagu gi. Ma ko lesia lo fitoona lau, ma fafuna lau, failia kwaimanaa lau, ma nanatana lau,

11ma ko lesia lo famalifiina lau gi. 'O sai sui lo ala 'are 'ato gera taua agu 'i laola falua 'i Antiok ma 'i Ikonium ma 'i Listra gi. Wasua ma Aofia 'e rana lau, 'ali ikoso lau mae.

12Kwalaimoki rasua, nalife gera oga gera kae io rada 'i laola io 'adona gera failia Jesus Christ, gera kae malakwaita ada.

13Ioli ta'a gi failia ioli faalalau kotokoto gi gerakae ta'a ka tasa, ma gerakae talai rero ala nali ioli, ma 'i gera 'i talada lou.

14Wasua ma 'i'o, ko nanata ala dona nala 'are kwalaimoki gi lia 'o fakwalaimoki nanata lo ali. 'O sai mola 'amua ala 'are 'e gi gera kwalaimoki, sulia 'o fitoo nameulu ioli meulu faalalau 'o gi.

15Ma ko malata tonala fuli ala talasi ba 'o wawade mae ai, 'o saiala Geregerena Abu gi 'e totolia kae fatailia famu lia God 'e saiai kae faamauri 'o talasi 'o fakwalaimoki ala Jesus.

16God lo 'e kwatea Geregerena Abu gi sui. Ma Geregerena Abu gi ka 'oka fala falalauna, failia faradanala 'are 'e rero gi, ma ka fatailia iona rada,

17'ali ioli 'e galo fala God, kae totolia taunala galona 'oka gi sui.

2 Timoti 4

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1Lau suga 'o 'i maala God ma Jesus Christ, wale kae lokokwaikwaina fala ioli mauri gi failia ioli mae gi li, ma ka oli mae 'ali kae 'ilitoa malaa na walelitalona. Ma lau suga 'o,

2'ali ko faatalo 'alia Faronona 'Oka. Ma ko rerei fala fatalona ala talasi gi sui. Talasi koe falalau 'alia fafuna li, koe bulusia liola ioli gi, ma koe balufia ioli abulo ta'a gi, ma koe raefaleda.

3'O taua 'are fo gi sulia talasi kae dao ioli gi ikoso gera oga fafuronona fala falalauna kwalaimoki li. Wasua ma gera kae oga 'ada laa na sulia kwaiogalina gera 'i talada gi, ma gera kae lio 'afia ioli faalalau afula gi 'ali geraka ilia 'are gera oga rononali gi.

4Ma gera kae bulusi mamata 'ada faasia fafuronosinala 'are kwalaimoki gi, ma gera kae fafuronosia 'ada 'ailimae kotokoto gi.

5Wasua ma 'i'o, 'o madafi 'o 'i talamu ala talasi gi sui, ma ko nanata ala galona 'o, wasua ala talasi ala 'atona gi li. Ma ko taua galona 'o ala fatalona 'alia Faronona 'Oka li, ma ko taua galona gi sui lia God 'e kwateda famu.

6Ma 'i lau, 'e dao lo ala talasi 'ali gera rauni lau malaa na foasina.

7Lau faasuia lo galona God 'e kwateda fagu gi, malaa ioli 'e lalao ma ka faasuia lo lalaona li, ma lau dau nasi ala fitoona.

8Ma kwaiarana lau 'e maasi lau lo, sulia io radana lau. Ma Aofia, wale 'e loko kwaikwaina 'alia radana li, kae kwatea lo kwaiarana fo fagu, ala fe atoa kae oli mae ai. Ma iko lou 'i lau talifili lau mola, wasua ma ioli gera kwaima ala Jesus Christ ma gera ka kwaimamali masia fataenala lou.

Faronona Paul

9'O tau nanata 'ali ko dao nainali 'i soegu.

10Sulia Demas 'e tafisi lau, ma ka la lo fala 'i Tesalonika. 'E la sulia 'e kwaima ala dona nala molagali 'e. Ma Kresens ka la lo 'ala fala gulae tolo 'i Galesia, ma Titus ka la lo fala gulae tolo 'i Dalmatia.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11Talifilia Luke mola 'e io fae lau. 'O sakea mae Mark fae 'o, sulia 'e totolia rananagu ala galona 'e.

12Lau kwatea lo Tikikus fala 'i Efesus.

13Ma talasi koe la mae ai, 'o sakea mae to'omi tekwa lau lia ba lau tafisia mae 'i so'ela Karfus 'i Troas. Ma ko sakea lou mae buka ba lau gi, ma 'e tasa lo buka 'oka ba lau gi lia gera galofia 'alia sunasunala sipsip li.

14Aleksanda, wale 'e galo 'alia aeana li, 'e kwatea famalifiina ba'ela rasua gi fagu. Ma Aofia kae duua 'are fo 'e tauda gi.

15'O liolio 'oka lou suli 'o, sulia 'e kwalaa bolosia faronona gia.

16Ma ala etala talasi gera loko kwaikwaina fagu ai, iko ta ioli 'ali rana lau mola. Ioli gi sui gera faeburi 'ali lau. Lau foa 'ali God ikoso kwatea kwaikwaina fada fafi me 'are fo.

17Wasua ma Aofia lo 'e io fae lau ma ka fananata lau 'ali lau totolia fatalona 'alia Faronona 'Oka sui fala ioli afula iko lou Jiu gi li, ma geraka ronoa. Ma Aofia 'e faamauri lau faasia ioli gi fala rauninagu.

18Ma Aofia kae faamauri lau faasia 'are ta'a gi sui, ma kae sake lau fala 'i laola 'ilitoana lia 'i nali. 'Ilitoana ba'ela 'e io firi! 'Eo kae 'urifo.

Sae ailafena fafu'isi gi

19Lakae kwatea sae ailafena lau gi fala Prisila ma arai lia Akuila, failia lumae ioli Onesiforus.

20Erastus 'e io 'i Korint, ma laka tafisia mae Trofimus 'i Miletus, sulia 'e matai.

21'O suusuu nanata 'ali ko dao 'i lifi'e 'i lao ala talasi ala gwarii li. Iubulus, Pudens, Linus, ma Klodia, failia ioli fakwalaimoki gi ala Jesus Christ gera io lou 'i lifi'e gi, gera kwatea lou ko sae ailafena gera gi famu.

22Lau foa 'ali Aofia kae io fae 'o, failia 'oilakina God kae io fae 'amiu sui.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Titus

Titus 1

1Famu Titus, 'i lau Paul wale li galona God ma wale li lifurono Jesus Christ. God 'e soi lau mae 'ali lau fananata fitoona ioli God 'e filida lo gi, ma 'ali laka falalau gera 'alia 'are kwalaimoki kae ranaa ioli gi 'ali geraka io sulia maurina God 'e oga.

2Ma faalalauna kwalaimoki fo, sulia fitoona gia lia gia kae too ala maurina firi, God 'e etae alafuu 'alia 'ua lo mae 'i lao talasi 'e iko 'ali raunailia 'ua molagali li. Ma God iko 'ali saiala kotona.

3Ala talasi 'e naia lo fai, God ka fatae madakwa lo ala faronona 'oka 'e 'alia galona 'e lau liu lo 'alia fala fatalona 'alia. Ma God 'e 'e faamauri gia, 'e keri lau fala taunala galona 'e.

4Lau geregere ko famu Titus, suli 'o malaa lo wela lau, sulia lau faalalau 'o 'alia fitoona 'e gora 'ado lo ai. Lau foa 'ali God Mama ma Christ Jesus lia 'e faamauri gia ka kwai'ofe amu ma ka kwatea aroarona famu.

Ioli etaeta fala ioli fakwalaimoki gi li

5Lau tafisi 'o mae 'i laola kokomu 'i Krit, 'ali ko taua me galona ba iko 'ali gora fasuia mae, ma ko filia ioli kwaitalai gi fala talainala ioli fakwalaimoki gi 'i laola falua gi sui. Ma ko malata tonala me 'are ba 'uri 'e lau ilia famu:

6Ioli kwaitalai ka io rada sui, ma ka too mola ala teke wateu, ma ka io kwalaimoki failia. Ma wela lia gi geraka fakwalaimoki ala Jesus Christ, ma ikoso gera tafalia maurinada fala ta'ana, ikoso gera aburono ala saenala mama gera failia teite gera.

7Ioli kwaitalai ka io rada sui, sulia 'e lio sulia logonae ioli God gi. Ikoso 'ali soilafea 'i lia talala, ma ikoso 'ali ogaogata'a nainali, ma ikoso 'ali gou babali ala kwai li lulumuina, ma ikoso 'ali balubalua, ma ikoso 'ali ma'ali bata.

8Ioli kwaitalai ka kwaloa ioli gi 'i laola luma lia, ma ka oga rasua taunala 'are 'oka gi, ma abulonala ka madakwa. Ma ka taua 'are 'e rada gi, ma ka io sulia

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

falafala God 'e oga, ma ka totolia ka talae dau sulia malutala maurina lia 'i talala.

9Ka fakwalaimoki nasinasia ala Faronona 'Oka sulia Jesus 'ami faalalau 'alia. Faronona 'Oka 'e kwalaimoki ma ikoso olisi. Ioli 'urifo gi lo gera totolia raefalenala ioli gi 'alia falalauna kwalaimoki, ma ka totolia lou fatailianala rerona ioli gera ura bolosia falalauna kwalaimoki li.

Ioli falalau kotokoto 'i Krit gi

10Lau sae 'uri 'e sulia ioli afula gi iko 'ali gera ronosulia falalauna kwalaimoki. Gera sae sulia 'are gwaugwau gi, ma gera ka kotofia ioli gi. Ma 'e kwalaimoki ka tasa lo sulia nali ioli kwalaimoki Jiu lia gera fakwalaimoki lo, ma gera ka dau nasi lou ala nali taki Jiu gi.

11'O faloboa ioli 'urifo gi. Talasi gera falalau 'alia falalauna rero gera gi li, gera bulusia iona gi, ma kwatea gera ka abulo faasia falalauna sulia Jesus. Gera tau 'urifo fala sakenala mola bata faasida.

12Ma te wale ada 'i Krit lia gera soia 'alia profet gera, 'e sae 'uri 'e, "'I gia ioli 'i Krit gi, gia koto rasua ala talasi gi sui, ma gia ka ta'a rasua malaa 'are kwasi gi, ma gia ka 'e'ela ta'a, ma gia ka fana'ete rasua."

13Saena fo gi gera kwalaimoki rasua. Lia fo, ko balufida, 'ali fitoona gera ka nanata ma ka rada,

14ma 'ali ikoso gera fakwalaimoki ala 'u'ulu kotokoto Jiu gi li, failia kwaikaena ioli gera 'e'ela 'alia falalauna kwalaimoki gi li.

15'I gia ioli 'e manoga 'e kwaga, gia sai ala 'are gi sui 'e kwaga. Ma ioli lioda 'e midia 'ua, sulia iko 'ali gera fakwalaimoki ala Jesus Christ, 'are gera malata sulida gi 'e midia, sulia malatada iko 'ali kwaga ma ka iko 'ali rada.

16Gera ilia 'uri gera saiala God, wasua ma gera taua mola 'ada 'are ta'a gi lia 'e talae fatailia lia iko 'ali gera saiala God. Ma malatana gera gi ka ta'a rasua, ma iko 'ali gera ronosulia saenala God, ma iko 'ali gera totolia mola taunala ta me 'are 'oka.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Titus 2

Falalauna kwalaimoki gi

1Ma 'i'o, 'o falalau 'alia 'are 'e la sulia falalauna kwalaimoki gi li.

2Ma ko kwate kwaikaena fala wale waro gi 'ali ikoso gera la sulia kwaiogalina ta'a gera gi, 'ali malatada ka kwaga, ma ka daufafia maurina gera gi, ma fitoona gera ka rada, ma kwaimanaa gera kae nanata, ma gera ka nanata ala talasi gera dao tonala 'atona gi li.

3Ma ko sae nanata lou 'urifo fala geli waro gi 'ali taunada ka rada ma ka fatailia gera moulia God, ma ikoso gera sae fafuta'a ioli gi, ma ikoso gera kwatea maurinada fala gou babalina fala lulumuinali 'alia waen. Ma gera ka falalau 'alia ta 'e 'oka,

4'ali geraka falalaua geli bi ba'ela gi 'ali geraka kwaima ala arai gera gi failia wela gera gi,

5ma 'ali geli bi ba'ela gi geraka daufafia maurina gera gi, ma geraka abulo rada, ma geraka lio 'oka sulia iona gera gi, ma geraka tau 'are 'oka gi, ma geraka ronosulia saenala arai gera gi. Gera ka taua 'are fo gi, 'ali ikoso ta ioli 'ali soi ta'a ala saenala God.

6'O kwate kwaikaena lou 'urifo fala wale gera bi arai gi, 'ali gera ka daufafia maurina gera gi.

7Ma 'i'o, ko taua 'are 'oka gi ala talasi gi sui, 'ali ioli gi gera ka lesia galona 'oka 'o ma gera ka tau sulia. Ma ala talasi koe falalau ai, ko fatailia kwagana 'i laola maurinamu failia kwalaimokina.

8Saenamu ka rada ala talasi koe falalau ai, 'ali ta ioli ikoso sae fafuta'a saenamu, ma ioli malimae 'o gi gerakae mau, sulia iko 'ali gera daria ta 'are rero agaulu.

9Ioli li galona ulafu gi, geraka ronosulia ioli ba'ela gera gi, ma gera ka fababalafeda 'alia ta gi gera galofida, ma ikoso gera olisia lou saenada.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Ma ikoso gera belia ta 'are faasia ioli ba'ela gera gi. Gera ka abulo rada 'ali ioli ba'ela gi gera ka fitoonada. Ma 'urifo lo ioli gi sui gera ka lesia tau 'okana gera gi, ma gera ka silia faalalauna kwalaimoki sulia God lia 'e faamauri gia.

11'O falalau gera sui geraka io rada, sulia God 'e fatailia lo 'okana lia fala ioli gi sui 'alia fatailianala tala fala ioli gi 'ali gera too ala maurina firi li.

12Ma 'okana fo 'e bookeri gia 'ali gia faeburi lo 'alia falafala ta'a gi, failia kwaiogalina ta'a 'i laola molagali gi li. Ma gia ka daufafia maurinaga failia iona rada, ma gia ka fulia 'are God 'e ogada gi ala talasi gia io 'i laola molagali li.

13Gia taua 'are fo gi ala talasi gia faimaasi fala fe atoa Jesus Christ kae dao mae 'alia 'ilitoana lia li. 'I lia God 'ilitoa gia 'e faamauri gia.

14Lia 'e kwate lia 'i talala fala faamaurinaga, 'ali ka talai gia faasia ta'ana gi sui ma ka faakwaga gia, 'ali gia alua lo ioli lia gi 'i talala, ioli gera oga lo taunala 'are 'oka gi li.

15'O falalau 'alia 'are 'e gi fala ioli 'i Krit gi, ma ko sae nasi fala raefalenada failia faradanada. Ma ikoso 'ali 'o ala'alida 'ali gera ilia 'uri iko 'ali 'o too ala lalamana fala falalau na 'alia 'are 'e gi li.

Titus 3

Falafala rada gi

1'O falalau ioli 'o gi 'ali gera ka ronosulia ioli ba'ela ala gafmane gi li ma gera ka marabe fala taunala 'are 'oka gi ala talasi gi sui.

2Ma ko ilia fada ikoso gera sae fafuta'a ta ioli, ma gera ka io kwaima, ma gera ka mamaea fala ioli gi sui.

3Sulia 'i lao mae, gia kwekwe'ela lou, ma gia ka aburono, ma nali ioli gera ka farero gia. Ma gia ka rono lo sulia kwaluke kwaiogalina ta'a kwailiu gia gi. Ma gia ka aburono lou 'alia taunala 'are ta'a gi, ma gia ka silia 'are nali ioli mamata gi. Ioli gi gera ka malimae aga, ma gia ka malimae lou ada.

4Wasua ma God 'e faamauri gia 'e fatailia lo 'okana failia kwaimanaa lia faga.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5'E faamauri gia, iko lou 'i dunala galona 'oka gia tauda gi. 'E faamauri gia sulia kwaiamasina lia 'i talala, sulia Aloe 'are Abu 'e saua ta'ana gia gi, ma ka kwatea futa fa'alu na failia maurina fa'alu faga.

6God 'e kwate tefau ala Aloe 'are Abu faga 'alia Jesus Christ lia 'e faamauri gia.

7God ikoso lokomalata rero aga, sulia 'e kwaiamasi aaga. Ma gia sai lo ala lia gia too ala maurina firi gia kwaimamali masia.

8Me saena 'e gi gera kwalaimoki. Lau oga ko kwate kwaikaena sulia 'are 'e gi, 'ali ioli gera fakwalaimoki ala God gi gera ka tau nanata fala taunala galona 'e 'oka gi. Sulia 'are fo gi gera 'oka ma gera ka rana 'oka ala ioli gi sui.

9Ko io faasia olisusuna kwekwe'ela gi, failia isufutana tekwa gi, failia kwalaana fafia fadanala taki Moses gi li. Sulia 'are fo gi, 'are gwaugwau mola 'ali gi, ma iko 'ali gera ranaa mola ta ioli.

10Ala ta ioli ka fulia ketana 'i safitala ioli fakwalaimoki gi, 'o balufia. Ma 'i burila ruala fe balufina, ma iko 'ali 'e io mola faasia, 'o feaburi lo 'amua 'alia.

11'O sai sui ai ioli 'urifo 'e ta'a, ma abulo ta'ana lia gi 'e fatailia lo 'e rero.

Me saena fafu'isi gi

12Lakae kwatea ko Artemas 'o ma Tikikus famu. 'I burila ka dao 'i soemu ko mailia 'ali 'o laa mae 'i soegu 'i Nikopolis. Sulia lau malata 'ali lakae io 'i lififo ala talasi ala boniligwari li, sulia asi 'e ta'a.

13Ma talasi Senas, wale ba 'e saiala taki li, ma Apolos daro rerei fala la na mae, ko kwairanai adaroa 'alia 'are daro booboo fai gi sui fala lalana daroa, tauma daro bi olidodoko ala ta me 'are.

14Ioli fakwalaimoki gi geraka maili tonala taunala 'are 'oka gi fala rananala ioli la gi 'are gi 'e 'ato fada. Ma ikoso gera io gwaugwau mola 'ada.

15Ioli gera io faelau gi sui, gera kwatea ko sae ailafena gera gi famu. Ma ko kwatea sae ailafena 'ameulu gi fala ioli fakwalaimoki gera sai ameulu gi. Lau foa 'ali kwai'ofena God ka io fae 'amiu sui.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Filemon

Filemon 1

1'I lau Paul, lau io 'i laola raraa 'i fofola galona lau fala Jesus Christ. Mera Timoti wai asila gia 'i laola fakwalaimokina li, mera kwatea ko soi lafe na 'ameroa gi famu Filemon, wale kwaima 'ameroa lia 'o galo ruru fae 'ameroa.

2Ma mera ka kwatea lou soi lafe na gi fala ioli fakwalaimoki ala Jesus Christ gi lia gera kae logo logo mae 'i luma 'o, failia gelifae gia ala Christ, Afia, ma Arkipus wale 'e ura fala faronona 'oka fae 'ameroa.

3Lau foa 'ali God Mama gia failia Aofia Jesus Christ kae kwatea kwai'ofena failia aroarona famiu.

Kwaimanaa failia fitoona Filemon

4Filemon, ala talasi lau foa famu gi sui, lau batafea God lau,

5sulia lau ronoa kwaimanaa 'o fala ioli God gi li sui, failia fitoona 'o ala Jesus Aofia.

6Lau foa 'ali 'ado kwaimana 'e 'amu taua failia nali ioli gera fakwalaimoki gi kae ba'ela lou, sulia gia io lo ala Christ.

7Walefae lau, 'o kwaima ma ko fababalafea ioli God gi sui 'i lifila. 'Are fo 'e kwate ma laka babalafe rasua ma ka fababatoo lau rasua lou!

Sugaana Paul fala Onesimus

8-9Sulia 'e 'urifo, lau suga 'o fala me 'are 'e totolia ko taua. Wasua laka too ala nanata na Jesus 'e kwatea fagu fala suunaili namu fala me 'are 'e, ikoso 'ali lau tau mola 'urila. Lau suga 'o 'i fofola lau kwaima amu. 'I lau Paul, wale waro 'e lau io 'i laola raraa 'i fofola galonagu fala Jesus Christ,

10lau suga 'o 'i osiala Onesimus, wale li galona ulafu 'o, lia ba 'e tafi fa'asi 'o. Lau oga ko kwailufa lo ala. 'I lia 'e malaa lo wela lau sulia talasi lau io 'i laola raraa li, lau ranaa ma ka fakwalaimoki.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11Ala talasi sui gi, Onesimus me 'are gwaugwau mola 'ala famu sulia 'e tafi, wasua ma ala talasi 'e 'i lia 'e rana 'o lo ma 'i lau lou.

12Wasua lau kwaima rasua ala Onesimus, lakae olifailia lo ko 'i soemu.

13Lau io 'i laola raraa, 'i dunala 'okanala Faronona 'Oka. Ma laka oga 'ali Onesimus ka io ga 'ala 'i lifi'e 'i soegu talasi 'e, 'ali ka rana lau olisi 'o.

14Ka 'urifo wasua 'ala, iko 'ali lau suunailia lou 'ali ko rana lau, lau oga mola 'ali 'o tau sulia liomu 'i talamu. Ma ikoso 'ali lau taua ta 'are, ala ikoso 'o alafafia.

15Mala Onesimus 'e la ka io tatau fa'asi 'o ala keme talasi dodoko 'ali ma kae io tekwa fae 'o ala talasi 'e ka la 'alaa.

16Ma talasi 'e, 'i lia iko lou ta ioli galona ulafu mola 'ala, ma 'e liufia lo wale li galona ulafu. 'I lia walefae 'oka gia ala Jesus Christ lo. Fagu, 'i lia kwaima 'ato lau, ma famu Filemon, 'e liufi lau lou sulia 'i lia wale galona ulafu 'o ma 'i lia walefae 'o lou ala Aofia.

17'O kwaloa Onesimus ka malaa lou lia 'o kwalo lau, dunala 'o lio ba'ela agu, 'i lau wale 'e gora galo kwaima 'ala Aofia li.

18Ma ala ka taua ta 'are 'e rero amu 'o ma ka sake lana ala ta 'are fa'asi 'o, 'o alua 'amua fafi lau 'ali laka duua lo ko 'agua famu.

19Lau gerea ko geregerena 'e 'alia limagu 'i talagu 'uri 'e, "'I lau Paul lakae duua famu taa 'i lia 'e sake lana ai." (Wasua ma ikoso bulono lia sake lanana 'o faasi lau 'e ba'ela rasua, sulia lau rana 'o fala fakwalaimokina ala Jesus Christ.)

20Lia fo, walefae 'oka lau ala Christ, lau oga ko rana lau ala me 'are 'e, sulia kwaimana gora ala Aofia li. Koe fababalafe lau mae ala koe taua me 'are 'e fagu!

21Ala talasi 'e lau geregere ko ai, lau saiai koe taua mola 'amua ta 'are laka suga 'o ko fai, ma lau saiai koe taua mola 'amua ta 'are 'e ba'ela ka liufia 'are 'e lau suga 'o fai.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Ma ko rerei lou 'alia ta tobi fagu, sulia lau saiai God kae kwatea sui 'are ba 'amu sugada gi 'alia foana li, ma ka olifae lau ko 'i soemiu faasia rara.

Alaana fafu'isi gi

23Ma Epafras, lia 'e io lou fae lau 'i laola raraa dunala 'e galo fala Jesus Christ, 'e kwatea ko soi lafe na lia gi famu.

24Ma Mark, Aristakus, Demas, ma Luke, wale galo kwaima lau gi, gera kwatea lou soi lafe na gera gi famu.

25Lau foa 'ali kwai'ofena Jesus Christ Aofia ka io fae 'amiu sui.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Hebrus

Hebrus 1

God 'e alaa faga 'alia Wela lia

1'Ua lo mae 'i lao, God 'e sae fala koko 'ualo gia gi 'alia profet gi ala talasi afula
ma 'alia kwalumolee 'are mamata gi sui.

2Ma ala fe atoa fafu'isi 'e gi, 'e sae lo faga 'alia Wela lia. Ma God 'e raunailia
'are gi sui 'alia Wela lia, ma 'i lia lou God 'e filia 'ali ka too ala 'are gi sui.

3Wela Wale God 'e fatailia madakwana ala 'ilitoanala God tefau, ma ka rada
failia ala malutala tofunai. Ma Wela God 'e dau fanasia 'are gi 'alia nanatana
ala saenala 'ali ikoso gera sui. 'I burila Wela 'e lufaa lo abulo ta'ana gia gi, ka
bi oli fala 'i nali, ma ka gwauru ala gula aolo ala God 'ilitoa.

Wela God 'e 'ilitoa ka tasa

4God 'e faa 'ilitoa Wela lia ka tasa liufia eniselo gi, malaa lou ratae 'are 'e
kwatea fala Wela lia li 'e 'ilitoa ka tasa liufia ratae 'are 'e kwatea fala eniselo
gi li.

5Sulia God ba 'e sae 'uri 'e fala Wela lia, "'I'o Wela lau, ma 'i tara'ela 'i lau
Mama 'o." Ma God iko 'ali sae mola 'urifo fala ta eniselo. Ma tekwa 'ua lo mae,
God ka sae lou 'uri 'e sulia Wela lia, "Lakae Mama 'ala, ma 'i lia kae Wela
aagu." Wasua ma God iko 'ali sae mola 'urifo sulia ta eniselo.

6Ma talasi 'e garani lo 'ali God ka kwatea mae Wela 'ilitoa lia fala 'i laola
molagali li, God ka sae 'uri 'e, "Eniselo lau gi sui gera foasia."

7Me saena God 'e taua sulia eniselo gi li, 'e 'uri 'e, "Eniselo lau gera galo fagu
gi, lau kwatea gera ka malaa oru gi failia dunaa gi."

8Ma God ka sae 'uri 'e sulia Wela lia, "'I'o God, ma 'Ilitoana 'o kae io firi. Ma
'o 'ilitoa fafia ioli 'o gi 'alia radana.

9'O babalafe fafia 'are rada gi, ma ko barasi 'alia 'are ta'a gi.

'Are la, 'i lau God 'o, lau fili 'o, ma laka kwatea lou babalafena ba'ela famu
failia fabaelana la 'e tasa ka liufia kwaima 'o gi."

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Ma God ka sae lou 'uri 'e fala Wela lia, “Aofia ala fuli na mae, 'o raunailia wado 'alia limamu 'i talamu, ma ko raunailia raloo.

11'Are fo gi kae sui, wasua 'i'o koe mauri firi. Gera kae furafura ta'a malaa na toro 'ualo.

12Ma koe kalasua malaa na ioli 'e kalasua toro 'ualo. 'O olisia malaa toro. Wasua ma 'i'o, ikoso olisi, maurinamu ikoso sui.”

13God ka sae lou 'uri 'e fala Wela lia, “'O io 'i gula aolo agu, la la ka dao ala talasi lakae alua koe liufia malimae 'o gi li.” God iko 'ali sae mola 'urifo fala ta eniselo.

14Ta 'e eniselo gi? Eniselo gi aloe 'are gera galo 'ala God gi. God 'e keria eniselo gi fala kwairanaina ala ioli kae faamaurida gi.

Hebrus 2

Falalauna Jesus 'e 'ilitoa ka tasa liufia taki Moses

1Ma sulia 'e 'urifo gia ka dau nasi ala falalauna kwalaimoki gia ronoa sui lo sulia Wela God li, tauma gia bi liu rero faasia.

2Taki 'e eniselo gi gera kwatea fala Moses, gera kwalaimoki sui mola. Ma ioli ba iko 'ali gera ronosulia gi, God 'e kwatea lo kwaikwaina 'e radaa fada.

3'E 'urifo lou, ikoso 'ali gia tafi faasia kwaikwaina lia ala gia aburono ala falalauna sulia tala 'oka 'e God 'e faamauria gia 'alia. Aofia Jesus 'i talala 'e etae faarono 'alia tala 'e God 'e faamauria gia 'alia. Ma ioli gera talae rono lia gi, gera ilia faga, ma gera ka fatailia falalauna fo 'e kwalaimoki.

4Ma God 'i talala lou 'e fatailia falalauna kwalaimoki fo. Sulia 'e kwatea nanatana fada 'ali gera fulia 'are mama'ala gi failia 'are mamata li 'aferona 'alida gi. Ma ka kwatea lou nanatana ala Aloe 'are Abu li fada sulia kwaiogalina lia.

Jesus 'e talai gia fala 'ilitoana 'i nali

5Gia saiai God iko 'ali filia eniselo gi 'ali gera 'ilitoa fafia molagali fa'alu kae dao mae.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Sulia na gula ala Geregerena Abu ba 'e sae 'uri 'e, “God, taa ioli, lia ko malata taki rasua sulia? Sulia 'i gera ioli gi mola. Ma 'utaa ko lio sulida?

7'O taua gera ka ke wawade 'i malula eniselo gi fala ke me talasi dodoko. Ma ko fa'ilitoa gera, ma ko faaba'ela gera,

8ma ko alua gera ka 'ilitoa lo fafia 'are gi sui.” Geregerena fo 'e ilia God 'e alua ioli ka 'ilitoa fafia 'are gi sui. 'E fatailia ioli gi kae tatalofa fafia 'are God 'e raunailida gi sui. Wasua ma, ala talasi 'e, iko 'ali gia lesia 'ua 'ali ioli gi 'ilitoa fafia 'are gi sui.

9Ma ka 'urifo wasua, gia saiai Jesus lo 'e 'ilitoa. God 'e alu lia ka futali ioli ma ka io 'i malula eniselo gi fala ke me talasi wawade, 'ali 'i lia ka mae fala faamurinala ioli gi sui, sulia kwaimanaa God. Ma talasi 'e, God 'e fa'ilitoa ma ka faaba'elaa, 'i osiala maenala.

10God lo 'e raunailia 'are gi sui, ma 'i lia lou ka dau fafia 'are gi sui. Ma ka keria Jesus ka famalifii ma ka mae. Ma 'i osiala famalifiinala Jesus, God ka alua Jesus, wale ali'afu 'e faamauri gia. God 'e taua 'are fo 'ali kwatea ioli afula gi gera ka rau lo 'alia wela lia gi, ma gera ka 'ilitoa lou 'i malaa. Galonala God 'e rada sui.

11Jesus ka faakwaga ioli gi faasia ta'ana gera gi. Lia fo gera ka too ala teke Mama failia Jesus. Lia 'e taua Jesus iko 'ali mau 'alia soinada 'alia walefae failia gelifae lia gi.

12Ma Jesus ka sae 'uri 'e fala God, “Lakae farono 'alia 'are 'o tauda fala walefae failia gelifae lau gi li, ma lakae batafe 'o 'i laola logona gera.”

13Lia ka sae lou 'uri 'e, “Lakae fitoo ala God.” Ma ka sae lou 'uri 'e, “Lau 'e 'i lifi'e failia wela God 'e kwateda fagu gi.”

14Ma sulia wela gi gera too ala rabe, Jesus ka rau lou 'alia rabe ma ka futali ioli lou malaa 'i gia. 'E tau 'urifo 'ali so ma, 'alia maenala, ka ofotailia Saetan wale 'e too ala nanatana fafia maena li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Ma 'e 'urifo Jesus ka lufaa lo ioli Saetan 'e ba'ela fafida 'alia mauna gera 'alia maena li.

16Gia saiai, iko lou eniselo gi Jesus 'e ranada 'urifo. Sulia Geregerena Abu ba 'e sae 'uri 'e, “'E ranaa kwalofa Abraham gi.”

17Dunala me 'are fo, ka alu lia ka malaa lo 'i gia walefae fae gelifae lia gi, 'ali ka futali 'ilito'ola fata abu gia 'e kwaiamasi aaga, ma ka 'idufae kwairanai aaga 'i maala God. Ma ka foasina 'alia 'i lia talala, 'ali God ka kwailufa lo 'alia abulo ta'ana gia gi.

18Ma talasi 'e, 'e totolia kwairanaina ala ioli Saetan 'e mailitonada gi. Jesus 'e saiala tauna 'urifo, sulia Saetan 'e mailitonala lou ma 'i lia ka famalifii lou malaa ioli gi sui.

Hebrus 3

Jesus 'e 'ilitoa ka tasa liufia Moses

1Alae iolifuta abu lau, God 'e fili gia gia kae la 'i nali. 'Amu malata ga sulia Jesus, lia gia soia 'alia 'ilito'ola fata abu gia, ma wale God 'e keria.

2Jesus 'e ronosulia kwaiogalina God gi sui, ma God 'e filia ka galo fala, malaa lou Moses 'e ronosulia kwaiogalina God, talasi 'e kwairanai ala ioli God gi li.

3Wasua ma Jesus 'e 'ilitoa ka liufia Moses, ka malaa lou wale 'e raunailia luma li, gera batafea ka liufia luma fo 'e raunailia.

4Ala gia lesia ta luma, gia saiai ta ioli lo 'e raunailia. God lo 'e raunailia 'are gi sui.

5Moses 'e ronosulia God talasi 'e kwairanai ala ioli God gi li. Ma ka alaa sulia 'are God kae sae sulia talasi kae dao mae.

6Wasua ma Christ, 'i lia Wela God, ma ka 'idufae kwairanai aga 'i laola galona lia fala 'ilitoana fafia ioli God gi li. Ma 'i gia ioli God gi, ala gia ka dau nasi ala fitoona ma kwaimamalina 'alia fitoona fala 'are 'oka 'e God kae kwateda faga gi.

Mamalona 'ala ioli God gi li

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7'Are la ba Aloe 'are Abu ka sae 'uri 'e, “'I tara'ela, ala 'amu ronoa lo saenala God,

8ikoso 'ali 'amu fanasia malatamiu malaa koko 'ualo 'amiu gi ala talasi gera barasi 'alia God, ma gera ka aburono ala God 'i laola abae lifi kwasi li.”

9Ma God ka sae 'uri 'e, “Wasua gera ka lesia 'are mama'ala lau tauda sulia fai akwala fe falisi gi li, gera mailitoonagu talasi iko 'ali gera fakwalaimoki agu ma iko 'ali gera ronosuli lau.

10Sulia lau ogata'a rasua fada, laka sae 'uri 'e, ‘Gera aburono agu, ma gera ka 'e'ela 'alia ronona sulia taki lau gi li.'

11Liogu 'e ogata'a, ma laka sae alafuu 'uri 'e, ‘'E 'ato gera ka ruu 'i laola falua 'e lau rerei 'alia 'ali gera ka mamalo ai.' ”

12Alae iolifuta lau 'amu lio suli 'amiu 'i talamiu, tauma ta ioli amiu malatala ka ta'a, ma iko 'ali fakwalaimoki ala Jesus Christ, ma ka 'e'ela lo 'alia God mauri 'e.

13Wasua ma 'amu ka rana 'amiu 'i safitamiu 'i tara'ela, sulia Geregerena Abu ba 'e ilia 'i “tara'ela.” 'Amu ka tau 'urifo, tauma ta ioli amiu 'e bi fakwalaimoki ala kotona sulia abulo ta'ana li, ma maurinala ka kalasu 'ala faasia God.

14Gia fitoo ala Christ ala talasi gia etae fakwalaimoki. Ma ala gia ka dau nasi ala fitoona gia ala Jesus Christ la la ka dao ala talasi fafu'isi, 'urila God kae kwatea 'are 'e etae sae alafuu lo 'alida gi sui faga.

15Sulia Geregerena Abu ba 'e sae 'uri 'e, “'I tara'ela, ala 'amu ronoa saenala God, ikoso 'amu fanasia mola 'amiu malatamiu malaa koko 'ualo 'amiu gi ala talasi gera barasi 'alia God.”

16Ma ioli ta gi ada ba gera ronoa saenala God, ma gera ka barasi 'alia? 'I gera ioli Jiu ba Moses 'e talaida faasia falua 'i Ejipt li.

17Ma ioli ta gi ada ba God 'e ogata'a fada sulia fai akwala fe falisi gi? 'I gera ioli ba gera mae 'i laola abae lifi kwasi li fafia abulo ta'ana gera gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Ma nalife ada ba God 'e alafuu 'uri 'e fada, “'E 'ato 'ali gera ruu 'i laola falua 'e lau rerei 'alia 'ali gera ka mamalo ai?” God 'e sae sulia ioli gera 'e'ela 'alia gi.

19Ma gia saiai iko 'ali gera totolia ruuna 'i laola falua ala mamalona fo li, sulia iko 'ali gera fakwalaimoki ala God.

Hebrus 4

1Wasua 'ala ioli fo gi iko 'ali gera totolia ruuna 'i laola falua fo fala mamalona li, sae alafuuna God 'e io 'ua mola 'ala. Ma 'i gia God 'e soi gia 'ali gia ruu fala mamalo na failia. 'Are la fo, gia ka lio 'oka suli gia, tauma ta ioli aaga 'e bi talafia ruuna 'i lififo li.

2Sulia gia ronoa sui lo ala Faronona 'Oka sulia falua ala mamalona li, malaa lo koko 'ualo gia gi 'i lao mae. Wasua 'ala gera ka ronoa lo faronona fo, iko 'ali ranada mola, sulia talasi gera ronoa, iko 'ali gera fakwalaimoki mola ai.

3Ma talifili gia, ioli gia fakwalaimoki lo gi mola gia kae ruu 'i lififo fala mamalona li failia God. Sulia lia ba 'e sae 'uri 'e, “Lau ogata'a, ma laka alafuu 'uri 'e, “'E 'ato gera ka ruu 'i laola falua 'e lau rerei 'alia fada fala mamalona li.' ” God 'e sae 'urifo, wasua 'ala 'e galofia sui lo ala lifi li mamalona fo li, ala talasi 'e raunailia molagali li.

4Sulia Geregerena Abu ba 'e sae 'uri 'e sulia fiula atoa, “Ala fiula fe atoa, God ka mamalo faasia galona lia gi.”

5Ma Geregerena Abu ka sae lou 'uri 'e sulia, “'E 'ato 'ali gera ruu 'i laola falua 'e lau rerei 'alia 'ali gera ka mamalo ai.”

6Ioli ba gera etae ronoa Faronona 'Oka li, iko 'ali gera ruu 'ali gera ka mamalo, sulia iko 'ali gera fakwalaimoki. Lia fo, gia saiai, tali ioli mamata God kae ala'alida fala mamalona.

7Sulia God 'e alua lo talasi mamata fala ruuna 'i laola mamalona li. Ma God ka ilia talasi fo lo 'e “'i tara'ela.” Sulia 'e tekwa lo mae 'i burila talasi ioli ba 'i lao gi iko 'ali gera fakwalaimoki, David ka gerea saenala God 'i laola

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Geregerena Abu ba lau ilia ka sui lo 'uri 'e, “'I tara'ela, ala 'amu ronoa lo saenala God, ikoso 'ali 'amu fanasia malatamiu.”

8Josua ba iko 'ali kwatea mamalona fala ioli Israel gi, lia fo ka totolia 'ali God ka sae lou 'alia David sulia mamalona ala na talasi mamata 'i buri.

9Lia fo, gia saiala mamalona fala ioli God gi li, 'e io 'ua, ma 'e malaa mamalona God 'e taua ala fiula fe atoa li.

10Sulia ite 'e mamalo failia God, 'e mamalo sui ala galona lia gi, malaa lou God 'e mamalo talasi 'e faasuia galona lia ala raunailinala molagali li.

11Lia fo, gia tau nanata 'ali gia ruu ala lifi li mamalona God 'e rerei 'alia, tauma ta ioli aaga ikoso totolia ruuna, malaa ioli 'i lao gi lia iko 'ali gera fakwalaimoki, ma iko 'ali gera ruu 'i laola mamalona li.

12Saenala God 'e malaa na 'are mauri ma ka fulia 'are ba'ela gi. Ma saenala God ka malaa na 'au ba'ela 'e too rua gula, sulia 'e tofu ka ruu 'i laola malataga failia 'i laola maurinaga, sulia 'e fatailia faga 'are 'e 'oka ma 'are ka ta'a 'i laola malataga failia 'i laola kwaiogalina gia gi li.

13Ma ikoso ta ioli 'ali faagwaa mola ta 'are faasia God, sulia God 'e lesia lo 'are gi sui. Ma 'i lia kae kwate ma gia ka faarono 'alia 'are gi sui lia gia tautauda.

Jesus lo 'ilito'ola fata abu

14Ma sulia 'e 'urifo, gia ka dau nasi ala fitoona 'e gia alaa sulia. Sulia gia too ala 'ilito'ola fata abu ba'ela 'e la 'alaa 'i nali, ma ka alaa 'aga 'i maala God. Lia lo Jesus, Wela God.

15Ma Jesus lo 'ilito'ola fata abu gia, 'e sai sui ala watoutouna gia gi, ma ka kwairanai aga sulia 'e liufia sui lo ilito'ona gi, malaa lou talasi Saetan 'e mailitoonaga. Ma wasua 'ala Saetan ka mailitonala Jesus, Jesus iko 'ali taua ta me 'are rero.

16'Are la fo, ikoso gia mau 'ali la na mae 'i so'ela God 'e 'e kwaiamasi aga li. Sulia kae kwaiamasi aaga ma ka kwairanai aaga, ala talasi gia dao tonala 'atona gi li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Hebrus 5

1Ala ta wale gera filia faasia matanala ioli gi fala galona ala 'ilito'ola fata abuna li, gera fitonala 'i lia lo fala daona 'i maala God, ma 'i lia wale kae sae 'ala ioli gi li. Ma galona lia lou, lia ka kwatea kwatena gi failia foasina gi fala God 'ali God ka kwailufa lo 'alia abulo ta'ana ioli gi li.

2Ma 'ilito'ola fata abu 'i lia ioli mola lou, ma ka taua lou 'are 'e rero gi ala nali talasi, 'urifo ka saiala fafuna failia ioli gera rari 'are ma gera ka rero gi.

3Ma sulia rerona lia gi 'i talala, 'e 'oka fala 'ali ka kwatea foasina gi, 'ali God ka kwailufa 'alia abulo ta'ana lia 'i talala failia abulo ta'ana ioli gi li.

4Ma iko ta ioli 'ali fili lia 'i talala 'ali ka taua galona ba'ela ala 'ilito'ola fata abuna li, sulia God 'i talala lo 'e totolia filinala, malaa ba 'e filia Aaron 'ua lo mae 'i lao.

5'E 'urifo lou, Jesus Christ iko 'ali fili lia 'i talala fala 'ilito'ola fata abuna, 'ali ka too ala galona ba'ela fo. Wasua ma God 'ala 'e filia Jesus Christ, sulia God ba 'e sae 'uri 'e fala, "'I'o Wela lau, ma 'i tara'ela 'i lau Mama 'o."

6Ma God ba 'e sae lou 'i laola na Geregerena Abu 'uri 'e, "Koe fata abu io firi, malaa Melkisadek."

7Ala talasi Jesus 'e io 'ua 'i laola molagali 'e li, 'e foa nanata, ma ka aani ma kwai ka toli 'i maala fala God 'e saiala faamurinala. Ma Jesus ka fawawade lia 'i talala, ma ka soi ba'ela ala God, ma God ka ronoa foana lia gi.

8Jesus 'i lia Wela God, wasua ma famalifiina 'e ruu 'i laola gi gera taua ka bi sai 'oka ala ronona sulia God.

9Ma famalifiina fo gi gera taua ma Jesus 'ilito'ola fata abu ali'afu, ma ka faamauria ioli gera ronosulia gi sui, 'ali gera ka sakea maurina firi.

10Ma God ka soia Jesus Christ 'alia 'ilito'ola fata abu malaa fata abu ba ratala Melkisadek.

Fabasuna fala dau nanatana ala fitoona li

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11'Are afula gi 'ua lou fali ilia famiu sulia me 'are 'e. Wasua ma 'e 'ato fala falalaunamiu 'alida, sulia iko 'ali 'amu totolia malinae nainali na ali.

12'Amu fakwalaimoki ala Jesus ka tekwa lo mae. Ma 'e totolia 'i 'amiu ioli falalau gi lo talasi 'e. Wasua ma 'e 'ato rasua, sulia iko 'ali 'amu sai 'ua ala falalauna etaeta ba gera la mae faasia saenala God gi. 'E 'oka 'ali ta ioli kae falalau 'amiu ka oli lou ala 'are fo gi. 'E malaa 'amu boboo 'ua fala kwai la susuu, sulia iko 'ali 'amu totolia 'ua 'aninala fana nasi gi.

13Ala talasi ioli 'e wawade 'ua, fana 'e 'ania mola lo kwai la susuu, ma ka iko 'ali sai 'ua ala 'are rada gi.

14Ma talasi ioli 'e ba'ela lo li, ka bi saiala 'aninala fana nasi gi, ma ka sai lo ala ta gi 'e 'oka ma ta gi ka ta'a.

Hebrus 6

1'E totolia gia sai lo ala falalauna talawarau 'urifo gi, ma gia ka sai lo ala falafala Christ gi lia 'e taua fitoona gia gi ka nasi. 'Uta 'e 'amu ka oli, ma gia ka falalau 'amiu lou 'alia etae falalauna ba Jesus gi? Gia sai lo ala lia gia ka bulusi faasia ta'ana li, 'are 'e saiala rauninaga fala maena li. Gia sai lo ala lia gia ka fakwalaimoki ala God.

2Ma gia sai lo ala falafala ala sisiuabuna li, ma falafala ala alunala limala ioli gi fafia gwauga. Ma gia sai lo ala lia ioli mae gi gera kae tatae lou faasia maena li. Ma gia sai lou ala lia God kae lokokwaikwaina fala ioli ta'a gi li, ma gera kae famalifii firi.

3Ma ala God ka ala'alia, gia ka saiala falafala Christ 'e totolia ioli ba'ela gi li.

4Ioli gera fakwalaimoki gi, ala gera taasi faeburi 'alia fitoona gera gi, 'ato rasua 'ali gera bulusi lou ma gera ka fakwalaimoki. 'I lao mae, ala talasi gera fakwalaimoki 'ua, gera io 'i laola madakwana God, ma gera ka sakea kwatena lia, ma gera ka sakea sui lo Aloe 'are Abu ka io failida.

5Ma gera sai lou ala 'are 'oka ala saenala God gi. Ma gera ka lesia lou nanatana God kae fatailia ala fe atoa kae dao mae gi li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Ma wasua 'ala 'are fo gi ka fuli fada, gera bulusi faasia fitoona gera ala God. Ma ka 'ato fala rananada 'ali ma gera ka bulusi lou, sulia 'e malaa gera fotoia lou Wela God ala 'ai rara folo, ma gera ka taua ioli gi gera ka lio ta'a ala.

7Ioli gi gera malaa raku uta 'e toofia ala talasi afula gi li. Ala ta ioli ka fasia ta 'ai 'oka ma ka bulao 'oka 'i lififo, God kae fa'oka raku la.

8Ma ala 'ai tootoo gi 'o ma fasifasi kwasi gi mola gera bulao, raku fo 'e io gwaugwau mola 'ala, ma God kae kwatea kwaikwaina fala raku fo, ma kae 'agofia.

9Alae kwaima lau, wasua 'ala saenameulu famiu ka 'urifo, meulu sai mola 'ameulu ala fitoona 'amiu gi 'e nanata ma iko 'ali ferofero, sulia 'amu too lo ala 'are 'oka ala maurina fa'alu God 'e kwatea lo famiu gi.

10God 'e rada talau. 'Ato 'ali 'e bulono 'alia galona 'oka 'amu tauda gi, failia kwaimanaa 'amu fatailia ala ranana 'amu taua ala ioli lia gi li, 'i lao mae, ma ala talasi 'e lou.

11Malatameulu famiu lo 'amu ka kwaima ala ioli gi, la la ka dao ala fe atoa fafu'isi, 'ali 'amu sakea 'are 'amu faimasi fai 'i nali gi sui.

12Ma iko 'ali meulu oga 'ali 'amu ka io rabe 'e'ela. Wasua ma, 'amu ka malaa ioli gera fakwalaimoki ala God ma gera ka fafu, ma 'urifo gera kae sakea 'are God 'e alafuu 'alida gi.

Alafuunala God

13'Amu malata ga sulia Abraham. Ala talasi God 'e alafuu fala, 'e fanasia alafuuna lia 'alia ratala 'i talala, sulia iko ta ioli 'ali ba'ela ka liufia God fala falalamanala alafuuna fo.

14Ma God ka sae 'uri 'e, “'E kwalaimoki rasua, lakae fa'oka 'o, ma lakae kwatea kwalofa 'o kae afula.”

15Ma Abraham 'e fafu, ma ka sakea lo 'are God 'e alafuu 'alia fala.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Ma ala ta ioli mola 'ala 'e alafuu, 'i lia ka fanasia 'alia ratala ta ioli 'e 'ilitoa ka liufia 'i lia talala. Ala 'e 'urifo ioli gi sui gera ka fakwalaimoki ala alafuuna 'e fanasia 'urifo ai li.

17Ma talasi God 'e sae alafuu fala Abraham, 'e oga ioli gera kae sakea 'are fo gi li, gera ka sai 'oka ala lia kae falalamaa etae alafuuna lia fada. Ma lia 'e kwatea 'i lia ka fanasia lo alafuuna fo.

18Rua 'are gi 'e io ma ikoso olisi lo. Etala 'are lo, sae alafuuna God. Ma ruala 'are fanasinala alafuuna lia 'alia ratala. Ma 'i osiala rua 'are fo gi, gia saiai God ikoso koto. Gia tafi sui lo fala 'i soela God 'e lio suli gia. Ma sae alafuuna God ka raefale gia 'ali gia ura nasi 'alia kwaimamalina maasia 'are 'oka God 'e sae alafuu 'alida gi.

19Kwaimamalina maasia 'are 'oka God 'e sae alafuu 'alida gi 'e fanasia maurinaga, malaa na fau li gwalu ba 'e fanasia te faga ba'ela 'ali ikoso afelailia. Ma gia ka fitoo ala Jesus lia 'e ruu 'i laola “lifi abu rasua” 'i laola Luma Abu God 'i nali.

20Jesus lo 'ilito'ola fata abu 'e io firi malaa Melkisadek. Ma 'i lia ka ruu 'i lao aaga 'i laola lifi abu rasua fala rananaga.

Hebrus 7

Melkisadek fata abu 'ilitoa ka liufia lou fata abu ala Lifae gi li

1Ma Melkisadek 'i lia walelitalona fafia falua 'i Salem, ma 'i lia fata abu God 'e 'ilitoa ka tasa. Ala te talasi, Abraham 'e kwalaa failia fai walelitalona gi, ma ka liufida. Ma talasi Abraham 'e oli fala falua lia li, ka manotonala Melkisadek sulia tala, ma Melkisadek ka fa'oka Abraham.

2Ma Abraham ka kwatea tanafulula ala 'are 'e lauda ala kwalaana li fala. Ma fadanala ratala Melkisadek “walelitalona ala radana li.” Ma 'i lia 'e walelitalona fafia falua 'i Salem, lia fadanai “Walelitalona ala aroarona li.”

3Ma iko 'ali gia sai mola ala ite mama lia, ma ite teite lia, ma kwalofa lia. Ma iko 'ali gia sai mola ala ta saena sulia futanala 'o ma maenala. 'Urifo

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Melkisadek 'e malaa mola Wela God, sulia galona lia ala fata abuna li ikoso sui.

4'Amu malata ga sulia 'ilitoanala Melkisadek, sulia koko gia Abraham 'e kwatea tanafulula ala 'are 'e lauda faasia malimae lia gi li fala.

5Ma kwalofa ala Lifae gi 'e gera galo ala fata abuna li, taki 'e ilia gera ka sakea tanafulula ala too 'arena gi faasia walefae gera Jiu gi, wasua 'ala gera tatae lou mae faasia kwalofa Abraham.

6Ma Melkisadek iko 'ali manotafa mae faasia kwalofa Lifae. Wasua ma 'e sakea mola 'ala tanafulula ala 'are gi lia Abraham 'e sakeda mae, ma ka fa'oka Abraham. Melkisadek 'e tau 'urifo, wasua 'ala Abraham lo God 'e sae alafuu fala.

7Ma gia saiai, wale 'e kwatea 'oilakina fala ta ioli, 'i lia 'e 'ilitoa ka liufia ioli 'e sakea 'oilakina fo li.

8Ma fata abu gi gera la mae faasia kwalofa Lifae, gera sakea lo tanafulula 'are gi sui, wasua 'ala gera kae mae mola 'ada. Wasua ma Melkisadek, 'e sakea tanafulula ala 'are Abraham gi, ma gia saiai Geregerena Abu 'e ilia Melkisadek 'e mauri 'ua.

9Kwalofa Lifae gi, gera saiai gera ka sakea tanafulula ala 'are gi ala talasi 'e. Ma 'e totolia gia ka ilia ala talasi Abraham 'e kwatea tanafulula ala 'are lia gi fala Melkisadek, Lifae lou 'e kwatea tanafulula ala 'are gi fala Melkisadek,

10sulia Lifae 'e futa lo 'i buri ala kwalofa Abraham lia 'e kwate tanafulula ala 'are fala Melkisadek.

11Gia saiai talasi God 'e kwatea taki fala fuui ioli 'i Israel li, 'i lia ka filia fata abu gera la mae faasia Lifae gi 'ali gera 'ilitoa fafia taki fo gi. Ma ala 'e talawarau fala fata abu fo gi 'ali gera ka taua ioli gi 'ali gera rada ala galona gera gi, God ikoso kwatea mola mae ta fata abu lou malaa Melkisadek. Ma fata abu fa'alu fo iko 'ali malaa Aaron lia 'e la mae faasia kwalofa Lifae.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Sulia ala talasi gera olisia fata abu gi li, 'e totolia lou gera ka olisia taki Moses gi lia gera dau fafia.

13Ma Aofia Jesus gera geregere sulia, lia iko 'ali manotafa mae faasia Lifae, ma iko ta ioli lou ala kwalofa Jesus 'ali 'e fata abu.

14Sulia gia saiai Jesus 'e futa mae faasia kwalofa Juda. Ma Moses iko 'ali falalau 'alia 'uri ta wale mola 'ala ala kwalofa fo gi gera ka fata abu.

Jesus fata abu lou malaa Melkisadek

15Ma gia saiala 'are fo gi 'e madakwa rasua, sulia teke fata abu mamata 'e manotafa lou mae lia 'e malaa Melkisadek.

16Ma fata abu fa'alu fo iko lou ta fata abu 'i osiala 'e futa ala kwalofa fata abu gi li. 'I lia fata abu 'ala 'i osiala nanatana ala maurina firi lia li.

17Sulia Geregerena Abu ba 'e ilia, “'I'o fata abu koe io firi lo 'amua malaa Melkisadek.”

18Gia sai sui ala taki sulia fata abuna li, God 'e olisia sui, sulia taki fo iko 'ali rana gia, ma ka dalafa mola 'ala.

19Sulia taki fo, 'e 'ato rasua ka farada mola ta 'are. Ma talasi 'e, God 'e kwatea sui lo faga tala 'oka 'ali gia ka la mae 'i so'ela.

20Tala fa'alu fo 'e 'oka ka tasa, sulia God 'e sae alafuu 'ato, ala talasi 'e alua Jesus ka fata abu. Ala talasi 'e alua lo kwalofa Lifae gera ka fata abu, iko 'ali sae alafuu 'ato mola 'urifo.

21Wasua ma Jesus, God 'e alua fata abuna lia 'alia sae alafuuna fala, sulia Geregerena Abu ba 'e ilia, “God 'e sae alafuu 'ato, ma ikoso olisia lo malatala. ‘Koe fata abu sulia mauri firi.' ”

22Ma 'i osiala sae alafuuna 'ato God 'urifo, gia saiai sae alafuuna 'e Jesus 'e 'ilitoa fafia, 'e 'oka ka liufia sae alafuuna 'ua ala taki.

23Teke me 'are lou 'e kwatea ma gia ka saiala sae alafuuna fa'alu fo 'e 'oka ka tasa. Sulia 'i lao mae, fata abu gera fuli mae faasia kwalofa Lifae gi li gera

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

afula, sulia talasi ta wale ada ka mae, 'e talawarau mola 'ala fala olisinala 'alia ta wale lou.

24Ma Jesus 'e io firi, ma galona lia 'alia fata abuna li kae io firi.

25Sulia 'e 'urifo, ala talasi gi sui 'e talawarau mola 'ala fala Jesus ka faamauria ioli gera la mae 'i so'ela God gi. Sulia Jesus 'e mauri firi, 'ali ka ranada 'i maala God.

26Sulia 'are fo gi, Jesus lo 'ilito'ola fata abu 'e gia boboo fala, sulia lia 'e abu rasua, ma ka rada sui, ma ka iko ta ta'ana ala. God 'e sakea faasia ioli ta'a gi, ma ka alu lia ka io 'i nali.

27'I lia iko 'ali malaa 'ilito'ola fata abu ba 'i lao gi. Sulia 'ilito'ola fata abu ba 'i lao gi, gera saiai gera ka abulo ta'a, sulia 'i gera ioli gi mola lou. Lia fo 'e taua ma gera ka kwatea foasina gi sulia atoa gi fala lufaanala abulo ta'ana gera gi, sui bui gera ka bi kwatea foasina fala lufaanala abulo ta'ana ioli mamata gi li. Ma Jesus ikoso 'ali tau mola 'urifo, sulia iko 'ali 'e too ala ta ta'ana. Jesus 'e kwatea maurinala fala teke foasina ala teke talasi mola, ma iko ta foasina lou.

28Taki faasia Moses, 'e filia lo wale iko 'ali rada sui 'ali gera ka fata abu. Wasua ma 'e tekwa lo mae 'i burila taki fo gi, God ka sae alafuu ma ka filia lo Wela lia. Ma God ka kwatea Jesus 'ilito'ola fata abu ali'afu io firi.

Hebrus 8

Jesus lo 'ilito'ola fata abu gia

1Fadanala 'are 'e meulu sae sulida famiu gi 'e 'uri 'e: 'Ilito'ola fata abu gia 'e 'oka ka tasa, ma 'e io ala lifi 'ilitoa ka tasa 'i nali, sulia 'e io ala gula aolo ala God.

2'E taua galona 'ilito'ola fata abu 'i laola lifi abu rasua 'i laola Babala Abu kwalaimoki 'i nali lia Aofia 'e raunailia, ma iko lou ioli gi gera raunailia.

3God ka filia lo 'ilito'ola fata abu gi sui 'ali gera ka kwatea foasina fala God. 'E 'urifo lou 'ilito'ola fata abu gia Christ 'e too ala teke foasina.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Ala Christ 'e io 'i laola falua 'i wado, ikoso 'ali galo ala fata abuna, sulia gia too lo ala fata abu afula gi lia gera kwatea lo 'are taki Moses gi 'e ilia.

5Ma lifi abu gera galo 'i laola malaa mola 'ala lifi abu 'i nali, wasua ma 'e iko 'ali malaa rasua 'are kwalaimoki 'i nali gi. Sulia talasi Moses 'e garani raunailia Babala Abu God li, God ka ilia fala 'uri 'e, "'O raunae rada lo sulia 'are lau fatailia famu 'i gwaula uo li."

6Ma galona Jesus ala fata abuna 'e 'oka ka liufia fata abu 'e 'i wado gi. 'I osiala lia 'e kwatea ma sae alafuuna fa'alu God kae fuli kwalaimoki lia 'e liufia sae alafuuna 'ualo li. Sae alafuuna fa'alu fo, 'e 'ilitoa sulia lia io 'i laola sae alafuuna 'ato God.

7Ala sae alafuuna 'ualo 'e galo 'oka mola 'ala, 'urila iko 'ali gia booboo mola fala ta sae alafuuna fa'alu 'i burila.

8Wasua ma God 'e lesia ioli lia gi iko 'ali gera rono sulia sae alafuuna 'ualo, ma ka sae 'uri 'e, "'I lau Aofia, ma ala talasi kae lao 'ua mae, lakae alua sae alafuuna fa'alu fala famurinala fuui ioli Israel.

9Ma sae alafuuna fa'alu fo, ikoso malaa mola sae alafuuna 'ualo lau kwatea fala koko 'ualo gera gi li, ala talasi lau talai gera mae faasia falua 'i Ejipt. Iko 'ali gera rono mola sulia sae alafuuna fo. Ma 'i osiala me 'are fo, laka faeburi 'ali gera.

10Sae alafuuna fa'alu 'e lakae taua fala famurinala fuui ioli Israel li 'e 'uri 'e: Lakae alua taki lau gi 'i laola malatada, ma lakae gereda 'i laola maurinada. Ma lakae God 'ada, ma 'i ioli lau gi.

11Ma ikoso gera oga lou ta ioli 'ali kae falalau gera suli lau. Sulia ala atoa fo, ioli gi sui, ioli 'ilitoa gi failia ioli wawade gi, gera kae saiagu.

12Ma lakae kwailufa 'alia abulo ta'ana gera gi, ma lakae bulono 'alia rerona gera gi."

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Sulia God 'e sae sulia sae alafuuna fa'alu fo, 'e fatailia sae alafuuna 'i lao 'e 'ua lo. Ma gia ka saiai ala ta 'are 'e 'ua lo, 'urilali ma kae mou kwaitatali, ma ka fulu lo.

Hebrus 9

Foasina 'i fua ma 'i nali

1'I laola sae alafuuna 'ualo, God 'e kwatea taki fala foasina, ma ka falalau lou sulia Babala Abu lia 'i wado.

2Gera raunailia Babala Abu fo 'alia 'abae toro, ma ka too ala rua mae tobi gi. Etala mae tobi gera soia 'alia “lifi abu.” Ma gera ka alua fe ulu 'i lififo, failia tatafe, failia berete fala kwatenai fala God ka io 'i fofola.

3Ma gera ka fagegeloa lou 'abae toro 'i matanala rua mae tobi fo gi. Ma ruala mae tobi gera soia 'alia “lifi abu rasua.”

4Ma 'i laola maetobi fo, gera alua 'erefau li foasina lia gera raunailia 'alia goulu li. Ma 'erefau li foasina fo gera 'agofia 'ai si'ina 'oka gi 'i fofola. 'I lififo lou gera alua te bokosi ba'ela gera daua fafia 'alia goulu li. Bokosi ba'ela fo 'e fatailia 'alia sae alafuuna God. Ma 'i laola bokosi ba'ela fo te teu gera raunailia 'alia goulu, ma 'i laola gera ka alua fana gera soia 'alia “mana.” Ma 'i laola bokosi ba'ela fo lou, gera ka alua fe kuba Aaron lia 'e bulao, failia rua abae fau gi lia God 'e gerea sae alafuuna ali.

5Ma bokosi ba'ela fo gera alua rua lului eniselo gi 'i fofola. Ma eniselo fo gi gera too ala 'aba'abae 'are gi lia 'e fatailia God 'e io 'i lififo. 'Aba'abae 'are fo gi gera tafa 'i fofola lifi la God 'e lafua ta'ana ioli gi li ai. Wasua ma ikoso lau falalau 'afu sulia 'are fo gi ala talasi 'e.

6Ma ala talasi gera rerei 'alia 'are 'urifo gi sui, fata abu gi gera ka ruu 'i laola etala mae tobi ala atoa gi sui fala taunala galona gera gi.

7Ruala mae tobi lia gera soia 'alia “lifi abu rasua,” teke wale mola ka ruu ma 'i lia 'ilito'ola fata abu, ma ka ruu 'i lifi fo ala teke talasi mola 'i laola teke fe

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nali. Ma talasi 'e ruu 'i laola, ka sakea 'abu fala foasina 'alia fala lufaanala ta'ana lia gi, failia ta'ana ioli gi gera tauda ala talasi gera raria 'ua.

8'Alia 'are fo gi, Aloe 'are Abu ka falalau gia lia ikoso 'ali gia ruu 'ua 'i laola "lifi abu rasua," ala talasi Babala Abu 'e io 'ua.

9Ma 'are fo 'e falalau gia 'alia teke 'are ala talasi 'e. 'E falalau gia 'alia kwatenala kwatena gi failia foasina gi ikoso faakwaga manola ioli gi.

10'I osiala taki fo gi gera sae mola sulia fana, ma gouna, failia fakwaganala rabe. Ma taki fo gi gera laa mola sulia aba ala rabe li, ma gera ka 'ilitoa mola la la ka dao ala talasi God 'e olisia 'alia 'are fa'alu li.

11Ma ala talasi 'e Jesus Christ 'e dao lo mae fala taunala galona 'ilito'ola fata abu ala tala fa'alu 'e 'oka ka liufia tala 'ualo li. Babala Abu 'e galo 'i laola lia 'i nali, 'e 'oka ka tasa ma ka ba'ela liufia Babala Abu 'i wado. Iko ta ioli 'ali raunailia Babala Abu fo, ma Babala Abu fo iko 'ali io 'i laola molagali 'e.

12Ma Jesus Christ ka ruu ala teke talasi mola 'i laola "lifi abu rasua" lia 'e io mae 'i nali, ma ikoso ke ruu lou. Ma talasi 'e ruu, iko 'ali sakea 'abula nanigot gi failia buluka fala foasina. Wasua ma 'e ruu 'ala 'ali ka kwatea 'abula 'i talala fala foasina, ma 'urifo ka taua ka talawarau faga fala iona 'alia maurina firi li.

13Sulia taki gi gera falalau 'alia, ala ta ioli iko 'ali kwaga 'i maala God, fata abu ka faakwaga 'alia sigirailianala 'alia 'abula nanigot, ma buluka, failia 'orala kale buluka.

14Ma ala 'e talawarau fala ta ioli ka faakwaga 'i lia talala mola 'alia 'abula buluka failia nanigot gi, 'urifo 'e tasa rasua mola lo ala 'e kwaga 'alia 'abula Jesus Christ. Ma 'alia kwairanainala Aloe 'are Abu io firi, Jesus Christ 'e foasina 'alia rabela 'i talala fala God, ma 'i lia iko 'ali too mola ala ta rerona. Ma 'alia 'abula, 'e faakwaga maurinaga sui, 'ali gia galo fala God 'e mauri kwalaimoki. Ma ikoso 'ali gia taua lou tali 'are ka talai gia fala maena.

'Abu 'e fatailia lia God 'e alafafia sae alafuuna lia

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Ma sulia 'e 'urifo, Jesus Christ lo 'e wale ba'ela lo fafia sae alafuuna fa'alu, 'ali ioli God 'e soida gi, gera kae sakea maurina firi 'e God 'e sae alafuu 'alia. 'E talawarau mola 'ala fala God ka tau 'urifo, 'i osiala maenala Jesus Christ. Ma 'alia maenala Jesus Christ, God ka lufaa lo ta'ana ioli gera tauda ala talasi sae alafuuna 'ualo 'e 'ilitoa 'ua fafida gi.

16'Amu malata ga sulia wale 'e io ma ka gerea te 'abae 'are 'ali fatailia kae mae, ite lo kae sakea too 'arena lia gi. Ala talasi wale fo 'e gerea 'abae 'are fo 'e mae, 'e 'ilitoa fala ta ioli lou ka fatae kwalaimoki ala lia 'e mae lo li, sui bui ioli fo 'e sae sulia 'i laola 'abae 'are fo li ka bi sakea lo tootoo 'arena fo gi.

17Ma ala wale fo 'e gerea 'abae 'are fo li 'e mauri 'ua mola 'ala, 'are ba 'e gereda gi 'e 'ato 'ali fuli 'ua. Ma ala ka mae bui, 'are 'e gereda gi ka bi fuli.

18Lia fo sae alafuuna etaeta ba God 'e dao kwalaimoki talasi gera sigirailia 'alia 'abu li.

19'Urifo, Moses 'e falalaua ioli 'i lao gi sulia 'are taki 'e sae nasi gera ka tauda gi, sui ka sakea 'abu faasia buluka gi failia nanigot gi, ma ka dolaa failia kwai. Sui ka fawawaloa ifula sipsip gera famelamelaa failia rarala 'ai gera soia 'alia hisop. Ma ka sigirailia buka gera gerea 'alia taki fo gi li, ma ka sigirailia lou ala ioli gi.

20Ma Moses ka sae 'uri 'e, "'Abu fo, 'e fatae kwalaimoki ala sae alafuuna 'e God 'e kwate kwaikaena 'amu ka ronosulia."

21'E 'urifo lou Moses ka sigirailia Babala Abu gera raunailia 'alia 'abae toro li, ma ka sigirailia lou 'are gi sui 'i laola fala foasinala God.

22Ma ka 'urifo lou, taki gi ka ilia lia 'e io fala fakwaganala 'are afula gi 'alia 'abu. Ma 'urifo lou, ala iko 'ali gera raunia ta 'are mauri ma 'abula ka afe, 'e 'ato 'ali God 'ali kwailufa 'alia ta'ana ta ioli.

Foasina Jesus Christ 'e lufaa ta'ana gi

23Ma 'are fala foasinala God 'i wado gi, gera malaa mola lulula 'are kwalaimoki mae 'i nali gi, liafo ioli gi gera ka fakwagada 'alia 'abu 'urifo. Wasua ma 'are

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kwalaimoki 'i nali gi gera totolia foasina 'e tasa ka liufia foasina 'alia 'abula 'are mauri gi li.

24Sulia ala talasi Jesus Christ 'e kwatea lo foasina lia fala God, iko 'ali ruu mae 'i laola Babala Abu 'i wado lia ioli gi gera raunailia ka malaa mola 'ala lulula Babala Abu kwalaimoki 'i nali li. 'E la 'i nali, ma 'i lififo ka io failia God fala rananaga.

25Ma sulia fe nali gi sui, 'ilito'ola fata abu ioli Jiu gi li, ka ruu 'i laola “lifi abu rasua” ala Luma Abu God 'i wado, ala teke talasi 'i laola teke fe nali fala kwatenala foasina 'alia 'abula 'are mauri too 'a'ae gi li. Wasua ma Jesus Christ ikoso ruu ala talasi afula gi fala kwatenala foasina 'alia 'i lia talala.

26Sulia ala 'e 'urifo, fuli mae ala fulinala raunailinala molagali, 'i lia ka famalifii talau ala talasi afula gi. Ala talasi fafu'isi 'e gi, 'i lia 'e la mae ala teke talasi mola 'ali lufaa ta'ana gi 'alia kwatenala foasina 'alia rabela 'i talala. Ma ikoso 'ali tau faeburi lou 'urifo.

27Ma ioli 'i laola molagali 'e li, gera kae mae ala teke talasi mola, sui bui God kae bi kwaida.

28Ma 'urifo lou, Jesus Christ 'e mae ala teke talasi mola fala foasina fala lufaanala ta'ana ioli afula gi li. Ma 'i lia kae oli lou mae 'i wado, iko lou fala lufaanala ta'ana ioli gi li, wasua ma kae oli fala faamurinala ioli gera kwaimamali masia gi.

Hebrus 10

1Taki Moses 'e kwateda gi, 'i gera lulula mola 'are kwalaimoki 'e 'oka ka tasa lia 'e Jesus 'e tauda faga gi. Taki lo 'e ilia gera kae 'idufae kwatea foasina gi ala fe nali gi sui. Ma gia saiai taki fo gi, 'ato mola 'ali gera farada ioli gera foasia God gi.

2Ala foasina fo 'e taua ma ioli gera foa geraka kwaga lo, iko 'ali gera totolia kwatenala lou ta foasina, sulia gera saiai God kae kwailufa lo 'alia ta'ana gera gi sui, ma ikoso gera kwaimalatai lou.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3Sulia nali gi sui, foasina gera gi 'e kwatea gera ka malata oli fala ta'ana gera gi.

4Sulia 'e 'ato mola fala 'abula buluka failia nanigot 'ali lafua ta'ana gia gi.

5Lia fo ala talasi Jesus Christ 'e garani ka la lo mae 'i laola molagali li, ka sae fala God 'uri 'e, “Iko lou foasina 'alia 'are mauri too 'a'ae gi 'e 'o oga, wasua ma 'o kwatea rabe fagu.

6Sulia iko 'ali 'o babalafe mola failia foasina 'alia 'are mauri too 'a'ae gi lia gera 'agofia failia 'abula 'are too 'a'ae gi fala lufaanala ta'ana gi.

7Sui, laka ilia, ‘God, lau dao lo 'ali lau tau sulia ta gi 'o oga, malaa gera geregere lo suli lau 'i laola Geregerena Abu li.' ”

8Jesus ka ilia lia God iko 'ali oga mola kwatena gi failia foasina gera 'agofia failia 'abula 'are mauri too 'a'ae gi li, fala lufaanala ta'ana gi. Ma iko 'ali babalafe fafia 'are fo gi. Ma ka sae 'urifo, wasua 'ala taki Moses gi gera sae sulia foasina fo gi.

9Ma ka sae lou 'uri 'e fala God, “Lau dao lo 'ali lau tau sulia ta gi 'o ogada.” Ma sulia saena fo, gia saiai God ka lafua lo foasina ala taki li, ma ka olisia lo 'alia foasina 'alia Jesus Christ.

10Ma sulia Jesus Christ 'e tau sulia kwaiogalina God, God ka lafua lo ta'ana gia gi, ma ka faakwaga gia lo. 'E 'urifo, sulia foasina Jesus Christ 'alia rabela 'i talala ala teke talasi mola, ma ka iko lou ta foasina 'alia rabela ala ruala talasi.

11Ma fata abu Jiu gi gera 'idufae ruu 'i laola Luma Abu sulia atoa gi, ma gera ka taua galona gera 'alia foasina ala talasi afula gi. Wasua ma foasina fo gi, iko 'ali gera totolia lufaanala ta'ana ioli gi li.

12Ma Jesus Christ lo, 'e kwatea foasina lia ala teke talasi mola fala lufaanala ta'ana gi. Ma iko 'ali oga kae kwatea lou ta foasina ala ta talasi mamataa. Ma talasi 'e kwatea lo foasina lia ka sui, ka io lo 'i gula aolo ala God, sulia galona lia fala foasina 'e sui lo.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Ma Jesus Christ kae io 'i lififo, ka kwaimamali fala talasi God kae kwalaa ka liufia malimae lia gi li.

14Sulia teke foasina fo, 'i lia ka lufaa lo ta'ana gia gi, ma ka kwatea ma gia ka rada firi.

15Ma Aloe 'are Abu 'e sae lou sulia 'are fo gi 'uri 'e,

16“'I lau Aofia, ma 'i laola atoa kae dao mae, lakae alua ta sae alafuuna fa'alu fada fala famaurinada 'uri 'e: Lakae alua taki lau gi 'i laola malatada, ma lakae gerea 'i laola maurinada.”

17Ma Aloe 'are Abu ka sae lou 'uri 'e, “Rerona gera gi failia abulo ta'ana gera gi, lakae kwailufa 'alida, ma ikoso 'ali lau malata lou toonali.”

18Talasi God 'e kwailufa lo 'alia ta'ana li, iko 'ali totolia fala kwatenala lou ta foasina fala lufaanala ta'ana gi.

Gia dau nasi ala fitoona gia ala God.

19Alae iolifuta lau 'i osiala maenala Jesus, gia saiai gia ka laa rabetoo fala ruuna 'i laola “lifi abu rasua.”

20Sulia Jesus 'e raunailia tala fa'alu faga fala laa na mae 'i so'ela God, 'ali gia ka mauri firi failia. 'E tau 'urifo 'alia foasina 'alia rabela.

21Gia too lo ala teke 'ilito'ola fata abu 'oka rasua 'e ba'ela fafia ioli God gi.

22Ma sulia 'are fo gi, gia dao 'i so'ela God failia foana 'e kwalaimoki, failia fitoona nanata, ma malatana fa'alu, sulia gia saiai God 'e fakwaga gia lo 'alia Jesus. Ma gia ka sisiu abu lou fala fatailianala God 'e faakwaga gia lo.

23Gia ka ilia fala ioli gi lia gia malata kwaimamali fala God. Ma gia ka dau nanata ala fitoona fala 'are ba God 'e sae alafuu 'alida faga gi, sulia gia saiai kae falalamaa saenala.

24Ma gia malata sulia kwaiogalina gia 'i safitaga, 'ali gia ka kwairanai aga 'i safitaga, ma gia ka fatailia kwaimanaa faga 'i safitaga 'alia 'are 'oka gia tauda gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Ma ikoso 'ali gia io faasia logona failia foasinala God, malaa nali ioli gera kae tautaua. Wasua ma gia ka logo 'ali gia ka raefale gia 'i safitaga, sulia gia saiai atoa fala olinala mae Aofia Jesus 'e garani lo.

26Ala gia sai sui lo ala falalauna kwalaimoki gi, ma ala gia galo 'aga ala taunala 'are ta'a gi li, 'urila iko ta foasina 'ali 'e totolia mola lufaanala rerona gia gi.

27Ma ala ta ioli 'e tau 'urifo, 'i lia ka mau sulia 'e maasia lo kwaikwaina ba'ela, failia dunaa 'ago'ago God kae fafuta'a 'alia ioli gera tatae bolosia gi.

28Ma talasi ba sui, ioli 'e aburono mola 'ala ala taki Moses gi, ma ala ta olu ioli 'o ma ta rua ioli ka sae falalamaa lia ioli fo 'e rero, ikoso gera malataia, geraka raunia lo.

29Ma ala 'e 'urifo fala taki Moses gi, kwaikwaina 'e ba'ela ka tasa 'e io fala ioli 'e 'e'ela 'alia Wela God 'i tara'ela. Sulia abulonala ioli 'urifo 'e fatailia lia 'e fia 'uria maenala Jesus Christ iko 'ali 'ilitoa mola, ma ka fia 'uria sae alafuuna fa'alu 'e totolia ka faakwaga lia iko 'ali 'ilitoa lou. Ioli 'urifo 'e sae fafuta'a Aloe 'are Abu lia 'e kwai'ofe ala.

30Sulia gia saiai God ba 'e sae 'uri 'e, “Lakae duu, lau lo lakae kwatea kwaikwaina fala ioli gi, 'i osiala abulo ta'ana gera gi.” Ma Geregerena Abu ka sae lou 'uri 'e, “Aofia kae lokokwaikwaina fala ioli lia gi.”

31Ala God mauri 'e dau fafia ta ioli fala lokokwaikwaina fala, ioli la kae mau rasua.

32Ma 'amu ka malata tonala talasi 'ato afula ba 'amu ruu 'i laola gi, talasi 'amu bi etae too ala madakwana Christ li.

33Gera famalifii 'amiu, ma gera ka sae suarae 'amiu maala ioli afula gi. Ma ala nali talasi, 'amu ka marabe fala 'adona failia ioli kwaima 'amiu gi li lia nali ioli gera famalifii gera 'urifo.

34Ma ala talasi gera alu ioli fakwalaimoki gi 'i laola raraa li, 'amu ka malataida, ma 'amu ka ranada. Ma 'amu ka babalafe mola 'amiu ala talasi ioli gi gera

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sakea too 'arena 'amiu gi sui, sulia 'amu saiai 'amu kae too lou ala too 'arena 'oka ka tasa io firi gi 'i nali.

35Dunala 'e 'urifo, ikoso 'ali 'amu mau. Ala 'amu ka fakwalaimoki nanata ala God, 'amu kae sakea kwaiara lia famiu 'e 'oka ka tasa.

36'Amu ka too ala fafuna, 'ali 'amu tau sulia kwaiogalina God, ma 'amu ka sakea 'are 'e alafuu famiu alida gi.

37Sulia Geregerena Abu ba 'e sae 'uri 'e, “Garani kae la mae, ma 'e iko 'ali tekwa lo.

38Ma ioli rada lau gi, gera kae fakwalaimoki ma gera kae mauri. Wasua ma ala ite 'e oli fae buri sulia gera mau, ikoso 'ali lau babalafe mola failida.”

39Wasua ma iko 'ali gia malaa ioli gera sakea kwaikwaina sulia gera la tatau 'urifo. Gia fakwalaimoki ala God, ma 'i lia ka faamauri gia.

Hebrus 11

Gia fitoo ala God kae fulia sae alafuuna lia

1Ala gia fitoo ala God, gia saiai gia kae sakea 'are 'oka gia kwaimamali fai faasia gi, wasua 'ala iko 'ali gia lesida 'ua.

2Ioli 'ua lo mae 'i lao gi, God 'e alafafida 'alia fitoona gera ala.

3Sulia fitoona gia gi, gia saiai God 'e raunailia 'are gi sui 'alia kwaikaena lia. 'Are gia lesida gi sui, gera fuli mae faasia 'are iko 'ali gia lesida gi.

4Ebol ba 'e fitoo ala God, ma ka kwatea foasina lia fala God 'e 'oka ka liufia foasina Kein 'e kwatea. Ma 'alia fitoona Ebol, God ka ilia 'e rada, sulia God 'e alafafia kwatena lia gi. 'I osiala Ebol 'e fitoo ala God, 'are 'e tauda gi ka falalau gia 'ua, wasua 'ala 'i lia ka mae lo.

5Ma Enok 'e fitoo ala God, ma iko 'ali mae, sulia God 'e sakea fala 'i nali, ma iko ta ioli 'i wado 'ali lesia lou Enok. Geregerena Abu ka ilia God 'e babalafe rasua fafia Enok, ma God ka sakea fala 'i nali.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Ala ta ioli iko 'ali fitoo ala God, 'ato rasua 'ali God ka babalafe fafia. Sulia ioli 'e la mae 'i so'ela God, 'i lia ka fitoo lo lia God 'e io ma ka fa'oka ioli gera la mae 'i so'ela gi.

7Noa 'e fitoo ala God, ma ka ronosulia kwaikaena God gi fala sulia kwaibusu kae dao mae. Lia 'e fakwalaimoki, wasua 'ala iko 'ali 'e lesia 'ua kwaibusu fo li. 'E ronosulia God ma ka raunailia te faga ba'ela. Ma talasi kwai ba'ela 'e fonu mae, 'i lia failia lumae ioli lia daulu mauri. Ma talasi 'e tau 'urifo, ka fatailia lia ioli mamata gi gera ta'a ma gera ka totolia sakenala kwaikwaina God. Ma God ka ilia Noa 'e rada 'alia fitoona lia.

8Abraham 'e fitoo ala God, ma ka ronosulia saenala. God 'e keria ka la faasia mae falua lia fala na gulae tolo mamata lou ala lifi God 'e alafuu 'alia kae kwatea fala. Lia fo Abraham ka tafisia falua lia, wasua 'ala iko 'ali sai 'ua ala 'i fe 'e kae la fai.

9Ma talasi 'e dao ala gulae tolo God 'e alafuu 'alia li, ka io malaa na ioli mamata ala gulae tolo fo, ma ka io mola 'ala 'i laola babala. 'E 'urifo lou ala wela lia Aesak, ma koko lia Jakob. Daro sai lou ala sae alafuuna 'e God 'e ilia fala Abraham 'e io lou fadaroa.

10Abraham 'e io 'urifo, 'i osiala 'e kwaimamali fala falua 'oka 'e God 'e raunailia 'i nali lia 'e io firi ma ikoso sui.

11Ma 'alia fitoona, Abraham 'e totolia ka too ala wela, wasua 'ala ka waro, ma wateu lia Sara ka 'amara lou. Ma daro too ala wela, sulia daro fitoo ala God kae falalamaa sae alafuuna lia.

12Wasua 'ala Abraham 'e waro ma la la ka garani mae lo, daro too ala kwalofa afula rasua gi. Gera afula ka malaa kwalikwali gi 'i laola raloo, failia ole sulia asi li lia iko 'ali totolia iduminai.

13Wale fo gi gera fitoo ala God, ma gera ka etae mae sui bui gera ka bi sakea 'are God 'e sae alafuu 'alida fada gi. Ma gera ka malata sulia 'are God 'e sae alafuu 'alida gi, ma gera ka saiai gera kae sakea ala talasi mamata. Ma gera

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ka ilia lou falua 'e gera too ai, iko lou falua gera, sulia falua kwalaimoki gera 'i lia 'i nali.

14Ioli gera sae 'urifo gi, gera fatailia gera rerei fala falua kwalaimoki gera.

15Ma Abraham failia wale fo gi lou iko 'ali gera malata lo fala falua ba gera la lo faasia. Ala 'e 'urifo, 'e totolia mola 'ali gera oli lou fala lifi fo gi.

16Wasua ma, gera lio 'afia falua 'oka liufia falua ba gera tafisia, sulia gera kwaimamali fala falua gera 'i nali. Sulia me 'are fo, God ka babalafe ala talasi gera soia 'alia God gera li, sulia 'e rerei sui lo 'alia falua ba'ela li iona 'i nali.

17-18Gia saiai God 'e sae alafuu fala Abraham, sulia wela lia Aesak lia kwalofa lia kae afula rasua. Ma talasi God 'e mailitonala fitoona Abraham, ka ilia fala ka raunia Aesak fala foasina. Ma fitoona Abraham 'e nanata 'i fofola sae alafuuna God fala, ma ka rerei fala rauninala wela moutae lia Aesak 'ali foasina 'alia.

19Abraham 'e tau 'urifo 'i osiala 'e fia 'uria ala Aesak ka mae, God 'e saiai ka fatataea lou faasia maena. Ma ka 'urifo 'e malaa God 'e taea Aesak faasia maena kwalaimoki.

20Aesak lou, sulia fitoona lia ala God, ka fa'oka rua wela lia gi Jakob failia Esau, ma ka farono 'alia ta kae fuli mae fadaroa.

21Ma Jakob lou, 'alia fitoona lia, ka fa'oka wela wale Josef gi ala talasi Jakob 'e io lo fala maenala. Ma ka ura 'adaoro sulia fe kuba lia, ma ka foasia God.

22Ma Josef lou, 'alia fitoona lia, ala talasi 'e io lo maasia maenala, ka sae ka ilia fuui ioli Israel gera kae la faasia falua 'i Ejipt. Ma ka fabasuda, 'ali talasi gera kae la, gera ka sakea lou sulila failida.

23Mama Moses lou failia teite lia, daro fitoo ala God. Wasua 'ala walelitalona 'i Ejipt ka sae nasi 'ali gera raunia wela wale wawade Jiu gi li sui, iko 'ali daro mau mola. Ma talasi Moses 'e futa ai, daro ka faagwaa sulia olu madama gi, 'ali ikoso gera raunia, sulia wela fo lesinala 'e 'oka rasua.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

24Ma Moses ka fitoo lou ala God. Ma talasi 'e ba'ela mae, 'e 'e'ela 'ali gera soia 'alia wela ranolia geli ulao Fero li.

25Ma Moses ka oga famalifii na failia ioli God gi li, faasia iona babalafe 'alia ta'ana 'e ikoso 'ali tekwa mola.

26Ma ka malataia 'e 'oka 'ali 'e famalifii sulia fitoona lia ala Christ lia God kae kwatea mae. Ma iko 'ali malata sulia too 'arena ba'ela 'e sakea 'i Ejipt. Sulia 'e maasia 'are 'oka God kae kwatea fala ala talasi kae lao 'ua mae li.

27Ma 'alia fitoona Moses ka la faasia 'i Ejipt. Ma iko 'ali mau mola 'alia ogata'anala walelitalona 'i Ejipt. 'E malaa Moses 'e lesia God lia iko ta ioli 'ali saiala lesinala. 'Urifo, Moses ka la lo.

28Ma 'alia fitoona Moses ka ilia fala fuui ioli Israel 'ali gera la sulia fanana ala Daofae Liu na li, ma gera ka sigirailia mala luma ala luma gera gi 'alia 'abula kale sipsip gi, 'ali eniselo God 'e kwatea mae ikoso raunia fainaonao wela wale gera gi, ma ka dao tarosi faasia luma gera gi.

29Ma 'alia fitoona fuui ioli Israel li, gera ka totolia tofolo na ala Asi Melamelaa li. Sulia God 'e ketaa kwai 'ali gera ka la malaa gera liu 'i fofola wado lalana. Ma talasi wale 'i Ejipt gi gera tabalida ko, gera gimolo gera ka mae sui, sulia God 'e taua asi ba'ela ka fonu lou mae fafida.

30Fuui ioli Israel gera fitoo ala God. Ma talasi gera dao ala falua 'i Jeriko, gera ka liu galia te balibali fo sulia fiu fe atoa gi, sui God ka ofotailia lo te balibali fo 'i fua.

31Ma te geli 'usulabata 'e io 'i laola falua fo 'i Jeriko li, ratala Rahab, 'i lia geli 'e fitoo ala God. Sulia ala talasi rua wale Josua 'e keri daroa daro la agwa mae fala lesinala nanatanala falua fo li, Rahab ka rana daroa. Sui, iko 'ali gera raunia Rahab, ala talasi fuui ioli Israel gera raunia sui ioli gera aburono ala God gi li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32Ma laka mano ga 'urifo ala alaana 'e, sulia iko 'ali lau too lo ala ta talasi fala saena lou sulia fitoona wale malaa Gideon, Barak, Samson, Jefta, David, Samuel, failia profet gi.

33Sulia gera fitoo ala God, ma nali ai ada gera kwalaa ka liufia ioli afula ala kwalaana 'i laola falua ba'ela gi li. Ma nali ioli ada gera taua 'are rada gi, ma gera ka sakea lo ta gi God 'e alafuu 'alia fada. Ma nali ai ada ala talasi gera io garania lion gi li, iko ta lion 'ali 'alaida mola.

34Ma nali ai lou ada, gera fitoo ala God, ma dunaa 'ago'ago ba'ela iko 'ali 'agofida mola. Ma nali ai lou ada, malimae gera gi iko 'ali gera totolia rauninada. Nali ai ada, wasua 'ala gera ka watoutou, God 'e fananatada lou. Sui, gera ka tabalia wale li ofona afula mamata gi.

35Ma nali geli 'i lao mae, gera fitoo ala God, ma wela gera 'e mae gi, gera ka mauri lou. Ma nali ioli lou gera fitoo ala God 'i lao, ma malimae gera gi gera rabusida fala maena. Wasua ma iko 'ali gera oga mola tafina faasia famalifiina fo li, 'i dunala gera sai 'oka ala lia gera kae tatae faasia maena fala maurina kwalaimoki.

36Nali ai ada, malimae gera gi gera famauda ma gera ka rabusida. Ma nali ai ada gera ka firi fafida 'alia seni gi ma gera ka alu gera 'i laola raraa.

37Nali ai lou ada, gera 'ui gera 'alia fau gi la la gera ka mae. Ma nali ioli lou gera 'oleda 'alia rua tofui 'are. Ma nali ai ada gera ka raunida 'alia 'au li ofona gi, 'i osiala fitoona gera gi. Ma nali ai ada, gera ka toro 'alia sunasunala sipsip failia nanigot gi, sulia gera siofa rasua lo. Ma malimae gera gi ka fafuta'ada ma gera ka famalifiida.

38Ma ioli 'i laola molagali 'e li iko 'ali gera totolia iona failia ioli rada fo gi li. Ma nali ioli ada gera tafisia lo luma gera gi, gera ka liu kwailiu mola 'ada malaa ioli iko 'ali gera too ala ta falua gi. Gera io 'i laola abae lifi kwasi gi, ma gwaula uo gi, ma 'i laola 'iguara gi, ma gilu 'i laola wado gi li.

39God 'e babalafe rasua fafia ioli fo gi, 'alia fitoona gera gi, wasua ma iko 'ali gera sakea 'are God 'e alafuu 'alida fada gi,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

40sulia God 'e malata sulia 'are 'oka 'e io rerei 'ua maasi gia gi. 'E oga ioli fo gi gera ka io maasia 'ali gia ka 'ado lou failida, ala talasi kae kwatea lo 'are 'oka 'e sae alafuu 'alida gi.

Hebrus 12

God Mama gia

1Ma ioli afula gera fakwalaimoki ala God 'urifo gi, 'e malaa gera io fae gia ala talasi 'e, ma gera ka liolio fala 'are gia tauda gi. Lia fo gia ka taasi faeburi lo 'alia 'are kae fadole gia gi, ma ta'ana 'e dau bebesi aga gi. Sulia gia malaa ioli gera lalao ala nonena ba'ela li. Ma gia ka lalao nanata, la la gia ka dao ala lifi gia kae faasuia ai.

2Ma talasi gia lalao 'urifo li, gia ka alua maaga ala Jesus, sulia 'i lia lo kalokalola fitoona gia gi. Lia 'e marabe ka mae ala 'ai rara folo. Ma iko 'ali malata sulia 'ekena 'alia maena 'urifo li, sulia 'e saiai kae too ala babalafena 'i buri. Ma talasi 'e, 'e io lo 'i gula aolo ala God, lifi li 'ilitoana.

3'Amu malata tonala 'atona ba gera tauda ala Jesus ala talasi ioli ta'a gi gera suarailia. 'Urifo, malatamiu ikoso 'ali dudu ala fitoona 'amiu gi.

4'Amu ka galo nanata fala kwalana failia falafala ala ta'ana li. Wasua ma iko ta ioli amiu 'ali mae 'ua ala kwalana failia ta'ana li.

5Ma ikoso 'ali 'amu bulono 'alia alaana li raefalena ba God 'e ilia famiu wela lia gi li, lia ba 'e sae 'uri 'e, “Wela lau ko fafurono 'oka talasi Aofia kae balufi 'o. Ma talasi ka faalalau 'o, malatamu ikoso dudu.

6Sulia Aofia 'e balufia ioli 'e kwaima ada gi. Ma ka kwatea kwaikwaina fala ioli 'e alafafida 'ali gera wela lia gi li.”

7'Amu ura nasi, ma 'amu ka ala'alia God ka farada 'amiu, sulia 'are fo 'e fatailia lia God 'e lio suli 'amiu, ka malaa lo na mama.

8God 'e saiai ka farada wela lia gi sui. Ma suli ala iko 'ali farada 'o, 'urila 'i'o iko lou wela kwalaimoki lia.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Ma talasi mama gia gi 'i lifi'e 'i laola molagali, gera farada gia, gia soi ba'ela ada. 'E 'urifo lou, gia ka ala'alia Mama gia 'i nali ka farada gia, 'ali gia too ala maurina firi.

10Mama gia gi 'i laola molagali, gera farada gia sulia talasi wawade mola, sulia falafala gera saiai 'e 'oka. Ma God 'e farada gia 'ali ka rana gia, ma ka farada gia 'ali gia ka io rada lou 'i malaa.

11Ma talasi gera farada gia, gia kwaimalatai sulia 'e fii gia. Wasua ma 'i burila faradana, gia saiai gia kae too ala aroarona sulia abulonaga kae rada.

Falalauna fala rananala ioli fakwalaimoki gi li

12'Arelafo, 'amu ka ura nasi, ma 'amu ka dau nanata ala fitoona 'amiu gi.

13Ma 'amu ka liu sulia tala rada, 'ali ioli fakwalaimokina gera gi 'e watoutou, ikoso gera faeburi 'alia fitoona gera gi, wasua ma fitoona gera gi ka nanata.

14'Amu mailia fala iona 'alia aroarona failia ioli sui. Ma 'amu ka tau nanata 'ali abulona 'amiu gi ka rada sui. Ala maurinaga iko 'ali rada, 'e 'ato 'ali gia lesia Aofia.

15'Amu tau nanata 'ali ikoso ta ioli amiu 'ali 'e'ela 'alia kwai'ofena God. Ma ikoso 'ali 'amu ala'alia ta ioli ka fafuta'a fitoona 'amiu gi, malaa na 'ai 'e too ala fuae 'are maemae gi ma ka fafuta'a lo ioli gi.

16'Amu liolio 'oka 'ali ikoso ta ioli ka 'usulabata ma ikoso gera malata ba'ela ala God malaa Esau. Esau 'e foli 'alia 'ilitoana ala fainaonaona lia li sulia 'i lia wela wale 'i lao, fala teke me teu mola ala fana.

17Ma gia saiai, 'i burila 'e tau 'urifo, Esau ka bi oga mama lia 'ali fa'oka lia. Wasua ma mama lia 'e 'e'ela 'alia, ma ka fa'oka 'ala walefae lia, sulia 'e 'ato lo fala olifailianala 'are 'e foli sui lo 'alida gi, wasua 'ala ka gwafea mama lia 'alia anina.

18Iko 'ali gia la mae fala fe uo, lifi ala dunaa li, maerodo, ma oru, malaa Jiu gi ala fe uo ba 'i Saenae talasi God 'e kwatea taki lia fada.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Ma gera ka ronoa linela bunu, failia linela akwana ba'ela God. Ma talasi ioli fo gi gera ronoa lo line 'are fo li, gera ka mau, ma gera ka anisia 'ali ikoso 'ali sae lou.

20Sulia gera mau rasua 'alia saena ba God 'uri 'e, “Ala ta ioli 'o ma ta 'are mauri too 'a'ae wasua ala 'e dau tonala fe uo 'e, 'amu ka 'uia la la ka mae.”

21Ma sulia 'are fo gera lesida gi ala talasi fo 'e taua gera ka mau rasua, Moses wasua ka ilia lou, “Lau mau ma laka lebelebe lo.”

22Ma talasi 'e, iko 'ali gia dao garania 'are 'urifo. Sulia gia dao lo ala uo 'i Sion, falua God mauri, falua ba'ela 'i Jerusalem 'i nali. Lifi la logonae molae eniselo gi gera io ai.

23Gia logo mae failia wela etaeta God gi lia gera babalafe rasua, ma ratada gera gerea 'i nali. Ma gia ka dao lo 'i so'ela God lia kae lokokwaikwaina fala ioli gi sui. Ma gia ka dao lou 'i so'ela manola ioli 'oka God 'e faradada gi.

24Ma gia ka dao 'i so'ela Jesus, wale 'e raunailia sae alafuuna fa'alu faga failia God. Sulia 'abula 'e afe, gia kae sakea 'are 'oka gi, ma 'abula Ebol ikoso kwatea 'are 'oka fo gi.

25'Amu ka ronosulia saenala God. Sulia ioli ba gera 'e'ela 'alia ronosuli na ala God ala fe uo 'i Saenae gi li, gera sakea lo kwaikwaina ba'ela. 'Urifo lou, ala 'amu ka 'e'ela 'alia wale 'e sae mae faga faasia 'i nali, 'amu kae sakea kwaikwaina lou.

26'E tekwa lo mae, molagali 'e 'asu sulia linela saenala God. Sui ala talasi 'e, 'i lia ka sae alafuu 'uri 'e, “Ta talasi lou, lakae 'asua molagali 'e failia 'i nali lou.”

27Ma saena fo, “ta talasi lou” 'e fatailia God kae 'asua 'are 'e raunailida gi, ma ka lafuda sui, 'ali 'are gera io firi gi mola kae ore.

28Sulia gia io 'i laola 'Ilitoana 'e babatoo firi, gia ka batafea God, ma gia ka fababalafea God 'alia foasinala ma fatailianala fabaelanala.

29Sulia God 'e gia, 'e saiala fafuta'anala ioli gi 'alia dunaa.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Hebrus 13

Falafala 'e fababalafea God

1'I 'amiu alae waasila ala Christ, 'amu ura nasi 'alia kwaimanaa amiu 'i safitamiu.

2Ikoso 'ali 'amu bulono 'alia kwalonala ioli dao gi. Sulia nali ioli gera kwaloa ioli gi 'i laola luma gera gi, wasua ma iko 'ali gera saiala lia ioli fo gi eniselo gi 'ada.

3Ikoso 'ali 'amu bulono lou 'alia ioli gera io 'i laola raraa gi li. 'Amu ka lio 'oka sulida, malaa 'amu io failida 'i laola raraa. Ma 'amu ka ranaa lou ioli gera too ala 'atona gi li, malaa 'amu too lou ala 'atona fo gi failida.

4'E 'oka famiu sui 'amu ka fabaelaa io 'adona ala ara araina li. 'Amu ka io kwalaimoki fala arai 'amiu gi ma wateu 'amiu gi. Sulia God kae kwatea kwaikwaina fala ite abulonala 'e midia ma ka kakabara ala lai na.

5'Amu ka sigi faasia silinala bata afula. Ma 'amu ka babalafe ala 'are 'amu too lo ali gi. Sulia God ba 'e ilia, “Ikoso 'ali lau la faasi 'amiu, ma ikoso 'ali lau 'e'ela 'ali 'amiu.”

6Suli 'e 'urifo, gia ka sae rabetoo 'uri 'e, “Aofia lo wale li kwairanai lau. 'I dunala iko 'ali lau maulia ta 'are ioli gi gera ka taua agu.”

7Ikoso 'ali 'amu bulono lou 'alia ioli ba'ela 'amiu gi lia gera falalau 'amiu sui lo 'alia saenala God. 'Amu malata sulia maurina 'oka gera gi failia maenada. Ma 'amu ka tau sulia fitoona gera gi.

8Jesus Christ 'e io ma ikoso 'e olisi. 'E rada mola 'ala nalafi, ma 'i tara'ela, ma talasi kae lao mae.

9Ma 'amu ka io faasia fakwalaimokinala falalauna mamata gi lia iko 'ali gera kwalaimoki. Kwai'ofena God faga 'e fananata maurinaga. 'Urifo ka kwairanai aga, wasua ma ronona sulia taki ala fana li ikoso kwairanai mola aga.

10Wasua ma ioli gera 'idufae donaa taki Jiu gi li ala foasina, iko 'ali gera too ala ta nanatana fala sakenala 'are 'oka gera la mae faasia foasina ala Christ.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11'Amu saiai, talasi fuui ioli 'i Israel gera kwatea foasina sulia gera oga fakwaganada faasia ta'ana gera gi li, 'ilito'ola fata abu ka sakea mae 'abu ala 'are mauri too 'a'ae li 'i laola Luma Abu ala “lifi abu rasua.” Ma rabe 'are gi lia gera foasina 'alia, gera ka 'agofia 'i maluma ala falua.

12Ma lia 'e kwatea ma Jesus wasua ka mae lou 'i maluma ala falua 'i Jerusalem, 'ali ka faakwaga ioli faasia ta'ana gera gi 'alia 'abula.

13'Arelafo 'e taua giaka la lou 'i maluma ala falua 'i Jerusalem 'ali gera ka faa 'eke gia malaa gera taua ala Jesus.

14Sulia 'i laola molagali, iko 'ali gia too ala ta falua 'e io firi. Wasua ma gia kwaimamali fala falua 'i nali lia kae dao mae.

15Lia fo, gia ka batafea God ala talasi gi sui. Batafena fo, 'i lia foasina gia fala God sulia Jesus lo gia soia 'alia Aofia gia.

16Ikoso 'ali 'amu bulono 'alia tau 'okana ma kwairanaina amiu 'i safitamiu. Sulia abulona 'urifo 'e malaa foasina lou lia God 'e babalafe fafia.

17'Amu ronosulia fainaonao 'amiu gi. Gera lio sulia manomiu, ma gera kae fuunailia galona gera gi fala God. Ma ala 'amu ronosulia saena gera gi, gera kae babalafe rasua fafia galona gera gi. Ma ala iko 'ali 'amu rono mola sulida, gera kae kwaimalatai sulia galona gera gi, ma 'ato 'ali gera rana 'amiu.

18'Amu galo ala foana fameulu. Meulu saiai iko ta 'are ta'a mola 'i laola abulo nameulu, sulia meulu maili fala taunala 'are 'oka gi ala talasi gi sui.

19Ma lau suga 'amiu, 'amu ka foa fagu, 'ali God 'ali olifae nainali mae agu 'i soemiu.

Foana

20God 'e taea Aofia gia Jesus faasia maena. Ma sulia foasina Jesus 'alia maenala, lia 'e malaa na wale 'e lio sulia sipsip lia gi. Ma God ka raunailia sae alafuuna fa'alu 'alia foasina Jesus. Ma sae alafuuna fo ikoso sui.

21Lau foa 'ali God ala aroarona li kae kwatea 'are 'oka gi sui lia 'amu boboo fali 'ali 'amu ka taua kwaiogalina lia. Ma lau foa lou 'ali Jesus Christ kae rana

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

'amiu, ma 'amu ka fulia 'are God 'e babalafe fafida gi. Ma gia batafea Jesus Christ io firi! 'Eo kae 'urifo.

Alaana fafu'isi gi

22Alae iolifuta lau, lau aniulu famiu 'ali 'amu fafurono fafu fala saena li raefalena lau famiu gi. Sulia geregerena lau, iko 'ali tekwa mola.

23Lau oga lakae faarono 'amiu 'alia walefae gia Timoti lia 'e latafa lo faasia raraa. Ala 'e dao nainali mae 'i lifi'e, la kae sakea fae lau ala talasi lakae la ko ai.

24'Amu ka kwatea ko sae ailafena 'oka 'ameulu fala ioli fainaonao 'amiu gi sui, ma fala ioli God gi sui lia gera io fae 'amiu. Iolifuta gia gi faasia 'i Itali, gera kwatea lou sae ailafena gera gi famiu.

25Lau foa 'ali God kae kwai'ofe amiu sui.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

James

James 1

1'I lau James wale li galona God failia Jesus Christ Aofia. Sae ailafena lau gi famiu ioli God gi sui, lia 'amu io tagalae kwailiu 'i laola molagali.

'Amu ura nasi talasi 'amu dao tonala ilito'ona fala fuli 'are rerona li

2Lau soi 'amiu 'alia walefae ma gelifae lau gi sulia God lo Mama gia sui. Talasi 'amu dao tonala ilito'ona afula mamata kwailiu gi li, 'amu ka babalafe, ma 'amu ka malata sulia 'are la kae 'oka famiu.

3'Amu saiai, talasi 'amu ka dao tonala ilito'ona li, ma 'amu ka fitoo nasi, lia lo 'e taua fitoona 'amiu gi kae nanata rasua.

4'Amu ura nasi 'urifo fala suinala talasi, 'ali 'i 'amiu ioli ali'afu gera maua gi.

5Wasua ma ala ta ioli amiu iko 'ali too ala liotoo fala urana bolosia ilito'ona li, 'i lia ka sugaa God, ma God kae kwatea fala. Sulia God 'e babalafe rasua fala kwatenala 'are afula gi fala ioli gi sui, ma ikoso balia mola ta ioli 'e sugaa.

6Ala talasi ta ioli ka sugaa God, ka fitoo lo ala God ma ikoso malata ruarua ala 'e silia kwairanaina li. Ma ala ta ioli ka malata ruarua 'urifo, 'e malaa lafolafo ala asi ba oru 'e orufia ma ka taasi'alia.

7-8Ioli 'urifo, 'e too ala rua lioe wale gi ala abulonala sui, sulia malatala iko 'ali babatoo ala teke 'are. Sulia 'e 'urifo, 'i lia ikoso fia mola 'uria Aofia kae kwatea ta 'are fala.

9-10Alae walefae lau wasua nali ioli amiu ka siofa ma nali ioli ka too'are, 'i 'amiu sui mola 'amu ka babalafe, sulia God 'e fa'ilitoa ioli siofa gi, ma ka fawawadea ioli too'are gi. Wasua ta ioli ka too'are ka ba'ela, 'are afula lia gi kae fulu, malaa taganala 'ai 'oka gi 'e taga ka io mola sulia keme talasi dodoko.

11Ma talasi da'afi tatae mae ma ka daafia taganala 'ai fo li, ka kuku lo, ma ka mae lo 'ala, ma ka toli lo 'i wado, ma lio aolanala ka sui lou 'ala. Ma 'e 'urifo lou ala ioli too 'are, 'i lia kae mae lou ala talasi kae taua galona li too batana 'ala 'i talala.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ilitoona ala ta'ana iko 'ali la mae faasia God

12'Oilakina fala ioli 'e dao tonala ilito'ona afula ma fitoona lia 'e nasi mola 'ala. Sulia talasi ioli 'e fakwalaimoki ma ka fafu 'i laola ilito'ona gi li, God kae kwatea maurina firi fala. Maurina firi fo, God 'e etae alafu lo 'alia fala ioli gera kwaima ala gi.

13'E iko 'ali 'oka 'ali ta ioli ka fia 'uria God lo 'e kwatea ilito'ona fala taunala ta 'are ta'a. Iko 'ali 'oka 'ali 'e malata 'urifo, sulia God 'ato 'ali mailitonala ta ioli fala taunala ta 'are 'e ta'a, ma ka 'ato lou fala ta ioli 'ali ka mailitonala God fala taunala ta 'are 'e ta'a.

14Kwaiogalina ta'a ala ioli 'i talala lo lia ilito'ona ma ka saiala taranala ioli fala tau 'are rerona.

15Ma kwaiogalina ta'a fo kae ba'ela ma ka alua ta 'are 'e ta'a rasua. Ma talasi 'are ta'a fo ka ba'ela, kae raunia ioli ka mae.

16'Arelafo, alae waasila 'oka lau, ikoso 'ali 'amu fia ilito'ona fala ta'ana 'e fuli mae faasia God.

17Sulia 'are 'oka gi sui 'e fuli mae faasia God 'i nali. Ma ka 'ato fala God 'ali olisia falafala lia 'i talala. Sulia 'e iko 'ali malaa 'are 'i laola raloo gi li lia 'e raunailida geraka rara mae, ma gera ka 'idu, ma gera ka olisi, ma gera ka rodo.

18God 'e fili gia ma ka kwatea maurina firi faga 'alia saena kwalaimoki lia. Ma ala 'are raunailida gi sui, gia ioli lo 'okanala 'are God lo.

'Amu kwaloa ma 'amu ka rono sulia saenala God

19Alae waasila 'oka lau 'amu malata 'oka sulia saenagu 'e 'uri 'e: 'Amu marabe fala fafuronona, ma ikoso 'ali 'amu nainali fala saena, ma ikoso 'ali 'amu ogata'a nainali.

20Ala ta ioli 'e ogata'a, 'ato 'ali ka taua ta 'are rada God 'e oga.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Lia fo 'amu ka faeburi lo 'alia taunala 'are ta'a gi, ma 'amu ka bulusi faasia ta'ana 'amiu gi sui. Ma 'amu ka marabe fala ronona sulia saenala God lia 'e alua lo 'i laola maurinamiu, ma 'e totolia kae faamauri 'amiu.

22Ikoso 'ali 'amu kotofi 'amiu 'i talamiu, mala 'amu fia 'uria rononala mola saenala God 'e 'oka. Iko 'ali 'urila! Ikoso 'ali 'amu fafuronosia mola 'amiu saenala God, wasua ma 'amu ka ronosulia 'are 'e ilida gi lou.

23Ioli 'e ronoa mola saena 'e gi li, ma iko 'ali tau mola sulia 'are 'e ronoda gi li, 'e malaa ioli 'e lesia mola lulula maala 'e midia 'i laola tatae iroiro li.

24Ma ioli fo, 'i burila 'e iro 'oka ala 'i lia talala, ka la lo 'ala, ma ka bulono nainali lo 'alia lesinala maala 'e 'utaa ba.

25Wasua ma ioli 'e alu maa 'oka ala taki God gi li, ma iko 'ali ronoa mola ma ka bulono, ma ka taua 'are taki 'e ilia, God kae 'oilakitailia 'alia 'are 'e tauda gi sui. Sulia taki God gi gera 'oka sui, ma ka fasakwadolaa ioli gi.

26Ala ta ioli 'e fia 'uria 'e la lo sulia falafala God gi, wasua ma 'e iko 'ali dau fafia saenala, 'i lia 'e kotofi lia mola 'ala 'i talala, ma foasina lia gi iko 'ali gera kwalaimoki.

27God Mama gia 'e sai mola 'ala ala ioli gera foasi kwalaimoki ala gi, ma gera ka taua 'are 'oka fala ioli gi li, malaa rananala me 'oru gi, failia wela ilamae lia gera too ala 'atona gi li. Ioli 'urifo gi, ikoso gera ala'alia 'are ta'a 'i laola molagali gi li fala fafuta'anala falafala 'oka gera gi.

James 2

Ikoso 'ali 'amu sofili

1Alae waasila 'oka lau, sulia 'amu fakwalaimoki ala Jesus Christ Aofia gia 'e 'ilitoa, ikoso 'ali 'amu sofili mola 'i safitala ioli gi 'alia lesinala mola ala gula 'i maluma.

2-3Ala ta rua ioli daro dao mae ala logona 'amiu, na ioli 'e too'are ma na ai ka dalaa. Ioli too'are fo 'e toro 'alia toro 'oka rasua gi, ma ka alua fe kome 'oka failia rini 'i 'u'ula. Ma talasi 'amu lesia, 'amu ka fa'ilitoa, ma 'amu ka sae 'uri

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

'e, “La mae, ko gwauru 'oka 'amua 'i lifi'e.” Sui, ioli siofa 'e toro gaga mola 'alia lafui toro. Ma 'amu ka sae 'uri 'e, “'O ura 'amua 'i lifila, 'o ma 'o gwauru 'amua 'i wado garania 'aegu.”

4Ala 'amu tau 'urifo, 'amu rero, sulia 'amu sipaa ioli gi 'urifo, ma 'amu ka sofili sulia malatana ta'a 'amiu gi.

5Lia fo, alae iolifuta lau 'amu fafurono ga mae. God 'e filia ioli 'e gera siofa 'i laola molagali 'e li 'ali gera too ala fitoona ba'ela. Ma ka filia ioli 'urifo gi 'ali gera too ala 'Ilitoana la 'e etae alaa lo 'alia fala kwatenai fala ioli gera kwaima ala gi.

6Wasua ma 'i 'amiu 'amu lio fafi rasua ala ioli siofa gi. 'Uri'e ma ite 'e taua ta'ana famiu, ma ka sake 'amiu fala lokokwaikwaina? Ioli too'are 'e gi lo!

7Ma 'amu fia 'uria ite ioli 'e fafuta'a ratae 'are 'oka Jesus Christ lia 'amu too lou ai? Ioli too'are gi lo!

8Ala 'amu ka ronosulia taki ba'ela ka tasa ala Aofia, 'urila kae 'oka famiu. 'E ilia 'i laola Geregerena Abu gi 'uri 'e, “'Amu kwaima ala ioli gi sui ka malaa lou lia 'amu kwaima amiu 'i talamiu.”

9Wasua ma ala 'amu sofili 'i safitala ioli gi 'alia lesinada mola ala gula 'i maluma li, 'urila 'amu abulo rero lo. Taki gi lo gera fatailia 'amu abulo rero.

10'Amu saiai, ala ta ioli 'e ronosulia 'are gi sui lia taki 'e ilia, wasua ma ta teke 'are mola ala taki fo gi ioli la iko 'ali 'e ronosulia, 'e 'oia lo taki fo gi sui.

11Sulia God 'e sae 'uri 'e, “Ikoso tau ta'a.” Ma ka sae lou 'uri 'e, “Ikoso rauioli.” Ala ta ioli iko 'ali tau ta'a, wasua ma 'e rauioli, 'i lia 'e 'oia lo taki fo gi sui.

12Taki gi lo 'e fasakwadola ioli gi faasia ta'ana, ma taki fo gi lou lia God kae loko kwaikwaina amiu 'alida. Lia fo, 'amu ka liolio 'oka fala ta gi 'amu ilida ma 'amu ka tauda.

13Sulia talasi God kae lokokwaikwaina fala ioli gi li, 'i lia ikoso malataia ioli la iko 'ali malataia ioli mamata gi. Ma ioli 'e kwaiamasi ma ka tau 'oka fala

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ioli gi li, God kae malataia, ma ka tau 'oka fala ala talasi kae lokokwaikwaina fala ioli gi li.

Galona 'oka gi gera fatailia fitoona ala God

14Alae waasila, iko 'ali 'oka fala ta ioli 'ali ilia 'i lia 'e fitoo ala God, ala iko 'ali taua mola ta 'are 'oka fala fatailianala fitoona lia li. Fitoona 'urifo 'e 'ato 'ali faamauria.

15Ala ta walefae amiu, 'o ma ta gelifae amiu iko 'ali too ala ta toro 'o ma ta fana,

16ma 'amu ka sae mola 'amiu 'uri 'e fala, “Ikoso malata 'abero lou, 'o la, ma ko toro 'oka, ma ko fana bote 'amua.” Ala 'amu sae 'urifo, ma iko 'ali 'amu kwatea mola ta 'are fala rananala, 'urila kwairanaina 'e iko la.

17Lia fo, ala ta ioli ka ilia 'i lia 'e fitoo ala God, wasua ma 'e iko 'ali taua mola ta 'are 'oka, fitoona 'urifo iko 'ali kwalaimoki mola.

18Ma ala ta ioli ka sae 'uri 'e, “Tali ioli gera fitoo ala God, ma tali ioli mamata gera ka taua 'are 'oka gi.” Wasua ma lakae ilia, ala ta ioli 'e iko 'ali taua 'are 'oka gi, 'e fatailia fitoona lia ala God iko 'ali kwalaimoki. Sulia ioli 'e fioto, kae fatailia lou fitoona lia 'alia taunala 'are 'oka gi.

19Lau saiai 'amu fakwalaimokia teke God mola 'e io, ma ka 'oka rasua lo. Ma aloe 'are ta'a gi wasua gera fakwalaimokia lou teke God mola 'e io, me 'are fo 'e kwatea gera ka mau ma geraka lebelebe.

20Ikoso 'amu kwekwe'ela! Lau fatailia famiu, ala ta ioli 'e ilia 'e fitoo ala God, wasua ma iko 'ali 'e taua mola 'are 'oka gi, fitoona 'urifo me 'are gwaugwau mola 'ala.

21'Amu sai lo ala lia gia futa ala kwalofa Abraham li. 'Uri'e ma 'utaa 'e God ka ilia Abraham wale rada? 'E tau 'are 'oka gi liafo 'e kwatea ma ka 'urifo. 'I dunala 'e alua ulufa'alu lia 'i fofola 'erefau fala foasina na fala God.

22'Amu lio madakwa lo ala lia Abraham 'e fitoo ala God ma ka taua lou 'are 'oka gi li. Ma 'are 'oka fo gi lo, 'e kwatea ma fitoona lia ka ali'afu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23Ma 'are 'oka Abraham 'e taua, 'e fatailia lia Geregerena Abu gi ba 'e sae 'uri 'e, “Abraham 'e fitoo ala God, lia fo God ka soi lia 'alia wale rada, sulia fitoona lia.” Lia fo, gera ka soia 'alia wale kwaima God.

24'Amu lio raea, talasi ta ioli 'e taua 'are 'oka li, lia lo God ka bi soia 'alia ioli rada. Ma iko lou sulia fitoona te gula mola 'ala.

25Ma 'e 'urifo lou ala Rahab geli tau ta'a ba. 'E kwaloa rua wale ba 'i Jiu gi lia Josua 'e kerida ko. Sui 'i burila, ka ranadaroa 'ali daro tafi sulia na tala mamata lo 'ala. Lia fo, 'i osiala 'are 'oka fo Rahab 'e tauda gi, God ka soia 'alia geli rada.

26Lia fo, ala rabe 'are iko 'ali too ala ta manoe 'are 'i laola, rabe 'are la 'e mae. 'E 'urifo lou ala fitoona. Ala ta ioli 'e ilia 'e fitoo ala God, wasua ma iko 'ali taua mola ta 'are 'oka, fitoona lia 'e mae lou.

James 3

Ioli falalau gi geraka faraoa meada

1Alae waasila lau, 'e iko 'ali totolia ioli afula gi 'i safitamiu 'ali geraka oga falalau nala ioli gi. 'Amu saiai, 'i 'amami ioli 'e 'ami falalau ioli gi li, God kae loko kwaikwaina famami ka liufia ioli gi sui.

2'I gia sui gia abulo rero ala talasi afula gi. Ma, ala ta ioli 'e dau fafia meala, 'i lia ioli ali'afu lo. Ma ka totolia kae dau fafia maurinala sui.

3'Are fo 'e malaa me tofui aeana wawade gera alua ala fokala hosi li, ma gera ka 'erea rabela hosi sui 'alia tofui aeana wawade fo, 'ali ka la ala ta lifi mola 'ala gera oga kae la fai.

4Ma me abae 'ai wawade fala 'erenala faga 'e 'urifo lou. Wasua faga ka ba'ela, ma oru ba'ela ka kwaia, me abae 'ai wawade fo 'e totolia mola 'ala fala 'erenala faga fo 'ali ka la sulia malatala ioli 'e ba'ela ala sakenala faga li.

5-6Ma meala ioli 'e 'urifo lou, wasua ka wawade, 'e sae naunau rasua sulia 'are ba'ela gi. Meala ioli 'e malaa lou dunaa. Wasua ta keme dunaa wawade, talasi 'e 'ago, kae 'agofia mola 'ala masuu ba'ela. Meala ioli 'e fonu 'alia 'are ta'a afula 'urifo gi lou. 'I lia me 'are wawade mola ala maurinaga, wasua ma 'e saiala

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

fafuta'anala maurinaga sui. Sulia 'are ta'a ioli gi gera ilida gi, gera fuli mae faasia Saetan, ma ka fafuta'a maurinala ioli.

7Ioli 'e saiai ka faraoa 'are mauri too 'a'ae kwasi gi, failia malu gi, ma wa gi, failia ia gi.

8Wasua ma ioli iko 'ali too mola ala ta nanatana fala faraonala meala 'i talala. Sulia saenala ioli 'e ta'a rasua, ma ka ilia 'are 'afaa rasua gi fala rauninala ioli, ma ka 'ato fala 'alia ioli ka dau sulia meala.

9'Alia saenaga, gia batafea 'alia Aofia failia Mama gia, ma gia ka 'uasia lou 'alia nali ioli God 'e raunailida ka malaa lou 'i lia.

10Alaana 'oka gi failia alaana ta'a gi gera ruu mola mae faasia teke fokae 'are fo mola. Alae waasila lau, 'are 'urifo gi iko 'ali 'oka.

11Kwai failia asi 'ato daro ka manotafa mola mae faasia teke mae fulafula.

12Ma ka 'ato fala kwai li goufinai 'ali busu mae faasia asi. Ma 'ai gera soia 'alia figi li, 'e 'ato ka funu 'alia fuae 'ai gera soia 'alia olif li. Ma kwalo gera soia 'alia grep li, 'e 'ato ka funu 'alia fuae figi. 'O ma ta maebusu ala asi ikoso busu'alia kwai 'oka.

Galona 'oka gi gera fatailia lia 'o too ala liotoo faasia God

13Ala ta ioli amiu 'e ilia 'e too ala liotoo ma ka saiala 'are God 'e oga gia kae tauda gi, ioli la ka fatailia liotoo lia failia sai arena lia 'alia taunala 'are 'oka gi, ma ka fasifoa 'i lia talala.

14Wasua ma ala malatamiu 'e fonu mola 'alia kwaifi na, ma ogata'a na, failia malatana mola famu 'i talamu, 'urila ikoso 'auraea 'o 'i talamu 'uri 'i'o na ioli liotoo 'o tau sulia kwaiogalina God. Ala 'o 'auraea 'o 'i talamu 'urifo iko 'ali 'o kwalaimoki mola.

15Liotoo 'urifo iko 'ali la mae faasia God 'i nali. 'Are la gi gera la mae faasia ioli 'i laola molagali gi li mola failia Saetan.

16Ala talasi liola ioli 'e fonu 'alia kwaifiina failia malatana mola fala 'i talala, ala 'e 'urifo 'i lia 'e farabutaa 'are gi sui, ma 'are ta'a afula ka fuli lou.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Wasua ma ioli 'e io 'alia liotoo 'e fuli mae faasia God li, ikoso 'ali taua ta 'are 'e ta'a. Ma ikoso oga kwalaana. 'E kwaima 'oka failia ioli gi sui, ma ka marabe fala rononala ioli gi, ma ka io 'alia kwaiamasina fala ioli gi, ma ka tau 'oka fada. Ma ka fafu failia ioli gi sui, ma ikoso malata rua rua, ma ikoso koto 'alia abulonala.

18Aroarona 'e malaa fufuae 'ai. Ioli gera famanoa ioli faasia kwalaana li, 'i gera lo ioli gera faasia fufuae 'ai fo li. Ma gera ka fisua abulona rada.

James 4

Ikoso 'ali 'amu dona ta'anala 'are 'i laola molagali gi li

1'Uri'e ma 'amu saiala 'are 'e kwatea ma 'amu ka alafaitalili, ma 'amu ka oga kwalaana li? Te malatae wale fala oganala 'are afula gi famiu 'i talamiu lia 'e tau 'urifo amiu! Malata ta'a 'urifo gi gera kwalaa failia malata 'oka 'amiu gi.

2'Amu oga rasua 'are afula gi, wasua ma iko 'ali 'amu too ali, lia 'amu ka oga rau ioli na. Ma talasi iko 'ali 'amu sakea 'are fo 'amu oga rasua ai gi li, 'amu ka fulia lo alafaitalili na, ma 'amu ka kwalaa lo 'amiu. 'Amu saiala 'are 'e taua ma iko 'ali 'amu too ala 'are 'amu ogada gi li, sulia iko 'ali 'amu sugaa mola faasia God.

3'Amu sugaa God fala 'are gi, wasua ma iko 'ali 'amu sakeda, sulia malatamiu 'e ta'a. Ma 'amu oga mola 'are 'e taua babalafena fala rabemiu 'i talamiu.

4Ma 'amu ka la faasia God, malaa wateu 'e la faasia arai lia li. Ala 'amu kwaima failia 'are ta'a gi 'i laola molagali, 'urilali 'amu malimae ala God. Ala ta ioli ka oga laa na sulia malata 'i laola molagali gi li, 'e 'ato ka la sulia malatana God.

5'Amu sai lo ala Geregerena Abu 'e 'uri 'e, “God 'e malata ba'ela rasua sulia Manoe 'are lia 'e alua 'i laola maurinaga.”Talasi God 'e sae 'urifo iko 'ali sae gwaugwau mola 'ala.

6Ma kwaimaana God 'e ba'ela faga. 'Are la Geregerena Abu gi ka sae 'uri 'e, “God 'e 'e'ela 'alia ioli naunau gi, wasua ma 'e kwaiamasi ala ioli mamaea gi.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Lia fo, 'amu ka fawawade 'amiu 'i talamiu, ma 'amu ka taua 'are God 'e ilia. 'Amu ka siliula 'alia Saetan, ma lia kae tafi faasi 'amiu.

8'Amu ka 'idu garania mae God 'ali lia ka 'idu garani lou mae amiu. 'Amu ka fakwaga lo maurinamiu! 'Amu ka faeburi lo 'alia 'are ta'a afula 'e 'amu tauda gi! Ikoso 'ali 'amu malata rua rua sulia ronona sulia God.

9'Amu kwaimalatai ma 'amu ka ani fafia ta'ana 'amiu gi, sulia iko 'ali 'oka 'ali 'amu ka wasi ma 'amu ka babalafe.

10Ma 'amu ka mamaea 'i maala Aofia 'ali lia kae faba'ela 'amiu.

Ikoso 'ali 'amu sae fafuta'a tali ioli fakwalaimoki

11Alae waasila, 'amu alua sae ta'ana famiu 'i safitamiu. Ala 'amu sae ta'a fala ta ioli 'e fakwalaimoki lou ala Christ, 'o ma 'amu ka nenea, 'urila 'amu nenea lo taki God gi. Ma ala talasi 'amu nenea lo taki 'e gi li, 'i 'amiu iko lou ioli fala ronona sulia taki gi li. 'I 'amiu talamiu 'amu alu 'amiu lo malaa ioli fala lokomalatana sulia taki gi li fala leesinala rerona 'o ma radana. Ma talasi 'amu tau 'urifo li, iko 'ali 'amu rono mola sulia taki gi.

12God 'e kwatea taki gi, ma kae loko kwaikwaina aga 'alida. 'I lia talifilia mola 'e totolia famurinala ioli ma rauninala ioli. 'Urifo iko 'ali 'o too lo ala ta nanatana fala nenenala iolimu lia 'e fakwalaimoki lou.

Ioli too 'are gi ikoso gera faraeda 'i talada

13Nali ioli amiu 'amu talae malata sulia 'are gi 'i laola malatamiu 'amu ka sae 'uri 'e, “'I tara'ela 'o ma 'i dani, 'ami kae la lo fala te falua ba'ela. Ma 'ami kae io mae 'i lifi fo sulia teke fe falisi, 'ali 'ami taua galona 'amami gi fala toona ala bata afula gi li.”

14Lakae ilia famiu, iko ta ioli amiu 'ali saiala ta taa kae dao mae 'i dani. Sulia gia malaa mola me dasa 'i 'ofaedani 'e manotafa mae, ma ioli gi ka lesia, sui ka iko lou 'ala.

15Totolia 'are 'amu kae ilida gi ka 'uri 'e 'ala, “Ala God 'e ala'alia gia ka mauri tekwa ko, gia kae taua kwaluke 'are 'e gia malata toonai gi.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Wasua ma 'amu faba'ela 'amiu rasua, ma 'amu ka batafe 'amiu mola 'i talamiu. Taunala 'are 'urifo gi 'e rero rasua.

17'Arelafo ala talasi ta ioli 'e saiala 'are 'oka gi fala taunali, ma 'e iko 'ali tauda, ioli la 'e abulo ta'a lo.

James 5

1Ma 'i 'amiu ioli 'e 'amu too'are gi, 'e totolia 'amu ka ani ba'ela, ma 'amu ka lagu lo ala talasi 'e. Sulia 'atona 'e kae dao amiu kae ba'ela rasua.

2Sulia too 'arena 'amiu gi kae furafura. Ma toro 'amiu gi, sula gi kae 'anida.

3Ma bata 'amiu gi kae furafura sui lou. God kae lesia too 'arena 'e furafura, ma kae kwai 'amiu 'alia dunaa, sulia 'amu 'etea too 'arena 'amiu gi ala fe atoa fafu'isi 'e gi.

4'Amu malata ga sulia anina ioli galona 'amiu gi lia gera galo 'i laola raku 'amiu gi li. Gera ani sulia 'amu lui fafia folifolina gera gi ala talasi gi sui. Ma God gia 'e nanata ka tasa, 'e ronoa sui lo anina ioli galona fo gi li.

5Ala talasi 'e, 'amu too ala 'are 'oka afula rasua gi. Ma 'amu too ala 'are fo gi ma 'amu ka babalafe rasua failida. Wasua ma 'amu malaa buluka gera faakobua, 'ali ka totolia fe atoa gera kae raunia ai.

6Ma 'amu loko kwaikwaina ma 'amu ka raunia lo ioli rada gi, wasua iko 'ali gera tatae rauli 'amiu mola.

'Amu fafu talasi 'amu kae famalifii

7Alae waasila lau, 'amu ka fafu, talasi 'amu kae faimaasi fala fe atoa Aofia kae dao mae ai li. 'Amu malata ga sulia talasi ioli 'e galo 'i laola raku li, lia kae fafu maasia uta 'ali ka too ga, sui ka bi kwaimamali maasia fisu 'arena.

8'Amu ka fafu lou. 'Amu ka ura nasi, sulia fe atoa Aofia fala daona mae li 'e garani lo.

9Alae waasila lau, ikoso 'ali 'amu 'ugalia ta ai amiu, 'ali God ikoso loko kwaikwaina famiu. Sulia God 'e rerei lo fala lokokwaikwaina fala ioli gi sui.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Alae waasila lau, 'amu malata ga sulia profet ba 'i lao gi, lia ba gera sae 'alia ratala God. Wasua 'ala ioli gi geraka fulia 'are ta'a afula gi fada, gera fafu aroaro mola 'ada. Ma 'i 'amiu wasua, 'amu ka tau lou 'uri fo 'i maada.

11Gia saiai, gera babalafe sulia fakwalaimokinada 'e babatoo. 'Amu ronoa sui lo saena ba sulia Job. 'Are ta'a afula rasua gi ba 'e dao tonala, wasua ma 'e fakwalaimoki mola 'ala ala God. 'I burila, God ka lio sulia, sulia God 'e kwaiamasi ala ioli gi, ma ka oga rasua rananala ioli gi.

12Alae iolifuta 'oka lau, na 'are ba'ela 'ali moulu ka saiai 'e 'uri 'e, ikoso 'ali 'amu sae alafuu 'uri 'e, “'E kwalaimoki 'i nali,” 'o ma ikoso 'ali 'amu sae 'uri 'e, “'E kwalaimoki 'i molagali 'e.” Ma ala 'amu saiala ta 'are 'e kwalaimoki, 'amu ka sae mola 'uri 'e, “'Eo 'e kwalaimoki.” Ma ala 'amu saiai 'are fo 'e iko 'ali kwalaimoki, 'amu ka sae lou 'uri 'e, “'E iko 'ali kwalaimoki.” Ma ala iko 'ali 'amu ronosulia me 'are 'e, God kae kwatea kwaikwaina famiu.

'Auraea God ma 'amu ka foasia

13Ma ala ta ioli amiu ka too ala ta 'atona, 'i lia ka foa. Ma ala ta ioli ka babalafe rasua, lia ka nuu batafea God.

14Ma ala ta ioli amiu ka matai, 'i lia ka sugaa ioli etaeta gi ala logonae ioli fakwalaimoki gi 'ali geraka foa fala, ma gera ka waiawaia 'alia ratala Aofia.

15Ma God kae guraa ioli matai la sulia gera foa fala God ma gera ka fitoo ala. God kae gura lia, ma abulo ta'ana lia gi God kae kwailufa 'alia faasia.

16Lia fo, rerona 'amiu gi, 'amu ka fulanailia famiu 'i safitamiu, ma 'amu ka foa famiu kwailiu 'ali 'amu ka 'akwaa lou. Ioli 'oka, foana lia nanata ma ka kwalaimoki.

17Profet Elaeja, 'i lia wale mola 'ala lou malaa 'i gia. Ma talasi ba 'e foa nanata fala God 'ali ka luia uta li, uta iko 'ali too sulia olu fe falisi gi ma olo madama gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18'I burila, ka foasia lou God 'ali ka kwatea lou mae uta, ma uta ka too lou, ma 'are gi sui 'i fofola wado gera ka mauri, ma 'ai gi ka funu 'alia fufuae 'are gi.

Olifailia mae ioli oli faeburi gi 'i so'ela God

19Alae iolifuta 'oka lau, ala ta ioli amiu ka liu rero faasia faalalauna kwalaimoki, 'e 'oka rasua ta ioli amiu ka olifailia mae.

20Sulia talasi 'amu tau 'urifo ala, 'amu kwairanai ala fo, 'ali God ka famauria manola faasia maena, ma ka kwailufa 'alia ta'ana afula lia gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1 Peter

1 Peter 1

1Faasia Peter, wale li lifurono Jesus Christ. Lakae geregere famiu ioli God 'e fili 'amiu, ma 'amu ka io malaa ioli mamata gi 'i laola molagali 'e sulia falua kwalaimoki 'amiu lia 'ala 'i nali. Ma 'amu tagalae lo 'i laola provins 'i Pontus, Galesia, Kapadosia, Asia, ma 'i Bitinia gi.

2'I lao 'ua mae, God Mama 'e fili 'amiu sulia kwaiogalina lia, ma Aloe 'are lia ka kwate 'amiu ioli lia gi 'amu ka abu 'ali 'amu rono sulia Jesus Christ, ma 'i lia ka faakwaga 'amiu 'alia 'abula.

'Eo, lau foasia God 'ali 'e kwai'ofe amiu ma ka kwatea aroarona famiu.

Malata filo too giakae too ala maurina firi

3Gia batafea God mama Aofia gia Jesus Christ, sulia kwaiamasina ba'ela God 'e kwatea maurina fa'alu faga 'alia taenala Jesus Christ faasia maena. 'Urifo gia ka malata filo too giakae sakea 'are 'oka gi.

4Gia maasia 'are 'oka God 'e rerei 'alida fala ioli lia gi li. 'E alu golia 'are fo gi famiu 'i nali, lifi la 'are fo gi 'ato 'ali gera furafura, ma ikoso gera ta'a, ma gera ka io ikoso gera fulu.

5Ma God 'e lio folo bolosi 'amiu 'alia nanata ba'ela lia sulia fitoona 'amiu. God ka lio folo bolosi 'amiu la la ka dao ala fe atoa fafu'isi. 'Urifo 'i lia kae faamauri 'amiu, ka malaa ba 'e 'idufae naia lo fala taunai famiu.

6'Amu babalafe 'amiu sulia 'are 'e wasua 'amu ka kwaimalatai ala talasi wawade 'e sulia malakwaitana afula gi 'amu liu 'i laoli.

7Malakwaitana fo gi kae fatailia fitoona 'amiu 'e kwalaimoki. Fitoona 'amiu 'e malaa goulu gera alua 'i laola dunaa fala 'agofinai 'ali ka kwaga. Ma God 'e oga fitoona 'amiu ka tasa liufia goulu sulia goulu kae fulu mola, ma fitoona 'amiu ikoso sui. Ma God kae 'aurae 'amiu, ma ka fa'ilitoa 'amiu, ma ka soi ba'ela amiu ala fe atoa Jesus Christ kae dao mae.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8'I 'amiu ioli 'amu kwaima ala Aofia li, wasua iko 'ali 'amu lesia 'ua. Ma 'amu ka fakwalaimoki ala, wasua iko 'ali 'amu lesia ala talasi 'e. Lia fo, 'amu babalafe 'alia babalafena ba'ela iko ta saena 'ali'e totolia alaana sulia.

9'Amu babalafe 'urifo, sulia 'amu sakea lo maurina firi fala manomiu. Ma maurina firi fo lo kwaiarana ala suinala fitoona 'amiu li.

10Maurina firi 'e profet gi gera lio 'afia ma gera ka oga gera ka sai 'oka ai. Gera etae sae sulia maurina firi fo 'i lao lia God 'e kwatea famiu.

11Sulia Aloe 'are Jesus Christ 'e io ada, ma ka fatailia Christ kae famalifii sui bui ka bi 'ilitoa. Ma gera ka tau fala daona tonala talasi 'utaa Christ kae dao mae ai, ma ta kae fuli ala talasi kae dao mae.

12Ma God ka fatailia fala profet fo gi 'are fo gi ikoso fuli 'ua ala talasi gera io 'i laola molagali li, ma gera kae fuli 'i burila talasi 'i 'amiu 'amu io ai. Gera sae sulia 'are gi lia 'amu ronoda ala talasi nali wale gera faatalo 'alia Faronona 'Oka li. Aloe 'are Abu God 'e kwatea mae faasia 'i nali, lia lo 'e kwatea wale fo gi 'ali gera faatalo 'alia nanatana lia. Ma eniselo gi wasua, gera oga gera ka sai 'oka lou sulia maurina firi fo 'e 'oka ka tasa.

Iona abu

13'Amu liolio, ma 'amu ka malata rada. 'Amu malata too sulia God kae kwai'ofe famiu ala talasi Jesus Christ kae dao mae.

14'Amu ronosulia God, ma ikoso 'ali 'amu la sulia kwaiogalina 'amu too ai ala talasi ba iko 'ali 'amu sai 'ua ala Faronona 'Oka li.

15Wasua ma, 'amu ka abu failia 'are 'amu tauda gi sui, malaa lou lia God 'e 'e fili 'amiu, 'e abu.

16Sulia 'i laola Geregerena Abu God 'e ilia, “'Amu ka abu, suli 'i lau lau abu.”

17Ma 'amu soia God 'alia “Mama” ala talasi 'amu foa. Ma 'amu ka malata lou tonala lia 'e 'i lia kae lokokwaikwaina fala ioli gi sui ala 'are gera tauda gi, ma ikoso 'ali sofili ala ta ioli. Lia fo, 'amu ka lio 'ato ala, ala talasi 'amu io malaa ioli mamata gi li 'i laola molagali 'e.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18'Amu sai sui lo ai, God 'e foli olifae 'amiu 'alia 'are ba'ela rasua, 'ali ka lufa 'amiu faasia abulona gwaugwau faasia koko 'amiu gi li. God 'e foli olifae 'amiu 'alia 'are 'e liufia silva 'o ma goulu.

19God 'e foli olifae 'amiu 'alia maenala Jesus Christ lia 'e malaa na kale sipsip 'e 'oka sui fala foasina 'alia.

20God 'e fili lia lo mae 'i lao 'ua ala raunailinala molagali. Ma ala talasi 'e lo, ala fe atoa fafu'isi gi, Jesus Christ 'e dao lo mae 'ali ma ka faamauri 'amiu.

21Ma 'i osiala Jesus Christ, 'amu ka fakwalaimoki ala God lia 'e taea faasia maena li ma ka faa 'ilitoa, 'ali fakwalaimokina 'amiu failia fitoona 'amiu gi ka babatoo ala God.

22Ma sulia 'amu ronosulia falalauna kwalaimoki, ma 'amu ka faakwaga 'amiu 'i talamiu lo faasia abulona ta'a 'amiu gi, lia 'e 'amu ka kwaima kwalaimoki amiu 'i safitamiu ioli 'e 'amu fakwalaimoki gi. Sulia 'urifo, 'amu ka fanasia lo kwaimanaa amiu 'i safitamiu.

23'Amu futa fa'alu ala God 'e ikoso mae, 'i lia lo Mama 'amiu. Ma 'amu futa fa'alu 'alia saenala God 'e io talau ma ikoso sui.

24Sulia Geregerena Abu 'e sae 'uri 'e, “Ioli gi sui gera malaa fasifasi, ma kwanana gera ka malaa taganala 'ai kwasi. Sulia fasifasi kae kuku, ma taganala kae toli.

25Wasua ma saenala God kae io firi.” Ma saenala fo lo Faronona 'Oka lia gera faarono lo 'alia famiu.

1 Peter 2

1Sulia 'amu futa fa'alu 'urifo, 'amu ka io faasia abulona ta'a gi sui. Ma 'amu ka io faasia kotona, ma midiana, failia kwaifiina, ma saena ta'a gi.

2'Amu malaa wela wawade gi gera susu 'ua, ma gera ka oga rasua susuna ala talasi gi sui. 'Urifo lou, 'e 'oka 'ali 'amu ka silia saenala God 'ali fitoona 'amiu gi ka bulao ma ka nanata ma God ka faamauri 'amiu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3Sulia 'amu sai 'oka lo ala Aofia lia 'e tau 'oka rasua famiu.

'I gia logonae ioli abu God

4'Amu la mae 'i so'ela Jesus, lia 'e mauri firi. Jesus 'e malaa na fau mauri li raunae luma lia ba wale raunae luma gi gera barasi 'alia, wasua ma 'i lia wale God 'e filia sulia 'e 'oka ka tasa rasua.

5'I 'amiu lou 'amu malaa fau mauri gi, ma 'amu ala'alia God ka raunailia luma lia 'ali 'amiu. Ma 'amu ka malaa fata abu God 'amu lai galo 'i laola luma abu fo, ma 'amu ka foasi 'alia 'are abu God 'e oga gi. 'Amu kae 'urifo, sulia Jesus Christ.

6Sulia 'i laola Geregerena Abu ba God 'e ilia, “Lio ga, lakae filia ma lakae alua te abae fau 'i laola falua 'i Sion. Ma lia lo fau 'ilitoa 'oka 'e fanasia luma li. Ma ioli gera fakwalaimoki ala gi, ikoso gera faiodui 'i osiala.”

7Ma fau fo 'e 'oka rasua famiu lia 'e 'amu fakwalaimokia. Wasua ma fala ite iko 'ali gera fakwalaimoki ala, gera fatailia Geregerena Abu ba 'e ilia, “Fau ba wale raunae luma gi gera barasi 'alia, 'i lia lo fau 'ilitoa 'oka 'e fanasia luma li.”

8Ma Geregerena Abu ka sae lou 'uri 'e sulia fau fo, “Ma ioli gi gerakae fotorae ai, ma gera ka toli ai.” Gera kae fotorae ai sulia iko 'ali gera fakwalaimoki ala saenala God, ma gera ka fotorae sulia God 'e naia 'are fo kae fuli lo 'urifo fada.

9Wasua ma 'i 'amiu 'e ioli God 'e filida lo gi. 'I 'amiu fata abu ala Aofia gi li. Ma 'i 'amiu lo logonae ioli abu God. 'E fili 'amiu fala fatalona 'alia galona 'oka lia gi li. Ma ka soi 'amiu faasia rodo fala 'i laola madakwana 'oka lia.

10Ala talasi sui lo mae, 'i 'amiu iko 'alia ioli God gi. Wasua ma ala talasi 'e, 'i 'amiu ioli lia gi lo. Ma ala talasi 'e sui lo gi, iko 'ali 'amu saiala kwaiamasina God, ma ala talasi 'e, 'amu sakea lo kwaiamasina lia.

Ioli galona God gi

11Alae kwaima lau ala talasi 'amu io 'ua 'i laola molagali 'e li, 'amu malaa ioli mamata gi sulia falua kwalaimoki 'amiu, lia 'i nali. Ma sulia me 'are fo, lau

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

suga 'amiu, 'amu ka bulusi faasia kwaiogalina ta'a ala rabe li. Sulia kwaiogalina ta'a fo gi, gera kwalaa failia maurina fa'alu 'amiu.

12Iona 'amiu gi ka 'oka sui 'i safitala toolamiu lia iko 'ali gera fakwalaimoki. Wasua gera ka suafafi 'amiu 'alia abulo ta'ana, gera kae lesia galona 'oka 'amiu gi, ma gera kae batafea God ala fe Atoa kae dao mae ai li.

13Ma sulia 'i 'amiu ioli Aofia gi, 'amu ka ronosulia taki faasia ioli ba'ela 'i laola molagali gi li. 'Amu ronosulia taki faasia walelitalona ba'ela 'i Rom li,

14failia wale ba'ela 'e filida fala kwatenala lokokwaikwaina fala ioli gera abulo ta'a gi li, ma gera ka batafea ioli abulonada 'e 'oka gi.

15Sulia God 'e ogaa 'amu ka taua 'are 'oka gi 'ali 'amu faloboa saena gwaugwau ioli kwekwe'ela gi gera sae rauli 'amiu 'alida gi.

16'Amu io malaa ioli gera io sakwadola gi. Wasua ma ikoso 'ali 'amu fia 'uria 'e totolia 'ali 'amu abulo ta'a sulia 'amu io sakwadola. 'Amu io malaa ioli gera galo fala God gi.

17'Amu soi ba'ela ala ioli gi sui, ma 'amu ka kwaima ala ioli fakwalaimoki gi, ma 'amu ka lio 'ato ala God, ma 'amu ka soi ba'ela ala walelitalona ba'ela 'i Rom lou.

Ioli galona ulafu gi

18'I 'amiu ioli galona ulafu gi, 'amu ronosulia saenala ioli ba'ela 'amiu gi, ma 'amu ka faba'elada. 'Amu tau 'urifo fala ioli gera 'ilitoa fafi 'amiu gi sui, iko mola fala ioli 'e gera kwaima amiu gi, wasua ma fala ioli ba'ela gera sisinaranara famiu gi lou.

19Sulia God kae fa'oka 'amiu ala 'amu dao tonala famalifiina gi 'i fofola 'amu taua kwaiogalina lia, ma iko lou 'i fofola 'amu taua ta 'are ta'a.

20Kwaiarana ta 'amu kae sakea, ala gera rabusi 'amiu fafia 'are 'amu taua ka ta'a? Iko mola! Wasua ma ala 'amu famalifii sulia 'amu taua 'are 'e rada, God kae fa'oka 'amiu 'i duunai.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Ma God 'e soi 'amiu fala famalifiina 'urifo. Sulia Jesus Christ talala 'e famalifii 'ali ma ka faamauri 'amiu, ma 'urifo ka alua lo fataenaa famiu 'ali 'amu tau sulia.

22Jesus iko 'ali fulia ta 'are ta'a, ma iko 'ali 'e ilia ta 'are kotokoto.

23Ma talasi gera sae lofosia ai, iko 'ali olisida 'alia ta saena ta'a. Ma talasi 'e famalifii, 'e iko 'ali famauda mola 'alia ta saena. 'E fitoo mola ala God lia kae lokokwaikwaina 'alia radana.

24Ma Jesus Christ 'i talala 'e sakea lo abulo ta'ana gia gi 'alia rabela ala 'ai rara folo, 'ali gia ka tafisia lo abulo ta'ana gia gi, ma gia ka io 'alia falafala rada. Ma 'i lia ka gura gia 'alia famalifiina lia.

25Ma ala talasi ba sui lo ko, 'amu malaa sipsip gera la rero faasia wale li lio folo gera li. Wasua ma ala talasi 'e, 'amu oli lo 'i so'ela Jesus Christ, wale 'e lio sulia manomiu, malaa na wale 'e lio sulia sipsip lia gi li.

1 Peter 3

Wateu gi

1'Urifo lou, 'i 'amiu wateu gi, 'amu ronosulia saenala arai 'amiu gi, 'ali ala tali ai ada iko 'ali gera fakwalaimoki ala saenala God, gera kae fakwalaimoki mola 'ada sulia abulona 'oka 'amiu gi. Wasua iko 'ali 'amu faatalo 'ua fada, gera kae fakwalaimoki,

2sulia gera lesia abulona 'amiu gi 'e rada ma 'amu ka soi 'ato ala God.

3'I 'amiu geli gi, ikoso 'ali 'amu tau 'ali kwanana 'amiu ka la mae faasia bilu ifu na 'amiu gi, 'o ma fagegelonala 'are wasinosino gi 'i aninamiu, 'o ma torona 'alia toro 'oka maelali 'e ba'ela rasua gi.

4Ma leesinamiu ka kwana mola 'alia falafala 'oka 'amiu gi lia 'e la mae faasia 'i laola maurina 'amiu gi li. Falafala 'amiu fala gerenala ioli, ma sae aroarona, sulia lia lo abulona God 'e oga. Ma tau 'okana 'urifo, 'e iko 'ali ta'a ala talasi 'amu kae waro lo.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Sulia talasi 'i lao, geli abu gera fakwalaimoki ala God gi, gera kwate ma gera ka lio kwana 'alia ronona sulia saenala arai gera gi li.

6Ma Sara 'e 'urifo. 'E ronosulia Abraham, ma ka soia 'alia wale ba'ela lia. Ma 'i 'amiu lou, ala ikoso 'ali 'amu ala'alia ta ioli ka famau 'amiu faasia taunala 'are rada gi, 'amu kae malaa lou Sara.

Arai gi

7Ka 'urifo lou famiu arai gi, 'amu sai 'oka ala lia wateu 'amiu gi gera watoutou ka liufi 'amiu, 'urifo 'amu ka io failida, ma 'amu ka tau 'oka fada. 'Amu soi ba'ela ada, sulia God 'e kwatea lo maurina fa'alu fada malaa lou 'i 'amiu. 'Amu taua 'are 'oka fo gi 'ali ta 'are ikoso tatae bolosia foana 'amiu gi fala God.

'Amu kwaima amiu 'i safitamiu

8Lau too 'ua ala nali 'are lou fali ilia famiu. 'E 'oka 'ali 'amu too ala teke me malata. 'Amu ka kwaima amiu 'i safitamiu malaa alae waasila, ma 'amu ka kwaima amiu 'i safitamiu ma 'amu ka mamaea.

9Ikoso 'ali 'amu olisia ta'ana 'alia ta'ana. Ma ala ta ioli ka fai'isi famiu, ikoso 'ali 'amu olisia lou 'alia fai'isina. Wasua ma, 'amu ka olisia mola 'alia suganala God 'ali 'oilakitailia. 'Amu tau 'urifo, sulia ala talasi God 'e soi 'amiu, 'e etae alafu 'alia kae kwatea 'oilakina famiu.

10Sulia Geregerena Abu ba 'e ilia, “Ite 'e oga maurinala 'i laola molagali ka 'oka ma ka babalafe, 'e 'oka 'ali ikoso 'ali sae ta'a ma ka koto.

11Ma ka bulusi faasia taunala 'are ta'a gi, ma abulonala ka 'oka. Ma ka tau nanata fala iona 'alia aroarona li.

12Sulia God kae lio sulia ioli ionada 'e rada gi, ma ka fafurono fala foana gera gi. Wasua ma ioli taunada ta'a gi, 'i lia kae tatae bolosida.”

Famalifiina sulia tau 'arena rada

13'E 'ato 'ali ta ioli 'ali taua ta 'are ta'a amiu, ala abulo namiu ka 'oka.

14Ma wasua ala 'amu ka famalifii 'i osiala 'amu taua 'are rada gi, God kae fa'oka 'amiu. Ikoso 'ali 'amu mau 'alia ta ioli, ma ikoso 'ali 'amu malata 'abero.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Wasua ma 'amu ka soi ba'ela ala Jesus Christ sulia 'i lia 'e Aofia fafia maurinamiu. Ma 'amu ka rerei ala talasi gi sui fala olisinala ite ioli kae soilidi 'uri 'e amiu, “'Uta 'e ko fakwalaimoki ala Jesus?” Ma talasi 'amu alaa sulia fitoona 'amiu li, 'amu ka sae mamaea mola 'amiu, ma 'amu ka soi ba'ela lou ada.

16Ma 'amu io faasia abulona ta'a gi, 'ali ala tali ioli gera sae ta'a sulia abulona 'oka 'amiu sulia 'i 'amiu ioli li galona Jesus Christ gi, gera kae mau fafia 'are gera ilida gi.

17Ala kwaiogalina God lo 'amu ka famalifii, 'e 'oka ala 'amu ka famalifii 'i osiala abulona 'oka 'amiu gi, ka liufia ala 'amu ka famalifii 'i fofola abulona ta'a 'amiu gi.

18Jesus Christ 'e famalifii ma ka mae lo fala lufaanala abulona ta'a gi sui, ma ikoso 'ali mae lou. Wasua 'ala 'i lia wale rada, 'e mae famiu ioli abulonamiu 'e ta'a gi, 'ali ka talai 'amiu 'i so'ela God. Ma gera raunia rabela Jesus Christ ala 'ai rara folo, wasua ma God 'e faamauria 'alia Aloe 'are Abu.

19Ma manola ka la 'i so'ela manoe 'are gera io 'i laola raraa gi li, ma ka fatalo fada lia 'e liufida lo.

20Manoe 'are fo gi gera ioli mae 'ua lo 'i lao gi, ala talasi Noa 'e raunailia faga ba'ela ba li. Iko 'ali gera ronosulia God. Wasua ma 'e fafu failida la la ka dao ala talasi Noa 'e faasuia faga ba'ela fo li. Talasi 'e faasuia lo faga fo li, kwalu ioli gi mola gera la 'i laola ma kwai ka sakeda faasia kwaikwaina God.

21Kwai fo, 'e malaa fataena 'alia sisiu abuna lia 'e saiai ka faamauri 'amiu ala talasi 'e. Ma sisiu abuna fo iko lou fala faakwaga nala rabemiu 'alia kwai, wasua ma sisiu abuna 'e fatailia 'amu sugaa God 'ali ka lufaa ta'ana 'amiu gi ma ka faakwaga maurinamiu. Ma sisiuabuna fo 'e faamauri 'amiu 'alia tataenala Jesus Christ.

22Jesus 'e oli lo fala 'i nali, ma talasi 'e, 'e gwauru 'i gula aolo ala God, ma God ka alu lia ka 'ilitoa fafia eniselo nanata gi sui failia nanatana 'i nali gi sui.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1 Peter 4

Maurina fa'alu

1'Amu saiala talasi Jesus Christ 'e io 'i laola molagali li, 'e famalifii. Ma 'i osiala
'e 'urifo, 'i 'amiu lou 'amu kae rerei fala famalifiina. Sulia ioli 'e famalifii 'urifo
li, iko 'ali 'e oga abulo ta'ana.

2Lia fo, fuli'ae ala talasi 'e ka la 'alaa, 'amu ka aburono ala kwaiogalina ta'a
'amiu gi, ma 'amu ka rono mola sulia kwaiogalina God.

3Talasi sui lo gi, abulona 'amiu gi 'e malaa ioli 'i baliburi gi li. Ala talasi fo
'amu ala 'alia maurinamiu fala tau ta'ana, ma kwaiogalina ta'a gi, ma gou
babalina, failia fanana ta'a gi. Ma God ka ogata'a lou famiu sulia 'amu foasia
lului 'are gi.

4Ma talasi 'e, ioli ala baliburi li gera 'afero, dunala iko 'ali 'amu 'ado failida
'alia 'are ta'a gera tauda gi. Lia fo, gera ka ilia saena ta'a gi suli 'amiu.

5Wasua ma God 'e dau gera fala fe atoa gera kae sae sulia 'are gera tauda gi li
sui. Ma God 'e rerei fala lokokwaikwaina fala ioli mauri ma ioli 'e gera mae
lo gi.

6'Are la fo nali ioli gera ka fatalo 'alia Faronona 'Oka fala ioli gera mae lo gi.
Ala talasi gera mauri 'ua ai li, ioli 'i baliburi gi li gera kwaida 'alia
malakwaitana ada, wasua ma 'i talasi 'e manoda 'e mauri failia God.

'Amu galo rada 'alia kwatena God gi

7Talasi fala 'are gi sui 'ali fulu, 'e garani lo. Lia fo, 'amu ka dau suli 'amiu 'i
talamiu, ma 'amu ka liolio, 'ali 'amu totolia foana.

8'Are 'e 'ilitoa ka tasa ala 'are gi sui lia 'amu ka kwaima kwalaimoki amiu 'i
safitamiu, sulia ala ta ioli 'e kwaima 'urifo, 'e talawarau fala 'ali ka kwailufa
ala ta ioli 'e fulia ta 'are ta'a ala.

9'Amu kwalo 'amiu 'i safitamiu 'i laola luma 'amiu gi, ma 'amu ka io faasia
nurunuru buri na talasi 'amu kwaloa ioli li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10God 'e kwatea sai arena mamata gi famiu ioli 'amu fakwalaimoki ala Jesus Christ gi. Ma God ka oga 'ali ioli tootoo gi amiu, 'amu ka kwairanai amiu 'i safitamiu 'alia sai arena fo gi.

11Ma ite God 'e kwatea sai arena fala fatalona li fala, 'i lia ka fatalo 'alia saenala God. Ma ite God 'e kwatea sai arena fala kwairanaina li fala, 'i lia ka kwairanai 'alia nanatana God 'e kwatea fala, 'ali 'are 'amu tauda gi God kae sakea batafena 'alia Jesus Christ. Ma Jesus ka 'ilitoa rasua ma ka too ala nanatana firi. 'Eo kae 'urifo.

Fitoo ala God ala talasi 'amu famalifii

12Alae kwaima 'oka lau, ikoso 'ali 'amu 'afero ala ta ilito'ona 'amu kae famalifii 'alia. Sulia ioli gera fakwalaimoki ala Jesus Christ gi, gera saiala liuna 'i laola 'atona afula gi li.

13'E 'oka 'ali 'amu babalafe 'amiu sulia 'amu 'ado failia Jesus Christ ala famalifiina lia gi, 'ali 'amu kae babalafe ka tasa ala talasi Jesus Christ kae dao mae 'alia 'ilitoana lia li.

14'Oilakina famiu ala gera dorakwala 'ali 'amiu sulia 'i 'amiu wale li galona Jesus Christ gi, sulia 'e fatailia Aloe 'are Abu 'ilitoa God 'e io fae 'amiu.

15Ala ta ioli amiu 'e rau ioli, 'o ma 'i lia ioli belibeli, 'o ma ta ioli 'e taua kwaluke 'are ta'a mamata gi, 'o ma ta ioli ba 'e liu mola 'ala fala fafuta'anala 'are nali ioli gi, 'urila 'e totolia ka famalifii.

16Wasua ma ala 'amu famalifii sulia 'amu fakwalaimoki ala Jesus Christ, ikoso 'ali 'amu mau 'alia. 'Amu batafea 'amiu God, sulia gera soi 'amiu 'alia “Ioli Christ gi.”

17Talasi fala fuli'aenala lokokwaikwaina li kae dao lo mae. Ma God kae etae lokokwaikwaina ga fala ioli lia gi. Ma ala kae lokokwaikwaina ga fala ioli lia gi etaeta, 'i lia kae faba'ela kwaikwaina lia ala talasi kae fasuia kwaikwainala ala ioli iko 'ali gera fakwalaimoki ala Faronona 'Oka lia li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Sulia Geregerena Abu ba 'e sae sulia talasi God kae lokokwaikwaina fala ioli gi li, 'uri 'e, “Ala 'e 'ato fala ioli rada gi 'ali gera mauri, 'e bi 'ato ka tasa fala ioli ta'a iko 'ali gera fakwalaimoki ala God gi.”

19Lia fo, ala 'amu famalifii sulia kwaiogalina God famiu, 'amu ka alua maurina 'amiu 'i laola limala God lia 'e raunae 'amiu, sulia 'i lia kae lio suli 'amiu. Ma 'amu ka 'itoli taua mola 'amiu 'are 'oka gi.

1 Peter 5

Ioli etaeta gi

1Lakae sae famoulu ioli etaeta ala logonae ioli fakwalaimoki gi li. 'I lau na wale etaeta lou, ma laka lesia lou famalifiinala Jesus Christ, ma lakae 'ilitoa failia ala talasi kae oli mae. Lia 'e, lau suga 'amiu,

2'amu lio 'oka sulia ioli gera fakwalaimoki gi. God 'e aluda 'i laola limamiu. 'Amu lio 'oka sulida malaa na wale 'e lio sulia sipsip lia gi. God 'e oga 'amu ka taua galona fo sulia marabena 'amiu gi, ma iko lou sulia 'amu fia 'uria God kae oro 'amiu fai. 'E 'oka 'ali 'amu lio sulida sulia 'amu oga rananada, ma iko lou sulia gera foli 'amiu fai.

3Ma ikoso 'ali 'amu oroa ioli God 'e aluda 'i laola limamiu gi, wasua ma 'amu ka talaida 'ali gera ka la suli 'amiu fala taunala galona 'oka gi.

4Ma ala 'amu lio sulida 'urifo, Jesus 'e malaa wale ba'ela li lio sulia sipsip, 'i lia kae kwatea kwaiara 'ilitoa 'e 'oka firi famiu, ala talasi kae oli mae.

5Ma 'urifo lou, 'i 'amiu ulufa'alu gi, 'amu ronosulia ioli ba'ela gi. Ma 'i 'amiu sui lia 'e 'amu fakwalaimoki, 'amu mamaea 'ali 'amu kwairanai amiu 'i safitamiu. Sulia Geregerena Abu ba 'e ilia, “God kae tatae bolosia ioli gera sae ralaada 'i talada gi, ma kae kwai'ofea ioli mamaea gi.”

6Lia fo, 'amu mamaea ma 'amu ka ronosulia God 'e nanata ka tasa, 'ali kae fabaela 'amiu ala talasi 'olea lia.

7Ma 'amu alua lo malata booboona 'amiu gi sui 'i laola limala, sulia 'i lia 'e lio suli 'amiu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8'Amu liolio, sulia Saetan, malimae 'amiu lia 'e liu kwailiu mola 'ala malaa na 'are mauri kwasi 'e saiala 'aninala ioli gi. Sulia Saetan 'e oga rasua ala fafuta'anamiu.

9'Amu fananata fitoona 'amiu gi, ma 'amu ka siliula 'alia Saetan, suli 'amu saiai ioli fakwalaimoki afula 'i laola falua 'i laola molagali 'e li, gera famalifii lou 'urifo malaa 'i 'amiu.

10Ma 'i burila 'amu famalifii fala ke me talasi dodoko, God kae fafa'alu 'amiu, ma kae fananata 'amiu 'ali fitoona 'amiu ikoso sui. God 'e soi 'amiu lo 'ali 'amu 'ado failia Christ ma 'amu kae ruu 'i laola 'ilitoana lia ikoso sui. God 'e soi 'amiu 'ali 'amu ka io raratai failia Christ ma 'amu ka 'ilitoa firi failia.

11Ma 'i lia 'e io 'alia nanatana ba'ela firi! 'Eo kae 'urifo.

Me saena 'oka fafu'isi gi

12Silas 'e rana lau fala gerenala geregerena dodoko 'e. 'I lia na walefae gia, sulia 'e fakwalaimoki ala Jesus Christ. Ma lau saiai galonala Silas, 'e 'oka sui. Me 'are lau kwatea ko geregerena 'e famiu 'i fofola, fala raefalenamiu ma saena sulia kwai'ofena kwalaimoki God. 'Amu ura nasi 'i laola kwaimanaa fo.

13Ma ioli gera fakwalaimoki 'i laola falua 'i Babilon, gera kwatea sae ailafena gera gi famiu. God 'e fili gera, malaa lou 'e fili 'amiu. Ma Mark ka kwatea lou ko sae ailafena lia gi famiu. 'I lia 'e malaa lo wela kwalaimoki lau.

14Ma talasi 'amu leesi 'amiu 'i safitamiu, 'amu ka fatailia kwaimanaa 'amiu famiu 'i safitamiu. Lau foa 'ali 'i 'amiu sui ioli Jesus Christ gi, 'amu ka too ala babatoona.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2 Peter

2 Peter 1

1'I lau Simon Peter, wale galona failia wale li lifurono Jesus Christ li, lia 'e lau
geregere ko famiu. Jesus Christ 'i lia God gia ma 'i lia 'e faamauri gia. 'Alia
radana lia, 'e kwatea 'amu ka fitoo, malaa lou lia 'e taua ameulu.

2Lau foa 'ali God ka kwai'ofe amiu ma kae kwatea aroarona kwalaimoki famiu
sulia 'amu saiala God ma Aofia gia Jesus.

Faisoina failia fifilina God

3Gia too ala 'are gia boboo fali gi sui fala iona ala dona nala falafala God gi.
'Are fo gi sui God 'e kwateda 'alia nanatanala. God 'e tasa rasua, ma ka 'oka
ma 'i osiala gia sai 'oka ala, 'i lia ka kwalo gia 'ali gia io 'alia 'okana tefau lia.

4'Urifo ka kwatea 'are 'oka rasua gi faga lia 'e etae alafu 'alia, 'ali falafala 'amiu
gi ka 'oka malaa falafala God, ma 'amu ka saiala urana bolosia kwaiogalina
ta'a gi ala molagali, lia 'e saiala fafuta'anamiu.

5Ma sulia God 'e kwatea lo 'are gi sui famiu 'urifo, 'amu ka tau nanata 'ali
fitoona 'amiu gi 'ali nasi. Ma 'amu taua lou 'are 'e gi: 'amu ka abulo aolo, ma
'amu ka malinailia God,

6ma 'amu ka dau sulia malutala maurina 'amiu 'i talamiu gi, ma 'amu ka fafu
'i laola talasi ala 'atona gi li, ma 'amu ka donaa falafala God gi

7failia kwaiamasina ma kwaimanaa 'amiu famiu 'i safitamiu.

8Ma ala falafala fo gi ka ba'ela 'i laola maurinamiu, 'urifo 'amu ka totolia
taunala 'are 'oka afula gi sulia sai 'arena 'amiu ala Aofia gia Jesus Christ.

9Ma ite iko 'ali too ala falafala 'e gi, 'e malaa na ioli maala 'e koro, sulia 'e
bulono 'alia lia God 'e kwailufa lo 'alia ta'ana lia gi li.

10Lia fo alae asigu, 'amu tau nanata fali fatailia God 'e fili 'amiu, ma ka soi
'amiu 'alia ioli lia gi. Tauna 'urifo lo kae taua ikoso 'ali 'amu fotorae ma 'amu
ka toli

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11ma God kae kwalo 'amiu 'i laola 'Ilitoana Aofia gia Jesus Christ lia 'e faamauri gia. Ma 'ilitoana fo 'e io firi.

12Wasua 'ala 'amu ka sai sui lo ala 'are 'e gi, ma 'amu ka fakwalaimoki lo ala falalauna kwalaimoki 'e 'amu ronoa lo, 'e 'oka 'ali lau falalau faeburi lou amiu ala talasi afula gi faasia bulonosinai.

13Sulia ala talasi lau mauri 'ua 'i laola molagali 'e li, lau malataia 'e 'oka 'ali laka ilia lou 'are 'e gi famiu 'ali ikoso 'ali 'amu bulono 'alida.

14Sulia lau saiai ikoso tekwa la kae mae, malaa Aofia Jesus Christ 'e ili madakwa lo ai fagu.

15Ma sulia 'e 'urifo, la kae galo nanata 'ali ikoso 'ali 'amu bulono 'alia ta gi 'e lau falalau 'amiu 'alida, 'i buri 'ala laka bi mae 'agua.

Peter 'e leesia raranala Jesus Christ

16Ma 'are 'ami falalau 'alida sulia daonala mae Aofia gia Jesus Christ 'alia nanatana ba'ela li, 'e iko lou 'u'ulu tali ioli gera sosaa mola 'ada gi. Sulia 'i 'ameulu talameulu meulu lesia lo 'ilitoana ma raranala.

17Sulia meulu io failia 'ua lo mae ala talasi God Mama 'e kwatea lo tatalona failia 'ilitoana fala. Ma meulu ka ronoa linela God nanata ka tasa 'e sae 'uri 'e fala, “Wela lau 'e, 'i lia lau kwaima rasua ala, ma laka babalafe rasua failia.”

18'I 'ameulu talameulu meulu ronoa linela God faasia 'i nali, ala talasi meulu io failia Jesus 'i gwaula fe uo abu ba li.

19Ma sulia me 'are fo, meulu ka fakwalaimoki nanata lo saenala profet gi sulia Christ 'e kwalaimoki. Ma 'e 'oka 'ali 'amu fakwalaimoki lou ali. Sulia saenala profet fo gi, 'e malaa fe ulu 'e kwaru 'i laola boni li, lala ka dao ala atoa Christ kae fatae lou ma raranala wasinosino nala ka kwaru 'i laola malatamiu.

20Ma 'are ba'ela ka tasa rasua lo 'e 'uri 'e: 'Amu malinailia lo lia iko ta 'are profet gi gera geregere sulia 'i laola Geregerena Abu ta saena 'e fuli mola mae ada,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21'o ma 'i osiala gera oga gera ka alaa sulia. Sulia alaana profet gi li iko 'ali la mae faasia malatala ioli mola, wasua ma 'e la mae faasia God. Sulia Aloe 'are Abu lo 'e talaia profet gi 'ua lo mae 'i lao 'ali gera ka ilia saenala God.

2 Peter 2

Ioli falalau kotokoto gi

1Ala talasi 'ua lo mae 'i lao 'i Israel, nali ioli kotokoto gera dao mae, ma gera ka ilia 'i gera lo profet God gi. Ma ka 'urifo lou, tali ioli gerakae dao mae, ma gera kae falalau 'amiu 'alia kotona gi. Ma falalauna gera gi kae fafuta'a fitoona tali ioli gi. Ma gera kae falalau lou 'alia 'uria Jesus, wale 'e mae fala famaurinada, iko lou Aofia kwalaimoki. Ma 'i fofola me 'are fo God kae kwate nainali mola ala kwaikwaina fada.

2Wasua ka 'urifo 'ala, ioli afula gi gera kae la sulia abulo ta'ana gera gi. Ma sulia ta gi gera tauda ka ta'a, nali ioli gera kae sae fafuta'a falalauna kwalaimoki 'e.

3Ma ioli falalau kotokoto fo gi, gera kae sakea bata ala alaana kotokoto gera gi li lia gera kotofi 'amiu 'alida. Gera kae tau 'urifo, sulia gera ma'ali bata. Tekwa lo mae God 'e lesia lo 'are gera tauda gi, ma ka rerei fala kwainada failia fafuta'anada.

4Sulia eniselo gera abulo ta'a 'ua lo mae 'i lao gi, God 'e kwatea kwaikwaina fada, ma ka aluda 'i laola lifi li kwaikwaina, ma ka firi fafida 'alia kwalo aeana, ma gera ka io 'ua mola 'ada 'i lififo 'i laola maerodo. Gera maasia fe atoa fala lokokwaikwaina li.

5'E 'urifo lou fala ioli 'i laola molagali ba gera io 'ua lo mae 'i lao sulia abulona gera gi 'e ta'a rasua ma iko 'ali gera moulia God. God 'e raunida 'alia kwai ba'ela rasua. Teke talifilia Noa mola God 'e faamauria failia fiu ioli gi lou. God 'e faamauri gera, sulia Noa 'e falalau sulia abulona 'e aolo.

6'Eo, ma God ka kwatea lou kwaikwaina fala ioli 'i Sodom ma 'i Gomora gi. 'E rauni gera 'alia dunaa, 'ali ka fatailia fala ioli gi sui taa kae fuli fala ioli gera aburono ala gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Wasua ma God 'e faamauria Lot, sulia Lot 'i lia wale rada, ma iko 'ali 'e oga abulona ta'a ioli gera aburono ala taki God gi li.

8Ma Lot 'e rada, 'e io failida, ma ka leesi gera, ma ka rono gera sulia atoa, ma liola ka fii rasua sulia abulo ta'anada.

9Lia fo, Aofia 'e saiala rananala ioli gera fakwalaimoki ala gi, 'ali 'atona gi ikoso fafuta'ada. Ma 'e saiai ka kwatea lou kwaikwaina fala ioli ta'a gi, la la ka dao ala fe atoa fala lokokwaikwaina kwalaimoki.

10Ma 'i lia kae kwatea kwaikwaina ba'ela ka tasa fala ioli gera ronosulia kwaiogalina ta'a gera gi 'alia rabeda, ma gera ka 'e'ela 'alia 'ilitoana God. Ma ioli 'e lau sae sulida gera falalau 'alia kotona li, gera sae faraeda ma gera ka sae rabetoo rasua. Ma iko 'ali gera malata ba'ela mola ala aloe 'are 'ilitoa gi 'i nali, ma gera ka galo ala fai'isi na lou fada.

11Eniselo gi wasua, lia gera too ala nanatana ba'ela liufia wale falalau kotokoto fo gi li, iko 'ali gera sae fafuta'a mola aloe 'are 'ilitoa gi 'i nali 'alia sae dorakwalana 'urifo gi 'i maala Aofia.

12Ma wale falalau kotokoto fo gi iko 'ali gera malata sulia ta gi 'e gera tauda. 'Urifo, gera ka malaa lo 'are mauri kwasi gera totolia fala daunada ma fala rauninada gi. Sulia ioli fo gi, gera ka dorakwala sulia 'are iko 'ali gera saiali gi. 'Urifo, God kae raunida malaa 'are mauri kwasi gi.

13Ma sulia famalifiina 'e gera taua ala ioli li, God kae duua lou 'alia famalifiina. Wale falalau kotokoto fo gi, fana nada 'e ba'ela, ma gera ka gou, ma iko 'ali gera dau sulia maurinada fala fana na 'i laola atoa gi. 'I 'amiu, 'amu ka mau rasua talasi gera fana fae 'amiu 'i laola logona 'amiu gi li, sulia taunada 'e ta'a rasua, ma gera saiai geraka koto ala talasi gi sui.

14Ma talasi gera lesia geli gi li, gera ka oga tau ta'ana ada. Iko 'ali gera mamalo faasia abulo ta'ana. Ma geraka talaia ioli fitoona gera gi 'e watoutou 'alia abulo ta'ana. Ma gera oga rasua ma'ali batana. Ma 'i osiala 'are fo gi, God kae kwatea kwaikwaina fada.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Gera la mamata faasia tala rada, ma gera ka la 'ada sulia falafala ta'a Balaam, wela Beor. Sulia Balaam 'e oga rasua ala bata kae sakea ala taunala 'are ta'a gi li.

16Lia fo God ka kwatea dongki lia ka sae balufia 'alia linae 'are malaa ioli li. Ma talasi pofet Balaam 'e ronoa liafo hosi 'e sae 'urifo li, ka tafisia lo abulo kwekwe'elaana lia gi.

17Ioli 'e gera falalau 'alia kotona li, gera malaa mola 'ada me mae fulafula ba iko ta kwai 'i laola ma ka lalana lo li. Ma gera ka malaa lou me dasa ba oru 'e orufia 'ali uta ikoso too. Lia fo God ka rerei ala raraa rodo fada.

18Gera tafeda 'i talada ma saenada ka kwekwe'ela mola 'ala. Ma nali ioli gera bulusi ka sui, ma gera ka fuli'ae olisia abulona gera gi, ma iko 'ali gera abulo ta'a lo failia ioli gera rero gi. Ma ioli gera falalau 'alia kotona li, gera fareroa lou wale fo gi 'alia kwaiogalina ta'a 'alia rabeda gi.

19Wale falalau fo gi gera sae 'uri 'e fada, “Meulu alafuu famiu 'amu kae sakwadola 'ali 'amu taua 'amiu 'are 'amu oga taunali gi.” Wasua ma wale falalau fo gi 'i talada iko 'ali gera sakwadola. Gera malaa ioli galo ulafu fala falafala ta'a kae fafuta'a gera 'i talada gi. Sulia kwaiogalina ta'a gera gi 'e 'ilitoa fafida, ma iko 'ali gera mano faasia fuli 'are rerona.

20'I lao wale falalau kotokoto fo gi gera saiala Aofia gia Jesus Christ 'e faamauri gia, ma gera ka bulusi faasia ta'ana 'i laola molagali 'e saiala fafuta'anada. Wasua ma gera oli lou fala taunala ta'ana gera tautauda mae 'i lao gi, 'ali ta'ana ka 'ilitoa fafida. Ma 'i talasi 'e gera ta'a ka liufia lo talasi gera sai 'ua ala Jesus Christ.

21'E 'oka fada ala iko 'ali gera daria tala fala radana li. Ma 'e ta'a rasua fada lia gera daria tala fala radana li, ma gera ka bulusi lou 'ada faasia. Ma iko 'ali gera ronosulia falalauna Jesus lia God 'e kwatea lo fada.

22Gera fatailia kwalaimoki ala saena ba 'uri 'e gi, “Kui 'e oli ka 'ania lou moala.” Ma na saena lou 'uri 'e, “Bo gera siufia sui lo rabela, 'e oli ka bulitae lou 'i laola mamako.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2 Peter 3

Olinala mae Aofia

1Alae kwaima 'oka lau, ruala talasi lau geregere lo ko famiu 'e. Me 'are 'e taua
laka gerea lou ko geregerena 'e famiu, suli lau oga falalau faeburi na amiu
sulia 'are fo gi li, tauma 'amu bi malata rero.

2Lau oga 'ali 'amu malata tonala saena ba profet abu gi 'i lao mae, failia
falalauna Aofia gia 'e faamauri gia. Wale li lifurono gi gera sae fatalo'alia
famiu, gera ilia falalauna 'e famiu.

3'Eo, 'are ba'ela lau oga 'amu ka saiai ala fe atoa fafu'isi gi li, lia nali ioli
gerakae la mae, ma kwaiogalina ta'a gera ala rabe li kae talai gera. Ma gera
kae dorakwala 'uri 'e suli 'amiu,

4"Ma Christ ba, 'i lia lo 'i fe? Sulia 'e etae alafu kae oli lou mae 'i laola molagali,
wasua ma iko 'ali dao 'ua. Wale etaeta gia gi gera mae lo. Ma la la ka dao ala
talasi 'e, iko ta 'are 'ali olisi mola, fuli'ae mae ala fulinala molagali la ka dao 'i
tara'ela, 'are gi sui gera rada mola 'ada."

5Ioli gera sae 'urifo gi, gera oga gera ka bulono ala lia 'e God 'e raunailia 'i nali
failia molagali mola 'alia saenala. 'E raunailia molagali 'alia kwai, ma ka
kwatea molagali ka latafa faasia kwai.

6Ma 'alia kwai lou, God 'e osia molagali 'e 'i lao.

7Ma 'alia saenala God lou, ka taua molagali 'e ka io failia lalifuuna maasia
talasi kae osia 'alia dunaa li. Ala fe atoa fo, God kae lokokwaikwaina fala ioli
iko 'ali gera fakwalaimoki ala gi, ma kae raunida.

8Alae kwaima 'oka lau, ikoso 'ali 'amu bulono 'alia saena ba 'uri 'e, teke atoa
'e malaa teke to'oli fe falisi gi 'i maala God, ma teke to'oli fe falisi gi ka malaa
lou teke fe atoa 'i maala God.

9Lia fo Aofia ikoso dole mola faasia falalamanala saenala sulia olinala mae,
wasua nali ioli gera fia 'uria kae dole 'ala. Wasua ma Aofia 'e fafu rasua fae

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

'amiu. 'E iko 'ali oga ta ioli 'ali fulu. 'E oga rasua ai 'alia ioli gi sui gera ka bulusi faasia ta'ana gera gi.

10Ma fe atoa Aofia kae oli mae ai li, kae dao mae malaa na wale belibeli, sulia ioli gi gerakae maola. Ma ala fe atoa fo, gera kae ronoa line 'are ba'ela, failia raloo kae sui. God kae osia 'are gi sui 'i laola raloo 'alia dunaa. Ma molagali failia 'are 'i laola gi sui, gera kae iko lo.

11Ma sulia God kae osia 'are fo gi 'urifo, 'amu malata 'oka sulia falafala 'amiu gi. Abulona 'amiu ka rada, ma 'amu ka ronosulia kwaiogalina God gi.

12Ma 'amu ka faimaasi ala fe atoa God kae loko kwaikwaina mae, ma 'amu ka tau 'ali fe atoa 'e ka dao nainali mae. Ala fe atoa fo, God kae osia raloo failia 'are 'i laola gi sui 'alia dunaa.

13Ma gia ka liolio maasia molagali fa'alu failia 'i nali fa'alu lia God 'e etae alafu 'alia faga. Ma ioli 'i nali gi sui, gera kae ronosulia God.

14'Eo, alae kwaima lau, talasi 'amu kae kwaimamali 'ua mola 'amiu masia fe atoa fo li, 'amu ka tau nanata fala faradanala abulonamiu, 'ali God ikoso alu ta'a amiu fofola ta me 'are, ma 'amu ka io kwaima failia.

15Ikoso 'ali 'amu bulono 'alia 'utaa 'e Aofia ka fafu fae 'amiu, sulia 'e oga 'ali 'amu bulusi 'ali 'i lia ka faamauri 'amiu. Me 'are 'e lou ba walefae gia Paul 'e geregere famiu sulia. God 'e kwatea liotoo fala Paul 'ali lia ka geregere 'urifo.

16Ala geregerena Paul gi sui, 'e falalau sulia 'are 'e gi. Nali 'are Paul 'e falalau 'alida, 'e 'ato fala saina ali. Ma ioli iko 'ali gera sai 'are ma fitoona gera gi iko 'ali nanata, gera bulusia 'are Paul 'e ilida gi ma gera ka falalau 'alia kotona sulia, malaa lou ba gera taua ala nali Geregerena Abu. Ma sulia gera tau 'urifo, God kae kwatea kwaikwaina fada.

17'Eo alae kwaima lau 'amu sai sui lo ala 'are 'e gi. Lia fo, 'amu ka liolio, tauma 'amu bi fakwalaimoki ala kotona 'e ioli ta'a gi gera falalau 'alia, ma fitoona 'amiu gi ka toli.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Ma 'amu ka tau fala lalifuna 'alia sakenala kwaimanaa Aofia gia Jesus Christ lia 'e faamauri gia, 'ali 'amu bi sai 'oka ala. Gia batafea ala talasi 'e ma talasi firi! 'Eo kae 'urifo.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1 John

1 John 1

Jesus Christ Alaana ala Maurina li

[1]Lakae geregere ko famiu sulia Alaana 'e kwatea maurina kwalaimoki li. Christ lo Alaana ala Maurina kwalaimoki li. Ma ka io 'ua mae ala fulinala molagali. Ma talasi 'e, 'i 'ameulu lifurono gi meulu ronoa lo, ma meulu ka lesia lo 'alia maameulu. Ma meulu ka dau lo tonala 'alia limameulu.

[2]Maurina kwalaimoki 'e futali ioli lo, ma meulu ka lesia lo. 'Are 'e meulu sae sulia, ma meulu ka faarono 'amiu 'alia Maurina firi 'e io lo mae ala fuli na failia God Mama. Ma God ka fatailia lo Maurina kwalaimoki fameulu.

[3]Meulu lesia ma meulu ka ronoa Christ 'e 'i lia lo Alaana ala Maurina kwalaimoki li, ma meulu ka faarono lou 'alia famiu, 'ali 'amu ka 'ado fae 'ameulu 'i laola maurina 'e meulu io 'alia failia Mama ma Jesus Christ Wela lia.

[4]Ma meulu gerea ko 'are 'e gi famiu 'ali babalafenaga 'ali io talau.

God madakwana

[5]Ma faronona 'e 'ami ronoa faasia Wela God ma 'ami ka ilia famiu 'e 'uri 'e: God 'e malaa madakwana sulia 'i lia 'e 'oka ka tasa rasua, ma iko ta mae rodo ala.

[6]Ma ala gia ilia 'uri gia 'ado kwaima lo failia God, ma gia ka io 'ua mola 'aga 'i laola mae rodo, gia kae koto rasua 'alia saenaga, ma falafala gia gi iko 'ali io mola sulia kwalaimoki na.

[7]Wasua ma ala gia io sulia maurina ala madakwana God li, malaa God 'e io sulia madakwana lia, 'urifo gia 'ado ruru 'i matanaga, ma maenala Jesus, Wela lia, ka fakwaga gia faasia ta'ana gi sui.

[8]Ma ala gia ilia iko 'ali gia taua mola ta rerona, gia kotofi gia 'i talaga. Ala gia sae 'urifo, 'urila ma iko 'ali gia sai mola ala kwalaimokina God.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Wasua ma ala gia fuunailia rerona gia gi fala God, 'i lia kae kwailufa 'alia rerona gia gi, ma ka fakwaga gia faasia ta'ana gia gi sui, sulia 'i lia kae fakwalaimokia etae alafuuna lia fala taunala me 'are fo li, ma 'i lia radana.

10Ma ala gia ilia iko 'ali gia taua mola ta rerona 'urila li gia ilia God wale kotokoto ma saenala God iko 'ali io mola 'i laola maurinaga.

1 John 2

Christ 'e lufaa lo ta'ana gia gi

1Alae wela lau, lau gerea 'are 'e gi famiu, 'ali 'amu ka io faasia abulo ta'ana. Wasua ma ala ta ioli ka taua ta ta'ana, Jesus Christ wale ala radana li 'i lia kae aniulu fala Mama lia faga.

2Ma Jesus Christ lo foasina fala lufanala ta'ana gia gi li. Ma iko lou ta'ana gia gi mola talifilida, ma ta'ana ioli gi li sui.

3Ma ala gia ronosulia kwaikaena God gi, gia sai kwalaimoki ala lia 'e gia saiala God.

4Ma ioli 'e ilia 'e saiala God, wasua ma iko 'ali ronosulia mola kwaikaena lia gi li, ioli la kae koto rasua, ma iko 'ali sai mola ala kwalaimokina God.

5Ma ite 'e ronosulia saenala God, 'i lia ioli 'e kwaima kwalaimoki ala God. Ma 'are 'e fatailia lia gia 'ado ruru failia God 'e 'uri 'e:

6Ite 'e ilia 'e io 'ado failia God, 'i lia kae taua 'are 'oka gi, ka malaa lou ba Jesus Christ 'e tauda.

Kwaikaena fa'alu sulia kwaimanaa li

7Alae kwaima lau, kwaikaena 'e lau gerea ko famiu gi, iko lou tali 'are fa'alu, ma kwaikaena 'ualo ba 'amu sai lo mae ai gi, ala fulinala talasi 'amu fakwalaimoki ai. Ma kwaikaena fo lo faronona ba 'amu ronoa ka sui lo, lia 'amu ka too ala kwaimana 'i matanamiu.

8Ma kwaikaena fa'alu lou lia 'e lau gerea ko famiu, sulia maurina Christ failia maurina 'amiu 'e fatailia lo kwalaimokinala kwaikaena 'e, sulia mae rodo garani ka sui lo, ma madakwana kwalaimoki ka rara lo 'i laola maurinamiu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Ma ite 'e ilia 'e io 'i laola madakwana God, wasua ma 'e malimae ala walefae lia, 'i lia 'e io mola 'ala 'ua 'i laola mae rodo.

10Ma ite 'e kwaima ala walefae lia, 'i lia 'e io sulia madakwana God. Ma iko 'ali fareroa ta ioli.

11Ma ite 'e malimae ala walefae lia, 'i lia 'e io 'ua 'i laola mae rodo. Ma ka liu 'i laola mae rodo, ma iko 'ali saiala lifi kae la fai, sulia mae rodo 'e farodoa maala.

Ikoso 'ali 'amu silia 'are ta'a gi 'i laola molagali 'e

12-14Alae wela lau, lau geregere famiu, sulia God 'e kwailufa lo 'alia ta'ana 'amiu gi 'alia Christ, ma 'amu ka saiala God Mama. Ma lau geregere famiu mama gi, sulia 'amu saiala Christ lia 'e io 'ua lo mae ala fulinala molagali li. Ma lau geregere famiu ulufa'alu gi, sulia 'amu nanata, ma saenala God ka io amiu, ma 'amu ka liufia lo 'alia Saetan lia wale ta'a.

15'Arela 'e laka ilia famiu, ikoso 'ali 'amu silia falafala ta'a gi ala maurina 'e ma 'are ta'a 'e 'i laola molagali gi li. Ala 'amu kwaima ala 'arela molagali, iko 'ali 'amu kwaima ala God Mama.

16Kwaiogalina fala 'are ta'a gi li, ma 'are 'e ioli gi gera lesia ma gera ka ogada gi, ma too 'arena gi lia ioli gi gera ailafe failia, failia 'are ta'a gi sui 'i laola molagali, iko ta 'are ada 'ali la mola mae faasia Mama. Gera la sui mola mae faasia molagali.

17Wasua ma molagali failia 'are 'i laola gi sui lia ioli gi gera silida, kae fulu. Ma ite kae tau sulia kwaiogalina God, 'i lia kae mauri firi.

Malimae 'a Jesus Christ

18Alae wela lau, suinala molagali 'e garani lo! Ma 'amu ronoa sui lo lia ba Malimae Jesus Christ kae dao mae. Ma ala talasi 'e, malimae afula lia gi gera dao lo. Lia fo, gia ka saiala lia suinala molagali 'e garani ka dao lo.

19Malimae 'e gi gera la lo faasi gia, 'i dunala iko 'ali gera kwalaimoki mola 'i laola logonae ioli fakwalaimoki gia gi. Ma ala gera io 'i laola logonae ioli fakwalaimoki gia gi, 'urila gera io ruru mola 'ada 'ua fae gia. Wasua ma, ala

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

talasi gera la lo faasi gia 'urifo, 'e fatailia 'i gera iko lou ioli kwalaimoki ala logonae ioli gia gi li.

20Wasua ma famiu, Christ wale abu 'e kwatea lo Aloe 'are Abu, 'ali 'i 'amiu sui 'amu ka saiala kwalaimokina.

21Lau geregere famiu ma iko lou sulia 'amu raria kwalaimokina. Lau geregere famiu, sulia 'amu saiala kwalaimoki na, ma 'amu ka sai lou ala lia 'e iko ta kotona 'ali la mae faasia kwalaimoki na.

22'Urifo ma ite lo ioli kotokoto? Ta ioli mola 'ala lia 'e ilia 'uri Jesus iko lou wale filia God. Ioli la, 'i lia lo malimae Jesus Christ, sulia 'e barasi 'alia God Mama failia Wela lia.

23Ma ioli gi sui lia gera barasi 'alia Wela li, gera barasi lou 'alia Mama. Wasua ma ioli gi sui lia gera ilia gera fakwalaimoki ala Wela li, gera io 'ado lou failia Mama.

24'Amu ka golia 'i laola malatamiu faronona ba 'amu ronoa lo mae 'ualo 'i lao. Ma ala 'amu golia faronona fo, 'amu ka io 'ado failia Wela ma Mama sulia atoa gi.

25Ma gia too ala maurina firi lia Christ 'e etae alafuu 'alia fala kwatenai faga.

26Lau gerea ko 'are 'e gi famiu, 'ali 'amu ka madakwa ala ioli gera mailia kotofi namiu gi.

27Wasua ma famiu, Christ 'e kwatea lo Aloe 'are Abu. Ikoso 'ali 'amu lio lo 'afia ta ioli 'ali kae faalalau 'amiu 'ali tali 'are lou, sulia Aloe 'are Abu 'e io lo fae 'amiu. Ma Aloe 'are Abu Christ 'e kwatea famiu, 'e faalalau 'amiu lo 'alia 'are gi sui. Ma 'are 'e faalalau 'amiu 'alida gi sui gera kwalaimoki, ma iko 'ali rero. Lia fo 'amu ka io 'ado failia Christ, malaa lo Aloe 'are Abu 'e faalalau 'amiu 'alia.

'I gia wela God gi lo

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28Alae wela lau, 'amu io 'ado failia Christ, 'ali ala talasi 'i lia kae oli mae ai, ikoso 'ali gia mau, ma ikoso 'ali gia agwa lou faasia 'alia mauna ala fe Atoa kae dao ai.

29'Amu saiala God 'e rada. 'Are la fo, 'amu sai lou ai ioli gera taua 'are 'e rada gi li, 'i gera lo wela God gi.

1 John 3

1'Amu malata ga sulia kwaimanaa God Mama faga! Kwaimanaa lia 'e ba'ela rasua, lia fo ka soi gia 'alia wela lia gi, ma ka kwalaimoki lo. Ioli 'i laola molagali gi li iko 'ali gera saiala lia 'i gia wela God gi, sulia iko 'ali gera saiala God.

2Alae kwaima lau, 'i gia wela God gi lo, ma God iko 'ali fatailia 'ua faga kae olisi 'utaa aaga ala talasi kae dao mae ai. Wasua ma gia saiai ala talasi fo Jesus Christ kae oli mae ai, giakae malaa 'i lia, sulia giakae leesi lia kwalaimoki lo.

3Ma ioli gi sui lia gera rerei fala Christ 'urifo li, gera lio sulida 'i talada geraka io kwaga, malaa lou Christ lia 'e io kwaga.

4Ma ioli gera abulo ta'a gi sui, gera 'oia taki God gi, sulia abulo ta'ana lo 'oianala taki God gi.

5Ma 'amu sai lo ai, Jesus Christ 'e la mae 'ali ma ka lufaa ta'ana gia gi, ma 'i lia iko 'ali too mola ala ta ta'ana 'i talala.

6Ma nalife ioli gera io 'ado failia Christ, ikoso 'ali gera io mola 'ada fala tau ta'ana. Ma ioli 'e io talau mola 'ala fala tau ta'ana li, 'e iko 'ali malinailia ma iko 'ali saiala Christ.

7Alae wela lau, ikoso 'ali 'amu fakwalaimoki ala ta ioli 'e kotofi 'amiu. Ite tau 'are nala 'e rada, 'i lia 'e rada 'i maala God, malaa lou Christ 'e rada.

8Ma ite 'e io talau mola 'ala fala tau ta'ana, 'i lia wela Saetan, sulia Saetan 'e abulo ta'a lo mae ala fulinala molagali. Wela God 'e la mae 'ali 'e osia 'are 'e Saetan 'e tauda gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Ma wela God gi sui, ikoso 'ali gera io talau mola 'ada 'alia tau ta'ana, sulia gera too lo ala maurina God ada. Ma ka 'ato fada 'ali gera ka io talau mola 'ada fala tau ta'ana, sulia God lo Mama gera.

10Lia fo ka fatailia lo mamataa nala wela God gi sui faasia wela Saetan gi: Ta ioli iko 'ali 'e tau rada, ma iko 'ali 'e kwaima ala walefae lia, 'i lia iko lou wela God.

Kwaimana amiu 'i talamiu

11Faronona ba 'amu ronoa lo mae ala fulina li 'e 'uri 'e: Gia ka too ala kwaimanaa 'i matanaga.

12Ma ikoso 'ali gia malaa lou Kein, 'i lia wela Saetan, ma ka raunia ai burila Abel. 'Uta fo Kein ka raunia? Sulia 'are Kein 'e tauda gi gera ta'a, ma 'are Abel 'e tauda gi gera rada.

13Alae walefae, ikoso 'ali 'amu kwele, ala ioli ta'a 'i laola molagali gi li gera ka barasi 'ali 'amiu.

14Gia sai lo ala me 'are 'e: 'I lao mae, gia io 'i malula nanatana ala maena li, wasua ma talasi 'e gia io lo ala maurina firi. Gia raea me 'are 'e, sulia gia kwaima ala walefae gia gi. Ma ite iko 'ali kwaima ala walefae lia, 'e io 'ua 'i malula nanatana ala maena li.

15Ma ite 'e lio ta'a ala walefae lia, 'i lia ioli rau ioli. Ma 'amu saiai ioli rau ioli ikoso too ala maurina firi.

16Talasi Jesus Christ 'e mae folosi gia, 'e fatailia falafala 'ali gia ka kwaima ala ioli gi li. 'Are la 'i gia lou, totolia gia ka marabe lou fala maena folosia walefae gia gi li.

17Ala ta ioli 'e too ala 'are 'e boboo fali gi sui, ma ka lesia walefae lia 'e boboo fala ta me 'are, wasua ma iko 'ali 'e malataia mola walefae lia, ma iko 'ali ranaa mola, 'e 'ato ka sae kwalaimoki 'uri 'e kwaima ala God.

18Alae wela lau, iko 'ali gia kwaima mola 'alia saena gwaugwau. Gia ka fatailia kwaimanaa kwalaimoki gia 'alia 'are gia tauda gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Talasi gia kwaima 'urifo li, gia saiai gia too ala kwalaimokina, ma ikoso 'ali gia malata fiitala talasi gia foasia God.

20Wasua ma ala malataga 'e kwai gia, gia saiai malatala God 'e ba'ela ka liufia malataga, ma 'i lia 'e saiala 'are gi sui.

21'Urifo alae walefae 'oka, ala malataga iko 'ali kwai gia, ikoso 'ali gia mau talasi gia foasia God.

22Ma gia ka sakea ta 'are mola 'ala gia sugaa God fai, sulia gia ronosulia kwaikaena lia gi, ma gia ka taua 'are 'e fababalafea gi.

23Kwaikaena lia 'e 'uri 'e: Gia ka fakwalaimoki ala Jesus Christ Wela lia, ma gia ka kwaima aaga 'i matanaga, malaa ba Jesus Christ 'e kwatea lo kwaikaena lia faga.

24Ma ite 'e ronosulia kwaikaena God gi, 'i lia 'e io ala God, ma God ka io lou ala. Ma sulia 'e kwatea lo Aloe 'are Abu faga, gia ka sai ala lia God 'e io aga.

1 John 4

Aloe 'are kwalaimoki ma aloe 'are kotokoto

1Alae kwaima lau, ikoso 'ali 'amu fakwalaimokia saenala ioli gera ilia gera too ala Aloe 'are Abu gi li sui. Wasua ma 'amu ka mailitonada ga 'ali 'amu ka daria ala aloe 'are gera too ai 'e fuli mae faasia God. Sulia profet kotokoto afula gi gera la lo ala lifi gi sui.

2'Amu kae daria ala 'i lia 'e too ala Aloe 'are kwalaimoki faasia God ala 'amu ka tau 'uri 'e: Ioli 'e fuunailia Jesus Christ 'e la mae ma ka futali ioli lo, ioli la 'e too ala Aloe 'are 'e la mae faasia God.

3Wasua ma ala ta ioli 'e tofea me 'are 'e sulia Jesus, 'i lia iko 'ali 'e too mola ala Aloe 'are 'e la mae faasia God. Aloe 'are 'e too ai, 'e la mae 'ala faasia Malimae Jesus Christ. Ma 'amu ronoa sui lo Malimae Jesus Christ kae dao mae, ma ala talasi 'e lia 'e io lo 'i laola molagali.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Alae wela lau, 'i 'amiu lo ioli God gi, ma 'amu ka liufia lo profet kotokoto gi. Sulia Aloe 'are Abu 'e io amiu, 'e nanata ka tasa liufia Saetan lia 'e io ala ioli ta'a 'i laola molagali gi li.

5Ma profet kotokoto fo gi, 'i gera ioli ala molagali gi li mola, ma gera ka sae 'i fofola malamalatana ala molagali gi li, ma ioli ta'a ala molagali 'e li gera ka rono sulida.

6Wasua ma 'i gia lo ioli God gi. Ma ite 'e saiala God, 'i lia ka rono suli gia. Ma ite 'e iko lou ioli God, ikoso 'ali rono suli gia. 'Are la 'e taua gia ka lio raea me mamatana 'i matanala Aloe 'are kwalaimoki failia aloe 'are kotokoto li.

God 'e fatailia kwaimaana gia ka too ai faga 'i matanaga

7Alae kwaima lau, gia ka kwaima aaga 'i matanaga, sulia kwaimanaa 'e fuli mae faasia God. Ma ioli 'e kwaima, 'i lia lo wela God, ma 'i lia ka sai lou ala God.

8Ma ioli iko 'ali kwaima, iko 'ali 'e saiala God, sulia God lo kwaimana.

9Ma God ka fatailia kwaimaana lia faga 'alia kwatenala mae teke Wela moutae lia 'i laola molagali, 'ali gia ka too ala maurina kwalaimoki 'i osiala.

10Kwaimaana kwalaimoki iko lou kwaimaana gia fala God, kwaimaana kwalaimoki 'ala kwaimaana God 'e too ai faga, ma ka kwatea mae Wela lia 'ali 'e malaa foasina fala kwailufa na 'alia ta'ana gia gi li.

11Alae kwaima lau, sulia God 'e kwaima aaga 'urifo, giaka kwaima lou aaga 'i matanaga.

12Iko ta ioli 'ali lelesia 'ua God. Ala gia ka kwaima aaga 'i matanaga, God kae io 'ado fae gia ma kwaima na lia ka bi ali'afu lo aaga.

13Ma gia saiai gia 'ado ruru failia God ma 'i lia ka 'ado fae gia, sulia 'e kwatea Aloe 'are Abu lia faga.

14Ma meulu lesia lo Wela lia, ma meulu ka farono 'alia fala ioli gi lia God Mama 'e kwatea mae 'ali ka faamauria ioli 'i laola molagali gi li sui.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Ma ala ta ioli ka alaa 'alia Jesus lia Wela God, 'i lia 'e 'ado failia God, ma God ka 'ado lou failia.

16Ma gia sai lo ai, ma gia ka fakwalaimoki ala kwaimanaa 'e God 'e too ai faga. God lo kwaimanaa, ma ioli 'e kwaima, 'i lia 'e 'ado lo failia God, ma God ka 'ado failia.

17Ala gia kwaima kwalaimoki ala ioli gi, maurinaga 'i laola molagali 'e ka malaa lou maurinala Jesus Christ, ma ikoso 'ali gia mau ala fe atoa ala loko kwaikwaina na li.

18Ite 'e too ala kwaimanaa, ikoso 'ali mau, sulia talasi gia kwaima ala ioli gi li, ikoso 'ali gia maulia kwaikwaina God. Wasua ma ioli iko 'ali 'e kwaima ala ioli gi li, 'i lia kae mau 'alia kwaikwaina God. Ala ta ioli 'e mau 'alia God, 'e fatailia iko 'ali kwaima kwalaimoki ala ioli gi.

19Gia kwaima sulia God lo 'e etae kwaima aaga.

20Ala ta ioli 'e ilia 'i lia 'e kwaima ala God, wasua ma ka lio ta'a ala walefae lia, 'i lia ioli kotokoto. Ala iko 'ali kwaima ala walefae lia, ioli 'e 'e lesia, ma 'e 'ato rasua ka kwaima ala God lia iko 'ali lesia.

21Ma kwaikaena God 'e kwatea faga 'e 'uri 'e: ioli 'e kwaima ala God, 'i lia ka kwaima lou ala walefae ma gelifae lia gi.

1 John 5

Fitoona gia ala Jesus 'e liufia lo molagali

1Ioli gera fakwalaimokia Jesus 'i lia lo Christ, wale God 'e filia, 'i gera lo wela God gi. Ma ioli 'e kwaima ala Mama, 'i lia ka kwaima lou ala wela lia gi.

2Gia saiai gia kwaima ala wela God gi sulia gia kwaima ala God, ma gia ka ronosulia kwaikaena lia gi.

3Ma ala gia kwaima ala God, gia ka fatailia 'alia ronosulinala kwaikaena lia gi. Ma kwaikaena lia gi iko 'ali 'ato mola faga,

4sulia wela God gi sui, gera ka liufia ta'ana 'i laola molagali gi li. Ma gia ka liufia lo ta'ana sulia fitoona gia 'e io ala Jesus.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Talifilia ioli 'e fakwalaimokia Jesus 'i lia wela God li kae liufia ta'ana.

Faronona sulia Jesus 'e mae faga

6Jesus Christ lo wale 'e la mae failia kwai ala siuabuna li failia 'abu ala maenala. Iko 'ali 'e la mae failia kwai mola talifilia, wasua ma 'e la mae failia rua 'are fo gi sui, kwai failia 'abu. Ma Aloe 'are Abu ka faarono lou sulia, sulia Aloe 'are 'e sae 'alia kwalaimokina.

7Olu 'are 'e gi gera fatae madakwa ala Jesus faga:

8Aloe 'are Abu, kwai, failia 'abu. Ma olu 'are 'e gi, gera fatailia mola teke 'are.

9Gia fakwalaimoki ala saenala ioli. Wasua ma saenala God 'e nanata ka tasa, ma 'i lia ka sae falalamaa sui lo sulia Wela lia.

10Ioli 'e fakwalaimoki ala Wela God li, 'i lia ka fakwalaimoki ala taa God 'e sae 'alia sulia Wela lia. Wasua ma ioli iko 'ali fakwalaimoki ala taa God 'e sae 'alia sulia Wela lia, 'i lia 'e soia God 'alia wale kotokoto, sulia iko 'ali fakwalaimoki ala taa God 'e ilia sulia Wela lia.

11Ma alaana 'e God 'e falalamaa Wela lia 'alia 'e 'uri 'e: God 'e kwatea lo maurina firi faga, ma maurina 'e ka fuli mae faasia Wela lia.

12Ma ioli 'e io 'ado failia Wela God li, 'i lia 'e too ala maurina firi. Ma ioli iko 'ali 'ado failia Wela God li, 'i lia iko 'ali too ala maurina firi.

Maurina firi

13Lakae gerea 'are 'e famiu ioli fakwalaimoki ala Wela God gi li, 'ali 'amu ka saiai 'amu too lo ala maurina firi.

14Ma gia sai 'oka ala lia God 'e ronoa foana gia gi li, ala talasi gia sugaa fala ta 'are 'e la sulia kwaiogalina lia.

15'I lia 'e rono gia mola 'ala ala talasi gia sugaa ai gi sui. 'Urifo, gia ka saiai 'e kwatea faga taa gi gia sugada faasia.

16Ma ala 'o lesia ta walefae 'o 'e taua ta 'are ta'a ikoso 'ali maesia, 'e totolia ko foasia God fala, 'ali ka kwatea mauri na fala. Lau sae sulia ioli 'e ta'ana gera

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gi iko 'ali talaida 'ua fala maena li. Wasua ma na ta'ana lou 'e talaia ioli fala maena. Ma iko 'ali lau ilia 'ali 'amu ka foasia God sulia me 'are fo.

17'Are ta'a gia tauda gi sui gera rero. Wasua ma nali ta'ana iko 'ali gera talaia ioli fala maena.

18Gia ka saiai wela God gi iko 'ali gera 'itoe io mola 'ada 'i laola abulo ta'ana, sulia Jesus Wela God 'e lio sulida, ma Saetan lia 'e ta'a 'e 'ato rasua ka taua ta 'are ka fafuta'ada.

19Gia sai lo aaga ioli God gi, ma Saetan ka 'ilitoa fafia ioli mamata ala molagali 'e li.

20Ma gia ka sai lou ala lia 'e Wela God 'e la mae, ma ka kwatea lo malinaili 'arena faga, 'ali gia ka saiala God kwalaimoki. Ma gia ka 'ado failia God kwalaimoki 'alia 'adona failia Jesus Christ Wela lia li. 'I lia lo God kwalaimoki, ma 'i lia lo maurina firi.

21Alae wela lau, 'amu ka lio suli 'amiu 'i talamiu faasia 'are 'e nali ioli gera soia 'alia god gi li, wasua ma iko lou God kwalaimoki li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2 John

2 John 1

1'I lau wale etaeta ala logonae ioli fakwalaimoki li, lakae geregere famu geli
'e God 'e fili 'o lo. Lau kwaima kwalaimoki rasua amu failia wela 'o gi. Iko lou
talifili lau mola, ma ioli gera saiala faronona kwalaimoki God gi li lou, gera
kwaima lou amiu.

2'Ami kwaima amiu sulia gia fakwalaimoki ala faronona kwalaimoki 'e io firi
fae gia.

3Lau foa 'ali God Mama, ma Jesus Christ Wela lia 'ali ka kwaima aga ma ka
amasi gia, ma ka kwatea aroarona faga ioli gia fakwalaimoki ala faronona
kwalaimoki li, ma gia ka too ala kwaimana 'i matanaga.

Kwalaimokina failia kwaimanaa

4Lau babalafe rasua sulia lau daria nali wela ala wela 'o gi, gera io sulia
faronona kwalaimoki malaa Mama 'e kwate kwaikaena lo mae faga 'alia.

5Ma kwaima lau, laka ilia famu failia wela 'o gi 'ali giakae too ala kwaimana
'i matanaga. Me 'are 'e 'e iko lou ta kwaikaena fa'alu 'e lakae gerea ko famiu,
wasua ma kwaikaena 'ua ba gia saiai lo mae ai ala fulinala talasi gia
fakwalaimoki.

6Malutala kwaimanaa 'e lakae sae sulia 'e 'uri 'e: Gia ronosulia kwaikaena God
gi. Kwaikaena ba 'amu ronoa 'ua lo mae ala fulinala talasi 'amu fakwalaimoki
lia 'e 'amu ka too ala kwaima na famiu 'i talamiu.

7Wale kotokoto afula gi gera la sui lo 'i laola molagali. Ma 'i gera wale gera
ilia Jesus Christ 'e sifo mae ma iko 'ali too ala rabe ioli li. Ma wale 'urifo gi lo
ioli kotokoto gi, ma Malimae Jesus Christ gi.

8'Amu ka madafi 'amiu taufasia gera bi 'oi 'amiu ma kwaiara 'amu galo fai ka
bi fulu. Wasua ma 'amu ka dau nasi 'ali 'amu ka sake 'afu ala kwaiara 'amiu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Ma ioli 'e iko 'ali io 'i laola falalauna Jesus Christ li, ma ka fakwalaimoki ala ta falalauna mamata, ikoso 'ali io ruru failia God. Ma ioli 'e fakwalaimoki 'ua ala falalauna kwalaimoki li, 'i lia 'e io ruru failia Mama failia Wela.

10'Are la fo, ala ta ioli ka dao 'i soemiu 'ali 'e falalau, ma ka sakea mae ta falalauna mamata, ikoso 'ali 'amu kwaloa 'i laola luma 'amiu gi, 'o ma ikoso 'ali 'amu ranaa failia ta me 'are wasua.

11Suli ala ta ioli ka ranaa failia ta me 'are mola 'ala, 'i lia 'e 'ado kwaima lo failia ala 'are ta'a 'e tauda gi.

Alaana fafu'isi gi

12Lau too ala 'are afula gi fala farononamiu 'alida, wasua ma iko 'ali lau oga mola gerenali. Lau malata fala daona tonamiu, 'ali gia ka talae alaa ruru 'aga, 'ali gia ka babalafe 'aga.

13Geli fae 'o lia God 'e filia, wela lia gi gera kwatea lou ko soi lafena gera gi famu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3 John

3 John 1

1Wale etaeta ala logonae ioli fakwalaimoki li, 'e geregere ko famu Gaeas lia
lau kwaima kwalaimoki amu.

2Kwaima lau, lau foa 'ali ma 'are gi sui ka 'oka famu, 'ali ma rabemu ma mauri
'oka, malaa lou lia manomu 'e 'afu.

3Lau babalafe rasua ala talasi nali walefae agaulu ala Jesus Christ gera dao
mae, ma gera ka faarono lau lia ionamu 'o ronosulia falalauna kwalaimoki.

4Ala talasi lau ronoa wela lau gi gera ronosulia 'ua falalauna kwalaimoki li,
laka babalafe ka liufia lo 'are gi sui.

Gaeas 'e kwairanai ala ioli gera fatalo'alia Faronona 'Oka li

5Wale kwaima lau Gaeas, 'o galo 'oka rasua ala kwairanaina 'e 'o taua fala ioli
'e gera fakwalaimoki gi li, ma gera ka liu kwailiu geraka faalalau, wasua 'ala
iko 'ali 'o saiada.

6Ma gera ka alaa fala logonae ioli fakwalaimoki 'i lifi'e li sulia kwaimanaa 'o.
'O ranada lo sulia falafala God 'e babalafe 'alia, 'ali geraka la sulia lalana gera
gi.

7'O ranada sulia gera la ala lalana gera sulia galona Jesus Christ li, ma iko 'ali
gera sakea mola ta kwairanaina faasia ioli 'e iko 'ali gera fakwalaimoki gi.

8'I gia ioli 'e gia fakwalaimoki ala Jesus Christ gi, gia ka ranaa ioli fo gi, 'ali
ma gia ka kwairanai ala galona gera ala faronona kwalaimoki li.

Diotrefes 'e barasi 'alia ronona sulia John

9Lau gerea lo ko te geregerena fala logonae ioli fakwalaimoki 'i lifila. Wasua
ma Diotrefes, wale 'e oga talainamiu, iko 'ali fafurono mola sulia 'are 'e lau
ilida gi.

10Ma talasi lakae dao ko, lakae alaa sulia 'are ta'a 'e 'e tauda gi, failia kotona
ta'a lia gi lia 'e taua suli 'i 'ameulu. 'E iko 'ali 'e tau mola 'urifo ma ka mano,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ma 'e iko 'ali kwaloa lou nali walefae lia gera la mae, ma ka luia lou ioli gera oga kwalonada gi, ma ka tau fala tabalinada faasia logonae ioli fakwalaimoki.

John 'e oga geraka kwalo 'oka ala Demitrius

11Wale kwaima 'oka lau Gaeas, ikoso tau sulia 'are 'e ta'a gi, ma ko tau mola sulia 'are 'e 'oka gi. Ma ite 'e taua ta 'are 'e 'oka, 'i lia ioli God. Ma ite 'e taua ta 'are ta'a, 'i lia 'e iko 'ali saiala God.

12Ioli gi sui, gera alaa 'oka sulia Demitrius, ma falafala 'oka lia gi 'e talae fakwalaimokia lou. 'Are la 'ami ka batafe lia lou 'alia, ma 'o saiala 'are 'e 'ami ilida gi gera kwalaimoki.

Alaana fafu'isi gi

13Lau too ala 'are afula gi fala faarono namu 'alida, wasua ma iko 'ali lau oga mola gerenali.

14Ma lau lio 'alaa fali leesi 'o nainali lo, 'ali ma gora ka talae alaa 'agaroa.

15Lau oga aroarona God ka io fae 'o. Ioli kwaima 'o gi sui 'i lifi'e, gera kwatea ko soi lafe na gera gi lou famu. Ma ko kwatea lou soi lafe na lau gi fala ioli kwaima 'ameulu gi sui 'alia ratada tootoo.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jude

Jude 1

1'I lau Jude, wale li galona Jesus Christ ma walefae James. Lau geregere famiu
ioli 'e God Mama 'e fili 'amiu ma ka kwaima amiu, ma Jesus Christ ka lio suli
'amiu gi.

2Lau foasia God 'ali lia ka kwaiamasi amiu ma ka kwatea aroarona kwalaimoki
famiu failia kwaimanaa ba'ela lia famiu.

Wale faalalau kotokoto gi

3Alae Kwaima 'oka lau, 'i lao mae lau oga rasua ala geregerena famiu sulia
famaurina 'e God 'e faamauri gia 'alia. Wasua ma ala talasi 'e lau oga lakae
geregere sulia na 'are mamata lou famiu. Ma laka oga lakae sae nasi 'ali 'amu
ka ura nasi bolosia wale 'e gera mailia fala olisinala falalauna kwalaimoki 'e
God 'e kwatea faga ioli lia gi li. God 'e kwate teifau lo ala falalauna fala talasi
gi sui, ma iko 'ali oga ta ioli ka olisia falalauna kwalaimoki 'e.

4Lau ilia 'are 'e sulia nali wale iko 'ali gera fakwalaimoki ala God, gera la mae,
ma gera ka logo fae 'amiu. Ma gera ka ilia gera fakwalaimoki, wasua ma gera
ka olisia falalauna kwalaimoki sulia kwaimanaa God, 'ali 'usulabatana gera
tauda gi ka lio malaa 'e 'oka mola 'ala. Ma iko 'ali gera fakwalaimoki ala Jesus
Christ. 'I lia mola wale 'ilitoa gia failia Aofia gia. Geregerena Abu 'ua lo mae
'e sae sulia ta lo kwaikwaina gera gi.

God 'e kwaia ioli abulo ta'a

5'Are lakae alaa sulia, 'amu sai sui lo ai. Wasua, laka ilia lou famiu 'ali ikoso
'ali 'amu bulono 'alia. Ala talasi 'ua lo mae 'i lao, God 'e ranaa lo ioli lia gi 'ali
gera ka tafi faasia falua 'i Ejipt. 'I burila gera la faasia 'i Ejipt, God ka raunia
na gula ada lia iko 'ali gera fakwalaimoki ala.

6'Amu ka malata sulia eniselo gi 'i nali ala talasi 'ua lo mae 'i lao. Na gula ada
gera oga geraka 'ilitoa ka liufia kwatena God 'e taua fada, ma gera ka la faasia
lifi li iona kwalaimoki gera. Sulia gera tau 'urifo, God ka alu gera 'i laola rara
rodo. Ma ka firi fafida 'alia kwalo seni io firi 'e 'ato gera ka mousida gi. Ma

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gera ka io 'urifo masia fe Atoa kae dao mae 'ali God kae kwatea lo kwaikwaina fada.

7'Amu ka malata lou sulia ioli ba gera io 'i laola mae falua 'i Sodom ma 'i Gomora gi li, failia mae falua garani daroa gi. Gera malaa lou eniselo fo gi, sulia gera io lou 'alia 'usulabatana ma ionada ka ta'a rasua. Ma wale 'i lififo gi li, gera tau ta'a failia geli gi, ma gera ka silia lou tau ta'a na kwailiu failia wale gi li. Ma 'i fofola me 'are fo, God ka kwatea kwaikwaina 'alia dunaa 'e io firi li fada. Ma 'are fo 'e malaa fabasuna God fala ioli gi li sui fala talasi kae la mae ai, 'i lia kae kwatea kwaikwaina 'urifo.

8Ka 'urifo lou fala ioli gera faalalau 'alia kotona 'i safitamiu gi. Gera taua lo 'are ta'a gi 'alia rabeda, ma gera ilia gera ronosulia ta gera lesia 'alia mo'osu bolena gi. Ma gera ka 'e'ela 'alia 'ilitoana God, ma gera ka sae fawawadea eniselo 'ilitoa 'i nali gi.

9Ma Maekol wasua, 'ilito'ola eniselo God, iko 'ali taua mola ta 'are 'urifo. Suli ala talasi Moses 'e mae ai, Maekol failia Saetan daro alafaitalili fafia ite kae sakea rabela Moses. Ma Maekol wasua iko 'ali too oga mola fala soi lofisinala Saetan. Wasua ma 'e sae mola 'uri 'e, “God kae balufi 'o.”

10Wasua ma wale ba gera faalalau kotokoto gi, gera sae ta'a rasua sulia 'are iko 'ali gera sai ali gi. Gera malaa 'are mauri kwasi iko 'ali gera sai ala malata na li. Sulia wale fo gi gera taua mola 'ada taa gi rabeda 'e oga, ma 'are fo gi kae raunida.

11Kwaimalatai fada, sulia God kae kwatea kwaikwaina ba'ela fada! Sulia gera tau ta'a malaa Kein. Ma gera malaa Balaam lia ba 'e tau mola 'are 'e saiai ka sake bata 'alia. Ma gera ka malaa lou Kora lia ba 'e tatae bolosia God, ma God kae kwaida lou malaa Kora.

12Ma wale faalalau kotokoto la gi, gera logo fae 'amiu ala talasi 'amu logo fala fana kwaimana li, ma iko 'ali gera mau mola 'alia suunaenada talada fala fana na. Ma wasua ikoso gera mau, 'e 'oka 'ali 'amu ka mau 'alida ala talasi gera logo fae 'amiu. Sulia 'i gera iko 'ali gera 'oka mola lo fala ta me 'are, malaa na

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

me dasa iko 'ali kwate ta uta, ma oru ka orulofolailia. Ma gera malaa lou 'ai iko 'ali funu ala talasi fala fununa li, sulia gera mae sui lo, ma gera ka tofuda sui lo.

13Ma wale fo gi, gera taua 'are ta'a fala mauna fafida gi, ka malaa lafolafo ba'ela gera logosia futofuto midia afula gi 'i fofola ole. Ma sulia faalalauna kotokoto gera gi, gera ka malaa lou kwalikwali gera 'idu faasia fulida gi. Ma God 'e rerei lo 'alia lifi rodo fala iona ikoso sui fada.

14Ma Enok fiula uului wale ala kwalofa faasia Adam lia 'e alaa sulia wale 'e gi 'ua lo mae ka sae 'uri 'e, “Aofia kae la mae failia mola ala to'oli eniselo abu lia gi,

15'ali kae lokokwaikwaina fala ioli gi sui. Ma 'i lia kae kwatea lo kwaikwaina fala ioli iko 'ali gera fakwalaimoki ala gi sui, sulia 'are ta'a gera tauda gi ma sulia sae ta'ana gera fala God gi.”

16Wale fo gi, gera nurunuru ma gera ka 'ugalia ioli gi. Ma gera ka ronosulia kwaiogalina ta'a gera gi. Ma gera ka farae gera 'i talada, ma gera ka gaea ioli gi 'ali gera ka sakea tali 'are faasida.

17Wasua ma alae kwaima lau, 'amu ka malata tonala alaana ba wale li lifurono Aofia gia Jesus Christ gi gera ilia famiu.

18Gera sae 'uri 'e famiu, “Ala talasi 'e kae la mae ala fe atoa fafu'isi gi li, tali ioli gera kae dorakwala 'ali 'amiu gerakae dao mae. Ma geraka rono 'ada sulia kwaiogalina gera 'i talada gi ma gera ka tatae bolosia God.”

19Ioli la gi gera taua ketaa na ala logonae ioli fakwalaimoki. Iko 'ali gera too ala Aloe 'are Abu, ma kwaiogalina ta'a gera 'i talada gi ka talaida.

20Ma 'i 'amiu alae kwaima lau, 'amu ka nanata ala rananamiu 'i talamiu 'ali 'amu ka ura nasi ala falalauna God 'e kwatea famiu. Ma 'amu ka foa 'alia nanatanala Aloe 'are Abu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21'Amu ka io ma 'amu ka saiala lia God 'e kwaima amiu. Ma 'amu ka io li kwaimamali ala Aofia gia Jesus Christ lia 'e kwatea maurina firi famiu sulia kwaiamasina lia.

22Ma fala ioli fakwalaimokina gera iko 'ali babatoo gi, moulu ka kwaima ada.

23Lau 'alia ioli faasia ta'ana malaa lou koe lau 'alia ioli faasia dunaa. Sui ko too ala mauna 'alia ta'ana, ma ko too ala kwaiamasina fala ioli gi. Ko 'e'ela 'alia toro ioli ta'ana gera gi 'e famidida gi wasua.

Foa 'alia batafena

24Gia batafea God 'e saiala rananamiu faasia abulo ta'ana 'ali 'amu ka io rada failia babalafena ala talasi kae sake 'amiu ka io failia 'i laola 'ilitoana 'oka lia li.

25Ma talifilia God ka faamauri gia 'alia Aofia gia Jesus Christ. Malaa 'i lao mae, ma ala talasi 'e, ma ala talasi 'e kae dao mae ikoso sui, God 'e io 'alia 'ilitoana, ma tatalofana, ma kwalaimokina, failia nanatana! 'Eo 'e 'urifo.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Reveleson

Reveleson 1

1'I laola buka 'e, John 'e gerea fafaronona sulia 'are Jesus Christ 'e fatailia fala gi. God 'e fatailia fala Christ 'ali ka fatailia fala wale galona God gi sulia 'are gera kae garani dao mae gi. Jesus Christ ka fatailia 'are 'e gi fala wale galona lia John 'alia kerinala mae eniselo lia 'i so'ela.

2Ma John ka gerea lo 'are fo 'e lesida gi sui. Ma faronona fo lo 'are God 'e ilia fala gi failia 'are Jesus Christ ka fatailia fala gi.

3'Oilakina fala ite kae idumia buka 'e, ma 'oilakina lou fala nalife ioli gera ronoa saena 'e gi faasia God, ma gera ka tau sulia ta gi 'e John 'e gerea 'i laola buka 'e! Sulia talasi 'e garani lo 'ali 'are 'e gi 'ali dao mae.

Faronona fala fiu mae siosi gi li

4-5'I lau John, lau geregere ko famiu fiu logonae ioli 'e 'amu fakwalaimoki ma 'amu ka io ala fiu falua 'i laola gulae tolo 'i Asia li. Lau foa, 'ali God failia fiu manoe 'are gera io 'i maala gwela ala 'ilitoana God, ma Jesus Christ gera ka kwaima amiu, ma gera ka kwatea lou babatoona famiu. Ala talasi iko ta 'are 'ua, God 'e io lo. Ma God ka io lou ala talasi 'e. Ma 'i lia ka io firi lou. Jesus lo wale farono kwalaimoki, ma 'i lia wale etaeta God 'e taea faasia maenali, ma 'i lia lou wale 'e 'ilitoa fafia walelitalona 'i laola molagali gi li. Jesus 'e kwaima aaga, ma ka lufa gia 'alia maenala faasia abulo ta'ana gia gi.

6Jesus lo walelitalona gia, ma 'i lia 'e alu gia 'alia logonae ioli fata abu gi, 'ali gia ka galo fala God Mama lia. Lau foa 'ali Jesus Christ ka too ala 'ilitoana failia nanatana firi! 'Eo ka 'urifo!

7Lio ga, 'e garani ka dao mae 'i fofola me dasa gi! Ma ioli gi sui gera kae lesia. Ma ioli ba gera gasia gi, gera kae lesia lou. Ma ioli gi sui 'i laola molagali gera kae lagu ma gerakae ani osiala 'i lia. 'Eo, 'e kwalaimoki.

8Ma God 'e nanata ka tasa, 'e etae io lo ala 'are gi sui, ma ka io ala talasi 'e, ma kae io firi lou. 'I lia ka ilia lou, “'I lau Alfa ma Omega, fulinala ma suinala 'are gi sui.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Fataena sulia Jesus Christ

9'I lau John walefae 'amiu sulia lau fakwalaimoki ala Jesus Christ malaa lou 'i
'amiu. Ma gera ka malakwaita aagu malaa lou 'i 'amiu sulia Jesus Christ lo
walelitalona gia ma 'i lia ka 'ilitoa faga. Ma gia fafu 'i laola malakwaitana,
sulia 'i gia ioli lia gi. Gera dau lau, ma gera ka alu lau 'i laola kokomu gera
soia 'alia 'i Patmos, sulia lau fatalo'alia saenala God failia alaana sulia Jesus
gi.

10Sui ala na fe atoa fala foasinala Aofia, Aloe 'are Abu 'e fatailia 'are gi fagu,
ma laka ronoa te line 'are ba'ela, malaa line bunu, 'e sae mae 'uri 'e 'i burigu,

11"'O gerea 'are 'o lesida gi, sui ko kwatea buka la fala fiu logonae ioli
fakwalaimoki gi 'i Efesus, Smirna, Pergamum, Taeataera, Sardis, Filadelfia,
failia 'i Laodisea."

12Ma talasi lau bulusi fala lesinala ite fo 'e alaa fagu, laka lesia fiu fe 'ai li ulu
gi gera galofida 'alia goulu.

13Ma 'i safitala fe 'ai li ulu fo gi, lau lesia 'are la lesinai 'e malaa Wela Wale li,
'e ruufia to'omi fafi la 'e tekwa ka dao 'i fofola 'aela. Ma torousuusu ala goulu
'e lalao faifolosia fufuula.

14Ma ifula 'e kaka'a rasua malaa wool failia snow, failia maala ka kwaru malaa
dunaa.

15Ma 'aela lesinai ka malaa brasi gera 'agofia 'i laola dunaa ba'ela ma ka
wasinosino. Ma rononala linela ka malaa tolinala kwai'a'ara ba'ela.

16Ma ka dau fafia fiu fe kwalikwali gi 'alia gula lima aolo lia. Ma 'au li ofona
lia 'e too rua gula 'e manotafa mae faasia 'i laola fokala. 'Eo, failia maala darala
'e wasinosino ka ba'ela malaa da'afi.

17Ma talasi lau lesia, laka toli fafia maagu 'i 'aela, malaa na wale 'e mae lo. Ma
'i lia ka alua fili lima aolo lia fafi lau ma ka sae 'uri 'e, "'O alua mau na. 'I lau
fulinala failia suinala 'are gi sui.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18'I lau wale lau mauri. 'I osiala lau mae, talasi 'e lau mauri firi lo. Ma 'i lau lau 'ilitoa fafia maena failia lifi la ioli gi gera kae la ai talasi gera kae mae.

19Ma 'o gerea 'are 'e 'o lesida gi, failia 'are 'e dao mae ala talasi 'e gi li, failia 'are 'e kae dao mae gi.

20Malata agwaagwa sulia fiu fe kwalikwali 'e 'o lesia lau dau fafida 'alia fili lima aolo lau li, failia fiu fe ulu ba gera raunailida 'alia goulu gi li 'e 'uri 'e: fiu kwalikwali gi lo eniselo gera lio sulia fiu logonae ioli fakwalaimoki fo gi li. Fiu fe 'ai li ulu gera raunailida 'alia goulu li lo fiu logonae ioli fakwalaimoki ala fiu mae falua 'e gi li.”

Reveleson 2

Saenala Jesus fala ioli fakwalaimoki 'i Efesus gi

1Sui wale fo ka sae lou 'uri 'e, “'O gerea saenagu fala eniselo 'e lio sulia ioli fakwalaimoki 'i laola falua 'i Efesus gi li, ko geregere 'uri 'e, “'I lau wale lau dau fafia fiu fe kwalikwali gi li 'alia fili lima aolo lau, ma laka liu 'i safitala fiu fe 'ai li ulu ala goulu gi li.

2Lau saiala 'are 'amu tauda gi, ma laka saiala galona nanatana 'amiu failia fafu namiu. Ma lau saiai 'amu 'e'ela 'alia ioli ta'a gi, ma 'amu ka mailitonala ioli kotokoto gera ilia 'i gera wale li lifurono gi li, ma 'amu ka saiala kotonada.

3'Amu fafu, ma 'amu ka famalifii 'i dunagu, ma iko 'ali 'amu watoutou ala fitoona 'amiu gi.

4Teke me 'are lakae balufi 'amiu fafia, iko 'ali 'amu kwaima lo aagu malaa kwaimaana ba 'amiu fagu 'i lao.

5'Amu malata tonala baelanala kwaimanaa 'amiu fagu 'i lao, ma 'amu ka toli lo faasi lau. 'Amu bulusi faasia abulo ta'ana 'amiu gi, ma 'amu ka taua lou 'are ba 'amu tauda 'i lao gi. Ala ikoso 'ali 'amu bulusi faasia abulo ta'ana 'amiu gi, lakae la mae 'i soemiu ma lakae lafua fai fe 'ai li ulu 'amiu gi faasia fulida.

6Me 'are 'oka 'amu taua lau oga: 'Amu 'e'ela 'alia abulona ta'a ala ioli Nikolaus gi, ka malaa lou 'i lau wasua lau 'e'ela 'alida.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Ite 'e ronoa, 'i lia ka fafuronosia 'are Aloe 'are Abu 'e ilia fala logonae ioli fakwalaimoki 'e li. Ma ite iko 'ali taasi 'alia fitoona lia, lakae ala'alia kae 'ania fuala 'ai ala maurina li lia 'e ura ala lifi God 'e io ai.' ”

Saenala Jesus fala ioli fakwalaimoki 'i Smirna gi

8Ma 'i lia ka sae lou 'uri 'e fagu, “'O geregere fala eniselo 'e lio sulia ioli fakwalaimoki gera io 'i laola falua 'i Smirna gi, ko sae 'uri 'e, ‘'I lau lo fulinala ma suinala 'are gi sui, lia ba lau mae ma lia 'e lau mauri lou.

9Lau saiala 'atona 'amiu gi, ma laka saiai 'amu siofa. Wasua ma iko 'ali 'amu siofa mola, sulia 'amu too'are rasua 'alia fakwalaimokina. Ma lau sai lou ala ioli gera ilia 'are ta'a gi suli 'amiu. Ma gera ka soi gera 'alia Jiu gi, wasua ma iko lou Jiu kwalaimoki gi, ma 'i gera ioli Saetan gi mola!

10Ikoso 'ali 'amu mau 'alia tali ta 'e 'amu kae famalifii 'alida. Sulia Saetan kae mailitonamiu, ma kae alua tali ai amiu 'i laola raraa, ma sulia akwala fe atoa gi 'amu kae too ala 'atona gi. 'Eo, 'amu ka io kwalaimoki 'alia fitoona 'amiu agu, wasua 'ala gera ka rauni 'amiu 'ada, lakae kwatea 'eregwau ala maurina firi famiu.

11Ma ala 'amu ka ronoa, 'amu ka fafuronosia ta gi 'e Aloe 'are Abu 'e ilia fala ioli fakwalaimoki gi. Itee ioli iko 'ali gera taasi 'alia fitoona gera gi, ikoso gera daria ta famalifiina ala ruala maena.' ”

Saenala Jesus fala ioli fakwalaimoki 'i Pergamum gi

12Sui ka sae lou 'uri 'e, “'O geregere fala eniselo 'e lio sulia ioli fakwalaimoki gera io 'i laola mae falua 'i Pergamum gi li, ko ilia, ‘'I lau wale ba lau too ala 'au li ofona ba 'e too rua gula.

13Lau saiala lifi 'amu io ai, ma 'i lifila lou lifi gwela Saetan 'e io ai. 'Amu ronosuli lau, ma ikoso 'ali 'amu olifaeburi faasia fitoona 'amiu agu, wasua gera ka raunia 'ada wale galona lau Antipas ala lifi la Saetan 'e io ai. Antipas wale li galona 'oka 'alia faronona suli lau.

14Ma barae me 'are 'amu tauda gi lia 'e lakae balufi 'amiu fafida. Nali ioli amiu, gera tau mola 'ada sulia falalauna Balaam,lia ba 'e faalalaua Balak fala

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

talainala ioli 'i Israel gi 'ali gera taua 'are ta'a gi. Sulia Balak 'e kwatea ioli gi gera ka 'ania fana gera foasi 'alia fala god kotokoto gi li failia tau ta'ana failia geli gi li.

15'E 'urifo lou, nali ioli amiu gera ka la sulia falalauna ta'a wale Nikolaus gi li.

16'Amu ka bulusi lo faasia abulo ta'ana 'amiu gi! Ala 'e iko, lakae la nainali mae, ma lakae kwalaa failia ioli la gi 'alia 'au li ofona 'e manotafa mae faasia fokagu.

17Ala 'amu ka too anina, 'amu ka fafuronosia ta gi 'e Aloe 'are Abu 'e ilida fala ioli fakwalaimoki gi. 'Urifo ma itee ioli iko 'ali gera 'ailuga 'alia fitoona gera gi, lakae kwatea mana ba gera fa agwa 'i nali fada. Ma lakae kwatea lou fau kaka'a gera gerea ratae 'are fa'alu 'i fofola fada, ratae 'are fa'alu iko ta ioli 'ali saiai, talifilia mola ioli fo kae sakea.' ”

Saenala Jesus fala ioli fakwalaimoki 'i Taeataera gi

18Ma 'i lia ka sae lou 'uri 'e fagu, “'O geregere fala eniselo 'e lio sulia ioli fakwalaimoki gera io 'i laola falua 'i Taeataera gi, ko ilia, “'I lau lo Wela God. Maagu 'e kwaru malaa dunaa, ma 'aegu ka wasinosino malaa brasi gera 'agofia 'i laola dunaa li.

19Lau saiala 'are 'amu tauda gi. Ma laka saiala kwaimanamiu, failia fitoona 'amiu gi, failia galona 'amiu gi, failia fafu namiu. 'Eo, lau saiala 'are 'amu tauda ala talasi 'e li gera liufia 'are 'amu tauda ala talasi 'e sui gi.

20Ma me 'are iko 'ali lau oga: 'Amu ala'alia geli ratala Jesabel ka faalalau. 'E ilia 'uri God 'e kwatea fala alaana, wasua ma 'e koto. Lia 'e fareroa ioli afula gera galo 'agua gi 'alia faalalaunada 'alia falafala ala tau ta'ana li, failia 'aninala fana gera foasi 'alia fala god kotokoto iko 'ali kwalaimoki gi.

21'Eo, ma lau kwate talasi fala geli fo 'ali ma ka bulusi faasia abulo ta'ana lia gi, wasua ma 'e iko 'ali oga mola bulusi na faasia abulo ta'ana lia gi li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22'E 'urifo, lakae kwatea 'i lia failia ite gera foasia god kotokoto gi failia, gera kae famalifii ba'ela. Ma lakae taua me 'are fo ala ikoso gera bulusi faasia abulo ta'ana gera tauda failia geli fo li.

23Ma lakae raunia waleli galona lia gi lou, 'ali ioli gi sui gera fakwalaimoki aagu, gera ka saiai 'i lau wale lau saiala malatala ioli gi sui failia kwaiogalina gera gi. Ma lakae duu fala ioli gi sui 'i fofola 'are gera tauda gi, 'are 'oka gi failia 'are ta'a gi.

24Ma na gula amoulu ioli 'e 'amu io 'i Taeataera gi iko 'ali 'amu tau sulia faalalauna ta'a fo, ma iko 'ali 'amu ala 'ali gera faalalau 'amiu 'alia 'are 'e gera soia 'alia 'are agwa Saetan gi li. Lia fo, 'i lau wasua ikoso lau kwatea lou ta 'atona famiu.

25Ma teke me 'are mola, 'amu ka dau nasi ala ta gi 'e 'amu too lo ali, la la ka dao ala talasi lakae oli lou mae.

26'Eo, ma ioli iko 'ali gera 'ailuga 'alia fitoona gera gi li, ma gera ka marabe fala ronona sulia kwaiogalina lau gi la la ka dao ala suina, lakae kwatea 'ilitoana fafia falua gi li fada,

27malaa lou Mama lau 'e kwatea fagu. Ma gera kae 'ilitoa fafia falua gi 'alia nanatana, ma ikoso ta ioli 'ali totolia nenenala saenada.

28Ma lakae kwatea kwalikwali dani fada 'ali ma ka fatailia gera liufia ta'ana.

29Ma ala 'amu ka too anina, 'amu ka fafuronosia ta gi 'e Aloe 'are Abu 'e ilia fala ioli fakwalaimoki gi.' ”

Reveleson 3

Saenala Jesus fala ioli fakwalaimoki 'i Sardis gi

1Ma ka sae lou 'uri 'e fagu, “'O geregere fala eniselo 'e lio sulia ioli fakwalaimoki gera io 'i laola falua 'i Sardis gi ko ilia, “I lau wale lau too ala fiu Aloe 'are Abu God gi failia fiu kwalikwali gi li. Lau saiala 'are 'amu tauda gi. Ma ioli gi gera soi 'amiu 'alia ioli fakwalaimoki gi, wasua ma galona 'amiu gi gera fatailia iko 'ali 'amu rono suli lau.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2'Amu malaa ioli gera mo'osu gi. 'Amu ada, 'ali 'amu ka fanasia fitoona 'amiu gi lia garani ka mae lo. Suli lau daria 'are 'amu tauda gi iko 'ali gera rada 'i maala God lau.

3Ikoso 'ali 'amu bulono 'alia 'are gera faalalau 'amiu 'alida 'i lao gi, ma 'amu ka ronosulida, ma 'amu ka bulusi faasia abulo ta'ana 'amiu gi. Ala iko 'ali 'amu liolio, lakae la mae 'i soemiu malaa na wale belibeli ala talasi iko 'ali 'amu madafia lakae dao mae ai.

4Ma barae ioli ala ioli 'i Sardis gi lia 'amu dau 'oka sulia maurinamiu ka kwaga 'ua, 'amu kae la fae lau, ma 'amu kae rufia to'omi kaka'a gi, sulia 'amu totolia.

5Ma ite ioli iko 'ali gera 'ailuga 'alia fitoona gera gi, gera kae rufia to'omi kaka'a gi, ma ikoso 'ali lau lafua ratada faasia buka ala maurina li. 'I maala Mama lau failia eniselo lia gi, lakae soi gera 'alia ioli lau gi.

6Ala 'amu ka too anina, 'amu ka fafuronosia ta gi Aloe 'are Abu 'e ilida fala ioli fakwalaimoki gi.' ”

Saenala Jesus fala ioli fakwalaimoki 'i Filadelfia gi

7Sui 'i lia ka sae lou 'uri 'e fagu, “'O geregere fala eniselo 'e lio sulia ioli fakwalaimoki gera io 'i laola falua 'i Filadelfia gi ko ilia, “'I lau wale lau abu, ma saenagu 'e kwalaimoki. Lau too ala kii ba David walelitalona 'e too mae ai 'i lao. Ma talasi lau tafalia mala luma li, 'e 'ato fala ta ioli 'ali ma ka folosia. Ma talasi laka folosia mala luma li, 'e 'ato fala ta ioli 'ali tafalia.

8Lau saiala 'are 'amu tauda gi, ma laka saiai lia ioli 'i laola falua 'e li iko 'ali gera soi ba'ela amiu. 'Amu tau sulia saenagu. Iko 'ali 'amu tofea ratagu failia fitoona 'amiu agu. Lau tafalia lo mala luma famiu 'ali 'amu ruu mae, ma 'e 'ato 'ali ta ioli 'ali folosia.

9'Eo, ma ioli 'e gera ilia 'i gera ioli Jiu gi li, ma gera ka koto sulia gera ioli Saetan gi, lakae taua gerakae fa'ilitoa 'amiu 'ali geraka saiai lau kwaima amiu.

10Ma sulia 'amu ronosulia taki lau 'alia tau nanata na, lakae lio suli 'amiu talasi ala 'atona gi li lia kae dao mae 'i laola molagali fala mailinatonala ioli gi sui.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11Ikoso 'ali tekwa, lakae oli mae. 'Amu ka dau nasi ala 'are 'e 'amu too ali gi, tau ma ta ioli bi belia kwaiara lakae kwatea famiu.

12Ma ite ioli iko 'ali 'ailuga 'alia fitoona lia, lakae alua 'i lia na fe fulu ala Luma Abu God lau, kae io talau ma ikoso 'idu faasia. Ma lakae gerea lou ratala God lau 'i rabela, failia ratala falua ba'ela God lau, Jerusalem fa'alu kae sifo mae faasia God 'i nali. Ma lakae gerea lou ratae 'are fa'alu lau 'i rabela.

13Ala 'amu ka too anina, 'amu ka fafuronosia ta gi Aloe 'are Abu 'e ilia fala ioli fakwalaimoki gi.' ”

Saenala Jesus fala ioli fakwalaimoki 'i Laodisea gi

14Sui ka sae lou 'uri 'e fagu, “'O geregere fala eniselo 'e lio sulia ioli fakwalaimoki 'i laola falua 'i Laodisea gi ko ilia, “'I lau wale gera soi lau 'alia 'Eo kae 'Urifo. Ikoso lau mamalo faasia fatalona 'alia alaana kwalaimoki gi sulia God. Ma 'i lau lou lau raunailia 'are gi sui failia God.

15Lau saiala 'are 'amu tauda gi, ma laka sai lou ala lia 'e iko 'ali 'amu gwari ma iko 'ali 'amu raga mola fagu. Ma lau oga ala 'amu ka kwaima aagu 'amu ka kwaima lo aagu, ma ala 'amu ka malimae aagu 'amu malimae lo aagu.

16Ma sulia fakwalaimokina 'amiu agu iko 'ali gwari 'o ma ka raga 'urila, lakae 'ailuga 'ali 'amiu.

17'Amu ilia 'amu too 'are, ma 'amu too ala 'are afula, ma iko 'ali 'amu oga lou ta 'are sulia 'are gi sui 'amu too lo 'ali. Wasua ma iko 'ali 'amu sai mola ala lia 'e 'amu siofa ala fitoona li, ma 'amu ka malaa wale maada koro ma gera ka dadala gi.

18Lia fo laka ilia famiu, 'amu ka folia goulu aagu, goulu gera fafalua 'alia dunaa li, 'ali 'amu ka too 'are kwalaimoki. Ma 'amu ka folia lou to'omi kaka'a gi aagu, tau ma 'amu bi mau sulia 'amu dadala. Ma 'amu ka folia lou waiwai fala dalafi nala maamiu 'alia, 'ali 'amu lio madakwa.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Ma ioli lau kwaima ada gi, ala gera ka taua 'are ta'a gi, lau saiala balufinada,
ma laka kwatea kwaikwaina fada. Lia fo 'ali 'amu saiai, 'amu ka bulusi faasia
abulo ta'ana 'amiu gi, ma 'amu ka taua 'are 'oka gi.

20Lio ga, lau ura 'i maala tatafe ala mala luma 'amiu gi li, ma laka kidikidi.
Ala ta ioli 'e rono lau ma ka tafa fagu, lakae ruu 'i so'ela 'i laola luma lia, ma
lakae fana ruru failia.

21Ma ta ioli mola 'ala iko 'ali 'ailuga 'alia fitoona lia, lakae kwatea nanatana
fala gwauruna fae lau li fala, ala talasi lakae gwauru ala lifi li gwauruna ala
'ilitoana li, ka malaa lou lau liufia ta'ana ma laka gwauru lo failia Mama lau
ala gwela lia.

22Ala 'amu ka too anina, 'amu ka fafuronosia ta gi Aloe 'are Abu 'e ilia fala ioli
fakwalaimoki gi.' ”

Reveleson 4

Gwela ala 'ilitoana li 'i nali

1Sui 'i burila lau lio, ma laka lesia te maaluma 'i nali 'e tafa. Ma te line 'are ba
'e etae sae sae fagu 'i lao malaa na bunu, ka sae lou 'uri 'e, “'O rae mae 'i lifi'e,
'ali lau fatailia 'are kae dao mae 'i buri gi famu.”

2Ma talasi fo mola lo, Alo ala God ka talai lau, ma laka io lo 'agua 'i nali. Ma
laka lesia te gwela ala 'ilitoana li, ma te wale ka gwauru 'i laola.

3Ma maala ka malaa me fau wasinosino gera soia 'alia jaspa failia karnelian
gi. Ma fura'aro ka io galia gwela fo. Ma fura'aro fo ka lio malaa fau wasinosino
gera soia 'alia emarol.

4Ma 'afuia wale fo 'e gwauru ala gwela fo ala 'ilitoana li, rua akwala wala fai
gwela ala 'ilitoana gi gera io lou. Ma rua akwala wala fai ioli etaeta gi lia gera
gwauru 'i laola gwela fo gi, ma gera ka toro 'alia to'omi kaka'a gi, ma 'eregwau
ala goulu gi li 'i gwauda.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Ma kwana ka kwana, failia line 'are ba'ela gi failia kurukuru ka iigi mae faasia gwela ala 'ilitoana fo li. Ma fiu ulu gi ka 'ago 'i lififo 'i maala gwela ala 'ilitoana li. Ma fiu ulu fo gi fiu Aloe 'are Abu God gi.

6Ma 'i maala gwela ala 'ilitoana li, te 'are malaa na asi folafola malaa galasi ma ka madakwa rasua 'e io lou 'i lififo. Ma fai 'are mauri gera too ala maa afula gi galia rabeda sui, gera gwauru 'afuia gwela fo ala 'ilitoana li.

7Etala 'are mauri lesinai 'e malaa lion. Ma ruala 'are lesinai ka malaa buluka. Ma olula 'are, maala lesinai 'e malaa maala ioli. Ma faila 'are lesinai 'e malaa malu bubuu 'e lofo.

8Te fai 'are mauri fo gi sui gera too ala olo 'aba'abae 'are 'ali ai, failia maa afula gi lou 'e io 'i rabeda, 'i maada ma 'i malula 'aba'abada. Ma sulia atoa ma boni, iko 'ali gera mamalo mola ala nuuna 'uri 'e, “Abu, abu, abu God 'e nanata ka tasa. Lia 'e io 'ua lo mae 'i lao, ma ka io ala talasi 'e, ma kae io ala talasi kae lao mae.”

9Talasi fai 'are mauri fo gi gera nuua fe nuu ala fa'ilitoana ma soi ba'elana, failia batafena fala wale io firi fo 'e gwauru 'i laola gwela ala 'ilitoana li,

10rua akwala wala fai ioli etaeta ba gi gera ka boururu 'i maala 'aela wale io firi fo 'e gwauru 'i laola gwela ala 'ilitoana li. Ma gera ka alua lo 'eregwau gera gi 'i fua 'i maala gwela fo ala 'ilitoana li, ma gera ka sae 'uri 'e,

11“God 'ami, 'o totolia sakenala talona, failia baelana, failia nanatana, sulia 'o raunailia 'are gi sui. Ma sulia kwaiogalina 'o 'are gi sui gera io ma gera ka mauri.”

Reveleson 5

Kale sipsip 'e tafalia buka li

1Sui laka lesia te buka gera geregere rua gula ai. Gera folo fanasia buka fo 'alia bulinai ala fiu me lifi gi. Ma wale 'e gwauru ala gwela ala 'ilitoana li, 'e dau ala buka fo 'i laola fili lima aolo ala.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2Ma laka lesia te eniselo 'e nanata rasua, 'e sae ba'ela 'uri 'e, “Itee 'e rada 'ali totolia tafalinala fiu me bulina 'e gi, ma ka tafalia buka 'e?”

3Ma iko 'ali lau lesia mola ta ioli 'i nali 'o ma 'i laola molagali, 'o ma 'i malula molagali 'ali 'e totolia tafalinala buka fo 'ali ma ka lio 'i laola.

4Ma laka ani rasua, sulia iko 'ali gera daria ta ioli 'e totolia tafalinala buka fo 'ali ma ka lio 'i laola.

5'Urifo, na ai ala ioli etaeta fo gi ka sae 'uri 'e fagu, “'O alua ani na. Lio ga. 'O lesia Lion ala kwalofa David failia Juda li. 'E liufia lo malimae lia gi ma ka totolia tafalinala fiu me bulina fo gi, failia tafalinala buka 'e.”

6Sui laka lesia te kale Sipsip 'e ura 'i safitala lifi fo ala gwela li failia fai 'are mauri gi ma ioli etaeta gi gera ka io galia. Ma laka lesia lou mae malaa gi 'i rabela 'e malaa gera raunia 'i lao. Lia 'e too ala fiu kwato gi failia fiu maa gi. Fiu maa fo gi lo fiu manoe 'are God gi, lia 'e kerida fala 'i laola molagali sui.

7Ma kale Sipsip fo 'e dao, ka sakea lo buka fo faasia fili lima aolo ala wale 'e gwauru ala gwela fo li.

8Ma talasi 'e sakea lo buka fo li, fai 'are mauri fo gi failia rua akwala wala fai ioli etaeta fo gi gera ka boururu 'i fua 'i 'aela kale Sipsip fo. Ma 'i gera sui gera ka dau ala 'are li kwainali gi lia gera soia 'alia harp, ma gera ka dau ala teu gera galofia 'alia goulu li lia gera fonu 'alia 'ai si'ina fofo 'oka gi fala 'agofinali. Rasu ala 'ai si'ina fofo 'oka fo gi li lo foana ioli 'e gera fakwalaimoki ala Jesus Christ gi li.

9Ma gera ka nulia te fe nuu fa'alu la 'e 'uri 'e, “'O totolia sakenala buka ma tafalinala bulina gi.

'I osiala gera rauni 'o, ma 'alia foasina 'alia maurinamu 'e foli olifailia ioli gi ala kwalofa gi sui, failia luulaa gi sui, ma me saena mamata gi sui, failia mae falua gi sui fala God.

10'O aluda 'alia logonae ioli fata abu gi 'ali gera galo fala God gia. Ma gera kae 'ilitoa 'i laola molagali.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11Ma lau lio lou, laka ronoa nuuna eniselo afula gi li. Gera afula rasua, gera to'oli ma molae eniselo gi. Gera ura galia gwela ala 'ilitoana fo li, failia fai 'are mauri ba gi, failia ioli etaeta gi.

12Gera nuu ba'ela 'uri 'e, “Te kale Sipsip 'e gera raunia ka mae, 'e totolia lo sakenala kwalaimokina, failia too 'arena, ma liotoo na, failia nanatana, failia ba'ela na, failia 'ilitoana, failia batafena!”

13Ma laka ronoa 'are mauri gi sui 'i nali, ma 'i laola molagali, ma 'i malula molagali, ma 'i laola asi, 'i gera sui gera nuu 'uri 'e, “Batafena, failia ba'ela na, failia 'ilitoana, failia nanatana firi fala wale 'e gwauru ala gwela ala 'ilitoana li failia kale Sipsip.”

14Ma fai 'are mauri fo gi gera ka olisida 'uri 'e, “'E kwalaimoki.” Ma ioli etaeta gi gera ka boururu 'i fua, ma gera ka foasidaroa.

Reveleson 6

Fiu bulina gi

1Sui laka lesia kale Sipsip fo 'e tafalia etala me bulina ala fiu bulina fo gi. Ma laka ronoa te 'are ala fai 'are mauri ba gi ka sae 'alia line 'are 'e malaa kurukuru li 'uri 'e, “'O la mae!”

2Ma laka lio, laka lesia te hosi kaka'a. Ma wale fo 'e gwauru 'i fofola, 'e dau ala te basi. Ma gera ka kwatea 'eregwau fala. Ma 'i lia ka la fala liufinala malaa na ramo.

3Sui kale Sipsip fo ka tafalia ruala bulina ma laka ronoa ruala 'are mauri ka sae 'uri 'e, “'O la mae!”

4Ma te hosi melamelaa ka manotafa mae. Ma wale 'e gwauru 'i fofola, gera kwatea te 'au ba'ela fala, ma ka too ala nanatana fala sakenala aroarona faasia ioli 'i laola molagali gi li, 'ali ioli gi gera talae rauni gera kwailiu.

5Sui kale Sipsip fo ka tafalia olula bulina ma laka ronoa olula 'are mauri ka sae 'uri 'e, “'O la mae!” Ma laka lio, laka lesia te hosi gola. Ma wale 'e gwauru 'i fofola, 'e dau ala te 'are li darinala gulugulunala 'are gi li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Sui laka ronoa te line 'are ka talo mae 'i safitala fai 'are mauri fo gi 'uri 'e, “Gera foli 'alia fana fala seleni ba'ela gi! Ma ikoso 'amu fafuta'a waiwai failia waen!”

7Sui kale Sipsip fo ka tafalia lo faila bulina ma laka ronoa linela faila 'are mauri ka sae 'uri 'e, “'O la mae!”

8Ma lau lio, laka lesia te hosi balabalaa, ma ratala wale 'e gwauru 'i fofola Maena, ma Lifi ala Maena li ka booburila. Ma gera ka kwatea kwalaimokina fadaroa fafia faila gula ala molagali fala rauninala ioli gi 'alia kwalaana, ma fiolo, ma mataina, failia 'are kwasi gi 'i laola molagali.

9Ma talasi kale Sipsip 'e tafalia lo limala bulina, laka lesia manola ioli gera raunida sulia gera nanata failia faronona 'alia Saenala God ma Faronona 'Oka li. Gera io mola 'ada 'i malula 'erefau fala foasina li.

10Ma gera ka akwa ba'ela 'uri 'e, “God nanata ka tasa, 'o abu, ma ko kwalaimoki. 'I nanita 'e koe lokokwaikwaina fala ioli 'i laola molagali gi li, ma ko duu fada 'i osiala gera rauni 'amami?”

11Ma God ka kwatea to'omi tekwa kaka'a gi sui mola fada, ma ka ilia fada 'ali gera ka faimaasi wawade ga, la la ka dao ala talasi la gera kae raunia ioli galona kwaima gi failia ioli fakwalaimoki gi, bui lia ka bi duu fala ioli gera raunida gi.

12Sui laka lesia kale Sipsip ba 'e tafalia lo olola bulina, ma lululu ba'ela ka 'asu, da'afi ka rodo malaa na toro gola, failia madama ka melamelaa lo malaa 'abuu.

13Ma kwalikwali gi ka toli mae 'i laola molagali malaa lo fuae 'ai gera toli faasia 'ai talasi oru ba'ela 'e 'asuda li.

14Ma raloo ka malaa lo 'abae rau gera loumia. Ma uo gi sui failia kokomu gi sui gera 'idu faasia fulida.

15Sui walelitalona 'i laola molagali gi li failia wale ba'ela gi, failia wale 'ilitoa fala wale ala ofona gi li, failia ioli too 'are gi failia wale nanata gi, failia ioli

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gera galo ulafu gi sui, failia ioli sakwadola gi, gera mau, gera ka agwa 'i laola 'iguara gi ma 'i malula fau ala fe uo gi li.

16Ma gera ka akwa 'uri 'e fala fe uo fo gi failia fau fo gi, “'Amu toli mae fafi 'amami ma 'amu ka faagwa 'amami faasia maala wale fo 'e gwauru ala gwela ala 'ilitoana li. Ma 'amu ka faagwa 'amami faasia ogata'anala kale Sipsip.

17Sulia fe atoa ba'ela ala ogata'anadaroa 'e dao lo, ma iko ta ioli 'ali totolia fala urana bolosia.”

Reveleson 7

Teke talanae ma na fai akwala wala fai to'oli ioli God gi (144,000)

1Sui laka lesia fai eniselo gi gera ura ala fai suu sua gi ala molagali, ma gera ka famanoa fai oru gi ala molagali, 'ali oru ikoso orufia molagali, ma ikoso orufia asi, ma ikoso orufia ta 'ai.

2Ma laka lesia lou te eniselo 'e rae mae faasia tataenala da'afi, ma ka sakea mae totofo ala God mauri. Ma ka akwa ba'ela fala fai eniselo fo God 'e kwatea nanatana fada fala fafuta'anala molagali failia asi li.

3Ma ka sae 'uri 'e, “Moulu alua fafuta'anala 'ua molagali, ma asi, failia 'ai gi, la la golu ka gerea totofo 'i maala darala ioli galona God golu gi li.”

4Ma daulu ka faarono lau 'alia fita ioli gi gera gerea totofo God 'i maala darada 'uri 'e: teke talanae ma na fai akwala wala fai to'oli ioli gi. Ma gera la mae faasia akwala wala rua kwalofa ala ioli 'i Israel gi.

5Faasia kwalofa Juda, teke akwala wala rua to'oli ioli. Faasia kwalofa Ruben, teke akwala wala rua to'oli ioli. Faasia kwalofa Gad, teke akwala wala rua to'oli ioli.

6Faasia kwalofa Asa, teke akwala wala rua to'oli ioli. Faasia kwalofa Naftali, teke akwala wala rua to'oli ioli. Faasia kwalofa Manase, teke akwala wala rua to'oli ioli.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Faasia kwalofa Simion, teke akwala wala rua to'oli ioli. Faasia kwalofa Lifae, teke akwala wala rua to'oli ioli. Faasia kwalofa Isakar, teke akwala wala rua to'oli ioli.

8Faasia kwalofa Sebulun, teke akwala wala rua to'oli ioli. Faasia kwalofa Josef, teke akwala wala rua to'oli ioli. Faasia kwalofa Benjamin, teke akwala wala rua to'oli ioli.

9'I burila, lau lio, laka lesia te logona ba'ela, lia iko ta wale 'ali totolia iduminai. Gera la mae faasia kwalofa gi sui, luulaa gi sui, ma falua gi sui, failia saena mamata gi sui, ma gera ka ura 'i maala gwela ala 'ilitoana li ma 'i maala kale Sipsip fo. Gera rufia to'omi kaka'a tekwa gi, ma gera ka dau ala ului baibai gi fala fatailianala babalafenada.

10Ma gera ka akwa ba'ela 'uri 'e, “God gia 'e gwauru ala gwela ala 'ilitoana li failia kale Sipsip, daro famauri gia.”

11Ma eniselo gi sui gera ura 'afuia gwela ala 'ilitoana li, failia ioli etaeta gi, ma fai 'are mauri gi. Ma gera ka boururu 'i maala gwela fo, ma gera ka foasi

12'uri 'e ala God, “'E kwalaimoki! 'Auraea na, failia 'ilitoana, failia liotoo, failia batafena, failia faba'elana, failia kwalaimokina, failia nanatana, 'are fo gi fala God gia 'e io firi! 'E kwalaimoki.”

13Ma te wale ala ioli etaeta gi li ka soilidi lau 'uri 'e, “Nalife ioli fo gera ruufia to'omi kaka'a fo gi, ma gera la mae faasia 'i fe fo?”

14Ma laka olisi 'uri 'e ala, “Lau raria. 'I'o lo 'o saiai.” Ma 'i lia ka sae 'uri 'e fagu, “Ioli 'e gi ioli gera liu mae 'i laola famalifiina ba'ela ma iko ta 'are 'ali fafuta'ada gi. Gera saua lo to'omi tekwa gera gi, ma gera ka fakaka'a 'alia 'abula kale Sipsip.

15Lia fo gera ka ura 'i maala gwela God, ma gera ka galo fala 'i laola Luma Abu lia sulia talasi gi sui. Ma God 'e gwauru ala gwela fo, ka lio suli gera.

16Ma 'e 'ato gera ka fiolo 'o ma gera ka siligou, 'o ma da'afi raga 'o ma ta 'are 'ago'ago 'ali 'agofida.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Sulia kale Sipsip 'e gwauru 'i laola gwela ala 'ilitoana li kae lio suli gera. Ma
'i lia kae talai gera fala maefulafula ala kwai ala maurina li. Ma God ka falanaa
lo kwai la maada.”

Reveleson 8

Fiula bulina

1Talasi kale Sipsip 'e tafalia lo fiula me bulina, 'i nali ka aroaro sulia keme
tofui matolaa dodoko.

2Sui laka lesia fiu eniselo gi gera ura 'i maala God, ma gera ka sakea fiu bunu
gi.

3Ma na eniselo lou 'e too ala teui 'are gera galofia 'alia goulu li fala 'agofinala
'ai si'ina fofo 'oka 'i laola, 'e dao ma ka ura 'i maala 'erefau li foasi na. Ma gera
ka kwatea 'ai si'ina fofo 'oka afula gi ka 'agofia 'ali alua failia foana ioli God
gi sui 'i fofola 'erefau gera galofia 'alia goulu li lia 'e io 'i maala gwela fo.

4Ma rasu ala 'ai si'ina fofo 'oka fo gi li, ka tatae 'i maala God failia foana ioli
God gi, faasia limala eniselo fo.

5Sui eniselo fo ka sakea lo teu fo, ma ka fafonua 'alia dunaa faasia 'erefau, ma
ka 'ui mae 'alia 'i fofola molagali. Ma kurukuru failia line 'are ba'ela gi ka talo
mae, failia kwana ka kwana, ma lululu ka 'asu.

Bunu gi

6Sui fiu eniselo fo gi gera ka rerei lo fala uufinala fiu bunu gera dau ali gi.

7Ma etala eniselo ka ufia bunu lia, ma bobou 'aesi gi malaa uta, failia dunaa
ka dolaa failia 'abu, ka too mae 'i fafia molagali. Ma ka 'agofia teke olula gula
ala molagali, failia 'ai gi, failia fasifasi gi sui 'i laola.

8Sui ruala eniselo ka ufia bunu lia, ma te 'are malaa fe uo ba'ela ka 'ago, ma
ka toli 'i laola asi. Ma teke olula gula ala asi ka olisi ka malaa lo 'abuu.

9Ma teke olula gula ala 'are mauri gi 'i laola asi gera ka mae, ma teke olula
gula ala faga gi ka oosi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10'Urifo lo olula eniselo ka uufia bunu lia, ma te fe kwalikwali 'e ba'ela ka malaa na ulu, ka toli mae faasia 'i laola raloo ma ka toli fafia teke olula gula ala kwai ba'ela gi, failia maefulafula wawade gi.

11Ratala kwalikwali fo lo "'Afaa." Ma teke olula gula ala kwai gi ka 'afaa, failia ioli afula gi gera ka mae ala goufinala kwai fo gi sulia gera 'afaa.

12Sui faila eniselo ka uufia bunu lia, ma teke olula gula ala da'afi, failia madama, failia kwalikwali gi ka mae, ma teke olula gula ala madakwana ka iko lo. Ma teke olula gula ala fe atoa 'e rodo lo, ma teke olula gula ala boni iko 'ali dani lou.

13Sui lau lio, laka ronoa te malu abu 'e lofo 'i laola raloo ka rii ba'ela 'uri 'e, "Ta'ana, ta'ana! Kae ta'a rasua fala ioli gera io 'i laola molagali li sui, sulia talasi 'e na olu eniselo lou gerakae dao mae, ma gerakae uufia bunu gera gi."

Reveleson 9

Limala eniselo 'e uufia bunu lia

1Sui limala eniselo ka uufia bunu lia, ma laka lesia fe kwalikwali 'e toli mae fala 'i laola molagali, gera kwatea kii ala gilu 'e laliu fala kwalikwali fo.

2Sui kwalikwali fo ka tafalia lo gilu fo, ma rasu ka manotafa mae ma ka tatae mae malaa rasu ala na dunaa ba'ela. Ma da'afi failia 'i laola raloo ka rodo lo ala rasu 'e manotafa mae faasia gilu fo li.

3Sui siisii afula gi gera ka manotafa mae faasia rasu fo, ma gera ka la mae 'i laola molagali, ma gera ka sakea lo nanatana malaa nanatanala farifari li.

4Ma gera ka ilia fala siisii fo gi ikoso 'ali gera fafuta'a fasifasi gi, 'o ma ta 'ai, 'o ma ta 'are 'e mauri 'i fofola wado. Ma ioli iko 'ali gera too ala totofo God 'i maala darada gi, 'i gera lo siisii gi kae kwatea famalifiina fada.

5Ma ikoso 'ali 'e ala'alia siisii fo gi 'ali raunia 'ua ioli fo gi, ma gera ala'alia 'ali gera ka kwatea mola famalifiina fada sulia lima madama gi. Ma fiinai ka malaa 'alanala farifari.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Ma sulia lima madama fo gi, ioli gi gera kae lio 'afia maena, ma ikoso gera daria. Ma gera ka oga 'ali gera mae, ma maena kae tafi faasi gera.

7Siisii fo gi lesinada 'e malaa hosi gera rerei 'alida fala kwalaana li. Ma maada ka malaa maala wale gi, ma gera ka ruufia 'are malaa 'eregwau ala goulu 'i gwauda.

8Ma ifuda 'e tekwa ka malaa ifula geli gi, failia lifoda ka malaa lifola lion gi.

9Ma 'are malaa abae aeana gi 'e io 'i fuufuuda. Ma magulunala 'aba'abada 'e ba'ela malaa magulunala hosi afula gera kae taraa wale gi fala kwalaana.

10Ma kukuida 'e malaa farifari gi, ma gera ka too ala 'are maemae fala rauninala ioli gi. Ma kukuida fala fafiinala ioli gi sulia lima madama gi.

11Ma walelitalona gera lo eniselo 'e 'ilitoa fafia gilu li, ratala ala saena 'i Hebru lo Abadon, ma saena 'i Grik gera ka soia 'alia Apolion. Ma ratae 'are fo gi fadanali, “Wale 'e osia 'are gi li.”

12Etala ta'ana 'e sui lo, ma na rua ta'ana lou kae dao mae.

Olola bunu

13Olola eniselo ka uufia lo bunu lia, ma laka ronoa te line 'are ka talo mae faasia fai suu sua gi ala 'ere fo gera raunailia 'alia goulu 'e io 'i maala God.

14Ma line 'are fo ka sae 'uri 'e fala olola eniselo, “'O lufaa lo fai eniselo 'e gera firi fafida 'i rabela kwai ba'ela 'i Iufretes.”

15Ma ka lugasia lo fai eniselo fo gera rerei 'urifo 'alida maasia me talasi 'e lo, 'ali gera ka raunia teke olula gula ala ioli gi.

16Ma laka ronoa fita wale ala ofona gera gi gera gwauru 'i fofola hosi gi: 'i gera 200,000,000 wale gi.

17'I laola fataena fo, lau lesia hosi gi, failia wale fo gera gwauru 'i fofoda gi gera ruufia abae 'are afola gi 'i fuufuuda. Ma abae 'are afola fo gi gera melamelaa, ma gera ka gola, ma gera ka kelo. Ma gwaula hosi gi gera malaa gwaula lion gi. Ma dunaa failia rasuu failia salfa gera latafa faasia fokada.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Ma 'are ta'a fo gi ka raunia lo olula gula ala ioli gi 'i laola molagali 'alia dunaa, failia rasu, failia salfa lia 'e latafa faasia fokada.

19Sulia nanatanala hosi fo gi, lia ala fokada failia kukuida. Kukuida 'e malaa wa gi lia too ala gwau 'are gi, ma gera ka fafiia ioli gi 'alia kukuida.

20Ma ioli gera ore ma 'are ta'a gi iko 'ali raunida, iko 'ali gera abulo mamata faasia ta'ana gera gi. Sulia iko 'ali gera io faasia foasinala aloe 'are ta'a gi, failia lului 'are gi lia gera raunailida 'alia goulu failia silva ma brons failia fau ma 'ai. Ma 'are fo gi, iko 'ali gera liolio ma iko 'ali gera rorono, ma iko 'ali gera liuliu.

21Ma ioli fo gi iko 'ali gera bulusi mola faasia rau ioli na ma galona fala aloe 'are ta'a gi li failia tau ta'ana ma belina.

Reveleson 10

Te eniselo failia buka wawade

1Sui laka lesia te eniselo nanata lou 'e sifo mae faasia 'i nali. 'E toro 'alia me dasa, ma fura'aro ka io 'afuia gwaula, failia maala ka malaa da'afi, failia rua 'a'aela ka malaa na rua fului dunaa.

2Ma ka dau ala buka wawade gera tafalia 'i laola limala, ma ka ura 'i fofola asi 'alia fili 'ae aolo lia, ma fili 'ae mauli lia ka ura 'alia 'i fofola wado.

3Ma ka rii 'alia akwana ba'ela la rononai malaa noranala lion gi. Ma 'i burila 'e rii ka sui, fiu kurukuru gi gera ka olisia.

4Ma talasi fo fiu kurukuru fo gi gera sae, laka rerei fala gerenala saena gera gi, ma laka ronoa te line 'are 'e talulu mae faasia 'i nali ka sae 'uri 'e, “Ikoso ilia fala ta ioli 'are ba fiu kurukuru gi gera ilia, ma ikoso gerea.”

5Sui eniselo ba lau lesia 'e ura fofola asi failia wado li, ka taea fili lima aolo lia 'i nali.

6Ma ka sae alafuu 'alia ratala God 'e io firi ma ka raunailia 'i nali failia 'are gera io 'i nali gi sui, failia molagali ma 'are gera io 'i laola molagali gi li sui, failia asi ma 'are gera io 'i laola asi gi li sui. Ma ka sae 'uri 'e, “Talasi sui God

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

iko 'ali famadakwaa 'ua lioe wale lia. Wasua ma 'i tara'ela, God iko 'ali dole lo fala falalamanala lioe wale lia.

7Ala talasi fiula eniselo kae uufia bunu lia li, lioe wale God ka bi dao lo mae, malaa ba 'e faarono 'alia 'i lao 'alia wale galona lia profet gi.”

8Sui line 'are fo lau ronoa tatabula ka sae lou 'uri 'e fagu faasia 'i nali, “'O la, ko sakea buka 'e tafa 'i laola limala eniselo fo 'e ura 'i fofola asi failia wado li.”

9Ma laka la, laka sugaa eniselo fo 'ali ka kwatea buka wawade fo fagu. Ma ka sae 'uri 'e fagu, “'O sakea, ko 'ania. Kae mamasia 'i fokamu malaa ninidua. Wasua ma kae 'afaa 'i laola lofomu.”

10Ma laka sakea buka wawade fo faasia limala eniselo fo, laka 'ania. Fananai 'e mamasia 'i fokagu malaa ninidua. Wasua ma talasi lau olomia ko, ka 'afaa 'i laola ogagu.

11Sui gera ka sae 'uri 'e fagu, “'O faarono lou 'alia lioe wale God fala ioli afula gi, failia falua afula gi, failia saena afula gi, failia walelitalona afula gi.”

Reveleson 11

God 'e keria rua ioli li falalama gi

1Sui gera ka kwatea te mae 'ai li tafanaa fagu, ma God ka sae 'uri 'e, “'O la, ko tafanaa Luma Abu lau failia 'erefau, ma ko idumia ioli gera foa 'i lifila gi.

2Ma ikoso tafanaa tofui lifi 'i maluma ala Luma Abu lau li, suli lau kwatea lo fala ioli iko lou Jiu gi li. Ma gera kae la mae, gera ka 'ilitoa fafia 'i Jerusalem sulia fai akwala wala rua madama gi.

3Ma lakae kwatea rua ioli li falalama lau gi. Daro kae toro 'alia toro ta'a 'e fatailia daro kwaimalatai, ma daro kae faarono 'alia faronona lau sulia 1,260 fe atoa gi.”

4Ma rua ioli li falalama fo gi lo rua 'ai gera soia 'alia olif li, failia rua 'ai li ulu gi lia daro ura 'i maala God 'e 'ilitoa fafia molagali li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Ma ala ta ioli ka tau fala osinadaroa, dunaa 'e manotafa mae faasia fokadaroa kae osia malimae daroa gi. Ma 'urifo ta ioli 'e oga osinadaroa, 'i lia kae mae lou.

6Ma daro too ala nanatana fala famanonala 'i laola raloo, 'ali uta ikoso too sulia atoa 'e daro faarono 'alia saenala God ai. Ma daro too ala nanatana lou fala kwainala mae kwai gi 'ali gera bulusi 'alia 'abu. Ma daro ka too lou ala nanatana fala kwainala molagali 'alia ta'ana gi sui ala talasi daro oga gi sui.

7Ma talasi daro fasuia lo fatalona 'alia faronona daroa gi li, 'are mauri kwasi kae tatae mae 'i maluma faasia gilu laliu kae kwalaa fae daroa, ka liufi daroa, ma ka raunidaroa.

8Ma rabedaroa kae teo mola 'ala sulia tala ala falua ba gera fotoia Aofia daroa ala 'ai rara folo ai li. Ioli ala falua ba'ela fo li gera ta'a malaa ioli 'i Sodom failia 'i Ejipt gera barasi li ronoa wale li lifurono God gi li.

9Ioli faasia falua gi sui ma kwalofa gi sui ma luulaa gi sui failia me saena mamata gi sui, gera kae bubunia rabedaroa sulia olu atoa laulau gi failia teke abae atoa, ma iko 'ali gera ala'alia fala alominala rabedaroa.

10Ma ioli la molagali gera babalafe 'alia maenadaroa. Ma gera ka babalafe 'alia kwatenala kwatena gi kwailiu 'i safitada sulia rua profet fo gi daro fafiia rasua lo ada.

11Sui, 'i burila olu atoa laulau gi ma teke abae atoa 'e sui, manoe 'are ala maurina li 'e fuli mae faasia God, ka ruufidaroa, ma daro ka tatae, daro ka ura. Ma ioli gera leesi daroa gi sui gera mau rasua.

12Sui daro ka ronoa te line 'are ba'ela 'e talulu mae faasia 'i nali ka sae 'uri 'e fadaroa, “Mora la mae 'i nali.” Ma malimae daroa gi gera ka bubu mola 'ada ala talasi daro la 'i laola me dasa fala 'i nali.

13Ala talasi fo mola lo, lululu ba'ela ka 'asu ma tanafulula falua ba'ela fo ka fulu lo. Ma fiu to'oli ioli gi lia gera mae ala lululu fo. Ma ioli gera mauri 'ua gi, gera ka mau rasua, ma gera ka batafea God 'i nali.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Ruala ta'ana 'e sui, ma olula ta'ana kae dao nainali lou mae.

Fiula bunu

15Sui fiula eniselo ka uufia lo bunu lia, ma line 'are ba'ela gi 'i nali gera sae 'uri 'e, “God gia failia Christ, wale 'e 'e filia 'ali 'e famauri gia, daro too ala kwalaimokina 'ali daroka 'ilitoa fafia molagali, ma God kae 'ilitoa io firi.”

16Ma rua akwala wala fai ioli etaeta gi gera gwauru ala gwela gera gi ala 'ilitoana 'i maala God, gera boururu 'i fua, ma gera ka foasia God,

17gera ka sae 'uri 'e, “God nanata ka tasa, 'o io ala talasi 'e, ma ko io 'ua lo mae 'i lao. 'Ami batafe 'o suli 'o sakea kwalaimokina ba'ela 'o, ma ko fuli'aea lo 'ilitoana.

18Ma ioli gera rari 'o gi, gera ogata'a rasua, sulia talasi fala ogata'ana 'o li 'e dao lo mae, failia talasi fala lokokwaikwaina fala ioli mae gi li, ma talasi fala kwaiaranala ioli galona 'o gi, profet gi, failia ioli 'o gera foasi'o, ioli etaeta gi, failia ioli wawade gi. Ma talasi fala fafuta'anala ioli gera rau ioli 'i laola molagali li 'e dao lo mae.”

19Sui Luma Abu God 'i nali ka tafa, ma gera ka lesia lo fe bokosi sae alafuuna God 'e io 'i laola. Sui kwana ka kwana, ma kurukuru ka kuru, failia line 'are ba'ela ka talulu mae, ma lululu ka 'asu, ma uuta malaa fau li ka too.

Reveleson 12

Te geli failia te dragon

1'Urifo laka lesia te 'are li 'aferona 'e fatae mae 'i laola raloo. Te geli 'e toro 'alia da'afi, madama ka io 'i malula 'aela, ma 'eregwau 'alia akwala wala rua fe kwalikwali gi li ka io 'i gwaula.

2'E dodolanaa, ma ka rerei fala fafutanala wela. Ma rabefiina 'alia fafutana ka taua ka ani ba'ela rasua.

3Ma te 'are li 'aferona 'alia ka fatae lou mae 'i laola raloo. Te dragon melamelaa ba'ela rasua 'e too ala fiu gwae 'are gi, failia fiu 'eregwau wawade gi, ma teke akwalae kwato.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Ma ka taraa olula gula ala kwalikwali gi 'i laola raloo 'alia kukuila, ma ka 'ui 'alida 'i laola molagali. Ma dragon ba'ela fo ka ura 'i laoala geli fo 'e garania ka fafuta lo, 'ali ka 'ania wela fo ala talasi kae faafutaa.

5Geli fo 'e faafutaa te wela wale kae 'ilitoa fafia falua gi sui 'alia nanatana. Wasua ma gera laua wela fo, ma gera ka sakea lo 'i so'ela God ala gwela lia ala 'ilitoana li.

6Ma geli fo ka tafi lo 'ala fala 'i laola abae lifi kwasi, lifi la God 'e rerei 'alia fala 'ali gera ka lio sulia sulia 1,260 fe atoa gi.

7Sui kwalaana ka fuli 'i nali. Maekol, eniselo 'ilitoa, failia eniselo lia gi gera ka kwalaa failia te dragon ba'ela fo, ma dragon ba'ela fo failia eniselo lia gi gera ka kwalaa lou.

8Wasua ma te dragon ba'ela fo iko 'ali liufidaulu mola, ma God iko 'ali ala'alida fala iona 'i nali.

9Ma gera ka 'ui 'alia lo dragon ba'ela fo faasia 'i nali. Lia fo dragon ba'ela fo ba 'e fuli ala talasi 'ua mae gera soia 'alia Agalo, ma na ratae 'are lia lou Saetan, lia 'e talai rero ala ioli la molagali sui. Gera 'ui 'alia mae 'i laola molagali failia eniselo lia gi sui.

10Sui laka ronoa te line 'are ba'ela 'i nali 'e sae 'uri 'e, “Talasi 'e, God kae famauria lo ioli gi. God kae fatailia lalamana lia malaa na walelitalona. Ma wale filia God kae fatailia lo 'ilitoana lia. Sulia Saetan 'e ura 'i maala God gia, ma ka suafafia wai asila gia gi sulia dani ma boni, gera 'ui 'alia faasia 'i nali.

11Wai asila gia gi gera ka liufia Saetan 'alia 'abula kale Sipsip ma 'alia saenala God lia gera fatalo'alia, ma gera ka marabe fala maena fala God.

12'I 'amiu ioli 'e 'amu io 'i nali gi, 'amu ka babalafe 'amiu! Ma kae ta'a rasua fala molagali failia asi, sulia Saetan 'e sifo lo ko 'i soemiu. Ma lia 'e ogata'a rasua sulia 'e saiai talasi lia iko 'ali tekwa lo.”

13Ma talasi te dragon ba'ela fo 'e saiai gera 'ui 'alia fala 'i laola molagali li, ka tabalia lo geli ba 'e faafutaa wela wale li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Sui, God ka kwatea lo rua 'aba'aba ba'ela gi malaa 'aba'abala na malu bubuu
'ali ka lofo fala te lifi gera rerei 'alia fala 'i laola abae lifi kwasi li, 'i lififo gera
kae lio sulia, ma gera kae lio folo bolosia faasia te dragon ba'ela fo sulia olu
fe nali gi ma olo madama gi, 'ali dragon fo ikoso raunia.

15Sui dragon ba'ela fo ka moatailia kwai malaa na kwai ba'ela 'ali kae lulufailia
geli fo.

16Ma wado ka ranaa geli fo, ma ka tafa ka olomia kwai fo dragon ba'ela fo 'e
moatailia mae.

17Sui dragon ba'ela fo ka ogata'a rasua fala geli fo, ma ka la ka kwalaa failia
kwalofa lia gera ronosulia taki God gi li, failia falalauna kwalaimoki Jesus gi
li.

18Ma dragon ba'ela fo ka dao lo 'i asi, ma ka ura lo 'ala 'i rabela asi.

Reveleson 13

Rua 'are mauri kwasi gi

1Sui laka lesia te 'are mauri kwasi 'e rae mae faasia 'i laola asi. 'Are fo 'e too
ala fiu gwae 'are gi, ma teke akwala kwato failia akwala 'eregwau wawade gi
gera io ala kwato fo gi. Ratae 'are ta'a fala soi lofosi nala God gi gera gereda
ala fiu gwae 'are fo gi.

2Ma 'are mauri kwasi fo lesinai 'e malaa na lepad, ma 'aela lesinai ka malaa
'aela bea, failia fokala lesinai ka malaa fokala lion. Ma dragon ba'ela ba ka
kwatea nanatana ba'ela lia fala 'are mauri kwasi fo 'ali 'ilitoa fafia ioli gi.

3Ma ala na gwau ala gwae 'are fo gi, laka lesia te 'are 'e lio malaa mae malaa
ba'ela ala rauninala, ma mae malaa fo 'e mafo lo. Ma ioli gi sui 'i laola molagali
gera ka 'afero rasua, ma gera ka la sulia te 'are mauri kwasi fo.

4Ma ioli gi gera ka foasia lo te dragon ba'ela fo, 'i osiala 'e kwatea lalamana
lia fala 'are mauri kwasi fo. Ma gera ka foasia lou 'are mauri kwasi fo 'uri 'e,
“Iko ta ioli 'ali malaa 'are mauri kwasi 'e, 'o ma ta ioli 'ali ka totolia kwalaana
failia.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Ma God ka ala'alia 'are mauri kwasi fo 'ali batafea 'i lia talala ma ka soi lofosia God ma ka 'ilitoa sulia fai akwala wala rua madama gi.

6Ma ka fuli'aea lo soi lofosi nala God, ma ratala God, failia 'i nali lifi God 'e io ai, ma ioli gera io 'i nali gi sui lou.

7Ma God ka ala'alia fala kwalaana failia ioli God gi li, ma fala liufinada, ma ka 'ilitoa fafia kwalofa gi sui, luulaa gi sui ma falua gi sui, failia saena mamata gi sui.

8Ma ioli gera io 'i laola molagali gi sui, lia gera kae foasia 'are mauri kwasi fo li, God iko 'ali gerea ratada 'i laola buka ala maurina firi li. Buka fo, lia buka kale Sipsip fo gera raunia li. Ma God ka gerea buka fo 'ua lo mae laoala 'ua raunailinala molagali.

9'I 'amiu ioli 'amu too ala anina gi, 'amu ka fafurono.

10Nali ioli amiu 'i lifila God 'e filida lo fala daunada, gerakae dauda lo. Ma nali ai lou amiu God 'e filida fala rauninada 'alia 'au li ofona gi, gerakae raunida lo 'alia 'au ala ofona gi li. 'I 'amiu ioli God gi ikoso 'ali 'amu malata waluwalufa, sulia lia lo talasi 'amiu lo fala nanatana 'alia fitoona 'amiu gi li.

11Sui laka lesia na 'are mauri kwasi lou 'e manotafa mae faasia 'i laola molagali. Lia 'e too ala rua kwato gi malaa na kale sipsip, failia linela ka malaa na dragon ba'ela.

12Lia 'e galo 'alia nanatanala etala 'are mauri kwasi talasi 'e io failia. Ma ka suunailia molagali failia ioli gi sui 'i laola molagali 'ali gera ka foasia etala 'are mauri kwasi ba mae malaa ba'ela lia 'e mafo lo.

13Ma ruala 'are mauri kwasi ka tau 'are mama'ala ba'ela fala 'aferona 'alida gi, ma ka fasifoa mae dunaa faasia 'i nali fala 'i laola molagali 'i maala ioli gi sui.

14Ma ka kotofia ioli gera io 'i laola molagali gi li sui 'alia 'are li 'aferona 'alida gi, ala talasi 'e io failia 'are mauri kwasi etaeta ba li. God 'e ala'alia ka taua 'are fo gi. Ma 'are mauri kwasi fo 'e taua ioli gi gera ka raunailia lulula etala

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

'are mauri kwasi ba gera tofu malaa ala 'alia 'au li ofona li, wasua ma 'e mauri mola 'ala. Lului 'are fo fala faba'elanala.

15Ma God ka ala'alia ruala 'are mauri kwasi fo 'ali kwatea maurina fala lului 'are fo 'ali ka sae ma 'ali ka raunia ioli iko 'ali gera foasia gi sui.

16Ma ka suunailia ioli gi sui, ioli wawade gi failia ioli ba'ela gi, ioli too 'are gi ma ioli siofa gi, ioli galo ulafu gi ma ioli sakwadola gi, 'ali gera gerea totofo ala fili lima aolo gera gi 'o ma 'i maala darada.

17Ikoso ta ioli 'ali foli 'are 'o ma ka foli'ali'are ala iko 'ali 'e too ala totofo fo. Totofo fo ratala 'are mauri kwasi fo, 'o ma totofonala ratala.

18'Amu ka too ala liotoo fala malinailia totofo fo 'are mauri kwasi li. Ma ala 'amu ka rae 'are, 'amu ka sai mola 'amiu ai. Totofo lia olo talanae olo akwala wala olo (666), ma 'e ura fala ioli.

Reveleson 14

Kale Sipsip failia ioli lia gi

1'Urifo laka lio lou, ma laka lesia kale Sipsip 'e ura 'i gwaula fe uo 'i Sion, failia 144,000 ioli gera gerea ratala kale Sipsip fo failia ratala Mama lia 'i maala darada gi.

2Ma laka ronoa te line 'are faasia 'i nali 'e malaa kurukuru ba'ela, ma ka malaa na kwana ba'ela. Te line 'are fo lau ronoa 'e malaa ioli gi gera kae kwaia 'are fala kwainai gera soia 'alia harp li.

3Ma ioli fo gi gera nuua fe nuu fa'alu 'i maala gwela ala 'ilitoana li, ma 'i maala fai 'are mauri gi failia ioli etaeta gi. Ma iko ta ioli lou 'e saiala fe nuu fo, talifilia mola 144,000 ioli 'e Christ 'e foli folosida gi faasia 'i laola molagali mola gera saiala fe nuu fo.

4'I gera lo wale gera io kwaga malaa wale ma geli 'e gera 'au abuda gi, sulia iko 'ali gera fatasua 'i laola maurinada 'alia foasinala god kotokoto gi. Ma gera ka dona buria kale Sipsip ala lifi 'e la ai gi sui. Ma 'i gera lou ioli God 'e foli

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

olifailida faasia molagali, ma gera ka kwateda malaa kwatena 'ilitoa fala God ma fala kale Sipsip.

5Ma iko 'ali gera koto ma iko 'ali gera taua ta 'are ta'a.

Olu eniselo gi

6Sui laka lesia lou te eniselo 'e lofo 'i laola raloo, failia Faronona 'Oka firi fala fatalona 'alia fala ioli gera io 'i laola molagali gi li, ma fala kwalofa gi sui, ma luulaa gi sui, ma saena mamata gi sui, failia falua gi sui.

7Ma ka akwa ba'ela 'uri 'e, "'Amu fa'ilitoa God, ma 'amu ka batafe lia! Sulia talasi lia fala lokokwaikwaina fala ioli gi li 'e dao lo. 'Amu ka foasia God lia 'e raunailia 'i nali, failia molagali, ma asi, failia kwai gi!"

8Sui ruala eniselo ka la mae 'i burila, ka sae 'uri 'e, "'E fulu lo. Falua ba'ela ba 'i Babilon 'e fulu lo, sulia 'e kwatea ioli gi gera ka taua 'are ta'a rasua."

9Ma olula eniselo ka la mae burila rua eniselo etaeta fo gi, ka sae ba'ela 'uri 'e, "Ala ta ioli mola 'ala 'e foasia 'are mauri kwasi fo 'o ma lulula ma ka sakea totofo lia 'i maala darala 'o ma 'i limala,

10'i lia kae ruu 'i laola kwaikwaina ala ogata'anala God. Ma ioli gera taua me 'are fo li, gera kae famalifii 'alia dunaa failia 'are gera soia 'alia salfa 'i maala eniselo abu gi failia kale Sipsip.

11Ma rasula dunaa kae famalifii gera ka rasu talau lo sulia atoa firi. Ma iko ta mamalona ala famalifiina sulia boni ma dani fala nalife ioli gera foasia 'are mauri kwasi fo, failia lulula, ma fala nalife ioli lou gera too ala totofo ala ratala."

12Ma 'i osiala 'are fo gi, ioli God gi gera ka fafu, wasua 'ala talasi ala 'atona li. 'I gera lo ioli gera ronosulia taki God gi, ma gera ka galo 'oka fala Jesus.

13Sui laka ronoa line 'are faasia 'i nali 'e sae 'uri 'e, "'O gerea 'are 'e gi: Fuli ala talasi 'e ma ka la 'alaa, God kae 'oilakitailia ioli gera kwalaimoki fala gi, ala talasi gera kae mae ai!" Ma Aloe 'are Abu ka olisi 'uri 'e ala, "'Eo, 'e kwalaimoki

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rasua. Gera kae babalafe, sulia gera mamalo faasia galona ba'ela gera gi, sulia 'okana ala galonada kae la failida.”

Talasi fala fisu'are na li 'i molagali

14Sui laka lio lou, ma laka lesia me dasa kaka'a. Ma 'are 'e gwauru 'i fofola me dasa fo li lesinai 'e malaa wale, ma 'eregwau ala goulu 'e io 'i gwaula, ma ka dau ala me 'au too rasua.

15Ma te eniselo lou 'e latafa mae faasia Luma Abu God, ma ka akwa ba'ela fala wale fo 'e gwauru 'i fofola me dasa fo li 'uri 'e, “'O sakea me 'au la 'o, ko logosia 'are gi, sulia talasi fala fisu'arena 'i laola molagali li 'e dao lo mae, sulia molagali 'e malaa lo fuae 'are maua!”

16Ma wale fo 'e gwauru 'i fofola me dasa li ka siru 'alia 'au fo lia 'i fofola molagali, ma ka fisua lo 'are 'i laola molagali gi li sui.

17Ma na eniselo lou ka latafa mae faasia Luma Abu God 'i nali ma ka dau lou ala te 'au 'e too rasua.

18Sui te eniselo 'e 'ilitoa fafia dunaa li, ka la mae faasia 'erefau, ma ka akwa ko 'uri 'e fala eniselo ba 'e dau ala 'au li, “'O sirua lo funi grep gi 'i laola molagali 'alia 'au la 'o, sulia funi 'ai 'e gi gera maua lo!”

19Grep gi gera ura fala ioli ta'a gi. Ma eniselo fo 'e siru 'alia me 'au lia 'i fofola molagali, ma ka fisua lo grep fo gi, ma ka 'ui 'alida 'i laola lifi fala manisinala grep gi fala waen, lifi fala famalifiina 'alia ogata'anala God.

20Ma grep fo gi gera ka uri manisia lo 'i laola 'are fala manisinala grep lia 'e io 'i maluma faasia falua ba'ela. Ma 'abu ka rae mae faasia 'i laola 'are fo fala manisianala grep li, ma ka afe lo sulia 296 kilomita gi, ma laliunai ka totolia lima 'oi'oi gi.

Reveleson 15

Fiu eniselo gi failia fiu kwaikwaina fafu'isi gi

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1Sui laka lesia lou te fataena ba'ela li 'aferona 'alia 'i nali: Fiu eniselo gi failia fiu kwaikwaina fafu'isi gi. Fiu kwaikwaina fo gi lo suinala ogata'anala God fala ioli abulo ta'a gi.

2Sui laka lesia te 'are malaa asi la lesinai 'e folafola malaa na galasi 'e dolaa failia dunaa. Ma laka lesia lou ioli gera liufia 'are mauri kwasi li, failia lulula, ma 'are gera gerea totofo 'alia ratala. Gera ura 'i rabela asi fo, ma gera ka dau ala 'are li kwainai gi lia gera soia 'alia harp lia God 'e kwateda fada.

3Ma gera ka nulia fe nuu Moses, wale li galona God, failia fe nuu kale Sipsip li 'uri 'e, “God 'e nanata ka tasa, galona 'o gi sui gera ba'ela ma ka 'oka rasua.

'I'o lo walelitalona ala falua gi li sui, ma malutamu 'e rada ma ka kwalaimoki.

4Aofia, ioli gi sui gera kae mau, ma gera ka fa'ilitoa 'o, sulia talifili 'o mola 'o rada kwalaimoki. Ma ioli ala falua gi sui gera kae foasi 'o, suli gera lesia lo galo radana 'o gi.”

5'I burila, laka lesia Babala Abu God 'i nali, ma daulu ka tafalia Lifi Abu Rasua God 'e io 'i laola.

6Ma fiu eniselo gi gera ka latafa mae faasia Babala Abu God failia fiu kwaikwaina gi. Gera ka ruufia to'omi kaka'a fa'alu wasinosino gi, ma gera ka firia torousuusu gera galofia 'alia goulu li 'i fuufuuda.

7Sui na ai ala fai 'are mauri ba gi ka kwatea fala fiu eniselo fo gi fiu teu gera galofia 'alia goulu li lia gera fonu 'alia ogata'anala God 'e io firi.

8Ma rasu faasia 'ilitoana God failia nanatana lia ka fonulia 'i laola Babala Abu God, ma iko ta ioli 'ali totolia fala ruuna 'i laola Babala Abu li, la la ka dao ala talasi fiu kwaikwaina fiu eniselo fo gi gera sakea mae 'e sui.

Reveleson 16

Fiu dako ala ogata'a na God gi li

1Sui laka ronoa te line 'are ba'ela 'e talulu mae faasia Luma Abu God, ma ka sae 'uri 'e fala fiu eniselo fo gi, “'Amu la, 'amu ka nikia fiu dako ala ogata'anala God gi 'i fofola molagali.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2Ma etala eniselo ka la, ka nikia dakoe 'are lia 'i fofola wado. Ma mae malaa ta'a fiifii rasua ka 'agofia ioli gera too ala totofo ala 'are mauri kwasi ba li ma gera ka foasia lulula.

3Sui ruala eniselo ka nikia dakoe 'are lia 'i laola asi. Ma asi ka olisi malaa 'abula na ioli 'e mae, ma 'are mauri 'i laola asi gi li gera ka mae sui.

4Sui olula eniselo ka nikia dakoe 'are lia 'i laola kwai afe gi, failia mae fulafula gi, ma gera ka 'abua sui.

5Sui laka ronoa eniselo 'e 'ilitoa fafia kwai li ka sae 'uri 'e, “God 'i'o lo 'o abu, ko io 'ua lo mae 'i lao, ma ko io lou ala talasi 'e. Lokokwaikwaina 'o tauda gi, 'e rada rasua,

6sulia gera raunia ioli God gi, failia profet gi ka mae lo. Ma lia 'e taua ko kwatea lo 'abu fada fala goufinai. 'Are la fo gera ka sakea kwaikwaina fo 'alia.”

7Sui laka ronoa te line 'are faasia 'erefau 'e sae 'uri 'e, “God nanata ka tasa, lokokwaikwainana 'o gi 'e kwalaimoki ma ka rada rasua!”

8Sui faila eniselo ka nikia lo dakoe 'are lia 'i fofola da'afi, ma God ka ala'alia 'ali ka 'agofia ioli gi 'alia 'ago'ago na ba'ela lia.

9'Ago'agona fo 'e 'agofia ioli gi, ma gera ka soi ta'a ala ratala God lia 'e too ala nanata na fafia kwaikwaina fo gi li. Ma gera ka barasi 'alia bulusi na faasia rerona gera gi li, ma gera ka barasi lou 'alia batafenala 'ilitoana lia.

10Sui limala eniselo ka nikia dakoe 'are lia 'i fofola gwela ala 'ilitoana ala 'are mauri kwasi ba li, ma 'ilitoana lia ka rodo lo. Ma ioli gi gera ka 'ala fafia meada sulia 'e fii rasua ada.

11Ma gera ka soi ta'a ala God 'i nali, fafia rabefiina gera gi failia malaa gera gi. Ma iko 'ali gera bulusi mola faasia falafala ta'a gera gi.

12Sui olola eniselo ka nikia lo dakoe 'are lia 'i laola kwai ba'ela gera soia 'alia 'i Iufretes. Ma kwai fo ka lalana ma ka alua lo tala fala walelitalona gera la mae faasia tataenala da'afi gi li.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Sui laka lesia olu aloe 'are ta'a gera lio malaa nali kwere gi, gera latafa faasia fokala te dragon ba'ela ba, ma faasia fokala 'are mauri kwasi ba, ma faasia fokala profet kotokoto ba.

14'I gera lo aloe 'are ta'a gera taua 'are 'are mama'ala afula fala 'aferona 'alida gi. Olu aloe 'are ta'a fo gi gera la mae 'i so'ela walelitalona gi sui 'i laola molagali, 'ali gera ka logosi gera fala kwalaana ala fe atoa God 'e nanata ka tasa kae lokokwaikwaina fala ioli gi li.

15-16Sui olu aloe 'are ta'a fo gi gera ka logosia walelitalona gi ala teke lifi la gera soia 'alia saena 'i Hebru "Armagedon." Ma Jesus ka sae 'uri 'e, "'Amu ronoa, lakae la mae ala talasi iko 'ali 'amu saiai, malaa na wale belibeli! Ma 'oilakina fala ioli gera io kwaimamali ma geraka ruufia to'omi gera gi li, 'ali ikoso gera 'eke fala liu dadalana 'i safitala ioli gi li!"

17Sui fiula eniselo ka nikia dakoe 'are lia 'i laola raloo. Ma te line 'are ba'ela ka talulu mae faasia gwela ala 'ilitoana 'i laola Luma Abu God, ka sae 'uri 'e, "'E sui lo!"

18Sui kwana ka kwana, ma line 'are ba'ela gi ka talulu, failia kurukuru ka iigi, ma lululu ba'ela ka 'asu. Ma iko 'ua ta lululu 'urifo fuli mae ala talasi God 'e raunailia ioli gi li, sulia lululu 'e bui 'e bi ta'a tarosi.

19Ma falua ba'ela 'e 'i Babilon ka akari 'alia olu gulae 'are gi, ma falua ba'ela ala falua gi sui gera ka tagalae. God ka malata tonala falua ba'ela fo 'i Babilon ma ka kwaida malaa gera goufia waen 'i laola teu 'e fonu 'alia ogata'ana lia li.

20Ma kokomu gi sui gera ka fulu lo 'ada, failia fe uo gi sui gera iko lo lou.

21Ma uta 'e malaa fau ba'ela gulugulu rasua 'e toli mae faasia 'i laola raloo fafia ioli gi. Gulugulunala teke me fau ala fau fo gi li 'e malaa 45 kilogram. Ma ioli gi gera ka soi ta'a ala God 'i osiala me 'are fo, 'i fofola kwaikwaina fo 'e ta'a rasua.

Reveleson 17

Geli 'usulabata

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1Sui na eniselo ala fiu eniselo ba gera dau ala fiu dakoe 'are ba gi li ka la mae
'i soegu, ma ka sae 'uri 'e, “'O la mae, 'ali lau fatailia kwaikwaina God kae taua
ala falua fo 'e io garania kwai afula gi li. God kae kwaia falua fo sulia 'e malaa
geli 'usulabata.

2Walelitalona 'i laola molagali gi li gera 'itoli tau 'are ta'a mola 'ada malaa geli
fo, ma ioli 'i laola molagali gi li gera oga lou taunala 'are ta'a fo geli fo 'e oga
taunali gi.”

3Sui Aloe 'are Abu ka talai lau, ma eniselo ka sake lau fala 'i laola abae lifi
kwasi. Ma laka lesia te geli fo 'e gwauru 'i fofola te 'are mauri kwasi melamelaa
gera gerea ratae 'are ta'a 'e soi lofosia God gi 'i rabela. 'Are mauri kwasi fo 'e
too ala fiu gwae 'are gi ma akwalae kwato lou.

4Ma geli fo ka toro 'alia toro melamelaa borabora, ma gera ka launia 'alia launi
gera galofia 'alia goulu failia 'are iroiroa liunali 'e ba'ela rasua gi li. Ma ka dau
ala te teu gera galofia 'alia goulu li, ma ka fonu 'alia 'are ta'a 'e tauda gi.

5Ma geregerena gera gerea 'i maala darala 'e 'uri 'e: “Falua ba'ela 'i Babilon,
teite ala 'usuilabatana gi li sui, failia ioli ta'a gi sui 'i laola molagali.” Ma
fadanala geregerena fo gera ka faagwa lo.

6Ma laka lesia geli fo 'e gou ka lulumui 'alia 'abula ioli God gi lia geli fo 'e
raunida 'i osiala gera fakwalaimoki ala Jesus. Talasi lau lesia, lau 'afero rasua.

7Ma eniselo fo ka sae 'uri 'e fagu, “'Utaa 'e ko 'afero? Lakae fadaa malutala geli
'e, failia 'are mauri kwasi 'e 'e gwauru 'i fofola, lia 'e too ala fiu gwae 'are gi
failia akwalae kwato gi.

8'Are mauri kwasi 'e 'o lesia 'e mauri 'i lao, wasua ma 'e mae lo. Ma kae garani
tatae lo mae 'i maluma faasia gilu laliu ba, 'ali la fala oosinala 'i talala. Ma ioli
'i laola molagali iko 'ali gera gerea ratada 'i laola buka ala maurina li fuli 'ua
mae 'i lao ala raunailinala molagali, gera kae 'afero ala talasi gera kae lesia
'are mauri kwasi 'e li. Sulia 'e mauri 'i lao ma talasi 'e 'e mae lo, wasua ma kae
dao lou mae.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9“'O malata 'oka 'alia liotoo sulia me 'are 'e: Fiu gwae 'are gi lia lo fiu fe uo 'e geli fo 'e gwauru 'i fofoli gi. Ma gera lou fiu walelitalona gi.

10Lima wale gi adaulu daulu mae lo, teke wale 'e 'ilitoa 'ua, ma na teke wale iko 'ali dao 'ua mae. Ma talasi kae dao mae, 'i lia kae 'ilitoa mola sulia keme talasi dodoko.

11Ma 'are mauri kwasi ba 'e maumauri 'i lao ma ka mae lo li, 'i lia lo kwalula walelitalona. 'I lia na wale ala fiu walelitalona fo gi, ma 'i lia kae la lo fala oosinala.

12“Ma akwalae kwato 'e 'o lesida gi 'i gera lo akwalae walelitalona iko 'ali gera 'ilitoa 'ua gi. Ma gera kae kwatea 'ilitoana fada 'ali gera walelitalona failia 'are mauri kwasi fo sulia teke tofui matolaa (1 hour).

13Ma akwalae walelitalona 'e gi, gera galo mola 'ada 'ali gera ka kwatea nanatana gera gi failia 'ilitoana gera gi fala 'are mauri kwasi fo.

14Ma gera kae kwalaa failia kale Sipsip. Ma kale Sipsip failia ioli li filina gera ronosulia gi, gera kae liufida. Sulia 'i lia lo Aofia fafia Aofia gi sui, ma ka walelitalona fafia walelitalona gi sui.”

15Ma eniselo ka sae lou 'uri 'e fagu, “Kwai 'e 'o lesida gi lia geli 'usulabata fo 'e gwauru 'i fofoli 'i gera maefalua gi, ma ioli gi, luulaa gi, failia saena mamata gi.

16'Are mauri kwasi failia akwalae kwato 'e 'o lesida gera kae liota'a ala geli 'usulabata fo. Ma gera kae lafua 'are lia gi sui faasia, ma kae dadala lo 'ala. Ma gera kae 'ania lo 'ada rabela, ma gera kae 'agofia 'alia dunaa.

17Sulia God 'e alua lo me malatae wale lia 'i laola lioda, 'ali gera taua 'are 'e ogada gi. Ma gera ka alua teke me malata mola fala kwatenala nanatana gera faila 'ilitoana fala 'are mauri kwasi fo, 'ali ka 'ilitoa la la ka dao ala talasi saenala God kae fuli kwalaimoki lo.

18“Ma geli 'e 'o lesia 'i lia maefalua ba'ela 'e 'ilitoa fafia walelitalona gi sui 'i laola molagali.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Reveleson 18

Tolinala 'i Babilon

1'I buri, laka lesia lou ne eniselo 'e sifo mae faasia 'i nali. Ma ka too ala nanatana ba'ela, ma raranala ka famadakwa sui molagali.

2Ma ka akwa 'uri 'e, "'E fulu lo! Te falua ba'ela ba 'i Babilon 'e fulu lo! 'E bulusi ka alua lo falua fala aloe 'are gi li. Ma aloe 'are ta'a gi failia malu ta'a gi gera io lo 'i laola.

3Sulia ioli Babilon gi gera kwatea ma ioli ala falua gi li sui gera ka taua 'are ta'a afula rasua. Walelitalona 'i laola molagali gi li gera ka taua 'are ta'a malaa ioli Babilon gi li lou. Ma ioli afula gera foli 'are ma geraka foli'ali'are gi gera too ala too 'arena ba'ela gi 'i osiala ioli Babilon gi gera oga 'are 'oka afula gi."

4Sui laka ronoa lou na line 'are faasia 'i nali 'e sae 'uri 'e, "Ioli God gi, 'amu la mae faasia falua laa! Tauma 'amu bi 'ado failia ala tau ta'ana lia gi, ma 'amu bi ruu 'i laola kwaikwaina lia gi.

5Sulia tau ta'anala ioli 'i Babilon gi 'e rae ka rada lo failia 'i nali, ma God iko 'ali bulono 'alia tau ta'ana gera gi.

6Alua God kae tau 'are ta'a gi fala 'i Babilon, malaa lou 'i Babilon 'e taua famiu ioli God gi, ma kae duu ruafau 'alia fala 'i Babilon.

7Alua God kae kwatea famalifiina failia kwaimalataina fala Babilon, ka malaa lou 'ilitoana failia io 'okana 'i Babilon 'e kwatea fala 'i talala. Sulia ioli Babilon gi gera sae mola 'ada 'uri 'e fada 'i talada, 'Gia tatalofa fafia ioli gi sui! Ma iko 'ali gia malaa me 'oru siofa gi, ma iko 'ali gia saiala ta kwaimalataina.'

8'I osiala ioli Babilon gi gera sae 'urifo, ala ta fe atoa God kae kwaia 'alia matai, failia kwaimalataina, ma fiolo. Ma dunaa kae 'agofia, sulia God nanata ka tasa kae loko kwaikwaina fada."

9Ma walelitalona faasia 'i laola molagali gi li lia gera taua 'are ta'a rasua gi failia 'i Babilon, ma gera ka 'ado 'alia too 'arena lia, gerakae aanisia falua fo talasi gera kae lesia rasula dunaa kae 'agofia.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Ma gera kae ura tatau suli gera mau tauma gera bi famalifii malaa lou 'i lia. Ma gera ka sae 'uri 'e, “'E ta'a rasua famu 'i Babilon, falua ba'ela ma falua 'ilitoa! Kwaikwaina 'o, 'e dao nainali lo mae fafi 'o!”

11Ma ioli gera foli 'are ma geraka foli'ali'are 'i laola molagali gi li, gera aani ma gera ka kwaimalatai fala 'i Babilon, sulia iko ta ioli 'ali folia lo 'are gera gi.

12Sulia iko ta ioli 'ali folia lo goulu gera gi, failia silva gera gi, failia fau iroiroa gera gi, failia 'are folinai 'e nana gi, failia toro kwana boraboraa folinai nana gi, failia 'ai folinali nana gi, 'are gera raunailida 'alia suli gi li, failia 'are gera galofia 'alia 'ai folinai nana gi, failia brasi gi, failia aeana gi failia mabol folinali nana gi,

13failia fana 'oka gi, failia 'are si'ina 'oka folinali 'e nana gi. Ma iko lo ta ioli fala folinala lo waen gera gi, failia waiwai gera gi, failia 'are gera fala raunailinala berete gi li, failia buluka gera gi, failia sipsip gera gi, failia hosi gera gi, failia 'are hosi kae taratataraa, failia ioli galona ulafu gi. 'Eo ma wale gi wasua, gera folida ma geraka foli lou 'alida.

14Ma ioli gera foli 'are ma geraka foli'ali'are gi, gera sae 'uri 'e fala Babilon, “Kwaluke 'are 'oka 'o oga too na ali sui, gera iko lo fa'asi 'o. Ma too 'arena 'o gi sui failia 'are wasinosino 'o gi gera fulu lou, ma 'e 'ato 'ali 'o lesida lou.”

15Ma ioli gera foli 'are ma geraka foli'ali'are gi, lia gera too'are 'alia Babilon, gera kae ura tatau sulia gera mau tauma gera ruu lou 'i laola famalifiina lia. Ma gera kae ani ma gera kae kwaimalatai.

16Ma gera kae ani gera ka sae 'uri 'e, “'E ta'a rasua, sulia ioli ala falua ba'ela ba 'o torotoro 'alia to'omi 'oka folinali ba'ela gi, ma ka laulauni 'alia 'are wasinosino folinali ba'ela gi.

17Ala teke tofui matola dodoko mola too 'arena lia gi ka sui lo faasia.” Wale ba'ela ala faga gi li sui, failia ioli gera la 'i laola faga gi li, failia wale gera galo 'i laola faga gi li, ma ioli gera galo 'i laola asi gi li sui, gera ura tatau lo 'ada.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Ma gera ka ani talasi gera lesia rasula dunaa 'e 'agofia Babilon, gera ka sae
'uri 'e, “Fuli mae ala fulina, iko ta falua ba'ela lou 'ali malaa falua ba'ela 'e!”

19Ma gera ka 'ui 'ali 'ora 'i gwauda, ma gera ka ani ma gera ka kwaimalatai
gera ka sae 'uri 'e, “'E ta'a rasua fala falua ba'ela 'e. Wale gia too ala faga gi li
sui, gia too'are 'alia too 'arena 'i Babilon. Ala keme tofui matola dodoko mola
'are lia gi sui ka fulu lo faasia.”

20Ma 'i 'amiu ioli 'i nali gi, 'amu ka babalafe, sulia 'i Babilon 'e fulu lo. Ioli God
gi, failia wale li lifurono gi, failia profet gi, 'amu ka babalafe sulia God 'e loko
kwaikwaina lo fafia 'are ta'a 'e tauda amiu gi.

21Sui te eniselo nanata ka sakea te fau ba'ela ma ka 'ui 'alia 'i laola asi, ma ka
sae 'uri 'e, “Gera kae 'ui 'ali 'o falua ba'ela 'e 'i Babilon, 'ali ikoso ta ioli 'ali leesi
'o lou.

22Ma ka 'ato lou fada 'ali gera ka ronoa linela harp gi, ma linela ioli gi, failia
'au gi, failia bunu gi faasi 'o. Ma ka 'ato lou 'ali ta wale galona 'ali io lou fae
'o. Ma ikoso gera ronoa lo linela ta kai ala rau fana na fa'asi 'o.

23Ma ikoso ta uulu 'ali kwaru lou amu. Ma ka 'ato 'ali gera ronoa lou linela ta
arai fa'alu ma ta gwagwaea faasia 'o. 'I lao lo mae, ioli gera foli 'are ma geraka
foli'ali'are gi, 'i gera ioli gera talo 'i laola molagali gi li. Ma 'alia kotona 'o gi,
'o fareroa ioli gi sui 'i laola molagali.”

24God 'e kwatea lo kwaikwaina fala ioli 'i Babilon gi, sulia gera raunia profet
gi, failia ioli God gi, ma nali ioli afula lou gera raunida 'i laola molagali.

Reveleson 19

Eniselo 'e fatalo 'alia tolinala Babilon

1'I burila 'are fo gi, laka ronoa linela akwana 'e ba'ela malaa linela na logona
ba'ela 'i nali 'uri 'e, “Gia batafea God! Talifilia God mola 'e famauri gia. Ma
'ilitoana failia nanatana fala God gia!

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2Lokokwaikwaina lia gi 'e kwalaimoki ma ka rada. 'E loko kwaikwaina maelia lo geli 'usulabata 'e fafuta'a wale gi li 'i laola molagali 'alia tau ta'ana lia. Ma God ka kwatea lo kwaikwaina fala, sulia 'e raunia ioli galona God gi.”

3Ma gera ka akwa lou 'uri 'e, “Gia kae batafea God! Ma rasula dunaa 'e kae 'agofia falua ba'ela 'e ka rae 'i nali sulia atoa firi.”

4Ma rua akwala wala fai wale etaeta gi, failia fai 'are mauri gi, gera boururu 'i wado ma gera ka foasia God lia 'e gwauru ala gwela ala 'ilitoana li. Ma gera ka sae 'uri 'e, “'Eo, ka 'urila! Gia ka batafea God!”

5Sui line 'are ka talo mae faasia gwela ala 'ilitoana li ka sae 'uri 'e, “Ioli 'amu soi ba'ela ala God gi sui, ioli ba'ela ma ioli wawade, failia ioli li galona lia gi, 'amu batafea God gia!”

Fanana ala ara araina Kale Sipsip li

6Sui laka ronoa lou 'are malaa linela te logona ba'ela malaa kwai'a'ara ba'ela, ma ka malaa na kurukuru ba'ela. Ma laka ronoa gera sae 'uri 'e, “Gia kae batafea God, sulia God 'e nanata ka tasa, 'i lia 'e walelitalona!

7Gia babalafe rasua, ma gia ka batafea 'ilitoana lia! Sulia 'e dao lo ala talasi fala logona failia kale Sipsip li, failia geli dadani lia, lia 'e rerei lo 'alia 'i lia talala fala.

8Ma God ka kwatea lo toro mamaoa fa'alu ma ka wasinosino fala geli dadani 'ali ka toro 'alia.” (Fadanala toro mamaoa fo lo 'are 'oka ioli God gi gera tauda gi.)

9Sui eniselo ka sae 'uri 'e fagu, “'O gerea me 'are 'e: 'Oilakina fala ioli God 'e kwaloda fala fanana ala ara araina kale Sipsip li.” Ma eniselo ka sae lou 'uri 'e, “Me alaana fo God, 'e kwalaimoki!”

10Lau ronoa 'are fo gi sui, laka boururu 'i 'aela eniselo fo fala foasinala. Sui, 'i lia ka sae 'uri 'e fagu, “Ikoso foasi lau! 'O foasia mola God! Sulia 'i lau ioli galona God mola malaa lou 'i'o failia walefae 'o gi, ioli gi sui lia gera

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

fakwalaimoki ala kwalaimokina 'e Jesus 'e fatailia. Sulia kwalaimokina 'e Jesus fatailia, lia 'e kwatea ma ioli God gi ka fatalo 'alia Saenala God.”

Te wale 'e gwauru 'i fofola hosi kaka'a li

11Sui laka lesia 'i nali 'e tafa, ma laka lesia te hosi kaka'a. Ma wale 'e gwauru 'i fofola gera soia 'alia Galo 'Oka failia Kwalaimoki, sulia 'e lokomalata ma ka kwalaa sulia radana.

12Maala 'e malaa meala dunaa, ma ka alua lo 'eregwau afula gi 'i gwaula. Ma 'e too ala ratae 'are la gera gerea 'i rabela, ma 'i lia talifilia mola 'e saiai.

13Ma to'omi tekwa lia 'e fonu 'alia 'abu. Ma ratala 'e 'uri 'e, “Saenala God.”

14Ma wale li ofona afula 'i nali gi gera la sulia. Gera toro 'alia toro kaka'a ma ka kwaga gi, ma gera ka gwauru 'i fofola hosi kaka'a gi.

15Ma te 'au li ofona too rasua ka latafa faasia 'i laola fokala 'ali kae liufia 'alia mae falua ba'ela gi. Ma kae 'ilitoa fafida 'alia nanatana ba'ela lia, ma 'alia ogata'anala God nanata ka tasa, 'i lia kae manisia malimae lia gi, ka malaa 'e uuri manisia grep 'i laola 'are li manisianala grep gi fala waen.

16Te ratae 'are gera gerea ala to'omi tekwa lia li ma sulia 'aela 'e 'uri 'e, “Walelitalona fafia Walelitalona gi, ma Aofia fafia Aofia gi.”

17Sui laka lesia te eniselo 'e ura 'i laola da'afi. Ma ka akwa fala malu gera lofo 'i laola raloo gi li 'uri 'e, “'Amu la mae, 'amu ka logo mae ala fanana ba'ela God.

18'Amu la mae, 'amu ka 'ania rabela walelitalona gi, failia wale ba'ela gi ala ofona, failia wale ala ofona gi li, failia hosi gi, failia wale 'e gera gwauru 'i fofola hosi gi li, failia ioli gi sui, ioli galona ulafu gi, failia ioli sakwadola gi, failia ioli ba'ela gi, ma ioli wawade gi.”

19Sui laka lesia 'are kwasi ba, failia walelitalona 'i laola molagali gi li, failia wale li ofona gera gi, gera ka logo mae fala kwalaana failia wale 'e gwauru 'i fofola hosi kaka'a failia wale li ofona afula lia gi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20Ma gera ka daua lo 'are kwasi fo failia profet kotokoto 'e taua 'are fala 'aferona 'alida gi fala 'are kwasi fo li. ('Alia 'are mama'ala fo gi lia 'e 'oi 'ala ioli gera too ala totofo ala 'are kwasi fo failia ioli gera foasia lulula.) Ma 'are kwasi fo failia profet kotokoto ba, gera 'ui mauri 'ali daroa 'i laola 'osi ala dunaa 'e 'ago 'alia salfa li.

21Ma 'au li ofona ba 'e manotafa mae faasia fokala wale ba 'e gwauru 'i fofola hosi kaka'a ka raunia wale li ofona afula daroa gi. Ma malu gi gera la mae, gera ka 'ania rabeda.

Reveleson 20

To'oli fe nali

1Sui laka lesia lou te eniselo 'e sifo mae faasia 'i nali, ma ka dau ala te seni ba'ela failia kii ala gilu laliu.

2Ma ka doia lo fe dragon ba'ela ba gera soia 'alia Saetan, lia 'e wale ba'ela fala aloe 'are ta'a gi li, ma ka firi fafia sulia teke to'oli fe nali.

3Ma eniselo fo ka 'ui 'alia 'i laola gilu fo ma ka folo bolosia, 'ali ikoso ke kotofia lou ioli gi, la la teke to'oli fe nali fo gi ka sui. Ma 'i burila talasi fo, gera kae lugasia lou fala keme talasi wawade.

4Sui laka lesia gwela 'ala 'ilitoana gi li failia ioli gera gwauru 'i fofoda gi. God 'e kwatea lo nanatana fada fala 'ilitoana. Ma laka lesia lou manola ioli gera raunida sulia gera fatalo'alia kwalaimokina 'e Jesus 'e fatailia failia saenala God. Sulia iko 'ali gera foasia mola 'are mauri kwasi ba ma lulula, ma iko 'ali gera sakea mola totofo ala 'are kwasi fo li 'i maala darada 'o ma ala limada. Lia fo, gera ka mauri lou, ma gera ka 'ilitoa malaa walelitalona gi failia Jesus Christ sulia teke to'oli fe nali.

5Lia lo etala tataena faasia maena. (Ma gula ala ioli gera mae, ikoso gera mauri lou la la teke to'oli fe nali fo gi ka sui.)

6Ioli gera mauri lou ala etala tataena faasia maena li, gera babalafe rasua, ma gera ka too ala 'oilakina. Sulia ruala maena iko 'ali nanata fafida. Ma gera kae

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

alua lo fata abu God gi failia Jesus Christ, ma gera kae 'ilitoa failia Jesus Christ sulia teke to'oli fe nali.

Liufinala Saetan

7'I burila to'oli fe nali gi 'e sui, gera kae lugasia Saetan faasia 'i laola raraa.

8Ma 'i lia kae la fala kotofinala ioli 'i laola falua gi li sui 'i laola molagali. 'I gera lo logonae ioli gera soida 'alia Gog failia Magog gi. Saetan kae logosida mae fala kwalaana, ma gera kae afula rasua malaa fufuala ole 'i sulia asi li.

9Gera ka tagalae 'i laola molagali sui, ma gera ka uura galia lifi ioli God gi gera io ai failia falua ba'ela 'i Jerusalem lia God 'e kwaima ai. Sui dunaa ka sifo mae faasia 'i nali ka fafuluda.

10Sui Saetan wale 'e kotofida, God ka 'ui 'alia 'i laola 'osi ala dunaa 'e 'ago 'alia salfa li, lifi ba God 'e 'ui 'alia lou 'are mauri kwasi ba failia profet kotokoto gi 'i lao. Ma gera kae io 'alia famalifiina sulia atoa gi sui, failia boni firi.

Lokokwaikwaina fafu'isi

11Sui laka lesia te gwela kaka'a ala 'ilitoana 'e ba'ela. Ma laka lesia lou wale 'e gwauru 'i fofola. Molagali ma 'i nali, gera ka tafi lo 'ada faasia, ma iko ta ioli 'ali lesia lo molagali failia 'i nali.

12Sui laka lesia lou ioli mae gi sui, ioli ba'ela gi ma ioli wawade gi, gera ura 'i maala gwela ala 'ilitoana fo li. Ma God ka tafalia buka gi. Ma ka tafalia na buka lou, buka la 'e too ala ratala ioli gera mauri gi. Ma God ka lokokwaikwaina fala ioli mae gi sulia 'are gera tauda gi, ka malaa lo geregerena 'i laola buka fo gi li.

13Sui, wale gera mae 'i laola asi li gera ka mauri lou. Ma ioli gera io 'i laola wado failia falua ala maena li, gera ka mauri lou. Ma God ka lokokwaikwaina fala ioli gi sui 'alia 'are gera tauda 'i lao gi.

14Sui God ka 'ui 'alia maena failia falua ala maenali 'i laola 'osi ala dunaa li. (Ma 'osi fo ala dunaa li, 'i lia lo ruala maena.)

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Ma ta ioli ratala iko 'ali io 'i laola buka ala maurina li, God kae 'ui 'alia lou
'i laola 'osi ala dunaa li.

Reveleson 21

Falua fa'alu 'i nali failia molagali fa'alu

1Sui laka lesia falua fa'alu fa'alu 'i nali failia molagali fa'alu. Falua etaeta 'i
nali failia molagali etaeta daro fulu lo ma asi ka iko lou.

2Ma laka lesia falua ba'ela abu Jerusalem fa'alu 'e sifo mae faasia God 'i nali.
Ma gera rerei 'alia, malaa geli dadani gera launia sui lo 'ali dao tonala arai
fa'alu lia.

3Ma laka ronoa te line 'are ba'ela 'e talo mae faasia gwela ala 'ilitoana li 'uri
'e, “Falua God 'e io lo 'i so'ela ioli gi. Ma 'i lia kae io failida ma 'i gera lo ioli
lia gi. Ma God 'i talala kae io failida, ma 'i lia lo kae God fada.

4Ma 'i lia kae falanaa kwai ala anina faasia maada. Maena failia
kwaimalataina, failia anina, failia famalifiina kae iko lo, sulia 'are 'ualo fo gi
gera sui lo.”

5Sui wale 'e gwauru ala gwela ala 'ilitoana li ka sae 'uri 'e, “Talasi 'e, lau fafalua
'are gi sui!” Ma ka sae lou 'uri 'e fagu, “'O gerea 'are 'e gi, sulia saena 'e gi 'e
kwalaimoki, ma gera ka totolia fakwalaimokinali.”

6Ma ka sae lou 'uri 'e, “'Are fo gi kae sui lo 'uri 'e! 'I lau lo Alfa failia Omega,
fulinala ma suinala 'are gi sui. Ma ioli 'e siligou, lakae kwate gwaugwau ala
ta mae kwai ala maurina fala, ma ikoso 'ali folia.

7Ma ioli iko 'ali 'ailuga 'alia fitoona lia li, 'i lia kae too ala 'are 'e: 'I lau God lia
ma 'i lia wela lau.

8Ioli gera tafi 'i osiala gera mau gi, failia ioli gera 'ailuga 'alia fitoona gera gi
li, failia ioli gera taua 'are ta'a gi li, failia ioli rau ioli gi, failia ioli tau ta'a gi,
failia ioli gelema gi, failia ioli gera foasia god kotokoto raunailida gi, failia
ioli kotokoto gi sui, lifi fada lo 'i laola 'osi fo ala dunaa 'e 'ago 'alia salfa li. Ma
lia lo ruala maena.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jerusalem fa'alu

9Ma na eniselo ala fiu eniselo ba gera too ala fiu dakoe 'are ala kwaikwaina fafu'isi gi li, ka la mae 'i soegu, ma ka sae 'uri 'e, “'O la mae, 'ali lau fatailia geli dadani kale Sipsip li famu.”

10Ma Aloe 'are Abu ka sura agu ma ka sake lau fala gwaula fe uo 'e rae rasua. Ma ka fatailia falua abu 'i Jerusalem lia 'e sifo mae faasia God 'i nali.

11Ma 'ilitoana God ka taua ma ka wasinosino rasua. Falua ba'ela fo 'e wasinosino rasua malaa te fau la folinai 'e ba'ela lia gera soia 'alia jaspa, ma ka madakwa malaa galasi gera soia 'alia kristolo li.

12Ma falua ba'ela fo ka too ala 'ere ba'ela 'e rae galia, ma akwala wala rua 'ole folo gi, failia akwala wala rua eniselo gi gera lio folo 'afia 'ole folo fo gi. Ma ratala akwala wala rua kwalofa ala ioli 'i Israel gi li gera gerea ala akwala wala rua 'ole folo fo gi.

13Akwala wala rua 'ole folo ala 'ere ba'ela fo 'e io galia falua ba'ela fo li, na olu ai 'i aba ala tataenala da'afi ma na olu ai 'i aba ala sunala da'afi li, ma na olu ai 'i aba mauli, ma na olu ai lou ala aba aolo.

14'Ere ba'ela galia falua ba'ela fo li gera galofia 'i fofola te akwala wala rua fau gi. Ratala akwala wala rua wale li lifurono 'ala kale Sipsip li gera gerea fofola fau fo gi.

15Ma eniselo fo 'e sae mae fagu, 'e dau ala te mae 'ai ala tafanaa gera galofia 'alia goulu fala tafanaanala falua ba'ela fo, failia 'ole folo ai gi, ma balibali gi.

16Tekwanala falua ba'ela fo gera rada sui mola. Eniselo fo ka tafanaa falua ba'ela fo 'alia mae 'ai fo, ma ka daria tekwanai, ma afolanai, failia raenai 'e rada sui mola, akwala wala rua to'oli tofui tala gi sui mola.

17Eniselo fo ka tafanaa 'ere ba'ela ma ka daria 'e dao ala teke talanae ma na akwala wala fai gwae 'oi'oi ala raenai, ala tafanaana 'e taua ai.

18'Ere ba'ela gera galofia 'alia fau gera soia 'alia jaspa, failia falua ba'ela fo gera galofia 'alia goulu la 'e madakwa malaa galasi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Ma fau ageage ala 'ere ba'ela ala falua ba'ela fo li, gera launia 'alia fau la gi folinali ba'ela sui mola. Etala fau ageage, gera soia 'alia jaspa. Ruala fau gera soia 'alia safaea. Ma olula fau gera soia 'alia aget. Ma faila fau, gera soia 'alia emarol.

20Limala fau gera soia 'alia oniks. Olola fau gera soia 'alia karnelian. Fiula fau gera soia 'alia karts, lia 'e kelo. Kwalula fau, gera soia 'alia beril. Sikwala fau, gera soia 'alia topas. Ma tanafulula fau, gera soia 'alia kalkedoni. Akwala wala etala fau, gera soia 'alia turkois. Ma akwala wala ruala fau, gera ka soia 'alia ametist.

21Ma akwala wala rua 'ole folo fo gi gera galofia 'alia akwala wala rua fau folinai 'e nana rasua lia gera soia 'alia pel. Teke fe pel mola fala teke 'ole folo. Ma tala 'i laola falua ba'ela fo gi li gera galofia 'alia goulu 'e madakwa ka malaa galasi li.

22Iko 'ali lau lesia mola Luma Abu God 'i laola falua ba'ela fo, sulia Luma Abu fo lo God nanata ka tasa failia kale Sipsip.

23Falua ba'ela fo iko 'ali oga lou da'afi 'o ma madama 'ali ka da'afi 'i laola, sulia tatalona God lo da'afi 'i laola, failia kale Sipsip lo ulu lia.

24Ioli 'i laola molagali gi li gera ka totolia iona 'i laola madakwana fo li, ma walelitalona gi gera kae sakea mae too 'arena gera gi fala 'i laola.

25Ma mala luma gi ala falua ba'ela fo kae tafa talau mola 'ala ma ikoso folo, sulia iko ta boni 'i lififo.

26Ma gera kae sakea mae kwanana gi failia too 'arena gi ala falua gi sui 'i laola molagali fala 'i laola falua ba'ela fo.

27Ma iko ta 'are midia, 'o ma ta ioli 'e taua ta 'are li mauna 'alia, 'o ma ta ioli kotokoto 'ali ruu 'i laola falua ba'ela fo. Wasua ma talifilia ioli gera gerea ratada 'i laola buka ala maurina kale Sipsip li mola gera kae ruu 'i laola falua ba'ela fo.

Reveleson 22

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Kwai ala maurina li

[1]Eniselo fo ka fatailia lou fagu kwai fulafula ala maurina li lia 'e madakwa ka malaa na galasi, lia 'e afe mae faasia gwela ala 'ilitoana God failia kale Sipsip li,

[2]ma ka afe mae 'i matanala tala 'e liu 'i laola falua ba'ela fo li. Ma 'ai ala maurina li, 'e ura ala rua taufofoe kwai fo gi, ma gera ka funu talau mola sulia akwala wala rua madama gi 'i laola teke fe nali. 'E funu ala teke talasi 'i laola madama gi sui, ma 'abala 'ai fo gera ka sakea fala guranala ioli ala falua ba'ela gi li.

[3]Ma 'are God 'e 'uasida gi, ikoso gera io 'i laola falua ba'ela fo. Gwela ala 'ilitoana God failia kale Sipsip li 'e io 'i laola falua ba'ela fo, ma ioli galona lia gi gera ka foasia.

[4]Ma gera kae lesia maala God, ma ratala gera kae gerea 'i maala darada.

[5]Ma iko mola ta boni 'i lififo, ma ikoso gera oga lo ta ulu 'o ma madakwanala da'afi, sulia God lo madakwana gera, ma gera ka 'ilitoa lo failia sulia atoa firi.

Daonala Jesus

[6]Sui eniselo fo ka sae 'uri 'e fagu, “Alaana 'e gi gera lalama, ma alaana fala fakwalaimokinali gi. God 'e kwatea mae Aloe 'are lia fala profet gi, ma ka kwatea mae eniselo lia 'ali kae fatailia fala ioli galona lia gi 'are kae fuli nainali mae gi.”

[7]Ma Jesus ka sae 'uri 'e, “'Amu fafurono, lakae la nainali mola mae. 'Oilakina fala ioli gera ronosulia geregerena abu gi 'i laola buka 'e!”

[8]'I lau John lo lau ronoa ma laka lesia 'are 'e gi sui. Ma talasi lau ronoa ma laka lesia 'are 'e gi li, lau boururu 'i maala 'aela eniselo fo 'e fatailia 'are fo gi fagu, ma laka tau fala foasinala.

[9]Ma 'i lia ka sae 'uri 'e fagu, “'O ala tau na lou 'urila! 'I lau na ioli galona mola, malaa lou 'i'o, failia ioli futa 'o gi profet gi, ma ioli gera ronosulia alaana 'i laola buka 'e li gi li. 'O foasia God!”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Sui ka sae lou 'uri 'e fagu, “Ikoso faagwa geregerena God 'i laola buka 'e li. Sulia 'e garani ka dao lo ala talasi la 'are 'e gi kae dao mae.

11Ite ioli tau'arenala 'e ta'a, 'i lia kae dau nasi ala fuli 'arena ta'a. Ma ite 'e rada ma ka taua 'are 'oka gi, 'i lia kae dau nasi ala rada na, ma taunala 'are 'oka gi.”

12Ma Jesus ka sae 'uri 'e, “'Amu fafurono, lakae la nainali lo mae. Lakae sakea mae kwaiarana lau gi fae lau, 'ali lau kwatea fala nalife ioli gera dau sulia 'are 'oka gera tauda gi.

13'I lau lo Alfa failia Omega, fulinala ma suinala 'are gi sui.”

14'Oilakina fala ioli gera saua to'omi tekwa gera gi ka fa'alu, 'ali gera totolia 'aninala fufuae 'ai ala maurina, ma gera ka ruu ala 'ole folo gi fala 'i laola falua ba'ela.

15Ma ioli gera taua 'are li mauna gi, failia ioli gera gelema gi, failia ioli tau ta'a gi, failia ioli rau ioli gi, failia ioli gera foasia lului 'are gi li, failia ioli gera koto ma gera ka taua 'are kotokoto gi li, gera kae io 'i maluma faasia 'i laola falua ba'ela fo.

16Ma Jesus ka sae lou 'uri 'e, “'I lau Jesus 'e lau kwatea ko eniselo lau 'ali ka faarono 'alia 'are 'e gi famiu ioli fakwalaimoki gi. 'I lau wale ala oliolitala kwalofa David walelitalona. Ma 'i lau lo kwalikwali li dani lia raranai 'e madakwa rasua.”

17Ma Aloe 'are Abu failia geli dadani, daro ka sae 'uri 'e fala Jesus, “'O la mae!”

'Eo, ma alua nalife gera ronoa buka 'e, gera ka sae lou 'uri 'e, “'O la mae!” Ma ite 'e siligou ma ka oga sakenala kwai ala maurina li, 'o la mae, ko sakea gwaugwau ala kwai ala maurina li.

18'I lau John, lau kwate kwaikaena fala ioli gi sui lia gera ronoa saenala God 'i laola buka 'e li. Ala ta ioli ka alua lou ta 'are tarena failia, God kae kwate tarena lou ala kwaikwaina gera sae sulia 'i laola buka 'e li fala.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Ma ala ta ioli ka lafua ta 'are faasia alaana God 'i laola buka 'e li, God kae bolosia faasia 'ai ala maurina li, failia lifi lia ala falua abu ba'ela 'e gera sae sulia 'i laola buka 'e li.

20Jesus, wale 'e sae sulia 'are 'e gi li sui, 'e sae 'uri 'e, “'E kwalaimoki rasua! Lakae la nainali mae!”

'Eo, Jesus Aofia, 'o la lo mae!

21Lau anisia Aofia Jesus Christ fala kwai'ofena lia 'ali io fae 'amiu sui. 'Eo kae 'urifo.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Esclarecimento

Trata-se de iniciativa particular, com os seguintes objetivos: (i) colaborar para divulgação dos diversos textos bíblicos disponíveis, e, (ii) facilitar o acesso a esses textos, inclusive por meio de download.

Todo esforço em tornar a Palavra de Deus acessível a todos, em quaisquer localidades e falantes das mais diversas línguas, precisa ser um objetivo de todos os que são guiados pelo Espírito Santo. Ele inspirou o profeta Jeremias a dizer "não ensinará jamais cada um ao seu próximo, nem cada um ao seu irmão, dizendo: Conhece ao SENHOR, porque todos me conhecerão, desde o menor até ao maior deles, diz o SENHOR" (Jer. 31:34).

Jesus, também, falou assim: "e será pregado este evangelho do reino por todo o mundo, para testemunho a todas as nações" (Mat. 24:14).

Muitas organizações foram constituídas com o propósito de fazer a Bíblia disponível nas diversas línguas. Não é uma tarefa simples. Anos de trabalho, dedicação e entrega são necessários para esta tão extraordinária missão.

O texto deste trabalho está disponível na internet, em páginas eletrônicas de organizações que produzem ou divulgam bíblias, sem acréscimos de notas ou comentários. Assim, reconhecendo e respeitando os direitos que possuem sobre seus trabalhos, incumbe a todos os que amam a Palavra de Deus, o esforço em contribuir para amplificar sua divulgação.

Se possível, faça download do texto, para que sejamos, também, guardiões da Bíblia, e, com isso, preservando-a para as futuras gerações.

Divulga a Palavra de Deus, ela mostra o Caminho e permite a todos, que se conheça Sua vontade, em todos os lugares e épocas.

Marcel da Glória Pereira

2023, Vitória/ES - Brasil

Capa: Pôr do sol sobre o mar. Trata-se de imagem disponibilizada na internet, dentre as que não informam haver restrição ao uso.